

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

PROCES SUOČAVANJA SA PROŠLOŠĆU U CRNOJ GORI - SLUČAJ “MORINJ”

PROCES SUOČAVANJA SA PROŠLOŠĆU U CRNOJ GORI - SLUČAJ “MORINJ”

Podgorica, 2014.

PROCES SUOČAVANJA SA PROŠLOŠĆU U CRNOJ GORI- SLUČAJ "MORINJ"

Izdavač:

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Za izdavača:

Daliborka Uljarević

Urednik:

Boris Marić

Redakcija:

Boris Marić

Daliborka Uljarević

Tamara Milaš

Dizajn i produkcija:

Centar za građansko obrazovanje (CGO)

Štampa

Studio MOUSE - Podgorica

Tiraž

200 primjeraka

ISBN 978-86-85591-53-2

COBISS.CG-ID 26312208

Štampu ove publikacije podržala je
Fondacija Friedrich Ebert.

SADRŽAJ

Uvodne napomene	7
Dokumenti	9
1) Optužnica sa predlogom za određivanje pritvora KtS.br.7/08 od 15. 08. 2008.	10
2) Presuda Višeg suda u Podgorici K.br.214/08 od 15.05.2010.....	21
3) Žalba Vrhovnog državnog tužioca KtS. Br. 7/08 od 09.06.2010. ...	141
4) Rješenje Apelacionog suda Crne Gore, Ksž.br. 20/10 od 25.11.2010.	147
5) Presuda Višeg suda u Podgorici, K.br. 33/10 od 25.01.2012.	164
6) Žalba Vrhovnog državnog tužioca KtS. Br. 7/08 od 06.03.2012.	275
7) Presuda Apelacionog suda Crne Gore Kžs.br.24/12 od 06.07.2012.	286
8) Presuda Višeg suda u Podgorici, Ks.br. 19/12 od. 31.07.2013.	299
9 Žalba Vrhovnog državnog tužioca KTS. Br. 7/08 od 02.10.2013.god.....	431
10) Presuda Apelacionog suda Crne Gore KŽ-S.br.44/13 od 27.02.2014.	439

UVODNE NAPOMENE

Suočavanje sa prošlošću je neophodan i nezaobilazan preduslov izgradnje građanskog društva. Bez mogućnosti da osjetimo patnju žrtava i izborimo se za pravdu, šanse da izgrađujemo otvoreno društvo zasnovano na poštovanju ljudskih prava sa funkcionalnom demokratijom su značajno ograničene.

Više od dvije decenije traje mučna i neizvjesna borba za otkrivanje i procesuiranje počinilaca ratnih zločina na prostorima bivše Jugoslavije. Crna Gora ima dodatno opterećenje da taj proces izvede adekvatno do kraja. Naime, u Crnoj Gori su mnogi koji su bili involvirani, po raznim osnovama, u ratna dešavanja devedesetih godina prošlog vijeka i danas na pozicijama donosioca odluka sa mogućnošću da utiču na opstrukciju istražnih radnji i sudskog procesa.

Procesuiranje ratnih zločina postalo je i dio obaveza u okviru Poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna prava, a posljednji Izvještaj o napretku Crne Gore za 2014.godinu, koji je sačinila Evropska komisija, jasno poručuje *"Crna Gora mora da osnaži svoje napore u borbi protiv nekažnjivosti ratnih zločina, i da efikasno istražuje, procesuiri i kažnjava ratne zločine u skladu sa međunarodnim standardima. Svi važni navodi o ratnim zločinima moraju da se sa dužnom pažnjom isprate."*

Upravo u cilju osnaživanja napora u suočavanju sa prošlošću i ohrabrenja daljeg otvaranja i adekvatnog vođenja procesa za ratne zločine u Crnoj Gori, Centar za građansko obrazovanje (CGO) je odlučio da pokrene ediciju u kojoj će publikovati materijale iz sudskih spisa koji se odnose na procesuiranje ratnih zločina. Obiman materijal iz slučaja "Morinj" je osnova za konkretan doprinos društvenoj debati i multidisciplinarnom sagledavanju uzroka i posljedica ovog slučaja koji ima ogroman društveni značaj za Crnu Goru i njeno suočavanje sa prošlošću, jer predstavlja jedini predmet koji se odnosi na ratne zločine koji utvrđuje odgovornost Crne Gore, tj. državljana Crne Gore. Crnogorsko društvo ne može biti do kraja zadovoljno epilogom procesa, ali je činjenica da je postupak pred sudom najprihvatljiviji način utvrđivanja istine o ratnim zločinima.

CGO se, kroz publikaciju odluka pravosuđa u slučaju "Morinj", vodio nezaobilaznim principom u suočavanja sa prošlošću: *"sve pred lice javnosti"*. Stoga, publikacija daje presjek toka postupka i integralnu autentičnu građu stvorenu pred crnogorskim pravosuđem, koja će omogućiti njihovo analiziranje kao potreban doprinos izgradnji i društvenih i pravosudnih kapaciteta u Crnoj Gori.

Važno je istaći ulogu nevladinih organizacija koje prepoznaju značaj procesa suočavanja sa prošlošću, kao i regionalne saradnje u osnaživanju kapaciteta za dolaženje do činjenica o ratnim zločinima. Nevladina organizacija Akcija za ljudska prava iz Podgorice u kontinuitetu obrađuje slučajeve ratnih zločina koji su se našli pred crnogorskim pravosuđem, što je i CGO-u prilikom izrade ove publikacije bilo od velike pomoći. Takođe, Centar za suočavanje sa prošlošću - Dokumenta iz Zagreba, koji u okviru svojih stalnih programa ima komunikaciju sa žrtvama iz logora "Morinj", bio je značajan partner CGO-u u dijelu prepoznavanja interesa za objavljivanje ovakvog materijala i njegove afirmacije u Hrvatskoj.

Sam postupak za ratni zločin u logoru Morinj pred crnogorskim pravosuđem počinje podizanjem optužnice od strane Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina Vrhovnog državnog tužilaštva KtS.br.7/08 od 15. 08. 2008.godine, protiv šestorice bivših pripadnika rezervnog sastava Jugoslovenske narodne armije (JNA) koja se dostavlja Višem sudu u Podgorici, sa predlogom za određivanje pritvora. Međutim, treba podsjetiti da je postupak iniciran ne iz Crne Gore, već od strane Hrvatske, odnosno Državnog odvjetništva Republike Hrvatske (DORH) koje je krajem marta 2007.godine dostavilo Vrhovnom državnom tužiocu Crne Gore dokazni materijal protiv deseterice državljana Crne Gore, osumnjičenih da su počinili ratne zločine protiv civila i ratnih zarobljenika u Morinju u periodu od 3. oktobra 1991. do 2. jula 1992. godine.

U procesu koji slijedi, Viši sud u Podgorici, donosi presudu K.br.214/08 od 15.05.2010.godine, protiv koje Vrhovno državno tužilaštvo ulaže žalbu, kao i optuženi i njihovi braniloci.

Apelacioni sud Crne Gore rješenjem Ksž.br. 20/10 usvaja žalbu, ukida presudu Višeg suda K.br.214/08 i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Zatim, Viši sud u Podgorici, u ponovljenom postupku, donosi presudu K.br. 33/10 od 25.01.2012. godine, na koju Vrhovni državni tužilac podnosi Žalbu KtS. Br. 7/08 od 06.03.2012.godine protiv presude Ks.br. 33/10 od 25.01.2012.godine, kao i branioci optuženih.

Apelacioni sud donosi presudu Kžs.br.24/12, od 06.07.2012.godine, kojom odbija kao neosnovanu žalbu VDT-a, prihvata žalbu optuženih i ukida presudu Višeg suda u Podgorici K.br. 33/10 u osuđujućem dijelu i u tom dijelu vraća predmet prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Nakon toga, Viši sud u Podgorici, donosi presudu Ks.br. 19/12 od 31.07.2013.godine, na koju tužilaštvo podnosi žalbu KTS. Br. 7/08 od 02.10.2013.godine.

Apelacioni sud Crne Gore, donosi presudu Kž-S.br.44/13, od 27.02.2014.godinu, kojom se potvrđuje presuda Višeg suda u Podgorici Ks.br. 19/12 i time se pravosnažno okončava postupak za ratne zločine u slučaju "Morinj".

Trenutno se vode postupci za utvrđivanje odštetnih zahtjeva žrtava, koje je pokrenulo više od 150 bivših logoraša, pri čemu postoje ozbiljni problemi u utvrđivanju visine iznos tih zahtjeva što će se, jednim dijelom, vjerovatno završiti bilateralnim razgovorima Hrvatske i Crne Gore i primjenom regionalnih i evropskih najboljih praksi.

Punih šest godina trajao je postupak pred crnogorskim pravosuđem, koji je izazvao naglašeno različite reakcije zainteresovanih strana. Ova publikacija je samo jedan od načina da se doprinese proširivanju baze podataka o ratnim zločinima i materijalizaciji sjećanja neophodnoj da bi proces suočavanja sa prošlošću mogao da ima potrebne efekte, ali i pokušaj da se preveniraju neke od grešaka kroz naučene lekcije.

Boris Marić, viši pravni savjetnik u Centru za građansko obrazovanje (CGO)

DOKUMENTI

CRNA GORA
VRHOVNO DRŽAVNO TUŽILAŠTVO
Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala,
korupcije, terorizma i ratnih zločina

KtS.br. 7/08

Podgorica, 15.avgust 2008.g.

VIŠEM SUDU

PODGORICA

Na osnovu člana 44, stav 2. tačka 3., člana 265. stav 2. i člana 274 stav 1 i 2 Zakonika o krivičnom postupku, te shodno članu 112 i 66 stav 1 Zakona o državnom tužilaštvu („Službeni list RCG“ br. 63/03 i „Službeni list CG“, br. 40/8), podižem

OPTUŽNICU
SA
PREDLOGOM
ZA ODREĐIVANJE PRITVORA

Protiv:

- 1. GOVEDARICA MLADENA, jmbg...** od oca Milana i majke Dese rođene Cerovina, rođen 06. juna 1955. godine u Foči – BiH, sa prebivalištem u Herceg Novom – ul. Nikole Ljubibratića br. 46 B, Crnogorac, oženjen, otac dvoje djece, završio Mornaričku vojnu akademiju i školu bezbjednosti, vojni penzioner,
- 2. TARLE ZLATKA, jmbg...** od oca Milana i majke Rajne rođene Miljković, rođen 25. januara 1948. godine u Mostaru, sa prebivalištem u Beogradu, ul. Vojislava Ilića br.13, stan broj 17, državljanin Crne Gore, otac dvoje djece, završio Vojnu akademiju,
- 3. GOJNIĆ IVA, jmbg...** od oca Milorada i majke Dragice rođene Gregović, rođen 20. septembra 1962. godine u Baru, sa prebivalištem u Baru – ul. Makedonska br. 27, Crnogorac, ekonomista, razveden, završio Višu školu,
- 4. LUČIĆ ŠPIRA, jmbg...** od oca Stevana i majke Cmilje rođene Malavrazić, rođen 05. jula 1959. godine u Herceg Novom, sa prebivalištem u mjestu Sutorina br. 90 – kod Igala, Crnogorac, pomorac, oženjen, otac dvoje djece, završio Višu pomorsku školu,

5. MENZALIN IVA, jmbg... od oca Damjana i majke Ljubice, rođene Cuca, rođen 30. januara 1953. godine u Kotoru, sa prebivalištem u Kotoru, Rakite br.3, Crnogorac, ugostitelj, otac dvoje djece, završio Višu ugostiteljsku školu,

6. GLIGIĆ BORA, jmbg... od oca Milana i majke Cvijete rođene Rodić, rođen 27. januara 1953. godine u selu Strigova – Opština Kozarska Dubica, sa prebivalištem u Kotoru – Škaljari bb, državljanin Crne Gore, moler, razveden, otac troje djece, završio srednju školu,

Zato što su:

U periodu od 03. oktobra 1991. do 18. avgusta 1992. godine, za vrijeme oružanog sukoba u Republici Hrvatskoj, između JNA i hrvatskih oružanih formacija, na području Opštine Kotor, okrivljeni Govedarica Mladen, kao načelnik Službe bezbjednosti, Komande pozadinske mornaričke baze, Vojno pomorskog sektora Boka i isljednik u tzv. „Centru za prihvrat zarobljenika“ u Morinju, a okrivljeni: Tarle Zlatko, Gojnić Ivo, Lučić Špiro, Menzalin Ivo i Gligić Boro, kao pripadnici rezervnog sastava JNA, u svojstvu: isljednika, rezervnog oficira zaduženog za administrativne i intendantske poslove, vojnog policajca i stražara u tzv. „Centru za prihvrat zarobljenika“ Morinj, kršeći pravila međunarodnog prava utvrđena III Ženevskom Konvencijom o postupanju sa ratnim zarobljenicima član 3 stav 1 tačka a i e, član 13 i član 17, IV Ženevskom Konvencijom o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata, član 3 stav 1 tačka a i c, član 27 i član 31 i II Dopunskim protokolom uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba, član 4, stav 1 i 2, tačka a i e, naređivali i vršili: mučenja, nečovječna postupanja, nanošenje velikih patnji i povrede tjelesnog integriteta prema ratnim zarobljenicima i civilima, koji su u tzv. Centar dovođeni sa dubrovačkog područja, na način što je, okrivljeni Govedarica Mladen, naređivao stražarima, čiji identitet u postupku nije utvrđen da tuku ratne zarobljenike i civile, a prilikom njihovog ispitivanja, u cilju iznuđivanja iskaza, i sam ih vezane udarao šakama i pendrecima u predjelu glave i tijela; okrivljeni Tarle Zlatko, naređivao da se nad zarobljenicima i civilima vrši tortura i prinuda, u cilju iznuđivanja iskaza o njihovom učešću u oružanim snagama Hrvatske, na način što je, kada ne bi dobio odgovor na postavljeno pitanje, pravio pauze u ispitivanju, tokom kojih su, po njegovoj naredbi, u objekat ulazili stražari i vojni policajci, koji su vezane zarobljenike i civile udarali pendrecima i pesnicama u predjelu glave i tijela, nakon čega se okrivljeni Tarle vraćao i nastavljao ispitivanje; dok su okrivljeni, Gojnić Ivo, Menzalin Ivo, Lučić Špiro i Gligić Boro zahtjevali od zarobljenika i civila da stoje ili kleče sa rukama uzdignutim iznad glave i licem okrenutim ka zidu, a zatim ih udarali pesnicama, nogama, kundacima i električnim pendrecima po glavi i tijelu, izvodili iz objekata na isti način tukli, dok je okr. Gojnić i naređivao stražarima da fizički zlostavljaju zarobljenike, a okr. Gligić, udarao zarobljenike sa vrećama pijeska i primoravao da se međusobno tuku, u više navrata ih psihički zlostavljao, tako što je iz puške pucao iznad njihovih glava, vodio ih na lažna strijeljanja, stavljao im cijev puške usta, primoravao ih da kleče na koljenima i čupaju travu a okr. Menzalin Ivo ih prilikom podjele hrane, odlaska zatvorenika u WC i dok su prali vojničke zdjele, tukao metalnom vojničkom kutlačom i električnim pendrekom po tijelu, a posebno u predjelu genitalija, dok ih je okr. Lučić, prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja, udarao kundakom puške, pendrekom i nogama po tijelu, jahao ih i prijetio da će ih ubiti, povrijeđujući tjelesni integritet i lično dostojanstvo ratnih zarobljenika i civila – oštećenih: Herget Josipa, Kos Damira, Smoljan Silvija, Pavlović Anta, Barada Jadrana, Šlangerberg Iva, Kapić Josipa, Užićanin Zaima, Kuntić Tomislava, Rajić Slavka, Matijaš Nikše, Žikić Iva, Margaretić Marka, Margaretić Đura, Trklja Božidara, Uhodić Nika, Knežić Marka, Šutalo Lovra, Curić Maria, Bulić Zdenka, Veramenta Iva, Bagoje Zlatka, Lučić Maria, Zdravulić Ivana, Nestorov Nestora, Arkulin Pera, Verametna Pava, Jović Boža, Batinić Srećka, Čučuk Đura, Veramenta Vlah,

Kristić Iva, Čupić Andra (od oca Mata), Vidojević Iva, Baule Pera, Čupić Andra (od oca Mija), Bronzan Željka, Radovac Iva, Mrkonjić Iva, Milković Mata, Kužnin Vilsona, Kužnin Rikarda, Učović Nikše, Dimnić Iva, Brailo Nika, Vučica Mata, Vištica Jurice, Bagović Đura, Puljić Joza, Bošković Boška, Čupić Boža, Vezelinić - Novaković Nika, Bajo Srećka, Svetac Iva, Lasić Iva, Markić Jura, Katić Antuna, Ljubičić Miljenka, Vitković Đura, Matušić Đura, Brailo Antuna, Bistrić Vlah, Prkačin Metodija, Vitković Đura, Brailo Pera, Bokšić Bruna, Mostina Anta, Strujić Mata, Grbić Davora, Štaka Nika, Svalina Željka, Lonza Ilije, Bakić Vladimira, Dupčić Mila, Radoš Jura, Moretić Antona, Oberan Vida, Alaga Nika, Brajević Daria, Piplica Luke, Šikić Miljenka, Fjorović Miha, Marinović Iva, Novaković Matije, Piplica Adrijana, Radelj Pera, Prlenda Pava, Čagalj Balda, Radonjić Andra, Baule Antuna, Kesovija Nika, Šuljak Nikole, Matijić Pera, Burdelez Đura, Lazarević Krista, Miličević Radoslava, Selak Miha, Kuntić Tomislava, Bajo Željka, Hausvička Roberta, Begić Dominika, Urlović Luke, Kordić Iva, Zadre Filipa, Bobić Iva, Čagalj Andrije, Mezei Ivice, Matić Anđelka, Šuljak Nika, Guljelović Igora, Moretić Nikše, Arbanasin Iva, Kukuljan Iva, Grizlo Boža, Matijašević Mija, Jaganjac Mija, Letica Ivana, Brajević Mata, Miličević Grge, Cvjetković Antuna, Čević Iva, Natrlin Slavka, Čuk Anta, Čuk Ivana, Prokurica Iva, Laptalo Antuna, Mikić Andrije, Duplica Bruna, Ilićić Željka, Banović Antuna, Kralj Iva, Kralj Antuna, Opušić Nika, Prendel Petra, Džano Miha, Pendo Boža, Barišić Iva, Braičević Nika, Barada Jadrana, Smoljen Damira, Pehar Željka, Hodžić Nedžada, Puntul Selima, Lučić Marka, Škoro Pera, Radoš Ilije, Puljić Joška, Obad Iva, Butigan Mata, Đurasović Nikole, Čolak Gorana, Martić Nikše, Idrizaj Safeta, Matijić Pera, Kordić Iva, Perutina Petra, Peteranec Josipa, Krstičević Matka, Vodopić Vedrana, sada pokojnih Kralj Miha, Brailo Vlah, Brailo Miha, Ban Boža, Čagalj Antuna, Zlovčar Nikole, Obrad Jaka, Lučić Nikole, Đurišić Pera i Bošković Krešimira,

- čime su izvršili krivično djelo – ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142, stav 1 KZ SRJ, u sticaju sa krivičnim djelom – ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144 KZ SRJ.

P r e d l a ž e m

I Da se poslije predaje optužnice sudu protiv okrivljenih Govedarica Mladen, Tarle Zlatka, Gojnić Iva, Lučić Špira, Menzalin Iva i Gligić Bora, **odredi pritvor**, po pritvorskom osnovu iz člana 148, stav 1, tačka 4 Zakonika o krivičnom postupku.

II Da se pred sudom zakaže i održi glavni pretres na koji da se pozovu:

1. Specijalni tužilac u Podgorici

2. Okrivljeni:

- Govedarica Mladen;
- Tarle Zlatko;
- Gojnić Ivo;
- Menzalin Ivo, iz Kotor, Rakite br. 3,
- Lučić Špiro;
- Gligić Boro.

3. Ovlašćeni predstavnici porodica oštećenih – sada pokojnih:

- Lučić Nikole;
- Đurišić Pera;
- Bošković Krešimira;
- Zlovečar Nikole;
- Brailo Miha;
- Ban Boža, Ban Ivan;
- Čagalj Antuna, Čagalj Boža;
- Obrad Jaka, Obrad Jele;
- Kralj Miha;
- Brailo Vlaha.

4. Oštećeni, koje saslušati u svojstvu svjedoka:

- Herget Josip;
- Kos Damir;
- Smoljen Silvio;
- Pavlović Ante;
- Barada Jadran;
- Šlangenberg Ivo;
- Kopic Josip;
- Užičanin Zaim;
- Kuntić Tomislav;
- Rajić Slavko;
- Matijaš Nikša;
- Žikić Ivo;
- Margaretić Marko;
- Margaretić Đuro;
- Trklja Božidar;
- Uhodić Niko;
- Knežić Marko;
- Šutalo Lovro;
- Curić Mario;
- Bulić Zdenko;
- Veramenta Ivo;
- Bagoje Zlatko;
- Lučić Mario;
- Zdravulić Ivan;
- Nestorov Nestor;
- Arkulin Pero;
- Verametna Pavo;
- Jović Božo;
- Batinić Srećko;
- Čučuk Đuro;
- Veramenta Vlaho;
- Kristić Ivo;
- Čupić Andro;
- Vidojević Ivo;
- Baule Pero;
- Čupić Andro;

- Borozan Željko;
- Radovac Ivo;
- Mrkonjić Ivo;
- Milković Mato;
- Kužnin Vilson;
- Kužnin Rikardo;
- Učović Nikša;
- Dimnić Ivo;
- Brailo Niko;
- Vučica Mato;
- Vištica Jurica;
- Bagović Đuro;
- Puljić Jozo;
- Bošković Boško;
- Čupić Božo;
- Vezelinić-Novaković Niko;
- Bajo Srećko;
- Svetac Ivo;
- Lasić Ivo;
- Markić Jure;
- Katić Antun;
- Ljubičić Milenko;
- Vitković Đuro;
- Matušić Đuro;
- Brailo Antun;
- Bistrić Vlaho;
- Prkačin Metodije;
- Vitković Đuro;
- Brailo Pero;
- Bokšić Bruno;
- Mostina Ante;
- Strujić Mate;
- Grbić Davor;
- Štaka Niko;
- Svalina Željko;
- Lonza Ilija;
- Bakić Vladimir;
- Dupčić Milo;
- Radoš Jure;
- Moretić Antun;
- Oberan Vide;
- Alaga Niko;
- Brajević Dario;
- Piplica Luka;
- Šikić Miljenko;
- Fjorović Miho;
- Marinović Ivo;
- Novaković Matija;
- Piplica Andrijano;

- Radelj Pero;
- Prlenda Pavo;
- Čagalj Baldo;
- Radonjić Andro;
- Baule Antun;
- Kesovija Niko;
- Šuljak Nikola;
- Matijić Pero;
- Burđelez Đuro;
- Lazarević Kristo;
- Miličević Radoslav;
- Selak Miho;
- Kuntić Tomislav;
- Bajo Željko;
- Hausvička Robert;
- Begić Dominik;
- Urlović Luka;
- Kordić Ivo;
- Zadre Filip;
- Bobić Ivo;
- Čagalj Andrija;
- Mezei Ivica;
- Matić Anđelko;
- Šuljak Niko;
- Guljelović Igor;
- Moretić Nikša;
- Arbanasin Ivo;
- Kukuljan Ivo;
- Grizlo Božo;
- Matijašević Mijo;
- Jaganjac Mijo;
- Letica Ivan;
- Brajević Mato;
- Miličević Grga;
- Cvjetković Antun;
- Čeović Ivo;
- Natrlin Slavko;
- Ćuk Ante;
- Ćuk Ivan;
- Prokurica Ivo;
- Laptalo Antun;
- Mikić Andrija;
- Duplica Bruno;
- Iličić Željko;
- Banović Antun;
- Kralj Ivo;
- Kralj Antun;
- Opušić Niko;
- Prendel Petar;

- Džano Miho;
- Pendo Božo;
- Barišić Ivo;
- Braičević Niko;
- Barada Jadran;
- Smoljen Damir;
- Pehar Željko;
- Hodžić Nedžad;
- Puntul Selim;
- Lučić Marko;
- Škoro Pero;
- Radoš Ilija;
- Puljić Joško;
- Obad Ivo;
- Butigan Mato;
- Đurasović Nikola;
- Čolak Goran;
- Martić Nikša;
- Idrizaj Safet;
- Matijić Pero;
- Kordić Ivo;
- Perutina Petar;
- Peteranec Josip;
- Krstičević Matko;
- Vodopić Vedran;

5. Svjedoci:

- Dabo Mato;
- Veramenta Ivo;
- Primorac Ivo;
- Đuho Mio;
- Dragić Mato;
- Mortižija Vlaho;
- Šaravaja Marko;
- Kličan Miho;
- Kličan Božo;
- Bazdan Ivan;
- Bazdan Vinko;
- Kocelj Ivo;
- Đurković Vlaho;
- Šubašić Nedeljko;
- Kličan Ivo;
- Kukuljica Pero;
- Prlenda Mato;
- Bagović Mato;
- Goranović Radomir;
- Ivanović Nikola;
- Baštrica Rajko;
- Proročić Mladen;

- Kunić Huso;
- Popović Miodrag;
- Roganović Slobodan;
- Zambata Mladen;
- Kernec Robert;
- Mićijević Ilija;
- Petrović Žarko;
- Krluč Mirsad;
- Dragović Zoran.

6. Sudski vještaci medicinske struke:

- Kuliš Mihailo;
- Borovinić Budimir.

II Da se u dokaznom postupku pročita:

- službena zabilješka Policijske uprave Dubrovnik, br. 511-03-02 od 27.10. 1992. godine,
- službena zabilješka Policijske uprave Dubrovnik, br. 511-03-02 od 28.10.1992 godine,
- službena zabilješka Policijske uprave Dubrovnik, br. 511-03-02 od 01.11.1992. godine,
- dvije službene zabilješke Policijske uprave Dubrovnik, br. 511-03-02 od 02.11.1992. godine,
- zapisnik o predaji zarobljenika VP br. 4004 Int. br. 106-13 od 02.07.1992. godine,
- potvrda Međunarodnog crvenog križa od 14.04.1992. godine, izdata na ime Čučuk Đura,
- dnevni operativni izvještaj Komande 367 Mornaričke pozadinske baze Str. pov. 110-44 od 13.08.1992. godine,
- dnevni operativni izvještaj Komande 367 Mornaričke pozadinske baze Str. pov. 110-45 od 14.08.1992. godine,
- potvrda Komande VP 4004 Kumbor o predaji ratnih zarobljenika Međunarodnom Komitetu Crvenog krsta – Ženeva, od 11.12.1991. godine,
- dopis Ministarstva odbrane – Generalštaba Vojske Crne Gore, br. 07/271-6 od 18. 02. 2008. godine,
- naredba Komande 9 Vojnopomorskog sektora, Pov. br. 7/81 od 13.10.1991. godine,
- naredba Komande 9 Vojnopomorskog sektora, Pov. br. 7/81/1 od 17.10.1991.godine,
- spisak Hrvatkog društva logoraša Ur.br. 08/2006-039 od 24.08.2006. godine,
- spisak Hrvatkog društva logoraša Ur.br. 08/2006-035 od 10.08.2006. godine,
- spisak Hrvatkog društva logoraša Ur.br. 08/2006-035b od 10.01. 2007. godine,
- potvrda ICRC br. HRZ007750-01 od 09.05.2008. godine,
- potvrda ICRC br. BAZ008703 od 18.02.1998. godine,
- potvrda Ministarstva odbrane Republike Hrvatske od 25.08.1992. godine, izdata licu Pintul Selimu,
- izvod iz matične knjige umrlih Opštine Kotor – MK Risan od 17.03.1992. godine,

- ljeakarski izvještaj o uzroku smrti izdat na ime Brailo Miho,
- potvrda o smrti Garnizonske ambulante Kumbor od 11.03.1992. godine,
- izvod iz matične knjige umrlih Matičnog ureda Dubrovnik od 09.08.2006. godine, izdat na ime Ban Boža,
- obavještenje Opće bolnice Dubrovnik, br. 20-1283/1-95 od 20.09.1995. godine,
- ljeakarski izvještaj o uzroku smrti Građanskog biroa Kotor od 27.10.1991. godine, izdat na ime Čagalj Antuna,
- potvrda o slučaju smrti Medicinskog centra Kotor, izdata na ime Čagalj Antuna,
- otpusna lista Medicinskog centra Kotor od 27.10.1991. godine, izdata na ime Čagalj Antuna,
- sprovodnica Medicinskog centra Kotor br. 4776 od 28.10.1991.godine,
- smrtni list matičnog ureda Cavtat od 09.08.2006. godina, izdat na ime Zlovečar Nikole,
- prijava smrti Mjesnog ureda Cavtat od 07.01.1992.godine, izdata na ime Zlovečar Nikole.
- potvrda o smrti Zdravstvene stanice Cavtat od 08.01.1992. godine, izdata na ime Zlovečar Nikole,
- obdukcioni zapisnik Zdravstvene ustanove „Kuliš Medical“ od 12.07.1992. godine, o smrti Obrad Jakova,
- medicinska dokumentacija izdata na ime lica Arkulin Pera, Čučuk Đura, Margaretić Marka, Šikić Miljenka, Puljić Joza, Vištica Jurice, Vezilinić-Novaković Nika, Svetac Iva, Lasić Iva, Ljubičić Miljenka, Piplica Andriana, Piplica Luke, Lučić Nikole, Duplica Bruna, Curić Maria, Urlović Luke, Šutalo Lovra, Guljemović Igora, Vučica Mata, Vitković Đura, Vidojević Iva, Veramenta Vlaha, Veramenta Pava, Veramenta Iva, Uhodić Nika, Stujić Mata, Selak Miha, Radovac Iva, Prkačin Metodija, Primorac Iva, Opušić Nika, Mostina Anta, Milković Mata, Milićević Grga, Lonza Ilije, Letica Ivana, Kužnin Vilsona, Kužnin Rikarda, Kukuljica Pera, Kralj Miha, Krstić Iva, Kralj Antuna, Kos Damira, Ilićić Željka, Idrizaj Safeta, Fjorović Miha, Čuk Anta, Čuk Ivana, Čupić Andra, Čupić Boža, Čučuk Đura, Čagalj Andrije, Bulić Zdenka, Bronzan Željka, Brailo Nika, Brailo Miha, Brailo Pera, Bošković Boška, Bistrić Vlaha, Begić Dominika, Baule Pera, Banović Antuna, Bagoje Zlatka, Lučić Marija, Margaretić Đura, Alaga Nika, Knežić Marka, Kopic Josipa, Užičanin Zaima, Kuntić Tomislava i Peterenec Josipa,
- nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke Borovinić Budimira od 19.06.2008.godine,
- izvod iz Drugog intervjua admirala Miodraga Jokića dat pred Haškim tribunalom br.03404408 ERN: VOO-4721-VOO-4728,
- izvod iz kaznene evidencije UP - PJ Bar, br. 24-03/245/08-958 od 07.02.2008. godine, na ime okr. Gojnić Iva,
- izvod iz kaznene evidencije UP – PJ Herceg Novi, br. 27-03-245/08-963/2 od 08.02.2008.

godine, na ime okr. Lučić Špira,

- izvod iz kaznene evidencije MUP Republike Srpske, br. 02/7-2374/08 od 10.03.2008. godine, na ime okr. Govedarica Mladen,
- izvod iz kaznene evidencije za okrivljene Menzalin Iva, Tarle Zlatka i Gligić Bora, koje prethodno pribaviti.

III Da se izvrši uvid u:

- fotokopiju vojne knjižice br. 199881, izdatu na ime okr. Gojnić Iva,
- fotokopiju vojne knjižice br. 43023, izdatu na ime okr. Menzalin Iva,
- dvije fotografije označene sa brojevima 1 i 2, predate sudu od strane okr. Tarle Zlatka.

O b r a z l o ž e n j e

Viši sud u Podgorici je sproveo istragu protiv Govedarica Mladena, Tarle Zlatka, Gojnić Iva, Gligić Bora, Lučić Špira i Menzalin Iva, zbog osnovane sumnje da su izvršili krivično djelo – ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142, stav 1 KZ SRJ, u sticaju sa krivičnim djelom – ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144, KZ SRJ.

Neosporno je utvrđeno, da je u vrijeme izvršenja krivičnog djela okrivljeni Govedarica Mladen bio pripadnik aktivnog sastava JNA – načelnik Službe bezbjednosti Komande pozadinske mornaričke baze, vojnopomorskog sektora Boka i isljednik u tzv. „Centru za prihvrat zarobljenika“ u Morinju, dok su ostali okrivljeni bili pripadnici rezervnog sastava JNA i u tzv. „Centru za prihvrat zarobljenika“ u Morinju obavljali dužnosti i to okrivljeni Tarle Zlatko isljednika, okrivljeni Gojnić Ivo rezervnog oficira zaduženog za amdinistrativne i intendantske poslove, okirvljeni Lučić Špiro vojnog policajca, okrivljeni Menzalin Ivo kuvara i okrivljeni Gligić Boro stražara.

Okrivljeni ne spore, da su u vrijeme oružanog sukoba između pripadnika JNA i hrvatskih oružanih formacija, kao pripadnici redovnog i rezervnog sastava JNA, bili raspoređeni u tzv. Centru – Morinj, ali negiraju da su, dok su obavljali navedene dužnosti, prekršili pravila međunarodnog prava, te da ni prema jednom ratnom zarobljeniku i civilu nijesu postupali na način kako je to navedeno u dispozitivu optužnice, pri čemu okrivljeni Govedarica, negira da je u tzv. Centru obavljao dužnost isljednika, već da je samo jedanput bio zamoljen od Kunić Husa da sasluša jednog zarobljenika.

Odbrana okrivljenih je neosnovana i sračunata na izbjegavanje krivično pravne odgovornosti, jer je suprotna predloženim dokazima.

Tokom istrage je utvrđeno, da je u vremenu od 03. oktobra 1991. do 18. avgusta 1992. godine, postojao oružani sukob između pripadnika JNA i pripadnika hrvatskih vojnih formacija, te da je odlukom Komande IX Vojnopomorskog sektora Boka, formiran tzv. „Centar za prihvrat zarobljenika“ u Morinju, da su prvi zarobljenici dovedeni dana 03. oktobra 1991. godine, te da je od tog datuma pa do 18. 08. 1992. godine izvršeno više razmjena zarobljenika.

Nadalje, iz iskaza saslušanih svjedoka Kunić Husa, Krjuč Mirsada, Dragović Zorana i Goranović Radomira, proizilazi da je u tzv. „Centru za prihvrat zarobljenika“ u Morinju, formiran isljednički tim i stražarska služba, da su postojala tri objekta u kojima su bili smješteni zarobljenici, te da se saslušanje zarobljenika obavljalo u posebnim objektima, do su zarobljenike dovodili vojni policajci, a da su stražari obezbjeđivali objekte gdje su bili smješteni zarobljenici.

Iz iskaza salsušanih svjedoka – oštećenih, proizilazi da su od strane pripadnika JNA bili zarobljeni kao pripadnici hrvatskih vojnih formacija ili kao civili, da su odvedeni u tzv. „Centar za prihvata zarobljenika“ u Morinju, gdje su svi okrivljeni prema istima postupali na način bliže opisan dispozitivom optužnice.

Iz medicinske dokumentacije i obdukcionog zapisnika Zdravstvene ustanove „Kuliš Medical“, proizilazi da su oštećeni Brailo Miho, Čagalj Antun i Obrad Jakov umrli dok su se nalazili u Centru, pri čemu je smrt kod oštećenog Obrada nastupila usled samoubistva vješanjem, dok su oštećeni Kralj Miho, Ban Božo i Brailo Vlaho umrli nakon izlaska iz Centra.

Iz nalaza i mišljenja sudskog vještaka medicinske struke Borovinić Budimira i medicinske dokumentacije proizilazi, da je određen broj svjedoka – oštećenih u tzv. Centru zadobio tjelesne povrede, te da su nakon izlaska iz tzv. Centra imali psihičke smetnje, što je konstatovano u medicinskoj dokumentaciji.

Tokom istrage je nesporno utvrđeno da su okrivljeni svojim djelovanjem u tzv. „Centru za prihvata zarobljenika“ u Morinju, prekršili pravila međunarodnog prava i to član 3 stav 1, tačka a i e, član 13 i 17 III Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima, član 3 stav 1 tačke a i c, član 27 i 31 IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata i član 4 stav 1 i 2, tačke a i e II Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba, čime su ostvarili bitna obelježja bića krivičnih djela zbog kojih se optužuju.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja, tužilac predlaže da se odbrana okrivljenih odbaci kao sračunata na izbjegavanje krivice, te da se okrivljeni oglašavaju krivim za krivično djelo – ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 KZ SRJ, u sticaju sa krivičnim djelom ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144 KZ SRJ i osude na kazne po zakonu.

S obzirom da krivična djela – ratni zločin protiv civilnog stanovništva i ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, predstavljaju tešku povredu normi međunarodnog prava i da ih domaće zakonodavstvo inkriminiše kao najteža krivična djela, tužilac je shodno članu 148 stav 1 tačka 4 Zakona o krivičnom postupku, predložilo da se protiv okrivljenih odredi pritvor, posebno cijeneći teške okolnosti pod kojima su djela izvršena i teške posljedice ovog ratnog zločina

**SPECIJALNI TUŽILAC,
Stojanka Radović**

K.br.214/08

U IME NARODA

VIŠI SUD U PODGORICI - Specijalizovno odjeljenje za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina u vijeću sastavljenom od sudije Žižić Milenke, kao predsjednika vijeća, sudije Milića Medjedovića i sudija porotnika Komšić Jura, Jovović Velimira i Methadzović Zihada kao članova vijeća, sa zapisničarom Ujkić Marukom, u krivičnom predmetu protiv Govedarica Mladen, Tarle Zlatko, Gojnić Ivo, Lučić Špiro, Menzalin Ivo, Gligić Boro, zbog kriv.djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st. 1. KZ SRJ u sticaju sa krivičnim djelom ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SRJ po optužnici VDT Specijalnog tužioca Podgorica Kts.br.7/08 od 15.08.2008. godine, nakon dovršenog glavnog, javnog pretresa, dana 20.04.2010.godine, u prisustvu zamjenika Specijalnog tužioca Lidiije Vukčević, optuženog Govedarica Mladena njegovog branioca Gorana Rodića adv. iz Podgorice, optuženog Tarle Zlatka i njegovog branioca Novaka Ražnjatovica adv. iz Podgorice postavljenog po službenoj dužnosti, optuženog Gojnić Iva i njegovog branioca Vesne Gačević Rogove adv. iz Ulcinja, optuženog Lučić Špira i njegovog branioca Lutovac Branislava adv. iz Podgorice, branioca optuženog Menzalin Iva Gorana Velimirovića adv. iz Podgorice i optuženog Gligorić Bora i njegovog branioca Radonjić Raška adv.iz Podgorice postavljenog po službenoj dužnosti, a u odsustvu optuženom Menzalin Iva, nakon tajnog vjećanja i glasanja dana 15.05.2010. godine, donio je i javno objavio

PRESUDU

Optuženi:

Govedarica Mladen, rođen 06. juna 1955. godine u Foči - BiH, sa prebivalištem u Herceg Novom, državljanin Crne Gore, oženjen, otac dvoje djece, završio Mornaričku vojnu akademiju i školu bezbjednosti, vojni penzioner, srednjeg imovnog stanja, ranije neosudjivan.

Tarle Zlatko, rođen 25. januara 1948.godine u Mostaru, sa prebivalištem u Beogradu, državljanin Crne Gore, razveden, otac troje djece, završio vojnu akademiju, lošeg imovnog stanja, ranije neosudjivan.

Gojnić Ivo, rođen 20.septembra 1962. godine u Baru, sa prebivalištem u Baru, državljanin Crne Gore, ekonomista, razveden, završio Visu školu, srednjeg imovnog stanja, ranije neosudjivan

Lučić Špiro, rođen 05. Jula 1959. godine u Herceg Novom, državljanin Crne Gore, pomorac, oženjen, otac dvoje djece, završio Višu pomorsku školu, dobrog imovnog stanja, ranije neosudjivan.

Menzalin Ivo, rođen 30. januara 1953. godine u Kotoru, državljanin Crne Gore, ugostitelj, oženjen, otac dvoje djece, završio Visu ugostiteljsku školu, srednjeg imovnog stanja, ranije neosudjivan.

Gligić Boro, rođen 27.januara 1953. godine u selu Strigova - Opština Kozarska Duhica, sa

prebivalistem u Kotoru, drzavljanin Crne Gore, moler, razveden, otac troje djece, završio srednju školu, lošeg imovnog stanja, ranije neosudjivan.

Krivi su :

Što su:

U periodu od 03. oktobra 1991. godine do 18. avgusta 1992. Godine okrivljeni Govedarica Mladen kao pripadnik aktivnog sastava Jugoslovenske Narodne Armije (JNA) - načelnik Službe bezbjednosti komande 367 Mornaričke pozadinske baze Vojno pomorskog sektora Boka i islednik a okrivljeni Gligić Boro kao pripadnik rezervnog sastava Jugoslovenske Narodne Armije (JNA) - stražar, a u periodu od 03.10.1991. godine do 21.01.1992. godine kao pripadnici rezervnog sastava Jugoslovenske Narodne Armije (JNA) i to okrivljeni Tarle Zlatko u svojstvu isljednika, okrivljeni Gojnić Ivo u svojstvu rezervnog oficira zaduženog za administrativne i intendantske poslove, okrivljeni Menzalin Ivo u svojstvu kuvara a okrivljeni Lučić Špiro u svojstvu vojnog policajca za vrijeme oružanog sukoba u R. Hrvatskoj između Jugoslovenske Narodne Armije (JNA) i organizovanih hrvatskih oružanih formacija na području Opštine Kotor u tzv.” Centru za prihvrat zarobljenika” u mjestu Morinj a koji nije imao karakter međunarodnog sukoba kršeći pravila međunarodnog prava utvrđena III Ženevskom konvencijom o postupanju sa ratnim zarobljenicima - čl. 3. st.1. tač. a) i c), čl. 13. i čl. 17. i II dopunskim protokolom uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemedjunarodnih oružanih sukoba - c1. 4. st.1. i 2. tač a) i e) naredjivali i vršili mučenja, nečovječna postupanja nanošenje velikih patnji i povreda tjelesnog integriteta prema ratnim zarobljenicima koji su u tzv.” ‘Centar za prihvrat zarobljenika”dovodjeni sa Dubrovačkog područja, na način što je:

- okrivljeni Govedarica Mladen, prilikom ispitivanja zarobljenika a u cilju iznudjivanja iskaza o njihovom učešću u oružanim formacijama Republike Hrvatske, kada ne bi dobio zadovoljavajući odgovor udarao rukama i pendrekom u predjelu glave i tijela zarobljenike, pa je tako udario pendrekom dva put a bočno po rebrima Vitković Djura od oca Djura, ošamario Lučić Maria, udarao pendrekom po tijelu Bistrić Vlaha koji je bio vezan, pravio pauze u “ispitivanju” i okom kojih su po njegovoj naredbi stražari i vojni policajci udarali pendrecima, kundakom, nogama i pesnicama u djelu glave i tijela zarobljenike Ćupić Boža i Bulić Zdenka koji su bili vezani lisicama, nakon čega je okrivljeni Govedarica nastavio ispitivanje, te naredjivao stražarima da ulaze u objekte i fizički zlostavljaju zarobljenike među kojima su bili oštećeni Škoro Pero, Batinić Srećko i Radoš Juro povrijedjujući na taj način tjelesni integritet oštećenih-ratnih zarobljenika.
- okrivljeni Tarle Zlatko, naredjivao da se nad ratnim zarobljenicima vrše torture i prinuda u cilju iznudjivanja iskaza o njihovom učešću u oružanim formacijama Republike Hrvatske na način što je, kada ne bi dobio odgovor na postavljeno pitanje pravio pauzu u ispitivanju tokom kojih su po njegovoj naredbi u objekat ulazili stražari i vojni policajci koji su vezane zarobljenike udarali pendrecima, nogom i pesnicama u predjelu glave i tijela i to oštećene ratne zarobljenike Brajević Daria i Kužnin Rikarda, zatim izvodio iz objekta ratne zarobljenike među kojima se nalazio oštećeni Matušić Djuro i zahtjevao od istih da govore hrvatske riječi, čupaju travu i međusobno se tuku, povrijedjujući na taj način tjelesni integritet i lično dostojanstvo oštećenih-ratnih zarobljenika.
- okrivljeni Gojnić Ivo prilikom dolaska zarobljenika u Centar na ulazu u napravljenom “špaliru” sa stražarima, dok su zarobljenici prolazili kroz taj špalir udarao iste nogom obuvenom u vojničku čizmu u predjelu tijela pa je tako udario u predjelu prsišta Margaretić Marka, te udarao Moretić Antuna, Margaretić Djura i Batinić Srećka, ulazio u hangare i izvodio iz hangara i na isti način udarao čizmom u predjelu rebara Matušić Djura, Svalina Željka i Baule Pera u hangaru, A Šikić Miljenka van hangara, udarao rukama Vitković Djura od oca Djura, a udario pištoljem tzv. “škorpion” u predjelu glave Prkačin Metodija, te odredjivao

stražarima kojeg zarobljenika da izvodi iz hangara radi fizičkog zlostavljanja na koji način je postupao prema Veramenta Pavu povredjujući na taj način tjelesni integritet oštećenih-ratnih zarobljenika.

- okrivljeni Gligić Boro udarao zarobljenike sa pesnieama, nogama, kundakom, vrećama pijeska, pendrekom-palicom, toljagom, štapom i to Barade Jadrana toljagom, čizmom, štapom od metle u predjelu tijela, Kapić Josipa rukama i nogama u predjelu tijela. Užičanin Zaima drvenim držalom od metle u predjelu tijela, Batinić Srećka sa vrećama pijeska i palicom u predjelu tijela, Markić Jura nogama i palicom u predjelu tijela, Boksić Bruna nogama po svim djelovima tijela, Peteranac Josipa nogama u predjelu tijela, Škoro Pera kundakom u glavu, šakama i nogama u predjelu tijela, Vištica Juricu nogom u predjelu glave, Vodopić Vedrana nogama, vrećama od pijeska, pendrekom u predjelu tijela, Matijas Nikšu nogama u predjelu bubrega, Knežić Marka nogama, pesnieama, vrećama pijeska u predjelu tijela, Katić Antuna drvenom palicom po leđjima, Margaretić Djura pesnieama, palicama i štapovima u predjelu tijela, Moretić Antuna nogama, kundakom, palicom, toljagom u predjelu tijela, Raić Slavka nogama u predjelu bubrega, Žikić Iva pendrekom, kundakom i nogama po tijelu, Svetac Iva šakama, nogama i pendrecima u predjelu tijela, primoravao da se međusobno tuku sa drugim zarobljenicima i to Margaretić Marka i Matušić Djura, u više navrata zarobljenike psihički zlostavljao tako što je iz puške pucao iznad njihovih glava dok su se nalazili u objektu i to Batinić Srećku, vodio ih na lažna strijeljanja i to Kuntić Tomislava, Batinić Srećka, Bosković Boska i Matusić Dura, stavljao im cijev puske i pistolja u usta i to Margaretić Marku, Vištica Jurici, Bulić Zdenku, Lučić Mariu, primoravao ih da kleče na koljenima i čupaju travu i to Boksić Bruna, udarao Hausvicka Roberta, Brajević Daria, Lasić Iva, Oberan Vida i Vidojević Iva u predjelu tijela, na koji način je postupao prema oštećenima - ratnim zarobljenicima, povredjujući na taj način njihov tjelesni integritet i lično dostojanstvo.
- okrivljeni Menzalin Ivo, prilikom podjele hrane tukao Nestorov Nestora, izvodio iz objekta i tukao Kristić Iva, Piplica Luku, Moretić Antuna, Arbanasin Iva, Bronzan Željka, Milicević Radoslava, Ćuk Ivana, Ćupić Boža, Bošković Krešimira, Kralj Iva, Kralj Miha, Strujic Mata, Puljić Joza, a u objektu Moretić Antuna, Cagalj Balda, Mrkonjić Iva, Piplica Adrijana, Matić Andjelka prilikom odlaska u WC, a dok su prali vojničke zdjele, tukao metalnom vojničkom kutlačom i električnim pendrekom po tijelu a posebno u predjelu genitalija, te pesnicama, nogama, kundakom i to Bulić Zdenka nogom u predjelu glave i električnim pendrekom po tijelu, Vitković Djura od oca Djura kutlačom i električnim pendrekom po preponama, Oberan Vida izvodio iz objekta i udarao ga drvenom palicom po svim zglobovima, Kordić Iva kutlačom po rukama, nogama i tijelu, Brajević Mata pesnicama po leđjima, Uhodić Nika kutlačom i pendrekom po tijelu, Bagoje Zlatka pesnicama, kutlačom i električnim pendrekom, Batinić Srećka izvodio iz objekta i udarao kundakom puške i čizmom po raznim djelovima tijela, Veramenta Pava pendrekom po nogama, ispod koljena, po leđjima i u predjelu genitalija, Kužnin Rikarda kutlačom po tijelu, Lonza Iliju kutlačom po tijelu, Svalina Željka rukama, nogama, pendrekom i kutlačom po tijelu, Šikić Miljenka izvodio iz hangara i udarao puškom, palicom i nogama po tijelu, Guljelmović Igora kutlačom u predjelu tijela, Brajević Daria pendrekom po tijelu i u predjelu genitalija, Butigan Mata pendrekom po tijelu i u predjelu genitalija, Braila Antuna nogama po tijelu, Veramenta Vlaha kutlačom po prstima ruku, Prkačin Metodija pendrekom u predjelu testisa, Mostina Anta pesnicama, nogama, palicom u predjelu tijela a nogom u međunožje, Milković Mata nogom u predjelu tijela, Dupčić Mila nogama i pesnieama u predjelu tijela, Mezei Ivicu kutlačom u predjelu glave, Radoš Jura nogama i pesnieama u predjelu tijela, Radovac Iva pendrekom u predjelu prsi, Sutalo Lovra šakama, nogama i kutlačom u predjelu tijela, Trklja Božidara kutlačom i šakama u predjelu tijela, Vitković Djura od oca Nika metalnom kutlačom po glavi, Brailo Pera rukama, kutlačom i nogama u predjelu tijela, Prlenda Pava rukama u predjelu tijela, Vučića Mata

električnim pendrekom u predjelu tijela, na koji način je postupao prema ostećenim - ratnim zarobljenicima, povredjujući na taj način njihov tjelesni integritet.

- optuženi Lučić Špiro, izvodio iz objekta i prilikom odvodjenja i vraćanja zarobljenika sa ispitivanja udarao kundakom puške, pendrekom i nogama po tijelu Lučić Nikolu, Baule Pera, Nestorov Nestora, Idrizaj Safeta, Strujić Mata, Arbanasin Iva, Fjorović Miha, Brajević Daria, Mrkonjic Iva, Brailo Pera, Prlenda Pava, Kralj Antuna, Kralj Iva, Svalina Željka, Šikić Miljenka, Bošković Krešimira, Ćupić Boža, Kralj Miha, Veramenta Pava i Sutalo Lovra i prijetio istom da ce ga ubiti. Prkačin Metodija pendrekom po glavi i kundakom po tijelu, Kužnin Rikarda pendrekom po tijelu, Djurišić Pera kundakom puške u predjelu bubrega, Moretić Antuna palicom, kundakom, toljagom u predjelu tijela. Vučica Mata kundakom puške u predjelu bubrega, Batinić Srećka kundakom i nogama u predjelu tijela, Milković Mata čizmom u predjelu potkoljenice, Ćupić Andra od oca Mija čizmom po desnoj nozi, Brailo Nika kundakom od puške po nogama i u predjelu bubrega, Milićević Grgu pendrekom u predjelu ledja, Mostina Anta pendrekom u predjelu ledja, Kužnin Vilsona pendrekom u predjelu tijela, Matić Andjelka nogama i puškom u predjelu tijela, Brajević Mata kundakom i nogom u predjelu ledja, Radovac Iva pendrekom u predjelu tijela, Bajo Srećka pesnieama poglavi u hangaru, Vitković Djura od oca Nika pendrekom, nogama i pesnieama u predjelu tijela, prijetio da će ubiti Lučić Maria i Ćupić Andru od oca Mata, Bulić Zdenka nogama u glavu i električnim pendrekom, Vitković Djura od oca Djura kundakom u predjelu leđa, zahtijevao od zarobljenika a između ostalih i Uhodić Nika da stoje ili kleče sa rukama uzdignutim iznad glave i licem okrenutim prema zidu a zatim ih udarao pesnicama, nogama, kundakom, električnim pendrekom po glavi i tijelu, Lučić Maria jahao prilikom odvodjenja na ispitivanje i udarao ga pendrekom i kundakom po tijelu povredjujući na taj način tjelesni integritet i lično dostojanstvo oštećenih - ratnih zarobljenika
- čime su izvršili krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. Krivičnog Zakona Savezne Republike Jugoslavije.
- pa ih sud za navedeno krivično djelo primjenom članova 5, 41. st.1, 42 st.1. tač.2, 43 st.1, tač 1. 50. st.1. Krivičnog Zakona Savezne Republike Jugoslavije i članova 199. 202. st.1. i 364 Zakonika o krivičnom postupku, a optuženog Tarle Zlatka i Gligić Bora i na osnovu čl. 202. st.4. Zakonika o krivičnom postupku.

Osudjuje

Govedarica Mladena na kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 16.08.2008 godine do 15.05.2010. godine koji ostatak kazne je dužan izdržati po pravosnažnosti presude.

Tarle Zlatka na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i 6 (sest) mjeseci u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 11.09.2008 godine do 15.05.2010. godine tako da je kaznu u cjelosti izdržao.

Gojnić Iva na kaznu zatvora u trajanju od 2(dvije) godine i 6 (sest) mjeseci u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 16.08.2008 godine do 15.05.2010. godine koji ostatak kazne je dužan izdržati po pravosnažnosti presude.

Gligić Bora na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 16.08.2008 godine. do 15.05.2010. godine koji ostatak kazne je dužan izdržati po pravosnažnosti presude.

Lučić Špira na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine i 6 (sest) mjeseci u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 16.08.2008 godine do 15.05.2010. godine koji ostatak kazne je dužan izdržati po pravosnažnosti presude.

Menzalin Iva na kaznu zatvora u trajanju od 4 (četiri) godine koju kaznu je dužan izdržati po pravosnažnosti presude.

Obavezuju se optuženi Govedarica Mladen, Tarle Zlatko, Gojnić Ivo, Lučić Špiro, Menzalin Ivo, Gligić Boro da na ime troškova krivičnog postupka plate solidarno iznos od 709,00 € koji se odnosi na ime naknade vještaku medicinske struke dr. Budimiru Boroviniću, da solidarno plate i iznos od 1.925,00 € a koji troškovi se odnose na ime naknade svjedocima, optuženi Gojnić Ivo da na ime troškova krivičnog postupka plati iznos od 181,50 € koj i iznos se odnosi na ime naknade vještaku medicinske struke prof. Dr. Kuliš Mihajlu, optuženi Lučić Špiro da na ime troškova krivičnog postupka plati iznos od 902,00 € a koji se odnosi na ime naknade vještacima neuropsihijatrima dr. Željku Golubović i dr. Stanku Miliću i psihologu Pavličić Nevenki, a na ime paušala kao dijela troškova krivičnog postupka svaki od optuženih pojedinačno iznos od po 200 € u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Optuženi Tarle Zlatko i Gligić Boro djelimično se oslobađaju plaćanja troškova krivičnog postupka koji troškovi se odnose na naknadu advokatima Raznatović Novaku i Radonjić Rašku postavljenim po službenoj dužnosti i isti padaju na teret budžetskih sredstava ovog suda.

Obrazloženje

Vrhovno državno tužilaštvo Ojeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, Optužnicom Kts. br .7/08 od 15.08.2008. godine stavilo je na teret Govedarica Mladen, Tarle Zlatko, Gojnić Ivo, Lučić Špiro, Menzalin Ivo, Gligić Boro izvršenje krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.142. st.1. KZ SRJ u sticaju sa krivičnim djelom ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. KZ SRJ. Zastupajući optužnicu na pretresu zamjenik specijalnog tužioca je precizirala činjenicni opis optužnog akta.

U završnoj riječi zamjenik specijalnog tužioca Lidija Vukčević nakon analize izvedenih dokaza, predložila je da sud optužene oglasi krivim i osudi na kazne po zakonu.

Punomoćnik oštećenih Tamara Durutović je u završnoj riječi ukazala na izvedene dokaze ocijenivši da je optužnica dokazana brojnim izvedenim dokazima, kvalitetnim iskazima svjedoka, materijalnim dokazima, u potpunosti prihvativši analizu izvedenih dokaza od strane tužioca u činjeničnom smislu u odnosu na radnje koje su stavljene na teret optuženima a imovinsko pravni zahtjev će ostvariti u redovnoj građanskoj parnici.

Na osnovu čl. 312. st. 2. ZKP-a optuženom Menzalin Ivu je po rješenju krivičnog vijeća ovog suda Kv.br.1440708 od 12.01.2009 godine sudjeno u odsustvu jer isti nije dostižan državnim organima i za istim je od strane ovog suda naredjeno raspisivanje potjernice dana 27.10.2008. godine, a Medjunarodna potjernica je raspisana od strane NCB Interpolu Podgorice dana 21.11.2008. godine što je utvrđeno iz dopisa Uprave policije Sektora kriminalističke policije br. 03/08/240/08-5297 od 29.12.2008. godine a postoje naročito važni razlozi da mu se sudi u odsustvu imajući u vidu težinu krivičnih djela koja mu se stavljaju na teret.

Optuženi Govedarica Mladen u svojoj odbrani u prethodnom postupku u bitnom navodi da je školovani mornarički oficir tadašnje JNA a u cinu porčnika Bojnog broda 01.09.1990. godine postavljen je za načelnika službe bezbjednosti komande pozadinske mornaričke baze u Kumboru, dakle svih pozadinskih jedinica VPS Boka, a kao pomoćnike u činu podoficira dobio je Vuković Milorada i Babić Miladina a pretpostavljeni starješina po komandnoj liniji mu je bio pukovnik Milojković Radoslav a neposredni starješina po stručnoj liniji bio mu je kapetan fregate broda Kunić Huso koji je bio načelnik bezbjednosti VPS Boka. Osnovni posao mu je bio kontraobavještajna zaštita svih jedinica u zaštiti baze. 20/21.09.1991. godine naredjena je mobilizacija njegovih jedinica koja

je sprovedena u narednih 5-7 dana kada je došlo do mobilizacije 3.300 pripadnika čime je formirana velika jedinica.

01. oktobra 1991. godine počela su borbeno dejstva između jedinica JNA i Hrvatskih paravojnih snaga a dužnosti jedinice baze kojima je bio načelnik bezbjednosti bile su intendansko obezbjeđivanje ishrane, oblačenje, održavanje higijene, transporta ljudstva i materijalnih sredstava potpuno tehničko obezbjeđenje jedinica a dijelom i mornaričko tehničko obezbjeđenje sektora, uskladištenje, čuvanje i održavanje kompletnih ubojnih sredstava, te kompletnog građevinskog obezbjeđenja, sanitetsko zbrinjavanje, protivpožno obezbjeđenje i dr.

Kako je 1. oktobra 1991. godine došlo do borbenih dejstava to je IX. VPS Boka 03. Oktobra 1991. godine formiran Sabirni centar za prihvrat ratnih zarobljenika u Morinju a naredbi komandanta sektora prethodila je naredba sa vrha komandne hijerarhije odnosno Saveznog Sekretarijata za Narodnu Odbranu Beograd i ako lično nije pročitao ovu naredbu sa njom je upoznat na sastanku pukovnika Milojkovića na kome je bio prisutan kompletan štab komande. Neposredna naredba izdata je porucniku Bojnog broda Ljubomiru Knezeviću zv. "Lala" koji je do tada bio komandant odreda popisnih minolovaca u Lepetanama a koga je kasnije zamijenio Zvonimir Horvat takodje zv. "Lala". Iz sastava komandne baze određen je stariji vodnik i klase Predrag Španjević zv. "Španac" sa zadatkom da uspostavi obezbjeđenje i komplet infrastrukturu u Centru tako što je dobio sve normative da bi centar počeo da radi. Prije prihvata prvih zarobljenika posao je i obišao centar da bi vidio kako je to Španjević sprovodio i tada je vidio da su to ustvari 4-5 drvenih napuštenih objekata koji su ranije služili kao skladište vojne municije i uslovi u tim objektima nijesu bili dobri ali u tom trenutku se nije moglo bolje i isti nijesu imali ni struju ni vodu. Naredbom načelnika službe bezbjednosti VPS-a Husa Kunića oformljen je tim islednika u ovom Sabirnom centru na čijem je čelu bio kapetan I klase Mirsad Krluč a njegov zamjenik kapetan I klase Tarle Zlatko a u sastavu su bili aktivni major Radomir Goranović, rezervni poručnik Bojnog broda Zoran Dragović i dva potporučnika tako da je Mirsad Krluč bio najodgovorniji čovjek u centru i ako komandant centra u tom zvanju nije postojao. Prihvrat prvih zarobljenika bio je u noći 03.10.1991. godine i zarobljenici su došli vojnim brodom desantnim camcem gdje ih je čekala vojna policija a kako je bio prisutan vidio je da se radi o desetak ljudi gdje su bili vezani dvojica po dvojica a radilo se o aktivnom borbenom sastavu jer je to bila komplet posada jednog topa zarobljenog iznag Molunta na teritoriji Hrvatske. Nakon što ih je preuzela vojna policija isti su vojnim vozilima prevezeni do Sabirnog centra u Morinju. Bio je prisutan u centru kada je izvršen prihvrat zarobljenika i sve je urađeno na način kako to propisi nalazu jer je stariji vodnik Španjević bio preuzeo obavezu oko obuke stražarske službe i prihvata zarobljenika, dobio je sve propise o postupanju sa ratnim zarobljenicima kao i Ženevsku konvenciju tako da je taj prvi prihvrat bio u potpunosti u duhu sa propisima i konvencijama. Za svo vrijeme rada centru a koji je rasformiran 02.07.1992. godine što se tiče ishrane nije bilo podvajanja između zarobljenika i njihovog ljudstva. Za svo vrijeme rada centra nije imao ovlašćenja za bilo kakvom komandom bilo prema isledničkom timu, bilo prema obezbjeđenju vezano za njihovo funkcionisanje i rad u centru. O radu islednika ne zna nista neposredno jer su oni svoje izvještaje i zapisnike dostavljali direktno Husu Kuniću načelniku službe bezbjednosti i svi zarobljenici su saslušavani od strane islednika jer je islednika bilo 7 i sasvim dovoljno. Isledjivanja su vršena u posebnim kontejnerima i uvijek jedan islednik i jedan zarobljenik i osim isledjivanjima su sačinjavani zapisnici. Kao islednik neposredno je saslušao samo jedno lice i to u maju mjesecu 1992. godine a po naredjenju Kunić Husa i zna da se radilo o zarobljeniku koje se prezivalo Kraljević i koji je bio predsjednik HDZ-a Mladeži BIH. Saslušanje je obavljeno u jednom od kontejnera i isto je snimljeno tajno i video itonski. Poznato mu je u jednom slučaju da je jedan od zarobljenika bio pretučen i to u zimu 1992. godine a radilo se o zarobljeniku Bakić Vladu iz Dubrovnika što mu je lično rekao Mirsad Krluč koji mu je i pojasnio da je Bakić bio pristao na saradnju ali da se u međuvremenu desilo njegovo prebijanje te da ni za jedan drugi slučaj prebijanja zarobljenika ne zna. Za vrijeme rada Centra desetak puta su isti posjećivani od

strane Predstavnik Medjunarodnog Crvenog Krsta. Poznato mu je da su za vrijeme rada Centra 3 lica umrla i to Čučuk od posledica bolesti karcinoma, Brajilo od posledica srčanog udara, a u proljeće 1992. godine jedan zarobljenik je izvršio samoubistvo vješanjem u jednom od kontejnera dok je čekao islednika radi saslušanja i u svim slučajevima je obavljeno saslušanje od strane istražnog sudije Vojnog suda i obavljena sva potrebna vještačenja u cilju istrage uzroka smrti. Naveo je i to da nije izdavao bilo kakva naredjenja za postupanje sa zarobljenicima a i da je mogao nikada ne bi izdao naredjenje da se zarobljenik muči i zlostavlja. U Centru je upoznao Gojnić Iva koji je bio rezervni starješina u činu poručnika i on nije davao stražarsku dužnost, Menzalin Ivo je bio kuvar koji je radio na raspodjeli hrane i ni on nije davao stražarsku dužnost. Poznato mu je ime Gligić Boro ali se ne može sjetiti šta je mogao biti a Lučić Špira poznaje dobro a on je u centru bio jedno vrijeme stražar a u obavljanju poslova je bio krajnje precizan i ozbiljan i da bi smio garantovati da on nikada nikoga nije ni maltretirao ni zlostavljao. Obaveza stražara u centru je bila obezbjeđenje objekata i po naredbi islednika sprovođenje zatvorenika radi saslušanja a to je radio i Lučić Špiro koji bi stajao ispred kontejnera dok islednik ispituje.

Na glavnom pretresu je naveo da je izjavu kod istražnog sudije dao u konfuznom stanju isključivo zbog toga što je u zahtjevu za sprovođenje istrage bio naveden kao prvooptuzeni a istu je dao sa dobrim i iskrenim namjerama da se u toku istrage sagleda stvarno i realno stanje oko Morinja. Naveo je da mu nije poznato da li je neko iz Uprave bezbjednosti imao ulogu oko formiranja logora Morinj, a da je kasnije saznao da je isti formiran u Organizaciji Uprave bezbjednosti. U to vrijeme bio je na dužnosti Načelnika službe bezbjednosti u komandi 367-me Mornaričke pozadinske baze vojno pomorskog sektora Boka, da mu je po stručnoj liniji pretpostavljeni bio Kunić Huso kao Načelnik službe bezbjednosti Devetog vojno pomorskog sektora Boka, a pretpostavljeni Kunić Husu je bio Načelnik odjeljenja službe bezbjednosti vojno pomorske oblasti u Splitu Ljubiša Beara, a Beari je pretpostavljena bila Uprava bezbjednosti i General Aleksandar Vasiljević Načelnik Uprave bezbjednosti generalštaba INA u SFRJ. Njegove dužnosti kao Načelnika službe bezbjednosti u komandi 367-me mornaričke pozadinske baze vojno pomorskog sektora su bile kontraobavještajna zaštita jedinice kao opšti zadatak, suprostavljanje stranim obavještajnim službama na sve moguće načine sprečavanje terorističkih organizacija povezanih sa unutrašnjim neprijateljem pri izvođenju diverzija, sabotaza i dr. radnje koje su uperene prema jedinici, razotkrivanje teških kriv. djela u pogledu izazivanja masovnih pobuna, sabotaza odnosno radnje koje ometaju normalno funkcionisanje rada jedne jedinice, da učestvuje kao član komande i edukuje svoga komandanta iz domena bezbjednosti. Naveo je i to da nikada nije postupao u svojstvu islednika jer tom timu nije pripadao niti je pak koga ispitivao jer bi o tome moran ostati pisani trag u formi zapisnika, da je samo u jednom navratu po naredjenju Marie Milorada Načelnika kontraobavještajne službe mornarice, a ne Kunić Husa kako je to kazao kod istražnog sudije obavio preliminarne razgovor sa Krstićević Matkom a ne sa izvjesnim Kraljevićem kako je to naveo greškom kod istražnog sudije, da je razgovor sa Krstićevićem obavio u ulozi organa bezbjednosti a ne islednika a sa namjerom da se to lice "vrbuje" jer su imali informacije da je Predsjednik HDZ-a Mladeži pa je on odredjen da ga on sasluša jer je imao veće iskustvo. Prilikom saslušanja Krstićevića u prostoriji sem njih dvojice nije bio niko prisutan, razgovor koji su vodili je bio opušten i relaksiran a sa ciljem da bi se došlo do što više podataka da bi se izvršila "vrbovka". Ne sjeća se da li je iz prostorije u kojoj je čekao da Krstićevića dovedu na razgovor vidio kada su istog do njega dovodili ali kada je isti doveden na njemu nije primijetio ništa neobičajeno. Nikada nikoga on nije udario, niti je pak kome od stražara naredio da nekoga udara a greškom je kod istražnog sudije kazao da je Lučić Špiro bio stražar jer je on ustvari bio rezervni vojni policajac, a on kao organ bezbjednosti nije imao nikakve ingerencije nad vojnom policijom. Naveo je da mu je bio poznat zadatak istražitelja i da su isti imali zadatak da zarobljenike saslušaju na okolnosti zarobljavanja, pod kojim okolnostima je zarobljen, koje je svojstvo imao i da na taj način dobiju obavještenja koja bi bila od koristi njihovom komandovanju, da se sagledaju eventualni elementi

krivičnih djela tih lica i daju na dalji tretman istražnom organu Vojnog suda u koliko u njihovim radnjama ima elemenata krivičnog djela. Pojasnio je i to da je 18 puta posjetio Morinj, da je prvi put ovaj Sabirni centar obišao krajem septembra 1991. godine po naredjenju Komandanta baze gdje je trebalo izvršiti izvidjanja vezana za smještajne kapacitete centra kada je skupa bio sa komisijom stručnjaka, da je vodja te grupe bio potpukovnik Memčević koji je bio u obavezi da o svemu informise komandanta, da je drugi put Sabirni centar obišao 03.10.1991. godine po naredjenju Kunić Husa kada je obavljen prihvrat prvih zarobljenika, da je bio na obali kada su dovezeni prvi zatvorenici a potom je bio i prisutan i u Sabimom centru i posmatrao je da je Spanjević u prostoriji nakon sto je izvršen detaljan pretres zarobljenih lica im davao čebad nakon čega su isti smješteni da on nije vidio da je tom prilikom neko od zarobljenika udaran mada ne isključuje mogućnost da ih je neko od policije prije nego što su došli u Morinj udarao jer je vidio da su izudarani, da se ne sjeća da li je priiikom prihvata prvih zarobljenika bilo kakvog verbalnog kontakta sa zarobljenicima, da je po njemu sve proteklo po propisima o čemu je izvjestio Kunića jer niko od prisutnih policajaca nije nekorektno postupao prema zarobljenicima, jer da je to vidio sigurno bi kao čovjek odreagovao. Dok je Spanjević uzimao podatke od prvih zarobljenika među imenima je vidio ime Bakić Vladimira, pa sobzirom da ga nije poznao pitao je ko je Bakić jer je isti bio izudarani i iscrpljen pa je sa Bakiem razgovarao tu minut- dva sa aspekta službe i bio je iznenadjen sto je Bakić među tim ljudima. Od Krluč Mirsada je saznao da je Bakić jedno veče dobio batine da on ne zna ko ga je izudarao i da mu je lično žao što se to desilo. On niti je bio nadležan, niti ga je bilo ko morao izvještavati o tome da li se vrši maltretiranje zarobljenika mada se sjeća da mu je u nekoliko navrata Oficir bezbjednosti Goranović rekao da u smjeni Buda Pejakovića koji je bio vodja smjene straže u centru ima malo premlaćivanja a Goranović mu je to saopštio jer su se od ranije poznavali i radili su skupa u Dubrovniku. Treći put kada je obišao Sabirni centar to je bilo po naredjenju komandanta baze da se obezbjedi bolje pozadinsko obezbjedjenje kompleksa Morinj a i tada je bio sa grupom stručnjaka, Sledeći njegov dolazak je bio vezan za posjetu zarobljenika Reković Adema kada mu nije omogućeno da istog posjeti, jer je za istog imao intervenciju. Sledeća posjeta vezana je bila za dolazak ekipe TV Podgorica a potom sledeći dolazak u Sabirni centar bio je vezan za dvije intervencije koje je imao za Škoro Pera čiji otac je bio prijatelj sa Admiralom Zecom, a sledeća posjeta Sabirnom centru bila je posjeta zarobljeniku Ljubičić Miljenku za koga je takodje imao intervenciju a sledeća posjeta zarobljeniku Bokšić Brunu, naredne dvije posjete su bile vezane prva za postavljanje tehnike u cilju saslušanja Krstičević Marka a sledeća obavljanje razgovora sa Krstičević Markom. Naredna posjeta je bila po naredjenju Pukovnika Milojkovića kada je Sabirni centar obilazio Admiral Jokić a naredna dva puta je bio prisutan kada je Sabirni centar obilazio Medjunarodni Crveni Krst. Sledeći dolazci u Sabirni centar bili su vezani za posjetu pritvoreniku Juru Matiću za koga je imao intervenciju a naredna posjeta Bošković Bošku jer ga je njegov kolega Kuko Omer informisao da se sa Boškovićem u Morinju nalazi jedan zarobljenik koji je Boskovića prospijao da je ubio 9 Srba pa mu je Kuko saopštio da on u to sumnja i kazao mu da ga maltretiraju pa je njegova uloga bila da obezbjedi svome kolegi Omeru Kuku da udje u objekat Morinj, dok je njegov poslednji dolazak u Sabirni centar bio 14/15 avgust 1992. godine kada je rasformiran Morinj i kada je on bio po naredjenju Admirala Zeca zadužen oko razmjene zarobljenika, da je sve sprovedeno bez greške o čemu je i izvjestio i Admirala Zeca. Naveo je i to da je njegova ratna radna uniforma kao Poručnika Bojnog broda bila pistolj "šorpion", opasač, mornaričko ratno odijelo, čizme i automatska puška, da nije bio zadužen sa pendrekom. Naveo je i to da mu nije poznato da li je vodjena posebna evidencija ratnih zarobljenika i civila i da je to za njega bila ista kategorija. Dalje je naveo da nikada nije imao nikakvu komandu nad stražarima niti je pak nekome od njih naredio da bilo koga zlostavljaju ili muče, da nikada nije vidio nekoga da prilikom ispitivanja zarobljenika ga drže vezanog, niti je za vrijeme svojih posjeta u Sabimom centru vidio da se neko od zarobljenika

maltretira ili udara a da on lično nikad nikoga u Morinju nije niti udario šakom odnosno da prstom nikoga nije takao. Naveo je da je za vrijeme boravka u Hrvatskoj imao probleme koji počinju krajem 1990. go dine, traju tokom 1991. go dine a naročito u maju i junu 1991. godine i traju do današnjeg dana jer je kroz novine satanizovan kao zloglasni Kosovac i njegovo ime u javnosti se pominje uglavnom u negativnom kontekstu.

U završnoj riječi je lično i preko branioca nakon detaljne analize iskaza svjedoka i analize ostalih izvedenih dokaza predložio da ga sud oslobodi od optužbe.

Optuženi Tarle Zlatko u svojoj odbrani u prethodnom postupku u bitnom navodi da je Vojnu akademiju završio 1980. godine. 10.09.1991. godine dobio je poziv da se javi kao mobilisano lice rezervnog sastava a nakon formiranja Sabirnog centra u Morinju koji je formirao komandni organ tj. General Jokić a gdje je Govedarica Mladjen bio oficir bezbjednosti u pozadinskoj bazi i po toj liniji i funkciji je imao bezbjednost i nadležnost nad Sabirnim centrom u Morinju, dok je Kunić Huso bio na čelu islednickog tima i Kunić Huso mu je lično saopštio da je jedan od članova islednickog tima koji će raditi sa zarobljenicima i u tom pravcu nije dobio bilo kakvu pismenu naredbu. Funkcija islednika s obzirom da je demobilisan prestala mu je sredinom januara 1992. godine a dok je bio islednik od strane Krluš Mirsada kojije bio šef tima je dobio instrukcije da zarobljenike treba ispitivati na okolnosti dejstava na dubrovačkom ratištu da li su dužili naoružanje i koje, da li su imali neposredno angozovanje u ratnim dejstvima u odnosu na JNA i da o tome sačine izvještaj u formi zapisnika i nakon toga predaju Kravić Predragu. Poznata su mu pravila Ženevske konvencije i magacini u kojima su se nalazili -zarobljenici nijesu odgovarali standardima koje propisuje Ženevska konvencija. Stražari medju kojima je bio i Lučić Špiro i koji su imali policijsku opremu dovodili su im zarobljenike iz baraka do kontejnera gdje su ih oni saslušavali ali niko od stražara njemu nije dovodio ni jednog zarobljenika da bi ga on ispitivao, ali je više puta bio prisutan kada su lica dovodjena u Morinj da nijesu se na njima primjecivali tragovi zlostavljanja. Prilikom ispitivanja nikada nije primjenjivao silu prema zarobljenicima niti je pak nekoga saslušavao vezanog, mada je u svom radnom stolu imao lisice. Poznato mu je da je Menzalin Ivo dijelio hranu. Nikoga nije mučio, nikoga nije zlostavljao niti je naredjivao ništa nečovjecno bilo da su to ratni zarobljenici ili civilno stanovništvo niti mu je poznato da je to neko radio. Predao je sudu i dvije fotografije navodeći da se iste mogu koristiti za potrebe postupka a na kojima se nalazi on i u to vrijeme je nosio brkove. Ne zna tačno koliko je ljudi ispitivao kao islednik ali svaki zapisnik o ispitivanju je predao Kravić Predragu. Govedarica Mladjena poznaje ali sa njim nije imao bliže kontakte niti mu je poznato da li je on nekome nesto naredjivao.

Na glavnom pretresu je naveo i to da je jedina regularna vojna sila bila jedinstvena SFRJ i njegov zadatak kao mobilisanog lica je bilo očuvanje teritorijalnog integriteta i teritorijalne cjelovitosti. Istražnom sudiji je naveo da je mobilisan 10.09.1991. godine koji podatak je isključivo dao po sjećanju jer se jedino branio svojom memorijom jer nema nikakvu pisanu zabilješku koja bi mogla da ga podsjeti vezano za 1991 i 1992. godinu a ustvari je 21.09.1991 godine mobilisan. Kada je mobilisan imao je samo vojnu uniformu sivomaslinastu i torbicu sa priborom za ličnu higijenu. Kada se javio na raspored usmeno mu je saopšteno da se nalazi u timu za ispitivanje i ako nikada nije vidio nikakav pisani akt o tome. Pretpostavljeni su mu bili Krluš Mirsad i Kunić Huso a u timu kome je pripadao izmedju njih nije postojalo hijerahije. Krluš je bio i šef tima za ispitivanje. Od strane ekipe iz Uprave bezbjednosti tačnije Generala Aleksandra Vasiljevića dobio je instrukcije u pogledu vođenja razgovora sa zarobljenicima a dio koji je kazao kod istražnog sudije da mu je obaveze predocio Krluš Mirsad je to da je on vršio kontrolu nad njihovim radom ali instrukcije u pogledu vođenja razgovora sa zarobljenicima dobio je od Generala Vasiljevića. To su bila pitanja koja se tiču da se utvrdi identitet lica koje saslušavao jer oni često nijesu imali nikakvu dokumentaciju kod sebe, zatim njihovo vojno angažovanje i

učešće u vojnim dejstvima kao i to kojim jedinicama su pripadali, kako u pogledu rasporeda, naoružanja, tako i u pogledu pitanja da li ima stranaca u paravojnim jedinicama Hrvatske, kako postupaju sa ranjenim i poginulim, takodje su pitani na okolnosti davanju podataka o prebjezima u JNA, kako su zarobljeni, o njihovom komandnom kadru i kao poslednja stavka u tim pitanjima bilo je da se izjasne o tretmanu u Centru o čemu je sačinjavan zapisnik. Taj zapisnik je potpisivan od strane njega i od strane ispitivanog lica ovi zapisnici su radjeni u 3 primjerka. Ti zapisnici su imali svoju formu jer to je bio zvaničan obrazac koji mu je dostavljan od strane organa bezbjednosti a njemu ih je predavao Kravić Predrag a ne sjeća se tačne sadržine tih obrazaca. Jedan od zapisnika je ostajao kod sefa kontraobavještajne grupe Krluča, drugi je dostavljan Kuniću a treći Upravi bezbjednosti NNS-a. Imao je saznanje da lica koja su dovođena u Centar su fizički zlostavljana prilikom samog čina zarobljavanja i transportovanja do Centra. Sva lica koja su dovođena u Centar su bila lica koja su dovedena pod sumnjom da su pripadala nekoj od paravojnih formacija Hrvatske ili pak da su kao da su bili saradnici i da su neposredno pomagali te paravojne formacije. Odredbe koje propisuje Ženevska konvencija je da je ratni zarobljenik značajan izvor kvalitetnih podataka a civilno stanovništvo vrlo snažan faktor podrške paravojnim jedinicama. Nikada nije vidio pismenu naredbu o formiranju Centra za ispitivanje koji je formiran od strane komande. Dana 06.10.1991. godine prvi put je ušao u Morinj kao oficir bezbjednosti tima za ispitivanje i kao i ostali iz tog tima bili su smješteni u Kumboru a kasnije su predislocirani u jedan objekat u Meljinama. Pojasnio je rad u centru za ispitivanje koji bi za određeni dan tekao tako što bi se prethodno skupili ispred zgrade komande ili u Odjeljenje bezbjednosti gdje bi od strane Krluč Mirsada dobili spisak lica sa kojima treba obaviti razgovor. Naveo je i to da je skupa sa njima bila i vojna policija možda jedan ili njih dvojica i u centar za ispitivanje bi stizali negdje između 8 i 9 sati kada bi i započinjao njegov rad tako što bi vojnom policajcu saopštio ime i isti bi mu doveo to lice na razgovor. Vojni policajac mu nikada na razgovor nije doveo lica vezana bilo čime, razgovor je vođen bez ičijeg prisustva, dakle jedan na jedan. Takodje tu nije bio prisutan ni neko od stražara na čiji rad oni nijesu imali nikakav uticaj jer je to sasvim neka druga cjelina. Srećko Polanec koji je inače držao materijal i bio jedan od rijetkih koji se u to vrijeme razumio u računare ove zapisnike koje su oni vodili je sačinjavao u elektronskoj formi. Sobzirom da je zapisnike morao predavati Kravić Predragu koji je iz zapisnika izdvajao ono što je procjenio značajnim a nakon toga bi ih predavao Kunić Husu kao Načelniku bezbjednosti to je sa saslušanjem završavao do 15 časova, a nakon toga bi se vraćao u Kumbor opet skupa sa onim vojnim policajcima sa kojima bi i došao. 27.12.1991. godine otpušteno je iz Centra za ispitivanje oko 170 ljudi sprovedeni su u Zeleniku, ukrcani su na brod i njegov jedini večernji zadatak u Centru je bio da prisustvuje tom ispraćaju, Posle 27.12.1991. godine u Centru je boravio samo jedan put i to 07.01.1992. godine po pozivu ljudi iz straže na Božićni ručak i od tog dana potiču fotografije koje je priložio istražnom sudiji i na kojim fotografijama se vidi da je u civilnoj odjeći. Sva lica su fotografisana koja su se nalazila u ovom centru za ispitivanje od strane Vojne policije i to vjerovatno po naredjenju načelnika odsjeka bezbjednosti i ta slika je bila prilagana uz zapisnike o vođenju informativnog razgovora. U njegovoj vojnoj knjižici jasno je upisano njegovo učešće u ratu i to od 21.09.1991. godine do 21.01.1992. godine. Prilikom ispitivanja kao Organ bezbjednosti postavio se tako što je njih vidio kao izvor podataka i njegov cilj je bio da dodje do kvalitetnih izvora podataka da sa njima uspostavi viši stepen bliskosti povjerenja, ili pak eventualno da sa nekim od njih uspostavi organizovanu saradnju. Ponekad bi se ukazala potreba da jedno lice sasluša dva ili tri puta a to bi bilo u onim situacijama da nakon što neko iz tima izvrši analizu i neko od kolega saopšti da za određeno lice ima i drugih saznanja kada to lice prilikom saslušanja to nije saopštilo to lice bi ponovo bilo saslušavano na nekih 10 do 15 minuta i to bi bilo u onim varijantama kada je uspostavljana organizovana saradnja. Niko od lica koje je ispitivao mu se nije zalio na bilo kakvo fizičko ili psihičko maltretiranje. Zatvorenici su imali ljekarsku negu a

kada je vršeno saslušanje lica nikada nije primijetio na nekom svježe povrede. Poznavao je dosta lica koja su bili u centru, kao što je Grbić Davor koji je bio komandat Hrvatske jedinice baterije nekih topova i doveden je u Morinj u prvoj grupi a istog je poznavao sigurno desetak godina ranije, Koprivica Mića koji je bio drugi kandidat za uspostavljanje saradnje a i njegov student sa kojim je bio jako blizak i koga je upravo povukao iz objekta gdje je bio smješten da ne bi došlo u poziciju da ne popije batine jer je svima bilo jasno da kada se neko stavi pod zaštitu da to i funkcionise, zatim Kukuljica Iva čija sestra se udala za prijatelja njegove supruge, Bistrić Vlaha koji je poznavao porodicu njegovog strica, Bobić Ivo, Brajević Daria, izvjesnog Boroja čije ime ne zna, Natrlin Slavka, Vidojević Iva čijeg brata je poznavao jos iz 1982. godine, Dublića Bruna koji je bio pomorac, Kortizija Boža sa kojim je svirao u Hotelu Plaža a koji nije bio u Morinju, Kralj Antuna koji je basista iz Konavala i živio je i radio u Herceg Novom, Ivicu Padjena od koga je iznajmljivao instrumente. Razgovori koje je vodio sa licima koje je ispitivao bile su u opuštenoj atmosferi tu je bilo priče o vinu, vicevi o Konavljanima, o Dubrovačkim ljetnjim igrama. Bobić Ivo je u njegovom kontejneru čuvao med i cigarete da ih ne bi djelio sa ostalim, a spojio je oca i sina Kužnin da budu u istom skladištu, a na molbu Kukuljice Iva našao je vozilo u nekom voznom parku koje mu je prethodno oduzeto, a jednom prilikom Zdenko Bulić mu je ispričao nek pojedinosti iz privatnog života Bobić Iva. Naveo je i to da mu niko od lica koje je ispitivao nije dovođen vezan, niti je neko udaran za vrijeme pauza u ispitivanju jer nije imao nikakvu potrebu da napušta radno mjesto dok vodi razgovore i da pravi pauze u ispitivanju lica koja su mu dovođena na ispitivanje, a to su bila uglavnom uplašena i isprepadana lica. Mladjena Govedaricu je upoznao 13.maja 1991.godine a nakon toga prvi put ga je vidio kada je mobilisan. Smatrali su ga izuzetno sposobnim i kontraobavještajcem ali on o njemu nije imao formirano sopstveno mišljenje, tako da one sto je navedeno kod istražnog sudije to je formulacija iza koje sigurno sada ne može da stoji jer zbog tog jednog kontakta koji je imao sa njim nije mogao formirati svoj sopstveni stav. Gojnic Iva je upoznao u Morinju uvijek bi ga sretao sa nekim papirima jer je obavljao neke administrativno intendanske poslove i ništa negativno ne može da kaže za njega. Menzalin Iva zna još od ranije kao kuvara i vidjao ga je u Morinju i obično bi se na kratko pozdravili, Lučić Špira zna kao studenta iz prve generacije više pomorske škole u Kotoru, a što se tice Gligić Bora njega je prvri put vidio u Istražnom zatvoru. Kada je od strane istražnog sudije pitan da li poznaje Gojnic Iva kazao je da ga ne poznaje i ako je kasnije na fotografijarna objavljenim u štampi vidio o kojem se licu radilo. Naveo je i to da nije krininalac nije ratni zločinac, niti je počinio ništa što mu se optužnicom stavlja na teret, niti je pak kome nešto naredjivao, bio je učesnik u" ratu za mir" da se našao u pogrešno vrijeme na pogrešnom mjestu jer da je u to vrijeme odbio da se odazove pozivu za mobilizaciju bio bi kažnjen odnosno podlijegao bi krivičnoj odgovornosti. Ni jedno lice u centru za ispitivanje mu nije bilo podređeno i apsolutno time nije mogao nista nikome da naredi. Nije mu poznato da je Govedarica u Centru nekoga ispitivao a nikada nije vidio da neko od lica koje je radilo u Centru nekoga udara ili fizički maltretira. Nakon sto su 1996. godine normalizovani odnosi izmedju Srbije i Hrvatske prvi je čovjek koji se susreo sa Hrvatskim konzulom a u Konzulat je ulazio kao povlašćena osoba.

U završnoj riječi je lično i preko branioca nakon detaljne analize iskaza svjedoka i analize ostalih izvedenih dokaza predložio da ga sud oslobodi od optužbe.

Optuženi Gojnić Ivo u svojoj odbrani u prethodnom postupku i na glavnom pretresu u bitnom navodi da je dana 20.09.1991. godine dobio poziv da se javi u ratnu jedinicu kao pripadnik rezervnog sastava JNA a po činu je bio rezervni oficir i to poručnik korvete. 10.10.1991. godine premješten je u Sabimi centar za ratne zarobljenike u Morinju i kada je došao u istom su bili ratni zarobljenici. U Sabimom cenru je ostao do 10.01.1992. godine. Za tri mjeseca za koliko je tamo bio rasporedjen kako su radili po smjenama to je pola vremena proveo kući i za svo vrijeme

službe bio je raspoređen na administrativnim i intendanskim poslovima, dakle popisivanju stanja centra, davanju izvještaja o tome, vođenju evidencije o svim ratnim zarobljenicima, evidentiranju dovodjenju novih i slično, a što se tiče intendanskih poslova obaveza mu je bila naručivanje hrane, odjeće, obuće i njegov neposredni kontakt sa zarobljenicima bio je na uzimanju njihovih ličnih podataka kada bi vojna policija dovela nove zarobljenike. Nije mu poznato nista o načinu na koji su islednici ispitivali zarobljenike. Za vrijeme njegovog boravka Međunarodni Crveni Krst iz Ženeve posjećivao je zarobljenike i imali su kontakt sa njima i nije mu poznata ni jedna njihova primjedba ali se sjeća da su zarobljenici sa ratišta dovodjeni od strane Vojne policije u zaista jadnom stanju, da uslovi u hangarima nijesu bili uslovni a sto se tiče hrane dobijali su istu hranu kao i oni. Poznato mu je da je obuka stražara i komandnog kadra u Centru za postupanje sa ratnim zarobljenicima obavljena prije njegovog dolaska i da je za to bio zadužen stariji vodnik Spanjević a i kasnije je dogovoreno da sa zarobljenicima moraju postupati u duhu Ženevske konvencije. Nije mu poznato da li je Govedarica ili Goranović imao bilo kakvog učešća prilikom isledjivanja odnosno saslušanja zarobljenika, da nikakvog mučenja ili zlostavljanja nije bilo, da je on imao vrlo rijedak kontakt sa zarobljenicima kada bi vršio popis da li su im potrebna ćebad, podmetači i slično i da nikada nije čuo ili pak dobio naredjenje bilo pismeno ili usmeno da neko od zarobljenika bude mučen ili zlostavijan, da poznaje Menzalin Iva koji je bio kuvar, da se sjeća imena Gligić Bora i Lučić Špira ali da se ne sjeća koje su dužnosti obavljali a da je Tarle Zlatko bio jedan od islednika.

Na glavnom pretresu je naveo i to da je njegov posao u Sabimom centru bio strogo vezan za logistiku i nije bio vezan za izdavanje bilo kakvih komandi. U okviru administrativnih poslova nekada je vodio i knjigu evidencije o pridošlim zarobljenicima i to tako sto je podatke tipa imena i prezimena zarobljenika, datuma rođenja i mjesta odakle je zarobljenik dolazio upisivao u svesku "A4" formata a radio je u smjenama tako da je 7 dana radio a 7 dana bio kući. Sve svoje slobodno vrijeme provodio je slikajući. U vojnoj knjižici kao učešće u ratu evidentiranje period od 21.09.1991. godine do 21.01.1992. godine. Bilo kog od zarobljenika nije ni fizički ni psihički ni na bilo koji način maltretirao niti ima pak podatke da je to neko drugi radio. Prebrojavanje zatvorenika vršio je u objektima u kojima su se isti nalazili. 27.12.1991. godine svi ratni zarobljenici su razmijenjeni bio je prisutan tom činu, zatvorenici su date koverta sa ličnim dokumentima i vrijednostima ukoliko su im iste bile oduzete a rukovao se sa mnogima od njih. 07. januara povodom Božica organizovan je ručak na koji su bili pozvani jer su bili izuzetno cijenjeni Tarle Zlatko i Govedarica Mladjen. Naveo je i to da Govedarica Mladjena zna kao oficira izuzetnog autoriteta kod vojske i da je isti respektovan od strane vojnih lica. Tarla Zlatka se sjeća kao kapetana I klase da ga je rijetko sretao a Lučić Špiro je bio vojni policajac koji je u Centar dolazio oko 8 časova ujutro a odlazio oko 14 i 16 časova, a Gligić Boro je bio stražar koji je korektno obavljao svoju dužnost, dok je Menzalin Iva znao kao kuvara koji je radio u Hotelu "Fjord" i bio jako druželjubiv čovjek. Naveo je i to da ničim nije obrucao ni svoje ime ni porodicu a ni svoju vojničku ni ljudsku čast.

U završnoj riječi je lično i preko branioca nakon detaljne analize iskaza svjedoka i analize ostalih izvedenih dokaza predložio da ga sud oslobodi od optužbe.

Optuženi Lučić Špiro u svojoj odbrani u prethodnom postupku i na glavnom pretresu u bitnom navodi da se odazvao pozivu za mobilizaciju 21.09.1991. godine u četi Vojne policije a 20. oktobra 1991. godine dobio je naredjenje i to pismenu naredbu od Govedarice Mladjena da se javi u vojni objekat Morinj, odnosno Sabirni centar ratnih zarobljenika, gdje se javio poručniku fregate najstarijem po činu Budu Pejakovicu koji je bio sef obezbjeđenja u Sabirnom centru Morinj i koji ga je upoznao sa njegovim zadacima i obavezama u Sabimom centru pa kada je došao vidio je da se radi o tri velika hangara koji su ranije služili za vojni magacin i naoružanje a u objektima nije bilo ni struje ni vode. Svakodnevno je vršeno saslušavanje zarobljenika a njegov

zadatak u Sabirnom centru kao vojnog policajca bio je isključivo sprovođenje zarobljenika iz hangara do kontejnera u kome su saslušavani a nakon toga i njihovo vraćanje, Kao razvodnik po činu izvršavao je sva naredjenja pretpostavljenih oficira islednika kojima je bio podređen. Radio je u prvoj smjeni a nakon što bi od vojnog islednika dobio papir na kome su bila ispisana imena zarobljenika i hangar u kome su smješteni sa naredjenjima da ih dovede do kontejnera što je on i sprovodio tako što bi za vrijeme sprovođenja ruke morali stavljati na ledja te da nijesu bili vezani a nakon završenog saslušanja on bi ih vraćao a dok traje saslušanje on bi stajao ispred kontejnera i čekao. Zarobljenici su bili disciplinovani i mirni i nikakvih problema sa njima nije imao. Svakog radnog dana napuštao je Sabirni centar i u kasarnu Kumbor dolazio oko 16 i 30 nakon čega bi po odobrenju oficira islednika odlazio u Sutorinu kod Igala kući, a sutradan ujutro bi se u 7 sati javljao u kasrnu Kumbor. Sabirni centar je napustio 01.12.1991. godine, a po naredjenju poručnika fregate Buda Pejakovića. Za vrijeme saslušanja s obzirom da se nalazio ispred kontejnera nikada nije čuo jauk ili vrisak i niko nikada nakon saslušanja nije izašao sa povredama, da je za vrijeme njegovog boravka više puta dolazio Govedarica Mladjen i skretao im pažnju kako da se ponašaju sa zatvorenicima da ih neko ne bi tukao, maltretirao. Svoju dužnost policajca obavljao je krajnje po pravilima službe a ako je neko od zarobljenika rekao da je on sa njima postupao loše onda je to laž, jer nikada nikoga nije udarao ni jahao niti prijetio nekome od njih. Tarla Zlatka je upoznao 1980. godine jer je on bio profesor na Višoj pomorskoj školi u Kotoru a nakon toga su se sreli u Sabirnom centru i on je njemu kao isledniku dovodio i odvodio zarobljenike na razgovor. Menzalin Iva poznaje i isti je radio na raspodjeli hrane, bio je dobar i fin čovjek i on mu je lično pomagao da istovara hranu iz kombija i da je ponese do objekta gdje bi hrana bila dijeljena zarobljenicima a Menzalinu je na raspodjeli hrane pomagao jedan Lučić koji je sada pokojni i koji je bio krupan i debeo čovjek i bio je iz Pive a ne poznaje Gligić Bora, a Gojnić Iva je sretao u Sabirnom centru jer je isti obavljao poslove pisara pri intendanskoj službi što se prisjetio tek kada ga je vidio jer je kod istražnog sudije kazao da ga ne poznaje. Od opreme je dužio automatsku pušku koji je imala kratki metalni stalak koji je služio prilikom gadjanja i njegova puška nije imala drveni kundak, a dužio je bojevu municiju i lisice koje bi ujutro stavljao za opasač i razduzivao ih u 16 sati u kasarni Kumbor i nikada ih nije upotrijebio, a dužio je i običnu palicu - pendrek iako je nikada nije upotrijebio. Nije imao pravo tako da nikada nije ulazio u hangare među zarobljenike, a nije imao ni saznanje jer to nije smio ni da pita da li su lica koja su se nalazila u centru ratni zarobljenici ili civili a nije imao nikakvo saznanje o pravilima Ženevske konvencije.

U završnoj riječi je lično i preko branioca nakon detaljne analize iskaza svjedoka i analize ostalih izvedenih dokaza predložio da ga sud oslobodi od optužbe,

Optuženi Menzalin Ivo u svojoj odbrani u prethodnom postupku u bitnom navodi daje u jesen 1991. godine dobio poziv za mobilizaciju u jedinicima JNA, da je bio u Sabirnom centru za ratne zarobljenike u Morinju i kada je došao zatekao je 5-6 zarobljenika te da je u Sabirnom centru bio negdje do početka 1992. godine ili pak kraja 1991. godine, a za vrijeme boravka u centru radio je na poslovima raspodjele hrane zarobljenicima i vojnicima koji su radili u Centru. Zarobljenici su svakodnevno dobijali po tri obroka a kasnije i po 4 a i zarobljenici i njihova vojska dobijali su istu hranu. Njegov posao se sastojao tako što bi zarobljenicima koji su dolazili sa porcijama do vrata sipao hranu i nikakav kontakt sa zarobljenicima nije imao sem za podjelu hrane. Svima njima je kada su došli na dužnost u tom centru od strane oficira predloženo kako da postupaju sa zarobljenicima, rečeno im je da se isti ne smiju maltretirati niti primjenivati bilo kakvo mučenje ili zlostavljanje i da je to u skladu sa Ženevskom konvencijom. Nije mu poznat ni jedan slučaj zlostavljanja i mučenja zarobljenika niti je to vidio. Poznaje Govedarica Mladjena, Gligić Bora, Lučić Špira, Tarla Zlatka, Gojnić Iva ali ne zna na kojim su dužnostima bili. Dok je bio u Centru zvali su ga "Ivo Gogo" ili "Ivo kuvar". Na zarobljenicima dok im je

davao hranu nije pririmjenjivao nikakve povrede. U završnoj rijeci je branioc optuzenog nakon detaljne analize iskaza svjedoka i analize ostalih izvedenih dokaza predložio da sud njegovog branjenika oslobodi od optužbe. Optuženi Gligić Boro na zapisniku pred istražnim sudijom od 08.02.2008. godine nije iznosio odbranu već je koristio svoje zakonsko pravo i branio se ćutanjem, dok je na zapisniku o glavnom pretresu u bitnom naveo da je u septembru 1991. godine mobilisan i javio se u Lepetane gdje je proveo 15 do 20 dana nakon čega je u oktobru mjesecu 1991. godine pošao u Morinj na obezbjeđenje straže a po naredjenju komandira jedinice Ljuba Knezevića koji je njemu i jednom dijelu jedinice saopštio usmeno da se jave u Sabirni centar za ratne zarobljenike čitanjem knjige dnevne zapovijesti, pa kada je došao u Morinj javio se komandiru Budu Pejakoviću. U Morinju je vršio stražarsku dužnost a Budo Pejaković je napravio raspored smjene stražarske službe. Dnevna smjena straže je vršena na 3 do 4 sata zavisno od Ijudstva a noćna na 2 sata. Za vrijeme boravka u Morinju 7 dana je radio a 7 dana je bio kući odnosno prvih dana je bio u Lepetanima a kasnije bi ovih 7 dana koje nije radio odlazio kući. Bio je rasporedjen da obezbjeđuje objekte u kojima su se nalazili ratni zarobljenici i njegov posao kao stražara bio je vezan za obezbjeđenje objekta. Od naoružanja je dužio automatsku pušku sa preklopom a ne sa drvenim kundakom, nikada nije ulazio u hangar u kome su bili smješteni zarobljenici, a sa vojnim policajcima nije imao bilo kakav kontakt. Dok je vršio stražarsku dužnost nikada Lučić Špiro kao vojni policajac nije odvodio zarobljenike na razgovor dok bi nekada kada nije bio na dužnosti vidio Lučića kako sprovodi zarobljenike i to tako što zarobljenik koji nije bio vezan je išao ispred ii čak ispred Lučića dok bi Lučić nosio ruku na rame a nije primjetio da Lučić prilikom odvodjenja i dovodjenja zarobljenike maltretira. Nikada nije ulazio u hangare gdje su bili smješteni zarobljenici niti je ikada sa njima imao neposredni kontakt a nikoga od zrobljenika koji su bili u Sabirnom centru nije poznavao .. Mladen Govedarica je sreo nekoliko puta u Sabirnom centru samo bi se pozdravili, i nikada mu Govedarica nista nije naredio. Gojnić je bio nabavljač pak ikada u bilo kom kontekstu u Sabirnom centru razgovarao, niti je kada dobijao naređenja od Gojnić Iva u smislu da bilo koga maltretira. Menzalin je bio kuvar koji je dijelio hranu I nikada nije video da Menzalin nekog od zarobljenika maltretira, A Tarla je vidjao, ali ga nije lično poznavao. Njegova jedina obaveza u sabirnom centru bila je vršenje stražarske dužnosti, a za vrijeme njegovog boravka u Sabirnom centru jedno vrijeme je bio komandir straže Budo Pejakovića a nakon toga jedno lice iz Herceg Novog cijeg imena se ne sjeća, Od naoružanja nije dužio ni pištolj ni pendrek niti je pak koga od zarobljenika sprovodio na ispitivanje a za vrijeme boravka u Sabirnom centru nije lomio ni ruku ni nogu niti je tada u vilici imao zlatan zub, a nikada sa nekim od stražara nije imao sukob pa ni sa Proročić Mladenom. Nikada nikome od zarobljenika nije naređivao niti je od njih zahtijevao da stoje ili kleče sa rukama uzdignutim iznad glave nije ih udarao ni pesnicama ni nogama, ni kundakom niti pak električnim pendrekom koga nikada nije vidio, nije pucao iz puške više njihovih glava niti ih je vodio na lažna strijeljanja i stavljao im cijev puške u usta kao ni zahtijevao od njih da kleče na koljenima i da čupaju travu, poznata su mu pravila Ženevske konvencije. U Sabirnom centru je ostao do razmjene do avgusta mjeseca 1992. godine i za svo to vrijeme vršio je stražarski posao. To zasto ga optužuju dokazaće u toku sudjenja da nije uradio i volio bi da svi oni koji su ga prozvali da dodju da se suoče i da se pogledaju u oči.

U završnoj riječi je lično i preko branioca, nakon analize izvedenih dokaza predložio da ga sud oslobodi od optužbe.

U dokaznom postupku na glavnom pretresu neposredno su u svojstvu svjedoka saslušani oštećeni Barada Jadran, Kopic Josip, Kuntić Tomislav, Škoro Pero, Margaretić Marko, Bulić Zdenko, Vitković Djuro od oca Djura, Matušić Djuro, Oberan Vid, Begić Dominik, Kordić Ivo, Brajević Mato, Uhodić Niko, Bagoje Zlatko, Batinić Srećko, Lučić Mario, Nestorov Nestor, Veramenta Pavo, Baule Antun, Čupić Andro, Kristić Ivo, Vidojević Ivo, Brailo Niko,

Kužnin Rikard, Vištica Jurica, Markić Jure, Boksić Bruno, Staka Niko, Lonza Ilija, Piplica Luko, Svalina Zeljko, Prlenda Pavo, Radelj Pero, Sikić Miljenko, Hausvička Robert, Čagalj Andrija, Guljelmovic Igor, Letica Ivan, Milicević Grga, Lučić Marko, Idrizaj Safet, Primorac Ivo, Vodopić Vedran, Bazdan Vinko, Durković Vlaho, Saravanja Marko, Brajević Dario, Brailo Antun, Bakić Vladimir, Mostina Ante, Novaković Matija.

Saslušana je predstavnik oštećene porodice i svjedoci oštećeni Osad Jaka, Obrad Jela, i svjedoci oštećeni Vučica Mato, Smoljan Silvio, Kukuljica Pero, Varamena Vlaho, Učović Nikša, Herget Josip, Prkačin Metodije, Duplica Bruno, Matijas Nikša, Pintul Selim svjedoci, Baštrica Rajko, Roganovic Slobodan, Zambata Mladen, Petrović Žarko, Krluč Mirsad, Dragović Zoran, Proročić Mladen, Kunić Huso, Kernee Robert, Goranović Radomir, Ivanović Nikola, Micijević Ilija, Popović Miodrag i Knezević Ljubomir na osnovu čl. 345. st.I. tač 1. ZKP-a pročitani su zapisnici o saslušanju umrlih svjedoka Radonjic Andra, Svuljak Nikole, Matijic Pera, Jaganjae Mija, Cvetkovic Antuna, Ceovic Iva, Natrlin Slavka, Čuk Anta, Laptalo Arituna, Mikić Andrije, Prandel Petra, Džano Miha, Dragić Mata, Mortizija Vlaho, Kličan Miha, Klican Boza, Subašić Nedjeljka, Milković Mata, Djurišić Pera, Lučić Nikole i Ban Bozak pročitana je službena zabilješka Policijske uprave Dubrovnik br. 511-03 02 od 27.10.1992. godine, pročitana je službena zabilješka Policijske uprave Dubrovnik br. 511-03-02- od 28.10.1992. godine, pročitana je službena zabilješka Policijske uprave Dubrovnik, br. 511-03-02 od 01.11.1992. godine, pročitane su dvije službene zabilješke Policijske uprave Dubrovnik, br. 511-03-02 od 02.11.1992. godine, pročitani su zapisnici o predaji zarobljenika VP br 4004 Int. br 106 -13 od 02.07. 1992. godine pročitana je potvrda Međunarodnog crvenog krsta od 14.04.1992. godine, izdata na ime Čučuk Djura, pročitani su dnevni operativni izvještaji Komande 367 Mornaričke pozadinske baze str. Pov. 1100-44 od 13.08.1992. godine, pročitani su dnevni operativni izvještaji Komande 367 Mornaričke pozadinske baze str. Pov. br. 1100-45 od 14.08.1992. godine. Pročitana je potvrda Komande VP 4004 Kumbor o predaji ratnih zarobljenika Međunarodnom Komitetu Crvenog krsta - Zeneva, od 11.12.1991. godine, pročitani su dopisi Ministarstva odbrane – Generalštaba Vojske Crne Gore, br. 07/271-6 od 18.02.1991. godine, pročitana je naredba Komande 9 Vojnopomorskog sektora, Pov. br. 7/81 od 13.10.1991. godine, pročitana je naredba Komande devetog Vojnopomorskog sektora, Pov. Br. 7/81/1 od 17.10.1991. godine, pročitani su spisi Hrvatskog društva logoraša Ur. br. 08/2006 - 039 od 24.08.2006. godine, pročitani su spisi Hrvatskog društva logoraša Ur. Br. 08/2006-035b od 10.01.2007. godine, pročitana je potvrda ICRC br. HRZ007750-01 od 09.05.2008. godine, pročitana je potvrda ICRC br. BAZ008703 od 18.02.1998. godine, pročitana je potvrda Ministarstva odbrane Republike Hrvatske od 25.08.1992. godine, izdata licu Pintul Selimu, pročitani su izvodi iz matične knjige umrlih Opštine Kotor - MK Risan od 17.03.1992. godine, pročitani su lječarski izvještaji o uzroku smrti izdati na ime Brailo Miho, pročitana je potvrda o smrti Garnizonske ambulante Kotor od 11.03.1992. godine, pročitani su izvodi iz matične knjige umrlih Matičnog ureda Dubrovnik od 09.08.2006. godine, izdati na ime Ban Boža, pročitano je obavještenje Opće bolnice Dubrovnik, br. 20-128311-95 od 20.09.1995. godine, pročitani su lječarski izvještaji o uzroku smrti Gradjanskog biroa Kotor od 27.10.1991. godine, izdati na ime Čagalj Antuna, pročitana je potvrda o slučaju smrti Medicinskog centra Kotor, izdata na ime Čagalj Antuna, pročitana je sprovednica Medicinskog centra Kotor br. 4776 od 28.10.1991. godine, pročitani su smrtni listi Matičnog ureda Cavtat od 09.08.2006. godine, izdati na ime Zlovečara Nikole, pročitana je prijava o smrti Mjesnog ureda Cavtat od 07.01.1992. godine, izdata na ime Zlovečara Nikole, pročitana je potvrda o smrti Zdravstvene stanice Cavtat od 08.01.1992. godine izdata na ime Zlovečara Nikole, pročitani su obdukcioni zapisnici zdravstvene ustanove Kuliš Medical od 12.07.1992. godine o smrti Obrad Jaka, pročitani su izvodi iz Drugog intervjua admirala Miodraga Jokića dat pred Haškim tribunalom br. 03404408 ERN:VOO - 4721-VOO-

4728, pročitani su izvodi iz kaznene evidencije UP - PI Bar, br. 24-03/245/08-958 od 07.02.2008. godine, na ime okrivljenog Gojnić Iva, pročitani su izvodi iz kaznene evidencije UP- PI Herceg Novi br. 27-03-245/08-963/2 od 08.02.2008. godine, na ime okrivljenog Lučić Špira, pročitani su izvodi iz kaznene evidencije MUP Republike Srpske, br. 02/7-2374/08 od 10.03.2008. godine, na ime okrivljenog Govedarica Mladjena, pročitani su izvodi iz kaznene evidencije za okrivljene Menzalin Iva, Tarle Zlatka i Gligić Bora, izvršen je uvid u fotokopiju vojne knjižice br. 199881 izdatu na ime Gojnić Iva, izvršen je uvid u fotokopiju vojne knjižice br. 43023 izdatu na ime Menzalin Iva, izvršen je uvid u dvije fotografije označene sa brojevima 1. i 2. predate sudu od strane okrivljenog Tarle Zlatka. Pročitana je medicinska dokumentacija izdata na ime lica Čučuk Djura, Margaretić Marka, Sikić Miljenka, Puljić Joza, Vištica Jurice, Vezilić Novaković Nika, Svetac Iva, Lasić Iva, Ljubčić Miljenka, Piplica Andrijana, Piplica Luke, Lučić Nikole, Duplica Bruna, Curić Maria, Urlović Luke, Sutalo Lovra, Guljemović Igora, Vučica Mata, Vitković Djura, Vidojević Iva, Veramenta Vlaha, Veramenta Pava, Veramenta Iva, Uhodić Nika, Strujić Mata, Selak Miha, Radovać Iva, Prkačin Metodija, Primorac Iva, Opušić Nika, Mostina Anta, Milković Mata, Milicević Grge, Lonza Ilije, Letica Ivana, Kužnin Vilsona, Kužnin Rikarda, Kukuljica Pera, Kralj Miha, Kristić Iva, Kralj Antuna, Kos Damira, Ilić Željka, Idrizaj Safeta, Fjorović Miha, Čuk Anta, Čuk Ivana, Čupić Andra, Čupić Boža, Čučuk Djura, Čagalj Andrije, Bulić Zdenka, Bronzan Željka, Brailo Nika, Brailo Miha, Brailo Pera, Bošković Boška, Bistrić Vlaha, Begić Dominika, Baule Pera, Banović Antuna, Bagoje Zlatka, Lučić Maria, Margaretić Djura, Alaga Nika, Knežević Marka, Kopic Josipa, Užičanin Zaima, Kuntić Tomislava i Peterenac Josipa, pročitani su nalazi i mišljenja vještaka medicinske struke Borovinić Budimira od 19.06.2008. godine, kao i dopuna nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke dr. Borovinić Budimira, neposredno je saslušan vještak medicinske struke Borovinić Budimir, na osnovu čl. 345. st.1, tač. 2. ZKP-a pročitani su iskazi svjedoka Užičanin Zaima, Knežić Marka, Ilić Željka, Barišić Iva, Alaga Nika, Arbanasin Iva, Bagović Djura, Bagović Mata, Bajo Srećka, Bajo Željka, Banović Antuna, Baule Pera, Bazdan Ivana, Bistrić Vlaha, Bobić Iva, Braičević Nika, Borozan Željka, Burdželez Djura, Čurić Maria, Čagalj Balda, Čuk Ivana, Čupić Boža, Dabo Mata, Dimnić Iva, Dupčić Mila, Đuho Mija, Fjorović Miha, Grbić Davora, Grizlo Boža, Katić Antuna, Kocelj Iva, Kos Damira, Kralj Antuna, Kralj Iva, Kukuljan Iva, Kužnin Vilsona, Ljubčić Miljenka, Margaretić Djura, Marinović Iva, Matić Andjelka, Matijašević Mija, Mezei Ivice, Milićević Radoslava, Čupić Andra sina pokojnog Mata, Moretić Antuna, Mrkonjić Iva, Opušić Nika, Pavlović Anta, Pendo Boža, Piplica Andrijana, Prlenda Mata, Prokuruca Iva, Puljić Joza, Radoš Jura, Radović Iva, Rajčić Slavka, Selak Miha, Strujić Mata, Šlangenberg Iva, Sutalo Lovra, Trklja Božidara, Urlović Luke, Vitković Djura od oca Nika, Veramenta Iva sina pok. Vlaha Vezilić, Novaković Nika, Zadre Filipa, Žikić Iva, na osnovu čl. 345. st.1. tač. 1 i 2 ZKP-a pročitani su iskazi svjedoka Jović Boža, Lasić Iva, Bošković Boška, Kos Damira, Lazarević Krista, Brailo Pera, Čučuk Djura, Klićan Iva, Kralj Iva, Zdravulić Ivana, Veramenta Iva sina Nika iz Konavala, Svetac Iva. pročitani su dopisi Ministarstva odbrane R. Srbije br. 4750-6 od 03.06.2009. godine i izvršen je uvid u kompletnu dokumentaciju - arhivsku gradnju Komande 9 vojnopomorskog sektora za period od septembra 1991. godine do septembra 1992. godine koja se odnosi na sabirni centar Morinj kao i dokumentaciju koju su organi bezbjednosti 9 vojnopomorskog sektora slali Upravi bezbjednosti Generalštaba vojske Jugoslavije a koja je zamolbenim putem pribavljena od Okružnog suda Beograd vijeća za ratne zločine, pročitani su dopisi ministarstva odbrane Crne Gore br.89502-5488/09-4 od 14.08.2009. godine i izvršen je uvid u skicu Vojnog skladišta Morinj iz 1991. godine i u arhivske spiskove komande druge armije - arhiva vojske Jugoslavije, pročitani su dopisi Ministarstva odbrane - Sektora za ljudske resurse br. 80503-4761/03-2 od 25.06.2009. godine, pročitani su dopisi Županijskog suda u Dubrovnika Kir. br. 589/09 od 10.septembra 2009. godine i izvršen je uvid u Rješenja o sprovođenju istrage i fotografije, pročitani su dopisi Uprave policije PJ Herceg Novi

br. 243/09-112112 od 30.10.2009. godine i Uvjerjenje Socijalističke Republike Hrvatske matični br. 20/88 od 12.12.1989. godine, pročitano je rješenje Ministarstva Odbrane RH od 03.02.1993. godine kao i potvrda Ministarstva Odbrane R H od 17.08.1992. godine, pročitani su zapisnici od 12.12.10991. godine o razmjeni zarobljenika, izvršen je uvid u vojnu knjižicu okrivljenog Gličić Bora serije AF br.373353, izvršen je uvid u vojnu knjižicu br. 1069 na ime Tarla Zlatka, pročitani su nalaz i mišljenje stručnog tima neuropsihijatrijskog odjeljenja KBC Podgorica za okrivljenog Lučić Špira, neposredno je saslušan vještak neuropsihijatar dr. Željko Golubović, pročitani su izvještaji Vojno medicinskog centra Meljine o liječenju zarobljenika za period od 01.10.1991. godine do 14.08.1992. godine i izvršen uvid u prateće istorije bolesti, pročitani su dopis Crvenog krsta Crne Gore i odgovor Medjunarodnog komiteta Crvenog krsta regionalne delegacije Beograd od 12.11.2009. godine, pročitani su dopis Ministarstva odbrane Sektora za ljudske resurse br. 805 - 8047/09-3 od 23.11.2009. godine i izvršen uvid u prateću dokumentaciju, pročitani su dopis Ministarstva odbrane Sektora za ljudske resurse br. 805-156/10-2 od 15.01.2010. godine sa pratećom dokumentacijom, pročitani su dopis R. Srbije Ministarstva odbrane Vojno bezbjedonosne agencije Pov. Br. 857-1 od 19.01.2010. godine dostavljen preko Višeg suda u Beogradu Odjeljenja za ratne zločine KrLbr.231/2009 od 22.01.2010. godine i Ministarstva pravde Crne Gore br. 03-7642/08 od 18.02.2010. godine, izvršen je uvid u spisak straže koji datira od 06.do 13.11.1991 godine pronadjen u ličnoj dokumentaciji Gojnic Iva i predat sudu od strane njegovog branioca, uz ukazivanje obzirom da je u pravcu izvodjenja dokaza na glavnom pretresu odbrana imala primjedbu vezano za raspored saslušanja svjedoka predlozenih optužnicom da upravo odredbe čl. 334. st.3. ZKP-a propisuju da se dokazi izvode onim redom koje utvrdi predsjednik vijeća.

Barada Jadran saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom navodi da je zarobljen 18.04.1992. godine kao pripadnik stočetrnaestog bataljona hrvatske vojske nakon čega je odveden u Bileću a nakon mjesec dana prebačen u Morinj. Bio je smješten u jedan vojni hangar i odmah po dolasku je zlostavljan od strane stražara, dok su boravili u hangaru ruke su morali držati za vratom i gledati u pod a redovno su premlaćivani po noći i po danu kako se nekom prohtjelo. Ulazili su uveče u hangar u alkoholisanom stanju i tukli ih. Organizovali su boks mečeve tako da su tjerali zatvorenike da se međjusobno tuku, a uslovi u kojima su bili smješteni bili su nehumani. Stražari su krili svoja imena i svoja lica ali se sjeca jednog Bore koji je jednom prilikom ušao u hangar, donio je duvan i dao jednom starijem čovjeku da ga zamota a potom podijeli cigarete nakon čega je zahtijevao da svi koji su dobili cigarete podignu ruku pa kada je prebrojao i vidio da nedostaje 5 cigareta prokomentarisao je da se njegovo dobro zloupotrebljava pa je jednom starijem čovjeku od 70 godina stavio pušku u usta i pucao po hangaru i sve koji su bili u hangar udarao. Na zapisniku kod istraznog sudije naveo je da je čuo za Govedaricu, dok na glavnom pretresu u slobodnom izlaganju nije pomenuo njegovo ime. Naveo je i to da pretpostavlja da je osoba koja je bila prisutna pred kojom je davao izjavu za TV bio Govedarica ali nije bio siguran, objašnjavajući da je to bio razlog zbog čega je kod istraznog sudije kazao daje čuo za Govedaricu. Naveo je i to da se sjeca da su neki od stražara bacali zarobljenike sa terase hangara, da se jedan zarobljenik instiktivno uhvatio za ruku Boru kada su skupa zajedno pali zbog čega je Boro uganuo zglobove i nakon toga su stalno prijetili riječima "doći će vam Boro". Boro je njega najčešće udarao toljagom, čizmom, štapom od metle. Pojasnio je i to da kada je pominjao imena i prezimena da njih nikada osobno nije pitao za prezime i ime tako da ne zna da li je Boro ili Bora ili pak Govedarec ili Govedarica. Kao ratni vojni invalid od 50% ima primanja od 450,00 Kuna a koju invalidninu je dobio povodom povreda koje je zadobio u Morinj. Boro je opisao kao čovjeka tamne puti, visine između 170 do 180 cm. Boro je bio osoba koja se najviše izživljavala nad svima njima, bio je najopasniji najviše je tukao, prednjačio je psihičkim zlostavljanjima i njega su se svi najviše bojali. On je bio jedan od onih koji je za

TV davao izjavu kada je pripremljen da lijepo izgleda. Razmijenjen je 14. avgusta 1992. godine.

Kopić Josip, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao vojnik bio na Dubrovačkom ratištu i da je 27. ožuljka (marta) 1992. godine zarobljen, da je bio u Bileći sve do 23.05.1992. godine kada je prebačen u Sabirni Centar Morinj, da za vrijeme dolaska do Sabirnog centra tokom vožnje su ga tukli rukama i nogama da su mu gasili cigarete po tijelu, da su po dolasku prolazili kroz "špalir ljudi" obučeni u vojne odore koji su ih dok su prolazili udarali i rukama i nogama, pljuvali i vrijedjali, da su ga dok je boravio u Morinju tukli svakodnevno rukama, nogama, drvenim letvama, bejzbol palicama, da su ih tjerali da kleče rukama uzdignutim iznad glave i licem okrenutim prema zidu, da su ih tukli i vrećama za pijesak, kundacima pušaka i da je u logoru bio do 14.08.1992. godine, da poznaje Govedarica Mladjena koji ga nikada nije udario da ga je jednom prilikom vodio u Vojnu bolnicu Meljine a nakon toga i vratio i da mu je pri tom govorio da se folira i da može hodati i to mu je rekao da će vidjeti kada se vrati natrag i nakon dva sata pri povratku u Morinj 7-8 stražara ga je počelo tući kako njega tako i ostale zarobljenike te da ne zna da li te batine imaju veze sa Govedarica Mladjenom. Gligić Boro ga je tukao svaki dan kako njega tako i ostale zarobljenike i to rukama i nogama. On jedini nije skrivao njegovo ime. Opisao ga je kao lice koštane gradje ne mršav tada između 35 i 40 godina tamnopuslog i ne mnogo visokog. Gligić Boro je jednom prilikom nakon pucanja iz pištolja vrelu cijev od pištolja stavio u usta Kuntiću Tomislavu pri čemu mu je polomio više zuba, a njega je najviše udarao rukama i nogama skakao po njemu dok je ležao kojom prilikom mu je slomljen i kuk. U logor je dolazila i previjala ga je jedna sestra koja se zvala Miroslava. Boro Gligić je udarao i zarobljenika koji je prošle godine preminuo a radilo se o Josipu Peterancu koji je 6 puta gore prošao nego on jer je imao 27 preloma a povod njegovoj svakodnevnom maltretiranju je bio taj što kada je pitan za obuku vezano za upotrebu noža je upotrijebio termin «piknuti nožem». Naveo je i to da je dobro zapamtio njegov glas i da ga je i danas prepoznao po glasu. Nakon što je Boro Gligić dao primjedbe na iskaz svjedoka i ako mu je bio okrenut leđima naveo je »to je taj glas, ja ga i danas prepoznajem po glasu« a dobro sam mu zapamtio glas po pjesmi »šta cu kući tako rano«. Osobe Tarla Zlatka, Lučić Špira, Menzalin Iva, Gojnić Iva ne poznaje niti mu pak ta imena nešto znače. Na glavnom pretresu je pomenuo da se sjeca izvjesnog kuhara objašnjavajući da je nemoguće bilo prilikom davanja iskaza kod istražnog sudije ne zaboraviti neke detalje i da je to bio jedini razlog što kod istražnog sudije nije pomenuo kuhara. Na glavnom pretresu u slobodnom izlaganju nije pomenuo ime zapovjednika koji ga je prebacio do bolnice u Meljine objašnjavajući da kada je vožen do bolnice u Meljine da nije znao da se radi o Govedarici već da je sam izveo takav zaključak te da je to njegova pretpostavka i da je to lice imalo korektan odnos prema njemu izuzev što mu je po povratku iz bolnice govorio da mu nije ništa i da će vidjeti kada se vrati natrag, a dali je batinjanje bilo povezano sa tim to ne zna jer nije samo on dobio batine već i drugi.

Kuntiћ Tomislav, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik Hrvatske vojske sa zadatkom deblokade grada Dubrovnika zarobljen i prebačen u logor Bileća 27.03.1992. godine u kom logoru je bio sve do kraja petog mjeseca 1992. godine kada je prebačen u logor Morinj. Bili su smješteni na pod i imali su podmetač a batine su dobijali svaki dan za objed, jer dok je djeljena hrana čuvari su išli od jednog do drugog zarobljenika udarali ih puškama, štapovima, pendreeima, rukama i nogama. Stražare je samo znao po nadimcima i jedan od najgorih stražara bio je Boro koji ga je par puta vodio na strijeljanje repetirao je pušku, naredio bi mu da se okrene prema zidu i nakon toga ispalio rafal u zrak. Kada je izvodjeno lažno strijeljanje radilo se o poluatomatskoj pušci kal. 7,62 cm sa prelomnim kundakom. Tjerali su ih da pjevaju pjesmu »ajde onu Borinu«. Iako je bio u hangaru kome je bilo 70 zarobljeka on Uzičain Zaim, Popović Marko i Kopić Josip su najgore prošli jer su im govori da su najgori, ustaše, koljači jer su bili pripadnici hrvatske policije i hrvatske vojske. Četiri dana prije razmjene Boro ga je

izudarao invalidskom štakom tako što ga je izveo van hangar i kazao mu da je to za oprostaj tako da je bio sayvmodar. Za vrijeme boravka u zatočeništvu nije čuo za imena Govedarice Mladjena, Tarle Zlatka, Lučić Špira, Menzalin Iva, Gojnić Iva a za Gligić Bora može samo da pretpostavi da je to čuvar koji ih je tukao i kojeg su ga oslovljavali sa Boro.

Škoro Pero saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom navodi da je u Sabirnom centru Morinj bio dva puta da je zarobljen 14.12.1991. godine kao vojnik i prebačen u logor Bileća gdje je bio do 24.12.1991. godine kada je prebačen u Morinj gdje je ostao do 14.4.1992 godine kada je ponovo vraćen u Bileću a 23.05.1992. godine ponovo vraćen u Morinj gdje je ostao sve do razmjene do 02.07.1992. godine. Kada je doveden u Morinj 24.12.1991. godine bio je zatvoren u jedan kontejner izolovan od svih koji kontejner nije imao prozore u kom kontejneru se nije moglo vidjeti je li dan ili noć, prije dolaska u Morinj dobio je batine koje su bile uobičajene. Batinjanje je u početku bilo učestalo a kasnije se smanjivalo. Prilikom odlaska u WC morao je proći kroz špalir, a u špaliru bi obično bilo 4 do 5, a nekada i 7 stražara a prilikom drugog dolaska u Morinj u autobusu su ga batinali, a dolaskom u Morinj prošao je kroz špalir a onda je ubačen u prostoriju u kojoj ih je bilo 80-tak. Taj mjesec i po dana svakodnevno je batinan jer bi upadali u hangare sa riječima "otvaraj vrata" pa su se morali okretati ka zidu sa rukama na potiljak, a oni bi ih udarali čizmama, vrećama pijeska, kundacima. U logoru je Govedaricu vidio dva puta i to prvi put kada je vodjen na ispitivanje jer je prije nego što je došao ispitivač Govedarica sa njim razgovarao dva tri minuta vodeći sa njim uobičajen razgovor da je rat i da su takve okolnosti i tada mu je Govedarica rekao da mu je žena iz Rogotine. Drugi put Govedaricu vidio kada je dolazio da ih obilazi tamo gdje je bio smješten, pa kada je otišao stražar koji je bio prisutan mu se obratio i rekao, "večeras ćete dobiti batine, to vas sleduje, žao mi je". Boro Gligić nije krio ime i on ih je konstatno maltretirao jednom prilikom je Tomu Kuntiću uvalio cijev u usta, sjeća se da je jednom prilikom doveo jednog dječaka starosti 10 do 12 godina a ne zna da li mu je to možda sin i dok su stajali iza bodljikave žice pokazao je da su oni ti koje on čuva. Boro Gligić ga je udarao i kada je išao na veliku i malu nuždu i to ga je udarao kundakom u glavu, sakama, čizmom, cim stigne. Čuo je da je za vrijeme boravka u logoru Boro Gligić povrijedio nogu i da je nosio gips. U Morinju je zadobio povredu u vidu loma ključne kosti i o tome posjeduje medicinsku dokumentaciju. Razmijenjen je 02.07.1992. godine.

Margaretic Marko, od oca Nika, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnih Hrvatske vojske zarobljen i 20 prosinca (decembra) 1991. godine odveden u logor Morinj gdje je bio do 10. travnja (aprila) 1992. godine nakon čega je odveden u Bileću i ponovo iz Bileće 23.svibnja (runaja) 1992. godine u kom logoru je ostao do 02. srpnja (jula) 1992. godine kada je izvršena razmjena. Prilikom dolaska u Morinj svaki od zatvorenika do ulaska u kontejner prolazili su kroz špalir vojnika koj i su ih tukli svim mogućim sredstvima, te po onome što je kasnije u logoru vidio i čuo osnovano sumnja da ga je tom prilikom udarao Ivo Gojnić jer je zadobio žestoki udarac čizme u predjelu prsišta i gornjeg dijela trbuha usled čega je izgubio svijest i pao. Stražari u tom logoru su ga tukli čime su stigli kundacima, pendrecima, šakama a kada bi ulazili u kontejnere svaki put je postupak počeo sa riječima "otvaram vrata" nakon čega bi se morali postaviti uza zid i izložiti tijela udarcima. Naredjivali su im da naprave krug i da tako fingiraju ring i da se dvojica između sebe tuku dok jedan ne padne, naredjivali su im da na koljena kleče i da čupaju travu i u tome je prednjačio Boro Gligić a kada je on odbio da se tuče Gligić mu je stavio repetiranu automatsku cijev u usta, a nakon toga ga je isprebijao. Boro Gligić je Juri Višćici izbio zube. Takodje je u maltretiranjima prednjačio Ivo Menzalin da ih ubije na svaki način i fizički i psihički. Jednom prilikom Gligić je pucao u baraci u kojoj su se nalazili a prethodno ih je postrojio pri zidu i pucao je iznad njihovih glava, a ovo zbog toga što mu je jedan rođjak poginuo u Vukovaru i rekao im je da će ih strijeljati. Na pokazanim fotografijama prepoznao je Gojnić Iva koji ga je udario nogom kada je izgubio svijest na kraju

špalira. Na glavnorn pretresu je pojasnio i to da je siguran da ga je na kraju špalira nogom u prsište udario Ivo Gojnic jer je u momentu udara osjetio bljesak pred ocima I vidio je to lice ispred sebe, da ga Gojnic više nikada nije udario izuzev verbal nih uvreda tipa ustaše. Gojnic Ivo je fizički nasrtao i na druge zarobljenike jer je vidio kada je šakom iza uha udario Tihomira Dujmovića na rampi ispred dvojke.

Bulić Zdenko saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik sastava HV zarobljen 7 listopada (oktobra) 1991. godine i odveden u Morinj i prilikom izlaska iz vozila dočekao ga je špalir vojnika koji su ga udarali rukama, nogama, puškama, palicama zbog čega je izgubio svijest. Ulazak u baraku vojnika počinjao je sa riječima “slušaj Vamo” na koje riječi su morali skakati na noge, okrenuti se prema zidu, staviti ruke na potiljak i raširiti noge. 4 puta je vođen na ispitivanje i uvijek ga je ispitivao Govedarica Mladjen koji ga tokom ispitivanja nikada nije udarao ali je znao u vrijeme ispitivanja napustiti prostoriju i onda bi ga u toj prostoriji tukli čuvari, a tokom vođenja do barake gdje je vršeno ispitivanje stražari bi ga udarali nogama i puškom. Tarla Zlatka je vidio sarno par puta na kratko. Kada je četvrti put ispitivan Govedarica Mladjenu se požalio na Iva kuvara koji je premlaćivao i njega i druge logoraše nakon čega ga kuvar više nije tukao ali bi zato naređivao drugima da ga tuku. U maltretiranju se najviše Boro Gligić, Špiro Lučić, Ivo Menzahn. Jednom prilikom Boro Gligić mu je u baraci naredio da zine stavio mu je cijev od pistolja u usta i rekao mu da će ga ubiti ali nije pucao. Ivo kuvar je dok su jeli se zalijetao i udarao ih nogom u glavu a tukao ga je i električnim pendrekom dok je prao porcije a što je radio Špiro Lučić jer se izživljavao nad zarobljenicima. Isti ovi ljudi su jednom prilikom Šikić Mila pretukli do smrti. Naveo je i to da su stražari Niko Božović i slikar Gojanović tukli. Na glavnom pretresu je pojasnio da je ispitivan 4 puta da ga je prvi put ispitivao Goranovic, da ga je dva puta ispitivao Govedarica, da se ne sjeća ko ga je cetvrti put ispitivao pojašnjavajući da kada je kod istražnog sudije kazao da je 4 puta vođen na ispitivanje i da ga je ispitivao Mladjen Govedarica, da je pod tim podrazumijevao da je 4 puta vođen na ispitivanje a pri tom je na glavnom pretresu pojasnio svaki put na koji način je ispitivan. Lučić Špiro je intezivno tukao sada pokojnog Nikolu Lučića jer i ako to nije mogao vidjeti nakon sto bi ga Spiro izveo van čuli su se jauci i krici a čuo bi se i Špirov glas koji bi govorio da je prvih 10 udaraca od njegovog oca a 10 od njega. Pojasnio je i to da se i danas sjeća lika Govedarice i Tarla.

Vitković Djuro, od oca Djura, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 09.10.1991. godine i nakon sto je doveden u logor Morinj u nekoliko navrata je vidio Mladjena Govedaricu koji ga je prvi put kada je ispitivan u Morinju ispitivao a kod Mladjena ga je vodio Špiro Lučić koji ga je prilikom sprovođenja do Govedarice udarao kundakom u predjelu ledja, dok njega više niko drugi nije tukao. Govedarica mu se prilikom ispitivanja predstavio. Lučić je tukao i pokojnog Nikšu Lučića i Maria Lučića i prethodno im je govorio da sramote rod i porod Lučića. Sa Lučićem je njih bio i Ivo Menzalin koga je prepoznao gledajući emisiju »otvoreno« i tada je saznao da se on preziva Menzalin iako je prethodno mislio da se preziva Ivo Lučić. Govedarica koji ga je ispitivao pitao ga je kako je organizovan HDZ u Konavlima i Mokošici a kada ne bi dobio zadovoljavajući odgovor prijetio mu je i udarao ga pendrekom i to dva tri puta bočno po rebrima. Ivo Menzalin zv. Kuhar, Ivo Gojnić i Boro Gligić su se na njima logorašima izivljavali. Ivo kuhar mu je utjerao strah u kosti i danas kada se sjeti nije mu dobro. Za njega je izivljavanje i to kada bi Ivo Gojnić ušao i izveo 5-6 zarobljenika van a nakon toga ih pretučene vratiti jer iako bi vrata ostala otvorena ne bi mogao vidjeti sta se vani dešava ali je čuo krikove. Boro Gligić mu se predstavio tako da je znao njegov identitet. Nakon sto su mu pokazane fotografije prepoznao je Mladjena Govedaricu kao sobu na fotografiji br. 1 dok prepoznaje i ostale osobe ali ne zna tačno ko je ko. Jednom prilikom ga je izudarao Menzalin Ivo kada je išao prati sudje nakon objeda i udarao ga velikom kutlačom i električnim pendrekom jer je on jedini

nosio električni pendrek i udarao ga po preponama jer bi od tih udaraca odmah padao na pod.

Matušić Djuro, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 20.12.1991. godine a nakon toga odveden u Kumbor, zatim u logoru u Bileću a potom prebačen u Morinj. Zarobljen je skupa sa Margaretić Djuirom, Margaretić Markom, Moretić Antunom, Batinić Srećkom i Matušić Nikom. U napravljenom špaliru od strane rezervista udaran je kundacima, čizmama, nogama. Stražari su ih u Morinju u kontejneru udarali po svim djelovima tijela a prilikom dolaska je prošao kroz špalir gdje su ih tukli kundacima, čizmama, nogama. U samoj hali ga je udario u rebra čizmom čovjek sa izrazito velikom nogom i brojem 49 i to je bio Ivo Gojnić iz Bara koga su zvali slikar a njegov identitet je saznao pitajući Željka Puljica koga je nakon što je vraćen u hangar pitao ko je taj čovjek na što mu je Puljić odgovorio da je to Ivo Gojnić slikar iz Bara. Jednom prilikom ušao je Gojnić u hangar stavio mu čizmu i rekao mu »ljubi ovu čizmu četnicka je, ljubi ili ću te ubiti«, sem tri rebra koja su mu slomljena imao je i lom palca lijeve noge i lom čeone kosti po desnoj strani. U Morinju je vođen na lažno strijeljanje skupa sa Antunom Moretićem. Posebno po nečovječnosti se isticao Boro Gligić koji je bio prisutan tom lažnom strijeljanju i za koga je uvjeren da je ispalio taj metak, po tome što je tukao logoraše dok sam ne bi iznemogao. Stražari su ih tjerali da se međusobno tuku. Tražili su od njega da se tuče sa bratom pa kada je to odbio zbog čega su ih izudarali i potom tražili od njega da se bije sa rođakom Markom pa kada su i to odbili Boro Gligić je cijev od pištolja stavio Marku u usta i rekao mu "sada ću te ubiti", našto mu je Marko rekao »nemoj molim te«, da se tuče sa bratom tjerao ga je Boro Gligić i Trle, a to je bilo u januaru mjesecu 1992. godine. Boro Gligić je dovodio dijete koje je bilo uzrasta 8 do 10 godina da vidi ustaše. Mladjena Govedaricu vidio je 4-5 puta u Morinju koji je radio na istovaru materijala koji je dovodjen za potrebe logora i naredjivao im da rade. U Morinju ga je ispitivao major koji je bio u plavoj uniformi između 35 i 40 godina i pitao ga na okolnosti položaja, naoružanja, pa nakon što su mu pokazane fotografije prepoznao je prvu sa lijeva osobu kao Govedaricu, osobu u centru fotografije kao Tarla a osobu koja stoji i piše označio je »ma je li ovo Gojnić, mislim da je« dok četvrtoj osobi nije znao ime. Na glavnom pretresu je naveo i to da nakon što je 15.01.1991. godine zvanično priznata Hrvatska Boro Gligić i Tarle Zlatko su ih izveli van i tjerali ih da govore hrvatske riječi da čupaju travu a kada je Boro Gligiću poginuo brat ili sestrčić udarao ga je nogama i puskom na rasklapanje a Juru Višići je slomio 5-6 zuba.

Oberan Vid, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 6 ili 7 oktobra 1991. godine u Zvekovici kao pričuvni policajac i odveden u logor Morinj gdje je prošao kroz špalir ljudi gdje je zadobio udarce. Udarali su ga sigurno 10 minuta. Razmijenjen je 12. decembra 1991. godine. Na saslušanju pred istražnim sudijom pojasnio je da ga je ispitivao treći ili četvrti dan nakon dolaska u logor Mladen Govedarica, da ga on nije udarao dok ga je ispitivao ali da su ga za to stražari koji su ga vodili na ispitivanje udarali čitavo vrijeme kao i posle ispitivanja kada im je Govedarica na kraju ispitivanja rekao da se dobro pozabave sa njim. Na glavnom pretresu nije pomenuo ime lica koje ga je ispitivalo objašnjavajući da kada je davao iskaz kod istražnog sudije da je pomenuo ime Govedarica sa razloga što su mu ostali zarobljenici iz , logora kada im je opisao lice koje ga je ispitivalo su mu objasnili da je to Govedarica. A nakon što je svjedoku pokazana fotografiju br. 1. koje se nalazi u spisima predmeta nije mogao prepoznati lice koje ga je ispitivalo jer je sa njim desetak minuta razgovaralo. Za vrijeme boravka u logoru skoro svaki dan je izvodjen iz hangara i od strane vojne policije udaran palicama bilo gumenim, bilo električnim. Sistematski ga je udarao i kuhar Ivo i to svaki dan za mjesec i po dana i to tako što ga je drvenom palicom udarao po svim zglobovima tijela. Špiro Lučić je naročito tukao zarobljenika Lučića jer mu sramoti prezime i pleme i to tako što bi ga izvlačio van i tamo ga udarao što je čuo po zvukovima koje je on puštao a kako hangari nisu imali prozore već rešetke to je mogao da čuje što se vani dešava. Hrana je bila skoro sama voda sa malo riže jer su meso

bacali psu a sardinu su obično dijelili na dvoje.

Begić Dominik, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 08.10.1991. godine u Zvekovici dok je bio na položaju zarobljen od strane nikšićke jedinice i kapetana Vukovića, da su predavani iz grupe u grupu i što desetom kampanjolom odvedeni do Debelog brijega dje su ih ispljuvale neke žene a potom do Kumbora gdje je izvršen pretres nakon čega je odveden u Morinj. Niški oficir koj i je bio u mornaričkoj uniformi i hrapavag glasa dobro ga je izmlatio tako da je jedva uspio da otetura do hangara, a nakon dva dana saslušavan je kod potpukovnika Goranovica koji je bio jako korektan. Ispitivan je 3 put a, dva puta ga je ispitivao Goranović a jednom lice čiji identitet ne zna. Kada je prvi i treći put vodjen na ispitivanje udaran je pendrekom od strane stražara koji su ih sprovodili, a od strane ispitivača nije udaran. Zarobljenici su izvodjeni od strane lica koji se zove Ivo kuhar kako je to kasnije saznao i isti ih je udarao sa pendrekom koga je držao u jednoj ruci i sa kutlačom koju je držao u drugoj ruci. Nije vidio sam čin udaranja ali bi se zarobljenici vraćali u modricama. Uhodić Nikša, Prkacin Metodije i sada pokojni Butigan Mato kada bi dolazili sa modricama govorili su mu da ih je udarao Ivo kuhar. Jednom prilikom je dobio nogu u prsa od strane mornaričkog oficira koji je nosio škorpion u ruci a bio je crn i krupan. A isti taj oficir je tom prilikom udario i Oberan Vida koga je udario neposredno nakon njega tako da mu je od siline udara glava otišla u zrak i pogledao je u pravcu lica koje ga je udarilo a udario je i Primorac Ica. Lučić kojim se svima predstavljao i jednom prilikom je izudarao prezimenjaka Lučića koji je spavao do njega, tako sto je prethodno ušao u hangar i u hangaru mu rekao »majku ti ustašku ne možeš ti biti ustaša » a kada se nakon pola sata Nikša Lučić vratio bio je sav u modricama i rekao mu je da ga je izudarao Špiro Lučić. Pojasnio je da prilikom prvog saslušanja nije ispričao baš sve detalje kao sto ih je ispričao na glavnom pretresu jer za vrijeme boravka od 70 dana u Morinju bi mogao napisati podebelu knjigu. Razmijenjen je 12.12.1991. godine.

Kordić Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 20.12.1991. godine kao civil od strane zapovjednika policije Andrije Radovića iz Tivta koji je bio vrlo odgovorna i poštena osoba. 24.10.1991. godine prebačen je u Morinj i na samom dolasku je opljačkan jer mu je uzeto svo obiteljsko zlato. Teže mu je padalo psihičko nego fizičko maltretiranje, njega je samo jedanput ili dva puta namlatio Ivo za koga je čuo da je bio sef kuhinje u Hotelu Plaža a po izlasku iz logora saznao je i njegovo prezime. Ivo kuhar je pitao ko želi da izadje van da pere posudje a kako je on po zanimanju privatni ugostitelj javio se da to uradi i pri izlasku on ga je izlupetao metalnom - aluminijskom vojničkom kutlačom, rukama, nogama po tijelu pa ga je na isti način izudarao i sjutra dan zbog čega je i tražio i prijem kod majora da mu se požali. Sa ostalim licima koji su optuženi iz ovog predmeta nije imao nikakvih poslova i na njih nema nikakvih prigovora. U Morinju je vodjen tri puta na ispitivanje i to treći put na njegovo osobno traženje a ispitivao ga je major Dule. Špiro Lučić koji se sam predstavio izvodio je Mila Šikića. iz Morinjaje izašao 12.12.1991. godine.

Brajević Mato, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03.10.1991. godine kao pripadnik sastava ZNG. Nakon 7 ili 9 dana zarobljavanja doveden je u Morinj. Bila je kišna noć, skinuli su ih i dobili su batine po glavi, leđjima, stražnjici. Dva puta je vodjen na ispitivanje kod gospodina Tarla Zlatka koji je imao korektan odnos prema njemu i dopuštao mu da ima ljudsko dostojanstvo. Nikakve prisile sa njegove strane nije bilo i jedino su Tarle i stražar Proročić Mladen dopustali da ima ljudsko dostojanstvo. Na ispitivanje ga je vodio Špiro Lučić koji gaje udarao kundakom, nogom u leđa. Jednom prilikom ga je Ivo kuhar zabandao po leđjima i to rukom. Negdje krajem desetog mjeseca iza ponoći u hangar došla su lica u alkoholisanom stanju i izudarala su njega, Butigan Mata, Grgića i brata mu Brajević Daria.

Uhodić Niko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik ZNG-a

zarobljen 15.10.1991. go dine i odveden u logor Morinj i prilikom ulaska u skladište bio je formiran jedan kordon i prije smještaja u skladište udarali su ga pendrecima, kundacima, nogama, rukama a kada bi pao gazili su ga čizmama. Na ispitivanja je odvođen jako puno puta i svaki put kada bi ga odvodili i vraćali nazad bio bi udaran svim što bi se stražarima našlo pri ruci. Najviše batina je dobio od stražara Špira Lučića koji mu je slomio rebra, kundakom mu je rasjekao tjeme a često ga je udarao električnim pendrekom i to na način da bi ga nakon što bi ga izudarao po glavi i tijelu tražio da raširi noge i da stoji sa rukama sklopljenim iza glave i tada bi tim pendrekom udarao po genitalijama i pri tom govorio "da više nikada neće imati djece". Jednom prilikom ga je izudarao po glavi da je sav bio krvav od čega su mu ostali ožiljci na tjemenu a jednom prilikom ga je toliko tukao da se umorio i odustao jer se on nije onesvjestio pa ga je pitao "jebo ti konj mater kako si tvrd" i "imaš ledja kao da igraš vaterpolo". Jednom prilikom ga je bio stavio na stolicu koja nije imala naslon, vezao ga je i tukao a cijelo to vrijeme je kiša pljuštala po njemu. Pokušao je i da mu odsječe prst od čega ima još vidnu posjekotinu na palcu desne ruke. Spiro Lučić je nosio i po dvije vrste pendreka od kojih je jedan imao dugme kao i poluautomatsku pušku zv. Ciganku. Lučić mu je stavljao i cijev od pištolja u usta. Po zlostavljanju se isticao kuhar zv. "Ivan" koji je u jednoj ruci držao kutlaču a u drugoj pendrek a dok su prali porcije iz kojih su prethodno jeli konstantno bi ih tukao kako on tako i ostali stražari koji su bili tu. Ivo kuhar je i njega i ostale bio kutlačom i pendrekom a da se Ivo kuhar preziva Menzalin saznao je nakon sto je napustio Morinj. Menzalin je udarao i Zdenka Bulića, Kordića i to skoro svakog dana. Nije vidio da Govedarica Mladjen osobno bilo koga tuče (ali je bilo jasno da je to njegova zapovjed jer mu je pred samu razmjenu održao govor i rekao "ovaj ste se put izvukli, a sledeći put vas koljemo koga uhvatimo, pojašnjavajući da nikada nije čuo da je Govedarica zapovijedao bilo kome da nekoga udara i da je Govedarica mogao da naredi da se ljudi ne tuku. Na glavnom pretresu je pojasnio da je ispitivan od strane kapetana I klase koji je bio suv i mršavi čovjek koji je nosio oficirski smeđi kaiš i bio je sijed a na zapisniku pred istražnim sudijom je kazao da ga je saslušavao pukovnik. Na ispitivanje je vođen puno puta i svaki put kada bi bio odvođen i dovođen na ispitivanje bio bi izudaran od strane stražara sa svim što bi im se našlo pri ruci.

Bagoje Zlatko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. listopada (oktobra)1991. godine i doveden u Morinj gdje je bio 66 dana a potom prebačen u Bileću, dok je boravio u Morinju ispitivan je od strane jedne osobe Goranović, od strane potpukovnika iz Beograda i od ispitivača nije bio fizički zlostavljan ali bi bio fizički premlaćen kada bi išao od barake do zgrade gdje su išli na ispitivanje i obmuto. 7-8 puta je ispitivan. Logično mu je bilo da su lica koja su ih tukla dobili naredbe da ih tuku. Dvije osobe koje su se isticale u maltretiranju i fizičkom izživljavanju su bile Ivo Kuhar koji ih je dok su jeli udarao pesnicama, kutlačom a jednom prilikom je njega Iva Krstića i Mata Vučiću dok su prali sudje neprestano tukao i to električnim pendrekom sve dok ga u tome nije spriječio jedan mornarički poručnik, za koga je po opisu iz medija saznao da je Gojnić jer je samo on kao oficir zadužen za dodjelu hrane nosio brkove i bio izuzetno visok i ako ne smatra da ga je ovaj tom prilikom spasio jer je to mogao prekinuti u samom početku i uvijek je bio prisutan kada je vršeno mlaćenje i kada je on udaran dok je drugo lice koje ih je najviše maltretirao bio Budo Hodzić koji je imao nadimak "Bokser". Nikada nije čuo ali je po gestikulacijama ruka mogao da zaključi da je neko od ispitivača naredio stražarima da ga tuku a neki od zastavnika iz Šibenika mu je kazao da oni nemaju status ratnih zarobljenika. Špiro Lučić je tukao koga je stigao a posebno se bio okomio na sada pokojnog Nikolu Lučića upravo zato što je nosio isto prezime.

Lučić Mario, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik rezervnog sastava ZNG-a zarobljen 19.11.1991. godine i odveden u Morinj i prilikom izlaska iz kamiona prolazili su kroz špalir neprijateljskih vojnika koji su ih tukli rukama, nogama, pendrecima,

kundacima od pušaka a nakon toga su smješteni u kontejner a prilikom izvođenja iz kontejnera i vođenja na ispitivanje vodio ga je Špiro Lučić koji ga je cijelim putem tukao govoreći mu da ga je osramotio pa mu je naložio da se sagne a nakon toga ga je zajahao a nakon toga udarao pendrekom po straznjici govoreći da je izdao prezime udarao ga je i nogama i kundakom a što je radio u više navrata. Kada mu je jednom prilikom stigao paket da bi preuzeo paket vodio ga je stražar Lučić ali kada je paket otvorio u njemu nije bilo ništa i jedino što je tom prilikom dobio bile su batine koje je dobio od Špira Lučića. Špiro Lučić je zlostavljao i njegovog oca. Od sada pokojnog Lučić Nikše dok je boravio u baraci čuo je da je i njega tukao i maltretirao Špiro Lučić upravo iz istog razloga kao i njega i to zbog prezimena. Ispitivan je od strane Govedarice koji je imao brkove, nosio je modro mornaričku oficirsku odoru, gustu crnu kosu je imao i nosio je beretku i koji mu je prilikom ispitivanja jer je on tvrdio da je on civil a oni su imali spisak rezervnog sastava na kome je bilo njegovo ime rekao mu da laže i ošamario ga je. Tada je pitan vezano za tri kamiona oružja koja su došla u Orašac kao i da se sazna pravo ime generala Dajdže. Da se radi o Mladjenu Govedarici saznao je od stražara Mladjena Proročića. Naveo je i to da ga Mladjen Govedarica nije udario šakom iako je to konstatovano na 7 zapisniku kod istražnog sudije da zbog proteka vremena ne može da se sjeti baš svih detalja. A nakon ispitivanja stražar Špiro Lučić ga je odveo u neku baraku i do dolaska do barake ga je stalno udarao. Imao je osjećaj da u svakom momentu mogu ući u objekat i ubiti ga sve dok nije došao Medjunarodni crveni krst. Stražar Sejo mu je rekao ime Lučić Špira. Kada ga je Boro Gligić vodio da obavi nuždu to je morao uraditi u roku od 30 sekundi a prethodno bi mu cijev pištolja stavio u usta i rekao bi mu “imaš 30 sekundi da obaviš”, Boro Gligić je znao uveče ulaziti u objekte i udarati zarobljenike nogama, čizmama, pendrecima a znao je da ih udara Boro Gligić jer se predstavljao. Kao nečovječan bio je i kuvar Ivo Menzalin koji ga je jednom prilikom izabrao da izadje da pere porcije što je morao činiti u užasnoj ledenoj vodi tako da su mu ruke bile ukočene 3 dana a vidio je kako je iz barake izveo dvojicu zarobljenika i kako ih je tukao. Identitet Iva Menzalina saznao je 2002. godine prilikom službenog boravka po protokolu predsjednika Mesića koji je bio u posjeti konzulatu u Kotoru, a Menzalina se sjeća kao čovjeka koji je tada imao oko 40 godina, malo jače gradje, sjede kose, kratko ošišan, okrugle glave, visine 1,73 cm do 1,74 cm.

Nestorov Nestor, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 20 listopada (oktobar) 1991. godine i odveden u logor Morinj gdje je udaran šakama, nogama, pendrecima a kada je vođen na ispitivanje ispitivao ga je oficir čije je ime Drago i koji je bio prema njemu korektan. Udarali su ga i električnim pendrekom između nogu od kojih udaraca je jednostavno pao na tlo. U logoru Morinju je bio sve do 14 prosinca (decembar) 1991. godine kada je izvršena razmjena. Za vrijeme boravka u Morinju 5 puta je vođen na ispitivanje i svaki put bi na putu od kontejnera do hangara dobijao dosta udaraca ali nije mogao vidjeti ko ga je udarao jedino je od stražara koji su ga udarali zapamtio Špira Lučića i kuhara koji je najviše udarao Davora Mihatovića a udarao ih je tijekom i nakon objeda. Kuhar je imao grupu za tući jer je u svojoj sedmodnevnoj smjeni izvodio ljude i tukao ih. Identitet Špira Lučića saznao je od obitelji Trojanović jer se nakon izlaska iz Morinja raspitivao zašto je Špiro Lučić bio toliko kivan na Konavljane pa je tada saznao da je Špiro Lučić u Grudi polagao vozački ispit.

Batinić Srećko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 20 prosinca (decembra) 1991. godine dok je bio u policijskom sastavu i prilikom dovoženja u Morinj sačekalo ih je 20 neprijateljskih čuvara koji su ih udarali rukama, nogama, kundacima od pušaka, Zarobljen je skupa sa Matušić Djurom, Margaretić Markom, Moretić Antunom i Margaretić Djurom. Prilikom dolaska u Morinj su ga toliko izudarali da su mu slomili zube, rebra a lijevo oko mu je 15 dana bilo zatvoreno. U samnici je proveo dva dana. Za vrijeme njegovog ispitivanja sjeća se da je u prostoriju ušao Mladjen Govedarica to je bio brko sa

mornaričkim činom, srednje visme i kad je vidio da nije vezan naredio je da ga vežu tako da je bio razapet, i čim je naredio da ga vezu napustio je Kontejner. Iz Morinja je prebačen u Bileću a potom ponova vraćen u logoru Morinj gdje je bio sve do 02. srpnja (jula) 1992. godine. Ispitivači ga nijesu maltretirali. Boro Gligić koji je bio vodnik i koji je bio srednjeg rasta a sanjao ga je ko zna koliko noći nakon izlaska iz Morinja, govorio je da je Mladen Govedarica naredio da ih čuvari moraju redovno tući kada bi izlazili iz barake ili iz samice. Boro Gligić ga je najviše tukao izvodio bi ga izvan barake i tukao ga je palicom i jednom čarapom u kojoj je bio pijesak da mu je odvalio i lijevi bubreg, vodio ga je tri puta na lažno strijeljanje tako što bi dva tri rafala ispalio u zrak nakon čega bi ga sakrili i izvodili sledeće. Jednom prilikom je puškom pucao uvis po objektu u kome su bili smješteni, A kada je vraćen iz Bileće u Morinj opet je Boro Gligić bio glavni jer ih je čekao u šprliru i prebio ga je na mrtvo ime. Mladen Govedarica je više puta ulazio u barake gdje su bili smješteni i dok je on bio tu niko ih nije dirao ali uvijek nakon njegove posjete u baraku bi nakon sat vremena dolazi sa više čuvara i onda bi ih i Boro Gligić i čuvari udarali čime bi stigli. Od stražara se najviše sjeća Špira Lučića koji ga je odvodio na ispitivanje i koji ga je tukao kundakom puške i nogama, a sjeća se i Iva kuhara koji je bio glavni u udaranju i njihovom maltretiranju a Ivo kuhar za koga je saznao da se preziva Menzalin redovno ih je tukao kada je donosio hranu i to kundakom puške koju je prethodno uzeo od vojnika a udarao ih je i čizmama po raznim djelovima tijela. Ivo kuhar ga je najmanje dva puta izvodio i prebio ga. Stražari bi ulijetali noću u pijanom stanju, naredjivali bi im da beru groždje, da čupaju travu i ako nije bilo ni groždja ni trave.

Veramenta Pavo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik Hrvatske vojske zarobljen 09. listopada (oktobra) 1991. godine i doveden do logora Morinj kada je izudaran od strane čuvara koji su ih udarali čime su stigli, svašta su im govorili i vrijedjali a prilikom odlaska od hangara do kontejnera gdje je vršeno ispitivanje bio bi udaran a isto tako i nakon vraćanja sa ispitivanja. U tom udaranju stražara i čuvara najviše su se isticali izmedju ostalih i Lučić Špiro koji se sam predstavljao koji ih je vodio na ispitivanja i prilikom sprovođenja tukao pendrecima a Nikoli Lučiću je rekao da mu je osramotio ime i da mi je otac rekao da ga i za njega udara, i Ivo kuhar koji ih je udarao prije objeda i nakon objeda a udarao ga je pendrekom po nogama ispod koljena, po genetalijama i po ledjima. Vodjen je na ispitivanje a ispitivao ga je oficir kapetan bojnog broda kome ne zna ime i prezime i imao je brkove a znao ga je maltretirati tako što bi napustio prostor u kome ga je ispitivao i ostavio ga je sat i po sa psom vučjakom koji ga je pazio. Pitao ga je da li će da ga udara on ili jedan stražar koga su zvali cetinjanin na što mu je odgovorio da mu je svejedno. To lice mu je reklo da poznaje Žarka Veramentu koji je bio ginekolog u Dubrovniku i koji je porodio obadvoje njegovo djece. Poručnika korvete koji je nakon objeda izvodio ljude i govorio koga treba udarati je lice koga je na fotografiji br. 1 prepoznao kao osobu koja nešto piše a koji je u logoru nosio škorpion i u baraku je ulazio u vrijeme kada se donosila hrana. U logoru je bio do 12. prosinca (decembra) 1991. godine kada je razmjenom otišao u Split.

Baule Antun, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 5 listopada (oktobra) 1991. godine u mjestu Komaji u svojstvu civila mada mu je priznato da je u to vrijeme bio hrvatski branitelj jer je učestvovao u organizaciji odbrane tog mjesta. Istog dana je odveden u logor Morinj. Prvih 20 dana u logoru odnosno do prvog dolaska predstavnika Crvenog kriza uslovi su bili katastrofa nisu dobijali vodu za pice, mokrili su u kante u barakama koje je on morao prazniti i iznositi iz baraka nakon čega mu nijesu dali da pere ruke vee bi ga natjerali da tako neopranim rukama dijeli hranu. Razmijenjen je 12. prosinca (decembra) 1991. godine. Vodjen je na ispitivanje i uvijek bi ih čuvari prilikom odvođenja iz barake do kontejnera i obrnuto udarali puškama, nogama, pendrecima i čime bi stigli. Ispitivao ga je oficir u mornaričkoj uniformi koji mu se nije predstavio i prilikom ispitivanja nije udaran a ispitivač

ga je pitao u vezi plaćenika, kurda, filipinaca i gdje se nalazi ustaška vojska na šta nije znao odgovore jer istih nije ni bilo. Svi ljudi koji su bili u Morinju su krili identitet, a ne sjeća se ni lika ispitivača koji ga je drugi put ispitivao a ispitivač koji ga je prvi put ispitivao bio je visok, crn musakarac sa visokim cinom a nakon što mu je pokazana fotografija br.1. na istoj nije mogao nikoga prepoznati.

Ćupić Andro, sin pokojnog Mije, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je od strane Srpsko mnogorske vojske uhićen 03. listopada (oktobra) 1991. godine kao civil a skupa sa njim je bio njegov rođak Andro Ćupić sin pokojnog Mate i skupa su odvezeni u logor Morinj gdje su prilikom ulaska u Hangar zadobijali udarce rukama i nogama od strane stražara i drugih rezervista a 12. listopada (oktobra) je prvi put vođen na ispitivanje kod nekog oficira, ispitivan je dva ili tri puta i ispitivanje je trajalo oko sat i po i uglavnom ga je ispitivao vezano za njegovog sina Lukšu koji je išao u policijsku školu u Zagrebu kada ga je ovaj pitao zašto sina nije poslao na školu u Sremsku Mitrovicu ili Karlovce na što mu je odgovorio da on ima obavezu prema Šimunskoj cesti i državi kada je ovo lice izvadilo Škorpion prislonio mu ga na čelo i rekao mu da mu je sin na ratištu i ako mu se sinu nešto dogodi da će naći njega i njegovog sina na što mu je on odgovorio »Kapetane vlast vam je u rukama možete raditi šta hoćete«. Sreo ga je još jedan put kada je išao u kontejner da preuzme paket i kada ga je ovaj pitao kako je na što mu je odgovorio da ne zna ni zašto je zarobljen a ovo lice mu je odgovorilo da će brzo razmjena pa nakon što su mu pokazane fotografije sa sigurnošću je od 95% do 98% prepoznao je tu osobu na fotografiji br. 2 i br. 1 koja u centru fotografije sjedi i drži šalicu u ruci koja je na stolu. Dok je ispitivan u hangarima nisu mu ruke bile vezane niti ga je neko udarao prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja. U logoru je ostao sve do 12. prosinca (decembra) 1991. godine. Stražari bi ulazili u hangare i to noću najavljući svoj dolazak i to riječima »slušaj vamo otvaram vrata«, nakon čega bi stražari jer su oni morali skakati na noge i staviti ruke na potiljak glave i okrenuti se licem prema zidu udarali su neke od zarobljenika a znali su da izvode nekog od zarobljenika iz hangara da ga tame dobro izmlate a zatim ih tako pretučene vrata u hangar. Najviše batina su dobili Zdenko Bulić, Nikša Uhodić i Lučić, a od stražara koji su najviše bili okrutni prema njima zarobljenicima bio je Špiro Lučić koji je pendrekom mlatio zarobljenike, udarao ih je sakama i čizmama posebno prilikom odvođenja u WC a i on je imao oziljak od čizme sa kojom ga je Lučić udario po desnoj nozi, a među stražarima je bilo i dobrih ljudi, a vidio je da Spiro Lučić koji se sam predstavljao i koji je svim zarobljenim licima koja su se prezivala Lučić govorio da mu je otac kazao da zarobljenike Lučiće udara i za njega, vidio je kada je udarao zarobljenika Lučića.

Kristić Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 03. listopada (oktobra) kao pripadnik Hrvatske vojske doveden u logor Morinj i dok su iskrcavani iz kamiona od strane neprijateljskih vojnika i stražara su udarani. U Morinju je bio sve do 12. prosinca (decembra) 1991. godine a od strane stražara na ispitivanje u jedan kontejner vođen je 3 puta. Ispitivao ga je major koji je bio korektan tokom ispitivanja ali je od stražara koji su ga vodili na ispitivanje i vraćali sa ispitivanja bio udaran i maltretiran. Oni koji su se isticali u udaranju su bili Ivo kuhar koji je njega i zarobljenika Vučiću jednom posle objeda izveo van hangara i ubio boga u njima, a jedan put ga je samog istukao a u udaranju su se isticali i Špiro Lučić koji je zarobljeniku Lučiću rekao da mu je osramotio rod i da je rodom iz Banjana pitajući ga »kako je to mogao da uradi« i jedan Boro čije prezime ne zna ali je bio nešto najivniji od ostalih pa je govorio svoje ime, a udarao je zarobljenike čija imena on ne zna a njemu je u dva navrata podmetnuo nogu. Jedan mornarički poručnik se isticao u udaranju a jednom prilikom je došao u hangar i donio jedan članak iz novina i pokazao mu je sliku gdje je pisalo da je ustaški koljač u okolini Herceg Novog i tad a je taj poručnik ubio boga u njemu. Taj isti poručnik je jednom nogama i šakama isprebijao jednog zarobljenika koji je sjedio. Kada mu je pokazana fotografija br. 1. naveo je

da misli da je taj poručnik onaj koji piše sagnute glave i da nije siguran odnosno da ne može sa 100% sigurnošću reci da je to on a sada posle toliko godina koliko je prošlo ne bi ga mogao prepoznati.

Vidojević Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 17 listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik Hrvatske vojske u Platu a sutradan je odveden u logor Morinj skupa sa Ivom Djamarijom, Igorom Guljelmovićem, Mirom Vuletićem, izvjesnim Stijepovićem i dvojicom Barčeta, pa kada su dosli u logor postrojili su ih uz jedan zid gdje su stavili ruke iznad glave pognutom glavom prema tlu, raširenih nogu, nakon čega su ih udarali nogama, pendrecima i sakama, a potom su odvedeni u jedan kontejner kojeg su kasnije zvali samicom gdje je proveo 7 dana a odakle je vodjen na ispitivanje gdje ga je ispitivao jedan kapetan a ispitivan je vrlo kratko nakog čega su ga vratili u samicu dok ostali zarobljenici koji su bili skupa sa njim nakon ispitivanja nijesu vraćeni u samicu a on je i narednih dana svaki dan vodjen na ispitivanje i vraćan u samicu i uvijek ga je ispitivao isti kapetan I klase koji je bio u običnoj uniformi i obično ga pitalo da li zna ko je zapovjednik, pitao ga je za minobacače a isti je imao crne guste brkove i zvali su ga kapetan brko, a dva zadnja dana boravka u samici je bio vezan sa lisicama koje su vezali za neku metalnu šipku tako da je dva dana morao stajati sa podignutom lijevom rukom iznad sebe, a osmi dan nakon ispitivanja odveden je u hangar. U logoru je ostao sve do 12 prosinca (decembra) 1991. godine kada je razmijenjen. Jednog dana je govorio na televiziji Crne Gore a protekom dva tri dana lice po nadimku Bokser ga je toliko izudarao da mu je bio izbacio gornji dio vilice a Oberan Vide mu je udarcem vratio vilicu nazad a dolazili su i stražari izvodili su ga iz hangara i stalno su ga udarali i to je trajalo svakog dana i to 7 dana uzastopno. U hangaru njega niko nije udarao iako su stražari ulazili u hangar i na njihov povik »Slušaj vamo, otvaram vrata« svi su morali skočiti na noge okrenuti se prema zidu sa rukama na potiljku glave nakon čega su stražari udarali koga su htjeli. U udaranju su se najviše isticali »Bokser, Ivo kuhar i Špiro Lučić« koji je udarao najviše jednog zarobljenika Nikšu Lučića govoreći mu da to radi zbog toga što je on osramotio njegovo prezime a njega nisu udarali ni kuhar ni Lučić a tukao ga je jedan desetar ili razvodnik čije ni ime ni nadimak ne zna a tukao ga je uvijek kada bi ga prozvao ulaskom u baraku da izađe van i prilikom odvođenja iz kontejnera na ispitivanje. Prilikom pokazivanja fotografija kod istražnog sudije na fotografiji br. 2 prepoznao je osobu koja ga je ispitivala, dok na glavnom pretresu kazao da na fotografiji br. 2. lice koje ga je ispitivalo samo liči na lice sa fotografije što je prilikom saslušanja kazao istražnom sudiji navodeći da prilikom ispitivanja nije bio fizički izmaltretiran, a za vrijeme ispitivanja sjedio je na stolici preko puta ispitivača, dok mu je lijeva ruka lisicama bila fiksirana za jednu zeljeznu stalažu.

Brailo Niko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.10.1991. godine skupa sa Subašić Nedjeljkom, Brailo Vlahom, Antun Brailom i Pero Brailom a narednog dana je odveden u Morinj a u to vrijeme je bio u pričuvnom sastavu ZNG-a. Prilikom silaska sa kamiona kada su dovedeni u logor bili su vezani lisicama i izloženi udarcima kundacima od pušaka i čizama. U hangaru gdje je bio smješten na svaku glasnu naredbu stražara »otvaram vrata« morali su se dići na noge, staviti ruke na potiljak glave i licem se okrenuti prema zidu a onda bi ih stražari koga su htjeli udarali pendrecima, kundacima ili nogama, a noću bi iz hangara izvodili pojedine zarobljenike gdje bi ih isprebijali a potom vraćali u hangar. Njega su noću izveli iz hangar jedan put i udarali ga kundacima i nogama ali ne zna ime stražara koji su ga udarali. Jednom je vodjen na ispitivanje gdje ga je ispitivao jedan oficir i tokom ispitivanja nije bio vezan a rekao mu je da ako ne bude govorio istinu da će propjevati stražarima koji su stajali iza njega. Ispitivanje je trajalo pola sata ili 45 minuta, za vrijeme ispitivanja nisu pravljene pauze a u prostoriju u kojoj je ispitivan bio je ispitivač i stražar koji ga je vodio na ispitivanje. Među stražarima je bio Špiro Lučić koji ga je po povratku sa ispitivanja do hangara

izudarao kundakom od puške i nogama u predjelu bubrega. On od ranije nije poznavao Lučić Špira ali su ga neki zarobljenici poznavali i kazali mu da je on iz Sutorine i da je vozački ispit polagao u Grudi. Špiro Lučić mu se i sam predstavio kada je ušao u baraku i kada se dvojici Lučića obratio sa riječima da su mu okaljali prezime, a nosio je plavu uniformu, bijeli kaiš i pušku sa preklopom. Opak prema zarobljenicima je bio i Ivo kuhar koji je za vrijeme dodjele hrane udarao zarobljenike a od njih koje je tukao čuo je da ih je udarao nogama ili sa onim sto bi mu se našlo u ruci dok njega nije udarao. Kada je zarobljen nije imao oružje i zbog toga je njegov lični utisak da je on manje tučen nego liec koja su imala oružje kada su zarobljena.

Kuznin Rikard, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 17.10.1991. godine u Cavtatu kao pripadnik Hrvatske vojske i istog dana odveden u Morinj a prilikom izlaska iz vozila čuo je naredbu »ubij ga, zakolji ga« a nakon toga bi se začuo pucanj tako da je on bio u uvjerenju da ubijaju zarobljenike, a kako je prije njega iz vozila izveden njegov otac pomislio je da su mu oca ubili. Nakon što je izašao iz vozila vidio je da formiran jedan kordon stražara i vojnika pa su njih dok su prolazili kroz taj kordon isti udarali rukama, nogama, puškama. Sjutradan po dolasku u logor on i otac su povedeni na ispitivanje kod jednog brkatog kapetana prve klase i tokom ispitivanja bio je vezan lisicom za jednu ruku pa je tokom ispitivanja negirao da je pripadnik HV -a. Kako je odbijao da prizna da je bio pripadnik HV -a ovaj kapetan je u više navrata prekidaio ispitivanje i izlazio iz kontejnera desetak minuta a za koje vrijeme su u kontejner ulazili stražari i tukli su ga a prestali bi u trenutku povratka tog kapetana a on bi normalno nastavljao ispitivanje. Naveo je i to da ne može tvrditi da je ovaj kapetan po njegovim vanjskim ozledama morće te ozlede i uočiti, a ne zna da li je ispitivač znao da su nakon njegovog izlaska ulazili stražari u kontejner ali da je za pretpostaviti da je znao. Kako je 6 do 7 dana proveo u samici posle više ispitivanja i nakon razgovora sa ocem koji razgovor mu je omogućio stražar Proročić i da bi bio ponovo sastavljen sa ocem priznao je da je pripadnik HV-a. Svaki put kada bi se u kontejner donosila hrana slijedila je porcija batina a u Morinju je bio sve do 12.12.1991. godine kada se razmjenom vratio u Cavtat. Stražari i vojni policajci su ih često izvodili iz hangara, tamo bi ih isprebijali a potom vraćali u hangar. Špiro Lučić je bio jedan od stražara jer mi se on osobno predstavio govoreći im u srmslu »sada ćete vidjeti sta će vam činiti Špiro Lučić«. Ivo kuhar je bio izrazito nečovječan jer ih je za vrijeme objeda tukao jednom ogromnom metalnom kutlačom i to po tijelu, a njega je jedan put izudarao metalnom kutlačom. Nakon što su mu pokazane fotografije 1 i 2 sa stopostotnom sigurnošću je naveo da prepoznaje osobu koja je sama na fotografiji br. 2 i u centru na fotografiji br. 1. kao svog ispitivača. Čovjek koji ga je ispitivao nije ga nijedan put udario ali ga je jednom prilikom pitao čime se bavi pa mu je odgovorio da voli sport i glazbu a kada ga je pitao da li nešto i svira rekao mu je da svira saksofon, kada mu je ispitivač pojasnio da je I on u Cavtatu sa Ivicom Vidjanom koji je sada pokojni svirao saksofon pa kada se jednom prilikom susreo sa Ivicom opisao mu je lice Tarle Zlatko. Njegovog oca nije ispitivao isti ispitivač, a njegov ispitivač mu je nakon zadnjeg ispitivanja omogućio da se vrati i bude zajedno sa ocem što je njegova pretpostavka jer to ne može sa 100% sigurnošću potvrditi.

Vištica Jurica, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 12.12.1991. godine kao pripadnik 116 brigade HV-a gdje je i ranjen i odveden u bolnici u Trebinje gdje mu je pružena pomoć nakon čega je odveden u logor u Bileću a posle 5-6 dana u logoru Morinj. Dolaskom u logor Morinj smješten je u Hangar u koji su ulazile uniformisane osobe i tukle ih. Tokom noći ulazili su stražari i oni su morali ustati i stati uza zid sa rukama podignutim na potiljak a nisu smjeli gledati nego ravno i u pod. Udarali su ih pesnicama i nogama. U premlaćivanju njega a i ostalih zarobljenika prednjačio je Boro Gligić zv. »stari« koji se njemu predstavio i rekao mu jednom prilikom nakon što ga je isprebijao i čizmom mu izbio zube da će mu za to njegovi dati mirovinu. Boro Gligić je jednom prilikom dobro isprebijao Kojić Josipa,

Kuntić Tomislava i Markić Jura. Bora Gligića je opisao kao covječuljka srednje visine koji je nosio plavu mornaričku uniformu i čizme, automatsku pušku i pendrek. Po nečovječnosti se isticao jedan Budo a njih dvojica nakon što bi bila u pijanom stanju tukli bi zarobljenike koji bi jaukali a i naredjivali su im da pjevaju četničke pjesme. Njega je ispitivao jedan stariji čovjek-oficir a stražari su ga prilikom dovodjenja na ispitivanje i prilikom vraćanja u baraku tukli, dok ga ispred ispitivača nisu tukli a pred ispitivačem nije bio vezan, a pretpostavlja da ga je ispitivao Goranović. Sjeća se Iva kuhara koji ga je jednom prilikom vodio na ispitivanje i nije ga udarao a kada se vratio ostali zarobljenici su se čudili što i njega nije istukao jer su mu kazali da je žao i opasan kao i Boro Gligić i da je on u grupi iz Cavtata koja je dovedena prije njih »davao degeneka«. Mjesec dana nakon dolaska u Morinj vidio je Mladjena Govedarieu jer im se kako mu se čini on tako predstavio kada je ušao u baraku u kojoj su boravili i pitao ih kako su, pa nakon što mu je pokazana fotografija br. 1 kazao je da mu se čini da je to Govedarica i pokazao je čovjeka koji sjedi i pije kafu prvi sa lijeve strane slike. Više puta je bio prisutan kada su između zarobljenika organizovani boks mečevi ali ne zna ko ih je organizovao ni između kojih zarobljenika se organizovalo, samo zna da su organizovani u hangaru.

Markle Jure, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 22. ožuljka (marta) 1992. godine a zatim odveden u logor Bileću gdje je bio do 25 svibnja (maja) 1992. godine kada je prebačen u logor Morinj. Prvog dana kada je doveden u logor Morinj po izlasku iz autobusa pa do hangara prošao je kroz špalir gdje je bio izudaran tako da se sledećih 17 dana nije mogao dići na noge. Specijalnost stražara je bila da izvode zarobljenike van hangara tamo ih udaraju a potom vrte u hangar. Sjeća se da je jedne prilike kada je bio na utovaru jednog kamiona zbog iznemoglosti posrnuo kada mu je prisao jedan stražar i sa željeznom polugom udarao po ledja zbog čega je imao lomove rebara sa lijeve i desne strane a što je kasnije utvrđeno nakon što je izasao iz logora i na snimcima u bolnicu u Splitu se vidjelo da su mu rebra zarasla nepravilno. Ne zna ko ga je od stražara udario jer mu lice nije mogao vidjeti. U logoru Morinj nikada nije ispitan. U logoru je po zlu glasu bio stražar Boro čije lice nije vidio ali je imao specifičan glas i bio je malog rasta i on ga je najviše tukao i to nogama, palicom. Godinu ipo dana prije današnjeg saslušanja pozivan je u policiju u Pločama gdje su mu pokazivane slike u crno bijeloj boji A 4 formata i na istima je prepoznao stražara Bora za koga je kasnije saznao da se preziva Gligić a i koji se sam predstavljao a istog je zadnjih nedelju dana pred razmjenu dva tri puta i vidio kako je izgledao pa ga je i mogao prepoznati na fotografijama, prepoznao je Govedaricu koga je znao od ranije kao i Lučića koga je gledao u Morinju i koji mu je jednom prilikom rekao da je služio vojsku u jednoj kasarni Masline pored Titograda. Čuo je i za nekog Lučića ali ga on nije zapamtio po nekom velikom zlu. Dva dana prije odlaska iz logora vidio je Mladjena Govedaricu koga je od ranije poznavao a jednom prilikom mu je on prišao i rekao mu da se strpi da će biti razmjena i Mladjena je vidio tog dana kada je napustio logor a to je bio 13. kolovoz (avgust) 1992. godine.

Bokšić Bruno, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.01.1992. godine i to kao civil i odveden u logor Morinj gdje je bio mjesec i po dana nakon čega je prebačen u logoru Bileću gdje je takodje boravio mjesec i po dana a potom vraćen u Morinj gdje je boravio još tri mjeseca. Prilikom dolaska u Morinj zadobio je udarac u glavu od koga je pao u nesvijest a udarilo ga je lice po nadimku Maradona. Više puta je vodjen na ispitivanje i tokom ispitivanja nije bilo torture ali je zato maltretiran prilikom odvodjenja i dovodjenja na ispitivanje. Čuo je da u logoru čovjek sa kojim može razgovarati pa je tražio preko stražara da ga primi Govedarica što je ovaj i učinio i tom prilikom ga je zamolio da premjesti stražara Lažetića pa je on i uslišio njegovu molbu. Po nečovječnom postupanju u logoru posebno se isticao Boro Gligić i tukao ga je čizmama po svim djelovima tijela šakama i čim bi stigao. Jedno veće je došlo desetak stražara skupa sa Borom Gligićem koji im je rekao da ako Njemačka

izgubi u fudbalskoj utakmici da će biti počašćeni pa im je naredio da izadju iz hangara u jedan sat posle pola noći pa ih je tjerao da kleče, da beru groždje i čupaju travu, udario ga je po ledjima od kog udarca je posrnuo i na bodljikavu žicu koja je bila ispred njega posjekao se kod oka a potom je Boro ušao u baraku i pisao razne skraćenice kao što su HOS da bi nakon toga komentarisao u smislu da i to tu oni pišu. Ostale zarobljenike su uveli u baraku a Gligić i Lazentić su njemu i Batinić Srećku naredili da ostanu van morali su kleknuti a onda su obojica udarala i njega i Batinić Srećka i to tako što je dobio 5 udaraca kaišem kome je bila svezana petlja a Srećko je dobio 3 udarca, pa kada je došao i to vidio stražar Proročić kazao im je da se to više ne ponovi, čak je udario i Bora Gligića. Najgore mu je bilo kada je jednog dana Gligić Boro doveo sinčića i tom prilikom mu je rekao da ga je doveo jer »interesuje malog kako ustaše izgledaju«. Od stražara Proročića čuo je da Mladjen Govedarica naredjuje koga treba smekšati) par dana prije ispitivanja. Takodje je od stražara saznao da Govedarica naredjuje kada da se tuče i kada da se ne tuče, a jedan od logoraša Slavko Rajić bivši policajac iz Dubrovnika saradjivao je sa Govedaricom pa je jedno veče na prstima imao sakriven mikrofoni i razgovarao sa zarobljenicima a Govedarica je van slušao razgovor. Na kartonu Crvenog krsta skupa sa zarobljenicima Željkom Ćorićem, Joškom Puljićem i dva brata Margaretića te i Djuro Matušić napisao je na jednoj strani koji su stražari dobri a koji su loši. Pušten je 02 i 03.07.1992. godine tako što njih petnaestak i ako nije bila razmjenjena autobusom odvezeno do Cavtata a potom “, brodom u Dubrovnik.

Štaka Niko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine i to kao civil i odveden u Morinj. Prilikom sprovođenja do logora tako je isprebijan da je dolaskom u logor bio u tako lošem stanju da nije mogao stajati na nogama. Kada se malo oporavio vođen je na ispitivanje. Špiro Lučić koga je od ranije poznao jer je od njega kupovao voće i povrće njega nije tukao ali je tukao druge zarobljenike a sjeća se da se izivljavao nad Mihom Fjorovićem i sada pokojnim Perom Durišićem. Miha Fjorovića su Lučić i još jedan stražar su ga toliko tukli i cipelari da je mislio da će ga ubiti a Pera Durišića je jednom na vratima hangara udario kundakom od kalasnikova u predjelu bubrega da je ovaj odmah pao na pod. Ispitivač koji ga je ispitivao je bio jako korektan sa njim je popuštao 5-6 cigareta. U logoru Morinj njega niko nije tukao. Iz logora je pušten 24.10.1991. godine. Hrana u logoru je bila tako loša da je za 15 dana smršao 12 kg.

Lonza Ilija, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen u Zatonu 12.11.1991. godine kao pripadnik ZNG-a skupa sa Djuirom Viočićem, Androm Durovićem, Srećkom Bajom i Željkom Bajom i odveden u logor Morinj a dolaskom u logor i izlaskom iz kampanjole neko od vojnika ga je udario čizmom u predjelu čela od čega je pao na tlo a potom je zadobio udarac u predjelu genitalija tako da nije znao za sebe i čuo je kako neko podvikuje »zgazi ga«, Sjutradan je vođen na ispitivanje kod kapetana koji je bio krupan čovjek jače gradje i koji ga je pitao šta su Vam to uradili i prilikom ispitivanja nije ih ni maltretirao ni tukao. Na fotografijama koje su mu pokazivane je prepoznao kao ispitivača Radomira Goranovića. Tokom boravka u Morinju do 12. 12.1991. godine kao i ostali zarobljenici bio je svakodnevno izložen udarcima nogama, šakama, palicom i sl. Posebno se sjeća Iva kuhara ili Iva Menzalina čiji identitet je saznao od Boža Ćupića a čija je specijalnost u vrijeme objeda bila da ko mu prvi pridje ga udari velikom vojnom metalnom kutlačom. S njima je bio i zarobljenik Savo Šošo koji je bio špijun i zaposlenima u Morinju je prenosio sve što oni rade.

Piplica Luko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 15.10.1991. godine kao pripadnik pričuvene policije skupa sa Adrijanom Piplicom, Puljić Joškom, Puljić Lukom i još dvije osobe čijih osoba se ne sjeća nakon čega je odveden u logor Morinj. U logoru Morinj bilo mu je najteže prvih 15 dana jer su to najviše osjetili on i Zdenko Bulić koji je zarobljen kao dobrovoljac hrvatske vojske. U logoru su on i Bulić svaki dan po tri puta

premlaćivani i to u početku je premlaćivan tri puta na dan a kasnije dva puta dok je Zdenko Bulić premlaćivan svaki dan po tri puta. Na svaki ulazak čuvara u baraku morali su ustajati staviti ruke na potiljak i okrenuti se licem prema zidu. Ako bi se neko okrenuo tjelesno je kažnjavao. Pojedine stražare je zapamtio po glasu jer im nije vidio lice. Svakodnevno je vođen na ispitivanje u jedan kontejner i na putu do tog kontejnera udaran je od strane čuvara a za vrijeme ispitivanja u samom kontejneru nije udaran od strane ispitivača a tučen je i po povratku iz kontejnera do barake. Čuvar ga je udarao pendrekom. Ispitivao ga je oficir ili možda kapetan koji mu je rekao tačnije pokazao osobnu kartu da je iz Varaždina i da je Hrvat, a tokom ispitivanja sat vremena ga je ostavio samog u prostoriji u kojoj je ispitivan sa vezanom rukom lisicama i podignutom u zrak što je bilo sračunato na psihički pritisak da nešto kaže. Kada je vođen od barake do kontejnera na ispitivanje najviše ga je udarao Ivo kuhar a od svih imena osoba koje su ga tukle zapamtio je prezime Lučić a zapamtio ga je po tome što je jednog dana ušao u njihovu baraku i pitao ko je od njih Lučić pa kada se javio jedan mladić iz Kupara ovaj Lučić ga je izveo van i tamo ga izudarao što se vidjelo na Lučiću kada se vratio u baraku a čuo se i jauk i stenjanje dok ga je udarao. U logoru je bio sve do 12.12.1991. godine kada je razmjenom vraćen u R. Hrvatsku.

Svalina Željko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03.10.1991. godine kao pričuvni policajac u Konavlima i odveden 12.10.1991. godine u Morinj gdje je bio sve do 27.12.1991. godine. Prvih 20 dana provedenih u logoru je bilo gadno a kasnije za njega nije bilo batina, a gadno je bilo slušati tuđe jauke pogotovo ljudi koje poznaje. Prvi put je vođen na ispitivanje kod ispitivača koji je bio visok brkati muškarac srednje dobi, da mu ne zna ime i ako mu je po opisu kada je saslušavan u policiji rečeno da bi to mogao biti Mladjen Govedarica. Do dolaska u kontejner na ispitivanje vojni policajci koji su ga dovodili su ga tukli kao i prilikom povratka u baraku i na licu je imao vidljive ozlede ali ispitivač na njih nije reagovao. Pamti Iva kuhara koji je tukao zarobljenike a udarao je i njega po rukama, nogama, pendrekom i kutlačom kojom je vadio hranu. Zapamtio je i stražara Špira Lučića koji ga je tukao i često u baraku dolazio u društvu ljudi koji su ulazili u barake izvodili ih iz barake i tukli ih ili bi ih pak tukli u baraci. Na fotografiji br. 1 kao osobu koja nešto drži u ruci i piše zapamtio je kao zapovjednika smjene straže koji su se mijenjali svakih 7 dana a koji je u početku bio jako loš a nakon dolaska Međunarodnog crvenog krsta se promijenio. Taj zapovjednik straže koji je bio jak i crni čovjek sa brkovima i zvao se Ivo jednom ga je izudarao nogama i njega i Bagoje Zlatka jer mu jedan od stražara kazao da su njih dvojica razgovarali a kasnije je taj isti zapovjednik straže odredio da dijeli hranu i bio je dosta bolji prema njemu čak je i zabranjivao drugima da ga udaraju. Lice koje po njemu bio zapovjednik logora često je dolazio u obilazak u civilu a nosio je kožnu pilotsku jaknu i imao je tada između 30 i 40 godina. Kada je drugi put vođen na ispitivanje ispitivao ga je drugi oficir koji je bio jako pristojan. Iva kuhar koji se preziva Menzalin mu se lično predstavio i rekao da ako neko treba da ga traži da ga može naći u restoranu »Fjord« u Kotoru. Svo vrijeme nakon otpuštanja iz Morinja potiskivao je to što mu se dešavalo u Morinju i kada se sretne sa nekim od zarobljenika samo se pozdrave i ne razgovaraju o dešavanju u Morinju. Kvalitet hrane u početku je bio jako loš jer su za doručak dobijali paštetu ili konzervu ribe koju su morali dijeliti na pola. Hranu je dijelio tako što bi sa porcijama došao do kuvara gdje bi kuvar sipao hranu a on odnosio zatvorenicima, nakon čega bi pokupio porcije i iznio ih van i tada bi ga Ivo Menzalin udarao kutlačom u čemu ga je sprečavao zapovjednik straže Ivo govoreći mu da ga ne udara. Prilikom dolaska u Morinj nisu im saopštena nikakva prava. Vidio je da Ivo kuhar udara Piplice kao i jednog starijeg čovjeka koji je imao nadimak Džomo.

Prlenda Pavo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 02. ili 03.11.1991. godine kao civil sa još 7 mještana u privatnoj kući u Morinju i odveden u Morinj. Po dolasku

u logor izvršen je pretres njihove odjeće i sve im je oduzeto. U logoru je doživio više psihičko maltretiranje nego fizičko. Jedan put je vođen na ispitivanje a ispitivao ga je kapetan po činu čiji identitet ne zna, ispitivanje je trajalo 15 do 20 minuta. Dok su ga stražari vodili na ispitivanje i vraćali ga sa ispitivanja grubo su ga gurali i jedan ga je udario šamarom pozadi glave dok drugog udaranja nije bilo. U hangaru je kao i drugi zarobljenici udaran šamarima, a stražari su znali da izvode pojedine zarobljenike van hangara i tamo ih do besvjesti udarati a oni su u hangaru mogli čuti tupe udarce i jauke zarobljenika. Njega nikada nisu izvodili iz hangara van i udarali ga ali je bilo zarobljenika koji su više puta i to gotovo svakodnevno bili izvodjeni i do besvjesti premlaćivani. Ne zna imena i prezimena tih stražara koji su udarali zarobljenike pa i njega ali je čuo da drugi zarobljenici pominju osobe koje ih udaraju i to boksera, kuhara, Špira Lučića i Tišinu.

Radelj Pero, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.10.1991. godine u mjestu Gabrili kao civil a imao je kod sebe radio stanicu Mjesne zajednice a 07.10.1991. godine odveden je u logor Morinj. Po dolasku u logoru Morinj smješten je u hangar koji se zove jedinica a prilikom izlaska iz Marice i ulaska u hangar niko ga nije udarao. Za vrijeme boravka u Morinju udaran je samo jedan put kada je vođen na ispitivanje, pa kada tokom ispitivanja oficir koji ga je ispitivao a koji je imao između 45 i 50 godina debeljuškast sa brčićima i kome nije zapamtio lice kada nije bio zadovoljan odgovorom stražari su ga izvodili van iz prostorije gdje je ispitivan i udarali ga pendrecima rukama i nogama a potom ga ponovo uveli kod oficira na nastavak ispitivanja. Sve do 12.12.1991. godine kada je napustio logor više nije udaran zbog zdravstvenih tegoba koje je imao jer mu je tokom 1989. godine izvršena operacija na glavi i bio je bolestan pa je bio i smješten u hangaru sa bolesnicima i nemoćnim osobama, i imao je povlašćeni status zbog bolesti. Povlašćeni status zbog bolesti imali su 10 do 15 zarobljenika a među njima Mijo Selak, Matulica, Miho Džuo. Sjeća se da je jednog zarobljenika Mostinu udarao Ivo kuhar i to rukama. Pojasnio je i to da se Špiro Lučić sam predstavio kapetanu Lučiću koji je bio zarobljenik i lično je vidio kako taj Špiro Lučić udara zarobljenika Lučića u hangaru. Zapamtio je Iva kuhara koji je ljudima nakon što bi im podijelio hranu ih prozivao i izvodio ih iz hangara i tamo se nad njima izživljavao što nije on mogao vidjeti jer je bio u hangaru ali je iz hangara mogao da čuje udarce i da čuje kada ljudi ječe.

Šikić Miljenko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 16.10.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske u Cavtatu i odveden u logor Morinj sa sada pokojnim Ivom Kraljem kada su prošli kroz špalir uniformisane vojske i dobili dosta udaraca a njemu se obratio jedan brko koji mu je povikao Šikicu tebe sam čekao a nakon zadobijenih udaraca on i Ivo Kralj su smješteni u kontejner koji se zvao samica. Prema njemu je odmah primjenjen poseban tretman jer mu je brat bio predsjednik Križnog štaba za Dubrovnik i predsjednik Izvršnog vijeća grada Dubrovnika pa je u samici zadržan 20 dana za koje vrijeme je dobio samo jednu konzervu sardine. Više puta je vođen na ispitivanje a pitan je na okolnosti šta je radio kakvu je pušku nosio jer je bio član Križnog štaba. Ispitivalo ga je uvijek isto lice koje je bio u mornaričkoj uniformi, visok, ispitivanje je trajalo sat i po vremena i nisu pravljene pauze a kada je drugi put ispitivan popio je kafu. Na putu od kontejnera samice pa do kontejnera gdje je ispitivan udaran je od strane stražara i to kundacima od puške, čizmama, nogama, šakama a i preko dana su ga stražari znali izvoditi iz kontejnera premlatiti ga i u jednoj takvoj prilici van kontejnera ga je pronasao stražar Mladen Proročić i spasio ga je. Od lica koji su ga udarali i to puškama, palicama, nogama zapamtio je Iva kuhara i jednog visokog bucmastog sa malim brčićima za koga je saznao da se zove Ivo zvali su ga slikar, nosio je mali automatski pištolj a neko mu je od zarobljenika rekao da se preziva Gojanović ali on nije siguran da se tako zove. Pojasnio je da je vidio nakon što je izveden iz hangara Iva kuhara i Iva Gojanovića a nakon čega je zadobio udarce. Kada je dobio poziv od strane suda dugo je razmišljao da li će da dodje

a želio je doći da bi na taj način zatvorio jednu stranicu u svom životu. Kada bi se sa nekim od logoraša susreo rijetko su razgovarali o boravku u Morinju jer je htio potisnuti emocije koje se uvijek pojavljuju kao i danas.

Hausvička Robert, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 21.10.1991. godine kao pripadnik pričuvnog sastava specijalne policije odakle je odveden u Bileću a potom 20.05.1992. godine u Morinj gdje je ostao do 02. jula 1992. godine kada je razmijenjen. Prilikom dolaska u Morinj prošao je kroz špalir u kome su zadobijali udarce kundacima od puške, čizmama, nogama, raznim štapovima nakon čega je smješten u baraku gdje na riječi »otvaram vrata« mora ustati staviti ruke na zatiļjak i gledati u pod, nakon čega bi stražari ulazili i udarali ih. Jednom prilikom su od zadobijenih udaraca u nesvjest pali Marko Knežić i Đuro Margaretić. Stražar Boro Gligić im je tu noć rekao »ko preživi ovu večę biće sjutra Bog«. Boro Gligić mu se osobno predstavio i znao im je govoriti »ili ću ja umrijeti ovdje ili vi«. Sjutra dan su ih razmjestili u četiri grupe i to su uradili po sopstvenom nahodjenju a ne po tome gdje je neko pripadao i to u Mupovce, Zenge, Kosovce i Zelene beretke. Dolaskom hrane dolazile bi i batine. Imali su na raspolaganju 5 minuta da pojedu obrok a prethodno bi dobili koji pendrek po ledjima, tjerali ih da pjevaju pjesme »od topole pa do ravne gore, hej sloveni i sl.«. Zarobljenik Kojić koji je bio ranjen pri svakom ulasku stražara Bora Gligića dobio bi udarac u ranjenu nogu. Boro Gligić je udarao Bošković Boška kome je zbog bolesti bila opala kosa. Svaki izlazak na wc dobijali bi batine tako da su trpjeli koliko su mogli da ne izlaze. Stražari su izmišļjali razne igre, organizovali su boks mečeve, odvođeni su na lažna strijeljanja tako što bi izveli zarobljenika, onda bi se čuo rafal a potom bi izvodili drugog. Govedarica Mladjena nikada nije vidio ali je od strane dobrih stražara lica po nadimku »Sejo« saznao da je on glavni u logoru a što su mu prethodno kada je došao u logor rekli i zarobljenici Čorić Željko i Rajić Slavko. Nakon posjeta Medjunarodnog crvenog kriza gdje su se žalili i pokazivali modrice stanje bi se pogoršalo tako da je bio uvjeren da su zapovjednici medju kojima je bio Govedarica bili upoznati šta se sa njima dešava. Kada je prvi put saslušavan pred istražnim sudijom dao je dosta šturu izjavu jer je bilo ratno stanje dok je detaljniju izjavu dao kada je saslušavan pred haškim istražiteljima a kako čovjek u životu pamti najljepse i najteže trenutke dobro je zapamtio batine koje je dobio od Bora Gligića i Roganovića jer su mu se ta dva imena urezala.

Cagalj Andrija, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao pripadnik hrvatske vojske 23.10.1991. godine kao vozač Hitne pomoci nakon čega je odveden u Kumbor gdje je zadržan 6 dana a potom u Morinj gdje je bio sve do 22.12.1991. godine. Po dolasku u logor smješten je u jedan kontejner koga su zvali samica i koji je od lima i bez prozora gdje je zadobio udarce od strane neprijateljskih vojnika a snjim skupa u kontejneru bio je jedan albanac koga je poslušao i udaljio se od ulaznih vrata. U samici je proveo 12 dana a prva 3 do 4 dana nije dobijao ništa za jelo, četvrtog dana mu je donijeta konzerva za ribu koju nije mogao pojesti zbog čega je od strane stražara dobio batine nogama, kundakom i šakama, jer mu je govorio »da ustaša odbija hranu«, dva puta je vođjen na ispitivanje ispitivao ga je isti ispitivač koji je bio kapetan I klase koji je imao kuću na Lapadu u Dubrovniku a za vrijeme ispitivanja ga nije tukao ali u pauzama ispitivanja bi ga stražari udarali govoreći mu da se slabo sjeća. Na zapisniku pred istražnim sudijom naveo je da su se u udaranju zarobljenika isticali Ivo kuhar koji je njega jedanput tako udario da je pao u potok koji tuda teče, na glavnom pretresu je pojasnio da u momentu kada je udaren nije znao da je to Ivo kuhar već da je dolaskom u hangar ostalim zarobljenicima opisalo lice koje ga je udarilo, da je bio crn, visok da je nosio drveni štap i zvali su ga pastir pa su mu zarobljenici rekli da je to Ivo kuhar mada on ne zna zaista da li je to bio Ivo kuhar.

Guljelmović Igor, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 17.10.1991. godine kao Pričuvni policajac i sa 9 ili 10 zarobljenika odveden najprije u Kumbor a u noćnim

časovima u logor Morinj. Izlaskom iz marice morali su proći kroz špalir većeg broja stražara, vojne policije i rezervista koji su ih udarali rukama, nogama, pendrecima i kundacima od pušaka nakon čega je smješten u kontejner koji nije imao ni otvore ni struje a bio je od lima i u istom je proveo 4 dana. Na kontejner su u više navrata bacane bombe koje su eksplodirale ali nisu mogle probiti kontejner, bacano je i kamenje. Petog dana je prebačen u hangar br. 1. gdje je ostao sve do razmjene 12.12.1991. godine. Tri puta je vodjen na ispitivanje gdje ga je ispitivao mornarički časnik koji je imao plavu uniformu a zvao se Ivo Gojnić koji je bio dosta visok čovjek, crn sa gustim brkovima a ulazio je u hangare sa škorpionom prilikom podjele hrane koji ga je pitao kada je pobjegao iz JNA i za izvjesnog Lovra Guljelmovića koji je bio poginuo na Zvekovici. Ispitivač ga nije udarao ali je uvijek dobijao udarce od stražara koji su ga vodili na ispitivanje i vraćali sa ispitivanja. Kada mu je pokazana fotografija br. 1. prepoznao je Iva Gojnića za koga je naveo da je po tome što su ga drugi dozivali imenom saznao da se zove Ivo a da je za prezime saznao nakon izlaska iz Morinja. Gotovo svaki dan neko od zarobljenika je udaran bilo u hangaru bilo van hangara a stražari bi nekada i izvodili zarobljenike van hangara gdje bi ih udarali, to su njemu uradili pet i šest puta. Najviše udaraca je zadobio od Iva kuhara Menzalina koji gaje udarao kutlačom i više ga je prebio nego čovjek koji ga je zarobio, a njegovo prezime je saznao gledajući emisiju »Latinica« u kojoj je gostovao Menzalin pa kada ga je vidio toliko se iznervirao da je zamalo slomio televizor. Sjeća se Mladjena Govedarice tog dana kada je davao izjavu za televiziju da je stajao iza kamera i rukom mu davao znak šta mora govoriti. Mladjena Govedaricu je opisao kao čovjeka visine 172 ili 174 cm sa brkovima i SNB uniformom i jačim činom a kada mu je pokazana fotografija br. 1. sa sigurnošću od 99,9% prepoznao je Govedaricu kao lice koje sjedi u sredini slike i pije kafu a koje lice na fotografiji je ustvari Tarle Zlatko. Na zapisniku pred istražnim sudijom je naveo da je zarobljenike udarao i Špiro Lučić pojašnjavajući na glavnom pretresu da to saznanje ima od ostalih zarobljenika ali da on nikada nije vidio da Špiro Lučić nekoga udara.

Letica Ivan, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 18.10.1991. godine i to kako je naveo pred istražnim sudijom u svojstvu civila a na glavnom pretresu kao pripadnik Zbora narodne garde, da su mu prilikom dolaska u Morinj polomljena dva zuba, da je udaran i da su ih nazivali zengama, ustašama, crnokošuljašima, da je vodjen na ispitivanje ali da se ne sjeća ko ga je vodio na ispitivanje i da od ranije nije poznavao Lučić Špira i ako je na zapisniku kod istražnog sudije naveo da je Špiro Lučić koga je poznavao od ranije tukao zarobljenike dok ih je vodio i vraćao sa ispitivanja objašnjavajući razlike u svom iskazu time da se i sada trese kada se pominje Morinj i da je zbog psihičkog stanja u kome se nalazio tada a i sada dao drugačije iskaze. Po njegovom saznanju zapovjednik logora je bio jedan kapetan I klase visoki plav, jak čovjek koji je jednom od zarobljenika koji se zvao Mirsad dao cigarete i tom prilikom mu rekao »šteta što smo imenjaci iz čega je zaključio da se zove Mirsad«. Naveo je i to da i danas ima psihičkih problema zbog boravka u Morinju.

Miličević Grga, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 16.10.1991. godine u Cavtatu a da je u Morinj doveden 15.11.1991. godine sa kompletnim Križnim štabom Cavtata kome je i pripadao. Nakon što je doveden u Morinj smješten je u jedan metalni kontejner do jutra na koji kontejner je bacano kamenje. Sjutradan je prebačen u baraku br. 3. i tri dana zaredom je vodjen na ispitivanje. Put do kontejnera gdje je vodjen na ispitivanje je bio paklen jer je morao da stavi ruke iznad glave toliko da bi udarao koljenima o bradu kada bi zakoračio a stražar koji ga je vodio bi ga udarao palicom po glavi i leđjima. Ispitivao ga je jedan stariji gospodin koji ga je pitao gdje je bio, šta je radio što je trajalo sve do sumraka nakon čega je vraćen u isti hangar i drugog i trećeg dana se sve ponovilo samo što je trećeg dana vraćen u baraku br. 1. a stražar koji ga je vodio na ispitivanje zvali su ga banjalučanin jer je iz Banja Luke. Ispitivač ga nije fizički maltretirao ali bi znao izvaditi pištolj iza pojasa staviti ga na sto

i tražiti od njega da mu odgovori na pitanja a ako mu se ne bi svidjeli odgovori znao je biti vulgaran ali ga nikada nije udario. Svaki ulazak stražara u hangar bio je proprćen sa riječima »otvaram vrata« oni bi se morali ustati, staviti ruke na potiljak, okrenuti se prema zidu a ako bi neko od stražara bio raspoložen dozvoljavali bi im da se šetaju po baraci u krug i tako je mogao napraviti 32 koraka. Jednom ga je na ispitivanje vodio Špiro Lučić čiji idetit je saznao jer je ovaj imao običaj da se predstavlja i da kaže da je iz Sutorine. Objasnio je da kada je 1993. godine saslušan nije pomenuo Špira Lučića jer nije pridavao važnost tome jer nije mislio da može doći do situacije da se sudi ovim ljudima, da nije srećan što mora prolaziti kroz sve to i svjedočiti i da mu nije nimalo lako. Dok ga je Špiro Lučić vodio na ispitivanje udario ga je pendrekom po ledjima ali to se moglo podnijeti. U hangaru je bio smrad i prljavština, jedna kanta za mokrenje pored koje su ležali drugi zarobljenici, kupanja nije bilo a bilo mu je užasno hladno, tako da je kasnije dobio šinjel. Hrana je bila sve samo ne hrana a po dolasku Crvenog križa dobijali su kruh hladan kao led pa pretpostavlja da su ga držali u frižideru. Hranu su dijelila dva maloljetna zarobljenika Vlaho Veramenta i Šaravanja. Razmijenjen je 12.12. 1992. godine.

Lučić Marko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je u periodu od 01.11.1991. godine pa do 19.11.1991. godine bio u rezervnom sastavu Zbora narodne garde i bio u okruženju u Orašcu kada je od strane Predsjednika Mjesne zajednice obavješten da se 19.11.1991. godine javi na razgovor kod zapovjednika pa su pošli do baraka Vrtova sunca, nakon čega su povedeni u Zatam Mali, zatim preko brda do mjesta Ravna do Osojnika, potom do Brgata, Kupara, Kumbora a potom Morinja. Izlaskom iz kamiona vidio je formiran špalir a jedno lice je stajalo sa nožem i kidalo je špag sa kojim su bili svezani nakon čega su lica iz špalira ih udarala nogama, rukama, kundacima sve do kontejnera. U kontejner je ulazio čovjek u mornaričkoj uniformi jak, visok sa brcima i udarao ih je nogama a udario mu je i sina a ovo lice je u hangar često ulazilo 4 do 5 puta nedeljno a dešavalo se da udje i tri puta u toku dana a nakon što mu je pokazana fotografija br. 1. objasnio je da mu se čini da lice koje ih je u kontejner udaralo na fotografiji stoji i piše. Znalo se pucati sa mitraljezom pa su oni između sebe komentarisali da će ih ubiti pa je jednom prilikom legao na sina da bi ga zaštitio. Lica su izvođena na ispitivanje nakon čega bi se čuli jauči a kada je on izveden na ispitivanje dobio je udarce pendrekom po ledjima tako da je pao u kanal. Ispitivao ga je Goranović a sprovodilo ga je lice manje od njega i tom prilikom ga je udaralo. Kada se vratio sa ispitivanja i ušao u hangar došlo je lice koje se nalazilo na platou ispred hangara i pitalo »ko je ovdje Lučić« a kada su se on i sin javili Špiro Lučić koji im se lično predstavio je uzeo pušku i rekao »vi ste meni pleme osramotili i htio je na njih pucati ali su ga drugi vojnici zgrabili i zatvorili baraku u kojoj su oni bili smješteni. Razmijenjen je 12.12.1991. godine a cijelo vrijeme je sin bio sa njim. I sin mu je vođen na ispitivanje a jednom je išao da preuzme i paket koji mu je poslat a bolje bi bilo da nije išao da ga preuzme jer mu je po povratku sin rekao da je dobio batine a bio je sav modar. Kuvar koji je donosio hranu u jednoj manjeri sipao bi hranu u porcije a hranu je dijelio jedan mlađi zarobljenik. Sin mu je jedan put prao porcije od hrane a bilo je jako hladno tako da su mu ruke od hladnoće bile pomodrole. Bilo je maltretiranja i prilikom dodjele hrane ali ne zna lice koje ih je maltretiralo. Stražari su ulazili u hangare i tukli ih ali nije smio pogledati ko ih udara. Pamti i dobrog stražara Mladena u čijoj smjeni su vrata bila otvorena mogli su piti vode i ići na wc.

Idrizaj Safet, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 16.10.1991. godine na Platou Duboka Ljuta poviše mosta sa ručnim bacačem skupa sa troicom kolega Goranom Čolakom, Nikšom Markićem i Simunovićem a kao dobrovoljac pri teritorijalnoj odbrani. Dolaskom u Morinj udarani su sa pendrecima a on je dva puta udaren glavom o zid zbog čega je pao. Smješteni su u jedan limeni kontejner na koji je bacano kamenje a ulaskom u kontejner skinuli su ih gole prebili ih a u kontejneru su prenoćili. Prije nego što je poveden

u kontejner vođen je na ispitivanje a sutra ujutru je smješten u baraku br. 1. i na putu od kontejnera do barake je dobio batine. Major koji ga je ispitivao pitao je šta je radio sa bacačem, koliko u Dubrovniku ima naoružanja, ustaša, zenga, plaćenika. Po noći je njih dvadesetak znalo da udje u baraku da pita» ko je taj što je bio sa mitraljezem i bacačem nakon čega su ga udarali. Na riječi »otvaram vrata« morali bi ustati, staviti ruke na potiljak, okrenuti se prema zidu i jednom takvom prilikom u baraku je ušao Špiro Lučić i rekao »ja sam Špiro Lučić« i isti je tada prebio Zdenka Bulića. Zdenko Bulić mu je i rekao da ga je prebio kuhar. Špiro Lučić ga je udario dva puta dok je išao na WC za veliku nuždu tako da je izbjegavao više i da ide.

Primorac Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 28.10.1991. godine u Cavtatu kao rezervni policajac i da je u večernjim satima doveden u Morinj vezan skupa sa Markom Plaskovićem a smješten je u baraku br.1. u kojoj se tu veče nalazilo 135-oro. Prilikom dolaska u Morinj nisu mu saopštena nikakva prava. Zarobljenici su sjedjeli uza zid a vidio je kako se jedno lice zalijeće čizmom i udara jednog zarobljenika u ledja. U baraci je prepoznao prijatelja Mila Braila koji mu je rekao »nije lako ali izdržaćemo« a nije mu bilo lako kada vidi da mu biju sina od 14 godina. Prilikom ulaska u hangare na poziv stražara i riječi »otvaram vrata« morali su ustati i staviti ruke na potiljak. U jutarnjim satima je poveden na ispitivanje a ispitivao ga je Goranović vojno lice iz Kupara a do kontejnera ga je vodilo lice koje je bilo crveno u licu, ne mnogo visoko, rezervista u mornaričkoj uniformi i isto mu je reklo »ubicu te ako ne budeš govorio istinu, ja ću slusati šta ti govoriš«. Ispitivač ga je ispitivao na okolnosti kako je zarobljen i šta je ponaosob radio svaki dan prije zarobljavanja i sa ispitivačem nije imao nikakvih problema. 16.11.1991. godine u Morinju je dobio prve batine i to kada je nekom od zarobljenika ispala kasika pa je u baraku usao vodnik i rekao im »sad ću vas izvoditi jednog po jednog« pa je između ostalih izveo Slavka Natrlina, Željka Iličića, Joza Vodopiju, njega i udario ih je pendrekom po ramenima i šakom u rebra. 20.11.1991. godine ponovo je vođen na ispitivanje i vodio ga je stražar zv. Madjar koji ga je prilikom odvođenja na ispitivanje udario najmanje 200 do 300 puta pendrekom po nogama a pred sam ulazak u kontejner gdje je ispitivan naišlo je lice krupnije gradje u mornaričkoj uniformi i udarilo ga je nogom po debelom mesu koliko je god imao snage. Nakon posjete Međunarodnog crvenog krsta kome su se zalili na uslove u baraku je usao bokser Perunović i počeo ih udarati a taj isti bokser je Zdenku Buliću sasuo zube jer ga je udario u predjelu vilice jer je to vidio dok je vođen na ispitivanje. Luko Piplica, Vido Oberan i Vidojević Ivo koji su davali izjavu za televiziju su nakon izjave izudarani od strane lica koje je njega udarilo u debelo meso a na način što je svakog od njih pojedinačno izvodio i udario ih. Stražari bi obično izvodili van zarobljenike i udarali ih a nije vidio da je neko udaran u baraci. Na zapisniku kod istražnog sudije je kazao da stražare u Morinju ne poznaje i da se ne bi mogao izjasniti o njihovim imenima dok je na glavnom pretresu naveo da se sjeća imena vojnih lica Tarla Zlatka, pomoćnog kuhara Micijević Ilije, Menzalin Iva koji njega nije udario ali je udario druge i koji je jednom prilikom kada je djelio hranu pitao Menzalina da li može da podijeli 20 bakinih kolača koji su bili ostali našto mu je Menzalin rekao »može neka stoka jede« a jednom prilikom je Menzalin donio više kutija cigareta na kojima je pisalo »Velika Srbija« i šta je svako od zarobljenika ponaosob morao pročitati, Naveo je i to da je čuo da su najgori bili Boro Gligić a o njemu mu je pričao Đuro Margaretić nakon izlaska iz logora, Omčiguz, a da se sjeća i imena Gojnić i da je to ime samo čuo dok je bio u Morinju. Objašnjavajući razliku u svojim iskazima naveo je da je u ranijem postupku dao skraćenu verziju izjave i da bi išlo što jednostavnije a da se za istinu i pravdu izjava može uvijek proširiti. Nakon što mu je pokazana fotografija br. 1. na istoj nije mogao nikoga prepoznati. Razmijenjen je 12.12.1991. godine.

Vodopić Vedran, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.12.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske odveden u logor Bileća gdje je bio sve do 23.05.1992.

godine kada je u popodnevnim satima doveden u Morinj a prije ulaska u hangar dobro su ih izudarali. U Morinju nije vođen na ispitivanje a nisu mu saopštena ni bilo kakva prava. Uveče bi ulazili u hangar itukli ih, a upečatljivo mu je ostala jedna noć kada su ih cijelu noć tukli a tuklo ih je lice po imenu Boro koji je sam isticao svoje ime i u hangar je ušao sa više lica pa su govorili da će ih pobiti, poklati i da neće živi zoru dočekati, tu noć su ih udarali pendrecima a on pretpostavlja i vojničkom čarapom u kojem se nalazio pjesak. Ne može povezati ovo udaranje sa nekim prethodnim događajem. Zarobljenike su izvodili i van i udarali ih a njega su izvodili par puta, udarali bi ga na jednom podestu visine metar i po a onda bi ga gurnuli sa tog podesta da padne tako da bi se dodatno izudarao. Vidio je kako je izudaran Drago Plačkinić, da je od udraca pao u nesvijest, da bi ga potom polili vodom i nastavili ga udarati. Tukli bi ih i dok idu u wc i dok se vraćaju a za vrijeme boravka u Morinju nije se nijedan put kupao a razmijenjen je 02.07.1992. godine. Od udaraca koje je dobio u Morinju ledja su mu bila sva modra i crvena a tako je izgledao i Marko Knežić. Par dana pred razmjenu ih nisu tukli.

Bazdan Vinko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 17.10.1991.godine sa oklopnim vozilom MUP-a došao na posao a da je zarobljen kao civil 18.10.1991. godine na svom radnom mjestu na hidroelektrani Plat i odveden u logor Morinj u većemjim satima skupa sa Bazdan Ivanom, Lukšić Čedomirom i Cvjetović Lukom. Nakon izlaska iz vozila čuvari i vojnici su ih udarali po nogama, rukama i čime su htjeli a potom je smješten u baraku br. 2 u kojoj je bilo 140 ljudi. Sjutradan je vođen na ispitivanje a ispitivao ga je major koji se predstavio kao hrvat iz Varazdina, a pitao ga je na okolnosti njegovog saznanja o oruzanoj sili, zengama a koje saslusanje je trajalo sat vremena. Protekom 6 dana vraćen je na svoje radno mjesto hidroelektrana Plat. Prilikom prvog saslušanja naveo je da ga dolaskom u Morinj i prilikom vođenja na ispitivanje niko ga nije udarao, dok je na glavnom pretresu naveo da je udaran kada je došao u Morinj na putu do hangara i da je dobio udarac šakom u stomak i dva tri šamara a da ga je udarao i stražar koji ga je vodio na ispitivanje ali da ne zna ko ga je udarao, pa je objašnjavajući razliku u svom iskazu naveo da ne zna šta je rekao istražnom sudiji da je na pretresu govorio istinu jer je nakon što je dobio poziv desetak dana razmišljao pa mu se vraćao film i batine koje je on dobio nisu neke u odnosu na to kakve su batine ostali dobili jer je u baraci vidio ljude slomljenih kostiju, rebra.

Đurković Vlaho, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03.10.1991. godine kao civil dok se nalazio u vozilu kojim je upravljao Ivo Dimnić a 04.10.1991. godine je skupa sa još 13 zarobljenika pobjegao u šumu da bi 12.10.1991. godine bio ponovo zarobljen i istog dana odveden u logor Morinj. Odmah je izvršen pretres gdje su im uzete cigarete i novac nakon čega je smješten u hangar br.3. Nije udaran u logoru a vođen je na ispitivanje 27.10.1991. godine kod pukovnika I klase i isti je bio korektan prema njemu, ponudio ga je cigaretom i nije bio vezan. Nakon ispitivanja je prebačen u hangar br.1.gdje je ostao sve do 27.11.1991. godine kada je sa 51-im zarobljenikom vraćen u Cavtat. Čitavo vrijeme boravka u Morinju on nije udaran ali su udarani drugi mlađi ljudi a od strane stražara najviše je udaran Mitrović iz Mokosice koga je udarao policajac koji je prije domovinskog rata bio policajac u Kuparima. Među licima koji su se isticali u udaranju zapamtio je Boksera, Iva kuhara i Špira Lučića kojeg licno od ranije poznaje. Čuo je kako je Špiro Lučić jednom prilikom rekao »pas Vam mater Konavljansku, neće više Konavljani niz Debeli brijeg«, ali nije on licno vidio da Špiro Lučić nekog udara, i nije vidio da Špiro Lučić ulazi u prostorije gdje se on nalazio već ga je gledao kako prati lica koja vodi na saslušanje.

Šaravanja Marko saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991 godine kao civil u jednom podrumu na Zvekovici i da je imao 16 godina. Čim su dosli u Morinj po izlasku iz picgauera sve su ih tukli pa i njega. i ako su u logoru neke zarobljenike tukli njega više za vrijeme boravka u Morinju do kraja 11.mjeseca 1991 godine nijesu tukli. Ne bi se

mogao izjasniti ni o jednom imenu osoblja u Morinju osim što zna kuhara koji se zvao Ivo koji je po njegovoj procjeni najviše tukao zarobljenike. Ispitivao ga je čovjek koji je bio u uniformi, visok, star oko 40 godina, crn sa brkovima. Ne zna koji je imao čin i kako se zvao ali je u razgovoru čuo da je prije rata bio u Kuparima. Nakon što mu je pokazana fotografija br.1. kazao je da mu je najpoznatija osoba koja stoji i nešto piše i koja je u baraku ulazila sa škorpionom i nije vidio da je on nekome nešto loše napravio obično bi ušao, ćutao, gledao ih i nakon toga izašao. Ovo lice nije nikada samo ulazilo u objekat već bi uvijek bio u pratnji stražara koje je on doživljavao kao njegovo obezbjeđenje.

Brajević Dario, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao pripadnik teritorijalne odbrane rezervni sastav ZNG-a u Konavlima i 10.10.1991. godine je odveden u logor Morinj gdje je boravio sve do 14.12.1991. godine kada je razmijenjen. Tri puta je vođen na ispitivanje kod ispitivača koji je imao jake brkove visine oko 1.75 cm i u kožnoj jakni kakvu nose vozači i željezničari a ispitivao ga je Zlatko Tarle za koga je odmah posle prvog ispitivanja od Špira Lučića koji ga je sprovodio na ispitivanje saznao da je njegov ispitivač kapetan jer mu se Lučić obratio riječima »ajde bježi i onako ti nema spasa, jesi li čuo šta je kapetan rekao« a identitet Špira Lučića je saznao tako što se on jednom predstavio tražeći zarobljenika Nikolu Lučića koga je inače najviše tukao i kome je jednom prilikom rekao »bio sam kući, rekao sam ocu za tebe pa mi je otac rekao da te prebijem i u njegovo ime« a što se sve dešavalo u baraci i što su mogli vidjeti svi ostali zarobljenici, a u najviše slučajeva je čuo da stražar Lučića udara zatvorenika Lučića jer bi na ulazak stražara u baraku morao ustati, staviti ruke na potiljak i okrenuti se prema zidu. Nakon svakog ispitivanja ispitivač ga je vraćao u samicu ili baraku br.1. a ispitivanje je trajalo više sati. Psihički ga je iscrpljivao koliko je mogao prvo mu je pokazao jednu fotografiju hrvatskog vojnika koji je fizički podsjećao na njega i bio u vojničkom šarenom prsluku izraelske vojske i trazio je od njega da prizna da je to on govoreći mu »ajde da te ne bi tukao kaži gdje si ovo slikan«. Tarle ga je pitao zna li gdje je Spuž i kazao mu je da ima dovoljno dokaza o njemu i da će dobiti između 7 i 9 godina vojnog zatvora. Kako je on i dalje tvrdio da to nije on Tarle je izasao iz kontejnera i rekao mu »prisjetićeš se« nakon čega ga je vojni policajac vezao za rešetke i ruke su mu stajale podignute u neprirodnom položaju 4-5 sati nakon čega bi se Tarle vraćao i nastavljao ispitivanje insistirajući da mu objasni kako je to zarobljen u Konavlima. Pri povratku sa ispitivanja stražari su mu govorili koliko si naših ubio, bacili su ga na pod kada je čuo glas ali se u to ne može zakleti, »nemoj po glavi« a glas je dopirao iz kontejnera u kome je saslušan pa je zaključio da je to glas Zlatka Tarla a ako nije duboko mu se izvinjava a i ako nije bio njegov glas kontejner je bio udaljen jedno 20 metara tako da je to mogao čuti. Kada je drugi put vođen na ispitivanje Tarle ga je pitao koliko ima kurda, koliko je hercegovaca došlo da brani Dubrovnik, šta je imao od naoružanja pa mu je rekao da ima lovačku pušku, karabin i vojničku pušku a pitao ga je da li bi ga mogao povesti da mu pokaže gdje je to sakrio. Pitao je tada Tarla može li da kaže stražarima da ga ne tuku našto mu je Tarle odgovorio »tući će te kao što je tukla hrvatska emigracija mog brata u Minhenu« nakon čega ga je Špiro Lučić udario nogom u potiljak. Zarobljenika Davora Grbića je ispitivao čovjek kao i njega jer je vidio da ovaj izlazi iz kontejnera kada je on uveden. Zadnji put je od strane Tarla saslušan 06.12.1991. godine. Naveo je i to da sa njim nije bila dogovorena organizovana saradnja a kada je krenuo na razmjenu ispitivač mu je rekao da ne ide u Split jer je to ustaško leglo već da ide u Mokošicu jer će se i tamo ubrzo sresti. Identitet Tarla Zlatka saznao je od stražara Mladena Proročića koji mu je rekao da je Tarle profesor na pomorskoj akademiji u Kotoru, da se bavi muzikom, da je kosovac i da je porijeklom iz Drniša. U logoru je pretučen bezbroj puta bez ikakvog razloga a Špiro Lučić ga je tukao prilikom svakog vođenja i dovođenja sa ispitivanje a siguran je da ga je odvodio i vodio dva puta na ispitivanje, tukao ga je i Boro Gligić koji je bio tada od njega stariji 10 godina, od njega manji rastom a on je visok 184. cm plavkast i nije

debeo. Boro Gligić je jednu noć skupa sa jednim licem koga su zvali »Nikša pendrek« ušao pijan u baraku i tu su udarali njega, Vidojevića, Oberana, a da je njega Boro Gligić udarao to su mu kazali ostali zarobljenici. Na poziv Mladena Proročića oficir za koga je čuo da se zove Mirsad je dolazio u barake i to je jedini oficir koji je nosio revolver, ruka mu je bila u zavoju ili gipsu i pitao ih je da li ih ko udara ali mu oni nisu smjeli saopštiti ko ih udara jer su se bojali da ne dobiju još batina. Brat mu je rekao da je i njega ispitivao Tarle i da ga je nagovarao na saradnju da mu je nudio cigarete i da je Tarlovo ponašanje prema njegovom bratu bilo potpuno suprotno ponašanju prema njemu. Ivo kuhar ga je udarao tri puta i to je jednom prilikom izveo njega i pokojnog Mata Butigana na zapadnu stranu barake br.2. i otpozadi je udario njega i Mata Butigana u predjelu genitalija a dva puta ga je udarao pendrekom po tijelu dok je prao suđe. Nakon sto su mu pokazane fotografije na fotografiji br.1. prepoznao je poručnika Iva kao lice koje stoji i nešto piše i koga su zvali slikar a lice u sredini fotografije kao i na fotografiji br.2 je prepoznao kao Tarle Zlatka. Ivo slikar je ulazio u barake za vrijeme ručka, nosio je mornaričku uniformu i pistolj škorpion i o njemu ne može nista ružno reći.

Brailo Antun, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.10.1991. godine kao hrvatski vojnik i odveden u Morinj. Prvih 4-5 dana u Morinju nije vođen na ispitivanje a nakon toga je odveden Radomiru Goranoviću koji je postupao prema njemu korektno. Kada bi stražari ulazili u objekte oni bi morali ustati, okrenuti se licem prema zidu staviti ruke podignute iza glave tako da nije mogao vidjeti koga i sa čim udara. Na zapisniku pred istražnim sudijom je naveo da su mu ostali logoraši rekli da je njega tukao Lučić Špiro i bokser Perunović, a na glavnom pretresu je pojasnio da su mu ostali zarobljenici rekli da je njih udarao Lučić Špiro. Njega nije udarao samo ga je sprovodio na ispitivanje. Ime Govedarica Mladen mu ne znaci nista kao ni imena ostalih optuženih na fotografijama 1 i 2 ne prepoznaje nikoga. Ivo kuhar ga je udarao nogama kako njega tako i ostale zarobljenike kada bi izlazili u WC a Ivo kuhar je bio jako krupan čovjek.

Bakić Vladimir, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03.10.1991. godine u Resnici kao pripadnik ZENG-a i odveden u logor Morinj gdje je zadržan do 12.12.1991. godine. Dolaskom u Morinj primjetio je osobu visokog vojnog čina koje je opisao da je bio u mornaričkoj uniformi sa brkovima, uredan, ne previše visok a za koga je kasnije utvrdio da je Mladen Govedarica i sa kojim je razgovarao dok se nalazio u baraci jer ga je ovaj prepoznao i tvrdio da i on njega poznaje a on ga je izblefirao govoreći da misli da je on Simić i ako je apsolutno siguran da je Mladen Govedarica bio zapovjednik što je saznao u logoru od zarobljenika sada pokojnog Nikole Lučića koji je živio u Kugarima i koji je imao saznanje o Govedarici, a i nakon oslobađanja u razgovorima sa ljudima iz Ploča koji su poznavali Govedaricu i znali njegove obiteljske okolnosti, dok on lično dok je bio u Morinju nije imao saznanje o funkciji koju je imao Govedarica. Dva puta je vođen na ispitivanje, prvi put ga je ispitivao ispitivač Goranović koji mu se predstavio rekao mu je da je oženjen hrvaticom, da je i njemu neprijatno ali da mora odraditi svoju dužnost pa je istom ispričao okolnosti pod kojima je zarobljen, pitan je jeli član HDZ-a i kakve su okolnosti u Dubrovniku, dok ga je drugi put takođe ispitivao Goranović a ispitivanju je prisustvovao i Govedarica i ovog puta im je ponovio istu pricu a Govedarica mu je rekao da je razgovarao sa nekim od njegove obitelji što je njemu bilo neprihvatljivo kao istina i to nije povjerovao. Prilikom ispitivanja nije fizički maltretiran a kada je prilikom prvog saslušanja pred istražnim sudijom kazao da sa zapovjednikom nije imao kontakt mislio je pod tim da sa istim nije imao fizički kontakt. Kada bi se god otvarala vrata u baraci morali bi ustati, staviti ruke na potiljak, stati uz zid i okrenuti se licem prema zidu i tada bi neko od zarobljenika bio izudaran a kako ste okrenuti ledjima ne mozete vidjeti ko Vas udara. Posjećivao ih je Crveni križ kome je on lično s obzirom da je znao engleski jezik predstavio dešavanja u logoru o fizičkom i psihičkom iscrpljivanju, nedostatku hrane a nakon

njihove posjete situacija u logoru se poboljšala. Jednom prilikom je dok je prao suđe hladnom vodom bio dobro pretučen a to se ponovilo i sledećeg dana kada su ga dvojica udarala čizmama po ledjima, a zbog kape koju je imao prilikom zarobljavanja a radilo se o kapi sa hrvatskom zastavom, zbog čega je bio i u nesvjesnom stanju a nakon što se osvestio vraćen je u baraku, a ne zna imena lica koja su ga udarala. Zbog tih udaraca nekoliko dana nije mogao ustati pa su mu pomagali Grbić Davor i Blaženog Ogresta. Dok je bio u takvom stanju jednu noć je ušla grupa koja ih je počela udarati pa kada su mu prišli i vidjeli da on nije ustao pitali su ga »zbog čega nije ustao » a izviše njega su repetirali pušku pa im je rekao da ne može ustati da ima proljev što su mu povjerovali i nisu ga udarali. Govedaricu je gledao i dva puta u baraci kada je dolazio sa oficirima i ne bi se dugo zadržavao. Naveo je i to da je svaki njegov iskaz prilično stresan da se nije lako svega sjetiti poslije toliko godina, da i na današnjem saslušanju sigurno nije iznio sve detalje koje bi iznio kada bi bio sledeći put saslušavan što je objasnio kao i razlog zbog čega na saslušanju kod istražnog sudije nije pomenuo da je prilikom njegovog drugog ispitivanja tu bio prisutan Govedarica skupa sa Goranovićem i da je ispitivan od strane Govedarice. Na identičan način je objasnio da iz razloga stresa jer se ne može svaki detalj interpretirati razlog zbog čega je prilikom prvog saslušanja kod istražnog sudije pomenuo Iva kuhara a njegovo prezime Menzalin je pomenuo prilikom drugog saslušanja, a Ivo kuhar im se sam identifikovao a njegovo ime je čuo i od drugih logoraša. Ivo kuhar se izživljavao nad zarobljenicima bio je posebno grub jer je ljude bez razloga tukao. Sve stvari koje su mu oduzete prilikom ulaska u Morinj su mu prilikom izlaska iz Morinja vraćene. Kada je dovedena cistijska i kada su isli na tuširanje vidio je da su ledja drugih logoraša bila potpuno modra dok su mu zarobljenici govorili da su njegova ledja u ljubičastim tonovima. Sjeća se prezimena Lučić jer je to lice na poseban način isticalo srodstvo sa Lučićem iz Orašca i Lučićem iz Kupara koji je zbog toga dobio batine jer je osramotio to ime i za prezime Lučić je čuo u Morinju.

Mostina Ante saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pričuvni policajac zarobljen dana 06.10.1991. godine i odveden u logor Morinj gdje je smješten u baraku 1. Više puta je vođen u kontejner na ispitivanje a prilikom odvođenja i dovođenja u kontejner tukli su ga a sam ispitivač je bio korektan i pred njim ga nijesu tukli. Za vrijeme boravka u logoru više puta je isprebijan u čemu se posebno isticao Ivo kuhar koji ga je tukao pesnicama, nogama, palicom, a posebno ga je tukao u međunožje nogom dok je neke logoraše kako je on vidio tukao kutlačom. Ivo kuhar ga je izudarao 4 puta. Špiro Lučić ga je udario palicom po ledjima prilikom odlaska u WC govoreći mu da je iz Bosne i da je ustaša a njegovo ime je saznao od logoraša iz Konavala koji su ga poznavali a između ostalih i od Prkačin Metodija koji mu je rekao da je Špiro polagao vozački ispit na Grudi. Najviše udaraca je dobio od lica po imenu bokser, Perunović.

Novaković Matija, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 06. 10. 1991. godine u Čilipima a narednog dana doveden u Morinj i smješten u baraku. Dolaskom u Morinj od strane uniformisane osobe izvršena je pretraga džepova na odjeći i zadobio je više puta udarac pendrekom rukama i nogama a jedan uniformisani vojnik je repetirao pištolj i cijev pistolja mu je prislonio na uvo, nakon čega je smješten u baraku a prethodno je pitan za ime i prezime, nacionalnost. U Morinju je proveo 18 dana gdje je psihički i fizički zlostavljan sve do 24.10.1991. godine kada se vratio u Cavtat. Kao psihičko zlostavljanje naveo je pozivanje na lažna strijeljanja, vrijeđanje, prisiljavanje da pjeva jugoslovensku himnu i srpske nacionalističke pjesme, a što se tice fizičkog zlostavljanja u noći bi bili izvođeni van i udarani tako da je on jedne prilike od zadobijenih udaraca imao dva slomljena rebra sa desne strane a stražari su ga često udarali po prstima jer su znali da su mu prsti potrebni za sviranje na fagotu jer je svirao u dubrovačkom simfonijskom orkestru. Na svaki ulazak stražara u baraku morali bi ustati okrenuti lice prema zidu sa rukama na potiljku i tada bi ih stražari udarali a izvodili

bi i zarobljenike iz hangara i tamo ih udarali. Izvođen je 7-8 puta van hangara i tamo su ga tukle osobe koje su mu nepoznate po imenu i prezimenu. Jedan put je vođen na ispitivanje kod kapetana a za vrijeme ispitivanja je sjedio i obje ruke su mu bile vezane sa lisicama a iza njega je stajao stražar. Prilikom vođenja i odvođenja sa ispitivanja kao ni prilikom ispitivanja stražari ga nisu udarali. Ne zna stražare ni druge osobe u logoru po imenu i prezimenu. Na zapisniku kod istražnog sudije je naveo da mu nista ne znace imena Ivo kuhar i Špiro Lučić objasnjavajući na glavnom pretresu da je od lica u Morinju čuo da se pominju kuhar u kontekstu da to lice udara zarobljenike i da je to čuo od zarobljenika kapetana Lučića koji je sjedio sa njegove lijeve strane i od Miličića koji je bio sa njegove desne strane i čuo je za lice čije je prezime Lučić koji je zarobljenika Kapetana Lučića koji je bio skupa sa njim u objektu udarao i da je zarobljenik Lučić od Lučića dobio dosta batina a istražnom sudiji prilikom saslušanja nije pomenuo događaj sa Lučićem jer se toga nije sjetio.

Radonjić Andro, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine u mjestu Popovići dok je bio u gostima kod sestre istog dana u noćnim satima odveden je u logor Morinj. Prilikom izlaska iz auta dok su ih vodili u baraku čuvari su ih udarali rukama, nogama i drugim nepoznatim predmetima. Jedan put je vođen u kontejner na ispitivanje i to pred sam izlazak iz logora a čuvari koji su ga provodili na ispitivanje su ga udarali do kontejnera. Na svaki ulazak stražara morali su ustati na noge staviti ruke pozadi glave i licem se okrenuti prema zidu. Ne zna ime i prezime ni jednog od neprijateljskih čuvara koji su ih tukli odnosno tjelesno i psihički ih maltretirali.

Šuljak Nikola, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 30.10.1991. godine kao civil u Cavtatu a dana 01.12.1991. godine noću je doveden u logor Morinj. Dolaskom u logor izveli su ih iz vozila i udarali ih nogama, rukama i pendrecima pa je zadobio više udaraca nogom u predjelu rebra usled kojih udaraca su mu dva rebra slomljena nakon čega su ih odveli u kontejner od lima. Sjutradan je vođen na ispitivanje a tokom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja niko od stražara ga nije udarao. Ispitivan je od strane nepoznatog oficira sa brkovima a misli da je po činu bio kapetan. U prostoriji u kojoj je ispitivan nije udaran, nakon ispitivanja ponovo je vraćen u kontejner u kome je proveo 8 dana, nakon čega je prebačen u hangar br. 1. gdje je bilo još 115 zarobljenika. U tom hangaru je proveo sve do 12.12.1991. godine kada je razmijenjen. Kada bi stražari povikali »otvaram vrata« morali bi skočiti na noge, okrenuti lice prema zidu, staviti ruke pozadi glave a pri svakom ulasku u hangar neko od zarobljenika je udaran i ponižavan. Stražari bi izvodili pojedine zarobljenike iz hangara, udarali ih a potom vraćali u hangar. Jednom prilikom kada je jedan od zarobljenika htio zadržati žlicu a kada su to stražari utvrdili izvodili su van hangara jednog po jednog zarobljenika i udarali ih. Ne poznaje po imenu i prezimenu čuvaru i njihove zapovjednike jer oni nikada nisu govorili imena i prezimena nego su kontaktirali po nadimcima ali je ipak zapamtio trojicu ljudi koji su se isticali u udaranju i psihičkom maltretiranju i to boksera Perunovića, Špira Lučića iz Sutorine koji je najviše tukao i maltretirao Nikolu Lučića iz Župe govoreći mu da je on izdao srpstvo i osramotio njegovo prezime, te Iva kuvara koji je kod svakog objeda udarao nekog od zarobljenika.

Matijić Pero, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 16.10.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske u Platu i u sumrak istog dana odveden u Morinj gdje su ih udarali ko je stigao i sa čim je stigao nakon čega su ih ugurali u jedan kontejner, samicu gdje je proveo 9 dana. Deveti dan je poveden na ispitivanje nakon čega je smjesten u hangar br. 1. gdje je ostao sve do izlaska iz logora 12.12.1991. godine. U hangaru su imali dvije kante u kojoj su mokrili a veliku nuždu je imao tek 32-i dan. Dok su se nalazili u hangaru u njega su upadali stražari i vojna policija i udarali su koga su stigli a on je sam više puta udaran. Stražari i vojni policajci su pijani dolazili u hangar i uz poziv »slušaj vamo otvaram vrata« morali su skočiti na noge, okrenuti se licem prema zidu, sa rukama pozadi glave a oni bi se onda izživljavali na

nekome od njih. Izvodili bi zarobljenike iz hangara van, udarali ih i tako izudarane vraćali nazad ali njega nisu izvodili van. Dva puta je vođen na ispitivanje i uvijek je i u odlasku i povratku udaran od strane stražara a udaralo ga je lice zvano »bokser«. Zapamtio je po isticanju u udaranju i Iva kuhara koji je najviše udarao Šikića i to svaki dan prije objeda ili poslije objeda.

Jaganjac Mijo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 06.10.1991. godine u Čilipima, da je kombijem odvezen u Morinj, a u logoru su ga tukli kao i ostale jer bi ih cista mira izveli van i udarali. Posebno je okrutan bio Ivo kuhar. Pušten je iz logora 07.11.1991. godine a kao posledica boravka u logoru slomljena su mu 4 rebra a imao je povredu u predjelu glave a ima i psihičke probleme.

Cvjetković Antun, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je početkom desetog mjeseca 1991. godine dok je bježao iz Đurinića na putu kod Mikulića zarobljen nakon čega je policijskim autom odveden u Morinj nakon čega je skinut do gola uzeta su mu sva dokumenta i novac nakon čega je smješten u baraku. Gotovo svakodnevno su ih tukli. Kada bi stražar ulazio u baraku morali bi staviti ruke na zatiljak i okrenuti se prema zidu a oni bi udarali ko je koga stigao i gdje je koga stigao a izvodili su pojedince van i tamo ih tukli. Ne može se izjasniti o imenima ni jednog od tih stražara. Saslušavao ga je major za kog pretpostavlja da je bio komandant logora ali mu ne zna ime. Bio je srednje visine više oniži, nije imao brkove, srednje životne dobi i nije ga maltretirao.

Ćuk Ante, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 07.10.1991. godine u svojoj kuci na Zvekovici a imao je zaduženje vezano za dežurstvo u organizaciji mjesne zajednice pa je imao lovačku pušku i municiju nakon čega je odveden u Morinj. Izlaskom iz kombija su ga tukli a u Morinju je 32 dana bio na podu bez pokrivača. Često je ispitivan a prilikom ispitivanja oficir koji bi ga ispitivao otišao bi van a onda bi ga dva policajca tukla. Davao je izjavu za televiziju Crne Gore skupa sa Lukom Piplicom i Zeljkom da bi nakon par dana bi ga izveli iz zgrade i tukli ga. Ne zna nikoga po imenu ni od strane stražara ni od strane oficira. Razmijenjen je u 12. mjesecu 1991. godine. Kao posledicu boravka u Morinju i maltretiranja desna strana mu je skoro potpuno oduzeta, dobio je nervozu srca.

Laptalo Antun, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 06.10.1991. godine i odveden u Morinj gdje je ostao do razmjene 12.12.1991. godine. U logoru ga je ispitivao kapetan I klase krupniji, cmi, česljao se na stranu i zna da je prije toga bio u Kuparima.

Mikić Andrija, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 09.10.1991. godine u selu Dubravka u vlastitoj kuci i odveden u Morinj gdje su tučeni bez ikakvog razloga i to ko je htio i koga je htio. Ne bi se mogao izjasniti o nikakvim imenima jer oni svoja imena nisu govorili a kada bi ih tukli po glavi saginjali su glavu pa su ih slabo i vidjeli. Pušten je iz logora 27.12.1991. godine a kao posledica boravka u logoru isčašena mu je lijeva ramena kost naprsila su mu tri rebra i ima jake bolove u glavi.

Prandel Petar, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao civil početkom oktobra 1991. godine u Zvekovici i odveden u Morinj a odmah po dolasku je udaran od strane ljudi u uniformama koji su ih udarali nogama, rukama, kundakom od pušaka, pendrekom i drugim predmetima sve do ulaska u hangar. Dva puta je vođen na ispitivanje u kontejner kod oficira a prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja stražari su ga udarali rukama i pendrecima dok ga u hangaru nisu udarali. Nije zapamtio imena tih osoba koji su ga udarale a nije im ni znao imena a zapamtio je da su najgori među njima bili osobe koje su zvali »bokser« i »Ivo kuhar«. Oficir koji ga je ispitivao nije ga udarao. Od zadobijenih udaraca ima posledicu jer mu je slomljen mali prst na desnoj ruci koji je ostao ukočen.

Džano Miho, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.10.1991. godine u mjestu Butkovini i odveden je u logor Morinj gdje je bio 12. dana. Dok je bio u logoru udaran je od strane stražara tako da mu je izbijeno 5-6 zuba.

Dragić Mato, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen nakon što je 01.10.1991. godine pošao na pijacu u Cavtat pa se nije mogao vratiti na Čilipe a kako su počele padati granate bio je sakriven u skloništu 10 dana nakon čega je krenuo pješke prema Pridvorju kada je na Zvekovici zarobljen i odveden u Morinj. U Morinju ga nisu tukli mada su ostale zarobljenike teško tukli. Iz Morinja je pusten u 11. mjesecu a ne bi se mogao izjasniti o nikakvim imenima stražara iii oficira.

Mortižija Vlaho, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 04.10. 1991. godine u Ljutoj i odveden u logor Morinj gdje je boravio sve do 07.11.1991. godine. Ni stražari ni vojni policajci ga nisu tukli i ako su druge zarobljenike pogotovu mlade toliko tukli da se čudi kako su ostali živi. Ne zna nikoga po imenu i prezimenu. Ispitivao ga je pukovnik mada nije siguran jer ne zna činove a prema njemu se fino ponašao. Imao je 45 do 50 godine, crn, omanjast imao je crne brčiće, omanji.

Kličan Miho, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da nakon što je vojska Jugoslavije dosala u Konavle da se krio mjesec dana u šumi pa kako vise nije mogao skupa sa još 8 konavljana predao se nakon čega su odvedeni u Morinj. Za vrijeme boravka u logoru gdje je ostao od prilike mjesec dana jer im je rekao da je teški srčani bolesnik. Ne zna nista o nikakvim imenima ni stražara ni vojnih policajaca kao ni istražitelja koji su ih ispitivali.

Kličan Božo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da nakon što se odprilike mjesec dana krio po šumi predao se sa ostalim mještanima koji su bili civili nakon čega je odveden u Morinj gdje je u logoru ostao 35 dana. Ni njega a ni ostale iz njegove grupe nisu tukli, međutim neke druge su tukli. Nikoga po imenu od osoblja u logoru ne zna.

Šubašić Nedeljko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen u oktobru 1991. godine kao civil i skupa sa Antun Brailom, Vlahom Brailom, Mihom Brailom i Mijo Brailo odveden u logor Morinj gdje je bio tačno dva mjeseca i 4 dana. Po dolasku u logor smješteni su u jedan hangar zv. »jedinica« a prilikom boravka u Morinju nije udaran ni od strane stražara ni drugih uniformisanih osoba. Dva puta je vođen na ispitivanje gdje je ispitivan od strane majora i potporučnika. Normalno je sjedio na stolici i nije bio vezan. Major je bio korektan tokom ispitivanja a potporučnik ga je oba puta udarao i to šamarom ili kundakom od puške a tu je bio prisutan i major. Stražari ga prilikom dovođenja i odvođenja na ispitivanje nisu udarali. Stražari su izvodili zarobljenike iz hangara i tamo ih udarali ali on ne zna sa čime.

Milković Mato, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. septembra 1991. godine kao civil i istog dana odveden u Morinj gdje je bio sve do 06.12.1991. godine. Zarobljen je skupa sa Božom Banom, Vukom Urlovićem, Ivom Urlovićem i Pero Džanom svi su imali preko 80 godina tako da ih stražari nijesu puno udarali ali su zato udarali mlade zarobljenike. Na riječi stražara »slušaj vamo otvaram vrata« morali su ustati okrenuti se licem prema zidu sa rukama na potiljku onda bi stražari ulazili i udarali koga bi htjeli. Stražari su pojedine zarobljenike izvodili iz hangara i tamo ih udarali ali njega na taj način nisu izvodili i tukli. Jednom je dobro udaren od strane Iva kuhara koga je poznao od ranije jer je isti prodavao poljoprivredne proizvode po Crnoj Gori pa ga je tom prilikom dok je ispred hangara prao ruke Ivo kuhar mu je rekao »majku ti ustašku jebem, bolje da se nismo nikada očima vidjeli« a onda ga je udario nogom od kog udarca je pao i nabio se na pipu za vodu zbog čega je pao u nesvijest i probudio se u hangaru. Ivo kuhar je bio najgori u tuči zarobljenika jer je obično izvodio po trojicu zarobljenika i tamo ih temeljno pretukao. Poznato mu je da je ljude

udario i Špiro Lučić koji se posebno izživljavao prerna jednom Lučiću iz Župe jer je izdao srpski rod a njega je jednom prilikom udario čizmom u potkoljenicu da i sada trpi od toga posledice. Stražari su jednom prilikom tako prebili Zdenka Bulića i slomili mu vilicu tako da isti 5-6 dana nije mogao ništa jesti. Jedan put je vođen na ispitivanje kod pukovnika kojom prilikom nije bio vezan a kada je odbio da potpiše zapisnik pukovnik je ljutito naredio da ga odvedu u kontejner samicu gdje je bio sve do pred noc kada je odveden u hangar - jedinicu. U logoru im se jedino predstavio Mladen Govedarica koji je u logoru uvijek nosio šteke cigareta. Na fotografijama 1 i 2 koje su mu pokazane nije nikoga prepoznao.

Užičain Zaim, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je u trećem mjesecu 1992. godine bio na dubrovackom ratistu kao vojnik izviđačke postrojbe 116 kada je zarobljen i odveden u Bileću gdje je bio sve do 23.05.1992. godine kada je prebačen u logor Morinj gdje je bio do 04.08.1992. godine kada je razmijenjen. Poznato mu je da je Govedarica Mladen bio zapovjednik logora i ako sa njim nije bio u kontaktu ali ga je vidio par puta i to jednom kada su čistili put a drugi put kada su razmijenjeni. Bora Gligića poznaje kao stražara koji je bio daleko najgori od svih jer je svaki dan dolazio u hangar i tukao zarobljenike čim bi stigao, udario ih je šakama, rukama, nogama po glavi i tijelu a njega je jedan put kada ga je izveo ispred hangara udario drvenim držalom od metle. Za svo vrijeme boravka u logoru Boro Gligić ga je izvodio svaki drugi i treći dan i tukao ga a svaki dan je tukao i druge zarobljenike a znao je dolaziti po noći, ulaziti u hangare i tući zarobljenike a sjeća se da je jednom prilikom Kunić Tomislavu stavio cijev od puške u usta. Stražari su ih tjerali da hodaju četvoronoške. Ostale osobe iz logora Morinj ne poznaje. Boravkom u logoru zadobio je povrede u vidu preloma rebra.

Knežić Marko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao Hrvatski vojnik zarobljen 04.12.1991. godine odveden u logor Bileća gdje je bio do 23.05.1992. godine a kada je prebačen u logor Morinj gdje je boravio sve do razmjene 02.07.1992. godine. Sjeća se posebno necovječnog Bora Gligića. Svaki povik stražara da se otvaraju vrata značio je da oni moraju skočiti na noge i stati okrenuti prema zidu raširenih nogu i sa rukama na potiljku i u tom položaju bi uvijek neko bio izudaran. Jednom prilikom u njihovu baraku je ušao Boro Gligić sa više ljudi i on ih je skupa sa ostalima tukao šakama, čizmama, pendrecima, drvenim štapovima, vrećama u kojima se nalazio pjesak i tom prilikom mu je Boro Gligić slomio dva rebra a za svo to vrijeme su morali pjevati četničke pjesme. Omiljena zabava stražara bila je da dvojici logoraša naredi da se potuku, dok bi ostali napravili prostor kao za ring i navijali da bi boks meč morao biti žestok jer ukoliko to ne bi bio tada bi im prilazili stražari i kundacima ih udarali u predjelu vratnih žila a koje naredbe je davao Boro Gligić. Osim Gligić Bora ostala imena mu nisu poznata.

Ilić Željko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 04.11.1991. godine kao djelatnik pričuvnog sastava postrojbi MUP-a nakon čega je odveden u Morinj i smješten u baraku br.1. Tokom boravka u logoru kao i drugi zarobljenici bio je udaran i maltretiran gotovo svaki dan. Udaran je prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja a pijani vojnici su dolazili noću u hangare i udrali ih. Kada bi stražari ulazili u hangare morali bi ustajati okrenuti se prema zidu i staviti ruke na potiljak iza glave tako da nikada nijesu mogli vidjeti ko ih udara. Kada je dolazila televizija i snimala ih morali su govoriti one što je prethodno naredeno a jednom prilikom je Piplica Luka drugačije rekao pred kamerama zbog čega je odmah dobio batine. Nije se mogao sjetiti ni jednog imena i prezimena ili nadimka osoba koje su ih udarale i maltretirale. Zbog boravka u logoru liječen je zbog psihičkih smetnji.

Barišić Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se od 07.09.1991. godine kao prognanik nalazio u Hotelu "Epidauros" sa ženom i djecom a da je 12 ili 13.09. 1991. godine zarobljen i odveden u logor Morinj. Dolaskom u logor i izlaskom iz vozila udaran je od

strane vojnika sve dok nije odveden do jednog metalnog kontejnera gdje je smješten skupa sa Marinkom Grubišićem i Baldom Čagaljem. Sjutra dan je vođen na ispitivanje i ispitivao ga je kapetan a potom je ponovo vraćen u kontejner gdje je proveo 7 dana nakon čega je prebačen u hangar br.1. Na ispitivanje je vođen 5-6 puta i uvijek su ga pri odlasku i povratku sa ispitivanja stražari udarali rukama, nogama, puškama ili pendrekom. Stražari njega nikada nijesu izvodili iz barake i udrali ga ali jesu druge zarobljenike. Nije zapamtio imena i prezimena osoba koji su ih udarale izuzev jednog koga su zvali Bokser. U baraci br. 1. najviše je udaran Zdenko Bulić koji je gotovo svaki dan bio udaran bilo u baraci ili van barake.

Alaga Niko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 25.10.1991. godine u selu Bani i odveden u logor Morinj gdje je boravio 52 dana. Izlaskom iz vozila udaran je od strane vojnika a potom odveden u baraku a ujutro je vođen na ispitivanje gdje nije udaran ali je 5 sati bio vezan. Jedan put je zadobio udarac u predjelu vrata od kundaka puške stražara čijeg se imena ne sjeća. Neprijateljski vojnici ga nijesu udarali jer je bio starija osoba. Vidio je da bi se u baraku vraćali ljudi sa ispitivanja pretučeni i jaukali su od bolova. Stražari su ulazili u barake i na riječi "otvaram vrata" morali bi ustati, staviti ruke na potiljak i okrenuti se prema zidu kada bi zadobijali udarce po leđima. U logoru je bio sve do 13. decembra 1991. godine kada je razmijenjen. Ne zna imena vojnika koji su ga tukli i maltretirali kao ni osobe koja ga je ispitivala a zna da je Špiro Lučić udarao i maltretirao zarobljenike na putu do barake gdje su ispitivani. Od strane drugih zarobljenika je čuo da dobro udara Ivo kuhar.

Arbanasin Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 19.10.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske u Cavtatu i odveden u Morinj. Nakon izlaska iz vozila udaran je nogama i drugim predmetima ali ne zna ko ga je udarao jer je bila noć i morao je držati glavu pognutu prema tlu kao i ostalih 12 zarobljenih. Uveden je u hangar jedinicu u kome je bio sve do 20. decembra 1991. godine kada je napustio logor. Više puta je vođen na ispitivanje i ispitivao ga je oficir ali ne zna koji a bio je vezan žicom tokom ispitivanja a prilikom vođenja na ispitivanje stražari što su ga udarali a oficir koji ga je ispitivao rekao je stražarima koji su ga vodili da ga mogu obraditi i tući na putu do hangara. U hangaru nikada nije udaran ali jeste izvođen iz hangara i udaran i u tom udaranju najviše su se isticali Ivo kuhar i Špiro Lučić koji je narocito udarao Nikšu Lučića jer mu je ovaj osramotio prezime. Čuo je da je zapovjednik logora Mladen Govedarica ali on to ne zna. Životni uslovi u hangaru su bili jako loši a hrana nikakva a kao posledica boravka u logoru ne može spavati noću i osjeća bolove u predjelu desnog bubrega.

Bagović Đuro, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se ne sjeća tačno kada je uhicen ali zna da je odveden u logor Morinj a kada je smješten u kontejner uniformisane osobe su ga dobro izmlatile sa čizmama na nogama, palicama i drugim stvarima. Kako je u kontejneru bio mrak to nije vidio ni ko ga udara a niti je znao zašto ga udaraju. Kako sjutradan nije mogao ustati to je prevezen u bolnicu u Kotoru gdje je zadržan 8 dana jer je imao upalu zglobova i prostate a nakon toga ponovo vraćen u logor Morinj. Za vrijeme boravka u Morinju dva puta su ga ispitivali i ispitivao ga je jedan oficir a za vrijeme ispitivanja ruke mu nisu bile vezane a tokom dovođenja i vođenja na ispitivanje nije udaran od stražara koji su ga sprovodili. Drugi zarobljenici su udarani od strane stražara jer su ulazili u hangare i zarobljenike udarali a pojedine su izvodili iz hangara i tamo ih tukli i svašta im radili a najokrutniji su bili Lučić Špiro i Ivo zv. »kuhar«. Nakon što su mu predočene fotografije na istoj je prepoznao Lučić Špira a kuhara koji je tukao zarobljenike je opisao kao čovjeka niskog rasta, nabijenog, koji je ljude mlatio i činio svasta a Lučić Špiro je potpuno pijan ulazio u hangar prijeteci da će se ustašama napiti krvi da će ih poubijati, tukao je zarobljenike prilikom odvođenja na WC a njega je jednom snažno gurnuo da je pao na pod.

Bagović Mato, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 09. oktobra 1991.

godine kao civil a narednog dana odveden u logor Morinj. Prije dolaska u Morinj uniformisane osobe su mu kundakom izbile tri zuba. Nakon dolaska u Morinj pa sve do 23.10.1991. godine kada je napustio logor niko ga nije udarao. Za vrijeme boravka u logoru jednom je ispitivan od strane oficira, ruke mu nisu bile vezane niti je udaran tokom ispitivanja a ni prilikom odvođenja ni dovođenja na ispitivanje. Stražari u logoru su svakodnevno udarali zarobljenike bilo u hangaru bilo van hangara a najviše su se u udaranju isticali Kuhar, Bokser i Špiro Lučić pa i ako on nikada nije vidio da Špiro udara zarobljenike to je čuo od drugih zarobljenika.

Bajo Srećko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 20. studenog (novembar) 1991. godine kao civil i odveden u logor Morinj skupa sa bratom Željko Bajom, Ilijom Lonza i jos sa tri lica čijih se imena ne sjeća. Odmah po dolasku vozilom u logor prošli su kroz špalir gdje su ih uniformisane osobe udarale sa lijeve i desne strane a nakon toga su smješteni u jedan kontejner a sutradan je odveden na ispitivanje. Ispitivao ga je jedan pukovnik Damjanović koji je bio korektan prema njemu. Tokom boravka u hangaru čuvari su ulazili u hangar i udarali ih a i izvodili ih ispred hangara i tamo ih udarali čim stignu šakama, čizmama, kundakom od pušaka, pendrecima. Dva puta je izvođen iz hangara i oba puta je bio pretučen. U jednom od tih udaranja dobro je upamtio Špiro Lučića koji ga je tukao šakama po glavi. Čuo je da se u udaranju zarobljenika isticao Ivo kuhar koji je izvodio ljude ispred hangara i udarao ih ali njega licno nije udarao. Prilikom dolaska u logor Morinj kada je prolazio kroz špalir izbijena su mu dva zuba a dva rebra su mu napukla. Stražari su ih maltretirali psihički jer su ih tjerali da pjevaju četničke pjesme. Kada su mu predložene fotografije 1 i 2 nije se mogao izjasniti o osobama na fotografijama.

Bajo Željko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao civil 20.11.1991. godine odveden u logor Morinj gdje su dolaskom po njima pljuštali udarci od uniformisanih osoba čizmama, rukama, kundacima od pušaka nakon čega su smješteni u limeni kontejner na kojim nije bilo otvora za zrak ni struje ni vode ni WC-a gdje je proveo dvije noći. Drugog dana nakon dolaska u Morinj vođen je na ispitivanje kod majora i pukovnika koji se zvao Damjanović a kod istog je vođen dva puta a na ispitivanju je bio korektan ali je stražar koji se nalazio iza njega ga udario više puta po leđima i rukom po glavi jer nije bio zadovoljan njegovim datim odgovorima, pa je oficir upozorio stražara da ga više ne udara. Nakon drugog ispitivanja odveden je u hangar dvojka gdje je ostao sve do 12. decembra 1991. godine kada je razmijenjen. Dok je boravio u hangaru niko ga nije udarao ali su čuvari izvodili druge zarobljenike van hangara, tamo ih udarali a među zarobljenicima se pričalo da ih udaraju Ivo kuhar i Špiro Lučić.

Banović Antun, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine u Cavtatu odveden u Morinj gdje je bio sve do razmjene 12.12.1991. godine. Pri dolasku u Morinj dočekalo ih je 30 vojnika koji su ih počeli udarati ali on je prošao dobro jer je zadobio udarac u zadnjicu, nakon čega je gumut u kontejner kada ga je jedan vojnik udarao pendrekom a u večernjim satima su šanžerima izrešetal kontejner i bacili bombu pored kontejnera. U večernjim satima u kontejner su ušla uniformisana lica koji su počeli ispitivati i udarati a on je zadobio udarac nogom u predjelu grudnog koša u predjelu pazuha ispod desne ruke od kojeg udarca je pao a dobio je udarce i pendrekom po leđima. Od zadobijenih udaraca četiri puta je padao u nesvjest. U kontejneru je ostao 4 dana nakon čega je vođen na ispitivanje kod nekog poručnika. Za vrijeme ispitivanja nije udaran, nakon čega je odveden u skladište br. 2 gdje je bio sve do razmjene, a jednom je izvođen van i premlaćen a izvodjeni su i drugi zarobljenici i premlaćivani su. Udaralo ga je lice koga su zvali EKG. Ne može se sjetiti drugih imena i prezimena lica koji su ga udarala,

Baule Pero, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08. listopada (

oktobra) 1991. godine kao pripadnik Hrvatske vojske i iste noći odveden u logor Morinj gdje je prvo šnjegov pretres nakon čega su ga udarali nogama, rukama i pendrecima. Bio je smješten u hangar u koji su ulazili stražari i udarali su zarobljenike a i on je više puta udaran, a stražari su zarobljenike izvodili ispred hangara gdje su ih udarali a potom vraćali nazad ali njega nikada nisu izvodili ispred hangara i tukli a on je izudaran još jedan put kada je vođen na ispitivanje kod jednog oficira jer su ga stražari udarali dok su ga vodili do mjesta gdje je ispitivan a i u povratku do hangara. Po udaranju njih zarobljenika su se najviše isticali jedan Perunović koga su zvali Bokser, Lučić koji je najviše udarao Nikšu Lučića govoreći mu da je on osramotio njegovo prezime kao i Ivo kuhar i Ivo umjetnik koji je nosio Škorpion i za koga je čuo od ostalih zarobljenika jer on ne zna ko je njega udarao jer bi napadaču bio okrenut leđjima ali on ne zna ko ga je udarao. Nije mu poznato da su neprijateljski vojnici u hangaru organizovali boks mečeve ali mu je poznato da je među zarobljenicima dolazilo do tuče jer je među zarobljenicima bilo ovisnika o alkoholu.

Bazdan Ivan, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 18.10.1991. godine kao civil dok se nalazio na radnom mjestu Hidroelektrane Plat te da su skupa sa njim zarobljeni Bazdan Vinko, Stijepović Luko i Lukšić Čedomir nakon čega su odvedeni u Kumbor a u noćnim satima u logor Morinj kada su ih pri dolasku nakon napuštanja vozila pa do ulaska u barake gdje su bili smješteni udarani nogama, rukama ali da ne zna ko ih je udarao. Zadobio je dva udarca nogom u predjelu lijeve strane grudnog koša a smješteni su u baraku br.2. Sjutradan je vođen na ispitivanje nakon čega je premješten u baraku br.3. gdje su bili smješteni dezertteri u Srpskoj vojsci. U baraci je zadržan 6 dana nakon čega je vraćen najprije u Gruđu potom u obiteljsku kuću Marka Bacana a potom su ih vratili na njegovo radno mjesto. Za tih 6 dana dok je boravio u baraci br. 3 a niko nije udarao ni Čedomira Lukšića koji je bio skupa sa njim. Niko od stražara nije ulazio noću u baraku br. 3 niti je neko u toj baraci izvođen van i udaran.

Bistrić Vlaho, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 17.10.1991. godine u svojoj kući i odveden u Morinj a pri dolasku su ga tukli po svim djelovima tijela i bio je potpuno pretučen. Sjutra ujutro je odveden na ispitivanje gdje ga je ispitivao jedan mornarički oficir kapetan koji je imao brkove i on ga je ispitivao u više navrata. Dok je ispitivan jedna ruka mu je bila vezana za lisice a druga fiksirana za stalažu. Kapetan mu je postavljao pitanja pa ako nije bio zadovoljan odgovorom udarao ga je pendrekom koji je imao kod sebe. U prvih 14 dana nekada je i po dva puta dnevno bio na ispitivanja a prvi dan je dobio naivše palica po glavi jer je kapetana zanimao broj ljudstva u Cavtatu. Ukupno je ispitivan 17 do 18 puta a samo jednom ga nije tukao prilikom ispitivanja. Po dobrome pamti stražara Mladena Proročića kao i izvjesnog Zlatka direktora banke koji mu je davao kruh i cigarete. Nakon što su mu pokazane fotografije na fotografiji br.1 kao ispitivača prepoznao je brka prvu osobu sa lijeve strane koja sjedi i drži čašu u ruci, dok druge osobe ne prepoznaše. Ne zna imena stražara i vojnika koji su bili u logor.

Bobić Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao član kriznog staba u Cavtatu i odveden u logor Morinj u večernjim satima i izlaskom iz vozila morao je proći kroz dva reda neprijateljskih vojnika kada su dobijali udarce pendrecima, rukama, nakon čega je smješten u kontejner odakle je vođen na ispitivanje a potom smješten u skladište br. 3. a jedno vrijeme je bio u četvorci i u jedinici. U Morinju je bio 65 dana a 18 dana neprekidno je bio u samici. U samici mu je bilo strahovito hladno jer se nije imao čime pokriti. Ispitivanje mu je trajalo oko 15 dana a vođen je na ispitivanje u kontejner i tada je uglavnom dobijao udarce i batine od strane stražara koji su ga vodili ali se njihovih imena ne može sjetiti izuzev jednog Markovića koji se najviše isticao u njegovom udaranju. Ispitivao ga je Tarle Zlatko ali ga nije udarao. Tokom boravka u Morinju stražari su ih maltretirali na razne načine tako što bi na samice bacali bombe što bi stvarali veliku buku i strah. Svaki ulazak u kontejner bio

je praćen riječima »Otvaram vrata« i zatvorenici bi tada morali skakati, okretati se prema zidu sa rukama na potiljku a onda bi stražari udarali. Morinj je napustio 13.12.1991. godine. Maltretiranje u Morinju je trajalo sve do 7-8 dana prije razmjene.

Braičević Niko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 07.10.1991. godine kao civil a 10.10.1991. godine odveden u Morinj. Dolaskom u logor su ih prebili, oduzeli mu sat i novac a zatim ga gurnuli prema vratima nekog hangara kada ga je jedan vojnik udario pendrekom u predjelu zadnjice od kog udarca je pao na tlo a onda su ga nastavili udarati nogama. Smješten je u hangar jedinicu u kome je bio sve do 07.11.1991. godine kada je napustio Morinj. Za vrijeme boravka u Morinju ispitivan je tri puta ispitivao ga je oficir a stražari koji su ga vodili na ispitivanje su ga udarali. U hangaru je udaran od strane stražara, koji su ulazili u hangar oni su se morali ustati stati uza zid okrenuti se liem prema zidu sa rukama na potiljku a stražari bi udarali koga bi htjeli pa su tako i njega udarali. Izvodili su zarobljenike i van hangara i udarali ih pa ih potom pretučene vraćali u hangar a on je na takav način tri puta izvođen iz hangara. Ne može se sjetiti imena i prezimena stražara koji su ih udarali a među stražarima je bilo i dobrih ljudi.

Bronzan Željko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08 listopada (oktobra) 1991. godine i to u svojstvu civil a nakon čega je doveden u logor Morinj a prilikom smještaja u hangar zadobio je jedan udarac pendrekom po leđima a i ostali zarobljeni i koji su bili skupa sa njim su dobili pendreke po leđima kao dobrodošlicu. Dva dana nakon dolaska u Morinj ispitivan je od strane jednog oficira koji ga je ispitivao 3 puta i prema njemu je bio uljudan. Sjedio je na stolici i ruke mu nisu bile vezane ali je zato dobijao udarce na putu od hangara do mjesta gdje je ispitivan i obrnuto i to od strane stražara koji su ga sprovodili. Udarali su ga nogama, kundakom, a jednom prilikom čekajući red za ispitivanje bio je prinuđen od strane stražara da sa podignutim rukama iznad glave stoji 25 do 30 minuta na kiši. U samom hangaru je premlaćen više puta bez ikakvog povoda ali ga nisu izvodili van hangara i tamo udarali mada su stražari izvodili neke zarobljenike tamo ih premlaćivali i potom vraćali u hangar. Stražari bi ulazili u hangare i na njihove riječi »Slušaj vamo otvaram vrata« morali su skakati na noge, stavljati ruke iznad glave i okretati lice prema zidu, kako bi stražari udarali divlje pojedine zarobljenike a nije mogao vidjeti koji zarobljenik se udara i ko ga udara jer se nije smio okrenuti. Ne sjeća se imena i nadimaka stražara koji su ih udarali jedino se sjeća Ivana kuhara koji ih je maltretirao i udarao. Jedne noći je kuhar usao u baraku i vidio je kako kundakom od puske udario po lijevoj strani lica Ivicu Martića, Iz logora je pušten 07. studenog (novembra) 1991. godine.

Burdelez Đuro, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03.10.1991. godine kao civil u mjestu Lovorno a narednog dana odveden u Morinj gdje su ih po dolasku skinuli gole ispred hangara a potom im naredili da udju u hangar za koji je kasnije saznao da se zove dvojka. Kad su ih ugurali u hangar dali su im da se obuku a onda su ih stražari udarali pendrecima i nogama a jedan od narednih dana vođen je na ispitivanje kod majora koji je prema njemu bio uljudan a prilikom vođenja na ispitivanje i vraćanja nazad stražari su ga udarali cijevima od puške prebili mu leđa a on je morao hodati ispred stražara sa uzdignutim rukama iznad glave. Bilo je slučajeva da su ih izvodili van hangara i tamo ih udarali a potom ih vraćali nazad a oni u hangaru su mogli čuti kako zarobljenici dobijaju udarce i njihovo jaukanje od bolova. U logoru je više puta udaran bez ikakvog povoda. Ne može se sjetiti imena i nadimaka stražara koji su ga tukli a logor je napustio 12.12.1991. godine.

Curić Mario, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik Kriznog štaba zarobljen 15.11.1991. godine i odveden u logor Morinj gdje je ispitivan i udaran po leđima, kundakom puške prilikom odvođenja na ispitivanje ali da ne zna ko ga je udarao a dok

je boravio u baraci nijesu ga tukli jer je operisao srce i bio je pod stalnom terapijom. Jedino po priči zarobljenika zna da su u logoru bili izvrgnuti fizičkom zlostavljanju ali on osobito nije vidio da neko od stražara ili vojnika tuče nekog od zarobljenika jer je uvijek morao gledati u zid a sjeća se da jedan od zarobljenika Ivo Kristić je prilikom odlaska na WC doživio šok kada mu je stražar repetirao pušku i da isti zbog straha više od 2 tjedna nije isao na WC.

Čagalj Baldo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 15.11.1991. godine u ambulanti doma zdravlja gdje radi kao vozač a potom je odveden u Morinj gdje je smješten u kontejner a prilikom izlaska iz vozila nije udaran. U kontejneru je ostao jednu noć a sutradan je išao na ispitivanje nakon čega je prebačen u skladište zvano trojka a nakon tri dana je prebačen u skladište zvano dvojka. Dok je bio u skladištu nije udaran ali su za to udarani drugi zarobljenici. Vojnici bi ulazili u skladište postrojili bi ih licem okrenuti prema zidu sa rukama na potiljku a onda čujes udarce i jauke a nijesu se smjeli okretati da vide ko ih udara. Zarobljenici su udarani i prilikom odvođenja na ispitivanje i povratka sa ispitivanja a on je jedan put vođen na ispitivanje i tom prilikom je udaran a udarani su i prilikom odlaska u WC pa su trpjeli da ne idu u WC da ne bi dobili udarce. Spavali su u skladištu sa jednom dekom ispod i jednom dekom na sebi na niskoj temperaturi. Tjerali su ih da pjevaju četničke pjesme a od nadimaka vojnika se sjeća samo Boksera i kuhara a sjeća se i osobe po imenu Mladen koji im je pomagao i donosio cigarete. Razmijenjen je u 12 mjesecu 1991. godine.

Ćuk Ivan, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 07.10.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske nakon čega je ispitivan i odveden u Morinj a usput su bili izloženi maltretiranju. Dolaskom u Morinj su ih tukli a stražari su u barake ulazili za vrijeme objeda ili po noci oni bi stajali licem okrenuti prema zidu a stražari bi udarali koga bi htjeli. Tukli su ih uglavnom stražari i vojna policija. Morinj je napustio 12.12.1991. godine u razmjeni. Ne zna nikoga od osoblja u logoru a sjeća se da ga je ispitivao oficir malo krupnije građe srednjih godina i imao je brkove a kada su odlazili iz Morinja primjetio je da ima veci čin i da je potpukovnik.

Ćupić Božo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik HV-a skupa sa još 14 ljudi i odveden u logor Morinj i čim je izašao iz vozila dočekale su ga 3 ili 4 uniformisane osobe koje su ga udarale i naredile mu da skine sa sebe svu odjeću i obuću. Četvrti dan je vođen na ispitivanje gdje ga je ispitivao oficir Govedarica a to zna po tome jer je čuo da tokom njegovog ispitivanja kako jedan vojnik pita drugog gdje je Govedarica a ovaj mu odgovara »upravo ispituje jednog ustašu«. Dok ga je Govedarica ispitivao ruka mu je jedna bila vezana sa lisicama a iznad njega je bio stražar koji ga je često kundakom udarao u leđa a Govedarica se derao na njega, ustajao sa stolice, prilazio mu i odguravao prema stražarima i takvim postupcima je davao znak stražarima da ga izudaraju što bi oni i učinili a to kada ne bi bio zadovoljan odgovorom na postavljena pitanja a sjeća se se i postavljenih pitanja kao idete li u crkvu, sta svećenik govori, jeste li iskopali tunel ispod Dubrovnika. 3-4 puta je ispitivan od strane Govedarice i svaki put kada je vođen na ispitivanje a i vraćan sa ispitivanja stražari su ga udarali nogama, rukama i puškom. Stražari su znali ulaziti u hangar kada im je volja i na njihov znak »otvaram vrata« oni bi morali skočiti na noge, stati uza zid, okrenuti se licem prema zidu, držati ruke na potiljku i gledati u tlo ispred sebe nakon čega bi stražari udarali koga bi htjeli. U hangare je vidio nekoliko puta Tarla Zlatka i Gojnić Iva a s obzirom da su ih stražari tukli odmah nakon izlaska iz barake oni su morali čuti njihove jauke i zapomaganje te prema tome on ne zna da li su im oni naredili da ih tuku ali tvrdi da su to znali jer su ih gledali izudarane i pune modrica a i Tarle i Govedarica i Gojnić su ih pitali » što je niste dobro spavali, nije vam ugodno« čime su se direktno sa njima izrugivali. U udaranju njih zarobljenika su se najviše isticali Ivo kuhar, Špiro Lučić i Bokser. Nakon što su mu pokazane fotografije br. 1. na jednoj je stopostotno prepoznao osubu prvu slijeva koja sjedi i pije kavu kao Mladena Govedaricu kao svog ispitivača, pored njega na nogama stoji Gojnić Ivo a u sredini

Tarla Zlatka, dok druge osobe ne prepoznaje.

Dabo Mato, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom navodi da je zarobljen 28.10.1991. godine u svojoj obiteljskoj kući, da je noć proveo u Cavtatu a potom poveden u Morinj, a prilikom izlaska iz vozila svaki od zarobljenika je dobio batine, a on je od jednog vojnika zadobio snažan udarac laktom u predjelu grudnog koša. Smješten je u samicu gdje je proveo jednu noć. U samici je bilo užasno, bilo je hladno. Vođen je na ispitivanje a ispitivao ga je jedan pukovnik koji se prema njemu ponašao korektno a potom je smješten u baraku br. 3. u kojoj se nije događalo one što se događalo u drugim barakama tako da nije u baraci ni jednom pretučen. Od drugih zarobljenika je čuo da je losa situacija u barakama br. 1 i 2 da su ih tukli Špiro, Bokser i Ivo koji je dijelio hranu 12.12.1991. godine je razmijenjen sa drugim zarobljenicima.

Dimnić Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine u Konavljima kao civil a narednog dana je prevezen u Morinj i nikoga dok je smješten u logor nije udarao a nakon dvadesetak dana je vodjen na ispitivanje gdje ga je prvo ispitivao jedan potpukovnik a kasnije nakon dva tri dana major. Nakon prvog ispitivanja taj potpukovnik je rekao majoru koji ga je kasnije ispitivao kao i dvojica stražara koji su ga dovodili da ga niko ne smije udarati tako da njega niko nije ni udarao. Stražari su bili okrutni prema drugim zarobljenicima pogotovu mladjim a on nikada ranije u životu nije vidio čovjeka crnog i modrog od zadobijenih udaraca kao što su to bili Bukva iz Orašca i Miho i Ivo Kralj iz Cavtata a poznato mu je da su sva trojica umrla nakon što su izašla iz logora. Zapamtio je samo Iva kuhara iz Kotora koji je zarobljenike tukao kutlačom, šakama i Špira Lučića iz Sutorine koji je bio čovjek koji je redovno prije rata dolazio u Konavle i koga su ga mještani držali ograničenim jer je 7,8 puta polagao vozački, bio je izrazito nasilan jer je tukao zarobljenike do te mjere da je sam sebe postavljao pitanje kako ljudi prema drugim ljudima koji nijesu ništa učinili tako postupaju. Tako su prebili i sada pok. Kreša Boškovića, Kralja Iva i Miha. Stražari su ih znali mučiti na razne načine jer kada bi vodili nekoga na ispitivanje govorili bi da ga vode na strijeljanje pa su oni mislili da je isti i strijeljan, jer on više nije dovodjen u taj hangar nego bi bio premješten u drugi. Na fotografijama br. 1 i 2 prepoznao je osobu kao jednog od ispitivača koji nije bio loš prema zarobljenicima.

Dupčić Milo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen u Resnici 03.10.1991. godine kao pripadnik teritorijalne odbrane i da je vezan sa konopom i odveden u Morinj vojnim brodom i to skupa sa Davorom Grbićem, Božom Jovićem i drugim. Po dolasku u Morinj a prije ulaska u baraku prošli su kroz kordon naoružanih vojnika koji su ih tukli nogama, pesnicama, kundacima, pendrecima nakon čega je smješten u baraku u kojoj je bio drveni pod, na prozoru rešetke bez stakla. Dva puta je vodjen na ispitivanje a lice koje ga je vodilo ga je tuklo i u polasku i po dolasku. Ne može se izjasniti ko ga je ispitivao ni ko ga je dovodio na ispitivanje ali se po posebno lošem ponašanju prema zarobljenicima sjeća kuhara Iva koji je redovno po podjeli objeda ih tukao nogama i pesnicama pa je i njega tako tukao a sjeća se i Špira Lučića za koga misli da je bio stražar i koji je takodje tukao zarobljenike. Špira Lučića i Iva kuhara je jedan broj zarobljenika poznavao od ranije. Nijesu bili u prilici da vide ko ih tuče jer čim bi se otvorila vrata barake morali su stati uza zid licem okrenuti prema zidu, a tokom noći bi ih izvodili van barake pretukli ih i vratili u baraku. Razmijenjen je 12.12.1991. godine.

Fjorović Miho, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 15.10.1991. godine u Cavtatu kao aktivni policajac i odveden u logor Morinj u noćnim satima a kada je izašao iz vozila zadobijao je udarce po glavi i tijelu od kojih udaraca je pao na tlo ali nije vidio ko ga udara i sa čim ga udara. Više puta je vodjen na ispitivanje a ispitivao ga je kapetan sa brkovima a za vrijeme ispitivanja obje ruke su mu vezane sa liscama a dok ga je ispitivao

kapetan ga nije udarao ali je prilikom odvođenja na ispitivanje i vraćanja sa ispitivanja udaran od strane stražara. Zbog udaraca koje je zadobio u Morinju ima velike poteškoće tako da svakodnevno pije više tableta za bolove i smirenje. Stražari su ih udarali i u hangaru a izvodili su ih i iz hangara i tamo ih udarali.

Grbić Davor, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao pripadnik Zenga 03.09.1991. godine povezen u Morinj a prilikom izbacivanja iz vozila morali su proći kroz formirani koridor gdje su ih tukli pesnicama, nogama i kundacima nakon čega je smješten u baraku br. 1 a kako je bio jedan od prvih koji su zarobljeni prva 3-4 dana nisu imali nikakvih pokrivača spavali su na golom drvenom podu a hrana je bila izuzetno loša. Ispitivao ga je zapovjednik logora I klase Zlatko Tarle koji je inače bio šef vojne policije u Kumboru a rodom je iz Knina a to zna jer je Tarle bio predavač u Kotoru na Višoj pomorskoj školi. Na ispitivanje ga je vodio Špiro Lučić a ni Lučić a ni Tarle ga nisu udarali. Vidio da Špiro Lučić tuče druge a njega su u 80% slučajeva tukli ljudi koje nije mogao vidjeti jer bi izlaskom iz barake morao pognuti glavu prema tlu nakon čega bi pljuštali udarci kundakom, pendrekom, čizmom, pesnicama i slično. Nakon što su mu pokazane fotografije na fotografiji br. 1. je prepoznao osubu koja na fotografiji stoji i piše a koja osoba je dolazila često sa stražarima a isti je davao naloge stražarima da ih tuče i da se izvedu van barake a po povratku je vidio da je to lice izudarano. Sjeća se kuhara koji je prilikom dodjele obroka stajao na ulazu u baraku i kada bi mu prišao sa pognutom glavom zadobijao je udarce tako da je uvjeren da ga je i kuhar tukao. Posebno se sjeća da je Špiro Lučić zlostavljao Nikolu Mitrovića jer je tvrdio da on ne može biti Hrvat jer ima tipično crnogorsko prezime pa bi ga bacio na pod u samoj baraci ili ispred barake i skakao bi po njemu.

Grizlo Božo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 15.10.1991. godine kao civil i odveden u logor Morinj a dolaskom u logor i izlaskom iz vozila udarani su pendrecima i drugim predmetima sve dok nijesu smješteni u baraku. Iz barake je vodjen na ispitivanje u jedan kontejner gdje su tražili da im oda neke podatke a na putu od barake do kontejnera stalno je udaran pendrecima, nogama i drugim predmetima. Škoro svaki dan je vodjen na ispitivanje u kontejner i svaki put je od strane čuvara premlaćivan, a najviše ga je udarao Željko Bjelica. U Morinju je proveo dva mjeseca i 4 dana a najteži mu je bio 06.12.1991. godine jer je tada najviše tjelesno ozlijeđen jer su čuvari ušli u baraku i udarali su ih nogama u čemu se najviše isticao Željko Bjelica.

Katić Antun, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 27. studenog (novembra) 1991. godine odveden u logor Bileća gdje je boravio sve do 23.05.1992. godine kada je prebačen u Morinj a u Morinju je bio sve do razmjene 02.07.1992. godine a prilikom dolaska u Morinj morao je proći kroz špalir naoružanih vojnika koji su ih udarali palicama, nogama, kundacima a Boro Gligić je uz pomoć ostalih stražara izvršio njihovo postrojavanje 5 redova i održao im govor kako ima da se ponašaju u logoru kada stražar poviče »slušaj vamo otvaram vrata« i svim moraju skočiti na noge stati na svoje prostirke rukama prema zidu, raširiti noge a ruke staviti iza vrata i gledati na pod i da ne smije gledati u stražara. Jednom prilikom ga je stražar koji se preziva Ilić prilikom povratka sa WC-a udario i slomio dva rebra kundakom od automatske puške. Puno puta ga je istukao Boro Gligić koji mu se predstavio kao potporučnik a uskoro poručnik a bio je njega i zarobljenike drvenom palicom dužine oko metar i po debljine oko 5 cm koju je zvao mudžirahman i udarao ih po leđima idući od jednog do drugog zarobljenika a dok su ih tukli tjerali su ih da pjevaju četničke pjesme. Špiro Lučić nije njega tukao ali je brutalno tukao druge zarobljenike. U logoru osobno nije vidio Mladjena Govedaricu.

Kesovija Niko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 05.10.1991.

godine pri povratku iz vinograda do kuće i odveden je u logor Morinj gdje je smješten u jednu baraku u kojoj je bilo još 26 lica iz Konavala. Udarali su ih ali on ne zna ko jer po imenu i prezimenu ne zna imena čuvara koji su ih udarali. Osmi dan od dolaska u Morinj puštili su ga da ide kući stim da se svaki treći dan morao javljati u zapovjedništvo neprijateljske vojske što je i činio.

Kocelj Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 27.10.1991. godine u Cavtatu kao zapovjednik odreda civilne zaštite a narednog dana je odveden u logor Morinj. Nakon izlaska iz vozila dobio je udarac sa pendrekom u predjelu natkoljenice a potom više udaraca u predjelu stomaka i grudnog koša. Udarce je zadobijao idući kroz špalir stražara i vojnika. Od zadobijenih udaraca u špaliru zarobljenik Dabo Mato je pao na tlo, a tu noć su on i Mato smješteni u jedan metalni kontejner u kome su se nalazili i Ivo Kralj i Miho Kralj. Sjutradan je odveden na ispitivanje kod potpukovnika koji je bio korektan i koji ga nije fizički maltretirao nakon čega je smješten u baraku br. 2. a u Morinju je ostao sve do 14.12.1991. godine. Za svo vrijeme dok se nalazio u logoru niko ga više nije udarao ali su zato udarani drugi zarobljenici, a na ulazak stražara u hangare morali su skočiti na noge okrenuti lica prema zidu, staviti ruke na potiljak a onda bi stražari udarali a znali su izdvojiti zarobljenike i van barake i tamo ih udarati. Čuo je za Iva kuhara i boksera ali on nikada nije vidio da neko od njih udara zarobljenike.

Kralj Antun, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen u jedanaestom mjesecu 1991. godine kao predsjednik kriznog štaba u Cavtatu i odveden u Morinj u večernjim satima kada je morao proći kroz špalir neprijateljskih vojnika koji su ih udarali šakama, nogama, kundacima, pendrecima, a potom ih smjestili u kontejner a tokom noći vojnici su pucali iz rafala po limu što je stvaralo strašnu buku i veliku dozu straha. Sjutradan su ih sve postrojili i povelili u barake a na putu od kontejnera do barake stalno su ih udarali kundacima po tijelu i nogama. Sjutradan je odveden na ispitivanje kod majora a morao je držati ruke na potiljku glave i tada je najviše dobio udaraca a narocito prije samog dolaska i ulaska u kontejner. Od udaraca je dva puta padao na zemlju a ispitivan je deset dana za redom i prilikom dovodjenja svaki dan je dobijao udarce a u tom udaranju je najviše prednjačio visoki crni vojnik po prezimenu Lučić. Bio je strašno izudaran kada je odbio za TV Crnu Goru da pročita tekst koji su im prethodno dali. Lice koje ga je u kontejneru ispitivalo prilikom ispitivanja ga nije udaralo. Morinj je napustio pred Božić 1991. godine a zbog udaraca i maltretiranja u logoru proglašen je invalidom.

Kralj Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 11.11.1991. godine u Cavtatu gdje je dobio dobre batine a nakon 7 dana je odveden u logor Morinj i to u noćnim satima a silaskom iz kamiona udarali su ih a on je zadobio strahovit udarac u predjelu desnog oka od kog udarca je pao i duže vrijeme nije došao sebi nakon čega je smješten u neki kontejner a iz kontejnera u skladište. Sjutra ujutro je vodjen na ispitivanje a prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja stražar ga je udarao pendrekom i kundakom od puške po leđima, a dok je bio na ispitivanju nisu ga udarali. Neprijateljski vojnici su ulazili u skladišta kasno noću a na njihovu zapovjed morali bi skočiti iz kreveta okrenuti se licem prema zidu, staviti ruke na potiljak a onda bi stražari i drugi vojnici udarali sa ledja tako da nije mogao vidjeti ko ga udara. Od svih stražara koji su ih udarali jedino je zapamtio Špira koji je bio dosta opasan kao i stražara Mladena koji mu je pomagao.

Kukuljan Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.11.1991. godine kao civil u Čilipima i odveden u Morinj kada im je naredjeno da kleknu ispred hangara i da gledaju u zemlju a kada je podigao glavu od stražara je dobio čizmu u predjelu desnog bubrega. Nakon 10 dana boravka u hangaru jedinica. Prvi put je vodjen na ispitivanje kod potpukovnika koji ga je ispitivao 5 sati a ispitivan je ponovo nakon 10 do 15 dana a ispitivanje

je trajalo sat i po. On nije često udaran kao ostali zarobljenici a sjeća se da je dva puta udaran sa nogom dok je išao u improvizovani poljski WC. Stražari bi izvodili pojedine mladje ljude iz hangara tamo bi ih udarali a nakon što bi ih dobro premlatili vraćali bi ih u hangar, pa se sjeća da su najviše udarani Mitrović, Uhodic, Piplica, Grgić, Bukva, Ivo Kralj i dr. Osobe koje su se isticale u udaranju zvali su ih Ivo kuvar, Špiro Lučić koji je udarao i gotovo svakodnevno izvodio ih hangara i premlaćivao Nikolu Lučića. Logor je napustio 12.decembra 1991. godine.

Kužnin Vilson, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 17.10.1991. godine kao civil u Cavtatu i odveden u logor Morinj a izlaskom iz vozila dobijali su udarce šakama, nogama i puškama. Smješteni su u hangar za koji je 'kasnije saznao da je jedinica. Vodjenje na ispitivanje kod kapetana I klase. Za vrijeme ispitivanja ruka mu je bila vezana lisicom i uvijek su pored njega stajala dva stražara." Kapetan koji ga je ispitivao nije ga udarao ali su ga zato udarali stražari u trenutku kada bi kapetan napustio prostoriju a udaran je i prilikom odvođenja na ispitivanje i vraćanja sa ispitivanja, a kapetan bi mu tada rekao »ja sada idem a ti razmisli šta ćeš sada govoriti«. Nakon što su mu pokazane fotografije sa 99% sigurnošću kao ispitivača prepoznao je osobu na fotografiju br. 2 a na ispitivanje ga je vodio Špiro Lučić koji ga je udarao pendrecima kako njega tako i njegovog sina Rikarda koga je takodje skupa sa njim vodio na ispitivanje. Najteži trenuci u logoru su mu bili kada su mu sina povelili na ispitivanje i nisu ga vratili pa je četiri dana bezuspješno pokušavao da sazna šta mu je sa sinom što mu je teže padalo nego udarci a tek peti dan od stražara je saznao da mu je sin smješten u samicu.Od drugih zarobljenika je saznao da su uvjeti života u toj samici dosta teški. Negdje pred sam izlazak iz logora sin Rikard je prebačen u isti hangar gdje se on nalazio a logor su napustili 12.12.1991. godine. Stražari bi znali u večernjim satima ulaziti u hangar i glasno vikati »slušaj vamo otvaram vrata« pa bi se svi morali dići okrenuti licem prema zidu, staviti ruke na potiljak a onda bi stražari koji su bili u pijanom stanju udarali bez ikakvog povoda koga stignu a pojedine zarobljenike su izvodili van hangara i tame ih udarali. Od lica koja su se isticala u udaranju zapamtio je Špira Lučića i kuhara a kuhar je izvodio ljude i van hangara tako da nije vidio čime ih udara ali su se u baraku vraćali dobro isprebijani i sa ožiljcima. Nakon posjete Međunarodnog crvenog krsta dobijali su redovnije hranu i imali su jedno kupanje.

Ljubičić Miljenko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 07.01.1991. godine i odveden prvo u logor Morinj a potom u logor u Bileći a nakon toga ponovo vraćen u logor Morinj gdje je bio sve do 02.07.1992. godine kada je razmijenjen. Po nečovječnom postupanju prema zarobljenicima sjeća se Gligić Bora, dok se prema izrazito ljudskom ponašanju prema zarobljenicima sjeća Proročić Mladena koji je prema zarobljenicima postupao maksimalno ljudski. Jedne noći je vodjen na strijeljanje tako što su mu stavili krpu na oči, pročitali mu presudu da je ustaša, da mu je kazna strijeljanje i ispalili su rafal a nakon toga su ga ponovo vratili, tako da je zbog svega toga sto je preživio smršao 40 kg. Jedne noći je vidio Mladjena Govedaricu koji ga je pitao da li mu nešto treba i dali mu nešto fali pa mu je tražio cigarete i cipele a sutradan jedan od stražara je donio veliku kartonsku kutiju sa desetak pari cipela, šteke cigareta i čarape.

Margaretić Đuro, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik rezervnog sastava policije zarobljen 20.12.1991. godine i odveden u logor Morinj gdje je bio 30-40 dana nakon toga je odveden u Bileću gdje je bio oko mjesec dana a potom opet vraćen u Morinj gdje je bio do 02.07.1992. godine. Prilikom dolaska u Morinj čim je izveden iz vozila počeli su da pljušte udarci po njima od kojih udaraca je bio u šoku i pao u nesvijest. U oba logora je sistematski prebijan tukli su ga palicama čizmama, stukli su mu prsni koš a kada bi od udaraca pao na tlo gazili bi ga. Niz puta vodili su ga na lazna strijeljanja i na lažne razmjere, nalagano mu je da čučne i da čupa travu koje uopšte nema a od svih je bio najgori Boro Gligić koji ga je tukao i kada bi se umorio da ih tuče golim rukama tukao bi ih štapovima i palicama dok se ne

bi umorio.

Marinović Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 26.06.1992. godine u svojoj obiteljskoj kući nakon čega je poveden u Cavtat a potom u Morinj gdje je zadržan do 15.08.1992. godine. Dok je bio u logoru premlaćen je 19 puta a više puta je lakše i udaran. U hangaru su ulazili stražari i premlaćivali ih a najgora je bila osoba koju su zvali poručnik sa kojom su išla dva vojnika koja bi ih mlatili. Dva puta je vodjen na ispitivanje kod kapetana Ivanića koji ga nije udarao ali su ga udarali drugi stražari kojima je on davao mig da ga udaraju. Kada je jednom prilikom rekao stražaru koji je udarao jednog od zarobljenika i pitao ga kako bi se on osjećao da mu mlad covjek udara tako oca kao što on udara njih, ovaj stražar ga je tako jako udario kundakom od puške u predjelu vrata i rekao mu »šuti ustašo«, Ne može se sjetiti ni jednog imena i prezimena stražara koji su ih udarali.

Matić Anđelko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao civil 24.10.1991. godine i odveden u Morinj i smješten u baraku br. 2. Vodjen je na ispitivanje kod potpukovnika Goranovića koga je inače poznavao od ranije. Za vrijeme ispitivanja kroz staklo na kontejneru vidio je kako vani prolazi Mladen Govedarica koga je od ranije poznavao jer je radio u Kuparima kao oficir bezbjednosti. U logoru je bio do 27.11.1991. godine a za vrijeme boravka u logoru dva puta je premlaćen i to jednom u baraci dok je stajao i licem bio okrenut prema zidu i sa rukama iza glave kojom prilikom je udaran nogama, rukama i kundakom od puške od strane 5-6 stražara, a dva puta je udaran sa nogama i puškom dok je iz barake išao u WC. Od svih stražara koji su se isticali u udaranju zapamtio je ime Špira koji je uvijek bio pijan i Iva kuhara.

Matijašević Mijo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen početkom novembra 1991. godine nakon čega je odveden u Morinj i smješten u kontejner koji nije imao prozore u koji kontejner su nakon sat vremena ušli vojnici koji su ga počeli udarati sakama i nogama od kojih udaraca je izgubio svijest a u kontejneru je bio 3 dana. Ispitivan je četiri puta od strane kapetana u kućici koja je bila udaljena oko 150 m od barake. Stražari koji su ga vodili na ispitivanje udarali su ga šamarima, cijevima od puške ispod rebara. Ne može se sjetiti imena i prezimena stražara koji su udarali njega i druge logoraše a nikada nije znao njihova imena. U logoru je bio 52 dana nakon čega je razmijenjen.

Mezei Ivica, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 22.10.1991. godine i odvezen u logor Morinj a silaskom iz kamiona poveden je u baraku br.2. skupa sa ocem. Vodjen je na ispitivanje kod nekog kapetana a prilikom vodjenja na ispitivanje stražari ga nisu udarali. Nakon 15 dana po novo je vodjen na ispitivanje i dok je kapetan bio van stražari su ga udarali a potom su ga i odvojili od oca i prebacili u baraku br. 1. Osim tog dana kada je prebijen od strane stražara jos jednom je dobio udarce dok je bio u baraci kada je posle obroka nedostajala jedna zlica pa je od zapovjednika stražara boksera ispitujući gdje se žlica nalazi izudaran i to van barake. Strazari su svaki dan u baraci i van barake udarali Zdenka Bulića i Šikića. Oca su mu puštili iz logora prije njega a on je razmijenjen 12.12.1991. godine. Ivo kuhar bio je okrutan prema zarobljenicima i znao je kako njega tako i ostale zarobljenike udarati kutlačom po glavi a bilo je dobrih stražara koji su bili korektni. Kapetan koji ga je ispitivao nezadovoljan odgovorima pozvao bi strazara koji bi ušao unutra izveo ga van i tamo ga udarao šakama a potom ga vratio u kontejner gdje bi kapetan nastavio ispitivanje.

Milićević Radosav, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 07.08.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske i odveden u logor Morinj. Izlaskom iz vozila vojnici su ga bacili na tlo i počeli ga udarati pendrecima, kundacima po svim djelovima tijela, a nakon toga su ga ugurali u hangar br.1. gdje je ostao sve do 12.12.1991. godine kada je razmjenom doveden u Cavtat. Uvjeti u logoru su bili teški, hrana nikakva a jedanput je vodjen na ispitivanje kod

potpukovnika a stražari koji su ga vodili na ispitivanje su ga udarali. U samom hangaru često su udarani od strane stražara i to kasno noću a svaki njihov ulazak je najavljivan sa riječima »slušaj vamo, otvaram vrata« pa bi se morali podići okrenuti prema zidu, sa rukama na potiljku glave, a onda bi stražari udarali koga bi htjeli, a pojedine zarobljenike su izvodili i van hangara i udarali ih. Najviše su udarali Miha Kralja, Zdenka Bulića, Boškovića, Safeta Macanovica i dr. a njega su na takav način jednom izveli i premlatili. Od lica koji su ih udarali jedino je zapamtio Iva kuhara jer je bio najžešći u udaranju i Špira Lučić koji je najviše muka zadao zarobljeniku Lučić koji je ležao pored njega i koga mu je bilo toliko žao da je čak poželio da jedanput ide da primi batine umjesto njega. Nakon posjete Međunarodnog crvenog krsta uslovi su se poboljšali, Kada je napuštio Morinj po stomaku i leđima imao je 30 modrica od zadobijenih udaraca.

Obrad Jela, saslušana u svojstvu predstavnika ostećene porodice u bitnom je navela da se u ime ostećene porodice pridružuje krivičnom gonjenju protiv optuženih, sobzirom da je njen brat Obrad Jako sada pokojni.

Vučica Mato, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 03 listopada (oktobra) zarobljen kao pripadnik pričuvnog sastava ZNG-a a 12. listopada (oktobra) odveden u logor Morinj. Kada su stigli u logor pri izlasku iz vozila uniformisane osobe su ih udarali sa nogama i kundacima od puške sve dok ih nijesu utjerali u jedan hangar nakon čega su ih pretresli i uzeli sve vrijedno što su imali kod sebe. 17. listopada (oktobra) je prvi put vođen na ispitivanje a logor je napustio 12. prosinca (decembra) 1991. godine. Na ispitivanje je vođen 2 puta a ispitivao ga je njemu nepoznati oficir crni mali čovjek a prilikom odvođenja i dovodjenja na ispitivanje udaran je od strane stražara a dok je ispitivan ruke su mu bile vezane liscima a ako bi ispitivač izašao ulazio bi jedan »kauboj« i odmah ga je po leđima počeo udarati električnim pendrekom. Ispitivač mu je bio jedan crni čovjek koji mu se predstavio da je iz Varazdina. Stražari među kojima se isticao Špiro Lučić su znali zarobljenicima puškom zaplesti nogu a nakon što bi zarobljenik pao ovaj bi ga udarao i pitao »šta ti se dogodilo ustašo« i noću su ih izvodili iz hangara i tamo ih udarali a on je tri puta izvođen noću i izudaran pendrecima, kundacima i nogama. Električnim pendrekom ga je tukao i Ivo kuhar koga je on osobno poznao kao šefa kuhinje Hotela »Fjord« a u njegovom udaranju su najviše učestvovali Ivo kuhar kome je prezime Menzalin ili Manzulin i Lučić Špiro. Ivo kuhar je električnim pendrekom sem njega udarao Bagoje Zlatka i Iva Kristića i to u predjelu ramena i kičme a da li je još nekoga udarao nije mogao vidjeti od svoga jada. Udarce pendrekom je dobijao i po glavi, leđima, po bubrezima i debelom mesu i to su sve bile »fruste«. Špira Lučića je upoznao u Morinju a istog su poznavali ljudi iz Konavala koji su bili instruktori vožnje kod kojih je Špiro polagao vozački, Špiro Lučić ga je tukao metalnim kundakom u predjelu bubrega a svakom od zarobljenika je »putio« noge. Prilikom ulaska stražara u hangare na riječi »slušaj vamo« morali su stavljati ruke na zatiljak i okretati se u pravcu zida i nijesu se smjeli okretati jer ako se okreneš dobiješ više udaraca. Pojasnio je i to da je saslušan kod istražnog sudije 2008. godine kada su bili prisutni državni odvjetnik Crne Gore, da je zapisnik diktiran i da je on kao takav potpisao.

Smoljan Silvio, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je prilikom povlačenja u jednoj diverziji na heliodrumu u Mostaru bio ranjen i zarobljen 09.04.1992. godine nakon čega je prebačen u Bileću a dana 23.05.1992. godine prebačen je u Morinj gdje je bio smješten u jednoj baraci i u Morinju je bio do 14.08.1992. godine kada je izvršena razmjena. Dok je bio u logoru tjerali su ih da pjevaju četničke i Jugoslovenske pjesme a jedan od čuvara u logoru koji se zvao Boro Gligić zv. "Vodnik" često je dovodio civile koji su bili pijani i koji su ih maltretirali tako sto su ih udarali granama, ženskim čarapama napunjenim pijeskom u predjelu potiljka, leđa i bubrega. Mladen Govedarica je bio zapovjednik zatvora i nije mu poznato da je on sudjelovao u zlostavljanju zatvorenika. Za Lučić Špira i Tarla Zlatka je čuo a Iva Menzalina i Iva Gojnić ne poznaje a čuo je za Iva koga su zvali "Kuhar". Sa jos dvojicom zarobljenika za

tri minuta morao je oprati 90 porcija, a tjerali su ih da se biju između sebe a ako nećete dobijete batine a ako udarate opet dobijete batine. 23.06.1992. godine izveli su 9 zarobljenika to je bila vojna policija i počela ih je udarati tako da je on dobio 57 udaraca pendrekom, 5-6 udaraca nogom i 3-4 udarca kundakom u predjelu glave i bubrega. Nakon što su završili vojni policajci sa udaranjem imao je osjećaj da ga je nogom u predjelu bubrega udario Boro Gligić, bar tako misli i ako nije siguran a njih 9 koji su tog dana udarani zvali su se »zeleni«, Da je Govedarica bio zapovjednik saznao je nakon izlaska iz Morinja.

Kukuljica Pero, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 28.10.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske a naredni dan odveden u Morinj. Čim su dovedeni govorili su im da će ih ubiti pa se pojavila jedna osoba sa kuhinjskim nožem za koga su mu kasnije kazali da je kuhar a ustvari to je bilo samo zastrašivanje. Ulaskom u hangar nije prepoznao svog susjeda dok ga ovaj nije pozvao a radilo se o sada pokojnom Želimiru Miljaniću. Izlaskom iz vozila zadobio je udarac sa čizmom u predjelu rebra, morao je hodati savijen i proći kroz tunel ljudi od kojih su dobijali udarce sve dok nisu ugurani u hangar. Svakodnevno su se dešavala premlaćivanja i to tako što bi stražari ulazili i na poziv »otvaram vrata« svi bi morali ustati a onda bi izvodili nekoga od zarobljenika i tamo ga udarali jer bi čuo njihove jauke i udarce a na takav način su njega jedanput izveli a među licima koja su na takav način izvodjena i udarana sjeća se Zdenka Bulića koji je po povratku u hangar pljuvao krv. Na ispitivanje je vođen 4 ili 5 puta i ispitivao ga je kapetan I klase visok sa brkovima sa crnom kosom i isti je bio korektan prema njemu, a pitao ga je vezano za vojne stvari a poslije ispitivanja bi bio pretučen od strane stražara. Ne zna da li samoinicijativno ili na znak onoga ko ga je ispitivao a njegovo ubjedjenje je bilo da je to samoinicijativno od strane stražara. Od ostalih zarobljenika je čuo da je najopasniji u maltretiranju Špiro Lučić. Stražari su i u hangarima tukli zarobljenike i premlaćivali ih a često su ih izvodili van hangara i tamo premlaćivali. Zapamtio je i nadimke Bokser i Ivo kuhar koji su bili dosta okrutni u udaranju zarobljenika, a stražari su se izživljavali nad njima tako što su ih tjerali da pjevaju nacionalne crnogoske pjesme. Ime Ilica koje ga je udaralo ne zna ali ga je često gledao kako sprovodi zarobljenike. Naveo je i to da mu je jako žao što ne može ispričati više detalja jer je tokom boravka u Morinju bio u takvom psihičkom stanju da jednostavno se ne pamte lica, želite da preživite i pokušavate da zaboravite sve one što se u momentu ne čini bitnim i onda se jednostavno poslije toga ne sjećate. Što se tiče Iva kuhara sjeća se da je zarobljenike udarao pri podjeli hrane. Ne može se izjasniti o imenima lica koja su njega udarala ali po broju udaraca koje je zadobio procjenio je da ga udaraju dvije, tri ili četiri osobe jer je udaran u predjelu ledja, sa strane, šakama, nogama. Nakon posjete Međunarodnog crvenog krsta imao je dojam da više nije bilo onako otvoreno zlostavljanje.

Veramenta Vlaho, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 8.10.1991. godine kao hrvatski dragovoljac te odveden u logor Morinj nakon čega su izlaskom iz vozila kada su prvi izašli Antun Čagalj i Marko Saravanja čuo je udarce i njihove jauke a njega je jedan od vojnika potegao za nogu tako da je iz vozila pao na stražnjicu i glavom udario od vrata od vozila pa ga je jedan od vojnika podigao i onda je dobijao udarce u špaliru i to uglavnom u predjelu ledja i glave, a na kraju špalira jedan vojnik ga je udario šakom u predjelu glave i to iza uha usled čega se zatetirao nakon čega je vidio jednu čizmu kako ide u predjelu njegove glave i od tog zadobijenog udarca je pao tako da se dalje ne sjeća sve do momenta kada se osvjestio u hangaru u kome se nalazio 70 do 80 zarobljenika. U hangaru je bio smješten do Zdenka Bulića koga je i ako ga je poznao od ranije nije prepoznao jer mu je glava bila u posjekotima i šavovima a lice u modricama i oteklo. U Morinju je bio sve do 12.12.1991. godine. Jedanput je vođen na ispitivanje kod oficira sa brkovima gdje nije bio fizički maltretiran ali su ga za to dva stražara koja su ga vodila na ispitivanje udarala rukama, nogama i kundakom od puške. Tjerali su ih da pjevaju pjesme »oj svijetla majska zoro« a svaki dan su čuvari ulazili u hangare udarali

zarobljenike a pojedine su izvodili van hangara i tamo ih tukli. U hangare su ulazili izgovarajući riječi »slušaj vamo, otvaram vrata« a oni bi morali skočiti na noge i okrenuti se glavom prema zidu. Zapamtio je Špira Lučića koji se sam predstavljao i koji je svakoga tukao pendrekom, čizmom ili šakom a posebno je maltretirao zarobljenika Lučića - kapetana iz primorja jer su prezimenjaci tvrdeći da mu srami prezime i udarao ga je u hangaru jer i ako je bio okrenut leđjima čuo je udarce i čuo je kako Nikola stenje a u blizini njih dvojice nema niko a njega je Ivo kuhar koji je takodje tukao zarobljenike kada je on dijelio hranu udarao ga je kutlačom po prstima ruke, i to u gornjem dijelu u predjelu žila koje se nalaze na gornjem dijelu šake. Ivo ga je udarao kutlačom po rukama jer nije vratio na vrijeme porciju, jer je traženo da zarobljenici brže jedu a voda sa kojom je morao prati porcije je bila toliko hladna da su mu zglobovi na rukama natekli od hladnoće. Lice koje ga je ispitivalo postavljalo mu je pitanje vezano za to ko je bio zapovjednik, koliko ima ZNG-a i s1. Predstavnici međunarodnog crvenog krsta su im omogućili da se jave porodicama a s obzirom da su on i otac bili u istom hangaru to je on iskoristio svoju prijavnicu i uputio je porodici Zdenka Bulića koga su inače bili sakrili kada su dolazili predstavnici Međunarodnog crvenog krsta i tim kartonom poslao Zdenkovo obitelji poruku da je živ. 66 dana je proveo u logoru a kada se po povratku pogledao u ogledalo sebe nije prepoznao. Ivo kuhar je znao da prozove Piplica Luku a nakon što ovaj izađe iz hangara čuli bi udarce a tako ga je zaredom udarao desetak dana a na isti način je udarao i Ivicu Čuka i Adrijana Piplicu Lukinog brata. Kada je saslušan 2008. godine bila je prisutna tužiteljica iz Crne Gore sa još par Iica i svoj iskaz je davao slobodno i ispričao joj sve vezano za događaj za Morinj. Ivo Gojnić je nosio mornaričku uniformu a u hangar je ulazio sa škorpionom imao je stav vojnika i zastrašujući zapovjednički ton. Kada bi se u hangar dešavalo nešto hitno bilo prozivka da neko izađe da neko ide na ispitivanje da se prebaci u drugi hangar, ili da ide na kupanje ili šišanje uvijek bi tu bio Ivo Gojnić ali nije vidio da je nekoga tukao.

Ucović Nikša, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 13. listopada (oktobra) 1991. godine i odveden u logor Morinj 14. listopada (oktobra) 1991. godine i odmah po dolasku u logor a po izlasku iz vozila udaran je skupa sa ostalim koji su bili sa njim i to od strane uniformisanih osoba koje su ih udarale sve dok nijesu uvedeni u hangar. Stražari su često ulazili u hangar i danju i noću a na njihov dolazak upozoravani su riječima «Slušaj vamo otvaram vrata» kada bi se oni morali dići, okrenuti lice prema zidu, staviti ruke pozadi glave nakon čega bi ih stražarali udarali i to koga su htjeli, a pojedine zarobljenike su izvodili van hangara i onda bi ih tamo izudarali i tako izudarane vraćali u hangar. Udaran je više puta, a dva puta je bio tako premlaćen da je bio blizu besvjesti. Jednom je to bilo u hangaru a drugi put van hangara. One koje su se isticali po udaranju zapamtio je Špira Lučića, boksera, Iva kuhara dok ostalima ne zna imena a ne bi ih sada prepoznao jer bi tokom udaranja morao držati ruke na potiljku i gledati ispred sebe. Vodjen je na ispitivanje i prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja udaran je od strane stražara i to u predjelu bubrega, želuca, vrata, po nogama i to pendrekom. Lice koje se nalazilo u Morinju po prezimenu Lučić udarao je prezimenjaka Lučića i kada bi ga udarao govorio bi mu 10 udaraca za oca i 10 za njega i čuli su se jauci. Iskaz kod istražnog sudije davao je i 2008. godine u prisustvu predstavnika iz Crne Gore koji zapisnik je potpisao.

Herget Josip, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao ratni zarobljenik boravio u Sabirnom centru Morinj u Cmoj Gori a da je zarobljen 15.10.1991. godine i da je u logoru bio do 12.12.1991. godine kada je izvršena razmjena, da su u logoru postojale tri barake u koje su bili smješteni a od baraka do kontejnera za ispitivanje vodio ga je stražar Lučić Špiro tako što je išao rukama podignutim iznad glave i za to vrijeme ga Lučić nije udarao ali je čuo od drugih zarobljenika da ih je Lučić tukao prilikom vođenja na ispitivanje i to policijskom palicom. Dalje je naveo da je bio naročito nemilosrdan jedan kuvar kojeg su zvali Ivo i koji je prije rata

radio u jednom hotelu u Dubrovniku jer je ljude koje je znao iz Konavala mučio, a kada bi ih izvodio iz hangara čuli su se udarci i jauci. Ivo kuhar je izvodio lice koje se zvalo Fadil Gaši pa se čuju udarci pa kada se isti vrati vidio je da je izudaran. Stanje u Morinju se poboljšalo nakon dolaska predstavnika Medjunarodnog crvenog krsta. Sjeća se detalja kada je doveden čovjek sa Orašca koji je bio u šumarskoj uniformi stražar po imenu Boro i koji je imao oružje i prijetio i psovao ga govoreći mu u smislu da je ubica i tjerao ga je da pjeva pjesme.

Prkačin Metodije, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 16.10.1991. godine u Cavtatu, da je odveden u Morinj a dolaskom u Morinj udaran je po svim djelovima tijela sa svih strana. Na ispitivanje ga je vodio Lučić Špiro koga je od ranije poznao jer je bio desetak puta gost u njegovoj kući. Dok ga je vodio na ispitivanje tukao ga je pendrekom po glavi, kundakom po tijelu, puškom koju je držao na gotovs i držao je tako što mu je u tijelo naguravao i posticao ga je govoreći mu da bježi držeći pusku na gotovs pa mu je bilo jasno da bi ga ubio. Ispitivao ga je jedan major koji se zvao Drago koji je bio fin i vidjelo se da je početnik u tom poslu i služio se upitnikom sa papirića koji se nalazio ispred njega. Osim stražara dolazili su i civili da ih tuku i siguran je da je te civile jer je to vidio kroz prozor doveo Govedarica koji nije ulazio u objekte ali su ovi ljudi koje je on doveo nakon što su ušli su tukli logoraše a za to vrijeme je Govedarica stajao ispred. Nikada nije čuo da je Govedarica govorio stražarima da određene zatvorenike malo »podgriju«. Posebno nečovječan prema njima je bio Ivo koji je bio umjetnik a imao je galeriju Sebastijan i imao je čin poručnika, On je nosio »šorpion« i ukoliko bi ga neko od logoraša pogledao udarao bi ga šorpionom po glavi, a njega je jednom prilikom udario šorpionom po glavi ali ne toliko jako da bi mu razbio glavu. Po okrutnosti se izdvajao Ivo kuhar iz Kotora koji je imao veliki nos i koji ga je jednom izveo i tukao pendrekom po testisima a za to vrijeme mu je vojni policajac držao pušku u ustima napetu i otkočenu tako da su mu testisi bili veličine rukometne lopte tako da je imao strahovite bolove. Po dobru poznanje izvjesnog Zlatka stražara koji radi u banci. Stražari su ih tjerali da hodaju četvoronoške, jahali su ih i tjerali ih da pjevaju četničke pjesme. Nakon što su mu pokazane fotografije br. 1 i 2 kazao je da ne prepoznaje osobe na fotografijama. Špiro Lučić je udarao pendrekom i Nikolu Lučića koga je optuživao da mu je osramotio prezime a udarao ga je i u hangaru pred njima a izvodio ga je i van hangara, a kroz prozor je vidio da Špiro Lučić udara zarobljenike prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja. Govedaricu je vidio više puta u Morinju ali nikada nije vidio da nekoga od zarobljenika udara. Kada bi Ivo kuhar udarao uvijek bi ponavljao jedinstvenu rečenicu »zašto nijesi srbin«. Zbog dešavanja u Morinju popio je tone tableta da bi zaboravio a i zbog dolaska u sud morao je da preživi sve te momente.

Čupić Andro, sin pokojnog Mate, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je od strane Srpsko Crnogorske vojske uhvaćen 03. listopada (oktobra) 1991. godine i kao civil je sproveden najprije u Kumbor a potom u Morinj što su ih u Kumboru svezali i to tako što su im ruke bile iza leđa a tokom puta su im svašta govorili i maltretirali ih a u Morinj su stigli noću gdje su njemu i Čupić Andru koji je bio skupa sa njim pretresali džepove, uzeli cigarete i novac i sve ostalo što su pronašli a njih su ugurali u jedan hangar u kome je bilo petnaestak zarobljenika odakle su vodili pojedine na ispitivanje ali kako njega nijesu dirali to je zahtijevao da i njega ispitaju pa je nakon petnaestak dana odveden na ispitivanje kod Kapetana I klase koje ispitivanje je trajalo kratko a za vrijeme ispitivanja je sjedio i ruke mu nisu bile vezane. Nakon što je završeno njegovo ispitivanje ovaj kapetan mu je dao 10 cigareta i kazao mu da to popusi sa svojim prijateljima a stražarima koji su ga doveli na ispitivanje je rekao da mu ne smije faliti ni dlaka sa glave i da ga niko ne smije dirati tako da njega niko nije ni dirao. Dok je boravio u logoru njega je udarao jedan od stražara koga su zvali čoban i to tako što je ulazio u hangar dok je on ležao a onda bi ga čizmama gazio po nogama i nazivao ga starim ustašom. Druge zarobljenike naročito mlađe stražari su dosta udarali jer bi ih izvodili iz hangara tamo

bi ih udarali nakon čega bi se zarobljenici vraćali krvavi i modri. Najviše su udarani dva lica po prezimenu Kralj koj i su bili tako pretučeni da ih njihova rođena majka ne bi mogla prepoznati i jedan Lučić. Lučić je kada je ušao u logor imao 110 kg. a iz logora je izašao sa 60 kg. U udaranju i premlaćivanju zarobljenika najviše su se isticali lice po prezimenu Perunović i nadimkom bokser, zatim Ivo kuhar koga je od ranije poznavao, jedan njegov prijatelj Mato Milković jer mu je ovaj dobavljao voće i povrće a zarobljenike je tukao za vrijeme objeda i to šakama, čizmom, kutlačom a svojim očima je vidio kako zarobljenike udara i Špiro Lučić koji je zarobljenike tukao šakama, nogama, kundakom i sa čim je stigao a redovno je udarao i onoga ko se usudio otići na wc za vrijeme njegove straže, a Lučić Špira je poznavao od ranije jer je živio 2 km od granice a 4 km od njegove kuće a poznavao je i majku Lučića jer je ona trgovala po Grudi i prodavala sir. Lučić je pijan noću dolazio u hangar i izvivljavao se nad zarobljenicima a i udarao je i one koji su iz hangara vodjeni na ispitivanje. Među stražarima je bilo i dobrih ljudi. Iz logora je izašao 12. decembra 1991. godine.

Moretić Autun, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik pričuvnog sastava policije zarobljen 20.12.1991. godine i odveden u logor Morinj gdje je bio sve do 02.07.1992. godine, stim što je u međuvremenu bio prebačen i u logoru u Bileću. Kada su došli u Morinj kompletna smjena stražara je nasrnula na njih i udarala ih toljagama, kundacima i čime su se dohvatili. U Morinju su ih svakodnevno tukli, pretučen je bezbroj puta bez ikakvog razloga a vodjen je i na lažna strijeljanja. Bezbroj puta je izudaran po bubrezima tako da mu je bila prisutna krv u mokraći zbog čega se dugo vremena liječio. Jednom je vodjen na ispitivanje koje je trajalo cijeli dan ali ne zna ko ga je ispitivao. Po izričitoj nečovječnosti pamti Bora Gligića, Iva kuhara, Špira Lučića, a Boro Gligić je i njega kao i ostale udarao palicom, čizmom, kundakom, toljagom, a tukao bi ih u samom logoru i izvodjenjem iz logora a isto je to činio vojni policajac Špiro Lučić. Ivo kuhar bi zajedno sa stražarima ulazio u baraku i tukao ih dok se ne bi umorio a tada bi dolazili drugi i nastavljali bi ih tući birajući logoraše bez nekog lošeg kriterija. Kao nečovječnog sjeća se i Iva Gojanovića.

Mrkonjić Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 07. listopada (oktobra) 1991. godine i to kao pripadnik Hrvatske vojske i odveden u logor Morinj. Kada je dolaskom u logor izudaran pendrekom od jednog stražara a nakon toga smješten u hangar. Peti ili šesti dan nakon što je doveden u Morinj vodjen je na ispitivanje kod mornaričkog oficira i to tri puta a dok je ispitivan sjedio je dok mu je na jednoj ruci bila lisica privezana za neki ormar u kontejneru. Nije znao odgovore na postavljena pitanje na što mu je oficir rekao »praviš se mangup« kada ga je pred njim počeo udarati stražar, a kada su mu pokazane fotografije 1 i 2 naveo je da ga ta osoba najviše podsjeća na osobu sa fotografije br. 1 i to osoba koja sjedi prvi slijeva. U sva tri navrata kada je vodjen na ispitivanje zadobijao je udarce pendrekom od strane stražara i to u prisustvu ovog oficira. Stražari su ih fizički i psihički maltretirali skoro svakodnevno i to tako što bi pri ulasku u hangar na njihov znak »slušaj vamo otvaram vrata« zarobljenici se dizali na noge okretali licem prema zidu i stavljali ruke na potiljak glave nakon čega bi stražari udarali koga bi htjeli a izvodili su zarobljenike van hangara gde su ih udarali. Među stražarima je bilo i dobrih ljudi izvjesni Žarko i Mladen koji su bili dobri prema zarobljenicima. Od stražara koji su se najviše isticali pri udaranju bio je stražar Lučić Špiro koji je posebno mlatio nekog Lučića zarobljenika i izvjesni bokser a zapamtio je Iva kuhara koji je bio strah i trepet u logoru i uvijek se pojavljivao pri dodjeli hrane. Udarao je u hangaru njih zarobljenike a pojedine je izvodio i van hangara i nad njima se izvivljavao.

Opušić Niko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine kao pripadnik narodne zaštite nakon čega je teretnim vozilom povezen u logor Morinja a na putu do Morinja vojnici su se na njih izvivljavali jer su ih udarali, pljuvali i govorili im da će ih ubiti. U logoru je proveo 51 dan gdje su uslovi bili jako loši a stražari su ih stalno tukli

kada bi išli mokriti van barake a na svaki ulazak stražara i rezervista u baraku morali su ustati, staviti ruke na potiljak okrenuti se licem prema zidu a onda bi oni udarali sa ledja a ne vide ko ih udara jer se ne smiju okrenuti. Po udaranju je najviše zapamtio lice koje se prezivalo Lučić.

Ante Pavlović saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen izmedju 10 i 15 travnja (aprila)1992. godine, da je prvo bio u zatvoru u Bileći a potom prebačen u Morinj, da su svaku večer stražari u grupama ulazili u magacine gdje su se oni nalazili i izivljavali se nad njima tako što su ih tukli šakama i nogama, kundacima od pušaka, vrećama napunjeni pjeskom, prisiljavali ih da kleče na rukama, na potiljku i glavama pognutim prema tlu sve do iznemoglosti, u više navrata su ga odvodili na ispitivanja tada su ga tukli i u odlasku i povratku a kako se sve dešavalo noću to nije mogao vidjeti ko to radio. Lica protiv kojih se vodi postupak nije čuo za njihova imena osim za Govedarica Mladjena koji je bio zapovjednik zatvora.

Pendo Božo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 30.10.1991. godine u Cavtatu u hotelu Epidaurus dok je bio u posjetu roditeljima, a bio je pripadnik pričuvne policije. Kompanjonom je odveden u logor Morinj kada je prošao kroz špalih stražara i vojnika koji su ih udarali nogama, rukama, pendrecima, a potom ih smještali u metalni kontejner koji je imao samo ulazna vrata gdje je proveo 3 dana i tri noći. Iz kontejnera je vodjen na ispitivanje kod njemu nepoznate osobe koja je bila u mornaričkoj odjeći a od kontejnera pa do prostora gdje je vodjen na ispitivanje udaran je od strane stražara kundakom od puške. Čuvari bi ulazili svaki dan u hangare, ulazili bi i noću a na otvaranje vrata morali su ustati, okrenuti lice prema zidu, pognuti glavu i staviti ruke na potiljak a tada bi ih čuvari udarali a neke od zarobljenika bi i izvodili van i vraćali ih isprebijane. Njega na svu sreću stražari nijesu izvodili. Nije zapamtio nikoga po imenu i prezimenu od stražara koji su ih fizički maltretirali a od drugih zarobljenika koji su zarobljeni prije njega saznao je da se u maltretiranju ističe Ivo kuhar ali on te osobe nije upoznao. Dok se nalazio u baraci jedan put je vodjen na ispitivanje i na putu dok su ga vodili na ispitivanje stražari su ga udarali kundakom od puške i pendrecima, a od stražara koji su im dosta pomogli zapamtio je Mladena Proročića i Rajka Baštricu na koga je uticaj imao Mladen Proročić.

Piplica Andrijano, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 15.10.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske i odveden u Morinj gdje je smješten u hangar jedinicu a izlaskom iz marice pa do hangara uniformisana lica su ih udarali kundacima od puške. Nakon petnaestak dana prebačen je u hangar br. 2 gdje je ostao sve dok nije napustio Morinj 12.decembra 1991. godine. Dva puta je vodjen na ispitivanje a ispitivao ga je njihov oficir kome ne zna ime ni prezime a za vrijeme ispitivanja sjedio je na stolici, ruke mu nisu bile vezane a dva stražara su mu bila iza ledja. Tokom dovodjenja na ispitivanje i vraćanja sa ispitivanja stražari su ga udarali kundakom ili sa cijevom od puške u predjelu ledja. Ne može se sjetiti imena stražara koji su ih tukli samo zna da je u udaranju sudjelovao neki kuhar, a stražari su ulazili u hangare i po danu i po noći a oni bi morali ustati, okrenuti se ledjima prema zidu, staviti ruke na potiljak a pojedine zarobljenike su izvodili iz hangara i tamo ih udarali. Njega nisu izvodili van hangara ali jesu njegovog brata Luku.

Prlenda Mato, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 02.11.1991. godine u mjestu Poljice i odveden u logor Morinj gdje su ih pretresli a potom smjestili u hangar jedinicu a do hangara nije udaran od strane uniformisanih osoba. Na ispitivanje je vodjen dva ili tri puta a ispitivao ga je potpukovnik Stojanović koji je bio glavni u službi bezbjednosti a za vrijeme ispitivanja sjedio je i nije bio vezan. Stražari ga nisu udarali prilikom odvodjenja i vraćanja sa ispitivanja a potpukovnik Stojanović nezadovoljan odgovorom koji je dobio sa palicom ga je udario po ledjima jedan put. Ni u hangaru ni van hangara nije udaran od strane stražara ali su stražari ulazili u hangare udarali zatvorenike a najviše Zdenka Bulića. U udaranju

zarobljenika najviše su se isticali Ivo kuhar i Špiro Lučić koga je on poznavao od ranije. Mnogo im je pomogao dolazak Medjunarodnog crvenog krsta jer su se uvjeti u pogledu maltretiranja i udaranju zarobljenika popravili a u logoru je bio sve do 12.12.1991. godine kada je razmijenjen. Stražari bi pijani ulazili u hangare i noću i danju i tjerali ih da pjevaju njihove pjesme. Od maltretiranja i udaranja nastradao je Ivo Kralj.

Prokurica Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.10.1991. godine na izlazu iz tunela na Konavadskom polju kada je i ranjen i nakon provedena dva dana u bolnici odveden je u logor Morinj gdje su ga tukli kao i ostale. O imenima se ne može izjasniti osim za vojnog policajca Špira Lučića koji je tukao zarobljenike mada njega osobno nije tukao. Iz Morinja je izašao 12.12.1991. godine.

Puljić Jozo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 15. listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik Hrvatske vojske a nakon toga prebačen u logor Morinj a prilikom dolaska u logor on i ostali zarobljenici prošli su kroz jedan »tunel« odnosno kroz »špalir« uniformisanih osoba gdje su ih do hangara gdje su bili smješteni čitavo vrijeme udarali čizmama na nogama, pendrecima i cijevima od pušaka. Stražari su često ulazili u hangar i onda su ih postrojene uza zid i licem okrenutim prema zidu i očima prema tlu a rukama na potiljku glave udarali kako su htjeli a izvodili su zarobljenike i van hangara i tamo ih udarali čizmama na nogama, pendrecima i to uglavnom u predjelu rebra i bubrega. Od onih koji su ih najviše udarali i maltretirali zapamtio je osobu po imenu Bokser« Iva kuhara i Maradonu. Ne može svjedočiti o tome kako je izgledao Ivo kuhar jer ga je jedino poznavao po glasu a nije imao prilike da ga pogleda jer je on najviše vikao po logoru a glas mu je kreštav a tukao je i njega i druge zarobljenike. Nije smio podizati glavu i gledati niti njega niti ostale stražare jer je naredba bila da pogled bude na pod. Zapamtio je i Bora Gligića koji je bio zapovjednik smjene stražara i stražari su uglavnom njega slušali a za vrijeme njegove smjene najviše su dobijali udaraca ali njega osobno nije tukao. A kada bi zarobljenike izveo iz hangara čuo je njihove krikove i zapomaganja. Na ispitivanje je vodjen više puta i svaki put je bio udaran i tokom odlaska i tokom povratka sa ispitivanja a ispitivao ga je neki oficir koji ga nije tukao a par puta je bio vezan sa lisicama dok je ispitivan dok u par navrata nije bio vezan.

Radoš Jure, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 04.11.1991. godine kao pričuvni pripadnik ZNG-a i odveden u Morinj gdje je bio sve do 14.11.1991. godine. Dio zarobljenika je svakodnevno a i noću premlaćivan od strane stražara i vojnika, šakama, nogama, palicama, a okrenuti ka zidu i držeci ruke na zatiljku bi ih tako udarali a po nečovječnosti pamti kuhara Iva koji je ljude tukao nogama, pesnicama a tukao je i njega. Na fotografiji nije prepoznao Govedaricu a navodi da ih je taj čovjek po prezimenu Govedarica psihički iscrpljivao govoreći im da su ustaše, da im je nalogao »okreni se« nakon čega bi i počeli pljuštati udarci, a zna da se radi o Govedarici jer su ga tako ostali pripadnici vojske oslovljavali. Imena ostalih iz Morinja ne zna.

Radovac Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 19 listopada (oktobra) 1991. godine i odveden u logor Morinj a dva dana nakon smještaja u hangar vodjen je na ispitivanje. Na ispitivanje je sjedio a na jednoj ruci mu je bila lisica pa kako Major nije bio zadovoljan sa njegovim ispitivanjem naredio je stražarima da ga vode nazad i tada su ga stražari udarali a misli da je ovaj Major destikulacijom i dao znak da ga udaraju do hangara a kada su mu pokazane fotografije 1 i 2 među njima nije poznao tog Majora. Prilikom drugog ispitivanja i vraćanja u hangar stražari su ga vodili na strijeljanje ali ne zna imena tih stražara i pucali su mu iza leđa u zrak zbog čega je bio u soku. Stražari su ulazili u logor uglavnom po danu a ulazili su nekada i noću pijani. Više puta je izvodjen iz hangara od strane stražara koji su ga udarali pendrecima, čizmama i čim stignu. Od stražara i drugih ljudi koji su ih najviše mučili

i udarali zapamtio je kao najgoreg Iva kuhara koji ih je uglavnom udarao kod dodjele objeda a njega je jednom prilikom snažno udario pendrekom u predjelu prsišta tako da mu je pukla prsna kost i ostala mu je rupa koja je i dan danas vidljiva. Zapamtio je i Špira Lučića kojeg je od ranije poznavao jer je dolazio iz Herceg Novog i prodavao poljoprivredne proizvode u Dubrovniku i taj Lučić ga je jednom isprebijao i stavljao mu je pendrek pod grlo govoreći mu da kaže koliko je Srpske djece zaklao. 29. studenog (novembra) 1991. godine je napustio Morinj.

Rajić Slavko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao civil bio na putničkom brodu jer je krenuo da obidje porodicu kada je uhapšen i ako mu nije rečeno zašto a potom povezen do mjesta Morinj i danima je bio zatvoren sam a nakon izvjesnog vremena je poveden do kontejnera gdje je jedan oficir vršio ispitivanje i čije prezime je bilo Pečinar koji je odmah pozvao dvojicu iz vana da ga ispeglaju i oni su ga bacili na pod šutirali čizmama po svim djelovima tijela a ispitivanja su se uglavnom odnosila koliko ih je u jedinici, kakvo im je naoružanje, ko je zapovijedao. Od stražara koji su ga tukli sjeća se Gligić Bora, češljao se na stranu imao je tamno smeđu ravnu kosu a nosio je plavu uniformu i pendrek i tukao ga je nogama uglavnom u predjelu bubrega. Govedarica Mladjen ga je jedanput ispitivao u kontejneru i dok ga je Govedarica ispitivao jednom prilikom ga je Pečinar udario šakom po glavi dok je sjedio na stolici. Osobe po imenima Tarle Zlatko, Lučić Špiro, Ivo Menzalin i Gojnić Ivo ne poznaje.

Selak Miho, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 10.10.1991. godine kao civil kod svoje kuće i odveden u Kumbor a sutradan u Morinj. Dolaskom u logor i izlaskom iz vozila smješten je u hangar i tom prilikom ga nijesu udarali ni stražari ni druge uniformisane osobe. Nakon mjesec dana vodjen je na ispitivanje kod oficira gdje je sjedio i nije bio vezan, a prilikom vodjenja na ispitivanje nije udaran od strane stražara. Svaki ulazak stražara u hangar najavljivali su sa »otvaram vrata« i oni su se morali ustati na noge i okrenuti se licem prema zidu i držati ruke na potiljku a stražari bi udarali koga bi htjeli. Izvodili bi zarobljenike iz hangara i tamo ih dobro izudarali a potom ih vraćali u hangare. Njega nijesu izvodili iz hangara i udarali ga a samo jedan put je dobio udarac sa kundakom u rame dok se nalazio u hangaru i nekoliko puta udarac nogom ali je sve to bilo ništa u odnose na udarce koji su zadobijali drugi zatvorenici. Sjeća se da su Marka Herca i Mata Butigana toliko isprebijali da se nijesu mogli ustati i koga je izudaralo lice koga su zvali bokser i jedan kuhar kome je bila specijalnost da izvede zarobljenika van hangara i tamo ga isprebija. Zapamtio je i Lučića za koga se govorilo da je iz Sutorine a koji je naročito udarao Nikšu Lučića govoreći mu tokom udaranja da je osramotio njegovo pleme. U Morinju je bio do 12.12.1991. godine. Uvjeti života u hangaru su bili loši a popravili su se dolaskom predstavnika Međunarodnog crvenog kriza.

Strujić Mato, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao izvidjač 04.10.1991. godine nakon čega je maltretiran izvođen na lažna strijeljanja a sutradan je odveden u logor Morinj. Tokom vožnje tukli su ih dvojica vojnih policajaca šakama i pendrekom a od udaraca koje je zadobio bio je u stanju polusvijesti. Na ispitivanje u kontejner je vodjen desetak puta a ispitivanju je prethodilo zastrašivanje, zadavanje udaraca od strane vojnih policajaca a ispitivao ga je mornarički oficir po činu kapetan crne kose a prilikom ispitivanja jedna ruka mu je bila vezana za zid iznad glave. Nakon izlaska iz Morinja od drugih logoraša čuo je da bi to mogao biti Mladjen Govedarica. Ako ispitivač ne bi bio zadovoljan signalizirao bi vojnim policajcima da počnu ga tući što su i činili tu u kancelariji pred ispitivačem i prilikom odvođenja u baraku a batine su bile redovite prilikom svakog odvođenja na ispitivanje. Po nečovjernosti se isticao kuvar za koga je kasnije saznao da se zove Menzalin koji je njih logoraše tukao nogama, rukama, daskom a njega su često dovodili kada je trebalo logoraša omekšati prije ispitivanja. Lučić Špiro je postupao identično i tukao logoraše koji bi trebali biti vodjeni na ispitivanje a tukao je njega kada ga je vodio na ispitivanje a Lučić je bio vojni policajac.

Šlangenber Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 15 studenog (novembra) 1991. godine kao zarobljenik doveden u logor Morinj gdje je bio do 12.12.1991. godine te da ne zna da li je imao svojstvo civilnog ili ratnog zarobljenika, da kada je dovođen u logor da su ih prije zatvaranja u kontejner gadjali kamenjem udarali palicama, psovali, vrijeđali, da su morali stajati satima sa uzdignutim rukama na potiljku, da su ih stražari ustajali usred noći izvodili iz baraka i da su u hladnoći satima morali stajati sa uzdignutim rukama, da je išao i na ispitivanja da ga je ispitivao major koji ga nije fizički zlostavljao, ali da su ga fizički zlostavljali stražari jer su ga tukli kundakom od puške i palicom, rukama, nogama i pendrekom da ga nikada nijesu tukli vrećama od pijeska po glavi i tijelu, niti su ga pak tjerali da hoda oslonjen na koljena i dlanove za koje vrijeme bi stražari sjedjeli na leđjima. Na ispitivanju u kontejneru je bio 3 puta gdje mu je major rekao da ih stražari ne smiju tući a kada je treći put išao kod majora na ispitivanje kako mu je bilo hladno major je zapalio peč da se zagrije i donio mu je vruć čaj.

Šutalo Lovro, saslušan u svojstvu svjedoka naveo je da je kao pripadnik Hrvatske vojske 09.listopada (oktobra) 1991. godine zarobljen i odveden u logor Morinj a kada je izlazio iz vozila udaran je sa svih strana zbog čega je izgubio svijest. Više puta je ispitivan a njega je ispitivao Major za koga su kasnije govorili da je musliman. Prilikom odvođenja na ispitivanje ruke su mu bile svezane lisicama a za čitavo vrijeme čuvari su ga udarali sa cijevima po tijelu i prilikom jednog takvog ispitivanja ovaj major ga je toliko pretukao pendrekom da je ovaj pao u nesvijest. Najviše ih je maltretirao Ivo kuhar koji ih je za vrijeme objeda udarao u baraci a znao bi ih izvesti i van barake i tući ih šakama, nogama i sa kačicom. Lučić Špiro ih je također udarao i prijetio im da će ih ubiti, zaklati i slično. Mladjena Govedaricu je sretao u logoru prilikom njegove kontrole u logoru sa njim nije imao nikakav kontakt niti ima saznanja o njegovim aktivnostima.

Trklja Božidar, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik ZNG-a zarobljen 05.10.1991. godine nakon čega je doveden u logor Morinj gdje je bio sve do razmjene 14.12.1991. godine, a kada je vođen na ispitivanje stražari su ga tukli nogama, šakama, pendrecima, kundacima, nalagali su im da čučnu i u tom položaju su ih udarali čizmama u predjelu leđa ali ne zna imena stražara koji su se nad njima izživljavali ali zna Iva kuhara koji je bio snažan i krupan čovjek i koji je prilikom djeljenja hrane jednom prilikom i njega udarao kutlačom i šakama a to je radio i drugima.

Urlović Luka, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03.juna 1992. godine u obiteljskoj kući nakon čega je odveden u Sutorinu gdje je bio 7 dana a potom u logor Morinj. Dolaskom u logor prislonjen je na zid nakon čega su ga vojnici udarali kundacima od pušaka i vrećama u kojim se nalazio pijesak a kada su ih dobro izudarali odvedeni su u kontejner od lima gdje je boravio 7 dana, a za koje vrijeme su tri puta dolazili vojnici i udarali ga a nakon 7 dana je prebačen u baraku. Na ispitivanje je vođen jedan put u kontejner. Dok je bio u baraci nijesu ga udarali osim u prolazu dva puta lagano nogom ili palicom ali su za to udarali mladje osobe. Te mladje osobe bi izvodili van i tame ih udarali i vraćali isprebijane. Vojnici bi noću ulazili u barake i na riječi «otvaram vrata» morali bi ustati staviti ruke na potiljak glave okrenuti prema zidu nakon čega bi ih udarali po leđjima tako da oni ne vide ko ih udara, ali se poprijeko moglo vidjeti očima kada udaraju nekog drugog. Ne sjeća se imena lica koji su ih udarali izuzev nekog Bore koji je imao zlatni zub u gornjoj vilici i koji bi ulaskom u baraku pitao iz svega glasa »tko mene voli« a ako bi neko rekao da ga voli prišao bi i ubio boga u njemu. Prije ručka su ih tjerali da se krste sa tri prsta i da pjevaju četničke pjesme.

Vitković Đuro od oca Nika, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 09.10.1991. godine da je odveden u logor Morinj, da ga je sačekao čovjek za koga su kazali da je bokser i isprebijao ga je. Ivo kuhar je zarobljenike udarao kutlačom i to metalnom sa kojom

je stavljaao grah u porcije. Kada bi kuhar pitao »ima repete, ko će« jednom prilikom ga je pozvao i čim mu je prišao kuhar mu je opsovao majku i rekao mu »hoćeš li repete jeli« i udario ga po glavi tom metalnom kutlačom. Vojni policajac Lučić Špiro bi dolazio u baraku i u vrijeme kada bi se dijelila hrana i u vrijeme kada bi pijan dolazio i tad a bi se okomio na neke logoraše i njih isprebijao tako da je i njega na isti način istukao puno puta a tukao ga je pendrekom, nogama i pesnicama. Nakon što su mu pokazane fotografije na fotografiji br. 1 prepoznao je osobu koja stoji i piše kojeg su ga u logoru zvali Iva on njega nije dirao ali je druge logoraše tukao, dok ostale na slici ne prepoznaje.

Veramenta Ivo sin pok. Vlahu, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao dobrovoljac HV-a zarobljen 8 listopada (oktobra) 1991. godine i doveden u Morinj kada je prilikom silaska iz kamiona usledjelo udaranje nogama u predjelu rebara a kojom prilikom mu je slomljeno jedno rebro i tri nastavka pršljena. Najgori za zarobljenike je bio Ivo kuvar koji je tukao zarobljenike, a jednog od zarobljenika kapetana Lučića najviše je mlatio Špiro Lučić i prijetio mu da kada prodje rat ni jedan Konavljjanin neće smjeti u Crnu Goru.

Vezilić - Novaković Niko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06. listopada (oktobra) 1991. godine kod obiteljske kuće i odveden u logor Morinj a skupa sa njim su bili zarobljeni Novaković Matija i Miho Duho. Odmah po dolasku u logor izvršena je pretraga njihove odjeće i odnijeto im sve što su kod njih našli bilo od novca, satova i sl, a onda su ih udarali pendrecima, čizmama na nogama nakon čega su ih ugurali u jedan hangar. Tri puta je ispitivan od strane jednog majora čije ime i prezime ne zna a za vrijeme ispitivanja nije bio vezan a za vrijeme ispitivanja ga niko nije udarao, a nije udaran ni prilikom odvođenja ni dovodenja sa ispitivanja. Stražari su ih udarali u samom hangaru i danju i noću a nakon njihovog ulaska oni bi se morali postrojiti uza zid sa rukama na potiljuku glave i licem okrenuti prema zidu tako da nijesu mogli vidjeti ko ih udara, tako da je on u nekoliko navrata izudaran. Od onih koji su se najviše isticali u udaranju zarobljenika su bilo Ivo kuhar, Špiro Lučić, Bokser i stražar Samardžić. Nakon što su mu pokazane fotografije 1 i 2 nije mogao prepoznati osobe koje se na njima nalaze.

Žikić Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 03. lipnja Uuna)1992. godine zarobljen u svojoj obiteljskoj kući nakon čega je odveden u Sutorinu a dana 14.08.1992. godine u Morinj u kom logoru su ih svakodnevno tukli i to najviše kada su ih vodili na ispitivanja. Posebno se po nečovječnosti sjeća stražara Bora čijeg se prezima ne sjeća i koji ga je udarao pendrekom, kundakom, čizmom i od kojih udaraca mu je ostao ožiljak na desnoj lopatici. Boro Gligić je mršav muškarac visok između 182 i 185 cm, težine oko 75 kg. a nadimak mu je bio "lepi Boro". Druga imena ne zna.

Duplica Bruno, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 17.10.1991. godine i odveden u Morinj u koji su došli u noćnim satima, kada su im naredili da se okrenu prema zidu rašire ruke i podignu ih u zrak te da rašire noge nakon čega su ih počeli udarati po ledjima i bubrezima, šakama, kundakom i pendrekom. Nakon toga su smješteni u skladište. Više puta je vodjen na ispitivanje i udaran je od strane vojnika koji ga je vodio do ispitnog mjesta a prilikom ispitivanja u kontejneru ruka mu je bila vezana lisicom za neku metalnu policu. Svrha ispitivanja je bila da se utvrdi ko je zapovjednik i da li govori istinu. Tokom ispitivanja nije udaran ali su ga po povratku u baraku udarali stražari. Stražari bi na riječi otvaram vrata ulazili u baraku a oni bi morali skočiti, okrenuti se prema zidu, držati ruke na potiljku a onda bi oni udarali koga bi htjeli. U noći bi ulazili pijani i tukli ih ali nisu mogli vidjeti ko ih udara. Lice po nadimku kuhar je izvodilo zarobljenike van a onda bi se čula lupa, jauci i galama a kada bi se zarobljenik vratio bio bi prebijen. Iz logora je izašao 13.12.1991. godine tokom razmjene.

Matijaš Nikša, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je u četvrtom mjesecu

1992. godine zarobljen na području Mostara kao pripadnik HOS-a nakon čega je odveden u Bileću a početkom 06. mjesecu u Sabirni centar Morinj gdje je ostao do 14. kolovoza (avgusta) 1992. godine kada je bila razmjena zarobljenika. Od samog početka boravka u Morinju trpio je neprekidno fizičko maltretiranje kako od strane čuvara Sabirnog centra tako i od lokalnih mještana koji bi ih skupa sa čuvarima tukli drvenim, gumenim palicama, raznoraznim predmetima, rukama, nogama, i da se jedino sjeća imena Boro koji je po njegovom mišljenju bio jedan od zapovjednika u tom centru i koji je bio najgori u zlostavljanjima i koji je podsticao ostale čuvare da ih zlostavljaju. Čuvari su ih tjerali da hodaju na koljenima i dlanovima da po cijelu noc kleče dok ne bi pali a tjerali su ih da drže glavu pokraj kante u kojima su ostali zatvorenici urinirali. Bora Gligića je opisao kao čovjeka punog sebe koji se morao iskaljivati na nečemu i da su mu oni dobro došli kao žrtva a da mu prvih mjesec dana boravka u Morinju nije znao ime. Njega je Boro Gligić dva puta udario nogom u predjelu bubrega. Josip Petranec je imao 24 preloma i sve prelome mu je nanio Boro Gligić jer ga je on najčešće prozivao da izadje van a on je svojim očima u hangaru svaki put vidio bez obzira što je bio savijene glave ispod oka kako Boro udara Josipa. Najčešće ga je udarao nogama na kojima je imao čizme.

Pintul Selim, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 23.05.1992. godine iz Bileće doveden u Morinj a kada su smješteni nastala je turtura udaranja, mlaćenja i to svako veče, jutro tačnije poslije doručka, ručka i večere. Tjerani su da pjevaju pjesme »od Topole pa do Ravne Gore sve straze Generale Draže« a stražar bi provjeravao pjevaju li a ako ne bi pjevali udarao bi čizmama u predjelu rebara i to sa jedne i sa druge strane što je prijavio ljekaru da ima povrede ali nije vodjen na snimanje a prilikom obavljenog pregleda u Zagrebu kada je napustio Morinj konstatovao je da ima prelom 3 rebra. Taj isti stražar ga je prilikom ručka udario dva puta drvetom i slomio mu je ključnu kost ali ne zna njegovo ime. Vodnik koji je dogonio hranu svaki dan je udarao Muhameda Taslaču. Ne zna ni jedno od imena lica koji su ih fizički maltretirali. Njih 69 zarobljenika su skupa iz Bileće prebačeni u Morinj i smješteni u hangar. Razmijenjen je 14.08.1992. godine.

Jović Božo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine kao civil na jednom brodu i prebačen u logor Morinj kada je pri dolasku udaran od strane čuvara i drugih vojnika neprijateljskih jedinica koji su ih dočekali u špaliru šakama, nogama, pendrecima, kundacima od pušaka. U logoru Morinj boravio je sve do 12. prosinca (decembra) 1991. go dine i za to vrijeme je 3 puta vodjen na ispitivanje ali kako je prošlo puno vremena ispitivača ne bi prepoznao. Prvi ispitivač je prema njemu bio korektan dok je drugi ispitivač ga svaki put za vrijeme ispitivanja maltretirao. Zapamtio je Iva kuhara jer je on maltretirao i udarao zarobljenike i to za vrijeme objeda i to pendrekom i kutlačom a po njegovom nalogu određeni ljudi su izvodjeni izvan objekta i po njihovom povratku i po njihovom izgledu bi zaključio da su ih tukli. Isto tako je zapamtio i Špira Lučića dok se ostalih ne sjeća.

Lasić Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je uhićen dana 03. lipnja (juna) 1992. godine i odveden u Sutorinu gdje je proveo 10 dana a 10. lipnja (juna) 1992. godine je odveden u logor Morinj. Zarobljenici su udarani i u samoj baraci i van barake i jedanput je bio izveden van barake i tame udaran od stražara po imenu Boro koji je bio vodnik - kapetan Smederevac jer je on bio posebno okrutan a posebno kada bi se napio. Od zadobijenih udaraca po cijelom tijelu bio je sav modar i imao je slomljena dva rebra a za vrijeme posjeta Medjunarodnog crvenog krsta stražari su ga skrivali. Naveo je i to da je čuo za Lučić Špira a vidio je i tri puta zapovjednika logora Mladjena Govedaricu. Dva puta ga je vidio kada ih je posjećivao Medjunarodni crveni krst a treći put za vrijeme razmjene. Nakon što su mu pokazane fotografije 1 i 2 prepoznao je Mladjena Govedaricu kao osobu prvu slijeva sa stopostotnom sigurnošću.

Bošković Boško, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 21. svibnja (maja) 1992. godine kao zapovjednik ratne policije nakon čega je odveden u logor Bileća gdje je bio 3-4 dana a nakon toga prebačen u logor Morinj sa još nekim zarobljenicima a prilikom dolaska u Morinj morali su proći kroz jedan špalir ljudi gdje su ih uniformisane osobe udarale čime su stigle, čizmama, nogama, kunacima od pušaka, pendrecima i s1. Dok se nalazio u hangaru u isti su ulazili stražari i udarali su ih čime bi stigli, a izvodili bi ljude iz hangara tamo bi ih isprebijali i ponovo vratili u hangar. Jedne prilike su ga vodili na strijeljanje tako što je lice čije je ime zapamtio a zvao se Boro Gligić izdao naredbu za njegovo strijeljanje a nakon date komande dvojica su iz oružja rafalno opalili iznad njega a Bora Gligića je zapamtio jer mu se on sam predstavio i pitao ga ako ostane živ hoće li ga tražiti posle rata a on kako se bio pomirio sa svojim životom mu je rekao da hoće. Gligić je bio okrutan kako prema njemu tako i prema ostalim zarobljenicima. On je bio šef jedne smjene stražara a predstavio mu se kao poručnik. Njega su spasila dva čovjeka u logoru i to upravnik logora Govedarica i jedan Kuko Omer jer su ga jednog dana pozvali u kontejner i pitali ga zašto ga tako zlostavljaju i udaraju pa im je on rekao da to rade zbog toga što je on bio zapovjednik policije, pa su mu tada njih dvojica rekli da bude miran i da će svi otići na razmjenju jednog dana i tada mu je Govedarica rekao da je svjestan da će on jednog dana kao upravitelj logora odgovarati za zločine njegovih budala koje prave nad zarobljenicima. Tada su mu obećali da će ga oni nadzirati i da ga više niko neće tući pa je Govedarica pozvao Gligić Bora sa još dvojicom trojicom stražara i izričito im rekao da ga više ne smiju udarati i zaista je poslije toga drugačije tretiran iako je nakon toga ponekad udaran, tako da je zahvalan što je živ Govedarici i Kuku Omeru. U logoru je bio sve do 14. kolovoza (avgusta) 1992. godine.

Kos Damir, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao ratni zarobljenik i pripadnik HV -a zarobljen u selu Bosanka ispod Srdja, da je u logoru Morinj proveo 4-5 mjeseci gdje je i fizički i psihički maltretiran čak i stavljan na ražanj, ali da ne zna imena lica koja su nad njim vršili psihičko maltretiranje i turturu i da ne poznaje ni jednog od okrivljenih.

Lazarević Kristo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen početkom oktobra 1991. godine kao civil i odveden u Morinj gdje je bio do 28.11.1991. godine, dok je bio u logoru nisu ga tukli ni stražari ni druge uniformisane osobe osim jednog puta kada je van hangara zadobio udarac u predjelu zadnjeg dijela glave. Jedan put je vodjen na ispitivanje kod oficira Lazarevića koji je bio korektan i tokom ispitivanja nije bio vezan. Stražari koji su ga vodili na ispitivanje nisu ga udarali a nije udaran ni po povratku sa ispitivanja. Stražari su udarali druge zarobljenike a naročito mladje ljude a uglavnom su ih izvodili van hangara i tamo ih premlaćivali a oni bi u hangaru čuli udarce i jauke. Medju tim koji su udarali zarobljenike zapamtio je Iva kuhara koji je jednom prilikom zarobljenika Pera koji mu je tražio repete kutlačom tako snažno udario u glavu tako da je on ošamućen izletio kroz vrata van hangara.

Brailo Pero, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 09.10.1991. godine i odveden u logor Morinj gdje je uslijedilo cjelodnevno ispitivanje od strane Goranović Radomira. U kontejneru su bila dvojica ispitivača sa lijeve strane je ispitivao zarobljenike Mladjen Govedarica a sa desne strane je bila kancelarija u kojoj je ispitivanje vršio Goranović. Ispitivanje je trajalo cijeli dan ali nije cijelo vrijeme boravio u prostoriji gdje je ispitivanje vršeno već bi po naredbi ispitivača u više navrata izveden iz te prostorije i odveden u potok gdje je sa uzdignutim rukama stajao na kiši sve dok ne bi od slabosti pao u potok a nakon toga bi ga stražari ponovo uvodili u prostoriju za ispitivanje. Drugi ispitivač Mladjen Govedarica bi par puta ulazio u prostoriju gdje je on ispitivan. Kao posebno nečovječnog sjeća se kuhara Iva Menzalina koji je uvijek kada je odredio 4-5 logoraša da peru nakon objeda porcije koristio priliku dok su to prali da ih tuče i to rukama, kutlačom i nogama i to po svim djelovima tijela i na taj način ga je isprebijao 5-6 puta. Par puta ga je izudarao stražar Lučić Špiro koji je bio

posebno nasilan prema Lučić Nikši iz Župe govoreći mu da mu sramoti prezime. Morali su pjevati četničke pjesme. Osobe koje se sumnjiče za nečovječnost u Morinju osim Menzalin Iva, Lučić Špira i Govedarica Mladjena ne poznaje a takodje ne prepoznaje osobe na fotografijama 1. i 2. Sjeća se da mu je pomagao stražar Mladen Proročić jer ih nije tukao. Zbog razgovora sa bivšim logorašima bio je uvjeren iz njihovih kazivanja da je u kancelariji u kojoj je ispitivan bio i Mladjen Govedarica, da je upravo isti iskaz dao u listopadu 2006. godine a da je izmjenio iskaz u pogledu osobe sobzirom da je prevladavajuće mišljenje logoraša da je u kancelariji sdesne strane bio ispitivač Goranović i koga je na zapisniku od 25. listopada 2006. godine označio kao svog ispitivača.

Čučuk Đuro, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik teritorijalne odbrane i odveden u logor Morinj gdje je odmah nakon silaska iz kamiona udaran od strane stražara i drugih vojnika. Svakodnevno je vodjen na ispitivanje i na tom putu od hangara do kontejnera i obrnuto uvijek je bio praćen od strane čuvara sa rukama podignutim iznad glave i udaran bilo sa kundakom od puške i nogama. Uvijek ga je ispitivao Kapetan koji se prema njemu prilikom ispitivanja normalno ponasao čak ga je nudio da popije kafu, zapamtio je Špira Lučića koji je svakodnevno mlatio jednog zatvorenika Lučića govoreći mu da mu on sramoti rod i prezime Lučić a pored njega u tom udaranju najgori je bio Ivo kuhar. Imena Mladjen Govedarica i Boro Gligić se ne sjeća.

Kličan Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03.11.1991. godine kao civil, odveden u Morinj gdje je bio sve do razmjene 12.12.1991. godine. Dolaskom u Morinj stražari su ih pretresli oduzeli im sve što su imali i smjestili u hangar jedinicu. Stražari nisu udarali ni njega ni oca mu Miha koji je bio zarobljen skupa sa njim. Stražari su ulazili u hangare ali njega nisu udarali a uglavnom su udarali zarobljenike tako što bi ih izvodili iz hangara i tamo ih dobro izudarali a potom vraćali u hangar a najviše su premlaćivali Oberana, Zdenka, i šumara iz Orašca. U udaranju zarobljenike najviše su se isticali Špiro Lučić i Ivo kuhar, dok ne zna imena drugih stražara koji su udarali zarobljenike. Njega nisu izvodili iz hangara da bi ga udarali a dva ili tri puta je vodjen na ispitivanje i stražari koji su ga vodili nisu ga udarali a tokom ispitivanja ruke su mu bile slobodne.

Zdravulić Ivan, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao civil i odveden u Morinj gdje je vodjen na ispitivanje i prilikom odlazaka na ispitivanje od strane stražara je udaran kundakom po leđima a poznato mu je da se siledžiski ponašao kuhar Špiro a Mladjena Govedaricu vidio je tek prilikom razmjene.

Veramenta Ivo sin pok. Nika saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 12.10.1991. godine u obiteljskoj kući kao civil, odveden u Morinj gdje je smješten u baraku u kojoj su uvjeti bili neljudski. Niko od stražara ga nije udarao a najviše udaraca i batina u toj baraci su dobili njegov brat Pavo i zarobljenici Šikić, Kralj, Ćorić i Piplica. Ne može se sjetiti imena ljudi koji su ih fizički maltretirali osim Iva kuhara. Vodjen je na ispitivanje više puta ali nije fizički maltretiran.

Svetac Ivo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 24. studenog (novembar) 1991. godine i odveden u logor Bileću gdje je bio do 24.05.1992. godine i prebačen je u logor Morinj gdje je bio sve do 02.07.1992. godine. U Morinju nije vodjen na ispitivanje ali je maltretiran psihički i fizički od strane stražara koji su ga tukli u više navrata a jedne noći su ga do besvjesti tukli u vremenu od 22 sata pa do 5 sati ujutro. Imena stražara koji su ga tukli ne zna jer su mu naredili da se okrene licem prema zidu da stavi ruke na potiljak i da se ne smije okretati. Tukli su ga šakama čizmama i pendrecima i čime su stigli i jedino zna da ga je u baraci tukao Boro Gligić dok druga imena stražara ne zna.

Baštrica Rajko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao rezervista dobio poziv od tadašnje JNA i javio se u jedinicu čije je sjedište bilo u Lepetane gdje je proveo mjesec dana a krajem oktobra mjeseca 1991: godine je prebačen u Sabirni centar Morinj gdje je ostao do kraja aprila 1992. godine. U Morinju je vršio stražarsku službu a u Lepetanima je zadužio automatsku pušku i to je bilo svo naoružanje koje je posjedovao tokom boravka u Morinju. Nije dužio ni lisice ni pendrek. Princip stražarske službe je bio da je stražario 7 dana a 7 dana je bio kući. Za vrijeme stražarske službe spavao je u spavaonici koja je bila na ulazu u Sabirni centar. Čuvao je objekat br. 2. koja je nekada bila skladište prekriveno crijepom a na podu je bila daska. Komandir straže im je bio aktivni vodnik koji se razbolio a ne sjeća se imena lica koje ga je zamijenilo samo zna da je bio iz Bara, dok je u drugoj grupi straže komandir bio Budo Pejaković. Stražarilo se dva sata a nakon toga bi se malo zadržavao u krugu Sabirnog centra jer bi išao u Kotor ili u kafanu u Morinj jer je imao pauzu od 6 sati. Govedarica Mladjena je vidio par puta u Sabirnom centru ali on sa stražarima nije imao kontakta a koliko zna je bio zadužen za ispitivanje lica koja su bila u Sabirnom centru. Govedarica je bio aktivno vojno lice u uniformi sa mornaričkim činovima. Tarla Zlatka je gledao u Morinju i Gligić Bora koji je bio stražar kao i on dok se ne sjeća Lučić Špira a Menzalin Ivo je bio kuvar jer je u Morinju postojala kuhinja u kojoj se nešto spremalo a hrana je uglavnom dovožena iz Kumbora. Hranu su zatvorenici dijelili Menzalin i jedan kuvar iz Herceg Novog čijeg imena se ne sjeća i to tako što bi vojničke manjerke nosili po baraka gdje su bili zatvorenici, barake bi se otvorile i svaki zarobljenik sa porcijom bi dolazio gdje mu je od strane kuvara Menzalina kutlačom sipana hrana a zarobljenici su jeli hranu kao i oni. Ime Gojnić Iva mu ne znači ništa. I on i Proročić Mladen koji je također bio stražar i sa kojim je stalno obavljao stražarsku dužnost kada su bili na straži vrata od skladišta su držali otvorena sa zatvorenici su igrali karte, donosili im cigarete. U barake bi ulazili u i situacijama kada bi padala kiša da se sklone. Za vrijeme njegovog boravka u Morinju u objektu br. 2 nalazilo se između 65 do 70 zarobljenika. Ni posle izlaska iz Morinja a ni u Morinju nije čuo da je sa i zatvorenici radjeno nešto što je suprotno konvenciji, da su udarani, mučeni, iznurivani, da su zatvarani u kontejnere i da se u kontejnere pucalo i prvo njegovo saznanje u tom pravcu potiče iz novina. Ključeve od baraka su dužili stražari a zatvorenici na ispitivanje je vodila vojna policija. Nikada nije primjetio na zarobljenicima povrede a za vrijeme obavljanja njegove stražarske dužnosti tokom noći niko nije ulazio u barake, niti je pak čuo krikove, jauke ili pucnjavu iz ostalih hangara a razdaljina između hangara je između 50 do 60 m. Nikada sa Mladenom Proročićem nije razgovarao u kontekstu imena ispitivača. Za vrijeme

obavljanja njegove stražarske dužnosti niko od zarobljenika nije vođen na ispitivanje jer mu je raspored straže bio takav da je stražario ujutro od 6 do 8 za vrijeme ručka od 14 do 16 sati i uveče od 22 do 24 sata a u to vrijeme nije vršeno ispitivanje. Za vrijeme boravka u Morinju nije vidio da su stražari organizovali boks mečeve. Dolazili su predstavnici Međunarodnog crvenog krsta ali ne zna da su imali nekih primjedbi. Razlika u svom iskazu u pogledu kazivanja datog pred istražnim sudijom gdje je kazao da je za vrijeme njegove stražarske dužnosti bilo lica koja su odvođena na ispitivanje svjedok je pojasnio da je identičan iskaz dao istražnom sudiji te da ne zna kako je to kod istražnog sudije tako formulisano.

Roganović Slobodan, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je bio jedan od stražara u Sabirnom centru Morinj gdje je proveo 6 mjeseci a za vrijeme obavljanja stražarske dužnosti dužio je uniformu tadašnje JNA i poluautomatsku pušku, pendrek a lisice nije dužio. Stražarsku dužnost je obavljao na objektima i na ulaznoj kapiji a najvećim dijelom na ulaznoj kapiji. Komandir straže njegove smjene bio je sada pok. Pejaković Budo koji je imao nadimak »bokser«. Stražarilo se po principu 7 dana a 7 dana su bili kući, a dešavalo se da ako neko ima potrebu da ide kući da bi ga neko zamijenio. Zarobljenici su bili smješteni u 3 skladišta koji

su radjeni od čvrstog materijala sa podom od drveta, vrata i prozori su imali rešetke a stražari su bili smješteni u jedan od objekata unutar logora ali on tu nikada nije spavao jer je išao za Kotor, možda samo dvije tri noći. Sjeća se i metalnog kontejnera koji se nalazio uz stražarsku spavaonicu koji je stalno bio zatvoren. U krugu Morinja postojala je kuhinja u kojoj se kuvalo za stražare dok je za zarobljenike hrana donošena iz Kumbora a dijeljena je tako što bi manjerke nošene do vrata skladišta a zarobljenici bi izlazili i u porcije bi bila sipana hrana a kuvar je bio Menzalin Ivo a i neko od mlađih zarobljenika je dijelio hranu. Zarobljenike je u Morinj dovodila vojna policija a on kao stražar ni jednog zarobljenika nije vodio na ispitivanje niti je prema bilo kom zarobljeniku primjenio silu, a nije vidio da neko prema zarobljenicima se ponaša na način da ih tuče, jaše, udara, da ih psihički iscrpljuje ili da ih tjera da se zimi kupaju u more. Za vrijeme dok se nalazio u logoru nije bilo torture nad zarobljenicima. Ne zna ko je Govedarica Mladjen jer ga u logoru nikada nije vidio. Gligić Bora poznaje kao stražara ali sa njim nikada nije bio na straži, ne sjeća se imena Tarla Zlatka i Lučić Špira kao ni Gojnić Iva. Nije bio nikada prisutan kada su dovodjeni zarobljenici sa ratišta tako da ne zna u kakvom su stanju dovodjeni. Sve one što je na televiziji ili iz štampe čuo vezano za dešavanje u Morinju nije mu poznato jer u njegovom prisustvu se prema zarobljenicima postupalo korektno. Stražario je u prvom skladištu a ni na jednom od zarobljenika nije vidio ni jednu povredu, niti mu se pak neko od zarobljenika žalio jer on sa njima nije ni komunicirao. Objasnio je i to da je straža davana 4 sata nakon čega bi pauza bila 6 sati a objašnjavajući razliku u svojim iskazima s obzirom da je na glavnom pretresu naveo da je hrana i za osoblje iz Morinja i za zarobljenike donošena iz Kumbora pojasnio je time da je hrana ista davana i osoblju i zarobljenicima a da je samo ponekad za osoblje spremna u Morinju, a objašnjavajući razliku u svom iskazu u dijelu gdje je kod istražnog sudije kazao da nikada nije bio prisutan kada su zarobljenici dovoženi pojasnio je time da je jedan put bio prisutan kada su doveženi zarobljenici. Objasnio je i to da su svaki hangar čuvala po dva stražara, da on nije dužio ključ, da nikada nije ulazio u hangare a da ne zna ko je iste otključavao. Dok je stražario na kapiji na ulazu u Morinj stražario je sam a sa komandrom je komunicirao u pogledu puštanja lica i vozila koja su trebala da udju u krug i iste je puštao po odobrenju komandira. Dok je obavljao stražarsku dužnost nikada nije čuo jauke, krike ili galamu iz susjednih hangara a kao stražaru mu nikada nije niko naredio da tuče ili zlostavlja nekoga od zarobljenika a on kao stražar nije smio otvarati hangar. Za vrijeme obavljanja njegove stražarske dužnosti niko od zarobljenika nije vodjen na ispitivanje a dešavalo se da stražu daje u vremenskom intervalu od 10 do 14 časova.

Zambata Mladen, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao rezervista dobio poziv da se javi u jedinicu koja je bila stacionirana u Lepetane nakon čega je pošao u Morinj a on je bio u grupi u kojoj je komandir straže bio Pejaković Budimir zv. Bokser a jedno vrijeme je stražarsku dužnost obavljao sa Gligić Borom. U Morinju je bio nešto manje od 3 mjeseca. Od opreme je dužio pušku a nije dužio ni pendrek ni lisice, stražarilo se po principu da su 7 dana stražarili a 7 dana su bili kući. Zatvorenici su bili smješteni u 3 skladišta a stražario bi 2 sata nakon čega bi 6 sati bio slobodan a stražario je prvu baraku. Za vrijeme obavljanja svoje stražarske dužnosti niko nikada nije tukao niti na bilo koji drugi način maltretirao zatvorenike a pred kraj njegovog boravka u Morinj razdvojili su ga od Gligića tako da su pojedinačno obavljali stražu. Ključ od brake bi preuzeo od prethodne smjene a baraku je otvarao kada bi dolazila vojna policija i odvodila zarobljenika na ispitivanje. Ispitivanja su obavljana u metalnim kontejnerima gdje su bili islednici a on nikada nije vodio ni jednog od zarobljenika na ispitivanje. U kafanama je slušao priču kako u Morinju se zarobljenici biju i maltretiraju ali on na to nije obraćao pažnju, kada bi neko od mještana prokomentarisao u smislu »kako ih mlatite«, začudio se kada je čuo da je optužen Gligić Boro jer je on najviše sa njim bio na straži i dok je bio skupa sa njim nikoga nije tukao. Hrana je donošena iz Kumbora i za njih i za

zatvorenike a na njihovo traženje kuvalo bi se nešto i u kuhinju u Morinju. Menzalin Ivo je bio kuvar. Nekoliko puta je prisustvovao podjeli hrane ali nije primjetio da je neko udaran. Ne zna ko je Govedarica Mladjen, Tarle Zlatko, sjeća se da je Lučić bio vojni policajac a da je Gojnić Ivo bio u drugoj grupi. Sa Gligićem se nije družio kada su bili slobodni. Na zarobljenicima nije primjetio kada su vraćani sa ispitivanja modrice ili povrede, ne može se sjetiti da li je Lučić Špiro vodio zarobljenike na ispitivanje. Vojni policajci su od naoružanja dužili poluautomatsku pušku a misli da su imali i pendrek. U hangaru gdje je on obavljao stražu bilo je 120 zarobljenika koji su bili poredjani smješteni u 8 do 10 redova a hrana im je dijeljena ispred hangara. Nikada mu niko nije naredio a niti je čuo da je nekome naredjeno da tuku zarobljenike, samo im je rečeno da prilikom obavljanja stražarske dužnosti moraju biti oprezni. Nikada nije vidio da su organizovani boks mečevi između zarobljenika, da su zarobljenici udarani vrećama pijeska i da su izudarani, niti je čuo da je neko pominjao električne pendreke, sem puške dužili su 4 ili 5 šanzera municije a municije su mogli uzeti koliko su htjeli tako da ako opale koji metak mogli su to nadoknaditi. Stražarsku dužnost je obično obavljao u vremenu od 6 do 8 sati od 14 do 16 časova i od 22 do 24 časa.

Petrović Žarko, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je u Sabirnom centru Morinj obavljao dužnost stražara a bio je u grupi u kojoj je komandant straže bio Budimir Pejaković a u njegovoj smjeni bilo je oko 20' stražara a smjena straže vršena je svaka dva a kasnije svaka 4 sata a jedno vrijeme je bila dupla straža što znači da su stražarila po dvojica jer po njegovom dolasku u Morinj stražarsku dužnost je obavljao po jedan stražar. Rijetko je spavao u stražarskoj spavaonici jer je išao kući u hotel. Govedarica Mladjena, Gligić Bora i Tarla Zlatka je gledao u Morinju, dok ne zna Lučić Špira i Gojnić Iva dok Menzalin Iva poznaje iz Kotora, i on je kao vojnik nosio naoružanje, a hranu je nekada djelio on a nekada lica koja su dolazila sa njim.

Zatvorenici su ispitivani u tri do četiri kontejnera ali on nikada nije vodio zarobljenike na ispitivanje a čini mu se da je iste vodila na ispitivanje vojna policija, a kada bi ih vratili sa ispitivanja na zarobljenicima nije primjećivao povrede a nije ih ni zagledao. Prema zarobljenicima se ponašao korektno a dok je bio u Sabirnom centru nije vidio da je iko ikoga udario. Dok je vršio stražarsku dužnost ključ od hangara se nalazio kod njega a dobijao ga je od prethodnog stražara a nakon završene smjene ključ bi predavao narednom stražaru. Unaprijed je znao i to za 15 dana kada će vršiti stražarsku dužnost jer im je to saopštio Pejaković, nekada je to radio Gopčević a nekada zamjenik Pejakovića a čini mu se da je to bio Gojnić Ivo koga je prepoznao kada je čekajući prozivu da bude saslušan na glavnom pretresu prepoznao Gojnića kada je isti sproveden u sudnicu. Dešavalo se da se dogovori sa drugim stražarom i da zamjene smjenu. Sa stražarskog mjesta nije mogao da vidi kompletan put odvođenja zarobljenika na ispitivanje već samo do prve krivine.

Krluč Mirsad, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je obavljao dužnost načelnika kontraobavještajne grupe IX vojnopomorskog sektora tadašnje JNA a kada su počeli sukobi na području Dubrovačke regije donešena je naredba da se oformi Sabirni centar u Morinju a na nivou komande IX VPS čiji je tadašnji komandant bio Krsto Durović a nakon njegove pogibije za komandanta je postavljen admiral Miodrag Jokić. Centar je formiran početkom desetog mjeseca 1991. godine i u isti su dovodjena lica koja su zatečena u zoni borbenih dejstava ili u nekim sumnjivim okolnostima. Sabirni centar Morinj je nekada bio vojno skladište u kome su se nalazila tri ili četiri veća objekta čvrsto zidana, prekrivena crijepom, prozori i vrata sa metalnim rešetkama i drvenim podom jer je tu čuvano oružje i municija. Kunić Huso je bio načelnik organa bezbjednosti za IX VPS, a kada su počeli pristizati prvi zarobljenici na nivou komande je donijeta odluka o formiranju isledničkog tima koji je pripadao organu bezbjednosti IX VPS-a, čiji sastav je urađen par dana prije nego što su pristigli prvi zarobljenici sa dubrovačkog ratišta pa je islednički tim počeo sa radom početkom desetog mjeseca 1991. godine. Ne sjeća se ko

je imenovao članove isledničkog tima, da li je to uradio Kunić Huso ili pak neko iz komande. Njemu je pretpostavljeni bio Kunić Huso dok je Kunić Husu pretpostavljeni bio Ljubiša Beara. U isledničkom timu su bili Tarle Zlatko, Stanoje Dušan, Dragović Zoran, Kravić Predrag i Goranović Radomir a ovaj tim je kasnije dopunjavan i licima koja nisu bila u sastavu IX VPS-a Doženović Dragom, Popovski Zdravkom, Pećinar Perom, Miloševićem. Kako je Sabirni centar raspušten u decembru mjesecu 1991. godine kada je izvršena razmjena zarobljenika »svi za sve« više niko od isledničkog tima nije imao potrebe da ide u Morinj. Formiranje Sabirnog centra je planirano i u ratnom planu a njegov isključivi zadatak u Morinju je bio koordinacija rada isledničkog tima. Svaki od zarobljenika koji je doveden u Sabirni centar je ispitan bar jedan put što je sve konstatovano zapisnički a svaki od zarobljenika je bio uveden u evidencionu knjigu u koju su uvedeni svi podaci za određeno lice okolnosti zarobljavanja i fotografija tog lica i ista je dostavljena IX VPS-u. Sa pojedinim zarobljenicima je obavljano više razgovora a nakon obavljenih ispitivanja on je pregledao svaki zapisnik nakon čega bi davao mišljenja, predloge i sugestije da se određeno lice ponovo sasluša ili da se pušti o čemu je odluka donešena na većem nivou jer su se svi njegovi predlozi završavali u Upravi bezbjednosti pa je neki od njegovih predloga prihvaćen a neki nije. Nekada je i sam prisustvovao saslušanju zarobljenika u situacijama ako se radilo o bitnom podatku. Zapisnici su sačinjavani u tri eventualno u četiri primjerka jedan primjerak je ostajao u KOG-u, drugi primjerak je slat Organu bezbjednosti IX VPS-a a treći primjerak je slat Upravi bezbjednosti SSNO. Njegova obaveza je bila da koordinira rad tima za saslušanje time što bi vršio analizu razgovora i dobijenih podataka tražio dopunske zadatke i određivao ko će od isledničkog tima vršiti saslušanje određenih zarobljenika, upoređivao je zapisnike o saslušanju jednog od zarobljenika sa zapisnicima o saslušanju drugih zarobljenika a članovi isledničkog tima su radili i na terenu gdje su vršili provjere podataka do kojih su došli prilikom saslušavanja zarobljenika. On je između ostalog obavljao razgovore sa pojedinim zarobljenicima u pogledu okolnosti da li ih neko maltretira, ugrožava, da li im je potrebna ljekarska pomoć i na svako od tih pitanja uvijek je dobijao negativan odgovor a članovi isledničkog tima su takodje imali naredjenje u tom smislu da na iste okolnosti pitaju zarobljenike. U zapisnicima koje je pregledao nikada nije pročitao pritužbu vezano za rad Tarla Zlatka naprotiv od strane lica koje je Tarle saslušavao imao je samo pohvale za njegov rad. Neko od članova isledničkog tima mu je saopštio da se neko od zarobljenika žalio da je tučen od strane Buda boksera koji je neposredno nakon toga udaljen iz logora a o postupanju Buda boksera on je obavijestio svog pretpostavljenog po stručnoj liniji načelnika Kunića. Nije mu poznato da je Govedarica Mladjen koji je bio načelnik organa bezbjednosti 367 mornaričko pozadinske baze saslušavao nekoga od zarobljenika a ukoliko jeste to je radio isključivo po naredjenju jer se sjeća da su se, lično obraćali načelniku bezbjednosti kapetanu fregate Kuniću tražeći da Govedarica sa određenim licima obavi razgovor je on je bio vrhunski operativac i što bi od strane Kunića bilo dozvoljeno ali Govedarica Mladjen bez njegovog saznanja nije mogao da sasluša ni jednog zarobljenika, a ne sjeća se da je imao na uvid neki od zapisnika iz koga bi se vidjelo da je Govedarica saslušavao određenog zarobljenika. Što se tiče Govedarica Mladjena i Tarla Zlatka može životom da garantuje da oni nisu skloni maltretiranju zarobljenika i nisu skloni iskorišćavanju položaja u kome su se nalazili što bi mogao reći i za Lučića kojeg zna kao časnog čovjeka koji je obavljao svoju dužnost i koga je upoznao nakon Morinja, a Tarle kao operativac je inicirao mnoge pozitivne stvari koje su realizovane uz pomoć Govedarice a tiču se bolje opreme zarobljenika, boljeg liječenja što su sve radili sa ljudske strane jer im to nije bila obaveza. Čitajući izvještaje Medjunarodnog crvenog krsta nije vidio ni jedan podatak da su se zarobljenici žalili da su tučeni, mučeni i da se prema njima neljudski ponašalo. Raspored zarobljenika po objektima je vršio on uz konsultaciju članova isledničkog tima a što je sve zavisilo od podataka koji su prikupljeni za tog zarobljenika, pa su u baraci br. 1 bili smješteni zarobljenici koji su učestvovali u ratnim dejstvima dok su u baraku br. 2. smješteni zarobljenici

koji su pokupljeni sa terena a u baraci 3. lica koja su nekada bili pripadnici JNA. U svom radu nije imao zamjenika, jer nikada nije bio duže vremena odsutan a o eventualno kraćem odsustvu bi upoznao kapetana Kunića. Svakog prethodnog dana radjen je plan za naredni dan i nikada Govedarica Mladjena nije vidio na jutarnjem rasporedu kada su iz knjige čitane obaveze za taj dan, a sa radom su počinjali između 8 i 9 časova a završavali do 16,17,18 časova a nekada i duže a mali broj puta je ostao u Sabirnom centru tokom noći da bi radio analizu zapisnika. U Sabirnom centru je postojao jedan jednodjelni kontejner koji je imao ventilacione otvore i nije imao prozore a od namještaja nije imao ništa osim podmetača i vojničkih ćebadi u kome su smještena lica do dolaska operativaca jer su zarobljenici često dovoženi u večernjim satima u kom kontejneru bi bili smješteni do obavljenog razgovora, mada ne isključuje mogućnost da je neki od zarobljenika bez njihovog znanja odmah prosljedjen u hangar. Svi zapisnici, odnosno inkriminisani djelovi zapisnika su unošeni u kompjuter a svi podaci iz kompjutera su snimani na disketama, kao i sve ono što je pisalo u izvještajima koje je on svakodnevno do 18 časova dostavljao komandi IX VPS-a a oni bi putem depeše iste prosljedjivali Upravi bezbjednosti Saveznog sekretarijata NO u Beogradu. Znao je da je Knežević Ljubo zv. »Lala« bio određen za upravnika Sabirnog centra mada nikada nije pročitao tu naredbu ali mu je poznato da su oni bili zaduženi za kompletnu stražarsku službu kao i za sve vezano za zarobljenike, smještaj, ishranu, liječenje, kupanje, šišanje, a Knezeviću ili Horvatu kojeg je kasnije on mijenjao je podlijegao disciplinskoj odgovornosti a ne sjeća se da je Knezevića ili Horvata vidio u Sabirnom centru.

Sve kontraobavještajne službe pa i njihova vršila je vrbovanje zarobljenika nudeći im saradnju što su pojedini zarobljenici prihvatili a i sami su se nudili za saradnju. Od naoružanja je dužio poluautomatski pištolj 7,62 TT, a nekada bi po povratku sa terena nosio automatski pištolj zv. Škorpion, dok su operativci - islednici imali zadužene poluautomatske pištolje 7,62 IT, dok su vojni policajci dužili automatske puške a ne sjeća se da li su svi imali zadužene pištolje i gumene palice a ako nijesu imali formacijske lisice postoji mogućnost da su dužili trake. Stražari su dužili automatske puške. Od svakog objekta gdje su se nalazili zarobljenici stražar koji je obezbjeđivao objekat je imao ključ i niko nije mogao ući i izaći iz objekta a da stražar to ne vidi.

Dragović Zoran, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je nakon otpočinjanja ratnih dejstava se javio jedinici u Kumboru Mornaričko graničnom odredu gdje je trebao da preuzme komandu nad jednim bojnim brodom s obzirom da je bio kapetan korvete ali kako su njegovim dolaskom sva mjesta već bila popunjena Krsto Durović mu je predložio da se priključi kontraobavještajnoj grupi (KOG-u), koja je već bila oformljena i čiji je starješina bio Krluč Mirsad a načelnik bezbjednosti Kunić Huso. Kako je oružani sukob počeo i počeli su pristizati prvi zarobljenici donijeta je odluka o formiranju Sabirnog centra u Morinju i Bileći. U Morinju su se nalazila tri hangara pokrivena crijepom od čvrstog materijala a on je bio određen za jednog od članova isledničkog tima. U isledničkom timu su bili Tarle Zlatko, Goranović Radomir i Kravić Predrag, dok im je starješina bio Krluč Mirsad. Imena članova isledničkog tima koja su naknadno dolazila radi ispomoći se ne sjeća. Raspored saslušanja zarobljenika pravio je Krluč Mirsad i on je postupao po tom rasporedu a ispitivanja su vršena u kontejnerima koji su se nalazili blizu ulazne kapije. Plan rada je davao Krluč. U principu najveći broj zarobljenika je ispitivan jedan put a ukoliko bi neko bio operativno interesantan saslušavan je više puta. O svim ispitivanjima su sačinjavani zapisnici koji su bili u formularu koji su dobili od Uprave bezbjednosti i u prvom dijelu zapisnika su pisane izjave lica koje saslušava a zatim je tekst pisan u prvom licu jednine jer je to ustvari iskaz lica koje se ispituje nakon čega bi to

lice pročitao zapisnik i potpisalo ga dok oni kao islednici nijesu potpisivali zapisnike jer su na taj način sakrivali svoj identitet, nakon čega bi isti bili unošeni u kompjuter a pojedini razgovori su i video zapisivani a odnosili su se na zarobljenike koji su prihvatili saradnju. Zapisnike o saslušanju predavali su svom prvom starješini Krležu i to svakodnevno i nakon unošenja sadržine zapisnika u kompjuter jedan primjerak je dostavljan Odjeljenju bezbjednosti IX VPS-a jedan upravi bezbjednosti, dok mu nije poznato gdje je isao treći zapisnik. Straža u Morinju je bila iz sastava pripadnika rezervnog sastava teritorijalne odbrane a komandir stražarske službe je bio Gligić Boro koji je kako je on imao saznanje dozvoljavao da zarobljenici jedan put dnevno idu u toalet a što je vjerovatno i njemu naredjeno. Starješina jednog odjeljenja straže je bio Budimir Pejaković koji je tukao zarobljenike koji su se njemu lično žalili a jedan od takvih zarobljenika je bio Šikić Miljenko sa kojim je on imao saradnju i koji je zbog privilegija koje je imao jer mu je on dozvoljavao da ode da vidi porodicu i da se okupa doživio strašne batine u Morinju od kojih je jedva preživio a nakon napuštanja Morinja je morao izvršiti nekoliko operacija, a nije mu saopštio a nije ni znao da mu saopšti ime lica koje ga je fizički maltretiralo. Na zahtjev isledničkog tima Budimir Pejaković je uklonjen iz Sabirnog centra, kao i njegova jedinica a poznato mu je da je Budo izvodio zarobljenike i na njima trenirao boks. U Morinju je bilo udaranja i ćuškanja zarobljenika jer to postoji u svakom zatvoru a prilikom obavljanja razgovora sa zarobljenicima u četiri - pet slučajeva su mu se zarobljenici žalili da ga je stražar ošamario, ćušnuo ali on na to nije obraćao pažnju jer na zarobljeniku nije bilo vidnih povreda, i to nije navodio u zapisniku već su u zapisnik unošeni samo ekstremni slučajevi. Ni jedan zatvorenik nije znao ko ga je udarao jer im se lice koje ih je udaralo nije predstavljalo. Zarobljenici Šikić i Borozan su mu saopštili da je neko od oficira naredjivao da tokom vikenda kada islednički tim nije u Sabirnom centru odvedu zarobljenike u poseban kontejner da ih tamo zatvore 24 sata i da sa spoljne strane kamenjem gadjaju kontejner i pendrecima lupaju po kontejneru ali odgovorno tvrdi da nije bilo pucanja i bacanja bombi na kontejner. Misli da su to radili svi stražari osim nekih izuzetaka koji to nijesu htjeli da rade, a najgore su bile grupe stražara iz Herceg Novog, jer su se oni poistovjećivali sa likovima iz filmova kao što su Rambo, Sandokan, i ponosili su se siledžijskim odnosom a da nisu pridavali značaj časti i uniformi koju nose i to su lica koja su željela da idu na ratištu pa su i na samom ratištu stvarala probleme. Uslovi u tom kontejneru što se tiče boravka su bili teži i lošiji od onih u objektima. U centru je bilo alkohola, pijanih, puno se pilo i bančilo jer je dosta alkohola dolazilo u Morinj, ali nikada nije vidio Špira Lučića i Iva Gojnića da konzumiraju alkohol. Špira Lučića zna iz Herceg Novog i sjeća jednog detalja kada je jednom od zarobljenika koji nije htio da priča ga pitao da li će da priča ili će da ga crnogorac misleći na Špira Lučića vodi napolje da ga bije našto mu je Lučić Špiro odgovorio » a nemojte tako kapetane, ja to ne mogu«. Na Iva Gojnića koji je bio jedan od komandira odjeljenske straže i koji je bio u mornaričkoj uniformi se nije žalio niko od zarobljenika. Govedarica nije bio u sistemu komandovanja jer je bio načelnik bezbjednosti baze što je jaka i odgovorna struktura gdje su uvijek išla najbolji pitomci jer jedan put ga je vidio u Morinju kada je došao da provjeri da li je postavljena cistijerna i kontejneri nakon čega je otišao a možda su ga starješine konsultovale oko nekih imena lica koja su se nalazila u Morinju. Tarle Zlatko je bio član isledničkog tima koji nije ispoljavao ništa od onoga zašto se optužuje. Gligić Boro je bio nezainteresovan za vrstu posla koji je obavljao. Sabirni centar Morinj je funkcionisao od 20.09.1991. godine pa do 12.12.1991. godine kada je bila zadnja razmjena i nije mi poznato da li je neko nakon toga doveden u Morinj.

Proročić Mladen, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je skupa sa Baštrica Rajkom pošao u Lepetane nakon čega je prebačen u Morinj cijelo vrijeme je stražarsku dužnost obavljao sa Baštrica Rajkom. U Morinj je došao krajem septembra 1991. godine i u Morinju je proveo 4 mjeseca na dužnosti stražara, a raspored stražarske dužnosti stajao je na jednoj tabli.

Od opreme i naoružanja dužio je automatsku pušku a imao je i svoje lično naoružanje pistolj marke Broving, a ni od koga nije tražio dozvolu da nosi svoje lično naoružanje jer mu takvu dozvolu niko nije ni tražio a sa puškom je dužio i bojevu municiju. Princip straže je bio da je 7 dana stražarila jedna grupa a 7 dana druga grupa tako da je sledećih 7 dana bio kući a i dok je bio u smjeni kada bi odradio svoja dva sata išao je kući jer je bio privatnik i vojska ga mnogo nije interesovala. Ne sjeća se ko mu je bio komandir straže. Ne zna da li je postojao razvodnik straže ali se sjeća da su on i Baštrica sami išli da zamjene stražare koji su prethodno bili na stražarskoj dužnosti. Čuvao je baraku br. 2 a to su bili objekti od čvrste gradje prekriveni tiglom a pod je bio od dasaka. Ključeve od baraka su dužili oni kao stražari i predavali bi ih sledećoj smjeni. On i Baštrica su se prema zarobljenicima dobro ponašali a što sve piše u knjizi svjedočenja Morinjskih logoraša, da se slaže sa svim što piše u knjizi što se njega tiče i da bi to u suštini bilo njegovo svjedočenje kroz pisanja Morinjskih zarobljenika. Dok je on obavljao stražarsku dužnost vrata su uvijek bila otvorena i zarobljenici su mogli da izadju i da sa njim i sa Rajkom komuniciraju bez ikakvih problema. On se lično zarobljenicima predstavljao imenom 1 prezimenom a zarobljenici ga nikada nisu pitali za imena pretpostavljenih niti je on zarobljenicima saopštavao imena lica koja su ih odvodila na ispitivanje a ni imena ispitivača jer iste nije ni znao. Nikada nije pitao zarobljenike ko ih je udarao jer oni nisu htjeli ništa da pričaju. Dok je on bio u Morinju pred njim niko nije smio ni jednog zarobljenika taći a šta se dešavalo nakon njegovog odlaska ne zna a ne zna ni šta se dešavalo u drugim kontejnerima. Od strane jednog oficira čijeg se imena ne sjeća saslušavan je jer se čulo da on dijeli hranu i cigarete zarobljenicima. Nikada nije čuo da neko od oficira naredjuje stražarima da tuku zarobljenike. Govedarica Mladjena je jednom prilikom pitao da mu dozvoli da ode kući jer je autolimar i da se zadrži nešto duže od dozvoljenog našto mu je Govedarica odgovorio da mu je to mnogo pa na takav njegov odgovor mu je kazao »nijesti vi krivi nego ovaj što vas je pitao, a ja cu otići«. Tom prilikom se obratio Govedarici jer mu je neko iz Morinja od rezervista rekao da je on glavni, da se ne može sjetiti ko mu je to rekao i da je to saznao slučajno dok se nalazio u prostoriji gdje su se okupljali i gdje su se hranili. Gligić Bora je upoznao u Morinju, sa njim za vrijeme boravka u Morinju nije imao sukob a ne zna da li je isti bio povrijedio nogu ili ruku niti da li je pak od ličnog naoružanja imao pištolj. Nije vidio da Gligić psihički i fizički nekoga maltretira u Morinj. Tarla Zlatka zna iz Kotora kao profesora na Višoj pomorskoj a u Morinju je bio islednik i pomagao mu je oko zarobljenika tako što mu je jedan put dao dozvolu da može prolaziti u Hrvatsku gdje je u Cavtat nosio hranu jednoj porodici, zatim u prilici kada je sastavio oca i sina Kužnin Rikarda i Vilsona da budu u istoj baraci a Tarle mu je pomogao i oko zarobljenika Mila Šikića kome tada nije znao ime i koga je sasvim slučajno vidio zatvorenog u jednom kontejneru u koji su zarobljenici držani prije nego što su ispitivani pa je Tarlu saopštio da će taj zarobljenik tamo umrijeti ako tamo ostane i Tarle mu je dozvolio da ga je prebacio u objekat dvojku gdje je kasnije on o njemu brinuo. Dalje je naveo da su zarobljenici isprebijani u objektima jer se između sebe sigurno nijesu bili. Ne zna ko je Špiro Lučić a Menzalin Iva je gledao u Morinju on je bio kuvar jednom je prisustvovao podjeli hrane ali nije vidio da Menzalin tom prilikom bilo koga maltretira. Ne zna ko je Gojnić Ivo. Dok je bio na stražarskom mjestu dešavalo se da vojna policija dodje po odredjenog zatvorenika da oni kao stražari otvore vrata izvedu ga a vojna policija ga vodi kod kontejnera a kada vrata zarobljenika nije primijetio na istima povrede, da je sa stražarskog mjesta mogao da vidi 10 do 15 metara kada vojni policajac odvodi zarobljenika a da dalji put nije bio u njegovom vidokrugu. Nikada nije vidio da vojni policajac udara pendrekom zarobljenika, da ga jaše, da ga udara vrećama od pijeska. Zarobljenici su sa ratišta dovodjeni sa povredama i modricama a na istima je nakon provedenih 7 slobodnih dana vidio razliku na facama jer im se vidjelo da su izudarani. Kada nema vojne policije dešavalo se da i slobodni stražari odvođe zatvorenike do ispitivača. Vidne povrede je vidio i na zarobljeniku Gveroviću jer je nenormalno bilo kako je taj čovjek izgledao jer je bio izudaran u predjelu glave

a izudarao ga je Abdulah Stojan kome je on lično jednom zaprijetio da ne udara ni jednog od zarobljenika ali on je i pored toga dan prije nego što je skinut sa dužnosti i prije nego što je napustio Sabirni centar izudarao redom sve zarobljenike kako je stizao i koliko je imao snage. Medicinske ekipe su slabo dolazile a sjeća se da su dolazili čuveni hirurg dr. Bogdan Pajović a jednom je vidio i dr. Đura Marića.

Kunić Huso, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je na dužnost VD načelnika Odsjeka bezbjednosti IX VPS-a stupio 20.09.1991. godine a da je 22.09.1991. godine počela mobilizacija. Komandant VPS-a bio je kapetan bojnog broda Krsto Đurović koji je kasnije poginuo i koji mu je u razgovorima saopštio da se očekuju ratna dejstva da će biti zarobljenika i da se mora oformiti jedan Sabirni centar ili logor te prema tome ideja o formiranju Sabirnog centra potekla od Đurovića. Savjetovao mu je sobzirom da se nije slagao sa tom idejom da se obrati SSNO-u u Beogradu da traži da mu odgovore kakvog će tipa biti logor, ko će vršiti nadzor i obavljati informativne razgovore sa zarobljenicima pa je Đurović tražio i dobio od SSNO-a da se na nivou korpusa formira Sabirni centar. 24.09.1991. godine Đurović je izdao pripremno naredjenje Milojković Radoslavu koji je inače bio pretpostavljeni starješina Govedarica Mladjenu da nadje odgovarajuće mjesto gdje će se formirati Sabirni centar, pa je formirana komisija i kao najpodobnija lokacija određen je Morinj koji je bio vojno skladište a u to vrijeme napušteno. Tu su se nalazila tri hangara i na ulazu kućica za stražare. Komandant Krsto Đurović je saopštio Ćorović Bošku da će biti komandant Sabirnog centra koje naredjenje je Ćorović odbio pa je za komandanta logora određen poručnik bojnog broda Knežević Ljubo zv. Lala. Nikada nije vidio naredbu oko formiranja Sabirnog centra ali je kroz razgovore sa komandantom imao saznanje da je 367 bazi izdato naredjenje da formira centar. 01. oktobra 1991. godine počeo je rat na dubrovačkoj regiji a prvi zarobljenici i to njih 6 su dovedeni u Sabirni centar 03.10.1991. godine i to sa vatrenog položaja Bosanka a raspolagali su sa podacima da su isti i ranije otvarali vatru na naše jedinice. Govedarici je izdao naredjenje da prihvati i smjesti zarobljenike objasnjavajući da je pod tim podrazumijevao da Govedarica bude prisutan prihvatu zarobljenika pa ga je Govedarica izvjestio da je sve u redu, da su smješteni i da je primjetio da su batinjani. 01.10.1991. godine kao kontrola iz Beograda stigli su pukovnik Simo Tumanov general Aleksandar Vasiljević koji je tada bio načelnik Uprave bezbjednosti i koji mu je saopštio da će oficiri bezbjednosti voditi informativne razgovore sa zarobljenicima i nabrojao mu je imena isledničkog tima i to Goranović Radomira, Stanojev Dušana, Tarla Zlatka, Dragović Zorana, Kravić Predraga a na čelu tima je postavljen Krluč Mirsad. Kada su počeli pristizati prvi zarobljenici islednički tim nije mogao odraditi sav posao pa su kao ispomoć došli Došenović Drago i Milošević Mihailo, kao i lice sa prezimenom Svičević. Govedarica Mladjen koji je bio u 367 bazi po osnovi pravila službe je imao ingerencije da se brine o straži, ali ne i da organizuje obezbjedjenje jer je to bio posao komandanta logora Knežević Ljuba. Samo jedan vojni policajac je obezbjeđivao islednički tim ali ne zna kako se on zvao. 10.09.1991. godine u Sabirnom centru je bilo oko 30 zarobljenika a 11.09.1991. godine zarobljena je žena Jela Čučuk koju su nakon što je obavio konsultacije sa admiralom Jokićem smjestili u vojnički pritvor Kumbor. General Vasiljević je naredio da se zarobljenici ispituju isključivo u Morinju a formulisao je i pitanja koja se moraju postavljati i to su bile 4 grupe pitanja. Prva grupa pitanja se odnosila na to da se ustanovi da li su izvršili neko krivično djelo ili da li pak raspolaze sa podacima da je neko drugi izvršio krivično djelo. Druga grupa pitanja odnosila se na hrvatsko oružane snage, treća grupa pitanja odnosila se šta oni rade sa svojim ranjenim i mrtvim, a četvrta grupa pitanja šta rade sa našim zarobljenicima i sa onima koji su prebjegli. Iz obavljenih informativnih razgovora sa zarobljenicima došlo se do podatka da puno lica nije trebalo da dolaze u Sabirni centar i on SSNO-u prvi put šalje depešu sa predlogom da se otpusti 11 lica što su i prihvatili i ta lica su otpuštena 11.10.1991. godine. Još u dva navrata SSNO-u šalje depešu za otpust i u

drugom navratu od 80 ponudjenih lica za otpust SSNO je prihvatio 58 lica i ista su otpuštena. 23.11.1991. godine je otpušteno 7 žena a razgovore sa njima je obavljao islednik Tarle. U trećem otpustu od 200 zarobljenika predložio je da bude otpušteno 180 stiglo je odobrenje da se pusti 130 i isti su pušteni 10.12.1991. godine. Predloge za otpust zarobljenika radio je po predlogu Krluča koji je prethodno radio sa svojim timom a nakon što bi on predlog slao Upravi bezbjednosti od njih bi dobio odobrenje koja lica bi mogla biti otpuštena. Ni jedan od zarobljenika koji su otpušteni nije iznio ni jednu primjedu u pogledu postupanja sa njima niti je na istima bilo povreda. Kroz Sabirni centar Morinj i vojni pritvor Kumbor prošlo je oko 300 zarobljenika i po njegovoj evidenciji pušteno je oko 200 zarobljenika. Dana 25.12.1991. godine Beara mu je saopštio da je suviše blag, da puno lica predlaže za otpust i da treba da ima više zarobljenika zbog razmjene. 25/26.12.1991. godine Sabirni centar je prešao u ingerenciju VPS-a i od tog dana on nije imao nikakve ingerencije vezano za Sabirni centar, a misli da je od tada načelnik kontraobavještajne grupe bio Marić Milorad. Krluč Mirsad je odradjivao ko će dovesti zarobljenika kod islednika i na njegov zahtjev je dotjerano par kontejnera u Sabirni centar, bez obzira što je akt potpisan od strane pukovnika Petra Dragičevića jer zna da je Krluč od njega tražio šta je sve potrebno da se obezbijedi u Centru za prihvatanje zarobljenika nakon čega je on obavijestio komandanta koji je naredio Dragičeviću da se po zahtjevu postupi. I ako je prema pravilima službe ovakav jedan zahtjev trebao da podnese Knežević kao komandant logora to je uradio Krluč jer se Knežević bojao svoje sjenke i bio je vojnički nepismen. Dužnost komandanta Sabirnog centra je da se brine o ljudstvu, fizičkom obezbjeđenju, prihvatu zarobljenika i intendantskim poslovima, a vojnici u Morinju odgovaraju komandantu Ljubu Kneževiću. Pod kontraobavještajnom zaštitom objekta se podrazumijeva da oficir bezbjednosti predlaže komandantu da donese naredjenje koliko treba da postoji stražarskih mjesta, koja varijanta straže, koja lica u objektima mogu da rade a koja ne, da li treba eliminisati neki objekat da ne bude u blizini ljudstva. Komandir straže je bio Španjević. Dolazio je u Sabirni centar radi kontrole jer mu je posao bio da kontroliše Krluč Mirsada koji je bio vodja isledničkog tima a sa razloga što je general Vasiljević saopštio da su svi njemu potčinjeni i da će sve izvještaje njemu dostavljati što je i radjeno a onda je te izvještaje on prosledjivao Vasiljeviću i upoznao je komandanta Đurovića. Njegov isključivi zadatak u Sabirnom centru je bio da prima obavještenja od Krluč Mirsada koji je bio šef isledničkog tima i koji mu je svakodnevno dostavljao pisane izvještaje nakon čega je on te izvještaje dostavljao Upravi bezbjednosti i drugoj operativnoj grupi. Evidencija je vodjena i u istoj je ostajao zapisnik o saslušanju zarobljenika, zarobljenici su fotografisani i uzete su im potpune generalije. 05.10.1991. godine poginuo je Krsto Đurović pa je na njegovo mjesto i ako se on sa tim nije slagao postavljen Vice admiral Jokić, pa su on i Jokić skupa išli u obilazak Sabirnog centra. Niko od zarobljenika mu se nije požalio na ponašanje stražara niti je u zapisnicima nešto tako pročitao. Svaki od zarobljenika je bio dobrovoljno pristao na saradnju a što je on vidio i dokumentovano i upravo zbog te činjenice su dobili pohvale, a lica koja su otpuštena imala su saradnju sa operativcima na terenu nakon otpuštanja. Jednom prilikom mu je Krluč Mirsad rekao da su stražari i pretukli jednog zatvorenika o čemu je obavijestio svoje pretpostavljene i Krluč mu je rekao da iz logora treba pod hitno maći komandira straže Buda boksera pa je pozvao Govedaricu sobzirom da je straža bila potčinjena njemu i tražio je da ga izvjesti po tom pitanju i isti ga je izvjestio da je smijenjen Budo i svi oni koji su vršili maltretiranja. Govedarica nije imao nikakve ingerencije vezano za smjenu Pejakovića. Morinj su posjećivali predstavnici Međunarodnog crvenog krsta i upravo mu saopštili da od svih centara koje su obišli u Morinju su najbolji uslovi. Zarobljenici su imali nove uniforme čak bolje nego vojnici a imali su redovno kupanje i ljekarske preglede. Od 4 kontejnera koliko su se nalazili u Morinju tri su služila za saslušanje zarobljenika a u jednom se nalazila tehnika, jer su saslušanja i video snimana a gledajući snimke nije na zarobljenicima vidio povrede. Svi zapisnici o saslušanju zarobljenika su tehnički obradjivani i dostavljani

Upravi bezbjednosti i organu bezbjednosti IX VPS-a, a zapisnike su tehnički obradivali Nenadović Duško i Gajić Stevica. Njegov izbor u službi je bio Govedarica jer je pravilo bilo da načelnik bezbjednosti voli ljude, da zna da radi sa ljudima, svidjelo mu se što je bio društven, što mu je žena bila hrvatica pa ne vidi ni jedan razlog da on maltretira zarobljenike, a Krluš Mirsad od njega nikada nije tražio angažovanje Govedarice kao ispitivača, niti je pak nekada u zapisnicima koje je pregledao vidio da je i Govedarica nekoga saslušavao, dok Tarla poznaje sa obuke jer je prednjačio u druženju i bratstvu i jedinstvu.

Kernec Robert, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se kao rezervista 21.09.1991. godine javio svojoj jedinici u Lepetanima nakon čega se vratio kući jer se ženio nakon čega je poslije mjesec i po dana se javio u Morinj gdje je bio do 21.01.1992. godine, nakon pauze od mjesec i po kao stražar je u Morinju bio do 29.03.1992. godine. Komandir njegove stražarske smjene bio je Budimir Pejaković iz Bara. Dok je on bio na straži nikada nije vidio da je neko od zatvorenika udaran ili maltretiran a šta je bilo dok se on nalazio u centru to ne zna, mada je kasnije čuo priče da je bilo incidenata. Jedan od zatvorenika mu je ispričao da je nekom zatvoreniku bio rođendan da su mu donijeli cigarete i da su tog momka koji je slavio rođendan istukli stražari ali da ne zna ko ih je tukao. Nikada nije primjetio nikakve povrede na zatvorenicima. Poznato mu je da su zatvorenici vodjeni na saslušanje i da ih je vodila vojna policija ali da se to nije nikada desilo za vrijeme njegovog stražarenja. U Morinju je od naoružanja dužio automatsku pušku i municiju. Boro Gligić je dužio automatsku pušku a u Morinju je bilo lica koja su nosila pištolje koje su donosila od kuće jer je bilo pucnjave u kafani, ali ne zna koja su lica nosila lično naoružanje.

Goranović Radomir, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao aktivno vojno lice i načelnik bezbjednosti za Vojno odmaralište Kupari a u svojstvu potpukovnika JNA naredbom načelnika general štaba za Narodnu odbranu od 12.10.1991. godine privremeno upućen na rad u 9 VPS što mu je naredio pukovnik Stevan Mitrovski a pretpostavljeni mu je bio načelnik bezbjednosti tog sektora Huso Kunić kome se javio 05.10.1991. godine. Ne zna ko je formirao i po čijoj naredbi je formiran Sabirni centar a Kunić Huso mu je rekao da je u Morinju organizovan Sabirni centar za prihvatanje lica koja će biti dovodjena sa hrvatskog ratišta i da će on tamo biti islednik. Šef isledničkog tima bio je Krluš Mirsad a u isledničkom timu su bili Milošević Mihailo, Petar Pećinar, Dragović Zoran, Tarle Zlatko, Došenović Dušan, kao i jedan broj lica čijih se imena ne sjeća. Imali su obavezu da referišu Krlušu Mirsadu a ako je odsutan izvještaj su morali podnositi Tarle Zlatku a povremeno za neke važnije stvari direktno Kunić Husu. Logor Morinj je nekada bio vojno skladište ratne mornarice, na ulazu su bili stražarske kućice i straža a dotjerani su metalni kontejneri, dok su se na 200 metara od ulaza nalazili hangari odnosno skladišta koji su radjeni od čvrstog materijala a na podu su imali daske. Samo jedan put je ušao u te magacine sa delegacijom Crvenog krsta. Njima je glavni u logoru bio Krluš Mirsad a Krlušu pa i njima Kunić Huso. Dnevne zapovjesti u Sabirnom centru davao je Krluš Mirsad a Sabirni centar Morinj pripadao je 9 VPS-u čiji je komandant u to vrijeme bio Miodrag Jokić, Govedarica Mladjen je za vrijeme njegovog rada u Morinju bio načelnik bezbjednosti mornaričko pozadinske baze i za vrijeme njegovog boravka u Morinju od 3 mjeseca Govedarica se pojavio 4 do 5 puta. U Morinju je bio do 15 januara 1992. godine i za to vrijeme nije čuo da je Govedarica Mladjen nekome izdao naredbu da se neko tuče a upravo u razgovorima sa kojim je on obavljao u smislu da se smjeni Budo zv. Bokser koji je bio komandir straže zbog maltretiranja ljudi. Negodovao je i pok. Gopcević jer je Budo krvnički tukao zatvorenike o tome su u pismenoj formi bili upoznati i Krluš Mirsad i Kunić Huso, a na insistiranje Govedarice isti je i udaljen iz Morinja. O tome ko će biti doveden u Sabirni centar nije odlučivao islednički tim. Ljudi koji su bili u sastavu isledničkog tima nisu napravili ništa što je protivno Ženevskoj konvenciji. Tarle koji je bio član isledničkog tima a za njega

je sumnjao da je bio agent i njih dvoje troica su izmedju sebe komentarisali da treba da ga se čuvaju a kada je jednom prilikom vidio da lice koje ispituje je bilo vezano njegov komentar je bio da je to upravo radio da bi se infiltrirao medju njih da bi se bolje maskirao. U Morinju je saslušao 49 ljudi od kojih 36 nije učestvovalo ni u čemu. Kasnije je saznao da i ako ih je Govedarica pitao za probleme u Sabirnom centru da on nema nikakve veze sa objektima već da su njegove dužnosti bile isključivo vezane za bazu i u Morinju je dolazio sasvim po drugom osnovu i u posjeti nekih od ljudi iz Kupara. Pojedini zatvorenici su mu se žalili i on bi uvijek to napisao u svom izvještaju. U Morinju je vidio lice koga su zvali bombaš da je izlaskom iz kontejnera bio sav modar. Nekima od ljudi u logoru je pomagao kao što je Antun Kralj i Brailo Antun. Dok je boravio u krugu Sabirnog centra nikada nije čuo jauke, viku ili dozivanje u pomoć. Raspored o saslušanju zarobljenika davao je Krluč Mirsad mada je on u dva tri navrata insistirao da on sasluša određena lica. Na pojedinim od zarobljenika primjećivao je povrede koje bi okarakterisao kao lakše to su bile modrice a gdje su zadobijene i kako su zadobijene zapisnički je konstatovao. Pojedini zarobljenici su se žalili da su ih stražari bili šakama, nogama na kojima su bile čizme i pendrecima a najveći broj žalbi se odnosio na pok. Buda koji je bio komandir straže a pominjana su i druga imena stražara kojih se ne može sjetiti. Što se tiče uslova u hangarima u istom je boravilo od 50 do 100 ljudi a isti nije imao mokri čvor. Ne može da se sjeti ali misli da Mladjen Govedarica nikada nije prisustvovao saslušanju nekog od zarobljenika mada ne isključuje mogućnost da je bio prisutan saslušanju Adema Rekovića ali samo da bi se sa njim pozdravio. Izvještaje koje je slao povodom ispitivanja zarobljenika je sadržao najkraće podatke o zarobljenicima i o tome što su oni davali o sebi. Govedarica skupa sa njim nije ispitivao Bakić Vladimira, možda je Govedarica slučajno naišao i nešto ga pripitao, dok on skupa sa Tarlom i Gojnićem nikada nije ispitivao Bulić Zdenka. Niko od zarobljenika se nije žalio na Tarla Zlatka prilikom ispitivanja. Mladjen Govedarica nije bio član isledničkog tima, nije saslušavao zarobljenike a nije ni bio na sastancima gdje je određivano ko će od islednika saslušavati zarobljenike. Od 49 lica koje je saslušavao sa dvojicom je bio uspostavio organizovanu saradnju. Pitanja koja su postavljana zarobljenicima uglavnom su se odnosila na to da li su pripadnici paravojnih formacija, dali su učestvovali u nekoj od paravojnih akcija a on lično bi pitao vezano za ponašanje prema njima u hangaru i ako nije bio u obavezi da ih to pita. Niko od isledničkog tima nije određivao ko će biti smješten u koji od hangara.

Ivanović Nikola, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se kao rezervista javio u svoju jedinicu u Lepetane 26.10.1991. godine gdje je bio stražar u Sabirnom centru Morinju sve do 26.02.1992. godine. Straža je bila podijeljena u dvije rupe koje su se smjenjivale na nedelju dana tako da je nedelju dana bio u Sabirnom centru a drugu nedelju u Baru. Od oružja je dužio automatsku pušku sa 5 šanžera. Komandir im je bio Krešo Mandić koji je odmah po dolasku u Morinju pročitao pravila ponašanja. Rekao im je da nemaju prava da ispituju zarobljenike i da ne smiju da ih taknu. Komandir druge grupe bio je Budo Pejaković. Svako jutro su vojni policajci dolazili sa islednicima na posao jer oni nisu bili stacionirani u krugu Sabirnog centra. Oni kao stražari su dužili ključeve od hangara gdje su bili zatvorenici, a kada bi vojni policajac došao po zatvorenika da ga vodi na ispitivanje on bi ga kao stražar izveo gdje bi ga vojni policajac preuzeo. Nikada nije primjetio da je neko od zatvorenika tučen. Hangari su stalno bili pod stražom koja se smjenjivala svaka dva sata. Stražu je davao na hangaru br. 1. u kome je bilo smješteno od 30 do 50 zarobljenika a vrata su za vrijeme obavljanja njegove stražarske dužnosti uvijek bila otvorena.

Mićijević Ilija, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se kao rezervista javio u Lepetane komandant njegove jedinice je bio Ljubo Knežević. U Morinju je proveo 3 mjeseca u dva navrata i to tako što je u prvom periodu on bio kuvar a u drugom stražar. U drugoj smjeni kuvar je bio Menzalin Ivo a ista hrana je bila i za osoblje u Morinju i za zarobljenike. Dok je

bio kuvar on je dijelio hranu a u podjeli su mu pomagali zatvorenici. Lično je poznavao Prlenda Matu a sve što je pročitao vezano za logor Morinj ne zna odakle tim ljudima takve priče. Čuo je da je jedan od zatvorenika udaran jer je nedostajala kašika koju su pronašli naoštrenu o zidu pa mu je njegov prijatelj Prlenda Mato ispričao da je neko udario tog Madjara koji je bio zadržao kašiku. Sa njim je u smjeni bio kuvar Trojanović a mijenjali su se na 7 dana i tih 7 dana dok je bio u centru je boravio 24. sata. Kao kuvar je dužio automatsku pušku a od ličnog naoružanja nije imao ništa. Smjena straže je vršena na 7 dana a stražu su davali u paru po dva sata. Vojni policajci bi nakon što bi došli do hangara i kazali ime i prezime zatvorenika kada bi ga stražar izveo vodili bi ga kod islednika na ispitivanje. Nikada nije vidio da je neko maltretiran niti je na nekom od njih vidio povredu.

Popović Miodrag, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se 21.09.1991. godine kao rezervista javio u Lepetanima gdje je proveo 15 dana nakon čega je raspoređen da kao stražar ide u Sabirni centar. U Sabirnom centru je kao stražar radio na kapiji, stražu je davao 2 sata nakon čega bi 6 sati bio slobodan. U periodu dok je bio u Morinju nije vidio da je bilo ko od ratnih zarobljenika bio mučen i maltretiran. Komandir straže mu je bio Pejaković Budo. Nikada nije vidio da je neko od zarobljenika vođen na ispitivanje.

Durišić Pero, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 03.09.1991. godine zarobljen u svojoj kući u Radovčićima i istog dana odveden u Morinj. Čim je došao odmah su ih tukli a i kasnije za vrijeme boravka u logoru tukli su ih bez razloga. Poručnik kome ne zna ime udario ga je kundakom za vrat i ozlijedio mu kičmu a udario ga je i pendrekom po ruci zbog čega mu je bio otečen zglobov. U logoru je bio 55 dana a ispitivao ga je potpukovnik koji je bio visok i plav. Od stražara u logoru prepoznao je Špira Lučića koji je tukao redom skoro sve zarobljenike.

Lučić Nikola, saslušan u svojstvu svjedoka u bitno je naveo da je zarobljen 05.10.1991. godine kao pripadnik Hrvatske vojske u Čilipima, da su ga odmah htjeli strijeljati što je spriječio jedan potpukovnik koji ga je i doveo u Morinj i rekao im da ga ne diraju, ali bez obzira na te njegove riječi u logoru su ga tukli. Ispitivao ga je kapetan korvete crni, niži bez brkova, starosti oko 40 godina i povratkom sa ispitivanja udaran je a za vrijeme boravka u logoru su često tukli kako njega tako i druge. Iz logora je izašao 12.12.1991. godine, a u bolnicama Splitu, Zagrebu i Varaždinu bio je sve do kraja osmog mjeseca 1992. godine. Posledicama boravka u logoru zadobio je invalidnost od 60 % a od udaraca u glavu došlo je do povreda mozga koje su vidljive na CT-u.

Ban Božo, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je njegov dundo odnosno očevo brat Božo Ban rođen 1914. godine bio zarobljen i boravio u logoru Morinj i da je isti umro u februaru 1992. godine ubrzo po povratku iz logora Morinj.

Knežević Ljubomir, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se zbog proteka vremena ne sjeća svih pojedinosti, da je bio oficir tačnije poručnik bojnog broda u 9 Odredu popisnih minolovaca odnosno čete plovnih sredstava a da se sjeća da je naredbom admirala Jokića postavljen za komandanta logora Morinj. Sjedište mu je bilo u Lepetanima i nije bio obavezan da boravi u Sabirnom centru. Ne zna po čijem je naredjenju formiran Sabirni centar niti su mu neke druge pojedinosti vezane za formiranje centra. Kako je stražarskoj službi bio pretpostavljeni zna da je zadatak stražara bio fizičko obezbjeđenje objekata u Morinju i dva puta je posjetio Morinj u cilju kontrole stražara jer im je bio pretpostavljeni sa komandirom straže je razgovarao i provjerio da li vrši svoju dužnost a pitao ih je i za njihove potrebe vezano za eventualno njihova odsustva i bolovanja. Na tri mjesta u Sabirnom centru davana je straža a stražarska služba brojala je ukupno 10 ljudi. On nije organizovao stražarsku službu već su to radili njegovi potčinjeni a ne može da se sjeti ko je bio komandir straže. Ne sjeća se ko je sve dužnosti morao da obavi po naredbi admirala Jokića kojom naredbom je postavljen

za komandanta Sabirnog centra samo zna da je dio naredbi ispoštovao a dio nije zbog čega je sa admiralom imao konflikt i zbog čega mu je zabranjeno unapredjenje. Njegov osnovni zadatak je bio fizičko obezbjeđenje objekata što je obavljala straža a što je i funkcionisalo a nije imao ništa ni sa isledničkim timom ni sa policijom. Nije imao informaciju da je neko od stražara u Sabirnom centru fizički maltretirao zarobljenike. Nema saznanje o tome da je vršena razmjena zarobljenika. Admiral Jokić mu je bio prvi pretpostavljeni a i Jokić je pisao naredbu postavljenju oficira. Ne može da se sjeti da li je on ili neko iz pretpostavljene jedinice potpisao elaborat straže koji elaborat sadrži sve precizne podatke kako i na koji način se vrši obezbjeđenje straže. Materijalno obezbjeđenje straže je išlo preko Lepetana tako što bi se komandir straže obratio svom pretpostavljenom u pogledu materijalnog obezbjeđenja a onda bi se to dostavljalo Kumboru. Sva lica koja su pozvana u rezervni sastav su evidentirana i evidencija je dostavljana komandi 9 VPS-a, jedan spisak je ostajao u jedinici a jedan je slat komandi 9 VPS-a. Na osnovu tih spiskova vršena je isplata dnevnica rezervistima a spiskovi se dostavljaju finansijskom organu koji vrši isplatu. Kao komandant imao je komandira a ko je bio oficir bezbjednosti se ne sjeća, Bio je prisutan kada je prva grupa iz sastava straže iz Lepetana posla u Morinj i tom prilikom im je održao govor da poštuju pravila ponašanja te službe a pomenuo je i Odredbe Ženevske konvencije jer je iz komande bilo nagovještaja da će u Sabirnom centru biti zarobljenici. Ne može da se sjeti da je vodjena knjiga dnevnih zapovjesti ali ako je vodjena onda je svaki dan čitao one što je u njoj napisano jer se knjiga dnevnih zapovjesti odnosi samo na stražarsku službu. Prilikom dvije posjete Morinju komandir straže mu je saopštio da se u Sabirnom centru nalaze zarobljenici. Periodično je dobijao izvještaje vezano za funkcionisanje Sabirnog centra i koliko se sjeća nije bilo nikakvih problema u njegovom funkcionisanju.

Službenom zabilješkom Policijske uprave Dubrovnik br. 511-03-02 od 27.10.1992. godine, konstatovani su podaci o djelovanju agresorske vojske u vrijeme okupacije u mjestu Čilipi zaseok zvani Bistroke i Beroje u kojoj službenoj zabilješci su konstatovane koje obitelji žive u ovom mjestu u kakvom su stanju objekti i koja lica su odvedena u Morinj.

Službenom zabilješkom Policijske uprave Dubrovnik br. 511-03-02- od 28.10.1992. godine, konstatovani su podaci o djelovanju agresorske vojske u vrijeme okupacije u mjestu Čilipi zaseok zvani Rusići u kojoj službenoj zabilješci su konstatovane koje obitelji žive u ovom mjestu u kakvom su stanju objekti i koja lica su odvedena u Morinj.

Službenom zbilješkom Policijske uprave Dubrovnik, br. 511-03-02 od 01.11.1992. godine, konstatovani su podaci o djelovanju agresorske vojske u vrijeme okupacije u mjestu Popovići u kojoj službenoj zabilješci su konstatovane koje obitelji žive u ovom mjestu u kakvom su stanju objekti i koja lica su odvedena u Morinj.

U dvije službene zabilješke Policijske uprave Dubrovnik, br. 511-03-02 od 02.11.1992. godine, konstatovani su podaci o djelovanju agresorske vojske u vrijeme okupacije u mjestu Poljice i Mikulići u

kojim službenim zabilješkama su konstatovane koje obitelji žive u ovom mjestu u kakvom su stanju objekti i koja lica su odvedena u Morinj.

Zapisnikom o predaji zarobljenika VP br. 4004 Int. Br. 106-13 od 02.07.1992. godine, konstatovano je da su zarobljenici predati u Cavtat 02.07.1992. godine u prisustvu komisije

vojske SRJ, komisije za zarobljene i uhapšene R. Hrvatske predstavnika Medjunarodnog crvenog krsta Ujedinjenih nacija kada je predato 20 zarobljenika i u kojoj je konstatovano da jednostranim otpustanjem vojska SRI izvršava ranije preuzete obaveze za razmjenu u Mokošici 05.05.1992. godine.

Potvrdom Medjunarodnog crvenog krsta od 14.04.1992. godine, izdata na ime Čucuk Djura, konstatovano je da je Čucuk Djuro od strane Medjunarodnog crvenog krsta dana 10.11.1991. godine registrovan u zatvoru Morinj i oslobođen 12.12.1991. godine.

Dnevnim operativnim izvještajem Komande 367 Mornaričke pozadinske baze str. Pov. 1100-44 od 13.08.1992. godine, konstatovano je da je komandi ratne mornarice dostavljen dnevni operativni izvještaj o stanju u komandi i jedinicama 367 mornaričko pozadinske baze u korn izvještaju je između ostalog konstatovano da je u toku priprema za prevoz zarobljenika iz Morinja na aerodrom Tivat sa dva autobusa u 3,30 h 14.08.1992. godine.

Dnevnim operativnim izvještajem Komande 367 Mornaričke pozadinske baze Str. Pov. 1100-45 od 14.08.1992. godine, konstatovano je da je komandi ratne mornarice dostavljen dnevni operativni izvještaj o stanju u komandi i jedinicama 367 MPB u korn izvještaju između ostalog konstatovano da je u vremenu od 4 do 08,30 h izvršeno prevoženje sa dva autobusa zarobljenika iz Morinja do Aerodroma Tivat.

Potvrdom Komande VP 4004 Kumbor o predaji ratnih zarobljenika Medjunarodnom Komitetu Crvenog krsta - Ženeva, od 11.12.1991. godine, konstatovano je da su u Zelenici dana 11.12.1991. godine preuzeli od JNA - sabirnog centra Morinj 157 zarobljenika a u kojoj potvrdi su navedena i njihova imena.

Dopisom Ministarstva odbrane - Generalštaba Vojske Crne Gore, br. 07/271-6 od 18.02.2008. godine, konstatovano je da se u arhivi generalštaba vojske Crne Gore i arhivi potčinjenih jedinica vojske Crne Gore ne nalazi dokumentacija koja je izdvojena kao arhivska gradja nastala u periodu 1991. godina do 1992. godina i da je ista predata Vojnom arhivu u Beogradu prije proglašenja nezavisnosti Crne Gore a u arhivskim spiskovima po kojima je izvršena predaja dokumentacije - arhivske gradje nijesu navedena dokumenta koja se odnose na osnivanje i organizaciju Sabirnog centra u mjestu Morinj a u arhivi Mornaričke baze vojske Crne Gore čuvaju se dva dokumenta u kojima se pominje logor Morinj i to dva operativna izvještaja Komande 367 mornaričke pozadinske baze od 13. i 14. avgusta 1992. godine.

Naredbom Komanda 9 Vojnopomorskog sektora, Pov. br. 7/81 od 13.10.1991. godine, utvrđeno je da se ista obratila Komandi 367 MPB a na osnovu zahtjeva Centra za prihvrat zarobljenika (110 ljudi) u Sabirni centar Morinj, radi popune centra za prihvrat neophodnim stvarima.

Naredbom Komanda 9 Vojnopomorskog sektora, Pov. hr. 7/81/1 od 17.10.1991. godine, utvrđeno je da se ista obratila Komandi 367 MPB zahtjevom za popunu centra za prihvrat zarobljenika izdavanjem jednog kontejnera za smeće.

Na spiskovima Hrvatskog društva logoraša Ur. Br. 08/2006 - 039 od 24.08.2006. godine i Hrvatskog društva logoraša Ur. Br. 08/2006-035b od 10.01.2007. godine, navedena su imena lica koja su se nalazila u logorima Bileća i Morinj.

Potvrdom ICRC br. HRZ007750-01 od 09.05.2008. godine, konstatovano je da je Hodzic Kemal Nedžad registrovan od delegacije MOCK-a dana 24.07.1992. godine u mjestu zatečenja Morinj i da je oslobođen dana 14.08.1992. godine pod zaštitom MOCK-a.

Potvrdom ICRC br. BAZ008703 od 18.02.1998. godine, konstatovano je da je Pintul Selim registrovan od delegacije IKCK-a 10.06.1992. godine u mjestu zatočenja Morinj, da je vidjen u

Morinju 24.07.1992. godine a oslobodjen 14.08.1992. godine.

Potvrdom Ministarstva odbrane Republike Hrvatske od 25.08.1992. godine, izdata licu Pintul Selimu, konstatovano je da je Selim Omera Pintul proveo u logoru Morinju od 10.05.1992. do 14.08.1992. godine.

Izvodom iz matične knjige umrlih Opštine Kotor – MK Risan od 17.03.1992. godine, konstatovano je da je Brailo Miho umro 01.11.1991. godine u 08,30 časova u Morinju.

Ljekarskim izvještaj o uzroku smrti izdat na ime Brailo Miho, konstatovan je uzrok smrti Braila Miha a sto je konstatovano i **Potvrdom o smrti Garnizonske ambulante Kumbor od 11.03.1992. godine**,

Izvodom iz matične knjige umrlih Matičnog ureda Dubrovnik od 09.08.2006. godine, izdat na ime Ban Boža, konstatovano je da je Ban Božo umro 28.02.1992. godine u 13,00 časova.

Obavještenjem Opće bolnice Dubrovnik, br. 20-1283/1-95 od 20.09.1995. godine, konstatovano je da prema njihovoj evidencije nije izvršena obdukcija mrtvog tijela pok. Boža Bana.

Ljekarskim izvještajem o uzroku smrti Gradjanskog biroa Kotor od 27.10.1991. godine, izdat na ime Čagalj Antuna, konstatovan je uzrok smrti Čagalj Antuna a **potvrdom o slučaju smrti Medicinskog centra Kotor, izdata na ime Čagalj Antuna**, konstatovana je njegova smrt.

Sprovođnicom Medicinskog centra Kotor br. 4776 od 28.10.1991. godine, konstatovanje prenos mrtvacu Čagalj Antuna.

Smrtnim listom Matičnog ureda Cavtat od 09.08.2006. godine, izdat na ime Zlovečera Nikole, konstatovano je da je isti umro 06.01.1992. godine u 16,00 časova u Pridvorju a što je konstatovano i **prijavom o smrti Mjesnog ureda Cavtat od 07.01.1992. godine, izdata na ime Zlovečera Nikole, i potvrdom o smrti Zdravstvene stanice Cavtat od 08.01.1992. godine izdata na ime Zlovečera Nikole**.

Obdukcionim zapisnikom zdravstvene ustanove Kuliš Medical od 12.07.1992. godine o smrti Obrad Jakova, konstatovano je da spoljašnjim pregledom i obdukcijom mrtvog tijela utvrđeno da je umro nasilnom smrću a da je uzrok smrti vješanje.

Medicinskom dokumentacijom izdatom na ime lica Čucuk Djura, Margaretić Marka, Sikić Miljenka, Puljić Joza, Vištica Jurice, Vezilinić Novaković Mika, Svetac Iva, Lasić Iva, Ljubičić Miljenka, Piplica Andrijana, Piplica Luke, Lučić Nikole, Duplica Bruna, Curić Maria, Urlović Luke, Šutalo Lovra, Guljelmović Igora, Vučića Mata, Vitković Djura, Vidojević Iva, Veramenta Vlaha, Veramenta Pava, Veramenta Iva, Uhodić Nika, Strujić Mata, Selak Miha, Radovae Iva, Prkačin Metodija, Primorac Iva, Opusić Nika, Mostina Anta, Milković Mata, Milićević Grge, Lonza Ilije, Letica Ivana, Kužnin Vilsona, Kužnin Rikarda, Kukuljica Pera, Kralj Miha, Kristić Iva, Kralj Antuna, Kos Damira, Ilićić Zeljka, Idrižaj Safeta, Fjorović Miha, Čuk Anta, Čuk Ivana, Čupić Andra, Čupić Boža, Čučuk Djura, Čagalj Andrije, Bulić Zdenka, Bronzan Željka, Brailo Nika, Brailo Miha, Brailo Pera, Bošković Boška, Bistrć Vlaha, Begić Dominika, Baule Pera, Banović Antuna, Bagoje Zlatka, Lučić Maria, Margaretić Djura, Alaga Nika, Knezić Marka, Kopic Josipa, Užičanin Zaima, Kuntić Tomislava i Peterenac Josipa, te nalazom i mišljenjem vjštaka medicinske struke dr. Borovinić Budimira kao i dopunom nalaza i mišljenja istog vjštaka koji nalaz je sud u cjelosti prihvatio kao odredjen, jasan i u skladu sa pravilima nauke i kojim je utvrđeno je da isti pregledao medicinsku dokumentaciju izdatu na ime lica Čucuk Djura, Margaretić Marka, Sikić Miljenka, Puljić Joza, Vištica Jurice, Vezilinić Novaković Mika, Svetac Iva, Lasić Iva, Ljubičić Miljenka, Piplica Andrijana, Piplica Luke, Lučić Nikole,

Duplica Bruna, Curić Maria, Urlović Luke, Šutalo Lovra, Guljelmović Igora, Vučića Mata, Vitković Djura, Vidojević Iva, Veramenta Vlah, Veramenta Pava, Veramenta Iva, Uhodić Nika, Strujić Mata, Selak Miha, Radovae Iva, Prkačin Metodija, Primorac Iva, Opusić Nika, Mostina Anta, Milković Mata, Milićević Grge, Lonza Ilije, Letica Ivana, Kužnin Vilsona, Kužnin Rikarda, Kukuljica Pera, Kralj Miha, Kristić Iva, Kralj Antuna, Kos Damira, Iličić Zeljka, Idrizaj Safeta, Fjorović Miha, Ćuk Anta, Ćuk Ivana, Ćupic Andra, Ćupic Boza, Ćučuk Djura, Čagalj Andrije, Bulić Zdenka, Bronzan Zeljka, Brailo Nika, Brailo Miha, Brailo Pera, Bošković Boška, Bistré Vlah, Begić Dominika, Baule Pera, Banović Antuna, Bagoje Zlatka, Lučić Maria, Margaretić Djura, Alaga Nika, Knezić Marka, Kopic Josipa, Užičanin Zaima, Kuntić Tomislava i Peterenac Josipa, u kojima je konstatovano da je kod Piplica Andrijana, Piplica Luke, Lučić Nikole, Duplica Bruna, Vidojević Iva, Kukuljica Pera, nema odgovarajuće medicinske dokumentacije o tjelesnim povredama, da je kod Ćupic Maria konstatovana duševna reakcija u vidu potištenosti uzrokovane zarobljavanjem, kod Urlović Luke su konstatovane degenerativne promjene na pršljenovima slabinskog i krsnog dijela kičmenog stuba starijeg datuma što je imalo za posledicu postojanje blažeg oštećenja nerava lijeve noge, kod Užičanin Zaima konstatovano je stanje nakon preloma 8 i 9 rebra lijeve strane grudnog koša i preloma 8 do 10 rebra desne strane grudnog koša koje povrede su nastale djelovanjem mehaničke sile srednjeg inteziteta djelovanja koja je djelovala najmanje u dva navrata i to jedan put sa prednje desne strane grudnog koša a drugi put sa prednje lijeve strane grudnog koš. Ove povrede su mogle nastati djelovanjem bilo koje zamahnute tupotvrde sile uključujući tu i silinu udara zamahnute pesnice, zamahnute noge i sl. A radilo se o teškoj tjelesnoj povredi i ista je mogla nastati nekoliko mjeseci pa i više godina prije konstatovanog nalaza. kod Šutalo Lovra dugotrajne degenrativne promjene na pršljenovima kičmenog stuba a povrede ledja u vidu nagnječenja i krvnih podliva nastale su nekoliko dana prije uradjenog pregleda ili tačnije prije 19.02.1992. godine djelovanjem zamahnute tupotvrde sile koja je djelovala u jednom navratu i to kada se tijelo nalazilo ledjima okrenuto ka sili a ne može se isključiti mogućnost da je ovakva povreda nastala tokom pada o tvrdu ravnu podlugu te da se radi o lakoj tjelesnoj povredi. Kod Guljelmović Igora su pregledom dana 18.12.1991. godine konstatovane povrede u vidu nagnjacenja kože ledja i ličnog dijela glave zadobijenih dva mjeseca prije uradjenog pregleda te tokom njegovog zarobljenistva koje su nastale djelovanjem mehaničke sile razne površine slabijeg inteziteta koja sila je djelovala u dva navrata na lični dio glave povrijedjenog i na predio ledja u momentu kada je povrijedjeni jedan put bio licem dijelom glave okrenut ka toj sili a drugi put ledjima ove povrede su mogle nastati djelovanjem bilo koje mehaničke sile te da se radi o lakoj tjelesnoj povredi. Kod Vučića Mata su konstatovane degenerativne promjene na kostima i zglobovima kičmenog stuba kao i postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja. Kod Vitković Djura rođenog 1961. godine su konstatovanje degenerativne promjene kičmenog stuba, duševna reakcija na stres i poremećaj prilagođavanja a u vidu straha, konstatovane su povrede tijela u predjelu desnog slabinskog prsnog dijela u vidu nagnječine kože i mekog potkožnog tkiva a nastalo je dejstvom zamahnute tupotvrde sile ravne površine slabijeg inteziteta djelovanja a ne može se isključiti i da je ista nastala prilikom pada povrijedjenog na tvrdu i ravnu podlogu a nastala je 09.10.1991. godine i radi se o lakoj tjelesnoj povredi. A kod Vitković Djura rođenog 1972. godine je konstatovan poremećaj duševne reakcije na stres sa poremećajem prilagođavanja a konstatovana je i povreda lijevog uha sa oslabljenim sluhom a nastala je djelovanjem eksplozije u blizini tijela povrijedjenog u maju mjesecu 1992. godine. Kod Vidojević Iva je konstatovana duševna reakcija na stres i poremećaj prilagođavanja. Kod Veramenta Vlah postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu uznemirenosti i potištenosti kao i povrede u vidu nagnjecenja kože ledja i ledjnog dijela glave koje su nastale djelovanjem mehaničke sile ravne površine slabijeg inteziteta djelovanja koja sila je djelovala u dva navrata na lični dio glave i ledja povrijedjenog a mogle su nastati

djelovanjem bilo koje mehaničke sile a radi se o lakoj tjelesnoj povredi koje su konstatovane pregledom dana 18.12.1991. godine i za koje se ne rnože izjasniti o datumu njihovog nastanka. Kod Veramenta Pava je konstatovano postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu potištenosti i straha. Kod istog je konstatovano i oštećenje sluha uzrokovanog eksplozijom. Kod Veramenta Iva koji je pregledan 16 i 17.12.1991. godine konstatovano je prelom poprečnih nastavaka prva tri slabinska pršljena kicčnenog stuba, nagnječenje grudnog i slabinskog predjela tijela, ubodna rana potkoljenice lijeve noge koje povrede je zadobio 08.10.1991. godine. Povreda u vidu ubodne rane nastala je dejstvom zarnahnute čvrste zasiljene sile stirn što se ne moze zaključiti da je ovakva povreda nastala prilikom pada prednjorn stranom potkoljenice lijeve noge na tvrdu i siljastu podlogu, dok je povreda u vidu preloma poprečnih nastavaka tri slabinska pršljena nastala djelovanjem zamahnute tupotvrde sile koja je djelovala u jednom navratu od pozadi s tirn što se ne može zaključiti nastanak ovakve povrede i prilikorn pada a radi se o lakoj tjelesnoj povredi. Kod istog je od 10 novernbra 2005. godine konstatovan PTSD. Kod Uhodić Nika su konstatovana degenerativna oštećenja kičmenog stuba i desnog koljena zgloba a prilikom pregleda uradjenog 1998. godine konstatovano je postojanje proširenosti i dugotrajne upale disajnih puteva kao posledica dozivljene upale pluća i duševna reakcija na doživljeni stres i poremećaj prilagođavanja a u vidu potištenosti i straha. Kod Strujić Mata je konstatovana postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu sniženog raspoloženja i izraženog straha. Kod Selak Miha su konstatovane degenerativne promjene na kostanorn sistemu u cjelini uzrokovane konstitucijom te osiromašenjem kosnog tkiva kalcijumom. Kod Radovac Iva je konstatovana dusevna reakcija na stres i poremećaj ponašanja u vidu pospanosti i straha. Kod Prkačin Metodija je konstatovano poremećaj duševne reakcije na stres i poremećaja prilagođavanja u vidu straha i potištenosti. Kod Primorac Iva je konstatovano postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja. Kod Opušina Nika je konstatovano postojanje dusevne reakcija na stres i porernećaj prilagođavanja u vidu potištenosti i straha. Kod Mostina Anta je konstatovano da je pregled izvršen 18.12.1991. godine i povrede u vidu nagnjecenja kože ledja a koja povreda je nastala dva mjeseca prije pregleda a povreda je nastala djelovanjem mehaničke sile ravne površine, slabog inteziteta djelovanja koja je djelovala na tijelo povrijedjenog od pozadi a ne može se isključiti ni rnoгуčnost nastanka ovakve povrede prilikom pada na tvrdu i ravnu podlogu. Pregledom psihijatra 03. aprila 1997. godine konstatovano je postojanje reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja označen kao PTSD. Kod Milković Mata je konstatovano poremećaj ponašanja u vidu straha i uznemirenosti. Kod Milicević Grga je konstatovano duševne reakcije na stres i porernećaj prilagođavanja uzrokovan kako doživljenim zarobljeništvom tako i učestvovanjem u ratnim dejstvima hrvatske vojske u periodu od 1992. do 1996. godine. Kod Lonze Ilije je konstatovano postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu zamora i poremećaja sna uzrokovani kako doživljenim zarobljeništvom tako i učestvovanjem u ratnim dejstvima hrvatske vojske u periodu od 1992. godine do 1996. godine. Kod Letica Ivana je konstatovano duševno stanje potištenosti i straha uzrokovanog doživljenim zarobljeništvom i mobilizacijom u redove hrvatske vojske 1993. godine. Kod Kužnin Vilsona je konstatovano duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu straha, nesаницe i razdražljivosti. Kod Kužnin Rikarda je konstatovano postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu poremećaja sna, straha, uzrokovani doživljenim zarobljeništvom te učestvovanjem u redove hrvatske vojske i ratna dejstva 1993. godine. Kod Kralj Miha se na osnovu priložene medicinske dokumentacije se nije mogao izjasniti o uzroku smrti. Kod Kristić Iva je konstatovano duševna reakcija na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu potištenosti i straha. Kod Kralj Antuna su konstatovane degenerativne promjene u kičmenorn stubu. Kod Kos Damira su konstatovane povrede kao posledica zadobijanja rane trbuha i slabinskog dijela kičmenog stuba, eksplozivnim djelovanjem

granate a da je tokom liječenja počeo sa uzimanjem alkoholnih pića pa je i liječen od bolesti zavisnosti. Kod Ilić Zeljka je konstatovano postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu straha i potištenosti. Kod Idrizaj Safeta se o konstatovanim promjenama na koljenu i datumu uradjene operacije ne može govoriti jer nedostaju podaci. Kod Fjorović Miha je konstatovano stanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu razdražljivosti i promjene raspoloženja uzrokovane doživljenim zarobljeništvom i događajima nakon uključivanja u redove hrvatske vojske nakon zarobljeništa. Kod Ćuk Anta je konstatovano duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu nervoze, vrtoglavice te slabog sna. Kod Ćuk Ivana je konstatovano duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu straha i potištenosti te razdražljivosti. Kod Ćupić Andra su konstatovane degenerativne promjene na kičmenom stubu. Kod Ćupić Boža je konstatovano postojanje cistične formacije mekih ovojnica mozga te posledica vrtoglavica i glavobolja. Kod Ćučuk Djura je konstatovano postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja a u vidu straha i potištenosti. Kod Čagalj Andrije je konstatovano je postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu straha, razdražljivosti i potištenosti kao posljedica zarobljeništa i kasnije učestvovanja u djelatnosti hrvatske vojske u periodu od oslobođenja i zarobljeništa do decembra 1992. godine. Kod Bulić Zdenka je konstatovano postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu straha potištenosti i poremećaja sna uzrokovanim doživljenim ranjavanjem nakon zarobljeništa u logoru. Kod Bronzan Zeljka je konstatovano postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu potištenosti i straha. Kod Braila Nika je konstatovano postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu nervoze i otežanog sna uzrokovani dijelom doživljenim zarobljeništvom a dijelom učešćem u ratnim dejstvima. Kod Brailo Miha zbog naglog zastoja srčano disajne funkcije uzrokovane najvjerojatnije doživljenog infarktom srčanog mišića smrt je nastupila 30 minuta od početka bolesti a ljekar koji je poslednji pregledao pok. Braila Miha konstatovao je da se radi o prirodnom obliku nastupanja smrti. Kod Brailo Pera je konstatovano postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu straha i napetosti - nervoze uzrokovani kako doživljenim zarobljeništvom u Morinju tako i učestvovanjem u ratnim dejstvima kao pripadnik hrvatske vojske. Kod Bosković Boška je tokom liječenja 1992. godine konstatovano stanje posle serijskog preloma rebra i povreda u vidu nagnječenja desne šake glave i tijela i potresa mozga koje povrede je zadobio u zarobljeništvu u Bileći i Morinju a iste su nastale djelovanjem mehaničke sile srednjeg inteziteta djelovanja a ne može se isključiti mogućnost nastanka povrede i prilikom pada na tvrdu i ravnu podlogu i radi se o običnoj teškoj tjelesnoj povredi. Oštećenja slušnih nerava koji je konstatovan kod istog se ne može sa sigurnošću dovesti u uzročnu posleđičnu vezu sa povredom glave u vidu potresa mozga. Kod Bistrić Vlaha ne postoji odgovarajuća medicinska dokumentacija koja bi bila predmet vještačenja. Kod Begić Dominika je konstatovana duševna reakcija na stres kao posledica zarobljeništa u Morinju te učestvovanje u ratnim dejstvima hrvatske vojske u periodu oslobođenja i zarobljeništa u periodu od 1995. godine a pregledom uradjenim 1992. godine konstatovano je stanje poslije zadobijanja povrede glave u predjelu desne slepoočne regije a koja je nastala djelovanjem mehaničke sile ravne površine slabijeg ili srednjeg inteziteta djelovanja a koja sila je djelovala na glavu povrijedjenog od desnog ka lijevo u odnosu na uzdužnu osu glavu dovodeći do diskretnog smanjenja sluha te da se radi o lakoj tjelesnoj povredi. Kod Baule Pera je konstatovano stanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu straha i potištenosti uzrokovane doživljenim okruženjem neprijatelja (5 dana okruženjem zatim zarobljeništvom) u toku domovinskog rata i kao pripadnik hrvatske vojske. Kod Banović Antuna ne postoji odgovarajuća medicinska dokumentacija koja bi bila predmet vještačenja. Kod Bagoja Zlatka je konstatovano postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu straha i potištenosti uzrokovanih doživljenim zarobljeništvom u Morinju, te nakon oslobođenja pripadnošću sastavu policije u redovima

hrvatske vojske. Kod Lučić Maria je konstatovano pregledom izvršenim 20.12.1991. godine više povreda u vidu rana razderotina glave, krvnih podliva glave, vrata, te obadvije ruke, grudnog koša, krvni podliv obje potkoljenice i lorn 5-6 zuba a koja medicinska dokumentacija je izdata 03.04.1995. godine radi regulisanja vojnog invaliditeta. Kod istog je konstatovano i postojanje duševne reakcije na stres te poremećaj prilagođavanja. Kod Margaretić Marka je između ostalog konstatovano postraumatski stresni poremećaj u vidu reakcije na doživljeni težak stres i povredjivanje i da je isti bio na bolničkom liječenju na odjeljenju za psihijatriju (u periodu od 10. juna 1998. godine do 10 jula 1998. godine) a zbog sličnih duševnih smetnji i poremećaja ponašanja bio je na ambulantnom liječenju kod ljekara specijaliste psihijatra medicinskog centra Dubrovnik od februara 2002. godine do septembra 2004. godine, a da su ovi duševni poremećaji najprije izazvani duševnim stresom usled boravka u zarobljenstvu a kasnije i porodičnom situacijom (bolešću djeteta) liječen je na odjeljenju za unutrašnje bolesti u periodu od 13.01.2003. godine do 24.01.2003. godine zbog zapaljenja sluzokože probavnog sistema uzrokovano prisustvom biološkog uzročnika u probavnom sistemu (helicobacter pylori) a dijelom stanjem produženog stresa. Tokom zarobljenštva logora Bileća i Morinj doživio je povredjivanje u vidu preloma više rebra lijeve strane grudnog koša, macolikog nastavka grudne kosti, nosnih kostiju, više nagnječenja glave i tijela, rane ubodine desne natkoljenice i dr. a kako u tom pravcu nema medicinskih podataka i pokazatelja da su ove povrede potvrđene te se ne može odrediti precizno vrijeme nastanka ovih povreda zbog izraženih znakova postojanja PTSD Margaretić Marko je bio u više navrata na odgovarajućem liječenju pa uzroci nastanka ovakvog duševnog poremećaja su višestrukog, višeznačajnog i različitog karaktera. Kod Margaretić Djura su konstatovane postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu straha i vrtoglavice. Kod istog su konstatovane i povreda glave u vidu nagnječenja kože nastale djelovanjem zamahnute tupotvrde sile ravne površine slabijeg inteziteta djelovanja koja je djelovala na glavu ali se sa sigurnošću ne može reći kada je povreda nastala i radilo se o lakoj tjelesnoj povredi. Konstatovano je i stanje posle povrede uha. Oslabljeni sluh kod povrijedenog se ne može dovesti u uzročnu posleđičnu vezu sa povredom uha. Kod Alaga Nikaje konstatovano u avgustu mjesecu 1997. godine krvarenje na mozgu kao posledica degenerativnih promjena na krvnim sudovima mozga. Kod Knezić Marka je konstatovano postojanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja u vidu potištenosti. Kod Puljić Joza je ljekarskm pregledom 01.09.1997. godine konstatovano poremećaj ponašanja i prilogađavanja uzrokovao reakcijom na težak stres i da je tek tada počelo liječenje ovog duševnog poremećaja a u periodu od 1991. godine/1992. godine nema medicinskih pokazatelja o postojanju tjelesnih povreda. Kod Vištica Jurice su konstatovane povrede grudnog koša u vidu nagnječenja kože i mekog potkožnog tkiva a nastala je dejstvom mehaničke sile ravne površine slabijeg inteziteta djelovanja a mogla je nastati djelovanjem bilo koje mehaničke sile a i prilikom pada povrijedenog predjelom grudnog koša na tvrdu i ravnu podlogu. Povreda je nastala više dana a najviše tri do četiri nedelje prije otpočinjanja liječenja (27 jul 1992 godine) i radi se o lakoj tjelesnoj povredi a povreda gornje vilice sa gubitkom više zuba nastala je djelovanjem mehaničke tupo tvrde sile snažnijeg inteziteta djelovanja uključujući tu i silinu udara zamahnute noge obuvane u vojničku čizmu, a mogla je nastati i prilikom pada ili udara licem dijelom glave o tvrdu i ravnu podlogu a u momentu nastanka povrede se ne može ništa odredjenije reći a radi se o običnoj teškoj tjelesnoj povredi. Kod Vezilić Novaković Nika je konstatovano da je nakon demobilizacije 1994. godine se javio na prvi pregled i da je od tada na liječenju zbog konstatovanog PTSD do decembra 1997. godine. Kod Svetac Iva konstatovan je porenćaj ponašanja uzrokovao reakcijom na stres i poremećaj prilagođavanja označen kao PTSD hroničnog toka a iz anamneze se vidi da je prije 1991. godine bio u tri navrata na bolničkom liječenju na Odjeljenju psihijatrije. Kod Vlasić Iva pregledom urađenog dana 07.01.1993. godine konstatovano je da je isti bio u logoru Morinj od 03.06.1992. godine do

14.08.1992. godine i da je konstatovana dijagnoza nagnječenja desne strane grudnog koša i sumnja na stariji prelom rebra desne strane grudnog koša a kako nema podataka kada je pregled urađen to se ne može zaključiti kada su povrede nastale da se ne može sa sigurnošću razlučiti da li je povreda u vidu nagnječenja kože nastala istovremeno kad i povreda u vidu preloma rebra a povreda u vidu preloma dva rebra u vrijeme njegovog nastajanja predstavljala bi običnu tešku tjelesnu povredu. Kod Ljubičić Miljenka konstatovana je reakcija na stres i poremećaj prilagođavanja označeno kao PTSD i stanje nakon nagnječenog tijela i da je od prvih obavljenih pregleda 1992. godine bio na psihijatrijskom liječenju i pod kontrolom ljekara. Dalje je konstatovano da je nakon prikazivanja dokumentarnog filma u Vukovaru i datog svjedočkog iskaza u ovom predmetu njegovo psihičko stanje pogoršano te 2007. i 2008. godine bio na više pregleda kod ljekara psihijatra Opšte bolnice Dubrovnik. Stanje poslije nagnječenja tijela koji je konstatovan pregledom 14.12.1992. godine nastala je djelovanje zamahnute tupo tvrde sile, ravne površine, slabijeg inteziteta djelovanja pa je djelovala na tijelo dovodeći do nagnječenja kože i eventualno mekog potkožnog tkiva, ne može se sa sigurnošću reći kada je povreda tačno nastala, može se uzeti u obzir da je mogla nastati jedan do dva mjeseca prije urađenog pregleda u momentu nastanka radilo se o lakoj tjelesnoj povredi. Kod Kopic Josipa konstatovane su dvije strijelne rane prostrline koje su nastale dejstvom projektila vatrenog oružja i radilo se o običnoj teškoj tjelesnoj povredi. Kod istog je konstatovana i reakcija na stres usled povredjivanja i poremećaja prilagođavanja označeno kao PTSD. Zlovečera Nikola je umro dana 06.01.1992. godine prirodnom smrću usled infarkta srčanog mišića što je konstatovano od strane ljekara iz zdravstvene stanice Cavtat. Kod Čagalj Antuna je konstatovana smrt zbog postojanja zloćudnog tumora pluća i stanje nakon operacije tumora donjeg dijela zdrijela. Kod Kuntić Tomislava su konstatovani nagnječenje tijela, nagnječenje kičmenog stuba u grudno slabinskom predjelu nagnječina trbuha i oba slabinska predjela tijela a da je povredu zadobio 09.08.1992. godine 4 dana prije oslobodjenja iz zarobljeništva, Povrede su nastale djelovanjem bilo koje mehaničke sile slabijeg inteziteta djelovanja nastale su u kratko vrijeme jedna za drugom a o preciznom odredjenju momenta nastanka ne može se sa sigurnošću govoriti a mogle su nastati nekoliko dana prije prvog urađenog pregleda od strane ljekara Opšte bolnice u Osijeku koji ga je pregledao 14.08.1992. godine. Povrede kako u pojedinačno tako u svom zbiru predstavlja laku tjelesnu povredu. Kod Jović Boža je konstatovano stanje duševnog nemira kao i stanje duševne reakcije na stres i poremećaj prilagođavanja označen kao PTSD uzrokovan pozivom na svjedočenje a konstatovano pregledom od 14.05.2008 godine. Kod Markić Jura su konstatovane povrede više rebra obje strane grudnog koša koje su nastale dejstvom zamahnute tupotvrde sile snaznijeg inteziteta djelovanja koja sila je djelovala u dva navrata a u preciznom odredjivanju momenta povredjivanja ovih povreda se ne može se sa sigurnošću govoriti a radi se o običnoj tjelesnoj povredi. U nalazima se najčešće kao dijagnoza konstatuje da se radi o postraumatskom sindromu a da je to ustvari porernećaj u ponasanju izazvan uticajem na duševne sposobnosti pojedinca i nakon tog uticaja i spoljašnje sredine dolazi do promijenjene duševne reaktivnosti osobe koja se manifestuje brojnim poremećajima ponašanja zavisno od duševne konstrukcije osobe, životnog doba, načina zivota i vaspitanja zatim situacije u kojoj se našao te mogućnosti da se u toj situaciji u kojoj se našao moguće održi. Osnovni uzrok ili bolje rečeno ključni faktor u najvećem broju slučajeva jeste izražen strah kao egzistencijalni problem. Iz ratne psihopatologije je poznato da kod ljudi koji se nalaze u ratnim dejstvima dolazi do izraženog straha za život, mogućnost ranjavanja, zarobljavanja i sl. Iz psihopatologije zatvorenih lica je poznato da dolazi do poremećaja ponašanja i u mirnodopskim uslovima a posebno u toku rata zbog samog zatočenistva usamljenosti često puta fizickih uticaja, načina ishrane, brige za porodicom a posebno neizvjesnost o dužini same kazne i njenog karaktera. Vještak je naveo i to da uspješno liječenje postraumatskog sindroma omogućava pacijentu da se nakon faze rehabilitacije može aktivno uključiti u sve socijalne radnje koje mu se predloze. Kod ovako utvrđenog činjenicnog

stanja sud je cijenio kao neosnovano isticanje branioca optuženih da davanje ovakvog nalaza i mišljenja nije u domenu vještaka sudske medicine jer je upravo vještak sudske medicine kompetentan da da ovakav nalaz i mišljenje. Odbijen je predlog odbrane da se iz spisa predmeta izuzme kompletna medicinska dokumentacija s obzirom da se radi o neovjerenoj fotokopiji a time i nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke dr. Borovinić Budimira s obzirom da je vještak upravo svoj nalaz i mišljenje dao na osnovu takve medicinske dokumentacije koja je sudu dostavljena od strane hrvatskog pravosudja i svaki izvještaj ljekara je sa potpisom i faksimilom ljekara, a ovo imajući u vidu odredbu čl. 19. Evropske konvencije o prenosu postupka u krivičnim stvarima u kojoj je navedeno da dokumenti koji se dostavljaju u vezi sa primjenom ove konvencije ne moraju biti ovjereni te prema tome ne radi se o dokazima na kojima se ne rnože zasnovati sudska odluka, a Odredbe navedenog člana Evropske konvencije imaju jaču snagu od Ugovora između SRJ i Hrvatske o pružanju pravne pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, a ovo suprotno stavu advokata Rodića da su shodno čl. 29. st.1 i 2 navedenog Ugovora spisi morali biti dostavljeni u izvorniku ili ovjerenom prepisu.

Kako nijednom od optuženih nijesu na teret stavljene povrede koje su konstatovane kod oštećenih to je nalaz i mišljenje vještaka kao i medicinska dokumentacija cijunjena sarno u sklopu vjerodostojnosti iskaza svjedoka a to da su kod jednog broja oštećenih zaista i konstatovane povrede.

Uz Dopis Ministarstva odbrane R. Srbije br. 4750-6 od 03.06.2009. godine, dostavljena je arhivska gradja komande 9 VPS-a za period od septembra 1991. godine do septembra 1992. godine koja se odnosi na Sabimi centar Morinj kao i dokumentacija koju su organi bezbjednosti 9 VPS-a slali Upravi bezbjednosti generalštabu vojske Jugoslavije uz navodjenje da u arhivskoj gradji nije pronadjena druga dokumentacija iz arhivske gradje 9 VPS-a kao ni dokumentacija 367 mornaričko pozadinske baze **a izvršenim uvidom u kompletnu dokumentaciju - arhivsku gradju Komande 9 vojnopomorskog sektora za period od septembra 1991. godine do septembra 1992. godine koja se odnosi na sabirni centar Morinj kao i dokumentaciju koju su organi bezbjednosti 9 vojnopomorskog sektora slali Upravi bezbjednosti General staba vojske Jugoslavije, koja je zamolbenim putem pribavljena od Okružnog suda Beograd vijeća za ratne zločine** utvrđeno je da se ista dijelom odnosi na Sabimi centar Morinj da su vodjene evidencije i obavljani razgovori sa zarobljenim licima, da su ispitivači koji su vršili ispitivanja pravili i analizu pronadjenog materijala na ratištu i da su te informacije koristili u razgovoru sa zarobljenicima, da su ukrstali ispitivanja vezano za njihove obavljene prve razgovore, da je dokumentacija dostavljana Generalštabu Vojske Jugoslavije, organu bezbjednosti KRM, kontraobavještajnoj grupi ratne mornarice i organu bezbjednosti druge armije, da Kunić Huso komunicira sa Upravom bezbjednosti i dnevno izvještava ih o broju lica u Sabirnom centru, da isti obavještava Upravu bezbjednosti SSNO-a i traži njihovu dozvolu za otpust zarobljenika a da se iz izvještaja vidi koja su lica zarobljena i pod kojim okolnostima a nakon toga sprovedena u Sabirni centar Morinj, da su delegacije Crvenog krsta vrsile obilazak Sabirnog centra, da su Sabirni centar posjetile i ekipe televizije i novinari.

Uz Dopis ministarstva odbrane Crne Gore br. 89502-5488/09-4 od 14.08.2009 godine dostavljene su skice vojnog skladišta Morinj pa je sud izvršio uvid u iste i utvrdio broj i raspored prostorija a istim dopisom je navedeno da je kompletna dokumentacija vezana za formiranje Sabirnog centra Morinj 1991. i 1992. godine predata Vojnom arhivu u Beogradu a dostavljeni su i arhivski spiskovi komande druge armije - arhiva vojske Jugoslavije kojim je utvrđeno da su dokumenta predata Arhivi Vojske Jugoslavije ali da ista ne sadrže precizne podatke o sadržaju dokumenata i datumu nastanka a da jedan dio inventarskih brojeva nedostaje a da se jedan broj inventarskih brojeva uopšte ne odnosi na Morinj.

Iz dopisa Ministarstva odbrane - Sektora za ljudske resurse br. 80503-4761/03-2 od 25.06.2009. godine utvrđeno je da je uvidom u službenu evidenciju utvrđenog da je penzionisanom kapetanu bojnog broda Govedarica Mladjenu priznat radni staž u dvostrukom trajanju, ratni staž za period od 21.09.1991. godine do 21.05.1992. godine, a da je za rezervnog poručnika korvete Gojnić Iva u jediničnom kartonu evidentirano da je bio pripadnik rezervnog sastava JNA u periodu od **21.09.1991. godine do 21.01.1992. godine**, a što je utvrđeno i izvršenim uvidom u vojnu knjižicu **G. I.**

Uvidom u vojnu- knjižicu M. I. utvrđeno je da je istom priznato kao učešće u ratu u VP br. 8738 Tivat od 21.09.1991. godine do 21. 01.1992. godine.

Na fotografijama označenim sa brojevima 1 i 2 utvrđeno je da se na fotografiji br. 1 nalaze i to lica koja sjede prvi sa lijeve strane fotografije G. M., lice koje sjedi u sredini T. Z., a lice koje stoji i nesto piste G. I., dok se na fotografiji br. 2 se nalazi T. Z..

Uz Dopis Županijskog suda u Dubrovnika Kir. br. 589/09 od 10.septembra 2009. godine dostavljena su rješenja Kio.br. 142/92 o sprovođenju istrage protiv većeg broja lica pa kako su u tim postupcima u svojstvu svjedoka saslušani Zadre Filip, Čeović Ivo, Natrlin Slavko i Duho Mio koji su saslušani u drugom postupku to su u tom pravcu i izdvojeni iskazi ovih svjedoka rješenjem K. br. 214/08 od 05.11.2009. godine jer se radi o iskazima na kojima se ne može zasnovati sudska odluka a isto tako izdvojen je i Izvod iz drugog intervjuu admirala Miodraga Jokića dat pred Haskirn tribunalom br. 03404408 ERN: VOO-4721-VOO-4728 a što je ustvari odbrana optuženog Jokića u postupku koji je vođen protiv njega koji iskaz je takodje istim rješenjem izdvojen iz spisa predmeta jer se na istom ne može zasnovati sudska odluka. Uz dopis Županijskog suda dostavljene su i **fotografije** koje su svjedocima pokazivane prilikom davanja svojih svjedočkih iskaza.

Dopisom Uprave policije PJ Herceg Novi br. 243/09-1121/2 od 30.10.2009. godine i Uvjerjenjem Socijalističke Republike Hrvatske matični br. 20/88 od 12.12.1989. godine utvrđeno je da je L. Š. polagao vozački ispit u Grudi dana 12.12.1989. godine.

Rješenjem Ministarstva odbrane R. Hrvatske od 03.02.1991. godine i potvrdom Ministarstva Odbrane R. Hrvatske od 08.02.1991. godine konstatovano je da je Peterenac Josip se nalazio u logoru Morinju u periodu od 13.03.1992. godine do 14.08.1992. godine.

Zapisnikom o razmjeni zarobljenika od 12.12.1991. godine konstatovano je da je tog dana i izvršena razmjena između predstavnika JNA i predstavnika Vlade R. Hrvatske uz sudjelovanje predstavnika MK

CK.

Uvidom u vojnu knjižicu AF hr. 373353 na ime G. B. konstatovano je da je istom priznato učešće u ratu od 07.09.1991. godine do 21.01.1992. godine i od 22.01. 1992.godine do 21.05.1992. godine kao i od 23.05.1992. godine do 18.08.1992godine.

Uvidom u vojnu knjižicu hr. 1069 T. Z. konstatovano je da je istom priznato učešće u ratu od 21.09.1991. godine do 21.01.1992. godine.

Nalazom i mišljenjem stručnog tima neuropsihijatrijskog odjeljenja KBC Podgorica konstatovano je da L. S. ne boluje od trajnog duševnog oboljenja a takodje da ne pokazuje ni simptome duševne zavisnosti i da isti aktuelno pokazuje simptome postraumatskog stresnog poremećaja. Stručni tim je naveo da je isti u vrijeme izvršenja krivičnog djela mogao shvatiti značaj svog djela i upravljati svojim postupcima odnosno da je bio uračunljiv. Dalje su naveli da sobzirom na intezitet i dužinu trajanja simptoma postraumatskog stresnog poremećaja aktuelno sa suicidalnim idejama i simptomima na graničnom nivou prema psihotičnosti su rnišljenja

da je potrebno povremeno ambulantno praćenje od strane psihijatra. Vještak neuropsihijatar dr. Golubović Željko u pojašnjenju svog nalaza na glavnom pretresu ispred stručnog tima je naveo da prema medicinskoj dokumentaciji i prema rnišljenju vještaka kod optuženog nije bilo simptomatologije tipa postraumatskog stresnog poremećaja u vrijeme izvršenja krivičnog djela već da je isti poremećaj uzrokovan situacionom samom pozicijom boravka u zatvorskim uslovima kao i sekundarnom traumatizacijom samim sudskim procesom.

Iz izvještaja vojno medicinskog centra Vojne bolnice Meljine za liječenje zarobljenika za period od 01.10.1991. godine do 14.08.1992. godine sa pratećim istorijama bolesti konstatovano je da se u toj ustanovi na liječenju nalazilo 12 lica od kojih su se na liječenju nalazili između ostalih Prokurica Ivo, Macanović Safet i Kos Damir zbog povreda zadobijenih tokom ratnih dejstava.

Dopisom Crvenog krsta Crne Gore br. 01. od 17.11.2009. godine dostavljen je odgovor Medjunarodnog komiteta crvenog krsta regionalne delegacije Beograda od 12.11.2009. godine kojim je konstatovano da nisu u mogućnosti da sudu dostave tražene informacije vezane za posjete Medjunarodnog komiteta crvenog krsta Sabirnog centra Morinj tokom 1991. i 1992. godine zbog politike povjerljivosti koje se pridržavaju a u skladu sa Statutom Medjunarodnog pokreta Crvenog krsta i crvenog polumjeseca koji je jednoglasno usvojen od stranih zemalja članica Ženevskih konvencija iz 1949. godine kojim se potvrđuje uloga MKCK-a kao čuvara i unapredjivača Medjunarodnog humanitarnog prava, te njegov mandat vis-a-vis žrtava oružanog sukoba koji je takodje obrazložen u Ženevskim konvencijama iz 1949. godine. Ovakvo pravo MKCK-a na povjerljivost je dokazano i odlukom Medjunarodnog krivičnog tribunal a za bivšu Jugoslaviju koji je utvrdio da MKCK ima apsolutnu povlasticu da odbije da pruži dokaze u vezi sa pravnim postupkom na osnovu Medjunarodnog običajnog prava gdje je navedeno da uspjeh rada MKCK-a zavisi od njegove stalne sposobnosti da očuva tu povjerljivost. Stav MKTJ-a je takodje ugrađen u Pravilnik o postupku i dokazima Medjunarodnog krivičnog suda u kome se u Pravilu 73. priznaje apsolutna povlastica MKCK-a da odbije da pruži dokaze a koji Pravilnik je usvojila Skupština zemalja članica Rimskog statuta u septembru 2002. godine. U istom smislu Sporazum između MKCK-a i Crne Gore- bilateralni medjunarodni ugovor određuje pravni status i privilegije i imunitete MKCK-a u Crnoj Gori- priznaje pravni subjektivitet MKCK-a u čl. 2., imunitet MKCK-a od pravnog postupka u čl. 3., i nepovredivost prostorija i arhive MKCK-a u čl. 4 i 5 i imunitet zaposlenih MKCK-a od pravnog postupka, uključujući i imunitet od zahtjeva da svjedoce o pitanjima koja su u vezi sa izvršavanjem njihovih dužnosti (čl. 11 1,11.2,11.11).

Iz dopisa Ministarstva odbrane - Sektora za ljudske resurse br. 805-8047/09-3 od 23.11.2009. godine i pratećom dokumentacijom za L. Š. se nije moglo utvrditi za koji period mu je priznat ratni staž jer takvi podaci u njegovom kartonu nijesu unijeti.

Iz dopisa Ministarstva odbrane Sektora za ljudske resurse br. 805-156/10-2 od 15.01.2010. godine sa pratećom dokumentacijom za L. Š. se nije moglo utvrditi za koji period mu je priznat radni staž jer takvi podaci nijesu unijeti ni u matičnom ni u jediničnom kartonu.

Dopisom R. Srbije Ministarstva odbrana Vojno bezbjedonosne agencije Pov. Br. 857-1 od 19.01.2010. godine dostavljenim preko Višeg suda u Beogradu Odjeljenja za ratne zločine Kri.br.23112009 od 22.01.2010. godine i Ministarstva pravde Crne Gore br. 03-7642/08 od 18.02.2010. godine, utvrđeno je da je izvršen uvid u postojeće evidencije Vojno bezbjedonosne agencije i da su ustanovili da ne raspolažu dokumentacijom iz arhivskog fonda SSNO-as u kome se nalazi i akt br. 167-1174-764 (naredjenje za formiranje komisije za identifikaciju, obezbjedjenje, zbrinjavanje i regulisanje statusnih pitanja lica lišenih slobode u sukobima na teritoriji R. Hrvatske).

Na spisaku straže koji datira od 06. do 13.1991. godine konstatovano je da se na istom nalaze imena lica koji su u tom periodu se nalazila u Sabirnom centru a među kojim licima se nalazi i G. I..

Iz Izvoda iz kaznene evidencije UP - PJ Bar, br. 24-03/245/08-958 od 07.02.2008. godine, na ime okrivljenog G. I., utvrđeno je da isti nije ranije osuđivan.

Iz izvoda iz kaznene evidencije UP- PJ Herceg Novi br. 27-03-245/08-963/2 od 08.02.2008. godine, na ime okrivljenog L. Š., utvrđeno je da isti nije ranije osuđivan.

Iz Izvoda iz kaznene evidencije MUP Republike Srpske, br. 02/7-2374/08 od 10.03.2008. godine, na ime okrivljenog G. M., utvrđeno je da isti nije ranije osuđivan.

Iz Izvoda iz kaznene evidencije Uprave policije Ispostave Kotor 2803-245/08-370 od 08.02.2008. godine za okrivljenog M. I., utvrđeno je da isti nije ranije osuđivan.

Iz izvoda iz kaznene evidencije za T. Z. Ministarstvo Unutrašnjih poslova B i H hr. 09-14/2 - 04-7 -1476 od 16.12.2009. godine utvrđeno je da isti ranije nije osuđivan.

Iz izvoda iz kaznene evidencije za G. B., Ministarstvo unutrašnjih poslova B i H hr. 0217 -12786/09 od 04.12.2009. godine utvrđeno je da isti ranije nije osuđivan.

U fazi istrage zamolbenim putem od strane Istražnog sudije u Hrvatskoj saslušani su svjedoci čije je prebivalište u inostranstvu i prema kojima se ne mogu primjeniti prinudne mjere u cilju obezbjeđenja njihovog svjedočenja na glavnom pretresu, koji su odbili da svjedoče na pretresu jer se nijesu odazvali urednom pozivu suda, ili im se pozivi nijesu uručili zbog odbijanja prijema poziva ili su sud obavijestili da zbog bolesti ne mogu svjedočiti pa je vijeće na glavnom pretresu na osnovu čl. 345. st.1. tač. 1. i 2. ZKP-a pročitalo ove iskaze date u fazi istrage zamolbenim putem jer je odbijanje svjedoka da dodje na glavni pretres upodobljeno sa situacijom da bez zakonskih razloga neće da daju iskaz na pretresu, a za jedan broj svjedoka njihov dolazak pred sud je bio nernoguć zbog bolesti.

Rješenjem ovog suda od 05.11.2009. godine iz spisa predmeta izdvojeni su zapisnici o saslušanju svjedoka koji su saslušani u predmetu Kio. Br. 142792 protiv Jokić Miodraga i dr. i to svjedoka Zadre Filipa, Čević Iva, Natrlin Slavka i Duho Mija, i izvod iz drugog intervjuja admirala Miodraga Jokića dat pred Haškim tribunalom br. 03404408 ERN: VOO- 4721-VOO-4728 jer su iskazi ovih svjedoka dati u drugom postupku a izvod iz drugog inervjua je odbrana optuženog Jokića u postupku koji je vođen protiv njega i na kojiim iskazima se ne može zasnovati sudska odJuka.

Sud je prihvatio odustanak zamjenika specijalnog tužioca da se u svojstvu svjedoka saslušava oštećeni Arkulin Pero s obzirom na činjenicu da je aktom Državnog Odvjetništva Republike Hrvatske sud obaviješten da je protiv Arkulin Pera pred Zupanjskim sudom u Dubrovniku vođen krivični postupak u predmetu Kir. br. 206/08 formiran po zamolnici Višeg suda u Podgorici Ki.br.124/07 od 04.06.2008. godine i da je Općinsko državno odvjetništvo u Dubrovniku podnijelo Općinskom sudu u Dubrovniku optužni predlog K-DO-I09109 od 19.03.2009. godine protiv Arkulin Pera zbog dva krivična djela protiv pravosudja davanjem laznog iskaza - djela označena i kaznjiva po čl. 303. st.1. Kaznenog zakona a koji su uz akt dostavili i optužni predlog i zapisnik o saslušanju Arkulin Pera, i da je upravo ovaj svjedok davao iskaz u predmetu optuženih Govedarica Mladen i dr.

U postupku je donijeto rješenje da se u svojstvu svjedoka ne saslušavaju predstavnik oštećene porodice pok. Brailo Miha, Brailo Miho s obzirom da je isti preminuo i da se u svojstvu svjedoka ne saslušavanju Djurašović Nikola, Perutina Petar, Čolak Goran, Radoš Ilija i Krstičević Matko s obzirom da su isti uredno obavijesteni o danu i času održavanja glavnog pretresa, pozivu suda

se nijesu odazvali a kako se radi o svjedocima iz druge države sud nije imao pravne mogućnosti da obezbjedi njihovo dolazak na glavni pretres, a isti u prethodnom postupku nijesu saslušani pa sud nije bio u mogućnosti da čita njihove iskaze.

Analizom i ocjenom svih izvedenih dokaza i to kako pojedinačno, tako i u vezi sa ostalim dokazima, te navodima odbrane optuženih, sud je, na nesumnjiv način utvrdio da su optuženi Govedarica Mladen, Tarle Zlatko, Gojnić Ivo, Lučić Špiro, Menzalin Ivo i Gligić Boro izvršili radnje u vreme, na mestu i na način kako je to utvrđeno u izreci ove presude, pri čemu su pojedine radnje iz optužnice izostavljene iz činjeničnog opisa, budući da su ostale nedokazane, te je nakon svestrane ocene dokaza utvrdio sledeće činjenično stanje:

U jesen 1991. godine na području Hrvatske postojao je oružani sukob između JNA u čijem su sastavu bile i jedinice TO iz R. Crne Gore i B i H, pripadnici Saveznog MUP-a i MUP-a R. Crne Gore i dobrovoljački sastav sa jedne strane i organizovanih Hrvatskih oružanih formacija u koje su ulazile jedinice ZNG-a, MUP-a Hrvatske i dobrovoljci sa druge strane.

Ovaj sukob nije imao karakter Međunarodnog sukoba jer je Hrvatska kao nezavisna država Međunarodno priznata od Evropske zajednice dana 15.01.1992. godine, u aprilu mesecu 1992. godine je postala članica Ujedinjenih nacija.

Oružanom sukobu prethodio je referendum o nezavisnosti Hrvatske koji je održan 25. aprila 1991. godine na kome je odlučeno da se ova Republika izdvoji iz sastava SFRJ. Slijedila je odluka Hrvatskog rukovodstva da se proglasi nezavisnost, i hrvatski Sabor je dana 25. juna 1991. godine ratifikovao rezultate referenduma i donio Ustavnu odluku o suverenitetu i nezavisnosti Hrvatske, a da se INA tretira kao okupatorska vojska. Sve je ovo bilo praćeno ubrzanim naoružanjem, što je za posledicu imalo povremene oružane sukobe sa INA. Hrvatska je proglasila nezavisnost 08. oktobra 1991. godine.

Savezna Vlada je osporila pomenuti referendum i Hrvatsku odluku o nezavisnosti ko da je oružani sukob bio neizbežan.

U ovom smislu da je postojao oružani sukob iskazuju i optuženi u svojim odbranama a i saslušani svjedoci. Da je postojao oružani sukob utvrđeno je i iz službenih zabilješki policijske uprave Dubrovnik br.511-03-02 od 28.10.1992. godine, br.511-03-02 od 01.11.1992. godine hr. 511-03-02 od 02.11.1992. godine.

Zadatak suda u ovom postupku nije bio (niti je to objektivno bilo moguće da utvrđuje uzroke izbijanja sukoba i njegov tok), a na što je insistirala odbrana u ovom postupku, već neka to utvrdi “sud istorije”,a isto u krajnjoj liniji nije od značaja radi raspravljanja o konkretnom krivičnom djelu i krivičnoj odgovornosti optuženih.

Optuženi Govedarica Mladen u svojoj odbrani datoj na zapisniku pred istražnim sudijom je bio odredjen u tome da je naredbom komandanta IX. VPS Boka 03. oktobra 1991. godine formiran Sabirni centar za prihvatanje ratnih zarobljenika u Morinju a da je naredbi komandanta sektor prethodila naredba Saveznog Sekretarijata za Narodnu Odbranu Beograd i da je sa istom upoznat na sastanku pukovnika Milojkovica na kome je bio prisutan kompletan štab komande. Naredbom načelnika službe bezbjednosti VPS-a Kunić Husa oformljen je tim islednika u Sabirnom centru na čijem čelu je bio kapetan klase Mirsad Krluč. Prihvatanje prvih zarobljenika bio je u noći 03.10.1991. godine. Optuženi Tarle Zlatko je u svojoj odbrani naveo da je bio član isledničkog tima a nakon formiranja Sabirnog centra u Morinju. Optuženi Gojnić Ivo u svojoj odbrani je naveo da je u Sabirnom centru Morinj bio raspoređen na administrativnim i intendanskim poslovima. Optuženi Lučić Špiro je u svojoj odbrani naveo da je u Sabirnom centru ratnih zarobljenika bio u svojstvu vojnog policajca. Optuženi Menzalin Ivo je u svojoj odbrani naveo da je u Sabirnom centru za ratne zarobljenike u Morinju vršio podjelu hrane.

Optuženi Gligić Boro u svojoj odbrani naveo da je bio stražar u Sabimom centru za ratne zarobljenike.

Prednje činjenice u postupku a to da je formiran Sabirni centar u Morinju za prihvatanje zarobljenika proizilaze kako iz saglasnih kazivanja optuženih kako i svjedoka, te zapisnika o predaji zarobljenika VP br. A004 i INT br.106-13 od 02.07.1992. godine kojim zapisnikom je konstatovano da je izvršena razmjena zarobljenika, potvrdom Međunarodnog Crvenog Kriza, za jedan broj lica koja su registrovana u zatvoru Morinj i to Čučak Djura, Hodžić Nedžada, Pintul Selima, dnevnim operativnim izvještajem komande 367 mornaričke pozadinske baze Str. Pov. 1100-44 od 13.08.1992. godine i br. Str. Pov. 1100-45 od 14.08.1992. godine i naredbom komande IX VPS-a Pov.br 7/81 13.10.1991. godine i Pov.br.7/81/1 od 17.10.1991. godine.

Da je u Sabirnom centru Morinj formiran islednički tim i da je zadatak istih bio da zarobljenike saslušaju na okolnosti zarobljavanja pod kojim okolnostima je zarobljen, koje je svojstvo imao, i dr. sud je utvrdio kako iz odbrane optuženih Govedarice Mladen, Tarle Zlatka, optuženog Lučić Špira koji u svojoj odbrani navodi da je njegov zadatak u Sabirnom centru kao vojnog policajca bilo sprovođenje zarobljenika iz hangara do kontejnera u kome su saslušavani, tako i iz saglasnih kazivanja svjedoka - oštećenih, te svjedoka Krjuč Mirsada, Kunić Husa i Goranović Radomira te iz dokumentacije Vojnog arhiva Beograd, koji su sudu dostavili dio dokumentacije koja se odnosi na Sabirni centar Morinj a to da su vodjene evidencije i obavijani razgovori sa zarobljenim licima, da su ispitivači koji su vršili ispitivanja pravili i analizu pronadjenog materijalima na ratištu i da su te informacije koristili u razgovoru sa zarobljenicima, da su ukristali ispitivanja vezano za njihove obavljene prve razgovore.

Specifičnost krivičnog postupka koji za predmet ima krivično djelo ratni zločin, je u tome da su predmet utvrđivanja, po pravilu, događaji koji su se odigrali prije više godina, i iskazi svedoka žrtava su jedno od glavnih dokaznih sredstava. Stoga je sud detaljnije analizirao vjerodostojnost ovih iskaza i pouzdanost činjenica koje se iz njih utvrđuju, imajući u vidu razlike i protivurečnosti i to kako o okolnostima pod kojima su se odigrali događaji, tako i o licima koja su njihovi učesnici, a na šta odbrana osnovano ukazuje tokom krivičnog postupka za ovakva krivična djela. Sud je stoga posvetio posebnu pažnju analizi iskaza svedoka ne dozvolivši da se, ukoliko se pojavi sumnja u vjerodostojnost i pouzdanost iskaza svjedoka, to tumači na štetu okrivljenih.

Odredba čl. 258 ZKP-a Hrvatske reguliše način prepoznavanja lica ali sam zakon ne zabranjuje ni ovakvu radnju u situaciji i na način na koji je preduzeta (pokazivanje fotografija optuženih). Ovakvu radnju ne zabranjuju ni odredbe ZKP-a Crne Gore, budući da se prema oceni suda radi o sastavnom delu iskaza svedoka ne o radnji prepoznavanja na osnovu čl. 103. ZKP-a, kako su to tvrdili branioci optuženih, a inače, ista je u potpunosti obavljena u skladu sa sudskom praksom kako, međunarodnom, tako i domaćom, pri čemu su činjenice koje su utvrdile iz ove procesne radnje, čije su činjenice u međusobnoj povezanosti sa svim ostalim dokazima. Obzirom da se međunarodna pravna pomoć pruža na osnovu pravila zamoljene države, te da se po oceni suda u konkretnom slučaju ne radi o dokazu koji je sam po sebi ili prema načinu pribavljanja u suprotnosti sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku, drugog zakona, Ustava ili međunarodnog prava (čl. 18. stav 2 ZKP), odbijen je predlog branilaca optuženih za izdvajanje fotografija optuženih sačinjenih u fazi istrage i zapisnika o saslušanju svjedoka – oštećenih i zapisnici o njihovom saslušanju u postupku sprovođenja istrage koje je vođen pred Županijskim sudom u Dubrovniku i koji su dostavljeni VDT- u u postupku pružanja Međunarodno pravne pomoći, budući da se ne radi o dokazu na kome se ne može zasnovati presuda, u smislu čl. 184. ZKP-a jer ne stoje činjenice kako je to tvrdila odbrana da svjedoci nijesu saslušavani već su samo kopirane iz ranije datih izjava njihove izjave, i da se radi o falsifikatu službene radnje, jer

je upravo međunarodno pravna pomoć data u skladu sa pravilima zamoljene države, a da su svjedoci i saslušavani to su svojim prisustvom istražnoj radnji potvrdili i istražni sudija ovog suda koji je prisustvovao ispitivanju svjedoka kao i zamjenik specijalnog tužioca Crne Gore, a branioci su od strane istražnog sudije bili obavješteni o tome da će se u Županijskom sudu u Dubrovniku saslušavati svjedoci-oštećeni predloženi zahtijevom za sprovođenje istrage. Način na koji je njihova izjava unešena u zapisnik ne dovodi u pitanje sadržaj zapisnika i činjenice na koje je svjedok ispitivan. Da su svjedoci saslušavani u postupku pružanja Međunarodno pravne pomoći potvrdili su i svjedoci Vučica Mato, Veramenta Vlaho, Učović Nikša, koji su saslušani na glavnom pretresu. Sa ovih razloga odbijen je predlog branioca- optuženog G. I. adv. Vesne Gačević Rogove da se u svojstvu svjedoka saslušava istražni sudija Marij Donatović – Dabelić iz Dubrovnika koja je postupala u postupku Međunarodno pravne pomoći u predmetu Kir br. 206108 jer je upravo međunarodno pravna pomoć data u skladu sa pravilima zamoljene države.

Nairne, cijeneći iskaze svedoka, te na osnovu utiska koji su oni neposredno ostavili na vijeće, može se uočiti velika razlika između pojedinih svedoka. Očigledno je da su se neki trudili da zapamte što više događaja, dok su drugi težili da potisnu u zaborav dramatična iskustva, neki su boraveći, nakon ovih u drugim logorima, preprčavali među sobom one sto im se desilo, jedni pamte bolje i imaju bolju moć zapažanja, neki su hrabriji, a neki su u strahu trudili se da budu što manje uočljivi, neki se izražavaju jako oskudno, dok su drugi mnogo sposobniji da verbalno izraze one što su doživjeli, dok se neki trude da potisnu u zaborav to što su preživjeli, Oštećeni Šikić Miljenko to ilustruje na sljedeći način: «Kada sam dobio poziv od strane suda dugo sam razmišljao da li ću da dodjem a želio sam doći da bi na taj način zatvorio jednu stranicu u svom životu. Kada bi se sa nekim od logoraša susreo rijetko bi razgovarali o boravku u Morinju jer sam htio potisnuti emocije koje se uvijek pojavljuju kao i danas.» Oštećeni Bakić Vladimir u svom iskazu navodi “svaki iskaz je prilično stresan, nije se lako svega sjetiti poslije toliko godina, i na današnjern saslušanju nijesam iznio sve detalje koje bi iznio kada bi bio sledeći put saslušan”. Oštećeni Kukuljica Pero to ilustruje na sledeći način ‘Žao mi je sto ne mogu ispričati više detalja jer sam tokom boravka u Morinju bio u takvom psihičkom stanju da jednostavno se ne pamte lica, želite da preživite i pokušavate da zaboravite sve one što se u momentu ne čini bitnim i onda se jednostavno poslije toga ne sjećate’.

Krivično djelo koje je predmet ovog postupka, učinjeno je prije osamnaest godina, ostećeni su često i po nekoliko puta saslušavani u toku svih ovih godina, te je logično da je nemoguće očekivati da o pojedinostima događaja, njihovoj hronologiji, te svim licima koja su im nanijela patnje, a kojih je očigledno bilo mnogo i od kojih znatan broj nije procesuiran u ovom postupku, iskazuju na potpuno saglasan način. Po nalaženju suda, upravo bi u visokoj mjeri saglasni iskazi upućivali na činjenicu da su svjedoci usaglašavali iskaze za potrebe postupka, da su pripremani, a kako je to tvrdila odbrana. Protek vremena od događaja, prisustvo strašnim scenama koje su se iz dana u dan ponavljale, te podsjećanje i potom kazivanje pred sudom o njima, svakako izaziva veoma snažne emocionalne reakcije kod oštećenih, što sve jasno dovodi do nemogućnosti da se ispriča ista priča sa istim detaljima. Činjenica da svjedok može zaboraviti ili pomiješati neke detalje samog događaja, pomiješati činove ili dužnosti koje su vršila lica u Sabirnom centru, ili pak neko od slova u imenu i prezimenu, često je posledica pretrpljene traume i proteka vremena, ali ona ne znači da je usled toga nužno obesnaženo njegovo svjedočenje o glavnim činjenicama, ukoliko je one prihvaćeno kao ubedljivo, niti sitne nepodudarnosti obavezno cjeli iskaz čine nepouzdanim a nasto je odbrana insistirala, pa od strane suda prihvaćeni su djelovi njihovih iskaza koji su međusobno saglasni i potvrđeni drugim dokazima i iskazima svjedoka.

Takodje, mogućnost opažanja određenih zbivanja zavisila je i od mjesta na kome su se nalazili u trenutku zlostavljanja, činjenice da li su tom prilikom zlostavljani i oni sami ili njihovi najbliži rođaci, što je sve ukazivalo na posebnu pažnju kojom bi se pratilo takvo dešavanje, jer su u

Sabirnom centru Morinj bio zatvoren veći broj zarobljenika u prostoriji površine oko 287 m², jer su prema skici Vojnog skladišta Morinj iz 1991. godine evidentirane četiri prostorije površine od po 287 m².

Vidljivo je da su neki od oštećenih nako vernog opisivanja optuženog, istog i prepoznali, neki preko fotografija, a neki samo u sudnici, te da neki samo vjerno opisuju optuženog, ali nisu u mogućnosti da ga prepoznaju, dok neki oštećeni i ako u opisu odstupaju od nekih fizičkih osobina prepoznaju optuženog.

S druge strane, analizom iskaza oštećenih, uočljivo je da su neki od njih prilično vjerno opisivali tadašnji izgled pojedinih lica koja su ulazila u hangare, ali nisu uspjeli da ih identifikuju, što je, svakako, rezultat proteka veoma dugog vremenskog perioda od krivičnog djela.

U Sabirnom centru Morinj vladala je atmosfera terora i straha za goli život kome su oštećeni bili neprestano izloženi. Oštećeni su bili u posebnom psihičkom stanju sa pažnjom usmjerenom na različite momente i različite situacije koje su se nerijetko dešavale i istovremeno u kojim prilikama su često i sami tučeni, a nekada bili pošteđeni, nekada gledali i fizičko maltretiranje svojih najmilijih. Očekivati da u takvim uslovima konstatnog paničnog straha čovjek zapazi visinu lica koje mu nanosi zlo a potom je i vjerno reprodukuje nakon 18 godina, zaista bi bilo nemoguće. Neki od njih su lica koja su im nanosila zlo prepoznavali i po boji glasa a reakcija oštećenog Kopic Josipa koji nakon datih primjedbi od strane optuženih i Gligić Bora govori »to je taj glas, ja ga i danas prepoznajem po glasu« a dobro sam mu zapamtio glas po pjesmi »šta ću kući tako rano« upravo govori o strahu na koji je oštećeni u sudnici odreagovao čuvši glas Gligića. Po ocjeni sud a potpuno je prirodno da oštećeni koji se nalaze u bezizlaznoj situaciji često u neprimodno sagnutom položaju u prenatrpanoj prostoriji gdje svi sjede na podu sabijeni i prestravljeni sa povijenom glavom ili pak stoje okrenuti prema zidu sa rukama na potiljcima upamte samo fragment lica ili boju glasa osobe koja im nanosi zlo i koje im ostane urezan u sjećanje za cio život pa to što pojedini oštećeni u svom iskazu se nijesu mogli odredjeno izjasniti čime su konkretnom prilikom udarani time nije doveden u pitanje njihov svjedočki iskaz kada se ima u vidu da je to zapazio neko od oštećenih koji su bili u mogućnosti da to opaze. Tako Puljić Jozo to ilustruje upravo riječima »ne mogu svjedočiti o tome kako je izgledao jer sam ga jedino poznao po glasu, nijesam smio podizati glavu i gledati jer je naredba bila gledati na pod».

Nakon punih 18 godina od događaja, ne može se isključiti mogućnost da neki oštećeni u zavisnosti od ličnih sposobnosti percepcije, o čemu je naprijed bilo riječi i ne može da da opis lica, ali ga može prepoznati ili da ga je vjerno opisao u nekoj od svojih ranijih izjava datih prije 10 i više godina a da više ne može da ga prepozna, ali ova okolnost ne mora u svakom slučaju da znači da iskaz tog svjedoka u pogledu radnji koje on svjedočeći vezuje upravo za osobu koje se sjeća po nekom karakterističnom detalju ili nadimku, nepouzdan i neprihvaljiv kao dokaz da je upravo taj optuženi izvršio određene radnje.

U odnosu na okolnosti dolaska i boravka u Sabirnom centru Morinj oštećeni uglavnom saglasno iskazuju da su dolaskom u Sabirni centar prolazili kroz formirani špalir" za koje vrijeme su od strane uniformisanih lica udarani rukama, nogama, pendrecima, pljuvani i vrijeđani, da su za vrijeme boravka u hangarima skoro svakodnevno udarani rukama, nogama, drvenim letvama, vrećama sa pijeskom, kundacima od puške, izvodjeni iz hangara i na isti način udarani. Na svaki ulazak stražara u hangar na riječi "slušaj vamo, otvaram vrata", su morali skakati na noge, okretati se prema zidu, stavljati ruke na potiljak i raširiti noge nakon čega bi zadobijali udarce. Stražari su noću ulazili u hangare i udarali ih. Skoro svakodnevno su udarani prilikom podjele hrane i to uglavnom vojničkom kutlacom i pendrekom. Udarani su i prilikom odvođenja u WC. Vodjeni su na ispitivanje od strane vojnih policajaca koji su ih za vrijeme odvođenja i vraćanja

sa ispitivanja udarali kundacima i pendrecima. Veći broj njih je prilikom ispitivanja bio vezan lisicom za jednu ruku a ispitivani su uglavnom na okolnosti zarobljavanja, a jedan broj njih je udaran kada ne bi dali zadovoljavajući odgovor. Pravljene su pauze u ispitivanju i tada bi bili udarani. Jedan broj njih je vodjen i na lažno strijeljanje. Tjerani su da se međusobno tuku, da pjevaju četnicke pjesme, čupaju travu i sl.

U odnosu na bitne okolnosti i na aktivnosti pojedinih optuženih svjedoci - oštećeni iskazuju identično. Ni jedan od svjedoka po ocjeni suda nije imao nikakav poseban lični odnos prema bilo kome od ovdje optuženih da bi se dalo zaključiti kako ih iz tih razloga lažno terete, a na što je insistirala odbrana u postupku. Isto tako ne stoje navodi da su oštećeni lažno teretili optužene zbog beneficija koje su dobili i penzisko invalidskog osiguranja a ovo imajući u vidu da su iste ostvarili odmah nakon okončanog sukoba. Isto tako neosnovani su navodi branioca optuženih da oštećeni svojim iskazima terete optužene zbog naknade nematerijalne štete, a sa razloga što upravo svjedoci - oštećeni u svojim iskazima pominju samo ona lica za koja su sigurni da su ih udarala i zlostavljala.

Analizom iskaza oštećenih sud je prihvatio kao jasne i istinite iskaze oštećenih- svjedoka i to Vitković Djura od oca Djura koji je bio određen u tome da ga je Govedarica Mladen kada ne bi dobio zadovoljavajući odgovor udario pendrekom i to dva - tri puta bočno po rebrima, Lučić Maria da ga je Govedarica Mladen prilikom ispitivanja jer je on tvrdio da je civil i ako je Govedarica Mladen imao spisak rezervnog sastava na kome je bilo njegovo ime rekao mu da laže i ošamario ga, Bistrić Vlaha koji je na fotografijama kao ispitivača prepoznao Govedarica Mladena koji ga je kada nije bio zadovoljan odgovorom na postavljeno pitanje udrario pendrekom a da mu je prilikom ispitivanja jedna ruka bila vezana za lisice, Čupić Boža koga je za vrijeme ispitivanja i ako mu je ruka bila vezana sa lisicama stražar udarao kundakom u ledja a Govedarica Mladen se derao na njega, ustajao sa stolice, prilazio mu i odguravao prema stražarima i takvim postupcima je davao znak stražarima da ga izudaraju što što bi oni i učinili kada on ne bi bio zadovoljan odgovorom na postavljeno pitanje, Bulić Zdenka da je Govedarica Mladen napuštao prostorije tokom ispitivanja kada bi u prostoriju ulazili čuvari i tukli ga nogama i puškom, Škoro Pera koji je bio određen u tome da je Govedarica Mladen ulazio u hangare gdje su smješteni pa kada je otišao strazar Boro Gligić mu se obratio i rekao “večeras ćete dobiti batine, to Vas sleduje, žao mi je”, Batinić Srećka koji je bio određen u tome da je Govedarica Mladen više puta ulazio u barake gdje su bili smješteni i da je uvijek nakon njegove posjete ulazili čuvari a među kojim je i Boro Gligić i onda bi ih udarali čime bi stigli, a Boro Gligić im je i rekao da je Govedarica Mladen naredio da ih čuvari moraju redovno tući, Radoš Juro koji je bio određen u tome da ga je Govedarica Mladen psihički iscrpljivao govoreći mu da je ustaša da bi mu nalagao da se okrene nakon cega bi počeli pljuštati udarci a identitet Govedarica Mladena je utvrdio jer su ga tako oslovljavali pripadnici vojske. Iz ovako jasnih i određenih iskaza svjedoka u postupku je na nesumnjiv način utvrđeno da je okrivljeni Govedarica Mladen, prilikom ispitivanja zarobljenika a u cilju iznudjivanja iskaza o njihovom učešću u oružanim formacijama Hrvatske, kada ne bi dobio zadovoljavajući odgovor udarao rukama i pendrekom u predjelu glave i tijela zarobljenike koji su bili vezani lisicama, pa je tako udario pendrekom dva puta bočno po rebrima Vitković Djura od oca Djura, ošamario Lucić Maria, udarao pendrekom po tijelu Bistrić Vlaha koji je bio vezan, pravio pauze u ispitivanju tokom kojih su po njegovoj naredbi strazari i vojni policajci udarali pendrecima, nogama i pesnicama u predjelu glave i tijela zarobljenike Čupić Boža i Bulić Zdenka nakon čega je okrivljeni Govedarica Mladen nastavio ispitivanje, te naredjivao stražarima da ulaze u objekte i fizički zlostavljaju zarobljenike među kojima su se nalazili oštećeni Škoro Pero, Batinić Srećko i Radoš Juro povredjujući na taj način njihov tjelesni integritet.

Analizom iskaza oštećenih sud je prihvatio kao jasne i istinite iskaze oštećenih- svjedoka i to

Brajević Daria koji je bio određen u tome da ga je ispitivao Tarle Zlatko koji ga je prilikom ispitivanja ispcrpljivao pokazujući mu fotografiju hrvatskog vojnika koji ga je podsjećao na njega tražeći od njega da prizna da je to on a kako je i dalje tvrdio da on nije na slici Tarle Zlatko je izašao iz kontejnera i rekao mu prisjetit će se nakon čega ga je vojni policajac vezao za rešetke, da je pitao Tarle Zlatka može li da kaže stražarima da ga ne tuku, na što mu je Tarle Zlatko odgovorio tući će te kao što je tukla hrvatska emigracija mog brata u Minhenu nakon čega ga je Špiro Lučić udario nogom u potiljak, Kužnin Rikarda da je kapetanu I klase koji ga je ispitivao dok je bio vezan lisicom za jednu ruku negirao da je pripadnik HV-a nakon čega bi ispitivač izlazio iz kontejnera a u kontejner ulazili stražari i tukli ga i u trenutku povratka ispitivača prestali bi ga udarati, da je Tarle Zlatko prepoznao na fotografiji kao ispitivača a da je njegov identitet saznao i preko izvjesnog Ivice Vidana sa kojim je skupa svirao saksofon, Matušić Djura, da ga je Tarle Zlatko koga je inače prepoznao na fotografiji nakon što je zvanično priznata Hrvatska tjerao da govori hrvatske riječi, da čupa travu, da se međusobno tuku. Iz ovako jasnih i određenih iskaza u postupku je na nesumnjiv način utvrđeno da je okrivljeni Tarle Zlatko, naredjivao da se nad ratnim zarobljenicima vrše torture i prinuda u cilju iznudjivanja iskaza o njihovom učešću u oružanim formacijama Hrvatske na način što je, kada ne bi dobio odgovor na postavljeno pitanje pravio pauzu u ispitivanju tokom kojih su po njegovoj naredbi u objekat ulazili stražari i vojni policajci koji su vezane zarobljenike udarali pendrecima, nogom i pesnicama u predjelu glave i tijela i to oštećene ratne zarobljenike Brajević Daria i Kužnin Rikarda, zatim izvodio iz objekta ratne zarobljenike među kojima se nalazio oštećeni Matušić Djuro i zahtijevao od istih da govore hrvatske riječi, čupaju travu, i međusobno se tuku, povrijedjujući na taj način tjelesni integritet i lično dostojanstvo oštećenih.

Analizom iskaza oštećenih sud je prihvatio kao jasne i istinite iskaze oštećenih- svjedoka i to Margaretić Marka da ga je Gojnić Ivo koga je prepoznao na fotografiji udario nogom obuvenom u vojničku čizmu dok se nalazio u špaliru, Matušić Djura da ga je udario čizmom u hangaru, Vitković Djura od oca Djura da ga je udarao rukama, Veramenta Pava koji je Gojnić Iva prepoznao na fotografiji i koji je nakon obroka izvodio ljude i govorio koga od njih treba udarati, Svalina Željka da je nogama izudarao kako njega tako i Bagoje Zlatka, Šikić Miljenka da je od Iva Gojnića koga su zvali slikar zadobio udarce nakon što je izveden iz hangara, Prkačin Metodija da ga je Ivo Gojnić umjetnik koji je nosio škorpion sa istim udario u glavu, Baule Pera kome su drugi zarobljenici kazali da je njega udarao Ivo Gojnić umjetnik da je Margaretić Marko bio određen u svom iskazu da su skupa sa njim kroz špalir prošli Moretić Antun, Margaretić Djuro i Batinić Srećko da su oni bili ispred njega i da su svi udarani dok su prolazili kroz špalir u kom špaliru je bio i Gojnić Ivo, Grbić Davor koji je bio određen u tome da je Gojnić Ivo davao naloge stražarima da ih izvode i da ih tuku. Iz ovako jasnih i određenih iskaza u postupku je na nesumnjiv način utvrđeno da je okrivljeni Gojnić Ivo prilikom dolaska zarobljenika u Centar na ulazu u napravljenom "špaliru" sa stražarima, dok su zarobljenici prolazili kroz taj špalir udarao iste nogom obuvenom u vojničku čizmu u predjelu tijela pa je tako udario u predjelu prsišta Margaretić Marka, te udarao Moretić Antuna, Margaretić Djura i Batinić Srećka, ulazio u hangare i izvodio iz hangara i na isti način udarao čizmom u predjelu rebara Matušić Djura, Svalina Željka i Baule Pera u hangaru, a Šikić Miljenka van hangara, udarao rukama Vitković Dura od oca Djura, a udario pištoljem tzv. "škorpion" u predjelu glave Prkačin Metodija, te odredjivao stražarima kojeg zarobljenika da izvodi iz hangara radi fizičkog zlostavljanja na koji način je postupao prema Veramenta Pavu povredjujući na taj način tjelesni integritet oštećenih.

Analizom iskaza oštećenih sud je prihvatio kao jasne i istinite iskaze oštećenih- svjedoka i to Barade Jadrana da ga je Gligić Boro udarao toljagom, čizmom, štapom od metle po tijelu, da ga je vjerno opisao navodeći da je to osoba koja se najviše izživljavala nad njima, da ih je najviše

tukao i da su ga se svi bojali, Kopic Josipa koji je bio odredjen u tome da ga je Boro Gligic tukao svaki dan, kako njega tako i ostale zarobljenike i to rukama i nogama, da ga je vjerno opisao a uz to navodeci da on jedini nije skrivao ime, Kuntic Tomislava koji je bio odredjen u tome da ga je Boro par puta vodio na strijeljanje da bi repetirao pušku naredio mu da se okrene prema zidu i nakon toga ispalio rafal u zrak, Užičanin Zaima koji upravo navodi da je Boro Gligic bio stražar koji je bio daleko najgori od svih, da je svakodnevno ulazio u hangar i tukao zarobljenike šakama, rukama, nogama po glavi i tijelu a da je njega jednom prilikom izveo ispred hangara i udario ga drvenim držalom od metle, te da ga je izvodio pred hangar svaki drugi dan i tukao ga, da je ulazio i po noći u hangare i tukao zarobljenike, Matijaš Nikša koji je bio odredjen u svom iskazu da je Gligic Boro ga udario dva puta u predjelu bubrega a da je svakodnevno udarao nogama obuvenim u čizme Peterenec Josipa, Škoro Pera koji je bio odredjen u tome da Boro Gligic nije krio ime da ih je konstantno maltretirao zarobljenike a da je njega udario kada je išao u WC kundakom u glavu, šakama, čizmom, Margaretić Marka koji je bio odredjen u tome da mu je Boro Gligic stavljao repetiranu automatsku cijev u usta a nakon toga ga isprebijao, da je Juri Vištici izbio zube te da ga je Boro Gligic tjerao da naprave krug i formiraju ring i da se dvojica izmedju sebe tuku, da kleči na koljenima i čupa travu, Matušić Djuro da ga je skupa sa Antunom Moretićem Boro Gligic vodio na lažno strijeljanje, da ga je tjerao da se tuče sa bratom i sa rođakom, Vištica Jurice koji je bio odredjen u tome da je u premlaćivanju njega i ostalih zarobljenika prednjačio Boro Gligic koji mu je jednom prilikom čizmom izbio zube a da je isprebijao Kopic Josipa, Kuntic Tomislava i Markić Jura, Bulić Zdenka koji je bio odredjen u tome da mu je Boro Gligic u baraci naredio da zine i stavio mu cijev od puške u usta i rekao mu da će ga ubiti ali da nije pucao, Lučić Maria koji je bio odredjen u tome da ga je Boro Gligic dok ga je vodio u WC stavio cijev puške u usta i rekao mu imas 30 sekundi da obaviš, te da je noću ulazio u objekte i zarobljenike udarao nogama, čizmama, pendrecima, a znao je da ih udara Boro Gligic jer se sam predstavio, Batinić Srećka koji je bio odredjen u tome da ga je Boro Gligic najviše tukao, da ga je izvodio iz harake i tukao ga palicom, čarapom u kojoj je bio pijesak, da ga je vodio na lažno strijeljanje i to tri puta tako sto bi dva tri rafala ispalio u zrak nakon čega bi ga sakrio i izvodio sledećeg, a pucao je u objektu i iznad njihovih glava, Markić Jura koji je bio odredjen u tome da ga je Boro Gligic tukao po nogama palicama, i da je u logoru po zlu glasu bio strazar Boro Gligic koji je imao specifičan glas, Bokšić Bruno koji je bio odredjen u tome da se po nečovječnom postupanju u logu posebno isticao Boro Gligic koji ga je tukao čizmama po svim djelovima tijela, šakama, da je uveče ulazio u hangare i tjerao ih da kleče na koljena, beru grozdje i čupaju travu i udarao ga po leđima, Hausvička Robert, da je u večernjim satima Boro Gligic im rekao “ko preživi ovu večer biće sutra Bog” da je njegov identitet znao jer im se predstavio govoreći im “ili ću ja umrijeti ovdje ili vi”, da je dobro zapamtio batine koje je dobio od Bora Gligića, a da je Boro Gligic udarao Kopic i Bošković Boška, Vodopić Vedrana koji je bio odredjen u tome da ih je jednu noć u hangaru cijelu noć tuklo lice po imenu Boro i koji je u hangar ušao sa više lica govoreći im da će ih pobiti, poklati da neće živiti zoru dočekati i da su udarani pendrecima i vojničkom čarapom u kojoj se nalazio pijesak, Brajević Daria koji je bio odredjen u tome da je jednu noć Boro Gligic ušao pijan u baraku i da je udarao njega Vidojevića, Oberana, a ostali zarobljenici su mu rekli da je njega udarao Boro Gligic, Matijas Nikša koji je bio odredjen u tome da ga je Boro Gligic dva puta udario nogom u predjelu bubrega a da je najčešće izvodio iz hangara Peterenec Josipa i udarao ga nogama na kojima je imao čizmu, Knežić Marko koji je bio odredjen u tome da je jednom prilikom u njihovu baraku ušao Gligic Boro sa više lica i da je skupa sa njima tukao ga šakama, čizmama, pendrecima, drvenim štapovima i vrećama u kojima se nalazio pijesak, Katić Antun koji je bio odredjen u tome da je, kako njega tako i ostale zarobljenike, Boro Gligic udarao drvenom palicom po leđima, Margaretić Djura koji je bio odredjen u svom iskazu da ga je Boro Gligic tukao golim rukama, štapovima i drvenim palicama dok se ne bi umorio, Moretić Antun

koji je bio određen u tome da ga je Boro Gligić kako njega tako ostale zarobljenike udarao palicom, čizmom, kundakom, toljagom, a tukao ih je u hangaru i van hangara, Rajić Slavka koji je bio određen u tome da ga je Boro Gligić udarao nogama u predjelu bubrega, Žikić Ivo koji je bio određen u tome da ga je Boro Gligić udarao pendrekom, kundakom, čizmom od kojih udaraca mu je ostao ožiljak na desnoj lopatici, Lasić Ivo da ga je ispred barake udarao po čitavom tijelu stražar Boro, Bošković Boško koji je bio određen u tome da ga je Boro Gligić izveo na lažno strijeljanje da je izdao naredbu za njegovo strijeljanje, a nakon date komande dvojica su iz oružja rafalno ispalili iznad njega, a zapamtio ga je jer mu se isti sam predstavio, Svetac Ivo koji je bio određen u tome da ga je u hangaru Boro Gligić tukao šakama, čizmama, pendrecima. Iz ovako jasnih i određenih iskaza u postupku je na nesumnjiv način utvrđeno da je okrivljeni Gligić Boro udarao zarobljenike sa pesnicama, nogama, kundakom, vrećama pijeska, pendrekom-palicom, toljagom, štapom i to Barade Jadrana toljagom, čizmom, štapom metle u predjelu tijela, Kopic Josipa rukama i nogama u predjelu tijela, Uzičanin Zaima drvenim držalom od metle, Batinić Srećka sa vrećama pijeska i palicom, Markić Jura nogama i palicom u predjelu tijela, Bokšić Bruna nogama po svim dijelovima tijela, Peteranac Josipa nogama u predjelu tijela, Škoro Pera kundakom u glavu, šakama i nogama u predjelu tijela, Višića Jurića nogom u predjelu glave, Vodopić Vedrana, vrećama od pijeska, pendrekom u predjelu tijela, Matijas Nikšu nogama u predjelu bubrega, Knežić Marka nogama, pesnicama, vrećama pijeska, Katić Antuna drvenom palicom po ledjima, Margaretić Djura pesnicama, palicama i štapovima u predjelu tijela, Moretić Antuna nogama, kundakom, palicom, toljagom u predjelu tijela, Raić Slavka nogama u predjelu bubrega, Žikić Iva pendrekom, kundakom i nogama po tijelu, Svetac Iva šakama, nogama i pendrecima u predjelu tijela, primoravao da se međusobno tuku sa drugim zarobljenicima i to Margaretić Marka i Matušić Đura, u više navrata ih psihički zlostavljao tako što je iz puške pucao iznad njihovih glava dok su se nalazili u objektu i to Batinić Srećku, vodio ih na lažna strijeljanja i to Kuntić Tomislava, Batinić Srećka, Bošković Boška i Matušić Đura, stavljao im cijev puške i pištolja u usta i to Margaretić Marku, Višića Jurići, Bulić Zdenku, Lučić Mariju, primoravao ih da kleče na koljenima i čupaju travu i to Bokšić Bruna, udarao Hausvićka Roberta, Brajević Daria, Lasić Iva, Oberan Vida i Vidojević Iva u predjelu tijela, na koji način je postupao prema oštećenima - ratnim zarobljenicima, povredjujući na taj način njihov tjelesni integritet i lično dostojanstvo.

Analizom iskaza oštećenih sud je prihvatio kao jasne i istinite iskaze oštećenih - svjedoka i to Bulić Zdenka koji je bio određen u tome da je Ivo kuvar premlaćivao kako njega tako i druge, da ga je udarao nogom u glavu i električnim pendrekom dok je prao porcije, Vitković Djuro od oca Djura koji je bio određen u tome da mu je Ivo kuhar utjerao strah u kosti i danas kada ga se sjeti nije mu dobro, jer ga je isti kada bi išao da pere sudje udarao velikom kutlačom i električnim pendrekom po preponama, Oberan Vid koji je bio određen u svom iskazu da ga je sistematski svaki dan, mjesec i po dana kuhar Ivo izvodio ispred hangara i udarao drvenom palicom po svim zglobovima tijela, Kordić Ivo koji je bio određen u tome da ga je Ivo kuhar kada bi on izašao da pere posudje udarao vojničkom kutlačom rukama inogama po tijelu, Brajević Mato koji je bio određen u tome da ga je jednom prilikom Ivo kuhar udario rukom po ledjima, Uhodić Niko koji je bio određen u tome da se po zlostavljanju isticao kuhar Ivan koji je u jednoj ruci držao kutlaču a u drugoj pendrek i da ih je dok su prali porcije konstantno udarao kako njega tako i ostale zarobljenike, a skoro svakog dana udarao je Zdenka Bulica i Kordića, Bagoje Zlatko koji je bio određen u tome da se u maltretiranju i fizičkom izživljavanju isticao Ivo kuhar koji je dok su jeli ih udarao pesnicama, kutlačom a jednom prilikom je njega, Iva Kristića i Mata Vučiću dok su prali sudje neprestano tukao električnim pendrekom, Batinić Srećko koji je bio određen u tome da je glavni u njihovom udaranju i maltretiranju bio Ivo kuhar za koga je saznao da se preziva Menzalin, da ih je redovno tukao kada je donosio hranu

i to kundakom puške koju je prethodno uzeo od vojnika a udarao ih je i čizmama po raznim dijelovima tijela, a da ga je u dva navrata izvodio van hangara i prebio ga. Nestorov Nestora koji je bio odredjen u svom iskazu da je njega i Davora Mihatovića udarao pri podjeli hrane, Veramenta Pava koji je bio odredjen u tome da ih je Ivo kuhar udarao prije i nakon objeda i to pendrekom po nogama ispod koljena po genitalijama i po leđjima, Kristić Ivo koji je bio odredjen u tome da se u udaranju isticao Ivo kuhar koji je jednom prilikom njega i zarobljenika Vučiću poslije objeda izveo van hangara i ubio Boga u njima, a da ga je jedan put samog istukao, Kuznin Rikarda koji je bio odredjen u tome da je Ivo kuhar bio nečovječan jer ih je za vrijeme objeda tukao ogromnom metalnom kutlačom i to po tijelu, a da je njega jedan put izudarao metalnom kutlačom, Lonza Ilija koji je bio odredjen u tome da se posebno sjeća Iva kuhara odnosno Iva Menzalina čija je specijalnost bila da za vrijeme objeda ih udara velikom vojnom metalnom kutlačom, Piplica Luke koji je bio odredjen u tome da ga je najviše udarao Ivo kuhar, Svalina Željko koji je bio odredjen u tome da pamti Iva kuhara koji je tukao zarobljenike koji je udarao njega po rukama, nogama, pendrekom i kutlačom kojom je vadio hranu, Šikić Miljenka koji je bio odredjen u tome da ga je Ivo kuhar udarao puškom, palicom i nogama, Guljelmović Igor koji je bio odredjen u tome da je najviše udaraca zadobio od Iva kuhara Menzalina koji ga je udarao kutlačom i koji ga je više prebio nego čovjekkoji ga je zarobio, Brajević Dario koji je bio odredjen u tome da ga je Ivo kuhar izudarao tri puta a da je jednom prilikom izveo njega i pokojnog Mata Butigana i udarao ih u predjelu genitalija a dva puta ga je udarao pendrekom po tijelu dok je prao sudje, da je Butigan Mata udarao kuhar u svom iskazu potvrdio je i svjedok Selak Miho, Mostina Anta koji je bio odredjen u tome da ga je Ivo kuhar tukao pesnicama, nogama, palicom u predjelu tijela a nogom u međunožje. Barilo Antuna koji je bio odredjen u tome da ga je Ivo kuhar udarao nogama dok je išao u WC kako njega tako i ostale zarobljenike, Moretić Antun koji je bio odredjen u tome da se po izričitoj nečovječnosti sjeća Iva kuhara koji bi zajedno sa stražarima ulazio u baraku i tukao i njega i ostale zarobljenike dok se ne bi umorio, Veramenta Vlaho koji je bio odredjen u tome da je Ivo kuhar tukao zarobljenike po podjeli hrane, a da je njega udarao kutlačom po prstima ruke i to u gornjem dijelu, u predjelu žila koje se nalaze na gornjem dijelu šake, a da je znao da prozove Piplica Luku pa nakon što ovaj izadje iz hangara začuli su se udarci, a desetak dana zaredom na isti način je udarao Iviću Čuka i Adrijana Pipliču, Lukinog brata, Prkačin Metodija koji je bio odredjen u tome da ga je jedan put izveo iz hangara i tukao pendrekom po testisima zbog čega je imao strahovite bolove i kada bi Ivo kuhar udarao uvijek bi ponavljao rečenicu “zašto nisi srbin”, Milković Mate koji je bio odredjen u tome da je jednom prilikom dobro izudaran od Iva kuhara koga je od ranije poznavao koji mu je prišao ispred hangara dok je prao ruke i rekao mu “majku ti ustašku jebem, bolje da se nikada nismo očima vidjeli”, a onda ga je udario nogom od kog udarca je pao i nabio se na pipu za vodu zbog čega je pao u nesvijest, da je Ivo kuhar bio najgori u tuči zarobljenika jer je obično izvodio po trojiću i tamo ih temeljno pretukao, Arbanasin Iva koji je bio odredjen u tome da je izvodjen iz hangara i udaran od strane Iva kuhara, Bronzan Željka koji je bio odredjen u tome da se sjeća Ivana kuhara koji ga je maltretirao i udarao, Čupić Božo koji je bio odredjen u tome da se u udaranju kako njega tako i ostalih zarobljenika najviše isticao Ivo kuhar, Dimnić Iva koji je bio odredjen u tome da je Ivo kuhar zarobljenike tukao kutlačom i šakama i da je jednom prilikom prebio sada pokojnog Kreša Boškovića, Kralja Iva i Kralja Miha, Dupčić Milo koji je bio odredjen u tome da se po posebno lošem ponašanju prema zarobljenicima sjeća kuhara Iva koji ih je redovno po podjeli objeda tukao kako njega tako i ostale zarobljenike nogama i pesnicama, Matić Andjelka koji je bio odredjen u tome da je dva puta ispred hangara premlaćen i udaran nogama, rukama i kundakom od puške i da je zapamtio od lica koje ga je udaralo Iva kuhara, Mezei Ivića koji je bio odredjen u tome da je, kako njega tako i ostale zarobljenike kutlačom po glavi udarao Ivo kuhar, Milicević Radoslava koji je bio odredjen u tome da je Ivo kuhar bio najžešći u udaranju da je jednom izveden ispred

hangara i premlaćen i da je od lica koja su ga udarala jedino zapamtio Iva kuhara, Mrkonjić Iva koji je bio određen u tome da je Ivo kuhar bio strah i trepet u logoru da se pojavljivao pri podjeli hrane i da ih je udarao i izivljavao se na njima, Puljić Joza koji je bio određen u tome da je Ivo kuhar tukao kako njega tako i druge zarobljenike, Radoš Jure koji je bio određen u tome da po nečovječnosti pamti kuhara Iva koji je njega i ostale zarobljenike tukao nogama i pesnicama, Radovac Ivo koji je bio određen u tome da je zapamtio one koje su ih najviše mučili i udarali, a kao najgoreg Iva kuhara koji ih je uglavnom udarao kod dodjele objeda, a jednom prilikom ga je snažno udario pendrekom u predjelu prsišta, Strujić Mata koji je bio određen u tome da se po nečovječnosti isticao kuvar za koga je kasnije saznao da se zove Menzalin, a da je tukao kako njega tako i ostale logoraše nogama, rukama, daskom, Šutalo Lovra koji je bio određen u tome da ih je maltretirao Ivo kuhar za vrijeme objeda, a ulazio je i u baraku i izvodio ih van barake i udarao šakama, nogama i sa kačicom (kutlačom), Trklja Božidar koji je bio određen u tome da ga je Ivo kuhar jednom prilikom pri podjeli hrane udarao kutlačom i šakama što je radio i drugim zarobljenicima, Vitković Đuro od oca Nika koji je bio određen u tome da ga je Ivo kuhar udario metalnom kutlačom po glavi prilikom podjele hrane, a da je udarao i druge zarobljenike, Brailo Pero koji je bio određen u tome da se kao posebno nečovječnog sjeća kuhara Iva Menzalina koji je zarobljenike tukao rukama, kutlačom i nogama po svim dijelovima tijela i tako ga isprebijao pet - šest puta, Čučuk Djuro koji je bio određen u tome da ih je najgore udarao Ivo kuhar kako njega tako i ostale zarobljenike, Jaganjac Mijo koji je bio određen u tome da ga je ispred i van hangara kako njega tako i ostale tukao Ivo kuhar, Prandel Petar koji je bio određen u tome da je koje su ga udarali rukama i pendrecima zapamtio Iva kuhara, Prlenda Pava koji je bio određen u tome da je udaran rukama, a da su mu drugi zarobljenici rekli da je udaran od strane kuhara, Piplica Adrijano koji je bio određen u tome da ga je u hangaru udarao kuhar, Vučića Mato koji je bio određen u tome da ga je Ivo kuhar koga je on lično poznavao od ranije i kome je prezime Menzalin udarao električnim pendrekom. Iz ovako jasnih i određenih iskaza u postupku je na nesumnjiv način utvrđeno da je okrivljeni M.I. prilikom podjele hrane tukao Nestorov Nestora, izvodio iz objekta i tukao Kristić Iva, Piplica Luku, Moretić Antuna, Arbanasin Iva, Bronzan Željka, Milicević Radoslava, Čuk Ivana, Čupić Boža, Bošković Krešimira, Kralj Iva, Kralj Miha, Strujić Mata, Puljić Joza, a u objektu Moretić Antuna, Mrkonjić Iva, Piplica Adrijana, Matić Andjelka prilikom odlaska u WC, a dok su prali vojničke zdjele, tukao metalnom vojničkom kutlačom i električnim pendrekom po tijelu, a posebno u predjelu genitalija, te pesnicama, nogama, kundakom i to Bulić Zdenka nogom u predjelu glave i električnim pendrekom po tijelu, Vitković Djura od oca Djura kutlačom i električnim pendrekom po preponama, Oberan Vida izvodio iz objekta i udarao drvenom palicom po svim zglobovima, Kordić Iva kutlačom po rukama, nogama i tijelu, Brajević Mata pesnicama po ledjima, Uhodić Nika kutlačom i pendrekom po tijelu, Bagoje Zlatka pesnicama, kutlačom i električnim pendrekom, Batinić Srećka izvodio iz objekta i udarao kundakom puške i čizmom po raznim dijelovima tijela, Veramenta Pava pendrekom po nogama, ispod koljena, po ledjima i u predjelu genitalija, Kužnin Rikarda kutlačom po tijelu, Lonza Iliju kutlačom po tijelu, Svalina Željka rukama, nogama, pendrekom i kutlačom po tijelu, Šikić Miljenka izvodio i udarao puškom, palicom i nogama po tijelu, Mostina Anta pesnicama, nogama, palicom u predjelu tijela, a nogom u međunožje. Guljelmović Igora kutlačom u predjelu tijela, Brajević Daria pendrekom po tijelu i u predjelu genitalija, Butigan Mata pendrekom po tijelu i u predjelu genitalija, Braila Antuna nogama po tijelu, Veramenta Vlaha kutlačom po prstima ruku, Prkačin Metodija pendrekom u predjelu testis a, Milković Mata nogom u predjelu tijela, Dupčić Mila nogama i pesnicama u predjelu tijela, Mezei Iviću kutlačom u predjelu glave, Radoš Jura nogama i pesnicama u predjelu tijela, Radovac Iva pendrekom u predjelu prsi, Šutalo Lovra šakama, nogama i kutlačom u predjelu tijela, Trklja Božidara kutlačom i šakama u predjelu tijela, Vitković Đura od oca Nika metalnom kutlačom po glavi, Barilo Pera rukama, kutlačom i

nogama u predjelu tijela, Prlenda Pava rukama u predjelu tijela, Vučića Mata električnim pendrekom u predjelu tijela, na koji način je postupao prema oštećenima - ratnim zarobljenicima, povredjujući na taj način njihov tjelesni integritet. Analizom iskaza oštećenih sud je prihvatio kao jasne i istinite iskaze oštećenih; svjedoka Bulić Zdenka koji je bio određen u tome da se Špiro Lučić izživljavao nad zarobljenicima, a da je njega jednom prilikom dok je prao porcije udario nogom u glavu i električnim pendrekom, da je intenzivno tukao Nikolu Lučića koji bi Nikolu izveo van, a onda bi se čuli jauci i krici i Špirov glas koji je govorio da je prvih deset udaraca od njegovog oca, a deset od njega, Vitković Đuro od oca Djura koji je bio određen u tome da ga je Špiro Lučić vodio na ispitivanje i da ga je prilikom sprovođenja udarao kundakom u predjelu ledja, Lučić Marka koji je bio određen u tome da je jednom prilikom u hangar ušlolicu i pitalo ko je ovdje Lučić, a kada su se on i sin javili Špiro Lučić im se lično predstavio i rekao im "Vi ste mene pleme osramotili" i htio je na njih pucati, ali su ga drugi vojnici zgrabili i zatvorili baraku, Uhodić Nika koji je bio određen u tome da je najviše batina dobio od Špira Lučića koji ga je udarao kundakom po glavi, tijelu i električnim pendrekom u predjelu genitalija, pri tome mu je govorio da nikada više neće imati djece. Lučić mu je stavljao i cijev od pištolja u usta, Brajević Mato koji je bio određen u tome da ga je na ispitivanje vodio Špiro Lučić i udarao ga kundakom i nogom u ledja, Batinić Srećko koji je bio određen u tome da se najviše sjeca Špira Lučića koji ga je vodio na ispitivanje, koji ga je tukao kundakom puške i nogama, Lučić Mario koji je bio određen u tome da je Špiro Lučić prilikom vođenja na ispitivanje ga cijelim putem tukao govoreći mu "da ga je osramotio pa mu je naložio da se sagne, a nakon toga ga zajahao i udarao pendrekom po stražnjici, govoreći mu da mu je izdao prezime", a udarao ga je i nogama i kundakom, Nestorov Nestor koji je bio određen u tome da je dosta udaraca zadobio od Špira Lučića dok je vođen na ispitivanje, Veramenta Pavo koji je bio određen u tome da se Lučić Špiro sam predstavio i dok ga je vodio na ispitivanje tukao ga je pendrecima, dok je Nikoli Lučiću rekao da mu je osramotio ime i da mu je otac rekao da ga i za njega udara, Čupić Andro sin pok. Mija koji je bio određen u tome da ga je udario čizmom po desnoj nozi dok je išao u WC, Špiro Lučić, Barilo Miho da ga je Špiro Lučić po povratku sa ispitivanja izudarao kundakom od puške i nogama u predjelu bubrega, Kuznin Vilsona koji je bio određen u tome da je prilikom odvođenja na ispitivanje kako njega tako i njegovog sina Kužnin Rikarda Lučić, Špiro udarao pendrekom, Svalina Željko koji je bio određen u tome da ga je Špiro Lučić tukao kako u baraci tako i van, Milicević Grga koji je bio određen u tome da ga je na ispitivanje vodio Špiro Lučić čiji identitet je znao jer se ovaj predstavio i da ga je udario pendrekom po ledjima, Kordić Ivo koji je bio određen u tome da je Lučić Špiro izvodio Šikić Miljenka ispred hangara i tamo ga udarao, Idrizaj Safet koji je bio određen u tome da je Špiro Lučić jednom prilikom prebio Zdenka Bulica, a daje njega udario dva puta dok je išao u wc, Štaka Niko koji je bio određen u tome da je Lučić Špiro nogama izudarao Fjorović Miha i da je kundakom u predjelu bubrega dok je išao u wc udario Djurišić Pera koji je u svom iskazu naveo da je Lučić Špiro tukao skoro sve zarobljenike, Brajević Dario koji je bio određen u tome da je stražar Lučić često udarao zatvorenika Nikolu Lučića i kome je jednom prilikom rekao da mu je otac rekao da ga prebije i u njegovo ime, a prilikom svakog vođenja i vraćanja sa ispitivanja Špiro Lučić ga je tukao, Mostina Ante koji je bio određen u tome da ga je Špiro Lučić prilikom odlaska u wc udario palicom po ledjima, Prkačin Metodije koji je bio određen u tome da ga je Špiro Lučić udario pendrekom a da je udarao i Nikolu Lučića koga je optuživao da mu je osramotio prezime a udarao ga je i u hangaru i van hangara, a vidio je kroz prozor da Špiro Lučić udara zarobljenike prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja, Arbanasin Ivo koji je bio određen u tome da ga je ispred hangara udarao Špiro Lučić, a da je najviše udarao Nikšu Lučića jer mu je ovaj osramotio prezime, Bajo Srećko koji je bio određen u tome da ga je Špiro Lučić jednom izudarao šakama po glavi ispred hangara, Baule Pero je bio određen u tome da je u udaranju njega i ostalih zarobljenika se isticao Lučić, a najviše je udarao Lučića koji mu je

osramotio prezime, Čupić Božo koji je bio određen u tome da je on kao i ostali zarobljenici udaran od strane Špira Lučića, Dimnić Ivo koji je bio određen u tome da je Špiro Lučić prebio Bošković Kresimira i Kralj Miha, Kralj Antun koji je naveo da ga je lice po prezimenu Lučić udaralo kundacima po tijelu i nogama, Kralj Ivo koji je bio određen u tome da je zapamtio Špira koji je kako njega tako i ostale zarobljenike udarao po leđima, Matić Andjelko koji je bio određen u tome da ga je prilikom odlaska u wc udaralo lice po imenu Špiro, Moretić Antun koji je bio određen u svom iskazu da je vojni policajac Špiro Lučić kako njega tako i ostale zarobljenike tukao palicom, čizmama, kundakom, toljagom, Mrkonjić Iva koji je bio određen u tome da ga je Lučić Špiro često udarao a da je najviše mlatio zarobljenika Lučića, Radovac Ivo koji je bio određen u tome da ga je Špiro Lučić koga je od ranije poznavao jednom prilikom isprebijao i stavio mu pendrek pod grlo govoreći mu da mu kaže "koliko je srpske djece zaklao", Šutalo Lovro koji je bio određen u tome da mu je Špiro Lučić prijetio da će ga ubiti, zaklati, Vitković Djuro od oca Nika koji je bio određen u tome da ga je u hangaru vojni policajac Špiro Lučić isprebijao kako njega tako i druge logoraše pendrekom, nogama i pesnicama, Brailo Pero koji je bio određen u tome da ga je par puta izudarao Špiro Lučić koji je bio posebno nasilan prema Nikši Lučiću govoreći mu da mu da sramoti prezime, Prlenda Pavo koji je bio određen u tome da je od drugih zarobljenika čuo da lice koje ga je udaralo se zove Špiro Lučić, Čupić Andro od oca Mata koji je bio određen u tome da je Špiro Lučić tukao zarobljenike šakama, nogama, kundakom, da ih je udarao i prilikom odvođenja na wc, da je pijan noću ulazio u hangar i izivljavao se nad zarobljenicima, Vučića Mate koji je bio određen u tome da ga je Špiro Lučić udario metalnim kundakom u predjelu bubrega, Milković Mato koji je bio određen u tome da ga je Špiro Lučić udario čizmom u potkoljenu, Strujić Mate koji je bio određen u tome da ga je Špiro Lučić tukao dok ga je vodio na ispitivanje nogama, rukama. Iz ovako jasnih i određenih iskaza u postupku je na nesumnjiv način utvrđeno da je optuženi Lučić Špiro, izvodio iz objekta i prilikom odvođenja i vraćanja zarobljenika sa ispitivanja udarao kundakom puške, pendrekom i nogama po tijelu Lučić Nikolu, Baule Pera, Nestorov Nestora, Idrizaj Safeta, Strujić Mata, Arbanasin Iva, Fjorović Miha, Brajević Daria, Mrkonjić Iva, Brailo Pera, Prlenda Pava, Kralj Antuna, Kralj Iva, Svalina Željka, Šikić Miljenka Bošković Kresimira, Čupić Boža, Kralj Miha, Veramenta Pava i Šutalo Lovra i prijetio istom da će ga ubiti, Prkačin Metodija pendrekom po glavi i kundakom po tijelu, Kužnin Rikarda pendrekom po tijelu, Durišić Pera kundakom puške u predjelu bubrega, Moretić Antuna palicom, kundakom, toljagom u predjelu tijela. Vučića Mata kundakom puške u predjelu bubrega, Batinić Srećka kundakom i nogama u predjelu tijela, Milković Mata čizmom predjelu potkoljenice, Čupić Andra od oca Mija čizmom po desnoj nozi, Brailo Nika kundakom od puške po nogama i u predjelu bubrega, Miličević Grgu pendrekom u predjelu leđa, Mostina Anta pendrekom u predjelu leđa, Kužnin Vilsona pendrekom u predjelu tijela, Matić Andjelka nogama i puškom u predjelu tijela, Brajević Mata kundakom i nogom u predjelu leđa, Radovac Iva pendrekom u predjelu tijela, Bajo Srećka pesnicama po glavi u hangaru, Vitković Djura od oca Nika pendrekom, nogama i pesnicama predjelu tijela, prijetio da će ubiti Lučić Marku i Čupić Andru od oca Mata, Bulić Zdenka udarao nogama u glavu i električnim pendrekom, Vitković Djura od oca Djura kundakom u predjelu leđa, zahtijevao od zarobljenika, a između ostalih i Uhodić Nika da stoje ili kleče sa rukama uzdignutim iznad glave i licem okrenutim prema zidu, a zatim ih udarao pesnicama, nogama, kundakom, električnim pendrekom po glavi i tijelu, Lučić Maria jahao prilikom odvođenja na ispitivanje i udarao ga pendrekom i kundakom po tijelu povređujući na taj način tjelesni integritet i lično dostojanstvo oštećenih - ratnih zarobljenika.

U prilog prednjih zaključaka suda su i iskazi svjedoka Alaga Nika koji navodi da ne zna imena vojnika koji su ga tukli i maltretirali, a zna da je Špiro Lučić maltretirao zarobljenike na putu

do barake gdje su ispitivani, a od drugih zarobljenika je čuo da dobro udara Ivo kuhar, Bagović Djura da su drugi zarobljenici udarani od strane stražara u hangarima i van hangara, a da su najokrutniji bili Špiro Lučić i Ivo zv.kuhar, da ga je Špiro Lučić snažno udario jednom od kog udarca je pao prilikom odvođenja na wc, Bagović Mato da su stražari udarali zarobljenike u hangaru i van hangara, a najviše su se u udaranju isticali kuhar i Špiro Lučić, sto je čuo od drugih zarobljenika, Bajo Željko da on nije udaran, ali su drugi zarobljenici izvođeni van hangara, udarani a zarobljenici su pričali da ih udaraju Ivo Kuhar i Špiro Lučić. Bakić Vladimir da se Ivo kuhar izživljavao nad zarobljenicima i ljude tukao bez razloga, Banović Antun da je udaran pri dolasku u Morinj, da su u kontejner u večernjim satima ulazila uniformisana lica gdje je zadobio udarce od kojih je pao u nesvjest, Barišić Ivo da su ga prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja stražari udarali nogama, rukama puškama i pendrekom, izvođili su druge zarobljenike van hangara i udarali ih, da je Zdenko Bulić udaran svaki dan u baraci ili van barake, Baule Antun da je prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja udaran rukama, nogama, puškama i pendrecima, Bazdan Ivan da je dolaskom u Morinj udaran nogama, rukama, Bazdan Vinko da je dolaskom u Morinj udaran nogama, rukama, Begić Dominik da je prilikom vođenja na ispitivanje udaran pendrekom od strane stražara, da su zarobljenici izvođeni od strane Iva kuhara koji ih je udarao pendrekom i kutlačom, da je udarao i Uhodić Nikšu, Prkačin Metodija i Butigan Mata koji bi kada bi dolazili sa modricama govorili da ih je udarao Ivo kuhar, a Lučić je udarao često Nikšu Lučića koji mu je i rekao da ga je izudarao Špiro Lučić, Bobić Ivo da je dolaskom u Morinj udaran pendrecima, rukama, vođen na ispitivanje kada je udaran od stražara koji su ga vodili, Braičević Niko da su ih dolaskom u logor prebili pendrecima, nogama, da su ga stražari koji su ga vodili na ispitivanje udarali, da je udaran u hangaru od strane stražara, a zarobljenici su izvođeni van hangara i udarani, a on je na takav način izvođen 3 puta, Burdjelez Djuro da je udaran u hangaru pesnicama i nogama a udaran je i prilikom vođenja i vraćanja sa ispitivanja cijevima od puške, da su zarobljenici izvođeni van hangara i udarani, a u hangaru se čulo kako se zadobijaju udarci i njihovo jaukanje, više puta je udaran bez ikakvog povoda, Čagalj Andrija da je udaran od strane vojnika nogama, kundakom, šakama, u pauzama za ispitivanje stražari bi ga udarali govoreći mu da se slabo sjeća, Čučuk Djuro da je dolaskom u Morinj udaran od strane stražara i drugih vojnika, a prilikom vođenja na ispitivanje udaran je kundakom od puške i nogama, da je zapamtio Špira Lučića koji je svakodnevno mlatio zatvorenika Lučića govoreći mu da mu sramoti rod, a u udaranju je od najgorih bio Ivo kuhar. Čuk Anta da je dolaskom u Morinj tučen a prilikom ispitivanja oficir bi izašao van, a onda bi ga dva policajca tukla, Curić Mario da je prilikom odvođenja na ispitivanje udaran po leđjima kundakom puške ali ne zna ko ga je udarao, Cvjetković Antun da skoro svakodnevno su tukli zarobljenike stražari koji bi ulazili u hangare, a pojedince su izvođili van i tamo ih tukli, Dabo Mato da dolaskom u Morinj je dobio batine, a od drugih zarobljenika je čuo da ih tuku Špiro i Ivo koji je dijelio hranu, Dimnić Ivo da su stražari bili okrutni prema zarobljenicima, a zapamtio je Iva kuhara koji je zarobljenike tukao kutlačom i šakama i Špira Lučića koji je tukao zarobljenike do te mjere da je sam sebi postavljao pitanje kako ljudi prema drugim ljudima koji nijesu ništa učinili tako postupaju i da su prebili Kreša Boškovića, Kralja Iva i Miha, vodili su ih na strijeljanje nakon čega ne bi bio vraćen u isti hangar već premješten u drugi, Dragić Mato da su ostale zarobljenike u Morinju teško tukli, Duplica Bruno da je dolaskom u Morinj udaran po leđjima šakama, nogama, kundacima više puta je vođen na ispitivanje i udaran je od strane vojnika koji ga je sprovodio, a prilikom ispitivanja ruka mu je bila vezana lisicom, da su stražari noću pijani ulazili u barake i udarali bi koga bi htjeli, ada je lice po nadimku Kuhar izvođilo zarobljenike van hangara, a onda bi se čuli lupa, jauci i galama, a zarobljenik bi se vraćao prebijen, Djurković Vlaho da su udarani drugi zarobljenici a među licima koja su se isticala zapamtio je Iva kuhara i Špira Lučića, Džano Miho da dok je bio u logoru da je udaran od strane stražara, Grbić Davor da je vidio je da Špiro Lučić tuče druge, da su lica izvođena van barake,

a po povratku bi vidio da je to lice izudarano, a sjeća se da je i kuhar udarao zarobljenike, Grizlo Božo da skoro svaki dan je vodjen na ispitivanje i svaki put od strane čuvara premlaćivan, čuvari bi ulazili u baraku i udarali ih nogama, Herget Josip da je čuo od drugih zarobljenika da ih je Lučić tukao prilikom vodjenja na ispitivanje i to policijskom palicom, a Ivo kuhar je izvodio lica iz hangara nakon čega bi se čuli udarci i jauci, IličićŽeljko da je tokom boravka u logoru kao i drugi zarobljenici bio udaran i maltretiran gotovo svaki dan, da je udaran i prilikom odvođenja i dovodenja sa ispitivanja, a pijani vojnici su dolazili noću u hangare i udarali ih, Jaganjac Mijo da su ga u logoru tukli kao i ostale jer bi ih iz čista mira izveli van hangara i udarali, Jović Božo da je zapamtio Iva kuhara koji je udarao i maltretirao vojnike i to za vrijeme objeda pendrekom i kutlačom, a po njegovom nalogu određeni ljudi su u izvođeni van objekta i po njihovom povratku u objektu bizaključio da su ih tukli a isto tako zapamtio je i Špira Lučića, Kesovija Niko da su ih čuvari udarali, Kličan Božo da su tukli druge zarobljenike, Kličan Ivo da su stražari ulazili u hangare da njega nisu udarali ali su udarali druge zarobljenike, izvodili su ih iz hangara i udarali, a u udaranju su se najviše isticali Špiro Lučić i Ivo kuhar, Kocelj Ivo da je dolaskom u Morinj udaran prolazeći kroz špalir, da su udarani drugi zarobljenici u hangaru i izvan hangara, Kos Damir da je u Morinju psihički i fizički maltretiran, Kukuljan Ivo da je udaran od strane stražara kao i ostali zarobljenici, da su stražari izvodili zarobljenike iz hangara i tamo ih udarali, a u udaranju su se najviše isticali Ivo kuhar i Špiro Lučić, Lazarević Kristo da je udaran ispred hangara, da su stražari udarali druge zarobljenike, da su ih izvodili van hangara i tamo ih premlaćivali i da su oni van hangara čuli udarce i jauke, a da je od lica koja su udarali zarobljenike zapamtio Iva kuhara, Letića Ivan da je udaran prilikom dolaska u Morinj, Ljubičić Miljenko da se sjeca Gligić Bora po nečovječnom postupanju prema zarobljenicima, da je vodjen na strijeljanje tako što su mu stavili krpu na oči, pročitali mu presudu da je ustaša, da mu je kazna strijeljanje i opalili su mu rafal, Marinović Ivo da je boraveći u logoru premlaćen 19 puta, da su stražari ulazili u hangare i mlatili ih, da su ga udarali stražari koji su ga vodili na ispitivanje, Matijasević Mijo da je udaran šakama i nogama od strane vojnika u kontejneru, da je udaran prilikom vodjenja na ispitivanje šamarima i cijevima od puške, Matijić Pero da je po dolasku u Morinj udaran, da su u hangaru ulazili stražari i vojna policija i udarali su koga su stigli, a da su njega više puta udarali, da su zatvoreni izvođeni van hangara i udarani, u udaranju je najviše zapamtio Iva kuhara koji je najviše udarao Šikića, Novaković Matija da je udaran pendrecima, rukama i nogama kada je doveden u Morinj, vodjen je na lažno strijeljanje i tjeran da pjeva srpske nacionalističke pjesme, da je izvođen van hangara po noći i udaran, da su stražari izvodili zarobljenike iz barake i tamo ih udarali, OpušićNiko da su ih stražari u logoru tukli u baraci i van barake, ali da on nije vidio ko ga udara jer se nije smio okrenuti a jedino je zapamtio lice koje ih je udaralo i koje se prezivalo Lučić, Pavlović Ante da su stražari ulazili u hangare i udarali ih šakama, nogama, kundacima od pušaka, vrećama napunjeni pijeskom, prisiljavali ih da kleče na rukama, na potiljku i na glavama pognutim prema dnu a prilikom vodjenja i vraćanja sa ispitivanja je udaran, Pendo Božo da je dolaskom u Morinj prošao kroz špalir stražara i vojnika koji su ih udarali nogama, rukama, pendrecima, a prilikom odvođenja na ispitivanje udarani od strane stražara kundakom od puške, stražari bi u hangaru ulazili noću i udarali a neke zarobljenike bi izvodili van i udarali ih, a od drugih zarobljenika je čuo da se u maltretiranju ističe Ivo kuhar, Primorac Ivo da su zarobljenici udarani u Morinju a prilikom odvođenja na ispitivanje udaran je od strane stražara, stražari bi ulazili i izvodili zarobljenike iz hangara i udarali ih, te da se sjeća Menzalin Iva koji je udarao druge zarobljenike a čuo je da je najgori bio Boro Gligić, Prelenda Mato da on nije udaran ali da su stražari ulazili u hangare i udarali zarobljenike a da su se u udaranju najviše istakli Ivo kuhar i Špiro Lučić, Prokurića Ivo da su i oni i ostali zarobljenici tučeni u Morinju a da je Špiro Lučić tukao druge zarobljenike a i njega, Pintul Selim da je u Morinju bilo udaranja, mlaćenja i to svako veče, da je on cesto udaran, Radelj Pero da je jednom udaran prilikom ispitivanja a

ukoliko ne bi ispitivač bio zadovoljan odgovorom stražari bi ga izvodili van i udarali ga pendrecima, rukama, nogama, vidio je kako Špiro Lučić udara Nikolu Lučića a zapamtio je Iva kuhara koji se izivljavao nad zarobljenicima, izvodio ih iz hangara nakon čega bi se čuliudarci i jauci, Radonjić Andro da je dolaskom u Morinj udaran rukama, nogama a prilikom vođenja na ispitivanje udaran od strane čuvara, Štaka Niko da je dolaskom u logor isprebijan da je Špiro Lučić tukao druge zarobljenike i izivljavao se nad Nikom Fjorovićem i Perom Đurišićem, Šubašić Nedeljko da je prilikom ispitivanja udaran šakama i kundakom, Šuljak Nikola da je prilikom dolaska u Morinj udaran nogama, rukama i pendrecima, da su stražari ulazili u hangare udarali ih i ponižavali a pojedine zarobljenike su izvodili van hangara i tamo ih udarali, da je od lica koji su se isticali u udaranju i psihičkom maltretiranju zapamtio Špira Lučića koji je najviše udarao Nikolu Lučića i Iva kuhara koji je prilikom objeda udarao nekog od zarobljenika, Učović Nikša da je od strane uniformisanih osoba udaran prilikom dolaska u Morinj, da su stražari ulazili u hangare i danju i noću udarali ih a pojedine zarobljenike izvodili van hangara i tamo ih udarali na koji način su i njega više puta udarali, a od onih koji su se najviše isticali u udaranju zapamtio je Špira Lučića i Iva kuhara, Urlović Luka da je dolaskom u logor udaran kundacima od puške, vrećama sa pijeskom, mlađe osobe su izvođene iz hangare i tamo udarane a vojnici bi noću ulazili u barake i udarali ih a jedino se od lica koja su ih udarala sjeca Bore, Veramenta Ivo sin pok. Nika da on nije udaran u Morinj ali da su zato udarani njegov brat Pavo i zarobljenici Šikić, Kralj, Čorić i Piplica, da od lica koji su ih fizički maltretirali jedino se sjeca Iva kuhara, Veramenta Ivo sin pok. Vlaha da je dolaskom u Morinj udaran a da je najgori za zarobljenike bio Ivo kuhar i Špiro Lučić koji je najviše tukao zarobljenika Lučića, Vezilić Novaković Niko da je dolaskom u Morinj udaran pendrecima, čizmama, da su ih stražari udarali u hangaru i po danu i po noći a od onih koji su se najviše isticali u udaranju zapamtio je Iva kuhara i Špira Lučića, Zdravulić Ivan da je prilikom vođenja na ispitivanje od strane stražara udaran kundakom po leđima koji svjedoci i ako nijesu mogli opredijeliti ko je njih udarao bili su određeni u tome da su zarobljenici udarani i mučeni i koje iskaze svjedoka je sud prihvatio kao jasne i istinite. Pojedine radnje iz optužnice u odnosu na optuženog Govedarića Mladjena izostavljene su iz činjeničnog opisa, budući da su ostale nedokazane a to da je Govedarića Mladjen udarajući zarobljenike i naredjujući stražarima i vojnim policajcima da ih udaraju povredjivao na taj način i njihovolično dostojanstvo, jer su takve radnje ustvari povreda tjelesnog integriteta, kao i radnje u odnosu na oštećenog Mrkonjić Iva koji je u svom iskazu naveo da ga je ispitivač najviše podsjećao na Govedarića na sličić, te i Prkačin Metodija koji je naveo da je Govedarića dovodio civile u objekte da ih tuku sto je on lično vidio s obzirom da u činjeničnom opisu optužnice nije navedeno da su po naređenju Govedarića Mladjena oštećene udarali i civili, već samo stražar i vojni policajci. Pojedine radnje iz optužnice u odnosu na optuženog Tarla Zlatka izostavljene su iz činjeničnog opisa, budući da su ostale nedokazane da je vršio torturu i prinudu i nad oštećenim Kužnin Vilsonom budući da je ovaj u svom iskazu naveo da na fotografiji kao ispitivača prepoznaje i Tarla Zlatka sa sigurnošću od 99%. i da je prilikom ispitivanja Čupić Andra od oca Mija, istom prijetio pištoljem prislanjajući mu ga na čelo jer ovaj u svom svjedočkom iskazu nije znao ime ispitivača a na fotografijama ga je prepoznao sa sigurnošću od 95% do 98%. Pojedine radnje iz optužnice u odnosu na optuženog Gojnić Iva izostavljene su iz činjeničnog opisa, budući da su ostale nedokazane a to da je Gojnić Ivo udarao i Bulić Zdenka, Krstić Iva, Lučić Marka i Lučić Maria sobzirom na to da se Bulić Zdenko u svom svjedočkom iskazu nije izjasnio da ga je Gojnić udarao, da Krstić Ivo navodi da "misli" da je to osoba koja je ubila boga u njega misleći na Gojnić, da Lučić Marko navodi da u kontejner ulazi i tuče ga jak čovjek u mornaričkoj uniformi kako njega tako i njegovog sina "a da mu se čini" da je na fotografiji to Gojnić, te da Lučić Mario ne pominje optuženog Gojnić. Pojedine radnje iz optužnice u odnosu na optuženog Lučić Špira izostavljene su iz činjeničnog opisa, budući da su ostale nedokazane a to da je Lučić Špiro udarao Veramenta

Vlaha, Krstić Iva, Dupčić Mila, Opušić Nika, Novaković Vezilić Nika, Jović Boža, Zdravulić Ivana, Šuljak Nikolu, Letića Ivana s obzirom na to da se Veramenta Vlaho u svom iskazu izjasnio da je Lučić tukao Nikolu Lučića i sve zarobljenike ne opredjeljujući time da je udarao i njega, Krstić Iva koji navodi da je Lučić udarao druge zarobljenike sto navodi i Dupčić Milo i Opušić Niko koji navodi da je po udaranju zapamtio Lučića, Novaković Vezilić Nika koji navodi da je Lučić udarao zarobljenike, Jović Boža da je zapamtio Špira po udaranju drugih, Zdravulić Ivana koji ne pominje Lučića, Šuljak Nikole koji navodi da je tukao Nikolu Lučića, Letića Ivana koji navodi da je Lučić tukao zarobljenike ne opredjeljujući pri tom da je udarao i njega. Pojedine radnje iz optužnice u odnosu na optuženog Menzalin Iva izostavljene su iz činjeničnog opisa, budući da su ostale nedokazane a to da je Menzalin Ivo udarao i Margaretić Marka, Matusić Djura, Lučić Maria, Bakić Vladimira, Duplica Bruna, Baule Pera, Grizlo Boža, Veramenta Iva sina pok. Vlaha, Selak Miha, Novaković Vezilić Nika, Jović Boža, Šuljak Nikole, Matijić Pera, Novaković Matiju, Selak Miha s obzirom na to da je Margaretić Marko u svom iskazu naveo da je Menzalin Ivo na svaki načini psihički i fizički ubijao zarobljenike, da Matušić Djuro ne pominje Iva, da Lučić Mario u svom svjedočkom iskazu navodi da Ivo Menzalin udara druge zarobljenike a da je njega jednom prilikom izveo van da pere porcije sto je morao činiti u užasno ledenoj vodi tako da su mu ruke bile ukočene 3 dana, a koje radnje optuženom Menzalinu se optužnicom ne stavljaju na teret, da Bakić Vladimir navodi da Ivo kuhar se uživljavao nad zarobljenicima i da je ljude bez razloga tukao ne opredjeljujući time da je udarao i njega, Duplica Bruno koji je naveo da je lice po nadimku kuvar izvodilo zarobljenike van kada bi se čuli lupa, jauci i galama, Baule Pera koji nije mogao opredijeliti ko ga je udarao, Grizlo Boža koji nije mogao opredijeliti imena lica koji su ga udarali, Veramenta Iva sina pok. Vlaha koji navodi da je za zarobljenike najgori bio Ivo kuhar koji je tukao zarobljenike, Selak Miha koji navodi da je specijalnost kuvara bila da izvede zarobljenike iz hangara i da ih prebije ne opredjeljujući time da je izvodio i njega, Novaković Vezilić Nika koji je naveo da se u udaranju zarobljenika isticao Ivo kuhar, Jović Božo koji je naveo da je Ivo kuhar udarao i maltretirao zarobljenike ne opredjeljujući time da je udarao i njega, Čučuk Djuro koji navodi da je u udaranju zarobljenika se isticao Ivo kuhar, Šuljak Nikola koji navodi da Ivo kuhar kod svakog objeda udarao nekog od zarobljenika, Matijić Pero koji navodi da je Ivo kuhar najviše udarao Šikića i to svaki dan prije i poslije objeda, Jaganjac Mijo koji navodi da je posebno okrutan bio Ivo kuhar, Prandel Petar da je kao najgoreg zapamtio Iva kuhara, Novaković Matiju koji navodi da je čuo da kuhar udara zarobljenike, Selak Miho koji navodi da je specijalnost kuharu bila da izvede zarobljenika van hangara i tamo ga isprebija, ne opredjeljujući da je i njega udarao.

Pojedine radnje iz optužnice u odnosu na optuženog Gligić Bora izostavljene su iz činjeničnog opisa, budući da su ostale nedokazane a to da je Gligić Boro udarao Vitković Dura od oca Dura, Lučić Marka, Krstić Iva, Smoljan Silvia, Ljubičić Milenka, Pavlović Anta, Pujić Joža i Urlović Luke s obzirom na to da je Vitković Đuro od oca Dura u iskazu naveo da se Gligić Boro na logorašima življavao, Lučić Marko nije ni saslušan u ovom postupku niti je neko od ostalih zarobljenika pominjao da je njega tukao Gligić, Smoljan Silvio koji navodi "da je imao osjećaj da ga je udario Boro Gligić", Ljubičić Miljenko da se po nečovječnom postupanju prema zarobljenicima sjeca Gligić Bora, Pavlović Ante koji je u svom iskazu ne pominje Gligića, Pujić Jožo koji navodi da je Boro Gligić tukao zarobljenike ali ne i njega osobno i Urlović Luke da je Boro udarao i druge zarobljenike ali ne i njega.

Naime, osnov za osudjujuću presudu može predstavljati samo takav niz činjenica koje su nesumnjivo utvrđene i međusobno čvrsto i logički povezane, tako da sa punom sigurnošću upućuju na jedino moguće zaključak da su upravo optuženi izvršili krivično djelo koje je predmet optužbe i da se izvedenim dokazima isključuje svaka druga mogućnost. Krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika vrši onaj ko kršeći pravila Međunarodnog prava da se prema

ratnim zarobljenicima vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biološki, medicinski ili drugi naučni eksperimenti, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije, nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja, prisiljavanja na vršenje službe u oružanim snagama neprijatelja, ililišavanje prava na pravilno i nepristrasno sudjenje, ili ko izvrši neko od navedenih djela. U pitanju je takvo djelo sa tzv. blanketnom dispozicijom koja se ogleda u kršenju pravila Medjunarodnog prava. Izvršilac djela može biti bilo ko, u načelu svako lice mada su to faktički pripadnici oružanih snaga. Pasivni subjekat je lice koje se ima smatrati ratnim zarobljenikom, a uprošćeno radnja izvršenja se ogleda u izvršenju koje navedene nečovječne radnje ili u naredjenju da se ta radnja izvrši.

Da bi se govorilo upravo o ovom a ne o nekom »običnom krivičnom djelu ubistva, lake ili teške tjelesne povrede i sl. ili o nekom drugom krivičnom djelu iz ove glave KZ SRJ, opredjeljujući su dvije činjenice:

Prvo da je u vrijeme (i u mjestu) izvršenja djela postojalo stanje rata ili oružanog sukoba i drugo da oštećeni krivičnim djelom predstavljaju onu kategoriju lica koja su zaštićena pravilima Medjunarodnog prava tj. ratne zarobljenike.

Da je u to vrijeme na području R. Hrvatske (tada jedne od Republika u sastavu bivše SFRJ) bio u toku oružani sukob dvije strane je nesumnjivo i nesporno (a kako je to opisano u razlozima ove presude) su učesnici u sukobu u obavezi da poštuju odredbe Medjunarodnog prava odnosno odgovarajuće Ženevske konvencije i dopunske protokole. Naime, tadašnja SFRJ je svojevrjemenom prihvatila i 1950. godine od strane Narodne Skupštine ratifikovala sve četiri pa i treću Ženevsku konvenciju o postupanju sa ratnim zarobljenicima iz 1949. godine i preuzela obavezu da teške povrede te Konvencije (iz čl. 130) implementira u svoje zakonodavstvo. Ista obaveza preuzeta je i prihvatanjem oba Dopunska protokola uz navedene Ženevske konvencije pa i Dopuskog protokola o zaštiti žrtava Nemedjunarodnih oružanih sukoba od 08. juna 1977. godine (sl. List SFRJ br. 16/78- Medjunarodni ugovori). Pri tom je neophodno reci da (mada to, sobzirom na formulaciju - opis radnje izvršenja ovog krivičnog djela, nema nikakvih praktičnih posledica tipa kvalifikacije ili primjene otežavajućih odnosno olakšavajućih okolnosti) ovaj sud nalazi da se u konkretnom slučaju radi o medjunarodnom oružanom sukobu budući da je R. Hrvatska formalno pravno priznata nakon formiranja Sabirnog centra u Morinju i bila je u sastavu tadašnje SFRJ (jer je bez obzira sto je u vrijeme izbijanja sukoba nesumnjivo u sastavu SFRJ i sto je u medjuvremenu Deklaracijom Sabora proglasila odvajanje od SFRJ, Medjunarodno pravno priznata od prvih država tek u januaru 1992. godine, a što je neophodan uslov za sticanje pune nezavisnosti i svih atributa državnosti). Kako se radi o medjunarodnom oružanom sukobu, to se imaju primijeniti odredbe Dopuskog protokola II (o zaštiti žrtava Nemedjunarodnog oružanog sukoba). Ratni zarobljenici prema Ženevskoj konvenciji su:

a) pripadnici oružanih snaga jedne strane u sukobu, kao i pripadnici milicije i dobrovoljačkih jedinica koji ulaze u sastav tih oružanih snaga;

b) pripadnici ostalih milicija i pripadnici ostalih dobrovoljačkih jedinica, podrazumijevajući tu i pripadnike organizovanih pokreta otpora, koji pripadaju jednoj strani u sukobu i koji djeluju izvan ili u okviru svoje sopstvene teritorije, čak i kada je ta teritorija okupirana, i to pod sledećim uslovima: na čelu imaju lice odgovorno za svoje potčinjene, da imaju odredjeni znak za razlikovanje koji se može uočiti na odstojanju, da otvoreno nose oružje, da se pri svojim dejstvima pridržavaju ratnih zakona i običaja,

v) pripadnici redovnih oružanih snaga koji izjavljuju da pripadaju jednoj vladi ili vlasti koju nije priznala sila pod čijem se vlašću nalaze;

g) lica koja prate oružane snage i ako neposredno ne ulaze u njihov sastav kao sto su civilni

članovi posada vojnih vazduhoplova, ratni dopisnici, snabdjevači i članovi radnih jedinica ili službi čija je dužnost da se staraju o udobnosti oružanih snaga pod uslovom da su za to dobili dozvolu od oružanih snaga u čijoj se pratnji nalaze dok su ove dužne da im u tu svrhu izdaju ličnu kartu.

d) članovi posada trgovačke mornarnice i civilnog vazduhoplovstva;

dj) stanovništvo neokupirane teritorije koje se usled približavanja neprijatelja dobrovoljno digne na oružje da bi pružilo otpor neprijateljskoj najezdi, a koje nije imalo vremena da se organizuje kao redovna oružana sila - pod uslovom da otvoreno nosi oružje i da se pridržava ratnih zakona i običaja;

e) lica koja su puštenaili su uspješnopobegla iz zarobljeništva, pa opet internirana odnosno uhvaćena.

Dopunskim protokolom Ženevskekonvencije ozaštitižrtava međunarodnih oružanih sukoba status borca je priznat svakom licu koje pripada nekoj grupiili jedinici organizovanih oružanih snaga, pod uslovom da se nalazi pod komandom koja je odgovorna za rukovođenje učesnicima u oružanom sukobu i dapodležu unutrašnjem sistemu discipline koji obezbjeđuje i poštovanje međunarodnog ratnog prava. Ako borac ne nosi uniformu, on se mora razlikovati od civilnog stanovništva kada učestvuje u napadu ili u vojnoj operaciji koja predstavlja pripremu za napad. Prema tome, po ovim odredbama međunarodnog prava, borac ne mora stalno da se razlikuje od civilnog stanovništva, već samo dokučestvuje u napadu ili u vojnoj operaciji koja predstavlja pripremu za napad, što znaci da može neizmjenično mijenjati svoj status - da bude civilno lice i borac. Protokol još određuje daplaćenici i licaangažovana u špijunaži ne uživaju prava koja pripadaju borcima i ratnim zarobiljenicima. Dopunskim protokolom u Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba propisano je da ovaj protokol kojim se razvija i dopunjuje čl.2 koji je zajednički za Ženevskekonvencije od 12 avgusta 1949 godine ne mijenjajući njegove postojeće uslove za primjenu, primjenjivaće se na sve oružane sukobe koji nisu obuhvaćeni c1. dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine ozaštitižrtava međunarodnih oružanih sukoba (protokol) koji se odvijaju na teritoriji Visoke strane ugovornice izmedju njenih oružanih snaga i otpadničkihoružanih snaga ili drugih organizovanih naoružanih grupa koje pod odgovornom komandom, vrše takvu kontrolu dijelom njene teritorije koja im omogućuje da vode neuredne i usmjerene vojne operacije a primjenjuju ovaj protokol. Ovaj protokol se neće primjenjivati na situacije unutrašnjih nemira i zategnutosti, kao o sto su pobune, izolovani i sporadični akti nasilja i ostali akti slične prirode jer to nisu oružani sukobi. Da se radi upravo o ratnim zarobiljenicima proizilazi iz vise "činjenica. Tako, iz utvrđenog činjeničnog stanja nesumnjivo proizilazi: da su oštećeni u znatnom broju pripadnici organizovanih hrvatskih oružanih formacija (ZNG, milicije, dobrovoljačkih jedinica i lica koja prate te snage i ako neposredno ne ulaze u njihov sastav - dakle upravo u skladu sa odredbom čl1. 4 A. St. 1, 2. i 4. III Ženevske konvencije i čl.1 st.1 Dopunskog protokola II), i to nesumnjivo proizilazi i iz kazivanja saslušanih oštećenih. Međutim, isto tako nesumnjivo je da se medju zarobljenima nalaze i ranjenici i civili, no ovaj Sud smatra zbog svega iznjetog da svijest optuženih i njihov umišljaj idu upravo u pravcu da se radi opripadnicima te protivne strane - ratnim zarobiljenicima (tako ce i oni koji ne priznaju izvršenje krivičnog djela a i saslušani svjedoci svim oštećenim govoriti i upotrebljavati riječ zarobiljenici), te imajući uvidu tu i takvu svijest optuženih, te činjenicu da su lica dovođena u Sabirni centar Morinj vođena na ispitivanje i uglavnom ispitivana na okolnosti zarobljavanja, učešća u oružanom sukobu, ko im je zapovjednik te koliko imaju određenih formacija, to je djelo i kvalifikovao kao djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. KZSRJ a ne kao neko drugo dijelo iz ove grupe (Glave) ili pak sticaj krivičnih djela kako je to pravno kvalifikovano od strane tužioca. U

skladu sa iznijetim odredbama čl. 3. st.1. tač. a) i c) navedene Ženevske Konvencije određeno je, između ostalog da se u slučaju oružanog sukoba koji nema karakter Međunarodnog sukoba, prema ovoj kategoriji zaštićenih lica »u svako doba i na svakom mjestu«, »zabranjeni su i zabranjuju se,« ... sledeći postupci: a) povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritet, naročito sve vrste ubistava, sakaćenja, svireposti i mučenja, c) povrede ličnog dostojanstva naročito uvredljivi i ponižavajući postupci«. Odredbama čl. 4. Dopunskog protokola uz Ženevske Konvencije od 12. avgusta 1949. godine o zaštiti žrtava Nemedjunarodnog oružanog sukoba date su osnovne garancije te je određeno da sva lica koja ne uzimaju direktno učešće ili koja su prestala da učestvuju u neprijateljstvima bez obzira na to da li je njihova sloboda ograničena ili ne, imaju pravo da njihova ličnost, čast i ubjedjenje i vjersko ubjedjenje budu poštovani. Ona će u svim prilikama biti humane tretirana bez ikakve diskriminacije. Zabranjeno je naredjivati da ne smije biti preživjelih. »(s1.) kao i da« slijedeća dijela protiv lica pomenutih u st.1 jesu i ostaju zabranjena u svako doba i na svakom mjestu a) nasilje nad životom, zdravljem i fizičkim ili mentalnim blagostanjem ljudi, naročito ubistvo i okrutno postupanje kao što su mučenje, sakaćenje ili bilo koji oblik tjelesne kazne; e) vrijednovanje ljudskog dostojanstva, naročito ponižavajući i degradirajući postupak ...« (st.2.).

Odredbom čl.13. III Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima propisano je da se sa ratnim zarobljenicima mora u svako doba postupati čovječno ...ratni zarobljenici se moraju u svako doba zaštićivati, naročito protiv svakog akta, nasilja ili zastrašivanja, protiv uvreda i javne radoznalosti ... mjere represalija prema ratnim zarobljenicima su zabranjene, dok je odredbom čl. 17 iste Konvencije propisano da je svaki ratni zarobljenik dužan da kaže kada tim povodom bude ispitivan samo svoje prezime, ime i čin, svoj datum rođenja i svoj broj matrikule ili u nedostatku ovoga, oznaku jednake vrijednosti, da se nad ratnim zarobljenicima ne smije vršiti nikakva tjelesna ili moralna tortura, niti ikakva prinuda u cilju da se od njih dobiju podaci bilo koje vrste. Zarobljenicima koji odbiju da odgovore ne smije se ni prijetiti niti se oni smiju vrijedjati, niti mogu biti izlagani ikakvim neprijatnostima ili nepogodnostima.

Naime, tortura predstavlja namjerno nanošenje činjenjem ili nečinjenjem teškog bola ili patnje, bilo fizičke, bilo duševne u zabranjenu svrhu. Zabranjena svrha se sastoji u pribavljanju informacija odnosno priznanja, ili u kažnjavanju, zastrašivanju ili prinudjivanju žrtve ili trećeg lica ili u diskriminaciji žrtve ili trećeg lica po bilo kom osnovu. Psihološka tortura i velike patnje obuhvata i izvodjenja na lažna strijeljanja, stavljanje cijevi puške ili pištolja u usta. Nečovječno postupanje i povreda ličnog dostojanstva predstavljaju namjernu radnju ili propuštanje, tj. radnju koja je objektivno gledano smišljena a koja nanosi tešku duševnu ili tjelesnu patnju ili povredu ili predstavlja ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo (tjeranje da se međusobno tuku, da stoje ili kleče sa rukama uzdignutim iznad glave i licem okrenuti prema zidu, primoravanje da kleče na koljena i čupaju travu, jahanje zarobljenika. Povrede tjelesnog integriteta predstavljaju radnje (udaranje kundacima, rukama, nogama, palicama i s1.). Mučenje predstavlja radnje (udaranje kundacima automata, nogama, rukama, palicama) tim da iznude priznanje od njih o učešću u oružanom sukobu.

U konkretnom slučaju, evidentno je da protivno gore navedenim odredbama tj. čl. 3. st.1. tač. a) i c) i čl. 4. A st. 1,2 i 4. čl.13. i čl. 17. Treće Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima iz 1949. godine, ratifikovane od strane Narodne Skupštine FNRJ 1950. godine i čl. 4. st.1. i st.2. tač. a) i e) Dopunskog protokola uz Ženevske Konvencije od 12. avgusta 1949. godine o zaštiti žrtava Nemedjunarodnih oružanih sukoba koje je prihvatila Diplomatska Konferencija u Ženevi 08. juna 1977. godine i koji je usvojen 10. jula 1977 godine u Ženevi, ratifikovane od strane Skupštine SFRJ na sjednici Saveznog vijeća od 26.12.1978. godine (s1. List SFRJ br. 16/78- Međunarodni Ugovori), dakle, kršeći pravila Međunarodnog prava ratne zarobljenike, koji su im predati od strane pripadnika tadašnje JNA, optuženi kao pripadnici

strane u sukobu koja evidentno ostvaruju faktičkuvlast nad ovom kategorijom zaštićenih lica navedene Odredbe ne poštuje nego prema tim licima vrše torture, prinudu mučenja, nanošenje velikih patnji, povrede tjelesnog integriteta i ličnog dostojanstva.

Nalazeći da uračunljivost optuženih nije bila dovedena u sumnju te imajući u vidu i način odbrane Sud i nije izvodio dokaze u tom pravcu izuzev kod optuženog Lučić Špira u odnosu na koga je jasno nalazom i mišljenjem vjestaka neuropsihijatrijske bolnice u Podgorici nije dovedena u pitanje njegova potpuna uračunljivost.

Krivično djelo optuženi vrše sa direktnim umišljajem. Oni su u potpunosti svjesni činjenice da se radi ozaštićenoj kategoriji lica. Svjesni su i radnji koje preduzimaju i posledica tih radnji koje i hoće, odnosno da će sa šamaranjem, šutiranjem nogama, udaranjem pesnicama, palicama ili čim drugim, tjeranjem da se medjusobno tuku, jahanjem, izvodjenjem na lažna strijeljanja, primoravanjem da kleče na koljenima i čupaju travu, naredjivanjem da se udaraju, mučenjem, narušiti tjelesni integritet oštećenih i vrijeđati njihovo ljudsko dostojanstvo. Svijest o tome da se krše pravila Medjunarodnog prava nije neophodan za postojanje umišljaja jer je ovo obilježje objektivan uslov za postojanje predmetne inkriminacije te i ne mora biti obuhvaćena umišljajem.

Izdavane naredjenja za izvršenje ratnih zločina pretpostavlja da je naredbodavac lice koje je sobzirom na svoju zvaničnu funkciju odnosno dužnost koju vrši ovlašćeno da izdaje naredjenja licima koja su mu podređena, a na sto je insistirala odbrana u postupku, međjutim izdavanje naredjenja za izvršavanje ratnih zločinapretpostavlja i to da je naredbodavac sobzirom na konkretne okolnosti slučaja u stvarnoj mogućnosti da izdaje naredjenje licima koja su mu podređena, (stražarima, vojnim policajcima), sto u konkretnom slučaju nesumnjivo stoji jer su i optuženi Govedarića Mladjen kao načelnikslužbe bezbjednosti komande 367 mornaričke pozadinske baze vojno pomorskog sektora Boka, te i optuženi Tarle Zlatko kao islednik u konkretnim okolnostima bili u stvarnoj mogućnosti da izdaju naredjenja. Prema tome nije potrebno da između optuženog i izvršioca postoji formalni odnos nadređenog i podređenoglica, niti pak da naredba bude u posebnoj formi i isto se može izvesti na čitav niz različitihnačina. Da su i optuženi Govedarića Mladjen i Tarle Zlatko bili u mogućnosti da izdaju naredjenja upravo ukazuje činjenica da svjedoci - oštećeni kao Bulić Zdenko kada se požalio Govedarici Mladjenu na Iva kuvara koji je premlaćivao njega i druge logoraše nakon čegaga kuvar Menzalin vise nije tukao, da je oštećeni Batinić Srećko bio odredjen u tome da je za vrijeme njegovog ispitivanja u prostoriju ušao Mladen Govedarica pa kadaje vidio da nije vezan naredio je da ga vezu što su oni i učinili, da Bokšić Bruno bio odredjen u tome da je tražio preko stražara da ga primi Govedarića sto je ovaj i učinio i tom prilikom ga je zamolio da premjesti stražara Lazetića da ga ne tuče pa je on i uslišio njegovu molbu.Bošković Boško koji je bio odredjen u svom iskazu da mu je Govedarića obećao će ga on nadzirati i da ga više niko nećećući pa da je Govedarica pozvao Gligić Bora sa još dvojicom trojicom stražara i izričito im rekao da ga vise ne smiju udarati i da je zaista poslije toga drugačije tretiran,a kada se Brajević Dario obratio Tarlu kao ispitivaču sa molbom da ga ne tuku Tarle mu je odgovorio "tući ce te kao sto je tukla hrvatska emigracija mog brata u Minhenu",a sto proizilazi i iz same odbrane optuženog Tarla Zlatka koji navodi da je Koprivića Mića koji je bio drugi kandidat za uspostavljanje saradnje a i njegov student sa kojim je bio jako blizak i koga je upravo povukao iz objekta gdje je bio smješten da ne bi došlo u poziciju da ne popije batine jer je svima bilo jasno da kada se neko stavi pod zaštitu da to i funkcioniše, te da je svjedok Proročić Mladen u svom iskazu bio odredjen u tome da je kao stražar u Sabirnom centru Morinj jednom prilikom se obratio GovedarićaMladjenu da mu dozvoli da duže ostane kući sto mu ovaj nije dozvolio a da se Govedarići upravo obratio iz razloga sto je imao saznanje jer mu je neko od rezervista iz Morinja rekao da je on glavni, a da je Govedarica Mladjenu straža bila potčinjena upravo u svom iskazu je to naveo i Kunić Huso.

Sud je cijenio navode optuženog Govedarica Mladjena da on nikada nije u svojstvu islednika ispitivao nikoga od zarobljenika već da je samo u jednom navratu obavio razgovor sa Krstićević Matkom i to u ulozi organa bezbjednosti ali ovakve navode njegove odbrane odbio kao neosnovane, sračunato date radi izbjegavanja krivično pravne odgovornosti u cijelosti opovrgnute iskazima Vitković Djura od oca Djura, Lučić Maria, Bistrić Vlaha, Bulić Zdenka, Bakić Vladimira, Raić Slavko koji su bili određeni u tome da ih je Govedarića Mladjen ispitivao a to da je isti imao svojstvo islednika u Sabirnom centru je sud utvrdio iz odbrane optuženog Govedarića Mladjena date pred istražnim sudijom kojoj navodi da je kao islednik saslušavao jedno lice a tu činjenicu u svom svjedokom iskazu potvrdio je Bastrića Rajko koji je obavljao stražarskuslužbu u Sabirom centru, a to da je Mladjen Govedarića bio zadužen za ispitivanje lica koja su bila u Sabirnom centru, te se kod ovako utvrdjenog činjeničnog stanja Kunić Husu ne može vjerovati u dijelu u kome navodi da iako je sve zapisnike osaslušanju pregledao da nikada nije vidio da je Govedarica nekoga saslušavao jer tako nešto ni sam optuženi Govedarica ne tvrdi. To što je optuženi Govedarica Mladjen jednom broju zarobljenika pomagao i omogućavao posjete ne dovodi u sumnju pitanje njegove krivično pravne odgovornosti jer upravo svjedoci oštećeni u svojim iskazima samo govore o licima za koja su sigurni da su ih mučili i udarali i time se ne dovodi u pitanje utvrdjeno činjenično stanje da je Govedarica Mladjen u cilju iznudjivanja iskaza njemu bezbjedonosno interesantnih lica iste udarao i naredjivao stražarima i vojnim policajcima da ih udaraju.

Neosnovani su navodi branioca optuženog Govedarića Mladjena da su u predmetu istrage koji je vođen u periodu od 1992. do 2007 godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku optuženi morali imati branioca koji bi branili njihove interese sa razloga što su se optuženi bili nedostupni sudu a bio im je određen pritvor i izdata potjernica, a ovo obzirom da odredbe ZKP-a koje su primjenjivane u Hrvatskoj u vrijeme sprovođenja istrage su propisivale da okrivljeni mora imati branioca posle podignute optužnice zbog krivičnih dijela za koje se po zakonu može izreći 10 godina zatvora ili teža kazna i to u vrijeme dostavljanja optužnice, zatim kada mu se sudi u odsustvu čim se donese rješenje o sudjenju u odsustvu te i u koliko se postupak vodi zbogkrivičnodijela za koje se možeizreći smrtna kazna i to već prilikom prvog ispitivanja,sto u konkretnom slučaju ne stoji.

Sud je cijenio navode odbrane optuženog Tarle Zlatka da nikada nije prilikom ispitivanja primjenjivao silu prema zarobiljenicima,niti pak naredjivao da se nad zarobiljenicima vršitortura i prinuda u cilju iznudjivanja iskaza, niti da je pak saslušavao nekog vezanog ali su takvi navodi njegove odbrane u cijelosti opovrgnuti iskazima svjedoka - oštećenih Brajević Daria, Kužnin Rikarda koji su bili određeni u tome da su bili vezani prilikom ispitivanja, da su pravljene pauze uispitivanju kada su ih vojni policajci i stražari udarali, a što je u svom iskazu potvrdio i u svojstvu svjedoka saslušani Goranović Radomir koji je kao aktivno vojno lice i načelnik bezbjednosti za vojno odmaralište Kupari, a u svojstvu potpukovnika JNA privremeno upućen na rad u IX VPS gdje je obavljao dužnost islednika u Sabirom centru Morinj i koji je bio određen u tome da je jednom prilikom vidio da lice koje ispituje Tarle je bilo vezano.

Sud je cijenio navode odbrane optuženih Gojnić Iva, Lučić Špira, Menzalin Iva i Gligić Bora da nikada nijesu ni na koji načinučestvovali u fizičkomili pak psihičkom maltretiranju zarobljenika i na taj načinvrijedjali njihov tjelesni integritet i lično dostojanstvo niti pak da su vidjeli da je nekada neko od zarobljenika maltretiran, koji navodi su u cijelosti opovrgnuti iskazima oštećenih koji su na jasan, određen i ubjedljiv načinsvjedočili olicima koja su ih maltretirala. Da je u Sabirnom centru Morinj bilo fizičkog maltretiranja zarobljenika sem svjedoka - oštećenih, tu činjenicu potvrdili su u svojstvu svjedoka saslušani Dragović Zoran koji je bio član isledničkog tima u Sabirom centru koji je naveo da su mu se zarobiljenici između ostalih Šikić Miljenko zalili da ih tuku, da je u Morinju bilo udaranja zarobljenika i da su mu se zarobiljenici žalili

da ih udaraju i da ih tokom vikenda odvođe u poseban kontejner da ih tamo zatvore 24 sata i da sa spoljne strane kamenjem gadjaju kontejner, da su to radili skoro svi stražari osim nekih izuzetaka a da su najgore bile grupe stražara ih Herceg Novog jer su se poistovjećivali sa likovima iz filmova kao što su Rambo i Sandokan i da su se ponosili siledžijskim odnosom te Prorocić Mladen koji je naveo da su zarobljenici prebijani u objektima te da kada bi se vratio sa provedenih 7 slobodnih dana da je na zarobljenicima vidio razliku u facama jer im se vidjelo da su izudarani da se slaže sa svim onim što piše u knjizi svjedočenja Morinjskih logoraša što bi u suštini i bilo njegovo svjedočenje kroz pisanja Morinjskih zarobljenika, te svjedoka Goranović Radomira koji je bio određen u tome da su se pojedini zarobljenici žalili da ih stražari biju šakama, nogama, pendrecima, koji dio iskaza svjedoka je sud ocijenio kao određen, jasan i istinit.

Sud je cijenio navode odbrane optuženog Lučić Špira da svjedok Lučić Nikola koji je saslušan neposredno nakon puštanja iz Sabirnog centra ne pominje da ga je Špiro maltretirao, te da se prema tome ne mogu prihvatiti kao istiniti iskazi oštećenih koji predstavljaju da je Špiro Lučić maltretirao Nikolu Lučića pa ih je ocijenio neosnovanim s obzirom na to da je svjedok Lučić Nikola bio određen u tome da su ga za vrijeme boravka u logoru često tukli a to što nije naveo ime lica koje ga je udaralo time nije obesnažen iskaz onih oštećenih koji su bili određeni u tome da je Špiro Lučić često udarao Nikolu Lučića.

Sud je cijenio navode odbraneoptuženog Gligić Bora i navode branioca optuženog Menzalin Iva da nijesu ni zaduživani sa električnim pendrekom niti su to imali u svom naoružanju navode odbrane Gligić Bora da su svaki metak koji su zadužili morali i razdužiti i navode branioca optuženog Lučić Špira da je nemoguće zadavati udarce metalnim kundakom ali ovakve njihove navode odbio kao neosnovane u cijelosti opovrgnute iskazom svjedoka Zambata Mladena koji dio iskaza svjedoka je sud prihvatio kao jasan i istinit a to da i ako su dužili 4 ili 5 šanžera municije da su municije mogli uzeti koliko su htjeli tako da ako opale koji metak mogli su to i nadoknaditi, te svjedoka Proročić Mladena koji u svom svjedočkom iskazu bio određen u tome da je sem opreme i naoružanja koje je dužio da je imao i svoje ličnonaoružanje i da dozvola da se nosi svoje ličnonaoružanje ni od koga nije ni tražena, te iskazom svjedoka Kemec Roberta koji je bio određen u tome da je u Morinju bilo onih koji su nosili oružje koje su donosili od kuće jer je bilo pucnjave u kafani iz čega proizilazi nesumnjiv zaključak da su lica koja su bili na službi u Sabirom centru Morinj sem naoružanja koje su dužili mogli bez ikakvog odobrenja ili dozvole nositi i ličnonaoružanje te prema tome i električni pendrek, a to da se mogu zadavati udarci metalnim kundakom je nelogično i za sud neprihvatljivo.

Sud je cijenio navode odbrane optuženog Gojnić Iva da i nije bio u Sabirnom centru kada su dovodjeni pojedini zarobljenici te ih prema tome nije mogao ni udarati pri čemu je njegov branilac precizirala vremenske intervale u kojima se njen branjenik nalazio u Sabirnom centru pa je ovakve navode cijenio neosnovanim a ovo s obzirom na činjenicu da je iskazima svjedoka Roganović Slobodana i Petrović Žarka a koje djelove iskaza svjedoka sud je prihvatio kao jasne i istinite utvrdjeno je da su se oni između sebe mijenjali, a spisak straže koji proveden kao dokaz i koji je prema kazivanju Gojnića bio u njegovoj ličnoj arhivi ne može biti dokaz u krivičnom postupku u pogledu spiska stražara koji su u tom intervalu bili na dužnosti već bi to jedino moglo biti naredba ili knjiga dnevne zapovjesti.

Sud je cijenio navode odbrane branioca optuženog Menzalin Iva koji navodi da identitet Iva kuhara nije utvrdjen na pravi način pa je našao da su ovakvi njegovi navodi neosnovani u cijelosti opovrgnuti jasnim i određenim kazivanjima svjedoka - oštećenih koji su bili određeni u tome da ih je Ivo kuhar udarao, da su pojedini od njih znali da se isti preziva Menzalin a da je u Sabirnom centru Morinj Menzalin Ivo imao nadimak Ivo kuhar to je upravo u svojoj odbrani naveo Menzalin Ivo.

Cijenjeni su i navodi odbrane Lučić Špira da je u Sabirnom centru bio do 01.12.1991. godine te da ga prema tome kako to navodi njegov branilac u Sabirnom centru nijesu mogli vidjeti i ako su to u svojim svjedočkim iskazima naveli Batinić Srećko, Begić Dominik i Margaretić Marko ali je takve navode odbrane odbio kao neosnovane, u cijelosti opovrgnute iskazima svjedoka Batinić Srećka koji je bio određen u tome da je u logoru Morinj doveden 20.12.1991. godine i da se od stražara najviše sjeca Špira Lučića koji ga je odvodio na ispitivanje i koji ga je tukao kundakom puške i nogama, Moretić Antuna koji je bio određen u tome da je u logor Morinj doveden 20.12.1991. godine i da po izričitoj nečovječnosti pamti Špira Lučića koji je njega a i ostale zarobljenike udarao palicom, čizmom, kundakom, toljagom, kako u hangaru tako i van njega,stim da je ukazati da u svom svjedokom iskazu takvu tvrdnju nije iskazao Margaretić Marko, a Begić Dominik se u Sabirnom centru nalazio od 08.10.1991 godine.

Iskaze svjedoka Bastrića Rajko, Roganović Slobodana, Zambata Mladena, Petrović Žarka, Krluč Mirsada, Popović Miodraga, Ivanović Nikole i Mićijević Ilije u dijelu u kome svjedoci navode da i ako su boravili u Sabirnom centru nijesu vidjeli da se zarobljenici tuku, udaraju i da nije bilo torture nad zarobljenicima sud je ocijenio kao date sa namjerom da se optuženim pomogne i olakšapoložaj u postupku.

Mada sud nije vezan pravnom kvalifikacijom iz optužbe, neophodno je reci da su opisane krivično pravne radnje optuženihoptužbom pravilno i u skladu sa zakonom ocjenjene kao djelo iz čl. 144. KZ SRJ (objavljen u sl. Listu SRJ br. 37/9'I) a sve to u skladu sa principom« primjene blažeg zakona». Naime, u vrijeme izvršenja djela na pravnoj snazi je bila, identična po radnji izvršenja (kao i po nazivu i brojnoj oznaci) odredba čl. 144. tadašnjegkrivičnog zakona SFRJ objavljenog u sl. Listu SFRJ br. 44/76 (koji je od tada pa do vremena izvršenja djela pretrpio nekoliko izmjena i dopuna ali ne u ovom dijelu). Navedenom odredbom je tako bilo predviđeno da ce se učinilac kazniti »zatvorom od najmanje 5 godina ili smrtnom kaznom«, Nakon toga u toku 1993. godine donijet je i stupio na pravnu snagu navedeni krivični zakon SRJ koji je u ovom dijelu predviđao da ce se učinilac kazniti »zatvorom od 5 godina ili zatvorom od 20 godina«,a potom u toku 2001.godine (sl. List SRJ br. 61/2001) Zakonom o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona SRJ je određeno u vezi ovog krivičnog djela, da ce se učinilac kazniti »zatvorom od najmanje 5 godina ili zatvorom od 40 godina« (čl.17 tog zakona). Identične ovoj su odredbe i u sada važećem Krivičnom zakoniku iz aprila 2004. godine te i u pogledu propisanih kazni. Odredbom čl.4 KZ je pak određeno »na učiniocakrivičnog djela primjenjuje se Zakon koji je važio u vrijeme izvršenjakrivičnog djela«. (st.I.) ali je u st. 2. istog čl. predviđen opšteprihvaćen princip i odstupanje tj.« ako je posle izvršenjakrivičnog djela izmijenjen zakon, jednom ili više puta, primjenice se zakon koji je blaži za učinioca.« U konkretnom slučaju, imajući u vidu da se krivični zakon od momenta izvršenja djela mijenjao u nekoliko navrata ali samo u pogledu kazne zaprijećene za navedeno krivično djelo, jasno je da se ima primijeniti onaj zakon koji je blaži po učinioca a to je izvjesno KZ SRJ iz 1993. godine.

U skladu sa utvrdjenim činjeničnim stanjem sud je precizirao činjenični opis u djelu koji se odnosi na svaku pojedinačnu radnju optuženih u odnosu na konkretnog oštećenog pri tom vodeći računa da ne prekorači optužbu i ne povrijedi njen objektivni identitet.

U toku postupka sud je odbio predlog zamjenika Specijalnog tužioca da se neposredno u svojstvu svjedoka saslušaju Marinović Ivo, Čagalj Baldo, Kesovija Niko, Lazarević Kristo, Selak Miho, Bajo Željko, Bobić Ivo, Matijašević Mijo, Primorac Ivo, Ilićić Željko, Banović Antun, Penda Božo, Barišić Ivo i Braičević Niko sobzirom da su iskazi ovih svjedoka na glavnom pretresu pročitani a koje iskaze su svjedoci dali u fazi istrage a radi se o svjedocima čije je prebivalište u inostranstvu i prema kojima se ne mogu primijeniti prinudne mjere u cilju obezbjeđenja njihovog svjedočenja na glavnom pretresu, koji su odbili da svjedoče na pretresu jer se nijesu

odazvali urednom pozivu suda, ili im se pozivi nijesu uručili zbog odbijanja prijema pa je vijeće na glavnom pretresu na osnovu čl. 345. st.1. tačka 2. ZKP-a pročitao ove iskaze date u fazi istrage jer je odbijanje svjedoka da dodje na glavni pretres upodobljeno sa situacijom da bez zakonskih razloga neće da daju iskaz na pretresu, uz ukazivanje da su ovi svjedoci upravo pozvani putem Medjunarodno pravne pomoći u krivičnim stvarima i da se na svjedoke u smislu odredbe čl. 42. Zakona o Medjunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima se ne može primijeniti mjera da se ova lica privremeno predaju crnogorskim organima na što je insistirao tužilac s obzirom da odredba čl. 42. jednu takvu mogućnost predviđa kada su u pitanju lica koja su lišena slobode i koja se mogu privremeno predati radi svjedočenja sto u konkretnom slučaju ne stoji jer se svjedok »predaje«, ne zbog toga sto je svjedočenje obavezno, već zato sto se nalazi u posebnom tretmanu licališenog slobode i protiv kojih se vodi krivični postupak, a i takav svjedok ako pristane da se odazove pozivu takodje uživa imunitet od krivičnog gonjenja i izvršenja ranije izrečene kazne. Isto tako ne stoji ni predlog zamjenika Specijalnog tužioca da se traži saslušanje ovih svjedoka putem video konferencijske veze jer ovakvu vrstu svjedočenja Zakon dozvoljava samo u onim situacijama kada svjedoci iz opravdanih razloga kao sto su razlozi bezbjednosti i tome sl. odbiju da dodju i daju iskaz na glavnom pretresu, sto u konkretnom slučaju takodje ne stoji.

Sud je opozvao naredbu kojom je bilo određeno saslušanje svjedoka Zadre Filipa, Duho Mija, Čević Iva, Natrlin Slavka, Šuljak Nika, Moretić Nikše, Smoljen Damira, Pehar Željka i Hodžić Nedžada a odbio predlog Zamjenika Specijalnog tužioca da se u svojstvu svjedoka sasluša Obrad Jela, Krvavac Ejub, Krpo Suad, i Humačkić Fadil i branioca adv. Gorana Rodića da se u svojstvu svjedoka saslušavaju Aleksandar Vasiljević, Miodrag Jokić, Milan Zec, Petar Dragičević, Mihailo Žarković, Radoslav Milojković, Vukoman Stanimirović, Dane Novković, Mihailo Milošević, Petar Pečinar, Drago Došenović, Predrag Kravić, Zdravko Popovski, Dušan Stanojev, Radomir Svičević, Damjanović Sreten, Nenadović Duško, Dajić Stevića, Dijaterević Marko, Kapetan Medić, Milorad Marie, Dragan Stanimirović, Ljubiša Beara, Andrija Šljivić, Ilija Mandarić, Orner Kuko, Milorad Vuković, Milija Vuković, Radovan Mandić »Kreco«, Budimir Hodžić, Mišo Konjević, Miodrag Perunović, Rešević Radoš, Rade Kuzman, Vlaho Kuzman, Marija Govedarica, Pero Mračević, Aco Mračević, odbio je i predloge branioca adv. Vesne Gačević Rogove da se u svojstvu svjedoka saslušavaju Jovanović Labud, Aleksandar Milović Sandro, Zlatko Mračević, Dordje Baščarević, Iva Topića, odbio je predlog adv. Branislava Lutovca da se u svojstvu svjedoka saslušavaju Bogdan Pajović, Đuro Marić i Zoran Filipović, odbio je i predlog adv. Radošić Zdravka da se u svojstvu svjedoka sasluša Tomislav Vojinović, Latković Ilija nalazeći da je provedenim dokazima činjenično stanje u cijelosti utvrđeno.

Sud je odbio predlog adv. Rodića da se u svojstvu svjedoka sasluša Knežević Ljubo jer je u toku postupka sud utvrdio da je lice koje je bilo komandant Sabirnog centra Morinj Knežević Ljubomir koga je i saslušao na glavnom pretresu a odbio je predlog da se saslušava zamjenik komandanta Sabirnog centra Zvonko Horvat s obzirom da je isti prema izvještaju PJ Herceg Novi Ispostave Tivat od 31.03.2008.godine umro, odbio je i predlog da se u svojstvu svjedoka sasluša Predrag Spanjević sobzirom da isti se na osnovu izvještaja PJ H. Novi ispostave Tivat od 31.03.2008. godine nije registrovan u prijavno odjavnoj evidenciji na teritoriji Crne Gore, a činjenično stanje na okolnosti predloga saslušanja ovog lica u svojstvu svjedoka je utvrđeno.

Odbijen je predlog adv. Rodića da se u svojstvu svjedoka saslušavaju Hartman Hejde - Marija, Fransis Ritmaj i Ivana Kostić kao članovi delegacije Medjunarodnog komiteta Crvenog krsta a ovo zbog politike povjerljivosti koje se pridržavaju a u skladu sa Statutom a Sporazum između MKCK-a i Crne Gore- bilateralni medjunarodni ugovor određuje pravni status i privilegije i imunitete J1KCK-a u Crnoj Gori- priznaje pravni subjektivitet MKCK-a u čl. 4 i 5 i imunitet

zaposlenih MKCK-a od pravnog postupka, uključujući i imunitet od zahtjeva da svjedoče o pitanjima koja su u vezi sa izvršavanjem njihovih dužnosti (čl.11. 1,11.2,11.11).

Sud je odbio kao nepotrebne da se kao dokaz provode uvid urješenje RSIZ-a PIO Titograd osnovne zajednice Kotor, Tivat i Budva, područneslužba Kotor IN br.10065 od 22.03.1991. godine, uvid u izvode iz razgovora novinara Dominika Strizea sa Zdenkom Bulicem i Markom Margareticom emitovano u emisiji Nover TV 14.aprila 2006.godine podatak od Ministarstva odbrane da li su vojni policajci u VP5437 Kumbor, a koji su svoju dužnost obavljali u Sabirnom centru Morinj bili zaduženi električnim pendrecima, upisnici iz centralne arhive vojnih sudova u Beogradu oznake „Ki” i „Ka“, i novi spisak logoraša koji je od strane punomoćnika oštećenih predat sudu.

Sud je odbio predlog da se vrši uvid u posebno izvješće koje je Županijskom državnom odvjetniku u Dubrovniku 01.12.2004. godine dostavio MUP Hrvatske PU Dubrovačko neretvljanska, u sl. zabilješku PU Ploče od 13.01.1992. godine sl. Zabilješku PU Dubrovnik policijska ispostava Mokosića 511-03-03 br.537/1192 od 16.11.1992. godine ,sl. Zabiljesku br. 511-12-11 od 7.01.2007. godine službenu zabiljesku br.511-19-1111-6073/07od 18.12.2007. godine službenu zabilješku br.511-03-70/0 l-Ku- VII/140-93 od 18.09.1992. godine, uvid u fotografiju optuženog Gligića objavljenu u dnevnom listu Vijesti od 07.02.2008. godine uz članak “čašica otjerala nervozu”, uvid u službenu zabilješku PU Dubrovnik br. 511-03-04/2-KU-767/92 od 01.10.2004., u službenu zabiljesku PU Dubrovnik br. 511-03-02/92 od 02.11.1992. godine, sobzirom da se radi o službenim zabiljeskama policijskih organa iz Hrvatske koji predstavljaju pretrivične spise gdje su licasaslušavana u svojstvu građana i koji zapisnici se ne mogu koristiti kao dokaz u krivičnom postupku. Odbijen je predlog da se pribavljaju izvještaji crvenog krsta H.Novog, Trebinje, crvenog krsta Dubrovnika kao i izvještaji CK SFRJ, zbog politike povjerljivosti koje se pridržavaju a u skladu sa Statutom Medjunarodnog pokreta Crvenog krsta i crvenog polumjeseca koji je jednoglasno usvojen od stranih zemalja članica Ženevskih konvencija iz1949. godine kojim se potvrđuje uloga MKCK-a kao čuvara i unapredjivača Medjunarodnog humanitarnog prava, te njegov mandat vis-a-vis žrtavaoružanog sukoba koji je takodje obrazložen u Ženevskim konvencijama iz 1949. godine.

Odbijen je predlog da se pribavlja zapisnik o saslušanju Zdenka Bulića pred istražnim sudijom Županijskog suda iz 2006. godine, sobzirom da je Bulić Zdenko neposredno saslušan na glavnom pretresu . Odbijen je predlog da se pribave arhivski spiskovi o predatoj dokumentaciji za 1991. go dine i 1992. godinu iz 9 VPS-a odnosno komande ratne mornarice, kao i VPO-a, sobzirom da je sva dokumentacija koju posjeduju vezana za nevedeni period putemMedjunarodne pravne pomoći zamolbenim putem od strane Ministarstva Odbrane Republike Srbije, Vojnog arhiva i Okružnog suda u Beogradu Vijeća za ratne zločine dostavljena ovom sudu.

Odbijen je predlog da se pribavljaju nedostajući arhivski spiskovi iz Ministarstva odbrane Crne Gore koji se odnose na predatu dokumentaciju 1991. godine i 1992 godine pod red. br. 18312, 18320, 18328, 18327, 18329, 18330 i 18333 do 18341, sobzirom da su kompletni arhivski spiskovi sa kojima raspolažu ovom sudu dostavljeni od strane Ministarstva Odbrane Crne Gore.

Odbijen je predlog adv. Lutovca da se iz arhive u Beogradu i iz vojno računskog centra zatraži jedinični karton za Špira Lučića za 1991. godinu, da se zatraži list pojedinačnog zaduženja (LPZ) za 1991. godinu kao i evidencija o njegovom učešću na vojnim vježbama i učešće u ratu od VP Kumbor,da se pribave spiskovi isplata dnevnica za rezervni sastav čete vojne policije u Kumboru RJ 3936 Kumbor i to za period od 01.09.1991. do 30.12.1991. godine sobzirom da je sva dokumentacija koju posjeduju vezana za nevedeni period putem Medjunarodne pravne pomoći zamolbenim putem od strane Ministarstva Odbrane Republike Srbije, Vojnog arhiva i Okružnog suda u Beogradu Vijeća za ratne zločine dostavljena ovom sudu.

Odbijen je predlog branioca optuženog Govedarica Mladjena adv. Goran Rodića da se izvrši uvid u pravila pozadinskog obezbjeđenja oružanih snaga SFRJ od 31.12.1989. godine, Pravilo brigada od 20.07.1984. godine, Pravilo službe oružanih snaga iz 1985. godine sa izmjenama od 1989. go dine, posebno dio koji regulišestražarsku službu da se vrši uvid u Naredbu načelnikaGeneralštaba o nadležnosti starješina organizacijskih jedinica u komandi mornaričke baze i vrši uvid u Ustav SFRJ, sobzirom da ovi akti nijesu niti se mogu koristiti kao dokaz u krivičnom postupku već se radi o aktima po kojima sudovi postupaju zakonito sprovedenom postupku.

Odbijeni su kao nepotrebni predlozi branioca optuženog Govedarica Mladena adv. Goran Rodića da se izvrši uvid u fotografije okrivljenih iz evidencije ličnih karata a gdje ispod slike piše ime i prezime lica i matični broj, i uvid u 8 fotografija koje su pokazivane svjedocima, sa oznakom dubrovačkih spisa 1110 A.

Odbijen je predlog branioca optuženog Govedarića Mladjena adv. Goran Redić da se ponovo pozovu i saslušaju Čupić Andro, Boksić Bruno, Vitković Djuro (od oca Djura), Bulić Zdenko, Djurković Vlaho, Bazdan Vinko, Hausvička Robert, Batinić Srećko, Svalina Željko i Marko Margaretić sobzirom da su ovi svjedoci neposredno saslušani na glavnom pretresu, i izjasnili su se o svim odlučnim i relevantnim činjenicama.

Odbijen je kao nepotreban predlog branioca optuženog Govedarića Mladjena adv. Goran Rodića za suočenje svjedoka Mladena Proročića i Marija Lučića, Bruna Bokšića i Batinić Srećka .

Odbijeni su predlozi branioca optuženog Govedarica Mladjena adv. Goran Rodića da se izvrši uvid u krivičnu prijavu PU Dubrovnik, Ku. 767/92 od 13.08.1992. godine, protiv Mladena Govedarića uz koju su dostavljene službene zabiljeske u razgovoru sa Bokšić Brunom, Hausvička Robertom, Matušić Đurom i Moretić Antunom, uvid u zahtjev OJT Dubrovnik, Kt.17/92 od 07.09.1992. godine za sprovođenje određene istražne radnje protiv Mladena Govedarića, uvid u poseban izvještaj PU Dubrovnik, Ku. 767/92 od 04.11.1992.godine protiv Mladena Govedarića, uvid u zahtjev OJT Dubrovnik, Kt. 17/92 od 23.11.1992. godine za sprovođenje istrage protiv Mladena Govedarića i još 9 lica, uvid u Rješenje Okružnog suda Dubrovnik Kio. br.134/92 od 12.01.1993. godine o sprovođenju istrage protiv Mladena Govedarice i još 9 lica, da se iz spisa Kir. br.351/92 vrši uvid u posebno izvješće PU Dubrovnik Ku.767/92 od 21.12.1992. godine o nastavljenoj kriminalističkoj obradi, uvid u dopis istražnog sudije Županijskog suda Kio.br. 134/92 od 4.11.1994. godine koji nakon završene istrage dostavlja spise tužiocu uvid u Predlog za dopunu istrage OJT Dubrovnik od 10.11.1994. godine, uvid u dopis istražnog sudije Županijskog suda u Dubrovniku Kio.br. 134/92 od 15.11.1994. godine upućen PU Dubrovačko neretvanskoj, uvid u dopis istražnog sudije Županijskog suda upućen tužiocu 26.09.1995. godine o završenoj dopuni istrage, uvid u dopis Županijskog državnog odvjetništva Kt.br. 17/92 od 20.12.1995. godine, uvid u dopis istražnog sudije Kio.br. 134/92 od 02.01.1996. godine, upućen policiji, uvid u dopis policijske uprave od 27.05.1996. godine upućen istražnom sudiji, uvid u Rješenje istražnog sudije o prekidu istrage od 27.03.1998. godine, uvid u poseban izvještaj PU Ku 767/92 od 13.10.1998. godine, uvid u Rješenje istražnog sudije Kio 134/92 od 18.02.2000. godine o opoširenju istrage protiv još 8 lica, uvid u Rješenje istražnog sudije broj Kio 134/92 od 29.12.2000. godine o prekidu istrage protiv 18 lica, uvid u izjavu Državnog tužioca Kt.br.17/92 od 20.-078.2004. godine o odustanku od daljeg krivičnog gonjenja protiv 8 lica, uvid u prijedlog državnog tužioca Kt.br.17/92 od 04.08.2006. godine upućen istražnom sudiji za nastavak istrage i saslušanje 148 svjedoka, uvid i u spise predmeta iz Županijskog suda Kt.br. 17/92 od 04.10.2006, uvid u Posebno izvješće PU, Ku.br. 767/92 od 01.12.2004. godine upućen tužiocu sa spiskom od 41 anketnog listića intervju sa bivšim zatočenicima, uvid u posebno izvješće Ku.br.767/92 od 13.10.2006. godine sa 7 priloga , uvid u priloženi rukom pisani

izvještaj oficira Predraga Kravića oficira KOS-a, uvid u Posebno izvješće PU Ku.br. 767/92 od 23.10.2006. godine o obavljenom razgovoru sa Radom i Vlahom Kuzman, uvid u dopis tužioca istražnom sudiji od 12.12.2006. godine, uvid u izvještaj PU Dubrovačko neretvanske br. 511-03-04-Ku767/92 od 01.12.1993. godine, uvid u posebno izvješće Ku.br. 767/92 od 14.09.2006. godine, uvid u dopis Državnogtužioca istražnom centru Županijskog suda od 12.03.2007. godine sa fotografijama Radomira Goranovića i Iva Menzalina, uvid u dopis Uprave policije CG od 03.11.2006. godine upućen VDT-u, uvid u nalog o zakazanim ročištima oznake Kir.br.206/08 sačinjen od istražne sudije Marije Donatović Dabelić u Dubrovniku od 02.04.2008. godine, jer krivična prijava i posebna izvješća Policijske Uprave, ne mogu biti dokaz u krivičnom postupku, kao ni zahtjevi o pokretanju i proširenju istrage, zahtjevu za sprovođenje istražne radnje i odluke Suda povodom zahtjeva za pokretanje, proširenje, prekidu i nastavku istrage i nalog o zakazanim ročištima jer isti nijesu dokaz u krivičnom postupku već akti donijeti od nadležnih organa u postupku sprovođenja istrage i pružanju međunarodno pravne pomoći u krivičnim stvarima, kao i dopisi upućeni od strane tužioca, suda i policije jer iste nijesu dokaz u krivičnom postupku već korespondencija između ovih organa u postupku sprovođenja istrage po zahtjevu ovlaštenog tužioca.

Odbijen je kao nepotreban predlog branioca optuženog Govedarića Mladjena adv. Goran Rodića da se kao dokaz provede članak novinark Dube Marjanović napisan u Dubrovačkom vjesniku od 13.05.2006. godine

Odbijen je predlog branioca optuženog Govedarica Mladjena adv. Goran Rodića da se pribavljaju zapisnici osaslušanju svjedoka Zdenka Bulica, Djura Vitkovića i Roberta Hausvića u predmetu Kio 134/92 jer su ovi svjedoci neposredno saslušani na glavnom pretresu i izjasnili su se o svim odlučnim i relevantnim činjenicama.

Odbijen je predlog branioca optuženog Lučić Špira adv. Branislav Lutovac da se od Vojno računskog centra Beograd zatraže podaci za period od 01.09. do 31.12.1991. godine o isplatama ratnih dnevnica za VP Kumbor kako bi se na taj način utvrdio boravak njegovog branjenika u Sabirnom centru sa razloga sto je sva dokumentacija koju posjeduju vezana za nevedeni period putem Međunarodne pravne pomoći zamolbenim putem od strane Ministarstva Odbrane Republike Srbije, Vojnog arhiva i Okružnog suda u Beogradu Vijeća za ratne zločine dostavljena ovom sudu.

Odbijen je predlog branioca optuženog Gojnić Iva adv. Vesne Gačević Rogove da se izvrši uvid u Sporazum o saradnji između VDT CG i Hrvatskog odvjetništva jer isti ne predstavlja dokaz u krivičnom postupku već javni akt zaključen između dvije države.

Odbijen je predlog branioca optuženog Govedarica Mladjena adv. Goran Rodića da se ponovo pozovu i u svojstvu svjedoka saslušaju Zdenko Bulić, VitkovićĐuro, Lučić Mario, Škoro Pero, Batinić Srećko obzirom da su ovi svjedoci neposredno saslušani na glavnom pretresu i izjasnili su se o svim odlučnim i važnim činjenicama.

Odbijen je predlog branioca optuženog Govedarica Mladjena adv. Goran Rodića da se neposredno u svojstvu svjedoka saslušavaju Bistrić Vlaho, Čupić Božo, Mrkonjić Ivo, Radoš Jure, sobzirom da su iskazi ovih svjedoka na glavnom pretres pročitani a koje iskaže su svjedoci dali u fazi istrage a radi se o svjedocima čije je prebivalište u inostranstvu i prema kojima se ne mogu primijeniti prinudne mjere u cilju obezbjeđenja njihovog svjedočenja na glavnom pretresu, koji su odbili da svjedoče na pretresu jer se nijesu odazvali urednom pozivu suda, ili im se pozivi nijesu uručili zbog odbijanja prijema pa je vijeće glavnom pretresu na osnovu c1. 345. st.1. tačka 2. ZKP-a pročitale ove iskaze date u fazi istrage jer je odbijanje svjedoka da dodje na glavni pretres upodobljeno sa situacijom da bez zakonskih razloga neće da daju iskaz na pretresu.

Odbijen je predlog branioca optuženog Govedarića Mladjena adv.Goran Rodića da se od nadležnih organa R. Hrvatske pribavi izvještaj o svojstvu oštećenih lica jer je provedenim dokazima činjenično stanje utvrđeno.

Odbijen je predlog branioca optuženog Govedarića Mladjena adv. Goran Rodića da se neposredno u svojstvu svjedoka saslušavaju admiral Milan Zec, Milorad Vuković, Milija Vuković, i Milorad Mišo Konjević jer je provedenim dokazima činjenično stanje utvrđeno.

Odbijen je predlog branioca optuženog Govedarića Mladjena adv. Goran Rodića da se iz Županijskog suda iz Dubrovnika pribavi izjava osaslušanju Zdenka Bulića koju je dao 2006. godine, kao i zapisnik o još jednom njegovom saslušanju s obzirom da je Bulić Zdenko neposredno saslušan na glavnom pretresu.

Odbijen je predlog branioca optuženog Govedarica Mladjena adv. Goran Rodića da se pročitaslužbena zabilješka policijske stanica Ploče od 13.01.1992. godine o obavljenom razgovoru sa Bulić Zdenkom, službena zabilješka od 18.04.1992. policijske stanice Dubrovnik i sl.zabilješka od 14.11.1992. policijske stanice Cavtat o obavljenom razgovoru sa Bistrić Vlahom, sl. Zabilješka PU Dubrovnik od 12.08.2004. godine o obavljenom razgovoru sa Čupić Božom .sl. zabilješka PU Dubrovnik od 16.11.1992. godine o obavljenom razgovoru sa Vitković Djurom, službena zabiljeska PU Dubrovnik od 10.12.1992. godine o obavljenom razgovoru sa Mrkonjić Ivom jer informativni razgovor obavljen od strane policije sa ovim licima ne može biti dokaz u krivičnom postupku.

Odbijen je kao nepotreban predlog branioca optuženog Govedarića Mladjena adv. Goran Rodića za suočenje svjedoka Bulić Zdenka, Prlenda Petra, Obad Iva, Škoro Pera, Bastrića Rajka, Prorocić Mladena, Batinić Srečka, Boksić Bruna, Vitković Djura i Mirsad Krluca.

Odbijen je kao nepotreban predlog branioca optuženog Govedarića Mladjena adv. Goran Rodića da se neposredno u svojstvu svjedoka saslušaju Radovac Ivo i Mrkonjić Mato jer je provedenim dokazima utvrđeno činjenično stanje.

Odbijen predlog branioca optuženog Govedarića Mladjena adv.Goran Rodića, branioca optuženog Gojnić Iva Vesne Gačević Rogove i branioca optuženog Menzalin Iva Goran Velimirović da se neposredno u svojstvu svjedoka saslušaju Liješević, Subotić Jovo, Jaranaz Milorad, Džikotić Zoran, Strugar Momčilo, Strugar Dragan, Kovač Safet, Vujović Slobodan, Popivoda Vukašin, Mrkotić Nebojša, Duričić Nedeljko, Radoman Milorad, Džaković Rajko, dr.Đuro Marić, Tomislav Vojinovići Nikola Duhović jer je provedenim dokazima činjenično stanje utvrđeno.

Sud je cijenio i ostale izvedene dokaze pa je našao da su bez uticajana drugačije presudjenje.

Prilikom odmjeravanja kazne za izvršenakrivična djela sud je optuženim Govedarića Mladenu, Tarla Zlatku, Gojnić Ivu, Lučić Špiru, Menzalin Ivu i Gligić Boru kao olakšavajuće okolnosti uzeo da se radi o licima koja su ranije bila dobrog vladanja i stim u vezi neosudjivana a u sklopu toga cijenio je i to da nisu osudjivana ni nakon perioda koji im se na teret stavlja kao vrijeme izvršenjakrivičnog djela, da se radi o starijim osobama, njihove porodične i materijalne prilike Govedarića Mladenu da je oženjen, otac dvoje djece, Tarle Zlatku da je otac troje djece, LučićŠpiru da je oženjen, otac dvoje, Menzalin Ivu da je oženjen otac dvoje djece, Gligić Boru da je otac troje djece, Tarle Zlatku i Gligić Boru da su lošeg imovnog stanja, Tarle Zlatku i Gojnić Ivu da su lošeg zdravstvenog stanja, dok otežavajućih okolnosti na strani optuženih sud nije našao.Sud je prilikom odmjeravanja kazne svakom od optuženih cijenio i jačinu povrede zaštićenog dobra a to prema kolikom broju lica je svaki od optuženih ispoljio kriminalnu aktivnost.

Cijeneci olakšavajuće okolnosti na strani optuženih a i protok vremena od izvršenja predmetnog krivičnog djela sud je našao da su olakšavajuće okolnosti na strani optuženih osobito olakšavajuće pa im je primjenom članova 42. st.1. tač.2. i 43. st.1. tač.1. KZ SRJ ublažio kaznu ispod zakonom propisanog minimuma ocjenjujući da će se sa kaznama zatvora iz izreke presude na optužene dovoljno uticati da ubuduće ne vršekrivična djela i time ostvariti svrha kažnjavanja iz člana 33 KZJ u okviru opšte svrhe propisivanja i izricanja krivičnih sankcija iz čl. 5. st.2. KZ SRJ.

Na osnovu čl. 50. s1.1. KZ SRJ optuženim je u izrečenu kaznu uračunato i vrijeme provedeno u pritvoru.

Posto su optuženioglašeni krivim obavezani su da na ime troškovakrivičnog postupka solidarno plate iznos od 709,00 € koji se odnosi na ime naknade vještaku medicinske struke dr. Budimiru Boroviniću, da solidarno plate iznos od 1.925,00 € koji se odnose na ime naknade pristupa na glavni pretres svjedoka, optuženi Gojnić je obavezan da na ime troškovakrivičnog postupka plati iznos od 181,50 € koji iznos se odnosi na ime naknade vještaku medicinske struke prof. dr.Kuliš Mihajlu, optuženi Lučić na ime troškovakrivičnog postupka da plati iznos od 902,00 € a koji se odnosi na ime naknade vještacima neuropsihijatrima dr. Zeljku Golubović i dr. Stanku Miliću i psihologu Pavličić Nevenki, a svaki od optuženih pojedinačno obavezan je da na ime - paušala plati iznos od po 200,00 €, a koji iznos je razramjeran imovnim prilikama optuženih u trajanju i složenosti krivičnog postupka, a ovo na osnovu čl. 199. u vezi čl. 202. st.1. ZKP-a.

Optuženi Tarle Zlatko i Gligić Boro su sobzirom da se radi o licimakoji su lošeg imovinskog stanja i plaćanjetroškova bi bilo dovedeno u pitanje kako njihovo izdržavanje tako i lica koja su dužna da ih izdržavaju oslobođeni su od dijela troškovakrivičnog postupka a koji se odnose na naknadu advokatima koji su im bili postavljeni po službenojdužnosti a o kojoj visini troškova advokatima ce biti donijeti posebno rješenje, a ovo na osnovu čl. 202. st.4. ZKP-a.

Sa svega izloženog a primjenom c1. 364 ZKP-a odlučeno je kao u izreci.

VIŠI SUD U PODGORICI

Dana 15.05.2010. godine

ZAPISNIČAR PREDSJEDNIK VIJEĆA-SUDIJA

Milenka Žižić,s.r

Uljkic Maruka,s.r.

PRAVNA POUKA: protiv ove presude dozvoljena je žalba u roku od 15 dana od dana prijema otpravka istog Apelacionom sudu RCG a preko ovog suda

CRNA GORA VRHOVNO DRŽAVNO TUŽILAŠTVO
*Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih
zločina KTS.br.7/08 Podgorica, 09.06.2010.godine*

VIŠEM SUDU

ZA

APELACIONI SUD CRNE GORE

PODGORICA

Protiv presude Višeg suda u Podgonci - Specijalizovanog odjeljenja za krivična djela organizovanog kriminala korupcije terorizma i ratnih zločina K.br 214/08 od 15.05 2010. godine, na osnovu čl.44 st.2 tač.4, čl.371 st.1 i čl.374 st.1 ZKP-a, a u vezi čl.66 st.2 Zakona o državnom tužilaštvu, izjavljujem

ŽALBU

Zbog:

- bitne povrede odredaba krivičnog postupka - čl. 376 st.1 tač.11 ZKP-a -povrede Krivičnog zakonika - čl.377 ZKP-a.-pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja - čl.378 st.1 ZKP-a, - odluke o kazni - čl.379 st.1 ZKP-a

Obrazloženje

Preciziranom optužnicom Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore -Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije terorizma i ratnih zločina optuženima Goredanca Mladenu. Tarle Zlatku. Gojnić Ivu, Lučić Špiru, Menzalin Ivu i Gligić Boru je stavljeno na teret da su izvršili krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.142 st.1 KZ SRJ u sticaju sa krivičnim djelom ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ. pri kojoj optuženici je tužilac ostao do kraja glavnog pretresa.

Postupajući po označenoj optužnici, Viši sud u Podgorici je nakon održanog glavnog pretresa oglosio krivim optužene Govedanca Mladena, Tarle Zlatka, Gojnić Iva, Gligić Bora, Lučić Špira i Menzalin Iva zbog izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz

čl.144 KZ SRJ i osudio ih i to Govedarica Mladjena na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine. Tarle Zlatka na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine i šest mjeseci, Gojnić Iva na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine i šest mjeseci. Gligić Bora na kaznu zatvora u trajanju od tri godine, LUČIĆ Špira na kaznu zatvora u trajanju od tri godine i šest mjeseci i Menzalin Iva na kaznu zatvora u trajanju od četiri godine u koje kazne je uračunato vrijeme koje su Govedarica, Tarle, Gojnić, Gligić i Lučić proveli u pritvoru.

U postupku donošenja pobijane presude prvostepeni sud je utvrdio činjenice koje su važne za ocjenu postojanja predmetnih krivičnih djela koja se optuženima stavljaju na teret i krivice optuženih lica, ali je na osnovu rezultata dokaznog postupka izveo pogrešan zaključak kada je našao da optuženi nijesu izvršili i krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.142 st.1 KZ SRJ. pa je isto izostavio iz pravne kvalifikacije i kada je određeni broj oštećenih lica izostavio iz činjeničnog opisa precizirane optužnice. Takođe, u odnosu na prednje razlozi u pobijanoj presudi su u znatnoj mjeri protivrječni i nejasni čime je počinjena bitna povreda odredaba Krivičnog postupka iz čl.376 st.1 tač.11 ZKP-a. Naime u obrazloženju presude sud navodi koja sve lica, prema međunarodnom pravu - Ženevskoj konvenciji kao i Drugom dopunskom protokolu uz Ženevske konvencije se smatraju ratnim zarobljenicima a zatim zaključuje da iz utvrđenog činjeničnog stanja nesumnjivo proizilazi da su oštećeni u znatnom broju pripadnici organizovanih hrvatskih oružanih formacija (ZNG. milicija, dobrovoljačkih jedinica i lica koja prate te snage i ako neposredno ne ulaze u njihov sastav - dakle upravo u skladu sa odredbom čl.4 A. st.1, 2 i 4 III Ženevske konvencije i 61.1 st.1 dopunskog Protokola II) a što nesumnjivo proizilazi iz kazivanja saslušanih oštećenih lica Sud dalje zaključuje da je isto tako nesumnjivo da se među zarobljenim licima nalaze i ranjenici i civili ali smatra da svijest optuženih i njihov umišljaj idu upravo u pravcu da se radi o pripadnicima te protivne strane - ratnim zarobljenicima, te imajući u vidu tu i takvu svijest optuženih, te činjenicu da su lica nakon dovođenja u Sabirni centar Morinj vođena na ispitivanje i uglavnom ispitivana na okolnosti zarobljavanja, učešća u oružanom sukobu, ko im je zapovjednik, te koliko imaju određenih formacija, to je djelo i kvalifikovano kao djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ a ne kao neko drugo djelo iz ove grupe ili pak sticaj krivičnih djela kako je to pravno kvalifikovano od strane tužioca.

Međutim, po stanovištu optužbe ovakav zaključak suda je pogrešan, nejasan i pravno neodrživ, a ovo iz sledećih razloga U konkretnom slučaju radi se o dvije različite kategorije lica koja su zaštićena međunarodnim humanitarnim pravom. Tako su III Ženevskom konvencijom propisane norme koje se odnose na postupanje sa ratnim zarobljenicima pri čemu se daje definicija koja lica se smatraju ratnim zarobljenicima (a kako to sud u obrazloženju precizno navodi) dok su IV Ženevskom konvencijom propisane norme koje se odnose na zaštitu građanskih lica za vrijeme rata, pa je tako članom 3 navedene Konvencije propisano da u slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba svaka strana ugovornica će biti dužna da primjenjuje odredbe prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima podrazumijevaju tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usled bolesti, rana, lišenja slobode ili iz kojeg bilo drugog uzroka te da će se sa istima postupa u svakoj prilici čovječno, bez ikave nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjerskih ubjeđenja, polu, rođenju ili imovnom stanju, Ili bilo kome drugom sličnom mjerilu u kojem cilju su zabranjeni u svako doba i na svakom mjestu prema navedenim licima povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritetu, mučenju, povrede ličnog dostojanstva, naročito uvredljivi i ponižavajući postupci. Imajući u vidu prednje u konkretnom slučaju postoji razlika u pogledu zaštićenog dobra odnosno pasivnog subjekta, jer kod krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva pasivni subjekt je civilno stanovništvo-civili, kojim se smatra cjelokupno neboraćko stanovništvo na okupiranoj teritoriji ili u zoni ratnih operacija, kao i stanovništvo

koje je odvedeno sa teritorije zemlje gdje se nalazilo (kao u konkretnom slučaju u Centar za prihvrat zarobljenika Morinj) dok je kod krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika pasivni subjekt ratni zarobljenik, a koja lica se smatraju ratnim zarobljenikom sud je naveo u obrazloženju presude, što se crpi iz Ženevske konvencije.

Nadalje, da su u Centar za prihvrat zarobljenika dovođeni kako ratni zarobljenici - pripadnici organizovanih oružanih formacija Republike Hrvatske kao i civilno stanovništvo sa dubrovačkog područja gdje je vođen oružani sukob proizilazi i iz iskaza saslušanih svjedoka - oštećenih koji navode da li su kritičnim prilikama bili zarobljeni kao civili ili kao pripadnici naoružane vojne formacije Republike Hrvatske. Takođe iz materijalnih dokaza - dokumentacije dostavljene iz vojnog arhiva u Beogradu proizilazi da su od strane odgovornih lica JNA koji su vodili evidenciju o dovođenju civila i ratnih zarobljenika u Centar i njihovo ispitivanje proizilazi da su isti svrstavani u kategorije pripadnika HOS, ZNG dobrovoljačkih jedinica milicije i civili, što je bilo poznato optuženima pa su isti prema oštećenima preduzimali inkriminisane radnje znajući da se među njima nalaze kako civili tako i pripadnici oružanih formacija Republike Hrvatske. Prednje proizilazi i iz iskaza saslušanih svjedoka Krluč Mirsada, Kunić Husa i Dragović Zorana, dok iz iskaza saslušanih svjedoka Bistrić Vlaha, Kužnin Vilsona, Čupić Andra (od oca Mija), Bokšić Bruna, Herget Josipa, Ljubičić Miljenka Zikić Iva, Svetac Iva, Urlović Luke, Kordić Iva, Nestorov Nestora, Milković Mata, Broznan Željka, Grzilo Boža. Matić Anđelka Mezei Ivice, Selak Miha, Novaković - Vezilic Mika. Jović Boža, Šuljak Nikole, Jaganjac Mija, Prandel Petra, Novaković Matije, Prlenda Pava, Čagalj Balda, Bajo Srećka, Zdravulic Ivana, Čupić Andra (od oca Mata). Milković Mata, Bagović Đura, Radelj Pera i iskaza drugih svjedoka proizilazi da su označena lica kao i mnoga druga lica kojima su dovedena u Centar zarobljeni kao civili koji su se nalazili na svojim imanjima, u kućama i nijesu učestvovali u oružanom sukobu.

Stoga je pogrešan i pravno neodrživ zaključak suda da je upravo zbog umišljaja optuženih koji idu u pravcu da se radi o pripadnicima protivne strane-ratnim zarobljenicima, te kod činjenice da su oštećeni saslušavani na okolnosti zarobljavanja i učešća u oružanom sukobu, opredijelili sud da sve oštećene tretira kao ratne zarobljenike i samim tim ne prihvati pravnu kvalifikaciju iz optužnice.

Sud je iz činjeničnog opisa dispozitiva optužnice u odnosu na određena oštećena lica, iste izostavio smatrajući da radnje koje se optuženima stavljaju na teret u odnosu na ta lica nisu dokazane. Tako nije prihvaćen iskaz Mrkonjić Iva koji navodi da je tri puta vođen na ispitivanje i da je ispitivač kada ne bi znao odgovor davao znak stražarima koji bi ga udarali pendrekom, a na fotografiji koja mu je pokazana je optuženog Govedaricu označio kao lice koje najviše podsjeća na ispitivača. Sud je morao uzeti u obzir protek vremena od kada se desio kritični događaj, te činjenicu da je oštećeni bio u posebnom fizičkom stanju kada je ispitivan, kao i činjenicu da je među većem broju lica označio Govedaricu, pa je takav iskaz trebao prihvatiti kao istinit. Prednje se odnosi i na oštećene Kužnin Vilsona i Čupić Andra koji sa sigurnošću od 99% odnosno od 95 do 98% prepoznaju svog ispitivača.

I u odnosu na optuženog Gojnić Iva sud nije na pravilan način cijenio iskaz svjedoka Buhć Zdenka, Kristić Iva, Lučić Marka, Lučić Marija, Grbić Davora i Bagoje Zlatka, kao i iskaz svjedoka Svalina Željka jer Bulić Zdenko u iskazu datom u postupku istrage navodi daje Gojnić Ivo ulazio u hangar, čitao neki tekst u novinama i učestvovao u njegovom premlaćivanju, Kistić Ivo navodi da je jedan mornarički oficir dolazio u hangar i udarao ga, zatim Lučić Marko je kao lice koje je udaralo njega i Lučić Manja na fotografiji prepoznao Gojnić Iva, odnosno rekao „da mu se čini” da je to lice koje ih je udaralo a što je razumljivo s obzirom na protek vremena pri čemu je upravo Gojnića među većem broju lica označio. Takođe, iz iskaza svjedoka Svalina Željka proizilazi da je Bagoje Zlatka i njega Gojnić Ivo udarao nogom, dok iz iskaza Grbić

Davora proizilazi da je Gojnić Ivo, kojeg je prepoznao na fotografiji dolazio u hangar i davao znak stražarima da ih tuku.

U odnosu na Gligić Bora sud nije prihvatio da je isti preduzimao inkriminisane radnje prema Vitković Đuru (od oca Đura) Lučić Marku, Ristić Ivu, Smoljan Silviju, Ljubičić Miljenku, Pavlović Anti, Huljić Jozu i Urlović Luki. Međutim, iz iskaza Vitković Đura proizilazi da se Gligić sam predstavio, da je nosio SNB uniformu i automatsku pušku, te da se „izživljavao nad nama zarobljenicima”, dok ostala navedena lica pominju Gligić Bora u kontekstu da je isti preduzimao inkriminisane radnje prema njima.

Takođe, i u odnosu na optužene Lučić Špira i Menzahn Iva, sud je neosnovano izostavio iz činjeničnog opisa oštećena lica navedena u obrazloženju presude budući da iz iskaza saslušanih oštećenih lica kao i drugih svjedoka koji su se nalazili u Centru proizilazi da su upravo optuženi Lučić i Menzalin preduzimali radnje prema svim oštećenim licima, kako je to bliže opisano dispozitivom optužnice.

Nadalje, prilikom izbora vrste i visine krivične sankcije za krivično djelo za koje je optužene oglasio krivim sud je kao olakšavajuće okolnosti na strani optuženih cijenio da se radi o licima koja su ranije bila dobrog vladanja i sa tim u vezi neosuđivana, da nijesu osuđivana ni nakon perioda koji im se stavlja na teret kao vrijeme izvršenja krivičnog djela, da se radi o starijim osobama, njihove porodične i materijalne prilike i to Govedarca Mladjenu da je oženjen, otac dvoje djece, Tarle Zlatku da je otac troje djece. Lučić Špiru da je oženjen i otac dvoje djece. Menzalin Ivu da je oženjen i otac dvoje djece. Gligić Boru da je otac troje djece. Tarle Zlatku i Gligić Boru da su lošeg imovnog stanja, a da su Tarle Zlatko i Gojnić Ivo lošeg zdravstvenog stanja, dok otežavajuće okolnosti nije našao. Sud je takođe cijenio jačinu povrede zaštićenog dobra i to prema kolikom broju lica je svaki od optuženih ispoljio kriminalnu aktivnost Cijeneći olakšavajuće okolnosti a i protek vremena od izvršenja predmetnog krivičnog djela sud je našao da su olakšavajuće okolnosti na strani optuženih osobito olakšavajuće, pa im je ublažio kaznu ispod zakonom propisanog minimuma.

Međutim po stanovištu optužbe navedene olakšavajuće okolnosti ne opravdavaju primjenu instituta ublažavanja kazne, jer institut ublažavanja kazne predstavlja izuzetak od pravila da sud odmjerava kaznu u granicama koje su zakonom propisane za određeno krivično djelo i da taj izuzetak kada samim zakonom nije drugačije određeno, sud primjenjuje kada utvrdi da postoje naročito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se i sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja. Optužba je mišljenja da su olakšavajuće okolnosti koje je sud naveo u obrazloženju presude uobičajene i da se pojavljuju u većini slučajeva, pa ne mogu imati karakter naročito olakšavajućih okolnosti i samim tim ni predstavljati osnov za ublažavanje kazne, već mogu biti samo od uticaja na odmjeravanje kazne u okviru zakonom propisane kazne za predmetno krivično djelo. Nadalje u konkretnom slučaju radi se o krivičnom djelu koje spada u grupu najtežih krivičnih djela koja su zaštićena i međunarodnim pravom i za koja je kao minimalna kazna propisana kazna zatvora od 5 godina, a kao maksimalna kazna zatvora od 20 godina, što sve ukazuje da nije bilo mjesta primjeni instituta ublažavanja kazne, a naročito ne na način kako je to učinio sud ublažavajući kazne pojedinim optuženim „dvostruko”. tj. do samog minimuma. U konkretnom slučaju sud nije u dovoljnoj mjeri cijenio jačinu povrede zaštićenog dobra, jer inkriminisane radnje koje su optuženi preduzeli prema oštećenima prelaze onaj okvir. tj. količinu koja je neophodna za postojanje krivičnog djela. Tokom postupka je dokazano da su optuženi prema većem broju oštećenih lica. u više navrata, preduzimali radnje bliže opisane izrekom presude, a kojoj okolnosti je sud morao dati veći značaj. Sud nije mogao cijeliti kao olakšavajuću okolnost protek vremena od izvršenja krivičnog djela, budući da se radi o najtežem krivičnom djelu koje ne zastarijeva, a postojale su objektivne okolnosti zbog kojih postupak

koji je pokrenut još 1992 godine pred pravosudnim organima Republike Hrvatske, nije mogao biti okončan, budući da su optuženi bili nedostupni državnim organima.

Imajući u vidu težinu izvršenog krivičnog djela, stepen krivice optuženih lica, način izvršenja krivičnog djela, okolnosti i pobude iz kojih je djelo izvršeno, izrečene kazne po SVOJIOJ visini nisu adekvatne, niti se sa ovako blago odmjerenim kaznama, po stavu optužbe, može ostvariti svhra kažnjavanja sadržana u ciljevima generalne i specijalne prevencije

Stoga,

PREDLAŽEM

Da Apelacioni sud Crne Gore, kao drugostepeni uvaži žalbu tužioca i ukine presudu Višeg suda u Podgorici K.br 214/08 od 15.05.2010.godine i predmet vrati na ponovno odlučivanje, ili ukoliko nađe da nije počinjena bitna povreda postupka preinači označenu presudu tako što će optužene Govedarica Mladjena, Tarle Zlatka, Gojnić Iva, Lučić Špira, Menzalin Iva i Gligić Bora oglasiti krivim za krivična djela koja im se preciziranom optužnicom stavljaju na teret i osuditi na kaznu zatvora srazmjernu težim krivičnih djela i stepenu krivice optuženih kao izvršilaca.

Međutim po stanovištu optužbe navedene olakšavajuće okolnosti ne opravdavaju primjenu instituta ublažavanja kazne, jer institut ublažavanja kazne predstavlja izuzetak od pravila da sud odmjerava kaznu u granicama koje su zakonom propisane za određeno krivično djelo i da taj izuzetak kada samim zakonom nije drugačije određeno, sud primjenjuje kada utvrdi da postoje naročito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se i sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja. Optužba je mišljenja da su olakšavajuće okolnosti koje je sud naveo u obrazloženju presude uobičajene i da se pojavljuju u većini slučajeva, pa ne mogu imati karakter naročito olakšavajućih okolnosti i samim tim ni predstavljati osnov za ublažavanje kazne, već mogu biti samo od uticaja na odmjeravanje kazne u okviru zakonom propisane kazne za predmetno krivično djelo. Nadalje u konkretnom slučaju radi se o krivičnom djelu koje spada u grupu najtežih krivičnih djela koja su zaštićena i međunarodnim pravom i za koja je kao minimalna kazna propisana kazna zatvora od 5 godina, a kao maksimalna kazna zatvora od 20 godina, što sve ukazuje da nije bilo mjesta primjeni instituta ublažavanja kazne a naročito ne na način kako je to učinio sud ublažavajući kazne pojedinim optuženim „dvostruko”, tj do samog minimuma. U konkretnom slučaju sud nije u dovoljnoj mjeri cijenio jačinu povrede zaštićenog dobra, jer inkriminisane radnje koje su optuženi preduzeli prema oštećenima prelaze onaj okvir, tj količinu koja je neophodna za postojanje krivičnog djela. Tokom postupka je dokazano da su optuženi prema većem broju oštećenih lica u više navrata preduzimali radnje bliže opisano izrekom presude, a kojoj okolnosti je sud morao dati veći značaj. Sud nije mogao cijeniti kao olakšavajuću okolnost protek vremena od izvršenja krivičnog djela, budući da se radi o najtežem krivičnom djelu koje ne zastarijeva, a postojale su objektivne okolnosti zbog kojih postupak koji je pokrenut još 1992 godine pred pravosudnim organima Republike Hrvatske, nije mogao biti okončan, budući da su optuženi bili nedostupni državnim organima.

Imajući u vidu težinu izvršenog krivičnog djela, stepen krivice optuženih lica, način izvršenja krivičnog djela, okolnosti i pobude iz kojih je djelo izvršeno, izrečene kazne po svojoj visini nisu adekvatne, niti se sa ovako blago odmjerenim kaznama, po stavu optužbe, može ostvariti svhra kažnjavanja sadržana u ciljevima generalne i specijalne prevencije.

Stoga

PREDLAŽEM

Da Apelacioni sud Crne Gore, kao drugostepeni, uvaži žalbu tužioca i ukine presudu Višeg suda u Podgorici K.br.214/08 od 1b 05.2010 godine i predmet vrati na ponovno odlučivanje, ili ukoliko nađe da nije počinjena bitna povreda postupka preinači označenu presudu tako što će optužene Govedanca Mladjena, Tarle Zlatka, Gojnić Iva, Lučić Špira, Menzalin Iva i Gligić Bora oglasiti krivim za krivična djela koja im se preciziranom optužnicom stavljaju na teret i osuditi na kaznu zatvora srazmjernu težini krivičnih djela i stepenu krivice optuženih kao izvršilaca.

ZAMJENIK SPECIJALNOG TUŽIOCA

Lidija Vukčević

Ksž. br. 20/10

APELACIONI SUD CRNE GORE, u vijeću sastavljenom od predsjednika suda Dragutina Čolakovića, kao predsjednika vijeća i sudija Radmile Mijušković i Svetlane Vujanović, kao članova vijeća, uz učešće namještenika Ljiljane Košarac kao zapisničara, u krivičnom predmetu optuženih: Govedarica Mladena, kog brani adv. Goran Rodić, Tarle Zlatka, kog brani adv. Novak Ražnatović, Gojnić Iva, kog brani adv. Vesna Gačević-Rogova, Lučić Špira, kog brani advokat Lutovac Branislav, Menzalin Iva, kog brani adv. Zoran Perović iz Beograda i optuženog Gligić Bora kog brani adv. Raško Radonjić, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 Krivičnog zakona SRJ (KZ SRJ) i krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 st. 1 KZ SRJ, odlučujući o žalbi Vrhovnog državnog tužilaštva–Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, žalbi optuženog Govedarica Mladena i žalbi njegovog branioca, žalbi branioca optuženih Tarle Zlatka, Gojnić Iva, Menzulin Iva i Gligić Bora, izjavljenim na presudu Višeg suda u Podgorici K. br. 214/08 od 15.05.2010.g., nakon sjednice vijeća održane u prisustvu zamjenika VDT CG – Petra Kapucija, optuženog Mladena Govedarice i njegovog branioca i branilaca optuženih Tarle Zlatka, Gligić Bora i Menzalin Iva, dana 25.11.2010.g., donio je

R J E Š E N J E

Uvažavaju se žalbe optuženog Govedarica Mladena i njegovog branioca, kao i žalbe branilaca optuženih Tarle Zlatka, Gojnić Iva, a po službenoj dužnosti, povodom žalbe Vrhovnog državnog tužilaštva–Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina i povodom žalbi branilaca optuženih Gligić Bora i Menzalin Iva, te povodom tih žalbi i u odnosu na optuženog Lučić Špira, u k i d a s e presuda Višeg suda u Podgorici K.br. 214/08 od 15.05.2010.g., i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Višeg suda u Podgorici K. br. 214/08 od 15.05.2010.g. optuženi Govedarica Mladen, Tarle Zlatko, Gojnić Ivo, Lučić Špiro, Menzalin Ivo i Gligić Boro, oglašeni su krivim za krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije (KZ SRJ), činjenično opisano u izreci prvostepene presude i osuđeni: optuženi Govedarica Mladen na kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine, Gojnić Ivo na kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine i 6 (šest) mjeseci, optuženi Gligić Boro na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine, optuženi Lučić Špiro na kaznu zatvora u trajanj od 3 (tri) godine i 6 (šest) mjeseci u koje kazne je ovim optuženima uračunato vrijeme koje su proveli u pritvoru od 16.08.2008.g. do 15.05.2010.g., a optuženi Tarle Zlatko na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i 6 (šest) mjeseci u koju

kaznu mu je uračunato vrijeme koje je proveo u pritvoru od 11.09.2008. do 15.05.2010.g., i optuženi Menzlin Ivo na kaznu zatvora u trajanju od 4 (četiri) godine.

Istom presudom optuženi Govedarica Mladen, Tarle Zlatko, Gojnić Ivo, Menzalin Ivo, Gligić Boro i Lučić Špiro obavezani su da solidarno plate: 709,00€ na ime naknade vještaku med. struke dr Borovinić Budimira i 1.925,00€ na ime naknade svjedocima; optuženi Gojnić Ivo – 181,50€ na ime naknade vještaku med. struke Kuliš Mihailu; optuženi Lučić Špiro – 902,00€, na ime naknade vještacima neuropsihijatrima dr. Željku Goluboviću i dr Stanku Miliću i psihologu Pavličić Nevenki, a svi optuženi su obavezani da na ime troškova krivičnog postupka plate po 200€, u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Prvostepenom presudom odlučeno je da se optuženi Tarle Zlatko i Gligić Boro, djelimično oslobode plaćanja troškova krivičnog postupka koji se odnosi na naknadu advokatima Ražnatović Novaku i Radonjić Rašku, braniocima postavljenim ovim optuženim po službenoj dužnosti i određeno da troškovi padaju na teret budžetskih sredstava.

Protiv te presude žalbe su izjavili Vrhovno državno tužilaštvo-Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina (Specijalni tužilac), optuženi Govedarica Mladen i njegov branilac, branioci optuženih Tarle Zlatka, Gojnić Iva, Gligić Bora i Menzalin Iva.

Odgovor na žalbu Specijalnog tužioca podnijeli su branioci optuženih Špira Lučića i Menzalin Iva.

Specijalni tužilac prvostepenu presudu pobija zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 376 st. 1 tačka 11 Zkp-u, povrede Krivičnog zakonika – čl. 377 Zkp-u, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja – čl. 378 st. 1 Zkp-u i odluke o kazni iz čl. 379 st 1 Zkp-u. Predlaže da se prvostepena presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje ili ukoliko nađe da nije počinjena bitna povreda postupka preinači prvostepenu presudu i optužene oglasi krivim za krivična djela koja im se optužnicom stavljaju na teret i osudi na kazne zatvora koja je srazmjerna težini krivičnih djela i stepenu krivice optuženih kao izvršioca.

Branilac optuženog Govedarica Mladena prvostepenu presudu pobija zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede Krivičnog zakonika i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Predlaže da se pobijana presuda ukine i spisi predmeta vrata prvostepenom sudu na ponovno suđenje pred drugim vijećem.

Optuženi Govedarica Mladen prvostepenu presudu pobija zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, bitne povrede odredaba krivičnog postupka i bitne povrede Krivičnog zakona RCG. Predlaže da se prvostepena presuda preinači i u odnosu na njega donese oslobađajuća odluka, ili da se prvostepena presuda ukine radi izvođenja dokaza predloženih ovom žalbom.

Branilac optuženog Tarle Zlatka, prvostepenu presudu pobija zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Predlaže da se prvostepena presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Branilac optuženog Iva Gojnića, prvostepenu presudu pobija zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazni. Predlaže da se prvostepena presuda preinači i optuženi oslobodi od optužbe ili da se ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Branilac optuženog Menzalin Iva, prvostepenu presudu pobija zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog

činjeničnog stanja. Predlaže da se prvostepena presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje. Žalbom predlaže da se u smislu čl. 397 st. 4 Zkp-u, optuženom Ivu Menzalinu ukine pritvor.

Branilac optuženog Gligić Bora, podnio je žalbu na prvostepenu presudu zbog bitne povrede krivičnog postupka i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Predlaže da se prvostepena presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Žalbu nisu izjavili optuženi Lučić Špiro i njegov branilac.

Branioci optuženih Lučić Špira i Menzalin Iva podnijeli su odgovor na žalbu Specijalnog tužioca. U odgovorima na žalbu osporavaju navode žalbe Specijalnog tužioca i branilac optuženog Lučića predlaže da se žalba tužioca odbije kao neosnovana.

U smislu čl. 382 Zakonika o krivičnom postupku (Sl. list 71/03), spisi predmeta su uz dopis od 23.07.2010.g., dostavljeni Vrhovnom državnom tužilaštvu CG, na razmatranje i predlog. VDT CG je podneskom Ktž.br. 351/10 od 09.09.2010.g., predložio da se žalba VDT-Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina uvaži, a da se žalbe branilaca optuženih i optuženog Govedarica Mlađena, odbiju kao neosnovane.

Sjednici drugostepenog vijeća prisustvovali su zamjenik VDT CG Petar Kapuci, optuženi Govedarica Mlađen i njegov branilac adv. Goran Rodić, branilac optuženog Tarle Zlatka adv. Novak Ražnatović, branilac optuženog Gligić Bora, adv. Raško Radonjić i branilac optuženog Menzalin Iva, adv. Zoran Perović. Na sjednicu nije bio prisutan branilac optuženog Lučić Špira koji je u odgovoru na žalbu tražio da bude obavješten o sjednici, a u spisima je postojao dokaz da je uredno primio obavještenje, kao i optuženi Gligić Boro, koji je o sjednici vijeća obavješten putem telegrama, koji je lično primio, a o čemu postoji dokaz u spisima. Branilac optuženog Gojnić Iva, adv. Vesna Gačević Rogova nije žalbom tražila da bude obaviještena o sjednici drugostepenog vijeća, pa je drugostepeni sud nije obavještavao.

Zamjenik VDT CG na sjednici drugostepenog vijeća ostao je kod žalbe Specijalnog tužioca i njenog predloga. Optuženi Govedarica Mlađen ostao je kod navoda i predloga svoje žalbe i žalbe svog branioca, a branioci optuženih Govedarice Mlađena, Tarle Zlatka, Gligić Bora i Menzalin Iva ostali su kod navoda svojih žalbi i u žalbi datih predloga.

Nakon razmatranja pobijane presude, navoda žalbi i odgovora na žalbu, te sadržine spisa predmeta Višeg suda u Podgorici K. br. 214/08, ispitujući po službenoj dužnosti prvostepenu presudu i postupak koji joj je u smislu čl. 398 st. 1 tač. 1 i 2 u Zkp-u (Sl. list 57/09), Apelacioni sud je odlučio kao u dispozitivu ovog rješenja, za koju odluku daje razloge:

VDT CG-Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina (u daljem tekstu Specijalni tužilac) bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl. 376 st. 1 tačka 11 Zkp-u (Sl. list 71/03), osnovom koje pobija prvostepenu presudu, vidi u tome što je prvostepeni sud, kako se navodi u obrazloženju žalbe, utvrdio činjenice koje su važne za ocjenu postojanja krivičnih djela, (str. 2 treći pasus žalbe), ali je » *izveo pogrešan zaključak kada je našao da optuženi nisu izvršili krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ* (što bi impliciralo pogrešnu primjenu zakona – prim. Apelacioni sud), ... *i kada je određeni broj oštećenih lica izostavio iz činjeničnog opisa precizirane optužnice* (što implicira nepotpuno utvrđeno činjenično stanje – prim. Apelacionog suda)« a takođe smatra da su u odnosu na »*prednje*« razlozi u pobijanoj presudi u znatnoj mjeri nejasni i protivrečni.

Drugostepeni sud smatra potrebnim skrenuti pažnju da činjenični opis krivičnog djela, za koje su optuženi oglašeni krivim u izreci prvostepene presude, ne obuhvata sve činjenice koje su optužnicom, preciziranom na pretresu 19.03.2010.g., optuženima stavljene na teret. Naime, prvostepeni sud je ispustio iz činjeničnog opisa činjenice na kojima se temelji i od kojih zavisi pravna kvalifikacija krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, a nakon toga ostatak činjeničnog opisa pravno kvalifikovao kao krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 KZ SRJ. Tako je prvostepeni sud, od po dva krivična djela koja su se, optužnicom, optuženima stavljala na teret **u realnom sticaju**, presudom riješio samo jedno.

Naime, prvostepeni sud je iz činjeničnog opisa optužnice ispustio činjenice »civil« i »civilni« gdje god su bile navedene (na više mjesta i kod svih optuženih – prim. Apelacionog suda), kao i konkretne odredbe IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata, koji propis međunarodnog humanitarnog prava štiti civilna lica za vrijeme rata ili drugog oružanog sukoba ili okupacije. Dakle, prvostepeni sud je ispustio svojstvo pasivnih subjekata, koje je od odlučujućeg značaja za pravnu kvalifikaciju, kao i norme međunarodnog humanitarnog prava koje dopunjavaju blanketnu normu krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva čl. 142 KZ SRJ, a time je iz činjeničnog opisa ispustio sve one činjenice koje su od odlučnog značaja za pravnu kvalifikaciju krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ.

S toga se ne može cijeliti da, oglašavajući krivim optužene za krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 st. 1 KZ SRJ, prvostepeni sud time nije prihvatio »pravnu kvalifikaciju iz optužnice«, kako u žalbi na str. 3 u trećem pasusu navodi Specijalni tužilac. Pogrešna primjena krivičnog zakona, na koju na ovaj način ukazuje tužilac, mogla bi doći u obzir samo u slučaju da je prvostepeni sud sve odlučne činjenice koje su navedene u optužnici obuhvatio izrekom prvostepene presude, što ovdje nije slučaj. Dakle, prvostepeni sud nije riješio optužbu u potpunosti, već je ispustio iz činjeničnog opisa upravo ono što je bilo odlučno, specifično i na čemu se zasnivala pravna kvalifikacija krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ (radnje izvršenja oba krivična djela kao i posljedica oba krivična djela, bile su jedinstveno od strane tužioca opisane u optužnom aktu i za krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika i za krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva, tako da se stvarao privid da je u pitanju idealni, iako se u konkretnom slučaju može raditi samo o realnom sticaju krivičnog djela).

Ukazati je Specijalnom tužiocu da krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, ne čini specifičnim i osobenim ime i prezime oštećenog, već svojstvo pasivnog subjekta, a naime da se radnja izvršenja preduzima prema licu koje ima status civila (svakako podrazumijeva se da se radnja izvršenja preduzima u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije i da se njome krše pravila međunarodnog humanitarnog prava).

Prvostepeni sud je u izreci prvostepene presude u činjeničnom opisu krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 st. 1 KZ SRJ, naveo imena oštećenih opredjeljujući da su optuženi opisane radnje izvršenja preduzimali prema ratnim zarobljenicima. Drugostepeni sud smatra potrebnim ukazati i naglasiti da, Specijalni tužilac tokom čitavog postupka nije optužnim aktom opredjelio koji oštećeni je civil, a koji oštećeni je ratni zarobljenik (osim kod opisa krivičnog djela koje je stavljao na teret optuženom Tarle Zlatku), već je sve radnje koje je pojedinom optuženom stavio na teret kumulirao na jednom mjestu, ne vezujući konkretnu radnju za konkretnog optuženog, navodeći da su optuženi radnje preduzimali prema »civilima i ratnim zarobljenicima«, ne opredjeljujući pri tom svojstvo svakog oštećenog pojedinačno, već nabrajajući imena svih oštećenih, tako da se čitanjem činjeničnog opisa precizirane optužbe

stiče utisak da su oštećeni prema stavu Specijalnog tužioca, imali i jedno i drugo svojstvo, dakle i civila i ratnog zarobljenika, što nije moguće i što je u mnogome otežavalo prvostepenom sudu da riješi predmet optužbe.

Radi potpune razumljivosti prethodnog, drugostepeni sud, radi primjera, ukazuje na činjenični opis optužnice u odnosu na optuženog Govedarica Mlađena (što se odnosi i na ostale optužene, osim na optuženog Tarla o čemu će dalje biti riječi) u kom Specijalni tužilac opisuje da je ovaj optuženi »*prilikom ispitivanja zarobljenika, a u cilju iznuđivanja iskaz o njihovom učešću u oružanim snagama R Hrvatske, a kada ne bi dobio zadovoljavajući odgovor, udarao šakama i pendrekom u predjelu glave i tijela zarobljenike koji su bili vezani lisicama, pravio pauze u ispitivanju u toku koje su po njegovoj naredbi stražari i vojni policajci udarali pendrecima, nogama i pesnicama u predjelu glave i tijela zarobljenike, nakon čega je okrivljeni Govedarica nastavljao ispitivanje povređujući na taj način tjelesni integritet i lično dostojanstvo oštećenih - ratnih zarobljenika i civila Vitković Đura, Lučić Marija, Bistrić Vlaha, Čupić Boža, Bulić Zdenka, Mrkonjić Iva, (ko je od njih civil a ko ratni zarobljenik ? – prim. Apelacionog suda) te naredio stražarima da ulaze u objekte i fizički zlostavljaju zarobljenike (valjda se odnosi na ratne zarobljenike – prim. Apelacionog suda) među kojima su se nalazili oštećeni Škoro Pero, Batinić Srećko, Prkačin Metodije i Radoš Jure.* «.

Jedini dio optužnice u kom je Specijalni tužilac opredjelio konkretno svojstvo oštećenih jeste krivično djelo stavljeno na teret optuženom Tarle Zlatku, gdje kao ratne zarobljenike smatra Brajević Darija i Kužin Rikarda i Matušić Đura, a kao civile Kužin Vilsona i Čupić Andra. Prvostepeni sud je u odnosu na Tarla Zlatka presudom obuhvatio ona lica koja su po optužbi imali svojstvo ratnih zarobljenika, ali je ispustio imena onih oštećenih koji su prema optužbi imali svojstvo civila, a takođe je ispustio i njihovo svojstvo, a prethodno i odredbe IV Ženevske konvencije, pa je ostatak činjeničnog opisa, a koji se odnosio na ratne zarobljenike, pravno cijenio kao krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl 144 st. 1 KZ SRJ, na taj način u odnosu na ovog optuženog, nije riješio predmet optužbe u pogledu krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ.

U odnosu na optuženog Tarla, kako je prethodno ukazano, sasvim je očigledno da prvostepeni sud nije riješio optužbu u pogledu krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ. Međutim, kako Specijalni tužilac u odnosu na ostale optužene u činjeničnom opisu krivičnih djela koja im stavlja na teret, nije individualizirao ko je civil, a ko ratni zarobljenik, Apelacioni sud smatra potrebnim ukazati u vezi žalbe Specijalnog tužioca, da se ne može cijeniti da je prvostepeni sud time što je u činjenični opis krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 st. 1 KZ SRJ za koje je oglasio krivim optužene, naveo imena oštećenih (kojima Specijalni tužilac po prvi put žalbom konkretno opredjeljuje svojstvo-civila), tako zadržao svojstvo civila tim pasivnim subjektima, da bi se moglo rezonovati kako to čini Specijalni tužilac, da je prvostepeni sud samo pogrešno primjenio krivični zakon. Ovo s toga što kako je prethodno rečeno ime i prezime oštećenog nije od odlučnog značaja za pravnu kvalifikaciju ma kog ratnog zločina, već je od odlučnog značaja svojstvo oštećenog, u konkretnom misli se na svojstvo civila, kao i konkretne norme humanitarnog prava koje se odnose na određenu kategoriju zaštićenih lica, u odnosu na civile to su norme IV Ženevske konvencije. Ništa od tog ne sadrži izreka prvostepene presude ni u odnosu na ostale optužene.

Rezimirajući razloge iz prethodnog dijela, Apelacioni sud ukazuje da prvostepeni sud, opisom krivičnog djela u izreci prvostepene presude nije obuhvatio one činjenice koje se odnose na svojstvo pasivnih subjekata i odredbe IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata, a koje su bile sadržane u optužnici i od kojih zavisi pravna kvalifikacija krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva čl. 142 KZ SRJ, čime je propustio da u cjelini

riješi predmet optužbe. Time je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 2 u vezi čl. 369 st. 1 Zkp-u (Sl. list CG 57/09) o kojoj drugostepeni sud ne vodi računa po službenoj dužnosti. Napomenuti je da je ova bitna povreda odredaba krivičnog postupka bila predviđena u čl. 376 st. 1 tačka 7 Zkp-u (Sl. list CG 71/03), koji se primjenjivao u vrijeme izjavljivanja žalbe, ali se ni po tom Zakoniku nije ispitivala po službenoj dužnosti.

Specijalni tužilac, žalbu nije izjavio zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 376 st. 1 tačka 7 Zkp-u (Sl. list 71/2003), a drugostepeni sud, tu povredu odredaba krivičnog postupka, kao što je već rekao, niti po tom Zkp-u, koji je važio u vrijeme sačinjavanja žalbe, niti po Zkp-u koji se primjenjuje u drugostepenom postupku, ne može cijeniti po službenoj dužnosti. Takođe, drugostepeni sud ne može ono što Specijalni tužilac podvodi pod bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl. 376 st. 1 tačka 11 Zkp-u, niti ono što bi se po toj žalbi odnosilo na činjenično stanje, cijeniti kao da se presuda pobija po osnovu bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 376 st. 1 tačka 7 Zkp-u (Sl. list 71/2003), jer bi to značilo kretati se van okvira žalbe koja je izjavljena na štetu optuženih i time donijeti odluku na štetu optuženih. Takvo ovlašćenje drugostepeni sud nema ni po osnovu čl. 386 st. 2 u vezi čl. 369 st. 1 Zkp-u (Sl. list 57/09).

Drugostepeni sud ocjenjuje da Specijalni tužilac žalbom osnovano uakzuje da su razlozi prvostepene presude na str. 178, u drugom pasusu prvostepene presude nejasni i nerazumljivi, pa nalazi potrebnim iznijeti razloge zašto njihova nerazumljivost u konkretnom slučaju nije od uticaja na zakonitost presuđenja. Naime, prvostepeni sud na str. 178 prvostepene presude navodi da su se među zarobljenicima nalazili i civili, ali da svijest optuženih i njihov umišljaj ide za tim da su u pitanju ratni zarobljenici, čime praktično kandiduje institut stvarne zablude, jer proizilazi da je stanovište prvostepenog suda da su optuženi imali pogrešnu predstavu o svojstvima pasivnog subjekta. Imajući u vidu da zabluda o svojstvu pasivnog subjekta, kada to svojstvo utiče na pravnu kvalifikaciju, ne isključuje krivičnu odgovornost, prvostepeni sud je u ovom dijelu dao konfuzne i nerazumljive razloge, pri to ne rješavajući upravo u tom dijelu predmet optužbe. S toga, kada je prvostepeni sud smatrao i u tom pravcu dao razloge da su optuženi bili u stvarnoj zabludi u pogledu svojstva nekih oštećenih, trebao je u izreci prvostepene presude donijeti odgovarajuću odluku, što prvostepeni sud nije uradio, već je činjenice koje predstavljaju bitan elemenat bića krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 KZ SRJ – svojstvo »civila« i propise međunarodnog prava koji se odnose na civile, jednostavno ispuštio iz činjeničnog opisa.

Međutim, kako nerazumljive razloge prvostepene presude na str. 178 drugi pasus, koje potencira Specijalni tužilac, ne prati odgovarajuća odluka u izreci prvostepene presude, koja se odnosi na civile, to ovi razlozi, iako nerazumljivi, ne mogu uticati na zakonitost presuđenog dijela optužbe u pogledu krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika – čl. 144 st. 1 KZ SRJ, jer se ti razlozi ne odnose na presuđeni dio.

Naime, prvostepeni sud je morao presudom iscrpiti u cjelini optužbu i to bilo pozitivno ili negativno, odnosno, bilo djelimično pozitivno a djelimično negativno, tako da nijedan dio optužbe nije smio ostati bez odluke o njemu u sudskoj presudi. Odluka prvostepenog suda o optužnici mora biti uvijek i u cijelosti sadržana u izreci presude. Kada sud o jednom dijelu predmeta optužbe odluči u izreci kao što je učinio u ovdje pobijanoj presudi u odnosu na krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika čl. 144 st 1 KZ SRJ, a o drugom dijelu optužbe se samo odredi kroz obrazloženje presude, kako je učinio u odnosu na krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva (navodeći na str. 178, da su među zarobljenicima bili i civili, ali da umišljaj optuženih ide za tim da su u pitanju bili ratni zarobljenici, time govoreći o stvarnoj zabludi, a ne donoseći odluku o izreci o tom pitanju), onda u pogledu ovog drugog

dijela, o kom se odredio samo kroz razloge, prvostepeni sud nije riješio predmet optužbe i time je počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka-nepotpuno riješen predmet optužbe, na koju povredu postupka drugostepeni sud ne pazi po službenoj dužnosti, već samo ako je na nju ukazano žalbom tužioca, što u konkretnom nije slučaj.

Neosnovano se žalbom Specijalnog tužioca tvrdi da prvostepeni sud nije pravilno utvrdio činjenično stanje, kada je našao da nema dovoljno dokaza da je optuženi Govedarica Mladen preduzeo radnje fizičkog i psihičkog zlostavljanja Mrkonjić Iva. Nasuprot stavu Specijalnog tužioca, Apelacioni sud smatra da je prvostepeni sud pravilno našao da nije dokazano da je optuženi Govedarica Mladen, ispitivač koga opsiuje svjedok - oštećeni Mrkonjić Ivo, a to iz razloga što je ovaj svjedok izjavio da ga osoba sa fotografije 1. najviše podsjeća, na njegovog ispitivača u čijem prisustvu su ga stražari udarali, što je nedovoljno određeno i nesigurno da bi se u tom dijelu njegov iskaz smatrao dovoljnim dokazom da se radnje izvršene na njegovu štetu pripisuju optuženom Govedarici. Ukazati da je prvostepeni sud iz činjeničnog opisa radnji za koje je oglašen krivim optuženi Govedarica ispustio i oštećenog Prkačin Metodija, ali tužilac taj dio činjeničnog utvrđenja nije pobijao.

Žalba optuženog Govedarice i njegovog branioca, izjavljena po osnovu pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja je osnovana.

Naime, prvostepeni sud iskaz svjedoka Vitković Đura, na osnovu kog utvrđuje radnju izvršenja preduzetu na štetu ovog svjedoka, a za koju je optuženog Govedaricu Mladena oglasio krivim, cijeni kao jasan i istinit. Međutim, prvostepeni sud previđa da je svjedok Vitković Đuro (Đura), u istrazi, kada mu je pokazana fotografija, (na kojoj se nalazi optuženi Govedarica – prim. Apelacionog suda), izjavio da je Govedarica »prvi ili drugi s lijeva nemože pouzdano reći«. U kontekstu izrečenog iskaz svjedoka Vitković Đura (Đura), a u dijelu koji se odnosi na Govedaricu Mladenu, ne može se cijiniti kao jasan i određen, kako je to činio prvostepeni sud. Ovo tim prije što je i druga osoba sa lijeve strane na pomenutoj fotografiji jedan od optuženih u ovom postupku.

Takođe optuženi Govedarica osnovano osporava pravilnost činjeničnog stanja u dijelu ocjene iskaza svjedoka Bistrić Vlaha, a kako je to učinio prvostepeni sud koji je iskaz ovog svjedoka cijenio kao jasan i istinit i na osnovu njegovog iskaza utvrdio da ga je optuženi Govedarica udario pendrekom tokom ispitivanja. U ovom dijelu prvostepeni sud iskaz ovog svjedoka nije doveo u vezu sa iskazima drugih svjedoka, kako bi provjerio da li se radnje koje su preduzete na štetu ovog oštećenog mogu pripisati optuženom Govedarici. Naime, na zapisniku od 11.03.1993.g. (iako je neovjerena fotokopija, budući da se na nju prvostepeni sud prilikom saslušanja ovog svjedoka pozvao, drugostepeni sud će je komentarisati, jer ju je i prvostepeni sud morao imati u vidu kada ju je već uveo u dokazni postupak) kada mu je sjećanje bilo najsvježije, svjedok Bistrić Vlaho, navodi da za ime Govedarica nema što reći, a zatim ispitivača koji ga je udario palicom po rukama opisuje kao kapetana koji je imao brčine i navodi da je to lice sviralo saksofon u Cavtatu u Hotelu »Kroacija« gdje ga je »osobno« vidio, koji dio iskaza svjedoka u prvostepenoj presudi nije interpretiran. Svjedok Kužin Rikardo je izjavio da mu je njegov ispitivač rekao da je svirao saksofon u Cavtatu sa Ivicom Vidanom, a kad je kasnije sreo ovog Ivicu, i opisao mu ispitivača, ovaj mu je rekao da je to Tarle Zlatko. Imajući ovo u vidu prvostepeni sud je morao suptilnije dovesti u vezu iskaz ovih svjedoka i pouzdano razjasniti da li se ono što svjedok Bistrić Vlaho navodi za ispitivača odnosi na optuženog Govedaricu.

Takođe se osnovano žalbom optuženog Govedarice pobija činjenično utvrđenje prvostepenog suda zasnovano an iskazu svjedoka Lučić Marija, čiji iskaz prvostepeni sud

cijeni kao jasan i istinit i na osnovu njegovog kazivanja utvrđuje da ga je optuženi Govedarica ošamario. Naime, prvostepeni sud nije imao u vidu da je ovaj svjedok izjavio da je Govedaricu vidio samo taj jedan put i to kada ga je ispitivao Goranović, u čijem prisustvu ga je kako tvrdi Govedarica ošamario, pa pri tom objašnjava da je ime Govedarice saznao nakon 3 dana i to tako što mu je to na osnovu opisivanja rekao stražar. Prvostepeni sud je morao utvrditi na koji način je optuženi Lučić Marijo opisao osobu koja ga je ošamarila, kako bi se utvrdilo koja karakteristika tog lica je bila opredjeljujuća da ga drugo lice po opisu nesumnjivo identifikuje i da takvu identifikaciju prvostepeni sud cijeni kao pouzdanu. Ovo tim prije što ovaj svjedok u postupku različito opisuje garderobu lica koje ga je udarilo, pa čak i način na koji je bio udaren, tvrdeći nekada da je udaren šamarom, a nekad šakom, te i zbog činjenice da svjedok Mladen Proročić, koji je navodno po opisu i iskazu Lučić Marija, identifikovao Govedaricu, to negira.

Žalbe optuženog Govedarice i njegovog branioca su osnovane i u dijelu kojim se osporava činjenično utvrđenje koje se odnosi na izdate naredbe od strane optuženog Govedarice da stražari i vojna policija udaraju pendrecima, kundacima, nogama i pesnicama zarobljenika Ćupić Boža i Burić Zdenka, a to u pauzi ispitivanja, kao i da je naređivao da stražari ulaze u objekte i da fizički zlostavljaju zarobljenike i to između ostalih Škori Pera, Batinić Srečka i Radoš Jura.

Naime, prvostepeni sud smatra jasan i istinit iskaz Ćupić Boža, i na osnovu njegove tvrdnje da se Govedarica tokom njegovog ispitivanja derao na njega, ustajao sa stolice i odguravao ga prema stražarima, takvim postupcima davao znak da ga stražari izudaraju, potom prvostepeni sud na osnovu ovakvog svjedočkog iskaza zaključuje da je optuženi Govedarica dao naredbu da stražari i vojni policajci udaraju na razne načine i to u pauzi ispitivanja zarobljenika Ćupić Boža. Pri tom prvostepeni sud gubi iz vida čak ni optuženi Ćupić Božo ne tvrdi da je Govedarica izdao naredbu da ga udaraju, već tumači njegovo dranje i ustajanje sa stolice kao davanje naredbe, navodeći da je Govedarica tim svojim postupcima »u osnovi« davao znak stražarima da ga udaraju. Ne ulazeći u to da ovaj svjedok – oštećeni na zapisniku pred Županiskim sudom u Dubrovniku 05.12.2006.g. (neovjerena fotokopija za koju važi isto što je i ovaj sud ukazao za prethodni zapisnik u vidu neovjerene fotokopije), nije pomenuo ovakve znake ispitivača, čak i da se pokloni puna vjera svjedoku-oštećenom Božu Ćupiću, za drugostepeni sud dranje i ustajanje sa stolice, pa ni odguravanje prema stražarima, ne može se cijeliti kao naredba da stražari ispitivano lice udaraju.

Naredba, kao radnja izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 KZ SRJ, izdata u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije i kojom se krše pravila međunarodnog humanitarnog prava, mora predstavljati jasan, nedvosmislen i nesumnjiv nalog, koji se daje licu (licima) podređenom naredbodavcu, da preduzme neku u zakonu alternativno predviđenu radnju prema ratnim zarobljenicima. Naredba se ne može pretpostavljati na osnovu ličnih utisaka i zaključaka oštećenih lica, ukoliko nisu zasnovani na konkretnim činjenicama koje nesumnjivo ukazuju na naredbodavca i sadržinu naredbe, niti se može podrazumijevati na osnovu pozicije i svojstva lica kome se izdavanje naredbe pripisuje, niti o njoj izvlačiti zaključak na osnovu činjenice da oni koji su faktički podređeni preduzimaju neku od radnji koje su opisane u čl. 144 KZ SRJ, a njihov nadređeni ili lice čije naloge u konkretnim okolnostima moraju poštovati, zna za takve njihove postupke pa ih ne sprečava u tome. Pasivno držanje onih koji su u situaciji da faktički, zbog svog položaja, mogu spriječiti radnje torture i psihičkog zlostavljanja ratnih zarobljenika, koje drugi preduzimaju, ne može se, cijeliti kao naredba izdata onima koji zlostavljanje vrše. Ovo s toga, što shodno opisu krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 KZ SRJ, ne proizilazi da se ovo krivično djelo može izvršiti od strane nadređenih, koji ne učestvuju ni na koji način u djelima koja čine njihovi potčinjeni, ali propuštaju dužnost nadzora nad ponašanjem podčinjenih. Dakle, nečinjenje, pasivno

držanje, te propuštanje dužnog nadzora nad ponašanjem faktički podčinjenih, ne stavlja se na teret Govedarici, niti ma kom od optuženih, niti je takva radnja opisana kao radnja izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika u čl. 144 KZ SRJ.

Takođe je pogrešno činjenično utvrđenje prvostepenog suda, na šta se osnovano ukazuje žalbom optuženog Govedarice, u dijelu u kom sud cijeni iskaz svjedoka Bulić Zdenka kao jasan i istinit i na osnovu njega utvrđuje da je optuženi Govedarica naređivao stražarima i policajcima da tuku ovog oštećenog. Naime, iz iskaza svjedoka Bulića koji tvrdi da je optuženi Govedarica Mladen tokom ispitivanja napuštao prostoriju kada bi ulazili čuvari i tukli ga nogama i puškama, ne može se izvesti onaj zaključak koji izvodi prvostepeni sud na str. 157, prvostepene presude, a naime da je optuženi Govedarica naređivao da stražari i vojni policajci udaraju pendrecima nogama i pesnicama u predjelu glave i tijela Bulić Zdenka. Ovo, osim iz razloga na koje je naprijed ukazano u vezi naredbe kao radnje izvršenja i zbog toga što su gotovo svi saslušani svjedoci i svjedoci – oštećeni koji su bili zatvoreni u Sabirnom centru »Morinj«, izjavili da su ih stražari i vojni policajci, dovodeći ih na ispitivanja i vraćajući ih sa ispitivanja tukli, upadali im u hangare i tukli ih, izvodili iz hangara i tukli ih, za koje radnje nisu imali ničiju naredbu, bar kako proizilazi iz spisa, a što upućuje na zaključak da se radi o licima koja su samoinicijativno zloupotrebljavali poziciju u kojoj su se našli i kršeći pravila međunarodnog humanitarnog prava fizički i psihički ratne zarobljenike. Čak iako bi se eventualno moglo zaključiti da su ispitivači koji izlaze u sred ispitivanja iz kontejnera, mogli znati i bili svjesni da će zatvorenike stražari u pauzi tući, pa na to nisu reagovali, ipak se takvo njihovo pasivno držanje i odsustvo pokušaja da se spriječe lica koja krše međunarodno pravao prema zarobljenicima, bez obzira na moralni prekor koji se takvim licima osnovano može staviti, takvo njihovo pasivno držanje, ne može cijeliti naredbom.

Zapaziti je u odnosu na oštećenog Bulić Zdenka da je ovaj svjedok izjavio da se upravo Govedarici žalio na ponašanje Iva kuvara, koji ga je tukao i nakon toga ga Ivo kuvar više nije tukao. Da li je logično da se zatvorenik žali i očekuje spas od onog koji naređuju da ga tuku, pitanje je na koje prvostepeni sud u kontekstu ostalih činjenica u odnosu na optuženog Govedaricu Mladena, a u vezi radnji preduzetih na štetu ovog oštećenog, trebao izvesti zaključak, radi pravilnog činjeničnog utvrđenja.

Osnovano se žalbom optuženog Govedarice osporava činjenično utvrđenje prvostepenog suda u dijelu u kom prvostepeni sud kao jasne i istinite cijeni iskaze svjedoka Škoro Pera, Batinić Srećka i Radoš Jura, i na osnovu njihovih iskaza utvrđuje da je optuženi Govedarica naređivao stražarima da ulaze u objekte i fizički zlostavljaju zarobljenike. Naime, dio iskaza Škoro Pera koji potencira prvostepeni sud iscrpljuje se u navodima da je Govedarica ulazio u hangare, a kada bi otišao, Boro Gligić se obraćao zatvorenicima, »večeras će te dobiti batine, to vas sleduje«, na osnovu čega prvostepeni sud zaključuje da je optuženi Govedarica dao naredbu, da se zatvorenici tuku, što je za drugostepeni sud neprihvatljivo, jer se naredba kao radnja izvršenja krivičnog djela ratnog zločina protiv zarobljenika mora nesumnjivo, nedvosmisleno i pouzdano utvrditi. Pri tom prvostepeni sud nema u vidu cijelinu iskaza svjedoka Škoro Pera, niti je to interpretirano na str. 31 i 32 prvostepene presude u dijelu gdje se navodi iskaz ovog svjedoka, a naime da je optuženi Govedarica prilikom posjete u hangaru pitao zatvorenike »Kako im je i bije li ih ko«. Dakle, prvostepeni sud je morao ocijeniti da li na osnovu činjenice da je optuženi Govedarica posjetio zatvorenike u hangaru i interesovao se da li ih ko tuče, time izdao naredbu da stražari tuku zatvorenike.

Takođe prvostepeni sud pogrešno na osnovu iskaza svjedoka Batinić Srećka utvrđuje da je optuženi Govedarica naređivao stražarima da u hangarima fizički zlostavljaju zarobljenike. Naime, ovaj svjedok je izjavio da je Mladen Govedarica više puta ulazio u barake gdje su

bili smješteni i dok je on bio tu niko ih nije dirao, ali uvijek nakon njegove posjete u baraku bi nakon sat vremena ulazio Boro Gligić sa više čuvara i udarali bi ih čime bi stigli. Pri tom opisujući ponašanje Bora Gligića tvrdi da ga je on najviše tukao i izvodio iz barake, te da mu je jednom sa čarapom u kojoj je bio pijesak odvalio lijevi bubreg, da ga je tri puta vodio na lažno strijeljanje, i pucao u vis u objektu u kom su bili smješteni. Iz ovakvog iskaza svjedoka Batinić Srećka po ocjeni drugostepenog suda, pogrešno prvostepeni sud utvrđuje da je optuženi Govedarica Mladen izdao naredbu da stražari ulaze u hangare i tuku zatvorenike između ostalog Batinić Srećka, jer se i najfleksibilnijim tumačenjem opisanog ponašanja optuženog Govedarica Mladena, takav zaključak ne može izvesti. Osim prednjeg što je drugostepeni sud ukazao u vezi naredbe kao radnje izvršenja predmetnog krivičnog djela, skreće se pažnja prvostepenom sudu da je svjedok Batinić izjavio da su po proteku sat vremena, od posjete Govedarice, stražari ulazili u hangare i tukli ih. Onaj ko postupa po naređenju postupa odmah, posebno u vojsci, kako bi se na taj način dokazao, ne čekajući sat vremena da se udalji onaj koji je naredbu izdao. U konkretnom slučaju, ponašanje Mladena Govedarice koje je opisao svjedok Batinić ni kao indicija ne može poslužiti da bi se moglo zaključiti da je optuženi Govedarica izdao naređenje kako mu to prvostepeni sud u izreci i kroz razloge prvostepene presude utvrđuje.

Pogrešno je prvostepeni sud cijenio iskaz Radoš Jura. Naime prvostepeni sud prihvata iskaz ovog svjedoka da ga je optuženi Govedarica psihički iscrpljivao, govoreći mu da je ustaša i nalogao mu da se okrene, nakon čega su pljuštali udarci. Ovaj svjedok tvrdi da je identitet Govedarice utvrdio jer su ga tako oslovljavali pripadnici vojske, ali ga ipak nije prepoznao na fotografiji, već je pokazao na okrivljenog Gojnića i izjavio da sa sigurnošću ne može identifikovati Govedaricu, na šta se osnovano skreće pažnja žalbom optuženog. Ovakav iskaz svjedoka Radoš Jure, po mišljenju drugostepenog suda, ne može se cijiniti kao jasan i pouzdan u pogledu zaključka o relevantnim činjenicama koje se stavljaju na teret optuženom Govedarici i za koje ga je sud oglasio krivim.

Prvostepeni sud, činjenicu da je optuženi Govedarica bio islednik, između ostalog, utvrđuje na osnovu iskaza svjedoka Rajić Slavka, koji je tvrdio da ga je ispitivao optuženi Govedarica. Branilac optuženog je uz žalbu dostavio fotokopiju zapisnika o prijemu obavještenja od 29.11.1991.g., sa nastavcima, a iz kojih proizlazi da je Rajić Slavka saslušavao Radomir Goranović i potpukovnik Pećinar, zbog čega se činjenično utvrđenje prvostepenog suda i u ovom dijelu, za sada, pokazuje pogrešnim.

Imajući u vidu da je prvostepeni sud pogrešno utvrdio činjenično stanje u odnosu na optuženog Govedarica Mladena i to u pravu u kom ukazuje žalbom optuženi i njegov branilac, to je drugostepeni sud po tom osnovu, uvažavajući ove žalbe, ukinuo prvostepenu presudu u odnosu na optuženog Govedaricu i predmet vratio na ponovno suđenje.

Žalbom Specijalnog tužioca pobija se činjenično stanje između ostalog i zbog toga što je prvostepeni sud iz optužnice izostavio imena oštećenih Kužin Vilsona i Čupić Andra, pa smatrajući da je prvostepeni sud u tom dijelu pogriješio, ukazuje da je prvostepeni sud trebao uzeti u obzir protek vremena od kad se desio kritični događaj te činjenicu da su oštećeni bili u posebnom fizičkom stanju kada su ispitivani i napominje da su ovi oštećeni sa sigurnošću od 99%, odnosno 95-98% prepoznali svog ispitivača (kraj treće i početak četvrte strane žalbe tužioca). Iako Specijalni tužilac nije naveo u odnosu na kog optuženog je kako navodi pogrešno prvostepeni sud utvrdio činjenično stanje kada je ispustio imena Kužin Vilsona i Čupić Andra, drugostepeni sud utvrđuje da su ovi oštećeni bili obuhvaćeni i činjeničnim opisom krivičnog djela ratni zločin protiv civila iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, koje se u ovom činjeničnom supstratu stavljao na teret optuženom Tarle Zlatku. Istovremeno drugostepeni sud podsjeća na prethodno

rečeno, da izreka prvostepene presude i u odnosu na optuženog Tarla ne obuhvata, između ostalog, ne samo imena oštećenih Kužin Vilsona i Ćupić Andra, već i njihovo svojstvo civila i norme IV Ženevske konvencije, što ne može predstavljati činjenično preciziranje optužbe, (kako izgleda da ga cijeni prvostepeni sud – prim. Apelacionog suda) jer je upravo svojstvo ovih oštećenih i konkretne norme međunarodnog humanitarnog prava, bilo opredjeljujuće da Specijalni tužilac radnje preduzete na njihovu štetu kvalifikuje kao krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, koje stavlja na teret optuženom Tarlu. S toga drugostepeni sud smatra da prvostepeni sud ne donoseći odluku o krivičnom djelu ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, time nije riješio predmet optužbe u dijelu u kom se optuženom Tarle Zlatku stavlja na teret ovo krivično djelo, a koje je u opisu optužnice vezano za radnje koje su preduzete na štetu civila Kužin Vilsona i Ćupić Andra (što je jedino mjesto u optužnici gdje je određeno svojstvo individualno određenom oštećenom). Dakle, ne radi se o pogrešnom činjeničnom utvrđenju (jer se tako može pobijati samo presuđeni dio koji se u konkretnom slučaju odnosi na krivično djelo iz čl. 144 st. 1 KZ SRJ) već o bitnoj povredi odredaba krivičnog postupka koja je ispoljena u tome što prvostepeni sud nije riješio predmet optužbe. Drugostepeni sud ponavlja: prvostepeni sud je morao presudom iscrpiti u cijelini optužbu i to bilo pozitivno ili negativno, odnosno, bilo djelimično pozitivno a djelimično negativno, tako da nijedan dio optužbe nije smio ostati bez odluke o njemu u sudskoj presudi. Odluka prvostepenog suda o optužnici mora biti uvijek i u cjelosti sadržana u izreci presude. Kada sud o jednom dijelu optužbe odluči u izreci, kao što to ovdje učinio u odnosu na krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika čl. 144 st. 1 KZ SRJ, a o drugom dijelu optužbe, dakle ovdje o ratnom zločinu protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, se samo odredi kroz obrazloženje presude, kao što je to učinio za optuženog Tarla Zlatka (on se pominje jer je u ovom dijelu obrazloženja riječ o žalbi tužioca u odnosu na ovog optuženog) dajući razloge zašto iz činjeničnog opisa ispušta imena civila Kužin Vilsona i Ćupić Andra i dajući razloge o stvarnoj zabludi optuženog(ih), onda prvostepeni sud u pogledu ovog drugog dijela nije riješio predmet optužbe i time je ostvario bitnu povredu odredaba krivičnog postupka – nepotpuno riješen predmet optužbe, na koju povredu postupka drugostepeni sud ne pazi po službenoj dužnosti, već samo ako je na nju ukazano žalbom tužioca, što u konkretnom nije slučaj.

S toga, imajući u vidu da se pogrešno činjenično utvrđenje od strane Specijalnog tužioca pobija ne u odnosu na presuđeni dio optužbe, već u odnosu na dio optužbe koji nije riješen (jer se određivanje suda samo kroz obrazloženje presude o tom dijelu ne može smatrati presuđenjem), to žalbeni navodi tužioca u dijelu u kom se odnose na ispuštanje iz činjeničnog opisa civila Kužin Vilsona i Ćupić Andra, a cijeni od strane tužioca, kao pogrešno činjenično utvrđenje, nemaju uticaja na zakonitost presuđenog dijela optužbe, jer se ti navodi žalbe ne mogu odnositi na ratni zločin protiv ratnih zarobljenika za koji je optuženi Tarle Zlatko oglašen krivim, već na nepresuđeni dio optužbe. Specijalni tužilac ne izjavljuje žalbu po osnovu bitne povrede krivičnog postupka koja je predviđena u čl. 376 st. 1 tačka 7 Zkp-u (Sl. list 71/03- koji se primjenjivao u vrijeme sačinjavanja žalbe), pa drugostepeni sud po službenoj dužnosti ne može intervenisati po osnovu te bitne povrede. Takođe drugostepeni sud ono što Specijalni tužilac cijeni kao pogrešno činjenično utvrđenje, ne može tretirati kao da se presuda pobija po osnovu neriješenog predmeta optužbe, tj. čl. 376 st. 1 tačka 7 Zkp-u (Sl. list 71/03), jer bi time prekoračio ovlaštenja koja ima po zakonu koji ga obavezuje da se kreće u smjeru i u okvirima žalbe, a da samo po službenoj dužnosti ispituje da li je presuda i postupak koji joj je prethodio zahvaćena apsolutno bitnim povredom odredaba krivičnog postupka, u koje ne spada ova bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl. 376 st. 1 tačka 7 Zkp-u (Sl. list 71/03).

Osnovano se žalbom branioca optuženog Tarla Zlatka prvostepena presuda pobija po osnovu pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

Naime, prvostepeni sud utvrđuje da je optuženi Tarle Zlatko dao naredbu da stražari i vojni policajci udaraju pendrecima, nogama, pesnicama po glavu i tijelu Brajević Darija, a to na osnovu iskaza ovog koji prihvata kao jasan i istinit. Naime prvostepeni sud smatra da je ovaj svjedok bio određen da mu je Tarle pokazivao fotografiju hrvatskog vojnika tvrdeći da je to on, što je ovaj negirao, nakon čega je optuženi Tarle izašao iz kontejnera i reko mu »prisjetićeš se« a nakon toga ga je vojni policajac vezao za rešetke, (ne izjavljuje da ga je tukao pendrecima, nogama, pesnicama u predjelu glave i tijela, kako je navedeno u izreci prvostepene presude – prim. Apelacionog suda), te da je po povratku Tarla pitao može li reći stražarima da ga ne tuku, a ovaj mu odgovorio da će ga tući kao što ga je tukla hrvatska emigracija njegovog brata. Po mišljenju drugostepenog suda pogrešno je prvostepeni sud na osnovu ovakvog iskaza svjedoka Brajevića zaključio da je optuženi Tarle Zlatko dao naredbu da ga stražari i vojni policajci udaraju pendrecima, nogama, pesnicama po glavi i tijelu. Ukazati je ne iskaz svjedoka Brajević Darija, koji je prvostepeni sud interopretirao na str. 62 i 63 prvostepene presude, iz kog proizilazi da je ovaj svjedok tražio intervenciju od Tarla ne nakon prekida ispitivanja, već kada je drugi put vođen na ispitivanje, a pri tom opisao da je po povratku sa prethodnog ispitivanja od stražara doživio maltretiranje jer su ga bacali govoreći mu »koliko si naših ubio«. Dakle, čak ni ovaj svjedok ne tvrdi da je u pauzi ispitivanja udaran i da je nakon pauze u ispitivanju tražio da Tarle interveniše da ga ne tuku, kako to prvostepeni sud utvrđuje u dijelu kojim oglašava krivim optuženog Tarla Zlatka, već da su ga stražari udarali u drugim situacijama, a on je intervenisao kod Tarla kada je bio drugi put doveden na ispitivanje.

Posebno se skreće pažnja da je iskaz ovog svjedoka u prvostepenoj presudi interpretiran na način na koji se ovaj svjedok nije izjašnjavao tokom postupka. Tako ovaj svjedok pred Županiskim sudom u Dubrovniku 03.07.2008.g. izjavio da ga je ispitivač (tvrdi da je to Tarle), ispitivao kakva je hrana u Konavlima, što je po mišljenju ovog svjedoka bilo potpuno besmisleno, pa kada je on odgovorio da je hrana kao hotelska, ispitivač je vidljivo pobijesnio i unio mu se u lice, a ovaj svjedok ga je pitao »...zašto nas tuku...«, (ne tvrdeći pri tom da ga je Tarle udario niti tražeći da od njega zaštitu – prim. Apelacioni sud), a potom tvrdi da mu je ispitivač odgovorio »...tuć ćemo te ko što je hrvatska emigracija tukla mog brata u Minhenu«, pa tvrdi da ga je tada Špiro Lučić koji mu je bio iza leđa nogom udario u potiljak iz čega je njemu (svjedoku) »...očito da je za taj postupak signal dao upravo Tarle...«. Međutim, na glavnom pretresu pred prvostepenim sudom od 30.06.2009.g., izjavljuje da kad je drugi put vođen na ispitivanje i kada je pitan koliko ima kurda, koliko je hercegovaca došlo braniti Dubrovnik i kad se ispitivač intresovao koje naoružanje je imao, a on mu rekao koje i gdje ga je sakrio, tada pitao ispitivača »može li da kaže stražarima da ga ne tuku«, na šta je ispitivač odgovorio »... tući će te...itd...«, a potom svjedok zaključuje »... možete misliti šta su mislili stražari koji su bili tada ispred vrata«. Dakle, ovaj svjedok jedanput tvrdi da mu je Tarle rekao da će ga tući i da je to za njega bio signal da ga Lučić udari, što je ovaj učinio u prisustvu ispitivača i udario ga nogom u potiljak, a drugi put da su stražari bili ispred vrata ali su mogli čuti ovo što mu je Tarle rekao u smislu da će ga tući. Kako se prvostepeni sud na ove razlike u iskazu svjedoka nije konkretno osvrtao, niti u vezi sa njima dao mišljenje o pouzdanosti ovakvog svjedočenja (jer se na taj način ne može cijeliti paušalna ocjena prvostepenog suda koji je generalno dao za sve razlike u iskazima svjedoka kako međusobno tako i od ispitivanja do ispitivanja), to je činjenično stanje u ovom dijelu pogrešno utvrđeno.

Kao što je u prethodnom dijelu ove odluke ukazano, u pogledu naredbe kao radnje izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, odnosi se i na optuženog Tarla Zlatka, a naime da naredba mora biti jasna i nedvosmislena i pravilno i potpuno utvrđena kako u pogledu onog koji daje naredbu tako i upogledu sadržine naredbe. Nije razumljivo na osnovu čega prvostepeni sud iz iskaza svjedoka Brajević Darija zaključuje da je optuženi Tarle naredio da se nad njim vrši tortura. Takav zaključak ne bi proizilazio ni na osnovu činjenice da je optuženi Tarle odbio molbu ovog oštećenog da naredi stražarima da ga ne tuku, jer to ne podrazumjeva da je optuženi Tarle prethodno naredio da ga tuku.

Osnovana je žalba branioca optuženog Tarla i u dijelu kojim se osporava činjenično utvrđene u vezi oštećenog Kužin Rikarda. Naime i u pogledu ovog oštećenog prvostepeni sud utvrđuje da je optuženi Tarle Zlatko naredio da se vrši tortura nad zarobljenicima radi iznudiivanja iskaza. Takav zaključak izvlači na osnovu činjenice da je u pauzi ispitivanja koje je provodio optuženi Tarle, svjedok Kužin Rikardo udaran od strane stražara. Po mišljenju drugostepenog suda ovakav zaključak se ne može pouzdano izvesti, tim prije što oštećeni Kužin ukazuje da bi stražari prestajali da ga tuku kada se ispitivač vratio. Osim prethodno ukazanog u vezi naredbe kao radnje izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 KZ SRJ, a naime da naredba kao radnja izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika mora biti jasna i nedvosmislena i pravilno i potpuno utvrđena kako u pogledu onog koji daje naredbu tako i u pogledu sadržine naredbe, drugostepeni sud cijeni i nelogičnim da se izvršenje naredbe izbjegava sprovesti u prisustvu nalogodavca, budući su stražari tukli zatvorenike u kontejner gdje su ispitivani, samo kada ispitivač nije prisutan. Ukoliko ispitivač naređuje opisanu torturu nad zatvorenikom, nije razumljivo niti logično zašto bi se tortura morala odvijati baš u pauzi ispitivanja, a ne pred samim naredbodavcem. Zašto bi se u takvoj situaciji smatralo da su policajci i stražari tukli zatvorenike po naredbi ispitivača, kada su neki od njih to oni inače činili kada im se prohtje.

Takođe se osnovano žalbom branioca optuženog Tarle Zlatka osporava činjenični zaključak prvostepenog suda u odnosu na oštećenog Matušić Đura, za koga prvostepeni sud utvrđuje da je optuženi Tarle od njega zahtjevao da se tuče sa drugim zatvorenicima, te da čupa travu i govori hrvatske riječi. Ukazati je da je ovaj svjedok u zapisniku pred Županjiskim sudom u Dubrovniku od 19.05.2008.g, iako je na fotografiji prepoznao optuženog Tarla, nije tvrdio da ga je ovaj tjerao da čupa travu i govori hrvatske riječi niti tako nešto pripisuje licu koje ga je ispitivalo, niti pominje da su takve radnje prema njemu od ma koga zahtjevane. U pogledu tjeranja da se međusobno tuče sa drugim zatvorenicima, ovaj svjedok kod istražnog sudije navodi da su ga tjeroali da se tuče sa bratom, i da su to činili stražari. Dakle, u istrazi ovaj svjedok ne pominje Tarla Zlatka kao lice koje ga je tjeralo da se tuče sa bratom, već tvrdi da su to činili stražari, a optuženi Tarle nije bio stražar već islednik. Napomenuti je da je ovaj svjedok u istrazi na pokazanoj mu fotografiji prepoznao optuženog Tarla Zlatka i pri tom nije izjavio da je to lice ma koju radnju preduzelo na njegovu štetu. S toga tvrdnja ovog svjedoka na pretresu da ga je Tarle tjerao da se tuče sa rođenim bratom, kao i tvrdnja da ga je Tarle tjerao da čupa travu i govori hrvatske riječi(?), a da se to desilo nakon priznanja Hrvatske 15.01.1992.g., nije ubjedljiva pa time ni dovoljna da bi se smatrale kao nesumnjivo utvrđenim radnje koje se optuženom Tarle Zlatku stavljaju na teret u odnosu na oštećenog Matušić Đura.

Imajući prednje u vidu Apelacioni sud utvrđuje da je žalba branioca optuženog Tarla Zlatka, po osnovu pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, osnovana, pa je po tom osnovu ova žalba uvažena i prvostepena presuda u odnosu na ovog optuženog ukinuta shodno čl. 407 Zkp-u (Sl. list 57/09).

U odnosu na optuženog Gojnić Iva, drugostepeni sud ocjenjuje neosnovanom žalbu Specijalnog tužioca po osnovu pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja. Naime Specijalni tužilac žalbom tvrdi da je prvostepeni sud pogrešno cijenio iskaze svjedoka Bulić Zdenka, Krstić Iva, Lučić Marka i Marija, Grbić Davora i Bagoja Zlatka, kao i iskaz svjedoka Svalina Željka, a osnovom čega bi se zaključilo da Specijalni tužilac smatra da su ovi oštećeni neosnovano ispušteni iz činjeničnog opisa krivičnog djela za koje je oglašen krivim optuženi Gojnić Ivo.

Drugostepeni sud ukazuje da je svjedok oštećeni Svalina Željko, obuhvaćen činjeničnim opisom krivičnog djela za koje je optuženi Gojnić Ivo oglašen krivim, a Specijalni tužilac oštećene Bagoje Zlatka i Grbić Davora nije preciziranom optužnicom obuhvatio kao pasivne subjekte prema kojima je optuženi Gojnić izvršio krivično djelo, pa prvostepeni sud i nije mogao ova lica kao oštećene unijeti u činjenični opis krivičnog djela za koje je oglasio krivim optuženog Gojnić Iva. Takođe, nasuprot viđenju Specijalnog tužioca, drugostepeni sud

smatra da je prvostepeni sud pravilo iz činjeničnog opisa krivičnog djela za koje je oglasio krivim optuženog Gojnić Iva ispustio imena oštećenih Lučić Marka, koji se u odnosu na ovog optuženog nesigurno i neodređeno izjašnjavao »čini mu se«, Lučić Marija, koji uopšte ne pominje optuženog Gojnić Iva, kao i Krstić Iva koji se u odnosu na ovog optuženog izjašnjava »... misli da je a nije siguran«, jer su iskazi ovih svjedoka u odnosu na optuženog Gojnić Iva bile pretpostavke i neodređeni, ili ga nisu pominjali, pa sami po sebi, nisu mogli biti pouzdan dokaz za utvrđivanje njegove krivice u dijelu radnji koje su preduzete na njihovu štetu.

Osnovno se žalбом branioca optuženog Gojnić Iva osporava pravilnost činjeničnog utvrđenja u odnosu na ovog optuženog. Naime, prvostepeni sud između ostalog utvrđuje da je optuženi Gojnić Ivo udarao rukama Vitković Đura od oca Đura, i na taj način povređivao njegov tjelesni integritet, a to na osnovu iskaza ovog svjedoka oštećenog apostrofiranog na str. 158, a naime da ga je optuženi Gojnić Ivo udarao rukama, koji iskaz prvostepeni sud cijeni kao jasan i istinit. Međutim, iz iskaza ovog svjedoka, koji je interpretira na str. 33-34 prvostepene presude, ne proizilazi ovaj zaključak. Naime, svjedok Vitković Đuro od oca Đura je izjavio da ga je udarao kundakom Špiro Lučić tokom odvođenja na ispitivanje i da njega više niko drugi nije tukao. Dakle, drugostepeni sud utvrđuje da je prvostepeni sud u ovom dijelu pogrešno utvrdio činjenično stanje u odnosu na radnju koju je preduzeo optuženoj Gojnić Ivo a na štetu oštećenog Vitković Đura od oca Đura. Takođe, prvostepeni sud pogrešno utvrđuje na osnovu iskaza svjedoka Veramenta Pava, koji cijeni kao jasan i istinit, da je optuženi Gojnić Ivo, određivao stražarima kojeg zatvorenika da izvedu radi fizičkog zlostavljanja i da je na taj način postupao i prema Veramenta Pavu. Iz iskaza svjedoka Veramenta Pava, koji je interpretiran na str.42, prvostepene presude, takav zaključak se ne može izvesti. Svjedok Veramenta Pavo nije izjavio (bar kako je to interpretirano na navedenoj strani) da je optuženi Gojnić Ivo naložio da njega izvedu radi maltretiranja, a što prvostepeni sud utvrđuje, već je ukazao na optuženog Gojnić Iva kao lice koje je nakon objeda izvodio ljude i govorio koga treba tući, ne tvrdeći ono što utvrđuje prvostepeni sud da je na taj način postupao prema njemu i naredio da ga izvode i tuku.

Takođe je pogrešno činjenično utvrđenje prvostepenog suda u odnosu na radnje koje sud utvrđuje da ih je preduzeo optuženi Gojnić Ivo na štetu Moretić Antuna, Margaretić Đura i Batinić Srećka. Naime, prvostepeni sud iz iskaza svjedoka Margaretić Marka utvrđuje da je optuženi Gojnić Ivo udarao ova lica nogom obuvenom u vojničku čizmu dok su prolazila kroz špalir. Međutim, iz iskaza svjedoka Margaretić Marka, takav zaključak se ne može izvesti, pa pri tom imajući u vidu da svjedok Batinić Srećko ne pominje Gojnić Iva, kao ni Margaretić Đuro, a da se svjedok Moretić Antun o njemu paušalno izjašnjava, pamteći ga po nečovječju, drugostepeni sud utvrđuje da je prvostepeni sud u ovom dijelu pogrešno utvrdio činjenično stanje.

Prvostepeni sud na osnovu iskaza svjedoka Baule Pero, a koji cijeni kao jasan i istinit, a kome su kako navodi na str. 158, prvostepene presude, drugi zarobljenici kazali da je njega Ivo umjetnik udarao, utvrđuje da je »optuženi Gojnić Ivo ulazio u hangare ... i... udarao čizmom u predjelu rebara Baule Pera«. Međutim, na osnovu iskaza ovog svjedoka koji je interpretiran na str. 76 i 77 prvostepene presude, takav zaključak se po mišljenju drugostepenog suda ne može izvesti, jer svjedok Baule Pero nije tako rekao ili bar nije jasno da li je pominjući Iva umjetnika tvrdio da su mu drugi zatvorenici rekli da je ovaj njega udarao. Naime, svjedok Baule Pero je između ostalog izjavio, da je »...bio smješten u hangar u koji su ulazili stražari i udarali zarobljenike, a i on je više puta udaran...«, a zatim objašnjava da je po udaranju njih zarobljenika najviše se isticao »...jedan Perunović, koga su zvali Bokser, Lučić koji je najviše udarao Nikšu Lučića... kao i Ivo kuhar i Ivo umjetnik, koji je nosio »šorpion« i za koga je čuo od ostalih zarobljenika, jer on ne zna ko je njega udarao, jer je bio napadaču okrenut leđima, ali on ne zna ko ga je udario«. Po mišljenju drugostepenog suda iz ovakvog iskaza svjedoka Baule Pera nemože se pouzdano utvrditi čak ni da je ovaj svjedok pretpostavljao da je njega udarao Ivo umjetnik,

što je bio nadimak za optuženog Gojnić Iva, pa se činjenično stanje u ovom dijelu osnovano pobija žalbom branioca optuženog Gojnić Iva.

Imajući prednje u vidu Apelacioni sud ocjenjuje da je žalba branioca optuženog Gojnić Iva po osnovu pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, osnovana, pa ju je uvažio i prvostepenu presudu u odnosu na ovog optuženog po tom osnovu ukinuo i predmet vratio na ponovno suđenje.

Povodom žalbi branilaca optuženih Gligić Bora i Menzalin Iva i žalbe Specijalnog tužioca, a po službenoj dužnosti, drugostepeni sud je utvrdio da je prvostepeni sud prekoračio optužbu u odnosu na optuženog Gligić Bora i Menzalin Iva. Optužba je prekoračena i u odnosu na optuženog Lučić Špira, koji nije izjavio žalbu na prvostepenu presudu, ali je to sud utvrdio po osnovu povlastice povezanosti, cijeneći u smislu čl. 402 Zkp-u (Sl. list 57/09), kao da je takva žalba izjavljena, čime je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tačka 5 Zkp-u (Sl. list 57/09), o kojoj drugostepeni sud vodi računa po službenoj dužnosti u smislu čl. 398 st. 1 tačka 1 Zkp-u (Sl. list 57/09). Drugostepeni sud je imao u vidu odredbu čl. 409 st. 1 Zkp-u (Sl. list 57/09), koja daje mogućnost da se u određenom slučaju prvostepena presuda preinači kada je zahvaćena bitnom povredom odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tačka 5 Zkp-u (Sl. list 57/09), ali je našao da u konkretnom slučaju to nije moguće zbog prirode prekoračenja optužbe koju je počinio prvostepeni sud.

Naime, prvostepeni sud je u odnosu na optuženog Gligić Bora, Menzalin Iva i Lučić Špira, prekoračio optužbu iz razloga što što je utvrdio da su ovi optuženi povređivali tjelesni integritet i lično dostojanstvo i lica, koja optužnicom Specijalnog tužioca, nisu stavljena na teret ovim optuženima, pa je tako presudom izašao iz okvira optužnice u pogledu odlučnih činjenica i ovim optuženim uvećao kriminalnu količinu u odnosu na krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 st. 1 KZ SRJ. Tako prvostepeni sud oglašava krivim optuženog Gligić Bora da je između ostalog udarao zarobljivnike Obren Vida i Vidjević Iva u predjelu tijela, što mu Specijalni tužilac nije stavio na teret optužnicom preciziranom 19.03.2010.g.. Takođe je prvostepeni sud optuženog Menzalin Iva oglasio krivim izmđu ostalog što je izvodio iz objekta i tukao Krstić Iva i što je pesnicama, nogama, palicom u predjelu tijela, a nogom u međunožje udarao Mostina Anta, kao i Vučica Mata, iako Specijalni tužilac te radnje nije stavio na teret ovom optuženom u odnosu na oštećene Krstić Iva, Mostina Anta i Vučica Mata.

Na identičan način prvostepeni sud je postupio i u odnosu na optuženog Lučić Špira, kog je između ostalog oglasio krivim zato što je udarao kundakom puške, pendrekom i nogama po tijelu Strujić Mata, a Vučica Mata kundakom puške u predjelu bubrega, te Milković Mata čizmom u predjelu potkoljenice, iako Specijalni tužilac radnje preduzete prema ovim oštećenim nije stavio na teret optuženom Lučić Špiru.

U odnosu na optuženog Menzalin Iva, oko razloga prvostepene presude je u protivrečnosti sa izrekom, a dio razloga je međusobno protivrečan, što je drugostepeni sud utvrdio po službenoj dužnosti. Tako prvostepeni sud u pogledu krivičnog djela za koje je oglasio krivim optuženog Menzalin Iva, iz optužnice ispušta imena oštećenih Čučuk Đura, Jaganjac Mija i Prandel Petra, a na str. 164 prvostepene presude, daje razloge da je utvrdio da je optuženi Menzalin Ivo preduzeo radnje koje su mu optužnicom stavljene na teret u odnosu na ove oštećene, što je u protivurečnosti sa izrekom. Potom na str. 174 i 175 prvostepene presude, u odnosu na iste oštećene, dakle, Čučuk Đura, Jaganjac Mija i Prandel Petra prvostepeni sud daje razloge zašto smatra da nije dokazano da je optuženi Menzalin preduzeo radnje na njihovu štetu, što je u protivurečnosti sa razlozima na strani 164. Time je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tačka 8 Zkp-u (Sl. list 57/09), jer su razlozi prvostepene presude u ovom dijelu međusobno protivrečni, a dio tih razloga protivrečan sa izrekom prvostepene presude i to u pogledu odlučnih činjenica.

Na svega prethodno izloženog drugostepeni sud je po osnovu pogrešno utvrđenog krivičnog stanja uvažio žalbe optuženog Govedarica Mladena i njegovog branioca, kao i žalbe branilaca optuženih Tarle Zlatka i Gojnić Iva, i po tom osnovu u odnosu na ove optužene ukinuo prvostepenu presudu. U odnosu na ostale optužene prvostepena presuda je ukinuta po službenoj dužnosti i to povodom žalbi Specijalnog tužioca i žalbi branioca optuženih Gligić Bora, Menzalin Iva, jer je bila zahvaćena apsolutno bitnom povredom odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tačka 5 Zkp-u (Sl. list 57/09), a u odnosu na optuženog Menzalina i po bitnom povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tačk. 8 Zkp-u (Sl. list 57/09). U odnosu na optuženog Lučić Špira, prvostepena presuda je ukinuta takođe po službenoj dužnosti, povodom žalbi Specijalnog tužioca i žalbi branioca optuženih Gligić Bora, Menzalin Iva, jer je i taj dio presuđenja bio zahvaćen bitnom povredom odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tačka 5 Zkp-u, a to po osnovu principa *beneficium cohaesionis* – povlastice povezanosti, jer su razlozi zbog kojih je ukinuta presuda prema optuženima Gligić Boru i Menzalin bili i u korist optuženog Lučića, pa je drugostepeni sud cijenio kao da je i ovaj optuženi izjavio žalbu.

U ponovnom postupku odlučivanja prvostepeni sud će provesti dokaze koje je do sada proveo (osim čitanja fotokopije zapisnika o saslušanju svjedoka pred pravosudnim organima R. Hrvatske koji potiču iz perioda prije preuzimanja gonjenje od strane Crne Gore i neovjerene fotokopije medicinske dokumentacije), pa će pravilnom ocjenom dokaza pravilno utvrditi činjenično stanje i na njemu pravilno primijeniti krivični zakon te tako biti u prilici da donese zakonitu odluku. U slučaju da u dokaznom postupku ocjeni potrebnim da se pročitaju iskazi svjedoka koji nisu pribavljeni putem međunarodne pravne pomoći, već se nalaze u fotokopiji u spisima predmeta, zatražiće putem međunarodne pravne pomoći, shodno čl. 29 st. 2 tačka 1 Ugovora između RH i SRJ o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, a koji je Odlukom Skupštine Crne Gore o proglašenju nezavisnosti Crne Gore od 03.06.2006.g., preuzet, da pravosudni organi Hrvatske dostave ove zapisnike i ostale spise za kojim se ukaže potreba, u izvorniku ili ovjerenom prepisu, što se odnosi i na medicinsku dokumentaciju na ime oštećenih, a koja se u spisima nalazi u fotokopiji, pa će u tom slučaju narediti vještaku medicinske struke, a nakon što utvrdi da li je fotokopija medicinske dokumentacije koju je cijenio u nalazu i mišljenju tokom ranijeg prvostepenog postupka, identična sa originalima ili ovjerenim kopijama koje prvostepeni sud pribavi, da eventualno dopuniti nalaz i mišljenje Radi pravilnog utvrđenja činjenice da li je optuženi Govedarica Mladen bio islednik, što on tokom čitavog postupka negira, kao i radi pravilne ocjene iskaza svjedoka Vitković Đura, Lučić Marija, Bistrić Vlah i Bulić Zdenka, koji smatraju da ih je optuženi Govedarica saslušavao, prvostepeni sud će zatražiti zapisnike o primljenim obavještenjima, koji su sačinjeni u Morinju u postupku saslušanja ovih lica, od Vojnog arhiva Vojske Srbije, kako bi se na pouzdan način razjasnila ova činjenica i nakon toga ta činjenica dovela u vezi sa iskazima navedenih svjedoka.

Evropska konvencija o prenosu postupaka u krivičnim stvarima, na koju se prvostepeni sud poziva u razlozima presude, shodno njenom čl. 47, primjenjuje se samo na krivična djela učinjena nakon stupanja na snagu ove Konvencije za države ugovornice, kako se osnovano ukazuje žalbom branioca optuženog Govedarice. Dakle, ovu Evropsku konvenciju Crna Gora može primjenjivati samo na krivična djela koja su izvršena nakon 31.12.2002.g.. Napomenuti je, da ovoj Konvenciji nije pristupila SRJ niti SFRJ.

Nema smetnji da prvostepeni sud u ponovnom postupku u okviru dokaznog postupka izvrši uvid u fotografije koje je samoinicijativno predao sudu optuženi Tarle Zlatko, niti da koristi iskaze svjedoka – oštećenih koji su se izjašnjavali o sadržini ove fotografije. Ove fotografije su od strane suda pribavljene na zakonom dopušten način, a u njihovu autentičnost nije bilo sumnje. Ne koristiti ovu fotografiju značilo bi da se ne koristi i ne cijeni dokaz koji može biti u korist optuženog koji ga

je predao sudu, čime bi bilo povrijeđeno pravo odbrane optuženog Tarla, jer bi se isključio dokaz za koji on očekuje da mu je u korist, jer svakako nije dao fotografiju da ne očekuje da će putem nje biti od strane svjedoka – oštećenih, koji opisuju ponašanje pojedinaca u Morinju, biti distanciran od tih radnji. To što je fotografija pokazana i svjedocima – oštećenim, čiji iskaz se ne odnosi na Tarlea, takođe ne utiče na valjanost iskaza ovih svjedoka u dijelu u kom su prepoznali ili nisu prepoznali na fotografiji nekog od optuženih ili su ga pogrešno označili. Upravo ta činjenica može služiti za provjeru iskaza svjedoka posebno u dijelu koji se odnosi na optužene koji se nalaze na fotografiji. Činjenica da je u pitanju grupna fotografija na kojoj se nalaze ne samo trojica ovdje optuženih već i još dva lica, isključuje njeno sugestivno dejstvo na svjedoke, a činjenica da fotografija potiče iz vremena izvršenja djela, samo doprinosi utvrđenju istine i olakšava svjedocima da se na pouzdaniji način izjasne. Svjedok - oštećeni ima pravo da razgleda predmete koji služe kao dokaz, pa time i fotografiju koja se koristi kao dokaz u krivičnom postupku i da se u vezi sa njenom sadržinom izjasni na način kako su to svjedoci činili. Dakle, u konkretnom slučaju ne radi se o radnji prepoznavanja, već o dokazu koji svjedoci - oštećeni imaju pravo da razgledaju, komentarišu u vezi sa njim sugerišu i ukazuju u skladu sa svojim ovlašćenjima oštećenih u krivičnom postupku.

Radi pravilnog usmjerenja ponovnog prvostepenog postupka, Apelacioni sud smatra potrebnim ukazati sledeće:

Prvostepena presuda ukinuta je u odnosu na presuđeni dio, a to znači u odnosu na krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 KZ SRJ. S toga se predmet vraća na ponovno suđenje samo u odnosu na ovo krivično djelo. Jedinu djelotvorni pravni osnov po kome bi se u ponovnom krivičnom postupku sudilo i za krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, bila bi žalba Specijalnog tužioca izjavljena zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 376 st. 1 tačka 7 Zkp-u (Sl. list 71/03), a naime zbog toga što prvostepeni sud nije u potpunosti riješio predmet optužbe, što u konkretnom nije slučaj, budući Specijalni tužilac po tom osnovu nije pobijao prvostepenu presudu, pa drugostepeni sud, koji ovu povredu postupka ispituje samo po osnovu izjavljene žalbe ovlašćenog tužioca, ne može intervenisati u smislu čl. 386 st. 2 u vezi čl. 369 st. 1 Zkp-u (Sl. list 57/09) i u tom dijelu predmet vratiti na ponovno suđenje.

APELACIONI SUD CRNE GORE
Podgorica, dana 25.11.2010. godine

Zapisničar,
Lj. Košarac s.r.

PREDSJEDNIK SUDA - VIJEĆA
Dragutin Čolaković s.r.

Napomena:

Optužnica sa predlogom za određivanje pritvora KtS.br.7/08 od 15. 08. 2008, Presuda Višeg suda u Podgorici K.br.214/08 od 15.05.2010; Žalba Vrhovnog državnog tužioca KtS. Br. 7/08 od 09.06.2010; Rješenje Apelacionog suda Crne Gore, Ksž.br. 20/10 od 25.11.2010 su obrađene (prekucane) od strane Centra za građansko obrazovanje i prezentirane u originalu u ovoj publikaciji.

Izostavljene su adrese i JMBG brojevi, sve ostalo je autentično.

Ks.br. 33/10

U IME CRNE GORE

VIŠI SUD U PODGORICI - Specijalizovno odjeljenje za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina u vijeću sastavljenom od sudije Žižić Milenke, kao predsjednika vijeća, sudija Dragice Vuković i Biljane Uskoković kao članova vijeća, sa zapisničarom Ujkić Marukom, u krivičnom predmetu protiv G.M i dr. zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st. 1. KZ SRJ u sticaju sa krivičnim djelom ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SRJ, po optužnici VDT Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina Podgorica Kts. br.7/08 od 15.08.2008. godine, nakon dovršenog glavnog, javnog pretresa, dana 19.12.2011 i 20.12.2011 godine u prisustvu zamjenika Specijalnog tužioca Lidije Vukčević, optuženog G.M. i njegovog branioca G.R. advokata iz Podgorice, optuženog T.Z. i njegovog branioca N. R. advokata iz Podgorice postavljenog po službenoj dužnosti, nakon tajnog vijećanja i glasanja dana 25.01.2012 . godine, donio je i javno objavio

P R E S U D U

Optuženi:

G.M., rođen u F - BiH, sa prebivalištem u H N - ul. N br. B, državljanin C G, oženjen, otac dvoje djece, završio Mornaričku vojnu akademiju i školu bezbjednosti, vojni penzioner, srednjeg imovnog stanja, ranije neosudjivan.

T.Z., rođen u M, sa prebivalištem u B, ul. V I br. , državljanin C G, razveden, otac troje djece, završio vojnu akademiju, lošeg imovnog stanja, ranije neosudjivan.

-na osnovu člana 373 tačka 2 Zakonika o krivičnom postupku

OSLOBADJAJU SE OD OPTUŽBE

Da su:

- Optuženi G.M. u periodu od 3 oktobra 1991. godine do 18 avgusta 1992. godine a optuženi T.Z. u periodu od 3.10.1991. godine do 21.01.1992. godine, kao pripadnici rezervnog sastava

Jugoslovenske narodne armije i to okrivljeni G.M. kao pripadnik aktivnog sastava Jugoslovenske narodne armije - načelnik službe bezbjednosti komande 367 mornaričke pozadinske baze vojno pomorskog sektora Boka i isljednik, a okrivljeni T.Z. u svojstvu isljednika, za vrijeme oružanog sukoba u Republici Hrvatskoj između Jugoslovenske narodne armije i Hrvatskih oružanih formacija na području Opštine Kotor u takozvanom "Centru za prihvatanje zarobljenika" u mjestu Morinj kršeći pravila međunarodnog prava utvrđena III-om Ženevskom konvencijom o postupanju sa ratnim zarobljenicima čl. 3 st.1. tač. a i c čl. 13. i čl.17 i II- im dopunskim protokolom uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemedjunarodnih oružanih sukoba čl. 4. st.1 i 2. tač. A i E naredjivali i vršili mučenja, nečovječna postupanja, nanošenje velikih patnji i povreda tjelesnog integriteta prema ratnim zarobljenicima koji su u takozvani Centar dovođeni sa Dubrovačkog područja, na način što su :

- okrivljeni G.M. prilikom obavljanja informativnog razgovora i ispitivanja ratnih zarobljenika a u cilju iznudjivanja iskaza o njihovom učešću u oružanim formacijama Republike Hrvatske i podacima o tim formacijama, kada ne bi dobio zadovoljavajući odgovor udario ih rukama i pendrekom i to: ratnog zarobljenika-oštećenog V.Đ. (od oca Đ.) koji je bio vezan lisicama udario pendrekom više puta u predjelu tijela - rebra bočno, ratnog zarobljenika oštećenog L. M., koji je bio vezan lisicama ošamario, ratnog zarobljenika- oštećenog Č.B. kojeg je ispitivao u više navrata i koji je bio vezan lisicama, nakon što mu je prilazio vičući, više puta ga odgurnuo prema stražaru koji se nalazio iza oštećenog po zahtjevu G. i koji je zatim oštećenog Č. u prisustvu G. udario kundakom u predjelu ledja, dok je prilikom ispitivanja ratnog zarobljenika - oštećenog B.Z., koji je bio vezan lisicama pravio pauze tokom kojih je po njegovoj naredbi stražar udario oštećenog B. u predjelu tijela, nakon čega je okrivljeni G. nastavio ispitivanje, te naredjivao stražarima da ulaze u hangare i fizički zlostavljaju, tuku zarobljenike među kojima su se nalazili ratni zarobljenici - oštećeni Š.P., B.S. i R.J., povredjujući na taj način tjelesni integritet i lično dostojanstvo oštećenih.
- okrivljeni T.Z. prilikom ispitivanja ratnih zarobljenika, a u cilju iznudjivanja iskaza o njihovom učešću o oružanim formacijama Republike Hrvatske i podacima o tim formacijama vršio turturu i prinudu i naredjivao da se nad zarobljenicima iste vrše tako što je prilikom ispitivanja ratnog zarobljenika- oštećenog K.R. koji je bio vezan lisicama, pravio pauze, tokom kojih je po njegovoj naredbi u objekat ulazili stražari i udarali oštećenog, nakon čega je okrivljeni T. nastavljao ispitivanje, da bi prilikom ispitivanja ratnog zarobljenika-oštećenog B.D. kojeg je ispitivao u 3 navrata, primoravao ga da prizna da je na fotografiji koju mu je pokazao, a na kojoj se nalazio hrvatski vojnik, upravo on i govorio da mu je poginuo otac, što sve nije bilo tačno, koje radnje je preduzicao u cilju iznudjivanja iskaza, a na pitanje oštećenog može li reći stražarima da ih ne tuku odgovorio je "tući će te", zatim pravio pauze tokom kojih su po njegovoj naredbi okrivljeni L.Š. udario oštećenog nogom obuvenom u vojničku čizmu u predjelu potiljka, a stražari oštećenog izveli iz objekta gdje je ispitivan, udarajući ga, a zatim u blizini objekta vezali lisima za stalažu na način da mu se tijelo nalazilo u neprirodnom položaju, iscrpljući ga, u kojem položaju se nalazio nekoliko sati, nakon čega je vraćen u objekat za ispitivanje gdje je zatim okrivljeni T. Z. nastavljao ispitivanje, te izvodio iz objekata zarobljenike među kojima se nalazio ratni zarobljenik - oštećeni M.Đ. i od istih zahtjevao da govore hrvatske riječi, čupaju travu, leže na zemlji i međusobno se tuku, pri čemu je udario nogom oštećenog M. i od istog zahtjevao da se tuče sa bratom pa kada je oštećeni to odbio udario ga pendrekom više puta u predjelu ledja, povredjujući na taj način tjelesni integritet i lično dostojanstvo oštećenih;
- čime bi izvršili krivično djelo ratni zločin protiv protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 Krivičnog Zakona Savezne Republike Jugoslavije.

Troškovi krivičnog postupka u oslobadajućem djelu padaju na teret budžetskih sredstava suda.

O b r a z l o ž e n j e

Vrhovno državno tužilaštvo Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, Optužnicom Kts.br. 7/08 od 15.08.2008. godine stavilo je na teret G.M., T.Z., G.I., L.Š., M. I. i G. B. izvršenje krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st.1. KZ SRJ u sticaju sa krivičnim djelom ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. KZ SRJ. Zastupajući optužnicu na glavnom pretresu zamjenik specijalnog tužioca Lidija Vukčević je precizirala činjenični opis optužnog akta i to na zapisnicima o glavnom pretresu od 19.03.2010. godine (strana 3 do 7 zapisnika o glavnom pretresu), 30.03.2010. godine (strana 2 zapisnika o glavnom pretresu) i 19.04.2010. godine (strana 5 zapisnika o glavnom pretresu). Na zapisniku o glavnom pretresu od 30.03.2010. godine, tužilac je precizirao radnje optuženog G.B. u odnosu i na oštećene O.V. i V.I.. Na zapisniku o glavnom pretresu od 19.04.2010. godine, tužilac je precizirao radnje optuženog M.I. i u odnosu na oštećenog K.I. i M.A., a na zapisniku od 30.03.2010. godine, precizirao je i radnje koje je optuženi M. I. preduzimao prema V.M.. Na zapisniku o glavnom pretresu od 30.03.2010. godine tužilac je precizirao radnje optuženog L.Š. i u odnosu na oštećene S.M., V.M. i M.M.. U ponovljenom postupku tužilac je precizirao činjenični opis optužnice na glavnom pretresu od 11.11.2011. godine (strana 2 do 7 zapisnika o glavnom pretresu). Konačno tužilac je precizirao činjenični opis optužnice i na zapisniku o glavnom pretresu od 19.12.2011. godine (strana 2 zapisnika o glavnom pretresu) i to u odnosu na radnje koje je preduzimao optuženi G.B. u odnosu na oštećenog ratnog zarobljenika B.B., u odnosu na radnje koje je preduzimao M.I. u odnosu na oštećenog P.L., te i riječ “organizovanim” u kontekstu hrvatskih oružanih formacija.

U završnoj riječi, nakon analize izvedenih dokaza, predložila je da sud optužene oglasi krivim i osudi na kazne u granicama koje su propisane zakonom, pri tom vodeći računa da se radi o najtežim krivičnim djelima.

Punomoćnik oštećenih Tamara Durutović, je u završnoj riječi ukazala na izvedene dokaze, ocijenivši da je optužnica dokazana brojnim izvedenim dokazima, kvalitetnim iskazima svjedoka, materijalnim dokazima, u potpunosti prihvativši analizu izvedenih dokaza od strane tužioca u činjeničnom smislu u odnosu na radnje koje su stavljene na teret optuženima, a imovinsko pravni zahtjev će ostvariti u redovnoj građanskoj parnici.

Rješenjem Apelacionog suda Crne Gore Ksž.br.20/10 od 25.11.2010. godine, navedeno je da je prvostepena presuda ovog suda K.214/08 ukinuta u odnosu na presudjeni dio, a to znači, u odnosu na krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. KZ SRJ. Jedini djelotvorni pravni osnov, po kome bi se u ponovnom krivičnom postupku sudilo i za krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st.1. KZ SRJ, bila bi žalba specijalnog tužioca zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 376. st.1 tač. 6. ZKP-a, a sa razloga što prvostepeni sud nije u potpunosti riješio predmet optužbe, a u kom pravcu Specijalni tužilac po ovom osnovu nije pobijao prvostepenu presudu. Sa ovih razloga, cijeneći naloge iz Rješenja Apelacionog suda Ksž. br.20/10 ovaj sud je na osnovu čl. 412. ZKP-a za osnovu uzeo samo onaj dio optužbe koji se odnosi na ukinuti dio presude.

Odredbom čl. 412. st.4. ZKP-a propisano je da je prilikom izricanja nove presude prvostepeni sud vezan zabranom iz čl. 400. ZKP-a. Zabrana reformatio in peius (zabrana preinačenja na gore), važi za sud, ne i za tužioca koji tužbom slobodno raspolaže i koji je i u ponovljenom postupku optuženim stavio na teret i krivično djelo ratni zločin protiv civilnog

stanovništva iz čl. 142. st.1. KZ SRJ. Kako sud u ovakvoj procesnoj situaciji nije mogao izreći presudu kojom se optužba odbija po članu 372. ZKP-a, jer se slučaj ne može podvesti ni pod jedan od predviđenih osnova, a ne bi mogao izreći ni oslobadajuću presudu po članu 373. ZKP-a, jer se slučaj ne može podvesti ni pod jedan od predviđenih osnova oslobađanja, to je sud osnovom čl. 412. ZKP-a za osnovu uzeo samo krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. KZ SRJ, jer je jedino tako mogao postupiti da bi izbjegao bitnu povredu odredaba postupka iz čl. 386. st.1. tač. 6. ZKP-a. U ukinutoj presudi bila je data blaža pravna kvalifikacija od one iz optužnice. Specijalni tužilac presudu nije pobijao u tom pravcu, što znači da se saglasio sa pravnom ocjenom datom u presudi, i u slučaju ukidanja presude ne može se vraćati na pravnu ocjenu iz optužnice, već pravni osnov na novom glavnom pretresu i odluci, može da bude samo pravna ocjena iz ukinute presude. Sa tog razloga sud je iz činjeničnog opisa izostavio radnje optuženih koji se odnose na krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st. 1. KZ SRJ.

Optuženi G.M., u svojoj odbrani u prethodnom postupku, u bitnom navodi, da je školovani mornarički oficir tadašnje JNA, a u činu poručnika Bojnog broda 01.09.1990. godine postavljen je za načelnika službe bezbjednosti komande pozadinske mornaričke baze u Kumboru, dakle svih pozadinskih jedinica VPS Boka, a kao pomoćnike u činu podoficira dobio je V.M. i B.M.. Pretpostavljeni starješina po komandnoj liniji mu je bio pukovnik M.R. a neposredni starješina po stručnoj liniji bio mu je kapetan fregate broda K.H. koji je bio načelnik bezbjednosti VPS Boka. Osnovni posao mu je bio kontraobavještajna zaštita svih jedinica u zaštiti baze. 20/21.09.1991. godine naredjena je mobilizacija njegovih jedinica koja je sprovedena u narednih 5-7 dana kada je došlo do mobilizacije 3.300 pripadnika čime je formirana velika jedinica. Dana 01.oktobra 1991. godine počela su borbena dejstva između jedinica JNA i Hrvatskih paravojnih snaga, a dužnosti jedinice baze kojima je bio načelnik bezbjednosti bile su intendantsko obezbjeđivanje ishrane, oblačenje, održavanje higijene, transporta ljudstva i materijalnih sredstava, potpuno tehničko obezbjeđenje jedinica, a dijelom i mornaričko - tehničko obezbjeđenje sektora, uskladištenje, čuvanje i održavanje kompletnih ubojnih sredstava, te kompletnog građevinskog obezbjeđenja, sanitetsko zbrinjavanje, protivpožarno obezbjeđenje i dr. Kako je 01.oktobra 1991. godine došlo do borbenih dejstava, to je naredbom komandanta IX. VPS Boka 03.oktobra 1991. godine formiran Sabirni centar za prihvrat ratnih zarobljenika u Morinju, a naredbi komandanta sektora prethodila je naredba sa vrha komandne hijerarhije odnosno Saveznog Sekretarijata za Narodnu Odbranu Beograd. I ako lično nije pročitao ovu naredbu sa njom je upoznat na sastanku pukovnika M. na kome je bio prisutan kompletan štab komande. Neposredna naredba izdata je poručniku Bojnog broda L.J.K. zv. "L" koji je do tada bio komandant odreda popisnih minolovaca u Lepetanama, a koga je kasnije zamijenio Z.H. takodje zv. "L". Iz sastava komandne baze određen je stariji vodnik I klase P. Š. zv. "Š." sa zadatkom da uspostavi obezbjeđenje i komplet infrastrukturu u Centru tako što je dobio sve normative da bi centar počeo da radi. Prije prihvata prvih zarobljenika pošao je i obišao centar da bi vidio kako je to Š. sprovodio i tada je vidio da su to ustvari 4-5 drvenih napuštenih objekata koji su ranije služili kao skladište vojne municije i uslovi u tim objektima nijesu bili dobri, ali u tom trenutku se nije moglo bolje i isti nijesu imali ni struju ni vodu. Naredbom načelnika službe bezbjednosti VPS-a H. K., oformljen je tim islednika u ovom Sabirnom centru na čijem je čelu bio kapetan I klase M.K., a njegov zamjenik kapetan I klase T.Z.. U sastavu su bili i aktivni major R.G., rezervni poručnik Bojnog broda Z.D. i dva potporučnika tako da je M.K. bio najodgovorniji čovjek u centru i ako komandant centra u tom zvanju nije postojao. Prihvat prvih zarobljenika bio je u noći 03.10.1991. godine i zarobljenici su došli vojnim brodom desantnim čamcem gdje ih je čekala vojna policija, a kako je bio prisutan vidio je da se radi o desetak ljudi gdje su bili vezani dvojica po dvojica, a radilo se o aktivnom

borbenom sastavu jer je to bila komplet posada jednog topa zarobljenog iznad Molunta, na teritoriji Hrvatske. Nakon što ih je preuzela vojna policija isti su vojnim vozilima prevezeni do Sabirnog centra u Morinju. Bio je prisutan u centru kada je izvršen prihvrat zarobljenika i sve je uradjeno na način kako to propisi nalažu jer je stariji vodnik Š. bio preuzeo obavezu oko obuke stražarske službe i prihvata zarobljenika, dobio je sve propise o postupanju sa ratnim zarobljenicima kao i Ženevsku konvenciju tako da je taj prvi prihvrat bio u potpunosti u duhu sa propisima i konvencijama. Za svo vrijeme rada centru a koji je rasformiran 02.07.1992. godine što se tiče ishrane nije bilo podvajanja između zarobljenika i njihovog ljudstva. Za svo vrijeme rada centra nije imao ovlaštenja za bilo kakvom komandom bilo prema isledničkom timu, bilo prema obezbjedjenju vezano za njihovo funkcionisanje i rad u centru. O radu islednika ne zna ništa neposredno jer su oni svoje izvještaje i zapisnike dostavljali direktno H.K. načelniku službe bezbjednosti i svi zarobljenici su saslušavani od strane islednika jer je islednika bilo 7 i sasvim dovoljno. Isledjivanja su vršena u posebnim kontejnerima i uvijek jedan islednik i jedan zarobljenik i o svim isledjivanjima su sačinjavani zapisnici. Kao islednik neposredno je saslušao samo jedno lice i to u maju mjesecu 1992. godine, a po naredjenju K.H. i zna da se radilo o zarobljeniku koje se prezivalo K. i koji je bio predsjednik HDZ-a Mladeži BIH. Saslušanje je obavljeno u jednom od kontejnera i isto je snimljeno tajno i video i tonski. Poznato mu je u jednom slučaju da je jedan od zarobljenika bio pretučen i to u zimu 1992. godine, a radilo se o zarobljeniku B.V. iz Dubrovnika što mu je lično rekao M.K. koji mu je i pojasnio da je B. bio pristao na saradnju ali da se u međuvremenu desilo njegovo prebijanje te da ni za jedan drugi slučaj prebijanja zarobljenika ne zna. Za vrijeme rada Centra desetak puta su isti posjećivani od strane Predstavnik Medjunarodnog Crvenog Krsta. Poznato mu je da su za vrijeme rada Centra 3 lica umrla i to Č. od posledica bolesti karcinoma, B. od posledica srčanog udara, a u proljeće 1992. godine jedan zarobljenik je izvršio samoubistvo vješanjem u jednom od kontejnera dok je čekao islednika radi saslušanja i u svim slučajevima je obavljeno saslušanje od strane istražnog sudije Vojnog suda i obavljena sva potrebna vještačenja u cilju istrage uzroka smrti. Naveo je i to da nije izdavao bilo kakva naredjenja za postupanje sa zarobljenicima a i da je mogao nikada ne bi izdao naredjenje da se zarobljenik muči i zlostavlja. U Centru je upoznao G.I. koji je bio rezervni starješina u činu poručnika i on nije davao stražarsku dužnost, M. I. je bio kuvar koji je radio na raspodjeli hrane i ni on nije davao stražarsku dužnost. Poznato mu je ime G.B. ali se ne može sjetiti šta je mogao biti, a L.Š. poznaje dobro. On je u centru bio jedno vrijeme stražar, a u obavljanju poslova je bio krajnje precizan i ozbiljan i da bi smio garantovati da on nikada nikoga nije ni maltretirao ni zlostavljao. Obaveza stražara u centru je bila obezbjedjenje objekata i po naredbi islednika sprovođenje zatvorenika radi saslušanja, a to je radio i L.Š. koji bi stajao ispred kontejnera dok islednik ispituje.

Na glavnom pretresu je naveo da je izjavu kod istražnog sudije dao u konfuznom stanju isključivo zbog toga što je u zahtjevu za sprovođenje istrage bio naveden kao prvooptuženi, a istu je dao sa dobrim i iskrenim namjerama da se u toku istrage sagleda stvarno i realno stanje oko Morinja. Naveo je da mu nije poznato da li je neko iz Uprave bezbjednosti imao ulogu oko formiranja logora Morinj, a da je kasnije saznao da je isti formiran u organizaciji Uprave bezbjednosti. U to vrijeme bio je na dužnosti Načelnika službe bezbjednosti u komandi 367-me Mornaričke pozadinske baze vojno pomorskog sektora Boka, da mu je po stručnoj liniji pretpostavljeni bio K.H. kao Načelnik službe bezbjednosti Devetog vojnopomorskog sektora Boka, a pretpostavljeni K.H. je bio Načelnik odjeljenja službe bezbjednosti vojno pomorske oblasti u Splitu L.J.B. je pretpostavljena bila Uprava bezbjednosti i General A.V. Načelnik Uprave bezbjednosti generalštaba JNA u SFRJ. Njegove dužnosti kao Načelnika službe bezbjednosti u komandi 367-me mornaričke pozadinske baze vojnopomorskog sektora su bile kontraobavještajna zaštita jedinice kao opšti zadatak, suprostavljanje stranim obavještajnim

službama na sve moguće načine, sprečavanje terorističkih organizacija povezanih sa unutrašnjim neprijateljem pri izvodjenju diverzija, sabotaza i druge radnje koje su uperene prema jedinici, razotkrivanje teških krivičnih djela u pogledu izazivanja masovnih pobuna, sabotaza odnosno radnje koje ometaju normalno funkcionisanja rada jedne jedinice, da učestvuje kao član komande i edukuje svoga komandanta iz domena bezbjednosti. Naveo je i to da nikada nije postupao u svojstvu islednika jer tom timu nije pripadao niti je pak koga ispitivao jer bi o tome morao ostati pisani trag u formi zapisnika, da je samo u jednom navratu po naredjenju M.M. Načelnika kontraobavještajne službe mornarice, a ne K.H. kako je to kazao kod istražnog sudije obavio preliminarne razgovor sa K.M., a ne sa izvjesnim K. kako je to naveo greškom kod istražnog sudije, da je razgovor sa K. obavio u ulozi organa bezbjednosti, a ne islednika, a sa namjerom da se to lice "vrbuje" jer su imali informacije da je Predsjednik HDZ-a mladeži pa je on odredjen da ga on sasluša jer je imao veće iskustvo. Prilikom saslušanja K. u prostoriji sem njih dvojice nije bio niko prisutan. Razgovor koji su vodili je bio opušten i relaksiran, a sa ciljem da bi se došlo do što više podataka da bi se izvršila "vrbovka". Ne sjeća se da li je iz prostorije u kojoj je čekao da K. dovedu na razgovor vidio kada su istog do njega dovodili ali kada je isti doveden na njemu nije primijetio ništa neubičajeno. Nikada nikoga on nije udario, niti je pak kome od stražara naredio da nekoga udara. Greškom je kod istražnog sudije kazao da je L.Š. bio stražar jer je on ustvari bio rezervni vojni policajac, a on kao organ bezbjednosti nije imao nikakve ingerencije nad vojnom policijom. Naveo je da mu je bio poznat zadatak istražitelja i da su isti imali zadatak da zarobljenike saslušaju na okolnosti zarobljavanja, pod kojim okolnostima je zarobljen, koje je svojstvo imao i da na taj način dobiju obavještenja koja bi bila od koristi njihovom komandovanju, da se sagledaju eventualni elementi krivičnih djela tih lica i daju na dalji tretman istražnom organu Vojnog suda u koliko u njihovim radnjama ima elemenata krivičnog djela. Pojasnio je i to da je 18 puta posjetio Morinj. Prvi put je Sabirni centar obišao krajem septembra 1991. godine po naredjenju Komandanta baze gdje je trebalo izvršiti izvidjanja vezana za smještajne kapacitete centra kada je skupa bio sa komisijom stručnjaka. Vodja te grupe bio je potpukovnik M. koji je bio u obavezi da o svemu informiše komandanta. Drugi put Sabirni centar obišao je 03.10.1991. godine po naredjenju K.H. kada je obavljen prihvrat prvih zarobljenika. Bio je na obali kada su dovezeni prvi zatvorenici a potom je bio i prisutan i u Sabirnom centru i posmatrao je da je Š. u prostoriji nakon što je izvršen detaljan pretres zarobljenih lica im davao čebad nakon čega su isti smješteni. Nije vidio da je tom prilikom neko od zarobljenika udaran mada ne isključuje mogućnost da ih je neko od policije prije nego što su došli u Morinj udarao jer je vidio da su izudarani, da se ne sjeća da li je prilikom prihvata prvih zarobljenika bilo kakvog verbalnog kontakta sa zarobljenicima, da je po njemu sve proteklo po propisima o čemu je izvjestio K. jer niko od prisutnih policajaca nije nekorektno postupao prema zarobljenicima, jer da je to vidio sigurno bi kao čovjek odreagovao. Dok je Š. uzimao podatke od prvih zarobljenika među imenima je vidio ime B. V., pa sobzirom da ga nije poznao pitao je ko je B. jer je isti bio izudarani i iscrpljeni pa je sa B. razgovarao tu minut- dva sa aspekta službe i bio je iznenađen što je B. među tim ljudima. Od K.M. je saznao da je B. jedno veće dobio batine da on ne zna ko ga je izudarao i da mu je lično žao što se to desilo. On niti je bio nadležan, niti ga je bilo ko morao izvještavati o tome da li se vrši maltretiranje zarobljenika mada se sjeća da mu je u nekoliko navrata oficir bezbjednosti G. rekao da u smjeni B.P. koji je bio vodja smjene straže u centru ima malo premlaćivanja, a G. mu je to saopštio jer su se od ranije poznavali i radili su skupa u Dubrovniku. Treći put kada je obišao Sabirni centar to je bilo po naredjenju komandanta baze da se obezbjedi bolje pozadinsko obezbjedjenje kompleksa Morinj a i tada je bio sa grupom stručnjaka. Sledeći njegov dolazak je bio vezan za posjetu zarobljenika R.A. kada mu nije omogućeno da istog posjeti, jer je za istog imao intervenciju. Sledeća posjeta vezana je bila za dolazak ekipe TV Podgorica, a potom sledeći dolazak u Sabirni centar bio je vezan za dvije intervencije koje je imao za Š.P., čiji otac

je bio prijatelj sa A.Z.. Sledeća posjeta Sabirnom centru bila je posjeta zarobljeniku L.J.M. za koga je takodje imao intervenciju. Sledeća posjeta zarobljeniku B.B., a naredne dvije posjete su bile vezane prva za postavljanje tehnike u cilju saslušanja K.M., a sledeća obavljanje razgovora sa K.M.. Naredna posjeta je bila po naredjenju Pukovnika M. kada je Sabirni centar obilazio Admiral J. a naredna dva puta je bio prisutan kada je Sabirni centar obilazio Medjunarodni Crveni Krst. Sledeći dolazci u Sabirni centar bili su vezani za posjetu pritvoreniku J.M. za koga je imao intervenciju, a naredna posjeta B.B. jer ga je njegov kolega K. O. informisao da se sa B. u Morinju nalazi jedan zarobljenik koji je B. prošpijao da je ubio 9 Srba pa mu je K. saopštio da on u to sumnja i kazao mu da ga maltretiraju pa je njegova uloga bila da obezbjedi svome kolegi O. K. da udje u objekat Morinj. Njegov poslednji dolazak u Sabirni centar bio je 14/15 avgust 1992. godine kada je rasformiran Morinj i kada je on bio po naredjenju A.Z. zadužen oko razmjene zarobljenika. Sve je sprovedeno bez greške, o čemu je i izvijestio i A.Z.. Naveo je i to da je njegova ratna radna uniforma kao Poručnika Bojnog broda bila pištolj “šorpion”, opasač, mornaričko ratno odijelo, čizme i automatska puška. Nije bio zadužen sa pendrekom. Naveo je i to da mu nije poznato da li je vodjena posebna evidencija ratnih zarobljenika i civila i da je to za njega bila ista kategorija. Dalje je naveo da nikada nije imao nikakvu komandu nad stražarima niti je pak nekome od njih naredio da bilo koga zlostavljaju ili muče, da nikada nije vidio nekoga da prilikom ispitivanja zarobljenika ga drže vezanog, niti je za vrijeme svojih posjeta u Sabirnom centru vidio da se neko od zarobljenika maltretira ili udara, a da on lično nikad nikoga u Morinju nije niti udario šakom odnosno da prstom nikoga nije takao. Naveo je da je za vrijeme boravka u Hrvatskoj imao probleme koji počinju krajem 1990. godine, traju tokom 1991. godine a naročito u maju i junu 1991. godine i traju do današnjeg dana jer je kroz novine satanizovan kao zloglasni Kosovac i njegovo ime u javnosti se pominje uglavnom u negativnom kontekstu.

Na glavnom pretresu od 14.04.2011. godine je naveo da su članovi isledničkog tima bili, K.M. kapetan I klase, T.Z. kapetan I klase, potpukovnik G. R., major S.D. i K.P. kapetan I klase. Negdje od 15 oktobra tim je pojačan potpukovnikom M.M., majorom D.D. i kapetanom I klase P. Tim je informatički pojačan sa M.P. i potpukovnikom sa prezimenom U.. Članovi isledničkog tima su svakodnevno imali brifinge, kojima nikada nije prisustvovao. Sem njega u Sabirnom centru brkove su imali K., G. i T., mornaričku uniformu nosio je Z.D., a kožne jakne T., K. i S. SNB uniformu nosili su P., K., D. i G.. Nakon izlaska iz pritvora saznao je da je od strane kontraobavještajne službe u Podgorici po naredjenju Uprave bezbjednosti, dokumentacija spaljena. B.V. saslušavao je T., L. M. je saslušavao G., a D. Z. Š.. B.Z. se različito izjašnjavao u pogledu lica koja su ga saslušavala. Ni jednog zarobljenika dovedenog u Sabirni centar nije prstom dirnuo, jer je to njegova ljudska osobina i osobina kao oficira. Z. B., M. S. i lice po prezimenu P. spasio je klasičnog vješanja ispred kasarne u Kumboru. R.S. saslušavali su G. i P.. Na zapisniku o glavnom pretresu od 18.10.2011 je naveo i to da je uputstvo o metodama sredstvima rada organa bezbjednosti JNA je jedinstveno za kompletnu JNA i po tom uputstvu je i on postupao. Nije imao ovlaštenje da samoinicijativno obavlja informativne razgovore sa zarobljenicima u Sabirnom centru već je to mogao da radi isključivo I. po naredjenju K.H.. Naveo je i to da ukoliko bi bilo vršeno saslušanje lica koja su se nalazila u Sabirnom centru ista bi bila svrstana u kategoriju “unutrašnji neprijatelji”, a imajući u vidu stanje u kome se nalazila zemlja i status JNA.

U završnoj riječi je lično i preko branioca, nakon detaljne analize iskaza svjedoka i analize ostalih izvedenih dokaza, predložio da ga sud oslobodi od optužbe.

Optuženi T.Z. u svojoj odbrani u prethodnom postupku u bitnom navodi da je Vojnu

akademiju završio 1980. godine. Dana 10.09.1991. godine dobio je poziv da se javi kao mobilisano lice rezervnog sastava a nakon formiranja Sabirnog centra u Morinju koji je formirao komandni organ tj. General J., a gdje je G.M. bio oficir bezbjednosti u pozadinskoj bazi i po toj liniji i funkciji je imao bezbjednost i nadležnost nad Sabirnim centrom u Morinju, dok je K.H. bio na čelu isledničkog tima. K.H. mu je lično saopštio da je jedan od članova isledničkog tima koji će raditi sa zarobljenicima i u tom pravcu nije dobio bilo kakvu pismenu naredbu. Funkcija islednika s obzirom da je demobilisan prestala mu je sredinom januara 1992. godine, a dok je bio islednik od strane K.M. koji je bio šef tima je dobio instrukcije da zarobljenike treba ispitivati na okolnosti dejstava na dubrovačkom ratištu, da li su dužili naoružanje i koje, da li su imali neposredno angožovanje u ratnim dejstvima u odnosu na JNA i da o tome sačine izvještaj u formi zapisnika i nakon toga predaju K.P. Poznata su mu pravila Ženevske konvencije i magacini u kojima su se nalazili zarobljenici nijesu odgovarali standardima koje propisuje Ženevska konvencija. Stražari među kojima je bio i L.Š. i koji su imali policijsku opremu dovodili su im zarobljenike iz baraka do kontejnera gdje su ih oni saslušavali ali niko od stražara njemu nije dovodio ni jednog zarobljenika da bi ga on ispitivao, ali je više puta bio prisutan kada su lica dovodjena u Morinji i na njima se nijesu primjećivali tragovi zlostavljanja. Prilikom ispitivanja nikada nije primjenjivao silu prema zarobljenicima niti je pak nekoga saslušavao vezanog, mada je u svom radnom stolu imao lisice. Poznato mu je da je M. I. dijelio hranu. Nikoga nije mučio, nikoga nije zlostavljao niti je naređjivao ništa nečovječno bilo da su to ratni zarobljenici ili civilno stanovništvo niti mu je poznato da je to neko radio. Predao je sudu i dvije fotografije navodeći da se iste mogu koristiti za potrebe postupka, a na kojima se nalazi on i u to vrijeme je nosio brkove. Ne zna tačno koliko je ljudi ispitivao kao islednik ali je svaki zapisnik o ispitivanju predao K.P.u. G.M. poznaje ali sa njim nije imao bliže kontakte niti mu je poznato da li je on nekome nešto naređjivao.

Na glavnom pretresu je naveo i to da je jedina regularna vojna sila bila jedinstvena SFRJ i njegov zadatak kao mobilisanog lica je bilo očuvanje teritorijalnog integriteta i teritorijalne cjelovitosti. Istražnom sudiji je naveo da je mobilisan 10.09.1991. godine koji podatak je isključivo I. dao po sjećanju jer se jedino branio svojom memorijom jer nema nikakvu pisanu zabilješku koja bi mogla da ga podsjeti vezano za 1991 i 1992. godinu a ustvari je 21.09.1991 godine mobilisan. Kada je mobilisan imao je samo vojnu uniformu maslinastu i torbicu sa priborom za ličnu higijenu. Kada se javio na raspored usmeno mu je saopšteno da se nalazi u timu za ispitivanje i ako nikada nije vidio nikakav pisani akt o tome. Pretpostavljeni su mu bili K.M. i K.H., a timu kome je pripadao između njih nije postojalo hijerarhije. K. je bio i šef tima za ispitivanje. Od strane ekipe iz Uprave bezbjednosti tačnije Generala A.V. dobio je instrukcije u pogledu vođenja razgovora sa zarobljenicima, a dio koji je kazao kod istražnog sudije da mu je obaveze predočio K.M. je to da je on vršio kontrolu nad njihovim radom ali instrukcije u pogledu vođenja razgovora sa zarobljenicima dobio je od Generala V.. To su bila pitanja koja se tiču da se utvrdi identitet lica koje saslušavao jer oni često nijesu imali nikakvu dokumentaciju kod sebe, zatim njihovo vojno angažovanje i učešće u vojnim dejstvima kao i to kojim jedinicama su pripadali, kako u pogledu rasporeda, naoružanja, tako i u pogledu pitanja da li ima stranaca u paravojnim jedinicama Hrvatske, kako postupaju sa ranjenim i poginulim, takodje su pitani na okolnosti davanju podataka o prebjezima u JNA, kako su zarobljeni, o njihovom komandnom kadru i kao poslednja stavka u tim pitanjima bilo je da se izjasne o tretmanu u Centru o čemu je sačinjavan zapisnik. Taj zapisnik je potpisivan od strane njega i od strane ispitivanog lica. Zapisnici su radjeni u 3 primjerka. Ti zapisnici su imali svoju formu jer to je bio zvaničan obrazac koji mu je dostavljan od strane organa bezbjednosti a njemu ih je predavao K.P. a ne sjeća se tačne sadržine tih obrazaca. Jedan od zapisnika je ostajao kod šefa kontraobavještajne grupe K. a, drugi je dostavljan K., a treći Upravi bezbjednosti NNS-a. Imao je saznanje da lica

koja su dovođena u Centar su fizički zlostavljana prilikom samog čina zarobljavanja i transportovanja do Centra. Sva lica koja su dovođena u Centar su bila lica koja su dovedena pod sumnjom da su pripadala nekoj od paravojnih formacija Hrvatske ili pak da su kao civili bili saradnici i da su neposredno pomagali te paravojne formacije. Odredbe koje propisuje Ženevska konvencija je da je ratni zarobljenik značajan izvor kvalitetnih podataka a civilno stanovništvo vrlo snažan faktor podrške paravojnim jedinicama. Nikada nije vidio pismenu naredbu o formiranju Centra za ispitivanje koji je formiran od strane komande. Dana 06.10.1991. godine prvi put je ušao u Morinj kao oficir bezbjednosti tima za ispitivanje. Kao i ostali iz tog tima bili su smješteni u Kumboru, a kasnije su predислоcirani u jedan objekat u Meljinama. Pojasnio je rad u centru za ispitivanje koji bi za određeni dan tekao tako što bi se prethodno skupili ispred zgrade komande ili u Odjeljenje bezbjednosti gdje bi od strane K.M. dobili spisak lica sa kojima treba obaviti razgovor. Naveo je i to da je skupa sa njima bila i vojna policija možda jedan ili njih dvojica i u centar za ispitivanje bi stizali negdje između 8 i 9 sati kada bi i započinjao njegov rad tako što bi vojnom policajcu saopštio ime i isti bi mu doveo to lice na razgovor. Vojni policajac mu nikada na razgovor nije doveo lica vezana bilo čime. Razgovor je vođen bez ickijeg prisustva, dakle jedan na jedan. Takodje tu nije bio prisutan ni neko od stražara na čiji rad oni nijesu imali nikakav uticaj jer je to sasvim neka druga cjelina. S.P. koji je inače držao materijal i bio jedan od rijetkih koji se u to vrijeme razumio u računare ove zapisnike koje su oni vodili je sačinjavao u elektronskoj formi. Sobzirom da je zapisnike morao predavati K.P. u koji je iz zapisnika izdvajao ono što je procjenio značajnim, a nakon toga bi ih predavao K.H. kao Načelniku bezbjednosti to je sa saslušanjem završavao do 15 časova, a nakon toga bi se vraćao u Kumbor opet skupa sa onim vojnim policajcima sa kojima bi i došao. 27.12.1991. godine otpušteno je iz Centra za ispitivanje oko 170 ljudi sprovedeni su u Zeleniku, ukrcani su na brod i njegov jedini večernji zadatak u Centru je bio da prisustvuje tom ispraćaju. Posle 27.12.1991. godine u Centru je boravio samo jedan put i to 07.01.1992. godine po pozivu ljudi iz straže na Božićni ručak i od tog dana potiču fotografije koje je priložio istražnom sudiji i na kojim fotografijama se vidi da je u civilnoj odjeći. Sva lica koja su se nalazila u ovom centru za ispitivanje su fotografisana od strane Vojne policije i to vjerovatno po naredjenju načelnika odsjeka bezbjednosti i ta slika je bila prilagana uz zapisnike o vođenju informativnog razgovora. U njegovoj vojnoj knjižici jasno je upisano njegovo učešće u ratu i to od 21.09.1991. godine do 21.01.1992. godine. Prilikom ispitivanja kao Organ bezbjednosti postavio se tako što je njih vidio kao izvor podataka i njegov cilj je bio da dodje do kvalitetnih izvora podataka da sa njima uspostavi viši stepen bliskosti povjerenja, ili pak eventualno da sa nekim od njih uspostavi organizovanu saradnju. Ponekad bi se ukazala potreba da jedno lice sasluša dva ili tri puta, a to bi bilo u onim situacijama da nakon što neko iz tima izvrši analizu i neko od kolega saopšti da za određeno lice ima i drugih saznanja kada to lice prilikom saslušanja to nije saopštilo to lice bi ponovo bilo saslušavano na nekih 10 do 15 minuta i to bi bilo u onim varijantama kada je uspostavljana organizovana saradnja. Niko od lica koje je ispitivao mu se nije žalio na bilo kakvo fizičko ili psihičko maltretiranje. Zatvorenici su imali ljeekarsku njegu, a kada je vršeno saslušanje lica nikada nije primijetio na nekom svježe povrede. Poznavao je dosta lica koja su bili u centru, kao što je G.D. koji je bio komandat Hrvatske jedinice baterije nekih topova i doveden je u Morinj u prvoj grupi a istog je poznavao sigurno desetak godina ranije. K.M. koji je bio drugi kandidat za uspostavljanje saradnje, a i njegov student sa kojim je bio jako blizak i koga je upravo povukao iz objekta gdje je bio smješten da ne bi došlo u poziciju da ne popije batine jer je svima bilo jasno da kada se neko stavi pod zaštitu da to i funkcioniše, zatim K.I. čija sestra se udala za prijatelja njegove supruge, B.V. koji je poznavao porodicu njegovog strica, B. I., B.D., izvjesnog B. čije ime ne zna, N.S., V.I. čijeg brata je poznavao još iz 1982. godine, D.B. koji je bio pomorac, K.B. sa kojim je svirao u Hotelu Plaža, a koji nije bio u Morinju, K.A. koji je basista iz Konavala i živio je i radio u Herceg Novom, I.P. od koga je

iznajmljivao instrumente. Razgovori koje je vodio sa licima koje je ispitivao bile su u opuštenoj atmosferi tu je bilo priče o vinu, vicevi o Konavljanima, o Dubrovačkim ljetnjim igrama. B. I. je u njegovom kontejneru čuvao med i cigarete da ih ne bi djelio sa ostalim, a spojio je oca i sina K. da budu u istom skladištu, a na molbu K.I. našao je vozilo u nekom voznom parku koje mu je prethodno oduzeto. Jednom prilikom Z.B. mu je ispričao neke pojedinosti iz privatnog života. B. I. Naveo je i to da mu niko od lica koje je ispitivao nije dovodjen vezan, niti je neko udaran za vrijeme pauza u ispitivanju jer nije imao nikakvu potrebu da napušta radno mjesto dok vodi razgovore i da pravi pauze u ispitivanju lica koja su mu dovodjena na ispitivanje, a to su bila uglavnom uplašena i isprepadana lica. M.G. je upoznao 13.maja 1991.godine, a nakon toga prvi put ga je vidio kada je mobilisan. Smatrali su ga izuzetno sposobnim kontraobavještajcem, ali on o njemu nije imao formirano sopstveno mišljenje, tako da ono što je navedeno kod istražnog sudije to je formulacija iza koje sigurno sada ne može da stoji jer zbog tog jednog kontakta koji je imao sa njim nije mogao formirati svoj sopstveni stav. G.I. je upoznao u Morinju uvijek bi ga sretao sa nekim papirima jer je obavljao neke administrativno intendanske poslove i ništa negativno ne može da kaže za njega. M.I. zna još od ranije kao kuvara i vidjao ga je u Morinju i obično bi se na kratko pozdravili. L.Š. zna kao studenta iz prve generacije više pomorske škole u Kotoru, a što se tiče G.B. njega je prvri put vidio u Istražnom zatvoru. Kada je od strane istražnog sudije pitan da li poznaje G.I. kazao je da ga ne poznaje i ako je kasnije na fotografijama objavljenim u štampi vidio o kom se licu radi. Naveo je i to da nije kriminalac nije ratni zločinac, niti je počinio ništa što mu se optužnicom stavlja na teret, niti je pak kome nešto naredjivao, bio je učesnik u "ratu za mir" da se našao u pogrešno vrijeme na pogrešnom mjestu jer da je u to vrijeme odbio da se odazove pozivu za mobilizaciju bio bi kažnjen odnosno podlijegao bi krivičnoj odgovornosti. Ni jedno lice u centru za ispitivanje mu nije bilo podređeno i apsolutno tamo nije mogao ništa nikome da naredi. Nije mu poznato da je G. u Centru nekoga ispitivao, a nikada nije vidio da neko od lica koje je radilo u Centru nekoga udara ili fizički maltretira. Nakon što su 1996. godine normalizovani odnosi između Srbije i Hrvatske prvi je čovjek koji se susreo sa Hrvatskim konzulom, a u Konzulat je ulazio kao povlašćena osoba. Naveo je i to da razgovor sa zarobljenicima nisu vršili po Uputstvima o metodama i sredstvima rada organa bezbjednosti JNA, jer to nije bilo potrebno, jer su lica koja su dovedena u Sabirni centar već bila svrstana u kategoriju ratnih zarobljenika i kao takvi su predavani Upravi Sabirnog centra. Oni u Sabirnom centru nijesu davali status dovedenim licima. Za obavljanje razgovora sa zarobljenicima koristili su pravila organa i službi bezbjednosti u oružanim snagama SFRJ.

U završnoj riječi je lično i preko branioca nakon detaljne analize iskaza svjedoka i analize ostalih izvedenih dokaza predložio da ga sud oslobodi od optužbe.

- U fazi istrage zamolbenim putem od strane Istražnog sudije u Hrvatskoj saslušani su svjedoci čije je prebivalište u inostranstvu i prema kojima se ne mogu primjeniti prinudne mjere u cilju obezbjedjenja njihovog svjedočenja na glavnom pretresu, koji su odbili da svjedoče na pretresu jer se nijesu odazvali urednom pozivu suda, ili im se pozivi nijesu uručili zbog odbijanja prijema poziva ili su sud obavijestili da zbog bolesti ne mogu svjedočiti pa je vijeće na glavnom pretresu na osnovu čl. 345. st.1. tač. 1. i 2. ZKP-a pročitao ove iskaze date u fazi istrage zamolbenim putem jer je odbijanje svjedoka da dodje na glavni pretres upodobljeno sa situacijom da bez zakonskih razloga neće da daju iskaz na pretresu, a za jedan broj svjedoka njihov dolazak pred sud je bio nemoguć zbog bolesti.
- Rješenjem ovog suda K.br. 214/08 od 05.11.2009. godine iz spisa predmeta izdvojeni su zapisnici o saslušanju svjedoka koji su saslušani u predmetu Kio. Br. 142/92 protiv J. M. i dr. i to svjedoka Z.F.a, Č. I., N.S. i Đ.M., i izvod iz drugog intervjuja admirala M. J.a dat pred Haškim tribunalom br. 03404408 ERN: VOO- 4721-VOO-4728 jer su iskazi ovih svjedoka dati u drugom postupku, a izvod iz drugog intervjuja je odbrana optuženog J.a u postupku

koji je vođen protiv njega i na kojim iskazima se ne može zasnovati sudska odluka i na koje rješenje nije izjavljvana žalba.

Rješenjem ovog suda Ks.br.33/10 od 09.12.2010. iz spisa predmeta izdvojena je kompletna medicinska dokumentacija - neovjerene fotokopije na ime oštećenih, kao i nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke dr. Borovinić Budimira, i iste se ne mogu razgledati, niti se mogu koristiti u postupku kao dokaz. Rješenjem Apelacionog suda Crne Gore Kž.br.62/11 od 20.01.2011. godine žalbe su odbijene kao neosnovane.

Rješenjem ovog suda Ks. br.33/10 od 08.03.2011. godine izdvojene su neovjerene fotokopije zapisnika o saslušanju svjedoka pred pravosudnim organima Republike Hrvatske, i to : Svjedok N. L., saslušan dana 01.12.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92.Svjedok P.Đ., saslušan dana 01.12.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92.Svjedok B.B., saslušan dana 10.10.2006. godine i 09.01.2007. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92.Svjedok J.H., saslušan dana 11.01.2007. godine pred Županijskim sudom u Sisku Kir. br. 1301/06. Svjedok D.K., saslušan dana 24.11.2006. godine br. III Kir. I-403/06 - 7 od Županijskog suda u Koprivnici. Svjedok S.S., saslušan dana 29.11.2006. godine br.I Kir - 2230/06 pred Županijskim sudom u Splitu. Svjedok A.P., saslušan dana 08.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Splitu, broj I Kir 2001/06.Svjedok I. Š., saslušan dana 08.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Rijeci, broj Kir- 1083/06-3. Svjedok S. R. saslušan dana 21.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Vukovaru broj Kir - 1002/06.Svjedok I. Ž., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-94. Svjedok M.M., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-93 i dana 08.01.2007. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku Kio. 134/92-252. Svjedok Đ. M., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/9292 Svjedok B.T., saslušan dana 24.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-88. Svjedok U.N., saslušan dana 23.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-85. Svjedok M.K., saslušan dana 24.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-91. Svjedok L.Š., saslušan dana 10.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-142. Svjedok C. M. saslušan dana 28.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-100. Svjedok Z.B., saslušan dana 08.01.2007. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-253 i dana 12.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku br. Kio 134/92-164 i dana 04.04. 2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku Kio. Br. 134/92-106. Svjedok I. V., saslušan dana 09.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-135. Svjedok Z. B., saslušan dana 09.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-136. Svjedok M. L., saslušan dana 28.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 101. Svjedok I.Z., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92 - 97. Svjedok N.N., saslušan dana 25.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-87. Svjedok P. V., saslušan dana 25.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-190. Svjedok B.J. saslušan dana 24.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 184. Svjedok S.B., saslušan dana 10.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-148. Svjedok Č.Đ., saslušan dana 11.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-150. Svjedok V. V., saslušan dana 13.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-168. Svjedok I. K., saslušan dana 25.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-188. Svjedok Č.A., saslušan dana 17.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-212. Svjedok I. Vidojević, saslušan dana 26.10.2006. godine pred Županijskim

sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-195. Svjedok P.B., saslušan dana 26.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-197. Svjedok A.Ć., saslušan dana 17.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-211. Svjedok Ž.B., saslušan dana 16.11.2006 godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-209. Svjedok I. R., saslušan dana 29.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 227. Svjedok I. M., saslušan dana 22.11.2006.. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-222. Svjedok M.M., saslušan dana 22.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-221. Svjedok V. K., saslušan dana 21.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-218. Svjedok R. K., saslušan dana 21.11.2006 godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-217. Svjedok U.N., saslušan dana 30.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-231. Svjedok I. D., saslušan dana 20.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-213. Svjedok N. B., saslušan dana 01.12. 2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-235. Svjedok V.M., saslušan dana 01.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 236. Svjedok Đ. B., saslušan dana 13.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-245. Svjedok J.P., saslušan dana 11.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 244. Svjedok B.B., saslušan dana 11.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 243. Svjedok B. Ć., saslušan dana 05.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 241. Svjedok N. V.- N., saslušan dana 15.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-247 i 15.02.1994. godine Kio. 134/92-31. Svjedok S.B., saslušan dana 08.01.2007. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 254. Svjedok I. L., saslušan dana 22.11.2007. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 293. Svjedok J.M., saslušan dana 23.11.2007. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 296. Svjedok Đ. V. od oca Đ., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92. Svjedok M.Đ., saslušan dana 24.09.1992. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kir. 351/92. Svjedok A. B., saslušan dana 01.04.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92. Svjedok B. V., saslušan dana 11.03.1993. godine. pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92. Svjedok M.P., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 12. Svjedok Đ. V. od oca N., saslušan dana 16.03.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 36. Svjedok P. B., saslušan dana 15.02.1994, godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 28 i 25.10.2006. godine Kio. 134/92- 191. Svjedok B.B., saslušan dana 22.09.1992. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kir.351/92. Svjedok A.M., saslušan dana 16.03.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92 - 39. Svjedok M.S., saslušan dana 19.02.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 29. Svjedok D.G., saslušan dana 04.10.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92. Svjedok Š. N., saslušan dana 29.11.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92. Svjedok Ž.S., saslušan dana 21.11.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-47. Svjedok I.L., saslušan dana 21.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 81. Svjedok V. B., saslušan dana 21.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 79. Svjedok M.D., saslušan dana 01.12.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92. Svjedok J.R., saslušan dana 21.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 80. Svjedok M. A., saslušan dana 25.09.1992. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92. Svjedok V.O., saslušan dana 25.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 193. Svjedok N.A., saslušan dana 23.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 87. Svjedok

D.B., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-10. Svjedok L.P., saslušan dana 10.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92. Svjedok M.Š., saslušan dana 30.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 229. Svjedok M.F., saslušan dana 24.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 185. Svjedok I. M., saslušan dana 24.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 186. Svjedok M. N., saslušan dana 22.11.2006 godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 223. Svjedok A.P., saslušan dana 28.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 224. Svjedok P.R., saslušan dana 28.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 225. Svjedok P. P., saslušan dana 04.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 237. Svjedok Č.B., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 99. Svjedok A.R., saslušan dana 10.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 146. Svjedok A. B., saslušan dana 10.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-147. Svjedok N.K., saslušan dana 12.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 165. Svjedok N.Š., saslušan dana 24.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 182. Svjedok P.M., saslušan dana 25.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 189. Svjedok Đ.B., saslušan dana 16.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 210. Svjedok K.L., saslušan dana 21.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 219. Svjedok R.M., saslušan dana 22.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 220. Svjedok M.S., saslušan dana 29.11. 2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 228. Svjedok T.K., saslušan dana 12.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Vukovaru ,broj Kir. - 1002/06.Svjedok Ž.B., saslušan dana 09.01.2007. godine (siječanj) pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 255. Svjedok H.R., saslušan dana 23.09.1992. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kir. 351/92. Svjedok D.B., saslušan dana 16.03.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92. Svjedok L.U., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 95. Svjedok K. I., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92. Svjedok I.B., saslušan dana 23.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.143/92. Svjedok A.Č., saslušan dana 18.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 170. Svjedok I.M., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 175. Svjedok A.M., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 177. Svjedok N.Š., saslušan dana 24.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 183. Svjedok I.G., saslušan dana 25.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 192. Svjedok N.M., saslušan dana 26.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 194. Svjedok I. A., saslušan dana 26.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92 - 196. Svjedok I. K., saslušan dana 21.11..2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 216. Svjedok B.G., saslušan dana 10.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 145. Svjedok M. M., saslušan dana 12.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 166. Svjedok M.J., saslušan dana 15.02.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 272. Svjedok I.L., saslušan dana 30.11.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92. Svjedok B.M., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 11. Svjedok G.M., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-14. Svjedok C.A., saslušan dana 01.04.1993. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 17.

Svjedok Č. I., saslušan dana 20.04.1993. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 21. Svjedok N.S., saslušan dana 20.04.1993. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 22. Svjedok A.Ć., saslušan dana 20.10.1993. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 23. Svjedok I.Ć., saslušan dana 14.02.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92 - 27. Svjedok I. P., saslušan dana 15.02.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 30. Svjedok A.L., saslušan dana 15.02.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 32. Svjedok A. M., saslušan dana 15.02.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-34. Svjedok B.D., saslušan dana 24.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 89. Svjedok Ž.I., saslušan dana 24.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 90. Svjedok B.A., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 96. Svjedok I. K., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 98. Svjedok A.K., saslušan dana 04.04. 2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 105. Svjedok N.O., saslušan dana 09.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 138. Svjedok P.P., saslušan dana 11.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 149. Svjedok M.DŽ., saslušan dana 19.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 171. Svjedok P.B., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 174. Svjedok I. B., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92-176. Svjedok N.B., saslušan dana 26.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 198. Svjedok M.D., saslušan dana 22.03.2000. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 84. Svjedok I.V., saslušan dana 09.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92 - 139. Svjedok P. I., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 10. Svjedok M.D., saslušan dana 16.03.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 38. Svjedok V. M., saslušan dana 30.11.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92. Svjedok M.Š., saslušan dana 01.12.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92. Svjedok K. M., saslušan dana 01.12.1994. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 55. Svjedok K. B., saslušan dana 01.12.1994 godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 56. Svjedok B. I., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 178. Svjedok V. B., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92 - 179. Svjedok I.K., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 180. Svjedok V. Đ., saslušan dana 20.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 214. Svjedok N. Š., saslušan dana 30.11.2006 godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 230. Svjedok I. K., saslušan dana 04.12.2006 godine (prosinac) pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 238. Svjedok P.K., saslušan dana 05.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 242. Svjedok M.P., saslušan dana 04.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 239. Svjedok M.B., saslušan dana 13.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Dubrovniku, broj Kio.134/92- 246. Rješenjem Apelacionog suda Crne Gore Kž. br.255/11 od 30.03.2011. godine, žalbe su odbijene kao neosnovane.

Rješenjem Apelacionog suda Crne Gore Kž.br.451/2011. preinačeno je Rješenje Višeg suda u Podgorici Ks.br.33/10 , tako što se ovjerene fotokopije zapisnika o saslušanju 147 svjedoka koje iskaze su svjedoci dali pred nadležnim pravosudnim organima Republike Hrvatske u postupku vođenja Hrvatske istrage, ne izdvajaju iz spisa i mogu se razgledati i koristiti u postupku kao dokaz.

- U postupku je opozvana naredba ovog suda i donijeto rješenje da se u svojstvu svjedoka ne saslušavaju predstavnik oštećene porodice pok. B. M., B. M., L. N., Đ. P., B.K., Z. N., B.B., B.I., Č.B., K.M., B. V., A.P., R.A., Š.N., M.P., J.M., C.A., Č. I., N.S., Č.A., L.A., M.A., K. I., P.P., DŽ.M., O. I., B.M., P.J., D.M., M. V., K.M., K.B. i Š.N., s obzirom da su isti preminuli, i da se u svojstvu svjedoka ne saslušavaju F.M., M. I., P.A., Č.B., B.Đ., L.K., M.R., S.M., B.Ž., U.L., Z.F., B. I., M.I., M.A., A. I., K. I., M.M., P. I., I.Ž., B.A., K.A., O.N., P.B., B. I., B.N., B.I., K. I., P.M., B.M., K.N., M.N., H.N., R.I., Đ.N., P.P., Đ.M., S.D., P.Ž., Č.I., K. I., K.M. i Č.G., sobzirom da su isti uredno obaviješteni o danu i času održavanja glavnog pretresa, pozivu suda se nijesu odazvali ili su odbili da svjedoče na pretresu jer se nijesu odazvali urednom pozivu suda ili im se pozivi nijesu uručili zbog odbijanja prijema poziva, ili su nepoznati na datim adresama, a kako se radi o svjedocima iz druge države sud nije imao pravne mogućnosti da obezbijedi njihov dolazak na glavni pretres, a za svjedoka K.A. sud je obavješten da se isti nalazi na liječenju.

Odredba čl. 258 ZKP-a Hrvatske reguliše način prepoznavanja lica, ali sam zakon ne zabranjuje ni ovakvu radnju u situaciji i na način na koji je preduzeta (pokazivanje fotografija optuženih). Ovakvu radnju ne zabranjuju ni odredbe ZKP-a Crne Gore, budući da se prema oceni suda radi o sastavnom delu iskaza svedoka, a ne o radnji prepoznavanja na osnovu čl.103. ZKP-a, kako su to tvrdili branioci optuženih, a inače, ista je u potpunosti obavljena u skladu sa sudskom praksom, kako međunarodnom, tako i domaćom, pri čemu su činjenice koje su utvrđene iz ove procesne radnje, cijenjene u međusobnoj povezanosti sa svim ostalim dokazima. Obzirom da se međunarodna pravna pomoć pruža na osnovu pravila zamoljene države, te da se po ocjeni suda u konkretnom slučaju ne radi o dokazima koji su pribavljeni povredama ljudskih prava i osnovnih sloboda zajamčenih Ustavom ili potvrđenim međunarodnim ugovorom, ili na dokazima koji su pribavljeni povredama odredaba krivičnog postupka, kao i drugim dokazima za koje se iz njih saznalo, (čl.17.stav 2 ZKP), to nijesu izdvajane fotografije optuženih korišćene u fazi istrage i zapisnici o saslušanju svjedoka u postupku sprovođenja istrage koji iskazi su dati pred Županiskim sudom u Dubrovniku u postupku pružanja Međunarodne pravne pomoći, budući da se ne radi o dokazu na kome se ne može zasnovati presuda u smislu čl.211 ZKP-a, jer ne stoje činjenice kako je to tvrdila odbrana da svjedoci nijesu saslušavani već su samo kopirane iz ranije datih izjava njihove izjave, i da se radi o falsifikatu službene radnje, jer je upravo međunarodno pravna pomoć data u skladu sa pravilima zamoljene države, a da su svjedoci i saslušavani to su svojim prisustvom istražnoj radnji potvrdili i istražni sudija ovog suda koji je prisustvovao ispitivanju svjedoka kao i zamjenik specijalnog tužioca Crne Gore, a branioci su od strane istražnog sudije bili obavješteni o tome da će se u Županijskom sudu u Dubrovniku saslušavati svjedoci-oštećeni predloženi zahtijevom za sprovođenje istrage. Način na koji je njihova izjava unešena u zapisnik ne dovodi u pitanje sadržaj zapisnika i činjenice na koje je svjedok ispitivan. Da su svjedoci saslušavani u postupku pružanja Međunarodno pravne pomoći potvrdili su i svjedoci V.M., V.V., U.N., koji su saslušani na glavnom pretresu. Sa ovih razloga odbijen je predlog branioca optuženog G.I. adv. V. G. R. da se u svojstvu svjedoka saslušava zamjenik specijalnog tužioca L. V. i predlog optuženog G.M. da se u svojstvu svjedoka saslušava istražni sudija ovog suda R. I. koji su prisustvovali ispitivanju svjedoka u postupku pružanja Međunarodno pravne pomoći u predmetu Kir br. 206/08 jer je upravo međunarodno pravna pomoć data u skladu sa pravilima zamoljene države.

U dokaznom postupku na glavnom pretresu, pročitana je ovjerena fotokopija službene zabilješke Policijske uprave Dubrovnik br. 511-03-02 od 27.10.1992. godine, pročitana je ovjerena fotokopija službene zabilješke Policijske uprave Dubrovnik br. 511-03-02- od 28.10.1992. godine, pročitana je ovjerena fotokopija službene zbilješke Policijske uprave Dubrovnik, br. 511-03-02 od 01.11.1992. godine, pročitane su ovjerene fotokopije dvije

službene zabilješke Policijske uprave Dubrovnik, br. 511-03-02 od 02.11.1992. godine, pročitana je zapisnik o predaji zarobljenika VP br. 4004 Int. br. 106-13 od 02.07.1992. godine, pročitana je potvrda Međunarodnog crvenog križa od 14.04.1992. godine, izdata na ime Č.Đ., pročitana je dnevni operativni izvještaj Komande 367 Mornaričke pozadinske baze str. Pov. 1100-44 od 13.08.1992. godine, pročitana je dnevni operativni izvještaj Komande 367 Mornaričke pozadinske baze Str. Pov. br. 1100-45 od 14.08.1992. godine, pročitana je potvrda Komande VP 4004 Kumbor o predaji ratnih zarobljenika Međunarodnom Komitetu Crvenog krsta - Ženeva, od 11.12.1991. godine, pročitana je dopis Ministarstva odbrane - Generalštaba Vojske Crne Gore, br. 07/271-6 od 18.02.2008. godine, pročitana je naredba Komande 9 Vojnopomorskog sektora, Pov. br. 7/81 od 13.10.1991. godine, pročitana je naredba Komande devetog Vojnopomorskog sektora, Pov. Br. 7/81/1 od 17.10.1991. godine, pročitana je spisak Hrvatskog društva logoraša Ur. br. 08/2006 - 039 od 24.08.2006. godine, pročitana je spisak Hrvatskog društva logoraša Ur. Br. 08/2006-035 od 10.08.2006. godine, pročitana je spisak Hrvatskog društva logoraša Ur. Br. 08/2006-035 b od 10.01.2007. godine, pročitana je potvrda ICRC br. HRZ007750-01 od 09.05.2008. godine, pročitana je potvrda ICRC br. BAZ008703 od 18.02.1998. godine, pročitana je potvrda Ministarstva odbrane Republike Hrvatske od 25.08.1992. godine, izdata licu P.S., pročitana je izvod iz matične knjige umrlih Opštine Kotor - MK Risan od 17.03.1992. godine, pročitana je ljekarski izvještaj o uzroku smrti izdat na ime B. M., pročitana je potvrda o smrti Garnizonske ambulante Kotor od 11.03.1992. godine, pročitana je izvod iz matične knjige umrlih Matičnog ureda Dubrovnik od 09.08.2006. godine, izdat na ime B. B., pročitano je obavještenje Opće bolnice Dubrovnik, br. 20-1283/1-95 od 20.09.1995. godine, pročitana je ljekarski izvještaj o uzroku smrti Gradjanskog biroa Kotor od 27.10.1991. godine, izdat na ime Č. A., pročitana je potvrda o slučaju smrti Medicinskog centra Kotor, izdata na ime Č. A., pročitana je otpusna lista medicinskog centra Kotor od 27.10.1991. godine izdata na ime Č. A., pročitana je sprovodnica Medicinskog centra Kotor br. 4776 od 28.10.1991. godine, pročitana je smrtni list Matičnog ureda Cavtat od 09.08.2006. godine, izdat na ime Z.N., pročitana je prijava o smrti Mjesnog ureda Cavtat od 07.01.1992. godine, izdata na ime Z.N., pročitana je potvrda o smrti Zdravstvene stanice Cavtat od 08.01.1992. godine izdata na ime Z.N., pročitana je obdukcioni zapisnik zdravstvene ustanove Kuliš Medical od 12.07.1992. godine o smrti O.J., pročitana je izvod iz kaznene evidencije UP - PJ Bar, br. 24-03/245/08-958 od 07.02.2008. godine, na ime okrivljenog G.I., pročitana je izvod iz kaznene evidencije UP- PJ Herceg Novi br. 27-03-245/08-963/2 od 08.02.2008. godine, na ime okrivljenog L.Š., pročitana je izvod iz kaznene evidencije MUP Republike Srpske, br. 02/7-2374/08 od 10.03.2008. godine, na ime okrivljenog G.M., pročitani su izvodi iz kaznene evidencije za okrivljene M.I., T.Z. i G.B., izvršen je uvid u fotokopiju vojne knjižice br. 199881 izdatu na ime G.I., Izvršen je uvid u vojnu knjižicu br. 43023 izdatu na ime M.I., izvršen je uvid u dvije fotografije označene sa brojevima 1. i 2. predate sudu od strane okrivljenog T.Z., pročitana je dopis Ministarstva odbrane R. Srbije br. 4750-6 od 03.06.2009. godine i izvršen je uvid u kompletnu dokumentaciju – arhivsku gradju Komande 9 vojnopomorskog sektora za period od septembra 1991. godine do septembra 1992. godine koja se odnosi na Sabirni centar Morinj kao i dokumentaciju koju su organi bezbjednosti 9 vojnopomorskog sektora slali Upravi bezbjednosti General štaba vojske Jugoslavije, a koja je zamolbenim putem pribavljena od Okružnog suda Beograd vijeća za ratne zločine, pročitana je dopis ministarstva odbrane Crne Gore br.80502-5488/09-4 od 14.08.2009 godine, izvršen je uvid u skicu Vojnog skladišta Morinj iz 1991. godine i u arhivske spiskove komande druge armije – arhiva vojske Jugoslavije, pročitana je dopis Ministarstva odbrane – Sektora za ljudske resurse br. 80503-4761/03-2 od 25.06.2009. godine, pročitana je dopis Županjiskog suda u Dubrovnika Kir. br. 589/09 od 10. septembra 2009. godine i izvršen uvid u Rješenja o sprovođenju istrage i fotografije, pročitana je dopis Uprave policije PJ Herceg Novi br. 243/09-1121/2 od 30.10.2009. godine i Uvjerjenje Socijalističke Republike Hrvatske matični br. 20/88

od 12.12.1989. godine, pročitano je rješenje Ministarstva Odbrane RH od 03.02.1993. godine kao i potvrda Ministarstva Odbrane R H od 17.08.1992. godine, pročitani su zapisnici od 12.12.1991. godine o razmjeni zarobljenika, izvršen je uvid u vojnu knjižicu okrivljenog G.B. serije AF br.373353, izvršen je uvid u vojnu knjižicu br. 1069 na ime T.Z., pročitani su nalazi i mišljenja stručnog tima neuropsihijatrijskog odjeljenja KBC Podgorica za okrivljenog L.Š., pročitani su izvještaji Vojno medicinskog centra Meljine o liječenju zarobljenika za period od 01.10.1991. godine do 14.08.1992. godine i vrši uvid u prateće istorije bolesti, pročitani su dopisi Crvenog krsta Crne Gore i odgovor Medjunarodnog komiteta Crvenog krsta regionalne delegacije Beograd od 12.11.2009. godine, pročitani su dopisi Ministarstva odbrane Sektora za ljudske resurse br. 805 – 8047/09-3 od 23.11.2009. godine i vrši uvid u prateću dokumentaciju, pročitani su dopisi Ministarstva odbrane Sektora za ljudske resurse br. 805-156/10-2 od 15.01.2010. godine sa pratećom dokumentacijom, pročitani su dopisi R. Srbije Ministarstva odbrane Vojno bezbjedonosne agencije Pov. Br. 857-1 od 19.01.2010. godine dostavljeni preko Višeg suda u Beogradu Odjeljenja za ratne zločine Kri.br.231/2009 od 22.01.2010. godine i Ministarstva pravde Crne Gore br. 03-7642/08 od 18.02.2010. godine, izvršen je uvid u spisak straže koji datira od 06. do 13.11.1991 godine pronadjen u ličnoj dokumentaciji G.I. i predat sudu od strane njegovog branioca, pročitani su dopisi Višeg suda u Beogradu Odjeljenja za ratne zločine Kri. Po. 2 -22/2011 od 10.03.2011. godine i dopisi Republike Srbije Ministarstva odbrane br.2439/2 od 09.03.2011. godine, neposredno su u svojstvu svjedoka saslušani U.Z. i L.J.M., na osnovu čl. 356 st.2. ZKP-a pročitani su zapisnici o saslušanju svjedoka dati na ranijim glavnim pretresima jer je s obzirom na ostale izvedene dokaze bilo potrebno da se sud upozna sa sadržinom zapisnika o saslušanju svjedoka i svjedoka oštećenih i to: B.J., K.J., K.T., Š.P., M.M., B.Z., V.Đ. od oca Đ., M.Đ., O.V., B.D., K. I., B.M., U.N., B.Z., B.S., L. M., N.N., V.P., B.A., Č.A., K.I., V.I., B.N., K.R., V.J., M.J., B.B., Š.N., L.I., P.L., S.Ž., P.P., R.P., Š.M., H.R., Č.A., G.I., L.I., M.G., L. M., I.S., P. I., V.V., B.V., Đ.V., Š.M., B.D., B. A., B. V., M.A., N.M., predstavnika oštećene porodice O.J., O.J., V.M., S.S., K.P., V.V., U.N., H.J., P.M., D.B., M.N., P.S., B.R., R.S. Z.M, P.Ž., K.M., D.Z., P.M., K.H., K. R., G. R., I. N., M.I., P.M. i K.LJ., tako da ne stoje navodi branioca optuženih da sud primjenom Odredbi ovog člana nije mogao čitati iskaze svjedoka jer se radi o ponovnom sudjenju, a ne nastavku odloženog glavnog pretresa, po saglasnom predlogu stranaka na osnovu člana 356.st.1 tač.3 ZKP-a pročitani su iskazi svjedoka oštećenih A.N., B.Đ., B.P., B.V., B.P., Č.Đ., B.Ž., B.S., na osnovu člana 356. st. 1 tač.2 ZKP-a pročitani su iskazi svjedoka koji su uredno obaviješteni o danu i času održavanja glavnog pretresa a nijesu se odazvali pozivu suda, a kako se radi o svjedocima iz druge države sud nije imao pravne mogućnosti da obezbjedi dolazak takvog svjedoka na glavni pretres i to Č.A., Č.B., C. M., D.M., D.I., D.M., G.D., J.B., K.A., K.M., K.D., K. V., M. Đ., M.A., M.I., P.J., R.J., R.I., R.S., Š.I., S.M., Š.L., T.R., V. I. sina pokojnog V., V.N.N., Z.I., Ž. I., V.Đ. od oca N., na osnovu člana 356. st.1. tač.1. ZKP-a pročitani su iskazi umrlih svjedoka M.M., S.I., P. A., L. I., neposredno su u svojstvu svjedoka saslušani B.D. i M.Đ., izvršen je uvid u vojnu knjižicu br.43023 optuženog M.I., izvršen je uvid u ovjerenu fotokopiju medicinske dokumentacije koja je pribavljena zamolbenim putem, za oštećene K.T., L. M., P.M., V.Đ., Š.L., D.M., V.V., M.J., V.J., M.M., M.Đ. i L.J. M., tako da ne stoje navodi odbrane da se ne radi o validnoj dokumentaciji, pročitani su zapisnici o saslušanju svjedoka iz postupka vođenja Hrvatske istrage i to N. L., P.Đ., B.B., J.H., D. K., S. S., A. P., I. Š., S. R., I. Ž., M.M., Đ. M., B. T., U.N., M. K., L.Š., C. M., Z. B., I. V., Z. B., M. L., I. Z., N.N., P. V., B. J., S. B., Č. Đ., V. V., I. K., A. Č. - od oca M., I. V., B.P., A. Č. od oca M., Ž. B., I. R., I. M., M. M., V. K., R. K., U.N., I. D., N. B., V.M., Đ. B., J. P., B. B., B. Č. sin pok. J., N. V. -N., S. B., I. L., J. M., Đ. V. od oca Đ., M.Đ., A. B., B.V., M. P., Đ. V. od oca N., P. B., B.B., A. M., M. S., D. G., Š.N., Ž. S., I. L., V. B., M. D., J. R., M.A., V. O., A. N., D. B., P.L., M. Š., M. F., I. M., M. N., A. P., P. R., P.P., Č. B., A.R., A. B., N. K., Š. N., P. M., Đ. B., K. L., R. M., M. S., T. K., B. Ž., H.R., B.D., L. U., K. I., I. B., A. Č., I. M., A.

M., N. Š., I. G., N. M., I. A., I. K., G. B., M. M., M. J., I.L., B.M., G. M., C.A., Č. A., Č.I., I. P., L.A., M. A., D.B., I. Ž., B.A., I. K., A. K., N.O., P. P., D. M., P. B., B. I., B. N., D.M., Iva V., P. I., D.M., M. V., Š.M., K. M., K. B., B.I., V. B., K. Iva, Đ.V., N.Š., K. I., K.P., P. M., M. B., pročitao je nalaz i mišljenje, te dopuna nalaza i mišljenje vještaka medicinske struke dr. Borovinić Budimira, neposredno je saslušan vještak medicinske struke dr. Borovinić Budimir, pročitao je dopis Haškog tribunala od 24.01.2011. godine, izvršen je uvid u upustvo o metodama i sredstvima rada organa bezbjednosti JNA koje je izdato od strane Saveznog sekretarijata za Narodnu odbranu, izvršen je u uvid u Pravila službe organa bezbjednosti SFRJ, uz ukazivanje s obzirom da je u pravcu izvodjenja dokaza na glavnom pretresu odbrana imala primjedbu vezano za raspored saslušanja svjedoka predloženih optužnicom, te da nijesu znali kada će koji svjedok biti saslušan, da upravo odredba člana 346. st.3 ZKP-a propisuje da se dokazi izvode onim redom koje utvrdi predsjednik vijeća.

- Službenom zabilježkom Policijske uprave Dubrovnik br. 511-03-02 od 27.10.1992. godine, konstatovani su podaci o djelovanju agresorske vojske u vrijeme okupacije u mjestu Čilipi, zaseok zvani Bistvo i Beroje u kojoj službenoj zabilješci su konstatovane koje obitelji žive u ovom mjestu, u kakvom su stanju objekti i koja lica su odvedena u Morinj.
- Službenom zabilježkom Policijske uprave Dubrovnik br. 511-03-02- od 28.10.1992. godine, konstatovani su podaci o djelovanju agresorske vojske u vrijeme okupacije u mjestu Čilipi, zaseok zvani Rusići u kojoj službenoj zabilješci su konstatovane koje obitelji žive u ovom mjestu, u kakvom su stanju objekti i koja lica su odvedena u Morinj.
- Službenom zabilježkom Policijske uprave Dubrovnik, br. 511-03-02 od 01.11.1992. godine, konstatovani su podaci o djelovanju agresorske vojske u vrijeme okupacije u mjestu Popovići u kojoj službenoj zabilješci su konstatovane koje obitelji žive u ovom mjestu, u kakvom su stanju objekti i koja lica su odvedena u Morinj.
- U dvije službene zabilješke Policijske uprave Dubrovnik, br. 511-03-02 od 02.11.1992. godine, konstatovani su podaci o djelovanju agresorske vojske u vrijeme okupacije u mjestu Poljice i Mikulići u kojim službenim zabilješkama su konstatovane koje obitelji žive u ovom mjestu, u kakvom su stanju objekti i koja lica su odvedena u Morinj.
- Zapisnikom o predaji zarobljenika VP br. 4004 Int. Br. 106-13 od 02.07.1992. godine, konstatovano je komisija vojske SR Jugoslavije po svom ovlaštenom predstavniku predaje zarobljenike u Cavtatu 02.07.1992. godine Komisiji za zarobljene i uhapšene vlade Republike Hrvatske u prisustvu predstavnika Međunarodnog crvenog krsta, Ujedinjenih nacija i MMEZ kada je predato 20 zarobljenika i u kojoj je konstatovano da jednostranim otpuštanjem vojska SRJ izvršava ranije preuzete obaveze za razmjenu u Mokošici 05.05.1992. godine.
- Potvrdom Međunarodnog crvenog križa od 14.04.1992. godine, izdata na ime Č.Đ., konstatovano je da je Č. Đ. od strane Međunarodnog crvenog krsta dana 10.11.1991. godine registrovan u zatvoru Morinj i da je oslobođen 12.12.1991. godine.
- Dnevnom operativnim izvještajem Komande 367 Mornaričke pozadinske baze str. Pov. 1100-44 od 13.08.1992. godine, konstatovano je da je komandi ratne mornarice dostavljen dnevni operativni izvještaj o stanju u komandi i jedinicama 367 mornaričko pozadinske baze u kom izvještaju je između ostalog konstatovano da je u toku priprema za prevoz zarobljenika iz Morinja na aerodrom Tivat sa dva autobusa u 3,30 h 14.08.1992. godine.
- Dnevnom operativnim izvještajem Komande 367 Mornaričke pozadinske baze Str. Pov. 1100-45 od 14.08.1992. godine, konstatovano je da je komandi ratne mornarice dostavljen dnevni operativni izvještaj o stanju u komandi i jedinicama 367 MPB u kom izvještaju između ostalog konstatovano da je u vremenu od 4 do 08,30 h izvršeno prevoženje sa dva autobusa zarobljenika iz Morinja do Aerodroma Tivat.

- Potvrdom Komande VP 4004 Kumbor o predaji ratnih zarobljenika Medjunarodnom Komitetu Crvenog krsta - Ženeva, od 11.12.1991. godine, konstatovano je da su u Zelenici dana 11.12.1991. godine preuzeli od JNA – Sabirnog centra Morinj 157 zarobljenika, a u kojoj potvrdi su navedena i njihova imena.
- Naredbom Komanda 9 Vojnopomorskog sektora, Pov. br. 7/81 od 13.10.1991. godine, utvrđeno je da se ista obratila Komandi 367 MPB, a na osnovu zahtjeva Centra za prihvrat zarobljenika (110 ljudi) u Sabirni centar Morinj, radi popune centra za prihvrat neophodnim stvarima.
- Naredbom Komanda 9 Vojnopomorskog sektora, Pov. br. 7/81/1 od 17.10.1991. godine, utvrđeno je da se ista obratila Komandi 367 MPB zahtjevom za popunu centra za prihvrat zarobljenika izdavanjem jednog kontejnera za smeće.
- Na spiskovima Hrvatskog društva logoraša Ur. Br. 08/2006 - 039 od 24.08.2006. godine i Hrvatskog društva logoraša Ur. Br. 08/2006-035b od 10.01.2007. godine, navedena su imena lica koja su se nalazila u logorima Bileća i Morinj.
- Potvrdom ICRC br. HRZ007750-01 od 09.05.2008. godine, konstatovano je da je H. K. N. registrovan od delegacije MOCK-a dana 24.07.1992. godine u mjestu zatočenja Morinj i da je oslobođen dana 14.08.1992. godine pod zaštitom MOCK-a.
- Potvrdom ICRC br. BAZ008703 od 18.02.1998. godine, konstatovano je da je P. S. registrovan od delegacije MKCK-a 10.06.1992. godine u mjestu zatočenja Morinj, da je vidjen u Morinju 24.07.1992. godine a oslobođen 14.08.1992. godine.
- Potvrdom Ministarstva odbrane Republike Hrvatske od 25.08.1992. godine, izdata licu P.S., konstatovano je da je S. O. P. proveo u logoru Morinj od 10.05.1992. do 14.08.1992. godine.
- Izvodom iz matične knjige umrlih Opštine Kotor - MK Risan od 17.03.1992. godine, konstatovano je da je B. M. umro 01.11.1991. godine u 08,30 časova u Morinju.
- Ljekarskim izvještaj o uzroku smrti izdat na ime B. M., konstatovan je uzrok smrti B. M. a što je konstatovano i Potvrdom o smrti Garnizonske ambulante Kumbor od 11.03.1992. godine,
- Izvodom iz matične knjige umrlih Matičnog ureda Dubrovnik od 09.08.2006. godine, izdat na ime B. B., konstatovano je da je B.B. umro 28.02.1992. godine u 13,00 časova.
- Obavještenjem Opće bolnice Dubrovnik, br. 20-1283/1-95 od 20.09.1995. godine, konstatovano je da prema njihovoj evidenciji nije izvršena obdukcija mrtvog tijela pok. B. B.
- Ljekarskim izvještajem o uzroku smrti Gradjanskog biroa Kotor od 27.10.1991. godine, izdat na ime Č. A., konstatovan je uzrok smrti Č. A., a potvrdom o slučaju smrti Medicinskog centra Kotor, izdata na ime Č. A., konstatovana je njegova smrt.
- Sprovođnicom Medicinskog centra Kotor br. 4776 od 28.10.1991. godine, konstatovan je prenos mrtvaca Č. A.
- Smrtnim listom Matičnog ureda Cavtat od 09.08.2006. godine, izdat na ime Z. N., konstatovano je da je isti umro 06.01.1992. godine u 16,00 časova u Pridvorju a što je konstatovano i prijavom o smrti Mjesnog ureda Cavtat od 07.01.1992. godine, izdata na ime Z.N., i potvrdom o smrti Zdravstvene stanice Cavtat od 08.01.1992. godine izdata na ime Z. N.
- Obdukcionim zapisnikom zdravstvene ustanove Kuliš Medical od 12.07.1992. godine o smrti O.J., konstatovano je da spoljašnjim pregledom i obdukcijom mrtvog tijela utvrđeno da je umro nasilnom smrću a da je uzrok smrti vješanje.

Iz dopisa Ministarstva odbrane – Sektora za ljudske resurse br. 80503-4761/03-2 od 25.06.2009. godine utvrđeno je da je uvidom u službenu evidenciju utvrđenog da je penzionisanom kapetanu bojnog broda G.M.u priznat radni staž u dvostrukom trajanju, ratni staž za period od 21.09.1991. godine do 21.05.1992. godine, a da je za rezervnog poručnika

korvete G.I. u jediničnom kartonu evidentirano da je bio pripadnik rezervnog sastava JNA u periodu od 21.09.1991. godine do 21.01.1992. godine, a što je utvrđeno i izvršenim uvidom u vojnu knjižicu G.I.

Uvidom u vojnu knjižicu M.I. utvrđeno je da je istom priznato kao učešće u ratu u VP br. 8738 Tivat od 21.09.1991. godine do 21.01.1992. godine.

Na fotografijama označenim sa brojevima 1 i 2 utvrđeno je da se na fotografiji br. 1 nalaze i to lica koja sjede prvi sa lijeve strane fotografije G.M., lice koje sjedi u sredini T.Z., a lice koje stoji i nešto piše G.I., dok se na fotografiji br. 2 nalazi T.Z..

Uz Dopis Županijskog suda u Dubrovnika Kir. br. 589/09 od 10. septembra 2009. godine dostavljena su rješenja Kio.br. 142/92 o sprovođenju istrage protiv većeg broja lica pa kako su u tim postupcima u svojstvu svjedoka saslušani Z.F., Č. I., N.S. i Đ. M. koji su saslušani u drugom postupku to su u tom pravcu i izdvojeni iskazi ovih svjedoka rješenjem K. br. 214/08 od 05.11.2009. godine jer se radi o iskazima na kojima se ne može zasnovati sudska odluka a isto tako izdvojen je i Izvod iz drugog intervjuu admirala M.J. dat pred Haškim tribunalom br. 03404408 ERN: VOO-4721-VOO-4728 a što je ustvari odbrana optuženog J.a u postupku koji je vođen protiv njega koji iskaz je takodje istim rješenjem izdvojen iz spisa predmeta jer se na istom ne može zasnovati sudska odluka. Uz dopis Županijskog suda dostavljene su i fotografije koje su svjedocima pokazivane prilikom davanja svojih svjedočkih iskaza.

Dopisom Uprave policije PJ Herceg Novi br. 243/09-1121/2 od 30.10.2009. godine i Uvjerenjem Socijalističke Republike Hrvatske matični br. 20/88 od 12.12.1989. godine utvrđeno je da je L.Š. polagao vozački ispit u Grudi dana 12.12.1989. godine.

Rješenjem Ministarstva odbrane R. Hrvatske od 03.02.1991. godine i potvrdom Ministarstva Odbrane R. Hrvatske od 08.02.1991. godine konstatovano je da je P. J. se nalazio u logoru Morinju u periodu od 13.03.1992. godine do 14.08.1992. godine.

Zapisnikom o razmjeni zarobljenika od 12.12.1991. godine konstatovano je da je tog dana i izvršena razmjena između predstavnika JNA i predstavnika Vlade R. Hrvatske uz sudjelovanje predstavnika MK CK.

Uvidom u vojnu knjižicu AF br. 373353 na ime G.B. konstatovano je da je istom priznato učešće u ratu od 07.09.1991. godine do 21.01.1992. godine i od 22.01.1992.godine do 21.05.1992. godine kao i od 23.05.1992. godine do 18.08.1992.godine.

Uvidom u vojnu knjižicu br. 1069 T.Z. konstatovano je da je istom priznato učešće u ratu od 21.09.1991. godine do 21.01.1992. godine.

Nalazom i mišljenjem stručnog tima neuropsihijatrijskog odjeljenja KBC Podgorica konstatovano je da L.Š. ne boluje od trajnog duševnog oboljenja, a takodje da ne pokazuje ni simptome duševne zavisnosti i da isti aktuelno pokazuje simptome postraumatskog stresnog poremećaja. Stručni tim je naveo da je isti u vrijeme izvršenja krivičnog djela mogao shvatiti značaj svog djela i upravljati svojim postupcima odnosno da je bio uračunljiv. Dalje su naveli da sobzirom na intezitet i dužinu trajanja simptoma postraumatskog stresnog poremećaja aktuelno sa suicidalnim idejama i simptomima na graničnom nivou prema psihotičnosti su mišljenja da je potrebno povremeno ambulantno praćenje od strane psihijatra. Vještak neuropsihijatar dr. Golubović Željko u pojašnjenju nalaza na glavnom pretresu ispred stručnog tima je naveo da prema medicinskoj dokumentaciji i prema mišljenju vještaka kod optuženog nije bilo

simptomatologije tipa postraumatskog stresnog poremećaja u vrijeme izvršenja krivičnog djela, već da je isti poremećaj uzrokovan situacionom, samom pozicijom boravka u zatvorskim uslovima, kao i sekundarnom traumatizacijom samim sudskim procesom.

Iz izvještaja vojno medicinskog centra Vojne bolnice Meljine za liječenje zarobljenika za period od 01.10.1991. godine do 14.08.1992. godine sa pratećim istorijama bolesti konstatovano je da se u toj ustanovi na liječenju nalazilo 12 lica od kojih su se na liječenju nalazili između ostalih P. I., M. S. i K. D. zbog povreda zadobijenih tokom ratnih dejstava.

Dopisom Crvenog krsta Crne Gore br. 01. od 17.11.2009. godine dostavljen je odgovor Medjunarodnog komiteta crvenog krsta regionalne delegacije Beograda od 12.11.2009. godine kojim je konstatovano da nisu u mogućnosti da sudu dostave tražene informacije vezane za posjete Medjunarodnog komiteta crvenog krsta Sabirnog centra Morinj tokom 1991. i 1992. godine zbog politike povjerljivosti koje se pridržavaju a u skladu sa Statutom Medjunarodnog pokreta Crvenog krsta i crvenog polumjeseca koji je jednoglasno usvojen od stranih zemalja članica Ženevskih konvencija iz 1949. godine kojim se potvrđuje uloga MKCK-a kao čuvara i unapredjivača Medjunarodnog humanitarnog prava, te njegov mandat vis-a-vis žrtava oružanog sukoba koji je takodje obrazložen u Ženevskim konvencijama iz 1949. godine. Ovakvo pravo MKCK-a na povjerljivost je dokazano i odlukom Medjunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju koji je utvrdio da MKCK ima apsolutnu povlasticu da odbije da pruži dokaze u vezi sa pravnim postupkom na osnovu Medjunarodnog običajnog prava gdje je navedeno da uspjeh rada MKCK-a zavisi od njegove stalne sposobnosti da očuva tu povjerljivost Stav MKTJ-a je takodje ugrađen u Pravilnik o postupku i dokazima Medjunarodnog krivičnog suda u kome se u Pravilu 73. priznaje apsolutna povlastica MKCK-a da odbije da pruži dokaze, a koji Pravilnik je usvojila Skupština zemalja članica Rimskog statuta u septembru 2002. godine. U istom smislu Sporazum između MKCK-a i Crne Gore- bilateralni medjunarodni ugovor određuje pravni status i privilegije i imunitete MKCK-a u Crnoj Gori- priznaje pravni subjektivitet MKCK-a u čl. 2., imunitet MKCK-a od pravnog postupka u čl. 3., i nepovređl.st prostorija i arhive MKCK-a u čl. 4 i 5 i imunitet zaposlenih MKCK-a od pravnog postupka, uključujući i imunitet od zahtjeva da svjedoče o pitanjima koja su u vezi sa izvršavanjem njihovih dužnosti (čl.11. 1,11.2,11.11).

Iz dopisa Ministarstva odbrane – Sektora za ljudske resurse br. 805-8047/09-3 od 23.11.2009. godine i pratećom dokumentacijom za L.Š. se nije moglo utvrditi za koji period mu je priznat ratni staž jer takvi podaci u njegovom kartonu nijesu unijeti.

Iz dopisa Ministarstva odbrane Sektora za ljudske resurse br. 805-156/10-2 od 15.01.2010. godine sa pratećom dokumentacijom za L.Š. se nije moglo utvrditi za koji period mu je priznat radni staž jer takvi podaci nijesu unijeti ni u matičnom ni u jediničnom kartonu.

Na spisku straže koji datira od 06. do 13.1991. godine konstatovano je da se na istom nalaze imena lica koji su u tom periodu se nalazila u Sabirnom centru a među kojim licima se nalazi i G.

Medicinskom dokumentacijom izdatom na ime lica K.T., L. M., P.M., V.Đ., Š.L., D.M., V.V., M.J., V.J., M.M., M.Đ. i L. M., te nalazom i mišljenjem vještaka medicinske struke dr. Borovinić Budimira kao i dopunom nalaza i mišljenja istog vještaka koji nalaz je sud u cjelosti prihvatio kao određen, jasan i u skladu sa pravilima nauke i kojim je utvrđeno je da isti pregledao medicinsku dokumentaciju izdatu na ime lica K.T., L. M., P.M., V.Đ., Š.L., D.M., V.V., M.J., V.J., M.M., M.Đ. i Lj. M., Kod K.T., konstatovane su povrede tijela u vidu nagnječenja

kože ledja i nagnječine grudno slabinskog dijela kičme regije tijela, koja je nastala djelovanjem zamahnute tupo tvrde sile, ravne površine slabijeg inteziteta djelovanja koja je djelovala na tijelo povrijedjenog otpozadi u jednom navratu dovodeći do nagnječine i otoka kože i bolne osjetljivosti, dok su dublje strukture ovog dijela tijela ostale nepovrijedjene. Povreda je mogla nastati djelovanjem bilo koje mehaničke sile opisanih karakteristika. Povreda trbuha i oba slabinska dijela tijela, a u vidu nagnjačenja kože nastala je na sličan način, odnosno djelovanjem zamahnute tupotvrde sile, ravne površine, slabog inteziteta djelovanja koja je djelovala na tijelo povrijedjenog od naprijed i sa obje strane u najmanje dva a najviše tri navrata, dovodeći do nastanka nagnjačenja kože. Povrede su nastale kratko vrijeme jedna za drugom a mogle su nastati unutar tri dana uradjenog prije prvog pregleda od strane ljekara Opšte bolnice u Osjeku, tačnije prije 14. avgusta 1992. godine. Ne može se sasvim isključiti mogućnost i da su ove povrede mogle nastati dana 09.08.1992. godine. Ne može se isključiti mogućnost nastanka ovih povreda djelovanjem zamahnute drvene štake i sl. Ne može se sa sigurnošću utvrditi sredstvo sa kojim su ove povrede nanijete, zbog toga što u medicinskoj dokumentaciji nema navedenog opisa povreda. Povrede pojedinačno i u svom zbiru predstavljaju laku tjelesnu povredu. Kod L. M. konstatovane su povrede glave i vrata u vidu rana i razderotina kože, nastale djelovanjem mehaničke sile, neravne površine, slabog inteziteta djelovanja, koja je djelovala najmanje u dva navrata na glavu i vrat, dok se o preciznijem pravcu i smjeru djelovanja sile ne može govoriti jer nema podataka na kojim djelovima glave i vrata su bile ove povrede. Povrede su mogle nastati i prilikom pada na kakvu tvrdu i neravnu podlogu. Povreda u vidu rane razderotine kože i krvni podlivi kože obje ruke i obje noge nastale su djelovanjem mehaničke sile neravne površine, slabog inteziteta djelovanja. Ove povrede su mogle nastati i prilikom pada, ili okretanja na ili na po kakvoj tvrdoj ili neravnoj podlozi. Povrede su mogle nastati i djelovanjem pendrekom, kundakom puške, nogom obuvenom u čizmu i sl. Povreda rana razderotina grudnog koša nastale su na sličan način, a o povredi navedenoj kao prelom 5 do 6 zuba se ne može govoriti jer nema ni jednog podatka o kojim se tačno zubima radilo kod povrijedjenog. Ove povrede kako pojedinačno, tako i u svom zbiru predstavljaju laku tjelesnu povredu. Kako u medicinskoj dokumentaciji nema detaljnog opisa povreda ne može se sa sigurnošću reći datum tj. vrijeme nastanka tih povreda. Kod istog je konstatovano i postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod P.M., u pregledanoj medicinskoj dokumentaciji nema ni jednog medicinskog podatka o tjelesnim povredama zadobijenim u periodu 1991/1992 godine, tokom zarobljavanja u logoru Morinj, medicinska dokumentacija datira od 1997. godine, 1998. godine, 2004. godine i 2005. godine. Kod istog je konstatovano postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod V.Đ., konstatovana je povreda tijela u predjelu desnog slabinskog krsnog dijela tijela, a u vidu nagnječine kože i mekog potkožnog tkiva ovog dijela tijela, koja je nastala djelom zamahnute tupotvrde sile, ravne površine, slabijeg inteziteta djelovanja, koja sila je djelovala na tijelo povrijedjenog u jednom navratu od pozadi i više sa desne strane, a ne može se isključiti mogućnost nastanka ove povrede prilikom pada povrijedjenog desnom zadnjom stranom tijela na kakvu tvrdu i ravnu podlogu. Povreda predstavlja laku tjelesnu povredu. Ova povreda je mogla nastati i djelovanjem zamahnute šake, zamahnute noge, zamahnutog pendreka i bilo koje druge sile sličnih karakteristika. Kako je pregled uradjen 17.12.1991. godine, a ljekar decidno navodi da je povreda nastala 09.10.1991. godine, taj podatak je najvjerovatnije dobijen u okviru anamneze od samog povrijedjenog jer ljekar pregledom posle dva mjeseca od zadobijene povrede nije mogao sa sigurnošću precizirati datum nastanka povrede. Kod istog je konstatovano i postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod Š.L., konstatovana je povreda ledjnog dijela tijela, u vidu nagnječine kože i potkožnog mekog tkiva u predjelu između lopatica i slabinskog krsnog dijela tijela nastala djelovanjem zamahnute tupotvrde sile, ravne i šire površine, slabijeg inteziteta djelovanja koja sila je djelovala u jednom navratu na tijelo povrijedjenog od pozadi. Povreda je mogla nastati prilikom pada ledjima, na kakvu tvrdu ravnu

podlogu, a nastala je kratko vrijeme prije uradjenog pregleda dana 19.02.1992. godine. Orjentaciono i ne sa apsolutnom sigurnošću može se uzeti u obzir mogućnost nastanka ove povrede nekoliko dana do deset dana prije konstatovanog pregleda. Ne može se isključiti mogućnost nastanka ovakve povrede udarcem noge, šake ili kutlače. Ova povreda koja je konstatovana dana 19.02.1992. godine nije mogla nastati 45 dana prije uradjenog pregleda. Kod D.M., konstatovana je povreda potiljačnog predjela glave u vidu rane razderotine kože i mekog tkiva koja se nalazi neposredno ispod kože ovog dijela poglavine, nastala djelovanjem zamahnute tupotvrde sile neravne površine, slabog inteziteta djelovanja koja sila je djelovala na glavu povrijedjenog u jednom navratu od pozadi. Povreda je mogla nastati i prilikom pada povrijedjenog potiljačnim predjelom glave na kakvu tvrdu i neravnu podlogu. Ne može se isključiti mogućnost nastanka ove povrede i djelovanjem projektila vatrenog oružja, stim što je u tom slučaju ovakva strijelna povreda bila tipa zastrline. Povreda je mogla nastati dana 03.10.1991. godine i radi se o lakoj tjelesnoj povredi. Kod istog je konstatovano postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod V.V., u pregledanoj medicinskoj dokumentaciji nema ni jednog medicinskog podatka o konstatovanim tjelesnim povredama, a isti se liječi od PTSD-a hroničnog tipa. Kod M.J. konstatovana je povreda u vidu ekskluzivne rane trećeg prsta stopala lijeve noge nastala dejstvom eksplozivne naprave. Ovakva povreda predstavlja običnu tešku tjelesnu povredu i ne može se dovesti u vezu sa boravkom M.J. u zarobljeništvu u logoru Morinj. Za povrede grudnog koša u vidu višestrukog, obostranog preloma rebara, povreda nastalih u dva navrata tokom njegovog zarobljenštva u logorima Bileća i Morinj u pregledanoj medicinskoj dokumentaciji nema objektivnih medicinskih pokazatelja (uradjeni radiološki pregledi), na osnovu kojih se ovakve povrede pokazuju, te se ne može prihvatiti da su ove povrede i postojale. Kod istog je konstatovano postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod V.J. konstatovana je povreda grudnog koša u vidu nagnječine kože i mekog potkožnog tkiva nastala djelovanjem mehaničke sile, ravne površine, slabog inteziteta djelovanja. Ova povreda je mogla nastati djelovanjem bilo koje mehaničke sile opisanih karakteristika, a ne može se isključiti i mogućnost nastanka ovakve povrede grudnog koša prilikom pada tim dijelom tijela na kakvu tvrdu i ravnu podlogu. Nastala je više dana a najviše 3 do 4 nedjelje prije otpočinjanja liječenja dana 27.07.1992. godine. Ova povreda predstavlja laku tjelesnu povredu. Ne može se isključiti mogućnost nastanka ove povrede djelovanjem noge, obuvene čizme, udarcem pendrekom, pesnicom i sl. Povreda gornje vilice sa gubitkom više zuba ove vilice nastala je djelovanjem mehaničke tupotvrde sile snažnijeg inteziteta djelovanja, a koja je djelovala na glavu povrijedjenog od naprijed i lako odozdo, a mogla je nastati i prilikom pada ili udara, ovim dijelom glave o ili na kakvu tvrdu i ravnu podlogu. Ova povreda predstavlja običnu laku tjelesnu povredu. Kod istog je konstatovano i postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod M.M., o tjelesnim povredama tokom njegovog zarobljenštva u logoru Morinj u medicinskoj dokumentaciji nema nikakvih objektivnih podataka ili pokazatelja te se o tjelesnim povredama ne može sa sigurnošću govoriti. Kod istog je konstatovano postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod M.Đ., o tjelesnim povredama, a za period njegovog zarobljenštva u logor Morinj u pregledanoj medicinskoj dokumentaciji nema ni jednog objektivnog pokazatelja ili podatka. Kod istog je konstatovan izražen duševni poremećaj ponašanja i prilagodjavanja uzrokovan doživljenim stresom i izraženim strahom. Kod Lj. M., konstatovana je povreda označena kao "stanje nakon nagnječine tijela". Nastala djelovanjem zamahnute tupotvrde sile, ravne površine, slabijeg inteziteta djelovanja. Ova povreda mogla je nastati djelovanjem bilo koje mehaničke sile opisanih karakteristika. Ova povreda mogla je nastati nekoliko dana do jedan do dva mjeseca prije uradjenih pregleda, tačnije prije 11. decembra 1992. godine. Povrede u vidu nagnječine kože i mekog potkožnog tkiva su ljekari kao dijagnozu napisali na osnovu podataka dobijenih od samog pregledanog jer su povrede nastale više mjeseci prije uradjenih pregleda, jer se ovakve povrede mogu konstatovati od strane ljekara nekoliko dana do deset dana prije uradjenog

pregleda. Kod istog je konstatovano i stanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kako se u izvještaju ljekara navodi da je L.J.M. po izlasku logora liječen u KBC Split, a odmah potom se uključuje u postrojbe 163 brigade gdje ostaje do kraja rata, te da je mišljenja da je duševni poremećaj u vidu postraumatskog sindroma mogao nastati njegovim učestvovanjem u ratnim dejstvima i da postavljanje ovakve dijagnoze samo na osnovu anamneze medicinski nije opravdano ni dopušteno.

Vještak je bio odredjen u svom nalazu da poremećaj označen kao Postreumatski stres može biti uzrokovan brojnim činiocima i može biti rezultat doživljenih duševnih povreda (trauma), bilo tokom ratnih dejstava, tokom zarobljavanja, tokom boravka u zarobljeništvu, te događajima nakon oslobodjenje iz zarobljenišтва, a ne može se isključiti mogućnost nastanka ovog poremećaja boravkom u zarobljeništvu u Morinju i Bileći. Ovo tim prije što samo zarobljenišтво predstavlja vanrednu situaciju, tj. osoba u zarobljeništvu nalazi se pod uticajem brojnih psihotraumatskih događaja (loši uslovi boravka, izražen strah od neizvjesnosti životne situacije, odvojenost od porodice i brojni drugi faktori). Vještak je bio odredjen i u tome da zbog oskudnosti podataka o povredama (veličina, izgled, boja), koje su zadobili oštećeni je naveo mehanizam nastanka povreda i da je za njega kao vještaka, najvjerovatnija mogućnost mehanizma nastanka povreda, ona koju je naveo u osnovnom nalazu. Svaki podatak, a posebno postavljena dijagnoza na latinskom jeziku za njega je bila značajan podatak, a dijagnoze iz vještačene medicinske dokumentacije je prihvatio kao vjerodostojno onome što je ljekar prije pregleda konstatovao, odnosno kakav je utisak stekao. Medicinska dokumentacija sa postavljenim dijagnozama koju je vještačio za njega je bila dovoljna da može o konstatovanoj povredi dati svoje mišljenje.

Uputstvom o metodama i sredstvima rada organa bezbjednosti JNA koje je izdato od strane Saveznog sekretarijata za Narodnu odbranu iz 1986. godine, između ostalog regulisano je obavljanje informativnog razgovora kao metode rada organa bezbjednosti JNA.

Pravilima službe organa bezbjednosti u oružanim snagama SFRJ, uređuju se djelokrug i zadaci organa bezbjednosti oružanih snaga, rukovođenje organima bezbjednosti, metode i sredstva rada organa bezbjednosti, ovlašćenje i obaveze starješina u organima bezbjednosti u vršenju službe, postupanje organa bezbjednosti u krivičnom postupku, Uprava bezbjednosti Saveznog sekretarijata za Narodnu odbranu, saradnja organa bezbjednosti sa drugim organima i rad organa bezbjednosti u vanrednim prilikama, neposrednoj ratnoj opasnosti i u ratu.

- Dopisom Ministarstva odbrane - Generalštaba Vojske Crne Gore, br. 07/271-6 od 18.02.2008. godine, konstatovano je da se u arhivi generalštaba vojske Crne Gore i arhivi potčinjenih jedinica vojske Crne Gore ne nalazi dokumentacija koja je izdvojena kao arhivska gradja nastala u periodu 1991. godina do 1992. godina i da je ista predata Vojnom arhivu u Beogradu prije proglašenja nezavisnosti Crne Gore a u arhivskim spiskovima po kojima je izvršena predaja dokumentacije – arhivske gradje nijesu navedena dokumenta koja se odnose na osnivanje i organizaciju Sabirnog centra u mjestu Morinj a u arhivi Mornaričke baze vojske Crne Gore čuvaju se dva dokumenta u kojima se pominje logor Morinj i to dva operativna izvještaja Komande 367 mornaričke pozadinske baze od 13. i 14. avgusta 1992. godine.

Uz Dopis Ministarstva odbrane Republike Srbije br. 4750-6 od 03.06.2009. godine, dostavljena je arhivska gradja komande 9 VPS-a za period od septembra 1991. godine do septembra 1992. godine koja se odnosi na Sabirni centar Morinj kao i dokumentacija koju su organi bezbjednosti 9 VPS-a slali Upravi bezbjednosti generalštabu vojske Jugoslavije uz navodjenje da u arhivskoj gradji nije pronadjena druga dokumentacija iz arhivske gradje 9 VPS-a kao ni dokumentacija 367 mornaričko pozadinske baze, a izvršenim uvidom u

kompletnu dokumentaciju – arhivsku gradju Komande 9 vojnopomorskog sektora za period od septembra 1991. godine do septembra 1992. godine koja se odnosi na sabirni centar Morinj kao i dokumentaciju koju su organi bezbjednosti 9 vojnopomorskog sektora slali Upravi bezbjednosti General štaba vojske Jugoslavije, koja je zamolbenim putem pribavljena od Okružnog suda Beograd vijeća za ratne zločine utvrđeno je da se ista dijelom odnosi na Sabirni centar Morinj da su vodjene evidencije i obavljani razgovori sa zarobljenim licima, da su ispitivači koji su vršili ispitivanja pravili i analizu pronadjenog materijala na ratištu i da su te informacije koristili u razgovoru sa zarobljenicima, da su ukrštali ispitivanja vezano za njihove obavljene prve razgovore, da je dokumentacija dostavljana Generalštabu Vojske Jugoslavije, organu bezbjednosti KRM, kontraobavještajnoj grupi ratne mornarice i organu bezbjednosti druge armije, da K.H. komunicira sa Upravom bezbjednosti i dnevno izvještava ih o broju lica u Sabirnom centru, da isti obavještava Upravu bezbjednosti SSNO-a i traži njihovu dozvolu za otpust zarobljenika, a da se iz izvještaja vidi koja su lica zarobljena i pod kojim okolnostima a nakon toga sprovedena u Sabirni centar Morinj, da su delegacije Crvenog krsta vršile obilazak Sabirnog centra, da su Sabirni centar posjetile i ekipe televizije i novinari.

Uz Dopis ministarstva odbrane Crne Gore br. 89502-5488/09-4 od 14.08.2009 godine dostavljene su skice vojnog skladišta Morinj pa je sud izvršio uvid u iste i utvrdio broj i raspored prostorija, a istim dopisom je navedeno da je kompletna dokumentacija vezana za formiranje Sabirnog centra Morinj 1991. i 1992. godine predata Vojnom arhivu u Beogradu, a dostavljeni su i arhivski spiskovi komande druge armije – arhiva vojske Jugoslavije kojim je utvrđeno da su dokumenta predata Arhivi Vojske Jugoslavije, ali da ista ne sadrže precizne podatke o sadržaju dokumenata i datumu nastanka a da jedan dio inventarskih brojeva nedostaje a da se jedan broj inventarskih brojeva uopšte ne odnosi na Morinj.

Dopisom Vojnog arhiva Beograd broj 808-2 od 10.07.2009 godine a povodom zahtijeva ovog suda od 21.03.2009 godine za dostavljanje kompletne dokumentacije koja se odnosi na sabirni centar Morinj sud je obavješten da je arhivska gradja sa kojom raspolaže Vojni arhiv u ovjerenoj fotokopiji data Vojnobezbedonosnoj agenciji Beograd, kako bi se prosljedila okružnom sudu u Beogradu -Vijeću za ratne zločine.

Dopisom R. Srbije Ministarstva odbrana Vojno bezbjedonosne agencije Pov. Br. 857-1 od 19.01.2010. godine dostavljenim preko Višeg suda u Beogradu Odjeljenja za ratne zločine Kri.br.231/2009 od 22.01.2010. godine i Ministarstva pravde Crne Gore br. 03-7642/08 od 18.02.2010. godine, utvrđeno je da je izvršen uvid u postojeće evidencije Vojno bezbjedonosne agencije i da su ustanovili da ne raspolažu dokumentacijom iz arhivskog fonda SSNO-a u kome se nalazi i akt br. 167-1/74-764 (naredjenje za formiranje komisije za identifikaciju, obezbjedjenje, zbrinjavanje i regulisanje statusnih pitanja lica lišenih slobode u sukobima na teritoriji Republike Hrvatske).

- Dopisom Republike Srbije Ministarstva odbrane br.2439/2 od 09.03.2011. godine, dostavljenim preko Višeg suda u Beogradu Odjeljenje za ratne zločine Kri. Po. 2 -22/2011 od 10.03.2011. godine utvrđeno je da je Vojno bezbjedonosna agencija izvršila provjeravanja u evidencijama koje raspolaže, i izdvojila dokumentaciju zapisnika o primljenim obavještenjima od R.S., koji su dostavili u prilogu, dok za ostala lica Vojnobezbjedonosna agencija ne raspolaže zapisnicima o saslušanju.
- Dopisom Haškog tribunala od 24.01.2011. godine, utvrđeno je da u njihovoj arhivi nema dokumentacije koja bi se odnosila na zapisnike o saslušanju ratnih zarobljenika u logoru Morinj, a koje je vršio M.G.. U arhivi je pronadjen jedan zapisnik o saslušanju S.R. koga je saslušavao potpukovnik R.G. 29. novembra 1991. godine u vojnoj pošti Kumbor.

Dakle, od Vojnog arhiva vojske Srbije i od Vojnobezbedonosne agencije Beograd, u više navrata je tražena kompletna dokumentacija koja se odnosi na Sabirni centar Morinj i sudu je dostavljena kompletna arhivska gradja sa kojom raspoložu, tako da ne stoje navodi odbrane da nije na valjan način tražena od Vojnog arhiva vojske Srbije arhivska gradja, koja se odnosi na Morinj.

- Iz Izvoda iz kaznene evidencije UP - PJ Bar, br. 24-03/245/08-958 od 07.02.2008. godine, na ime okrivljenog G.I., utvrđeno je da isti nije ranije osuđivan.
- Iz izvoda iz kaznene evidencije UP- PJ Herceg Novi br. 27-03-245/08-963/2 od 08.02.2008. godine, na ime okrivljenog L.Š., utvrđeno je da isti nije ranije osuđivan
- Iz Izvoda iz kaznene evidencije MUP Republike Srpske, br. 02/7-2374/08 od 10.03.2008. godine, na ime okrivljenog G.M., utvrđeno je da isti nije ranije osuđivan.
- Iz Izvoda iz kaznene evidencije Uprave policije Ispostave Kotor 2803-245/08-370 od 08.02.2008. godine za okrivljenog M.I., utvrđeno je da isti nije ranije osuđivan.
- Iz izvoda iz kaznene evidencije za T.Z. Ministarstvo Unutrašnjih poslova B i H br. 09-14/2 – 04-7 -1476 od 16.12.2009. godine utvrđeno je da isti ranije nije osuđivan.
- Iz izvoda iz kaznene evidencije za G.B., Ministarstvo unutrašnjih poslova B i H br. 02/7 - 12786/09 od 04.12.2009. godine utvrđeno je da isti ranije nije osuđivan.

B.J., saslušan u svojstvu svjedoka, u bitnom navodi da je zarobljen 18.04.1992. godine kao pripadnik sto četrnaestog bataljona hrvatske vojske nakon čega je odveden u Bileću, a nakon mjesec dana prebačen u Morinj. Bio je smješten u jedan vojni hangar i odmah po dolasku je zlostavljan od strane stražara. Dok su boravili u hangaru ruke su morali držati za vratom i gledati u pod, a redovno su premlaćivani po noći i po danu kako se nekom prohtjelo. Ulazili su uveče u hangar u alkoholisanom stanju i tukli ih. Organizovali su boks mečeve tako da su tjerali zatvorenike da se međusobno tuku, a uslovi u kojima su bili smješteni bili su nehumani. Stražari su krili svoja imena i svoja lica, ali se sjeća jednog B. koji je jednom prilikom ušao u hangar, donio je duvan i dao jednom starijem čovjeku da ga zamota, a potom podijeli cigarete nakon čega je zahtijevao da svi koji su dobili cigarete podignu ruku pa kada je prebrojao i vidio da nedostaje 5 cigareta prokomentarisao je da se njegovo dobro zloupotrebljava, pa je jednom starijem čovjeku od 70 godina stavio pušku u usta i pucao po hangaru i sve koji su bili u hangaru udarao. Na zapisniku kod istražnog sudije naveo je da je čuo za G., dok na glavnom pretresu u slobodnom izlaganju nije pomenuo njegovo ime. Naveo je i to da pretpostavlja da je osoba koja je bila prisutna pred kojom je davao izjavu za TV bio G. ali nije bio siguran, objašnjavajući da je to bio razlog zbog čega je kod istražnog sudije kazao da je čuo za G.. Naveo je i to da se sjeća da su neki od stražara bacali zarobljenike sa terase hangara, da se jedan zarobljenik instiktivno uhvatio za ruku B. kada su skupa zajedno pali zbog čega je B. uganuo zglob i nakon toga su stalno prijetili riječima "doćiće vam B.". B. je njega najčešće udarao toljagom, čizmom, štapom od metle. Pojasnio je i to da kada je pominjao imena i prezimena da njih nikada osobno nije pitao za prezime i ime tako da ne zna da li je B. ili B. ili pak G. ili G.. Kao ratni vojni invalid od 50% ima primanja od 450,00 Kuna, a koju invalidninu je dobio povodom povreda koje je zadobio u Morinj. B. je opisao kao čovjeka tamne puti, visine između 170 do 180 cm. B. je bio osoba koja se najviše izživljavala nad svima njima, bio je najopasniji najviše je tukao, prednjačio je psihičkim zlostavljanjima i njega su se svi najviše bojali. On je bio jedan od onih koji je za TV davao izjavu kada je pripremljen da lijepo izgleda. Razmijenjen je 14 avgusta 1992. godine.

K. J., saslušan u svojstvu svjedoka, u bitnom je naveo da je kao vojnik bio na Dubrovačkom ratištu i da je 27 ožujka (marta) 1992. godine zarobljen. U Bileći je bio sve do 23.05.1992. godine kada je prebačen u Sabirni Centar Morinj. Za vrijeme dolaska do Sabirnog centra tokom vožnje su ga tukli rukama i nogama. Gasili su mu cigarete po tijelu, da su po dolasku prolazili kroz "špalir ljudi" obučeni u vojne odore koji su ih dok su prolazili udarali i rukama i nogama, pljuvali i vrijeđali. Dok je boravio u Morinju tukli su ga svakodnevno rukama, nogama,

drvenim letvama, bejzbol palicama. Tjerali su ih da kleče rukama uzdignutim iznad glave i licem okrenutim prema zidu. Tukli su ih i vrećama za pijesak, kundacima pušaka. U logoru je bio do 14.08.1992. godine. Pozna je G.M. koji ga nikada nije udario. Jednom prilikom vodio ga je u Vojnu bolnicu Meljine, a nakon toga i vratio i da mu je pri tom govorio da se folira i da može hodati i to mu je rekao da će vidjeti kada se vrati natrag i nakon dva sata pri povratku u Morinj 7-8 stražara ga je počelo tući kako njega tako i ostale zarobljenike te da ne zna da li te batine imaju veze sa G.M. G.B. ga je tukao svaki dan kako njega tako i ostale zarobljenike i to rukama i nogama. On jedini nije skrivao njegovo ime. Opisao ga je kao lice koštane gradje ne mršav tada između 35 i 40 godina tamnopusutog i ne mnogo visokog. G.B. je jednom prilikom nakon pucanja iz pištolja vruću cijev od pištolja stavio u usta K.T. pri čemu mu je polomio više zuba, a njega je najviše udarao rukama i nogama po licu i tijelu i skakao po njemu dok je ležao kojom prilikom mu je slomljen i kuk. U logor je dolazila i previjala ga je jedna sestra koja se zvala M. B.G. je udarao i zarobljenika koji je prošle godine preminuo a radilo se o J. P. koji je 6 puta gore prošao nego on jer je imao 27 preloma a povod njegovog svakodnevnog maltretiranja je bio taj što kada je pitan za obuku vezano za upotrebu noža je upotrijebio termin »piknuti nožem«. B. ga je udarao držalicama od metle, lopate, kundacima. Naveo je i to da je dobro zapamtio njegov glas i da ga je i danas prepoznao po glasu. Nakon što je B.G. dao primjedbe na iskaz svjedoka i ako mu je bio okrenut leđjima naveo je »to je taj glas, ja ga i danas prepoznajem po glasu« a dobro sam mu zapamtio glas po pjesmi »šta ću kući tako rano«. Osobe T.Z., L.Š., M.I., G.I. ne poznaje niti mu pak ta imena nešto znače. Na glavnom pretresu je naveo da se sjeća izvjesnog kuhara koji je udarao J. P., objašnjavajući da je nemoguće bilo prilikom davanja iskaza kod istražnog sudije ne zaboraviti neke detalje i da je to bio jedini razlog što kod istražnog sudije nije pomenuo kuhara. Na glavnom pretresu u slobodnom izlaganju nije pomenuo ime zapovjednika koji ga je prebacio do bolnice u Meljine, objašnjavajući da kada je vožen do bolnice u Meljine, da nije znao da se radi o G. već da je sam izveo takav zaključak te da je to njegova pretpostavka i da je to lice imalo korektan odnos prema njemu izuzev što mu je po povratku iz bolnice govorio da mu nije ništa i da će vidjeti kada se vrati natrag. Dali je batinjanje bilo povezano sa tim, to ne zna, jer nije samo on dobio batine već i drugi.

K.T., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik Hrvatske vojske sa zadatkom deblokade grada Dubrovnika zarobljen i prebačen u logor Bileća 27.03.1992. godine u kom logoru je bio sve do kraja petog mjeseca 1992. godine kada je prebačen u logor Morinj. Bili su smješteni na pod i imali su podmetač a batine su dobijali svaki dan za objed, jer dok je dijeljena hrana čuvari su išli od jednog do drugog zarobljenika udarali ih puškama, štapovima, pendrecima, rukama i nogama. Stražare je samo znao po nadimcima i jedan od najgorih stražara bio je B. koji ga je par puta vodio na strijeljanje repetirao je pušku, naredio bi mu da se okrene prema zidu i nakon toga ispalio rafal u zrak. Kada je izvodjeno lažno strijeljanje radilo se o poluatomatskoj pušci kal. 7,62 cm sa prelomnim kundakom. Tjerali su ih da pjevaju pjesmu »ajde onu Borinu«. Iako je bio u hangaru kome je bilo 70 zarobljenika on, U. Z., P. M. i K. J. su najgore prošli jer su im govori da su najgori, ustaše, koljači jer su bili pripadnici hrvatske policije i hrvatske vojske. Četiri dana prije razmjene B. ga je izudarao invalidskom štakom tako što ga je izveo van hangara i kazao mu da je to za oproštaj tako da je bio sav modar. Za vrijeme boravka u zatočeništvu nije čuo za imena G.M., T.Z., L.Š., M.I., G.I., a za G.B. može samo da pretpostavi da je to čuvar koji ih je tukao i kojeg su oslovljavali sa B.. Na zapisniku pred Županijskim sudom u postupku vođenja hrvatske istrage, naveo je i to da se sjeća da su ih jedne noći stražari batinali negdje od 22 sata navečer, pa do rane zore. Tu noć je izvodjen na strijeljanje. B. mu je rekao »sada možeš spustiti ruke, i pogledaj me pa da vidiš četnika koji će te ubiti«. Stavio ga je pred zid i rafalom je pucao. To je bilo strašno psihičko zlostavljanje, to se događalo i drugima. Maltretirani su da stoje uza zid do iznemoglosti, tjerani su da se međusobno tuku, da pjevaju četničke pjesme i da se križaju sa tri prsta.

Š.P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom navodi da je u Sabirnom centru Morinj bio dva puta, da je zarobljen 14.12.1991. godine kao vojnik i prebačen u logor Bileća gdje je bio do 24.12.1991. godine kada je prebačen u Morinj gdje je ostao do 14.10.1992. godine kada je ponovo vraćen u Bileću, a 23.05.1992. godine ponovo vraćen u Morinj gdje je ostao sve do razmjene do 02.07.1992. godine. Kada je doveden u Morinj 24.12.1991. godine bio je zatvoren u jedan kontejner izolovan od svih, koji kontejner nije imao prozore, u kom kontejneru se nije moglo vidjeti jeli dan ili noć. Prije dolaska u Morinj dobio je batine koje su bile uobičajene. Batinanje je u početku bilo učestalo, a kasnije se smanjivalo. Prilikom odlaska, u WC morao je proći kroz špalir, a u špaliru bi obično bilo 4 do 5, a nekada i 7 stražara, a prilikom drugog dolaska u Morinj u autobusu su ga batinali, a dolaskom u Morinj prošao je kroz špalir, a onda je ubačen u prostoriju u kojoj ih je bilo 80-tak. Taj mjesec i po dana svakodnevno je batinan, jer bi upadali u hangare sa riječima "otvaraj vrata" pa su se morali okretati ka zidu sa rukama na potiljak, a oni bi ih udarali čizmama, vrećama pijeska, kundacima. U logoru je G. vidio dva puta i to prvi put kada je vodjen na ispitivanje, jer je prije nego što je došao ispitivač, G. je sa njim razgovarao dva tri minuta vodeći sa njim uobičajen razgovor da je rat i da su takve okolnosti i tada mu je G. rekao da mu je žena iz Rogotine. Drugi put je G. vidio kada je dolazio da ih obilazi tamo gdje je bio smješten. Pitao ih je "kako nam je tu i bije li nas ko" a kada je otišao, stražar koji je bio prisutan im se obratio i rekao "večeras ćete dobiti batine to vas sleduje žao mi je«. B.G. nije krio ime i on ih je konstatno maltretirao. Jednom prilikom je T. K. uvalio cijev u usta, sjeća se da je jednom prilikom doveo jednog dječaka starosti 10 do 12 godina, a ne zna da li mu je to možda sin i dok su stajali iza bodljikave žice pokazao je da su oni ti koje on čuva. B.G. ga je udarao i kada je išao na veliku i malu nuždu i to ga je udarao kundakom u glavu, šakama, čizmom, čim stigne. Čuo je da je za vrijeme boravka u logoru B.G. povrijedio nogu i da je nosio gips. U Morinju je zadobio povredu u vidu loma ključne kosti i o tome posjeduje medicinsku dokumentaciju. Razmijenjen je 02.07.1992. godine.

M.M., od oca N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnih Hrvatske vojske zarobljen i 20 prosinca (decembra) 1991. godine odveden u logor Morinj gdje je bio do 10. travnja (aprila) 1992. godine nakon čega je odveden u Bileću i ponovo iz Bileće 23.svibnja (maja) 1992. godine u kom logoru je ostao do 02. srpnja (jula) 1992. godine kada je izvršena razmjena. Prilikom dolaska u Morinj svaki od zatvorenika do ulaska u kontejner prolazili su kroz špalir vojnika koji su ih tukli svim mogućim sredstvima, te po onome što je kasnije u logoru vidio i čuo osnovano sumnja da ga je tom prilikom udarao I. G. jer je zadobio žestoki udarac čizme u predjelu prsišta i gornjeg dijela trbuha usled čega je izgubio svijest i pao. Stražari u tom logoru su ga tukli čime su stigli kundacima, pendrecima, šakama, a kada bi ulazili u kontejnere svaki put je postupak počeo sa riječima "otvaram vrata" nakon čega bi se morali postaviti uza zid i izložiti tijela udarcima. Naredjivali su im da naprave krug i da tako fingiraju ring i da se dvojica izmedju sebe tuku dok jedan ne padne, naredjivali su im da na koljena kleče i da čupaju travu i u tome je prednjačio B.G., a kada je on odbio da se tuče G. mu je stavio repertiranu automatsku cijev u usta, a nakon toga ga je isprebijao. B.G. je J. V. izbio zube. Takodje je u maltretiranjima prednjačio i I. M. da ih ubije na svaki način i fizički i psihički. Jednom prilikom G. je pucao u baraci u kojoj su se nalazili, a prethodno ih je postrojio pri zidu i pucao je iznad njihovih glava, a ovo zbog toga što mu je jedan rodjak poginuo u Vukovaru i rekao im je da će ih strijeljati. Na pokazanim fotografijama prepoznao je G.I. koji ga je udario nogom kada je izgubio svijest na kraju špalira. Na glavnom pretresu je pojasnio i to da je siguran da ga je na kraju špalira nogom u prsište udario I. G., jer je u momentu udara osjetio bljesak pred očima i vidio je to lice ispred sebe. G. ga više nikada nije udario izuzev verbalnih uvreda tipa ustaše. G.I. je fizički nasrtao i na druge zarobljenike, jer je vidio kada je šakom iza uha udario T.D., na rampi ispred dvojke. Na zapisniku u postupku

vođenja Hrvatske istrage je naveo da je dolaskom u Morinj i izlaskom iz vozila udaran 10 do 15 minuta, a da je u jednom momentu dobio strahovit udarac sa čizmom u predjelu prsnog koša od kog udarca je pao na zemlju i izgubio zrak. Kasnije je saznao da mu je ovaj udarac zadao I. G., slikar iz Bara. U postupku vođenja hrvatske istrage naveo je i to da su ih stražari i vojnici u logoru svakodnevno udarali, od 5-6 zarobljenika napravili bi krug, rekli bi im da je to ring, a onda bi uzeli dva zarobljenika ubacili ih u ring i naredili im da se boksuju dok jedan ne padne. Stražari su ih udarali čim stignu od štapa, kundakom, čizmom na nozi, šakama, a to udaranje se uglavnom odvijalo dok bi išli na ispitivanje do ispitnog mjesta i dok bi se vraćali nazad. Tjerali su ih da na koljenima klečujući čupaju travu, da beru groždje, a te trave i groždja nigdje nema. U svemu tome prednjačio je između ostalih B.G.. Zapamtio je i I.L.a zv. K., koji ih je cinički znao ujutro pitati, što udarate jedan drugog kada bi na njima vidio modrice koje bi prethodnu noć dobili od strane stražara i neprijateljskih vojnika. Iva kuhara bi uvijek prepoznao po glasu jer je imao karakterističan glas, jer je izgledalo kao skriči kada govori. Kada je izašao iz logora saznao je da je I. kuhar, I. M..

B.Z., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik sastava HV zarobljen 7 listopada (oktobra) 1991. godine i odveden u Morinj i prilikom izlaska iz vozila dočekao ga je špalir vojnika koji su ga udarali rukama, nogama, puškama, palicama zbog čega je izgubio svijest. Ulazak u baraku vojnika počinjao je sa riječima “slušaj vamo” na koje riječi su morali skakati na noge, okrenuti se prema zidu, staviti ruke na potiljak i raširiti noge. Četiri puta je vođen na ispitivanje i uvijek ga je ispitivao G.M. koji ga tokom ispitivanja nikada nije udarao, ali je znao u vrijeme ispitivanja napustiti prostoriju i onda bi ga u toj prostoriji tukli čuvari. Na ispitivanje su ga vodili Š.L. i M.. Tokom vođenja od barake do kontejnera gdje je vršeno ispitivanje ti stražari bi ga udarali nogama i puškom. T.Z. je vidio samo par puta na kratko. Kada je četvrti put ispitivan G.M. se požalio na I. kuvara koji je premlaćivao i njega i druge logoraše nakon čega ga kuvar M. više nije tukao, ali bi zato naredjivao drugima da ga tuku. U maltretiranju su se najviše isticali B.G., Š. L. i I. M. Jednom prilikom, B.G. mu je u baraci naredio da zine, stavio mu je cijev od pištolja u usta i rekao mu da će ga ubiti, ali nije pucao. I. kuvar se zalijetao dok su jeli i udarao ih nogom u glavu, a tukao ga je i električnim pendrekom dok je prao porcije, a što je radio i Š.L. jer se izživljavao nad zarobljenicima. Isti ovi ljudi su jednom prilikom Š. M. pretukli do smrti. Naveo je i to da su ih stražari N. B. i slikar G. tukli. Na glavnom pretresu je pojasnio da je ispitivan 4 puta da ga je prvi put ispitivao G., da ga je dva puta ispitivao G., a da se ne sjeća ko ga je četvrti put ispitivao pojašnjavajući da kada je kod istražnog sudije kazao da je 4 puta vođen na ispitivanje i da ga je ispitivao M.G., da je pod tim podrazumijevao da je 4 puta vođen na ispitivanje, a pri tom je na glavnom pretresu pojasnio svaki put na koji način je ispitivan. L.Š. je intezivno tukao sada pokojnog N. L.a, jer i ako to nije mogao vidjeti nakon što bi ga Š. izveo van čuli su se jauci i krici a čuo bi se i Š. glas koji bi govorio da je prvih 10 udaraca od njegovog oca, a 10 od njega. Pojasnio je i to da se i danas sjeća lika G. i T. Na zapisnicima u postupku vođenja Hrvatske istrage, naveo je da su se u maltretiranju logoraša pa i njega najviše isticali B.G., Š. L. i I. kuhar kome je pravo ime I. M.. Njega su na ispitivanje vodili Š. L. i M., a tokom vođenja od barake do kontejnera gdje je bio ispitivan ti stražari su ga udarali bilo nogama, bilo sa puškom. B.G. prve noći kada je iz samice doveden u baraku br.1, mu je naredio da zine, stavio mu je cijev od pištolja u usta, rekao je da će ga ubiti. Sem fizičkog maltretiranja najteže mu je padalo što je morao slušati naredbe da se krsti sa 3 prsta, da pjeva pjesme “Sa Lovćena vila kliče, gdje si srpski Dubrovniče” i druge. Opisao je I. kuhara visokog oko 185, težine oko 100 kg. Nosio je mornaričku uniformu, a nekada bi obukao i bijelu kutu, a ljude je udarao iz zaleta nogom u glavu, dok su jeli. Naveo je i to da je u logoru bio slikar G. i N. B. i da su ih i oni tukli kao stražari.

V.Đ., od oca Đ., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 09.10.1991. godine u Konavoskim brdima, a bio je u pričuvnom sastavu ZNG-a. Nakon što je doveden u logor Morinj u nekoliko navrata je vidio M.G. koji ga je prvi put kada je ispitivan u Morinju ispitivao. G. mu se prilikom ispitivanja predstavio i rekao mu je čin. Kod M. ga je vodio Š. L. koji ga je prilikom sprovođenja do G. udario kundakom i cijevi u predjelu ledja. Njega više nije tukao. Vidio je da L. tuče i pokojnog N. L. i M. L.a šakama i kundakom, a prethodno im je govorio da sramote rod i porod L.a. Sa L. je N., M. i M. L.a tukao I. M. koga je prepoznao gledajući emisiju »otvoreno« i tada je saznao da se on preziva M. i ako je prethodno mislio da se preziva I. L.. U trenutku ulaska u prostoriju gdje se nalazio G., sjeli su ga na stolicu i lijevu ruku su mu iznad glave fiksirali lisicom za zid, a između G. i njega bio je sto na kome je bio pištolj i pendrek. G. koji ga je ispitivao, pitao ga je kako je organizovan HDZ u Konavlima i Mokošici, a kada ne bi dobio zadovoljavajući odgovor prijetio mu je i udario ga pendrekom i to dva tri puta bočno po rebrima. I. M. zv. K., I. G. i B.G. su se na njima logorašima izživljavali. B.G. je znao da kaže nema spavanja, ajmo pjevati. Tako se i dešavalo za vrijeme trajanja njegove smjene straže koja je trajala 2 ili 4 sata. I. kuhar mu je utjerao strah u kosti i danas kada se sjeti nije mu dobro. Za njega je izživljavanje i to kada bi I. G. ušao i izveo 5-6 zarobljenika van, a nakon toga ih pretučene vrati. Vrata bi ostala otvorena ali ne bi mogao vidjeti šta se vani dešava, ali je čuo krikove. Navodi i to da je G.I. zapamtio i tada kada je dobio batine od I. kuhara jer ga je tada tukao njih 5 – 6, a kuvar I. ga je srušio na pod. Misli da ga je i I. G. tukao jer je bio prisutan na jedno dva metra, pa misli zbog toga da ga je i on tukao. Misli da je nakon desetak- petnaest dana nakon dolaska u Morinj dobio batine od G.. B.G. mu se predstavio tako da je znao njegov identitet. Nakon što su mu pokazane fotografije izjavio je da prepoznaje sve osobe iz logora Morinj, ali da se ne može pouzdano očitovati ko je ko. G. je označio kao osobu na fotografiju 1 prvu ili drugu s lijeva, ne može pouzdano očitovati. Jednom prilikom ga je izudarao M. I. kada je išao prati sudje nakon objeda i udario ga velikom kutlačom i električnim pendrekom jer je on jedini nosio električni pendrek. Udario ga je po preponama, jer bi od tih udaraca odmah padao na pod. Na zapisniku u postupku vođenja Hrvatske istrage naveo je zarobljen kao pripadnik TO 09.10.1991. godine u Konavlima. U Morinju ih je u jednoj baraci spavalo 80. Svaki izlazak van iz barake značio je batine. Uveče bi ulazili pijani, tukli ih, i tjerali ih da pjevaju pjesme. Morali bi staviti ruke na zatiljak, okrenuti se licem prema zidu, a oni bi mlatili po leđima kako bi koga dohvatili. Š.L. koji je bio obučen u plavoj uniformi sa bijelim opasačem vodio ih je na saslušanje i kada bi ih on vodio na ispitivanje obavezno bi ih tukao. Kuhar I. ih je tukao za vrijeme ručka. Naveo je i to da nije zadobio nikakve teže ozlede ni sa posledicama i da je po sebi imao modrica. Sjeća se B. R. koji ih je takodje tukao, a sjeća se i Z.M. koji je prema njima fino postupao, te im čak donosio cigarete. Iz Morinja je oslobođen 12.12.1991. godine, kada je izvršena razmjena.

M.Đ., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 20.12.1991. godine. I ako je bio u civilu bio je u pričuvnom sastavu MUP-a. Nakon toga odveden u Kumbor, zatim u logoru u Bileću, a potom prebačen u Morinj. Zarobljen je skupa sa M. Đ., M.M., M.A., B.S. i M. N.. U napravljenom špaliru od strane rezervista udaran je kundacima, čizmama, nogama. Stražari su ih u Morinju u kontejneru udarali po svim djelovima tijela, a prilikom dolaska je prošao kroz špalir gdje su ih tukli kundacima, čizmama, nogama. Ubačen je u kontejner zvani "samica". Nakon 15 minuta u kontejner je ušao čovjek sa baterijom koju mu je uperio u oči, pitao ga je kako se zove i odakle je, a kada mu je rekao udario ga je čizmom u rebra. Vidio je da je izrazito visok čovjek i snažan i veći od njega za glavu, (a on je visok 188 cm) da ima izrazito veliku nogu misli broj 49 i to je bio I. G. iz Bara koga su zvali slikar. U Morinju je vođen na lažno strijeljanje, skupa sa A.M.. Posebno po nečovječnosti se isticao B.G., koji je bio prisutan tom lažnom strijeljanju i za koga je uvjeren da je ispalio taj metak, po tome što je

tukao logoraše dok sam ne bi iznemogao. M.G. vidio je 4-5 puta u Morinju kada je radio na istovaru materijala koji je dovodjen za potrebe logora i naredjivao im je da rade. U Morinju ga je ispitivao major koji je bio u plavoj uniformi između 35 i 40 godina i pitao ga na okolnosti položaja, naoružanja, pa nakon što su mu pokazane fotografije prepoznao je prvu sa lijeva osobu kao G., osobu u centru fotografije kao T., a osobu koja stoji i piše označio je »ma je li ovo G., mislim da je« dok četvrtoj osobi nije znao ime. Na glavnom pretresu je pojasnio da je identitet I. G. saznao pitajući Ž. P. koga je nakon što je vraćen u hangar pitao ko je taj čovjek na što mu je P. odgovorio da je to I. G. slikar iz Bara. Jednom prilikom ušao je G. u hangar stavio mu čizmu i rekao mu »ljubi ovu čizmu četnička je, ljubi ili ću te ubiti«. Sem tri rebra koja su mu slomljena imao je i lom palca lijeve noge i lom čeone kosti po desnoj strani. Stražari su ih tjerali da se međusobno tuku. I. G. je nosio u rukama škorpion i stajao bi na vrata kada bi išli u WC, a i škorpionom bi ga udarao. Tražili su od njega da se tuče sa bratom pa kada je to odbio, zbog toga su ih izudarali, a potom tražili od njega da se bije sa rođakom M. pa kada su i to odbili, B.G. je cijev od pištolja stavio M. u usta i rekao mu "sada ću te ubiti", na što mu je M. rekao »nemoj molim te. B.G. je dovodio dijete koje je bilo uzrasta 8 do 10 godina da vidi ustaše. Na glavnom pretresu od 02.06.2009 godine je naveo i to da nakon što je 15.01.1991. godine zvanično priznata Hrvatska B.G. i T.Z. su ih izveli van i tjerali ih da govore hrvatske riječi da čupaju travu, a kada je B.G. poginuo brat ili sestrić udarao ga je nogama i puškom na rasklapanje a J. V. je slomio 5-6 zuba. «. Da se tuče sa bratom tjerao ga je B.G. i T., a to je bilo u januaru mjesecu 1992. godine. Ne može se sjetiti kako je saznao identitet B.G.. Pojasnio je da je iznoseći iskaz na glavnom pretresu preskočio puno stvari u odnosu na predhodno dati iskaz, a da ponovo sutra dodje da svjedoči pomenuo bi stvari koje nije pomenuo na pretresu. Na glavnom pretresu 30.06.2011. godine pojašnjavajući zašto prilikom prvog saslušanja na zapisniku od 24.09.1992. godine u postupku vođenja hrvatske istrage nije naveo radnje koje je na njegovu štetu preduzeo T.Z., a kada je na zapisniku od 19.05.2008. godine na pokazanim fotografijama prepoznao T.Z. ne opisujući da ga je T. tjerao da čupa travu i govori hrvatske riječi, a na zapisniku od 19.05.2008. godine je naveo da su ih stražari tjerali da se međusobno tuku, dok je na glavnom pretresu 02.06.2009. godine naveo da ga je T.Z. tjerao da se tuče sa bratom, pojasnio je da može pričati 7 dana, a da ni na ovom glavnom pretresu neće sve ispričati, da ništa ne izmišlja, već se samo sjeti pojedinosti. Naveo je i to da nije mogao sve ispričati jer će mu se neko smijati, neko će ga žaliti, a nije mogao ni da njegova djeca čuju šta su mu sve radili u Morinju. Ranije u svojim iskazima nije naveo i to što mu se desilo a to da ga je jednom prilikom T. udario nogom i da je poletio na bodljikavu žicu koja je bila u blizini, isto kao što nije ispričao da ne bi saznala njegova djeca kako je ljubio čizmu jer je četnička I. G. Pojasnio je i to da su se B.G. i T. bili udružili. Jednom su ga izveli ispred korita gdje se pere sudje i tjerali su ga da skače, govori hrvatske riječi i upravo tada ga je T. udario nogom i poletio je na bodljikavu žicu. Napravili bi krug od 5-6 zarobljenika i onda su njega i brata tjerali da se biju. Pošto nije htio, T. ga je udario dva ili tri puta pendrekom po leđima, brata mu poslao nazad, a od njega je tražio da izabere drugog sa kim će da se tuče. Odabrao je svog rođaka M.M. jer je znao da se on neće htjeti tući sa njim. Pošto nijesu htjeli da se tuku, B.G. je odveo M. do prozora, stavio mu cijev pištolja u usta i rekao mu da će ga ubiti, na što mu je ovaj rekao "nemoj molim te". Naveo je i to da je jedne noći B.G. pijan ušao u kontejner, digao ih na noge, okrenuo ih prema zidu i rekao im da će ih sve pobiti. Morali su da rašire noge, ruke da stave na vrat. Do njega je stajao M.A. Puška je opalila između njih dvojice, pogledali su se očima pitajući se jesu li pogodjeni. T. je bio iza B.G., digao mu je pušku i izveo ga je vani. I sada bi u hali u Morinju pronašao taj metak. Njegova djeca ni danas ne znaju šta je doživio u Morinju, ne znaju da je čupao travu, da je ljubio četničku čizmu, a nada se da to neće saznati iz sredstava javnog informisanja. U postupku vođenja hrvatske istrage saslišan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je njih pet dovedeno u Morinj i da su pretučeni od strane desetak stražara. Tukli su ih rukama, nogama,

pendrecima, kundacima. U barake bi upadali stražari, a oni su morali ustati, staviti ruke iza vrata, gledati u jednu točku, a oni bi ih tukli čime se ko dohvatio i gdje bi koga dohvatio. Često su upadali noću, izvodili bi nekoga od njih van i tamo ga isprebijali. Nakon što su prebačeni u Bileću, a potom ponovo vraćeni u Morinj gotovo stalno su ih tukli. Jedne noći su upali u baraku oko 10 sati i tukli su ih cijelu noć do ujutru a usput ih tjerali da pjevaju četničke pjesme. Naveo je i to da što se tiče imena stražara koji su bili posebno surovi da se sada može sjetiti samo imena G.B., a da su na kartonu crvenog krsta napisali spisak dobrih i loših stražara. Naveo je i to da se prisjeća da je posebno okrutan bio slikar I. G. i koji je baš njega nemilosrdno tukao. Iživljavali bi se na njima tako što bi izvukli dvojicu i silili ih da se međusobno tuku sve dok jedan ne padne, a oni bi se zabavljali gledajući kroz prozor. Jednom prilikom tjerali su njega i B.B. da se tuku, pa kako oni nijesu htjeli izbatinali su ih. Na zapisniku o glavnom pretresu od 02.06.2009. godine je naveo da ga je I. kuhar maltretirao svaki put prilikom dodjele hrane. Hleb bi stavio na pod, ili bi narezak otvorio do pola tako da ne bi mogli ga pojesti, njega nije maltretirao, možda jeste u špaliru, ali on to nije vidio. Ne zna da li je I. kuhar nekog od drugih zarobljenika fizički maltretirao.

O.V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 6 ili 7 oktobra 1991. godine u Zvekovici kao pričuvni policajac i odveden u logor Morinj gdje je prošao kroz špalir ljudi gdje je zadobio udarce. Udarali su ga sigurno 10 minuta. Razmijenjen je 12. decembra 1991. godine. Na saslušanju pred istražnim sudijom pojasnio je da ga je ispitivao treći ili četvrti dan nakon dolaska u logor M.G., da ga on nije udarao dok ga je ispitivao, ali da su ga za to stražari koji su ga vodili na ispitivanje udarali čitavo vrijeme kao i posle ispitivanja kada im je G. na kraju ispitivanja rekao da se dobro pozabave sa njim. Na glavnom pretresu nije pomenuo ime lica koje ga je ispitivalo objašnjavajući da kada je davao iskaz kod istražnog sudije da je pomenuo ime G. sa razloga što ostali zarobljenici iz logora kada im je opisao lice koje ga je ispitivalo, su mu objasnili da je to G.. Nakon što je svjedoku pokazana fotografiju br. 1. koje se nalazi u spisima predmeta nije mogao prepoznati lice koje ga je ispitivalo, jer je sa njim desetak minuta razgovaralo. Za vrijeme boravka u logoru skoro svaki dan je izvodjen iz hangara i od strane vojne policije udaran palicama bilo gumenim, bilo električnim. Sistematski ga je udarao i kuhar I. i to svaki dan za mjesec i po dana i to tako što ga je drvenom palicom udarao po svim zglobovima tijela. Š.L. je naročito tukao zarobljenika L. a jer mu sramoti prezime i pleme i to tako što bi ga izvlačio van i tamo ga udarao što je čuo po zvukovima koje je on puštao, a kako hangari nisu imali prozore već rešetke to je mogao da čuje što se vani dešava. Hrana je bila skoro sama voda, sa malo riže jer su meso bacali psu a sardinu su obično dijelili na dvoje. Na zapisniku u postupku vođenja hrvatske istrage naveo je i to da dok je bio u logoru da je gotovo svaki dan i to više puta izvodjen iz hangara od strane vojne policije i tučen gumenim ili električnim palicama. Pored vojnih policajaca nekad je udaran u hangaru od strane drugih stražara koji bi tukli i druge zarobljenike u hangaru. Kuhar I. ga je mjesec i po dana izvodio iz hangara i onda ga sistematski sa drvenom palicom udarao od vrha ramena pa sve do stopala. Š. L. se posebno isticao u udaranju L. a govoreći mu da mu on sramoti prezime.

B.D., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 08.10.1991. godine u Zvekovici, dok je bio na položaju zarobljen od strane nikšićke jedinice i kapetana V., da su predavani iz grupe u grupu i sto desetak kampanjolom odvedeni do Debelog brijega dje su ih ispljuvale neke žene, a potom do Kumbora gdje je izvršen pretres nakon čega je odveden u Morinj. Niski oficir koji je bio u mornaričkoj uniformi i hrapavag glasa dobro ga je izmlatio tako da je jedva uspio da otetura do hangara, a nakon dva dana saslušavan je kod potpukovnika G. a koji je bio jako korektan. Ispitivan je 3 puta, dva puta ga je ispitivao G., a jednom lice čiji identitet ne zna. Kada je prvi i treći put vođen na ispitivanje, udaran je pendrekom od strane stražara koji su

ih sprovodili, a od strane ispitivača nije udaran. Zarobljenici su izvodjeni od strane lica koji se zove I. kuhar, kako je to kasnije saznao i isti ih je udarao sa pendrekom koga je držao u jednoj ruci i sa kutlačom koju je držao u drugoj ruci. Nije vidio sam čin udaranja ali bi se zarobljenici vraćali u modricama. U. N., P.M. i sada pokojni B.M. kada bi dolazili sa modricama govorili su mu da ih je udarao I. kuhar. Jednom prilikom je dobio nogu u prsa od strane mornaričkog oficira koji je nosio škorpion u ruci, a bio je crn i krupan. A isti taj oficir je tom prilikom udario i O.V. koga je udario neposredno nakon njega, tako da mu je od siline udara glava otišla u zrak i pogledao je u pravcu lica koje ga je udarilo, a udario je i P. I i L. koji se svima predstavljao i jednom prilikom je izudarao prezimenjaka L. a koji je spavao do njega, tako što je prethodno ušao u hangar i u hangaru mu rekao »majku ti ustašku ne možeš ti biti ustaša » a kada se nakon pola sata N.L. vratio bio je sav u modricama i rekao mu je da ga je izudarao Š. L. Pojasnio je da o vremenu boravka od 70 dana u Morinju bi mogao napisati podebelu knjigu. Razmijenjen je 12.12.1991. godine. Na zapisniku u postupku vođenja hrvatske istrage je naveo i to da je u Morinju najviše tučen po glavi. O imenima stražara i oficira koji su ga ispitivali ne može se izjasniti jer su krili svoja imena. Sasvim slučajno je čuo za jednog da se zove L., jer je u pripitom stanju jednom zarobljeniku rekao da su prezimenjaci. Taj Š.L. bio je vojni policajac. Bio je grub prema zarobljenicima, a na mrtvo ime je isprebijao N.L. a kao svog prezimenjaka, jer ga je to vrijedjalo da ima ustašu za prezimenjaka.

K. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 20.12.1991. godine kao civil od strane zapovjednika policije A. R. iz Tivta koji je bio vrlo odgovorna i poštena osoba. 24.10.1991. godine prebačen je u Morinj i na samom dolasku je opljačkan jer mu je uzeto svo obiteljsko zlato. Teže mu je padalo psihičko nego fizičko maltretiranje, njega je samo jedanput ili dva puta namlatio I. za koga je čuo da je bio šef kuhinje u Hotelu Plaža, a po izlasku iz logora saznao je i njegovo prezime. I. kuhar je pitao ko želi da izadje van da pere posudje, a kako je on po zanimanju privatni ugostitelj javio se da to uradi i pri izlasku on ga je izlupetao metalnom –aluminijском vojničkom kutlačom, rukama, nogama po tijelu pa ga je na isti način izudarao i sjutra dan zbog čega je i tražio i prijem kod majora da mu se požali. Sa ostalim licima koji su optuženi iz ovog predmeta nije imao nikakvih poslova i na njih nema nikakvih prigovora. U Morinju je vođen tri puta na ispitivanje i to treći put na njegovo osobno traženje, a ispitivao ga je major D. Š. L. koji se sam predstavio izvodio je M. Š.. Tri puta su ga devetali. Iz Morinja je izašao 12.12.1991. godine. Na zapisniku u postupku vođenja Hrvatske istrage je naveo i to da ga je dva puta za vrijeme boravka u Morinju namlatio I. za koga je čuo da je šef kuhinje u Hotelu Plaža. M.Š. su dva tri puta na dan izvodili van barake gdje bi ga prebili.

B.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 03.10.1991. godine kao pripadnik sastava ZNG. Nakon 7 ili 9 dana zarobljavanja doveden je u Morinj. Bila je kišna noć, skinuli su ih i dobili su batine po glavi, leđima, stražnjici. Dva puta je vođen na ispitivanje kod gospodina T.Z. koji je imao korektan odnos prema njemu i dopuštao mu da ima ljudsko dostojanstvo. Nikakve prisile sa njegove strane nije bilo, i jedino su T. i stražar P.M. dopuštali da ima ljudsko dostojanstvo. Na ispitivanje ga je vodio Š.L. koji ga je udarao kundakom, nogom u leđa. Jednom prilikom ga je I. kuhar zabandao po leđima i to rukom. Negdje krajem desetog mjeseca iz ponoći u hangar došla su lica u alkoholisanom stanju i izudarala su njega, B.M., G. i brata mu B.D.. Na zapisniku u postupku vođenja Hrvatske istrage je naveo i to da je dolaskom u Morinj odmah dobio batine. Uveče bi ulazili pijani u barake, tjerali bi ih da pjevaju pjesme, a onda bi udarali po leđima koga bi dohvatili. Jedno veče je B.M. dobio takve batine, da je ležao nepomičan na podu dva dana. Istu veče prebili su i G.D.a, a i njegovog brata.

U.N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik ZNG-a zarobljen

15.10.1991. godine i odveden u logor Morinj i prilikom ulaska u skladište bio je formiran jedan kordon i prije smještaja u skladište udarali su ga pendrecima, kundacima, nogama, rukama, a kada bi pao gazili su ga čizmama. Na ispitivanja je odvođen jako puno puta i svaki put kada bi ga odvodili i vraćali nazad bio bi udaran svim što bi se stražarima našlo pri ruci. Najviše batina je dobio od stražara Š.L. koji mu je slomio rebra, kundakom mu je rasjekao tjeme, a često ga je udarao električnim pendrekom i to na način da bi ga nakon što bi ga izudarao po glavi i tijelu tražio da raširi noge i da stoji sa rukama sklopljenim iza glave i tada bi ga tim pendrekom udarao po genitalijama i pri tom govorio "da više nikada neće imati djece". Jednom prilikom ga je izudarao po glavi da je sav bio krvav od čega su mu ostali ožiljci na tjemenu, a jednom prilikom ga je toliko tukao da se umorio i odustao jer se on nije onesvjestio, pa ga je pitao "jebo ti konj mater kako si tvrd" i "imaš ledja kao da igraš vaterpolo". Jednom prilikom ga je bio stavio na stolicu koja nije imala naslon, vezao ga je i tukao a cijelo to vrijeme je kiša pljuštala po njemu. Pokušao je i da mu odsječe prst od čega ima još vidnu posjekotinu na palcu desne ruke. Š.L. je nosio i po dvije vrste pendreka od kojih je jedan imao dugme kao i poluautomatsku pušku zv. ciganku. L. mu je stavljao i cijev od pištolja u usta. Po zlostavljanju se isticao kuhar zv. "I." koji je u jednoj ruci držao kutlaču a u drugoj pendrek a dok su prali porcije iz kojih su prethodno jeli konstantno bi ih tukao kako on tako i ostali stražari koji su bili tu. I. kuhar je i njega i ostale bio kutlačom i pendrekom a da se I. kuhar preziva M. saznao je nakon što je napustio Morinj. M. je udarao i Z.B., K.a i to skoro svakog dana. Nije vidio da G.M. osobno bilo koga tuče ali je bilo jasno da je to njegova zapovjed jer mu je pred samu razmjenu održao govor i rekao "ovaj ste se put izvukli, a sledeći put vas koljemo koga uhvatimo, pojašnjavajući da nikada nije čuo da je G. zapovijedao bilo kome da nekoga udara i da je G. mogao da naredi da se ljudi ne tuku. Na glavnom pretresu je pojasnio da je ispitivan od strane kapetana I klase koji je bio suv i mršavi čovjek koji je nosio oficirski smeđi kaiš i bio je sijed, a na zapisniku pred istražnim sudijom je kazao da ga je saslušavao pukovnik. Na ispitivanje je vođen puno puta i svaki put kada bi bio odvođen i dovodjen na ispitivanje bio bi izudaran od strane stražara sa svim što bi im se našlo pri ruci. Na zapisniku u postupku vođenja hrvatske istrage je naveo i to da je odmah pri dolasku u Morinj dobio batine, da je udaran pendrecima, rukama, nogama, kundacima od puške. Specijalnost mučenja stražara je bio da u bilo koje doba dana ili noći viknu "otvaram vrata", morali su skakati iz kreveta, okrenuti se prema zidu, staviti ruke na potiljak, raširiti noge, a onda bi ih stražari udarali po ledjima i po svim djelovima tijela, nijesu se smjeli okretati da vide ko ih udara. Kada bi ga L. vodio na ispitivanje, od njega bi dobijao batine. Jednom ga je skinuo gola i rekao mu "tvrd si kao konj, da li igraš vaterpolo", a jednom ga je udario kundakom o glavu tako da je bio sav krvav. Sjeća se i I. zv. K. koji je bio nemilosrdan u udaranju i mučenju. Udarao ih je pendrekom koji je držao u jednoj ruci a u drugoj ruci je držao kutlaču. I. kuhar bi ih izvodio van da peru sudje, a on bi ih za to vrijeme udarao po rukama i po ledjima sa čime god stigne.

B.Z., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine i doveden u Morinj gdje je bio 66 dana, a potom prebačen u Bileću. Zarobljen je u civilnoj odjeći, ali sa puškom u ruci i pripadao je tadašnjoj narodnoj zaštiti. Dok je boravio u Morinju ispitivan je od strane jedne osobe G., od strane potpukovnika iz Beograda i od ispitivača nije bio fizički zlostavljan ali bi bio fizički premlaćen kada bi išao od barake do zgrade gdje su išli na ispitivanje i obrnuto. 7-8 puta je ispitivan. Logično mu je bilo da su lica koja su ih tukla dobili naredbe da ih tuku. Dvije osobe koje su se isticale u maltretiranju i fizičkom izživljavanju su bile I. Kuhar koji ih je dok su jeli udarao pesnicama, kutlačom, a jednom prilikom je njega, I. K. i M. V. dok su prali sudje neprestano tukao i to električnim pendrekom sve dok ga u tome nije spriječio jedan mornarički poručnik, za koga je po opisu iz medija saznao da je G. jer je samo on kao oficir zadužen za dodjelu hrane nosio brkove i bio izuzetno visok i ako ne

smatra da ga je ovaj tom prilikom spasio, jer je to mogao prekinuti u samom početku i uvijek je bio prisutan kada je vršeno mlaćenje i kada je on udaran dok je drugo lice koje ih je najviše maltretiralo bio B. H. koji je imao nadimak "B.". Nikada nije čuo ali je po gestikulacijama ruka mogao da zaključi da je neko od ispitivača naredio stražarima da ga tuku, a neki od zastavnika iz Šibenika mu je kazao da oni nemaju status ratnih zarobljenika. Š. L. je tukao koga je stigao, a posebno se bio okomio na sada pokojnog N. L.a, upravo zato što je nosio isto prezime. Sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji su udarani svjedočio je i u postupku vođenja hrvatske istrage.

B.S., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 20 prosinca (decembra) 1991. godine dok je bio u policijskom sastavu i prilikom dovoženja u Morinj sačekalo ih je 20 neprijateljskih čuvara koji su ih udarali rukama, nogama, kundacima od pušaka. Zarobljen je skupa sa M.Đ., M.M., M. A. i M. Đ. Prilikom dolaska u Morinj su ga toliko izudarali da su mu slomili zube, rebra a lijevo oko mu je 15 dana bilo zatvoreno. U samici je proveo dva dana. Za vrijeme njegovog ispitivanja sjeća se da je u prostoriju ušao M.G. To je bio brko sa mornaričkim činom, srednje visine i kada je vidio da nije vezan naredio je da ga vežu tako da je bio razapet, i čim je naredio da ga vežu napustio je kontejner. Iz Morinja je prebačen u Bileću, a potom ponovo vraćen u logoru Morinj gdje je bio sve do 02. srpnja (jula) 1992. godine. Ispitivači ga nijesu maltretirali. B.G. koji je bio vodnik i koji je bio srednjeg rasta, a sanjao ga je ko zna koliko noći nakon izlaska iz Morinja, govorio je da je M.G. naredio da ih čuvari moraju redovno tući kada bi izlazili iz barake ili iz samice, što je on lično čuo. B.G. ga je najviše tukao. Izvodio bi ga izvan barake i tukao ga je palicom i jednom čarapom u kojoj je bio pijesak da mu je odvalio i lijevi bubreg, vodio ga je tri puta na lažno strijeljanje tako što bi dva tri rafala ispalio u zrak, nakon čega bi ga sakrili i izvodili sledeće. Jednom prilikom je puškom pucao uvis po objektu u kome su bili smješteni. A kada je vraćen iz Bileće u Morinj opet je B.G. bio glavni jer ih je čekao u špaliru i prebio ga je na mrtvo ime. M. G. je više puta ulazio u barake gdje su bili smješteni i dok je on bio tu niko ih nije dirao, ali uvijek nakon njegove posjete u baraku bi nakon sat vremena dolazio više čuvara i onda bi ih i B.G. i čuvari udarali čime bi stigli. Od stražara se najviše sjeća Š.L. koji ga je odvodio na ispitivanje i koji ga je tukao kundakom puške i nogama, a sjeća se i I. kuhara koji je bio glavni u udaranju i njihovom maltretiranju. I. kuhar za koga je saznao da se preziva M., redovno ih je tukao kada je donosio hranu i to kundakom puške koju je prethodno uzeo od vojnika, a udarao ih je i čizmama po raznim djelovima tijela. I. kuhar ga je najmanje dva puta izvodio i prebio ga. Stražari bi ulijetali noću u pijanom stanju, naredjivali bi im da beru groždje, da čupaju travu i ako nije bilo ni groždja ni trave. Identičan iskaz je ovaj svjedok dao i u postupku vođenja hrvatske istrage, sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji je udaran, stim što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije.

L. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik rezervnog sastava ZNG-a zarobljen 19.11.1991. godine i odveden u Morinj. Prilikom izlaska iz kamiona prolazili su kroz špalir neprijateljskih vojnika koji su ih tukli rukama, nogama, pendrecima, kundacima od pušaka, a nakon toga su smješteni u kontejner. Prilikom izvodjenja iz kontejnera i vođenja na ispitivanje, Š.L. koji ga je vodio, cijelim putem ga je tukao, govoreći mu da ga je osramotio, pa mu je naložio da se sagne, a nakon toga ga je zajahao, a nakon toga udarao pendrekom po stražnjici govoreći da je izdao prezime. Udarao ga je i nogama i kundakom a što je radio u više navrata. Kada mu je jednom prilikom stigao paket da bi preuzeo paket vodio ga je stražar L., ali kada je paket otvorio u njemu nije bilo ništa i jedino što je tom prilikom dobio, bile su batine koje je dobio od Š.L. Š. L. je zlostavljao i njegovog oca. Od sada pokojnog L.N. dok je boravio u baraci čuo je da je i njega tukao i maltretirao Š.L. upravo iz istog razloga kao i njega i to zbog prezimena. Ispitivan je od strane G. a dok je u prostoriju povremeno ulazio i izlazio

M. G. Na zapisniku pred istražnim sudijom od 03.06.2008. godine, naveo je da je M.G. na sebi imao kožnu vidnjaku sa okovratnikom od krzna, dok je na zapisniku o glavnom pretresu od 09.06.2009. godine, naveo da je G.M. imao brkove, nosio je modro mornaričku oficirsku odoru, imao je gustu crnu kosu i nosio je beretku i koji mu je prilikom ispitivanja jer je on tvrdio da je civil, a oni su imali spisak rezervnog sastava na kome je bilo njegovo ime, rekao mu je da laže i ošamario ga je. G.M. a je vidio samo jedan put. Tada je pitao vezano za tri kamiona oružja koja su došla u Orašac kao i da se sazna pravo ime generala D.. Da se radi o M. G. saznao je od stražara M. P.. Naveo je i to da ga M. G. nije udario šakom i ako je to konstatovano na zapisniku kod istražnog sudije, već da ga je ošamario i da zbog proteka vremena, ne može da se sjeti baš svih detalja. Na zapisniku o glavnom pretresu od 09.06.2009. godine, pojašnjavajući razlike u svom iskazu vezano za to šta je G. nosio na sebi je naveo, da se ne može sjetiti da je istražnom sudiji kazao da je G. imao kožnu vidnjaku sa okovratnikom od krzna. Nakon ispitivanja stražar Š.L. ga je odveo u neku baraku i do dolaska do barake ga je stalno udarao. Imao je osjećaj da u svakom momentu mogu ući u objekat i ubiti ga sve dok nije došao Medjunarodni crveni krst. Stražar S. mu je rekao ime L.Š.. Kada ga je B.G. vodio da obavi nuždu, to je morao uraditi u roku od 30 sekundi, a prethodno bi mu cijev pištolja stavio u usta i rekao bi mu "imaš 30 sekundi da obaviš". B.G. je znao uveče ulaziti u objekte i udarati zarobljenike nogama, čizmama, pendrecima, a znao je da ih udara B.G. jer se predstavljao. Kao nečovječan bio je i kuvar I.M. koji ga je jednom prilikom izabrao da izadje da pere porcije što je morao činiti u užasnoj ledenoj vodi tako da su mu ruke bile ukočene 3 dana, a vidio je kako je iz barake izveo dvojicu zarobljenika i kako ih je tukao. Identitet I.M. saznao je 2002. godine prilikom službenog boravka po protokolu predsjednika M. koji je bio u posjeti konzulatu u Kotoru. M. se sjeća kao čovjeka koji je tada imao oko 40 godina, malo jače gradje, sjede kose, kratko ošišan, okrugle glave, visine 1,73 cm do 1,74 cm. Na pokazanim fotografijama prepoznao je G, dok na fotografiji br.2 i na fotografiji br.1. osobu koja je prikazana u kožnoj jakni sa krznanim okovratnikom je naveo da istu ne poznaje. Prepoznao je u sudnici G, Š.L. i B.G.. M. I. se nije nalazio u sudnici, jer mu je u prvom postupku sudjeno u odsustvu. Na zapisniku u postupku vođenja hrvatske istrage je naveo i to da su dolaskom u Morinj prošli špalir gdje su udarani rukama, nogama, pendrecima, kundacima od pušaka. Stražar koji ga je vodio na ispitivanje, a koji se predstavio kao Š. L. ga je čitavo vrijeme udarao od kontejnera do mjesta gdje je ispitivan govoreći mu da ga je osramotio, izdao njegovo prezime, da mu je i otac rekao da mu i za njega da 10 udaraca. Ispitivao ga je R.G., koji mu je prilikom ispitivanja rekao da laže i ošamario ga, a tu se nalazio i čovjek u kožnoj vidnjaci za koga je kasnije saznao da se zove M.G. i isti ga je više puta udario šakom i šamarom, govoreći mu da sve laže. I nakon povratka sa ispitivanja Š. L. ga je udarao. Stražari su ih tukli i u samom skloništu, jer bi ulaskom viknuli "otvaram vrata", oni su morali skočiti na noge, okrenuti se licem prema zidu, a onda bi stražari udarali i po leđjima. Izvodili su zarobljenike iz skloništa i tamo ih udarali. Morali su dugo stajati okrenuti prema zidu, pa se sjeća da je jedne prilike zbog toga M.Š. pao u nesvijest. Tjerali su ih da pjevaju četničke pjesme. Od stražara koji su ih tukli najbolje je zapamtio Š.L.. Poznato mu je i lice po nadimku K koji je bio mršav i visok čovjek i bio je strah i trepet za zarobljenike zbog njegovog masovnog udaranja i premlaćivanja.

N. N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 20 listopada (oktobar) 1991. godine i odveden u logor Morinj gdje je udaran šakama, nogama, pendrecima, a kada je vođen na ispitivanje ispitivao ga je oficir čije je ime D i koji je bio prema njemu korektan. Udarali su ga i električnim pendrekom između nogu od kojih udaraca je jednostavno pao na tlo. U logoru Morinju je bio sve do 14 prosinca (decembar) 1991. godine kada je izvršena razmjena. Za vrijeme boravka u Morinju 5 puta je vođen na ispitivanje i svaki put bi na putu od kontejnera do hangara dobijao dosta udaraca, ali nije mogao vidjeti ko ga je udarao.

Jedino je od stražara koji su ga udarali zapamtio Š.L. i kuhara koji je najviše udarao D M, a udarao ih je tijekom i nakon objeda. Kuhar je imao grupu za tući jer je u svojoj sedmodnevnoj smjeni izvodio ljude i tukao ih. Identitet Š.L. saznao je od obitelji T jer se nakon izlaska iz Morinja raspitivao zašto je Š. L. bio toliko kivan na Konavljane pa je tada saznao da je Š. L. u Grudi polagao vozački ispit. Identičan iskaz je ovaj svjedok dao i u postupku vođenja hrvatske istrage.

V.P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je kao pripadnik Hrvatske vojske zarobljen 09. listopada (oktobra) 1991. godine i doveden do logora Morinj kada je izudaran od strane policajca i čuvara koji su ih udarali čime su stigli, svašta su im govorili i vrijeđali. Prilikom odlaska od hangara do kontejnera gdje je vršeno ispitivanje bio bi udaran, a isto tako i nakon vraćanja sa ispitivanja. Ispitivao ga je oficir kapetan bojnog broda. Čitavo vrijeme dok je bio u logoru na ulazak stražara i policajaca u hangar i povik “slušaj vamo otvaram vrata” morali su se dizati, stati uz zid, okrenuti lice prema zidu sa rukama pozadi glave, a onda se stražari i policajci izivljavaju i udaraju nekoga od njih. Udarali su ih svi stražari i čuvari osim M P, R B i još jednog kome se ne može sjetiti imena. U udaranju su se najviše isticali B, L. i M koji su ih vodili na ispitivanje i prilikom sprovođenja tukli pendrecima. I. kuhar se posebno izivljavao i udarao njih zarobljenike prije objeda i nakon objeda. Kuvar ih je tukao pendrekom kada su ih izvodili, a uvijek je izvodjeno 10 do 15 zarobljenika nakon objeda. Izvodio ih je čovjek koga na fotografiji prepoznaje kao osobu koja nešto piše i koji je u logoru nosio škorpion, a u baraku je dolazio u vrijeme kada se donosila hrana. (optuženi G). Kuhar ih je tukao i to uglavnom ispod koljena po nogama, u predjelu genitalija i po leđima. Vodjen je na ispitivanje, a ispitivao ga je oficir kapetan bojnog broda kome ne zna ime i prezime i imao je brkove a znao ga je maltretirati tako što bi napustio prostor u kome ga je ispitivao i ostavio ga je sat i po sa psom vučjakom koji ga je pazio. Pitao ga je da li će da ga udara on ili jedan stražar koga su zvali cetinjanin na što mu je odgovorio da mu je svejedno. To lice mu je reklo da poznaje Ž V koji je bio ginekolog u Dubrovniku i koji je porodio obadvoje njegovo djece. U logoru je bio do 12. prosinca (decembra) 1991. godine kada je razmjenom otišao u Split. Na glavnom pretresu je pojasnio i to, da je nakon svakog obroka udarano najmanje dvanaest ljudi i to tako što bi posle završenog ručka poručnik korvete izvodio ljude i govorio je koga treba udarati. Š. L. ga je vodio na ispitivanje i sam se predstavio i rekao ime i prezime. Naveo je i to da neke činjenice nije saopštio prilikom prvog saslušanja jer nije smatrao da su toliko važne. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja hrvatske istrage osim što je naveo da je zarobljen 10.10.1991. godine i sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji su udarani, što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije.

B. A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 05.10.1991. godine i to u svojstvu civila, premda mu je poznato da je u to vrijeme bio hrvatski branitelj jer je sudjelovao u organizaciji odbrane tog mjesta. Sa P.m Đ i I.m M, prvo je odveden u Kumbor, a potom u Morinj. Boravkom u Morinju nakon zarobljavanja vodjen je na ispitivanje i postavljali su mu pitanja na koje nije imao odgovore, jer je tada bio redovni student i imao je 24 godine. Ispitivao ga je oficir u mornaričkoj uniformi koji mu se nije predstavio i prilikom ispitivanja nije udaran, a ispitivač ga je pitao u vezi plaćenika, kurda, filipinaca i gdje se nalazi ustaška vojska na šta nije znao odgovore jer istih nije ni bilo. Udaran je od strane stražara koji ga je vodio na ispitivanje. Svi ljudi koji su bili u Morinju su krili identitet, a ne sjeća se ni lika ispitivača koji ga je drugi put ispitivao, a ispitivač koji ga je prvi put ispitivao bio je visok, crn mušakarac sa visokim činom, a nakon što mu je pokazana fotografija br. 1. na istoj nije mogao nikoga prepoznati. Na zapisniku u postupku vođenja hrvatske istrage naveo je i to da su ih čuvari tokom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja uvijek udarali puškom, nogom, pendrekom.

Po njegovoj ocjeni najviše udaraca i najviše ozlijeđeni bili su I. K., M Š i D.K..

Ć.A., sin pokojnog M, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je od strane Srpsko Crnogorske vojske uhićen 03. listopada (oktobra) 1991. godine kao civil, a skupa sa njim je bio njegov rođak A.Ć. sin pokojnog M i skupa su odvezeni u logor Morinj gdje su prilikom ulaska u Hangar zadobijali udarce rukama i nogama od strane stražara i drugih rezervista, a 12. listopada (oktobra) je prvi put vodjen na ispitivanje kod nekog oficira, ispitivan je dva ili tri puta i ispitivanje je trajalo oko sat i po i uglavnom ga je ispitivao vezano za njegovog sina L koji je išao u policijsku školu u Zagrebu kada ga je ovaj pitao zašto sina nije poslao u školu u Sremsku Mitrovicu, ili Karlovce našto mu je odgovorio da on ima obavezu prema Šimunskoj cesti i državi kada je ovo lice izvadilo škorpion, prislonio mu ga na čelo i rekao mu da mu je sin na ratištu i ako mu se sinu nešto dogodi da će naći njega i njegovog sina na što mu je on odgovorio »Kapetane vlast vam je u rukama možete raditi šta hoćete«. Sreo ga je još jedan put kada je išao u kontejner da preuzme paket i kada ga je ovaj pitao "kako je", na što mu je odgovorio da ne zna ni zašto je zarobljen, a ovo lice mu je odgovorilo da će brzo razmjenjena pa nakon što su mu pokazane fotografije sa sigurnošću je od 95% do 98% prepoznao je tu osobu na fotografiji br. 2 i br. 1 koja u centru fotografije sjedi i drži šalicu u ruci koja je na stolu. Dok je ispitivan u hangarima nisu mu ruke bile vezane niti ga je neko udarao prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja. U logoru je ostao sve do 12. prosinca (decembra) 1991. godine. Stražari bi ulazili u hangare i to noću najavljući svoj dolazak i to riječima »slušaj vamo otvaram vrata«, nakon čega bi stražari jer su oni morali skakati na noge i staviti ruke na potiljak glave i okrenuti se licem prema zidu udarali su neke od zarobljenika, a znali su da izvode nekog od zarobljenika iz hangara da ga tamo dobro izmlate a zatim ih tako pretučene vrata u hangar. Najviše batina su dobili Z.B., N.U i L., a od stražara koji su najviše bili okrutni prema njima zarobljenicima bio je Š. L. koji je pendrekom mlatio zarobljenike, udarao ih je šakama i čizmama posebno prilikom odvođenja u WC, a i on je imao ožiljak od čizme sa kojom ga je L. udario po desnoj nozi, a među stražarima je bilo i dobrih ljudi. Vidio je da Š. L. udara zarobljenika L.a. Š. L. se sam predstavljao i svim zarobljenim licima koja su se prezivala L., govorio je da mu je otac kazao da zarobljenike L.e udara i za njega. Identičan iskaz sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji su udarani svjedočio je i u postupku vođenja hrvatske istrage, stim što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije. Među stražarima koji su bili naročito okrutni prema zarobljenicima je zapamtio Š.L..

K. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 03. listopada (oktobra) kao pripadnik Hrvatske vojske doveden u logor Morinj i dok su iskrcavani iz kamiona od strane neprijateljskih vojnika i stražara su udarani. U Morinju je bio sve do 12. prosinca (decembra) 1991. godine, a od strane stražara na ispitivanje u jedan kontejner vodjen je 3 puta. Ispitivao ga je major koji je bio korektan tokom ispitivanja, ali je od stražara koji su ga vodili na ispitivanje i vraćali sa ispitivanja bio udaran i maltretiran. Oni koji su se isticali u udaranju su bili I. kuhar koji je njega i zarobljenika V. jednom posle objeda izveo van hangara i ubio boga u njima, a jedan put ga je samog istukao, a u udaranju su se isticali i Š.L. koji je zarobljeniku L.u rekao da mu je osramotio rod i da je rodom iz Banjana pitajući ga »kako je to mogao da uradi« i jedan B. čije prezime ne zna ali je bio nešto naivniji od ostalih pa je govorio svoje ime, a udarao je zarobljenike čija imena on ne zna, a njemu je u dva navrata podmetnuo nogu. I. kuhar ga je udarao čime je stigao čizmom, šakama, drvetom. Jedan mornarički poručnik se isticao u udaranju, a jednom prilikom je došao u hangar i donio jedan članak iz novina i pokazao mu je sliku gdje je pisalo da je ustaški koljač u okolini Herceg Novog i tada je taj poručnik ubio boga u njemu. Taj isti poručnik je jednom nogama i šakama isprebijao jednog zarobljenika koji je sjedio. Kada mu je pokazana fotografija br. 1. naveo je da misli da je taj poručnik onaj koji piše sagnute glave i da nije siguran odnosno da ne može sa 100% sigurnošću reći da je to on. Sada posle toliko godina

koliko je prošlo ne bi ga mogao prepoznati. Identičan iskaz ovaj svjedok je dao i u postupku vođenja hrvatske istrage, sa nešto manje detalja jer mu tada nijesu pokazivane fotografije.

V.I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 17 listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik Hrvatske vojske u Platu, a sutradan je odveden u logor Morinj skupa sa I.D., I. G., M. V., izvjesnim S. i dvojicom B., pa kada su došli u logor postrojili su ih uz jedan zid gdje su stavili ruke iznad glave pognutom glavom prema tlu, raširenih nogu, nakon čega su ih udarali nogama, pendrecima i šakama, a potom su odvedeni u jedan kontejner kojeg su kasnije zvali samicom gdje je proveo 7 dana, a odakle je vođen na ispitivanje gdje ga je ispitivao jedan kapetan. Ispitivan je vrlo kratko nakog čega su ga vratili u samicu dok ostali zarobljenici koji su bili skupa sa njim nakon ispitivanja nijesu vraćeni u samicu, a on je i narednih dana svaki dan vođen na ispitivanje i vraćan u samicu i uvijek ga je ispitivao isti kapetan I klase koji je bio u običnoj uniformi. Obično bi ga pitalo da li zna ko je zapovjednik, pitao ga je za minobacače, a isti je imao crne guste brkove i zvali su ga kapetan brko, a dva zadnja dana boravka u samici je bio vezan sa lisicama koje su vezali za neku metalnu šipku tako da je dva dana morao stajati sa podignutom lijevom rukom iznad sebe, a osmi dan nakon ispitivanja odveden je u hangar. U logoru je ostao sve do 12 prosinca (decembra) 1991. godine kada je razmijenjen. Jednog dana je govorio na televiziji Crne Gore, a protekom dva tri dana lice po nadimku B. ga je toliko izudarao da mu je bio izbacio gornji dio vilice. O.V.e mu je udarcem vratio vilicu nazad. Dolazili su stražari, izvodili su ga iz hangara i stalno su ga udarali i to je trajalo svakog dana i to 7 dana uzastopno. U hangaru njega niko nije udarao i ako su stražari ulazili u hangar i na njihov povik »Slušaj vamo, otvaram vrata« svi su morali skočiti na noge okrenuti se prema zidu sa rukama na potiljku glave nakon čega su stražari udarali koga su htjeli. U udaranju su se najviše isticali »B., I. kuhar i Š. L.« koji je udarao najviše jednog zarobljenika N. L.a govoreći mu da to radi zbog toga što je on osramotio njegovo prezime, a njega nisu udarali ni kuhar ni L.. Tukao ga je jedan desetar ili razvodnik čije ni ime ni nadimak ne zna a tukao ga je uvijek kada bi ga prozvao ulaskom u baraku da izađe van i prilikom odvođenja iz kontejnera na ispitivanje. Prilikom pokazivanja fotografija kod istražnog sudije na fotografiji br. 2 prepoznao je osobu koja ga je ispitivala, dok je na glavnom pretresu kazao da na fotografiji br. 2. lice koje ga je ispitivalo samo liči na lice sa fotografije što je prilikom saslušanja kazao istražnom sudiji navodeći da prilikom ispitivanja nije bio fizički izmaltretiran, a za vrijeme ispitivanja sjedio je na stolici preko puta ispitivača, dok mu je lijeva ruka lisicama bila fiksirana za jednu željeznu stalažu. Identičan iskaz ovaj svjedok je dao i u postupka vođenja hrvatske istrage, sa nešto manje detalja jer mu tada nijesu pokazivane fotografije.

B.N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.10.1991. godine skupa sa S. N., B. V., A. B. i P. B., a narednog dana je odveden u Morinj, a u to vrijeme je bio u pričuvnom sastavu ZNG-a. Prilikom silaska sa kamiona kada su dovedeni u logor bili su vezani lisicama i izloženi udarcima kundacima od pušaka i čizama. U hangaru gdje je bio smješten na svaku glasnu naredbu stražara »otvaram vrata« morali su se dići na noge, staviti ruke na potiljak glave i licem se okrenuti prema zidu, a onda bi ih stražari koga su htjeli udarali pendrecima, kundacima ili nogama, a noću bi iz hangara izvodili pojedine zarobljenike gdje bi ih isprebijali, a potom vraćali u hangar. Njega su noću izveli iz hangara jedan put i udarali ga kundacima i nogama ali ne zna ime stražara koji su ga udarali. Jednom je vođen na ispitivanje gdje ga je ispitivao jedan oficir i tokom ispitivanja nije bio vezan, a rekao mu je da ako ne bude govorio istinu da će propjevati stražarima koji su stajali iza njega. Ispitivanje je trajalo pola sata ili 45 minuta. Za vrijeme ispitivanja nisu pravljene pauze, a u prostoriju u kojoj je ispitivan bio je ispitivač i stražar koji ga je vodio na ispitivanje. Među stražarima je bio Š.L. koji ga je po povratku sa ispitivanja do hangara izudarao kundakom od puške i nogama u predjelu bubrega.

On od ranije nije poznavao L.Š., ali su ga neki zarobljenici poznavali i kazali mu da je on iz Sutorine i da je vozački ispit polagao u Grudi. Š.L. mu se i sam predstavio kada je ušao u baraku i kada se dvojici L. obratio sa riječima da su mu okaljali prezime, a nosio je plavu uniformu, bijeli kaiš i pušku sa preklopom. Opak prema zarobljenicima je bio i I. kuhar koji je za vrijeme dodjele hrane udarao zarobljenike, a od njih koje je tukao čuo je da ih je udarao nogama ili sa onim što bi mu se našlo u ruci. Njega nije udarao. Kada je zarobljen nije imao oružje i zbog toga je njegov lični utisak da je on manje tučen nego lica koja su imala oružje kada su zarobljena. Identičan iskaz ovaj svjedok je dao i u postupka vođenja hrvatske istrage.

K.R., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 17.10.1991. godine u Cavtatu kao pripadnik Hrvatske vojske i istog dana odveden u Morinj, a prilikom izlaska iz vozila čuo je naredbu »ubij ga, zakolji ga«, a nakon toga bi se začuo pucanj tako da je on bio u uvjerenju da ubijaju zarobljenike, a kako je prije njega iz vozila izveden njegov otac pomislio je da su mu oca ubili. Nakon što je izašao iz vozila vidio je da je formiran jedan kordon stražara i vojnika pa su njih dok su prolazili kroz taj kordon isti udarali rukama, nogama, puškama. Sjutradan po dolasku u logor on i otac su povedeni na ispitivanje kod jednog brkatog kapetana prve klase i tokom ispitivanja bio je vezan lisicom za jednu ruku pa je tokom ispitivanja negirao da je pripadnik HV-a. Kako je odbijao da prizna da je bio pripadnik HV-a ovaj kapetan je u više navrata prekidao ispitivanje i izlazio iz kontejnera desetak minuta, a za koje vrijeme su u kontejner ulazili stražari i tukli su ga, a prestali bi u trenutku povratka tog kapetana, a on bi normalno nastavljao ispitivanje. Naveo je i to da ne može tvrditi da je ovaj kapetan po njegovim vanjskim ozledama morao te ozlede i uočiti, a ne zna da li je ispitivač znao da su nakon njegovog izlaska ulazili stražari u kontejner ali da je za pretpostaviti da je znao. Kako je 6 do 7 dana proveo u samici posle više ispitivanja i nakon razgovora sa ocem koji razgovor mu je omogućio stražar P. i da bi bio ponovo sastavljen sa ocem priznao je da je pripadnik HV-a. Svaki put kada bi se u kontejner donosila hrana slijedila je porcija batina, a u Morinju je bio sve do 12.12.1991. godine kada se razmjenom vratio u Cavtat. Stražari i vojni policajci su ih često izvodili iz hangara, tamo bi ih isprebijali, a potom vraćali u hangar. Š.L. je bio jedan od tih stražara jer mi se on osobno predstavio govoreći im u smislu »sada ćete vidjeti šta će vam činiti Š. L.«. I. kuhar je bio izrazito nečovječan jer ih je za vrijeme objeda tukao jednom ogromnom metalnom kutlačom i to po tijelu, a njega je jedan put izudario metalnom kutlačom. Nakon što su mu pokazane fotografije 1 i 2 sa stopostotnom sigurnošću je naveo da prepoznaje osobu koja je sama na fotografiji br. 2 i u centru na fotografiji br. 1. kao svog ispitivača. Čovjek koji ga je ispitivao nije ga nijedan put udario, ali ga je jednom prilikom pitao čime se bavi pa mu je odgovorio da voli sport i glazbu pa kada ga je pitao da li nešto i svira rekao mu je da svira saksofon, kada mu je ispitivač pojasnio da je i on u Cavtatu sa I.V. koji je sada pokojni svirao saksofon. Kada se jednom prilikom susreo sa Ivicom opisao mu je lice koje ga je ispitivalo i on mu je rekao da je to T.Z.. Njegovog oca nije ispitivao isti ispitivač, a njegov ispitivač mu je nakon zadnjeg ispitivanja omogućio da se vrati i bude zajedno sa ocem što je njegova pretpostavka jer to ne može sa 100% sigurnošću potvrditi. Identičan iskaz sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji su udarani svjedočio je i u postupku vođenja hrvatske istrage u kom postupku mu nisu pokazivane fotografije. Njega je najviše udarao i maltretirao I. kuhar.

V.J., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 12.12.1991. godine kao pripadnik 116 brigade HV-a gdje je i ranjen i odveden u bolnici u Trebinje gdje mu je pružena pomoć nakon čega je odveden u logor u Bileću a posle 5-6 dana u logoru Morinj. Dolaskom u logor Morinj smješten je u Hangar u koji su ulazile uniformisane osobe i tukle ih. Tokom noći ulazili su stražari i oni su morali ustati i stati uza zid sa rukama podignutim na potiljak a nisu smjeli gledati nego ravno i u pod. Udarali su ih pesnicama i nogama. U premlaćivanju njega a i

ostalnih zarobljenika prednjačio je B.G. zv. »stari« koji se njemu predstavio i rekao mu jednom prilikom nakon što ga je isprebijao i čizmom mu izbio zube da će mu za to njegovi dati mirovinu. B.G. je jednom prilikom dobro isprebijao K.J., K.T. i M.J.. B. G. je opisao kao čovječuljka srednje visine koji je nosio plavu mornaričku uniformu i čizme, automatsku pušku i pendrek. Po nečovječnosti se isticao jedan B., a njih dvojica u pijanom stanju tukli bi zarobljenike koji bi jaukali, a i naredjivali su im da pjevaju četničke pjesme. Njega je ispitivao jedan stariji čovjek-oficir a stražari su ga prilikom dovodjenja na ispitivanje i prilikom vraćanja u baraku tukli, dok ga ispred ispitivača nisu tukli a pred ispitivačem nije bio vezan, a pretpostavlja da ga je ispitivao G.. Sjeća se I. kuhara koji ga je jednom prilikom vodio na ispitivanje i nije ga udarao, a kada se vratio ostali zarobljenici su se čudili što i njega nije istukao jer su mu kazali da je zao i opasan kao i B.G. i da je on u grupi iz Cavtata koja je dovedena prije njih »davao degeneka«. Mjesec dana nakon dolaska u Morinj vidio je M.G. jer im se kako mu se čini on tako predstavio kada je ušao u baraku u kojoj su boravili i pitao ih kako su, pa nakon što mu je pokazana fotografija br. 1 kazao je da mu se čini da je to G. i pokazao je čovjeka koji sjedi i pije kafu prvi sa lijeve strane slike. Više puta je bio prisutan kada su između zarobljenika organizovani boks mečevi ali ne zna ko ih je organizovao ni između kojih zarobljenika se organizovalo, samo zna da su organizovani u hangaru.

M. J., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 22. ožuljka (marta) 1992. godine, kao pripadnik 116 brigade, a zatim odveden u logor Bileću gdje je bio do 25 svibnja (maja) 1992. godine kada je prebačen u logor Morinj. Prvog dana kada je doveden u logor Morinj po izlasku iz autobusa pa do hangara prošao je kroz špalir gdje je bio izudaran tako da se sledećih 17 dana nije mogao dići na noge. Specijalnost stražara je bila da izvode zarobljenike van hangara tamo ih udaraju, a potom vrata u hangar. Sjeća se da je jedne prilike kada je bio na utovaru jednog kamiona zbog iznemoglosti posrnuo kada mu je prišao jedan stražar i sa željeznom polugom udarao po ledja zbog čega je imao lomove rebara sa lijeve i desne strane, a što je kasnije utvrđeno nakon što je izašao iz logora i na snimcima u bolnicu u Splitu se vidjelo da su mu rebra zarasla nepravilno. Ne zna ko ga je od stražara udario jer mu lice nije mogao vidjeti. U logoru Morinj nikada nije ispitan. U logoru je po zlu glasu bio stražar B. čije lice nije vidio, ali je imao specifičan glas i bio je malog rasta i on ga je najviše tukao i to nogama i palicom. Godinu ipo dana prije današnjeg saslušanja pozivan je u policiju u Pločama gdje su mu pokazivane slike u crno bijeloj boji A 4 formatom i na istima je prepoznao stražara B. za koga je kasnije saznao da se preziva G. a i koji se sam predstavljao, a istog je zadnjih nedelju dana pred razmjenu dva tri puta i vidio kako je izgledao, pa ga je i mogao prepoznati na fotografijama. Prepoznao je G. koga je znao od ranije kao i L. a koga je gledao u Morinju i koji mu je jednom prilikom rekao da je služio vojsku u jednoj kasarni Masline pored Titograda. Čuo je i za nekog L. ali ga on nije zapamtio po nekom velikom zlu. Dva dana prije odlaska iz logora vidio je M.G. koga je od ranije poznavao, a jednom prilikom mu je on prišao i rekao mu da se strpi da će biti razmjena i M. je vidio tog dana kada je napustio logor a to je bio 13. kolovoz (avgust) 1992. godine. Sa nešto manje detalja vezano na sam način na koji ga je B. udarao svjedočio je i u postupku vođenja hrvatske istrage.

B.B., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.01.1992. godine i to kao civil i odveden u logor Morinj gdje je bio mjesec i po dana nakon čega je prebačen u logoru Bileću gdje je takodje boravio mjesec i po dana, a potom vraćen u Morinj gdje je boravio još tri mjeseca. Prilikom dolaska u Morinj zadobio je udarac u glavu od koga je pao u nesvijest, a udarilo ga je lice po nadimku M. Više puta je vođen na ispitivanje i tokom ispitivanja nije bilo turture, ali je zato maltretiran prilikom odvođenja i dovodjenja na ispitivanje. Čuo je da u logoru čovjek sa kojim može razgovarati pa je tražio preko stražara da ga primi G. što je ovaj

i učinio i tom prilikom ga je zamolio da premjesti stražara L. pa je on i uslišio njegovu molbu. Po nečovječnom postupanju u logoru posebno se isticao B.G. i tukao ga je čizmama po svim djelovima tijela šakama i čim bi stigao, a u dvojci u kojoj je bio zatočen znao je uzeti automat i pucati u strop, dok su bili unutra. Jedno veče je došlo desetak stražara skupa sa B. G. koji im je rekao da ako Njemačka izgubi u fudbalskoj utakmici da će biti počašćeni pa im je naredio da izadju iz hangara u jedan sat posle pola noći pa ih je tjerao da kleče, da beru groždje i čupaju travu, udario ga je po leđima od kog udarca je posrnuo i na bodljikavu žicu koja je bila ispred njega posjekao se kod oka, a potom je B. ušao u baraku i pisao razne skraćenice kao što su HOS da bi nakon toga komentarisao u smislu da i to tu oni pišu. Ostale zarobljenike su uveli u baraku, a G. i L. su njemu i B.S. naredili da ostanu van morali su kleknuti, a onda su obojica udarala i njega i B.S. i to tako što je dobio 5 udaraca kaišem kome je bila svezana petlja, a S. je dobio 3 udarca, pa kada je došao i to vidio stražar P. kazao im je da se to više ne ponovi, čak je udario i B.G.. Najgore mu je bilo kada je jednog dana G.B. doveo sinčića i tom prilikom mu je rekao da ga je doveo jer »interesuje malog kako ustaše izgledaju«. Od stražara P. čuo je da M.G. naredjuje koga treba smekšati par dana prije ispitivanja. Takodje je od stražara saznao da G. naredjuje kada da se tuče i kada da se ne tuče, a jedan od logoraša S.R. bivši policajac iz Dubrovnika saradjivao je sa G., pa je jedno veče na prstima imao sakriven mikrofon i razgovarao sa zarobljenicima, a G. je van slušao razgovor. Na kartonu Crvenog krsta skupa sa zarobljenicima Ž. Č., J.P. i dva brata M. i Đ. M. napisao je na jednoj strani koji su stražari dobri, a koji su loši. Pušten je 02 ili 03.07.1992. godine tako što je njih petnaestak i ako nije bila razmjena autobusom odvezeno do Cavtata, a potom brodom u Dubrovnik. U postupku vođenja Hrvatske istrage je naveo, da je od stražara čuo da M.G. naredjuje koga treba smekšati par dana prije ispitivanja, a to je saznao od M. P. koji mu je rekao da G. odredjuje koga treba tući, a koga ne. U vremenu od mjesec dana 10 do 15 puta je izvodjen van, gdje su ga tukli. Na karton Crvenog krsta napisao je imena stražara koji su prema njima bili dobri a i onih koji su se surovo ponašali, a vodja im je bio B.G..

Š. N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine i to kao civil i odveden u Morinj. Prilikom sprovođenja do logora tako je isprebijan da je dolaskom u logor bio u tako lošem stanju da nije mogao stajati na nogama. Kada se malo oporavio vođen je na ispitivanje. Š.L. koga je od ranije poznavao jer je od njega kupovao voće i povrće njega nije tukao, ali je tukao druge zarobljenike, a sjeća se da se izživljavao nad M.F. i sada pokojnim P. Đ. M. F. a su L. i još jedan stražar toliko tukli i cipelarili da je mislio da će ga ubiti, a P.Đ. je jednom na vratima hangara udario kundakom od kalašnikova u predjelu bubrega da je ovaj odmah pao na pod. Ispitivač koji ga je ispitivao je bio jako korektan i sa njim je popuštao 5-6 cigareta. U logoru Morinj njega niko nije tukao. Iz logora je pušten 24.10.1991. godine. Hrana u logoru je bila tako loša da je za 15 dana smršao 12 kg. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo da njega u logoru nisu tukli, a da su druge zarobljenike tukli i to veoma jako. Od ranije je poznavao Š.L. koji njega nije tukao, ali se izživljavao nad drugim zarobljenicima, koje je tukao u raznim prilikama u baraci i van barake i prilikom vođenja. Jednom prilikom je vidio kako je udario M. F. Tako ga je udario nogama da je mislio da se M. nikada neće dignuti.

L. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen u Zatonu 12.11.1991. godine kao pripadnik ZNG-a skupa sa Đ.V., A. Đ., S.B. i Ž. B. i odveden u logor Morinj. Dolaskom u logor i izlaskom iz kampanjole neko od vojnika ga je udario čizmom u predjelu čela od čega je pao na tlo, a potom je zadobio udarac u predjelu genitalija tako da nije znao za sebe i čuo je kako neko podvikuje »zgazi ga«. Sjutradan je vođen na ispitivanje kod kapetana koji je bio krupan čovjek jače gradje i koji ga je pitao šta su vam to uradili i prilikom ispitivanja nije ih ni maltretirao ni tukao. Na fotografijama koje su mu pokazivane je prepoznao kao

ispitivača R. G. Tokom boravka u Morinju do 12.12.1991. godine kao i ostali zarobljenici bio je svakodnevno izložen udarcima nogama, šakama, palicom i sl. Posebno se sjeća I. kuhara ili I. M.a čiji identitet je saznao od B. Č., a čija je specijalnost u vrijeme objeda bila da ko mu prvi pridje da ga udari velikom vojnom metalnom kutlačom. Metalnom kutlačom njega nije udarao. S njima je bio i zarobljenik S. Š. koji je bio špijun i zaposlenima u Morinju je prenosio sve što oni rade. Na glavnom pretresu od 17.06.2009. godine je naveo da je njega I. kuhar jedan put udario kutlačom, pa je pojašnjavajući razlike u svom iskazu naveo da je prilikom saslušanja u istrazi u afektu rekao da ga I. kuhar nije udarao i ako ga je jedan put udario kutlačom. U postupku vođenja hrvatske istrage naveo je da je specijalnost I. kuhara bila da njih zarobljenike udara kutlačom u ruci, a opisao ga je kao visokog, jakog, krupnog čovjeka od preko 120 kg. Ne zna imena ostalih osoba koje su ga tukle i maltretirale.

P. L., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je nakon zarobljavanja odveden u Morinj. U hangare su ulazila lica u vojnim odorama i tukla ih. A pojedine bi izvodili ispred hangara i premlaćivali ih. Više puta je ispitivan. Ispitivao ga je oficir ili možda kapetan koji mu je rekao tačnije pokazao osobnu kartu da je iz Varaždina i da je Hrvat, a tokom ispitivanja sat vremena ga je ostavio samog u prostoriji u kojoj je ispitivan sa vezanom rukom lisicama i podignutom u zrak što je bilo sračunato na psihički pritisak da nešto kaže. Osobama koje su ga tukle nije vidio lice tako da bih ih mogao prepoznati po glasu, a ne zna njihova imena. Znam samo iz razgovora sa ostalim zarobljenicima. L. koji je sa njim bio u baraci jednom prilikom izveo je stražar L. čuo je jauke i po tome je zaključio da je udaran. I u postupku vođenja hrvatske istrage naveo je da je od svih osoba koje su ih tukle zapamtio prezime L. jer je isti jednog dana došao u baraku i pitao je ko je od njih L. Javio se jedan mladić iz Kupara. L. ga je izveo van i tamo ga izudarao što se vidjelo na L. kada se vratio u baraku, a čuli su se i jauci. Naveo je i to da kada je vođen od kontejnera do barake na ispitivanje da ga je tu najviše udarao stražar "I. kuhar".

S.Ž., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 03.10.1991. godine kao pričuvni policajac u Konavlima i odveden 12.10.1991. godine u Morinj gdje je bio sve do 27.12.1991. godine. Prvih 20 dana provedenih u logoru je bilo gadno, a kasnije za njega nije bilo batina, a gadno je bilo slušati tuđe jauke pogotovo ljudi koje poznaje. Prvi put je vođen na ispitivanje kod ispitivača koji je bio visok brkati muškarac srednje dobi, da mu ne zna ime i ako mu je po opisu kada je saslušavan u policiji rečeno da bi to mogao biti M.G.. Do dolaska u kontejner na ispitivanje vojni policajci koji su ga dovodili su ga tukli kao i prilikom povratka u baraku i na licu je imao vidljive ozlede, ali ispitivač na njih nije reagovao. Pamti I. kuhara koji je tukao zarobljenike, a udarao je i njega po rukama, nogama, pendrekom i kutlačom kojom je vadio hranu. Zapamtio je i stražara Š.L. koji ga je tukao i često u baraku dolazio u društvu ljudi koji su ulazili u barake izvodili ih iz barake i tukli ih ili bi ih pak tukli u baraci. Na fotografiji br. 1 kao osobu koja nešto drži u ruci i piše zapamtio je kao zapovjednika smjene straže koji su se mijenjali svakih 7 dana, a koji je u početku bio jako loš, a nakon dolaska Međunarodnog crvenog krsta se promijenio. Taj zapovjednik straže koji je bio jak i crni čovjek sa brkovima i zvao se I. jednom ga je izudarao nogama i njega i B.Z. jer mu jedan od stražara kazao da su njih dvojica razgovarali, a kasnije je taj isti zapovjednik straže odredio da dijeli hranu i bio je dosta bolji prema njemu čak je i zabranjivao drugima da ga udaraju. Lice koje po njemu bio zapovjednik logora često je dolazio u obilazak u civilu, a nosio je kožnu pilotsku jaknu i imao je tada između 30 i 40 godina. Kada je drugi put vođen na ispitivanje ispitivao ga je drugi oficir koji je bio jako pristojan. I. kuhar koji se preziva M. mu se lično predstavio i rekao je da ako neko treba da ga traži da ga može naći u restoranu »Fjord« u Kotoru. Svo vrijeme nakon otpuštanja iz Morinja potiskivao je to što mu se dešavalo u Morinju i kada se sretne sa nekim

od zarobljenika samo se pozdrave i ne razgovaraju o dešavanju u Morinju. Kvalitet hrane u početku je bio jako loš jer su za doručak dobijali paštetu ili konzervu ribe koju su morali dijeliti na pola. Hranu je dijelio tako što bi sa porcijama došao do kuvara gdje bi kuvar sipao hranu, a on odnosio zatvorenicima, nakon čega bi pokupio porcije i iznio ih van i tada bi ga I. M. udarao kutlačom u čemu ga je sprečavao zapovjednik straže I. govoreći mu da ga ne udara. Prilikom dolaska u Morinj nisu im saopštena nikakva prava. Vidio je da I. kuhar udara P. kao i jednog starijeg čovjeka koji je imao nadimak Dž. U postupku vođenja hrvatske istrage naveo je da ga ispitivač za koga su mu u policiji rekli da je M.G. nije tukao, ali da su ga stražari i vojni policajci tukli dok su ga vodili na ispitivanje. Okrutan je bio jedan kuvar koji je za sebe govorio da je I.. Katkad ih je udarao i stražar koji se zvao Š. i koji je više prijavljivao nego udarao.

P. P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 02. ili 03. 11.1991. godine kao civil sa još 7 mještana u privatnoj kući u Morinju i odveden u Morinj. Po dolasku u logor izvršen je pretres njihove odjeće i sve im je oduzeto. U logoru je doživio više psihičko maltretiranje nego fizičko. Jedan put je vođen na ispitivanje a ispitivao ga je kapetan po činu, čiji identitet ne zna. Ispitivanje je trajalo 15 do 20 minuta. Ne zna imena i prezimena tih stražara koji su udarali zarobljenike. I u postupku vođenja hrvatske istrage dao je identičan iskaz.

R. P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.10.1991. godine i to kao civil skupa sa R. L. i M.A. Kod sebe je imao radio stanicu Mjesne zajednice kada je uhvaćen. Za vrijeme boravka u Morinju udaran je samo jedan put kada je vođen na ispitivanje. Oficir koji ga je ispitivao, je imao između 45 i 50 godina debeljuškast sa brčićima i kome ime nije zapamtio. Od strane stražara udaran je pendrecima, ali ne zna ko ga je udarao i to kad je vođen na ispitivanje u drugom navratu. Povlašćeni status kao i on, zbog bolesti, imali su 10 do 15 zarobljenika, a među njima M. S., M., M. Dž.. Sjeća se da je jednog zarobljenika M. udarao I. kuhar i to rukama. Pojasnio je i to da se Š.L. sam predstavio kapetanu L. koji je bio zarobljenik i lično je vidio kako taj Š.L. udara zarobljenika L. u hangaru. Nije vidio da ostale zarobljenike udara I. kuhar, ali čuje udarce i čuje kada ljudi ječe. I u postupku vođenja hrvatske istrage naveo je i to da je u udaranju zarobljenika najviše zapamtio I. kuhara koji bi znao ljudima podijeliti hranu, a onda kada tu hranu pojedu prozivao bi ih i izvodio iz hangara i tamo se nad njima izživljavao udarajući ih. Š. L. je naročito udarao zarobljenika L. govoreći mu da mu je okaljao prezime.

Š.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 16. 10.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske u Cavtatu. Skupa sa njim istog dana sa njim zarobljen je I.K.. Dolaskom u Morinj on i I. K. prošli su kroz špalir uniformisane vojske koji su ih udarali, a nakon toga su smješteni u kontejner. Dva, tri puta je vođen na ispitivanje kod oficira, a prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja udaran je od strane stražara kundacima od puške, čizmama i šakama. U kontejneru im je bio pakao od života ali njegov život je spasio M. P. Stražari bi svaki ulazak u hangar glasno najavljivali, zarobljenici bi morali skakati na noge, okrenuti se licem prema zidu, a onda bi ih stražari udarali. Često su pojedine zarobljenike izvodili van hangara i onda su ih tamo dobro izudarali, i sam je više puta izvođen iz hangara i tamo bio pretučen kundacima od pušaka, palicama, nogama. U tom udaranju najviše je zapamtio Iva kuhara i I. G.. Naveo je i to da kada je dobio poziv od strane suda dugo je razmišljao da li će da dodje, a želio je doći da bi na taj način zatvorio jednu stranicu u svom životu. Kada bi se sa nekim od logoraša susreo rijetko su razgovarali o boravku u Morinju jer je htio potisnuti emocije, koje se uvijek pojavljuju kao i danas. Ispitivalo ga je lice koje je bilo u mornaričkoj uniformi. Pojasnio je da je vidio nakon što je jedanput izveden iz hangara I. kuhara i I.G., a ne zna dali su ga tom prilikom udarali. U postupku vođenja hrvatske istrage ovaj svjedok je dao identičan iskaz.

H.R., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 21.10.1991. godine kao pripadnik pričuvnog sastava specijalne policije odakle je odveden u Bileću, a potom u Morinj. Prilikom dolaska u Morinj prošao je kroz špalir u kome su zadobijali udarce kundacima od puške, čizmama, nogama, raznim štapovima nakon čega je smješten u baraku gdje na riječi »otvaram vrata« mora ustati staviti ruke na zatiljak i gledati u pod, nakon čega bi stražari ulazili i udarali ih. Jednom takvom prilikom su od zadobijenih udaraca u nesvjest pali M.K. i Đ. M.. Stražar B.G. im je tu noć rekao »ko preživi ovu večer biće sutra bog«. B.G. mu se osobno predstavio i znao im je govoriti »ili ću ja umrijeti ovdje ili vi«. Opisao je B. G. da je bio visine između 1,70 cm i 1,75 cm imao je smeđju kosu koju je češljao na stranu, pendrek je imao vazda u ruci. Sjutradan su ih razmjestili u četiri grupe i to su uradili po sopstvenom naodjenju a ne po tome gdje je neko pripadao i to u »mupovce«, »zenge«, »kosovce« i »zelene beretke«. Dolaskom hrane dolazile bi i batine. Imali su na raspolaganju 5 minuta da pojedju obrok, a prethodno bi dobili koji pendrek po leđjima. Tjerali su ih da pjevaju pjesme »od topole pa do ravne gore, hej sloveni i sl.«. Zarobljenik K. koji je bio ranjen pri svakom ulasku stražara B. G. dobio bi udarac u ranjenu nogu. B.G. je udarao B.B. kome je zbog bolesti bila opala kosa. Svaki izlazak na WC dobijali bi batine, tako da su trpjeli koliko su mogli da ne izlaze. Stražari su izmišljali razne igre, organizovali su boks mečeve, odvođeni su na lažna strijeljanja tako što bi izveli zarobljenika, onda bi se čuo rafal, a potom bi izvodili drugog. G.M. nikada nije vidio ali je saznao da je on glavni u logoru, a što su mu prethodno kada je došao u logor rekli zarobljenici Č. Ž. i R.S.. Nakon posjeta Medjunarodnog crvenog križa gdje su se žalili i pokazivali modrice, stanje bi se pogoršalo tako da je bio uvjeren da su zapovjednici među kojima je bio G. bili upoznati šta se sa njima dešava. Kako čovjek u životu pamti najljepše i najteže trenutke, dobro je zapamtio batine koje je dobio od B.G. i R. jer su mu se ta dva imena urezala. I u postupku vođenja hrvatske istrage je naveo da je postupanje u Morinju prema zarobljenicima bilo surovo. Svaki ulazak stražara u prostorije značio je batine, najviše su ih tukli pendrecima i nogama. Stražari bi u pripitom stanju uveče ulazili i nekontrolisano ih tukli, pucali iznad njihovih glava i tjerali ih da pjevaju četničke pjesme.

Č.A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 23.10.1991. godine, kao vozač Hitne pomoći. Prvo je odveden u Kumbor, a potom u Morinj. U Morinj gdje je bio sve do 22.12.1991. godine ili pak 12.12.1991 godine. Dva puta je vođen na ispitivanje ispitivao ga je isti ispitivač koji je bio kapetan I klase koji mu je obećao da ga više neće tući i zaista ga i nijesu tukli. Kada je zarobljenicima opisao izgled lica koje ga je tuklo rekli su mu da je to I. kuhar, a dali je to bio on ne zna. Dolaskom u Morinj smješten je u kontejner i tada ga je jedan vojnik udario sa ledja, zbog čega je pao na tlo. Dva puta je iz kontejnera vođen na ispitivanje. Tokom ispitivanja nije udaran, ali je pravljena pauza u ispitivanju, za koje vrijeme bi ga stražari udarali govoreći mu da se slabo sjeća. 12 dana je proveo u kontejneru samici, a potom je odveden u hangar. Na povik "slušaj vamo, otvaram vrata" morali su ustati na noge, staviti ruke poviše glave, a lice okrenuti prema zidu. Po udaranju je zapamtio I. kuhara koji ga je za vrijeme ispitivanja, dok se nalazio van kontejnera sa podignutim rukama pozadi glave tako udario da je od tog udarca pao u potok koji tuda teče. Kako je mislio da iz Morinja neće izaći živ to nije pamtio imena stražara i zapovjednika logora. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja hrvatske istrage.

G.I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 17.10.1991. godine u Platu i to kao pričuvni policajac, nakon čega je odveden u Kumbor, a potom u Morinj. U Morinju je tri puta vođen na ispitivanje gdje ga je ispitivao I. G., visok čovjek crn sa gustim brkovima koji bi ulazio u hangar sa škorpionom nakon podjele hrane i koji ga je pitao kada je pobjegao iz JNA i za izvjesnog L. G. koji je bio poginuo na Zvekovici. Izudaran je od strane

stražara po nadimku "blek mau mau". Na svaki ulazak stražara i glas "slušaj vamo otvaram vrata", morali su skočiti na noge, okrenuti se prema zidu i držati ruke na potiljku, a stražari bi ih udarali. Stražari su izvodili zarobljenike iz hangara i tamo ih udarali. Njega su izvodili 5-6 puta. Kada mu je pokazana fotografija br. 1. prepoznao je I. G. za koga je naveo da je po tome što su ga drugi dozivali imenom saznao da se zove I., a da je za prezime saznao nakon izlaska iz Morinja. Gotovo svaki dan neko od zarobljenika je udaran bilo u hangaru, bilo van hangara, a stražari bi nekada i izvodili zarobljenike van hangara gdje bi ih udarali. To su njemu uradili pet ili šest puta. Najviše udaraca je zadobio od I. kuhara M. koji ga je udarao kutlačom i više ga je prebio nego čovjek koji ga je zarobio, a njegovo prezime je saznao gledajući emisiju »Latinica« u kojoj je gostovao M. pa kada ga je vidio, toliko se iznervirao da je zamalo slomio televizor. Sjeća se M.G. tog dana kada je davao izjavu za televiziju da je stajao iza kamera i rukom mu davao znak šta mora govoriti. M.G. je opisao kao čovjeka visine 172 ili 174 cm sa brkovima i SNB uniformom i jačim činom, a kada mu je pokazana fotografija br. 1. sa sigurnošću od 99,9% prepoznao je G. kao lice koje sjedi u sredini slike i pije kafu, a koje lice na fotografiji je ustvari T.Z.. Od ostalih zarobljenika je saznao da je zarobljenike udarao i Š. L. ali on nikada nije vidio da Š.L. nekoga udara. Sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji su udarani, svjedočio je u postupku hrvatske istrage, stim što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije.

L. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 18.10.1991. godine kao pripadnik Zbora narodne garde. Prilikom dolaska u Morinj polomljena su mu dva zuba, udaran je, nazivali su ih zengama, ustašama, crnokošuljašima, da je vodjen na ispitivanje, ali da se ne sjeća ko ga je vodio na ispitivanje i kako je izgledao ispitivač. Od ranije nije poznao L.Š.. Naveo je i to da i danas ima psihičkih problema zbog boravka u Morinju. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo, da je zarobljen kao civil. Nakon odvođenja u Kumbor odveden je u Morinj. Š.L. zna od ranije kao pripadnika vojne policije i isti je tukao zarobljenike dok ih je vodio i vraćao sa ispitivanja. Za vrijeme boravka u logoru su tučeni bez povoda. Vodjen je na ispitivanje i svaki put je udaran od strane kapetana. U Morinju je bio do 12.12.1991. godine. Za vrijeme boravka u Morinju pesnicom su mu izvadjena dva zuba. Pojašnjavajući razliku u svom iskazu vezano za Š.L., naveo je da se u logoru pričalo da on udara zarobljenike, da on to nikada nije vidio i da se ne može sjetiti zbog čega je ranije dao takav iskaz, osim zbog toga što je bio u teškom psihičkom stanju, jer se i sada trese kada se pomene Morinj. Zbog takvog zdravstvenog stanja, kada je prvi put saslušavan naveo je da je zarobljen kao civil, i ako je zarobljen kao pripadnik Zbora narodne garde.

M.G., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 16.10.1991. godine u Cavtatu, a da je u Morinj doveden sa kompletnim Kriznim štabom Cavtata kome je i pripadao i to 15.11.1991. godine. Nakon što je doveden u Morinj smješten je u jedan metalni kontejner do jutra na koji kontejner je bacano kamenje. Sjutradan je prebačen u baraku br. 3. Tri dana zaredom je vodjen na ispitivanje. Put do kontejnera gdje je vodjen na ispitivanje je bio paklen, jer je morao da stavi ruke iznad glave toliko da bi udarao koljenima o bradu kada bi zakoračio, a stražar koji ga je vodio bi ga udarao palicom po glavi i leđjima. Ispitivao ga je jedan stariji gospodin koji ga je pitao gdje je bio, šta je radio što je trajalo sve do sumraka, nakon čega je vraćen u isti hangar i drugog i trećeg dana se sve ponovilo samo što je trećeg dana vraćen u baraku br. 1. Stražara koji ga je vodio na ispitivanje zvali su banjalućanin jer je iz Banja Luke. Ispitivač ga nije fizički maltretirao, ali bi znao izvaditi pištolj iza pojasa staviti ga na sto i tražiti od njega da mu odgovori na pitanja, a ako mu se ne bi svidjeli odgovori znao je biti vulgaran ali ga nikada nije udario. Svaki ulazak stražara u hangar bio je praćen sa riječima »otvaram vrata« oni bi se morali ustati, staviti ruke na potiljak, okrenuti se prema zidu, a ako bi neko od stražara bio raspoložen dozvoljavali bi im da se šetaju po baraci u krug i tako je mogao napraviti

32 koraka. Jednom ga je na ispitivanje vodio Š.L. čiji identitet je saznao jer je ovaj imao običaj da se predstavlja i da kaže da je iz Sutorine. Dok ga je Š. L. vodio na ispitivanje udario ga je pendrekom po ledjima ali to se moglo podnijeti. U hangaru je bio smrad i prljavština, jedna kanta za mokrenje pored koje su ležali drugi zarobljenici, kupanja nije bilo, a bilo mu je užasno hladno, tako da je kasnije dobio šinjel. Hrana je bila sve samo ne hrana, a po dolasku Crvenog križa dobijali su kruh hladan kao led pa pretpostavlja da su ga držali u frižideru. Razmijenjen je 12.12.1992. godine. Sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji je udaran svjedočio i u postupku vođenja hrvatske istrage, pojašnjavajući da kada je prvi put saslušan, da je bilo ratno stanje i da nije mislio da može doći do situacije da se tim ljudima sudi.

L. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je u periodu od 01.11.1991. godine pa do 19.11.1991. godine bio u rezervnom sastavu Zbora narodne garde i bio u okruženju u Orašcu kada je od strane Predsjednika Mjesne zajednice obavješten da se 19.11.1991. godine javi na razgovor kod zapovjednika pa su pošli do baraka Vrtova sunca, nakon čega su povedeni u Zatam Mali, zatim preko brda do mjesta Ravna do Osojnika, potom do Brgata, Kupara, Kumbora a potom Morinja. Izlaskom iz kamiona vidio je formiran špalir, a jedno lice je stajalo sa nožem i kidalo je špag sa kojim su bili svezani nakon čega su lica iz špalira ih udarala nogama, rukama, kundacima sve do kontejnera. U kontejner je ulazio čovjek u mornaričkoj uniformi jak, visok sa brcima i udarao ih je nogama a udario mu je i sina, a ovo lice je u hangar često ulazilo 4 do 5 puta nedeljno a dešavalo se da udje i tri puta u toku dana. Nakon što mu je pokazana fotografija br. 1. objasnio je da mu se čini da lice koje ih je u kontejner udaralo na fotografiji stoji i piše. Znalo se pucati sa mitraljezom pa su oni između sebe komentarisali da će ih ubiti pa je jednom prilikom legao na sina da bi ga zaštitio. Lica su izvođena na ispitivanje nakon čega bi se čuli jauči, a kada je on izveden na ispitivanje dobio je udarce pendrekom po ledjima tako da je pao u kanal. Ispitivao ga je G. a sprovodilo ga je lice manje od njega i tom prilikom ga je udaralo. Kada se vratio sa ispitivanja i ušao u hangar došlo je lice koje se nalazilo na platou ispred hangara i pitalo »ko je ovdje L.« a kada su se on i sin javili Š. L. koji im se lično predstavio je uzeo pušku i rekao »vi ste meni pleme osramotili i htio je na njih pucati, ali su ga drugi vojnici zgrabili i zatvorili baraku u kojoj su oni bili smješteni. Razmijenjen je 12.12.1991. godine a cijelo vrijeme je sin bio sa njim. I sin mu je vođen na ispitivanje, a jednom je išao da preuzme paket koji mu je poslat, a bolje bi bilo da nije išao da ga preuzme jer mu je po povratku sin rekao da je dobio batine a bio je sav modar. Kuvar koji je donosio hranu u jednoj manjerci sipao bi hranu u porcije, a hranu je dijelio jedan mlađi zarobljenik. Sin mu je jedan put prao porcije od hrane a bilo je jako hladno tako da su mu ruke od hladnoće bile pomodrole. Bilo je maltretiranja i prilikom dodjele hrane ali ne zna lice koje ih je maltretiralo. Stražari su ulazili u hangare i tukli ih ali nije smio pogledati ko ih udara. Pamti i dobrog stražara M. u čijoj smjeni su vrata bila otvorena mogli su piti vode i ići na WC.

I.S., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 16.10.1991. godine na Platou Duboka Ljuta poviše mosta sa ručnim bacačem skupa sa trojicom kolega G. Č., N. M. i Š., a kao dobrovoljac pri teritorijalnoj odbrani. Dolaskom u Morinj udarani su sa pendrecima, a on je dva puta udaren glavom o zid zbog čega je pao. Smješteni su u jedan limeni kontejner na koji je bacano kamenje a ulaskom u kontejner, skinuli su ih gole prebili ih, a u kontejneru su prenoćili. Prije nego što je poveden u kontejner vođen je na ispitivanje, a sutra ujutru je smješten u baraku br. 1. Na putu od kontejnera do barake je dobio batine. Major koji ga je ispitivao pitao je šta je radio sa bacačem, koliko u Dubrovniku ima naoružanja, ustaša, zenga, plaćenika. Po noći je njih dvadesetak znalo da udje u baraku da pita » ko je taj što je bio sa mitraljezom i bacačem nakon čega su ga udarali. Na riječi »otvaram vrata« morali bi ustati, staviti ruke na potiljak, okrenuti se prma zidu i jednom takvom prilikom u baraku je ušao Š. L. i

rekao »ja sam Š. L.« i isti je tada prebio Z. B.. Z.B. mu je i rekao da ga je prebio kuhar. Š.L. ga je udario dva puta dok je išao na WC za veliku nuždu tako da je izbjegavao više i da ide.

P. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je doveden u Morinj vezan skupa sa M. P., a smješten je u baraku br.1. u kojoj se tu veče nalazilo 135-oro. Prilikom dolaska u Morinj nisu mu saopštena nikakva prava. Zarobljenici su sjedjeli uza zid, a vidio je kako se jedno lice zalijeće čizmom i udara jednog zarobljenika u ledja. U baraci je prepoznao prijatelja M. B. koji mu je rekao »nije lako ali izdržaćemo«, a nije mu bilo lako kada vidi da mu biju sina od 14 godina. Prilikom ulaska u hangare na poziv stražara i riječi »otvaram vrata« morali su ustati i staviti ruke na potiljak. U jutarnjim satima je poveden na ispitivanje, a ispitivao ga je G. vojno lice iz Kupara, a do kontejnera ga je vodilo lice koje je bilo crveno u licu, ne mnogo visoko, rezervista u mornaričkoj uniformi i isto mu je reklo »ubiću te ako ne budeš govorio istinu, ja ću slušati šta ti govoriš«. Ispitivač ga je ispitivao na okolnosti kako je zarobljen i šta je ponaosob radio svaki dan prije zarobljavanja. Sa ispitivačem nije imao nikakvih problema. 16.11.1991. godine u Morinju je dobio prve batine i to kada je nekom od zarobljenika ispala kašika pa je u baraku ušao vodnik i rekao im »sad ću vas izvoditi jednog po jednog« pa je između ostalih izveo S. N., Ž. I., J. V., njega i udario ih je pendrekom po ramenima i šakom u rebra. 20.11.1991. godine ponovo je vođen na ispitivanje i vodio ga je stražar zv. M. koji ga je prilikom odvođenja na ispitivanje udario najmanje 200 do 300 puta pendrekom po nogama, a pred sam ulazak u kontejner gdje je ispitivan naišlo je lice krupnije gradje u mornaričkoj uniformi i udarilo ga je nogom po debelom mesu koliko je god imao snage. Nakon posjete Medjunarodnog crvenog krsta kome su se žalili na uslove u baraku je ušao bokser P. i počeo ih udarati. Taj isti bokser je Z.B. sasuo zube jer ga je udario u predjelu vilice jer je to vidio dok je vođen na ispitivanje. L.P., V. O. i V. I. koji su davali izjavu za televiziju su nakon izjave izudarani od strane lica koje je njega udarilo u debelo meso a na način što je svakog od njih pojedinačno izvodio i udario ih. Stražari bi obično izvodili van zarobljenike i udarali ih, a nije vidio da je neko udaran u baraci. Na zapisniku u postupku vođenja hrvatske istrage je kazao da stražare u Morinju ne poznaje i da se ne bi mogao izjasniti o njihovim imenima dok je na glavnom pretresu naveo da se sjeća imena vojnih lica T.Z., pomoćnog kuhara M.I., M.I. koji njega nije udario, ali je udario druge i koji je jednom prilikom kada je djelio hranu pitao M. da li može da podijeli 20 bakinih kolača koji su bili ostali našto mu je M. rekao »može neka stoka jede«. Jednom prilikom je M. donio više kutija cigareta na kojima je pisalo »Velika Srbija« i što je svaki od zarobljenika ponaosob morao pročitati. Pojašnjavajući razlike u iskazima naveo je da je raniji iskaz dao kao takav da bi saslušanje bilo što jednostavnije, a da se za istinu i pravdu uvijek može proširiti. Naveo je i to da je čuo da su najgori bili B.G., a o njemu mu je pričao Dj. M. nakon izlaska iz logora, O., a da se sjeća i imena G. i da je to ime samo čuo dok je bio u Morinju. Nakon što mu je pokazana fotografija br. 1. na istoj nije mogao nikoga prepoznati. Razmijenjen je 12.12.1991. godine.

V.V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.12.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske odveden u logor Bileća gdje je bio sve do 23.05.1992. godine kada je u popodnevnom satima doveden u Morinj. Prije ulaska u hangar dobro su ih izudarali. U Morinju nije vođen na ispitivanje, a nisu mu saopštena ni bilo kakva prava. Uveče bi ulazili u hangar i tukli ih, a upečatljivo mu je ostala jedna noć kada su ih cijelu noć tukli, a tuklo ih je lice po imenu B. koji je sam isticao svoje ime i u hangar je ušao sa više lica pa su govorili da će ih pobiti, poklati i da neće živi zoru dočekati, tu noć su ih udarali pendrecima, a on pretpostavlja i vojničkom čarapom u kojem se nalazio pjesak. Ne može povezati ovo udaranje sa nekim prethodnim događajem. Zarobljenike su izvodili i van i udarali i, a njega su izvodili par puta, udarali bi ga na jednom podestu visine metar i po a onda bi ga gurnuli sa tog podesta da padne tako da bi se dodatno izudarao. Vidio je kako je izudaran D.P.,

da je od udraca pao u nesvjest, da bi ga potom polili vodom i nastavili ga udarati. Tukli bi ih i dok idu u WC i dok se vraćaju a za vrijeme boravka u Morinju nije se nijedan put kupao a razmijenjen je 02.07.1992. godine. Od udaraca koje je dobio u Morinju ledja su mu bila sva modra i crvena, a tako je izgledao i M.K.. Par dana pred razmjenu ih nisu tukli.

B. V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 18.10.1991 godine na radnom mjestu na hidroelektrani Plat.Zajedno sa njim zarobljeni su i B.I., L. Č. i C. L.. Najprije su odvezeni u Kumbor, a potom u Morinj. Dolaskom u Morinj udarani su nogama, rukama, i na putu do hangara dobio je udarac šakom u stomak i dva tri šamara, a udarao ga je i stražar koji ga je vodio na ispitivanje. Ne zna ko ga je udarao. Ispitivač ga nije udarao. U postupku vođenja hrvatske istrage naveo je da prilikom dolaska u Morinj nije udaran, kao ni prilikom vođenja na ispitivanje i da dok se nalazio u logoru Morinj da njega niko nije udarao, pa je objašnjavajući razliku u iskazima naveo da ne zna šta je rekao istražnom sudiji, ali da je na glavnom pretresu rekao istinu. Naveo je i to da je nakon što je dobio poziv desetak dana je razmišljao, pa mu se vraćao film. Batine koje je on dobio nisu neke u odnosu na to kakve su batine ostali dobili, jer je u baraci vidio ljude slomljenih kostiju i rebara.

Dj.V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 03.10.1991. godine kao civil dok se nalazio u vozilu kojim je upravljao D.I.. Sa njim su zarobljeni M.V., V.M. i D.I.. Odvedeni su u kuću A. Š. iz koje su sutradan pobjegli, a 12.10.1991. godine su ponovo zarobljeni i odvedeni u logor Morinj. U logoru ih niko nije udarao. Vodjen je na ispitivanje kod kapetana koji je bio korektan. U Morinju je ostao do 27.12.1991. godine. Čitavo vrijeme dok je bio u Morinju on nije udaran ali su udarani drugi mlađji ljudi. U udaranju su se između ostalih isticali I. kuhar i Š.L. koga zna osobno od ranije. Stražari su udarali zarobljenike bez ikakvog povoda od drugih zarobljenika je saznao da su pojedini bili zatvarani u samice, i to braća K.. Najgore su u logoru prošli Z.B., B., N. U., dva brata K., N. L., M.. Boravkom u Morinju nije vidio da Š.L. koga zna od ranije iz Herceg Novog udara druge zarobljenike. Vidio je da odvodi zarobljenike na saslušanje i čuo je kad je jednom zarobljeniku opsovao mater i rekao mu "pas vam mater konavljansku, neće više konavljanin niz Debeli brijeg". Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja hrvatske istrage.

Š.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine u jednom podrumu na Zvekovici gdje se skrivao sa nekim ljudima i članovima svoje obitelji. U Morinju je bio 50 dana. Bio je najmlađji imao je 16 godina. Uslovi u Morinju su bili loši, a pretučen je samo jedan put kada je došao. Njega kasnije u logoru nijesu tukli, ali su tukli neke zarobljenike. U Morinju je bio do kraja 11 mjeseca 1991. godine. Jedino se sjeća kuhara koji se zvao I. i koji je po njegovoj procjeni najviše tukao zarobljenike. Ispitivan je od strane čovjeka u uniformi starog oko 40 godina sa brkovima. Na fotografiji 1. prepoznao je osobu koja stoji i piše, kao osobu koja je sa škorpionom ulazila u baraku. Isti bi ćutao gledao ih i nakon toga izašao. Identičan iskaz je ovaj svjedok dao i u postupku vođenja hrvatske istrage stim što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije.

B.D., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen kao pripadnik teritorijalne odbrane rezervni sastav ZNG-a u Konavlima i 10.10.1991. godine je odveden u logor Morinj, gdje je boravio sve do 14.12.1991. godine kada je razmijenjen. Tri puta je vođen na ispitivanje kod ispitivača koji je imao jake brkove visine oko 1.75 cm i uvijek je bio u kožnoj jakni kakvu nose vozači i željezničari. Ispitivao ga je Z.T. za koga je odmah posle prvog ispitivanja od Š.L. koji ga je sprovodio na ispitivanje saznao da je njegov ispitivač kapetan, jer mu se L. obratio riječima »ajde bježi i onako ti nema spasa, jesi li čuo šta je kapetan rekao«. Identitet Š.L. je saznao tako što se on jednom predstavio tražeći zarobljenika N. L.a koga je

inače najviše tukao i kome je jednom prilikom rekao »bio sam kući, rekao sam ocu za tebe pa mi je otac rekao da te prebijem i u njegovo ime«, a što se sve dešavalo u baraci i što su mogli vidjeti svi ostali zarobljenici. U najviše slučajeva je čuo da stražar L. udara zatvorenika L. jer bi na ulazak stražara u baraku morao ustati, staviti ruke na potiljak i okrenuti se prema zidu. Nakon svakog ispitivanja ispitivač ga je vraćao u samicu ili baraku br. 1., a ispitivanje je trajalo više sati. Psihički ga je iscrpljivao koliko je mogao. Prvo mu je pokazao jednu fotografiju hrvatskog vojnika koji je fizički podsjećao na njega i bio u vojničkom šarenom prsluku izraelske vojske i tražio je od njega da prizna da je to on govoreći mu »ajde da te ne bi tukao kaži gdje si ovo slikan«. T. ga je pitao zna li gdje je Spuž i kazao mu je da ima dovoljno dokaza o njemu i da će dobiti između 7 i 9 godina vojnog zatvora. Kako je on i dalje tvrdio da to nije on, T. je izašao iz kontejnera i rekao mu »prisjetićeš se« nakon čega ga je vojni policajac vezao za rešetke i ruke su mu stajale podignute u neprirodnom položaju 4-5 sati, nakon čega bi se T. vraćao i nastavljao ispitivanje insistirajući da mu objasni kako je to zarobljen u Konavlima. Pri povratku sa ispitivanja stražari su mu govorili koliko si naših ubio, bacili su ga na pod kada je čuo glas, ali se u to ne može zakleti, »nemoj po glavi«, a glas je dopirao iz kontejnera u kome je saslušan pa je zaključio da je to glas Z.T., a ako nije duboko mu se izvinjava, a i ako nije bio njegov glas kontejner je bio udaljen jedno 20 metara tako da je to mogao čuti. Kada je drugi put vođen na ispitivanje T. ga je pitao koliko ima kurda, koliko je hercegovaca došlo da brani Dubrovnik, šta je imao od naoružanja, pa mu je rekao da ima lovačku pušku, karabin i vojničku pušku, a pitao ga je da li bi ga mogao povesti da mu pokaže gdje je to sakrio. Pitao je tada T. može li da kaže stražarima da ga ne tuku našto mu je T. odgovorio »tući će te kao što je tukla hrvatska emigracija mog brata u Minhenu« nakon čega ga je Š.L. udario nogom u potiljak. Zarobljenika D.G. je ispitivao čovjek kao i njega jer je vidio da ovaj izlazi iz kontejnera kada je on uveden. Zadnji put je od strane T. saslušan 06.12.1991. godine. Naveo je i to da sa njim nije bila dogovorena organizovana saradnja, a kada je krenuo na razmjenu ispitivač mu je rekao da ne ide u Split jer je to ustaško leglo već da ide u Mokošicu jer će se i tamo ubrzo sresti. Identitet T.Z. saznao je od stražara M. P. koji mu je rekao da je T. profesor na pomorskoj akademiji u Kotoru, da se bavi muzikom, da je kosovac i da je porijeklom iz Drniša. U logoru je pretučen bezbroj puta bez ikakvog razloga, a Š.L. ga je tukao prilikom svakog vođenja i dovodjenja sa ispitivanje. Siguran je da ga je odvodio i vodio dva puta na ispitivanje. Tukao ga je i B.G. koji je bio tada od njega stariji 10 godina, od njega manji rastom, a on je visok 184. cm plavkast i nije debeo. B.G. je jednu noć skupa sa jednim licem koga su zvali »N. pendrek« ušao pijan u baraku i tu su udarali njega, V., O., a da je njega B.G. udarao to su mu kazali i ostali zarobljenici. Na poziv M.P. oficira koga je čuo da se zove M. je dolazio u barake i to je jedini oficir koji je nosio revolver, ruka mu je bila u zavoju ili gipsu i pitao ih je da li ih ko udara, ali mu oni nisu smjeli saopštiti ko ih udara jer su se bojali da ne dobiju još batina. Brat mu je rekao da je i njega ispitivao T. i da ga je nagovarao na saradnju da mu je nudio cigarete i da je T. ponašanje prema njegovom bratu bilo potpuno suprotno ponašanju prema njemu. I. kuhar ga je udarao tri puta i to je jednom prilikom izveo njega i pokojnog M.B. na zapadnu stranu barake br. 2. i otpozadi je udario njega i M.B. u predjelu genitalija, a dva puta ga je udarao pendrekom po tijelu dok je prao sudje. Nakon što su mu pokazane fotografije na fotografiji br. 1. prepoznao je poručnika I. kao lice koje stoji i nešto piše i koga su zvali slikar, a lice u sredini fotografije kao i na fotografiji br. 2. je prepoznao kao T.Z.. I. slikar je ulazio u barake za vrijeme ručka, nosio je mornaričku uniformu i pištolj škorpion i o njemu ne može ništa ružno reći. Na zapisniku o glavnom pretresu od 30.06.2011. godine, pojasnio je da je 3 puta vođen na ispitivanje i da ga je sva tri puta ispitivao T.. Drugi put je ispitivan u dva navrata, jedan put u jutarnjim satima, a drugi put posle podne. Treći put je ispitivan na rođendan, Nikoljdan 06.12. Prvi put ga na ispitivanje vode Š. L. i M.G.. Drugi put kada je saslušan u jutarnjim satima na ispitivanje ga vode Š. L. i T., a kada je ispitivan u večernjim satima ga u kontejner vodi T.. Ne zna ko ga je treći put vodio na

ispitivanje. U Morinju je bio maltretiran, tučen i ponižavan, varan i pokraden. Kada je prvi put doveden kod T. na ispitivanje pitao ga je “ko te ovako udesio”. Ispitivan je sutra dan nakon što je doveden u Morinj. Tada mu je pokazao sliku čovjeka u šarenoj uniformi koji je ličio na njega i T. je tražio od njega da prizna da je on taj čovjek. Ne zna da li su u tom momentu stražari u objektu gdje se vrši njegovo ispitivanje, ali su čuli sve što ga je T. ispitivao, a to je zaključio po tome jer dok su ga vodili sa ispitivanja udarali su ga i ponavljali da je snajperista i sve one riječi koje mu je prethodno T. saopštio. T. mu je rekao da ima sasvim dovoljno dokaza protiv njega, da može završiti u Spužu 7 ili 9 godina. Sve mu je to prilikom odvođenja sa ispitivanja ponovio Š.L., što znači da je čuo sve ono što mu je T. saopštio i L. mu je rekao “ajde bježi, jesi li čuo šta je kapetan rekao”. Drugi put kada je vodjen na ispitivanje pitan je o svemu i svačemu, koliko ima kurda, kakva je hrana. Kako je odgovorio da je hrana kao u Hotelu T. se naljutio. Nije siguran kada ga je T. pitao za postupanje stražara prema njima, ali zna da je to bilo istog onog dana kada ga je ispitivao za hranu. Pitao je T. može li da kaže stražarima da ih ne tuku, na što mu je T. odgovorio “tući će te kao što je tukla hrvatska emigracija moga brata u Minhenu”. T. tada napušta kontejner i on ga ne vidi jer je prošao iza njega, a on dobija udarac čizmom u potiljak. Najvjerojatnije ga je udario Š.L.. Kada je u drugom navratu saslušavan u večernjim satima T. mu je saopštio da ima saznanje da mu je otac poginuo, a tačnije rekao mu je da ne može to tvrditi sa 100% sigurnošću. Kada ga je T. treći put saslušavao, a kako mu je brat pušten sa jednom grupom 3-4 dana prije njegovog ispitivanja, rekao mu je da mu brata nema, da mu se gubi trag i pitao ga je da li bi on mogao znati gdje je. T. je vidio još jedan put početkom 11 mjeseca kada ga je pozvao da sa specijalcima ide u Konavle da pokaže gdje je sakrio oružje jer mu je on prilikom ispitivanja saopštio da ima oružje i da ga je sakrio. I prvi i drugi put prilikom ispitivanja pitan je na okolnosti šta on iz Mokošice radi u Konavlima jer je to T. jako interesovalo. Prilikom ispitivanja nijesu pravljene pauze. Posle prvog ispitivanja odveden je u kontejner - samicu. Pojašnjavajući razlike u svom iskazu u dijelu gdje je prilikom saslušanja na zapisniku kod istražnog sudije od 03.07.2008. godine i na glavnom pretresu od 30.06.2009 godine naveo da ga je Š.L. koji se nalazio iza ledja udario nogom u potiljak u odnosu na iskaz dat na glavnom pretresu od 30.06.2011. godine, gdje je naveo da ga je najvjerojatnije udario Š.L., svjedok je objasnio da je siguran da ga je udario Š.L.. Toliko puta je bio na podu od udarca, da može razlikovati udarac Š.L., T. ili M.G., a i nakon što se podigao posle zadobijenog udarca vidio je da se L. nalazi iza njega, a da se Tara nalazi iza L.Š.. Dalje je objasnio da kada je prvi put saslušavan 1993. godine, a i drugi put 2008. godine, rečeno mu je da svjedoči protiv M.G., tako da ostale detalje vezano za boravak u Morinj nije iznosio, izuzev da ga je saslušavao T.Z.. Siguran je da ni na dva glavna pretresa na koja je saslušavan, a ni prilikom saslušanja u istrazi nije pomenuo 30% od dešavanja u Morinju. Opisao je I. kuhara kao čovjeka debelog, ugojenog, nešto manje visine od njega, a on je visok 1,84 cm, čovjeka starijeg jedno 10 godina od njega, neobrijanog, može se reći neurednog koji je nosio mornaričku uniformu, nekada je nosio bijelu majicu, a nekada mornarsku. Iz Sabirnog centra misli da je otpušten 13.12.1991. godine. Na zapisniku u postupku vođenja hrvatske istrage gdje je između ostalog naveo da je Z. T. najveći zločinac jer ih je on posebno maltretirao i da su ih pred njegovim očima tukli, a da ih je Š.L. redovno tukao kada ih je vodio na ispitivanje i kada mu se prohtjelo. Jednom prilikom su ga četvorica tukli, među njima i Š. L., dok je stajao na kiši i čuo je Z.T. kako je rekao “samo nemoj po glavi”. Pojašnjavajući odstupanje u svom iskazu gdje je prilikom prvog saslušanja na zapisniku od 11.03.1993. godine naveo da je Z.T. najveći zločinac jer ih je posebno maltretirao i da su ih pred njegovim očima tukli, u odnosu na iskaz dat na zapisniku od 03.06.2008. godine je naveo da nakon što je Z.T. iznerviran izašao iz kontejnera jer on nije htio da mu prizna da je on hrvatski vojnik koji na fotografiji koju mu je T. pokazao da mu je tada rekao izlazeći iz kontejnera “prisjetićeš se”, nakon čega ga je vojni policajac Š.L. vezao za stalažu, gdje je ostao da stoji 4-5 sati, nakon čega se T. vraćao nastavljao ispitivanje tražeći od njega da mu objasni

kako je zarobljen, da ga je pitao kakva je hrana, pa kada mu je odgovorio da je hotelska, da mu se T. unio u lice. Pitao je T. "zašto ih tuku", a on im je odgovorio "tući ćemo te kao što je hrvatska emigracija tukla mog brata u Minhenu" i tada je Š.L. koji mu se nalazio iza ledja nogom udario u potiljak iz čega je njemu očito da je njemu za taj postupak signal dao upravo T., te pojašnjavajući i razlike u odnosu na iskaz dat na zapisniku o glavnom pretresu od 30.06.2009. godine gdje je naveo da su nakon vraćanja sa ispitivanja stražari mu govorili u smislu "koliko si naših ubio", da su ga bacali na pod, da je čuo glas ali da se u to ne može zakleti" nemoj po glavi" a glas je dopirao iz kontejnera u kome je saslušan, iz čega je zaključio da je to glas Z.T., a ako nije da mu se duboko izvinjava. Dalje je naveo da mu je Š.L. nakon vraćanja sa prvog ispitivanja rekao "ajde bježi i ovako ti nema spasa, jesi li čuo šta je kapetan rekao". Kada je drugi put vodjen na ispitivanje pitan je koliko ima Kurda, koliko je hercegovaca došlo da brani Dubrovnik, šta imaju od naoružanja, te da je T. saopštio da ima lovačku pušku i karabin, našta ga je T. pitao, da li mu može pokazati gdje je to sakrio, te da je tada pitao T. može li da kaže stražarima da ga ne tuku, našto mu je T. odgovorio tući će te kao što je tukla hrvatska emigracija mog brata u Minhenu i možete misliti šta su mislili stražari koji su tada bili ispred vrata, dok je neke detalje iznio drugačije na glavnom pretresu od 30.06.2011 godine pojasnio je da je sve što je govorio tačno, jer je bit u svemu što je rekao ista. Po tome šta su stražari saopštavali nakon odvođenja zaključio je da su znali i čuli šta se dešava u kontejneru. Kada je prvi put saslušan rečeno mu je da svjedoči protiv M.G., tako da kada je prvi put saslušan 1993. godine uopšte nije iznosio ostale detalje, izuzev da ga je saslušavao T.Z..

B. A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.10.1991. godine kao hrvatski vojnik i odveden u Morinj. Prvih 4-5 dana u Morinju nije vodjen na ispitivanje, a nakon toga je odveden R.G. u koji je postupao prema njemu korektno. Kada bi stražari ulazili u objekte oni bi morali ustati, okrenuti se licem prema zidu, staviti ruke podignute iza glave, tako da nije mogao vidjeti ko ga i sa čim udara. Na zapisniku pred istražnim sudijom je naveo da su mu ostali logoraši rekli da je njega tukao L.Š. i bokser P., a na glavnom pretresu je pojasnio da su mu ostali zarobljenici rekli da je njih udarao L.Š.. Njega nije udarao samo ga je sprovodio na ispitivanje. Ime G.M. mu ne znači ništa, kao ni imena ostalih optuženih, a na fotografijama 1 i 2 ne prepoznaje nikoga. I. kuhar ga je udarao nogama kako njega tako i ostale zarobljenike kada bi izlazili u WC. I. kuhar je bio jako krupan čovjek. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo da su ga dolaskom u Morinj nastavili maltretirati, da su stražari ulazili u kontejnere i tukli ih, da ne može reći imena stražara koji su ih tukli, ali da se sjeća nekog M. i nekog P.

B. V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03.10.1991. godine u Resnici kao pripadnik ZENG-a i odveden u logor Morinj gdje je zadržan do 12.12.1991. godine. Dolaskom u Morinj primjetio je osobu visokog vojnog čina koje je opisao da je bio u mornaričkoj uniformi sa brkovima, uredan, ne previše visok, a za koga je kasnije utvrdio da je M.G. i sa kojim je razgovarao dok se nalazio u baraci jer ga je ovaj prepoznao i tvrdio da i on njega poznaje, a on ga je izblefirao govoreći da misli da je on S. i ako je apsolutno siguran da je M.G. bio zapovjednik što je saznao u logoru od zarobljenika sada pokojnog N.L. koji je živio u Kugarima i koji je imao saznanje o G., a nakon oslobađanja u razgovorima sa ljudima iz Ploča koji su poznavali G. i znali njegove obiteljske okolnosti, dok on lično dok je bio u Morinju nije imao saznanje o funkciji koju je imao G.. Dva puta je vodjen na ispitivanje, prvi put ga je ispitivao ispitivač G. koji mu se predstavio rekao mu je da je oženjen hrvaticom, da je i njemu neprijatno, ali da mora odraditi svoju dužnost pa je istom ispričao okolnosti pod kojima je zarobljen, pitan je jeli član HDZ-a i kakve su okolnosti u Dubrovniku, dok ga je drugi put takodje ispitivao G., a ispitivanju je prisustvovao i G. i ovog puta im je ponovio istu priču, a G. mu je rekao da je razgovarao sa nekim od njegove obitelji što je njemu bilo neprihvatljivo. kao istina i to nije povjerovao. Kada bi se god otvarala vrata u baraci morali bi ustati, staviti ruke na

potiljak, stati uz zid i okrenuti se licem prema zidu i tada bi neko od zarobljenika bio izudaran, Kako su okrenuti ledjima ne mogu vidjeti ko ih udara. Posjećivao ih je Crveni križ kome je on lično sobzirom da je znao engleski jezik predstavio dešavanja u logoru o fizičkom i psihičkom iscrpljivanju, nedostatku hrane, a nakon njihove posjete situacija u logoru se poboljšala. Jednom prilikom je dok je prao sudje hladnom vodom bio dobro pretučen, a to se ponovilo i sledećeg dana kada su ga dvojica udarala čizmama po ledjima, a zbog kape koju je imao prilikom zarobljavanja a radilo se o kapi sa hrvatskom zastavom, zbog čega je bio i u nesvjesnom stanju. Nakon što se osvestio vraćen je u baraku, a ne zna imena lica koja su ga udarala. Zbog tih udaraca nekoliko dana nije mogao ustati pa su mu pomagali G.D. i B.O. Dok je bio u takvom stanju jednu noć je ušla grupa koja ih je počela udarati, pa kada su mu prišli i vidjeli da on nije ustao pitali su ga »zbog čega nije ustao « a izviše njega su repetirali pušku pa im je rekao da ne može ustati da ima proljev što su mu povjerovali i nisu ga udarali. G. je gledao i dva puta u baraci kada je dolazio sa oficirima i ne bi se dugo zadržavao. Naveo je i to da je svaki njegov iskaz prilično stresan, da se nije lako svega sjetiti poslije toliko godina, da i na današnjem saslušanju sigurno nije iznio sve detalje koje bi iznio kada bi bio sledeći put saslušavan što je objasnio kao i razlog zbog čega na saslušanju kod istražnog sudije nije pomenuo da je prilikom njegovog drugog ispitivanja tu bio prisutan G. skupa sa G. i da je ispitivan od strane G.G. je opisao kao lice u mornaričkoj uniformi sa brkovima, uredan, ne previše visok. I. kuhar im se sam identifikovao, a njegovo ime je čuo i od drugih logoraša. I. kuhar se izživljavao nad zarobljenicima, bio je posebno grub jer je ljude bez razloga tukao. Sjeća se prezimena L. jer je to lice na poseban način isticalo srodstvo sa L. iz Orašca i L. iz Kupara koji je zbog toga dobio batine jer je osramotio to ime i za prezime L. je čuo u Morinju. U postupku vođenja hrvatske istrage naveo je i to da je premlaćivanje i udaranje uglavnom vršeno noću, da su udarani, rukama, šakama, pendrecima, nogama, da su tjerani da čuče okrenuti prema zidu i gledaju u određenu tačku. Od onih koji su ih maltretirali zapamtio je I. zvani "kuhar". I. kuhar se posebno isticao u snažnom udaranju, a bio je dosta snažan, kurpulentan, a isto tako i neuredan po oblačenju ili zapuštenosti kose.

M. A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je kao pričuvni policajac zarobljen dana 06.10.1991. godine i odveden u logor Morinj gdje je smješten u baraku 1. Više puta je vođen u kontejner na ispitivanje, a prilikom odvođenja i dovodenja u kontejner tukli su ga, a sam ispitivač je bio korektan i pred njim ga nijesu tukli. Za vrijeme boravka u logoru više puta je isprebijan u čemu se posebno isticao I. kuhar koji ga je tukao pesnicama, nogama, palicom, a posebno ga je tukao u međjunožje nogom, dok je neke logoraše kako je on vidio tukao kutlačom. I. kuhar ga je izudarao 4 puta. Š.L. ga je udario palicom po ledjima prilikom odlaska u WC govoreći mu da je iz Bosne i da je ustaša, a njegovo ime je saznao od logoraša iz Konavala koji su ga poznavali, a između ostalih i od P.M. koji mu je rekao da je Š. polagao vozački ispit na Grudi. Najviše udaraca je dobio od lica po imenu bokser, P. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo da su u Morinju tučeni bez razloga da se ne može izjasniti o imenima ljudi koji su ih tukli, ali da zna da se jedan zvao Š.L. Zarobljenike je tukao i neki kuhar koga su zvali "I.", i neki koga su zvali "B.". Taj koga su zvali bokser ga je udario u stomak, gazio ga je po ledjima, zbog čega je povrijedio Kešnjicu.

N.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.11.1991. godine, kao civil u mjestu Čilipi nakon čega je odveden u Kumbor, a potom u Morinj. Dolaskom u Morinj udaran je pendrecima, rukama, nogama. Stražari su ga često udarali po prstima znajući da su mu prsti potrebni jer svira fagot. Stražari bi ulazili u hangare, a oni bi se morali ustati, okrenuti lice prema zidu, staviti ruke na potiljak, a onda bi ih stražari udarali. Izvodili bi ih van i tamo prebijali. Od lica koje je zapamtio, a koji su ih udarali su Bokser i pjevač. U Morinju je proveo 18 dana gdje je psihički i fizički zlostavljan sve do 24.10.1991. godine kada se vratio u Cavtat.

Kao psihičko zlostavljanje naveo je pozivanje na lažna strijeljanja, vrijedjanje, prisiljavanje da pjeva jugoslovensku himnu i srpske nacionalističke pjesme, a što se tiče fizičkog zlostavljanja u noći bi bili izvodjeni van i udarani tako da je on jedne prilike od zadobijenih udaraca imao dva slomljena rebra sa desne strane. Od lica u Morinju čuo je da se pominju kuhar u kontekstu da to lice udara zarobljenike i da je to čuo od zarobljenika kapetana L. koji je sjedio sa njegove lijeve strane i od M. koji je bio sa njegove desne. L. je jednog kapetana L. koji je bio sa njim skupa u objektu udarao. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo da mu ništa ne znače imena I. kuhar, ni Š.L. Pojašnjavajući razlike u svom iskazu naveo je da mu ništa ne znači Š., jer je samo čuo za prezime L. i to je razlog zbog čega je kod istražnog sudije konstatovano da mu ne znači ništa ime Š.L.. Tada nije pomenuo događaj vezano za L., jer se vjerovatno toga nije sjetio.

O. J., saslušana u svojstvu predstavnika oštećene porodice u bitnom je navela da se u ime oštećene porodice pridružuje krivičnom gonjenju protiv optuženih, sobzirom da je njen brat O. J. sada pokojni.

V.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 03 listopada (oktobra) zarobljen kao pripadnik pričuvnog sastava ZNG-a, a 12. listopada (oktobra) odveden u logor Morinj. Kada su stigli u logor pri izlasku iz vozila uniformisane osobe su ih udarali sa nogama i kundacima od puške sve dok ih nijesu utjerali u jedan hangar, nakon čega su ih pretresli i uzeli sve vrijedno što su imali kod sebe. 17. listopada (oktobra) je prvi put vođen na ispitivanje, a logor je napustio 12. prosinca (decembra) 1991. godine. Na ispitivanje je vođen 2 puta a ispitivao ga je njemu nepoznati oficir crni mali čovjek. Prilikom odvođenja i dovodenja na ispitivanje udaran je od strane stražara, a dok je ispitivan ruke su mu bile vezane lisicama. Ako bi ispitivač izašao ulazio bi jedan »kauboj« i odmah ga je po leđima počeo udarati električnim pendrekom. Ispitivač mu je bio jedan crni čovjek koji mu se predstavio da je iz Varaždina. Stražari među kojima se isticao Š.L. su znali zarobljenicima puškom zaplesti nogu, a nakon što bi zarobljenik pao ovaj bi ga udarao i pitao »šta ti se dogodilo ustašo«. Noću su ih izvodili iz hangara i tamo ih udarali, a on je tri puta izvođen noću i izudaran pendrecima, kundacima i nogama. Električnim pendrekom ga je tukao i I. kuhar koga je on osobno poznao kao šefa kuhinje Hotela »Fjord«, a u njegovom udaranju su najviše učestvovali I. kuhar kome je prezime M. ili M. i L.Š.. I. kuhar je električnim pendrekom sem njega udarao B.Z. i I. K. i to u predjelu ramena i kičme, a da li je još nekoga udarao nije mogao vidjeti od svoga jada. Udarce pendrekom je dobijao i po glavi, leđima, po bubrezima i debelom mesu i to su sve bile »fruste«. Š.L. je upoznao u Morinju a istog su poznavali ljudi iz Konavala koji su bili instruktori vožnje kod kojih je Š. polagao vozački. Š.L. ga je tukao metalnim kundakom u predjelu bubrega, a svakom od zarobljenika je »putio« noge. Prilikom ulaska stražara u hangare na riječi »slušaj vamo« morali su stavljati ruke na zatiljak i okretati se u pravcu zida i nijesu se smjeli okretati jer ako se okreneš dobiješ više udaraca. Pojasnio je i to da je saslušan kod istražnog sudije 2008. godine kada su bili prisutni državni odvjetnik Crne Gore, da je zapisnik diktiran i da je on kao takav potpisao. Identičan iskaz je ovaj svjedok dao i u postupku vođenja hrvatske istrage.

S. S., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je prilikom povlačenja u jednoj diverziji na heliodrumu u Mostaru bio ranjen i zarobljen 09.04.1992. godine nakon čega je prebačen u Bileću, a dana 23.05.1992. godine prebačen je u Morinj gdje je bio smješten u jednoj baraci i u Morinju je bio do 14.08.1992. godine kada je izvršena razmjena. Dok je bio u logoru tjerali su ih da pjevaju četničke i Jugoslovenske pjesme, a jedan od čuvara u logoru koji se zvao B.G. zv. "V." često je dovodio civile koji su bili pijani i koji su ih maltretirali tako što su ih udarali granama, ženskim čarapama napunjenim pijeskom u predjelu potiljka, leđa i bubrega. M.G. je bio zapovjednik zatvora i nije mu poznato da je on sudjelovao u zlostavljanju

zatvorenika. Za L.Š. i T.Z. je čuo, a I. M.a i I.G. ne poznaje, a čuo je za I. koga su zvali "K.". Sa još dvojicom zarobljenika za tri minuta morao je oprati 90 porcija, a tjerali su ih da se biju između sebe, a ako neće dobiti batine, a ako udare opet dobiju batine. 23.06.1992. godine izveli su 9 zarobljenika. To je bila vojna policija i počela ih je udarati tako da je on dobio 57 udaraca pendrekom, 5-6 udaraca nogom i 3-4 udarca kundakom u predjelu glave i bubrega. Nakon što su vojni policajci završili sa udaranjem imao je osjećaj da ga je nogom u predjelu bubrega udario B.G., bar tako misli i ako nije siguran, a njih 9 koji su tog dana udarani zvali su se »zeleni«. Da je G. bio zapovjednik saznao je nakon izlaska iz Morinja. I u postupku vođenja hrvatske istrage je naveo da se od čuvara i osoba koji su dolazili u baraku se posebno isticao B.G. koji je sam sebe oslovljavao poručnikom i koji ih je batinao sa posebnom okrutnošću, ne birajući sredstva i način kako će ih udarati. Na svakojake načine se izživljavao nad njima ne birajući mjesto i sredstva kako će ih ozlijediti.

K.P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da čim su dovedeni u Morinj govorili su im da će ih ubiti pa se pojavila jedna osoba sa kuhinjskim nožem za koga su mu kasnije kazali da je kuhar, a ustvari to je bilo samo zastrašivanje. Ulaskom u hangar nije prepoznao svog susjeda dok ga ovaj nije pozvao a radilo se o sada pokojnom Ž. M. Svakodnevno su se dešavala premlaćivanja i to tako što bi stražari ulazili i na poziv »otvaram vrata« svi bi morali ustati, a onda bi izvodili nekoga od zarobljenika i tamo ga udarali jer bi čuo njihove jauke i udarce a na takav način su njega jedanput izveli. Među licima koja su na takav način izvođena i udarana sjeća se Z.B. koji je po povratku u hangar pljuvao krv. Ispitivača koji ga je ispitivao zanimalo su samo vojne stvari, a poslije ispitivanja bi bio pretučen od strane stražara. Ne zna da li samoinicijativno ili na znak onoga ko ga je ispitivao, a njegovo ubedjenje je bilo da je to samoinicijativno od strane stražara. Od ostalih zarobljenika je čuo da je najopasniji u maltretiranju Š. L. Ne zna ime lica koje ga je udaralo, ali ga je često gledao kako sprovodi zarobljenike. Naveo je i to da mu je jako žao što ne može ispričati više detalja jer je tokom boravka u Morinju bio u takvom psihičkom stanju da jednostavno se ne pamte lica, želite da preživite i pokušavate da zaboravite sve ono što se u momentu ne čini bitnim i onda se jednostavno poslije toga ne sjećate. Što se tiče I. kuhara misli da je zarobljenike udarao pri podjeli hrane. Ne može se izjasniti o imenima lica koja su njega udarala ali po broju udaraca koje je zadobio procjenio je da ga udaraju dvije, tri ili četiri osobe jer je udaran u predjelu ledja, sa strane, šakama, nogama. Nakon posjete Međunarodnog crvenog krsta imao je dojam da više nije bilo onako otvoreno zlostavljanje. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja hrvatske istrage stim što u tom postupku nije pominjao Š.L..

V.V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine kao hrvatski dragovoljac, te odveden u logor Morinj nakon čega su izlaskom iz vozila kada su prvi izašli A.Č. i M.Š. čuo je udarce i njihove jauke. Njega je jedan od vojnika potegao za nogu tako da je iz vozila pao na stražnjicu i glavom udario o vrata od vozila pa ga je jedan od vojnika podigao i onda je dobijao udarce u špaliru i to uglavnom u predjelu ledja i glave, a na kraju špalira jedan vojnik ga je udario šakom u predjelu glave i to iza uha usled čega se zateturio nakon čega je vidio jednu čizmu kako ide u predjelu njegove glave i od tog zadobijenog udarca je pao tako da se dalje ne sjeća sve do momenta kada se osvjestio u hangaru u kome se nalazio 70 do 80 zarobljenika. U hangaru je bio smješten do Z.B. koga je i ako ga je poznavao od ranije nije prepoznao, jer mu je glava bila u posjekotima i šavovima a lice u modricama i oteklo. U Morinju je bio sve do 12.12.1991. godine. Jedanput je vođen na ispitivanje kod oficira sa brkovima gdje nije bio fizički maltretiran, ali su ga zato dva stražara koja su ga vodila na ispitivanje udarala rukama, nogama i kundakom od puške. Tjerali su ih da pjevaju pjesme »oj svijetla majska zoro«. Svaki dan su čuvari ulazili u hangare udarali zarobljenike, a pojedine

su izvodili van hangara i tamo ih tukli. U hangare su ulazili izgovarajući riječi »slušaj vamo, otvaram vrata« a oni bi morali skočiti na noge i okrenuti se glavom prema zidu. Zapamtio je Š.L. koji se sam predstavljao i koji je svakoga tukao pendrekom, čizmom ili šakom a posebno je maltretirao zarobljenika L. – kapetana iz primorja jer su prezimenjaci tvrdeći da mu srami prezime i udarao ga je u hangaru jer i ako je bio okrenut leđima čuo je udarce i čuo je kako N. stenje, a u blizini njih dvojice nema niko. Njega je I. kuhar koji je takodje tukao zarobljenike kada je dijelio hranu, udarao kutlačom po prstima ruke, i to u gornjem dijelu u predjelu žila koje se nalaze na gornjem dijelu šake. I. ga je udarao kutlačom po rukama jer nije vratio na vrijeme porciju, jer je traženo da zarobljenici brže jedu. Voda sa kojom je morao prati porcije je bila toliko hladna da su mu zglobovi na rukama natekli od hladnoće. Lice koje ga je ispitivalo postavljalo mu je pitanje vezano za to ko je bio zapovjednik, koliko ima ZNG-a i sl. Predstavnici međunarodnog crvenog krsta su im omogućili da se jave porodicama a s obzirom da su on i otac bili u istom hangaru to je on iskoristio svoju prijavnicu i uputio je porodici Z.B. koga su inače bili sakrili kada su dolazili predstavnici Međunarodnog crvenog krsta i tim kartonom poslao Z. obitelji poruku da je živ. 66 dana je proveo u logoru a kada se po povratku pogledao u ogledalo sebe nije prepoznao. I. kuhar je znao da prozove P.L. a nakon što ovaj izadje iz hangara čuli bi udarce, a tako ga je zaredom udarao desetak dana. Na isti način je udarao i I.Ć. i A. P.L. brata. Kada je saslušavan 2008 godine bila je prisutna tužiteljica iz Crne Gore sa još par lica i svoj iskaz je davao slobodno i ispričao joj sve vezano za događaj za Morinj. I.G. je nosio mornaričku uniformu a u hangar je ulazio sa škorpionom imao je stav vojnika i zastrašujući zapovjednički ton. Kada bi se u hangar dešavalo nešto hitno bilo prozivka da neko izadje da neko ide na ispitivanje da se prebaci u drugi hangar, ili da ide na kupanje ili šišanje uvijek bi tu bio I. G. ali nije vidio da je nekoga tukao. Sa nešto manje detalja vezano za sam način ko ga je i na koji način udarao, svjedočio je i u postupku vođenja hrvatske istrage navodeći da je zapamtio imena koja su ih najviše udarali i to Š. L., I. kuhar i izvjesni bokser.

U.N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 13. listopada (oktobra) 1991. godine i odveden u logor Morinj 14. listopada (oktobra) 1991. godine i odmah po dolasku u logor a po izlasku iz vozila udaran je skupa sa ostalim koji su bili sa njim i to od strane uniformisanih osoba koje su ih udarale sve dok nijesu uvedeni u hangar. Stražari su često ulazili u hangar i danju i noću a na njihov dolazak upozoravani su riječima »Slušaj vamo otvaram vrata« kada bi se oni morali dići, okrenuti lice prema zidu, staviti ruke pozadi glave nakon čega bi ih stražarali udarali i to koga su htjeli, a pojedine zarobljenike su izvodili van hangara i onda bi ih tamo izudarali i tako izudarane vraćali u hangar. Udaran je više puta, a dva puta je bio tako premlaćen da je bio blizu besvjesti. Jednom je to bilo u hangaru a drugi put van hangara. One koje su se isticali po udaranju zapamtio je Š.L., boksera, I. kuhara. Ostalima ne zna imena, a ne bi ih sada prepoznao jer bi tokom udaranja morao držati ruke na potiljku i gledati ispred sebe. Vodjen je na ispitivanje i prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja udaran je od strane stražara i to u predjelu bubrega, želuca, vrata, po nogama i to pendrekom. Lice koje se nalazilo u Morinju po prezimenu L. udarao je prezimenjaka L.a i kada bi ga udarao govorio bi mu 10 udaraca za oca i 10 za njega i čuli su se jauci. Iskaz kod istražnog sudije davao je i 2008. godine u prisustvu predstavnika iz Crne Gore koji zapisnik je potpisao. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja hrvatske istrage.

H.J., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao ratni zarobljenik boravio u Sabirnom centru Morinj u Crnoj Gori, a da je zarobljen 15.10.1991. Na ispitivanje ga je vodio L.Š. i njega nije udarao. Zarobljenike koje je L. vodio na ispitivanje udarao je policijskom palicom, a koje saznanje ima od zarobljenika. Dalje je naveo da se sjeća jednog kuvara kojeg su zvali I. i koji je prije rata radio u jednom hotelu u Dubrovniku ili Kuparima i isti je maltretirao

ljude i udarao ih policijskom palicom. Izvodio ih je iz hangara i onda su se čuli udarci i jauci. I. kuhar je izvodio lice koje se zvalo F. G. pa se čuju udarci pa kada se isti vrati vidio je da je izudaran. Sjeća se detalja kada je doveden čovjek sa Orašca koji je bio u šumarskoj uniformi, da ga je stražar po imenu B. držeći repertirano oružje u pravcu ovog čovjeka mu prijetio i psovao ga, govoreći mu u smislu da je ubica i tjerao ga je da pjeva pjesme. Razmjenjen je 12.12.1991 godine. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja hrvatske istrage.

P.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 16.10.1991. godine u Cavtatu, kao zapovjednik oružanih snaga Konavoskog područja u Cavtatu. Odveden je u Morinj, a dolaskom u Morinj udaran je po svim djelovima tijela sa svih strana. Na ispitivanje ga je vodio L.Š. koga je od ranije poznavao jer je bio desetak puta gost u njegovoj kući. Dok ga je vodio na ispitivanje tukao ga je pendrekom po glavi, kundakom po tijelu, puškom koju je držao na gotovs i držao je tako što mu je u tijelo naguravao i posticao ga je govoreći mu da bježi držeći pušku na gotovs pa mu je bilo jasno da bi ga ubio. Ispitivao ga je jedan major koji se zvao D. koji je bio fin i vidjelo se da je početnik u tom poslu i služio se upitnikom sa papirića koji se nalazio ispred njega. Osim stražara dolazili su i civili da ih tuku i siguran je da je te civile jer je to vidio kroz prozor doveo G. koji nije ulazio u objekte. Ljudi koje je on doveo nakon što bi ušli bi tukli logoraše, a za to vrijeme je G. stajao ispred. Nikada nije čuo da je G. govorio stražarima da određene zatvorenike malo »podgriju«. Posebno nečovječan prema njima je bio I. koji je bio umjetnik, a imao je galeriju Sebastijan i imao je čin poručnika. On je nosio »šorpion« i ukoliko bi ga neko od logoraša pogledao udarao bi ga šorpionom po glavi. Njega je jednom prilikom udario šorpionom po glavi, ali ne toliko jako da bi mu razbio glavu. Po okrutnosti se izdvajao I. kuhar iz Kotora koji je imao veliki nos i koji ga je jednom izveo i tukao pendrekom po testisima, a za to vrijeme mu je vojni policajac držao pušku u ustima napetu i otkočenu tako da su mu testisi bili veličine rukometne lopte tako da je imao strahovite bolove. Po dobru poznanje izvjesnog Z. stražara koji radi u banci. Stražari su ih tjerali da hodaju četvoronoške, jahali su ih i tjerali ih da pjevaju četničke pjesme. Nakon što su mu pokazane fotografije br. 1 i 2 kazao je da ne prepoznaje osobe na fotografijama. Š. L. je udarao pendrekom i N. L. a koga je optuživao da mu je osramotio prezime, a udarao ga je i u hangaru pred njima a izvodio ga je i van hangara. Kroz prozor je vidio da Š. L. udara zarobljenike prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja. G. je vidio više puta u Morinju ali nikada nije vidio da nekoga od zarobljenika udara. Kada bi I. kuhar udarao uvijek bi ponavljao jedinstvenu rečenicu »zašto nijesi srbin«. Zbog dešavanja u Morinju popio je tone tableta da bi zaboravio, a i zbog dolaska u sud morao je da preživi sve te momente. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo da je zarobljen kao civil, pa je objašnjavajući razlike u svojim iskazima naveo da je bio najviši pozicionirani zapovjednik TO Cavtata, ali da je kada je zarobljen bio u civilu, jer nije imao ni oružje ni uniformu. Kada je saslušavan 1993. godine nije pomenuo I. oficira, jer se nije sjetio, a saslušanje je trajalo kratko pola sata. To što nije pominjao da je Š. udarao N. L. kada je saslušavan 1993. godine, a sada ga pominje objašnjava time da je N. sada mrtav i da je imao obavezu to da kaže. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo i to da od stražara i osoblja u logoru koji su se posebno surovo ponašali se sjeća Š.L. i I. kuhara. I. kuhar ga je tako isprebijao pendrekom da 7-8 dana nije mogao statjati na noge. Tukao ga je po cijelom tijelu, osim glave, šaka i noga tako da je bio cijeli potpuno plav.

D. B. , saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao dobrovoljac domovinskog rata i odveden u Morinj 18.10.1991 godine gdje su dolaskom udarani po leđima i rukama. Nakon toga su prvih pet dana greškom smješteni u hangar gdje su bili smješteni i pripadnici vojske Jugoslavije. Vodjen je na ispitivanje. Svrha ispitivanja je bila da se utvrdi ko je zapovjednik i da li govori istinu. Tokom ispitivanja nije udaran. Stražari bi na riječi otvaram

vrata ulazili u baraku, a oni bi morali okrenuti se prema zidu, a onda bi oni udarali koga bi htjeli. Lice po nadimku kuhar je izvodilo zarobljenike van, a onda bi se čula lupa, jauci i galama, a kada bi se zarobljenik vratio bio bi prebijen. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo i to da od osoba koje su ih tukle i maltretirale bi samo mogao prepoznati kuhara, koji je bio bucmast, jak visok čovjek, pa i ako osobno nikada nije vidio kada udara zarobljenike, čuo bi lupu, galamu i jauke nakon što bi izveo nekog od zarobljenika, a taj bi se zarobljenik posle vraćao prebijen.

M.N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je u četvrtom mjesecu 1992. godine zarobljen na području Mostara kao pripadnik HOS-a nakon čega je odveden u Bileću, a početkom 06. mjeseca u Sabirni centar Morinj gdje je ostao do 14. kolovoza (avgusta) 1992. godine kada je bila razmjena zarobljenika. Od samog početka boravka u Morinju trpio je neprekidno fizičko maltretiranje kako od strane čuvara Sabirnog centra tako i od lokalnih mještana koji bi ih skupa sa čuvarima tukli drvenim, gumenim palicama, raznoraznim predmetima, rukama, nogama, i da se jedino sjeća imena B. koji je po njegovom mišljenju bio jedan od zapovjednika u tom centru i koji je bio najgori u zlostavljanjima i koji je podsticao ostale čuvare da ih zlostavljaju. Čuvari su ih tjerali da po cijelu noć kleče dok ne bi pali, a tjerali su ih da drže glavu pokraj kante u kojima su ostali zatvorenici urinirali. B. G. je opisao kao čovjeka punog sebe koji se morao iskaljivati na nečemu i da su mu oni dobro došli kao žrtve, a prvih mjesec dana boravka u Morinju mu nije znao ime. Njega je B.G. dva puta udario nogom u predjelu bubrega. J. P. je imao 24 preloma i sve prelome mu je nanio B.G. jer ga je on najčešće prozivao da izađe van, a on je svojim očima u hangaru svaki put vidio bez obzira što je bio savijene glave ispod oka kako B. udara J.. Najčešće ga je udarao nogama na kojima je imao čizme.

- P.S., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 23.05.1992. godine iz Bileće doveden u Morinj a kada su smješteni nastala je turtura udaranja, mlaćenja i to svako veče, jutro tačnije poslije doručka, ručka i večere. Tjerani su da pjevaju pjesme »od Topole pa do Ravne Gore sve su straže Generale Draže«. Stražar bi provjeravao pjevaju li, a ako ne bi pjevali udarao bi ih čizmama u predjelu rebra i to sa jedne i sa druge strane što je prijavio ljekaru da ima povrede, ali nije vođen na snimanje. Prilikom obavljenog pregleda u Zagrebu, kada je napustio Morinj konstatovao je da ima prelom 3 rebra. Taj isti stražar ga je prilikom ručka udario dva puta drvetom i slomio mu je ključnu kost, ali ne zna njegovo ime. Vodnik koji je dogonio hranu svaki dan je udarao M.T. Ne zna ni jedno od imena lica koji su ih fizički maltretirali. Njih 69 zarobljenika su skupa iz Bileće prebačeni u Morinj i smješteni u hangar. Razmijenjen je 14.08.1992. godine.

B. R., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je kao rezervista dobio poziv od tadašnje JNA i javio se u jedinicu čije je sjedište bilo u Lepetane gdje je proveo mjesec dana, a krajem oktobra mjeseca 1991. godine je prebačen u Sabirni centar Morinj gdje je ostao do kraja aprila 1992. godine. U Morinju je vršio stražarsku službu. U Lepetanima je zadužio automatsku pušku i to je bilo svo naoružanje koje je posjedovao tokom boravka u Morinju. Nije dužio ni lisice ni pendrek. Princip stražarske službe je bio da je stražario 7 dana, a 7 dana je bio kući. Za vrijeme stražarske službe spavao je u spavaonici koja je bila na ulazu u Sabirni centar. Čuvao je objekat br. 2. koja je nekada bila skladište prekriveno crijepom, a na podu je bila daska. Komandir straže im je bio aktivni vodnik koji se razbolio, a ne sjeća se imena lica koje ga je zamijenilo samo zna da je bio iz Bara, dok je u drugoj grupi straže komandir bio B.P. Stražarilo se dva sata, a nakon toga bi se malo zadržavao u krugu Sabirnog centra jer bi išao u Kotor ili u kafanu u Morinj jer je imao pauzu od 6 sati. G.M. je vidio par puta u Sabirnom centru, ali on sa stražarima nije imao kontakta, a koliko zna je bio zadužen za ispitivanje lica koja su bila u Sabirnom centru. G. je bio aktivno vojno lice u uniformi sa mornaričkim činovima. T.Z. je gledao u Morinju i G.B. koji je bio stražar kao i on dok se ne sjeća L.Š.. M. I. je bio kuvar,

jer je u Morinju postojala kuhinja u kojoj se nešto spremalo, a hrana je uglavnom dovožena iz Kumbora. Hranu su zatvorenicima dijelili M. i jedan kuvar iz Herceg Novog čijeg imena se ne sjeća i to tako što bi vojničke manjerke nosili po barakama gdje su bili zatvorenici. Barake bi se otvorile i svaki zarobljenik sa porcijom bi dolazio gdje mu je od strane kuvara M. kutlačom sipana hrana, a zarobljenici su jeli hranu kao i oni. Ime G.I. mu ne znači ništa. I on i P. M. koji je takodje bio stražar i sa kojim je stalno obavljao stražarsku dužnost kada su bili na straži vrata od skladišta su držali otvorena. Sa zatvorenicima su igrali karte, donosili im cigarete. U barake bi ulazili u situacijama kada bi padala kiša da se sklone. Za vrijeme njegovog boravka u Morinju u objektu br. 2 nalazilo se između 65 do 70 zarobljenika. Ni posle izlaska iz Morinja, a ni u Morinju nije čuo da je sa zatvorenicima radjeno nešto što je suprotno konvenciji, da su udarani, mučeni, iznurivani, da su zatvarani u kontejnere i da se u kontejnere pucalo i prvo njegovo saznanje u tom pravcu potiče iz novina. Ključeve od baraka su dužili stražari, a zatvorenike na ispitivanje je vodila vojna policija. Nikada nije primjetio na zarobljenicima povrede, a za vrijeme obavljanja njegove stražarske dužnosti tokom noći niko nije ulazio u barake, niti je pak čuo krikove, jauke ili pucnjavu iz ostalih hangara a razdaljina između hangara je između 50 do 60 m. Nikada sa M. P. nije razgovarao u kontekstu imena ispitivača. Za vrijeme obavljanja njegove stražarske dužnosti niko od zarobljenika nije vođen na ispitivanje jer mu je raspored straže bio takav da je stražario ujutro od 6 do 8 za vrijeme ručka od 14 do 16 sati i uveče od 22 do 24 sata, a u to vrijeme nije vršeno ispitivanje. Za vrijeme boravka u Morinju nije vidio da su stražari organizovali boks mečeve. Dolazili su predstavnici Medjunarodnog crvenog krsta ali ne zna da su imali nekih primjedbi. Razlika u svom iskazu u pogledu kazivanja datog pred istražnim sudijom gdje je kazao da je za vrijeme njegove stražarske dužnosti bilo lica koja su odvođena na ispitivanje svjedok je pojasnio da je identičan iskaz dao istražnom sudiji, te da ne zna kako je to kod istražnog sudije tako formulisano.

R.S., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je bio jedan od stražara u Sabirnom centru Morinj gdje je proveo 6 mjeseci, a za vrijeme obavljanja stražarske dužnosti dužio je uniformu tadašnje JNA, poluautomatsku pušku i pendrek. Lisice nije dužio. Stražarsku dužnost je obavljao na objektima i na ulaznoj kapiji a najvećim dijelom na ulaznoj kapiji. Komandir straže njegove smjene bio je sada pok. P. B. koji je imao nadimak »bokser«. Stražarilo se po principu 7 dana a 7 dana su bili kući. Dešavalo se da ako neko ima potrebu da ide kući, da bi ga neko zamijenio. Zarobljenici su bili smješteni u 3 skladišta koji su radjeni od čvrstog materijala sa podom od drveta, vrata i prozori su imali rešetke a stražari su bili smješteni u jedan od objekata unutar logora ali on tu nikada nije spavao jer je išao za Kotor, možda samo dvije tri noći. Sjeća se i metalnog kontejnera koji se nalazio uz stražarsku spavaonicu koji je stalno bio zatvoren. U krugu Morinja postojala je kuhinja u kojoj se kuvalo za stražare, dok je za zarobljenike hrana donošena iz Kumbora. Dijeljena je tako što bi manjerke bile nošene do vrata skladišta, a zarobljenici bi izlazili i u porcije bi bila sipana hrana. Kuvar je bio M. I., a i neko od mlađih zarobljenika je dijelio hranu. Zarobljenike je u Morinj dovodila vojna policija, a on kao stražar ni jednog zarobljenika nije vodio na ispitivanje niti je prema bilo kom zarobljeniku primjenio silu. Nije vidio da se neko prema zarobljenicima ponaša na način da ih tuče, jaše, udara, da ih psihički iscrpljuje ili da ih tjera da se zimi kupaju u more. Za vrijeme dok se nalazio u logoru nije bilo torture nad zarobljenicima. Ne zna ko je G.M. jer ga u logoru nikada nije vidio. G.B. poznaje kao stražara, ali sa njim nikada nije bio na straži. Ne sjeća se imena T.Z. i L.Š. kao ni G.I.. Nije bio nikada prisutan kada su dovodjeni zarobljenici sa ratišta tako da ne zna u kakvom su stanju dovodjeni. Sve ono što je na televiziji ili iz štampe čuo vezano za dešavanje u Morinju nije mu poznato, jer u njegovom prisustvu se prema zarobljenicima postupalo korektno. Stražario je u prvom skladištu, a ni na jednom od zarobljenika nije vidio ni jednu povredu, niti mu se pak neko od zarobljenika žalio jer on sa njima nije ni komunicirao.

Objasnio je i to da je straža davana 4 sata nakon čega bi pauza bila 6 sati. Objašnjavajući razliku u svojim iskazima s obzirom da je na glavnom pretresu naveo da je hrana i za osoblje iz Morinja i za zarobljenike donošena iz Kumbora pojasnio je time da je ista hrana davana i osoblju i zarobljenicima, a da je samo ponekad za osoblje spremna u Morinju. Objašnjavajući razliku u svom iskazu u dijelu gdje je kod istražnog sudije kazao da nikada nije bio prisutan kada su zarobljenici dovoženi, pojasnio je time da je jedan put bio prisutan kada su dovezeni zarobljenici. Objasnio je i to da su svaki hangar čuvala po dva stražara, da on nije dužio ključ, da nikada nije ulazio u hangare, a da ne zna ko je iste otključavao. Dok je stražario na kapiji na ulazu u Morinj stražario je sam, a sa komandirima je komunicirao u pogledu puštanja lica i vozila koja su trebala da udju u krug. Iste je puštao po odobrenju komandira. Dok je obavljao stražarsku dužnost nikada nije čuo jauke, krike ili galamu iz susjednih hangara, a kao stražaru mu nikada nije niko naredio da tuče ili zlostavlja nekoga od zarobljenika. On kao stražar nije smio otvarati hangar. Za vrijeme obavljanja njegove stražarske dužnosti niko od zarobljenika nije vođen na ispitivanje, a dešavalo se da stražu daje u vremenskom intervalu od 10 do 14 časova.

Z. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao rezervista dobio poziv da se javi u jedinicu koja je bila stacionirana u Lepetane nakon čega je pošao u Morinj. Bio je u grupi u kojoj je komandir straže bio P. B. zv. »B.« a jedno vrijeme je stražarsku dužnost obavljao sa G.B. U Morinju je bio nešto manje od 3 mjeseca. Od opreme je dužio pušku. Nije dužio ni pendrek ni lisice. Stražarilo se po principu da su 7 dana stražarili, a 7 dana su bili kući. Zatvorenici su bili smješteni u 3 skladišta, a stražario bi 2 sata nakon čega bi 6 sati bio slobodan. Stražario je prvu baraku. Za vrijeme obavljanja svoje stražarske dužnosti niko nikada nije tukao niti na bilo koji drugi način maltretirao zatvorenike. Pred kraj njegovog boravka u Morinju razdvojili su ga od G., tako da su pojedinačno obavljali stražu. Ključ od brake bi preuzeo od prethodne smjene, a baraku je otvarao kada bi dolazila vojna policija i odvodila zarobljenika na ispitivanje. Ispitivanja su obavljana u metalnim kontejnerima gdje su bili islednici. On nikada nije vodio ni jednog od zarobljenika na ispitivanje. U kafanama je slušao priču kako se u Morinju zarobljenici biju i maltretiraju, ali on na to nije obraćao pažnju kada bi neko od mještana prokomentarisao u smislu »kako ih mlatite«. Začudio se kada je čuo da je optužen G.B., jer je on najviše sa njim bio na straži i dok je bio skupa sa njim nikoga nije tukao. Hrana je donošena iz Kumbora i za njih i za zatvorenike, a na njihovo traženje kuvalo bi se nešto i u kuhinju u Morinju. M. I. je bio kuvar. Nekoliko puta je prisustvovao podjeli hrane, ali nije primjetio da je neko udaran. Ne zna ko je G.M. i T.Z.. Sjeća se da je L. bio vojni policajac, a da je G.I. bio u drugoj grupi. Sa G. se nije družio kada su bili slobodni. Na zarobljenicima nije primjetio kada su vraćani sa ispitivanja modrice ili povrede. Ne može se sjetiti da li je L.Š. vodio zarobljenike na ispitivanje. Vojni policajci su od naoružanja dužili poluautomatsku pušku, a misli da su imali i pendrek. U hangaru gdje je on obavljao stražu bilo je 120 zarobljenika koji su bili poredjani i smješteni u 8 do 10 redova. Hrana im je dijeljena ispred hangara. Nikada mu niko nije naredio, a niti je čuo da je nekome naredjeno da tuku zarobljenike. Rečeno im je da prilikom obavljanja stražarske dužnosti moraju biti oprezni. Nikada nije vidio da su organizovani boks mečevi između zarobljenika, da su zarobljenici udarani vrećama pijeska i da su izudarani, niti je čuo da je neko pominjao električne pendreke. Sem puške dužili su 4 ili 5 šanžera municije, a municije su mogli uzeti koliko su htjeli tako da ako opale koji metak mogli su to nadoknaditi. Stražarsku dužnost je obično obavljao u vremenu od 6 do 8 sati od 14 do 16 časova i od 22 do 24 časa.

P.Ž., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je u Sabirnom centru Morinj obavljao dužnost stražara. Bio je u grupi u kojoj je komandant straže bio B.P.. U njegovoj smjeni bilo je oko 20 stražara, a smjena straže vršena je svaka dva a kasnije svaka 4 sata, a jedno vrijeme

je bila dupla straža što znači da su stražarila po dvojica jer po njegovom dolasku u Morinj stražarsku dužnost je obavljao po jedan stražar. Rijetko je spavao u stražarskoj spavaonici jer je išao kući u hotel. G.M., G.B. i T.Z. je gledao u Morinju, dok ne zna L.Š. i G.I.. M.I. poznaje iz Kotora i on je kao vojnik nosio naoružanje. Hranu je nekada djelio on, a nekada lica koja su dolazila sa njim. Zatvorenici su ispitivani u tri do četiri kontejnera. On nikada nije vodio zarobljenike na ispitivanje, a čini mu se da je iste vodila na ispitivanje vojna policija, a kada bi ih vratili sa ispitivanja na zarobljenicima nije primjećivao povrede a nije ih ni zagledao. Prema zarobljenicima se ponašao korektno, a dok je bio u Sabirnom centru nije vidio da je iko ikoga udario. Dok je vršio stražarsku dužnost ključ od hangara se nalazio kod njega, a dobijao ga je od prethodnog stražara. Nakon završene smjene ključ bi predavao narednom stražaru. Unaprijed je znao i to za 15 dana kada će vršiti stražarsku dužnost jer im je to saopštio P. Nekada je to radio G., a nekada zamjenik P.. Čini mu se da je to bio G.I. koga je prepoznao kada je isti sproveden u sudnicu dok je čekao prozivku da bude saslušan na glavnom pretresu. Dešavalo se da se dogovori sa drugim stražarom i da zamjene smjenu. Sa stražarskog mjesta nije mogao da vidi kompletan put odvođenja zarobljenika na ispitivanje, već samo do prve krivine.

K.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je obavljao dužnost načelnika kontraobavještajne grupe IX vojnopomorskog sektora tadašnje JNA. Kada su počeli sukobi na području Dubrovačke regije donešena je naredba da se oformi Sabirni centar u Morinju na nivou komande IX VPS čiji je tadašnji komandant bio K. Đ. Nakon njegove pogibije za komandanta je postavljen admiral M. J. Centar je formiran početkom desetog mjeseca 1991. godine i u isti su dovodjena lica koja su zatečena u zoni borbenih dejstava ili u nekim sumnjivim okolnostima. Sabirni centar Morinj je nekada bio vojno skladište u kome su se nalazila tri ili četiri veća objekta čvrsto zidana, prekrivena crijepom, prozori i vrata sa metalnim rešetkama i drvenim podom jer je tu čuvano oružje i municija. K.H. je bio načelnik organa bezbjednosti za IX VPS. Kada su počeli pristizati prvi zarobljenici na nivou komande je donijeta odluka o formiranju isledničkog tima, koji je pripadao organu bezbjednosti IX VPS-a, čiji sastav je urađen par dana prije nego što su pristigli prvi zarobljenici sa dubrovačkog ratišta. Islednički tim je počeo sa radom početkom desetog mjeseca 1991. godine. Ne sjeća se ko je imenovao članove isledničkog tima, da li je to uradio K.H. ili pak neko iz komande. Njemu je pretpostavljeni bio K.H. dok je K.H. pretpostavljeni bio L.J.B. U isledničkom timu su bili T.Z., S. D., D. Z., K.P. i G. R. Ovaj tim je kasnije dopunjavao i licima koja nisu bila u sastavu IX VPS-a D. D., P. Z., P. P., M. Kako je Sabirni centar raspušten u decembru mjesecu 1991. godine kada je izvršena razmjena zarobljenika »svi za sve« više niko od isledničkog tima nije imao potrebe da ide u Morinj. Formiranje Sabirnog centra je planirano i u ratnom planu. Njegov isključivi zadatak u Morinju je bio koordinacija rada isledničkog tima. Svaki od zarobljenika koji je doveden u Sabirni centar je ispitan bar jedan put što je sve konstatovano zapisnički, a svaki od zarobljenika je bio uvođen u evidencionu knjigu u koju su uvođeni svi podaci za određeno lice okolnosti zarobljavanja i fotografija tog lica i ista je dostavljena IX VPS-u. Sa pojedinim zarobljenicima je obavljano više razgovora. Nakon obavljenih ispitivanja on je pregledao svaki zapisnik nakon čega bi davao mišljenja, predloge i sugestije da se određeno lice ponovo sasluša ili da se pušti o čemu je odluka donešena na većem nivou jer su se svi njegovi predlozi završavali u Upravi bezbjednosti pa je neki od njegovih predloga prihvaćen a neki nije. Nekada je i sam prisustvovao saslušanju zarobljenika u situacijama ako se radilo o bitnom podatku. Zapisnici su sačinjavani u tri eventualno u četiri primjerka jedan primjerak je ostajao u KOG-u, drugi primjerak je slat Organu bezbjednosti IX VPS-a a treći primjerak je slat Upravi bezbjednosti SSNO. Njegova obaveza je bila da koordinira rad tima za saslušanje time što bi vršio analizu razgovora i dobijenih podataka tražio dopunske zadatke i određivao ko će od isledničkog tima vršiti saslušanje određenih zarobljenika. Upoređivao je zapisnike o saslušanju jednog

od zarobljenika sa zapisnicima o saslušanju drugih zarobljenika, a članovi isledničkog tima su radili i na terenu gdje su vršili provjere podataka do kojih su došli prilikom saslušavanja zarobljenika. On je između ostalog obavljao razgovore sa pojedinim zarobljenicima u pogledu okolnosti da li ih neko maltretira, ugrožava, da li im je potrebna ljekarska pomoć i na svako od tih pitanja uvijek je dobijao negativan odgovor. Članovi isledničkog tima su takodje imali naredjenje u tom smislu da na iste okolnosti pitaju zarobljenike. U zapisnicima koje je pregledao nikada nije pročitao pritužbu vezano za rad T.Z.. Naprotiv, od strane lica koje je T. saslušavao imao je samo pohvale za njegov rad. Neko od članova isledničkog tima mu je saopštio da se neko od zarobljenika žalio da je tučen od strane B.boksera koji je neposredno nakon toga udaljen iz logora a o postupanju B. boksera on je obavijestio svog pretpostavljenog po stručnoj liniji načelnika K. Nije mu poznato da je G.M. koji je bio načelnik organa bezbjednosti 367 mornaričko pozadinske baze saslušavao nekoga od zarobljenika. Ukoliko jeste to je radio isključivo po naredjenju, jer se sjeća da su se lično obraćali načelniku bezbjednosti kapetanu fregate K. tražeći da G. sa odredjenim licima obavi razgovor je on je bio vrhunski operativac i što bi od strane K. bilo dozvoljeno. G.M. bez njegovog saznanja nije mogao da sasluša ni jednog zarobljenika, a ne sjeća se da je imao na uvid neki od zapisnika iz koga bi se vidjelo da je G. saslušavao odredjenog zarobljenika. Što se tiče G.M. i T.Z. može životom da garantuje da oni nisu skloni maltretiranju zarobljenika i nisu skloni iskorišćavanju položaja u kome su se nalazili što bi mogao reći i za L. kojeg zna kao časnog čovjeka koji je obavljao svoju dužnost i koga je upoznao nakon Morinja. T. je kao operativac inicirao mnoge pozitivne stvari koje su realizovane uz pomoć G., a tiču se bolje opreme zarobljenika, boljeg liječenja što su sve radili sa ljudske strane jer im to nije bila obaveza. Čitajući izvještaje Medjunarodnog crvenog krsta nije vidio ni jedan podatak da su se zarobljenici žalili da su tučeni, mučeni i da se prema njima neljudski ponašalo. Raspored zarobljenika po objektima je vršio on uz konsultaciju članova isledničkog tima a što je sve zavisilo od podataka koji su prikupljeni za tog zarobljenika. U baraci br. 1 su bili smješteni zarobljenici koji su učestvovali u ratnim dejstvima dok su u baraku br. 2. smješteni zarobljenici koji su pokupljeni sa terena. U baraci 3. su bila lica koja su nekada bili pripadnici JNA. U svom radu nije imao zamjenika, jer nikada nije bio duže vremena odsutan a o eventualno kraćem odsustvu bi upoznao kapetana K. Svakog prethodnog dana radjen je plan za naredni dan i nikada G.M. nije vidio na jutarnjem rasporedu kada su iz knjige čitane obaveze za taj dan. Sa radom su počinjali između 8 i 9 časova, a završavali do 16,17,18 časova a nekada i duže. Mali broj puta je ostao u Sabirnom centru tokom noći da bi radio analizu zapisnika. U Sabirnom centru je postojao jedan jednodjelni kontejner koji je imao ventilacione otvore i nije imao prozore, a od namještaja nije imao ništa osim podmetača i vojničkih ćebadi u kome su smještena lica do dolaska operativaca jer su zarobljenici često dovoženi u večernjim satima. U kom kontejneru bi bili smješteni do obavljenog razgovora, mada ne isključuje mogućnost da je neki od zarobljenika bez njihovog znanja odmah prosljedjen u hangar. Svi zapisnici, odnosno inkriminirani djelovi zapisnika su unošeni u kompjuter, a svi podaci iz kompjutera su snimani na disketama, kao i sve ono što je pisalo u izvještajima koje je on svakodnevno do 18 časova dostavljao komandi IX VPS-a, a oni bi putem depeše iste prosljedjivali Upravi bezbjednosti Saveznog sekretarijata NO u Beogradu. Znao je da je K. Lj. zv. »L.« bio odredjen za upravnika Sabirnog centra mada nikada nije pročitao tu naredbu, ali mu je poznato da su oni bili zaduženi za kompletnu stražarsku službu kao i za sve vezano za zarobljenike, smještaj, ishranu, liječenje, kupanje, šišanje, a K. ili H. kojeg je kasnije on mijenjao je podlijegao disciplinskoj odgovornosti a ne sjeća se da je K. ili H. vidio u Sabirnom centru.

Sve kontraobavještajne službe pa i njihova vršila je vrbovanje zarobljenika nudeći im saradnju što su pojedini zarobljenici prihvatili, a i sami su se nudili za saradnju. Od naoružanja je dužio poluautomatski pištolj 7,62 TT, a nekada bi po povratku sa terena nosio automatski

pištolj zv. Škorpion, dok su operativci – islednici imali zadužene poluautomatske pištole 7,62 TT, dok su vojni policajci dužili automatske puške a ne sjeća se da li su svi imali zadužene pištole i gumene palice a ako nijesu imali formacijske lisice postoji mogućnost da su dužili trake. Stražari su dužili automatske puške. Od svakog objekta gdje su se nalazili zarobljenici stražar koji je obezbjeđivao objekat je imao ključ i niko nije mogao ući i izaći iz objekta a da stražar to ne vidi.

D. Z., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se je nakon otpočinjanja ratnih dejstava javio jedinici u Kumboru Mornaričko graničnom odredu gdje je trebao da preuzme komandu nad jednim bojnim brodom s obzirom da je bio kapetan korvete. Kako su njegovim dolaskom sva mjesta već bila popunjena K.Đ. mu je predložio da se priključi kontraobavještajnoj grupi (KOG-u), koja je već bila oformljena i čiji je starješina bio K.M., a načelnik bezbjednosti K.H.. Kako je oružani sukob počeo i počeli su pristizati prvi zarobljenici donijeta je odluka o formiranju Sabirnog centra u Morinju i Bileći. U Morinju su se nalazila tri hangara pokrivena crijepom od čvrstog materijala, a on je bio određen za jednog od članova isledničkog tima. U isledničkom timu su bili T.Z., G. R. i K.P., dok im je starješina bio K.M.. Imena članova isledničkog tima koja su naknadno dolazila radi ispomoći se ne sjeća. Raspored saslušanja zarobljenika pravio je K.M. i on je postupao po tom rasporedu. Ispitivanja su vršena u kontejnerima koji su se nalazili blizu ulazne kapije. Plan rada je davao K. U principu najveći broj zarobljenika je ispitivan jedan put, a ukoliko bi neko bio operativno interesantan saslušavan je više puta. O svim ispitivanjima su sačinjavani zapisnici koji su bili u formularu koji su dobili od Uprave bezbjednosti i u prvom dijelu zapisnika su pisane izjave lica koje saslušava a zatim je tekst pisan u prvom licu jednine jer je to ustvari iskaz lica koje se ispituje nakon čega bi to lice pročitalo zapisnik i potpisalo ga dok oni kao islednici nijesu potpisivali zapisnike jer su na taj način sakrivali svoj identitet, nakon čega bi isti bili unošeni u kompjuter a pojedini razgovori su i video zapisivani a odnosili su se na zarobljenike koji su prihvatili saradnju. Zapisnike o saslušanju predavali su svom prvom starješini K. i to svakodnevno i nakon unošenja sadržine zapisnika u kompjuter jedan primjerak je dostavljan Odjeljenju bezbjednosti IX VPS-a, jedan upravi bezbjednosti, dok mu nije poznato gdje je išao treći zapisnik. Straža u Morinju je bila iz sastava pripadnika rezervnog sastava teritorijalne odbrane, a komandir stražarske službe je bio G.B. koji je kako je on imao saznanje dozvoljavao da zarobljenici jedan put dnevno idu u toalet, a što je vjerovatno i njemu naredjeno. Starješina jednog odjeljenja straže je bio B.P. koji je tukao zarobljenike koji su se njemu lično žalili. Jedan od takvih zarobljenika je bio Š.M. sa kojim je on imao saradnju i koji je zbog privilegija koje je imao jer mu je on dozvoljavao da ode da vidi porodicu i da se okupa doživio strašne batine u Morinju od kojih je jedva preživio, a nakon napuštanja Morinja je morao izvršiti nekoliko operacija. Nije mu saoptštio, a nije ni znao da mu saopšti ime lica koje ga je fizički maltretiralo. Na zahtjev isledničkog tima B.P. je uklonjen iz Sabirnog centra, kao i njegova jedinica, a poznato mu je da je B. izvodio zarobljenike i na njima trenirao boks. U Morinju je bilo udaranja i čuškanja zarobljenika jer to postoji u svakom zatvoru, a prilikom obavljanja razgovora sa zarobljenicima u četiri – pet slučajeva su mu se zarobljenici žalili da ga je stražar ošamario čušnuo, ali on na to nije obraćao pažnju jer na zarobljeniku nije bilo vidnih povreda, i to nije navodio u zapisniku već su u zapisnik unošeni samo ekstremni slučajevi. Ni jedan zatvorenik nije znao ko ga je udarao jer im se lice koje ih je udaralo nije predstavljalo. Zarobljenici Š. i B. su mu saopštili da je neko od oficira naredjivao da tokom vikenda kada islednički tim nije u Sabirnom centru odvedu zarobljenike u poseban kontejner da ih tamo zatvore 24 sata i da sa spoljne strane kamenjem gadjaju kontejner i pendrecima lupaju po kontejneru, ali odgovorno tvrdi da nije bilo pucanja i bacanja bombi na kontejner. Misli da su to radili svi stražari osim nekih izuzetaka koji to nijesu htjeli da rade. Najgore su bile grupe stražara iz Herceg Novog, jer su se oni poistovjećivali sa likovima iz

filmova kao što su R., S., i ponosili su se siledžijskim odnosom a da nisu pridavali značaj časti i uniformi koju nose i to su lica koja su željela da idu na ratište, pa su i na samom ratištu stvarala probleme. Uslovi u tom kontejneru što se tiče boravka su bili teži i lošiji od onih u objektima. U centru je bilo alkohola, pijanih, puno se pilo i bančilo jer je dosta alkohola dolazilo u Morinj, ali nikada nije vidio Š.L. i I. G. da konzumiraju alkohol. Š.L. zna iz Herceg Novog i sjeća jednog detalja kada je jednog od zarobljenika koji nije htio da priča ga pitao da li će da priča ili će da ga crnogorac misleći na Š.L. vodi napolje da ga bije, našto mu je L.Š. odgovorio » a nemojte tako kapetane, ja to ne mogu«. Na I. G. koji je bio jedan od komandira odjeljene straže i koji je bio u mornaričkoj uniformi se nije žalio niko od zarobljenika. G. nije bio u sistemu komandovanja, jer je bio načelnik bezbjednosti baze što je jaka i odgovorna struktura gdje su uvijek išla najbolji pitomci. Jedan put ga je vidio u Morinju kada je došao da provjeri da li je postavljena cistijerna i kontejneri, nakon čega je otišao, a možda su ga starješine konsultovale oko nekih imena lica koja su se nalazila u Morinju. T.Z. je bio član isledničkog tima koji nije ispoljavao ništa od onoga zašto se optužuje. G.B. je bio nezainteresovan za vrstu posla koji je obavljao. Sabirni centar Morinj je funkcionisao od 20.09.1991. godine pa do 12.12.1991. godine kada je bila zadnja razmjena i nije mi poznato da li je neko nakon toga dovođen u Morinj.

P. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je skupa sa B. R. pošao u Lepetane nakon čega je prebačen u Morinj. Cijelo vrijeme je stražarsku dužnost obavljao sa B. R. U Morinju je došao krajem septembra 1991. godine i u Morinju je proveo 4 mjeseca na dužnosti stražara. Raspored stražarske dužnosti stajao je na jednoj tabli. Od opreme i naoružanja dužio je automatsku pušku, a imao je i svoje lično naoružanje pištolj marke Broving. Ni od koga nije tražio dozvolu da nosi svoje lično naoružanje, jer mu takvu dozvolu niko nije ni tražio. Sa puškom je dužio i bojevu municiju. Princip straže je bio da je 7 dana stražarila jedna grupa, a 7 dana druga grupa tako da je sledećih 7 dana bio kući, a i dok je bio u smjeni kada bi odradio svoja dva sata išao je kući jer je bio privatnik i vojska ga mnogo nije interesovala. Ne sjeća se ko mu je bio komandir straže. Ne zna da li je postojao razvodnik straže, ali se sjeća da su on i B. sami išli da zamjene stražare koji su prethodno bili na stražarskoj dužnosti. Čuvao je baraku br. 2, a to su bili objekti od čvrste gradje prekriveni tiglom i podom od dasaka. Ključeve od baraka su dužili oni kao stražari i predavali bi ih sledećoj smjeni. On i B. su se prema zarobljenicima dobro ponašali a što sve piše u knjizi svjedočenja Morinjskih logoraša. Slaže se sa svim što piše u knjizi što se njega tiče i da bi to u suštini bilo njegovo svjedočenje kroz pisanja Morinjskih zarobljenika. Dok je on obavljao stražarsku dužnost vrata su uvijek bila otvorena i zarobljenici su mogli da izadju i da sa njim i sa R. komuniciraju bez ikakvih problema. On se lično zarobljenicima predstavljao imenom i prezimenom, a zarobljenici ga nikada nisu pitali za imena pretpostavljenih niti je on zarobljenicima saopštavao imena lica koja su ih odvodila na ispitivanje, a ni imena ispitivača jer iste nije ni znao. Nikada nije pitao zarobljenike ko ih je udarao jer oni nisu htjeli ništa da pričaju. Dok je on bio u Morinju pred njim niko nije smio ni jednog zarobljenika taći. Šta se dešavalo nakon njegovog odlaska ne zna, a ne zna ni šta se dešavalo u drugim kontejnerima. Od strane jednog oficira čijeg se imena ne sjeća saslušavan je jer se čulo da on dijeli hranu i cigarete zarobljenicima. Nikada nije čuo da neko od oficira naredjuje stražarima da tuku zarobljenike. G.M. je jednom prilikom pitao da mu dozvoli da ode kući jer je autolimar i da se zadrži nešto duže od dozvoljenog našto mu je G. odgovorio da mu je to mnogo pa na takav njegov odgovor mu je kazao »nijesti vi krivi nego ovaj što vas je pitao, a ja ću otići«. Tom prilikom se obratio G. jer mu je neko iz Morinja od rezervista rekao da je on glavni. Ne može se sjetiti ko mu je to rekao a to je saznao slučajno dok se nalazio u prostoriji gdje su se okupljali i gdje su se hranili. G.B. je upoznao u Morinju. Sa njim za vrijeme boravka u Morinju nije imao sukob, a ne zna da li je isti bio povrijedio nogu ili ruku niti da li je pak od ličnog naoružanja imao pištolj. Nije vidio da G. psihički i fizički nekoga maltretira u Morinju.

T.Z. zna iz Kotora kao profesora na Višoj pomorskoj a u Morinju je bio islednik i pomagao mu je oko zarobljenika tako što mu je jedan put dao dozvolu da može prolaziti u Hrvatsku gdje je u Cavtat nosio hranu jednoj porodici, zatim u prilici kada je sastavio oca i sina K.R. i V. da budu u istoj baraci. T. mu je pomagao i oko zarobljenika M. Š. kome tada nije znao ime i koga je sasvim slučajno vidio zatvorenog u jednom kontejneru u koji su zarobljenici držani prije nego što su ispitivani pa je T. saopštio da će taj zarobljenik tamo umrijeti ako tamo ostane i T. mu je dozvolio pa ga je prebacio u objekat dvojku gdje je kasnije on o njemu brinuo. Dalje je naveo da su zarobljenici isprebijani u objektima, jer se između sebe sigurno nijesu bili. Ne zna ko je Š. L. A M.I. je gledao u Morinju. On je bio kuvar. Jednom je prisustvovao podjeli hrane, ali nije vidio da M. tom prilikom bilo koga maltretira. Ne zna ko je G.I. Dok je bio na stražarskom mjestu dešavalo se da vojna policija dodje po određenog zatvorenika, da oni kao stražari otvore vrata, izvedu ga, a vojna policija ga vodi kod kontejnera. Kada vrata zarobljenika nije primijetio na istima povrede. Sa stražarskog mjesta je mogao da vidi 10 do 15 metara kada vojni policajac odvodi zarobljenika, a dalji put nije bio u njegovom vidokrugu. Nikada nije vidio da vojni policajac udara pendrekom zarobljenika, da ga jaše, da ga udara vrećama od pijeska. Zarobljenici su sa ratišta dovodjeni sa povredama i modricama, a na istima je nakon provedenih 7 slobodnih dana vidio razliku na facama, jer im se vidjelo da su izudarani. Kada nema vojne policije dešavalo se da i slobodni stražari odvoze zatvorenike do ispitivača. Vidne povrede je vidio i na zarobljeniku G. jer je nenormalno bilo kako je taj čovjek izgledao jer je bio izudaran u predjelu glave, a izudarao ga je A. S. kome je on lično jednom zaprijetio da ne udara ni jednog od zarobljenika, ali on je i pored toga dan prije nego što je skinut sa dužnosti i prije nego što je napustio Sabirni centar izudarao redom sve zarobljenike kako je stizao i koliko je imao snage. Medicinske ekipe su slabo dolazile, a sjeća se da su dolazili čuveni hirurg dr. B. P. a jednom je vidio i dr. Đ. M.

K.H., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je na dužnost VD načelnika Odsjeka bezbjednosti IX VPS-a stupio 20.09.1991. godine a da je 22.09.1991. godine počela mobilizacija. Komandant VPS-a bio je kapetan bojnog broda K. Đ. koji je kasnije poginuo i koji mu je u razgovorima saopštio da se očekuju ratna dejstva, da će biti zarobljenika i da se mora oformiti jedan Sabirni centar ili logor, te da je ideja o formiranju Sabirnog centra potekla od Đ. Savjetovao mu je sobzirom da se nije slagao sa tom idejom da se obrati SSNO-u u Beogradu, da traži da mu odgovore kakvog će tipa biti logor, ko će vršiti nadzor i obavljati informativne razgovore sa zarobljenicima, pa je Đ. tražio i dobio od SSNO-a da se na nivou korpusa formira Sabirni centar. 24.09.1991. godine Đ. je izdao pripremno naredjenje M.R. koji je inače bio pretpostavljeni starješina G.M. u da nadje odgovarajuće mjesto gdje će se formirati Sabirni centar, pa je formirana komisija i kao najpodobnija lokacija određen je Morinj koji je bio vojno skladište, a u to vrijeme napušteno. Tu su se nalazila tri hangara i na ulazu kućica za stražare. Komandant K. Đ. je saopštio Ć. B. da će biti komandant Sabirnog centra koje naredjenje je Ć. odbio, pa je za komandanta logora određen poručnik bojnog broda K.Lj zv. L. Nikada nije vidio naredbu oko formiranja Sabirnog centra, ali je kroz razgovore sa komandantom imao saznanje da je 367 bazi izdato naredjenje da formira centar. 01. oktobra 1991. godine počeo je rat na dubrovačkoj regiji a prvi zarobljenici i to njih 6 su dovedeni u Sabirni centar 03.10.1991. godine i to sa vatrenog položaja Bosanka, a raspolagali su sa podacima da su isti i ranije otvarali vatru na njihove jedinice. G. je izdao naredjenje da prihvati i smjesti zarobljenike, objašnjavajući da je pod tim podrazumijevao da G. bude prisutan prihvatu zarobljenika. G. ga je izvjestio da je sve u redu, da su smješteni i da je primjetio da su batinjani. 04.10.1991. godine kao kontrola iz Beograda stigli su pukovnik S.T., general A.V. koji je tada bio načelnik Uprave bezbjednosti i koji mu je saopštio da će oficiri bezbjednosti voditi informativne razgovore sa zarobljenicima i nabrojao mu je imena isledničkog tima i to G.R., S. D., T.Z., D. Z., K.P. a na čelu tima je

postavljen K.M. Kada su počeli pristizati prvi zarobljenici islednički tim nije mogao odraditi sav posao, pa su kao ispomoć došli D. D. i M. M., kao i lice sa prezimenom S.. G.M. koji je bio u 367 bazi, po osnovi pravila službe je imao ingerencije da se brine o straži, ali ne i da organizuje obezbjeđenje, jer je to bio posao komandanta logora K.Lj. Samo jedan vojni policajac je obezbjeđivao islednički tim, ali ne zna kako se on zvao. 10.09.1991. godine u Sabirnom centru je bilo oko 30 zarobljenika, a 11.09.1991. godine zarobljena je žena J.Č. koju su nakon što je obavio konsultacije sa admiralom J. smjestili u vojnički pritvor Kumbor. General V. je naredio da se zarobljenici ispituju isključivo u Morinju, a formulisao je i pitanja koja se moraju postavljati i to su bile 4 grupe pitanja. Prva grupa pitanja se odnosila na to da se ustanovi da li su izvršili neko krivično djelo ili da li pak raspolažu sa podacima da je neko drugi izvršio krivično djelo. Druga grupa pitanja odnosila se na hrvatsko oružane snage, treća grupa pitanja odnosila se šta oni rade sa svojim ranjenim i mrtvim, a četvrta grupa pitanja šta rade sa našim zarobljenicima i sa onima koji su prebjegli. Iz obavljenih informativnih razgovora sa zarobljenicima došlo se do podatka da puno lica nije trebalo da dolaze u Sabirni centar i on SSNO-u prvi put šalje depešu sa predlogom da se otpusti 11 lica što su i prihvatili i ta lica su otpuštena 11.10.1991. godine. Još u dva navrata SSNO-u šalje depešu za otpust i u drugom navratu od 80 ponudjenih lica za otpust SSNO je prihvatio 58 lica i ista su otpuštena. 23.11.1991. godine je otpušteno 7 žena, a razgovore sa njima je obavljao islednik T. U trećem otpustu od 200 zarobljenika predložio je da bude otpušteno 180, a stiglo je odobrenje da se pusti 130 i isti su pušteni 10.12.1991. godine. Predloge za otpust zarobljenika radio je po predlogu K. koji je prethodno radio sa svojim timom, a nakon što bi on predlog slao Upravi bezbjednosti od njih bi dobio odobrenje koja lica bi mogla biti otpuštena. Ni jedan od zarobljenika koji su otpušteni nije iznio ni jednu primjedbu u pogledu postupanja sa njima niti je na istima bilo povreda. Kroz Sabirni centar Morinj i vojni pritvor Kumbor prošlo je oko 300 zarobljenika i po njegovoj evidenciji pušteno je oko 200 zarobljenika. Dana 25.12.1991. godine B. mu je saopštio da je suviše blag, da puno lica predlaže za otpust i da treba da ima više zarobljenika zbog razmjene. 25/26.12.1991. godine Sabirni centar je prešao u ingerenciju VPS-a i od tog dana on nije imao nikakve ingerencije vezano za Sabirni centar, a misli da je od tada načelnik kontraobavještajne grupe bio M.M. K.M. je odradjivao ko će dovoziti zarobljenika kod islednika i na njegov zahtjev je dotjerano par kontejnera u Sabirni centar, bez obzira što je akt potpisan od strane pukovnika P.D. jer zna da je K. od njega tražio šta je sve potrebno da se obezbjeđi u Centru za prihvatanje zarobljenika nakon čega je on obavijestio komandanta koji je naredio D. u da se po zahtjevu postupi. I ako je prema pravilima službe ovakav jedan zahtjev trebao da podnese K. kao komandant logora, to je uradio K. jer se K. bojao svoje sjenke i bio je vojnički nepismen. Dužnost komandanta Sabirnog centra je bila da se brine o ljudstvu, fizičkom obezbjeđenju, prihvatu zarobljenika i intendantskim poslovima, a vojnici u Morinju odgovaraju komandantu Lj. K. Pod kontraobavještajnom zaštitom objekta se podrazumijeva da oficir bezbjednosti predlaže komandantu da donese naredjenje koliko treba da postoji stražarskih mjesta, koja varijanta straže, koja lica u objektima mogu da rade, a koja ne, da li treba eliminisati neki objekat da ne bude u blizini ljudstva. Komandir straže je bio Š.. Dolazio je u Sabirni centar radi kontrole jer mu je posao bio da kontroliše K.M. koji je bio vodja isledničkog tima, a sa razloga što je general V. saopštio da su svi njemu potčinjeni i da će sve izvještaje njemu dostavljati što je i radjeno, a onda je te izvještaje on prosledjivao V. i upoznao je komandanta Đ. Njegov isključivi zadatak u Sabirnom centru je bio da prima obavještenja od K.M. koji je bio šef isledničkog tima i koji mu je svakodnevno dostavljao pisane izvještaje nakon čega je on te izvještaje dostavljao Upravi bezbjednosti i drugoj operativnoj grupi. Evidencija je vodjena i u istoj je ostajao zapisnik o saslušanju zarobljenika, zarobljenici su fotografisani i uzete su im potpune generalije. 05.10.1991. godine poginuo je K. Đ., pa je na njegovo mjesto i ako se on sa tim nije slagao postavljen Vice admiral J., pa su on i J. skupa išli u obilazak Sabirnog centra.

Niko od zarobljenika mu se nije požalio na ponašanje stražara niti je u zapisnicima nešto tako pročitao. Svaki od zarobljenika je bio dobrovoljno pristao na saradnju, a što je on vidio i dokumentovano i upravo zbog te činjenice su dobili pohvale, a lica koja su otpuštena imala su saradnju sa operativcima na terenu nakon otpuštanja. Jednom prilikom mu je K.M. rekao da su stražari pretukli jednog zatvorenika o čemu je obavijestio svoje pretpostavljene i K. mu je rekao da iz logora treba pod hitno maći komandira straže B. boksera, pa je pozvao G. sobzirom da je straža bila potčinjena njemu i tražio je da ga izvjesti po tom pitanju i isti ga je izvjestio da je smijenjen B. i svi oni koji su vršili maltretiranja. G. nije imao nikakve ingirencije vezano za smjenu P. Morinj su posjećivali predstavnici Međunarodnog crvenog krsta i upravo mu saopštili da od svih centara koje su obišli u Morinju su najbolji uslovi. Zarobljenci su imali nove uniforme čak bolje nego vojnici, a imali su redovno kupanje i ljekarske preglede. Od 4 kontejnera kolika su se nalazili u Morinju, tri su služila za saslušanje zarobljenika, a u jednom se nalazila tehnika, jer su saslušanja i video snimana. Gledajući snimke nije na zarobljenicima vidio povrede. Svi zapisnici o saslušanju zarobljenika su tehnički obradljivani i dostavljani Upravi bezbjednosti i organu bezbjednosti IX VPS-a. Zapisnike su tehnički obradjivali N. D. i G. S. Njegov izbor u službi je bio G. jer je pravilo bilo da načelnik bezbjednosti voli ljude, da zna da radi sa ljudima, svidjelo mu se što je bio društven, što mu je žena bila hrvatica, pa ne vidi ni jedan razlog da on maltretira zarobljenike. K.M. od njega nikada nije tražio angažovanje G. kao ispitivača, niti je pak nekada u zapisnicima koje je pregledao vidio da je G. nekoga saslušavao. T. poznaje sa obuke jer je prednjačio u druženju i bratstvu i jedinstvu.

K. R., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se kao rezervista 21.09.1991. godine javio svojoj jedinici u Lepetanima nakon čega se vratio kući jer se ženio. Posle mjesec i po dana se javio u Morinj gdje je bio do 21.01.1992. godine. Kao stražar je u Morinju bio do 29.03.1992. godine. Komandir njegove stražarske smjene bio je B.P. iz Bara. Dok je on bio na straži nikada nije vidio da je neko od zatvorenika udaran ili maltretiran, a šta je bilo dok se on nije nalazio u centru to ne zna. Kasnije je čuo priče da je bilo incidenata. Jedan od zatvorenika mu je ispričao da je nekom zatvoreniku bio rođendan da su mu donijeli cigarete i da su tog momka koji je slavio rođendan istukli stražari, ali da ne zna ko ih je tukao. Nikada nije primjetio nikakve povrede na zatvorenicima. Poznato mu je da su zatvorenici vodjeni na saslušanje i da ih je vodila vojna policija, ali da se to nije nikada desilo za vrijeme njegovog stražarenja. U Morinju je od naoružanja dužio automatsku pušku i municiju. B.G. je dužio automatsku pušku. U Morinju je bilo lica koja su nosila pištolje koje su donosila od kuće, jer je bilo pucnjave u kafani. Ne zna koja su lica nosila lično naoružanje.

G. R., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao aktivno vojno lice i načelnik bezbjednosti za Vojno odmaralište Kupari a u svojstvu potpukovnika JNA naredbom načelnika general štaba za Narodnu odbranu od 12.10.1991. godine privremeno upućen na rad u 9 VPS što mu je naredio pukovnik S. M. Pretpostavljeni mu je bio načelnik bezbjednosti tog sektora H. K. kome se javio 05.10.1991. godine. Ne zna ko je formirao i po čijoj naredbi je formiran Sabirni centar, a K.H. mu je rekao da je u Morinju organizovan Sabirni centar za prihvatanje lica koja će biti dovodjena sa hrvatskog ratišta i da će on tamo biti islednik. Šef isledničkog tima bio je K.M., a u isledničkom timu su bili M. M., P. P., D. Z., T.Z., D. D., kao i jedan broj lica čijih se imena ne sjeća. Imali su obavezu da referišu K.M. a ako je odsutan izvještaj su morali podnositi T.Z., a povremeno za neke važnije stvari direktno K.H.. Logor Morinj je nekada bio vojno skladište ratne mornarice. Na ulazu su bili stražarske kućice i straža, a dotjerani su metalni kontejneri, dok su se na 200 metara od ulaza nalazili hangari odnosno skladišta koji su radjeni od čvrstog materijala, a na podu su imali daske. Samo jedan put je ušao u te magacine sa delegacijom Crvenog krsta. Njima je glavni u logoru bio K.M., a K. pa i njima K.H.. Dnevne

zapovjesti u Sabirnom centru davao je K.M., a Sabirni centar Morinj pripadao je 9 VPS-u čiji je komandant u to vrijeme bio Miodrag J.. G.M. je za vrijeme njegovog rada u Morinju bio načelnik bezbjednosti mornaričko pozadinske baze i za vrijeme njegovog boravka u Morinju od 3 mjeseca G. se pojavio 4 do 5 puta. U Morinju je bio do 15 januara 1992. godine i za to vrijeme nije čuo da je G.M. nekome izdao naredbu da se neko tuče, a upravo u razgovorima sa kojim je on obavljao u smislu da se smjeni B. zv. B. koji je bio komandir straže zbog maltretiranja ljudi. Negodovao je i pok. G. jer je B. krvnički tukao zatvorenike. O tome su u pismenoj formi bili upoznati i K.M. i K.H., a na insistiranje G. isti je i udaljen iz Morinja. O tome ko će biti doveden u Sabirni centar nije odlučivao islednički tim. Ljudi koji su bili u sastavu isledničkog tima nisu napravili ništa što je protivno Ženevskoj konvenciji. Za T. koji je bio član isledničkog tima je sumnjao da je bio agent i njih dvojica trojica su između sebe komentarisali da treba da ga se čuvaju, a kada je jednom prilikom vidio da lice koje ispituje je bilo vezano njegov komentar je bio da je to upravo radio da bi se infiltrirao među njih da bi se bolje maskirao. U Morinju je saslušao 49 ljudi od kojih 36 nije učestvovalo ni u čemu. Kasnije je saznao da i ako ih je G. pitao za probleme u Sabirnom centru, da on nema nikakve veze sa objektima već da su njegove dužnosti bile isključivo vezane za bazu i u Morinj je dolazio sasvim po drugom osnovu i u posjeti nekih od ljudi iz Kupara. Pojedini zatvorenici su mu se žalili i on bi uvijek to napisao u svom izvještaju. U Morinju je vidio lice koga su zvali bombaš da je izlaskom iz kontejnera bio sav modar. Nekima od ljudi u logoru je pomagao kao što je A.K. i B. A.. Dok je boravio u krugu Sabirnog centra nikada nije čuo jauke, viku ili dozivanje u pomoć. Raspored o saslušanju zarobljenika davao je K.M., mada je on u dva tri navrata insistirao da on sasluša određena lica. Na pojedinim od zarobljenika primjećivao je povrede koje bi okarakterisao kao lakše. To su bile modrice, a gdje su zadobijene i kako su zadobijene zapisnički je konstatovao. Pojedini zarobljenici su se žalili da su ih stražari bili šakama, nogama na kojima su bile čizme i pendrecima, a najveći broj žalbi se odnosio na pok. B. koji je bio komandir straže. Pominjana su i druga imena stražara kojih se ne može sjetiti. Što se tiče uslova u hangarima u istom je boravilo od 50 do 100 ljudi, a isti nije imao mokri čvor. Ne može da se sjeti ali misli da M. G. nikada nije prisustvovao saslušanju nekog od zarobljenika mada ne isključuje mogućnost da je bio prisutan saslušanju A.R. ali samo da bi se sa njim pozdravio. Izvještaje koje je slao povodom ispitivanja zarobljenika je sadržao najkraće podatke o zarobljenicima i o tome što su oni davali o sebi. G. skupa sa njim nije ispitivao B. V.. Možda je G. slučajno naišao i nešto ga pripitao, dok on skupa sa T. i G. nikada nije ispitivao B.Z.. Niko od zarobljenika se nije žalio na T.Z. prilikom ispitivanja. M. G. nije bio član isledničkog tima, nije saslušavao zarobljenike, a nije ni bio na sastancima gdje je određivano ko će od islednika saslušavati zarobljenike. Od 49 lica koje je saslušavao sa dvojicom je bio uspostavio organizovanu saradnju. Pitanja koja su postavljana zarobljenicima uglavnom su se odnosila na to da li su pripadnici paravojnih formacija, dali su učestvovali u nekoj od paravojnih akcija, a on lično bi ih pitao vezano za ponašanje prema njima u hangaru i ako nije bio u obavezi da ih to pita. Niko od isledničkog tima nije određivao ko će biti smješten u koji od hangara.

I.N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se kao rezervista javio u svoju jedinicu u Lepetane 26.10.1991. godine gdje je bio stražar u Sabirnom centru Morinj sve do 26.02.1992. godine. Straža je bila podijeljena u dvije grupe koje su se smjenjivale na nedelju dana tako da je nedelju dana bio u Sabirnom centru, a drugu nedelju u Baru. Od oružja je dužio automatsku pušku sa 5 šanzera. Komandir im je bio K. M. koji je odmah po dolasku u Morinj pročitao pravila ponašanja. Rekao im je da nemaju prava da ispituju zarobljenike i da ne smiju da ih taknu. Komandir druge grupe bio je B.P. Svako jutro su vojni policajci dolazili sa islednicima na posao jer oni nisu bili stacionirani u krugu Sabirnog centra. Oni kao stražari su dužili ključeve od hangara gdje su bili zatvorenici, a kada bi vojni policajac došao

po zatvorenika da ga vodi na ispitivanje on bi ga kao stražar izveo gdje bi ga vojni policajac preuzeo. Nikada nije primjetio da je neko od zatvorenika tučen. Hangari su stalno bili pod stražom koja se smjenjivala svaka dva sata. Stražu je davao na hangaru br. 1. u kome je bilo smješteno od 30 do 50 zarobljenika a vrata su za vrijeme obavljanja njegove stražarske dužnosti uvijek bila otvorena.

M.I. saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se kao rezervista javio u Lepetane. Komandant njegove jedinice je bio Lj.K. U Morinju je proveo 3 mjeseca u dva navrata i to tako što je u prvom periodu bio kuvar, a u drugom stražar. U drugoj smjeni kuvar je bio M. I.. Ista hrana je bila i za osoblje u Morinju i za zarobljenike. Dok je bio kuvar on je dijelio hranu a u podjeli su mu pomagali zatvorenici. Lično je poznao P.M., a sve što je pročitao vezano za logor Morinj ne zna odakle tim ljudima takve priče. Čuo je da je jedan od zatvorenika udaran jer je nedostajala kašika koju su pronašli naoštrenu o zidu pa mu je njegov prijatelj P.M. ispričao da je neko udarao tog M. koji je bio zadržao kašiku. Sa njim je u smjeni bio kuvar T. a mijenjali su se na 7 dana i tih 7 dana dok je bio u centru je boravio 24. sata. Kao kuvar je dužio automatsku pušku a od ličnog naoružanja nije imao ništa. Smjena straže je vršena na 7 dana a stražu su davali u paru po dva sata. Vojni policajci bi nakon što bi došli do hangara i kazali ime i prezime zatvorenika kada bi ga stražar izveo vodili bi ga kod islednika na ispitivanje. Nikada nije vidio da je neko maltretiran, niti je na nekom od njih vidio povredu.

□ P.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se 21.09.1991. godine kao rezervista javio u Lepetanima gdje je proveo 15 dana, nakon čega je rasporedjen da kao stražar ide u Sabirni centar. U Sabirnom centru je kao stražar radio na kapiji, stražu je davao 2 sata nakon čega bi 6 sati bio slobodan. U periodu dok je bio u Morinju nije vidio da je bilo ko od ratnih zarobljenika bio mučen i maltretiran. Komandir straže mu je bio P. B. Nikada nije vidio da je neko od zarobljenika vodjen na ispitivanje.

K.Lj., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se zbog proteka vremena ne sjeća svih pojedinosti. Bio je oficir, tačnije poručnik bojnog broda u 9 Odredu popisnih minolovaca odnosno čete plovnih sredstava, a da se sjeća da je naredbom admirala J. postavljen za komandanta logora Morinj. Sjedište mu je bilo u Lepetanima i nije bio obavezan da boravi u Sabirnom centru. Ne zna po čijem je naredjenju formiran Sabirni centar, niti su mu poznate neke druge pojedinosti vezane za formiranje centra. Kako je stražarskoj službi bio pretpostavljeni, zna da je zadatak stražara bio fizičko obezbjeđenje objekata u Morinju i dva puta je posjetio Morinj u cilju kontrole stražara jer im je bio pretpostavljeni. Sa komandirima straže je razgovarao i provjerio da li vrši svoju dužnost, a pitao ih je i za njihove potrebe vezano za eventualno njihova odsustva i bolovanja. Straža je davana na tri mjesta u Sabirnom centru, a stražarska služba brojala je ukupno 10 ljudi. On nije organizovao stražarsku službu, već su to radili njegovi potčinjeni. Ne može da se sjeti ko je bio komandir straže. Ne sjeća se ko je sve dužnosti morao da obavi po naredbi admirala J. kojom naredbom je postavljen za komandanta Sabirnog centra, samo zna da je dio naredbi ispoštovao, a dio nije zbog čega je sa admiralom imao konflikt i zbog čega mu je zabranjeno unapredjenje. Njegov osnovni zadatak je bio fizičko obezbjeđenje objekata što je obavljala straža, a što je i funkcionisalo, a nije imao ništa ni sa isledničkim timom ni sa policijom. Nije imao informaciju da je neko od stražara u Sabirnom centru fizički maltretirao zarobljenike. Nema saznanje o tome da je vršena razmjena zarobljenika. A. J. mu je bio prvi pretpostavljeni, a i J. je pisao naredbu o postavljenju oficira. Ne može da se sjeti da li je on ili neko iz pretpostavljene jedinice potpisao elaborat straže koji elaborat sadrži sve precizne podatke kako i na koji način se vrši obezbjeđenje straže. Materijalno obezbjeđenje straže je išlo preko Lepetana tako što bi se komandir straže obratio svom pretpostavljenom u pogledu materijalnog obezbjeđenja a onda bi se to dostavljalo Kumboru. Sva lica koja su

pozvana u rezervni sastav su evidentirana i evidencija je dostavljana komandi 9 VPS-a. Jedan spisak je ostajao u jedinici, a jedan je slat komandi 9 VPS-a. Na osnovu tih spiskova vršena je isplata dnevnica rezervistima, a spiskovi se dostavljaju finansijskom organu koji vrši isplatu. Kao komandant imao je komandira, a ko je bio oficir bezbjednosti se ne sjeća. Bio je prisutan kada je prva grupa iz sastava straže iz Lepetana pošla u Morinj i tom prilikom im je održao govor da poštuju pravila ponašanja te službe, a pomenio je i Odredbe Ženevske konvencije jer je iz komande bilo nagovještaja da će u Sabirnom centru biti zarobljenici. Ne može da se sjeti da je vodjena knjiga dnevnih zapovjesti, ali ako je vodjena onda je svaki dan čitao ono što je u njoj napisano, jer se knjiga dnevnih zapovjesti odnosi samo na stražarsku službu. Prilikom dvije posjete Morinju komandir straže mu je saopštio da se u Sabirnom centru nalaze zarobljenici. Periodično je dobijao izvještaje vezano za funkcionisanje Sabirnog centra i koliko se sjeća nije bilo nikakvih problema u njegovom funkcionisanju.

- A. N. saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 25.10.1991. godine u selu Bani i odveden u logor Morinj gdje je boravio 52 dana. Dalje je naveo da moli sud da ga poštedi ispitivanja o tome što je tamo proživio, jer ga svako pitanje vraća unazad u ta teška vremena i užasno mu teško pada. Gledao je kako tuku i ostale logoraše. Ne zna imena vojnika koji su ga tukli i maltretirali kao ni osobe koja ga je ispitivala osim da je bio kapetan prve klase. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo i to da se sjeća I. kuhara, da ga je vidio samo jedan put i da nije vidio da udara druge ljude, a drugi zarobljenici su mu govorili da je on naopak i da dobro udara. I za Š.L. zna da je on dobro udarao i maltretirao druge zarobljenike kada su išli na ispitivanje, a udarao bi ih na putu od barake gdje su ispitivani i nazad.

B. Đ., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se ne sjeća tačno kada je uhićen ali zna da je odveden u logor Morinj, a kada je smješten u kontejner uniformisane osobe su ga dobro izmlatile sa čizmama na nogama, palicama i drugim stvarima. Kako je u kontejneru bio mrak to nije vidio ni ko ga udara, a niti je znao zašto ga udaraju. Kako sutradan nije mogao ustati to je prevezen u bolnicu u Kotoru gdje je zadržan 8 dana jer je imao upalu zglobova i prostate, a nakon toga ponovo vraćen u logor Morinj. Za vrijeme boravka u Morinju dva puta su ga ispitivali i ispitivao ga je jedan oficir a za vrijeme ispitivanja ruke mu nisu bile vezane, a tokom dovodjenja i vođenja na ispitivanje nije udaran od stražara koji su ga sprovodili. Drugi zarobljenici su udarani od strane stražara jer su ulazili u hangare i zarobljenike udarali, a pojedine su izvodili iz hangara i tamo ih tukli i svašta im radili. Najokrutniji su bili L.Š. i I. zv. »k.«. Nakon što su mu predložene fotografije na istoj je prepoznao L.Š., a kuhara koji je tukao zarobljenike je opisao kao čovjeka niskog rasta, nabijenog, koji je ljude mlatio i činio svašta. L.Š. je potpuno pijan ulazio u hangar prijeteci da će se ustašama napiti krvi, da će ih poubijati, tukao je zarobljenike prilikom odvođenja na WC, a njega je jednom snažno gurnuo da je pao na pod. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja hrvatske istrage.

B. P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 08. listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik Hrvatske vojske i iste noći odveden u logor Morinj gdje je prvo izvršen njegov pretres nakon čega su ga udarali nogama, rukama i pendrecima. Bio je smješten u hangar u koji su ulazili stražari i udarali su zarobljenike, a i on je više puta udaran, a stražari su zarobljenike izvodili ispred hangara gdje su ih udarali, a potom vraćali nazad ali njega nikada nisu izvodili ispred hangara i tukli, a on je izudaran još jedan put kada je vođen na ispitivanje kod jednog oficira jer su ga stražari udarali dok su ga vodili do mjesta gdje je ispitivan, a i u povratku do hangara. Po udaranju njih zarobljenika su se najviše isticali jedan P. koga su zvali B., L. koji je najviše udarao N. L. govoreći mu da je on osramotio njegovo prezime kao i I. kuhar i I. umjetnik koji je nosio Škorpion, a što je čuo od ostalih zarobljenika. Ne zna ko je njega udarao, jer bi napadaču bio okrenut leđima. Nije mu poznato da su neprijateljski vojnici

u hangaru organizovali boks mečeve, ali mu je poznato da je među zarobljenicima dolazilo do tuče jer je među zarobljenicima bilo ovisnika o alkoholu. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja hrvatske istrage, sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji je udaran.

M. M. saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. septembra 1991. godine kao civil i istog dana odveden u Morinj gdje je bio sve do 06.12.1991. godine. Zarobljen je skupa sa B.B. V. U., I. U. i P. Dž. Svi su imali preko 80 godina tako da njih stražari nijesu puno udarali, ali su zato udarali mlade zarobljenike. Na riječi stražara »slušaj vamo otvaram vrata« morali su ustati, okrenuti se licem prema zidu sa rukama na potiljku, a onda bi stražari ulazili i udarali koga bi htjeli. Stražari su pojedine zarobljenike izvodili iz hangara i tamo ih udarali, ali njega na taj način nisu izvodili i tukli. Jednom je dobro udaren od strane I. kuhara koga je poznao od ranije, jer je isti prodavao poljoprivredne proizvode po Crnoj Gori pa ga je tom prilikom dok je ispred hangara prao ruke I. kuhar mu je rekao »majku ti ustašku jebem, bolje da se nismo nikada očima vidjeli«, a onda ga je udario nogom od kog udarca je pao i nabio se na pipu za vodu zbog čega je pao u nesvijest i probudio se u hangaru. I. kuhar je bio najgori u tuči zarobljenika jer je obično izvodio po trojicu zarobljenika i tamo ih temeljno pretukao. Poznato mu je da je ljude udarao i Š. L. koji se posebno izživljavao prema jednom L. iz Župe jer je izdao srpski rod, a njega je jednom prilikom udario čizmom u potkoljenicu da i sada trpi od toga posledice. Stražari su jednom prilikom tako prebili Z. B. i slomili mu vilicu tako da isti 5-6 dana nije mogao ništa jesti. Kuhar I. je Z. B. pozvao riječima "dodji vamo kućo moja, dodji izadji pišat" i nakon što je ovaj izašao vratio bi se totalno isprebijan. Jedan put je vođen na ispitivanje kod pukovnika kojom prilikom nije bio vezan, a kada je odbio da potpiše zapisnik pukovnik je ljutito naredio da ga odvedu u kontejner samicu gdje je bio sve do pred noć kada je odveden u hangar – jedinicu. U logoru im se jedino predstavio M.G. koji je u logoru uvijek nosio šteke cigareta. Na fotografijama 1 i 2 koje su mu pokazane nije nikoga prepoznao. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja hrvatske istrage.

- S. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 24. studenog (novembar) 1991. godine i odveden u logor Bileću gdje je bio do 24.05.1992. godine i prebačen je u logor Morinj gdje je bio sve do 02.07.1992. godine. U Morinju nije vođen na ispitivanje, ali je maltretiran psihički i fizički od strane stražara koji su ga tukli u više navrata. Jedne noći su ga do besvjesti tukli u vremenu od 22 sata pa do 5 sati ujutro. Imena stražara koji su ga tukli ne zna jer su mu naredili da se okrene licem prema zidu, da stavi ruke na potiljak i da se ne smije okretati. Tukli su ga šakama čizmama i pendrecima i čime su stigli i jedino zna da ga je u baraci tukao B.G. dok druga imena stražara ne zna.

P. A. saslušan u svojstvu svjedoka, u bitnom je naveo, da je zarobljen između 10 i 15 travnja (aprila) 1992. godine, da je prvo bio u zatvoru u Bileći a potom prebačen u Morinj, da su svaku večer stražari u grupama ulazili u magacine gdje su se oni nalazili i izživljavali se nad njima tako što su ih tukli šakama i nogama, kundacima od pušaka, vrećama napunjeni pjeskom, prisiljavali ih da kleče na rukama, na potiljku i glavama pognutim prema tlu sve do iznemoglosti. U više navrata su ga odvodili na ispitivanja tada su ga tukli i u odlasku i povratku, a kako se sve dešavalo noću to nije mogao vidjeti ko to radi. Lica protiv kojih se vodi postupak nije čuo za njihova imena osim za G.M. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja hrvatske istrage.

B. V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 17.10.1991. godine u svojoj kući i odveden u Morinj, a pri dolasku su ga tukli po svim djelovima tijela i bio je potpuno pretučen. Sjutra ujutro je odveden na ispitivanje gdje ga je ispitivao jedan mornarički oficir kapetan koji je imao brkove i on ga je ispitivao u više navrata. Dok je ispitivan jedna ruka mu je bila vezana za lisice, a druga fiksirana za stalažu. Kapetan mu je postavljao pitanja pa ako

nije bio zadovoljan odgovorom udario ga je pendrekom koji je imao kod sebe. U prvih 14 dana nekada je i po dva puta dnevno bio na ispitivanjima, a prvi dan je dobio najviše palica po glavi jer je kapetana zanimao broj ljudstva u Cavtatu. Ukupno je ispitivan 17 do 18 puta, a samo jednom ga nije tukao prilikom ispitivanja. Po dobrome pamti stražara M. P. kao i izvjesnog Z. direktora banke koji mu je davao kruh i cigarete. Nakon što su mu pokazane fotografije na fotografiji br. 1 kao ispitivača prepoznao je brka prvu osobu sa lijeve strane koja sjedi i drži čašu u ruci, (optuženi G.) dok druge osobe ne prepozna. Ne zna imena stražara i vojnika koji su bili u logoru. U postupku vođenja hrvatske istrage, je naveo da za ime G. ne bi mogao ništa reći, da je njega ispitivao jedan opasni kapetan koji je imao velike brčine, da se pričalo da svira saksofon, odnosno on ga je osobno vidio u hotelu Kroacija u Cavtatu, gdje svira saksofon. Udarao ga je palicom po rukama i maltretirao ga je. Za vrijeme ispitivanja ruka mu je bila pričvršćena iznad glave za zid sa lisicama.

B.P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 09.10.1991. godine kao pričuvni policajac i odveden u logor Morinj gdje je uslijedilo cjelodnevno ispitivanje od strane G. R. U kontejneru su bila dvojica ispitivača. Sa lijeve strane je ispitivao zarobljenike M.G., a sa desne strane je bila kancelarija u kojoj je ispitivanje vršio G. Ispitivanje je trajalo cijeli dan, ali nije cijelo vrijeme boravio u prostoriji gdje je ispitivanje vršeno, već bi po naredbi ispitivača u više navrata bio izveden iz te prostorije i odveden u potok gdje je sa uzdignutim rukama stajao na kiši sve dok ne bi od slabosti pao u potok, a nakon toga bi ga stražari ponovo uvodili u prostoriju za ispitivanje. Drugi ispitivač M. G. bi par puta ulazio u prostoriju gdje je on ispitivan. Kao posebno nečovječnog sjeća se kuhara I. M.a koji je uvijek kada je odredio 4-5 logoraša da peru nakon objeda porcije koristio priliku dok su to prali da ih tuče i to rukama, kutlačom i nogama i to po svim djelovima tijela i na taj način ga je isprebijao 5-6 puta. Par puta ga je izudarao stražar L.Š. koji je bio posebno nasilan prema L. N. iz Župe govoreći mu da mu sramoti prezime. Morali su pjevati četničke pjesme. Osobe koje se sumnjiče za nečovječnost u Morinju osim M.I., L.Š. i G.M. ne poznaje, a takodje ne prepoznaje osobe na fotografijama 1. i 2. Sjeća se da mu je pomagao stražar M. P. jer ih nije tukao. Zbog razgovora sa bivšim logorašima bio je uvjeren iz njihovih kazivanja da je u kancelariji u kojoj je ispitivan bio i M. G., da je upravo isti iskaz dao u listopadu 2006. godine, a da je izmijenio iskaz u pogledu osobe sobzirom da je prevladavajuće mišljenje logoraša da je u kancelariji sa desne strane bio ispitivač G. i koga je na zapisniku od 25. listopada 2006. godine označio kao svog ispitivača. U postupku vođenja hrvatske istrage, na zapisniku od 15.02.1994. godine je naveo da je u logoru Morinj skoro mjesec dana maltretiran i batinan. U baraku bi ulazili stražari, izveli nekog od njih i isprebijali ga. Sjeća se po brutalnosti lica kojeg su zvali slikar i govorili su da se zove I.. Stražar Š. L. ih je posebno brutalno tukao prilikom odvođenja na ispitivanje. Sjeća se jednog kuhara koji je bio nižeg rasta i razrok i za koga su govorili da se zove I. i isti je brutalno tukao zatvorenike iz čista mira kada bi došao djeliti hranu. U postupku vođenja hrvatske istrage na zapisniku od 25.10.2006. godine je naveo i to da su se u udaranju naročito isticali I. kuhar i Š. L., koji je jednog zarobljenika L.a prebijao svaki dan izvodeći ga van iz hangara.

Č.Đ., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik teritorijalne odbrane i odveden u logor Morinj gdje je odmah nakon silaska iz kamiona udaran od strane stražara i drugih vojnika. Svakodnevno je vođen na ispitivanje i na tom putu od hangara do kontejnera i obrnuto uvijek je bio praćen od strane čuvara sa rukama podignutim iznad glave i udaran bilo sa kundakom od puške i nogama. Uvijek ga je ispitivao Kapetan koji se prema njemu prilikom ispitivanja normalno ponašao čak ga je nudio da popije kafu. Zapamtio je Š.L. koji je svakodnevno mlatio jednog zatvorenika L. govoreći mu da mu on sramoti rod i prezime L., a pored njega u tom udaranju najgori je bio I. kuhar. Imena

M.G. i B.G. se ne sjeća. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja hrvatske istrage.

B. Ž. saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08. listopada (oktobra) 1991. godine i to u svojstvu civila nakon čega je doveden u logor Morinj, a prilikom smještaja u hangar zadobio je jedan udarac pendrekom po leđima, a i ostali zarobljenici koji su bili skupa sa njim su dobili pendreke po leđima kao dobrodošlicu. Dva dana nakon dolaska u Morinj ispitivan je od strane jednog oficira koji ga je ispitivao 3 puta i prema njemu je bio uljudan. Sjedio je na stolici i ruke mu nisu bile vezane, ali je zato dobijao udarce na putu od hangara do mjesta gdje je ispitivan i obrnuto i to od strane stražara koji su ga sprovodili. Udarali su ga nogama, kundakom, a jednom prilikom čekajući red za ispitivanje bio je prinudjen od strane stražara da sa podignutim rukama iznad glave stoji 25 do 30 minuta na kiši. U samom hangaru je premlaćen više puta bez ikakvog povoda, ali ga nisu izvodili van hangara i tamo udarali, mada su stražari izvodili neke zarobljenike tamo ih premlaćivali i potom vraćali u hangar. Stražari bi ulazili u hangare i na njihove riječi »Slušaj vamo otvaram vrata« morali su skakati na noge, stavljati ruke iznad glave i okretati lice prema zidu, kako bi stražari divlje udarali pojedine zarobljenike, a nije mogao vidjeti koji zarobljenik se udara i ko ga udara jer se nije smio okrenuti. Ne sjeća se imena i nadimaka stražara koji su ih udarali jedino se sjeća Ivana kuhara koji ih je maltretirao i udarao. Jedne noći je kuhar ušao u baraku i vidio je kako kundakom od puške udario po lijevoj strani lica I. M. Iz logora je pušten 07. studenog (novembra) 1991. godine. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja hrvatske istrage, sa nešto manje detalja u odnosu na postupanje I. kuhara.

B. S. saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 20. studenog (novembar) 1991. godine kao civil i odveden u logor Morinj skupa sa bratom Ž.B. I. L. i još sa tri lica čijih se imena ne sjeća. Odmah po dolasku vozilom u logor prošli su kroz špalir gdje su ih uniformisane osobe udarale sa lijeve i desne strane, a nakon toga su smješteni u jedan kontejner. Sjutradan je odveden na ispitivanje. Ispitivao ga je jedan pukovnik D. koji je bio korektan prema njemu. Tokom boravka u hangaru čuvari su ulazili u hangar i udarali ih, a i izvodili ih ispred hangara i tamo ih udarali čim stignu, šakama, čizmama, kundakom od pušaka, pendrecima. Dva puta je izvođen iz hangara i oba puta je bio pretučen. U jednom od tih udaranja dobro je upamtio Š.L. koji ga je tukao šakama po glavi. Čuo je da se u udaranju zarobljenika isticao I. kuhar, koji je izvodio ljude ispred hangara i udarao ih ali njega lično nije udarao. Prilikom dolaska u logor Morinj kada je prolazio kroz špalir izbijena su mu dva zuba, a dva rebra su mu napukla. Stražari su ih maltretirali psihički jer su ih tjerali da pjevaju četničke pjesme. Kada su mu predočene fotografije 1 i 2 nije se mogao izjasniti o osobama na fotografijama. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja hrvatske istrage.

- U.Z., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je u februaru mjesecu 1992. godine bio na dubrovačkom ratištu kao vojnik izvidjačke postrojbe 116 kada je zarobljen i odveden u Bileću gdje je bio sve do 23.05.1992. godine kada je prebačen u logor Morinj gdje je bio do 14.08.1992. godine kada je razmijenjen. Poznato mu je da je G.M. bio zapovjednik logora i ako sa njim nije bio u kontaktu ali ga je vidio par puta i to jednom kada su čistili put, a drugi put kada su razmijenjeni. B.G. poznaje kao stražara koji je bio daleko najgori od svih jer je svaki dan dolazio u hangar i tukao zarobljenike čime bi stigao, udarao ih je šakama, rukama, nogama po glavi i tijelu, a njega je jedan put kada ga je izveo ispred hangara udario drvenim držalom od metle. Za svo vrijeme boravka u logoru B.G. ga je izvodio svaki drugi ili treći dan i tukao ga, a svaki dan je tukao i druge zarobljenike, a znao je dolaziti po noći, ulaziti u hangare i tući zarobljenike. Sjeća se da je jednom prilikom K.T. stavio cijev od puške u usta. Stražari su ih tjerali da hodaju četvoronoške. Ostale osobe iz logora Morinj ne poznaje. Boravkom u logoru zadobio je povrede u vidu preloma rebra.

Identitet G.M. saznao je jer su jedan drugog tako oslovljavali, a misli da se jednom prilikom G.M. sam predstavio, dok je identitet B. saznao neposredno pred razmjenu. Na zapisniku o glavnom pretresu od 27.04.2011. godine je naveo i to da su zarobljenici razgovorajući između sebe došli do zaključka da je B. obavljao poslove zapovjednika straže. On ih je udarao skoro svaki dan. Lica koja su bila smještena sa njegove desne strane su K.T. i K. J. a sa njegove lijeve strane P. M. i M. J. Vidio je da su svi oni udarani od strane B. i to nogama, jer svi tada sjede na podu.

LJ.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 07.01.1991. godine i odveden prvo u logor Morinj, a potom u logor u Bileći, a nakon toga ponovo vraćen u logor Morinj gdje je bio sve do 02.07.1992. godine kada je razmijenjen. Zarobljen je kao civil, jer nikada u ratu nije bio u vojsci. Po nečovječnom postupanju prema zarobljenicima sjeća se G.B., dok se prema izrazito ljudskom ponašanju prema zarobljenicima sjeća P. M. koji je prema zarobljenicima postupao maksimalno ljudski. Jedne noći je vođen na strijeljanje tako što su mu stavili krpu na oči, pročitali mu presudu da je ustaša, da mu je kazna strijeljanje i ispalili su rafal, a nakon toga su ga ponovo vratili, tako da je zbog svega toga što je preživio smršao 40 kg. Jedne noći je pozvan da izađe iz objekta i tada je vidio M.G. koji ga je pitao da li mu nešto treba i dali mu nešto hvali, pa mu je tražio cigarete i cipele a sutra dan jedan od stražara je donio veliku kartonsku kutiju sa cipelama, štekama cigareta i čarapama. Na glavnom pretresu je naveo i to da ga je G. pitao da li ga neko tuče. Nije mu smio reći da ga tuku, a sa razloga što su stražari saznali sve ono što su oni prethodnog dana saopštili Crvenom krstu i zbog čega su ih i tukli. Nikada ne može zaboraviti dobro koje mu je učinio G.. Vođen je na ispitivanje kod jednog nižeg čovjeka, svijetle kose sa brčićima, koji ga nije udarao, ali su ga za to udarala dva lica koja su bila iza njega. Udarani su i kada nije znao da tražene podatke, a nije ih znao jer nije bio pripadnik oružanih snaga. Sjeća se da je jedne večeri u objektu gdje su bili smješteni ušlo 5-6 pijanih ljudi, da su jedan ili dvojica od njih imali SNB čarape u kojima se nalazio pijesak dok su ostali imali pendreke i puške i udarali su ih, a kasnije su saznali da je to bio 15.01. na dan priznanja Hrvatske, što je bio razlog zbog čega su dobili batine. Prije podjele hrane izvodili su zarobljenike i udarali ih. Jednom prilikom od strane četiri pijana stražara izveden je jedan mlad momak iz Šibenika, i natjeran je da oralno zadovoljava drugog zarobljenika. Bilo je situacija da je pod prijetnjom oružja zatvorenik tjeran da udara drugog zarobljenika. Sjeća se zarobljenika po imenu H. koji je bio sa sinom i koji je svaki dan udaran, kako on, tako i njegov sin. Prihvatio je da dodje na sudjenje da bi kazao istinu, da sve izađe na vidjelo da bi na neki način sebi olakšao i sebe ispraznio. B.G. je u pojedinim prilikama znao donositi šah igrati sa zatvorenicima, što je radio sa R. S. a posle par dana bi došao sa ekipom pod dejstvom alkohola i u S. ubio Boga. R.S. je udarao čizmom. B. je uvijek sa sobom nosio poluautomatsku pušku i pendrek, a njegov identitet je utvrdio jer se isti sam predstavio. Pojasnio je i to da je više detalja ispričao na glavnom pretresu u odnosu na iskaz dat u istrazi, jer dva dana pred dolazak da svjedoči nije spavao, prisjećao se svih detalja pa je neke stvari pribelježio na papir. Naveo je i to, da ne zna ime ni jednog lica koje ga je udaralo.

Ć.A., sin pokojnog M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je od strane Srpsko Crnogorske vojske uhvaćen 03. listopada (oktobra) 1991. godine i kao civil je sproveden najprije u Kumbor, a potom u Morinj što su ih u Kumboru svezali i to tako što su im ruke bile iza leđa, a tokom puta su im svašta govorili i maltretirali ih. U Morinj su stigli noću gdje su njemu i Ć.A. koji je bio skupa sa njim pretresali džepove, uzeli cigarete i novac i sve ostalo što su pronašli, a njih su ugurali u jedan hangar u kome je bilo petnaestak zarobljenika odakle su vodili pojedine na ispitivanje. Kako njega nijesu dirali, to je zahtijevao da i njega ispituju pa je nakon petnaestak dana odveden na ispitivanje kod Kapetana I klase koje ispitivanje je trajalo kratko. Za vrijeme ispitivanja je sjedio i ruke mu nisu bile vezane. Nakon što je završeno

njegovo ispitivanje ovaj kapetan mu je dao 10 cigareta i kazao mu da to popuši sa svojim prijateljima a stražarima koji su ga doveli na ispitivanje je rekao da mu ne smije faliti ni dlaka sa glave i da ga niko ne smije dirati tako da njega niko nije ni dirao. Dok je boravio u logoru njega je udarao jedan od stražara koga su zvali čoban i to tako što je ulazio u hangar dok je on ležao, a onda bi ga čizmama gazio po nogama i nazivao ga starim ustašom. Druge zarobljenike, naročito mladje, stražari su dosta udarali jer bi ih izvodili iz hangara, tamo bi ih udarali, nakon čega bi se zarobljenici vraćali krvavi i modri. Najviše su udarana dva lica po prezimenu K. koji su bili tako pretučeni da ih njihova rođena majka ne bi mogla prepoznati i jedan L.L. je kada je ušao u logor imao 110 kg, a iz logora je izašao sa 60 kg. U udaranju i premlaćivanju zarobljenika najviše su se isticala lica po prezimenu P. i nadimkom bokser, zatim I. kuhar koga je od ranije poznavao, jedan njegov prijatelj M.M. jer mu je ovaj dobavljaao voće i povrće, a zarobljenike je tukao za vrijeme objeda i to šakama, čizmom, kutlačom. Svojim očima je vidio kako zarobljenike udara i Š.L. koji je zarobljenike tukao šakama, nogama, kundakom i sa čim je stigao, a redovno je udarao i onoga ko se usudio otići na WC za vrijeme njegove straže. L.Š. je poznavao od ranije jer je živio 2 km od granice, a 4 km od njegove kuće, a poznavao je i majku L. a jer je ona trgovala po Grudi i prodavala sir. L. je pijan noću dolazio u hangar i izivljavao se nad zarobljenicima, a udarao je i one koji su iz hangara vodjeni na ispitivanje. Među stražarima je bilo i dobrih ljudi. Iz logora je izašao 12. decembra 1991. godine. Identičan iskaz ovaj svjedok je dao i u postupku vođenja hrvatske istrage, sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji su zarobljenici udarani od strane I.kuhara i Š.L.

Ć.B., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik HV-a skupa sa još 14 ljudi i odveden u logor Morinj. Čim je izašao iz vozila dočekale su ga 3 ili 4 uniformisane osobe koje su ga udarale i naredile mu da skine sa sebe svu odjeću i obuću. Četvrti dan je vodjen na ispitivanje gdje ga je ispitivao oficir G., a to zna po tome jer je čuo da tokom njegovog ispitivanja jedan vojnik pita drugog »gdje je G.«, a ovaj mu odgovara »upravo ispituje jednog ustašu«. Dok ga je G. ispitivao jedna ruka mu je bila vezana sa lisicama, a iznad njega je bio stražar koji ga je često kundakom udarao u ledja. Na zapisniku o glavnom pretresu pojasnio je i to da se, G. derao na njega, ustajao sa stolice, prilazio mu i odguravao prema stražarima i takvim postupcima davao znak stražarima da ga izudaraju, što bi oni i učinili, a to kada ne bi bio zadovoljan odgovorom na postavljena pitanja. Sjeća se i postavljenih pitanja: »kao idete li u crkvu, šta svećenik govori, jeste li iskopali tunel ispod Dubrovnika.« 3-4 puta je ispitivan od strane G. i svaki put kada je vodjen na ispitivanje, a i vraćan sa ispitivanja stražari su ga udarali nogama, rukama i puškom. Stražari su znali ulaziti u hangar kada im je volja i na njihov znak »otvaram vrata« oni bi morali skočiti na noge, stati uza zid, okrenuti se licem prema zidu, držati ruke na potiljku i gledati u tlo ispred sebe, nakon čega bi stražari udarali koga bi htjeli. Najgore udarce su dobivali kada bi ih ti stražari izvodili iz hangara napolju. Dok su stajali prislonjeni uz zid sa rukama na potiljku glave, oni bi ih udarali do besvjesti i tako izudarane vraćali u hangar. Tako je i sam bio izvodjen iz hangara oko 10 puta i tamo van hangara uvijek bio premlaćen bilo udarcima šakama, čizme na nogama, kundacima od pušaka i pendrecima. Kada bi pao na tlo od zadobivenih udaraca, onda bi mu jedan od stražara stavio nogu sa čizmom na ledja i onda strašno pritiska sa tom čizmom vrteći lijevo i desno i time bi izazivao strahovitu bol u ledjima. Nakon prvog ispitivanja oni ih više ne bi vraćali u isti hangar, nego bi ih odveli u drugi hangar. Stražari bi im uvijek govorili da se oni u takvim slučajevima vode na strijeljanje. U opisanom udaranju njih zarobljenika po njemu su se najviše isticali I. kuhar, Š. L., bokser. U hangare je vidio nekoliko puta T.Z. i G.I.. S obzirom da su ih stražari tukli odmah nakon izlaska iz barake oni su morali čuti njihove jauke i zapomaganje, te prema tome on ne zna da li su im oni naredili da ih tuku, ali tvrdi da su to znali jer su ih gledali izudarane i pune modrica. I T. i G. i G. su ih pitali »što je niste dobro

spavali, nije vam ugodno?» čime su se direktno sa njima izrugivali. Nakon što su mu pokazane fotografije, na fotografiji br. 1. je stopostotno prepoznao osubu prvu slijeva koja sjedi i pije kavu M.G. kao svog ispitivača, pored njega na nogama stoji G.I., a u sredini T.Z., dok druge osobe ne prepoznaje. Identičan iskaz kao na zapisniku pred istražnim sudijom od 09.06.2008. godine, dao je i u postupku vođenja hrvatske istrage što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije i što opisuje da dok ga je ispitivao G., da je iza njega bio stražar koji ga je često sa kundakom udarao u ledja, a koje udaranje je sve vidio taj G. koji ga je ispitivao.

C. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik Kriznog štaba zarobljen 15.11.1991. godine i odveden u logor Morinj gdje je ispitivan i udaran po ledjima, kundakom puške prilikom odvođenja na ispitivanje, ali da ne zna ko ga je udarao. Dok je boravio u baraci nijesu ga tukli jer je operisao srce i bio je pod stalnom terapijom. Jedino po priči zarobljenika zna da su u logoru bili izvrgnuti fizičkom zlostavljanju, ali on osobito nije vidio da neko od stražara ili vojnika tuče nekog od zarobljenika jer je uvijek morao gledati u zid. Sjeća se da je jedan od zarobljenika - I. K. prilikom odlaska na WC doživio šok kada mu je stražar repetirao pušku i isti zbog straha više od 2 tjedna nije išao na WC. U postupku vođenja hrvatske istrage naveo je da nije zapamtio imena i prezimena vojnika koji su ga tukli, ali zna ime nekog Š.L. koji se prema pričama nekih zarobljenika isticao u njihovom udaranju.

D.M. saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom navodi, da je zarobljen 28.10.1991. godine u svojoj obiteljskoj kući, da je noć proveo u Cavtatu a potom poveden u Morinj. Prilikom izlaska iz vozila svaki od zarobljenika je dobio batine, a on je od jednog vojnika zadobio snažan udarac laktom u predjelu grudnog koša. Smješten je u samicu gdje je proveo jednu noć. U samici je bilo užasno, bilo je hladno. Vodjen je na ispitivanje, a ispitivao ga je jedan pukovnik koji se prema njemu ponašao korektno, a potom je smješten u baraku br. 3. u kojoj se nije događalo ono što se događalo u drugim barakama tako da nije u baraci ni jednom pretučen. Od drugih zarobljenika je čuo da je loša situacija u barakama br. 1 i 2, da su ih tukli Š., bokser i I. koji je dijelio hranu. 12.12.1991. godine je razmijenjen sa drugim zarobljenicima. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja hrvatske istrage.

D. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine u Konavljama kao civil, a narednog dana je prevezen u Morinj i nikoga dok je smješten u logor nije udarao. Nakon dvadesetak dana je vodjen na ispitivanje gdje ga je prvo ispitivao jedan potpukovnik, a kasnije nakon dva tri dana major. Nakon prvog ispitivanja taj potpukovnik je rekao majoru koji ga je kasnije ispitivao kao i dvojica stražara koji su ga dovodili da ga niko ne smije udarati tako da njega niko nije ni udarao. Stražari su bili okrutni prema drugim zarobljenicima pogotovu mladim, a on nikada ranije u životu nije vidio čovjeka crnog i modrog od zadobijenih udaraca kao što su to bili B. iz Orašca i M. i I. K. iz Cavtata, a poznato mu je da su sva trojica umrla nakon što su izašla iz logora. Zapamtio je samo I. kuhara iz Kotora koji je zarobljenike tukao kutlačom, šakama i Š.L. iz Sutorine koji je bio čovjek koji je redovno prije rata dolazio u Konavle i koga su mještani držali ograničenim jer je 7-8 puta polagao vozački. Bio je izrazito nasilan jer je tukao zarobljenike do te mjere da je sam sebi postavljao pitanje kako ljudi prema drugim ljudima koji nijesu ništa učinili, tako postupaju. Tako su prebili i sada pok. K. B.K. a I. i M.. Stražari su ih znali mučiti na razne načine. Kada bi vodili nekoga na ispitivanje govorili bi da ga vode na strijeljanje pa su oni mislili da je isti i strijeljan, jer on više nije dovodjen u taj hangar nego bi bio premješten u drugi. Na fotografijama br. 1 i 2 prepoznao je osobu kao jednog od ispitivača koji nije bio loš prema zarobljenicima. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja hrvatske istrage.

D.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen u Resnici 03.10.1991.

godine kao pripadnik teritorijalne odbrane i da je vezan sa konopom i odveden u Morinj vojnim brodom i to skupa sa D. G., B. J. i drugim. Po dolasku u Morinj, a prije ulaska u baraku prošli su kroz kordon naoružanih vojnika koji su ih tukli nogama, pesnicama, kundacima, pendrecima nakon čega je smješten u baraku u kojoj je bio drveni pod, na prozoru rešetke bez stakla. Dva puta je vodjen na ispitivanje, a lice koje ga je vodilo ga je tuklo i u polasku i po dolasku. Ne može se izjasniti ko ga je ispitivao ni ko ga je dovodio na ispitivanje, ali se po posebno lošem ponašanju prema zarobljenicima sjeća kuhara I. koji ih je redovno po podjeli objeda tukao nogama i pesnicama pa je i njega tako tukao. Sjeća se i Š.L. za koga misli da je bio stražar i koji je takodje tukao zarobljenike. Š.L. i I. kuhara je jedan broj zarobljenika poznavao od ranije. Nijesu bili u prilici da vide ko ih tuče jer čim bi se otvorila vrata barake morali su stati uza zid licem okrenuti prema zidu. Tokom noći bi ih izvodili van barake, pretukli ih i vratili u baraku. Razmijenjen je 12.12.1991. godine. U postupku vodjenja hrvatske istrage je naveo i to da se iz logora od osoblja sjeća Š.L. i kuhara koga su zvali I., te da je osobno njega taj kuhar tukao.

G.D., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao pripadnik Zenga 03.09.1991. godine i povezen u Morinj. Prilikom izbacivanja iz vozila morali su proći kroz formirani koridor gdje su ih tukli pesnicama, nogama i kundacima, nakon čega je smješten u baraku br. 1. Kako je bio jedan od prvih koji su zarobljeni prva 3-4 dana nisu imali nikakvih pokrivača, spavali su na golom drvenom podu, a hrana je bila izuzetno loša. Ispitivao ga je zapovjednik logora I klase Z. T. koji je inače bio šef vojne policije u Kumboru, a rodom je iz Knina, a to zna jer je T. bio predavač u Kotoru na Višoj pomorskoj školi. Na ispitivanje ga je vodio Š. L., a ni L., a ni T. ga nisu udarali. Vidio je da Š. L. tuče druge, a njega su u 80% slučajeva tukli ljudi koje nije mogao vidjeti, jer bi izlaskom iz barake morao pognuti glavu prema tlu nakon čega bi pljuštali udarci kundakom, pendrekom, čizmom, pesnicama i slično. Nakon što su mu pokazane fotografije na fotografiji br. 1. je prepoznao osobu koja na fotografiji stoji i piše, a koja osoba je dolazila često sa stražarima, a isti je davao i naloge stražarima da ih tuče i da se izvedu van barake, a po povratku je vidio da je to lice izudarano. Sjeća se kuhara koji je prilikom dodjele obroka stajao na ulazu u baraku i kada bi mu prišao sa pognutom glavom zadobijao je udarce tako da je uvjeren da je i on bio među onima koji su ga tukli jer se nalazio na tom mjestu, ali kako nije smio podići glavu ne zna da li ga je i on udarao. Posebno se sjeća da je Š. L. zlostavljao N. M. jer je tvrdio da on ne može biti Hrvat jer ima tipično crnogorsko prezime pa bi ga bacio na pod u samoj baraci ili ispred barake i skakao bi po njemu. Sjeća se i osobe koja je dolazila u baraku kod smjene straže i izdavao je naredbu kada bi stražari počeli nekoga tući "nemoj toga dosta je, uzmi drugog" a na pokazanim fotografijama ga je i prepoznao kao osobu koja nešto piše. Razmijenjen je 12.12.1991. godine. U postupku vodjenja hrvatske istrage nije pominjao kuhara.

- J. B. saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine kao civil na jednom brodu i prebačen u logor Morinj. Pri dolasku je u špaliru udaran od strane čuvara i drugih vojnika neprijateljskih jedinica koji su ih dočekali i to šakama, nogama, pendrecima, kundacima od pušaka. U logoru Morinj je boravio sve do 12. prosinca (decembra) 1991. godine. Za to vrijeme je 3 puta vodjen na ispitivanje, ali kako je prošlo puno vremena ispitivača ne bi prepoznao. Prvi ispitivač je prema njemu bio korektan dok ga je drugi ispitivač svaki put za vrijeme ispitivanja maltretirao. Zapamtio je I. kuhara jer je on maltretirao i udarao zarobljenike i to za vrijeme objeda i to pendrekom i kutlačom, a po njegovom nalogu određeni ljudi su izvodjeni izvan objekta i po njihovom povratku i po njihovom izgledu bi zaključio da su ih tukli. Isto tako je zapamtio i Š.L., dok se ostalih ne sjeća. Identičan iskaz dao je i u postupku vodjenja hrvatske istrage.

K. A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 27. studenog

(novembra) 1991. godine, kao član rezervnog sastava ZNG-a i odveden u logor Bileća gdje je boravio sve do 23.05.1992. godine kada je prebačen u Morinj. U Morinju je bio sve do razmjene 02.07.1992. godine. Prilikom dolaska u Morinj morao je proći kroz špalir naoružanih vojnika koji su ih udarali palicama, nogama, kundacima. B.G. je uz pomoć ostalih stražara izvršio njihovo postrojavanje u 5 redova, održao im je govor kako ima da se ponašaju u logoru kada stražar poviče »slušaj vamo otvaram vrata«, da svi moraju skočiti na noge, stati na svoje prostirke rukama prema zidu, raširiti noge, a ruke staviti iza vrata i gledati na pod i da ne smiju gledati u stražara. Jednom prilikom ga je stražar koji se preziva I. prilikom povratka sa WC-a udario i slomio mu je dva rebra kundakom od automatske puške. Puno puta ga je istukao B.G. koji mu se predstavio kao potporučnik, a uskoro poručnik, a njega i zarobljenike bio je drvenom palicom dužine oko metar i po, debljine oko 5 cm koju je zvao »mudžiburahman« i udarao ih po leđima idući od jednog do drugog zarobljenika. Dok su ih tukli tjerali su ih da pjevaju četničke pjesme. Š. L. njega nije tukao, ali je brutalno tukao druge zarobljenike. U logoru osobno nije vidio M.G.

K.M. saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je kao Hrvatski vojnik zarobljen 04.12.1991. godine, odveden u logor Bileća gdje je bio do 23.05.1992. godine, a kada je prebačen u logor Morinj gdje je boravio sve do razmjene 02.07.1992. godine. Sjeća se posebno nečovječnog B.G. Svaki povik stražara da se otvaraju vrata značio je da oni moraju skočiti na noge i stati okrenuti prema zidu, raširenih nogu i sa rukama na potiljku. U tom položaju bi uvijek neko bio izudaran. Jednom prilikom u njihovu baraku je ušao B.G. sa više ljudi i on ih je skupa sa ostalima tukao šakama, čizmama, pendrecima, drvenim štapovima, vrećama u kojima se nalazio pjesak i tom prilikom mu je B.G. slomio dva rebra. Za svo to vrijeme su morali pjevati četničke pjesme. Omiljena zabava stražara bila je da dvojici logoraša naredi da se potuku, dok bi ostali napravili prostor kao za ring i navijali da bi boks meč morao biti žestok, jer ukoliko to ne bi bio tada bi im prilazili stražari i kundacima ih udarali u predjelu vratnih žila. Naredbe je davao B.G.. Osim G.B. ostala imena mu nisu poznata. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo i to da je dobro zapamtio B. G. koji je bio kolovodja u udaranju i maltretiranju, a dobro se sjeća 13.06.1992. godine kada je B.G. ušao u baraku sa još desetak osoba, postrojili su ih u pet redova, i udarali su ih od 2 do 6 sati ujutro. Tukli su ih šakama, čizmama, pendrecima, štapovima od drveta i sa vrećama u kojima se nalazio pijesak. Čitavo vrijeme su tjerani da pjevaju četničke pjesme. Tada su mu slomljena dva rebra.

K. D., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao ratni zarobljenik i pripadnik HV-a zarobljen u selu Bosanka ispod Srdja. U logoru Morinj je proveo 4-5 mjeseci gdje je i fizički i psihički maltretiran čak i stavljan na ražanj. Ne zna imena lica koja su nad njim vršili psihičko maltretiranje i turturu. Ne poznaje ni jednog od okrivljenih. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo da je u logoru Morinj ispitivan i maltretiran od osoba kojima ne zna ime, da se ne želi uopšte prisjećati i govoriti o tome.

K. V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 17.10.1991. godine kao civil u Cavtatu i odveden u logor Morinj. Izlaskom iz vozila dobijali su udarce šakama, nogama i puškama. Smješteni su u hangar za koji je kasnije saznao da je jedinica. Vodjen je na ispitivanje kod kapetana I klase. Za vrijeme ispitivanja ruka mu je bila vezana lisicom i uvijek su pored njega stajala dva stražara. Nije ga udarao kapetan koji ga je ispitivao, ali su ga zato udarali stražari u trenutku kada bi kapetan napustio prostoriju. Udaran je i prilikom odvođenja na ispitivanje i vraćanja sa ispitivanja, a kapetan bi mu tada rekao »ja sada idem a ti razmisli šta ćeš sada govoriti«. Nakon što su mu pokazane fotografije sa 99% sigurnošću kao ispitivača prepoznao je osobu na fotografiju br. 2. Na ispitivanje ga je vodio Š.L. koji ga

je udarao pendrecima kako njega tako i njegovog sina R. koga je takodje skupa sa njim vodio na ispitivanje. Najteži trenuci u logoru su mu bili kada su mu sina povelili na ispitivanje i nisu ga vratili pa je četiri dana bezuspješno pokušavao da sazna šta mu je sa sinom, a što mu je teže padalo nego udarci. Tek peti dan od stražara je saznao da mu je sin smješten u samicu. Od drugih zarobljenika je saznao da su uvjeti života u toj samici dosta teški. Negdje pred sam izlazak iz logora sin R. je prebačen u isti hangar gdje se on nalazio. Logor su napustili 12.12.1991. godine. Stražari bi znali u večernjim satima ulaziti u hangar i glasno vikati »slušaj vamo otvaram vrata« pa bi se svi morali dići, okrenuti licem prema zidu, staviti ruke na potiljak, a onda bi stražari koji su bili u pijanom stanju udarali bez ikakvog povoda koga stignu. Pojedine zarobljenike su izvodili van hangara i tamo ih udarali. Od lica koja su se isticala u udaranju zapamtio je Š.L. i kuhara. Kuhar je izvodio ljude i van hangara tako da nije vidio čime ih udara, ali su se u baraku vraćali dobro isprebijani i sa ožiljcima. Nakon posjete Medjunarodnog crvenog krsta dobijali su redovnije hranu i imali su jedno kupanje. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja hrvatske istrage, a sa nešto manje detalja vezano za postupanje kuhara.

M. Đ., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik rezervnog sastava policije zarobljen 20.12.1991. godine i odveden u logor Morinj gdje je bio 30-40 dana. Nakon toga je odveden u Bileću gdje je bio oko mjesec dana, a potom opet vraćen u Morinj gdje je bio do 02.07.1992. godine. Prilikom dolaska u Morinj čim je izveden iz vozila počeli su da pljušte udarci po njima, od kojih udaraca je bio u šoku i pao u nesvijest. U oba logora je sistematski prebijan, tukli su ga palicama, čizmama, stukli su mu prsni koš, a kada bi od udaraca pao na tlo gazili bi ga. Niz puta vodili su ga na lažna strijeljanja i na lažne razmjere, nalogano mu je da čučne i da čupa travu, koje uopšte nema, a od svih je bio najgori B.G. koji ga je tukao i kada bi se umorio da ih tuče golim rukama, tukao bi ih štapovima i palicama dok se ne bi umorio. U postupku vođenja hrvatske istrage naveo je i to da su u logoru svakodnevno dobijali batine, svakodnevno su udarani i maltretirani. To udaranje najviše bi se dešavalo kada bi ih vodili od barake na saslušanje do ispitnog mjesta i u kontejneru i nazad te i u baraci gdje su spavali. Vojnici su ih udarali i maltretirali u svako doba dana i noći, na riječi "otvaram vrata" morali su skočiti na noge, okrenuti se licem prema zidu, staviti ruke na potiljak. Nekad su morali u takvom položaju i klečati. Maltretirani su i na razne druge načine, govorili su im »čupaj travu, beri groždje«, a nigdje ni trave, ni groždja, a nakon čega bi ih ponovo udarali. Svakodnevno su morali pjevati četničke pjesme, a organizovali su i borbu fizičkog udaranja između zarobljenika. Tako su ga natjerali da udara svog rođjaka N.M. Stavili su mu cijev u usta, a cijev je podrhtavala od njihovog pijanstva, tako da je mogao očekivati da u svakom trenutku opali. Najgori je bio B.G., koji je bio vodja i najgori ih je udarao od svih onih koji su ih udarali. Pored B.G. zapamtio je još neke koji su ih udarali, a među njima i I. zvani "k.".

L. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je uhićen dana 03. lipnja (juna) 1992. godine i odveden u Sutorinu gdje je proveo 10 dana. 10. lipnja (juna) 1992. godine je odveden u logor Morinj. Zarobljenici su udarani i u samoj baraci i van barake. Jedanput je bio izveden van barake i tamo udaran od stražara po imenu B. koji je bio vodnik – kapetan S. i koji je bio posebno okrutan, kada bi se napio. Od zadobijenih udaraca po cijelom tijelu bio je sav modar i imao je slomljena dva rebra. Za vrijeme posjeta Medjunarodnog crvenog krsta stražari su ga skrivali. Naveo je i to da je čuo za L.Š., a vidio je i tri puta zapovjednika logora M.G.. Dva puta ga je vidio kada ih je posjećivao Medjunarodni crveni krst, a treći put za vrijeme razmjene. Nakon što su mu pokazane fotografije 1 i 2 prepoznao je M.G. kao osobu prvu slijeva sa stopostotnom sigurnošću. Identičan iskaz dao je i u postupku hrvatske istrage, stim što u tom postupku u svom iskazu nije naveo koje lice ga je udaralo.

M.A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik pričuvnog sastava policije zarobljen 20.12.1991. godine i odveden u logor Morinj gdje je bio sve do 02.07.1992. godine, stim što je u međuvremenu bio prebačen i u logoru u Bileću. Kada su došli u Morinj kompletna smjena stražara je nasrnula na njih i udarala ih toljagama, kundacima i čime su se dohvatili. U Morinju su ih svakodnevno tukli, pretučen je bezbroj puta bez ikakvog razloga. Vodjen je i na lažna strijeljanja. Bezbroj puta je izudaran po bubrezima tako da mu je bila prisutna krv u mokraći zbog čega se dugo vremena liječio. Jednom je vodjen na ispitivanje koje je trajalo cijeli dan ali ne zna ko ga je ispitivao. Po izričitoj nečovječnosti pamti B.G., I. kuhara, Š.L.. B.G. je i njega kao i ostale udarao palicom, čizmom, kundakom, toljagom, a tukao bi ih u samom logoru i izvodjenjem iz logora. Isto je to činio i vojni policajac Š. L.I. kuhar bi zajedno sa stražarima ulazio u baraku i tukao ih dok se ne bi umorio, a tada bi dolazili drugi i nastavljali bi ih tući, birajući logoraše bez nekog lošeg kriterija. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo i to da ih je dolaskom u Morinj kompletna smjena stražara udarala toljagama, kundacima. U Morinju su ih svakodnevno tukli. Tjerani su da dugo stoje okrenuti licem prema zidu, a rukama na zatiljku, i da pjevaju četničke pjesme dok ih udaraju. Pojedinačno bi ih izvodili iz barake, tukli su ih i maltretirali. Kao naročito okrutnih sjeća se B.G., I.G. Zajednički su sačinili spisak dobrih i loših stražara što je napisao B.

M. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 07. listopada (oktobra) 1991. godine i to kao pripadnik Hrvatske vojske i odveden u logor Morinj. Dolaskom u logor izudaran je pendrekom od jednog stražara, a nakon toga smješten u hangar. Peti ili šesti dan nakon što je doveden u Morinj, vodjen je na ispitivanje kod mornaričkog oficira i to tri puta. Dok je ispitivan sjedio je dok mu je na jednoj ruci bila lisica privezana za neki ormar u kontejneru. Kako nije znao odgovore na postavljena pitanja oficir bi mu rekao »praviš se mangup«. Tada ga je pred njim počeo udarati stražar. Kada su mu pokazane fotografije 1 i 2 naveo je da ga ta osoba najviše podsjeća na osobu sa fotografije br. 1 i to osoba koja sjedi prvi slijeva. U sva tri navrata kada je vodjen na ispitivanje zadobijao je udarce pendrekom od strane stražara i to u prisustvu ovog oficira. Stražari su ih fizički i psihički maltretirali skoro svakodnevno i to tako što bi pri ulasku u hangar na njihov znak »slušaj vamo otvaram vrata« zarobljenici se dizali na noge, okretali licem prema zidu i stavljali ruke na potiljak glave, nakon čega bi stražari udarali koga bi htjeli. Izvodili su zarobljenike van hangara gde su ih udarali. Među stražarima je bilo i dobrih ljudi izvjesni Ž. i M. koji su bili dobri prema zarobljenicima. Od stražara koji su se najviše isticali pri udaranju bio je stražar L.Š. koji je posebno mlatio nekog zarobljenika L. Zapamtio je i I. kuhara koji je bio strah i trepet u logoru i uvijek se pojavljivao pri dodjeli hrane. Udarao je u hangaru njih zarobljenike, a pojedine je izvodio i van hangara i nad njima se iživljavao. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja hrvatske istrage stim što u tom postupku nije naveo koga je od zarobljenika Š. L. udarao.

P.J., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 15. listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik Hrvatske vojske, a nakon toga prebačen u logor Morinj. Pikom dolaska u logor on i ostali zarobljenici prošli su kroz jedan »tunel« odnosno kroz »špalir« uniformisanih osoba, gdje su ih do hangara gdje su bili smješten čitavo vrijeme udarali čizmama na nogama, pendrecima i cijevima od pušaka. Stražari su često ulazili u hangar i onda su ih postrojene uza zid i licem okrenutim prema zidu i očima prema tlu, a rukama na potiljku glave udarali kako su htjeli. Izvodili su zarobljenike i van hangara i tamo ih udarali čizmama na nogama, pendrecima i to uglavnom u predjelu rebra i bubrega. Od onih koji su ih najviše udarali i maltretirali zapamtio je osobu po imenu B.« I. kuhara i M.. Ne može svjedočiti o tome kako je izgledao I. kuhar jer ga je jedino poznao po glasu, a nije imao prilike da ga pogleda jer je on najviše vikao po logoru, a glas mu je kreštav. To je i njega i druge zarobljenike. Nije smio podizati glavu i gledati niti njega, niti ostale stražare, jer je naredba bila da

pogled bude na pod. Zapamtio je i B.G. koji je bio zapovjednik smjene stražara. Stražari su uglavnom njega slušali. Za vrijeme njegove smjene najviše su dobijali udaraca. Njega osobno nije tukao. Kada bi zarobljenike izveo iz hangara čuo je njihove krikove i zapomaganja. Na ispitivanje je vodjen više puta i svaki put je bio udaran i tokom odlaska i tokom povratka sa ispitivanja. Ispitivao ga je neki oficir koji ga nije tukao, a par puta je bio vezan sa lisicama dok je ispitivan, a u par navrata nije bio vezan. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja hrvatske istrage sa nešto manje detalja vezano za udaranje I. kuhara.

R.J., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 04.11.1991. godine kao pričuvni pripadnik ZNG-a i odveden u Morinj gdje je bio sve do 14.11.1991. godine. Dio zarobljenika je svakodnevno, a i noću premlaćivan od strane stražara i vojnika, šakama, nogama, palicama. Okrenuti ka zidu i držeći ruke na zatiljku bi bili udarani. Po nečovječnosti pamti kuhara I. koji je ljude tukao nogama, pesnicama. Tukao je i njega. Na fotografiji nije prepoznao G. a navodi da ih je čovjek po prezimenu G. psihički iscrpljivao govoreći im da su ustaše, da im je nalagao »okreni se« nakon čega bi počeli pljuštati udarci. Zna da se radi o G. jer su ga tako ostali pripadnici vojske oslovljavali kada bi njih 5-6 ušlo u baraku. Imena ostalih iz Morinja ne zna. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo i to da su u Morinju svakodnevno premlaćivani, a naročito noću i to rukama, šakama, nogama, palicama. Stražari i vojni policajci znali su da izdvoje u hangaru jednu grupu, da im narede da čučnu, sjednu, kleknu, da stoje držeći ruke na zatiljak glave, a da pri tom stalno gledaju u zid, za koje vrijeme su po leđima dobijali udarce. Ne može se sjetiti svih imena i prezimena i nadimaka, ali je dobro zapamtio dva nadimka I. kuvar i Bokser. I. kuvar je osoba visoka, debela, neuredna. Zapamtio je i poručnika po prezimenu G. koji ih je na isti način mučio i maltretirao. I drugi su ih u logoru udarali i maltretirali, ali se ne može sjetiti drugih imena, osim I. kuhara, boksera i G..

R. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 19 listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske i odveden u logor Morinj. Dva dana nakon smještaja u hangar vodjen je na ispitivanje. Na ispitivanje je sjedio, a na jednoj ruci mu je bila lisica. Kako Major nije bio zadovoljan sa njegovim ispitivanjem naredio je stražarima da ga vode nazad i tada su ga stražari udarali, a misli da je ovaj Major destikulacijom i dao znak da ga udaraju do hangara. Kada su mu pokazane fotografije 1 i 2 među njima nije poznao tog Majora. Prilikom drugog ispitivanja i vraćanja u hangar stražari su ga vodili na strijeljanje, ali ne zna imena tih stražara i pucali su mu iza leđa u zrak zbog čega je bio u šoku. Stražari su ulazili u logor uglavnom po danu, a ulazili su nekada i noću pijani. Više puta je izvodjen iz hangara od strane stražara koji su ga udarali pendrecima, čizmama i čim stignu. Od stražara i drugih ljudi koji su ih najviše mučili i udarali zapamtio je kao najgoreg, I. kuhara koji ih je uglavnom udarao kod dodjele objeda, a njega je jednom prilikom snažno udario pendrekom u predjelu prsišta tako da mu je pukla prsna kost i ostala mu je rupa koja je i dan danas vidljiva. Zapamtio je i Š.L. kojeg je od ranije poznao jer je dolazio iz Herceg Novog i prodavao poljoprivredne proizvode u Dubrovniku. Taj L. ga je jednom isprebijao i stavljao mu je pendrek pod grlo govoreći mu da kaže koliko je Srpske djece zaklao. 29. studenog (novembra) 1991. godine je napustio Morinj. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja hrvatske istrage, sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji je udaran od strane I. kuhara i Š.L., stim što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije.

- R. S. saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao civil bio na putničkom brodu, i ako je bio pripadnik MUP-a aktivni policajac - profesionalac. Krenuo je bio da obidje porodicu. Uhapšen je i ako mu nije rečeno zašto, a potom povezen do mjesta Morinj i danima je bio zatvoren sam. Nakon izvjesnog vremena je poveden do kontejnera gdje je jedan oficir vršio ispitivanje i čije prezime je bilo P. i koji je odmah pozvao dvojicu iz

vana da ga ispeglaju. Oni su ga bacili na pod, šutirali čizmama po svim djelovima tijela, a ispitivanja su se uglavnom odnosila koliko ih je u jedinici, kakvo im je naoružanje, ko je zapovijedao. Nekolika puta su ga zvali na ispitivanje i redovno je dobijao batine. Od stražara koji su ga tukli sjeća se G.B., češljao se na stranu, imao je tamno smeđu ravnu kosu, a nosio je plavu uniformu i pendrek i tukao ga je nogama uglavnom u predjelu bubrega. G.M. ga je jedanput ispitivao u kontejneru i dok ga je G. ispitivao jednom prilikom ga je P. udario šakom po glavi dok je sjedio na stolici. Osobe po imenima T.Z., L.Š., I. M. i G.I. ne poznaje. Naveo je i to da je nekoliko puta vodjen na ispitivanja i da bi redovno dobijao batine kada bi govorio istinu, a onda je shvatio da će dobiti manje batina ako mu kaže da ih je bilo 10 puta više, odnosno da ih je bilo svuda po čukama. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo, da je zarobljen u svojstvu pripadnika hrvatske policije, a zarobljen je na brodu koji je iz Dubrovnika išao prema Splitu, u Zelenici pored Kotora. Prema njemu se posebno okrutno ponašao čuvar po imenu B.G.. On ga je stalno jako tukao. G. je bio šef svih šefova i naredio je da ih stalno "griju", a to znači da ih ne smiju dati da se ohlade od batina, nego da ih stalno tuku. G. je poznavao iz vidjenja prije rata, a kada bi ga pozvali na ispitivanje nije smio reći da su ga tukli jer bi ga tukli još i više. To je doznao od kolege koji su ga takodje poznavali i kada su mu rekli da ih tuku, nakon vraćanja sa ispitivanja tukli bi ih još više.

Š.I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 15 studenog (novembra) 1991. godine kao zarobljenik doveden u logor Morinj gdje je bio do 12.12.1991. godine, te da ne zna da li je imao svojstvo civilnog ili ratnog zarobljenika. Kada je dovođen u logor prije zatvaranja u kontejner gadjali su ih kamenjem, udarali su ih palicama, psovali, vrijeđali. Morali su stajati satima sa uzdignutim rukama na potiljku. Stražali bi ih ustajali usred noći izvodili iz baraka i u hladnoći su satima morali stajati sa uzdignutim rukama. Išao je na ispitivanje. Ispitivao ga je major koji ga nije fizički zlostavljao, ali su ga fizički zlostavljali stražari jer su ga tukli kundakom od puške i palicom, rukama, nogama i pendrekom. Nikada ga nijesu tukli vrećama od pijeska po glavi i tijelu, niti su ga pak tjerali da hoda oslonjen na koljena i dlanove za koje vrijeme bi im stražari sjedjeli na leđima. Na ispitivanju u kontejneru je bio 3 puta gdje mu je major rekao da ih stražari ne smiju tući. Kada je treći put išao kod majora na ispitivanje kako mu je bilo hladno major je zapalio peć da se zagrije i donio mu je vruć čaj. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja hrvatske istrage.

S.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao izvidjač 04.10.1991. godine nakon čega je maltretiran izvođen na lažna strijeljanja, a sutradan je odveden u logor Morinj. Tokom vožnje tukli su ih dvojica vojnih policajaca šakama i pendrekom, a od udaraca koje je zadobio bio je u stanju polusvijesti. Na ispitivanje u kontejner je vodjen desetak puta, a ispitivanju je prethodilo zastrašivanje, zadavanje udaraca od strane vojnih policajaca, a ispitivao ga je mornarički oficir po činu kapetan crne kose. Prilikom ispitivanja jedna ruka mu je bila vezana za zid iznad glave. Nakon izlaska iz Morinja od drugih logoraša čuo je da bi to mogao biti M.G. Ako ispitivač ne bi bio zadovoljan signalizirao bi vojnim policajcima da ga počnu tući što su i činili tu u kancelariji pred ispitivačem i prilikom odvođenja u baraku. Batine su bile redovite prilikom svakog odvođenja na ispitivanje. Po nečovječnosti se isticao kuvar za koga je kasnije saznao da se zove M. koji je njih logoraše tukao nogama, rukama, daskom, a njega su često dovođili kada je trebalo logoraša omekšati prije ispitivanja. L.Š. je postupao identično i tukao logoraše koji bi trebali biti vodjeni na ispitivanje. Tukao je i njega kada ga je vodio na ispitivanje. L. je bio vojni policajac. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo da se ne sjeća svih detalja, jer je u Morinju bio u polusvijesti zbog batina koje je prethodno dobio. Petnaestak puta je vodjen u kontejner na ispitivanje. Jedna ruka mu je bila vezana lisicom za verigom koja je bila na zidu. Ispitivala su ga dva islednika. Jedan od njih je bio čovjek srednjih godina, krupniji sa brcima, prosjede crne kose, češljao se na stranu, a jednom prilikom mu je

rekao da u Dubrovniku ima ženu i djecu. Nijesu ga tukli za vrijeme ispitivanja, ali je redovno tučen prilikom vođenja i vrćanja sa ispitivanja. Kada bi smatrali da ne govori istinu stavljali bi ga po dva dana u samicu.

Š.L. saslušan u svojstvu svjedoka naveo je da je kao pripadnik Hrvatske vojske 09. listopada (oktobra) 1991. godine zarobljen i odveden u logor Morinj, a kada je izlazio iz vozila udaran je sa svih strana zbog čega je izgubio svijest. Više puta je ispitivan, a njega je ispitivao Major za koga su kasnije govorili da je musliman. Prilikom odvođenja na ispitivanje ruke su mu bile svezane lisicama, a za čitavo vrijeme čuvari su ga udarali sa cijevima po tijelu. Prilikom jednog takvog ispitivanja ovaj major ga je toliko pretukao pendrekom da je ovaj pao u nesvijest. Najviše ih je maltretirao I. kuhar koji ih je za vrijeme objeda udarao u baraci, a znao bi ih izvesti i van barake i tući ih šakama, nogama i sa kačicom. Zna osobu po imenu Š.L. koji je isto tako udarao njih zarobljenike, ali se najviše isticao po tome što im je prijetio da će ih ubiti, zaklati i slično. M.G. je sretao u logoru prilikom njegove kontrole u logoru. Sa njim nije imao nikakav kontakt niti ima saznanja o njegovim aktivnostima. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja hrvatske istrage, što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije.

- T.R., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je kao pripadnik ZNG-a zarobljen 05.10.1991. godine, nakon čega je doveden u logor Morinj gdje je bio sve do razmjene 14.12.1991. godine. Kada je vođen na ispitivanje stražari su ga tukli nogama, šakama, pendrecima, kundacima, nalagali su im da čučnu i u tom položaju su ih udarali čizmama u predjelu ledja. Ne zna imena stražara koji su se nad njima izživljavali, ali zna I. kuhara koji je bio snažan i krupan čovjek i koji je prilikom djeljenja hrane jednom prilikom i njega udarao kutlačom i šakama, a to je radio i drugima. U postupku vođenja hrvatske istrage, naveo je i to da je zapamtio I. tzv. K., koji je bio krupan i snažan, debeo čovjek i udarao bi ih kutlačom i šakama prilikom dodjele hrane.

V. I. sin pok. V. saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je kao dobrovoljac HV-a zarobljen 8 listopada (oktobra) 1991. godine i doveden u Morinj kada je prilikom silaska iz kamiona usledjelo udaranje nogama u predjelu rebra, a kojom prilikom mu je slomljeno jedno rebro i tri nastavka pršljena. Najgori za zarobljenike je bio I. kuvar koji je tukao zarobljenike, izvodio bi iz barake 5-6 zarobljenika, on skupa sa oficirima koga su zvali I. i tukli bi ih do te mjere da su ih morali napola nositi natraga u baraku, a jednog od zarobljenika kapetana L.a najviše je mlatio Š. L. i prijetio mu da kada prodje rat ni jedan Konavljani neće smjeti u Crnu Goru. Jednom prilikom Š. L. ga je vodio kod doktora, ali ga nije tukao. U postupku vođenja hrvatske istrage naveo je i to, da je I. kuhar dosta udarao zatvorenike i to najviše, ali da njega nije udario nikada.

- V.- N. N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 06. listopada (oktobra) 1991. godine kod obiteljske kuće i odveden u logor Morinj. Skupa sa njim su bili zarobljeni N. M. i M. Đ. Odmah po dolasku u logor izvršena je pretraga njihove odjeće i odnijeto im sve što su kod njih našli bilo od novca, satova i sl, a onda su ih udarali pendrecima, čizmama na nogama nakon čega su ih ugurali u jedan hangar. Tri puta je ispitivan od strane jednog majora čije ime i prezime ne zna. Za vrijeme ispitivanja nije bio vezan, a za vrijeme ispitivanja ga niko nije udarao, a nije udaran ni prilikom odvođenja ni dovodenja sa ispitivanja. Stražari su ih udarali u samom hangaru i danju i noću, a nakon njihovog ulaska oni bi se morali postrojiti uza zid sa rukama na potiljku glave i licem okrenuti prema zidu tako da nijesu mogli vidjeti ko ih udara. Tako je i on u nekoliko navrata izudaran. Od onih koji su se najviše isticali u udaranju zarobljenika su bili I. kuhar, Š. L., B. i stražar S. Nakon što su mu pokazane fotografije 1 i 2 nije mogao prepoznati osobe koje se na njima nalaze. Identičan iskaz je dao u postupku vođenja hrvatske istrage na zapisniku

od 15.12.2006. godine, stim što je na fotografijama koje su se nalazile u tom sudskom spisu prepoznao Š.L., a na slici na kojoj piše M. G., prepoznao je kapetana koji se u logoru prema njegovoj procjeni ponašao kao šef smjene, ali da ne zna kako se zove. U postupku vođenja hrvatske istrage na zapisniku od 15.02.1994. godine je naveo da su ga u Morinju tukli kao i ostale. Bez ikakvog razloga izvodili bi nekog od zatvorenika i tukli bi ga.

Z. I. saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao civil i odveden u Morinj gdje je vođen na ispitivanje i prilikom odlazaka na ispitivanje od strane stražara je udaran kundakom po leđima, a poznato mu je da se siledžijski ponašao vojni policajac Š. iz Sutorine. M.G. vidio je tek prilikom razmjene. U postupku vođenja hrvatske istrage naveo je i to, da je dobro zapamtio da je u udaranju i maltretiranju prednjačio između ostalih vojni policajac Š. iz Sutorine.

Ž. I., saslušan u svojstvu svjedoka, u bitnom je naveo, da je 03. lipnja (juna) 1992. godine zarobljen u svojoj obiteljskoj kući nakon čega je odveden u Sutorinu, a dana 14.08.1992. godine u Morinj u kom logoru su ih svakodnevno tukli i to najviše kada su ih vodili na ispitivanja. Posebno se po nečovječnosti sjeća stražara B. čije prezime ne pamti i koji ga je udario pendrekom, kundakom, čizmom i od kojih udaraca mu je ostao ožiljak na desnoj lopatici. B.G. je mršav muškarac visok između 182 i 185 cm, težine oko 75 kg. a nadimak mu je bio "lepi B.". Druga imena ne zna. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo i to da su u logoru svakodnevno udarani, a da je u udaranju i maltretiranju njih zarobljenika najviše prednjačilo lice po imenu B. čijeg se prezimena ne sjeća.

V.Đ., od oca N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 09.10.1991. godine, kao pripadnik rezervnog sastava Zenga i da je odveden u logor Morinj, da ga je sačekao čovjek za koga su kazali da je bokser i isprebijao ga je. I. kuhar je zarobljenike udario kutlačom i to metalnom sa kojom je stavljao grah u porcije. Kada bi kuhar pitao »ima repete, ko će« jednom prilikom ga je pozvao i čim mu je prišao kuhar mu je opsovao majku i rekao mu »hoćeš li repete jeli« i udario ga po glavi tom metalnom kutlačom. Vojni policajac L.Š. bi dolazio u baraku i u vrijeme kada bi se dijelila hrana i u vrijeme kada bi pijan dolazio i tada bi se okomio na neke logoraše i njih isprebijao tako da je i njega na isti način istukao puno puta, a tukao ga je pendrekom, nogama i pesnicama. Nakon što su mu pokazane fotografije na fotografiji br. 1 prepoznao je osobu koja stoji i piše kojeg su u logoru zvali I. On njega nije dirao, ali je druge logoraše tukao, dok ostale na slici ne prepoznaje. U postupku vođenja hrvatske istrage je naveo i to da se u Morinju tuklo bez ikakvog razloga i u svim prilikama, kako bi kome došlo na pamet u baraci i van barake. Po brutalnosti je zapamtio kuhara koji se zove I. Kao posljedice batinjanja ima natučena rebra i oštećenje kičme.

L. N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 05.10.1991. godine kao pripadnik Hrvatske vojske u Čilipima. Odmah su ga htjeli strijeljati što je spriječio jedan potpukovnik koji ga je i doveo u Morinj i rekao im da ga ne diraju. Bez obzira na te njegove riječi u logoru su ga tukli. Ispitivao ga je kapetan korvete crni, niži bez brkova, starosti oko 40 godina i povratkom sa ispitivanja udaran je, a za vrijeme boravka u logoru su često tukli kako njega tako i druge. Iz logora je izašao 12.12.1991. godine, a u bolnicama Splitu, Zagrebu i Varaždinu bio je sve do kraja osmog mjeseca 1992. godine. Posledicama boravka u logoru zadobio je invalidnost od 60 %, a od udaraca u glavu došlo je do povreda mozga koje su vidljive na CT-u.

Đ.P., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je 03.09.1991. godine zarobljen u svojoj kući u Radovčićima i istog dana odveden u Morinj. Čim je došao odmah su ih tukli. Kasnije za vrijeme boravka u logoru tukli su ih bez razloga. Poručnik kome ne zna ime udario

ga je kundakom za vrat i ozlijedio mu kičmu a udario ga je i pendrekom po ruci zbog čega mu je bio otečen zglob. U logoru je bio 55 dana, a ispitivao ga je potpukovnik koji je bio visok i plav. Od stražara u logoru prepoznao je Š.L. koji je tukao redom skoro sve zarobljenike.

B.B., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je njegov dundo, odnosno očevoj brat B.B., rođen 1914. godine bio zarobljen i boravio u logoru Morinj i da je isti umro u februaru 1992. godine ubrzo po povratku iz logora Morinj.

B. B. saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 21. svibnja (maja) 1992. godine kao zapovjednik ratne policije, nakon čega je odveden u logor Bileća gdje je bio 3-4 dana, a nakon toga prebačen u logor Morinj sa još nekim zarobljenicima. Prilikom dolaska u Morinj morali su proći kroz jedan špalir ljudi gdje su ih uniformisane osobe udarale čime su stigle, čizmama, nogama, kundacima od pušaka, pendrecima i sl. Dok se nalazio u hangaru u isti su ulazili stražari i udarali su ih čime bi stigli, a izvodili bi ljude iz hangara tamo bi ih isprebijali i ponovo vratili u hangar. Jedne prilike su ga vodili na strijeljanje tako što je lice čije je ime zapamtio, a zvao se B.G. izdao naredbu za njegovo strijeljanje, a nakon date komande dvojica su iz oružja rafalno opalili iznad njega. B.G. je zapamtio jer mu se on sam predstavio i pitao ga, ako ostane živ hoće li ga tražiti posle rata, a on kako se bio pomirio sa svojim životom mu je rekao da hoće. G. je bio okrutan kako prema njemu tako i prema ostalim zarobljenicima. On je bio šef jedne smjene stražara, a predstavio mu se kao poručnik. Njega su spasila dva čovjeka u logoru i to upravnik logora G. i jedan K. O. jer su ga jednog dana pozvali u kontejner i pitali ga zašto ga tako zlostavljaju i udaraju, pa im je on rekao da to rade zbog toga što je on bio zapovjednik policije, pa su mu tada njih dvojica rekli da bude miran i da će svi otići na razmjenu jednog dana i tada mu je G. rekao da je svjestan da će on jednog dana kao upravitelj logora odgovarati za zločine njegovih budala koje prave nad zarobljenicima. Tada su mu obećali da će ga oni nadzirati i da ga više niko neće tući pa je G. pozvao G.B. sa još dvojicom, trojicom stražara i izričito im rekao da ga više ne smiju udarati i zaista je poslije toga drugačije tretiran i ako je i nakon toga ponekad udaran. Zahvalan je što je živ G. i K. O. U logoru je bio sve do 14. kolovoza (avgusta) 1992. godine. U postupku vođenja hrvatske istrage je dao identičan iskaz.

F.M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 15.10.1991. godine u Cavtatu kao aktivni policajac i odveden u logor Morinj u noćnim satima. Kada je izašao iz vozila zadobijao je udarce po glavi i tijelu od kojih udaraca je pao na tlo, ali nije vidio ko ga udara i sa čim ga udara. Više puta je vođen na ispitivanje, a ispitivao ga je kapetan sa brkovima. Za vrijeme ispitivanja obje ruke su mu vezane sa lisicama, a dok ga je ispitivao kapetan ga nije udarao, ali je prilikom odvođenja na ispitivanje i vraćanja sa ispitivanja udaran od strane stražara. Zbog udaraca koje je zadobio u Morinju ima velike poteškoće, tako da svakodnevno pije više tableta za bolove i smirenje. Stražari su ih udarali i u hangaru, a izvodili su ih i iz hangara i tamo ih udarali.

M. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 26.06.1992. godine u svojoj obiteljskoj kući nakon čega je poveden u Cavtat, a potom u Morinj gdje je zadržan do 15.08.1992. godine. Dok je bio u logoru premlaćen je 19 puta a više puta je lakše i udaran. U hangaru su ulazili stražari i premlaćivali ih, a najgora je bila osoba koju su zvali poručnik sa kojom su išla dva vojnika koja bi ih mlatili. Dva puta je vođen na ispitivanje kod kapetana I. koji ga nije udarao, ali su ga udarali drugi stražari kojima je on davao mig da ga udaraju. Kada je jednom prilikom rekao stražaru koji je udarao jednog od zarobljenika i pitao ga kako bi se on osjećao da mu mlad čovjek udara tako oca kao što on udara njih, ovaj stražar ga je tako jako udario kundakom od puške u predjelu vrata i rekao mu »šuti ustašo«. Ne može se sjetiti ni jednog imena i prezimena stražara koji su ih udarali.

P. A. saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 15.10.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske, i odveden u Morinj gdje je smješten u hangar jedinicu. Izlaskom iz marice pa do hangara uniformisana lica su ih udarali kundacima od puške. Nakon petnaestak dana prebačenje u hangar br. 2 gdje je ostao sve dok nije napustio Morinj 12. decembra 1991. godine. Dva puta je vodjen na ispitivanje. Ispitivao ga je oficir kome ne zna ime ni prezime, a za vrijeme ispitivanja sjedio je na stolici, ruke mu nisu bile vezane, a dva stražara su mu bila iza leđa. Tokom dovodjenja na ispitivanje i vraćanja sa ispitivanja stražari su ga udarali kundakom ili sa cijevom od puške u predjelu leđa. Ne može se sjetiti imena stražara koji su ih tukli samo zna da je u udaranju sudjelovao neki kuhar. Stražari su ulazili u hangare i po danu i po noći, oni bi morali ustati, okrenuti se leđima prema zidu, staviti ruke na potiljak, a pojedine zarobljenike su izvodili iz hangara i tamo ih udarali. Njega nisu izvodili van hangara, ali jesu njegovog brata L.

Č.B., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 15.11.1991. godine u ambulanti Doma zdravlja, gdje radi kao vozač, a potom je odveden u Morinj gdje je smješten u kontejner. Prilikom izlaska iz vozila nije udaran. U kontejneru je ostao jednu noć, a sutradan je išao na ispitivanje nakon čega je prebačen u skladište zvano trojka. Nakon tri dana je prebačen u skladište zvano dvojka. Dok je bio u skladištu nije udaran, ali su zato udarani drugi zarobljenici. Vojnici bi ulazili u skladište postrojili bi ih licem okrenuti prema zidu sa rukama na potiljku, a onda čuješ udarce i jauke, a nijesu se smjeli okretati da vide ko ih udara. Zarobljenici su udarani i prilikom odvođenja na ispitivanje i povratka sa ispitivanja. On je jedan put vodjen na ispitivanje i tom prilikom je udaran, a udarani su i prilikom odlaska u WC pa su trpjeli da ne idu u WC da ne bi dobili udarce. Spavali su u skladištu sa jednom dekom ispod i jednom dekom na sebi na niskoj temperaturi. Tjerali su ih da pjevaju četničke pjesme, a od nadimaka vojnika se sjeća samo boksera i kuhara a sjeća se i osobe po imenu M. koji im je pomagao i donosio cigarete. Razmijenjen je u 12 mjesecu 1991. godine.

R.A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 08.10.1991. godine u mjestu P. dok je bio u gostima kod sestre. Istog dana u noćnim satima odveden je u logor Morinj. Prilikom izlaska iz auta dok su ih vodili u baraku čuvari su ih udarali rukama, nogama i drugim nepoznatim predmetima. Jedan put je vodjen u kontejner na ispitivanje i to pred sam izlazak iz logora. Čuvari koji su ga sprovodili na ispitivanje su ga udarali do kontejnera. Na svaki ulazak stražara morali su ustati na noge, staviti ruke pozadi glave i licem se okrenuti prema zidu. Ne zna ime i prezime ni jednog od neprijateljskih čuvara koji su ih tukli, odnosno tjelesno i psihički ih maltretirali.

K.N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 05.10.1991. godine pri povratku iz vinograda do kuće i odveden je u logor Morinj, gdje je smješten u jednu baraku u kojoj je bilo još 26 lica iz Konavala. Udarali su ih, ali on ne zna ko, jer po imenu i prezimenu ne zna imena čuvara koji su ih udarali. Osmi dan od dolaska u Morinj pustili su ga da ide kući stim da se svaki treći dan morao javljati u zapovjedništvo neprijateljske vojske, što je i činio.

Š.N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 30.10.1991. godine kao civil u Cavtatu. Dana 01.12.1991. godine noću je doveden u logor Morinj. Dolaskom u logor izveli su ih iz vozila i udarali ih nogama, rukama i pendrecima, pa je zadobio više udaraca nogom u predjelu rebra usled kojih udaraca su mu dva rebra slomljena nakon čega su ih odveli u kontejner od lima. Sutradan je vodjen na ispitivanje. Tokom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja niko od stražara ga nije udarao. Ispitivan je od strane nepoznatog oficira sa brkovima, a misli da je po činu bio kapetan. U prostoriji u kojoj je ispitivan

nije udaran. Nakon ispitivanja ponovo je vraćen u kontejner u kome je proveo 8 dana, nakon čega je prebačen u hangar br. 1. gdje je bilo još 115 zarobljenika. U tom hangaru je proveo sve do 12.12.1991. godine kada je razmijenjen. Kada bi stražari povikali »otvaram vrata« morali bi skočiti na noge, okrenuti lice prema zidu, staviti ruke pozadi glave, a pri svakom ulasku u hangar neko od zarobljenika je udaran i ponižavan. Stražari bi izvodili pojedine zarobljenike iz hangara, udarali ih, a potom vraćali u hangar. Jednom prilikom kada je jedan od zarobljenika htio zadržati žlicu, a kada su to stražari utvrdili izvodili su van hangara jednog po jednog zarobljenika i udarali ih. Ne poznaje po imenu i prezimenu čuvare i njihove zapovjednike, jer oni nikada nisu govorili imena i prezimena nego su kontaktirali po nadimcima, ali je ipak zapamtio trojicu ljudi koji su se isticali u udaranju i psihičkom maltretiranju i to boksera P., Š.L. iz Sutorine koji je najviše tukao i maltretirao N. L. iz Župe govoreći mu da je on izdao srpstvo i osramotio njegovo prezime, te i I. kuvara koji je kod svakog objeda udarao nekog od zarobljenika.

M.P., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 16.10.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske u Platu i u sumrak istog dana odveden u Morinj gdje su ih udarali ko je stigao i sa čim je stigao, nakon čega su ih ugurali u jedan kontejner, samicu gdje je proveo 9 dana. Deveti dan je poveden na ispitivanje, nakon čega je smješten u hangar br. 1. gdje je ostao sve do izlaska iz logora 12.12.1991. godine. U hangaru su imali dvije kante u kojoj su mokrili, a veliku nuždu je imao tek 32-i dan. Dok su se nalazili u hangaru u njega su upadali stražari i vojna policija i udarali su koga su stigli, a on je sam više puta udaran. Stražari i vojni policajci su pijani dolazili u hangar i uz poziv »slušaj vamo otvaram vrata« morali su skočiti na noge, okrenuti se licem prema zidu, sa rukama pozadi glave, a oni bi se onda iživljavali na nekome od njih. Izvodili bi zarobljenike iz hangara van, udarali ih i tako izudarane vraćali nazad. Njega nisu izvodili van. Dva puta je vodjen na ispitivanje i uvijek je i u odlasku i povratku udaran od strane stražara. Udaralo ga je lice zvano »bokser«. Zapamtio je po isticanju u udaranju i I. kuhara koji je najviše udarao Š. i to svaki dan prije objeda ili poslije objeda. Ne može se izjasniti o drugim imenima stražara koji su ih udarali, a udarali su ih gotovo svi osim M. P. i R. B.

B.Đ., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 03.10.1991. godine kao civil, u mjestu Lovorno, a narednog dana odveden u Morinj gdje su ih po dolasku skinuli gole ispred hangara, potom im naredili da udju u hangar za koji je kasnije saznao da se zove dvojka. Kad su ih ugurali u hangar dali su im da se obuku a onda su ih stražari udarali pendrecima i nogama. Jedan od narednih dana vodjen je na ispitivanje kod majora koji je prema njemu bio uljudan. Prilikom vodjenja na ispitivanje i vraćanja nazad stražari su ga udarali cijevima od puške, prebili su mu ledja a on je morao hodati ispred stražara sa uzdignutim rukama iznad glave. Bilo je slučajeva da su ih izvodili van hangara i tamo ih udarali a potom ih vraćali nazad a oni u hangaru su mogli čuti kako zarobljenici dobijaju udarce i njihovo jaukanje od bolova. U logoru je više puta udaran bez ikakvog povoda. Ne može se sjetiti imena i nadimaka stražara koji su ga tukli. Logor je napustio 12.12.1991. godine.

L.K., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen početkom oktobra 1991. godine kao civil i odveden u Morinj gdje je bio do 28.11.1991. godine. Dok je bio u logoru nisu ga tukli ni stražari ni druge uniformisane osobe osim jednog puta kada je van hangara zadobio udarac u predjelu zadnjeg dijela glave. Jedan put je vodjen na ispitivanje kod oficira L. koji je bio korektan i tokom ispitivanja nije bio vezan. Stražari koji su ga vodili na ispitivanje nisu ga udarali, a nije udaran ni po povratku sa ispitivanja. Stražari su udarali druge zarobljenike, a naročito mladje ljude. Uglavnom su ih izvodili van hangara i tamo

ih premlaćivali, a oni bi u hangaru čuli udarce i jauke. Među tim koji su udarali zarobljenike zapamtio je I. kuhara koji je jednom prilikom zarobljenika P. koji mu je tražio repete kutlačom tako snažno udario u glavu tako da je on ošamućen izletio kroz vrata van hangara.

M.R., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 07.08.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske i odveden u logor Morinj. Izlaskom iz vozila vojnici su ga bacili na tlo i počeli ga udarati pendrecima, kundacima po svim djelovima tijela, a nakon toga su ga ugurali u hangar br.1. gdje je ostao sve do 12.12.1991. godine kada je razmjenom doveden u Cavtat. Uvjeti u logoru su bili teški, hrana nikakva. Jedanput je vođen na ispitivanje kod potpukovnika. Stražari koji su ga vodili na ispitivanje su ga udarali. U samom hangaru često su udarani od strane stražara i to kasno noću, a svaki njihov ulazak je najavljivan sa riječima »slušaj vamo, otvaram vrata« pa bi se morali podići, okrenuti prema zidu, sa rukama na potiljku glave, a onda bi stražari udarali koga bi htjeli. Pojedine zarobljenike su izvodili i van hangara i udarali ih. Najviše su udarali M. K., Z. B., B., S. M. i dr. Njega su na takav način jednom izveli i premlatili. Od lica koji su ih udarali jedino je zapamtio I. kuhara jer je bio najžešći u udaranju i Š.L. koji je najviše muka zadao zarobljeniku L. koji je ležao pored njega i koga mu je bilo toliko žao da je čak poželio da jedanput ide da primi batine umjesto njega. Nakon posjete Međunarodnog crvenog krsta uslovi su se poboljšali. Kada je napustio Morinj po stomaku i leđima imao je 30 modrica od zadobijenih udaraca.

S.M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 10.10.1991. godine kao civil kod svoje kuće i odveden u Kumbor a sutradan u Morinj. Dolaskom u logor i izlaskom iz vozila smješten je u hangar i tom prilikom ga nijesu udarali ni stražari ni druge uniformisane osobe. Nakon mjesec dana vođen je na ispitivanje kod oficira gdje je sjedio i nije bio vezan. Prilikom vođenja na ispitivanje nije udaran od strane stražara. Svaki ulazak stražara u hangar najavljivali su sa »otvaram vrata«. Oni su se morali ustati na noge i okrenuti se licem prema zidu i držati ruke na potiljku, a stražari bi udarali koga bi htjeli. Izvodili bi zarobljenike iz hangara i tamo ih dobro izudarali a potom ih vraćali u hangare. Njega nijesu izvodili iz hangara i udarali ga, a samo jedan put je dobio udarac sa kundakom u rame dok se nalazio u hangaru i nekoliko puta udarac nogom ali je sve to bilo ništa u odnosu na udarce koji su zadobijali drugi zatvorenici. Sjeća se da su M. H. i M. B. toliko isprebijali da se nijesu mogli ustati i koga je izudaralo lice koga su zvali bokser i jedan kuhar kome je bila specijalnost da izvede zarobljenika van hangara i tamo ga isprebija. Zapamtio je i L. za koga se govorilo da je iz Sutorine a koji je naročito udarao N. L. govoreći mu tokom udaranja da je osramotio njegovo pleme. U Morinju je bio do 12.12.1991. godine. Uvjeti života u hangaru su bili loši, a popravili su se dolaskom predstavnika Međunarodnog crvenog križa.

B.Ž., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen kao civil 20.11.1991. godine odveden u logor Morinj gdje su dolaskom po njima pljuštali udarci od uniformisanih osoba čizmama, rukama, kundacima od pušaka nakon čega su smješteni u limeni kontejner na kojim nije bilo otvora za zrak ni struje ni vode ni WC-a gdje je proveo dvije noći. Drugog dana nakon dolaska u Morinj vođen je na ispitivanje kod majora ili pukovnika koji se zvao D. Kod istog je vođen dva puta. Na ispitivanju je bio korektan, a stražar koji se nalazio iza njega ga je udario više puta po leđima i rukom po glavi jer nije bio zadovoljan njegovim datim odgovorima. Oficir je upozorio stražara da ga više ne udara. Nakon drugog ispitivanja odveden je u hangar dvojka gdje je ostao sve do 12. decembra 1991. godine kada je razmijenjen. Dok je boravio u hangaru niko ga nije udarao. Čuvari su izvodili druge zarobljenike van hangara, tamo ih udarali, a među zarobljenicima se pričalo da ih udaraju I. kuhar i Š. L.

U.L., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 03.juna 1992. godine u obiteljskoj kući nakon čega je odveden u Sutorinu gdje je bio 7 dana, a potom u logor Morinj. Dolaskom u logor prislonjen je na zid nakon čega su ga vojnici udarali kundacima od pušaka i vrećama u kojim se nalazio pijesak a kada su ih dobro izudarali odvedeni su u kontejner od lima gdje je boravio 7 dana, a za koje vrijeme su tri puta dolazili vojnici i udarali ga. Nakon 7 dana je prebačen u baraku. Na ispitivanje je vodjen jedan put u kontejner. Dok je bio u baraci nijesu ga udarali osim u prolazu dva puta lagano nogom ili palicom, ali su za to udarali mlađe osobe. Te mlađe osobe bi izvodili van i tamo ih udarali i vraćali isprebijane. Vojnici bi noću ulazili u barake i na riječi »otvaram vrata« morali bi ustati, staviti ruke na potiljak, glave okrenuti prema zidu, nakon čega bi ih udarali po leđima tako da oni ne vide ko ih udara, ali se poprijeko moglo vidjeti očima kada udaraju nekog drugog. Ne sjeća se imena lica koji su ih udarali izuzev nekog B. koji je imao zlatni zub u gornjoj vilici i koji bi ulaskom u baraku pitao iz svega glasa »tko mene voli« a ako bi neko rekao da ga voli prišao bi i ubio boga u njemu. Prije ručka su ih tjerali da se krste sa tri prsta i da pjevaju četničke pjesme.

B.I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen kao član kriznog štaba u Cavtatu i odveden u logor Morinj u večernjim satima. Izlaskom iz vozila morao je proći kroz dva reda neprijateljskih vojnika kada su dobijali udarce pendrecima, rukama, nakon čega je smješten u kontejner odakle je vodjen na ispitivanje a potom smješten u skladište br. 3. Jedno vrijeme je bio u četvorci i u jedinici. U Morinju je bio 65 dana a 18 dana neprekidno je bio u samici. U samici mu je bilo strahovito hladno jer se nije imao čime pokriti. Ispitivanje mu je trajalo oko 15 dana, a vodjen je na ispitivanje u kontejner. Tada je uglavnom dobijao udarce i batine od strane stražara koji su ga vodili, ali se njihovih imena ne može sjetiti izuzev jednog M. koji se najviše isticao u njegovom udaranju. Ispitivao ga je T.Z. ali ga nije udarao. Tokom boravka u Morinju stražari su ih maltretirali na razne načine tako što bi na samice bacali bombe što bi stvarali veliku buku i strah. Svaki ulazak u kontejner bio je propraćen riječima »otvaram vrata« i zatvorenici bi tada morali skakati, okretati se prema zidu sa rukama na potiljku a onda bi ih stražari udarali. Morinj je napustio 13.12.1991. godine. Maltretiranje u Morinju je trajalo sve do 7-8 dana prije razmjene.

M.I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 22.10.1991. godine i odvezen u logor Morinj. Silaskom iz kamiona poveden je u baraku br.2. skupa sa ocem. Vodjen je na ispitivanje kod nekog kapetana, a prilikom vođenja na ispitivanje stražari ga nisu udarali. Nakon 15 dana ponovo je vodjen na ispitivanje. Dok je kapetan bio van stražari su ga udarali, a potom su ga i odvojili od oca i prebacili u baraku br. 1. Osim tog dana kada je prebijen od strane stražara još jednom je dobio udarce dok je bio u baraci kada je posle obroka nedostajala jedna žlica, pa je od zapovjednika stražara boksera ispitujući gdje se žlica nalazi izudaran i to van barake. Stražari su svaki dan u baraci i van barake udarali Z. B. i Š. Oca su mu pustili iz logora prije njega, a on je razmijenjen 12.12.1991. godine. I. kuhar bio je okrutan prema zarobljenicima i znao je kako njega tako i ostale zarobljenike udarati kutlačom po glavi. Bilo je dobrih stražara koji su bili korektni. Kapetan koji ga je ispitivao nezadovoljan odgovorima pozvao bi stražara koji bi ušao unutra izveo ga van i tamo ga udarao šakama, a potom ga vratio u kontejner gdje bi kapetan nastavio ispitivanje.

M.A. saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen kao civil 24.10.1991. godine i odveden u Morinj i smješten u baraku br. 2. Vodjen je na ispitivanje kod potpukovnika G. koga je inače poznavao od ranije. Za vrijeme ispitivanja kroz staklo na kontejneru vidio je kako vani prolazi M. G. koga je od ranije poznavao jer je

radio u Kuparima kao oficir bezbjednosti. U logoru je bio do 27.11.1991. godine. Za vrijeme boravka u logoru dva puta je premlaćen i to jednom u baraci dok je stajao i licem bio okrenut prema zidu i sa rukama iza glave kojom prilikom je udaran nogama, rukama i kundakom od puške od strane 5-6 stražara, a dva puta je udaran sa nogama i puškom dok je iz barake išao u WC. Od svih stražara koji su se isticali u udaranju zapamtio je ime Š. koji je uvijek bio pijan i I. kuhara.

Š. N. saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom naveo, da je zarobljen 28 ili 29.10.1991. godine u Cavtatu, kao pričuvni policajac, gdje je ostao 7 ili 8 dana, nakon čega je odvezen u Morinj. U logoru Morinj su došli noću, kada su prošli kroz špalir i za to vrijeme dobijali udarce, šakama, nogama, kundacima, pendrecima. Bilo ih je 13 i svi su ugurani u kontejner. Sjutradan je vodjen na ispitivanje kod kapetana brka I klase, nakon čega je smješten u baraku br. 2. Stražari koji su ga vodili na ispitivanje su ga zaustavili kod nekog potoka desetak metara od kontejnera gdje je ispitivan i tu su ga životinjski udarali šakama, čizmama u predjelu rebra i prepona. Dok se nalazio u baraci nijesu ga udarali, ali su udarali druge zarobljenike. Na njihov ulazak u baraku, morali su skočiti na noge, staviti lice prema zidu i ruke pozadi glave, a onda bi stražari udarali koga bi htjeli. Pojedine zarobljenike su izvodili van barake i tamo ih udarali, što su radili sa I. K. G. N. U udaranju su se najviše isticali bokser iz Nikšića i Š. L. Kao dobre stražare zapamtio je M. i R.

M. N. saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen kao pripadnik hrvatske vojske 16.10.1991. godine, kada je preko Kumbora odveden u Morinj. Dolaskom u Morinj udarani su rukama, nogama, pendrecima, kundacima od puške. Nakon toga odvedeni su u kontejner od lima koji su zvali samica. Sjutradan je vodjen na ispitivanje. Stražari koji su ga vodili od kontejnera do tog mjesta gdje je ispitivan nijesu ga udarali, niti ga je udarao major koji ga je ispitivao. Za vrijeme ispitivanja ruke su mu bile vezane. Ponovo je vraćen u kontejner, a sutradan je ponovo vodjen na ispitivanje, nakon čega je odveden u hangar jedinicu. U hangaru je više puta dobio udarce od strane stražara, kada bi u grupi ušlo njih 4-5 i udarali bi koga bi željeli. Na povik "slušaj vamo, otvaram vrata", morali su skočiti na noge, okrenuti se prema zidu sa rukama na potiljku, a onda bi stražari udarali koga bi htjeli. Jedino ih nijesu udarali stražari M. i R. Od onih koji su ih udarali zapamtio je I. kuhara koji ih je uglavnom udarao za vrijeme objeda i poslije objeda bi ih izvodio iz hangara i udarao ih velikom kutlačom. Zapamtio je Š.L. koji je naročito udarao zarobljenika N. L. koji je imao ležaj do njega i tokom udaranja bi mu govorio da ga udara iz razloga što je osramotio njegovo prezime.

A. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 19.10.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske u Cavtatu i odveden u Morinj. Nakon izlaska iz vozila udaran je nogama i drugim predmetima, ali ne zna ko ga je udarao jer je bila noć i morao je držati glavu pognutu prema tlu kao i ostalih 12 zarobljenih. Uveden je u hangar jedinicu u kome je bio sve do 20. decembra 1991. godine, kada je napustio logor. Više puta je vodjen na ispitivanje i ispitivao ga je oficir ali ne zna koji. Tokom ispitivanja bio je vezan žicom, a prilikom vodjenja na ispitivanje stražari što su ga udarali. Oficir koji ga je ispitivao rekao je stražarima koji su ga vodili da ga mogu obraditi i tući na putu do hangara. U hangaru nikada nije udaran, ali jeste izvodjen iz hangara i udaran i u tom udaranju najviše su se isticali I. kuhar i Š.L. koji je naročito udarao N.L. jer mu je ovaj osramotio prezime. Čuo je da je zapovjednik logora M. G. ali on to ne zna. Životni uslovi u hangaru su bili jako loši, a hrana nikakva. Kao posledicu boravka u logoru ne može spavati noću i osjeća bolove u predjelu desnog bubrega.

K. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 06.11.1991. godine kao civil u Čilipima i odveden u Morinj kada im je naredjeno da kleknu ispred hangara i da gledaju u zemlju a kada je podigao glavu od stražara je dobio čizmu u predjelu desnog bubrega. Nakon 10 dana boravka u hangaru jedinica prvi put je vođen na ispitivanje kod potpukovnika koji ga je ispitivao 5 sati. Ispitivan je ponovo nakon 10 do 15 dana, a ispitivanje je trajalo sat i po. On nije često udaran kao ostali zarobljenici. Sjeća se da je dva puta udaran sa nogom dok je išao u improvizovani poljski WC. Stražari bi izvodili pojedine mladje ljude iz hangara tamo bi ih udarali, a nakon što bi ih dobro premlatili vraćali bi ih u hangar. Sjeća se da su najviše udarani M., U.P.G., B., I.K. i dr. Osobe koje su se isticala u udaranju zvali su ih I. kuvar, Š. L. koji je udarao i gotovo svakodnevno izvodio ih hangara i premlaćivao N. L. Logor je napustio 12.decembra 1991. godine.

G. B. saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 15.10.1991. godine kao civil i odveden u logor Morinj, a dolaskom u logor i izlaskom iz vozila udarani su pendrecima i drugim predmetima sve dok nijesu smješteni u baraku. Iz barake je vođen na ispitivanje u jedan kontejner gdje su tražili da im oda neke podatke. Na putu od barake do kontejnera stalno je udaran pendrecima, nogama i drugim predmetima. Skoro svaki dan je vođen na ispitivanje u kontejner i svaki put je od strane čuvara premlaćivan, a najviše ga je udarao Ž. B. U Morinju je proveo dva mjeseca i 4 dana a najteži mu je bio 06.12.1991. godine jer je tada najviše tjelesno ozlijeđen jer su čuvari ušli u baraku i udarali su ih nogama u čemu se najviše isticao Ž. B.

M.M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen početkom novembra 1991. godine nakon čega je odveden u Morinj i smješten u kontejner koji nije imao prozore i u koji kontejner su nakon sat vremena ušli vojnici koji su ga počeli udarati šakama i nogama od kojih udaraca je izgubio svijest. U kontejneru je bio 3 dana. Ispitivan je četiri puta od strane kapetana u kućici koja je bila udaljena oko 150 m od barake. Stražari koji su ga vodili na ispitivanje udarali su ga šamarima, cijevima od puške ispod rebara. Ne može se sjetiti imena i prezimena stražara koji su udarali njega i druge logoraše. Nikada nije znao njihova imena. U logoru je bio 52 dana nakon čega je razmijenjen.

J.M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 06.10.1991. godine u Čilipima, da je kombijem odvezen u Morinj, a u logoru su ga tukli kao i ostale jer bi ih iz čista mira izveli van i udarali. Posebno je okrutan bio I. kuhar. Pušten je iz logora 07.11.1991. godine, a kao posljedica boravka u logoru slomljena su mu 4 rebra. Imao je povredu u predjelu glave, a ima i psihičke probleme.

C.A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je početkom desetog mjeseca 1991. godine dok je bježao iz Đurinića na putu kod Mikulića zarobljen nakon čega je policijskim autom odveden u Morinj nakon čega je skinut do gola uzeta su mu sva dokumenta i novac nakon čega je smješten u baraku. Gotovo svakodnevno su ih tukli. Kada bi stražar ulazio u baraku morali bi staviti ruke na zatiljak i okrenuti se prema zidu a oni bi udarali ko je koga stigao i gdje je koga stigao a izvodili su pojedince van i tamo ih tukli. Ne može se izjasniti o imenima ni jednog od tih stražara. Saslušavao ga je major za kog pretpostavlja da je bio komandant logora ali mu ne zna ime. Bio je srednje visine više oniči, nije imao brkove, srednje životne dobi i nije ga maltretirao.

Ć.A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 07.10.1991. godine u svojoj kući na Zvekovici a imao je zaduženje vezano za dežurstvo u organizaciji mjesne zajednice pa je imao lovačku pušku i municiju nakon čega

je odveden u Morinj. Izlaskom iz kombija su ga tukli. U Morinju je 32 dana bio na podu bez pokrivača. Često je ispitivan, a prilikom ispitivanja oficir koji bi ga ispitivao otišao bi van, a onda bi ga dva policajca tukla. Davao je izjavu za televiziju Crne Gore skupa sa L. P. i Ž. da bi nakon par dana izveli iz zgrade i tukli ga. Ne zna nikoga po imenu ni od strane stražara ni od strane oficira. Razmijenjen je u 12. mjesecu 1991. godine. Kao posledicu boravka u Morinju i maltretiranja desna strana mu je skoro potpuno oduzeta, dobio je nervozu srca.

Ć.I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 07.10.1991. godine kao pripadnik hrvatske vojske nakon čega je ispitivan i odveden u Morinj. Usput su bili izloženi maltretiranju. Dolaskom u Morinj su ih tukli. Stražari su u barake ulazili za vrijeme objeda ili po noći oni bi stajali licem okrenuti prema izidu, a stražari bi udarali koga bi htjeli. Tukli su ih uglavnom stražari i vojna policija. Morinj je napustio 12.12.1991. godine u razmjeni. Ne zna nikoga od osoblja u logoru. Sjeća se da ga je ispitivao oficir malo krupnije gradje srednjih godina i imao je brkove. Kada su odlazili iz Morinja primjetio je da ima veći čin i da je potpukovnik. Od svih lica koja su ih udarali jedino se sjeća lica po imenu "B."

P. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 06.10.1991. godine na izlazu iz tunela na Konavadskom polju kada je i ranjen i nakon provedena dva dana u bolnici odveden je u logor Morinj gdje su ga tukli kao i ostale. O imenima se ne može izjasniti osim za vojnog policajca Š.L. koji je tukao zarobljenike mada njega osobno nije tukao. Iz Morinja je izašao 12.12.1991. godine.

L.A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 06.10.1991. godine i odveden u Morinj gdje je ostao do razmjene 12.12.1991. godine. U logoru ga je ispitivao kapetan I klase krupniji, crni, češljao se na stranu i zna da je prije toga bio u Kuparima.

M.A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 09.10.1991. godine u selu Dubravka u vlastitoj kući i odveden u Morinj gdje su tučeni bez ikakvog razloga i to ko je htio i koga je htio. Ne bi se mogao izjasniti o nikakvim imenima jer oni svoja imena nisu govorili. Kada bi ih tukli po glavi saginjali su glavu pa su ih slabo i vidjeli. Pušten je iz logora 27.12.1991. godine. Kao posledica boravka u logoru iščašena mu je lijeva ramena kost, naprsla su mu tri rebra i ima jake bolove u glavi.

I.Ž., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 04.11.1991. godine kao djelatnik pričuvnog sastava postrojbi MUP-a nakon čega je odveden u Morinj i smješten u baraku br. 1. Tokom boravka u logoru kao i drugi zarobljenici bio je udaran i maltretiran gotovo svaki dan. Udarani su prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja. Pijani vojnici su dolazili noću u hangare i udrali ih. Kada bi stražari ulazili u hangare morali bi ustajati okrenuti se prema zidu i staviti ruke na potiljak iza glave tako da nikada nijesu mogli vidjeti ko ih udara. Kada je dolazila televizija i snimala ih morali su govoriti ono što je prethodno naredjeno. Jednom prilikom je P. L. drugačije rekao pred kamerama zbog čega je odmah dobio batine. Nije se mogao sjetiti ni jednog imena i prezimena ili nadimka osoba koje su ih udarale i maltretirale. Zbog boravka u logoru liječen je zbog psihičkih smetnji.

B.A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine u Cavtatu odveden u Morinj gdje je bio sve do razmjene 12.12.1991. godine. Pri dolasku u Morinj dočekalo ih je 30 vojnika koji su ih počeli udarati ali on je prošao dobro jer je zadobio udarac u zadnjicu, nakon čega je gurnut u kontejner kada ga je jedan vojnik udarao pendrekom. U večernjim satima su šanžerima izrešetali kontejner i

bacili bombu pored kontejnera. U večernjim satima u kontejner su ušla uniformisana lica koji su počeli ispitivati i udarati, a on je zadobio udarac nogom u predjelu grudnog koša u predjelu pazuha ispod desne ruke od kojeg udarca je pao. Dobio je udarce i pendrekom po ledjima. Od zadobijenih udaraca četiri puta je padao u nesvjest. U kontejneru je ostao 4 dana nakon čega je vođen na ispitivanje kod nekog poručnika. Za vrijeme ispitivanja nije udaran, nakon čega je odveden u skladište br. 2 gdje je bio sve do razmjene. Jednom je izvođen van i premlaćen, a izvođeni su i drugi zarobljenici i premlaćivani su. Udaralo ga je lice koga su zvali EKG. Ne može se sjetiti drugih imena i prezimena lica koji su ga udarala.

K. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 11.11.1991. godine u Cavtatu gdje je dobio dobre batine. Nakon 7 dana je odveden u logor Morinj i to u noćnim satima. Silaskom iz kamiona udarali su ih, a on je zadobio strahovit udarac u predjelu desnog oka od kog udarca je pao i duže vrijeme nije došao sebi nakon čega je smješten u neki kontejner a iz kontejnera u skladište. Sjutra ujutro je vođen na ispitivanje. Prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja stražar ga je udario pendrekom i kundakom od puške po ledjima. Dok je bio na ispitivanju nisu ga udarali. Neprijateljski vojnici su ulazili u skladišta kasno noću. Na njihovu zapovjed morali bi skočiti iz kreveta, okrenuti se licem prema zidu, staviti ruke na potiljak, a onda bi stražari i drugi vojnici udarali sa ledja tako da nije mogao vidjeti ko ga udara. Od svih stražara koji su ih udarali jedino je zapamtio Š. koji je bio dosta opasan kao i stražara M. koji mu je pomagao.

K.A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen u jedanaestom mjesecu 1991. godine kao predsjednik kriznog štaba u Cavtatu i odveden u Morinj u večernjim satima kada je morao proći kroz špalir neprijateljskih vojnika koji su ih udarali šakama, nogama, kundacima, pendrecima, a potom su ih smjestili u kontejner. Tokom noći vojnici su pucali iz rafala po limu što je stvaralo strašnu buku i veliku dozu straha. Sjutradan su ih sve postrojili i povelili u barake, a na putu od kontejnera do barake stalno su ih udarali kundacima po tijelu i nogama. Sjutradan je odveden na ispitivanje kod majora. Morao je držati ruke na potiljku glave i tada je najviše dobio udaraca, a naročito prije samog dolaska i ulaska u kontejner. Od udaraca je dva puta padao na zemlju. Ispitivan je deset dana za redom i prilikom dovodjenja svaki dan je dobijao udarce. U tom udaranju je najviše prednjačio visoki crni vojnik po prezimenu L. Bio je strašno izudaran kada je odbio da za TV Crnu Goru pročita tekst koji su im prethodno dali. Lice koje ga je u kontejneru ispitivalo prilikom ispitivanja ga nije udaralo. Morinj je napustio pred Božić 1991. godine. Zbog udaraca i maltretiranja u logoru proglašen je invalidom.

O.N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine kao pripadnik narodne zaštite nakon čega je teretnim vozilom povezen u logor Morinja. Na putu do Morinja vojnici su se nad njima izživljavali jer su ih udarali, pljuvali i govorili im da će ih ubiti. U logoru je proveo 51 dan gdje su uslovi bili jako loši. Stražari su ih stalno tukli kada bi išli mokriti van barake. Na svaki ulazak stražara i rezervista u baraku morali su ustati, staviti ruke na potiljak okrenuti se licem prema zidu, a onda bi oni udarali sa ledja. Ne vide ko ih udara, jer se ne smiju okrenuti. Po udaranju je najviše zapamtio lice koje se prezivalo L

P.P., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen kao civil početkom oktobra 1991. godine u Zvekovici i odveden u Morinj. Odmah po dolasku je udaran od strane ljudi u uniformama koji su ih udarali nogama, rukama, kundakom od pušaka, pendrekom i drugim predmetima sve do ulaska u hangar. Dva puta je vođen na ispitivanje u kontejner kod oficira. Prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja stražari su ga

udarali rukama i pendrecima. U hangaru ga nisu udarali. Nije zapamtio imena tih osoba koji su ga udarale, a nije im ni znao imena. Zapamtio je da su najgori među njima bili osobe koje su zvali »b.« i »I. k.«. Oficir koji ga je ispitivao nije ga udarao. Od zadobijenih udaraca ima poslasticu jer mu je slomljen mali prst na desnoj ruci koji je ostao ukočen.

DŽ.M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 06.10.1991. godine u mjestu Butkovini i odveden je u logor Morinj gdje je bio 12. dana. Dok je bio u logoru udaran je od strane stražara tako da mu je izbijeno 5-6 zuba.

P.B., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 30.10.1991. godine u Cavtatu u hotelu Epidaurus dok je bio u posjetu roditeljima, a bio je pripadnik pričuvne policije. Kompanjonom je odveden u logor Morinj kada je prošao kroz špalih stražara i vojnika koji su ih udarali nogama, rukama, pendrecima, a potom ih smještali u metalni kontejner koji je imao samo ulazna vrata gdje je proveo 3 dana i tri noći. Iz kontejnera je vođen na ispitivanje kod njemu nepoznate osobe koja je bila u mornaričkoj odjeći. Od kontejnera pa do prostora gdje je vođen na ispitivanje udaran je od strane stražara kundakom od puške. Čuvari bi ulazili svaki dan u hangare, ulazili bi i noću, a na otvaranje vrata morali su ustati, okrenuti lice prema zidu, pognuti glavu i staviti ruke na potiljak, a tada bi ih čuvari udarali. Neke od zarobljenika bi i izvodili van i vraćali ih isprebijane. Njega na svu sreću stražari nijesu izvodili. Nije zapamtio nikoga po imenu i prezimenu od stražara koji su ih fizički maltretirali, a od drugih zarobljenika koji su zarobljeni prije njega saznao je da se u maltretiranju ističe I. kuhar. On te osobe nije upoznao. Dok se nalazio u baraci jedan put je vođen na ispitivanje i na putu dok su ga vodili na ispitivanje stražari su ga udarali kundakom od puške i pendrecima. Od stražara koji su im dosta pomogli zapamtio je M.P. i R. B. na koga je uticaj imao M. P.

- B. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da se od 07.09.1991. godine kao prognanik nalazio u Hotelu "Epidaurus" sa ženom i djecom. 12 ili 13.09. 1991. godine zarobljen je i odveden u logor Morinj. Dolaskom u logor i izlaskom iz vozila udaran je od strane vojnika sve dok nije odveden do jednog metalnog kontejnera gdje je smješten skupa sa M. G. i B. Č. Sjutra dan je vođen na ispitivanje. Ispitivao ga je kapetan, a potom je ponovo vraćen u kontejner gdje je proveo 7 dana nakon čega je prebačen u hangar br. 1. Na ispitivanje je vođen 5-6 puta i uvijek su ga pri odlasku i povratku sa ispitivanja stražari udarali rukama, nogama, puškama ili pendrekom. Stražari njega nikada nijesu izvodili iz barake i udrali ga, ali jesu druge zarobljenike. Nije zapamtio imena i prezimena osoba koji su ih udarale izuzev jednog koga su zvali B. U baraci br. 1. najviše je udaran Z.B. koji je gotovo svaki dan bio udaran bilo u baraci ili van barake.

B.N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 07.10.1991. godine kao civil a 10.10.1991. godine odveden u Morinj. Dolaskom u logor su ih prebili, oduzeli mu sat i novac, a zatim ga gurnuli prema vratima nekog hangara kada ga je jedan vojnik udario pendrekom u predjelu zadnjice od kog udarca je pao na tlo, a onda su ga nastavili udarati nogama. Smješten je u hangar jedinicu u kome je bio sve do 07.11.1991. godine kada je napustio Morinj. Za vrijeme boravka u Morinju ispitivan je tri puta. Ispitivao ga je oficir. Stražari koji su ga vodili na ispitivanje su ga udarali. U hangaru je udaran od strane stražara, koji su ulazili u hangar. Morali su se ustati, stati uza zid, okrenuti se licem prema zidu sa rukama na potiljku, a stražari bi udarali koga bi htjeli. Tako su i njega udarali. Izvodili su zarobljenike i van hangara i udarali ih pa ih potom pretučene vraćali u hangar. On je na takav način tri puta izvodjen iz hangara. Ne može se sjetiti imena i prezimena stražara koji su ih udarali, a među stražarima je bilo i dobrih ljudi.

V. I. sin pok. N., saslušan u postupku hrvatske istrage u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 12.10.1991. godine u obiteljskoj kući kao civil. Odveden je u Morinj gdje je smješten u baraku u kojoj su uvjeti bili neljudski. Niko od stražara ga nije udarao, a najviše udaraca i batina u toj baraci su dobili njegov brat P. i zarobljenici Š.K., Č. i P. Ne može se sjetiti imena ljudi koji su ih fizički maltretirali osim I. kuhara. Vodjen je na ispitivanje više puta ali nije fizički maltretiran.

D.M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen nakon što je 01.10.1991. godine pošao na pijacu u Cavtat pa se nije mogao vratiti na Čilipe. Kako su počele padati granate bio je sakriven u skloništu 10 dana nakon čega je krenuo pješke prema Pridvorju kada je na Zvekovici zarobljen i odveden u Morinj. U Morinju ga nisu tukli, mada su ostale zarobljenike teško tukli. Iz Morinja je pušten u 11. mjesecu. Ne bi se mogao izjasniti o nikakvim imenima stražara ili oficira.

M.V., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 04.10. 1991. godine u Ljutoj i odveden u logor Morinj gdje je boravio sve do 07.11.1991. godine. Ni stražari ni vojni policajci ga nisu tukli i ako su druge zarobljenike pogotovu mlade toliko tukli da se čudi kako su ostali živi. Ne zna nikoga po imenu i prezimenu. Ispitivao ga je pukovnik mada nije siguran jer ne zna činove. Prema njemu se fino ponašao. Imao je 45 do 50 godine, crn, omanjast, imao je crne brčiće, omanji.

K.M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da nakon što je vojska Jugoslavije došla u Konavle da se krio mjesec dana u šumi pa kako više nije mogao skupa sa još 8 konavljana predao se, nakon čega su odvedeni u Morinj. U logoru je ostao odprilike mjesec dana, jer im je rekao da je teški srčani bolesnik. Ne zna ništa o nikakvim imenima ni stražara, ni vojnih policajaca, kao ni istražitelja koji su ih ispitivali.

K.B., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da nakon što se odprilike mjesec dana krio po šumi predao se sa ostalim mještanima koji su bili civili nakon čega je odveden u Morinj gdje je u logoru ostao 35 dana. Ni njega, a ni ostale iz njegove grupe nisu tukli, međutim neke druge su tukli. Nikoga po imenu od osoblja u logoru ne zna.

B.I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 18.10.1991. godine kao civil dok se nalazio na radnom mjestu Hidroelektrane Plat. Skupa sa njim zarobljeni su B. V., S.L. i L.Č. nakon čega su odvedeni u Kumbor. U noćnim satima su dovedeni u logor Morinj. Pri dolasku nakon napuštanja vozila pa do ulaska u barake gdje su bili smješteni udarani su nogama, rukama. Ne zna ko ih je udarao. Zadobio je dva udarca nogom u predjelu lijeve strane grudnog koša. Smješteni su u baraku br. 2. Sjutradan je vodjen na ispitivanje nakon čega je premješten u baraku br. 3. gdje su bili smješteni dezertteri u Srpskoj vojsci. U baraci je zadržan 6 dana nakon čega je vraćen najprije u Gruđu, potom u obiteljsku kuću M. B., a potom su ih vratili na njegovo radno mjesto. Za tih 6 dana dok je boravio u baraci br. 3 a niko nije udarao ni Č. L. koji je bio skupa sa njim. Niko od stražara nije ulazio noću u baraku br. 3 niti je neko u toj baraci izvodjen van i udaran.

K. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 27.10.1991. godine u Cavtatu kao zapovjednik odreda civilne zaštite. Narednog dana je odveden u logor Morinj. Nakon izlaska iz vozila dobio je udarac sa pendrekom u predjelu natkoljenice a potom više udaraca u predjelu stomaka i grudnog koša. Udarce je zadobijao idući kroz špalir stražara i vojnika. Od zadobijenih udaraca u špaliru zarobljenik D. M. je pao na tlo, a tu noć su on i M. smješteni u jedan metalni kontejner u kome su se nalazili i I. K. i M. K.. Sjutradan je odveden na ispitivanje kod potpukovnika koji je bio korektan i koji ga nije

fizički maltretirao nakon čega je smješten u baraku br. 2. U Morinju je ostao sve do 14.12.1991. godine. Za svo vrijeme dok se nalazio u logoru niko ga više nije udarao, ali su zato udarani drugi zarobljenici. Na ulazak stražara u hangare morali su skočiti na noge okrenuti lica prema zidu, staviti ruke na potiljak, a onda bi stražari udarali. Znali su izdvojiti zarobljenike i van barake i tamo ih udarati. Čuo je za I. kuhara i boksera ali on nikada nije vidio da neko od njih udara zarobljenike.

Š.N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen u oktobru 1991. godine kao civil i skupa sa A. B. V. B. M. B. i M. B. odveden u logor Morinj gdje je bio tačno dva mjeseca i 4 dana. Po dolasku u logor smješteni su u hangar zv. »jedinica«. Prilikom boravka u Morinju nije udaran ni od strane stražara ni drugih uniformisanih osoba. Dva puta je vodjen na ispitivanje gdje je ispitivan od strane majora i potporučnika. Normalno je sjedio na stolici i nije bio vezan. Major je bio korektan tokom ispitivanja, a potporučnik ga je oba puta udarao i to šamarom ili kundakom od puške. Tu je bio prisutan i major. Stražari ga prilikom dovodjenja i odvodjenja na ispitivanje nisu udarali. Stražari su izvodili zarobljenike iz hangara i tamo ih udarali ali on ne zna sa čime.

K.I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 03.11.1991. godine kao civil, odveden u Morinj gdje je bio sve do razmjene 12.12.1991. godine. Dolaskom u Morinj stražari su ih pretresli oduzeli im sve što su imali i smjestili u hangar jedinicu. Stražari nisu udarali ni njega ni oca mu M. koji je bio zarobljen skupa sa njim. Stražari su ulazili u hangare, njega nisu udarali a uglavnom su udarali zarobljenike tako što bi ih izvodili iz hangara i tamo ih dobro izudarali, potom vraćali u hangar a najviše su premlaćivali O.Z. i šumara iz Orašca. U udaranju zarobljenike najviše su se isticali Š.L. i I. kuhar, dok ne zna imena drugih stražara koji su udarali zarobljenike. Njega nisu izvodili iz hangara da bi ga udarali. Dva ili tri puta je vodjen na ispitivanje. Stražari koji su ga vodili nisu ga udarali. Tokom ispitivanja ruke su mu bile slobodne.

P.M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 02.11.1991. godine u mjestu Poljice i odveden u logor Morinj gdje su ih pretresli a potom smjestili u hangar jedinicu. Do hangara nije udaran od strane uniformisanih osoba. Na ispitivanje je vodjen dva ili tri puta a ispitivao ga je potpukovnik S. koji je bio glavni u službi bezbjednosti. Za vrijeme ispitivanja sjedio je i nije bio vezan. Stražari ga nisu udarali prilikom odvodjenja i vraćanja sa ispitivanja a potpukovnik S. nezadovoljan odgovorom koji je dobio sa palicom ga je udario po leđima jedan put. Ni u hangaru ni van hangara nije udaran od strane stražara. Stražari su ulazili u hangare, udarali zatvorenike, a najviše Z. B. U udaranju zarobljenika najviše su se isticali I. kuhar i Š.L. koga je on poznavao od ranije. Mnogo im je pomogao dolazak Međunarodnog crvenog krsta jer su se uvjeti u pogledu maltretiranja i udaranja zarobljenika popravili. U logoru je bio sve do 12.12.1991. godine kada je razmijenjen. Stražari bi pijani ulazili u hangare i noću i danju i tjerali ih da pjevaju njihove pjesme. Od maltretiranja i udaranja nastradao je I.K.

B.M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku hrvatske istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 09. oktobra 1991. godine kao civil, a narednog dana odveden u logor Morinj. Prije dolaska u Morinj uniformisane osobe su mu kundakom izbile tri zuba. Nakon dolaska u Morinj pa sve do 23.10.1991. godine kada je napustio logor nikoga nije udarao. Za vrijeme boravka u logoru jednom je ispitivan od strane oficira, ruke mu nisu bile vezane niti je udaran tokom ispitivanja, a ni prilikom odvodjenja ni dovodjenja na ispitivanje. Stražari u logoru su svakodnevno udarali zarobljenike bilo u hangaru bilo van hangara. Najviše su se u udaranju isticali K., B. i Š.L. pa i ako on nikada nije vidio da Š. udara zarobljenike to je čuo od drugih zarobljenika.

Analizom i ocjenom svih izvedenih dokaza i to kako pojedinačno, tako i u vezi sa ostalim dokazima, te navodima odbrane optuženih, sud je, na nesumnjiv način utvrdio da nije bilo nesumnjivih dokaza da su G.M. i T.Z., izvršili krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. KZ SRJ, te je nakon svestrane ocjene dokaza utvrdio sledeće činjenično stanje:

U jesen 1991. godine na području Hrvatske postojao je oružani sukob između JNA u čijem su sastavu bile i jedinice TO iz Republike Crne Gore i B i H, pripadnici Saveznog MUP-a i MUP-a Republike Crne Gore i dobrovoljački sastav, sa jedne strane i organizovanih Hrvatskih oružanih formacija, u koje su ulazile jedinice ZNG-a, MUP-a Hrvatske i dobrovoljci sa druge strane.

Ovaj sukob nije imao karakter Medjunarodnog sukoba, jer je Hrvatska kao nezavisna država Medjunarodno priznata od Evropske zajednice dana 15.01.1992. godine. U aprilu mesecu 1992. godine je postala članica Ujedinjenih nacija, tako da ne stoje navodi odbrane da se ne može utvrditi da li oružani sukob ima karakter medjunarodnog ili nemedjunarodnog sukoba.

Oružanom sukobu prethodio je referendum o nezavisnosti Hrvatske koji je održan 25. aprila 1991. godine na kome je odlučeno da se ova Republika izdvoji iz sastava SFRJ. Slijedila je odluka Hrvatskog rukovodstva da se proglasi nezavisnost, i hrvatski Sabor je dana 25. juna 1991. godine ratifikovao rezultate referenduma i donio Ustavnu odluku o suverenitetu i nezavisnosti Hrvatske, a da se JNA tretira kao okupatorska vojska. Sve je ovo bilo praćeno ubrzanim naoružanjem, što je za posledicu imalo povremene oružane sukobe sa JNA. Hrvatska je proglasila nezavisnost 08. oktobra 1991. godine.

Savezna Vlada je osporila pomenuti referendum i Hrvatsku odluku o nezavisnosti, tako da je oružani sukob bio neizbežan.

U ovom smislu, da je postojao oružani sukob, iskazuju i optuženi u svojim odbranama, a i saslušani svjedoci. Da je postojao oružani sukob utvrđeno je i iz službenih zabilješki policijske uprave Dubrovnik br.511-03-02 od 28.10.1992. godine, br.511-03-02 od 01.11.1992. godine br. 511-03-02 od 02.11.1992. godine.

Zadatak suda, u ovom postupku nije bio (niti je to objektivno bilo moguće da utvrđuje uzroke izbijanja sukoba i njegov tok), a na što je insistirala odbrana u ovom postupku, već neka to utvrdi “sud istorije”, niti pak da utvrđuje da li su Ujedinjene nacije donijele odluku koja se ne oslanja na medjunarodno pravo i dotadašnju praksu vezanu za kontradikcije između prava na samoopredjeljenje i prava države na samozaštitu, a na što je odbrana insistirala, a isto u krajnjoj liniji nije od značaja radi raspravljanja o konkretnom krivičnom djelu i krivičnoj odgovornosti optuženih.

Optuženi G.M. u svojoj odbrani datoj na zapisniku pred istražnim sudijom je bio određen u tome da je naredbom komandanta IX. VPS Boka 03. oktobra 1991. godine formiran Sabirni centar za prihvrat ratnih zarobljenika u Morinju, a da je naredbi komandanta sektora prethodila naredba Saveznog Sekretarijata za Narodnu Odbranu Beograd i da je sa istom upoznat na sastanku pukovnika M. na kome je bio prisutan kompletan štab komande. Naredbom načelnika službe bezbjednosti VPS-a K.H. oformljen je tim islednika u Sabirnom centru na čijem čelu je bio kapetan I klase M.K.. Prihvrat prvih zarobljenika bio je u noći 03.10.1991. godine. Dobili su sve propise o postupanju sa ratnim zarobljenicima i Ženevske konvencije. Obavljao je dužnost Načelnika službe bezbjednosti u komandi 367-me mornaričke pozadinske baze vojnopomorskog sektora Boka. Optuženi T.Z. je u svojoj odbrani naveo da je bio član isledničkog tima, a nakon formiranja Sabirnog centra u Morinju. Lica koja su dovodjenja i predavana u Upravu Sabirnog centra bila su već svrstana u kategoriju ratnih zarobljenika. Optuženi G.I. u

svojoj odbrani je naveo da je u Sabirnom centru Morinj bio rasporedjen na administrativnim i intendanskim poslovima, a kada je došao u Morinj u istom su bili ratni zarobljenici. Optuženi L.Š. je u svojoj odbrani naveo da je u Sabirnom centru ratnih zarobljenika bio u svojstvu vojnog policajca. Optuženi M. I. je u svojoj odbrani naveo da je u Sabirnom centru za ratne zarobljenike u Morinju vršio podjelu hrane. Optuženi G.B. u svojoj odbrani je naveo da je bio stražar u Sabirnom centru za ratne zarobljenike.

Prednje činjenice u postupku, a to da je formiran Sabirni centar u Morinju za prihvrat ratnih zarobljenika, te dužnosti koje su u njemu obavljali proizilaze kako iz saglasnih kazivanja optuženih tako i svjedoka, te zapisnika o predaji zarobljenika VP br.4004 i INT br.106-13 od 02.07.1992. godine kojim zapisnikom je konstatovano da je izvršena razmjena zarobljenika, zatim potvrdama Međunarodnog Crvenog Križa, za jedan broj lica koja su registrovana u zatvoru Morinj i to Čučuk Đ., H.N.a, P.S., te dnevnim operativnim izvještajem komande 367 mornaričke pozadinske baze Str. Pov. 1100-44 od 13.08.1992. godine i br. Str. Pov. 1100-45 od 14.08.1992. godine i naredbom komande IX VPS-a Pov.br.7/81 od 13.10.1991. godine i Pov. br.7/81/1 od 17.10.1991. godine.

Da je u Sabirnom centru Morinj formiran islednički tim i da je zadatak istog bio da zarobljenike saslušaju na okolnosti zarobljavanja, odnosno pod kojim okolnostima je zarobljen, koje je svojstvo imao, i dr. sud je utvrdio, kako iz odbrane optuženih G.M.a, T.Z., optuženog L.Š. koji u svojoj odbrani navodi da je njegov zadatak u Sabirnom centru kao vojnog policajca bilo sprovođenje zarobljenika iz hangara do kontejnera u kome su saslušavani, tako i iz saglasnih kazivanja svjedoka - oštećenih, Š.P., B.Z., M.Đ., B.D., K. Iva, B.M., U.N., B.Z., L. M., N.N., V.P., B.A., Č.A. (sina pokojnog M.), K.I., V.I., B.N., K.R., V.J., B.B., Š.N., L.I., P.L., S.Ž., P.P., R.P., Š.M., Č.A., G.I., L.I., M.G., L. M., I.S., P. Iva, B.V., Đ.V., Š.M., B.D., B. A.a, B. V., M.A., V.M., K.P., V.V., U.N., H.J., P.M., D.B., A.N.B. Đ., B.P., M.M., P. A., B.V., B.P., Č. Đ., B. Č., B. S., Lj. M., Č.B., C. M., D.M., D.I., D.M., G.D., J.B., K.D., K. V., M. Đ., M.A., M.I., P.J., R.I., R.S., Š. I., S. M., Š.L., T.R., V. - N. N., Z.I., L. N., Đ. P., F.M., M. I.P. A., Č. B., R. A., Š. N., M. P., B. Đ., L. K., M. R.S. M., B. Ž., U. L., B. I., M. I., M. A., Š. N., M. N., A.I., K. Iva, G. B., M.M., Č. A., Č.I., L.A., I. Ž., B.A. K. I., K.A., P. P.P. B., B. I.B. N., V. I. sina pokojnog N., M. V., K. M., B.I., K. I., Š. N., K. I., P. M., B. M., te svjedoka K.M., K.H. i G. R., koje iskaze svjedoka je u ovom dijelu sud ocijenio kao jasne, uvjerljive i istinite. Da je islednički tim ispitivao zarobljenike utvrđeno je i iz dokumentacije Vojnog arhiva Beograd, a koji arhiv je sudu dostavio dokumentaciju koju posjeduju, i koja se odnosi na Sabirni centar Morinj i iz koje je utvrđeno da su vodjene evidencije i obavljani razgovori sa zarobljenim licima, da su ispitivači koji su vršili ispitivanja pravili i analizu pronadjenog materijala na ratištu i da su te informacije koristili u razgovoru sa zarobljenicima, te da su i ukrštali ispitivanja vezano za njihove prve obavljene razgovore.

U odnosu na okolnosti dolaska i boravka u Sabirnom centru Morinj oštećeni uglavnom saglasno iskazuju da su dolaskom u Sabirni centar prolazili kroz formirani "špalir" za koje vrijeme su od strane uniformisanih lica udarani rukama, nogama, pendrecima, pljuvani i vrijeđjani, da su za vrijeme boravka u hangarima skoro svakodnevno udarani rukama, nogama, drvenim letvama, vrećama sa pijeskom, kundacima od puške, izvodjeni iz hangara i na isti način udarani. Na svaki ulazak stražara u hangar na riječi "slušaj vamo, otvaram vrata", su morali skakati na noge, okretati se prema zidu, stavljati ruke na potiljak i raširiti noge nakon čega bi zadobijali udarce. Stražari su noću ulazili u hangare i udarali ih. Skoro svakodnevno su udarani prilikom podjele hrane i to uglavnom vojničkom kutlačom i pendrekom. Udarani su i prilikom odvođenja u WC. Vodjeni su na ispitivanje od strane vojnih policajaca, koji su ih

za vrijeme odvođenja i vraćanja sa ispitivanja udarali kundacima i pendrecima. Veći broj njih je prilikom ispitivanja bio vezan lisicom za jednu ruku, a ispitivani su uglavnom na okolnosti zarobljavanja. Jedan broj njih je udaran kada ne bi dali zadovoljavajući odgovor. Pravljene su pauze u ispitivanju i tada bi bili udarani. Jedan broj njih je vodjen i na lažno strijeljanje. Tjerani su da se međusobno tuku, da pjevaju četničke pjesme, čupaju travu i sl.

Krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika vrši onaj ko »kršeći pravila Medjunarodnog prava naredi da se prema ratnim zarobljenicima vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biološki, medicinski ili drugi naučni eksperimenti, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije, nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja, prisiljavanja na vršenje službe u oružanim snagama neprijatelja, ili lišavanje prava na pravilno i nepristrasno sudjenje, ili ko izvrši neko od navedenih djela. U pitanju je takvo djelo sa tzv. blanketnom dispozicijom koja se ogleda u kršenju pravila Medjunarodnog prava. Izvršilac djela može biti bilo ko, u načelu svako lice mada su to faktički pripadnici oružanih snaga. Pasivni subjekat je lice koje se ima smatrati ratnim zarobljenikom, a uprošćeno radnja izvršenja se ogleda u izvršenju koje navedene nečovječne radnje ili u naredjenju da se ta radnja izvrši.

Da bi se govorilo upravo o ovom a ne o nekom »običnom krivičnom djelu ubistva, lake ili teške tjelesne povrede i sl. ili o nekom drugom krivičnom djelu iz ove glave KZ SRJ, opredjeljujuće su dvije činjenice:

Prvo da je u vrijeme (i u mjestu) izvršenja djela postojalo stanje rata ili oružanog sukoba i drugo da oštećeni krivičnim djelom predstavljaju onu kategoriju lica koja su zaštićena pravilima Medjunarodnog prava tj. ratne zarobljenike.

Da je u to vrijeme na području R. Hrvatske (tada jedne od Republika u sastavu bivše SFRJ) bio u toku oružani sukob dvije strane je nesumnjivo i nesporno (a kako je to opisano u razlozima ove presude) to su učesnici u sukobu u obavezi da poštuju odredbe Medjunarodnog prava odnosno odgovarajuće Ženevske konvencije i dopunske protokole. Naime, tadašnja SFRJ je svojevremeno prihvatila i 1950. godine od strane Narodne Skupštine ratifikovala sve četiri pa i treću Ženevsku konvenciju o postupanju sa ratnim zarobljenicima iz 1949. godine i preuzela obavezu da teške povrede te Konvencije (iz čl. 130) implementira u svoje zakonodavstvo. Ista obaveza preuzeta je i prihvatanjem oba Dopunska protokola uz navedene Ženevske konvencije pa i Dopuskog protokola o zaštiti žrtava Nemedjunarodnih oružanih sukoba od 08.juna 1977. godine (sl. List SFRJ br.16/78- Medjunarodni ugovori). Pri tom je neophodno reći da (mada to, sobzirom na formulaciju – opis radnje izvršenja ovog krivičnog djela, nema nikakvih praktičnih posledica tipa kvalifikacije ili primjene otežavajućih odnosno olakšavajućih okolnosti) ovaj sud nalazi da se u konkretnom slučaju radi o nemedjunarodnom oružanom sukobu budući da je Republika Hrvatska formalno pravno priznata nakon formiranja Sabirnog centra u Morinju i bila je u sastavu tadašnje SFRJ (jer je bez obzira što je u vrijeme izbijanja sukoba nesumnjivo u sastavu SFRJ i što je u međuvremenu Deklaracijom Sabora proglasila odvajanje od SFRJ, Medjunarodno pravno priznata od prvih država tek u januaru 1992. godine a što je neophodan uslov za sticanje pune nezavisnosti i svih atributa državnosti). Kako se radi o nemedjunarodnom oružanom sukobu, to se imaju primjeniti odredbe Dopuskog protokola II (o zaštiti žrtava Nemedjunarodnog oružanog sukoba), tako da ni ovom dijelu ne stoje navodi odbrane da na nesumnjiv način nije utvrđeno dali se radilo o medjunarodnom ili nemedjunarodnom sukobu. Isto tako ne stoje navodi odbrane da se nije radilo o hrvatskim organizovanim oružanim formacijama već da su to bile pobunjeničke i paravojne jedinice u oružanoj pobuni protiv legalne vlasti i institucija.

Ratni zarobljenici prema Ženevskoj konvenciji su:

a) pripadnici oružanih snaga jedne strane u sukobu, kao i pripadnici milicije i dobrovoljačkih jedinica koji ulaze u sastav tih oružanih snaga;

b) pripadnici ostalih milicija i pripadnici ostalih dobrovoljačkih jedinica, podrazumijavajući tu i pripadnike organizovanih pokreta otpora, koji pripadaju jednoj strani u sukobu i koji djeluju izvan ili u okviru svoje sopstvene teritorije, čak i kada je ta teritorija okupirana, i to pod sledećim uslovima: da na čelu imaju lice odgovorno za svoje potčinjene, da imaju određeni znak za razlikovanje koji se može uočiti na odstojanju, da otvoreno nose oružje, da se pri svojim dejstvima pridržavaju ratnih zakona i običaja,

v) pripadnici redovnih oružanih snaga koji izjavljuju da pripadaju jednoj vladi ili vlasti koju nije priznala sila pod čijem se vlašću nalaze;

g) lica koja prate oružane snage i ako neposredno ne ulaze u njihov sastav kao što su civilni članovi posada vojnih vazduhoplova, ratni dopisnici, snabdjevači i članovi radnih jedinica ili službi čija je dužnost da se staraju o udobnosti oružanih snaga pod uslovom da su za to dobili dozvolu od oružanih snaga u čijoj se pratnji nalaze dok su ove dužne da im u tu svrhu izdaju ličnu kartu.

d) članovi posada trgovačke mornarnice i civilnog vazduhoplovstva;

dj) stanovništvo neokupirane teritorije koje se usled približavanja neprijatelja dobrovoljno digne na oružje da bi pružilo otpor neprijateljskoj najezi, a koje nije imalo vremena da se organizuje kao redovna oružana sila - pod uslovom da otvoreno nosi oružje i da se pridržava ratnih zakona i običaja;

e) lica koja su puštena ili su uspešno pobjegli iz zarobljeništva, pa opet internirana odnosno uhvaćena.

Dopunskim protokolom uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba status borca je priznat svakom licu koje pripada nekoj grupi ili jedinici organizovanih oružanih snaga, pod uslovom da se nalazi pod komandom koja je odgovorna za rukovođenje učesnicima u oružanom sukobu i da podleže unutrašnjem sistemu discipline koji obezbjeđuje i poštovanje međunarodnog ratnog prava. Ako borac ne nosi uniformu, on se mora razlikovati od civilnog stanovništva kada učestvuje u napadu ili u vojnoj operaciji koja predstavlja pripremu za napad. Prema tome, po ovim odredbama međunarodnog prava, borac ne mora stalno da se razlikuje od civilnog stanovništva, već samo dok učestvuje u napadu ili u vojnoj operaciji koja predstavlja pripremu za napad, što znači da može neizmjenično mijenjati svoj status - da bude civilno lice i borac. Protokol još određuje da plaćenici i lica angažovana u špijunaži ne uživaju prava koja pripadaju borcima i ratnim zarobljenicima.

Dopunskim protokolom uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemedjunarodnih oružanih sukoba propisano je da ovaj protokol kojim se razvija i dopunjuje čl. 3. koji je zajednički za Ženevske konvencije od 12 avgusta 1949 godine ne mijenjajući njegove postojeće uslove za primjenu, primjenivaće se na sve oružane sukobe koji nisu obuhvaćeni čl. 1. dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (protokol 1.) koji se odvijaju na teritoriji Visoke strane ugovornice između njenih oružanih snaga i otpadničkih oružanih snaga ili drugih organizovanih naoružanih grupa koje, pod odgovornom komandom, vrše takvu kontrolu nad dijelom njene teritorije koja im omogućuje da vode neprekidne i usmjerene vojne operacije i da primjenjuju ovaj protokol. Ovaj protokol se neće primjenivati na situacije unutrašnjih nemira i zategnutosti, kao što su

pobune, izolovani i sporadični akti nasilja i ostali akti slične prirode jer to nisu oružani sukobi.

Da se radi upravo o ratnim zarobljenicima proizilazi iz više činjenica. Tako, iz utvrđenog činjeničnog stanja iskaza oštećenih A.I., B.Z., B.J., B.S., B.B., B.N., B.P., B.D., B.Z., Č.B., D.M., F.M., G.I., H.R., I.S., K.A., K.M., K.J., K.A., K.I., K.T., K.R., L. M., L. N., M. Đ., M.M., M.J., M.N., M.Đ., M. G., M.R., M.A., M.A., O.V., P. M., P.J., R.J., R.I., R.S., Š.M., Š.P., S.M., S.Ž., T.R., U.N., U.Z., V.P., V.V., V.J., V.Đ. od oca Đ., V.Đ. od oca N., V.V., V.M., nesumnjivo proizilazi da su oštećeni pripadnici organizovanih hrvatskih oružanih formacija (ZNG, milicije, dobrovoljačkih jedinica i lica koja prate te snage i ako neposredno ne ulaze u njihov sastav – dakle upravo u skladu sa odredbom čl. 4A. st. 1, 2. i 4. III Ženevske konvencije i čl.1 st.1 Dopunskog protokola II). Isto tako, optuženi G.M. u svojoj odbrani navodi da su u Morinju dobili sve propise o postupanju sa ratnim zarobljenicima i Ženevske konvencije. Optuženi T.Z. u svojoj odbrani navodi da su lica Upravi sabirnog centra predavana kao ratni zarobljenici jer su već prije predaje Upravi Sabirnog centra već bili svrstani u kategoriju ratnih zarobljenika. Optuženi G.I. u svojoj odbrani navodi da kada je došao u Morinj da su u istom bili ratni zarobljenici. Optuženi G.B. u svojoj odbrani navodi da mu je rečeno da se javi u Sabirni centar za ratne zarobljenike. Kod svih ovih činjenica te i činjenice da su lica nakon dovodjenja u Sabirni centar Morinj vodjena na ispitivanje i uglavnom ispitivana na okolnosti zarobljavanja, učešća u oružanom sukobu, ko im je zapovjednik, te koliko imaju odredjenih formacija i slično, to je i radnje optuženih pravno kvalifikovao kao krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, te prema tome ne stoje navodi odbrane da tokom postupka nije utvrđeno na nesumnjiv način dali su lica koja su dolazila u Morinj imala svojstvo ratnih zarobljenika.

Optužnicom specijalnog tužioca optuženom G.M.u se stavlja na teret da je u periodu od 3 oktobra 1991. godine do 18 avgusta 1992. godine kao pripadnik aktivnog sastava Jugoslovenske narodne armije - načelnik službe bezbjednosti komande 367 mornaričke pozadinske baze vojno pomorskog sektora Boka i islednik, za vrijeme oružanog sukoba u Republici Hrvatskoj između Jugoslovenske narodne armije i Hrvatskih organizovanih oružanih formacija na području Opštine Kotor u takozvanom “Centru za prihvrat zarobljenika” u mjestu Morinj kršeći pravila međunarodnog prava utvrđena III-om Ženevskom konvencijom o postupanju sa ratnim zarobljenicima čl. 3 st.1. tač. a i c čl. 13. i čl. 17. i II- im dopunskim protokolom uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemedjunarodnih oružanih sukoba čl. 4. st.1 i 2. tač. A i E naredjivao i vršio mučenja, nečovječna postupanja, nanošenje velikih patnji i povreda tjelesnog integriteta prema ratnim zarobljenicima koji su u takozvani Centar dovodjeni sa Dubrovačkog područja, na način što je prilikom obavljanja informativnog razgovora i ispitivanja ratnih zarobljenika, a u cilju iznudjivanja iskaza o njihovom učešću u oružanim formacijama Republike Hrvatske i podacima o tim formacijama, kada ne bi dobio zadovoljavajući odgovor udarao ih rukama i pendrekom, povredjujući na taj način tjelesni integritet i lično dostojanstvo oštećenih kojim radnjama bi izvršio krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. KZ SRJ .

Dakle, optuženom G.M. u se stavlja na teret da je kao pripadnik aktivnog sastava Jugoslovenske narodne armije u svojstvu načelnika službe bezbjednosti komande 367 mornaričke pozadinske baze vojno pomorskog sektora Boka i u svojstvu isljednika, obavljao informativne razgovore i ispitivao ratne zarobljenike.

Optuženi G.M., u svojoj odbrani navodi, da mu je kao načelniku službe bezbjednosti u komandi 367 mornaričke pozadinske baze vojno pomorskog sektora Boka po stručnoj liniji pretpostavljeni bio K.H. koji je bio načelnik službe bezbjednosti IX vojnopomorskog sektora Boka. Naredbom načelnika službe bezbjednosti VPS-a K.H. oformljen je tim islednika u Sabirnom centru na čijem čelu je bio kapetan I klase M.K., a njegov zamjenik kapetan I klase

T.Z.. U sastavu isledničkog tima su bili aktivni major R.G., rezervni poručnik bojnog broda Z.D., major S. D. i K.P., kapetan I klase. Od 15 oktobra islednički tim je pojačan potpukovnikom M.M., majorom D.D. i kapetanom I klase P.. Nije pripadao isledničkom timu, a u Sabirnom centru Morinj u tom svojstvu nije nikoga ispitivao.

K.H., saslušan u svojstvu svjedoka je naveo da mu je poznato kao VD načelniku Odsjeka bezbjednosti IX VPS-a, da je formiran Sabirni centar, a da mu je general A.V., koji je tada bio načelnik Uprave bezbjednosti saopštio da će oficiri bezbjednosti voditi informativne razgovore sa zarobljenicima i nabrojao mu je imena isledničkog tima i to G. R., S. D., T.Z., D. Z., K.P.a, a na čelu tima je postavljen K.M.. Kao ispomoć su im naknadno došli D. D., M. M. i lice sa prezimenom S.

K.M., saslušan u svojstvu svjedoka je naveo , da je u Sabirnom centru Morinj formiran islednički tim i da su islednički tim sačinjavali, T.Z., S. D., D. Z., K.P. i G. R., a da je ovaj tim kasnije dopunjavan i licima koja nisu bila u sastavu IX VPS-a D.D., P. Z., P. P.M i M.. Njegova obaveza kao načelnika kontraobavještajne grupe IX vojnopomorskog sektora tadašnje JNA je bila da koordinira rad tima za saslušanje, time što bi vršio analizu razgovara i dobijenih podataka tražeći dopunske zadatke. Odredjivao je ko će od isledničkog tima vršiti saslušanje određenog zarobljenika. Upoređivao je zapisnike o saslušanju jednog od zarobljenika sa zapisnicima o saslušanju drugih zarobljenika, a članovi isledničkog tima su radili i na terenu gdje su vršili provjere podatka do kojih su došli prilikom saslušanja zarobljenika. G.M. bez njegovog saznanja nije mogao saslušati ni jednog zarobljenika, a ne sjeća se da je imao na uvid neki od zapisnika iz koga bi se vidjelo da je G. saslušavao određenog zarobljenika.

G. R., saslušan u svojstvu svjedoka, je naveo , da nakon što je u Morinju formiran Sabirni centar rečeno mu je da će on tamo biti islednik. Šef isledničkog tima bio je K.M., a u isledničkom timu su bili M. M., P. P., D. Z., T.Z., D. D. i jedan broj lica čijih se imena ne sjeća. Imali su obavezu da referišu K.M.u, a ako je on odsutan izvještaj su morali podnositi T.Z., a povremeno za neke važne stvari direktno K.H.. Izvještaji koje je slao povodom ispitivanja zarobljenika su sadržali najkraće podatke o zarobljenicima i o tome što su oni davali o sebi. G. nije bio član isledničkog tima, niti je saslušavao zarobljenike, a nije ni bio na sastancima gdje je odredjivano, ko će od islednika saslušavati kog zarobljenika.

D. Z., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da nakon što je donijeta odluka o formiranju Sabirnog centra u Morinju i nakon što je formiran islednički tim da mu je od strane sada pokojnog K. Đ. predloženo da se priključi kontraobavještajnoj grupi čiji je starješina bio K.M., a načelnik bezbjednosti K.H.. U isledničkom timu su bili T.Z., G. R. i K.P., a starješina im je bio K.M.. Imena ostalih članova isledničkog tima se ne sjeća. G. je jedan put vidio u Morinju kada je došao da provjeri da li je postavljena cistjerna i kontejneri.

Iskaze svjedoka K.H., koji je bio je određen u svom iskazu navodeći ko su bili članovi isledničkog tima i ne navodeći da je i G. pripadao tom timu, K.M., koji je bio određen u tome ko su bili članovi isledničkog tima, ne navodeći da je i G. pripadao tom timu i da je bio određen u svom iskazu da G.M. bez njegovog saznanja nije mogao saslušati ni jednog zarobljenika, G. R., koji je bio određen u tome da G. nije bio član isledničkog tima, niti je saslušavao zarobljenike, a nije ni bio na sastancima gdje je odredjivano, ko će od islednika saslušavati zarobljenike, da D. Z. kao član isledničkog tima navodi da je samo jednom vidio G. kada je došao da provjeri da li je postavljena cistjerna i kontejneri, sud je u ovom dijelu ocijenio kao jasne i istinite. Iz ovih iskaza nesumnjivo. je utvrđeno da optuženi G.M. nije imao svojstvo islednika, niti je pripadao isledničkom timu koji je formiran u Centru za prihvata zarobljenika u Morinju, te prema tome u

tom svojstvu nije obavljao informativne razgovore i ispitivao ratne zarobljenike, a kako ga to optužnica tereti.

Optuženi G.M. je u Sabirnom centru Morinj bio u svojstvu načelnika službe bezbjednosti komande 367 mornaričke pozadinske baze, vojno pomorskog sektora Boka. Optuženi G.M. u svojoj odbrani navodi i to da je u Sabirnom centru Morinj obavio samo preliminarni razgovor sa K.M. i to u ulozi organa bezbjednosti i to po naredjenju M.M. načelnika kontraobavještajne službe ratne mornarice, a sa namjerom da se to lice "vrbuje" jer su imali informacije da je predsjednik HDZ-a mladeži. Optuženi G.M. u svojoj odbrani navodi i to da je Uputstvo o metodama i sredstvima rada organa bezbjednosti JNA jedinstveno za kompletnu JNA i da je po tom uputstvu i on postupao te da nije imao ovlaštenje da samoinicijativno obavlja informativne razgovore sa zarobljenicima u Sabirnom centru već da je to mogao da radi isključivo po naredjenju K.H.. Naveo je i to da ukoliko bi u svojstvu organa bezbjednosti bilo vršeno saslušanje lica koja su se nalazila u Sabirnom centru ista bi bila svrstana u kategoriju "unutrašnji neprijatelji", a imajući u vidu stanje u kome se nalazila zemlja i status JNA.

K.M. u svom svjedočkom iskazu navodi da mu nije poznato da je G.M. koji je bio načelnik organa bezbjednosti 367 mornaričke pozadinske baze saslušavao nekog od zarobljenika, a ukoliko jeste to bi isključivo morao raditi po naredjenju načelnika bezbjednosti kapetana fregate K.H..

K.H. u svom svjedočkom iskazu navodi da G.M. koji je bio u 367 mornaričko pozadinskoj bazi po osnovu pravila službe je imao ingirencije da se brine o straži. K.M. od njega nije tražio angažovanje G. kao ispitivača, niti je pak nekada u zapisnicima koje je pregledao vidio da je G. nekoga saslušavao.

Dovodeći u ovom djelu iskaze svjedoka K.M. i K.H., koje iskaze je sud u ovom djelu ocijenio kao jasne i istinite, sa odbranom optuženog G.M. u kojoj navodi da kao organ bezbjednosti saslušanje može obavljati isključivo po naredjenju K.H. kao pretpostavljenog, sa odredbama Pravila službe organa bezbjednosti u oružanim snagama SFRJ i Uputstvu o metodama i sredstvima rada organa bezbjednosti JNA, po kojim odredbama je G.M. po pravilu mogao obavljati informativni razgovor isključivo po naredjenju starješine, to je nesumnjivo utvrđeno da G.M. ispitivanje, odnosno obavljanje informativnog razgovora sa ratnim zarobljenicima, nije vršio ni u svojstvu organa bezbjednosti, a kako ga to optužnica tereti.

Jedan broj svjedoka kao Ć.B., B.Z., B. V. u svojim iskazima G.M. pominju kao lice koje ih je ispitivalo, odnosno postavljalo pitanja, ili pak bilo u prostorijama gdje je vršeno njihovo ispitivanje. Tako svjedok Ć.B. u svom iskazu navodi da je četvrti dan vođen na ispitivanje gdje ga je ispitivao oficir G., a to zna po tome jer je čuo da tokom njegovog ispitivanja jedan vojnik pita drugog »gdje je G.«, a ovaj mu odgovara »upravo ispituje jednog ustašu«. B.Z. u svom iskazu navodi da ga je ispitivao G.. B. V. u svom iskazu navodi da je dva puta vođen na ispitivanje, prvi put ga je ispitivao ispitivač G. koji mu se predstavio i rekao mu je da je oženjen hrvaticom, da je i njemu neprijatno, ali da mora odraditi svoju dužnost, pa je istom ispričao okolnosti pod kojima je zarobljen, pitan je jeli član HDZ-a i kakve su okolnosti u Dubrovniku, dok ga je drugi put takodje ispitivao G., a ispitivanju je prisustvovao i G. i ovog puta im je ponovio istu priču, a G. mu je rekao da je razgovarao sa nekim od njegove obitelji što je njemu bilo neprihvatljivo kao istina i to nije povjerovao. Š.P. u svom iskazu navodi da je u logoru G. vidio dva puta i to prvi put kada je vođen na ispitivanje, jer je prije nego što je došao ispitivač, G. sa njim razgovarao dva tri minuta vodeći sa njim uobičajen razgovor da je rat i da su takve okolnosti i tada mu je G. rekao da mu je žena iz Rogotine. G. R. u svom iskazu navodi

da G. skupa sa njim nije ispitivao B. V., da je G. možda slučajno naišao i nešto ga pripitao. Cijeneći iskaze K.M. i K.H., da G. nije imao naredjenje da vrši saslušanje zarobljenika, što i G. navodi u svojoj odbrani te i svjedoka G. R. da ne isključuje mogućnost da je G. nešto pripitao zarobljenika dok ga je on ispitivao, proizilazilo bi da je G. ispitivanja vršio samoinicijativno, pa je i logično ono što optuženi G. navodi u svojoj odbrani da nikada u Sabirnom centru Morinj nije postupao u svojstvu islednika, a ni organa bezbjednosti osim za saslušanje K. M. koje je vršio po naredjenju.

Optužnicom specijalnog tužioca optuženom G.M.u se stavlja na teret da je tako ratnog zarobljenika-oštećenog V.Đ. (od oca Đ.) koji je bio vezan lisicama udario pendrekom više puta u predjelu tijela - rebara bočno.

Oštećeni V.Đ. od oca Đ. saslušan u svojstvu svjedoka u svom iskazu navodi da ga je G.M. prvi put ispitivao u Morinju. G. mu se prilikom ispitivanja predstavio i rekao mu je čin. U trenutku ulaska u prostoriju gdje se nalazio G., sjeli su ga na stolicu i lijevu ruku su mu iznad glave fiksirali lisicom za zid, a između G. i njega bio je sto na kome je bio pištolj i pendrek, G. koji ga je ispitivao pitao ga je kako je organizovan HDZ u Konavlima i Mokošici, a kada ne bi dobio zadovoljavajući odgovor prijetio mu je i udario ga je pendrekom i to dva, tri puta bočno po rebrima. Cijeneći iskaz svjedoka u ovom dijelu sud je zaključio da iskaz svjedoka V.Đ. od oca Đ., u ovom dijelu nije pouzdan. Ovo sa razloga što ovaj svjedok u postupku vođenja hrvatske istrage kada je saslušavan 11.03.1992. godine, i kada mu je pamćenje bilo svježije, a upravo je saslušavan u postupku koji se vodio protiv G. i drugih, ne pominje ni u kakvom kontekstu G.M., a od lica koja su bila surovi prema njima naveo je boksera P., Š.L., I. kuhara, R. B., a pomenuo je Z. M. koji se fino prema njima ponašao i donosio im cigarete. Logično bi bilo da u postupku saslušanja u predmetu protiv G. i drugih kada je saslušavan neposredno nakon izlaska iz Morinja 1992. godine, pomene G.M. kao lice koje ga je saslušavalo i pri tom udaralo. Sud je dakle zaključio, da izjašnjenje oštećenog V.Đ. od oca Đ. u ovom dijelu ne može poslužiti kao osnov za zaključak o krivičnoj odgovornosti optuženog G. i radnjama preduzetim na njegovu štetu. Ovo pogotovu kod činjenice, da je ovaj svjedok na zapisniku u postupku vođenja hrvatske istrage između ostalog upozoren "da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prešutjeti".

Optužnicom specijalnog tužioca optuženom G.M.u se stavlja na teret da je ratnog zarobljenika oštećenog L. M., koji je bio vezan lisicama, ošamario.

Oštećeni L. M., saslušan u svojstvu svjedoka u svom iskazu navodi da ga je ispitivao G., a da je u prostoriju povremeno ulazio i izlazio M. G. i koji je prilikom ispitivanja, jer je on tvrdio da je on civil, a oni su imali spisak rezervnog sastava, na kome je bilo njegovo ime, rekao mu da laže i ošamario ga. Da se radi o M. G. saznao je od stražara M. P., kome je opisao lice koje ga je ispitivalo i P. mu je po opisu kazao da je to G.. Dakle, ovaj svjedok u svom iskazu navodi da je njega saslušavao G., a da je M. G. samo povremeno ulazio i izlazio, dok je ispitivan. Kod te činjenice ne stoji navodi u optužnici da je G.M. vršio saslušanje L. M., već je njegov ispitivač bio G.. Kod činjenice da P. M. u svom svjedočkom iskazu negira da je po opisu koji mu je dao L. M. identifikovao G., te da L. M. u postupku vođenja hrvatske istrage opisuje G. kao lice koje je bilo u kožnoj vidnjaci, na zapisniku od 03.06.2008. godine opisuje da je G. bio u kožnoj vidnjaci sa okovratnikom od krzna, a kada je saslušavan na glavnom pretresu navodi da je na sebi imao modro mornaričku oficirsku odoru, da je imao gustu crnu kosu i da je nosio beretku, tvrdeći u hrvatskoj istrazi da je udaran šakom i šamarom, što je naveo i na zapisniku od 03.06.2008. godine, dok u pogledu načina na koji je udaran na zapisniku o glavnom pretresu navodi da ga je G. ošamario, a da ga nije udario šakom, a da je pojašnjavajući razlike u svom iskazu naveo da se ne

može sjetiti da je istražnom sudiji kazao da je G. imao kožnju vidnjaku sa okovratnikom od krzna, to iz ovakvog iskaza svjedoka ne može se izvesti pouzdan zaključak da je L. M. koga je ispitivao G., G. za vrijeme tog ispitivanja ošamario. Osnovanim se postavlja pitanje, kako je L. M. mogao dati opis svog ispitivača P. M., koji na osnovu njegovog opisa identifikuje ispitivača, kod činjenice da istog na različite načine opisuje, sa kog razloga su ocjenjeni kao neosnovani navodi tužioca da je zbog protoka vremena od događaja razumljivo da oštećeni različito opisuje garderobu i način udaranja. Ovaj Sud je dakle zaključio da izjašnjenje oštećenog L. M. u ovom dijelu ne može poslužiti kao osnov za zaključak o krivičnoj odgovornosti optuženog G. i radnjama preduzetim na njegovu štetu. To što je L. M. optuženog G. u sudnicu prepoznao, ne dovodi u pitanje naprijed utvrđeno činjenično stanje, s obzirom da je G. u Sabirnom centru Morinj ulazio u hangare i posjećivao zarobljenike, te ga je isti mogao i prepoznati i kao lice koje je gledao u Morinju.

Optužnicom specijalnog tužioca optuženom G.M.u se stavlja na teret da je ratnog zarobljenika- oštećenog Ć.B. kojeg je ispitivao u više navrata i koji je bio vezan lisicama, nakon što mu je prilazio vičući, više puta ga odgurnuo prema stražaru koji se nalazio iza oštećenog po zahtjevu G. i koji je zatim oštećenog Ć. u prisustvu G. udario kundakom u predjelu ledja.

Dakle, optužnicom Specijalnog tužioca se stavlja na teret, da je u odnosu na oštećenog Ć.B. G.M. postupao kao saizvršilac u radnji izvršenja zajednički djelujući skupa sa stražarom.

Oštećeni Ć.B., saslušan u svojstvu svjedoka, u svom iskazu navodi da je četvrti dan dolaskom u Morinj ispitivan od strane G., čiji identitet je saznao jer je čuo da tokom njegovog ispitivanja jedan vojnik pita drugog gdje je G., a ovaj mu odgovara “upravo ispituje jednog ustašu”. Tri, četiri puta je ispitivan od strane G.. Dok ga je G. ispitivao ruka mu je bila vezana lisicama, a iznad njega je bio stražar koji ga je često kundakom udarao u ledja, a G. se derao na njega, ustajao sa stolice, prilazio mu odguravao ga prema stražarima i takvim postupcima je davao znak stražarima da ga izudaraju, što bi oni učinili, a to kada ne bi bio zadovoljan odgovorom na postavljena pitanja. Ovaj svjedok u postupku vođenja hrvatske istrage navodi da, dok ga je ispitivao G., da je iza njega bio stražar koji ga je često sa kundakom udarao u ledja, a koje udaranje je sve vidio taj G. koji ga je ispitivao. Dakle, ovaj svjedok kada je davao iskaz u postupku vođenja hrvatske istrage i kada je između ostalog upozoren “da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prešutjeti” i kada mu je pamćenje bilo svježije, ne pominje u svom iskazu da se G. dere na njega, da mu prilazi i da ga odgurava prema stražarima i da takvim postupcima daje znak stražarima da ga izudaraju, već navodi da dok ga G. ispituje da je iza njega stražar koji ga često sa kundakom udara u ledja i da G. vidi da ga ovaj udara. Iz iskaza ovog svjedoka sud nije mogao izvesti pouzdan zaključak da je G.M. zajedničkim djelovanjem učestvujući u radnji izvršenja skupa sa stražarom, udarao prilikom ispitivanja i obavljanja informativnog razgovora ratnog zarobljenika, oštećenog Ć.B..

Za ukazati je da nečinjenje, pasivno držanje, propuštanje dužnog nadzora nad ponašanjem faktički potčinjenih se ne stavlja na teret G. niti je pak takva radnja propisana kao radnja izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. KZ SRJ.

Optužnicom specijalnog tužioca optuženom G.M.u se stavlja na teret da prilikom ispitivanja ratnog zarobljenika - oštećenog B.Z., koji je bio vezan lisicama je pravio pauze tokom kojih je po njegovoj naredbi stražar udarao oštećenog B. u predjelu tijela, nakon čega je okrivljeni G. nastavio ispitivanje, te naređivao stražarima da ulaze u hangare i fizički zlostavljaju, tuku zarobljenike među kojima su se nalazili ratni zarobljenici oštećeni Š.P., B.S. i R.J..

Oštećeni B.Z., u svom svjedočkom iskazu navodi, da ga je G.M. ispitivao, da je bio vezan

liscama za jednu ruku, da ga tokom ispitivanja G. nikada nije udarao, ali je znao tokom ispitivanja napustiti prostoriju, a onda bi ga u toj napuštenoj prostoriji tukli nadzočni čuvari. M. G. se prilikom ispitivanja požalio na Iva kuhara koji ga je tukao i nakon toga ga I. kuhar više nije tukao. Oštećeni Š.P., saslušan u svojstvu svjedoka u svom iskazu navodi da ih je G. obilazio tamo gdje su bili smješteni, pitao ih je "kako nam je tu i bje li nas ko", a kada bi otišao stražar B.G. bi im se obratio i rekao "večeras ćete dobiti batine, to vas sleduje, žao mi je". Oštećeni B.S. u svom svjedočkom iskazu navodi da je M. G. više puta ulazio u barake gdje su bili smješteni i dok je on bio tu niko ih nije dirao, ali uvijek nakon njegove posjete u baraku bi nakon sat vremena dolazio B.G. sa više čuvara i onda bi ih B.G. i čuvari udarali čime bi stigli. Govorio je da je Mladjen G. naredio da ih čuvari moraju redovno tući. Iz ovakvih iskaza svjedoka sud nije mogao izvesti zaključak, da je G.M. izdavao naredbu stražarima da udaraju oštećenog B.Z. prilikom pauza u ispitivanju, a kako ga to tereti optužnica, niti pak da je G.M. naredjivao stražarima da ulaze u hangare i fizički zlostavljaju i tuku zarobljenike među kojima su se nalazili ratni zarobljenici, oštećeni Š.P. i B.S..

Naime, naredba kao radnja izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. KZ SRJ izdata u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije i kojom se krše pravila Medjunarodnog humanitarnog prava, mora predstavljati jasan, nedvosmislen i nesumnjiv nalog, koji se daje licu podređenom naredbodavcu, da preduzme neku u Zakonu alternativno predviđenu radnju prema ratnim zarobljenicima, niti se naredba može pretpostaviti na osnovu ličnih utisaka i zaključaka oštećenih lica ukoliko nisu zasnovani na konkretnim činjenicama koje nesumnjivo ukazuju na naredbodavca i sadržinu naredbe, a na što je ukazano i odlukom Apelacionog suda Ksž.br.20/10.

Oštećeni B.Z., u svom iskazu i ne navodi da G. naredjuje stražarima, da ga u vrijeme pauze u ispitivanju udaraju. Ispitivači koji izlaze u sred ispitivanja iz kontejnera i da imaju svijest o tome da će stražari zatvorenike u pauzi tući, a da na to nijesu reagovali, njihovo pasivno držanje ne može se cijeliti naredbom. Tvrdnja specijalnog tužilaštva iznijeta u dispozitivu optužnice, vezana za naredbu koju je izdao okrivljeni G.M., tokom postupka ni na koji način nije dokazana. Takodje se ni iz iskaza B.S. koji navodi da im je B.G. prilikom ulaska u barake saopštavao da ih mora tući jer je to naredio G. ne daju pouzdan osnov za zaključak da je B.G. udarao zarobljenike po naredjenju G., a ovo kod činjenice da gotovo svi saslušani svjedoci i oštećeni koji su bili u centru za prihvrat zarobljenika u Morinju, izjavljuju da su ih stražari i vojni policajci tukli u raznim prilikama prilikom dovodjenja na ispitivanje, vraćanja sa ispitivanja, da su ih tukli u hangaru, da su ih izvodili i van hangara i tamo tukli za koje radnje nijesu imali ničiju naredbu, a što upućuje na zaključak da su samoinicijativno zloupotrebljavali poziciju u kojoj su se našli i psihički i fizički maltretirali ratne zarobljenike.

Oštećeni R.J. saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom navodi, da ih je čovjek po prezimenu G. psihički iscrpljivao govoreći im da su ustaše, da im je nalagao okreni se, nakon čega bi počeli pljuštati udarci, a zna da se radi o G. jer su ga ostali pripadnici vojske tako oslovljavali, kada bi njih pet- šest ušlo u baraku. Ovaj svjedok drugačije predstavlja ponašanje G. prilikom ulaska u objekte gdje su smješteni od svjedoka B.S. koji navodi da je G.M. više puta ulazio u barake gdje su bili smješteni i dok je on tu da ih niko ne dira, ali da uvijek nakon njegove posjete u baraku bi nakon sat vremena dolazilo više čuvara i onda bi B.G. sa tim stražarima udarao. I oštećeni Š.P. drugačije od R.J. predstavlja ponašanje G., prilikom ulaska u objekte navodeći da bi ih prilikom obilaska tamo gdje su bili smješteni G. pitao kako im je i bje li ih ko, a kada bi on otišao stražar koji je bio prisutan bi im se obratio i rekao "večeras ćete dobiti batine, to vas sleduje, žao mi je". Dakle, tvrdnja svjedoka oštećenog R.J. da im je G. ulaskom u objekte nalagao da se okrenu

nakon čega bi počeli pljuštati udarci od strane 5-6 lica koja su ulazila skupa sa G. u objekte u cjelosti je opovrgnuta iskazima svjedoka B.S. i Š.P.. Iz ovakvog iskaza svjedoka R.J. koji je u cjelosti opovrgnut iskazom svjedoka B.S. i Š.P., sud nije mogao izvesti pouzdan zaključak da je G. naredjivao stražarima da ulaze u hangare i fizički zlostavljaju - tuku zarobljenike među kojima se nalazio ratni zarobljenik R.J.. Ovo tim prije što niko od saslušanih svjedoka oštećenih u svom svjedočkom iskazu ne navodi da im je G. ulaskom u objekte nalagao da se okrenu, nakon čega bi počeli pljuštati udarci od strane lica koja su ulazila skupa sa G. u objekte, već upravo drugačije opisuju ulazak G. u hangare. Tako, svjedok V.J. u svom iskazu navodi da je M. G. kada bi dolazio u baraku gdje su boravili pitao ih je "kako su", da svjedok B. V. u svom iskazu navodi da je G. gledao dva puta u baraci, da je dolazio sa oficirima i da se ne bi dugo zadržavao, da M. M. u svom iskazu navodi da je M. G. u logoru uvijek nosio šteke cigareta, da svjedok L.J.M. upravo navodi da ga je M. G. pitao, "da li mu nešto treba i da li mu nešto hvali", da mu je tražio cipele i cigarete i da je sjutradan jedan od stražara donio jednu veliku kartonsku kutiju sa cipelama, štekama cigareta i čarapama, te da nikada ne može zaboraviti dobro koje im je učinio G.. I svjedok B. B. u svom iskazu navodi, da su ga u logoru spasila dva čovjeka i to G. i K. O., da je G. pozvao G.B. sa još dvojicom i izričito im je rekao da ga ne smiju udarati tako da im je zahvalan što je živ.

Kako osnov za osuđujuću presudu može predstavljati samo takav niz činjenica koje su nesumnjivo utvrđene i međusobno čvrsto i logički povezane, tako da sa punom sigurnošću upućuju na jedino mogući zaključak da je upravo optuženi izvršio krivično djelo koje je predmet optužbe i da se izvedenim dokazima isključuje svaka druga mogućnost, to je sud usled nedostatka dokaza da je počinio krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 KZ SRJ optuženog G.M. oslobodio od optužbe.

Radnje koje su optužnicom specijalnog tužioca stavljene na teret optuženom G.M.u, a odnose se na civila - oštećenog B.V., Sud nije analizirao jer je na osnovu čl. 412. ZKP-a za osnov uzeo samo onaj dio optužbe koji se odnosi na ukinuti dio presude, o čemu je već prethodno dao razloge.

- Optuženom T.Z. se optužnicom specijalnog tužioca stavlja na teret da je u periodu od 3.10.1991. godine do 21.01.1992. godine kao pripadnik rezervnog sastava Jugoslovenske narodne armije u svojstvu isljednika, za vrijeme oružanog sukoba u Republici Hrvatskoj između Jugoslovenske narodne armije i Hrvatskih organizovanih oružanih formacija na području Opštine Kotor u takozvanom "Centru za prihvrat zarobljenika" u mjestu Morinj kršeći pravila međunarodnog prava utvrđena III-om Ženevskom konvencijom o postupanju sa ratnim zarobljenicima čl. 3 st.1. tač. a i c čl. 13. i čl.17 i II- im dopunskim protokolom uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemedjunarodnih oružanih sukoba čl. 4. st.1 i 2. tač. A i E naredjivao i vršio mučenja, nečovječna postupanja, nanošenje velikih patnji i povreda tjelesnog integriteta prema ratnim zarobljenicima koji su u takozvani Centar dovedeni sa Dubrovačkog područja, na način što je: prilikom ispitivanja ratnih zarobljenika, a u cilju iznudjivanja iskaza o njihovom učešću o oružanim formacijama Republike Hrvatske i podacima o tim formacijama vršio turturu i prinudu i naredjivao da se nad zarobljenicima iste vrše povredjujući na taj način tjelesni integritet i lično dostojanstvo oštećenih, kojim radnjama bi izvršio krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. KZ SRJ.
- Optuženi T.Z. ne spori činjenicu navodeći u svom iskazu da je u Sabirnom centru Morinj vršio dužnost islednika, dakle bio je jedan od članova isledničkog tima koji je radio sa zarobljenicima i ispitivao ih na okolnosti dejstava na dubrovačkom ratištu, da li su dužili naoružanje i koje, da li su imali neposredno angažovanje u ratnim dejstvima u odnosu na JNA o čemu je sačinjavao izvještaje u formi zapisnika. Dakle, u postupku je na nesumnjiv

način utvrđeno da je T.Z. u Centru za prihvrat zarobljenika u Morinju postupao u svojstvu islednika. Tu činjenicu potvrdili su i u svojstvu svjedoka saslušani K.H., K.M., G. R. i D. Z.

- Optužnicom specijalnog tužioca optuženom T.Z. se stavlja na teret da je prilikom ispitivanja ratnog zarobljenika- oštećenog K.R. koji je bio vezan lisicama, pravio pauze, tokom kojih bi po njegovoj naredbi u objekat ulazili stražari i udarali oštećenog, nakon čega je okrivljeni T. nastavljao ispitivanje.
- Oštećeni K.R., saslušan u svojstvu svjedoka u svom iskazu je naveo, da ga je ispitivao jedan brkati kapetan I klase, da je tokom ispitivanja bio vezan lisicom za jednu ruku, a da je tokom ispitivanja negirao da je pripadnik hrvatske vojske. Taj kapetan je u više navrata prekidao ispitivanje, izlazio jedno desetak minuta iz kontejnera, a za koje vrijeme su u kontejner ulazili stražari i tukli bi ga, a prestali bi da ga tuku u povratku tog kapetana, a on bi normalno nastavljao ispitivanje. Ovaj svjedok je naveo da ne zna da li je ispitivač znao da su nakon njegovog izlaska ulazili stražari u kontejner, ali da je za pretpostaviti da je znao. Nakon što su mu pokazane fotografije 1 i 2, sa 100% sigurnošću je naveo da je prepoznao osobu koja je sama na fotografiji br. 2. i u centru na fotografiji br. 1. kao svog ispitivača. Da se na pokazanim fotografijama nalazi T.Z. sud je utvrdio uvidom u fotografije, a što optuženi T.Z. i nije sporio već je upravo on sudu predao fotografije iz vremena 1992. godine na kojima se on nalazi.
- Optužnicom specijalnog tužioca optuženom T.Z. se stavlja na teret da je prilikom ispitivanja ratnog zarobljenika-oštećenog B.D. kojeg je ispitivao u 3 navrata, primoravao ga da prizna da je na fotografiji koju mu je pokazao, a na kojoj se nalazio hrvatski vojnik, upravo on i govorio mu je da mu je poginuo otac, što sve nije bilo tačno, koje radnje je preduzicao u cilju iznudjivanja iskaza, a na pitanje oštećenog može li reći stražarima da ih ne tuku odgovorio je "tući će te", zatim pravio pauze tokom kojih su po njegovoj naredbi okrivljeni L.Š. udario oštećenog nogom obuvenom u vojničku čizmu u predjelu potiljka, a stražari oštećenog izveli iz objekta gdje je ispitivan, udarajući ga, a zatim u blizini objekta vezali lisicama za stalažu na način da mu se tijelo nalazilo u neprirodnom položaju, iscrpljujući ga, u kojem položaju se nalazio nekoliko sati, nakon čega je vraćen u objekat za ispitivanje gdje je zatim okrivljeni T. Z. nastavljao ispitivanje.
- Oštećeni B.D., u svom iskazu datom na zapisniku od 03.07.2008. godine, navodi da je tri puta vodjen na ispitivanje, da je ispitivanje trajalo više sati, a nakon svakog ispitivanja ispitivač bi ga vraćao u samicu ili baraku broj 1. Ispitivač ga je psihički iscrpljivao tako što bi mu pokazao jednu fotografiju hrvatskog vojnika koji je fizički podsjećao na njega i bio je u vojničkom šarenom prsluku izraelske vojske i tražio je od njega da prizna da je to on, govoreći mu "ajde da te ne bih tukao, kaži gdje si ovo slikan". T. ga je pitao zna li gdje je Spuž, i kazao mu da ima dovoljno dokaza o njemu i da će dobiti između 7 i 9 godina vojnog zatvora. Kako je on i dalje tvrdio da to nije on, T. je izašao iz kontejnera i rekao mu "prisjetićeš se" nakon čega ga je vojni policajac Š. L. vezao za rešetke i ruke su mu stajale podignute u neprirodnom položaju 4-5 sati, nakon čega bi se T. vraćao i nastavljao ispitivanje insistirajući da mu objasni kako je to zarobljen u Konavlima. Kada je pitao T. može li da kaže stražarima da ga ne tuku odgovorio mu je "tući će te kao što je tukla hrvatska emigracija mog brata u Minhenu", nakon čega ga je Š. L. udario nogom u potiljak iz čega je njemu očito da je njemu za taj postupak signal dao upravo T.. Na zapisniku o glavnom pretresu od 30.06.2011. godine je naveo da nakon što mu je T. odgovorio "tući će te kao što je tukla hrvatska emigracija mog brata u Minhenu", T. napušta kontejner i on ga ne vidi jer je prošao iza njega, a on dobija udarac čizmom u potiljak. Kada ga je T. saslušavao u večernjim satima saopštio mu je da ima saznanje da mu je otac poginuo. Ovaj svjedok je na zapisniku od 11.03.1993. godine, u postupku vodjenja hrvatske istrage naveo da je T.Z. najveći zločinac jer ih je posebno on maltretirao i da su ih pred njegovim očima

tukli, a kako mu je brat razmijenjen odnosno pušten 15 dana prije, to ga je on pri kasnijem saslušanju varao da mu je brat poginuo.

- Naredba, kao radnja izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. KZ SRJ izdata u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije i kojom se krše pravila Medjunarodnog humanitarnog prava, mora predstavljati jasan, nedvosmislen i nesumnjiv nalog, koji se daje licu podređenom naredbodavcu, da preduzme neku u Zakonu alternativno predviđenu radnju prema ratnim zarobljenicima. Oštećeni K.R., u svom iskazu i ne navodi da T. naređuje stražarima, da ga u vrijeme pauze u ispitivanju udaraju. Ispitivači koji izlaze u sred ispitivanja iz kontejnera i da imaju svijest o tome da će stražari zatvorenike u pauzi tući, a da na to nijesu reagovali, njihovo pasivno držanje ne može se cijeliti naredbom. Isto tako, naredba se ne može pretpostavljati ni na osnovu ličnih utisaka i zaključaka oštećenih kao što to zaključuje oštećeni K.R., ukoliko nisu zasnovani na konkretnim činjnicama koje nesumnjivo ukazuju na naredbodavca i sadržinu naredbe, niti se može podrazumijevati na osnovu pozicije i svojstva lica kome se izdavanje naredbe propisuje, niti o njoj izvlačiti zaključak na osnovu činjenice, da oni koji su faktički podređeni preduzimaju neku od radnji koje su propisane čl. 144. KZ SRJ, a njihov nadređeni ili lice čije naloge u konkretnim okolnostima moraju poštovati, zna za takve njihove postupke pa ih ne sprečava u tome. Isto tako svjedok B.D. u postupku hrvatske istrage kada mu je pamćenje svježije, na T.Z. ukazuje kao na lice koje je najveći zločinac jer ih je on posebno maltretirao i da su ih pred njegovim očima tukli, te da ga je T. prilikom saslušanja varao da mu je brat poginuo. Na zapisniku u postupku vođenja hrvatske istrage navodi i to da ga je tukao Š. L. dok je stajao na kiši i kako je čuo T.Z. kako govori “samo nemoj po glavi”. Cijeneći iskaz ovog svjedoka u dijelu u kome predstavlja da ga je T. maltretirao sud je zaključio da isti nije pouzdan. Logično bi bilo da u postupku vođenja hrvatske istrage kada je saslušan 1993. godine, dakle, neposredno nakon izlaska iz Morinja i kada je između ostalog upozoren “da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prešutjeti” pomene i opiše način na koji ga je T.Z., ispitivao. Pojašnjenje koje je ovaj svjedok dao na glavnom pretresu da T.Z. nije pomenuo u hrvatskoj istrazi kada je prvi put saslušan 1993. godine jer mu je rečeno da svjedoči protiv M. G., pa da uopšte nije iznosio ostale detalje, izuzev da ga je saslušavao T.Z. je neprihvatljivo s obzirom na to da je u hrvatskoj vođen postupak protiv 18 lica, a između ostalih i protiv Z. T. B.D. u hrvatskoj istrazi i ako mu je kako kaže rečeno da svjedoči protiv G. uopšte ne pominje G., ali zato navodi da ih je Š. L. mornarički policajac redovno tukao kad bi ih vodio na ispitivanje, odnosno kad bi mu se prohtijelo, te da ga je jednom prilikom Š. L. sa još trojicom tukao dok je stajao na kiši. Po ocjeni suda iskaz ovog svjedoka je nepouzdan kod činjenice da se B.D. u svojim svjedočkim iskazima različito izjašnjavao prvo navodeći da dok ga T. sasluša da ga je Š. L. udario nogom u potiljak iz čega je njemu očito da je njemu za taj postupak signal dao upravo T., a potom navodi da T. napušta kontejner i on ga ne vidi jer je prošao iza njega, a on dobija udarac čizmom u potiljak, a da u Hrvatskoj istrazi to uopšte ne pominje. Različito se izjašnjava prvo nevedeći da dok stoji na kiši čuje T.Z. kako kaže “samo nemoj po glavi”, a na narednom saslušanju navodi da dok ga vraćaju sa ispitivanja čuje glas koji dopire iz kontejnera u kome je saslušan koji kaže “nemoj po glavi” pa je zaključio da je to glas T.Z.. U Hrvatskoj istrazi navodi da ga T. varao da mu je brat poginuo, dok na zapisniku od 30.06.2011 godine navodi da ga je T. varao da mu je otac poginuo. Ni pojašnjenja koja je ovaj svjedok dao, da je sve što je govorio tačno i “da je bit što je rekao u svemu ista”, su sa stanovišta suda neprihvatljiva. Sud je ocijenio da izjašnjenje oštećenog u ovom dijelu ne može poslužiti kao osnov za zaključak o krivičnoj odgovornosti optuženog T.. Dakle, tvrdnja specijalnog tužilaštva iznijeta u dispozitivu optužnice, vezana za vršenje turture i prinude nad ratnim zarobljenicima, kao i tvrdnja vezana za naredbu koju je izdao okrivljeni T.Z., u odnosu na oštećene K.R. i B.D. tokom postupka ni na koji način nije dokazana.

- Optužnicom specijalnog tužioca optuženom T.Z. se stavlja na teret da je izvodio iz objekata zarobljenike među kojima se nalazio ratni zarobljenik - oštećeni M.Đ. i od istih zahtijevao da govore hrvatske riječi, čupaju travu, leže na zemlji i međusobno se tuku, pri čemu je udario nogom oštećenog M. i od istog zahtijevao da se tuče sa bratom pa kada je oštećeni to odbio udario ga pendrekom više puta u predjelu ledja.
- Oštećeni M.Đ., na zapisniku od 19.05.2008. godine, na pokazanim fotografijama je prepoznao T., ali na tom zapisniku ne navodi bilo koju radnju da je T. preduzimao prema njemu. Takođe navodi da su ih stražari tjeroali da se međusobno tuku. Na zapisniku u postupku vođenja hrvatske istrage od 24.09.1992. godine, dakle, kada je saslušan neposredno nakon izlaska iz Morinja i kada je između ostalog upozoren "da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prešutjeti" u svom svjedočkom iskazu uopšte ne pominje T., niti pak opisuje da je to lice preduzimalo neku radnju na njegovu štetu. Na zapisniku o glavnom pretresu od 02.06.2009. godine naveo je da ga je T.Z. tjerao da se tuče sa bratom, a kada je 15.01.1992. godine zvanično priznata Hrvatska izveo ga je T.Z. i tjerao ga da govori hrvatske riječi, čupa travu, da leži. Na zapisniku od 30.06.2011. godine, pojašnjavajući zašto prilikom prvih saslušanja na zapisniku od 19.05.2008. godine i 24.09.1992. godine nije pomenuo T.Z. u kontekstu kako ga pominje na zapisniku o glavnom pretresu od 02.06.2009. godine, ovaj svjedok je naveo da o boravku u Morinju može pričati 7 dana, a da neće sve ispričati, da ništa ne izmišlja već da se samo sjeti pojedinosti, a da i prilikom prethodnih saslušanja nije sve ispričao jer će mu se neko smijati, a neko će ga žaliti, pa nije ispričao i to da ga je jednom prilikom T. udario nogom i da je poletio na bodljikavu žicu koja je bila u blizini, da ga je T. tjerao da se tuče sa bratom, a pošto je to odbio udario ga je dva, tri puta pendrekom po ledjima, a onda je zahtijevao od njega da odabere svog rodjaka M.M., da se sa njim tuče.
- Sud je iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu ocijenio kao nepouzdan, a sa razloga što ovaj svjedok u postupku vođenja hrvatske istrage kada je saslušan 24.09.1992. godine i kada mu je pamćenje bilo svježije, ne pominje ni u kakvom kontekstu T.Z., a od lica koja su bila surovi prema njima naveo je I. G. i B. G.. Na zapisniku od 19.05.2008. godine i ako je na pokazanim fotografijama prepoznao T. ne pominje ga da je ovo lice preduzimalo bilo kakve radnje prema njemu. Logično bi bilo da kada je saslušan neposredno nakon izlaska iz Morinja 1992. godine, da pomene T.Z., koji ga je zlostavljalo. Pojašnjenje koje je dao ovaj svjedok vezano za razlog zbog čega ranije nije u svojim iskazima pomenuo optuženog T.Z. su neprihvatljivi, pogotovo kod činjenice da ovaj svjedok prvi put na zapisniku o glavnom pretresu od 30.06.2011. godine pominje da ga je T. udarao i u kojim prilikama, a to što svjedok navodi da to ranije nije saopštio "da mu se neko ne bi smijao ili da ga neko ne bi žalio," te da to nije saopštio ni sa razloga "da njegova djeca ne bi čula šta su mu radili u Morinju" je nelogično kod činjenice da ovaj svjedok na zapisniku u postupku vođenja hrvatske istrage, navodi da ga je I. G. nemilosrdno tukao, a i na zapisniku od 19.05.2008. godine pominje na koji način je tučen od strane slikara I., pa bi logično bilo ukoliko je tučen i od strane T. da to navede u svom iskazu, jer se osnovanim postavlja pitanje zašto bi ga neko žalio ili mu se smijao ukoliko ga udara T., a ne ukoliko ga udara I. G., a kako to svjedok navodi u svom iskazu. M.Đ. u svom svjedočkom iskazu u postupku vođenja hrvatske istrage navodi da su njega i B.B. tjeroali da se međusobno tuku, dok na glavnom pretresu od 30.06.2011. godine navodi da je tjeran da se međusobno tuče sa M.M.. Tvrdnja svjedoka M.Đ. da ga je T. tjerao da se tuče sa rođakom M.M. u cjelosti je opovrgnuta iskazom M.M. koji u svom svjedočkom iskazu navodi, da ih je B.G. tjerao da na koljenima беру groždje i čupaju travu, ne navodeći da ih je tom prilikom to tjerao i T.. M.M. u svom iskazu navodi da je jednom prilikom B.G. naredio njemu i M. da udju u ring i da se tuku pa kako nisu htjeli to mu je B.G. stavio cijev automatske puške u usta, a bio je u vidno pijanom

stanju, ne navodeći pri tom da ih je i T. tjerao da se tuku. Ni svjedok B.B. u svom iskazu ne navodi da je tjeran da se tuče sa M.Đ.. Ovaj svjedok štaviše navodi da mu ime T.Z. nije ni poznato.

- Iz iskaza ovog svjedoka sud nije mogao izvesti nesumnjiv zaključak da je T.Z. preduzimao radnje koje su mu optužnicom stavljene na teret ni prema oštećenom M. Đ..
- Za ukazati je da oštećeni, koje je saslušavao T.Z., istog opisuju kao korektnog ispitivača. Tako B.M. u svom svjedočkom iskazu navodi da je dva puta vođen na ispitivanje kod gospodina T.Z. koji je imao korektan odnos prema njemu i dopuštao mu da ima ljudsko dostojanstvo. Nikakve prisile sa njegove strane nije bilo jedino su T. i stražar P. dopuštali da ima ljudsko dostojanstvo.
- Kako osnov za osuđujuću presudu može predstavljati samo takav niz činjenica koje su nesumnjivo utvrđene i međusobno čvrsto i logički povezane, tako da sa punom sigurnošću upućuju na jedino mogući zaključak da su upravo optuženi izvršili krivično djelo koje je predmet optužbe i da se izvedenim dokazima isključuje svaka druga mogućnost to je sud usled nedostatka dokaza da je počinio krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 KZ SRJ optuženog T.Z. oslobodio od optužbe.

Sa svega izloženog odlučeno je kao u izreci.

VIŠI SUD U PODGORICI
Dana 25.01.2012. godine

ZAPISNIČAR

Ujkić Maruka,s.r.

PREDSJEDNIK VIJEĆA-SUDIJA

Milenka Žižić,s.r.

PRAVNA POUKA: protiv ove presude dozvoljena je žalba u roku od 15 dana, od dana prijema iste, Apelacionom sudu CG, a preko ovog suda.

Za tačnost otpravka tvrdi
i ovjerava službenik suda
Ujkić Maruka

Napomena:

Presuda Višeg suda u Podgorici, K.br. 33/10 od 25.01.2012. je preuzeta sa sajta www.sudovi.me i prezentirana bez intervencije Centra za građansko obrazovanje.

Praksa sudova je da elektronsku verziju presude u potpunosti objavljuju sa inicijalima aktera postupka.

CRNA GORA
VRHOVNO DRŽAVNO TUŽILAŠTVO
Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala,
korupcije, terorizma i ratnih zločina
KTS.br.7/08
Podgorica, 06.03.2012.godine

VIŠEM SUDU

ZA

APELACIONI SUD CRNE GORE

PODGORICA

Protiv presude Višeg suda u Podgorici - Specijalizovanog odjeljenja za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma, i ratnih zločina Ks.br.33/10 od 25.01.2012. godine, na osnovu čl.44 st.2 tač.6, čl.381 st.1 i čl.384 st.1 Zakonika o krivičnom postupku, u zakonskom roku, izjavljujem

ŽALBU

Zbog:

- bitne povrede odredaba krivičnog postupka – čl.386 st.1 tač.8 i st.2 ZKP-a
- pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja – čl.388 st.1 ZKP-a
- odluke o kazni – čl.389 st.1 ZKP-a

O b r a z l o ž e n j e

Izmijenjenom optužnicom Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore – Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, u ponovljenom postupku, okrivljenima Govedarica Mladenu, Gligić Boru, Menzalin Ivu i Lučić Špiru je stvaljeno na teret da su izvršili krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.142 st.1 KZ SRJ u sticaju sa krivičnim djelom ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ, dok je okrivljenima Tarle Zlatku i Gojnić Ivu stavljeno na teret da su izvršili krivično

djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 KZ SRJ.

Viši sud u Podgorici je oglasio krivim i osudio na kazne zatvora Gojnić Iva, Gligić Bora, Lučić Špira i Menzalin Iva zbog kršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ, dok je na osnovu čl.373 tač.2 ZKP-a okrivljene Govedarica Mladena i Tarle Zlatka oslobodio od optužbe da su izvršili krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ, usled nedostatka dokaza. Zatim, iz činjeničnog opisa izmijenjene optužnice prvostepeni sud je izostavio radnje koje se okrivljenima Govedarica Mladenu, Gligić Boru, Lučić Špiru i Menzalin Ivu stavljaju na tere, a odnose se na krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.142 st.1 KZ SRJ, kao i pravnu kvalifikaciju tog djela, navodeći da je riješen Apelacionog suda Crne Gore Ksž.br.20/10 od 25.11.2010.godine presuda tog suda K.br.214/08 ukinuta samo u odnosu na presuđeni dio – krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ, a kako u tom prvom postupku sud nije riješio predmetnu optužbu u odnosu na kriv.djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.142 st.1 KZ SRJ na koji dio i u kojem pravcu tužilac nije izjavio žalbu, to je sud u ponovljenom postupku, na osnovu čl.412 ZKP-a za osnovu uzeo samo onaj dio optužbe koji se odnosi na ukinuti dio presude. Kao razloge zbog kojih je iz činjeničnog opisa izostavio radnje okrivljenih Govedarice, Gligića, Lučića i Menzalina koje se odnose na krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.142 st.1 KZ SRJ i primijenio odredbu čl.412 st.4 ZKP-a, sud navodi da zabrana prekoračenja na gore (*reformatio in peus*) važi sa sud, a ne i za tužioca koji tužbom slobodno raspolaže, pa kako je u ukinutoj presudi bila data blaža pravna kvalifikacija od one iz optužnice, a tužilac presudu nije pobijao u tom pravcu – znači saglasio se sa pravnom ocjenom djela u presudi i u slučaju ukidanja presude se ne može vraćati na pravni osnov iz optužnice, to pravni osnov na novom glavnom pretresu i odluka mogu biti samo pravni osnov iz ukinute presude.

Postupajući na naprijed naveden način sud je počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl.386. st.1 tač.8 i st.2 ZKP-a jer je u konkretnom slučaju prilikom donošenja odluke nepravilno primijenio odredbe ZKP-a, što je bilo od uticaja na zakonito i pravilno donošenje odluke, pri čemu je za primjenu istih dao razloge koji su nejasni i u znatnoj mjeri protivrječni.

Naime, u postupku koji je prethodio donošenju presude K.br.214/08 tužilac je svim okrivljenima stavio na teret da su izvršili krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl.142 st.1. KZ SRJ u sticaju sa krivičnim djelom ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ, pri čemu je činjenični opis optužnice sadržao sve elemente bića oba krivična djela kao i činjenični opis radnji koje su okrivljeni preduzimali prema oštećenima. Postupajući po navedenoj optužnici prvostepeni sud je donio presudu kojom je sve okrivljene oglasio krivim zbog izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ, nalazeći pri tom da sva oštećena lica koja se navode u optužnici imaju svojstvo ratnih zarobljenika, pa je za ove radnje koje su okrivljeni preduzimali prema oštećenim među kojima su nesporno bili i civili i ratni zarobljenici, a za koje je sud cijenio da su dokazani, okrivljene oglasio krivim za krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, dok je radnje okrivljenih koje su se odnosile na određeni broj oštećenih – civila i ratnih zarobljenika, za koje je našao da nisu dokazane, izostavio iz činjeničnog opisa. Tako je, između ostalog, za radnje koje je okr. Govedarica preduzimao prema oštećenom Čupić Božu, za kojeg je tokom postupka dokazano da je imao svojstvocivila, sud istog tretirao kao ratnog zarobljenika i za tu radnju okr. Govedaricu oglasio krivim, ali za krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, za radnje koje je okr. Gligić Boro preduzimao prema oštećenima Bokčić Brunu, Žikić Ivu, Svetac Ivu i Lasić Ivu za koje je tokom postupka nesporno utvrđeno da su imali svojstvo civila iste tretirao kao ratne zarobljenike i za te radnje oglasio krivim okr. Gligića zbog izvršavanja kriv. djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, za radnje koje je okr. Lučić preduzimao prema oštećenima Prlenda Pavu, Kralj Ivu, Đurišić Peru, Milković Matu, Čupić Andu (od oca Mija),

Kužin Vilsonu, Matić Anđelku, Bajo Srećku, Čupić Andru (od oca Mata) i Nestorov Nestoru za koje tokom postupka nesporno utvrđeno da imaju svojstvo civila, izvršenja kriv.djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika i za radnje koje je okr. Menzalin preduzeo prema oštećenima Nestorov Nestoru, Kralj Ivu, Matić Anđelku, Kordić Ivu, Bronzan Željku, Milković Matu, Mezei Ivici, Čagalj Baldu i Prlenda Pavu, za koje je tokom postupka neposredno utvrđeno da su imali svojstvo civila, iste tretirao kao ratne zarobljenike i okr. Menzalina oglasio krivim zbog izvršanja kriv.djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika.

Sa druge strane, sud je iz činjeničnog opisa izostavio one radnje koje su se okrivljenima stavljale na teret, a za koje je cijenio da su ostale nedokazane i to radnje koje je okr. Govedarica preduzimaao prema ratnim zarobljenicima Mrkonjić Ivu i Prkačin Metodiju, okr. Tarle preduzimaao prema civilima Kužnin Vilsonu i Čupić Andru, okr. Gojnić preduzimaao prema ratnim zarobljenicima Bulić Zdenku, Kristić Ivu, Lučić Mariju, Grbić Davoru i Bagoje Zlatku i civilu Lučić Marku, okr. Gligić preduzimaao prema ratnim zarobljenicima Vitković Đuru (od oca Đura), Krstić Ivu, Smoljen Silviju, Puljić Jozu i civilima Harget Josipu, Ljubičić Miljenku, Pavlović Anti i Urlović Luki, okr. Lučić preduzimaao prema ratnim zarobljenicima Krstić Ivu, Veramenta Vlahu, Dupčić Milu, Opušić Niku i civilima Novaković – Vezilić Niku, Jović Božu, Zdravulić Ivanu, Čuljak Nikoli i Letica Ivanu i okr. Menzalin preduzimaao prema ratnim zarobljenicima Margaretić Marku, Matušić Đuru, Lučić Mariju, Bakić Vladimiru, Duplica Brunu, Baule Peru i civilima Novaković – Vezelić Niku, Jović Božu, Šuljak Nikoli, Grzilo Božu, Selak Mihui, Jaganjac Miju, Trandel Petru i Novaković Matiji.

Dakle, u činjeničnom opisu izreke ranije prvostepene presude kao oštećeni su se našli i ratni zarobljenici i civili za koje je po ocjeni suda bilo dokaza da su oštećeni, a nijesu se našli ratni zarobljenici i civili za koje po ocjeni suda nije bilo dokaza da su radnjama okrivljenih oštećeni. S obzirom na ovu nespornu činjenicu tužilac nije imao razloga da izjavljuje žalbu zbog navodno neriješenog predmeta optužbe, ali je imao razloga da se žali zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede krivičnog zakona, što je i učinio, je je po ocjeni optužbe sud pogrešno cijenio dokaze i pogrešno zaključio da određeni broj presudom „neobuhvaćenih“ ratnih zarobljenika i civila nijesu oštećeni, a određeni broj oštećenih za koje je utvrđeno da su civili sud je tretirao kao ratne zarobljenike, čime je učinio povredu Krivičnog zakonika i pri tom dao nejasne razloge za takav stav.

Sud nije vezan pravnom ocjenom djela koju predlaže tužilac pa se rješenje predmeta optužbe odnosi samo na činjenični opis optužbe iz kojih razloga je optužnica nejasna iako je sud umjestosticanja (realnog ili idealnog) našao da je u pitanju jedno krivično djelo.

Imajući u vidu prednje, sud u ponovljenom postupku nije mogao primijeniti odredbu čl.412 st.4 ZKP-a. Ovom odredbom je propisano da je prilikom izricanja nove presude prvostepeni sud vezan zabranom iz čl.400 ZKP-a kojom je propisano da ako je izjavljena žalba u korist optuženog presuda se ne smije izmijeniti u njegovu štetu u pogledu krave kvalifikacije krivičnog djela i krivične sankcije. U konkretnom slučaju tužilac je postupio suprotno. Protiv ranije prvostepene presude izjavio je žalbu na štetu optuženih tvrdeć da su količine inkriminisanih radnji i broj oštećenih civila i ratnih zarobljenika veći negp što je to utvrdio sud pozivajući se na sve zakonske osnoce koje je trebalo primijeniti.

Pobijana presuda zasnovana je na bitnoj povredi odredaba krivičnog postupka iz čl.386 st.1 ZKP-a jer je izreka presude nerazumljiva, a što se ogleda u tome da je prvostepeni sud u stavu II izreke naveo da je okr. Govedarica Mladen bio pripadnik rezervnog sastava JNA, da bi zatim odmah nakon toganaveo da je isti bio pripadnik aktivnog sastava JNA, pa je ostalo nejasno da li je okr. Govedarica Mladen bio pripadnik rezervnog ili pak aktivnog sastava JNA.

Nadalje, u odnosu na okr. Gojnić Iva sud je iz činjeničnog opisa optužnice izostavio radnje koje se okrivljenom stavljaju na teret, a koje je preduzimao prema oštećenima Margaretić Đuru, Moretić Antunu, Batinić Srećku, Vitković Đuru (od oca Đura), Bulić Zdenku, Slavina Željku, Baule Peru, Bagoje Zlatku, Prkačin Metodiju, Varamenta Pavu, Grbić Davoru i pojedine radnje prema oštećenom Matušić Đuru, nalazeći da su iste ostale nedokazan. Međutim, ovakav zaključak suda je zasnovan na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i pravno je neodrživ.

Naime, da nije dokazano da je okr. Gojnić udario oštećene Margaritić Đura, Matušić Đura, Batinić Srećka i Moretić Antuna dok su prolazili kroz „špalir“, sud u bitnom temelji na činjenici da oštećeni Margaretić Đuro i Batinić Srećko u svjedočkim iskazima ne pominju okr. Gojnića, oštećeni Moretić Antun navodi da se kao okrutnog sjeća Iva Gojanovića ne pojašnjavajući radnje koje je isti preduzimao prema njemu, dok oštećeni Matušić Đuro ne navodi ko je njega udario dok je prelazio kroz „špalir“, te da se samo iz činjenice što je u „špaliru“ oštećeni Margaretić Marko udaran od strane Iva Gojnića ne može izvesti zaključak da je okr. Gojnić koji se nalazio u „špaliru“ udarao baš svakog zarobljenika koji je prolazio kroz „špalir“.

Međutim, tokom postupka je nesporno utvrđeno da su u Centar za prihvrat zarobljenika u morinju vozilom zajedno dovedeni oštećeni Margaretić Marko i Đuro, Batinić Srećko i Moretić Antun. Svi oštećeni saglasno izjavljuju da su nakon što su zajedno dovedeni u Centar i izvedeni iz vozila morali proći kroz „špalir“ sastavljen od vojnika koji su ih udarali. Da se u „špaliru“ nalazio i okr. Gojnić proizilazi iz iskaza oštećenog Margaretić Marka, koji je uspio da vidi lice koje ga je udarilo nogom u predjelu grudi, a za kojeg je kasnije saznao da se zove Gojnić Ivo i kojeg je tokom postupka prepoznao. Ovaj svjedok takođe navodi da je iz vozila izašao zadnji odnosno predzadnji i da je čuo jauke ostalih oštećenih koji su prije njega prolazili kroz „špalir“. Činjenica je da oštećeni Matušić, Batinić, Moretić i Margaretić Đuro u svjedočkim iskazima ne navode Iva Gojnića kao lice koje ih je u „špaliru“ udaralo. Međutim, iz njihovog iskaza proizilazi da oni nisu ni uspjeli da vide niti znaju koja lica su ih udarala dok su prolazili kroz „špalir“. Kod nesporne činjenice da su svi vojnici, među kojima se nalazio i okr. Gojnić (što proizilazi iz iskaza svjedoka Margaretić Marka, koji sud prihvata), napravili špalir sa namjerom da izudaraju zarobljenike koji su dovedeni u Centar, te da su svi navedeni oštećeni izudarani u tom „špaliru“, dok se u istom nalazio okr. Gojnić, to se na osnovu prednjih činjenica upravo izvodi zaključak da je Gojnić Ivo u „špaliru“ udarao i oštećene Margaretić Marka, Matušić Đura, Batinić Srećka i Moretić Antuna, jer zašto bi se onda u istom nalazio.

Sud dalje navodi da nije dokazano da je okr. Gojnić udario pištoljem – škorpionom oštećenog Prkačin Metodija ne prihvatajući njegov iskaz dat u postupku istrage i na glavnom pretresu, obrazlažući svoj stav da oštećeni u hrvatskoj istrazi nije naveo da ga je udarao Ivo Gojnić, pri čemu ne prihvata njegovo obrazloženje da je saslušanje trajalo kratko. Međutim, oštećeni Prkačin Metodije u postupku istrage vođene pred Višim sudom u Podgorici, kada je saslušan zamolbenim putem radnje koje je preduzimao okr. Gojnić prema njemu kao i drugim zarobljenicima, da bi na glavnom pretresu ponovio iskaz, akada su mu postavljana pitanja od strane suda i stranaka detaljnije govorio o pojedinim događajima, pri čemu je bio jasan da ga je upravo okr. Gojnić udario škorpionom po glavi. Logično je i prihvatljivo objašnjenje oštećenog Prkačin Metodija da Gojnića nije pomenuo u postupku hrvatske istrage iz razloga što je saslušanje trajalo veoma kratko. Prednje proizilazi iz same sadržine zapisnika o njegovom saslušanju. Kada se ima u vidu da je oštećeni Prkačin u postupku istrage pred tim sudom govorio o okr. Gojniću opisujući koje radnje je isti preduzimao prema njemu i drugim zarobljenicima, što je ponovio na glavnom pretresu detaljno opisujući pojedine događaje, a na postavljena pitanja od strane suda i stranaka ponovo naveo da ga je okr. Gojnić udarao, onda je sud, po stanovištu optužbe, trebao prihvatiti iskazovog svjedoka kao istinit i jasan, jer iz same činjenice da je svjedok okr. Gojnića nije pomenuo prvi put kada je saslušavan ne može se izvoditi zaključak

da nije govorio istinu tokom cjelokupnog postupka pred tim sudom, odnosno da se njegovom iskazu ne može pokloniti vjera.

Nadalje, radnje koje se odnose na oštećene Vitković Đura (od oca Đura), Bulić Zdenka, Svalina Željka, Baule Pera, Bagoje Zlatka, Grbić Davora i Veramenta Pava, a koje je prema navodima optužnice preduzimaio okr. Gojnić, sud je izostavio iz činjeničnog opisa smatrajući da su iste ostale nedokazane.

Sud ne prihvata iskaze ovih svjedoka – oštećenih, u bitnom iz razloga što: Vitković Đuro (od oca Đura) u postupku hrvatske istrage ne ukazuje na okr. Gojnića kao lice koje ga je tuklo, dok se u postupku pred Višim sudom različito izjašnjavao da li ga je ili ne Gojnić tukao, iskaz Bulić Zdenka cijeni kao kontradiktoran iz razloga što se oštećeni različito izjašnjavao o tome da li ga je i kada Gojnić udarao, pa se na osnovu njegovog iskaza u pogledu načina na koji je udaran nije mogao izvesti nesumljiv zaključak o tome da ga je Gojnić udarao na način kako ga to tereti optužnica, Svalina Željko u postupku hrvatske istrage kada mu je pamćenje bilo svježije ne pominje Iva zapovjednika straže, kao lice koje ga je tuklo dok u postupku pred Višim sudom u Podgorici se različito izjašnjava o razlozima zbog kojih ga je okr. Gojnić tukao, Bagoje Zlatko ne potvrđuje navode Svalina Željka da ih je udarao okr. Gojnić kojeg označava kao lice koje ga je jednom prilikom spasilo od Iva kuhara da ga ne udara, Baule Pero navodi da se po udaranju njih zarobljenika isticao Ivo kuhar i Ivo umjetnik, za kojeg je čuo od drugih zarobljenika, ali da ne zna ko je njega udarao, Grbić Davor na fotografiji prepoznaje Iva Gojnića kao osobu koja je dolazila u baraku i izdavala naredbu kaa bi stražari počeli nekog tući „nemoj toga, dosta je, uzmidrugoga“, ali tokom iskaza nije opredijelio da je Gojnić postupao i prema njemu na takav način, dok Veramenta Pavo navodi da ih je, da bi bili udarani, izvodio iz hangara i to deset – petnaest zarobljenika, čovjek kojeg na fotografiji prepoznaje kao lice koje nešto piše (okr. Ivo Gojnić), ali da ovakvim iskazom svjedok nije opredijelio, da je i njega Gojnić izvodio iz hangara radi fizičkog zlostavljanja.

Međutim, po ocjeni optužbe, sud nije sa dovoljno pažnje analizirao i cijenio iskaze bevedenih svjedoka – oštećenih, niti je iste na pravilan način doveo u međusobnu vezu. Jer, svjedoci – oštećeni koji u svjedočkim iskazima bavode ime Iva Gojnića ili ga prepoznaju na fotografijama su saglasni u tome da je okr. Gojnić nad zarobljenicima primjenjivao fizičku silu ili ih psihički zlostavljao. Vitković Đuro (od oca Đura) tokom postupka pred Višim sudom u Podgorici navodi da ga je fizički zlostavljao okr. Gojnić govoreći u postupku istrage da se nad njima zarobljenicima izivljavao Ivo Gojnić, da bi na glavnom pretresu odgovarajući na postavljena pitanja, opisao Iva Gojnića i radnje koje je isti preduzimaio prema zarobljenicima, te bio jasan u tome da je nakon 10-15 dana od dolaska u Morinj dobio batine od okr. Gojnića. Samo iz činjenice da oštećeni u hrvatskoj istrazi nije ukazao na Gojnića kao lice koje ga je tuklo ne može se izvesti zaključak da svjedok nije govorio istinu u toku postupka pred Višim sudom u Podgorici. Takođe, potrešan je zaključak suda da oštećeni ne navodi sa sigurnošću da je upravo njega udarao Gojnić jer iz analize iskaza svjedoka proizilazi da je isti govorio o više događaja u kojima je učestvovao Ivo Gojnić, te da je jedan događaj onaj kada svjedok nije mogao precizirati da li ga je udarao Gojnić ili Ivo kuhar, a da se radi o drugom događaju za koji svjedok navodi da se desio nakon 10-15 dana od dolaska u Morinj kada je dobio batine od okr. Gojnića. Dalje, pažljivom analizom iskaza koje je oštećeni Bulić Zdenko dao u hrvatskoj istrazi kao i u postupku pred Višim sudom u Podgorici utvrđuje se da je Bulić Zdenko u svim iskazima označavao Gojnić Iva kao lice koje je udaralo njega i druge zarobljenike, ne stoje navodi suda da je Bulić Zdenko kada je saslušavan u hrvatskoj istrazinaveo da su ih stražari Niko Božović i slikar Gojanović tukli, misleći pri tom na zarobljenike, te da Bulić tada nije opredijelio da je okr. Gojnić na takav način postupao i prema njemu. Naprotiv, svjedok Bulić je rekao „bio je tu slikar Gojanović i Niko Božović i oni su nas tukli, kao stražari“. Očigledno je da je pod time

„nas“ podrazumijevao i sebe. Prednje navode je potvrdio i u postupku istrage i na glavnom pretresu, pri čemu je odgovarajući na pitanja precizirao da ga je okr. Gojnić u početku udario par puta rukama. Svjedok Bulić je na glavnom pretresu rekao da se ne može izjasniti da li je okr Gojnić koji je često ulazio u hangar učestvovao u njegovom prebijanju, a takvo izjašnjenje se odnosi na situaciju kada je udaran od strane grupe drugih lica, čime se ne dovodi u pitanje istinitost iskaza svjedoka koji je zatim naveo da ga je okr. Gojnić udario u početku rukama. Svjedok Bulić je i u hrvatskoj istrazi i tokom cijelog postupka određen u tome da ga je udario okr. Gojnić, iz kojih razloga je sud očigledno njegov iskaz morao prihvatiti kao jasan i istinit.

Oštećeni Svalina Željko je u iskatu datom u hrvatskoj istrazi opisao na koji način su zarobljenici i on udarani u Centru, da bi u istrazi pred Višim sudom u Podgorici, kada mu je pokazana fotografija označio okr. Gojnića kao lice koje ga je jednom izudaralo samo zato što je pogledao drugog logoraša, nakon čega je na glavnom pretresu ponovio da ga je Gojnić izudarao nogama, kao i Bagoje Zlatka, ali iz razloga što su razgovarali. Neprihvatljiv je zaključak suda da se zbog toga što je svjedok različito govorio o razlozima zbog kojeg ga je Gojnić udario njegov iskaz ne može prihvatiti, kao i zbog toga što je svjedok Bagoje Zlatko ne potvrđuje njegove navode. Jer, upravo je pokazana fotografija na kojoj je ovaj oštećeni prepoznao okr. Gojnića kao lice koje ga je udaralo, poslužila da se isti sjeti i govori o tom događaju i prepozna onoga koji je prema njemu, Bagoje Zlatku i zarobljenicima primljenjivao fizičku silu. Činjenica da svjedok – oštećeni Bagoje Zlatko ne opisuje u svom iskazu ovaj događaj, a imajući u vidu da su oštećeni u Centru boravili duži vremenski period u kojem su svakodnevno bili izloženi udaranju, prihvatljivo je da se svjedoci – oštećeni ne mogu sjetiti odnosno ispričati baš svaki događaj iz kojih razloga se ne može dovesti u pitanje istinitost iskaza svjedoka svalina Željka da je upravo Gojnić izudarao nogom njega i oštećenog Bagoje Zlatka.

Neprihvatljivi su razlozi suda i u pogledu analize i ocjene iskaza oštećenog Baule Pera. Oštećeni u hrvatskoj istrazi i u postupku istrage pred Višim sudom na isti način opisuje da su druge zarobljenike i njega udarali stražari kao i Ivo umjetnik (kako su oštećeni nazvali okr. Gojnića), da je prilikom toga udaranja bio okrenut leđima pa nije vidio odnosno ne zna ko ga je udario, a da je od drugih zarobljenika čuo da su to bili Ivo kuhar i Ivo umjetnik. Veliki broj svjedoka navodi da nije mogao vidjeti lica koja su ih udarala jer su bili okrenuti leđima ili u takvom položaju koji im to nije dozvoljavao, ali isto ne znači da se iskaz svjedoka Baule Pera iz tih razloga ne može prihvatiti. Prednje kod činjenice da se svjedok izjasnio da su mu drugi zarobljenici, koji su očigledno bili u prilici da vide ko ga je udario, to i rekli, pa je iskaz ovog svjedoka sud trebao tretirati kao jasan i određen.

Svjedok – oštećeni Grbić Davor je prilikom davanja iskaza, a kada mu je pokazana fotografija naveo da je osoba koja stoji i piše često dolazila sa stražarima i „dala nalog da nas se počne tući... te izdavao naredbe, nakon što bi stražari počeli tući nekog od nas i to . nemoj toga, dosta je, uzmi drugoga“. Iz analize iskaza ovog svjedoka – oštećenog proizilazi da je Gojnić Ivo određivao stražarima koje zarobljenike da tuku i da se među njima nalazio Grbić Davor (riječ nas se i u gramatičkom i u jezičkom smislu odnosi na onoga ko govori i druga lica. Stoga je sud na pogrešan način cijenio iskaz ovog svjedoka, kao i iskaz svjedoka – oštećenog Veramenta Pava navodeći da je ovaj svjedok rekao da ih je, da bi bili udarani izvodio i to 10-15 ljudi čovjek koji na fotografiji nešto piše, ocjenjujući da svjedok nije opredijelio da je okr. Gojnić postupao i prema njemu na takav način. Analizom iskaza ovog svjedoka može se doći jedino do zaključka da je svjedok upravo opisivao da je njega i druge zarobljenike („nas“) izvodio čovjek koji na fotografiji 1 nešto piše, a radi fizičkog zlostavljanja.

Radnje koje se okr. Gligić Boru stavljaju na teret, a ne odnose se na svjedoke – oštećene Vitković Đura (od oca Đura), Oberan Vida, Vidojević Iva, Brajević Darija i u jednom dijelu

Lučić Marija, sud je usled nedostatka dokaza izostavio iz činjeničnog opisa nalazeći da se iste nisu dokazale. Sud ne prihvata iskaze naprijed navedenih svjedoka iz razloga što svjedok Vitković Đuro (od oca Đura) navodi da se okr. Gligić nad njima logorašima izživljavao ne navodeći na koji način i da je tako postupao prema zarobljenicima, a ne prema tom oštećenom.

Međutim, ovakav zaključak suda je zasnovan na pogrešno utvrđenom linjeničnom stanju. Jer, svjedok Vitković Đuto (od oca Đura) je određen u svom iskazu da se među njima logorašima izživljavao Glihić Boro podrazumijevajući očigledno pod time da se i prema njemu izživljavao.

I u odnosu na ostale oštećene – svjedoke koje je izostavio iz činjeničnog opisa, a kada cijeni njihov iskaz, suđaje nejasne razloge. Svjedok Lučić Marijo je na glavnom pretresu kada je odgovarao na pitanja bio jasan u tome da je i njega udarao Gligić Boro govoreći „Boro Gligić je znao ulaziti u objekat i udarati zarobljenike nogama, čizmama, pendrecima, mi nismo smjeli gledati, ali on nam se predstavio tako da smo mi znali da nas udara Boro Gligić“, dok svjedok – oštećeni Brajević Darijo u postupku istrage pred Višim sudom označava okr. Glihića kao stražara koji ga je tukao i bio nečovječan da bi na glavnom pretresu pojasnio da su jedne večeri ušli u baraku njih 7-8, Nikša „pendrek“ i Boro Gligić i udarali njega Vidojevića i Oberana, a da ih je udarao upravo okr. Gligić rekli su mu ostali zarobljenici. Činjenica da se svjedok Brajević nije izjašnjavao o imenima lica koja su mu rekla da ga je udarao Gligić i da o tom događaju nije govorio u hrvatskoj istrazi ne umanjuje istinitost njegovih tvrdnji, budući da je na glavnom pretresu, a kada je odgovarao na postavljena pitanja stranaka i suda iznio više detalja. Činjenica da je svjedok Oberan Vid nije naveo ime okr. Gligića da ga je udarao ne znači da se u tom pravcu ne može prihvatiti iskaz okr. Brajevića, posebno kod činjenice da je svjedok Oberan Vid na glavnom pretresu izjavio da nije znao imena lica koja su udarala njega i druge zarobljenike, što se odnosi i na svjedoka – oštećenog Vidojević Iva.

U odnosu na okr. Lučić Špira sud je iz činjeničnog opisa optužnice izostavio radnje koje se okrivljenom stavljaju na teret, a koje je preduzimao prema oštećenima Brajević Matu, Veramenta Vlahu, Šutalo Lovru, Kužnin Rikardu, Svalina Željku, Šikić Miljenku, Baule Peru, Dupčić Milu, Moretić Antunu, Mrkonjić Ivu i Opušić Niku, nalazeći da su iste ostale nedokazane. Međutim, ovakav zaključak suda je zasnovan na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, jer upravo svi naprijed navedeni oštećeni navode oke. Menzalin Iva kao lice koje je prema istima preduzimalo inkriminisane radnje na način kako je to opisano u dispozitivu optužnice.

Činjenica da oštećeni brajević Mato u hrvatskoj istrazi ne pominje okr. Lučića ne znači da je njegov iskaz kasnije dat neistinit, posebno kod činjenice da je pojasnio iz kojih razloga nije detaljnije svjedočio već je pri put kada je saslušan, pričao uopšteno i u načelu. Nejasno je iz kojih razloga sud nije prihvatio iskaz oštećenog Veramenta Vlaha budući da je isti uvijek kada je saslušavanje o predmetnom događaju označavao okr. Lučića kao lice koje ga je udaralo. Neprihvatljiv je i stva suda u odnosu na svjedoka Šutalo Lovra kada navodi da je ovaj svjedok govorio da je okr. Lučić udarao zarobljenike, prijetio da će ih ubiti i zaklati, ali ne tvrdeći da je na taj način postupao i prema njemu, budući da se pažljivom analizom iskaza ovog svjedoka utvrđuje da je svjedok Šutalo Lovro, a kada je govorio o radnjama koje je preduzimao okr. Lučić Špiro mislio i na sebe. Prednje se odnosi i na iskaz svjedoka – oštećenog Kužnin Rikarda, oštećenog Svalina Željka, Baule Pera, Dupčić Mila, Mrkonjić Iva i Opušić Nika. Svi ovi svjedoci navode da je prema njima okr. Lučić Špiro preduzimao inkriminisane radnje iz kojih razloga se ne može potvrditi stav suda da su ovi oštećeni kada su govorili o okr. Lučić Špiru navodili radnje koje je on preduzimao prema zarobljenicima, ali ne i prema njima.

U odnosu na okr. Menzalin Iva sud je iz činjeničnog opisa optužnice izostavio radnje koje se okrivljenom stavljaju na teret, a koje je preduzimao prema oštećenima Brajević Matu, Brajević Dariju, Baule Peru, Šutalo Lovru, Strujić Matu, Margaretić Marku, Matušić Đuru,

Lučić Mariju, Ćuk Ivanu, Veramenta Ivu (od oca Vlaha), Moretić Antunu, Mrkonjić Ivu, Čučuk Đuru, Matijić Peru i Piplica Andrijanu i Luki, Lonza Iliji i Brajilo Antunu nalazeći da su iste ostale nedokazane. Međutim, ovakav zaključak suda je zasnovan na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju.

Nadalje, u ponovljenom postupku sud je sproveo dokaze važne za ocjenu postojanja krivičnih djela koja se okrivljenima Govedarica Mladenu i Tarle Zlatku stavljaju na teret i utvrđivanja njihove krivice, ali je na osnovu rezultata dokaznog postupka izveo pogrešan činjenični, a zatim i pravni zaključak, kada je našao da nije dokazano da su okrivljeni Govedarica i Tarle izvršili označeno krivično djelo, pri čemu je o odlučnim činjenicama dao razloge koji su nejasni.

Naime, u odnosu na radnje koje okr. Govedarica Mladenu stacljaju na teret sud zaključuje da tokom postupka nije dokazano da je Govedarica Mladen imao svojstvo isljednika, da je pripadao isljedničkom timu i u tom svojstvu obavljao informativne razgovore, a da ispitivanje odnosno obavljanje informativnog razgovora nije vršio ni u svojstvu organa bezbjednosti. Ovakav zaključak sud temelji na iskazima svjedoka Kunjić Husa, Krluš Mirsada, Goranović Radomira i Dragović Zorana, koji navode da Govedarica Mladen nije bio isljednik u Centru, niti član isljedničkog tima, te da im nije poznato da je ispitivao zarobljenike ili sa njima obavljao razgovor u svojstvu organa bezbjednosti, što proizilazi i iz odbrane okr. Govedarice. Sud takođe navodi da jedan broj svjedoka – oštećenih i to Ćupić Božo, Bulić Zdenko i Bakić Vladimir u iskazu pominju Govedaricu kao lice koje ih je ispitivalo odnosno postavljalo pitanja bio u prostoriji gdje je vršeno njihovo ispitivanje. Iskaz ovih svjedoka sud očigledno ne prihvata, a u pravcu utvrđivanja činjenice da je okr. Govedarica u svojstvu isljednika odnosno organa bezbjednosti ispitivao i obavljao informativni razgovor sa zarobljenicima, pri čemu ne daje valjane razloge zašto te iskaze ne prihvata. Upravo iz iskaza ovih svjedoka kao i svjedoka Vitković Đura (od oca Đura) i Bistrić Vlaha proizilazi da je okr. Govedarica vršio ispitivanje zarobljenika u Centru. Navedni svjedoci opisuju da su ispitivani u kontejnerima za ispitivanje, opisu načinu ispitivanja, na koje okolnosti su ispitivani, pri čemu navode da ih je ispitivao okr. Govedarica. Kod činjenice da su ispitivani ovih svjedoka vršena u kontejnerima za ispitivanje koje je koristio islednički tim, i kako se njihov iskaz ne razlikuje od iskaza drugih saslušanih svjedoka koji su na identičan način predstavili da su ispitivani od strane isljednika, te kod nesporne činjenice da je u Centru formiran islednički tim koji je vršio ispitivanje zarobljenika to se upravo na osnovu iskaza navedenih svjedoka izvodi zaključak da je okr. Govedarica Mladen faktički u svojstvu isljednika vršio ispitivanje zarobljenika. Nijedan svjedok nije imao razloga da kao ispitavača označi Govedaricu, a da to zaista nije bilo tako. Kod ovakvog stanja stvari sud je iskaze svjedoka Kunjić Husa, Krluš Mirsada, Goranović Radomira i Dragović Zorana trebao cijeniti kao sračunate na pomaganje okr. Govedaricu u izbjegavanju krivice. Ovi svjedoci su okr. Govedaricu poznavali od ranije, radili sa njim u JNA, pa su imali razloga da svjedoče u njegovu korist.

Nadalje, sud ne prihvata iskaz svjedoka – oštećenog Vitković Đura (od oca Đura) zaključujući da je istinepouzdan iz razloga što oštećeni Vitković kada je saslušan u hrvatskoj istrazi 11.03.1992. godine, kada mu je pamćenje bilo svežije, ne pominje ni u kakvom kontekstu okr. Govedaricu, iako je upozoren „da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prešutjeti“. Samo na osnovu činjenice da se svjedok Vitković Đuro (od oca Đura) kada je saslušan u hrvatskoj istrazi nije izjašnjavao o postupku ispitivanja niti je pitan na te okolnosti, ne može se izvesti zaključak da njegov iskaz dat kasnije u postupku pred Višim sudom u Podgorici nije istinit.

Naime, iz istraživanja zapisnika sačinjenog u istrazi i na glavnom pretresu pred Višim sudom u Podgorici proizilazi da je svjedok dao mnogo opširniji iskaz, govoreći o više detalja i događaja, detaljno opisujući kada, gdje i na koji način je ispitivan od strane okr. Govedice,

o čemu ga je isti ispitivao i kada ga je i iz kojih razloga udario pendrekom u predijelu tijela, pri čemu je odgovarajući na pitanja odbrane opisao okr. Govedaricu predstavio navodeći mu ime i čin. Svjedok nije imao razloga niti interesa da okr. Govedaricu označi kao lice koje ga je ispitivalo i pri tom udarilo, a da se tako zaista nije desilo, pa je po ocjeni optužbe sud iskaz ovog svjedoka potpuno pogrešno ocijenio.

Sud ne prihvata niti iskaz svjedoka – oštećenog Lučić Marija iz razloga što se u bitnom oštećeni u hrvatskoj istrazi, u postupku istrage i na glavnom pretresu pred Višim sudom različito izjašnjavao u pogledu garderobe okr. Govedarice, načinu na koji ga je isti udario, te činjenicu da svjedok Proročić Mladen nije potvrdio iskaz oštećenog da mu je po opisu koji mu je Lučić dao, rekao da ga je ispitivao Govedarica. Za sud je bez značaja i činjenica da je oštećeni Lučić Marijo prepoznao okr. Govedaricu smatrajući da ga je isti mogao prepoznati i kao lice koje je gledao u Morinj. Ovakav zaključak suda je nejasan i zasnovan na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju jer je svjedok Lučić Marijo detaljno opisivao na koji način ga je ispitivao okr. Govedarica, a pri tom ne navodi da li je i gdje u Morinj istog gledao. Ovaj svjedok je tokom cijelog postupka dosledan u tome da ga je prilikom ispitivanja, dok je bio vezan lisicama, a kada nije htio da kaže određene podatke, okr. Govedarica udario šakom odnosno ošamario, pa imajući u vidu protek vremena od izvršenja krivičnog djela kao i između saslušanja, tu činejnicu da je oštećeni u Centar bio fizički i psihički zlostavljan, to se po cijeni optužbe, iskaz ovog svjedoka u pogledu bitne činjenice – da je prilikom ispitivanja udaran od strane okr. Govedarice, ne može dovesti u pitanje samo zbog toga što se isti različito izjašnjavaju o garderobi i načinu na koji ga je Govedarica udarao. Da različitost iskaza svjedoka u pojedinim detaljima ne može uticati na ocjenu njegove vjerodostojnosti i sud obrazlaže i objašnjava na str. 172 do 175 presude. Po ocjeni optužbe, sud je na pogrešan način ocijenio i iskaz svjedoka Čupić Boža koji i u hrvatskoj istrazi i u postupku pred Višim sudom navodi da ga je do j je bio vezan lisicama ispitivao Govedarica Mladen, kojega je prepoznao na fotografiji i detaljno opisujući prilikom davanja iskaza na koji način je ispitivan, navodeći da je okr. Govedarica prema njemu preduzimao inkriminisane radnje na način kako je to predstavljeno optužbom.

U odnosu na radnje koje se stavljaju na teret okrivljenima Govedarici, a u odnosu na oštećene Bulić Zdenka, Batinić Srećka, škoro Pera i Radoša Darija i okrivljenom Tarle Zlatku u odnosu na oštećene Kužnin Rikarda i Brajević Darija, sud nalazi da iste nisu dokazane iz razloga što se na osnovu iskaza navedenih svjedoka ne može cijeliti da su okrivljeni Govedarica i Tarle naređivali da se prema ovim oštećenim kao i drugi zarobljenicima preduzimaju inkriminisane radnje, ovakav zaključak sud temelji na stavu da naredba kao radnja izvršenja predmetnog krivičnog djela mora predstavljati jasan, nedvosmislen i nesumnjiv nalog, koji se daje licu podređenom naredbodavcu, da preuzme neku u Zakonu alternativno predviđenu radnju prema ratnim zarobljenicima, niti se naredba može pretpostaviti na osnovu ličnih utisaka i zaključaka oštećenih lica ukoliko nisu zasnovani na konkretnim činjenicama koje nesumnjivo ukazuju na naredbodavca i sadržinu naredbe, što u konkretnom slučaju nije dokazano.

Po stavu optužbe, izdavanje naredbe kao jedne od radnji za izvršenje ratnih zločina, pretpostaviti da je naredbodavac lice koje je, s obzirom na svoju zvaničnu funkciju, odnosno dužnost koju vrši, ovlašćeno ili je s obzirom na konkretne okolnosti slučaja u stvarnoj mogućnosti da izdaje naredbu licima koja su mu podređena. Sa druge strane, po pravilu je nužno postojanje jasne i nedvosmislene naredbe, ali ista ne mora biti u posebnoj formi i može se iznijeti na čitav niz različitih načina i dokazati okolnostima određenog konkretnog događaja.

Kako je tokom postupka nesporno utvrđeno da su vojni policajci i stražari, kako ih označavaju oštećeni, bili obavezni da dovedu oštećene iz hangara u kontejner za ispitivanje, a sve po zahtjevu ispitivača, to je nesumnjivo da su okrivljeni Govedarica i Tarle, s obzifom

na dužnost koju su vršili i konkretne okolnosti bili u mogućnosti da istima izdaju naredena. Kako iz iskaza oštećenih proizilazi da su oba okrivljena i to okr. Govedarica tokom ispitivanja Bulić Zdenda, okr. Tarle prilikom ispitivanja oštećenih Kužnin Rikarda i Brajević Darija, a uvijek kada ne bi dobili zadovoljavajuće odgovore pravili pauze i izlazili iz kontejnera u koje su odmah ulazila lica koja su čuvala stražu ili se već nalazila u kontejneru i tukla oštećene, a prema iskazima oštećenih Batinić Srećka, Škoro Pera i Radoš Jura okr. Govedarica ulazi u hangare, da bi nakon njegovog odlaska ili u njegovom prisustvu stražari tukli oštećene, to prednje okolnosti upravo ukazuju da su isti postupali po naredbi ovih okrivljenih.

Sud takođe nalazi da se na osnovu iskaza svjedoka – oštećenog Brajevića Darija ne može izvesti pouzdan zaključak da je okr. Tarle prilikom ispitivanja tog svjedoka prema istom preduzimao radnju torture i prinude kako je to opisano u optužnici, obrazlažući prednje time da se oštećeni Brajević različito izjašnjavao u pogledu bitnih činjenica koje se odnose na navedene radnje.

Međutim, po stanovištu optužbe, oštećeni Brajević Darijo je u svim iskazima koje je dao označavao okr. Tarla kao ispitivača koji je prema njemu preduzimao određene, koje predstavljaju radnju izvršenja predmetnog krivičnog djela. Okolnost da je oštećeni Brajević Darijo davao iskaz više puta, te da se u pogledu pojedinih detalja njegov iskaz razlikuje, ali ne i u pogledu radnji koje prema njemu preduzimao okr. Tarle, ne dovode u pitanje istinitost iskaza tog svjedoka.

Pogrešan je zaključak suda i u pogledu iskaza oštećenog Matušić Đura, koji ne prihvata kao pouzdan iz razloga što oštećeni tek na glavnom pretresu navodi koje sve radnje koje predstavljaju radnje izvršenja krivičnog djela koje se okr. Tarle Zlatku stavljaju na teret je isti preduzimao prema ovom oštećenom, da o istima nije govorio u hrvatskoj istrazi, kada mu je pamćenje bilo svježije i u istrazi pred Višim sudom u Podgorici, svjedok – oštećeni Matušić Đuro je na glavnim pretresima detaljno govorio o svom boravku u Centru, a opisujući radnje koje je prema njemu preduzimao okr. Tarle i objašnjavajući zašto iste nije pominjao prilikom davanja ranijih iskaza. Objašnjene koje je svjedok dao zašto ranije nije pominjao okr. Tarle Zlatka, na način kako to čini na glavnim pretresima je prihvatljivo, posebno kada se ima u vidu da se radi o svjedoku koji je žrtva ratnog zločina i koji je svakodnevno psihički maltretiran u Centru za prihvat zarobljenika.

Imajući u vidu prednje, po ocjeni optužbe sud nije na pravilan način cijenio iskaze svjedoka – oštećenih prema kojima je, po navodima optužbe okrivljeni Tarle Zlatko preduzimao inkriminisane radnje.

Nadalje, prilikom izbora vrste i visine krivične sankcije za krivično djelo za koje je optužene oglasio krivim, sud je kao olakšavajuće okolnosti na strani optuženih cijenio da se radi o licima koja su radnje bila dobrog vladanja i sa tim u vezi neosuđivana, da nijesu osuđivana ni nakon perioda koji im se stavlja na teret kao vrijeme izvršenja krivičnog djela, da se radi o starijim osobama, njihove porodične i materijalne prilike i to Lučić Špiru da je oženjen i otac dvoje djece, Gligić Boru da je lošeg imovnog stanja, a da je Gojnić Ivo lošeg zdravstvenog stanja, dok otežavajuće okolnosti nije našao. Sud je takođe cijenio jačinu povrede zaštićenog dobra i to prema kolikom broju lica je svaki od optuženih ispoljio kriminalnu aktivnost. Cijeneći olakšavajuće okolnosti, a i protek vremena od izvršenja predmetnog krivičnog djela sud je našao da su olakšavajuće okolnosti na strani optuženih osobito olakšavajuće, pa im je ublažio kaznu ispod zakonom propisanog minimuma.

Međutim, po stanovništu optužbe navedene olakšavajuće okolnosti ne opravdavaju primjenu instituta ublažavanja kazne, jer institut ublažavanja kazne predstavlja izuzetak od

pravila da sud odmjerava kaznu u granicama koje su zakonom propisane za određeno krivično djelo i da taj izuzetak, kada samim zakonom nije drugačije određeno, sud primjenjuje kada utvrdi da postoje naročito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se i sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja. Optužba je mišljenja da su olakšavajuće okolnosti koje je sud naveo u obrazloženju presude uobičajene i da se pojavljuju u većini slučajeva, pa ne mogu imati karakter naročito olakšavajućih okolnosti i samim tim ni predstavljati osnov za ublažavanje kazne, već mogu biti samo od uticaja na odmjeravanje kazne u okviru zakonom propisane kazne za predmetno krivično djelo. Nadalje, u konkretnom slučaju radi se o krivičnom djelu koje spada u grupu najtežih krivičnih djela koje su zaštićena i međunarodnim pravom i za koje je minimalna kazna zatvora propisana od 5 godina, a kao maksimalna kazna zatvora od 20 godina, što sve ukazuje da nije bilo mjesta primjeni instituta ublažavanja kazne, a naročito ne na način kako je to učinio sud. U konkretnom slučaju sud nije u dovoljnoj mjeri cijenio jačinu povrede zaštićenog dobra, jer inkriminisane radnje koje su optuženi preduzeli prema oštećenima prelaze onaj okvir, tj. količinu koja je neophodna za postojanje krivičnog djela. Tokom postupka je dokazano da su optuženi prema većem broju oštećenih lica, u više navrata, preduzimali radnje bliže opisane izrekom presude, a kojoj okolnosti je sud morao dati veći značaj. Sud nije mogao cijeniti kao olakšavajuću okolnost protek vremena od izvršenja krivičnog djela, budući da se radi o najtežem krivičnom djelu koje ne zastarijeva, a postojale su objektivne okolnosti zbog kojih postupak koji je pokrenut još 1992. godine pred pravosudnim organima Republike Hrvatske, nije mogao biti okončan, budući da su optuženi bili nedostupni državnim organima.

Imajući u vidu prednje,

PREDLAŽEM

Da Apelacioni sud Crne Gore, kao drugostepeni, uvaži žalbu tužioca i ukine presudu Višeg suda u Podgorici Ks.br.33/10 od 25.01.2012.godine i predmet vrati na ponovno odlučivanje.

ZAMJENIK
SPECIJELNOG TUŽIOCA

Lidija Vukčević

Napomena:

Žalba Vrhovnog državnog tužioca KtS. Br. 7/08 od 06.03.2012. je obrađena (prekucana) od strane Centra za građansko obrazovanje i prezentirana je u originalu u ovoj publikaciji.

Izostavljene su adrese i JMBG brojevi, sve ostalo je autentično.

Kžs.br.24/2012

U IME CRNE GORE

APELACIONI SUD CRNE GORE, u vijeću sastavljenom od sudije Radmile Mijušković, kao predsjednika vijeća, sudije Zorana Smolovića i predsjednika suda Svetlane Vujanović – sudije izvjestioca, kao članova vijeća, uz učešće namještenika Ljiljane Košarac, kao zapisničara, u krivičnom predmetu optuženih: G.M., koga brani adv. G.R.; T.Z., kog brani adv. N.R., G.I.1., kog u drugostepenom postupku brani adv. R.B.; L.Š. kog brani adv. B.L.; M.I. kog brani adv. V.V. i optuženog G.B., kog brani adv. R.R., zbog krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije (KZ SRJ), odlučujući o žalbi Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore – odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, i branilaca optuženih M.I., G.B., G.I.1. i optuženog G.I.1., nakon sjednice vijeća održane dana, 05.07.2012.g. u prisustvu zamjenika VDT CG – Veselina Vučkovića, optuženih G.I.1. i M.I. i advokata: V.V., R.R., G.R.1., N.R., B.L., a u odsustvu uredno obavještenih adv. R.B. i optuženih L.Š., G.M., T.Z. i G.B., dana 06.07.2012.g. donio je:

P R E S U D U

Odbija se kao neosnovana žalba VDT CG – odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina izjavljena na oslobađajući dio prvostepene presude i u tom dijelu potvrđuje presuda Višeg suda u Podgorici Ks.br. 33/10 od 25.01.2012.g.

Uvažavaju se žalbe optuženog I.G.1. i njegovog branioca adv. V.G.R., branioca optuženog G.B., adv. R.R. i žalba branioca optuženog M.I., adv. V.V., a povodom tih žalbi i žalbe VDT CG - odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina i po službenoj dužnosti i u odnosu na optuženog L.Š. u k i d a presuda Višeg suda u Podgorici Ks.br. 33/10 od 25.01.2012.g. u osuđujućem dijelu i u tom dijelu predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e:

Presudom Višeg suda u Podgorici Ks.br. 33/10 od 25.01.2012.g. optuženi I.G.1., L.Š., M.I. i G.B., oglaseni su krivim za krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 KZ SRJ, činjenično opisano u izreci prvostepene presude i osuđeni na kazne zatvora i to: optuženi I.G.1. na kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine, optuženi G.B. na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine, optuženi L.Š. na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine u koje kazne je ovim optuženima uračunato vrijeme koje su proveli u pritvoru od 16.08.2008.g. do 15.05.2010.g. i optuženi M.I. na

kaznu zatvora u trajanju od 4 (četiri) godine u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 03.03.2011.g. pa nadalje.

Optuženi I.G.1., M.I., G.B. i L.Š. su obavezani da na ime troškova krivičnog postupka plate solidarno iznos od 1495,00 €, a na ime paušala kao dijela troškova svaki od optuženih po 200 €, u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude.

Optuženi G.B. djelimično je oslobođen plaćanja dijela troškova krivičnog postupka koji se odnose na naknadu braniocu postavljenom mu po službenoj dužnosti adv. R. R. i određeno da ti troškovi padaju na teret budžetskih sredstava suda.

Istom presudom pod stavom II optuženi G.M. i T.Z. su osnovom čl. 373 tačka 2 Zakonika o krivičnom postupku oslobođeni od optužbe za krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 KZ SRJ, činjenično opisano pod stvom II.

Troškovi postupka u ovom dijelu presuđenja pali su na teret budžetskih sredstava suda.

Protiv te presude žalbe su izjavili specijalni tužilac, branilac optuženog G.B., branilac optuženog M.I., branilac optuženog I.G.1., adv. V.G.R. i optuženi I.G.1..

Na žalbu specijalnog tužioca podnijeli su odgovor branilac optuženog M.I., branilac optuženog G.M., branilac optuženog T.Z. i branilac optuženog L.Š..

Specijalni tužilac u cjelini pobija prvostepenu presudu zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, a osuđujući dio i zbog odluke o kazni. Predlaže da se uvaži žalba tužioca i ukine prvostepena presuda i predmet vrati na ponovno »odlučivanje«.

Branilac optuženog G.B. prvostepenu presudu pobija zbog bitne povrede krivičnog postupka i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Predlaže da se prvostepena presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje ili da se preinači i okrivljeni G.B. oslobodi od optužbe za predmetno krivično djelo jer isto nije učinio.

Branilac optuženog I.G.1., adv. V.G.R., prvostepenu presudu pobija zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede Krivičnog zakonika, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o krivičnoj sankciji. Predlaže da se prvostepena presuda ukine i predmet vrati na ponovni postupak i odlučivanje.

Optuženi I.G.1. prvostepenu presudu pobija iz svih žalbenih razloga. Predlaže da se pobijana presuda preinači na način što će biti oslobođen od optužbe.

Branilac optuženog M.I., prvostepenu presudu pobija zbog bitne povrede krivičnog postupka, povrede krivičnog zakonika, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazni. Predlaže da se presuda Višeg suda u Podgorici Ks.br. 33/2010 ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Optuženi I.G.1. u odgovoru na žalbu specijalnog tužioca, predlaže da se žalba specijalnog tužioca odbije kao neosnovana.

Branilac optuženog M.I. u odgovoru na žalbu specijalnog tužioca navodi da u prvostepenoj presudi postoji veliki broj povreda odredaba krivičnog postupka i smatra da takva presuda ne može opstati u žalbenom postupku.

Branilac optuženog G.M. u odgovoru na žalbu predlaže da se žalba specijalnog tužioca odbije kao neosnovana i potvrdi prvostepena presuda.

Branilac optuženog Š.L. u odgovoru na žalbu državnog tužioca predlaže da se žalba odbije kao neosnovana.

U smislu čl.392 Zkp-u, spisi predmeta su dostavljeni Vrhovnom državnom tužilaštvu CG na

razmatranje i predlog. VDT CG je podneskom Ktž.br. 122/12 od 12.04.2012.g. predložio da se žalba specijalnog tužioca uvaži a da se žalbe branilaca optuženih G.B., M.I., I.G.1. i optuženog I.G.1. odbiju kao neosnovane.

Sjednici drugostepenog vijeća prisustvovali su zamjenik VDT CG – Veselin Vučković, optuženi I.G.1. i M.I., kao i branioci optuženih M.I, adv. V.V., branilac optuženog G.B., adv. R.R., branilac optuženog M.G. adv. G.R.1., branilac optuženog L.Š. adv. B.L., branilac optuženog T.Z., adv.N.R., dok sjednici nisu prisustvovali uredno obavješteni optuženi M.G., T.Z., L.Š. i G.B., kao ni branilac optuženog I.G.1. koji je opravdao odsustvo, a optuženi I.G.1. je bio saglasan da se sjednica održi u odsustvu njegovog branioca.

Nakon razmatranja pobijane presude, navoda žalbi i odgovora na žalbu, sadržine spisa predmeta Višeg suda u Podgorici Ks.br. 33/10, pazeći po službenoj dužnosti na povrede zakona u smislu čl. 398 st. 1 Zkp -u, Apelacioni sud je utvrdio:

Prvostepena presuda nije zahvaćena bitnom povredom odredaba krivičnog postupka iz čl.386 st. 2 ZKP-u, kako se neosnovano tvrdi žalbom specijalnog tužioca. Naime, specijalni tužilac smatra da prvostepeni sud, nije mogao s pozivom na čl.412 st. 4 ZKP-u, iz činjeničnog opisa izmijenjene optužnice, izostaviti radnje koje se okrivljenima G.M., G.B., L.Š. i M.I. stavljaju na teret, a odnose se na krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, te da je pogrešna primjena te odredbe imala uticaja na zakonito presuđenje.

Nasuprot ovakvom stavu specijalnog tužioca Apelacioni sud konstatuje da je prvostepeni sud pravilno postupio po ukidnim nalogima rješenja Apelacionog suda Ksž.br. 20/10, i za osnovu presuđenja uzeo samo onaj dio optužbe koji se odnosi na ukinuti dio presude K.br. 214/08, a naime ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 st. 1 KZ SRJ, o čemu je Apelacioni sud dao jasne razloge i upute u ukidnom rješenju Ksž.br. 20/10 od 25.11.2010.g.. S tim u vezi Apelacioni sud upućuje specijalnog tužioca na razloge ukidnog rješenja Ksž.br. 20/10 u dijelu koji se odnosi na zaključak Apelacionog suda da specijalni tužilac na raniju prvostepenu presudu K.br. 214/08, nije izjavio djelotvorni pravni lijek u odnosu na krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, na šta se specijalnom tužiocu osnovano skreće pažnja i odgovorima na žalbu branilaca optuženog L.Š., M.G., M.I. i optuženog I.G.1.

Dakle, ukazuje se specijalnom tužiocu da kada se okrivljenima stavlja na teret dva (ili više krivičnih djela), pa sud optužene osudi za jedno krivično djelo, a ispusti sve činjenice koje predstavljaju bitne elemenete drugog krivičnog djela i svakako i pravnu ocjenu takvih činjenica, onda se u odnosu na to drugo krivično djelo ne može raditi o pogrešnom i nepotpunom činjeničnom utvrđenju, već o neriješenom predmetu optužbe.

Sa iznijetih razloga neprihvatljivo i neosnovano je istrajavanje specijalnog tužioca koji u predmetnoj žalbi, ignorišući sve navode prethodnog ukidnog rješenja Apelacionog suda Ksž.br. 20/10 od 25.11.2010.g., (u kom je ukazano da je zbog neizjavljenje djelotvorne žalbe od strane tužioca, na raniju prvostepenu presudu - K.br. 214/08 od 15.05.2010.g., kojom presudom nije u potpunosti bio riješen predmet optužbe i to u dijelu koji se odnosi na krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st.1 KZ SRJ, zbog čega je to djelo prestalo da egzistira u krivičnoj proceduri ovog predmeta), tokom ponovnog prvostepenog postupka i sada u žalbenom postupku, pokušava krivično djelo iz čl. 142 st.1 KZ SRJ, uvesti u krivičnu proceduru i staviti na teret četvorici optuženih.

Još jednom se u ovoj odluci, kao i u odluci Apelacionog suda Ksž.br. 20/10, ukazuje specijalnom tužiocu da ime i prezime oštećenog nije od odlučnog značaja za pravnu kvalifikaciju ma kog ratnog zločina. Od odlučnog značaja kod ovih krivičnih djela je svojstvo oštećenog, kao i norme humanitarnog prava koje se odnose na određene kategorije zaštićenih lica (svakako i da je djelo izvršeno u vrijeme ratnih dešavanja i u vezi sa ratnim stanjem tj. oružanim sukobom).

No, imajući u vidu da predmetnom žalbom, kao i u prvostepenom postupku koji je prethodio ovdje pobijanoj presudi, specijalni tužilac, zanemarujući pravni stav drugostepenog suda i polemišući sa navodima njegove odluke, potencira krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 KZ SRJ, Apelacioni sud mora konstatovati da tužilac u ovakvom stavu ipak nije dosledan. Ovo s toga što krivično djelo iz čl. 142 KZ SRJ, u ponovnom prvostepenom postupku ne pokušava staviti na teret svoj šestorici optuženih. Naime, nakon što je ukidnim rješenjem Apelacionog suda Ksž.br.20/10 ukazano na stepen nerazumljivosti optužnice zbog neopredjeljivanja svojstva svakom pojedinačno oštećenom, kao odlučne činjenice, specijalni tužilac je u novom prvostepenom postupku precizirao svojstvo oštećenih navodeći koje lice je civil, a koje ratni zarobljenik. Očigledno utvrdivši da i nema onih lica koja imaju svojstvo civila, a u odnosu na koja bi se moglo staviti na teret optuženima T.Z. i I.G.1. preduzimanje inkriminisanih radnji, specijalni tužilac jednostavno krivično djelo iz čl. 142 KZ SRJ u odnosu na ovu dvojicu optuženih više i ne pominje. Ovako nešto je novina u sudskoj praksi, a naime, da se protiv dvojice optuženih (T.Z. i I.G.1.), više godina vodio krivični postupak za jedno od najtežih krivičnih djela - ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ, a da to krivično djelo očigledno nije imalo nikakvu činjeničnu potporu.

Žalba specijalnog tužioca izjavljena na oslobađajući dio prvostepene presude nije osnovana.

U ovom dijelu presuđenja kao ni u postupku koji mu je prethodio prvostepeni sud nije počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 2 Zkp-u osnovom koje specijalni tužilac pobija i ovaj dio presuđenja, a o čemu je u prethodnom dijelu ove odluke bilo riječi.

Nasuprot žalbenim navodima specijalnog tužioca, Apelacioni sud utvrđuje da je prvostepeni sud pravilnom ocjenom provedenih dokaza, dovodeći u međusobnu vezu i u vezu sa odbranom optuženog G.M. i T.Z., pravilno zaključio da nema dokaza da su optuženi izvršili krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 KZ SRJ. Ovakvom utvrđenju prvostepeni sud je u pobijanoj presudi dao dovoljne i jasne razloge ocijenjujući sve dokaze na kojima je optužba zasnivala činjenično tvrđenje u odnosu na optuženog G.M. i T.Z. i argumentovano ukazujući zbog čega smatra da nema dokaza da su ovi optuženi izvršili navedeno krivično djelo. Prilikom iznošenja razloga za ovaj dio presuđenja prvostepeni sud nije počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 1 tačka 8 ZKP-a, kako neosnovano žalbom tvrdi specijalni tužilac. Naime, stoji činjenica da je prvostepeni sud u odnosu na optuženog G.M., u uvodnom dijelu opisa radnji za koje je oslobođen od optužbe u nedostatku dokaza, naveo da je optuženi G.M. bio pripadnik aktivnog sastava JNA, a da je prije toga u odnosu na njega i optuženog T.Z. navedeno da su postupali „kao pripadnici rezervnog sastava JNA“. Međutim, ova protivrečnost po ocjeni drugostepenog suda, ne čini oslobađajući dio izreke nerazumljivim, kako neosnovano žalbom tvrdi specijalni tužilac. Da li je optuženi M.G. bio pripadnik rezervnog sastava, ili pripadnik aktivnog sastava JNA, nije odlučna činjenica. Ovo s toga što lice koje ima bilo jedno bilo drugo svojstvo može biti izvršilac predmetnog krivičnog djela. Dakle, to što je prvostepeni sud u postupku razdvajanja uvodnog dijela činjeničnog opisa za optuženog M.G. i T.Z., od ostalog uvodnog dijela činjeničnog opisa zajedničkog za sve optužene, očiglednom greškom preuzeo i rečenicu „kao pripadnici rezervnog sastava JNA“, ne dovodi u pitanje razumljivost izreke prvostepene presude u oslobađajućem dijelu u odnosu na oslobođenog M.G.. Uostalom, u daljem dijelu opisa jasno je opredjeljno da je optuženi M.G. bio pripadnik aktivnog sastava JNA. Dakle, neosnovano se žalbom specijalnog tužioca tvrdi da je činjenični opis krivičnog djela u odnosu na optuženog M.G. nerazumljiv.

Specijalni tužilac žalbom smatra da je prvostepeni sud pogrešno utvrdio da optuženi M.G. nije pripadao isledničkom timu, te da nije vršio ispitivanja zarobljenika u „Centru“. Ukazujući na iskaze svjedoka oštećenih Ć.B., B.Z. i B.V., a smatrajući da iskaze svjedoka K.H., K.M., G.R.2. i D.Z., treba cijeliti kao sračunate da pomognu okrivljenom M.G. da izbjegne krivičnu odgovornost, zaključuje da je prvostepeni sud morao izvesti suprotan zaključak, a naime da je optuženi M.G. bio islednik.

Drugostepeni sud u potpunosti prihvata arugmentaciju prvostepenog suda u ovom dijelu i ukazuje da svjedoci K.H., K.M., G.R.2. i D.Z., tvrdnjom da optuženi M.G. nije bio islednik u Morinju, nisu mogli ići za tim da ovaj optuženi izbjegne krivičnu odgovornost. Ovo s toga što činjenica da li je optuženi M.G. bio islednik ili ne, nije odlučna činjenica i od njenog utvrđenja ili neutvrđenja ne zavisi krivična odgovornost za krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, pa su neosnovane tvrdnje specijalnog tužioca, koji najveći dio žalbenih navoda u odnosu na optuženog M.G., upravo posveduje argumenaciji da je bio islednik.

Nisu osnovani žalbeni navodi specijalnog tužioca u dijelu u kom smatra da je prvostepeni sud pogrešnom ocjenom dokaza zaključio da nema dokaza da je optuženi M.G. preduzeo radnje na štat V.D.(Đ.), L.M. i Ć.B.. Radi izbjegavanja ponavljanja Apelacioni sud upućuje specijalnog tužioca na razloge prvostepene presude u ovom dijelu koje u potpunosti drugostepeni sud prihvata i podržava zaključak prvostepenog suda, da oštećeni V.(Đ.) Đ., koji je po prvi put saslušan ne dugo nakon događaja u „Morinju“, (11.03.1992.g.), ne pominje ni u kakvom kontekstu M.G., zbog čega njegovo naknadno prisjećanje da ga je optuženi M.G. udario pendrekom, tokom saslušanja, bočno po rebrima, nije uvjerljivo i ne može poslužiti kao osnov za utvrđenje odlučnih činjenica. U pogledu oštećenog L.M. i Ć.B., Apelacioni sud takođe u potpunosti podržava ocjenu prvostepenog suda da se iskazima ovih svjedoka ne mogu potvrditi navodi optužbe u dijelu tvrdnje da je optuženi M.G. preduzimao radnje koje mu specijalni tužilac u odnosu na ove oštećene stavlja na teret. Radi izbjegavanja ponavljanja upućuje se specijalni tužilac na jasne i argumentovane razloge prvostepene presude na strani 249, 250 i 251. Međutim, drugostepeni sud smatra potrebnim ukazati da čak i da je optuženi M.G. preduzeo radnje koje mu specijalni tužilac stavlja na teret u odnosu na L.M. i Ć.B., takva radnja ne bi mogla biti radnja izvršenja ratnog zločina protiv ratnih zraroobljenika. Naime, čak i da je tačno, a iz dokaza ne proizilazi takav zaključak, da je optuženi Govedarica ošamario oštećenog L.M., takva radnja se ne može podvesti ni pod jednu radnju izvršenja krivičnog djela iz čl.144 st. 1 KZ SRJ, niti se, po stanovištu drugostepenog suda, jednim šamarom može izvršiti ratni zločin. Ovo se odnosi i ni radnju „dranja i odguravanja“ koja mu je stavljena ta teret u odnosu na oštećenog Ć.B.. Svakako da su samo ove radnje stavljene na teret optuženom M.G., Apelacioni sud bi preinačio prvostepenu presudu i optuženog oslobodio od optužbe po osnovu čl. 373 tačka 1 ZKp-u, a naime da djelo za koje je optužen po zakonu nije krivično djelo. Međutim, kako su uz ove radnje optuženom M.G. stavljene na teret radnja izvršenja naredbe da se prema oštećenima Š.P., B.S., R.J. te B.Z., preduzmu radnje opisane u izreci prvostepene presude, takvu odluku nije bilo moguće donijeti.

Neosnovano se žalbom specijlanog tužioca pobija prvostepena presuda u odnosu na M.G. u dijelu u kom je prvostepeni sud ocijenio da nema dokaza da je ovaj optuženi izvršio radnje koje mu se stavljaju na teret u odnosu na oštećene: B.Z., Š.P., B.S. te R.J.. Optuženom M.G. se u ovom dijelu stavlja na teret radnja izvršenja naredbe da se zatvorenik udara (B.Z.), tj. zlostavljaju i tuku (Š.P., B.S. i R.J.).

Prvostepeni sud je u razlozima presude naveo kakva mora biti naredba da bi se mogla smatrati radnjom izvršenja krivičnog djela iz čl.144 KZ SRJ, koji rezon drugostepeni sud u potpunosti podržava. Specijalni tužilac u žalbi prihvata da naredba kao radnja izvršenja ratnog zločina mora biti jasna i nedvosmislena. S toga nije razumljivo da specijalni tužilac žalbom smatra, da se uopšte naredbom, a kamoli jasnom i nedvosmislenom, može cijeniti (čak i da je dokazano, a nije), to što je navodno optuženi M.G. tokom navodnog ispitivanja oštećenog B.Z., pravio pauze. Ni jedna druga radnja, riječ, konkludentni čin, ili bilo šta drugo u činjeničnom opisu optužnice nije u ovom djelu opredjeljeno, pa se nameće zaključak da specijalni tužilac smatra, da jasna i nedvosmislena naredba, koja, „ne mora biti u posebnoj formi već da može biti iznijeta na čitav niz različitih načina i dokazivana okolnostima“-cit. žalbe, u konkretnom slučaju je „iznijata“ na način što je navodno optuženi pravio pauze u ispitivanju, što je za Apelacioni sud apsolutno neprihvatljivo.

Takođe je pravilno prvostepeni sud našao da nije dokazano da je optuženi M.G. naređivao stražarima da ulaze u hangare i fizički zlostavljaju i tuku zarobljenike Š.P., B.S. i R.J..

Naime, iz iskaza svjedoka Š.P. može se jedino zaključiti da se optuženi M.G. interesovao za uslove u kojima borave zarobljenici, pitao da li ih ko tuče, a kad je on odlazio da ih je B.G. tukao. U čemu specijalni tužilac u ovom dijelu vidi radnju naredbe da se zarobljenici u hangaru zlostavljaju i tuku, Apelacionom sudu nije jasno.

Svjedok B.S. je objasnio da je optuženi M.G. više puta ulazio u barake i da ih niko nije dirao dok je on bio tu, ali nakon sat vremena od njegovog odlaska B.G. i drugi čuvari udarali bi ih čime bi stigli. Ni u ovom dijelu eventualnog ponašanja i postupanja M.G., drugostepeni sud ne može ni da nasluti, makar u vidu indicije, da je ovaj optuženi naređivao da se B.S. zlostavlja i tuče.

Iskaz svjedoka R.J. da je navodno optuženi M.G. naređivao da se okrenu, a nakon čega bi pljuštali udarci, nema uporište ni u jednom dokazu, kako pravilno zapaža prvostepeni sud, budući ni svjedok B.S. ni Š.P., koji govore o dolasku M.G. u hangare ne pominju ovakvo njegovo ponašanja, već su kategorični da u prisustvu optuženog M.G. nikog nisu tukli.

Pravilno prvostepeni sud, u kontekstu nepoklanjanja vjere iskazu svjedoka R.J., skreće pažnju na iskaze svjedoka Lj.M., koji je govorio o humanom odnosu optuženog M.G. prema zarobljenicima, kao i svjedoka V.J., te M.M. i konačno i B.B., koji je optuženog M.G. označio kao svog spasioca.

Neosnovana je žalba specijalnog tužioca izjavljena na oslobađajući dio prvostepene presude u odnosu na optuženog T.Z..

Ovom optuženom, stavlja se na teret da je preduzimao inkriminsane radnje prema trojici oštećenih. Kao radnja izvršenja u odnosu na oštećene K.R. i B.D., od strane specijalnog tužioca opredjeljenja je naredba da se oštećeni udari (K.R.) tj. naredba da se udari nogom obuvenom u vojničku čizmu u potiljak, izvodi iz objekta gdje je ispitivan i blizu objekta veže lisicama u neprirodnom položaju, te da se tako iscrpljuje u tom položaju u kom je bio nekoliko sati, a nakon čega da je vraćan u objekat za ispitivanje, gdje da je optuženi T. Z. navodno nastavio ispitivanje (B.D.).

Pravilno je prvostepeni sud zaključio da iskaz svjedoka B.D. ne može biti pouzdan dokaz, osnovnom kog se mogu utvrditi ove odlučne činjenice. Žalba specijalnog tužioca, kojom se minimiziraju razlike u iskazu ovog svjedoka i kojom se potencira da je optuženi B.D. označio optuženog T.Z. kao ispitivača koji je prema njemu „preduzimao određene radnje, koje predstavljaju radnju izvršenja predmetnog krivičnog djela“, kako se navodi u žalbi, ocjenjuje se neosnovanom. Posebno interesantno da specijalni tužilac u žalbi te određene radnje koje je navodno preduzeo optuženi T.Z. na štetu B.D., ne konkretizuje, već se zadržava na ovako paušalnom opisu. Razlozima prvostepene presude koje prvostepeni sud detaljno navodi na str. 256, 257 i 258, Apelacioni sud nema šta dodati, već na njih upućuje specijalnog tužioca. Uostalom u činjeničnom opisu optužnice ne stavlja se na teret optuženom T.Z. da je prema B.D. preduzimao radnje, već da ih je naređivao (osim što je preduzimao radnju ispitivanja, što ne može biti radnja izvršenja), pa ovakav žalbeni navod specijalnog tužioca bezmalo čudi. Ne može se kao radnja izvršenja ratnog zločina preduzetog u odnosu na B.D. cijiniti ono što je u činjeničnom opisu specijalni tužilac paušalno naveo, a naime da je ovaj optuženi u cilju iznuđivanja iskaza vršio torture i prinudu. Pri tom se ima u vidu da ono što je u činjeničnom opisu u odnosu na oštećenog B.D. konkretizovano u vezi radnje ispitivanja, ne može se podvest pod pojam torture niti prinude. To što je navodno optuženi T.Z., kako je opisano optužnicom, primoravao ovog oštećenog da prizna da je on na nekoj fotografiji (pri čemu se to primoravanje ne konkretizuje), te to što je navodno optuženi T.Z. govorio ovom oštećenom da mu je poginuo otac, iako to nije bio slučaj, da bi od njega navodno iznudio iskaz, takođe se ne može cijiniti torturom i prinudom primjenjenom radi pribavljanja informacija tokom ispitivanja, niti se može podvesti pod bilo koju radnju izvršenja koje propisuje KZ SRJ u čl. 144, u kom je opisan ratni zločin protiv ratnih zarobljenika. Dakle, ne

može se podvest ni pod radnju mučenja, nečovječnog postupanja, nanošenja velikih patnji i povrede tjelesnog integriteta koje radnje specijalni tužilac, u uvodnom dijelu činjeničnog opisa, opredjeljuje kao zakonom propisane radnje izvršenja. Dakle, jedina radnja izvršenja koja se stavlja na teret ovom optuženom, a koja je opredjeljena optužbom, može se cijeniti naredba, za koju nije bilo dokaza kako je pravilno ocijenio prvostepeni sud.

Takođe je prvostepeni sud pravilnom ocjenom iskaza svjedoka M.Đ., utvrdio da nema dokaza da je optuženi T.Z. preduzeo radnju na štetu ovog ratnog zarobljenika, a naime tjerao ga da čupa travu, liježe na zemlju i tuče se sa bratom, udarao ga nogom i pendrekom u predjelu leđa. Da je ovakve radnje optuženi T.Z. preduzeo prema M.Đ. ovaj svjedok bi o tome govorio na prvom saslušanju 1992.g., kada ni u kakvom kontekstu ne pominje optuženog T.Z., a kada pominje „surovo ponašanje B.G. i I.G.2.“. Takođe ni 2008.g., u ovakvom kontekstu ne pominje T.Z., pa je pravilno prvostepeni sud zaključio da se njegovo prisjećanje 2011.g., ne može cijeniti kao vjerodostojno.

Imajući prednje u vidu Apelacioni sud je, na osnovu čl. 406 ZKP-u, žalbu specijalnog tužioca izjavljenu na oslobađajući dio prvostepene presude u odnosu na optuženog M.G. i T.Z., odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu u odnosu na ove optužene.

Osnovano se žalbom branilaca i optuženih I.G.1., G.B i M.I. i žalbom optuženog I.G.1., ukazuje da je prvostepena presuda u osuđujućem dijelu zahvaćena bitnom povredom odredaba krivičnog postupka iz čl.386 st. 1 tačka 8 Zkp-u, zbog koje se nije mogla ispitati, te je bilo nužno njeno ukidanje. Istu bitnu povredu odredaba krivičnog postupka utvrdo je drugostepeni sud po službenoj dužnosti, kako po osnovu žalbi banilaca i žalbe I.G.1., tako i po osnovu žalbe specijalnog tužioca i to kako u odnosu na optužene I.G.1., M.I., G.B., tako i po principu povlastice povezanosti iz čl.402 ZKP-u (beneficium cohaesionis) i u odnosu na optuženog L.Š., koji nije izjavio žalbu, zbog koje bitne povrede odredaba krivičnog postupka je bilo nužno ukinuti prvostepenu presudu u osuđujućem dijelu u cijelini i u tom dijelu predmet vratiti na ponovno suđenje. Naime, izreka prvostepene presude u osuđujućem dijelu nije razumljiva, dok su neki razlozi prvostepene presude o odlučnim činjenicama i nerazumljivi i međusobno protivrečni i protivrečni sa izrekom presude, a o nekim odlučnim činjenicama koje se odnose na ovaj dio presuđenja i nema razloga.

Osnovano se žalbom branioca optuženog M.I. ukazuje da je izreka prvostepene presude nerazumljiva, a što je utvrdio i drugostepeni sud po službenoj dužnosti i u odnosu na ostale optužene. Optuženi su oglašeni krivim što su, radnjama opisanim u izreci, kršili između ostalog i odredbu čl. 17 III Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima. U čl.17 III Ženevske konvencije zabranjuje se primjena nedozvoljenih sredstava i načina ispitivanja prema ratnim zarobljenicima. Dakle, zabranu koja je propisana čl. 17 III Ženevske konvencije, može kršiti samo lice koje ispituje ratnog zarobljenika ili preduzima radnju u vezi sa ispitivanjem.

Imajući u vidu da su optuženi G.B. i L.Š. bili stražari, optuženi M.I. kuvar, a optuženi I.G.1. zadužen za administrativno-itedanske poslove, te da se ni optužnicom ovim optuženima ne stavlja na teret da su ispitivali zarobljenike i u vezi sa tim preduzimali zabranjene radnje, to je utvrđenje prvostepenog suda da su ovi optuženi povrijedili odredbu čl. 17 III Ženevske konvencije nerazumljivo. Ne može se pod kršenjem ove odredbe ŽK podvesti ono što je u činjeničnom opisu osuđujućeg dijela prvostepene presude opisano u odnosu na optuženog L.Š.. Naime, radnje koje je shodno utvrđenju prvostepenog suda preduzeo optuženi L.Š. u vidu udaranja zarobljenika kundakom puške, pendrekom i nogama te jahanje zarobljenika prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja, nisu u činjeničnom opisu djela dovedene u kontekst radnje ispitivanja ratnih zarobljenika, niti vršenja prinude u cilju dobijanja od zarobljenika podataka ma koje vrste, tako da se njima ne može kršiti čl.17 III ŽK.

U prvostepenoj presudi nema razloga o odlučnim činjenicama. Naime, prvostepeni sud utvrđuje da

su optuženi G.B., L.Š., I.G.1. i M.I. krišili odredbu čl. 3 st. 1) tačka a) III ŽK. Da bi se u ovom dijelu prvostepena presuda ispitala, prvostepeni sud je u prvostepenoj presudi trebao dati razloge, na šta se osnovano skreće pažnja žalbom branioca optuženog M.I., da li i kojoj kategoriji lica, koja su nabrojana u stavu 1) čl. 3 III ŽK, pripadaju oštećeni, na čiju štetu su optuženi prema utvrđenju prvostepenog suda preduzeli u izreci prvostepene presude opisane radnje. Ovo s toga što zajednički čl. 3 za sve Ženevske konvencije štiti civilno stanovništvo i vojno osoblje koje ne učestvuje u aktivnim neprijateljstvima. Imajući u vidu da u predmetnom slučaju oštećeni pripadaju kategoriji ratnih zarobljenika, da bi presuda bila razumljiva prvostepeni sud se trebao na jasan način odrediti prema pitanju da li se oštećeni kao ratni zarobljenici mogu podvesti pod neku od ovih kategorija.

U odnosu na tačku a) st. 1 čl. 3 ŽK, izreka prvostepene presude je protivrečna sama sebi i razlozima presude. Naime, optuženi I.G.1., G.B., M.I. i L.Š. su oglašeni krivim da su krišili tačku a) čl.3 III ŽK, kojom je zabranjeno da se prema civilnom stanovništvu i pripadnicima oružanih snaga koji aktivno ne učestvuju u borbenim dejstvima, preduzimaju radnje koje predstavljaju povrede nanijete životu i tjelesnom integritetu, a posebno ubistva, osakaćenja, svireposti i mučenja. Kada se ima u vidu da ni jednom od optuženih nije stavljano na teret da je oštećenima nanio povredu koja se nanosi životu, dakle ni jedan nije izvršio ubistvo, takođe ni osakaćenje, niti preduzeo radnju mučenja u onom sadržaju koji tom pravnom terminu daje prvostepeni sud na str.239 u pretposlednjem pasusu u poslednjoj rečenici, onda je sadržina ove odredbe u suprotnosti sa činjeničnim utvrđenjem prvostepenog suda i radnjama koje su optuženi prema utvrđenju prvostepenog suda preduzeli. Naime, u navedenom dijelu prvostepene presude, prvostepeni sud, dajući razloge za sadržinu pravnog pojma „mučenje“ ukazuje da on predstavlja radnje tipa udaranje kundacima, nogama, rukama i palicama, s tim da se iznudi priznanje o učešću u oružanom sukobu. Dakle, prvostepeni sud mučenje veže isključivo za radnju ispitivanja, a takvu radnju nije preduzimao ni jedan od optuženih koji su oglašeni krivim, pa je nerazumljivo da se sud poziva na kršenje tačke a) st. 1 čl.3 III ŽK, koja zabranjuje svaku radnju koja je usmjerena ka lišenju života ili povredi tjelesnog integriteta, sakaćenju i mučenju (u cilju iznuđivanja priznanja-prema tumačenju prvostepenog suda). Napomenuti je da svirepost, kao radnja izvršenja, koja se pominje u tački a) navedene odredbe III ŽK, ne stavlja se na teret optuženima. Isto važi za odredbu čl. 4 st. 2 tačka a) Drugog dopunskog protokola za koju odredbu takođe prvostepeni sud utvrđuje da su je kršili optuženi iako ni jedan od njih nije preduzeo radnju lišenja života ratnog zarobljenika, preduzeo radnju sakaćenja ili bilo kog oblika tjelesne kazne, kao ni okrutnog postupanja tipa mučenja (bar ne u onom sadržaju koje mučenju daje prvostepeni sud, o čemu je prethodno bilo riječi).

Izreka prvostepene presude nije razumljiva ni u dijelu u kom prvostepeni sud opredjeljuje da su optuženi vršili radnje: mučenja, nečovječnog postupanja, nanošenja velikih patnji i povrede tjelesnog integriteta prema zarobljenicima. Naime, ove radnje, koje su dio alternativno propisanih radnji izvršenja krivičnog djela iz čl.144 KZ SRJ, opredjeljenje su u uvodnom, zajedničkom dijelu činjeničnog opisa krivičnog djela, za sve osuđene prvostepenom presudom, nakon čega slijedi činjenična konkretizacija radnji koje su svaki od optuženih preduzeli prema svakom pojedinačno oštećenom. Međutim, niti u razlozima, niti u izreci, prvostepeni sud ne opredjeljuje koja radnja činjenično se podvodi pod koji od četiri zakonom propisane radnje izvršenja navedene u uvodnom dijelu činjeničnog opisa, koje radnje nisu ništa drugo već pravni termini koji moraju naći svoju potporu u činjeničnoj osnovi. Kada se ima u vidu da su radnje izvršenja, koje su u uvodnom dijelu opredijeljene kao mučenje, nečovječno postupanje, nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta, različite po stepenu i težini, od odlučnog je značaja na razumljiv način opredjeliti koji od optuženih je koju ili više radnji preduzeo u odnosu na kog oštećenog. Dakle, kada npr. prvostepeni sud utvrđuje da je optuženi I.G.1. u odnosu na oštećenog M.M., preduzeo radnju udaranja nogom na kojoj je bila vojnička čizma u predjelu grudi, onda se i u izreci i u razlozima u odnosu na ovu radnju mora opredjeliti pod koju od četiri optužnicom opredijeljenih, a zakonom propisane radnje izvršenja predmetnog djela podpada ovo činjenje. Da li je

to mučenje, da li nečovječno postupanje, da li nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta, za koje radnje specijalni tužilac tereti optužene. Bez takvog činjeničnog i pravnog određenja, presuda nije razumljiva. Ovo tim prije što optuženi nisu saizvršio, pa se za svakog pojedinačno na jasan način mora opredjeliti koju odredbu III ŽK je kršio i pod koju od alternativno zakonom propisanih radnji se podvodi radnja koju je konkretno svaki od optuženih preduzeo u odnosu na svakog oštećenog pojedinačno. Kako o tome u prvostepenoj presudi nema razloga, to se presuda ne može ispitati i ovaj nedostatak predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl.386 st.1 tačka 8 ZKP-u.

Ne mogu se razlozima o ovim odlučnim činjenicama cijeniti ono što prvostepeni sud navodi na str. 239 u pretposlednjem pasusu. Naime, u tom dijelu razloga prvostepene presude navodi se šta predstavlja tortura (mada to nije radnja izvršenja zakonom propisana), šta nečovječno ponašanje, šta povreda tjelesnog integriteta a šta mučenje i daju se primjeri takvih radnji. Međutim, ne opredjeljuje se koji optuženi je preduzeo radnju izvršenja nečovječnog postupanja i prema kom oštećenom, koji optuženi je preduzeo radnju mučenja i prema kom oštećenom, a ko eventualnu radnju nanošenja velikih patnji i povreda tjelesnog integriteta. U ovom dijelu napomenuti je da kod radnje izvršenja velikih patnji ili nanošenja velikih povreda tjelesnog integriteta sud mora dokazati traženi nivo patnje odnosno povrede, a naime da je u pitanju nanošenje velike patnje ili velike povrede tjelesnog integriteta.

Osnovano se žalбом otpuženog I.G.1. i žalbom njegovog branioca prvostepena presuda pobija u dijelu razloge o činjeničnom utvrđenju da je ovaj optuženi udarao van hangara Š.M.. Naime, oštećeni Š.M. je u iskazu kod istražnog sudije Županskog suda u Dubrovniku 2006.godine, između ostalo naveo: “I sam sam više puta izvođen iz hangara i tamo vanka bio pretučen.... U tom udaranju ja sam najviše zapamtio I. kuhara, te jednog visokog bucmastog sa malim brčićima za koga smo mi saznali da se zove I.G.2. i jedan samozvani bokser“. Na pretresu pred Višim sudom u Podgorici 19.06.2009.g., objašnjavajući sadržinu prethodno interpretiranog dijela izjave navodi: “kada je kod istražnog sudije konstatovano da su me udarali I. kuhar i I.G.2., ja pojašnjavam ja sam njih vidio kada sam izveden iz hangara, a nakon toga sam udaran bio, bio sam savijen tako da nisam vidio ko me udara, nisam vidio da I.G.2. nekog drugog udara“. Nerazumljivo je da prvostepeni sud, na str.178 prvostepene presude, na osnovu ovakovog objašnjenja svjedoka, zaključuje da se time ne dovodi u pitanju činjenica da je ovog svjedoka optuženi I.G.1. udarao (koga inače svjedok naziva I.G.2.-prim. Apelacionog suda), jer je po mišljenju prvostepenog suda svjedok bio određen da je izvođen više puta iz hangara i da je tamo pretučen i da je u tom udaranju između ostalog zapamtio I.G.2.. Prvostepeni sud previđa da je u postupku hrvatske istrage svjedok samo na jedno mjesto pomenuo lice I.G.2. i s toga njegovo objašnjenje na glavnom pretresu u vezi pominjanja I.G.2. u hrvatskoj istrazi, a naime, da u stvari nije vido ko ga je udarao, ne može se odnositi ni na kakve druge situacije nego upravo na situaciju u kontekstu koje je pomenuo I.G.2.. Takođe u odnosu na optuženog G.I.1. nisu razumljivi razlozi u dijelu u kom prvostepeni sud izvodi činjenični zaključak da je ovaj optuženi udario nogom obuvenom u vojničku čizmu oštećenog M.M. tokom njegovog prolaska kroz špalir. Naime, ovaj svjedok je na prvom saslušanju objasnio da su on i ostali zatvorenici do ulaska u hangar prolazili kroz špalir vojnika koji su ih tukli svim mogućim sredstvima. Dalje objašnjava da po onome što je kasnije u logoru vidio i čuo osnovano sumnja da ga je tom prilikom udario I.G.1.. Dakle, iz ovakve izjave proizilazi da oštećeni M.M. nije vido ko ga je udario već da je na osnovu onoga što je kasnije u logoru vidio i čuo osnovano sumnjao da ga je udarao I.G.1.. Kada se ima u vidu da ostali oštećeni, koji su u Morinj istovremeno dovedeni sa oštećenim M.M. i koji su takođe prošli kroz „špalir“, nisu vidjeli niti ko je njih udarao, niti ko je udario M.M., onda proizilazi zaključak da je M.M., kasnije, mogao saznati ko ga je udario, samo od osobe koja je bila u špaliru ili od osobe koja je prolazak oštećenih kroz špalir posmatrala. Nigdje iz spisa predmeta ne proizilazi da su identifikovana lica koja su bila u špaliru, niti sam M.M. tvrdi da mu je ovu informaciju prenio neko od vojnika iz špalira. Proizilazi da mu je tako nešto mogao reći samo neko od zatvorenika. Da bi se ovakav iskaz svjedoka M.M., cijenio vjerodostojnim, moralo bi se utvrditi da su zatvorenici bili u prilici da posmatraju dolazak

novih zatvonika u Morinj i njihov prolazak kroz špalir. Kada se ima u vidu iskaz svjedoka B.S. koji je prebačen u Morinj u isto vrijeme kad i svjedok M.M., a koji je objasnio da su iz K... u logor Morinj stigli noću oko 23,00 sata, onda se čini malo vjerovatnim da su zatvorenici koji su već bili u Morinju, bili u prilici da posmatraju prijem novih zatvorenika i njihov prolazak kroz špalir. Iskaz svjedoka M.M., na glavnom pretresu kada je postao siguran da ga je u špaliru udario I.G.1. i da je usled udara osjetio bljesak i vidio to lice, kada se dovede u vezu sa njegovim prvim iskazom ne može se cijeliti ubjedljivim niti se na osnovu takvog iskaza može izvesti zaključak koji izvodi prvostepeni sud. Dakle, da bi se uopšte poklonila vjera i to prvom iskazu svjedoka M.M., neophodno je bilo utvrditi da li su zarobljenici koji su već bili u Morinju bili u prilici da posmatraju prolazak novодоšlih zarobljenika kroz špalir. Samo u tom slučaju je neko mogao sa sigurnošću saopštiti M.M. ko ga je udario, budući da za drugostepeni sud nije vjerovatno da su mu to saopštili vojnici koji su bili u špaliru ili pak neko drugo osoblje logora. Napomenuti je da drugostepeni sud ne dovodi u pitanje postojanje špalira i udaranje zatvorenika kroz špalir. Međutim, upitno je da li je tu radnju preduzeo optuženi I.G.1. u odnosu na oštećenog M.M., odnosno da li za sada ima dokaza da je to učinio.

Nije u pravu branilac optuženog G.B., kada tvrdi da je iz činjeničnog opisa djela koje se stavlja na teret ovom optuženom, trebalo ispustiti ime oštećenog R.S., budući je ovaj oštećeni lišen slobode kao civil, zbog čega branilac smatra da je u pogledu njega trebalo postupiti kao i u pogledu drugih lica koje je tužilac označio civilima.

Nasuprot ovakvom stavu branioca, Apelacioni sud, imajući u vidu da je oštećeni R.S., kako je u svom iskazu objasnio, bio aktivni pripadnik MUP-a, ocjenjuje da to što je ovaj oštećeni bio nenaoružan u trenutku lišenja slobode i što nije trenutno učestvovao u borbi, ne daje mu svojstvo civila niti civilni status. Ovo s toga što lice koje je pripadnik jedne od oružanih snaga u sukobu, zadražava taj status i predstavlja legitimni vojni cilj, bez obzira da li u trenutku zarobljavanja učestvuje u sukobu i bez obzira da li je naoružan.

Cijeneći ozbiljnost i težinu djela koje se optuženima stavlja na teret, a imajući u vidu žalbene navode branioca optuženog M.I., Apelacioni sud smatra potrebnim da se odredi prema navodima ove žalbe iskazanim u tvrdnji da oštećeni u ovom predmetu ne mogu imati status ratnog zarobljenika. Naime, branilac smatra da se sukob između Hrvatskih organizovanih oružanih snaga i JNA i njoj pridruženih snaga, nije mogao cijeliti kao oružani sukob, kako to čini prvostepeni sud, već kao pobuna i da se s toga na lica koja podpadu pod vlast jedne od strana u sukobu ne mogu primjeniti norme humanitarnog prava. U tom pravcu branilac objašnjava da je do 15.01.1992.godine, Hrvatska predstavljala sastavni dio SFRJ, te da je SFRJ imala pravo na samozaštitu i samoodbranu. Takođe se ovom žalbom ukazuje da je nejasno da prvostepeni sud oružani sukob cijeni kao nemeđunarodni nakon 15.01.1992.godine, tj. nakon priznanja Hrvatske od strane međunarodne zajednice.

Nasuprot stavu branioca Apelacioni sud utvrđuje da je prvostepeni sud pravilnom ocjenom dokaza pravilno zaključio da sukob između Hrvatskih organizovanih formacija i JNA koji je nastao kako se navodi u prvostepenoj presudi u jesen 1991.godine bio nemeđunarodni oružani sukob, te da s toga lica koja su potpala pod vlast jedne od strana u tom sukobu, a koja se shodno odredbama III ŽK mogu cijeliti borcima, uživaju zaštitu III ŽK koja štiti ratne zarobljenike. Nije u pravu branilac kada smatra da se ovaj sukob treba cijeliti kao oružana pobuna. Stoji činjenica da se status ratnog zarobljenika prvenstveno daje licima koja su potpala pod vlast jedne od Visokih strana ugovornica koje su u ratu. Međutim, takav status mogu dobiti i lica u nemeđunarodnom sukobu, ukoliko nemeđunarodni sukob ima stepen oružanog sukoba koji podrazumjeva organizovanost oružanih formacija u sukobu, te takav intezitet sukoba koji ga razlikuje od kratkotrajnih pobuna i nereda, i ukoliko su obje strane u sukobu očigledno iskazale spremnost da lica koja učestvuju u sukobu na strani jedne sukobljene strane, a potpadnu pod vlast druge strane u sukobu, tretira kao ratne zarobljenike. Dakle, na takav nemeđunarodni oružani sukob, imaju se primjenjivati norme humanitarnog prava i njime štititi one

kategorije lica na koje se odnose, u konkretnom ratne zarobljenike. Da je sukob između Hrvatskih oružanih snaga i JNA bio oružani sukob ukazuje opštepoznati način odvijanja borbe između ovih sukobljenih strana, sredstva koja su opštepoznato korišćena u borbi, organizovanost snaga u sukobu. U ovom kontekstu se ima u vidu da je JNA bila regularna vojska SFRJ, te da je nakon referenduma o nezavisnosti Hrvatske koji je održan 19.05.1991.g. na kom je odlučeno da se Hrvatska izdvoji iz sastava SFRJ, Hrvatski Sabor 25 juna 1991.g. donio Deklaraciju o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske, od kada se JNA tretira kao okupatorska vojska. Dakle, nesumnjivo je da je SR Hrvatske, sa nivoa najvećeg organa vlasti proglasilo JNA za okupatorsku vojsku i time, sa najvećeg mogućeg tadašnjeg nivoa, praktično pozvala na sukob sa JNA. Dakle, ne može se raditi o paravojnim formacijama i sporadičnim sukobima, kratkotrajnim pobunama ili neredima, već je očigledno bio u pitanju najvećeg nivoa organizovani oružani sukob, koji se s toga ima cijeniti kao nemeđunarodni oružani sukob, sve do zvaničnog priznanja Hrvatske 15.01.1992.g..

Stoji činjenica da nakon ovog datuma sukob nije mogao imati karatker nemeđunarodnog sukoba, ali ta činjenica nema nikakvog uticaja na status lica koja su već stekla ili su sticala svojstvo ratnog zarobljenika i ne dovodi u pitanje primjenu III ŽK na lica koja su potpala pod vlast jedne strane u sukobu nakon ovog datuma.

Da su strane u sukobu, a naime Hrvatske oružane snage s jedne strane i JNA sa snagama koje su se priključile kao regularne snage SFRJ, sa druge strane, očigledno iskazale spremnost da lica koja tokom sukoba padnu pod vlast jedne od strana u sukobu tretira kao ratne zarobljenike ukazuje sledeće:

Hrvatska je već sebe smatrala nezavisnom državom, koju je proglasila 08. oktobra 1991.g., iz čega proizilazi jasan zaključak da je sa stanovišta Hrvatske sukob sa JNA bio međunarodni sukob, pa je s toga jasno da je je Hrvatska iskazala nesumnjiv stav da lica koja bi joj potpala pod vlast, a koja su učestvovala u sukobu na strani druge sukobljene strane, tretira kao ratne zarobljenike;

Da je SFRJ prihvatila da licima koja joj potpanu pod vlast u vezi sukoba sa oružanim snagama Hrvatske, a koja su učestvovala na strani Hrvatskih oružanih snaga tretira kao ratne zarobljenike, nesumnjivo proizilazi na osnovu odluke o formiranju Sabirnog centra „Morinj“, koji je služio za prihvrat ratnih zarobljenika, a što se nesumnjivo potvrđuje potvrdom o predaji ratnih zarobljenika Međunarodnom komitetu Crvenog krsta Ženeva. Ovu potvrdu je izdala VP Kumbor 11.12.1991.g. i u njoj su poimenično naznačena lica koja se tretiraju kao ratni zarobljenici. Ukazati je da potvrda nosi naziv „Potvrda o predaji ratnih zarobljenika“. Da SFRJ ovakva lica nije cijenila kao ratne zarobljenike, već kao pripadnike pobunjeničkih grupa, sporadičnog nasilja i sl., lica koja bi se u takvim sukobima lišavala slobode procesuirana bi bila u redovnu krivičnu proceduru i nakon lišenja slobode pritvarana i smješšana u postojeće institucije namijenjene u tu svrhu, a ne u posebni centar, kao što je bio Morinj, koji je upravo u tu svrhu formiran.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će provesti do sad provedene dokaze koji se odnose na ukinuti dio presude i po potrebi nove, otkloniće nedostatke na koje je ukazano ovim rješenjem. Ukoliko optužene oglasi krivim iz činjeničnog opisa će ispustiti, ukoliko to ne učini specijalni tužilac, sve odredbe III Ženevske konvencije i II Dopunskog protokola, čije se kršenje ne može dovesti u vezu sa radnjama optuženih, kako bi izreku učinio razumljivom. Za svakog optuženog pojedinačno, ukoliko bude oglašen krivim, na jasan način će opredjeliti koje njegovo činjenje se podvodi pod koju radnju izvršenja zakonom propisanu u čl.144 KZ SRJ. Prvostepeni sud će iz činjeničnog opisa ispustiti one alternativne radnje izvršenja zakonom propisane koje ne budu imale potporu u činjeničnom utvrđenju, ako to ne učini specijalni tužilac. Ukoliko podvođenjem činjenica pod pravni pojam radnje izvršenja, ocjeni da nema činjenica koje se mogu podvesti pod radnju mučenja, onda će tu radnju ispustiti iz činjeničnog opisa, a u tom slučaju i tačku a) člana 3 III ŽK kao i tačku a) st. 2 čl. 4 II Dopunskog protokola. Nakon što pravilno utvrdi činjenično stanje na način što će na nesumnjiv način utvrditi koji od optuženih je preduzeo koju radnju u odnosu na kog oštećenog i te radnje podvede pod odgovarajuću

zakonom propisanu radnju izvršenja, pri čemu će imati u vidu da je težina tih radnji različita po stepenu i da neka radnja apsorbuje drugu radnju, kao npr. radnja mučenja uvijek podrazumjeva da je u pitanju nečovječno postupanje prema pasivnom subjektu, dok nasuprot tome nečovječno postupanje ne mora uvijek predstavljati radnju mučenja, te da nanošenje velikih patnji ili nanošenje velikih povreda tjelesnog integriteta, podrazumjeva određeni stepen koji je neophodno utvrditi da bi se prouzrokovanje patnji ili povreda tjelesnog integriteta koje prema pasivnom subjektu vrši određeni izvršilac moglo cijeniti kao teške i takvo njihovo nanošenje cijeniti radnjom izvršenja ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika. Prvostepeni sud će imati u vidu da nisu sva kršenja Ženevskih konvencija, pa time ni III Ženevske konvencije koja se u ovom postupku primjenjuje „teška kršenja.“ Takođe će imati u vidu da samo teška kršenja Ženevskih konvencija u vrijeme rata, oružanog sukoba ili u vezi sa njima mogu predstavljati ratni zločin. Zakonom propisane alternativne radnje izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, kao što su ubistva, biološko medicinsko ili drugo naučno eksperimentisanje, uzimanje tkiva ili organa radi transplatacije, svojom težinom ukazuju da i druge propisane radnje izvršenja ovog krivičnog djela, kao što su mučenje, nečovječno postupanje, nanošenje velikih patnji ili nanošenje velikih povreda tjelesnog integriteta, moraju u svom činjeničom ispoljenju biti izražene u takvom stepenu da se jasno razlikuju po težini od drugih oblika surovog postupanja prema ratnim zarobljenicima, kojim se takođe krše pravila međunarodnog prava i predstavljaju posebno krivično djelo iz grupe krivičnih djela usmjerenih protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih humanitarnim pravom. Dakle, ukoliko sud nađe da su radnje koje su preduzeli optuženi pojedinačno takvog stepena, bilo zbog pojedinačne težine ili njihove učestalosti i preduzimanju prema većem broju lica, da se imaju smatrati ratnim zločinom protiv ratnih zarobljenika i podvesti pod odredbu čl. 144 KZ SRJ, a ne pod surovo postupanje koje je propisano u čl. 150 KZ SRJ, o tome će se u presudi kroz razloge na jasan način odrediti, kako bi presuda bila razumljiva. Takođe, prvostepeni sud će iz činjeničnog opisa u odnosu na pojedine okrivljene ispustiti one radnje koje ne mogu biti radnje izvršenja krivičnog djela ratni zločin, kao npr. u odnosu na G.B., da je navodno M.Đ. „primoravao“ da govori hrvatske riječi. Ovom radnjom se ne može izvršiti ratni zločin niti se ona može podvesti pod bilo koju radnju izvršenja koju alternativno propisuje čl. 144. KZ SRJ.

Na osnovu izloženog, a osnovom čl. 407 Zkp-u odlučeno je u stavu drugom ove presude.

Imajući u vidu da se provostepena presuda u osuđujućem dijelu ukida, Apelacioni sud nalazi uputnim da ukaže prvostepenom sudu na nedostatke prvostepene presude, koji sami po sebi ne bi doveli do ukidanja prvostepene presude jer ne predstavljaju bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, ali bi u ponovnom postupku o njima trebao voditi računa, a naime:

- ne mogu se s pozivom na čl. 356 st. 2 ZKP-u bez saglasnosti stranaka čitati zapisnici o iskazima svjedoka koji su saslušani na pretresu u ranijem prvostepenom postupku. Naime, osnovom navedene odredbe se bez saglasnosti stranaka mogu čitati iskazi svjedoka ili vještaka sa ranijeg glavnog pretresa, iako je protekao rok od 3 mjeseca od odlaganja pretresa. Sa odlaganjem pretresa (čl. 311, čl. 324 st. 1, čl. 325 st. 1 i čl. 328 ZKP-u) ne može se upodobljavati vrijeme trajanja drugostepenog postupka i vrijeme do ponovnog zakazivanja glavnog pretresa nakon ukidanja prvostepene presude. Ova pogrešna primjena čl. 356 st. 2 ZKP-u nije bitna povreda odredaba krivičnog postupka koja utiče na zakonito presuđenje, ali budući je kao takva od strane branioca optuženog Menzalina tretirana, Apelacioni sud se po tom pitanju na ovaj način odredio.

- u razlozima presude navodi se na šta se odnose troškovi za koje su optuženi obavezani da ih nadoknade, a ne u izreci presude, kako je to učinio prvostepeni sud u pobijanoj presudi, jer se time izreka nepotrebno opterećuje. U izreci presude u dijelu odluke o troškovima, navodi se koliko koji od optuženih je dužan pojedinačno, a koliko solidarno da naknadi od troškova krivičnog postupka i eventualno da li se neki od optuženih oslobađa djelimično ili upotpunosti plaćanja troškova krivičnog postupka.

- imajući u vidu da je prvostepeni sud pravilno odlučio da u ponovnu proceduru ne uvodi krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 KZ SRJ, to krivično djelo nije trebalo u uvodnom dijelu presude pominjati kao predmet pretresanja, budući se stvara utisak protivrečnosti izreke sa razlozima.

APELACIONI SUD CRNE GORE
Podgorica, dana 06.07.2012.godine

Zapisničar,
Lj. Košarac s.r.

PREDSJEDNIK VIJEĆA - SUDIJA
Radmila Mijušković s.r.

Ks.br. 19/12

U IME CRNE GORE

VIŠI SUD U PODGORICI - Specijalizovano odjeljenje za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina u vijeću sastavljenom od sudije Žižić Milenke, kao predsjednika vijeća, sudija Ratka Ćupića i Dragice Vuković, kao članova vijeća, sa zapisničarom Dragicom Ilić, u krivičnom predmetu protiv G.I., L.Š., M.I. i G.B. zbog krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. KZ SRJ, po optužnici VDT Odjeljenja za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina Podgorica Kts.br.7/08 od 15.08.2008. godine, nakon dovršenog glavnog, javnog pretresa, dana 23.07.2013. godine u prisustvu zamjenika Specijalnog tužioca Lidije Vukčević, optuženog G.I. i njegovog branioca Gorana Rodića advokata iz Podgorice postavljenog po službenoj dužnosti, optuženog L.Š. i njegovog branioca Lutovac Branislava advokata iz Podgorice, postavljenog po službenoj dužnosti, optuženog M.I. i njegovog branioca Vuleković Vladimira advokata iz K.a i optuženog G.B. i njegovog branioca Radonjić Raška advokata iz Podgorice postavljenog po službenoj dužnosti, nakon tajnog vijećanja i glasanja donio je a dana 31.07.2013 godine i javno objavio

PRESUDU

Optuženi:

G.I., od oca M. i majke D. rođene G., rođen 2.septembra 1. godine u B., sa prebivalištem u B. - ul. M. br. 2, državljanin Crne Gore, ekonomista, razveden, završio Višu školu, srednjeg imovnog stanja, ranije neosudjivan

L. Š., od oca S. i majke S. rođene M., rođen 0. jula 1. godine u H. N., sa prebivalištem u mjestu S.a br. 9. kod I., državljanin Crne Gore, pomorac, oženjen, otac dvoje djece, završio Višu pomorsku školu, dobrog imovnog stanja, ranije neosudjivan.

M.I., od oca D. i majke L., rođene C., rođen 0. januara 1. godine u K., sa prebivalištem u K., R. br. 3, državljanin Crne Gore, ugostitelj, oženjen, otac dvoje djece, završio Višu ugostiteljsku školu, srednjeg imovnog stanja, ranije neosudjivan.

G.B., od oca M. i majke C. rođene R., rođen 2.januara 1. godine u selu S. - Opština K. D., sa prebivalištem u K. – Š. bb, državljanin Crne Gore, moler, razveden, otac troje djece, završio srednju školu, lošeg imovnog stanja, ranije neosudjivan.

Krivi su

Što su:

U periodu od 03. oktobra 1991 godine do 18.avgusta 1992.godine okrivljeni G.B. kao pripadnik

rezervnog sastava JNA – stražar, a u periodu od 03.10.1991.godine do 21.01.1992. godine kao pripadnici rezervnog sastava JNA i to: okrivljeni G.I. u svojstvu rezervnog oficira zaduženog za administrativne i intendantske poslove, okrivljeni M.I. u svojstvu kuvara i okrivljeni L.Š. u svojstvu vojnog policajca, za vrijeme oružanog sukoba u Republici Hrvatskoj, između Jugoslovenske Narodne Armije i hrvatskih organizovanih oružanih formacija, na području Opštine K., u tzv. “Centru za prihvat zarobljenika“, u mjestu M., kršeći pravila međunarodnog prava utvrđena III Ženevskom konvencijom o postupanju sa ratnim zarobljenicima – čl. 3 st. 1 tač. a i c, čl. 13 i II Dopunskim protokolom uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba – čl. 4 st. 1 i 2 tač. e, prema ratnim zarobljenicima, prema kojima se mora u svako doba postupati čovječno i koji se moraju u svako doba i na svakom mjestu zaštićivati naročito protiv svakog akta nasilja i prema kojima su mjere represalija zabranjene, a koji su kao pripadnici hrvatskih oružanih snaga kao jedne strane u sukobu, prestali da učestvuju neposredno u neprijateljstvima jer su zarobljeni i lišeni slobode i koji su u tzv. Centar dovođeni sa dubrovačkog područja, vršili prema istima nečovječna postupanja, nanošenje velikih patnji i povrede tjelesnog integriteta, kao i povrede ličnog i vrijedjanje ljudskog dostojanstva pri čemu su:

- okrivljeni G.I. prilikom dolaska zarobljenika u Centar na ulazu u napravljenom špaliru, dok su zarobljenici prolazili kroz špalir udario iste, kao i u kontejneru tzv. samici i u hangaru i van hangara pa je tako ratne zarobljenike-oštećene i to:

M.M. prilikom prolaska kroz špalir udario nogom obuvenom u vojničku čizmu u prijedjelu tijela-grudi, povredjujući njegov tjelesni integritet, M.Đ. u kontejneru tzv. samici udario nogom obuvenom u vojničku čizmu u predjelu grudi i u hangaru ga udario pištoljem „šorpionom“, povredjujući njegov tjelesni integritet, nečovječno postupao primoravajući ga da ljubi „četničku“ čizmu i prijeteci da će ga ubiti ako to ne uradi, povredjujući time njegovo lično i ljudsko dostojanstvo, Š.M. udario van hangara, povredjujući njihov tjelesni integritet.

- okrivljeni G.B. udario ratne zarobljenike sa vrećama pjeska i primpravao ih da se međusobno tuku, u više navrata ih psihički zlostavljao tako što je iz puške pucao iznad njihovih glava dok su se nalazili u objektu, vodio ih na lažno strijeljanje, stavljao im cijev puške i pištolja u usta, primoravao ih da kleče na koljenima i navodno čupaju travu i beru groždje, pa je tako ratne zarobljenike i to:

B.J. udario toljagom, čizmom i štapom od metle, K.J. udario nogama i rukama povredjujući njihov tjelesni integritet, K.T. udario štakom i nogom u i van hangara povredjujući njegov tjelesni integritet, nanosio mu velike patnje vodeći ga na lažno strijeljanje i stavljajući mu cijev od oružja u usta, Užičanin Zaima udario rukama, nogama i držačem od metle po glavi i tijelu, P. J. udario nogom, držačem od metle i lopate i kundakom od puške, Š.P. udario kundakom od puške, šakom i čizmom u prijedjelu tijela i glave povredjujući njihov tjelesni integritet, prema M. M. nečovječno postupao-primoravao ga da klečeći navodno čupa travu i bere groždje, da se tuče sa M.Đ., povredjujući njegovo lično i ljudsko dostojanstvo, nanosio mu velike patnje pucajući u hangaru iznad njegove glave i stavljajući mu cijev puške u usta, udario ga kundakom, čizmom, rukama i štapom po tijelu, povredjujući njegov tjelesni integritet, M. Đ. nanosio velike patnje vodeći ga na lažno strijeljanje, nečovječno postupao primoravajući ga da navodno čupa travu i da se tuče sa M.M., povredjujući njegovo lično i ljudsko dostojanstvo i udario ga nogama, puškom i vrećama pijeska povredjujući njegov tjelesni integritet, V. J. udario nogom u predjelu glave povredjujući njegov tjelesni integritet i nanosio mu velike patnje stavljajući mu cijev puške u usta, B. Z. nanosio velike patnje stavljajući mu cijev pištolja u usta i prijetio da će ga ubiti, L. M. nanosio velike patnje stavljajući mu cijev pištolja u usta, B.S. ispred hangara udario palicom i vrećom pijeska u predjelu tijela, povredjujući njegov tjelesni integritet, nanosio mu velike patnje vodeći ga više puta na lažno strijeljanje i pucao u hangaru iz puške iznad njegove glave i glava drugih zarobljenika, M.J. udario u hangaru nogama i palicom u prijedjelu

tijela, V.V. udario pendrekom i vrećama pijeska u prijedjelu tijela, M.N. udario nogama u prijedjelu tijela, K.M. u hangaru udario šakama, pendrekom, drvenim štapom, nogama i vrećama pijeska, K. A. udario drvenom palicom po ledjima, M. Đ. udario rukama, štapom i palicom, M.A. udario pendrekom, čizmom, kundakom i toljagom u prijedjelu tijela, R.S. udario nogama u predjelu tijela, te udario H.R., povredjujući njihov tjelesni integritet, dok je B. B. udario, povredjujući njegov tjelesni integritet i nanosio mu velike patnje vodeći ga na lažno strijeljanje.

- okrivljeni M.I. prilikom podjele hrane i dok su prali vojničke zdjele tukao ih metalnom vojničkom kutlačom i električnim pendrekom po tijelu, a posebno u predjelu genitalija, uzvodio iz objekta i udario pa je tako ratne zarobljenike-oštećene i to:

B.Z. udario električnim pendrekom po tijelu dok je prao vojničke zdjele i nogom u predjelu glave tokom uzimanja obroka, V.Đ. (od oca Đ.) udario kutlačom i električnim pendrekom u predjelu prepona, dok je prao vojničke zdjele, O.V. izvodio iz objekta i udario drvenom palicom po tijelu, U.N. udario kutlačom i pendrekom dok je prao vojničke zdjele, B.Z. udario električnim pendrekom dok je prao vojničke zdjele, B.S. izvodio iz hangara i udario kundakom i nogama i udario ga prilikom podjele hrane, V.P. izvodio iz objekta i udario pendrekom po ledjima, nogama i genitalijama, K. I. izvodio iz hangara i udario nogama, rukama i drvetom, K. R. udario vojničkom kutlačom tokom uzimanja obroka kao i V.V., prilikom podjele hrane, S. Ž. udario rukama, nogama, pendrekom i kutlačom prilikom podjele hrane, Š.M. izvodio iz hangara i udario kundakom, nogom i palicom, G. I. udario vojničkom kutlačom prilikom podjele hrane, B. M. udario pendrekom, M.A. udario pesnicama, nogama i palicom po tijelu, a posebno u prijedjelu medjunožja, P.M. izvodio iz hangara i udario pendrekom po genitalijama, Č. B. izvodio iz hangara i udario kundakom, nogama i pendrekom, D.M. udario pesnicama i nogama prilikom podjele hrane, P. J. izvodio iz objekta i udario pendrekom i nogama, R.J. udario nogama i rukama, R. I. udario pendrekom po tijelu prilikom podjele hrane, T.B. udario kutlačom i rukama prilikom podjele hrane, V.Đ. (od oca N.) udario kutlačom po glavi prilikom podjele hrane, B. P. udario rukama, kutlačom i nogama dok je prao vojničke zdjele, V. M. udario električnim pendrekom dok je prao vojničke zdjele i u toku uzimanja obroka, te udario A. I., B. K., M.R. a i K. M., povredjujući na taj način njihov tjelesni integritet.

- okrivljeni L.Š. prilikom odvođenja i vraćanja zarobljenika sa ispitivanja i to:

B.Z. udario nogama i puškom, V.Đ. (od oca Đ.) udario kundakom po ledjima, B.S. udario kundakom i nogama po glavi i tijelu, povredjujući njihov tjelesni integritet, L.M. udario kundakom i nogama po tijelu, povredjujući njegov tjelesni integritet, nečovječno postupao primoravajući ga da klekne, a zatim ga jahao udarajući ga pendrekom po tijelu, povredjujući njegov tjelesni integritet i lično i ljudsko dostojanstvo, U.N. udario po glavi i tijelu kundakom i električnim pendrekom, povredjujući njegov tjelesni integritet i nanosio velike patnje stavljajući mu cijev puške u usta, V.P. udario pendrekom, B. N. udario kundakom i nogama u predjelu tijela, M. G. udario pendrekom po ledjima, F. M. udario nogama, B. D. udario nogama u predjelu tijela, M.A. udario palicom u predjelu tijela, P.M. udario pendrekom po glavi i kundakom po tijelu, R. I. udario pendrekom, V. M. udario kundakom u predjelu tijela, te udario L.N., I.S., A. I., Č. B., K. A., B. P., K. M., S.M. i B. K., povredjujući na taj način njihov tjelesni integritet.

- čime su izvršili krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. Krivičnog Zakona Savezne Republike Jugoslavije.
- pa ih sud za navedeno krivično djelo primjenom članova 5, 41. st. 1, 42 st.1. tač.2, 43 st.1, tač. 1. 50. st.1. Krivičnog Zakona Savezne Republike Jugoslavije i članova 226. 229. st.1. i 3. Zakonika o krivičnom postupku, a optuženog G.B. i na osnovu člana 229. st.4. u vezi člana 231. st.1. Zakonika o krivičnom postupku.

O s u d u j e

G.I., na kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 16.08.2008 godine do 15.05.2010. godine koji ostatak kazne je dužan izdržati po pravosnažnosti presude.

G.B., na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 16.08.2008 godine do 15.05.2010. godine koji ostatak kazne je dužan izdržati po pravosnažnosti presude.

L.Š. na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 16.08.2008 godine do 15.05.2010. godine koji ostatak kazne je dužan izdržati po pravosnažnosti presude.

M.I. na kaznu zatvora u trajanju od 4 (četiri) godine u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 03.03.2011 do 06.07.2012 godine koji ostatak kazne je dužan izdržati po pravosnažnosti presude.

Obavezuju se optuženi G.I., M.I., G.B. i L.Š. da na ime troškova krivičnog postupka plate solidarno iznos od 3.531,00 €, optuženi G.I. da na ime troškova krivičnog postupka plati i iznos od 181,50 €, optuženi L.Š. da na ime troškova krivičnog postupka plati i iznos od 902,00 € a na ime paušala kao dijela troškova krivičnog postupka svaki od optuženih pojedinačno da plati iznos od po 200 € u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude u korist budžeta Crne Gore pod prijetnjom prinudnog izvršenja, dok će o troškovima krivičnog postupka za branioce koji su postavljeni po službenoj dužnosti biti odlučeno posebnim rješenjem.

Optuženi G.B. djelimično se oslobadja plaćanja troškova krivičnog postupka, koji troškovi se odnose na naknadu advokatu R. R. postavljenim po službenoj dužnosti i isti padaju na teret budžetskih sredstava ovog suda.

O b r a z l o ž e n j e

Vrhovno državno tužilaštvo Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, Optužnicom Kts.br. 7/08 od 15.08.2008. godine stavilo je na teret G. M., T. Z., G. I., L. Š., M.I. i G. B. izvršenje krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st.1. KZ SRJ u sticaju sa krivičnim djelom ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144. KZ SRJ.

Zastupajući optužnicu na glavnom pretresu Zamjenik specijalnog tužioca Lidija Vukčević je precizirala činjenični opis optužnog akta i to na zapisnicima o glavnom pretresu od 19.03.2010. godine (strana 3 do 7 zapisnika o glavnom pretresu), 30.03.2010. godine (strana 2 zapisnika o glavnom pretresu) i 19.04.2010. godine (strana 5 zapisnika o glavnom pretresu). Na zapisniku o glavnom pretresu od 30.03.2010. godine, tužilac je precizirao radnje optuženog G.B. u odnosu i na oštećene O.V. i V. I.. Na zapisniku o glavnom pretresu od 19.04.2010. godine, tužilac je precizirao radnje optuženog M.I. i u odnosu na oštećenog K. I. i M.A, a na zapisniku od 30.03.2010. godine, precizirao je i radnje koje je optuženi M.I. preduzimao prema V. M.. Na zapisniku o glavnom pretresu od 30.03.2010. godine tužilac je precizirao radnje optuženog L.Š. i u odnosu na oštećene S.M., V. M. i M. M..

U ponovljenom postupku tužilac je precizirao činjenični opis optužnice na glavnom pretresu od 11.11.2011. godine (strana 2 do 7 zapisnika o glavnom pretresu). Tužilac je precizirao činjenični opis optužnice i na zapisniku o glavnom pretresu od 19.12.2011. godine (strana 2 zapisnika o glavnom pretresu) i to u odnosu na radnje koje je preduzimao optuženi G.B. u odnosu na oštećenog ratnog zarobljenika B. B., u odnosu na radnje koje je preduzimao M.I. u odnosu na oštećenog P. L., te i riječ “organizovanim” u kontekstu hrvatskih oružanih formacija.

Presudom Apelacionog suda Kžs. br. 24/12 odbijena je kao neosnovana žalba VDT CG odjeljenja za

suzbijanje organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina izjavljenja na oslobađajući dio prvostepene presude i u tom dijelu je potvrđena presuda Višeg suda u Podgorici Ks. br. 33/10 od 25.01.2012. godine kojom su optuženi G. M. i T. Z. oslobođeni od optužbe, dok je u odnosu na optužene G.I., G.B., M.I. i L.Š. ukinuta presuda Višeg suda u Podgorici Ks. br. 33/10 od 25.01.2012. godine u osuđujućem dijelu i u tom dijelu predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

U ponovljenom postupku na glavnom pretresu od 14.03.2013. godine tužilac je čitajući optužnicu, a koju je dostavio u i pismenoj formi izmijenio činjenični opis iste izostavljajući radnje koje se odnose na civile, kao i odredbu čl. 17 III Ženevske Konvencije, kao i radnje za koje su G. M. i T. Z. pravosnažno oslobođeni, kvalifikujući radnje optuženih kao krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144 KZ SRJ.

Nakon završenog dokaznog postupka na glavnom pretresu od 20.06.2013. godine tužilac je dostavio izmijenjenu optužnicu koja je na glavnom pretresu od 26.06.2013. godine i uručena optuženim. Tužilac je dakle u okviru identičnog krivično pravnog događaja ocijenjujući da dokazi izvedeni na glavnom pretresu ukazuju da se izmijenilo činjenično stanje izneseno u optužnici izmijenio optužnicu na što je u smislu odredbi člana 360 ZKP-a i ovlašten, tako da ne stoje navodi odbrane da je tužilac nezakonito izmijenio optužnicu.

U završnoj riječi, nakon analize izvedenih dokaza, ostajući pri konačno izmijenjenoj optužnici predložila je da sud optužene oglasi krivim i osudi na kazne u granicama koje su propisane zakonom, pri tom vodeći računa da se radi o najtežim krivičnim djelima.

Punomoćnik oštećenih T. D., je u završnoj riječi ukazala na izvedene dokaze, ocijenivši da je optužnica dokazana brojnim izvedenim dokazima, kvalitetnim iskazima svjedoka, materijalnim dokazima, u potpunosti prihvativši analizu izvedenih dokaza od strane tužioca u činjeničnom smislu u odnosu na radnje koje su stavljene na teret optuženima, a imovinsko pravni zahtjev će ostvariti u redovnoj građanskoj parnici.

Optuženi G.I. u svojoj odbrani u prethodnom postupku i na glavnom pretresu u bitnom navodi da je dana 20.09.1991. godine dobio poziv da se javi u ratnu jedinicu kao pripadnik rezervnog sastava JNA. Po činu je bio rezervni oficir i to poručnik korvete. Dana 10.10.1991. godine premješten je u Sabirni centar za ratne zarobljenike u M.. Kada je došao u istom su bili ratni zarobljenici. U Sabirnom centru je ostao do 10.01.1992. godine. Za tri mjeseca za koliko je tamo bio raspoređen kako su radili po smjenama to je pola vremena proveo kući i za svo vrijeme službe bio je raspoređen na administrativnim i intendanskim poslovima, dakle popisivanju stanja centra, davanju izvještaja o tome, vođenju evidencije o svim ratnim zarobljenicima, evidentiranju dovodjenju novih i slično, a što se tiče intendanskih poslova obaveza mu je bila naručivanje hrane, odjeće, obuće i njegov neposredni kontakt sa zarobljenicima bio je na uzimanju njihovih ličnih podataka kada bi vojna policija dovela nove zarobljenike. Nije mu poznato ništa o načinu na koji su islednici ispitivali zarobljenike. Za vrijeme njegovog boravka Medjunarodni Crveni Krst iz Ženeve posjećivao je zarobljenike i imali su kontakt sa njima i nije mu poznata ni jedna njihova primjedba ali se sjeća da su zarobljenici sa ratišta dovodjeni od strane Vojne policije u zaista jednom stanju, da uslovi u hangarima nijesu bili uslovni a što se tiče hrane dobijali su istu hranu kao i oni. Poznato mu je da je obuka stražara i komandnog kadra u Centru za postupanje sa ratnim zarobljenicima obavljena prije njegovog dolaska i da je za to bio zadužen stariji vodnik Š. a i kasnije je dogovoreno da sa zarobljenicima moraju postupati u duhu Ženevske konvencije. Nije mu poznato da li je G. ili G. imao bilo kakvog učešća prilikom isledjivanja odnosno saslušanja zarobljenika, da nikakvog mučenja ili zlostavljanja nije bilo, da je on imao vrlo rijedak kontakt sa zarobljenicima kada bi vršio popis da li su im potrebna ćebad, podmetači i slično i da nikada nije čuo ili pak dobio naredjenje bilo pismeno ili usmeno da neko od zarobljenika bude mučen ili zlostavljan. Poznaje M.I. koji je bio kuvar. Sjeća se imena G.B. i L.Š. ali se ne sjeća koje su dužnosti obavljali, a da je T. Z. bio jedan od islednika.

Na glavnom pretresu je naveo i to da je njegov posao u Sabirnom centru bio strogo vezan za logistiku i nije bio vezan za izdavanje bilo kakvih komandi. U okviru administrativnih poslova nekada je vodio i knjigu evidencije o pridošlim zarobljenicima i to tako što je podatke tipa imena i prezimena zarobljenika, datuma rođenja i mjesta odakle je zarobljenik dolazio upisivao u svesku "A4" formata a radio je u smjenama tako da je 7 dana radio, a 7 dana bio kući. Sve svoje slobodno vrijeme provodio je slikajući. U vojnoj knjižici kao učešće u ratu evidentiran je period od 21.09.1991. godine do 21.01.1992. godine. Bilo kog od zarobljenika nije ni fizički ni psihički ni na bilo koji način maltretirao niti ima pak podatke da je to neko drugi radio. Prebrojavanje zatvorenika vršio je u objektima u kojima su se isti nalazili. 27.12.1991. godine svi ratni zarobljenici su razmijenjeni bio je prisutan tom činu, zatvorenici su date koverta sa ličnim dokumentima i vrijednostima ukoliko su im iste bile oduzete, a rukovao se sa mnogima od njih. 07. januara povodom Božića organizovan je ručak na koji su bili pozvani jer su bili izuzetno cijenjeni T. Z. i G. M.. Naveo je i to da G. M. zna kao oficira izuzetnog autoriteta kod vojske i da je isti respektovan od strane vojnih lica. T. Z. se sjeća kao kapetana I klase da ga je rijetko sretao, a L.Š. je bio vojni policajac koji je u Centar dolazio oko 8 časova ujutro a odlazio oko 14 i 16 časova. G.B. je bio stražar koji je korektno obavljao svoju dužnost, dok je M.I. znao kao kuvara koji je radio u Hotelu "Fjord" i bio jako druželjubiv čovjek. Naveo je i to da ničim nije obrukao ni svoje ime ni porodicu a ni svoju vojničku ni ljudsku čast.

Na zapisniku o glavnom pretresu od 07.05.2013. godine prigovarajući iskazu svjedoka M.Đ. naveo je da niko u M. nije znao da je on slikar i da slika niti ga je tako mogao vidjeti jer je on u M. bio u svojstvu oficira.

U završnoj riječi je lično i preko branioca nakon detaljne analize iskaza svjedoka i analize ostalih izvedenih dokaza predložio da ga sud oslobodi od optužbe.

Optuženi L.Š. u svojoj odbrani u prethodnom postupku i na glavnom pretresu u bitnom navodi da se odazvao pozivu za mobilizaciju 21.09.1991. godine u četi Vojne policije a 20. oktobra 1991. godine dobio je naredjenje i to pismenu naredbu od G. M. da se javi u vojni objekat M., odnosno Sabirni centar ratnih zarobljenika, gdje se javio poručniku fregate najstarijem po činu B. P. koji je bio šef obezbjeđenja u Sabirnom centru M. i koji ga je upoznao sa njegovim zadacima i obavezama u Sabirnom centru. Kada je došao vidio je da se radi o tri velika hangara koji su ranije služili za vojni magacin i naoružanje a u objektima nije bilo ni struje ni vode. Svakodnevno je vršeno saslušavanje zarobljenika a njegov zadatak u Sabirnom centru kao vojnog policajca bio je isključivo sprovođenje zarobljenika iz hangara do kontejnera u kome su saslušavani, a nakon toga i njihovo vraćanje. Kao razvodnik po činu izvršavao je sva naredjenja pretpostavljenih oficira islednika kojima je bio podređen. Radio je u prvoj smjeni, a nakon što bi od vojnog islednika dobio papir na kome su bila ispisana imena zarobljenika i hangar u kome su smješteni sa naredjenjima da ih dovede do kontejnera što je on i sprovodio tako što bi za vrijeme sprovođenja ruke morali stavljati na ledja te da nijesu bili vezani a nakon završenog saslušanja on bi ih vraćao a dok traje saslušanje on bi stajao ispred kontejnera i čekao. Zarobljenici su bili disciplinovani i mirni i nikakvih problema sa njima nije imao. Svakog radnog dana napuštao je Sabirni centar i u kasarnu K. dolazio oko 16 i 30 nakon čega bi po odobrenju oficira islednika odlazio u Sutorinu kod Igala kući, a sutradan ujutro bi se u 7 sati javljao u kasarnu K.. Sabirni centar je napustio 01.12.1991. godine, a po naredjenju poručnika fregate B. P. Za vrijeme saslušanja s obzirom da se nalazio ispred kontejnera nikada nije čuo jauk ili vrisku i niko nikada nakon saslušanja nije izašao sa povredama. Za vrijeme njegovog boravka više puta je dolazio G. M. i skretao im pažnju kako da se ponašaju sa zatvorenicima da ih neko ne bi tukao, maltretirao. Svoju dužnost policajca obavljao je krajnje po pravilima službe a ako je neko od zarobljenika rekao da je on sa njima postupao loše onda je to laž, jer nikada nikoga nije udarao ni jahao niti prijetio nekome od njih. T. Z. je upoznao 1980. godine jer je on bio profesor na Višoj pomorskoj školi u K., a nakon toga su se sreli u Sabirnom centru i on je njemu kao isledniku dovodio i odvodio zarobljenike na razgovor. M.I. poznaje i isti je radio na raspodjeli hrane, bio je dobar i fin čovjek i on mu je

lično pomagao da istovara hranu iz kombija i da je ponese do objekta gdje bi hrana bila dijeljena zarobljenicima. M. je na raspodjeli hrane pomagao jedan L. koji je sada pokojni i koji je bio krupan i debeo čovjek i bio je iz P. Ne poznaje G.B., a G.I. je sretao u Sabirnom centru jer je isti obavljao poslove pisara pri intendanskoj službi što se prisjetio tek kada ga je vidio jer je kod istražnog sudije kazao da ga ne poznaje. Od opreme je dužio automatsku pušku koji je imala kratki metalni stalak koji je služio prilikom gadjanja i njegova puška nije imala drveni kundak, a dužio je bojevu municiju i lisice koje bi ujutro stavljao za opasač i razduživao ih u 16 sati u kasarni K. i nikada ih nije upotrijebio, a dužio je i običnu palicu - pendrek iako je nikada nije upotrijebio. Nije imao pravo tako da nikada nije ulazio u hangare među zarobljenike, a nije imao ni saznanje jer to nije smio ni da pita da li su lica koja su se nalazila u centru ratni zarobljenici ili civili a nije imao nikakvo saznanje o pravilima Ženevske konvencije.

U završnoj riječi je lično i preko branioca nakon detaljne analize iskaza svjedoka i analize ostalih izvedenih dokaza predložio da ga sud oslobodi od optužbe.

Optuženi M.I. u svojoj odbrani u prethodnom postupku u bitnom navodi da je u jesen 1991. godine dobio poziv za mobilizaciju u jedinicima JNA, da je bio u Sabirnom centru za ratne zarobljenike u M. i kada je došao zatekao je 5-6 zarobljenika te da je u Sabirnom centru bio negdje do početka 1992. godine ili pak kraja 1991. godine, a za vrijeme boravka u centru radio je na poslovima raspodjele hrane zarobljenicima i vojnicima koji su radili u Centru. Zarobljenici su svakodnevno dobijali po tri obroka a kasnije i po 4 a i zarobljenici i njihova vojska dobijali su istu hranu. Njegov posao se sastojao tako što bi zarobljenicima koji su dolazili sa porcijama do vrata sipao hranu i nikakav kontakt sa zarobljenicima nije imao sem za podjelu hrane. Svima njima je kada su došli na dužnost u tom centru od strane oficira predočeno kako da postupaju sa zarobljenicima, rečeno im je da se isti ne smiju maltretirati niti primjenivati bilo kakvo mučenje ili zlostavljanje i da je to u skladu sa Ženevskom konvencijom. Nije mu poznat ni jedan slučaj zlostavljanja i mučenja zarobljenika niti je to vidio. Poznaje G. M., G.B., L.Š., T. Z., G.I. ali ne zna na kojim su dužnostima bili. Dok je bio u Centru zvali su ga "I. G." ili "I. kuvar". Na zarobljenicima dok im je davao hranu nije primjećivao nikakve povrede.

Na glavnom pretresu je naveo i to, da je u Sabirni centar M. boravio od 03.10.1991. godine do 21.01.1992. godine. Sem njega, raspoređeni su bili kao kuvari na podjeli hrane L. M., M.I. i K. R.. Hrana je dijeljena tako što bi kada sa posudom dodju ispred kontejnera u kome se nalaze zarobljenici, stražari bi otvorili vrata. Raspakovali bi kuhinju i počeli bi dijeliti hranu. Svaki zarobljenik bi imao porciju. Zarobljenik mu prilazi sa porcijom i on bi mu sipao dvije kutlače a kuvar koji stoji pored njega mu dodaje hljeb. Za starije zarobljenike za hranu bi dolazili neki mlađji od zarobljenika. Nikada nije bio prisutan kada bi zarobljenici prali porcije. Nikada nije udarao neko od lica koje se nalazilo zarobljeno u centru. Radio je u smjeni tako što bi 7 dana radio a 7 dana bio slobodan. U smjeni je radio skupa sa sada pokojnim L. M.. Nikada nije ulazio u objekte u kojima su bili smješteni zarobljenici. 7 dana dok je bio u smjeni u Sabirnom centru M. boravio je u objektu koji se nalazi na početku centra. Nekoliko godina nakon što je napustio Sabirni centar posjetila ga je ekipa televizije Crne Gore u restoranu koji je držao u K.u. Pitan je na okolnosti boravka u Sabirnom centru M. i da li je u istom bilo maltretiranja. Ta izjava je objavljena na televiziji Crne Gore, objavljena je i u hrvatskoj televiziji. Od tog momenta počinje progon protiv njega. Kutlača sa kojom je sipao hranu bila je jajastog oblika veličine oko 30 cm, težine oko 150 grama i od aluminijuma je.

U završnoj riječi je lično i preko branioca, nakon detaljne analize iskaza svjedoka i analize ostalih izvedenih dokaza predložio da ga sud oslobodi od optužbe, a ukoliko bude oglašen krivim predložili su blaže kažnjavanje ukazujući na olakšavajuće okolnosti.

Optuženi G.B. na zapisniku pred istražnim sudijom od 08.02.2008. godine nije iznosio odbranu već je koristio svoje zakonsko pravo i branio se ćutanjem. Na zapisniku o glavnom pretresu u bitnom

je naveo da je u septembru 1991. godine mobilisan i javio se u Lepetane gdje je proveo 15 do 20 dana nakon čega je u oktobru mjesecu 1991. godine pošao u M. na obezbjedjenje straže, a po naredjenju komandira jedinice L.K. koji je njemu i jednom dijelu jedinice saopštio usmeno da se jave u Sabirni centar za ratne zarobljenike čitanjem knjige dnevne zapovijesti. Kada je došao u M. javio se komandiru B. P. U M. je vršio stražarsku dužnost, a B. P. je napravio raspored smjene stražarske službe. Dnevna smjena straže je vršena na 3 do 4 sata zavisno od ljudstva, a noćna na 2 sata. Za vrijeme boravka u M. 7 dana je radio, a 7 dana je bio kući odnosno prvih dana je bio u L., a kasnije bi ovih 7 dana koje nije radio odlazio kući. Bio je rasporedjen da obezbjedjuje objekte u kojima su se nalazili ratni zarobljenici i njegov posao kao stražara bio je vezan za obezbjedjenje objekta. Od naoružanja je dužio automatsku pušku sa preklopom, a ne sa drvenim kundakom. Nikada nije ulazio u hangar u kome su bili smješteni zarobljenici, a sa vojnim policajcima nije imao bilo kakav kontakt. Dok je vršio stražarsku dužnost nikada L.Š. kao vojni policajac nije odvodio zarobljenike na razgovor dok bi nekada kada nije bio na dužnosti vidio L. kako sprovodi zarobljenike i to tako što zarobljenik koji nije bio vezan je išao ispred ili čak ispred L. dok bi mu L. držao ruku na ramenu. Nije primjetio da L. prilikom odvođenja i dovodenja zarobljenike maltretira. Nikada nije ulazio u hangare gdje su bili smješteni zarobljenici niti je ikada sa njima imao neposredni kontakt, a nikoga od zrobljenika koji su bili u Sabirnom centru nije poznao. M. G. je sreo nekoliko puta u Sabirnom centru i samo bi se pozdravili, i nikada mu G. ništa nije naredio. G. je bio nabavljač, ali sa njim nije imao nikakav kontakt niti je pak nikakvo naredjenje dobijao od G.I. u smislu da bilo koga maltretira. M. je bio kuvar koji je dijelio hranu i nikada nije vidio da M. nekoga od zarobljenika udara, niti je vidio da isti duži pendrek. T. je vidjao u Sabirnom centru ali ga ne poznaje niti je pak ikada u bilo kom kontekstu u Sabirnom centru razgovarao o njemu. Njegova jedina obaveza u sabirnom centru bila je vršenje stražarske dužnosti, a za vrijeme njegovog boravka u Sabirnom centru jedno vrijeme je bio komandir straže B. P., a nakon toga jedno lice iz H.N. čijeg imena se ne sjeća. Od naoružanja nije dužio ni pištolj ni pendrek, niti je pak koga od zarobljenika sprovodio na ispitivanje, a za vrijeme boravka u Sabirnom centru nije lomio ni ruku ni nogu niti je tada u vilici imao zlatan zub. Nikada sa nekim od stražara nije imao sukob pa ni sa P. M.. Nikada nikome od zarobljenika nije naredjivao niti je od njih zahtijevao da stoje ili kleče sa rukama uzdignutim iznad glave, nije ih udarao ni pesnicama ni nogama, ni kundakom niti pak električnim pendrekom koga nikada nije vidio, nije pucao iz puške više njihovih glava, niti ih je vodio na lažna strijeljanja i stavljao im cijev puške u usta, kao ni zahtijevao od njih da kleče na koljenima i da čupaju travu. Poznata su mu pravila Ženevske konvencije. U Sabirnom centru je ostao do razmjene do avgusta mjeseca 1992. godine i za svo to vrijeme vršio je stražarski posao. To zašto ga optužuju dokazaće u toku sudjenja da nije uradio i volio bi da svi oni koji su ga prozvali da dodju da se suoče i da se pogledaju u oči.

U završnoj riječi je lično i preko branioca, nakon analize izvedenih dokaza predložio da ga sud oslobodi od optužbe.

Rješenjem ovog suda K.br. 214/08 od 05.11.2009. godine iz spisa predmeta izdvojeni su zapisnici o saslušanju svjedoka koji su saslušani u predmetu Kio. Br. 142/92 protiv J. M. i dr. i to svjedoka Z. F., Č. I., N. S. i Đ. M., i izvod iz drugog intervjua admirala M. J. dat pred H. tribunalom br. 03404408 ERN: VOO- 4721-VOO-4728 jer su iskazi ovih svjedoka dati u drugom postupku, a izvod iz drugog intervjua je odbrana optuženog J. u postupku koji je vođen protiv njega i na kojim iskazima se ne može zasnovati sudska odluka i na koje rješenje nije izjavljivana žalba.

Rješenjem ovog suda Ks.br.33/10 od 09.12.2010. iz spisa predmeta izdvojena je kompletna medicinska dokumentacija - neovjerene fotokopije na ime oštećenih, kao i nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke dr. Borovinić Budimira, i iste se ne mogu razgledati, niti se mogu koristiti u postupku kao dokaz. Rješenjem Apelacionog suda Crne Gore Kž.br.62/11 od 20.01.2011. godine žalbe su odbijene kao neosnovane.

Rješenjem ovog suda Ks. br.33/10 od 08.03.2011. godine izdvojene su neovjerene fotokopije zapisnika o saslušanju svjedoka pred pravosudnim organima Republike HR, i to : Svjedok N.L., saslušan dana 01.12.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92.Svjedok P. Đ., saslušan dana 01.12.1994. godine pred Županijskim sudom u D.u, broj Kio.134/92.Svjedok B. B., saslušan dana 10.10.2006. godine i 09.01.2007. godine pred Županijskim sudom u D.u,broj Kio.134/92.Svjedok J. H., saslušan dana 11.01.2007. godine pred Županijskim sudom u Sisku Kir. br. 1301/06. Svjedok D. K., saslušan dana 24.11.2006. godine br. III Kir. I-403/06 - 7 od Županijskog suda u Koprivnici. Svjedok S. S., saslušan dana 29.11.2006. godine br.I Kir - 2230/06 pred Županijskim sudom u Splitu. Svjedok A. P., saslušan dana 08.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Splitu,broj I Kir 2001/06. Svjedok I. Š., saslušan dana 08.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Rijeci,broj Kir- 1083/06-3. Svjedok S. R., saslušan dana 21.11.2006. godine pred Županijskim sudom u Vukovaru broj Kir - 1002/06.Svjedok I. Ž., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D.,broj Kio.134/92-94. Svjedok M.M., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-93 i dana 08.01.2007. godine pred Županijskim sudom u D. Kio. 134/92-252.Svjedok Đ. M., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/9292. Svjedok B. T., saslušan dana 24.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-88. Svjedok U.N., saslušan dana 23.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-85. Svjedok M.K., saslušan dana 24.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-91. Svjedok L.Š., saslušan dana 10.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-142. Svjedok C.M. saslušan dana 28.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-100. Svjedok Z. B., saslušan dana 08.01.2007. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-253 i dana 12.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D. br. Kio 134/92-164 i dana 04.04. 2000. godine pred Županijskim sudom u D. Kio. Br. 134/92-106. Svjedok I. V., saslušan dana 09.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 135. Svjedok Z. B., saslušan dana 09.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D.,broj Kio.134/92-136. Svjedok M. L., saslušan dana 28.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 101. Svjedok I.Z., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92 - 97. Svjedok N. N., saslušan dana 25.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D.,broj Kio.134/92-87. Svjedok P.V., saslušan dana 25.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-190. Svjedok B.J. saslušan dana 24.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D.,broj Kio.134/92- 184. Svjedok S. B., saslušan dana 10.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D.,broj Kio.134/92-148. Svjedok Č. Đ., saslušan dana 11.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D.,broj Kio.134/92-150. Svjedok V. V., saslušan dana 13.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D.,broj Kio.134/92-168. Svjedok I. K., saslušan dana 25.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-188. Svjedok Č.A., saslušan dana 17.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-212. Svjedok I. V., saslušan dana 26.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-195. Svjedok P. B., saslušan dana 26.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-197. Svjedok A. Č., saslušan dana 17.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-211. Svjedok Ž. B., saslušan dana 16.11.2006 godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-209. Svjedok I. R., saslušan dana 29.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D.,broj Kio.134/92- 227. Svjedok I. M., saslušan dana 22.11.2006.. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-222. Svjedok M. M., saslušan dana 22.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-221. Svjedok V. K., saslušan dana 21.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D.,broj Kio.134/92-218. Svjedok R. K., saslušan dana 21.11.2006 godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 217. Svjedok U. N., saslušan dana 30.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-231. Svjedok I. D., saslušan dana 20.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-213. Svjedok N. B., saslušan dana 01.12. 2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-235. Svjedok V. M., saslušan dana 01.12.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 236. Svjedok Đ. B., saslušan dana 13.12.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 245. Svjedok J. P., saslušan

dana 11.12.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 244. Svjedok B. B., saslušan dana 11.12.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 243. Svjedok B. Č., saslušan dana 05.12.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 241. Svjedok N. V.- N., saslušan dana 15.12.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-247 i 15.02.1994. godine Kio. 134/92-31. Svjedok S. B., saslušan dana 08.01.2007. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 254. Svjedok I. L., saslušan dana 22.11.2007. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 293. Svjedok J. M., saslušan dana 23.11.2007. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 296. Svjedok Đ. V. od oca Đ., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92. Svjedok M.Đ., saslušan dana 24.09.1992. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kir. 351/92. Svjedok A. B., saslušan dana 01.04.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92. Svjedok B. V., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92. Svjedok M. P., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 12. Svjedok Đ. V. od oca N., saslušan dana 16.03.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 36. Svjedok P. B., saslušan dana 15.02.1994, godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 28 i 25.10.2006. godine Kio. 134/92- 191. Svjedok B. B., saslušan dana 22.09.1992. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kir.351/92. Svjedok A. M., saslušan dana 16.03.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92 - 39. Svjedok M. S., saslušan dana 19.02.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 29. Svjedok D. G., saslušan dana 04.10.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92. Svjedok Š. N., saslušan dana 29.11.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92. Svjedok Ž. S., saslušan dana 21.11.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-47. Svjedok I. L., saslušan dana 21.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 81. Svjedok V. B., saslušan dana 21.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 79. Svjedok M. D., saslušan dana 01.12.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92. Svjedok J. R., saslušan dana 21.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 80. Svjedok M. A., saslušan dana 25.09.1992. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92. Svjedok V. O., saslušan dana 25.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 193. Svjedok N. A., saslušan dana 23.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 87. Svjedok D. B., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 10. Svjedok L. P., saslušan dana 10.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92. Svjedok M. Š., saslušan dana 30.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 229. Svjedok M. F., saslušan dana 24.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 185. Svjedok I. M., saslušan dana 24.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 186. Svjedok M. N., saslušan dana 22.11.2006 godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 223. Svjedok A. P., saslušan dana 28.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 224. Svjedok P. R., saslušan dana 28.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 225. Svjedok P. P., saslušan dana 04.12.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 237. Svjedok Č. B., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 99. Svjedok A. R., saslušan dana 10.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 146. Svjedok A. B., saslušan dana 10.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 147. Svjedok N. K., saslušan dana 12.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 165. Svjedok N. Š., saslušan dana 24.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 182. Svjedok P.M., saslušan dana 25.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 189. Svjedok Đ. B., saslušan dana 16.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 210. Svjedok K. L., saslušan dana 21.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 219. Svjedok R. M., saslušan dana 22.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 220. Svjedok M. S., saslušan dana 29.11. 2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 228. Svjedok T. K., saslušan dana 12.12.2006. godine pred Županijskim sudom u Vukovaru ,broj Kir. - 1002/06. Svjedok Ž. B., saslušan dana 09.01.2007. godine (siječanj) pred Županijskim sudom u D.,

broj Kio.134/92- 255. Svjedok H. R., saslušan dana 23.09.1992. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kir. 351/92. Svjedok D. B., saslušan dana 16.03.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92. Svjedok L. U., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 95. Svjedok K.I., saslušan dana 11.03.1993.godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92. Svjedok I. B., saslušan dana 23.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.143/92. Svjedok A. Č., saslušan dana 18.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 170. Svjedok I. M., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 175. Svjedok A. M., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 177. Svjedok N. Š., saslušan dana 24.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 183. Svjedok I. G., saslušan dana 25.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 192. Svjedok N. M., saslušan dana 26.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 194. Svjedok I. A., saslušan dana 26.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92 - 196. Svjedok I. K., saslušan dana 21.11..2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 216. Svjedok B. G., saslušan dana 10.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 145. Svjedok M. M., saslušan dana 12.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-166. Svjedok M. J., saslušan dana 15.02.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 272. Svjedok I. L., saslušan dana 30.11.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92. Svjedok B. M., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 11. Svjedok G. M., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-14. Svjedok C. A., saslušan dana 01.04.1993. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 17. Svjedok Č. I., saslušan dana 20.04.1993. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 21. Svjedok N. S., saslušan dana 20.04.1993. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 22. Svjedok A. Č., saslušan dana 20.10.1993. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 23. Svjedok I. Č., saslušan dana 14.02.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92 - 27. Svjedok I. P., saslušan dana 15.02.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 30. Svjedok A. L., saslušan dana 15.02.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 32. Svjedok A. M., saslušan dana 15.02.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-34. Svjedok B. D., saslušan dana 24.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 89. Svjedok Ž. I., saslušan dana 24.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 90. Svjedok B. A., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 96. Svjedok I. K., saslušan dana 27.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 98. Svjedok A. K., saslušan dana 04.04. 2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 105. Svjedok N. O., saslušan dana 09.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 138. Svjedok P. P., saslušan dana 11.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 149. Svjedok M. D., saslušan dana 19.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 171. Svjedok P. B., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 174. Svjedok I. B., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92-176. Svjedok N. B., saslušan dana 26.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 198. Svjedok M. D., saslušan dana 22.03.2000. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 84. Svjedok I. V., saslušan dana 09.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92 - 139. Svjedok P. I., saslušan dana 11.03.1993. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 10. Svjedok M. D., saslušan dana 16.03.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 38. Svjedok V. M., saslušan dana 30.11.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92. Svjedok M. Š., saslušan dana 01.12.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92. Svjedok K. M., saslušan dana 01.12.1994. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 55. Svjedok K. B., saslušan dana 01.12.1994 godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 56. Svjedok B. I., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 178. Svjedok V. B., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92 - 179. Svjedok I. K., saslušan dana 23.10.2006. godine pred Županijskim

sudom u D., broj Kio.134/92- 180. Svjedok V. Đ., saslušan dana 20.11.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 214. Svjedok N. Š., saslušan dana 30.11.2006 godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 230. Svjedok I. K., saslušan dana 04.12.2006 godine (prosinac) pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 238. Svjedok P. K., saslušan dana 05.12.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 242. Svjedok M. P., saslušan dana 04.12.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 239. Svjedok M. B., saslušan dana 13.12.2006. godine pred Županijskim sudom u D., broj Kio.134/92- 246. Rješenjem Apelacionog suda CG Kž. br.255/11 od 30.03.2011. godine, žalbe su odbijene kao neosnovane.

Rješenjem Apelacionog suda CG Kž.br.451/2011. preinačeno je Rješenje Višeg suda u Podgorici Ks.br.33/10 , tako što se ovjerene fotokopije zapisnika o saslušanju 147 svjedoka koje iskaze su svjedoci dali pred nadležnim pravosudnim organima Republike HR u postupku vođenja HR istrage, ne izdvajaju iz spisa i mogu se razgledati i koristiti u postupku kao dokaz.

U postupku je opozvana naredba ovog suda i donijeto rješenje da se u svojstvu svjedoka ne saslušavaju jer je sud od strane Uprave za kazneno pravo odjela za podršku žrtvama i svjedocima u kaznenim postupcima i postupcima za krivična djela ratnih zločina dopisom od 04.02.2009. godine obaviješten da su umrli svjedoci A. T. P., dana 01.09.2002. godine B. B. 28.02.1992. godine, B. I. 02.06.2002. godine, B. K. 20.02.2003. godine, B. V. 30.04.1997. godine, B. M. 29.08.2004. godine, Č. B. 05.09.1992. godine, Č. I. 22.09.1999. godine, Č. A. 06.08.2008. godine, C. A. 11.02.1999. godine, D. P. 18.03.1999. godine, D. M. 28.04.2004. godine, D. M. 15.06.2008. godine, J. M. 12.01.1992 godine K. B. 22.12.1999. godine, K. M. 25.07.1993. godine, K.M. 23.03.1994. godine, L. A. 24.07.2003. godine, L. N. 29.04.2002. godine, M. P. 13.07.2008. godine, M.A. 21.02.2004. godine, M. V. 21.04.1996. godine, N. S. 21.05.1997. godine, O. I. 19.10.1997. godine, P. J. 22.07. 2006. godine, P. P. 25.11.2008. godine, R. A. 06.03.2008. godine Š. N. 19.06.2007. godine, Š. N. 16.12.2007. godine, K. I. 23.03.2006. godine i Z. N. 06.01.1992. godine, o čemu su sudu dostavili smrtne listove.

U postupku je opozvana naredba ovog suda i donijeto rješenje da se u svojstvu svjedoka ne saslušavaju predstavnik oštećene porodice B. M., B. M. jer je isti preminuo, kao ni svjedoci - oštećeni K. M., P. P., Đ.M., B. V., Č. G., Đ. N., R. I., P. Ž., H. N., B. I., P. B., P. A., Č. I., I. Ž., B. N., P. I., O. N., B. A., S. D., K. A., P. S., K. I., B. M., P. M., K. I., U.L., K. N., B. Ž., S. M., M. R., L. K., Č. B., Z. F., B. Đ., F. M., M. I., M. N., B. I., Š. N., V.V., A. I., M. M., K. I., M. I., G. B., M. A., M. N., P. J., V.I. sin N. s obzirom da su isti uredno obaviješteni o danu i času održavanja glavnog pretresa, pozivu suda se nijesu odazvali, ili im pozivi nijesu uručeni jer su nepoznati na datim adresama, ili su odbili prijem poziva, a kako se radi o svjedocima iz druge države sud nije imao pravne mogućnosti da obezbijedi njihov dolazak na glavni pretres.

Odredba čl.258 ZKP-a HR reguliše način prepoznavanja lica, ali sam zakon ne zabranjuje ni ovakvu radnju u situaciji i na način na koji je preduzeta (pokazivanje fotografija optuženih). Ovakvu radnju ne zabranjuju ni odredbe ZKP-a CG, budući da se prema oceni suda radi o sastavnom delu iskaza svedoka, a ne o radnji prepoznavanja na osnovu čl.103. ZKP-a, kako su to tvrdili branioci optuženih, a inače, ista je u potpunosti obavljena u skladu sa sudskom praksom, kako međunarodnom, tako i domaćom, pri čemu su činjenice koje su utvrđene iz ove procesne radnje, cijenjene u međusobnoj povezanosti sa svim ostalim dokazima. Obzirom da se međunarodna pravna pomoć pruža na osnovu pravila zamoljene države, te da se po ocjeni suda u konkretnom slučaju ne radi o dokazima koji su pribavljeni povredama ljudskih prava i osnovnih sloboda zajamčenih Ustavom ili potvrđenim međunarodnim ugovorom, ili na dokazima koji su pribavljeni povredama odredaba krivičnog postupka, kao i drugim dokazima za koje se iz njih saznalo, (čl.17.stav 2 ZKP), to nijesu izdvajane fotografije optuženih korišćene u fazi istrage i zapisnici o saslušanju svjedoka u postupku sprovođenja istrage koji iskazi su dati pred Županiskim sudom u D. u postupku pružanja Medjunarodne pravne pomoći, budući da se ne radi o dokazu na kome se ne može zasnovati presuda u smislu čl.211 ZKP-a, jer ne stoje činjenice

kako je to tvrdila odbrana da svjedoci nijesu saslušavani već su samo kopirane iz ranije datih izjava njihove izjave, i da se radi o falsifikatu službene radnje, jer je upravo međunarodno pravna pomoć data u skladu sa pravilima zamoljene države, a da su svjedoci i saslušavani to su svojim prisustvom istražnoj radnji potvrdili i istražni sudija ovog suda koji je prisustvovao ispitivanju svjedoka kao i zamjenik specijalnog tužioca CG, a branioci su od strane istražnog sudije bili obavješteni o tome da će se u Županijskom sudu u D. saslušavati svjedoci-oštećeni predloženi zahtijevom za sprovođenje istrage. Način na koji je njihova izjava unešena u zapisnik ne dovodi u pitanje sadržaj zapisnika i činjenice na koje je svjedok ispitivan. Da su svjedoci saslušavani u postupku pružanja Međunarodno pravne pomoći potvrdili su u svojim iskazima i svjedoci V. M., V.V., U. N.. Sa ovih razloga odbijen je predlog odbrane da se iz spisa predmeta izdvoje zapisnici o saslušanju svjedoka iz HR istrage jer se ne radi o pravno nevaljanim dokazima jer su svjedoci saslušani u postupku pružanja Međunarodno pravne pomoći, koja je data u skladu sa pravilima zamoljene države.

U dokaznom postupku na glavnom pretresu, pročitana je ovjerena fotokopija službene zabilješke Policijske uprave D. br. 511-03-02 od 27.10.1992. godine, pročitana je ovjerena fotokopija službene zabilješke Policijske uprave D. br. 511-03-02- od 28.10.1992. godine, pročitana je ovjerena fotokopija službene zbilješke Policijske uprave D., br. 511-03-02 od 01.11.1992. godine, pročitane su ovjerene fotokopije dvije službene zabilješke Policijske uprave D., br. 511-03-02 od 02.11.1992. godine, pročitana je zapisnik o predaji zarobljenika VP br. 4004 Int. br. 106-13 od 02.07.1992. godine, pročitana je potvrda Međunarodnog crvenog križa od 14.04.1992. godine, izdata na ime Č. D., pročitana je dnevni operativni izvještaj Komande 367 Mornaričke pozadinske baze str. Pov. 1100-44 od 13.08.1992. godine, pročitana je dnevni operativni izvještaj Komande 367 Mornaričke pozadinske baze Str. Pov. br. 1100-45 od 14.08.1992. godine, pročitana je potvrda Komande VP 4004 K. o predaji ratnih zarobljenika Međunarodnom Komitetu Crvenog krsta - Ženeva, od 11.12.1991. godine, pročitana je dopis Ministarstva odbrane - Generalštaba Vojske CG, br. 07/271-6 od 18.02.2008. godine, pročitana je naredba Komande 9 Vojnopomorskog sektora, Pov. br. 7/81 od 13.10.1991. godine, pročitana je naredba Komande devetog Vojnopomorskog sektora, Pov. Br. 7/81/1 od 17.10.1991. godine, pročitana je spisak Hrvatskog društva logoraša Ur. br. 08/2006 - 039 od 24.08.2006. godine, pročitana je spisak Hrvatskog društva logoraša Ur. Br. 08/2006-035 od 10.08.2006. godine, pročitana je spisak Hrvatskog društva logoraša Ur. Br. 08/2006-035 b od 10.01.2007. godine, pročitana je potvrda ICRC br. HRZ007750-01 od 09.05.2008. godine, pročitana je potvrda ICRC br. BAZ008703 od 18.02.1998. godine, pročitana je potvrda Ministarstva odbrane Republike HR od 25.08.1992. godine, izdata licu P. S., pročitana je izvod iz matične knjige umrlih Opštine K. - MK Risan od 17.03.1992. godine, pročitana je ljekarski izvještaj o uzroku smrti izdat na ime B. M., pročitana je potvrda o smrti Garnizonske ambulante K. od 11.03.1992. godine, pročitana je izvod iz matične knjige umrlih Matičnog ureda D. od 09.08.2006. godine, izdat na ime B. B., pročitano je obavještenje Opće bolnice D., br. 20-1283/1-95 od 20.09.1995. godine, pročitana je ljekarski izvještaj o uzroku smrti Gradjanskog biroa K. od 27.10.1991. godine, izdat na ime Č. A., pročitana je potvrda o slučaju smrti Medicinskog centra K., izdata na ime Č. A., pročitana je otpusna lista medicinskog centra K. od 27.10.1991. godine izdata na ime Č. A., pročitana je sprovednica Medicinskog centra K. br. 4776 od 28.10.1991. godine, pročitana je smrtni list Matičnog ureda Cavtat od 09.08.2006. godine, izdat na ime Z. N., pročitana je prijava o smrti Mjesnog ureda Cavtat od 07.01.1992. godine, izdata na ime Z. N., pročitana je potvrda o smrti Zdravstvene stanice Cavtat od 08.01.1992. godine izdata na ime Z. N., pročitana je obdukcioni zapisnik zdravstvene ustanove Kuliš Medical od 12.07.1992. godine o smrti O.J., pročitana je izvod iz kaznene evidencije UP - PJ Bar, br. 24-03/245/08-958 od 07.02.2008. godine, na ime okrivljenog G.I., pročitana je izvod iz kaznene evidencije UP- PJ H.N. br. 27-03-245/08-963/2 od 08.02.2008. godine, na ime okrivljenog L.Š., pročitani su izvodi iz kaznene evidencije za okrivljene M.I. i G.B., izvršen je uvid u fotokopiju vojne knjižice br. 199881 izdatu na ime G.I., Izvršen je uvid u vojnu knjižicu br. 43023 izdatu na ime M.I., izvršen je uvid u fotografiju označene sa brojevima 1. predate sudu od strane T. Z.,

pročitano je dopis Ministarstva odbrane R. Srbije br. 4750-6 od 03.06.2009. godine i izvršen je uvid u kompletnu dokumentaciju – arhivsku gradju Komande 9 vojnopomorskog sektora za period od septembra 1991. godine do septembra 1992. godine koja se odnosi na Sabirni centar M. kao i dokumentaciju koju su organi bezbjednosti 9 vojnopomorskog sektora slali Upravi bezbjednosti General štaba vojske Jugoslavije, a koja je zamolbenim putem pribavljena od Okružnog suda Beograd vijeća za ratne zločine, pročitano je dopis ministarstva odbrane CG br.80502-5488/09-4 od 14.08.2009 godine, izvršen je uvid u skicu Vojnog skladišta M. iz 1991. godine i u arhivske spiskove komande druge armije – arhiva vojske Jugoslavije, pročitano je dopis Ministarstva odbrane – Sektora za ljudske resurse br. 80503-4761/03-2 od 25.06.2009. godine, pročitano je dopis Županijskog suda u D.a Kir. br. 589/09 od 10. septembra 2009. godine i izvršen uvid u Rješenja o sprovođenju istrage i fotografije, pročitano je dopis Uprave policije PJ H.N. br. 243/09-1121/2 od 30.10.2009. godine i Uvjerjenje Socijalističke Republike HR matični br. 20/88 od 12.12.1989. godine, pročitano je rješenje Ministarstva Odbrane RH od 03.02.1993. godine kao i potvrda Ministarstva Odbrane R H od 17.08.1992. godine, pročitano je zapisnik od 12.12.1991. godine o razmjeni zarobljenika, izvršen je uvid u vojnu knjižicu okrivljenog G.B. serije AF br.373353, pročitano je nalaz i mišljenje stručnog tima neuropsihijatrijskog odjeljenja KBC Podgorica za okrivljenog L.Š., pročitano je izvještaj Vojno medicinskog centra Meljine o liječenju zarobljenika za period od 01.10.1991. godine do 14.08.1992. godine i vrši uvid u prateće istorije bolesti, pročitano je dopis Crvenog krsta CG i odgovor Medjunarodnog komiteta Crvenog krsta regionalne delegacije Beograd od 12.11.2009. godine, pročitano je dopis Ministarstva odbrane Sektora za ljudske resurse br. 805 – 8047/09-3 od 23.11.2009. godine i vrši uvid u prateću dokumentaciju, pročitano je dopis Ministarstva odbrane Sektora za ljudske resurse br. 805-156/10-2 od 15.01.2010. godine sa pratećom dokumentacijom, pročitano je dopis R. Srbije Ministarstva odbrane Vojno bezbjedonosne agencije Pov. Br. 857-1 od 19.01.2010. godine dostavljen preko Višeg suda u Beogradu Odjeljenja za ratne zločine Kri.br.231/2009 od 22.01.2010. godine i Ministarstva pravde CG br. 03-7642/08 od 18.02.2010. godine, izvršen je uvid u spisak straže koji datira od 06. do 13.11.1991 godine pronadjen u ličnoj dokumentaciji G.I. i predat sudu od strane njegovog branioca, pročitano je dopis Višeg suda u Beogradu Odjeljenje za ratne zločine Kri. Po. 2 -22/2011 od 10.03.2011. godine i dopis Republike Srbije Ministarstva odbrane br.2439/2 od 09.03.2011. godine, neposredno su u svojstvu svjedoka oštećenih saslušani M.Đ., S.Ž., K.I., M.N., Č.A. (od oca M.), N.N. i B.Ž.. Na osnovu člana 356 st. 1 tač. 3 ZKP po sagasnom predlogu stranaka pročitani su iskazi svjedoka oštećenih I.S., V.V., D.M., Š.M., P.I., B.V., Đ.V., Š.P., D.B., P.S., L.M., K.T., H.J., R.S., K.J., U.Z., predstavnika oštećene porodice O.J., O.J., svjedoka oštećenih Š.I., S.S., B.J., K.D., K.P., P.M., B.A., R.J., M.A., B.B., B.P., V.Đ. od oca Đ., D.M., B.V., L.I., Š.N., G.D., S.M., M.A., G.D., O.V., B.A., H.R., P.L., A.N., R.P., Š.M., B.D., N.M., P.P., V.I. sin pok. V., B.Z., B.Z., Š.L., T.B., K.M., Margaretić Đ., L.M., Z.I., M.M., V.P., U.N., Žikić I., C.M., J.B., K.V., K.R., Č.Đ., B.P., M.I., V.I., B.S., K.I., R.I., Č.A. (od oca M.), na osnovu člana 356. st.1. tač.1. ZKP-a pročitani su iskazi umrlih svjedoka M. M., S. I., P.A., L. I., izvršen je uvid u vojnu knjižicu br.43023 optuženog M.I., izvršen je uvid u ovjerenu fotokopiju medicinske dokumentacije koja je pribavljena zamolbenim putem, za oštećene K.T., L.M., P.M., V.Đ., Š.L., D.M., V.V., M.J., V.J., M.M., M.Đ. i L.J. M., tako da ne stoje navodi odbrane da se ne radi o validnoj dokumentaciji, pročitani su zapisnici o saslušanju svjedoka iz postupka vođenja HR istrage i to N.L., P.Đ., B.B., J.H., D.K., S.S., A.P., I. Š., S.R., I. Ž., M.M., Đ. M., B.T., U.N., M.K., L. Š., C.M., Z.B., I. V., Z.B., M. L., I. Z., N.N., P. V., B.J., S.B., Č.Đ., V. V., I. K.a, A.Ć. - od oca M., I. V.a, B.P., A.Ć. od oca M., Ž. B., I. R., I. M., M. M., V. K., R. K., U. N., I. D., N. B., V. M., Đ. B., J. P., B. B., B. Č. sin pok. J., N. V. –N., S. B., I. L.a, J. M., Đ. V. od oca Đ., M.Đ., A. B., B. V., M. P., Đ. V. od oca N., P. B., B.B., A. M., M. S., D. G., Š.N., Ž. S., I. L., V. B., M. D., J. R., M.A., V. O., A.N., D. B., P.L., M. Š., M. F., I. M., M. N., A. P., P. R., P.P., Č. B., A. R., A. B., N. K., Š. N., P. M., Đ. B., K. L., R. M., M. S., T. K., B. Ž., H.R., G.D., L. U., K. I., I. B., A. Č., I. M., A. M., N. Š., I. G., N. M., I. A., I. K., G. B., M. M., M. J., I. L., B. M., G. M., C. A., Č. A., Č.I., I. P., L. A., M. A., D.B., I. Ž., B. A., I. K., A. K., N. O., P. P., D. M., P. B., B. I., B. N., D.M., I. V., P. I., D. M., M. V., Š.M., K. M., K. B., B. I., V. B., K. I.,

Đ. V., N. Š., K. I., K.P., P. M., M. B., izvršen je uvid u medicinsku dokumentaciju za oštećene K.T., L.M., P.M., V.Đ., Š.L., D. M., V.V., M.J., V.J., M.M., M.Đ. i L.J. M.. Po saglasnom predlogu stranaka pročitani su nalazi i mišljenja, te dopuna nalaza i mišljenje vještaka medicinske struke dr. Borovinić Budimira, pročitani su dopisi Haškog tribunala od 24.01.2011. godine. Na osnovu člana 356 st. 2 ZKP-a pročitani su zapisnici o saslušanju svjedoka B. R., R. S., Z. M., P. Ž., K. M., D. Z., P. M., K. H., K. R., G. R., I. N., M. I., P. M., K. L.. Sud je primjenom odredbe člana 356 st. 2 ZKP-a ovlašten da pročita bez saglasnosti stranaka zapisnike o saslušanju svjedoka na ranijem glavnom pretresu. Kako je u pitanju novo suđenje koje je uslijedilo nakon ukidanja ranije presude tog suda to ovu odredbu sud može primijeniti uz obavezu predsjednika vijeća da prije izvođenja tih dokaza zatraži izjašnjenje od stranaka da li su saglasni da se pročitaju zapisnici o ranijem saslušanju svjedoka i da to konstatuje na zapisniku o glavnom pretresu. Osim toga predsjednik vijeća je dužan da nakon čitanja iskaza svakog od svjedoka upita da li imaju šta da primijete na njihove iskaze, s tim što vijeće može zavisno od izjašnjenja stranaka odlučiti da te svjedoke i neposredno ukoliko to ocijeni potrebnim i ponovo neposredno sasluša na glavnom pretresu. Pri činjenici da su odredbe člana 356 st. 2 ZKP-a u cjelosti ispoštovane to ne stoje navodi odbrane da sud nije mogao bez saglasnosti stranaka čitati iskaze koje su svjedoci dali na ranijem glavnom pretresu. U tom pravcu zauzet je i stav i u presudi Vrhovnog suda CG Kzp. broj 31/10 od 18.03.2010. godine.

U ponovljenom postupku sud nije izvodio kao dokaze izvod iz kaznene evidencije MUP Republike Srpske, br. 02/7-2374/08 od 10.03.2008. godine, na ime okrivljenog G. M., i T. Z., uvid u fotografiju br.2 koju je T. Z. predao u prilog svojoj odbrani, uvid u vojnu knjižicu br. 1069 na ime T. Z. i uvid u upustvo o metodama i sredstvima rada organa bezbjednosti JNA koje je izdato od strane Saveznog sekretarijata za Narodnu odbranu i u Pravila službe organa bezbjednosti SFRJ, jer se ovi dokazi odnose na optužene G. M. i T. Z. koji su pravosnažnom presudom ovog suda K.br.33/10 oslobođeni od optužbe.

Službenom zabilješkom Policijske uprave D. br. 511-03-02 od 27.10.1992. godine, konstatovani su podaci o djelovanju agresorske vojske u vrijeme okupacije u mjestu Čilipi, zaseok zvani Bistroe i Beroje u kojoj službenoj zabilješci su konstatovane koje obitelji žive u ovom mjestu, u kakvom su stanju objekti i koja lica su odvedena u M..

Službenom zabilješkom Policijske uprave D. br. 511-03-02- od 28.10.1992. godine, konstatovani su podaci o djelovanju agresorske vojske u vrijeme okupacije u mjestu Čilipi, zaseok zvani Rusići u kojoj službenoj zabilješci su konstatovane koje obitelji žive u ovom mjestu, u kakvom su stanju objekti i koja lica su odvedena u M..

Službenom zbilješkom Policijske uprave D., br. 511-03-02 od 01.11.1992. godine, konstatovani su podaci o djelovanju agresorske vojske u vrijeme okupacije u mjestu Popovići u kojoj službenoj zabilješci su konstatovane koje obitelji žive u ovom mjestu, u kakvom su stanju objekti i koja lica su odvedena u M.

U dvije službene zabilješke Policijske uprave D., br. 511-03-02 od 02.11.1992. godine, konstatovani su podaci o djelovanju agresorske vojske u vrijeme okupacije u mjestu Poljice i Mikulići u kojim službenim zabilješkama su konstatovane koje obitelji žive u ovom mjestu, u kakvom su stanju objekti i koja lica su odvedena u M..

Zapisnikom o predaji zarobljenika VP br. 4004 Int. Br. 106-13 od 02.07.1992. godine, konstatovano je komisija vojske SR Jugoslavije po svom ovlaštenom predstavniku predaje zarobljenike u Cavtatu 02.07.1992. godine Komisiji za zarobljene i uhapšene vlade Republike HR u prisustvu predstavnika Međunarodnog crvenog krsta, Ujedinjenih nacija i MMEZ kada je predato 20 zarobljenika i u kojoj je konstatovano da jednostranim otpuštanjem vojska SRJ izvršava ranije preuzete obaveze za razmjenu u Mokošici 05.05.1992. godine.

Potvrdom Medjunarodnog crvenog križa od 14.04.1992. godine, izdata na ime Č. D., konstatovano je da je Č. D. od strane Medjunarodnog crvenog krsta dana 10.11.1991. godine registrovan u zatvoru M. i da je oslobođen 12.12.1991. godine.

Dnevnim operativnim izvještajem Komande 367 Mornaričke pozadinske baze str. Pov. 1100-44 od 13.08.1992. godine, konstatovano je da je komandi ratne mornarice dostavljen dnevni operativni izvještaj o stanju u komandi i jedinicama 367 mornaričko pozadinske baze u kom izvještaju je između ostalog konstatovano da je u toku priprema za prevoz zarobljenika iz M.a na aerodrom Tivat sa dva autobusa u 3,30 h 14.08.1992. godine.

Dnevnim operativnim izvještajem Komande 367 Mornaričke pozadinske baze Str. Pov. 1100-45 od 14.08.1992. godine, konstatovano je da je komandi ratne mornarice dostavljen dnevni operativni izvještaj o stanju u komandi i jedinicama 367 MPB u kom izvještaju između ostalog konstatovano da je u vremenu od 4 do 08,30 h izvršeno prevoženje sa dva autobusa zarobljenika iz M. do Aerodroma Tivat.

Potvrdom Komande VP 4004 K. o predaji ratnih zarobljenika Medjunarodnom Komitetu Crvenog krsta - Ženeva, od 11.12.1991. godine, konstatovano je da su u Zelenici dana 11.12.1991. godine preuzeli od JNA – Sabirnog centra M. 157 zarobljenika, a u kojoj potvrdi su navedena i njihova imena.

Naredbom Komanda 9 Vojnopomorskog sektora, Pov. br. 7/81 od 13.10.1991. godine, utvrđeno je da se ista obratila Komandi 367 MPB, a na osnovu zahtjeva Centra za prihvrat zarobljenika (110 ljudi) u Sabirni centar M., radi popune centra za prihvrat neophodnim stvarima.

Naredbom Komanda 9 Vojnopomorskog sektora, Pov. br. 7/81/1 od 17.10.1991. godine, utvrđeno je da se ista obratila Komandi 367 MPB zahtjevom za popunu centra za prihvrat zarobljenika izdavanjem jednog kontejnera za smeće.

Na spiskovima Hrvatskog društva logoraša Ur. Br. 08/2006 - 039 od 24.08.2006. godine i Hrvatskog društva logoraša Ur. Br. 08/2006-035b od 10.01.2007. godine, navedena su imena lica koja su se nalazila u logorima B. i M..

Potvrdom ICRC br. HRZ007750-01 od 09.05.2008. godine, konstatovano je da je H. K. N. registrovan od delegacije MOCK-a dana 24.07.1992. godine u mjestu zatočenja M. i da je oslobođen dana 14.08.1992. godine pod zaštitom MOCK-a.

Potvrdom ICRC br. BAZ008703 od 18.02.1998. godine, konstatovano je da je P. S. registrovan od delegacije MKCK-a 10.06.1992. godine u mjestu zatočenja M., da je vidjen u M. 24.07.1992. godine a oslobođen 14.08.1992. godine.

Potvrdom Ministarstva odbrane Republike HR od 25.08.1992. godine, izdata licu P. S., konstatovano je da je S. O. P. proveo u logoru M. od 10.05.1992. do 14.08.1992. godine.

Izvodom iz matične knjige umrlih Opštine K. - MK Risan od 17.03.1992. godine, konstatovano je da je B. M. umro 01.11.1991. godine u 08,30 časova u M..

Ljekarskim izvještaj o uzroku smrti izdat na ime B. M., konstatovan je uzrok smrti B. M. a što je konstatovano i Potvrdom o smrti Garnizonske ambulante K. od 11.03.1992. godine,

Izvodom iz matične knjige umrlih Matičnog ureda D. od 09.08.2006. godine, izdat na ime B. B., konstatovano je da je B. B. umro 28.02.1992. godine u 13,00 časova.

Obavještenjem Opće bolnice D., br. 20-1283/1-95 od 20.09.1995. godine, konstatovano je da prema njihovoj evidenciji nije izvršena obdukcija mrtvog tijela pok. B. B.

Ljekarskim izvještajem o uzroku smrti Gradjanskog biroa K. od 27.10.1991. godine, izdat na ime Č. A., konstatovan je uzrok smrti Č. A., a potvrdom o slučaju smrti Medicinskog centra K., izdata na ime Č. A., konstatovana je njegova smrt.

Sprovođnicom Medicinskog centra K. br. 4776 od 28.10.1991. godine, konstatovan je prenos mrtvaca Č. A.

Smrtnim listom Matičnog ureda Cavtat od 09.08.2006. godine, izdat na ime Z. N., konstatovano je da je isti umro 06.01.1992. godine u 16,00 časova u Pridvorju a što je konstatovano i prijavom o smrti Mjesnog ureda Cavtat od 07.01.1992. godine, izdata na ime Z. N., i potvrdom o smrti Zdravstvene stanice Cavtat od 08.01.1992. godine izdata na ime Z. N.

Obdukcionim zapisnikom zdravstvene ustanove Kuliš Medical od 12.07.1992. godine o smrti O. J., konstatovano je da spoljašnjim pregledom i obdukcijom mrtvog tijela utvrđeno da je umro nasilnom smrću a da je uzrok smrti vješanje.

Iz dopisa Ministarstva odbrane – Sektora za ljudske resurse br. 80503-4761/03-2 od 25.06.2009. godine utvrđeno je da je uvidom u službenu evidenciju utvrđenog da je penzionisanom kapetanu bojnog broda G. M. priznat radni staž u dvostrukom trajanju, ratni staž za period od 21.09.1991. godine do 21.05.1992. godine, a da je za rezervnog poručnika korvete G.I. u jediničnom kartonu evidentirano da je bio pripadnik rezervnog sastava JNA u periodu od 21.09.1991. godine do 21.01.1992. godine, a što je utvrđeno i izvršenim uvidom u vojnu knjižicu G.I.

Uvidom u vojnu knjižicu M.I. utvrđeno je da je istom priznato kao učešće u ratu u VP br. 8738 Tivat od 21.09.1991. godine do 21.01.1992. godine.

Nalazom i mišljenjem stručnog tima neuropsihijatrijskog odjeljenja KBC Podgorica konstatovano je da L.Š. ne boluje od trajnog duševnog oboljenja, a takodje da ne pokazuje ni simptome duševne zavisnosti i da isti aktuelno pokazuje simptome postraumatskog stresnog poremećaja. Stručni tim je naveo da je isti u vrijeme izvršenja krivičnog djela mogao shvatiti značaj svog djela i upravljati svojim postupcima odnosno da je bio uračunljiv. Dalje su naveli da sobzirom na intezitet i dužinu trajanja simptoma postraumatskog stresnog poremećaja aktuelno sa suicidalnim idejama i simptomima na graničnom nivou prema psihotičnosti su mišljenja da je potrebno povremeno ambulantno praćenje od strane psihijatra. Vještak neuropsihijatar dr. Golubović Željko u pojašnjenju nalaza na glavnom pretresu ispred stručnog tima je naveo da prema medicinskoj dokumentaciji i prema mišljenju vještaka kod optuženog nije bilo simptomatologije tipa postraumatskog stresnog poremećaja u vrijeme izvršenja krivičnog djela, već da je isti poremećaj uzrokovan situacionom, samom pozicijom boravka u zatvorskim uslovima, kao i sekundarnom traumatizacijom samim sudskim procesom.

Iz izvještaja vojno medicinskog centra Vojne bolnice Meljine za liječenje zarobljenika za period od 01.10.1991. godine do 14.08.1992. godine sa pratećim istorijama bolesti konstatovano je da se u toj ustanovi na liječenju nalazilo 12 lica od kojih su se na liječenju nalazili izmedju ostalih P. I., M. S. i K. D. zbog povreda zadobijenih tokom ratnih dejstava.

Dopisom Crvenog krsta CG br. 01. od 17.11.2009. godine dostavljen je odgovor Medjunarodnog komiteta crvenog krsta regionalne delegacije Beograda od 12.11.2009. godine kojim je konstatovano da nisu u mogućnosti da sudu dostave tražene informacije vezane za posjete Medjunarodnog komiteta crvenog krsta Sabirnog centra M. tokom 1991. i 1992. godine zbog politike povjerljivosti koje se pridržavaju a u skladu sa Statutom Medjunarodnog pokreta Crvenog krsta i crvenog polumjeseca koji je jednoglasno usvojen od stranih zemalja članica Ženevskih konvencija iz 1949. godine kojim se potvrđuje uloga MKCK-a kao čuvara i unapredjivača Medjunarodnog humanitarnog prava, te njegov mandat vis-a-vis žrtava oružanog sukoba koji je takodje obrazložen u Ženevskim konvencijama iz 1949. godine. Ovakvo pravo MKCK-a na povjerljivost je dokazano i odlukom Medjunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju koji je utvrdio da MKCK ima apsolutnu povlasticu da odbije da pruži dokaze u vezi sa pravnim postupkom na osnovu Medjunarodnog običajnog prava gdje je navedeno da uspjeh rada MKCK-a zavisi od njegove stalne sposobnosti da očuva tu povjerljivost. Stav MKTJ-a je takodje ugrađen u Pravilnik o postupku i dokazima Medjunarodnog krivičnog suda

u kome se u Pravilu 73. priznaje apsolutna povlastica MKCK-a da odbije da pruži dokaze, a koji Pravilnik je usvojila Skupština zemalja članica Rimskog statuta u septembru 2002. godine. U istom smislu Sporazum između MKCK-a i CG- bilateralni međunarodni ugovor određuje pravni status i privilegije i imunitete MKCK-a u Crnoj Gori- priznaje pravni subjektivitet MKCK-a u čl. 2., imunitet MKCK-a od pravnog postupka u čl. 3., i nepovredivost prostorija i arhive MKCK-a u čl. 4 i 5 i imunitet zaposlenih MKCK-a od pravnog postupka, uključujući i imunitet od zahtjeva da svjedoče o pitanjima koja su u vezi sa izvršavanjem njihovih dužnosti (čl.11. 1,11.2,11.11).

Iz dopisa Ministarstva odbrane – Sektora za ljudske resurse br. 805-8047/09-3 od 23.11.2009. godine i pratećom dokumentacijom za L.Š. se nije moglo utvrditi za koji period mu je priznat ratni staž jer takvi podaci u njegovom kartonu nijesu unijeti.

Iz dopisa Ministarstva odbrane Sektora za ljudske resurse br. 805-156/10-2 od 15.01.2010. godine sa pratećom dokumentacijom za L.Š. se nije moglo utvrditi za koji period mu je priznat radni staž jer takvi podaci nijesu unijeti ni u matičnom ni u jediničnom kartonu.

Na spisku straže koji datira od 06. do 13.1991. godine konstatovano je da se na istom nalaze imena lica koji su u tom periodu se nalazila u Sabirnom centru a među kojim licima se nalazi i G.

Medicinskom dokumentacijom izdatom na ime lica K.T., L.M., P.M., V.Đ., Š.L., D.M., V.V., M.J., V.J., M.M., M.Đ. i L.J. M., te nalazom i mišljenjem vještaka medicinske struke dr. Borovinić Budimira kao i dopunom nalaza i mišljenja istog vještaka koji nalaz je sud u cjelosti prihvatio kao određen, jasan i u skladu sa pravilima nauke i kojim je utvrđeno je da isti pregledao medicinsku dokumentaciju izdatu na ime lica K.T., L.M., P.M., V.Đ., Š.L., D.M., V.V., M.J., V.J., M.M., M.Đ. i L.J. M.. Kod K.T., konstatovane su povrede tijela u vidu nagnječenja kože ledja i nagnječine grudno slabinskog dijela kičme regije tijela, koja je nastala djelovanjem zamahnute tupo tvrde sile, ravne površine slabijeg inteziteta djelovanja koja je djelovala na tijelo povrijedjenog otpozadi u jednom navratu dovodeći do nagnječine i otoka kože i bolne osjetljivosti, dok su dublje strukture ovog dijela tijela ostale nepovrijedjene. Povreda je mogla nastati djelovanjem bilo koje mehaničke sile opisanih karakteristika. Povreda trbuha i oba slabinska dijela tijela, a u vidu nagnjačenja kože nastala je na sličan način, odnosno djelovanjem zamahnute tupotvrde sile, ravne površine, slabog inteziteta djelovanja koja je djelovala na tijelo povrijedjenog od naprijed i sa obje strane u najmanje dva a najviše tri navrata, dovodeći do nastanka nagnječenja kože. Povrede su nastale kratko vrijeme jedna za drugom a mogle su nastati unutar tri dana urađenog prije prvog pregleda od strane ljekara Opšte bolnice u Osijeku, tačnije prije 14 avgusta 1992. godine. Ne može se sasvim isključiti mogućnost i da su ove povrede mogle nastati dana 09.08.1992. godine. Ne može se isključiti mogućnost nastanka ovih povreda djelovanjem zamahnute drvene štake i sl. Ne može se sa sigurnošću utvrditi sredstvo sa kojim su ove povrede nanijete, zbog toga što u medicinskoj dokumentaciji nema navedenog opisa povreda. Povrede pojedinačno i u svom zbiru predstavljaju laku tjelesnu povredu. Kod L.M. konstatovane su povrede glave i vrata u vidu rana i razderotina kože, nastale djelovanjem mehaničke sile, neravne površine, slabog inteziteta djelovanja, koja je djelovala najmanje u dva navrata na glavu i vrat, dok se o preciznijem pravcu i smjeru djelovanja sile ne može govoriti jer nema podataka na kojim djelovima glave i vrata su bile ove povrede. Povrede su mogle nastati i prilikom pada na kakvu tvrdu i neravnu podlogu. Povreda u vidu rane razderotine kože i krvni podlivi kože obje ruke i obje noge nastale su djelovanjem mehaničke sile neravne površine, slabog inteziteta djelovanja. Ove povrede su mogle nastati i prilikom pada, ili okretanja na ili na po kakvoj tvrdoj ili neravnoj podlozi. Povrede su mogle nastati i djelovanjem pendrekom, kundakom puške, nogom obuvenom u čizmu i sl. Povreda rana razderotina grudnog koša nastale su na sličan način, a o povredi navedenoj kao prelom 5 do 6 zuba se ne može govoriti jer nema ni jednog podatka o kojim se tačno zubima radilo kod povrijedjenog. Ove povrede kako pojedinačno, tako i u svom zbiru predstavljaju laku tjelesnu povredu. Kako u medicinskoj dokumentaciji nema detaljnog opisa povreda ne može se sa sigurnošću reći datum tj. vrijeme nastanka

tih povreda. Kod istog je konstatovano i postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod P.M., u pregledanoj medicinskoj dokumentaciji nema ni jednog medicinskog podatka o tjelesnim povredama zadobijenim u periodu 1991/1992 godine, tokom zarobljavanja u logoru M., medicinska dokumentacija datira od 1997. godine, 1998. godine, 2004. godine i 2005. godine. Kod istog je konstatovano postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod V.Đ., konstatovana je povreda tijela u predjelu desnog slabinskog krsnog dijela tijela, a u vidu nagnječine kože i mekog potkožnog tkiva ovog dijela tijela, koja je nastala djelom zamahnute tupotvrde sile, ravne površine, slabijeg inteziteta djelovanja, koja sila je djelovala na tijelo povrijedenog u jednom navratu od pozadi i više sa desne strane, a ne može se isključiti mogućnost nastanka ove povrede prilikom pada povrijedenog desnom zadnjom stranom tijela na kakvu tvrdu i ravnu podlogu. Povreda predstavlja laku tjelesnu povredu. Ova povreda je mogla nastati i djelovanjem zamahnute šake, zamahnute noge, zamahnutog pendreka i bilo koje druge sile sličnih karakteristika. Kako je pregled urađen 17.12.1991. godine, a ljekar decidno navodi da je povreda nastala 09.10.1991. godine, taj podatak je najvjerovatnije dobijen u okviru anamneze od samog povrijedenog jer ljekar pregledom posle dva mjeseca od zadobijene povrede nije mogao sa sigurnošću precizirati datum nastanka povrede. Kod istog je konstatovano i postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod Š.L., konstatovana je povreda ledjnog dijela tijela, u vidu nagnječine kože i potkožnog mekog tkiva u predjelu između lopatica i slabinskog krsnog dijela tijela nastala djelovanjem zamahnute tupotvrde sile, ravne i šire površine, slabijeg inteziteta djelovanja koja sila je djelovala u jednom navratu na tijelo povrijedenog od pozadi. Povreda je mogla nastati prilikom pada ledjima, na kakvu tvrdu ravnu podlogu, a nastala je kratko vrijeme prije urađenog pregleda dana 19.02.1992. godine. Orjentaciono i ne sa apsolutnom sigurnošću može se uzeti u obzir mogućnost nastanka ove povrede nekoliko dana do deset dana prije konstatovanog pregleda. Ne može se isključiti mogućnost nastanka ovakve povrede udarcem noge, šake ili kutlače. Ova povreda koja je konstatovana dana 19.02.1992. godine nije mogla nastati 45 dana prije urađenog pregleda. Kod D.M., konstatovana je povreda potiljačnog predjela glave u vidu rane razderotine kože i mekog tkiva koja se nalazi neposredno ispod kože ovog dijela pogravine, nastala djelovanjem zamahnute tupotvrde sile neravne površine, slabog inteziteta djelovanja koja sila je djelovala na glavu povrijedenog u jednom navratu od pozadi. Povreda je mogla nastati i prilikom pada povrijedenog potiljačnim predjelom glave na kakvu tvrdu i neravnu podlogu. Ne može se isključiti mogućnost nastanka ove povrede i djelovanjem projektila vatrenog oružja, što je u tom slučaju ovakva strijelna povreda bila tipa zastrline. Povreda je mogla nastati dana 03.10.1991. godine i radi se o lakoj tjelesnoj povredi. Kod istog je konstatovano postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod V.V. u pregledanoj medicinskoj dokumentaciji nema ni jednog medicinskog podatka o konstatovanim tjelesnim povredama, a isti se liječi od PTSD-a hroničnog tipa. Kod M.J. konstatovana je povreda u vidu ekskluzivne rane trećeg prsta stopala lijeve noge nastala dejstvom eksplozivne naprave. Ovakva povreda predstavlja običnu tešku tjelesnu povredu i ne može se dovesti u vezu sa boravkom M.J. u zarobljeništvu u logoru M.. Za povrede grudnog koša u vidu višestrukog, obostranog preloma rebara, povreda nastalih u dva navrata tokom njegovog zarobljenštva u logorima B. i M. u pregledanoj medicinskoj dokumentaciji nema objektivnih medicinskih pokazatelja (urađeni radiološki pregledi), na osnovu kojih se ovakve povrede pokazuju, te se ne može prihvatiti da su ove povrede i postojale. Kod istog je konstatovano postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod V.J. konstatovana je povreda grudnog koša u vidu nagnječine kože i mekog potkožnog tkiva nastala djelovanjem mehaničke sile, ravne površine, slabog inteziteta djelovanja. Ova povreda je mogla nastati djelovanjem bilo koje mehaničke sile opisanih karakteristika, a ne može se isključiti i mogućnost nastanka ovakve povrede grudnog koša prilikom pada tim djelom tijela na kakvu tvrdu i ravnu podlogu. Nastala je više dana a najviše 3 do 4 nedjelje prije otpočinjanja liječenja dana 27.07.1992. godine. Ova povreda predstavlja laku tjelesnu povredu. Ne može se isključiti mogućnost nastanka ove povrede djelovanjem noge, obuvene čizme, udarcem pendrekom, pesnicom i sl. Povreda gornje vilice sa gubitkom više zuba ove vilice nastala je djelovanjem mehaničke tupotvrde sile snažnijeg inteziteta djelovanja, a koja je djelovala na glavu povrijedenog od naprijed i

lako odozdo, a mogla je nastati i prilikom pada ili udara, ovim dijelom glave o ili na kakvu tvrdu i ravnu podlogu. Ova povreda predstavlja običnu laku tjelesnu povredu. Kod istog je konstatovano i postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod M.M., o tjelesnim povredama tokom njegovog zarobljeništva u logoru M. u medicinskoj dokumentaciji nema nikakvih objektivnih podataka ili pokazatelja te se o tjelesnim povredama ne može sa sigurnošću govoriti. Kod istog je konstatovano postojanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kod M.Đ., o tjelesnim povredama, a za period njegovog zarobljeništva u logor M. u pregledanoj medicinskoj dokumentaciji nema ni jednog objektivnog pokazatelja ili podatka. Kod istog je konstatovan izražen duševni poremećaj ponašanja i prilagođavanja uzrokovan doživljenim stresom i izraženim strahom. Kod L.J. M., konstatovana je povreda označena kao “stanje nakon nagnječine tijela”. Nastala djelovanjem zamahnute tupotvrde sile, ravne površine, slabijeg inteziteta djelovanja. Ova povreda mogla je nastati djelovanjem bilo koje mehaničke sile opisanih karakteristika. Ova povreda mogla je nastati nekoliko dana do jedan do dva mjeseca prije urađenih pregleda, tačnije prije 11. decembra 1992. godine. Povrede u vidu nagnječine kože i mekog potkožnog tkiva su ljekari kao dijagnozu napisali na osnovu podataka dobijenih od samog pregledanog jer su povrede nastale više mjeseci prije urađenih pregleda, jer se ovakve povrede mogu konstatovati od strane ljekara nekoliko dana do deset dana prije urađenog pregleda. Kod istog je konstatovano i stanje duševnog poremećaja tipa PTSD. Kako se u izvještaju ljekara navodi da je L. M. po izlasku logora liječen u KBC Split, a odmah potom se uključuje u postrojbe 163 brigade gdje ostaje do kraja rata, te da je mišljenja da je duševni poremećaj u vidu postraumatskog sindroma mogao nastati njegovim učestvovanjem u ratnim dejstvima i da postavljanje ovakve dijagnoze samo na osnovu anamneze medicinski nije opravdano ni dopušteno.

Vještak je bio određen u svom nalazu da poremećaj označen kao Postreumatski stres može biti uzrokovan brojnim činiocima i može biti rezultat doživljenih duševnih povreda (trauma), bilo tokom ratnih dejstava, tokom zarobljavanja, tokom boravka u zarobljeništvu, te događajima nakon oslobodjenje iz zarobljeništva, a ne može se isključiti mogućnost nastanka ovog poremećaja boravkom u zarobljeništvu u M. i B. Ovo tim prije što samo zarobljeništvo predstavlja vanrednu situaciju, tj. osoba u zarobljeništvu nalazi se pod uticajem brojnih psihotraumatskih događaja (loši uslovi boravka, izražen strah od neizvjesnosti životne situacije, odvojenost od porodice i brojni drugi faktori). Vještak je bio određen i u tome da zbog oskudnosti podataka o povredama (veličina, izgled, boja), koje su zadobili oštećeni je naveo mehanizam nastanka povreda i da je za njega kao vještaka, najvjerovatnija mogućnost mehanizma nastanka povreda, ona koju je naveo u osnovnom nalazu. Svaki podatak, a posebno postavljena dijagnoza na latinskom jeziku za njega je bila značajan podatak, a dijagnoze iz vještačene medicinske dokumentacije je prihvatio kao vjerodostojno onome što je ljekar prije pregleda konstatovao, odnosno kakav je utisak stekao. Medicinska dokumentacija sa postavljenim dijagnozama koju je vještačio za njega je bila dovoljna da može o konstatovanoj povredi dati svoje mišljenje.

Dopisom Ministarstva odbrane - Generalštaba Vojske CG, br. 07/271-6 od 18.02.2008. godine, konstatovano je da se u arhivi generalštaba vojske CG i arhivi potčinjenih jedinica vojske CG ne nalazi dokumentacija koja je izdvojena kao arhivska gradja nastala u periodu 1991. godina do 1992. godina i da je ista predata Vojnom arhivu u Beogradu prije proglašenja nezavisnosti CG a u arhivskim spiskovima po kojima je izvršena predaja dokumentacije – arhivske gradje nijesu navedena dokumenta koja se odnose na osnivanje i organizaciju Sabirnog centra u mjestu M. a u arhivi Mornaričke baze vojske CG čuvaju se dva dokumenta u kojima se pominje logor M. i to dva operativna izvještaja Komande 367 mornaričke pozadinske baze od 13. i 14. avgusta 1992. godine.

Uz Dopis Ministarstva odbrane Republike Srbije br. 4750-6 od 03.06.2009. godine, dostavljena je arhivska gradja komande 9 VPS-a za period od septembra 1991. godine do septembra 1992. godine koja se odnosi na Sabirni centar M. kao i dokumentacija koju su organi bezbjednosti 9 VPS-a slali Upravi bezbjednosti generalštabu vojske Jugoslavije uz navodjenje da u arhivskoj gradji nije

pronađena druga dokumentacija iz arhivske gradje 9 VPS-a kao ni dokumentacija 367 mornaričko pozadinske baze, a izvršenim uvidom u kompletnu dokumentaciju – arhivsku gradju Komande 9 vojnopomorskog sektora za period od septembra 1991. godine do septembra 1992. godine koja se odnosi na sabirni centar M. kao i dokumentaciju koju su organi bezbjednosti 9 vojnopomorskog sektora slali Upravi bezbjednosti General štaba vojske Jugoslavije, koja je zamolbenim putem pribavljena od Okružnog suda Beograd vijeća za ratne zločine utvrđeno je da se ista dijelom odnosi na Sabirni centar M. da su vodjene evidencije i obavljani razgovori sa zarobljenim licima, da su ispitivači koji su vršili ispitivanja pravili i analizu pronađenog materijala na ratištu i da su te informacije koristili u razgovoru sa zarobljenicima, da su ukrštali ispitivanja vezano za njihove obavljene prve razgovore, da je dokumentacija dostavljana Generalštabu Vojske Jugoslavije, organu bezbjednosti KRM, kontraobavještajnoj grupi ratne mornarice i organu bezbjednosti druge armije, da K. H. komunicira sa Upravom bezbjednosti i dnevno izvještava ih o broju lica u Sabirnom centru, da isti obavještava Upravu bezbjednosti SSNO-a i traži njihovu dozvolu za otpust zarobljenika, a da se iz izvještaja vidi koja su lica zarobljena i pod kojim okolnostima a nakon toga sprovedena u Sabirni centar M., da su delegacije Crvenog krsta vršile obilazak Sabirnog centra, da su Sabirni centar posjetile i ekipe televizije i novinari.

Uz Dopis ministarstva odbrane CG br. 89502-5488/09-4 od 14.08.2009 godine dostavljene su skice vojnog skladišta M. pa je sud izvršio uvid u iste i utvrdio broj i raspored prostorija, a istim dopisom je navedeno da je kompletna dokumentacija vezana za formiranje Sabirnog centra M. 1991. i 1992. godine predata Vojnom arhivu u Beogradu, a dostavljeni su i arhivski spiskovi komande druge armije – arhiva vojske Jugoslavije kojim je utvrđeno da su dokumenta predata Arhivi Vojske Jugoslavije, ali da ista ne sadrže precizne podatke o sadržaju dokumenata i datumu nastanka a da jedan dio inventarskih brojeva nedostaje a da se jedan broj inventarskih brojeva uopšte ne odnosi na M..

Dopisom Vojnog arhiva Beograd broj 808-2 od 10.07.2009 godine a povodom zahtijeva ovog suda od 21.03.2009 godine za dostavljanje kompletne dokumentacije koja se odnosi na sabirni centar M. sud je obavješten da je arhivska gradja sa kojom raspolaže Vojni arhiv u ovjerenoj fotokopiji data Vojnobezbedonosnoj agenciji Beograd, kako bi se proslijedila okružnom sudu u Beogradu -Vijeću za ratne zločine.

Dopisom R. Srbije Ministarstva odbrana Vojno bezbjedonosne agencije Pov. Br. 857-1 od 19.01.2010. godine dostavljenim preko Višeg suda u Beogradu Odjeljenja za ratne zločine Kri.br.231/2009 od 22.01.2010. godine i Ministarstva pravde CG br. 03-7642/08 od 18.02.2010. godine, utvrđeno je da je izvršen uvid u postojeće evidencije Vojno bezbjedonosne agencije i da su ustanovili da ne raspolažu dokumentacijom iz arhivskog fonda SSNO-a u kome se nalazi i akt br. 167-1/74-764 (naredjenje za formiranje komisije za identifikaciju, obezbjedjenje, zbrinjavanje i regulisanje statusnih pitanja lica lišenih slobode u sukobima na teritoriji Republike HR).

Dopisom Republike Srbije Ministarstva odbrane br.2439/2 od 09.03.2011. godine, dostavljenim preko Višeg suda u Beogradu Odjeljenje za ratne zločine Kri. Po. 2 -22/2011 od 10.03.2011. godine utvrđeno je da je Vojno bezbjedonosna agencija izvršila provjeravanja u evidencijama koje raspolaže, i izdvojila dokumentaciju zapisnika o primljenim obavještenjima od R.S., koji su dostavili u prilogu, dok za ostala lica Vojnobezbjedonosna agencija ne raspolaže zapisnicima o saslušanju.

Dopisom Haškog tribunala od 24.01.2011. godine, utvrđeno je da u njihovoj arhivi nema dokumentacije koja bi se odnosila na zapisnike o saslušanju ratnih zarobljenika u logoru M., a koje je vršio M. G.U arhivi je pronađen jedan zapisnik o saslušanju S.R. koga je saslušavao potpukovnik R. G. 29. novembra 1991. godine u vojnoj pošti K..

Dakle, od Vojnog arhiva vojske Srbije i od Vojnobezbedonosne agencije Beograd, u više navrata je tražena kompletna dokumentacija koja se odnosi na Sabirni centar M. i sudu je dostavljena kompletna

arhivska gradja sa kojom raspolazu, tako da ne stoje navodi odbrane da nije na valjan naćin traćena od Vojnog arhiva vojske Srbije arhivska gradja, koja se odnosi na M..

Iz Izvoda iz kaznene evidencije UP - PJ Bar, br. 24-03/245/08-958 od 07.02.2008. godine, na ime okrivljenog G.I., utvrdjeno je da isti nije ranije osudjivan.

Iz izvoda iz kaznene evidencije UP- PJ H.N. br. 27-03-245/08-963/2 od 08.02.2008. godine, na ime okrivljenog L.Š., utvrdjeno je da isti nije ranije osudjivan

Iz Izvoda iz kaznene evidencije Uprave policije Ispostave K. 2803-245/08-370 od 08.02.2008. godine za okrivljenog M.I., utvrdjeno je da isti nije ranije osudjivan.

Iz izvoda iz kaznene evidencije za G.B., Ministarstvo unutrašnjih poslova B i H br. 02/7 - 12786/09 od 04.12.2009. godine utvrdjeno je da isti ranije nije osudjivan.

B. J., saslušan u svojstvu svjedoka, u bitnom navodi da je zarobljen 18.04.1992. godine kao pripadnik sto ćetnaestog bataljona HR vojske nakon ćega je odveden u B., a nakon mjesec dana prebaćen u M.. Bio je smješten u jedan vojni hangar i odmah po dolasku je zlostavljan od strane straćara. Dok su boravili u hangaru ruke su morali drćati za vratom i gledati u pod, a redovno su premlaćivani po noći i po danu kako se nekom prohtjelo. Ulazili su uveće u hangar u alkoholisanom stanju i tukli ih. Organizovali su boks mećeve tako da su tćerali zatvorenike da se medjusobno tuku, a uslovi u kojima su bili smješteni bili su nehumani. Straćari su krili svoja imena i svoja lica, ali se sjećća jednog B. koji je jednom prilikom ušća u hangar, donio je duvan i dao jednom starijem ćovjeku da ga zamota, a potom podijeli cigarete nakon ćega je zahtćevao da svi koji su dobili cigarete podignu ruku pa kada je prebrojao i vidio da nedostaje 5 cigareta prokomentarisao je da se njegovo dobro zloupotrebljava, pa je jednom starijem ćovjeku od 70 godina stavio pušku u usta i pucao po hangaru i sve koji su bili u hangaru udarao. Na zapisniku kod istraćnog sudije naveo je da je ćuo za G., dok na glavnom pretresu u slobodnom izlaganju nije pomenuo njegovo ime. Naveo je i to da pretpostavlja da je osoba koja je bila prisutna pred kojom je davao izjavu za TV bio G. ali nije bio siguran, objašnjavajućći da je to bio razlog zbog ćega je kod istraćnog sudije kazao da je ćuo za G.. Naveo je i to da se sjećća da su neki od straćara bacali zarobljenike sa terase hangara, da se jedan zarobljenik instiktivno uhvatio za ruku B. kada su skupa zajedno pali zbog ćega je B. uganuo zglob i nakon toga su stalno prijetili rijećima “doćićće vam B.”. B. je njega najćešće udarao toljagom, ćizmom, šćapom od metle. Pojasnio je i to da kada je pominjao imena i prezimena da njih nikada osobno nije pitao za prezime i ime tako da ne zna da li je B. ili B. ili pak G. ili G.. Kao ratni vojni invalid od 50% ima primanja od 450,00 Kuna, a koju invalidninu je dobio povodom povreda koje je zadobio u M.. B. je opisao kao ćovjeka tamne puti, visine izmedju 170 do 180 cm. B. je bio osoba koja se najviše ićživljavala nad svima njima, bio je najopasniji najviše je tukao, prednjaćcio je psihićkim zlostavljanjima i njega su se svi najviše bojali. On je bio jedan od onih koji je za TV davao izjavu kada je pripremljen da lijepo izgleda. Razmijenjen je 14 avgusta 1992. godine.

K. J., saslušan u svojstvu svjedoka, u bitnom je naveo da je kao vojnik bio na Dubrovaćkom ratištu i da je 27 oćujka (marta) 1992. godine zarobljen. U B. je bio sve do 23.05.1992. godine kada je prebaćen u Sabirni Centar M.. Za vrijeme dolaska do Sabirnog centra tokom voćnje su ga tukli rukama i nogama. Gasili su mu cigarete po tijelu, da su po dolasku prolazili kroz “šćpalir ljudi” obućeni u vojne odore koji su ih dok su prolazili udarali i rukama i nogama, pljuvali i vrijedjali. Dok je boravio u M. tukli su ga svakodnevno rukama, nogama, drvenim letvama, bejzbol palicama. Tćerali su ih da kleće rukama uzdignutim iznad glave i licem okrenutim prema zidu. Tukli su ih i vreććama za pijesak, kundacima pušćaka. U logoru je bio do 14.08.1992. godine. Poznaje G. M. koji ga nikada nije udario. Jednom prilikom vodio ga je u Vojnu bolnicu Meljine, a nakon toga i vratio i da mu je pri tom govorio da se folira i da moćže hodati i to mu je rekao da ćće vidjeti kada se vrati natrag i nakon dva sata pri povratku u M. 7-8 straćara ga je poćelo tućći kako njega tako i ostale zarobljenike te da ne zna da li te batine imaju

veze sa G. M.. G.B. ga je tukao svaki dan kako njega tako i ostale zarobljenike i to rukama i nogama. On jedini nije skrivao njegovo ime. Opisao ga je kao lice koštane gradje ne mršav tada izmedju 35 i 40 godina tamnoputog i ne mnogo visokog. G.B. je jednom prilikom nakon pucanja iz pištolja vruću cijev od pištolja stavio u usta K.T.u pri čemu mu je polomio više zuba, a njega je najviše udarao rukama i nogama po licu i tijelu i skakao po njemu dok je ležao kojom prilikom mu je slomljen i kuk. U logor je dolazila i previjala ga je jedna sestra koja se zvala M.. B. G. je udarao i zarobljenika koji je prošle godine preminuo a radilo se o J. P. koji je 6 puta gore prošao nego on jer je imao 27 preloma a povod njegovog svakodnevnog maltretiranja je bio taj što kada je pitan za obuku vezano za upotrebu noža je upotrijebio termin «piknuti nožem». B. ga je udarao držalicama od metle, lopate, kundacima. Naveo je i to da je dobro zapamtio njegov glas i da ga je i danas prepoznao po glasu. Nakon što je B. G. dao primjedbe na iskaz svjedoka i ako mu je bio okrenut leđjima naveo je »to je taj glas, ja ga i danas prepoznajem po glasu« a dobro sam mu zapamtio glas po pjesmi »šta ću kući tako rano«. Osobe T. Z., L.Š., M.I., G.I. ne poznaje niti mu pak ta imena nešto znače. Na glavnom pretresu je naveo da se sjeća izvjesnog V.a koji je udarao J. P., objašnjavajući da je nemoguće bilo prilikom davanja iskaza kod istražnog sudije ne zaboraviti neke detalje i da je to bio jedini razlog što kod istražnog sudije nije pomenuo V.a. Na glavnom pretresu u slobodnom izlaganju nije pomenuo ime zapovjednika koji ga je prebacio do bolnice u Meljine, objašnjavajući da kada je vožen do bolnice u Meljine, da nije znao da se radi o G. već da je sam izveo takav zaključak te da je to njegova pretpostavka i da je to lice imalo korektan odnos prema njemu izuzev što mu je po povratku iz bolnice govorio da mu nije ništa i da će vidjeti kada se vrati natrag. Dali je batinjanje bilo povezano sa tim, to ne zna, jer nije samo on dobio batine već i drugi.

K.T., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik HR vojske sa zadatkom deblokade grada D.a zarobljen i prebačen u logor B. 27.03.1992. godine u kom logoru je bio sve do kraja petog mjeseca 1992. godine kada je prebačen u logor M.. Bili su smješteni na pod i imali su podmetač a batine su dobijali svaki dan za objed, jer dok je dijeljena hrana čuvari su išli od jednog do drugog zarobljenika udarali ih puškama, štapovima, pendrecima, rukama i nogama. Stražare je samo znao po nadimcima i jedan od najgorih stražara bio je B. koji ga je par puta vodio na strijeljanje repetirao je pušku, naredio bi mu da se okrene prema zidu i nakon toga ispalio rafal u zrak. Kada je izvodjeno lažno strijeljanje radilo se o poluatomatskoj pušci kal. 7,62 cm sa prelomnim kundakom. Tjerali su ih da pjevaju pjesmu »ajde onu Borinu«. Iako je bio u hangaru kome je bilo 70 zarobljenika on, U. Z., P. M. i K. J. su najgore prošli jer su im govori da su najgori, ustaše, koljači jer su bili pripadnici HR policije i HR vojske. Četiri dana prije razmjene B. ga je izudarao invalidskom štakom tako što ga je izveo van hangara i kazao mu da je to za oproštaj tako da je bio sav modar. Za vrijeme boravka u zatočeništvu nije čuo za imena G. M.a, T. Z., L.Š., M.I., G.I., a za G.B. može samo da pretpostavi da je to čuvar koji ih je tukao i kojeg su oslovljavali sa B.. Na zapisniku pred Županjiskim sudom u postupku vođenja HR istrage, naveo je i to da se sjeća da su ih jedne noći stražari batinali negdje od 22 sata navečer, pa do rane zore. Tu noć je izvodjen na strijeljanje. B. mu je rekao »sada možeš spustiti ruke, i pogledaj me pa da vidiš četnika koji će te ubiti«. Stavio ga je pred zid i rafalom je pucao. To je bilo strašno psihičko zlostavljanje, to se događalo i drugima. Maltretirani su da stoje uza zid do iznemoglosti, tjerani su da se međusobno tuku, da pjevaju četničke pjesme i da se križaju sa tri prsta.

Š. P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom navodi da je u Sabirnom centru M. bio dva puta, da je zarobljen 14.12.1991. godine kao vojnik i prebačen u logor B. gdje je bio do 24.12.1991. godine kada je prebačen u M. gdje je ostao do 14.10.1992. godine kada je ponovo vraćen u B., a 23.05.1992. godine ponovo vraćen u M. gdje je ostao sve do razmjene do 02.07.1992. godine. Kada je doveden u M. 24.12.1991. godine bio je zatvoren u jedan kontejner izolovan od svih, koji kontejner nije imao prozore, u kom kontejneru se nije moglo vidjeti jeli dan ili noć. Prije dolaska u M. dobio je batine koje su bile uobičajene. Batinanje je u početku bilo učestalo, a kasnije se smanjivalo. Prilikom odlaska,

u WC morao je proći kroz špalir, a u špaliru bi obično bilo 4 do 5, a nekada i 7 stražara, a prilikom drugog dolaska u M. u autobusu su ga batinali, a dolaskom u M. prošao je kroz špalir, a onda je ubačen u prostoriju u kojoj ih je bilo 80-tak. Taj mjesec i po dana svakodnevno je batinan, jer bi upadali u hangare sa riječima “otvaraj vrata” pa su se morali okretati ka zidu sa rukama na potiljak, a oni bi ih udarali čizmama, vrećama pijeska, kundacima. U logoru je G. vidio dva puta i to prvi put kada je vodjen na ispitivanje, jer je prije nego što je došao ispitivač, G. je sa njim razgovarao dva tri minuta vodeći sa njim uobičajen razgovor da je rat i da su takve okolnosti i tada mu je G. rekao da mu je žena iz Rogotine. Drugi put je G. vidio kada je dolazio da ih obilazi tamo gdje je bio smješten. Pitao ih je “kako nam je tu i bije li nas ko” a kada je otišao, stražar koji je bio prisutan im se obratio i rekao “večeras ćete dobiti batine to vas sleduje žao mi je». B. G. nije krio ime i on ih je konstatno maltretirao. Jednom prilikom je T. K. uvalio cijev u usta, sjeća se da je jednom prilikom doveo jednog dječaka starosti 10 do 12 godina, a ne zna da li mu je to možda sin i dok su stajali iza bodljikave žice pokazao je da su oni ti koje on čuva. B. G. ga je udarao i kada je išao na veliku i malu nuždu i to ga je udarao kundakom u glavu, šakama, čizmom, čim stigne. Čuo je da je za vrijeme boravka u logoru B. G. povrijedio nogu i da je nosio gips. U M. je zadobio povredu u vidu loma ključne kosti i o tome posjeduje medicinsku dokumentaciju. Razmijenjen je 02.07.1992. godine.

M.M., od oca N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnih HR vojske zarobljen i 20 prosinca (decembra) 1991. godine odveden u logor M. gdje je bio do 10. travnja (aprila) 1992. godine nakon čega je odveden u B. i ponovo iz B 23.svibnja (maja) 1992. godine u kom logoru je ostao do 02. srpnja (jula) 1992. godine kada je izvršena razmjena. Prilikom dolaska u M. svaki od zatvorenika do ulaska u kontejner prolazili su kroz špalir vojnika koji su ih tukli svim mogućim sredstvima, te po onome što je kasnije u logoru vidio i čuo osnovano sumnja da ga je tom prilikom udarao I. G. jer je zadobio žestoki udarac čizme u predjelu prsišta i gornjeg dijela trbuha usled čega je izgubio svijest i pao. Stražari u tom logoru su ga tukli čime su stigli kundacima, pendrecima, šakama, a kada bi ulazili u kontejnere svaki put je postupak počeo sa riječima “otvaram vrata” nakon čega bi se morali postaviti uza zid i izložiti tijela udarcima. Naredjivali su im da naprave krug i da tako fingiraju ring i da se dvojica između sebe tuku dok jedan ne padne, naredjivali su im da na koljena kleče i da čupaju travu i u tome je prednjačio B. G., a kada je on odbio da se tuče G. mu je stavio repertiranu automatsku cijev u usta, a nakon toga ga je isprebijao. B. G. je J. V. izbio zube. Takodje je u maltretiranjima prednjačio i I. M. da ih ubije na svaki način i fizički i psihički. Jednom prilikom G. je pucao u baraci u kojoj su se nalazili, a prethodno ih je postrojio pri zidu i pucao je iznad njihovih glava, a ovo zbog toga što mu je jedan rođjak poginuo u Vukovaru i rekao im je da će ih strijeljati. Na pokazanim fotografijama prepoznao je G.I. koji ga je udario nogom kada je izgubio svijest na kraju špalira. Na glavnom pretresu je pojasnio i to da je siguran da ga je na kraju špalira nogom u prsište udario I. G., jer je u momentu udara osjetio bljesak pred očima i vidio je to lice ispred sebe. G. ga više nikada nije udario izuzev verbalnih uvreda tipa ustaše. G.I. je fizički nasrtao i na druge zarobljenike, jer je vidio kada je šakom iza uha udario T. D., na rampi ispred dvojke. Na zapisniku u postupku vodjenja HR istrage je naveo da je dolaskom u M. i izlaskom iz vozila udaran 10 do 15 minuta, a da je u jednom momentu dobio strahovit udarac sa čizmom u predjelu prsnog koša od kog udarca je pao na zemlju i izgubio zrak. Kasnije je saznao da mu je ovaj udarac zadao I. G., slikar iz B.. U postupku vodjenja HR istrage naveo je i to da su ih stražari i vojnici u logoru svakodnevno udarali, od 5-6 zarobljenika napravili bi krug, rekli bi im da je to ring, a onda bi uzeli dva zarobljenika ubacili ih u ring i naredili im da se boksuju dok jedan ne padne. Stražari su ih udarali čim stignu od štapa, kundakom, čizmom na nozi, šakama, a to udaranje se uglavnom odvijalo dok bi išli na ispitivanje do ispitnog mjesta i dok bi se vraćali nazad. Tjerali su ih da na koljenima klečujući čupaju travu, da beru groždje, a te trave i groždja nigdje nema. U svemu tome prednjačio je između ostalih B. G.. Zapamtio je i I. L. zv. Kuhar, koji ih je cinički znao ujutro pitati, što udarate jedan drugog kada bi na njima vidio modrice koje bi prethodnu noć dobili od strane stražara i neprijateljskih vojnika. I. kuhara bi uvijek

prepoznao po glasu jer je imao karakterističan glas, jer je izgledalo kao skriči kada govori. Kada je izašao iz logora saznao je da je I. kuhar, I. M..

B. Z., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik sastava HV zarobljen 7 listopada (oktobra) 1991. godine i odveden u M. i prilikom izlaska iz vozila dočekao ga je špalir vojnika koji su ga udarali rukama, nogama, puškama, palicama zbog čega je izgubio svijest. Ulazak u baraku vojnika počinjao je sa riječima "slušaj vamo" na koje riječi su morali skakati na noge, okrenuti se prema zidu, staviti ruke na potiljak i raširiti noge. Četiri puta je vodjen na ispitivanje i uvijek ga je ispitivao G. M. koji ga tokom ispitivanja nikada nije udarao, ali je znao u vrijeme ispitivanja napustiti prostoriju i onda bi ga u toj prostoriji tukli čuvari. Na ispitivanje su ga vodili Š. L. i M.. Tokom vođenja od barake do kontejnera gdje je vršeno ispitivanje ti stražari bi ga udarali nogama i puškom. T. Z. je vidio samo par puta na kratko. Kada je četvrti put ispitivan G. M. u se požalio na I. kuvara koji je premlaćivao i njega i druge logoraše nakon čega ga kuvar M. više nije tukao, ali bi zato naredjivao drugima da ga tuku. U maltretiranju su se najviše isticali B. G., Š. L. i I. M.. Jednom prilikom, B. G. mu je u baraci naredio da zine, stavio mu je cijev od pištolja u usta i rekao mu da će ga ubiti, ali nije pucao. I. kuvar se zalijetao dok su jeli i udarao ih nogom u glavu, a tukao ga je i električnim pendrekom dok je prao porcije, a što je radio i Š. L. jer se izživljavao nad zarobljenicima. Isti ovi ljudi su jednom prilikom Š. M. pretukli do smrti. Naveo je i to da su ih stražari N. B. i slikar G. tukli. Na glavnom pretresu je pojasnio da je ispitivan 4 puta da ga je prvi put ispitivao G., da ga je dva puta ispitivao G., a da se ne sjeća ko ga je četvrti put ispitivao pojašnjavajući da kada je kod istražnog sudije kazao da je 4 puta vodjen na ispitivanje i da ga je ispitivao M. G., da je pod tim podrazumijevao da je 4 puta vodjen na ispitivanje, a pri tom je na glavnom pretresu pojasnio svaki put na koji način je ispitivan. L.Š. je intenzivno tukao sada pokojnog N. L., jer i ako to nije mogao vidjeti nakon što bi ga Š. izveo van čuli su se jauci i krici a čuo bi se i Š. glas koji bi govorio da je prvih 10 udaraca od njegovog oca, a 10 od njega. Pojasnio je i to da se i danas sjeća lika G. i T.. Na zapisnicima u postupku vođenja HR istrage, naveo je da su se u maltretiranju logoraša pa i njega najviše isticali B. G., Š. L. i I. kuhar kome je pravo ime I. M.. Njega su na ispitivanje vodili Š. L. i M., a tokom vođenja od barake do kontejnera gdje je bio ispitivan ti stražari su ga udarali bilo nogama, bilo sa puškom. B. G. prve noći kada je iz samice doveden u baraku br.1, mu je naredio da zine, stavio mu je cijev od pištolja u usta, rekao je da će ga ubiti. Sem fizičkog maltretiranja najteže mu je padalo što je morao slušati naredbe da se krsti sa 3 prsta, da pjeva pjesme "Sa Lovćena vila kliče, gdje si srpski Dubrovniče" i druge. Opisao je I. kuhara visokog oko 185, težine oko 100 kg. Nosio je mornaričku uniformu, a nekada bi obukao i bijelu kutu, a ljude je udarao iz zaleta nogom u glavu, dok su jeli. Naveo je i to da je u logoru bio slikar G. i N. B. i da su ih i oni tukli kao stražari.

V.Đ., od oca Đ., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 09.10.1991. godine u Konavoskim brdima, a bio je u pričuvnom sastavu ZNG-a. Nakon što je doveden u logor M. u nekoliko navrata je vidio M.G. koji ga je prvi put kada je ispitivan u M. ispitivao. G. mu se prilikom ispitivanja predstavio i rekao mu je čin. Kod M. ga je vodio Š. L. koji ga je prilikom sprovođenja do G. udarao kundakom i cijevi u predjelu ledja. Njega više nije tukao. Vidio je da L. tuče i pokojnog N. L. i M. L. šakama i kundakom, a prethodno im je govorio da sramote rod i porod L.. Sa L. je N., M. i M. L. tukao I. M. koga je prepoznao gledajući emisiju »otvoreno« i tada je saznao da se on preziva M. i ako je prethodno mislio da se preziva I. L.. U trenutku ulaska u prostoriju gdje se nalazio G., sjeli su ga na stolicu i lijevu ruku su mu iznad glave fiksirali lisicom za zid, a između G. i njega bio je sto na kome je bio pištolj i pendrek. G. koji ga je ispitivao, pitao ga je kako je organizovan HDZ u Konavlima i Mokošici, a kada ne bi dobio zadovoljavajući odgovor prijetio mu je i udarao ga pendrekom i to dva tri puta bočno po rebrima. I. M. zv. Kuhar, I. G. i B. G. su se na njima logorašima izživljavali. B. G. je znao da kaže nema spavanja, ajmo pjevati. Tako se i dešavalo za vrijeme trajanja njegove smjene straže koja je trajala 2 ili 4 sata. I. kuhar mu je utjerao strah u kosti i danas kada se sjeti nije mu dobro. Za njega je izživljavanje i to kada bi I. G. ušao i izveo 5-6 zarobljenika van, a nakon toga ih pretučene

vratu. Vrata bi ostala otvorena ali ne bi mogao vidjeti šta se vani dešava, ali je čuo krikove. Navodi i to da je G.I. zapamtio i tada kada je dobio batine od I. kuhara jer ga je tada tuklo njih 5 – 6, a kuvar I. ga je srušio na pod. Misli da ga je i I. G. tukao jer je bio prisutan na jedno dva metra, pa misli zbog toga da ga je i on tukao. Misli da je nakon desetak- petnaest dana nakon dolaska u M. dobio batine od G.. B. G. mu se predstavio tako da je znao njegov identitet. Nakon što su mu pokazane fotografije izjavio je da prepoznaje sve osobe iz logora M., ali da se ne može pouzdano očitovati ko je ko. G. je označio kao osobu na fotografiju 1 prvu ili drugu s lijeva, ne može pouzdano očitovati. Jednom prilikom ga je izudarao M.I. kada je išao prati sudje nakon objeda i udarao ga velikom kutlačom i električnim pendrekom jer je on jedini nosio električni pendrek. Udarao ga je po preponama, jer bi od tih udaraca odmah padao na pod. Na zapisniku u postupku vođenja HR istrage naveo je zarobljen kao pripadnik TO 09.10.1991. godine u Konavlima. U M. ih je u jednoj baraci spavalo 80. Svaki izlazak van iz barake značio je batine. Uveče bi ulazili pijani, tukli ih, i tjerali ih da pjevaju pjesme. Morali bi staviti ruke na zatiljak, okrenuti se licem prema zidu, a oni bi mlatili po leđima kako bi koga dohvatili. Š. L. koji je bio obučan u plavoj uniformi sa bijelim opasačem vodio ih je na saslušanje i kada bi ih on vodio na ispitivanje obavezno bi ih tukao. Kuhar I. ih je tukao za vrijeme ručka. Naveo je i to da nije zadobio nikakve teže ozlede ni sa posledicama i da je po sebi imao modrica. Sjeća se B. R. koji ih je takodje tukao, a sjeća se i Z. M. koji je prema njima fino postupao, te im čak donosio cigarete. Iz M.a je oslobođen 12.12.1991. godine, kada je izvršena razmjena.

M.Đ., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 20.12.1991. godine. I ako je bio u civilu bio je u pričuvnom sastavu MUP-a. Nakon toga odveden u K., zatim u logoru u B., a potom prebačen u M.. Zarobljen je skupa sa M. Đ., M.M., M. A., B. S. i M. N.. U napravljenom špaliru od strane rezervista udaran je kundacima, čizmama, nogama. Stražari su ih u M. u kontejneru udarali po svim djelovima tijela, a prilikom dolaska je prošao kroz špalir gdje su ih tukli kundacima, čizmama, nogama. Ubačen je u kontejner zvani "samica". Nakon 15 minuta u kontejner je ušao čovjek sa baterijom koju mu je uperio u oči, pitao ga je kako se zove i odakle je, a kada mu je rekao udario ga je čizmom u rebra. Vidio je da je izrazito visok čovjek i snažan i veći od njega za glavu, (a on je visok 188 cm) da ima izrazito veliku nogu misli broj 49 i to je bio I. G. iz Bara koga su zvali slikar. U M. je vođen na lažno strijeljanje, skupa sa A. M.. Posebno po nečovječnosti se isticao B. G., koji je bio prisutan tom lažnom strijeljanju i za koga je uvjeren da je ispalio taj metak, po tome što je tukao logoraše dok sam ne bi iznemogao. M. G. vidio je 4-5 puta u M. kada je radio na istovaru materijala koji je dovodjen za potrebe logora i naredjivao im je da rade. U M. ga je ispitivao major koji je bio u plavoj uniformi između 35 i 40 godina i pitao ga na okolnosti položaja, naoružanja, pa nakon što su mu pokazane fotografije prepoznao je prvu sa lijeva osobu kao G., osobu u centru fotografije kao T., a osobu koja stoji i piše označio je »ma je li ovo G., mislim da je« dok četvrtoj osobi nije znao ime. Na glavnom pretresu je pojasnio da je identitet I. G. saznao pitajući Ž. P. koga je nakon što je vraćen u hangar pitao ko je taj čovjek na što mu je P. odgovorio da je to I. G. slikar iz Bara. Jednom prilikom ušao je G. u hangar stavio mu čizmu i rekao mu »ljubi ovu čizmu četnička je, ljubi ili ću te ubiti«. Sem tri rebra koja su mu slomljena imao je i lom palca lijeve noge i lom čeone kosti po desnoj strani. Stražari su ih tjerali da se međusobno tuku. I. G. je nosio u rukama škorpion i stajao bi na vrata kada bi išli u WC, a i škorpionom bi ga udarao. Tražili su od njega da se tuče sa bratom pa kada je to odbio, zbog toga su ih izudarali, a potom tražili od njega da se bije sa rođakom M. pa kada su i to odbili, B. G. je cijev od pištolja stavio M. u usta i rekao mu "sada ću te ubiti", na što mu je M. rekao »nemoj molim te. B. G. je dovodio dijete koje je bilo uzrasta 8 do 10 godina da vidi ustaše. Na glavnom pretresu od 02.06.2009 godine je naveo i to da nakon što je 15.01.1991. godine zvanično priznata HRB. G. i T.Z. su ih izveli van i tjerali ih da govore HR riječi da čupaju travu, a kada je B. G. u poginuo brat ili sestrić udarao ga je nogama i puškom na rasklapanje a J. V. je slomio 5-6 zuba. «. Da se tuče sa bratom tjerao ga je B. G. i T., a to je bilo u januaru mjesecu 1992. godine. Ne može se sjetiti kako je saznao identitet B. G.. Pojasnio je da je iznoseći iskaz na glavnom pretresu preskočio puno stvari u

odnosu na predhodno dati iskaz, a da ponovo sutra dodje da svjedoči pomenuo bi stvari koje nije pomenuo na pretresu. Na glavnom pretresu 30.06.2011. godine pojašnjavajući zašto prilikom prvog saslušanja na zapisniku od 24.09.1992. godine u postupku vođenja HR istrage nije naveo radnje koje je na njegovu štetu preduzeo T.Z., a kada je na zapisniku od 19.05.2008. godine na pokazanim fotografijama prepoznao T. Z. ne opisujući da ga je T. tjerao da čupa travu i govori HR riječi, a na zapisniku od 19.05.2008. godine je naveo da su ih stražari tjerali da se međusobno tuku, dok je na glavnom pretresu 02.06.2009. godine naveo da ga je T.Z. tjerao da se tuče sa bratom, pojasnio je da može pričati 7 dana, a da ni na ovom glavnom pretresu neće sve ispričati, da ništa ne izmišlja, već se samo sjeti pojedinosti. Naveo je i to da nije mogao sve ispričati jer će mu se neko smijati, neko će ga žaliti, a nije mogao ni da njegova djeca čuju šta su mu sve radili u M.. Ranije u svojim iskazima nije naveo i to što mu se desilo a to da ga je jednom prilikom T. udario nogom i da je poletio na bodljikavu žicu koja je bila u blizini, isto kao što nije ispričao da ne bi saznala njegova djeca kako je ljubio čizmu jer je četnička I. G.. Pojasnio je i to da su se B. G. i T. bili udružili. Jednom su ga izveli ispred korita gdje se pere sudje i tjerali su ga da skače, govori HR riječi i upravo tada ga je T. udario nogom i poletio je na bodljikavu žicu. Napravili bi krug od 5-6 zarobljenika i onda su njega i brata tjerali da se biju. Pošto nije htio, T. ga je udario dva ili tri puta pendrekom po ledjima, brata mu poslao nazad, a od njega je tražio da izabere drugog sa kim će da se tuče. Odabrao je svog rodjaka M.M. jer je znao da se on neće htjeti tući sa njim. Pošto nijesu htjeli da se tuku, B. G. je odveo M. do prozora, stavio mu cijev pištolja u usta i rekao mu da će ga ubiti, našto mu je ovaj rekao "nemoj molim te". Naveo je i to da je jedne noći B. G. pijan ušao u kontejner, digao ih na noge, okrenuo ih prema zidu i rekao im da će ih sve pobiti. Morali su da rašire noge, ruke da stave na vrat. Do njega je stajao M. A.. Puška je opalila između njih dvojice, pogledali su se očima pitajući se jesu li pogodjeni. T. je bio iza B. G., digao mu je pušku i izveo ga je vani. I sada bi u hali u M. pronašao taj metak. Njegova djeca ni danas ne znaju šta je doživio u M., ne znaju da je čupao travu, da je ljubio četničku čizmu, a nada se da to neće saznati iz sredstava javnog informisanja. Na zapisniku o glavnom pretresu od 07.05.2013. godine naveo je i to da kada je izveden iz kombija da je u špaliru bilo 7-8 ljudi da je bila noć, da nije mogao da im vidi lica, da nije smio da ih gleda već da se posavio da bi se zaštitio od udaraca, tako da nije vidio ko ga je udarao, a udarali su ih ko je sa čime stizao. Jedino što tvrdi da ga je u kontejneru udario I. G. kada mu je slomio 3 rebra i da ga je I. G. tjerao da ljubi četničku čizmu. Pojasnio je i to da je moguće da je prilikom saslušavanja u Hrvatskoj 1992. godine naveo da se radi o prezimenu G. što je sigurno greška ali je siguran da je to isti čovjek a možda je i pogrešno upisano ime. Nakon datih primjedbi od strane optuženog G. na njegov iskaz svjedok je pojasnio da ga je I. G. nakon što je ušao u kontejner pitao za ime i prezime a zatim odakle je pa kada mu je odgovorio da je iz Gromače, tada ga je udario nogom po rebrima i izgovorio riječi "Nikad je više nećeš vidjeti". U postupku vođenja HR istrage saslišan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je njih pet dovedeno u M. i da su pretučeni od strane desetak stražara. Tukli su ih rukama, nogama, pendrecima, kundacima. U barake bi upadali stražari, a oni su morali ustati, staviti ruke iza vrata, gledati u jednu točku, a oni bi ih tukli čime se ko dohvatio i gdje bi koga dohvatio. Često su upadali noću, izvodili bi nekoga od njih van i tamo ga isprebijali. Nakon što su prebačeni u B., a potom ponovo vraćeni u M. gotovo stalno su ih tukli. Jedne noći su upali u baraku oko 10 sati i tukli su ih cijelu noć do ujutru a usput ih tjerali da pjevaju četničke pjesme. Naveo je i to da što se tiče imena stražara koji su bili posebno surovi da se sada može sjetiti samo imena G.B., a da su na kartonu crvenog krsta napisali spisak dobrih i loših stražara. Naveo je i to da se prisjeća da je posebno okrutan bio slikar I. G. i koji je baš njega nemilosrdno tukao. Izvivljavali bi se na njima tako što bi izvukli dvojicu i silili ih da se međusobno tuku sve dok jedan ne padne, a oni bi se zabavljali gledajući kroz prozor. Jednom prilikom tjerali su njega i B. B. da se tuku, pa kako oni nijesu htjeli izbatinali su ih. Na zapisniku o glavnom pretresu od 02.06.2009. godine je naveo da ga je I. kuhar maltretirao svaki put prilikom dodjele hrane. Hleb bi stavio na pod, ili bi narezak otvorio do pola tako da ne bi mogli ga pojesti, njega nije maltretirao, možda jeste u špaliru, ali on to nije vidio. Ne zna da li je I. kuhar nekog od drugih zarobljenika fizički maltretirao.

O. V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 6 ili 7 oktobra 1991. godine u Zvekovici kao pričuvni policajac i odveden u logor M. gdje je prošao kroz špalir ljudi gdje je zadobio udarce. Udarali su ga sigurno 10 minuta. Razmijenjen je 12. decembra 1991. godine. Na saslušanju pred istražnim sudijom pojasnio je da ga je ispitivao treći ili četvrti dan nakon dolaska u logor M. G., da ga on nije udarao dok ga je ispitivao, ali da su ga za to stražari koji su ga vodili na ispitivanje udarali čitavo vrijeme kao i posle ispitivanja kada im je G. na kraju ispitivanja rekao da se dobro pozabave sa njim. Na glavnom pretresu nije pomenuo ime lica koje ga je ispitivalo objašnjavajući da kada je davao iskaz kod istražnog sudije da je pomenuo ime G. sa razloga što ostali zarobljenici iz logora kada im je opisao lica koje ga je ispitivalo, su mu objasnili da je to G.. Nakon što je svjedoku pokazana fotografiju br. 1. koje se nalazi u spisima predmeta nije mogao prepoznati lica koje ga je ispitivalo, jer je sa njim desetak minuta razgovaralo. Za vrijeme boravka u logoru skoro svaki dan je izvodjen iz hangara i od strane vojne policije udaran palicama bilo gumenim, bilo električnim. Sistematski ga je udarao i kuhar I. i to svaki dan za mjesec i po dana i to tako što ga je drvenom palicom udarao po svim zglobovima tijela. Š. L. je naročito tukao zarobljenika L. jer mu sramoti prezime i pleme i to tako što bi ga izvlačio van i tamo ga udarao što je čuo po zvukovima koje je on puštao, a kako hangari nisu imali prozore već rešetke to je mogao da čuje što se vani dešava. Hrana je bila skoro sama voda, sa malo riže jer su meso bacali psu a sardinu su obično dijelili na dvoje. Na zapisniku u postupku vođenja HR istrage naveo je i to da dok je bio u logoru da je gotovo svaki dan i to više puta izvodjen iz hangara od strane vojne policije i tučen gumenim ili električnim palicama. Pored vojnih policajaca nekad je udaran u hangaru od strane drugih stražara koji bi tukli i druge zarobljenike u hangaru. Kuhar I. ga je mjesec i po dana izvodio iz hangara i onda ga sistematski sa drvenom palicom udarao od vrha ramena pa sve do stopala. Š. L. se posebno isticao u udaranju L. govoreći mu da mu on sramoti prezime.

B. D., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 08.10.1991. godine u Zvekovici, dok je bio na položaju zarobljen od strane nikšičke jedinice i kapetana V., da su predavani iz grupe u grupu i sto desetak kampanjolom odvedeni do Debelog brijega dje su ih ispljuvale neke žene, a potom do K. a gdje je izvršen pretres nakon čega je odveden u M.. Niski oficir koji je bio u mornaričkoj uniformi i hrapavag glasa dobro ga je izmlatio tako da je jedva uspio da otetura do hangara, a nakon dva dana saslušavan je kod potpukovnika G. koji je bio jako korektan. Ispitivan je 3 puta, dva puta ga je ispitivao G., a jednom lica čiji identitet ne zna. Kada je prvi i treći put vođen na ispitivanje, udaran je pendrekom od strane stražara koji su ih sprovodili, a od strane ispitivača nije udaran. Zarobljenici su izvodjeni od strane lica koji se zove I. kuhar, kako je to kasnije saznao i isti ih je udarao sa pendrekom koga je držao u jednoj ruci i sa kutlačom koju je držao u drugoj ruci. Nije vidio sam čin udaranja ali bi se zarobljenici vraćali u modricama. U. N., P.M. i sada pokojni B. M. kada bi dolazili sa modricama govorili su mu da ih je udarao I. kuhar. Jednom prilikom je dobio nogu u prsa od strane mornaričkog oficira koji je nosio škorpion u ruci, a bio je crn i krupan. A isti taj oficir je tom prilikom udario i O.V. koga je udario neposredno nakon njega, tako da mu je od siline udara glava otišla u zrak i pogledao je u pravcu lica koje ga je udarilo, a udario je i P. I. L. koji se svima predstavljao i jednom prilikom je izudarao prezimenjaka L. koji je spavao do njega, tako što je prethodno ušao u hangar i u hangaru mu rekao »majku ti ustašku ne možeš ti biti ustaša« a kada se nakon pola sata N. L. vratio bio je sav u modricama i rekao mu je da ga je izudarao Š. L.. Pojasnio je da o vremenu boravka od 70 dana u M. bi mogao napisati podebelu knjigu. Razmijenjen je 12.12.1991. godine. Na zapisniku u postupku vođenja HR istrage je naveo i to da je u M. najviše tučen po glavi. O imenima stražara i oficira koji su ga ispitivali ne može se izjasniti jer su krili svoja imena. Sasvim slučajno je čuo za jednog da se zove L., jer je u pripitom stanju jednom zarobljeniku rekao da su prezimenjaci. Taj Š. L. bio je vojni policajac. Bio je grub prema zarobljenicima, a na mrtvo ime je isprebijao N. L. kao svog prezimenjaka, jer ga je to vrijedjalo da ima ustašu za prezimenjaka.

K.I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 20.12.1991. godine kao civil od strane zapovjednika policije A. R. iz Tivta koji je bio vrlo odgovorna i poštena osoba. 24.10.1991.

godine prebačen je u M. i na samom dolasku je opljačkan jer mu je uzeto svo obiteljsko zlato. Teže mu je padalo psihičko nego fizičko maltretiranje, njega je samo jedanput ili dva puta namlatio I. za koga je čuo da je bio šef kuhinje u Hotelu Plaža, a po izlasku iz logora saznao je i njegovo prezime. I. kuhar je pitao ko želi da izadje van da pere posudje, a kako je on po zanimanju privatni ugostitelj javio se da to uradi i pri izlasku on ga je izlupetao metalnom –aluminijском vojničkom kutlačom, rukama, nogama po tijelu pa ga je na isti način izudarao i sjutra dan zbog čega je i tražio i prijem kod majora da mu se požali. Podjela hrane u jednom hangaru trajala je po njegovoj procjeni oko 45 minuta. Sa ostalim licima koji su optuženi iz ovog predmeta nije imao nikakvih poslova i na njih nema nikakvih prigovora. U M. je vodjen tri puta na ispitivanje i to treći put na njegovo osobno traženje, a ispitivao ga je major D. Š. L. koji se sam predstavio izvodio je M. Š.. Tri puta su ga devetali. Iz M.a je izašao 12.12.1991. godine. Na zapisniku u postupku vodjenja HR istrage je naveo i to da ga je dva puta za vrijeme boravka u M. namlatio I. za koga je čuo da je šef kuhinje u Hotelu Plaža. M. Š. su dva tri puta na dan izvodili van barake gdje bi ga prebili.

B. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 03.10.1991. godine kao pripadnik sastava ZNG. Nakon 7 ili 9 dana zarobljavanja doveden je u M.. Bila je kišna noć, skinuli su ih i dobili su batine po glavi, leđjima, stražnjici. Dva puta je vodjen na ispitivanje kod gospodina T. Z. koji je imao korektan odnos prema njemu i dopuštao mu da ima ljudsko dostojanstvo. Nikakve prisile sa njegove strane nije bilo, i jedino su T. i stražar P. M. dopuštali da ima ljudsko dostojanstvo. Na ispitivanje ga je vodio Š. L. koji ga je udarao kundakom, nogom u leđa. Jednom prilikom ga je I. kuhar zabandao po leđjima i to rukom. Negdje krajem desetog mjeseca iz ponoći u hangar došla su lica u alkoholisanom stanju i izudarala su njega, B. M., G. i brata mu B.D.. Na zapisniku u postupku vodjenja HR istrage je naveo i to da je dolaskom u M. odmah dobio batine. Uveče bi ulazili pijani u barake, tjerali bi ih da pjevaju pjesme, a onda bi udarali po leđjima koga bi dohvatili. Jedno veče je B. M. dobio takve batine, da je ležao nepomičan na podu dva dana. Istu veče prebili su i G.D., a i njegovog brata.

U.N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik ZNG-a zarobljen 15.10.1991. godine i odveden u logor M. i prilikom ulaska u skladište bio je formiran jedan kordon i prije smještaja u skladište udarali su ga pendrecima, kundacima, nogama, rukama, a kada bi pao gazili su ga čizmama. Na ispitivanja je odvođen jako puno puta i svaki put kada bi ga odvodili i vraćali nazad bio bi udaran svim što bi se stražarima našlo pri ruci. Najviše batina je dobio od stražara Š. L. koji mu je slomio rebra, kundakom mu je rasjekao tjeme, a često ga je udarao električnim pendrekom i to na način da bi ga nakon što bi ga izudarao po glavi i tijelu tražio da raširi noge i da stoji sa rukama sklopljenim iza glave i tada bi ga tim prendrekom udarao po genitalijama i pri tom govorio "da više nikada neće imati djece". Jednom prilikom ga je izudarao po glavi da je sav bio krvav od čega su mu ostali ožiljci na tjemenu, a jednom prilikom ga je toliko tukao da se umorio i odustao jer se on nije onesvjestio, pa ga je pitao "jebo ti konj mater kako si tvrd" i" imaš leđa kao da igraš vaterpolo". Jednom prilikom ga je bio stavio na stolicu koja nije imala naslon, vezao ga je i tukao a cijelo to vrijeme je kiša pljuštala po njemu. Pokušao je i da mu odsječe prst od čega ima još vidnu posjekotinu na palcu desne ruke. Š. L. je nosio i po dvije vrste pendreka od kojih je jedan imao dugme kao i poluautomatsku pušku zv. ciganku. L. mu je stavljao i cijev od pištolja u usta. Po zlostavljanju se isticao kuhar zv. "I." koji je u jednoj ruci držao kutlaču a u drugoj pendrek a dok su prali porcije iz kojih su prethodno jeli konstantno bi ih tukao kako on tako i ostali stražari koji su bili tu. I. kuhar je i njega i ostale bio kutlačom i pendrekom a da se I. kuhar preziva M. saznao je nakon što je napustio M.. M. je udarao i Z.B., K. i to skoro svakog dana. Nije vidio da G. M. osobno bilo koga tuče ali je bilo jasno da je to njegova zapovjed jer mu je pred samu razmjenu održao govor i rekao "ovaj ste se put izvukli, a sledeći put vas koljemo koga uhvatimo, pojašnjavajući da nikada nije čuo da je G. zapovijedao bilo kome da nekoga udara i da je G. mogao da naredi da se ljudi ne tuku. Na glavnom pretresu je pojasnio da je ispitivan od strane kapetana I klase koji je bio suv i mršavi čovjek koji je nosio oficirski smeđi kaiš i bio je sijed,

a na zapisniku pred istražnim sudijom je kazao da ga je saslušavao pukovnik. Na ispitivanje je vođen puno puta i svaki put kada bi bio odvođen i dovođen na ispitivanje bio bi izudaran od strane stražara sa svim što bi im se našlo pri ruci. Na zapisniku u postupku vođenja HR istrage je naveo i to da je odmah pri dolasku u M. dobio batine, da je udaran pendrecima, rukama, nogama, kundacima od puške. Specijalnost mučenja stražara je bio da u bilo koje doba dana ili noći viknu "otvaram vrata", morali su skakati iz kreveta, okrenuti se prema zidu, staviti ruke na potiljak, raširiti noge, a onda bi ih stražari udarali po leđima i po svim djelovima tijela, nijesu se smjeli okretati da vide ko ih udara. Kada bi ga L. vodio na ispitivanje, od njega bi dobijao batine. Jednom ga je skinuo gola i rekao mu "tvrd si kao konj, da li igraš vaterpolo", a jednom ga je udario kundakom o glavu tako da je bio sav krvav. Sjeća se i I. zv. Kuhar koji je bio nemilosrdan u udaranju i mučenju. Udarao ih je pendrekom koji je držao u jednoj ruci a u drugoj ruci je držao kutlaču. I. kuhar bi ih izvodio van da peru sudje, a on bi ih za to vrijeme udarao po rukama i po leđima sa čime god stigne.

B.Z., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine i doveden u M. gdje je bio 66 dana, a potom prebačen u B.. Zarobljen je u civilnoj odjeći, ali sa puškom u ruci i pripadao je tadašnjoj narodnoj zaštiti. Dok je boravio u M. ispitivan je od strane jedne osobe G., od strane potpukovnika iz Beograda i od ispitivača nije bio fizički zlostavljan ali bi bio fizički premlaćen kada bi išao od barake do zgrade gdje su išli na ispitivanje i obrnuto. 7-8 puta je ispitivan. Logično mu je bilo da su lica koja su ih tukla dobili naredbe da ih tuku. Dvije osobe koje su se isticale u maltretiranju i fizičkom izživljavanju su bile I. Kuhar koji ih je dok su jeli udarao pesnicama, kutlačom, a jednom prilikom je njega, I. K. i M. V. dok su prali sudje neprestano tukao i to električnim pendrekom sve dok ga u tome nije spriječio jedan mornarički poručnik, za koga je po opisu iz medija saznao da je G. jer je samo on kao oficir zadužen za dodjelu hrane nosio brkove i bio izuzetno visok i ako ne smatra da ga je ovaj tom prilikom spasio, jer je to mogao prekinuti u samom početku i uvijek je bio prisutan kada je vršeno mlaćenje i kada je on udaran dok je drugo lice koje ih je najviše maltretiralo bio B. H. koji je imao nadimak "Bokser". Nikada nije čuo ali je po gestikulacijama ruka mogao da zaključi da je neko od ispitivača naredio stražarima da ga tuku, a neki od zastavnika iz Šibenika mu je kazao da oni nemaju status ratnih zarobljenika. Š. L. je tukao koga je stigao, a posebno se bio okomio na sada pokojnog N. L. upravo zato što je nosio isto prezime. Sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji su udarani svjedočio je i u postupku vođenja HR istrage.

B. S., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 20 prosinca (decembra) 1991. godine dok je bio u policijskom sastavu i prilikom dovoženja u M. sačekalo ih je 20 neprijateljskih čuvara koji su ih udarali rukama, nogama, kundacima od pušaka. Zarobljen je skupa sa M.Đ., M.M., M. A. i M. Đ.. Prilikom dolaska u M. su ga toliko izudarali da su mu slomili zube, rebra a lijevo oko mu je 15 dana bilo zatvoreno. U samici je proveo dva dana. Za vrijeme njegovog ispitivanja sjeća se da je u prostoriju ušao M. G.. To je bio brko sa mornaričkim činom, srednje visine i kada je vidio da nije vezan naredio je da ga vežu tako da je bio razapet, i čim je naredio da ga vežu napustio je kontejner. Iz M.a je prebačen u B., a potom ponovo vraćen u logoru M. gdje je bio sve do 02. srpnja (jula) 1992. godine. Ispitivači ga nijesu maltretirali. B. G. koji je bio vodnik i koji je bio srednjeg rasta, a sanjao ga je ko zna koliko noći nakon izlaska iz M.a, govorio je da je M. G. naredio da ih čuvari moraju redovno tući kada bi izlazili iz barake ili iz samice, što je on lično čuo. B. G. ga je najviše tukao. Izvodio bi ga izvan barake i tukao ga je palicom i jednom čarapom u kojoj je bio pijesak da mu je odvalio i lijevi bubreg, vodio ga je tri puta na lažno strijeljanje tako što bi dva tri rafala ispalio u zrak, nakon čega bi ga sakrili i izvodili sledeće. Jednom prilikom je puškom pucao uvis po objektu u kome su bili smješteni. A kada je vraćen iz B u M. opet je B. G. bio glavni jer ih je čekao u špaliru i prebio ga je na mrtvo ime. M. G. je više puta ulazio u barake gdje su bili smješteni i dok je on bio tu niko ih nije dirao, ali uvijek nakon njegove posjete u baraku bi nakon sat vremena dolazio više čuvara i onda bi ih i B. G. i čuvari udarali čime bi stigli. Od stražara se najviše sjeća Š. L. koji ga je odvodio na ispitivanje i koji ga je tukao kundakom puške i nogama, a sjeća se i I. kuhara koji je bio glavni u udaranju i njihovom

maltretiranju. I. kuhar za koga je saznao da se preziva M., redovno ih je tukao kada je donosio hranu i to kundakom puške koju je prethodno uzeo od vojnika, a udarao ih je i čizmama po raznim djelovima tijela. I. kuhar ga je najmanje dva puta izvodio i prebio ga. Stražari bi ulijetali noću u pijanom stanju, naredjivali bi im da beru groždje, da čupaju travu i ako nije bilo ni groždja ni trave. Identičan iskaz je ovaj svjedok dao i u postupku vođenja HR istrage, sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji je udaran, stim što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije.

L.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik rezervnog sastava ZNG-a zarobljen 19.11.1991. godine i odveden u M.. Prilikom izlaska iz kamiona prolazili su kroz špalir neprijateljskih vojnika koji su ih tukli rukama, nogama, pendrecima, kundacima od pušaka, a nakon toga su smješteni u kontejner. Prilikom izvođenja iz kontejnera i vođenja na ispitivanje, Š. L. koji ga je vodio, cijelim putem ga je tukao, govoreći mu da ga je osramotio, pa mu je naložio da se sagne, a nakon toga ga je zajahao, a nakon toga udarao pendrekom po stražnjici govoreći da je izdao prezime. Udarao ga je i nogama i kundakom a što je radio u više navrata. Kada mu je jednom prilikom stigao paket da bi preuzeo paket vodio ga je stražar L., ali kada je paket otvorio u njemu nije bilo ništa i jedino što je tom prilikom dobio, bile su batine koje je dobio od Š. L.. Š. L. je zlostavljao i njegovog oca. Od sada pokojnog L. N. dok je boravio u baraci čuo je da je i njega tukao i maltretirao Š. L. upravo iz istog razloga kao i njega i to zbog prezimena. Ispitivan je od strane G. dok je u prostoriju povremeno ulazio i izlazio M. G.. Na zapisniku pred istražnim sudijom od 03.06.2008. godine, naveo je da je M. G. na sebi imao kožnu vidnjaku sa okovratnikom od krzna, dok je na zapisniku o glavnom pretresu od 09.06.2009. godine, naveo da je G.M. imao brkove, nosio je modro mornaričku oficirsku odoru, imao je gustu crnu kosu i nosio je beretku i koji mu je prilikom ispitivanja jer je on tvrdio da je civil, a oni su imali spisak rezervnog sastava na kome je bilo njegovo ime, rekao mu je da laže i ošamario ga je. G.M. je vidio samo jedan put. Tada je pitan vezano za tri kamiona oružja koja su došla u Orašac kao i da se sazna pravo ime generala D.. Da se radi o M. G. saznao je od stražara M. P.. Naveo je i to da ga M. G. nije udario šakom i ako je to konstatovano na zapisniku kod istražnog sudije, već da ga je ošamario i da zbog proteka vremena, ne može da se sjeti baš svih detalja. Na zapisniku o glavnom pretresu od 09.06.2009. godine, pojašnjavajući razlike u svom iskazu vezano za to šta je G. nosio na sebi je naveo, da se ne može sjetiti da je istražnom sudiji kazao da je G. imao kožnu vidnjaku sa okovratnikom od krzna. Nakon ispitivanja stražar Š. L. ga je odveo u neku baraku i do dolaska do barake ga je stalno udarao. Imao je osjećaj da u svakom momentu mogu ući u objekat i ubiti ga sve dok nije došao Medjunarodni crveni krst. Stražar Sejo mu je rekao ime L.Š.. Kada ga je B. G. vodio da obavi nuždu, to je morao uraditi u roku od 30 sekundi, a prethodno bi mu cijev pištolja stavio u usta i rekao bi mu "imaš 30 sekundi da obaviš". B. G. je znao uveće ulaziti u objekte i udarati zarobljenike nogama, čizmama, pendrecima, a znao je da ih udara B. G. jer se predstavljao. Kao nečovječan bio je i kuvar I. M. koji ga je jednom prilikom izabrao da izadje da pere porcije što je morao činiti u užasnoj ledenoj vodi tako da su mu ruke bile ukočene 3 dana, a vidio je kako je iz barake izveo dvojicu zarobljenika i kako ih je tukao. Identitet I. M. saznao je 2002. godine prilikom službenog boravka po protokolu predsjednika M. koji je bio u posjeti konzulatu u K.u. M. se sjeća kao čovjeka koji je tada imao oko 40 godina, malo jače gradje, sjede kose, kratko ošišan, okrugle glave, visine 1,73 cm do 1,74 cm. Na pokazanim fotografijama prepoznao je G., dok na fotografiji br.2 i na fotografiji br.1. osobu koja je prikazana u kožnoj jakni sa krznenim okovratnikom je naveo da istu ne poznaje. Prepoznao je u sudnici G., Š. L. i B. G.. M.I. se nije nalazio u sudnici, jer mu je u prvom postupku sudjeno u odsustvu. Na zapisniku u postupku vođenja HR istrage je naveo i to da su dolaskom u M. prošli špalir gdje su udarani rukama, nogama, pendrecima, kundacima od pušaka. Stražar koji ga je vodio na ispitivanje, a koji se prestavio kao Š. L. ga je čitavo vrijeme udarao od kontejnera do mjesta gdje je ispitivan govoreći mu da ga je osramotio, izdao njegovo prezime, da mu je i otac rekao da mu i za njega da 10 udaraca. Ispitivao ga je R. G., koji mu je prilikom ispitivanja rekao da laže i ošamario ga, tu se nalazio i čovjek u kožnoj vidnjaci za koga je kasnije saznao da se zove M. G. i isti ga je više

puta udario šakom i šamarom, govoreći mu da sve laže. I nakon povratka sa ispitivanja Š. L. ga je udarao. Stražari su ih tukli i u samom skloništu, jer bi ulaskom viknuli “otvaram vrata”, oni su morali skočiti na noge, okrenuti se licem prema zidu, a onda bi stražari udarali i po leđima. Izvodili su zarobljenike iz skloništa i tamo ih udarali. Morali su dugo stajati okrenuti prema zidu, pa se sjeća da je jedne prilike zbog toga M. Š. pao u nesvijest. Tjerali su ih da pjevaju četničke pjesme. Od stražara koji su ih tukli najbolje je zapamtio Š. L.. Poznato mu je i lice po nadimku kuhar koji je bio mršav i visok čovjek i bio je strah i trepet za zarobljenike zbog njegovog masovnog udaranja i premlaćivanja.

N.N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 20 listopada (oktobar) 1991. godine i odveden u logor M. gdje je udaran šakama, nogama, pendrecima, a kada je vođen na ispitivanje ispitivao ga je oficir čije je ime D. i koji je bio prema njemu korektan. Udarali su ga i električnim pendrekom između nogu od kojih udaraca je jednostavno pao na tlo. U logoru M. je bio sve do 14 prosinca (decembar) 1991. godine kada je izvršena razmjena. Za vrijeme boravka u M. 5 puta je vođen na ispitivanje i svaki put bi na putu od kontejnera do hangara dobijao dosta udaraca, ali nije mogao vidjeti ko ga je udarao. Jedino je od stražara koji su ih udarali zapamtio Š. L. i kuhara koji je najviše udarao D. M., a udarao ih je tijekom i nakon objeda. Kuhar je imao grupu za tući jer je u svojoj sedmodnevnoj smjeni izvodio ljude i tukao ih. Identitet Š. L. saznao je od obitelji T. jer se nakon izlaska iz M. raspitivao zašto je Š. L. bio toliko kivan na Konavljane pa je tada saznao da je Š. L. u Grudi polagao vozački ispit. Naveo je i to da se ne može izjasniti da li je Š. L. i njega udarao. Identičan iskaz je ovaj svjedok dao i u postupku vođenja HR istrage.

V.P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je kao pripadnik HR vojske zarobljen 09. listopada (oktobra) 1991. godine i doveden do logora M. kada je izudaran od strane policajca i čuvara koji su ih udarali čime su stigli, svašta su im govorili i vrijeđali. Prilikom odlaska od hangara do kontejnera gdje je vršeno ispitivanje bio bi udaran, a isto tako i nakon vraćanja sa ispitivanja. Ispitivao ga je oficir kapetan bojnog broda. Čitavo vrijeme dok je bio u logoru na ulazak stražara i policajaca u hangar i povik “slušaj vamo otvaram vrata” morali su se dizati, stati uz zid, okrenuti lice prema zidu sa rukama pozadi glave, a onda se stražari i policajci izivljavaju i udaraju nekoga od njih. Udarali su ih svi stražari i čuvari osim M. P., R. B. i još jednog kome se ne može sjetiti imena. U udaranju su se najviše isticali Bokser, L. i M. koji su ih vodili na ispitivanje i prilikom sprovođenja tukli pendrecima. I. kuhar se posebno izivljavao i udarao njih zarobljenike prije objeda i nakon objeda. Kuvar ih je tukao pendrekom kada su ih izvodili, a uvijek je izvodjeno 10 do 15 zarobljenika nakon objeda. Izvodio ih je čovjek koga na fotografiji prepoznaje kao osobu koja nešto piše i koji je u logoru nosio škorpion, a u baraku je dolazio u vrijeme kada se donosila hrana. (optuženi G.). Kuhar ih je tukao i to uglavnom ispod koljena po nogama, u predjelu genitalija i po leđima. Vođen je na ispitivanje, a ispitivao ga je oficir kapetan bojnog broda kome ne zna ime i prezime i imao je brkove a znao ga je maltretirati tako što bi napustio prostor u kome ga je ispitivao i ostavio ga je sat i po sa psom vučjakom koji ga je pazio. Pitao ga je da li će da ga udara on ili jedan stražar koga su zvali cetinjanin na što mu je odgovorio da mu je svejedno. To lice mu je reklo da poznaje Ž. V. koji je bio ginekolog u D. i koji je porodio obadvoje njegovo djece. U logoru je bio do 12. prosinca (decembra) 1991. godine kada je razmjenom otišao u Split. Na glavnom pretresu je pojasnio i to, da je nakon svakog obroka udarano najmanje dvanaest ljudi i to tako što bi posle završenog ručka poručnik korvete izvodio ljude i govorio je koga treba udarati. Š. L. ga je vodio na ispitivanje i sam se predstavio i rekao ime i prezime. Naveo je i to da neke činjenice nije saopštio prilikom prvog saslušanja jer nije smatrao da su toliko važne. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja HR istrage osim što je naveo da je zarobljen 10.10.1991. godine i sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji su udarani, što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije.

B. A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 05.10.1991. godine i to u svojstvu civila, premda mu je poznato da je u to vrijeme bio hrvatski branitelj jer je sudjelovao u organizaciji odbrane tog mjesta. Sa P. Đ. i I. M., prvo je odveden u K., a potom u M.. Boravkom u M.

nakon zarobljavanja vođen je na ispitivanje i postavljali su mu pitanja na koje nije imao odgovore, jer je tada bio redovni student i imao je 24 godine. Ispitivao ga je oficir u mornaričkoj uniformi koji mu se nije predstavio i prilikom ispitivanja nije udaran, a ispitivač ga je pitao u vezi plaćenika, kurda, filipinaca i gdje se nalazi ustaška vojska na šta nije znao odgovore jer istih nije ni bilo. Udaran je od strane stražara koji ga je vodio na ispitivanje. Svi ljudi koji su bili u M. su krili identitet, a ne sjeća se ni lika ispitivača koji ga je drugi put ispitivao, a ispitivač koji ga je prvi put ispitivao bio je visok, crn mušakarac sa visokim činom, a nakon što mu je pokazana fotografija br. 1. na istoj nije mogao nikoga prepoznati. Na zapisniku u postupku vođenja HR istrage naveo je i to da su ih čuvari tokom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja uvijek udarali puškom, nogom, pendrekom. Po njegovoj ocjeni najviše udaraca i najviše ozlijeđeni bili su I. K., M. Š. i D. K..

Ć.A., sin pokojnog M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je od strane Srpsko Crnogorske vojske uhićen 03. listopada (oktobra) 1991. godine kao civil, a skupa sa njim je bio njegov rođak A. Ć. sin pokojnog M. i skupa su odvezeni u logor M. gdje su prilikom ulaska u Hangar zadobijali udarce rukama i nogama od strane stražara i drugih rezervista, a 12. listopada (oktobra) je prvi put vođen na ispitivanje kod nekog oficira, ispitivan je dva ili tri puta i ispitivanje je trajalo oko sat i po i uglavnom ga je ispitivao vezano za njegovog sina L. koji je išao u policijsku školu u Zagrebu kada ga je ovaj pitao zašto sina nije poslao u školu u Sremsku Mitrovicu, ili Karlovce našto mu je odgovorio da on ima obavezu prema Šimunskoj cesti i državi kada je ovo lice izvadilo Škorpion, prislonio mu ga na čelo i rekao mu da mu je sin na ratištu i ako mu se sinu nešto dogodi da će naći njega i njegovog sina na što mu je on odgovorio »Kapetane vlast vam je u rukama možete raditi šta hoćete«. Sreo ga je još jedan put kada je išao u kontejner da preuzme paket i kada ga je ovaj pitao "kako je", na što mu je odgovorio da ne zna ni zašto je zarobljen, a ovo lice mu je odgovorilo da će brzo razmjenjena pa nakon što su mu pokazane fotografije sa sigurnošću je od 95% do 98% prepoznao je tu osobu na fotografiji br. 2 i br. 1 koja u centru fotografije sjedi i drži šalicu u ruci koja je na stolu. Dok je ispitivan u hangarima nisu mu ruke bile vezane niti ga je neko udarao prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja. U logoru je ostao sve do 12. prosinca (decembra) 1991. godine. Stražari bi ulazili u hangare i to noću najavljući svoj dolazak i to riječima »slušaj vamo otvaram vrata«, nakon čega bi stražari jer su oni morali skakati na noge i staviti ruke na potiljak glave i okrenuti se licem prema zidu udarali su neke od zarobljenika, a znali su da izvođe nekog od zarobljenika iz hangara da ga tamo dobro izmlate a zatim ih tako pretučene vrata u hangar. Najviše batina su dobili Z. B., N. U. i L., a od stražara koji su najviše bili okrutni prema njima zarobljenicima bio je Š. L. koji je pendrekom mlatio zarobljenike, udarao ih je šakama i čizmama posebno prilikom odvođenja u WC, a i on je imao ožiljak od čizme sa kojom ga je L. udario po desnoj nozi, a među stražarima je bilo i dobrih ljudi. Vidio je da Š. L. udara zarobljenika L.. Š. L. se sam predstavljao i svim zarobljenim licima koja su se prezivala L., govorio je da mu je otac kazao da zarobljenike L. udara i za njega. Na zapisniku od glavnog pretresa od 18.06.2013. godine je naveo i to da ga je Š. L. pendrekom udarao u predjelu leđa a udarao ga je u prilikama kada je izlazio vršiti nuždu. Udarao ga je i nogom i kunadkom. Sjeća se i G.I. koji je bio grub nijesu smjeli izaći vani jer ako izađu budu premlaćeni. Naveo je i to da je i u svim svojim izjavama ispričao šta se dešavalo kada je zarobljen ali da može da se desi da postoje neke razlike jer se nešto zaboravi a nečega se i prisjeti, što je i slučaj što u ranijim izjavama nije pomenuo G.I.. Identičan iskaz sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji su udarani svjedočio je i u postupku vođenja HR istrage, stim što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije. Među stražarima koji su bili naročito okrutni prema zarobljenicima je zapamtio Š. L..

K. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 03. listopada (oktobra) kao pripadnik HR vojske doveden u logor M. i dok su iskrcavani iz kamiona od strane neprijateljskih vojnika i stražara su udarani. U M. je bio sve do 12. prosinca (decembra) 1991. godine, a od strane stražara na ispitivanje u jedan kontejner vođen je 3 puta. Ispitivao ga je major koji je bio korektan tokom ispitivanja, ali je od stražara koji su ga vodili na ispitivanje i vraćali sa ispitivanja bio udaran i maltretiran. Oni koji

su se isticali u udaranju su bili I. kuhar koji je njega i zarobljenika V. jednom posle objeda izveo van hangara i ubio boga u njima, a jedan put ga je samog istukao, a u udaranju su se isticali i Š. L. koji je zarobljeniku L. rekao da mu je osramotio rod i da je rodom iz Banjana pitajući ga »kako je to mogao da uradi« i jedan B. čije prezime ne zna ali je bio nešto naivniji od ostalih pa je govorio svoje ime, a udarao je zarobljenike čija imena on ne zna, a njemu je u dva navrata podmetnuo nogu. I. kuhar ga je udarao čime je stigao čizmom, šakama, drvetom. Jedan mornarički poručnik se isticao u udaranju, a jednom prilikom je došao u hangar i donio jedan članak iz novina i pokazao mu je sliku gdje je pisalo da je ustaški koljač u okolini H.N. i tada je taj poručnik ubio boga u njemu. Taj isti poručnik je jednom nogama i šakama isprebijao jednog zarobljenika koji je sjedio. Kada mu je pokazana fotografija br. 1. naveo je da misli da je taj poručnik onaj koji piše sagnute glave i da nije siguran odnosno da ne može sa 100% sigurnošću reći da je to on. Sada posle toliko godina koliko je prošlo ne bi ga mogao prepoznati. Identičan iskaz ovaj svjedok je dao i u postupku vođenja HR istrage, sa nešto manje detalja jer mu tada nijesu pokazivane fotografije.

V. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 17 listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik HR vojske u Platu, a sutradan je odveden u logor M. skupa sa I. D., I.G., M. V., izvjesnim S. i dvojicom Barčeta, pa kada su došli u logor postrojili su ih uz jedan zid gdje su stavili ruke iznad glave pognutom glavom prema tlu, raširenih nogu, nakon čega su ih udarali nogama, pendrecima i šakama, a potom su odvedeni u jedan kontejner kojeg su kasnije zvali samicom gdje je proveo 7 dana, a odakle je vođen na ispitivanje gdje ga je ispitivao jedan kapetan. Ispitivan je vrlo kratko nakog čega su ga vratili u samicu dok ostali zarobljenici koji su bili skupa sa njim nakon ispitivanja nijesu vraćeni u samicu, a on je i narednih dana svaki dan vođen na ispitivanje i vraćan u samicu i uvijek ga je ispitivao isti kapetan I klase koji je bio u običnoj uniformi. Obično bi ga pitalo da li zna ko je zapovjednik, pitao ga je za minobacače, a isti je imao crne guste brkove i zvali su ga kapetan brko, a dva zadnja dana boravka u samici je bio vezan sa lisicama koje su vezali za neku metalnu šipku tako da je dva dana morao stajati sa podignutom lijevom rukom iznad sebe, a osmi dan nakon ispitivanja odveden je u hangar. U logoru je ostao sve do 12 prosinca (decembra) 1991. godine kada je razmijenjen. Jednog dana je govorio na televiziji CG, a protekom dva tri dana lice po nadimku Bokser ga je toliko izudarao da mu je bio izbacio gornji dio vilice. O. V. mu je udarcem vratio vilicu nazad. Dolazili su stražari, izvodili su ga iz hangara i stalno su ga udarali i to je trajalo svakog dana i to 7 dana uzastopno. U hangaru njega niko nije udarao i ako su stražari ulazili u hangar i na njihov povik »Slušaj vamo, otvaram vrata« svi su morali skočiti na noge okrenuti se prema zidu sa rukama na potiljku glave nakon čega su stražari udarali koga su htjeli. U udaranju su se najviše isticali »Bokser, I. kuhar i Š. L.« koji je udarao najviše jednog zarobljenika N. L. govoreći mu da to radi zbog toga što je on osramotio njegovo prezime, a njega nisu udarali ni kuhar ni L.. Tukao ga je jedan desetar ili razvodnik čije ni ime ni nadimak ne zna a tukao ga je uvijek kada bi ga prozvao ulaskom u baraku da izađe van i prilikom odvođenja iz kontejnera na ispitivanje. Prilikom pokazivanja fotografija kod istražnog sudije na fotografiji br. 2 prepoznao je osobu koja ga je ispitivala, dok je na glavnom pretresu kazao da na fotografiji br. 2. lice koje ga je ispitivalo samo liči na lice sa fotografije što je prilikom saslušanja kazao istražnom sudiji navodeći da prilikom ispitivanja nije bio fizički izmaltretiran, a za vrijeme ispitivanja sjedio je na stolici preko puta ispitivača, dok mu je lijeva ruka lisicama bila fiksirana za jednu željeznu stalažu. Identičan iskaz ovaj svjedok je dao i u postupka vođenja HR istrage, sa nešto manje detalja jer mu tada nijesu pokazivane fotografije.

B. N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.10.1991. godine skupa sa S. N., B. V., A. B. i P. B., a narednog dana je odveden u M., a u to vrijeme je bio u pričuvnom sastavu ZNG-a. Prilikom silaska sa kamiona kada su dovedeni u logor bili su vezani lisicama i izloženi udarcima kundacima od pušaka i čizama. U hangaru gdje je bio smješten na svaku glasnu naredbu stražara »otvaram vrata« morali su se dići na noge, staviti ruke na potiljak glave i licem se okrenuti prema zidu, a onda bi ih stražari koga su htjeli udarali pendrecima, kundacima ili nogama, a noću bi

iz hangara izvodili pojedine zarobljenike gdje bi ih isprebijali, a potom vraćali u hangar. Njega su noću izveli iz hangara jedan put i udarali ga kundacima i nogama ali ne zna ime stražara koji su ga udarali. Jednom je vođen na ispitivanje gdje ga je ispitivao jedan oficir i tokom ispitivanja nije bio vezan, a rekao mu je da ako ne bude govorio istinu da će propjevati stražarima koji su stajali iza njega. Ispitivanje je trajalo pola sata ili 45 minuta. Za vrijeme ispitivanja nisu pravljene pauze, a u prostoriju u kojoj je ispitivan bio je ispitivač i stražar koji ga je vodio na ispitivanje. Među stražarima je bio Š. L. koji ga je po povratku sa ispitivanja do hangara izudarao kundakom od puške i nogama u predjelu bubrega. On od ranije nije poznao L.Š., ali su ga neki zarobljenici poznavali i kazali mu da je on iz Sutorine i da je vozački ispit polagao u Grudi. Š. L. mu se i sam predstavio kada je ušao u baraku i kada se dvojici L. obratio sa riječima da su mu okaljali prezime, a nosio je plavu uniformu, bijeli kaiš i pušku sa preklopom. Opak prema zarobljenicima je bio i I. kuhar koji je za vrijeme dodjele hrane udarao zarobljenike, a od njih koje je tukao čuo je da ih je udarao nogama ili sa onim što bi mu se našlo u ruci. Njega nije udarao. Kada je zarobljen nije imao oružje i zbog toga je njegov lični utisak da je on manje tučen nego lica koja su imala oružje kada su zarobljena. Identičan iskaz ovaj svjedok je dao i u postupka vođenja HR istrage.

K. R., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 17.10.1991. godine u Cavtatu kao pripadnik HR vojske i istog dana odveden u M., a prilikom izlaska iz vozila čuo je naredbu »ubij ga, zakolji ga«, a nakon toga bi se začuo pucanj tako da je on bio u uvjerenju da ubijaju zarobljenike, a kako je prije njega iz vozila izveden njegov otac pomislio je da su mu oca ubili. Nakon što je izašao iz vozila vidio je da je formiran jedan kordon stražara i vojnika pa su njih dok su prolazili kroz taj kordon isti udarali rukama, nogama, puškama. Sjutradan po dolasku u logor on i otac su povedeni na ispitivanje kod jednog brkatog kapetana prve klase i tokom ispitivanja bio je vezan lisicom za jednu ruku pa je tokom ispitivanja negirao da je pripadnik HV-a. Kako je odbijao da prizna da je bio pripadnik HV-a ovaj kapetan je u više navrata prekidao ispitivanje i izlazio iz kontejnera desetak minuta, a za koje vrijeme su u kontejner ulazili stražari i tukli su ga, a prestali bi u trenutku povratka tog kapetana, a on bi normalno nastavljao ispitivanje. Naveo je i to da ne može tvrditi da je ovaj kapetan po njegovim vanjskim ozledama morao te ozlede i uočiti, a ne zna da li je ispitivač znao da su nakon njegovog izlaska ulazili stražari u kontejner ali da je za pretpostaviti da je znao. Kako je 6 do 7 dana proveo u samici posle više ispitivanja i nakon razgovora sa ocem koji razgovor mu je omogućio stražar P. i da bi bio ponovo sastavljen sa ocem priznao je da je pripadnik HV-a. Svaki put kada bi se u kontejner donosila hrana slijedila je porcija batina, a u M. je bio sve do 12.12.1991. godine kada se razmjenom vratio u Cavtat. Stražari i vojni policajci su ih često izvodili iz hangara, tamo bi ih isprebijali, a potom vraćali u hangar. Š. L. je bio jedan od tih stražara jer mi se on osobno predstavio govoreći im u smislu »sada ćete vidjeti šta će vam činiti Š. L.«. I. kuhar je bio izrazito nečovječan jer ih je za vrijeme objeda tukao jednom ogromnom metalnom kutlačom i to po tijelu, a njega je jedan put izudarao metalnom kutlačom. Nakon što su mu pokazane fotografije 1 i 2 sa stopostotnom sigurnošću je naveo da prepoznaje osobu koja je sama na fotografiji br. 2 i u centru na fotografiji br. 1. kao svog ispitivača. Čovjek koji ga je ispitivao nije ga nijedan put udario, ali ga je jednom prilikom pitao čime se bavi pa mu je odgovorio da voli sport i glazbu pa kada ga je pitao da li nešto i svira rekao mu je da svira saksofon, kada mu je ispitivač pojasnio da je i on u Cavtatu sa I. V. koji je sada pokojni svirao saksofon. Kada se jednom prilikom susreo sa I. opisao mu je lice koje ga je ispitivalo i on mu je rekao da je to T.Z.. Njegovog oca nije ispitivao isti ispitivač, a njegov ispitivač mu je nakon zadnjeg ispitivanja omogućio da se vrati i bude zajedno sa ocem što je njegova pretpostavka jer to ne može sa 100% sigurnošću potvrditi. Identičan iskaz sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji su udarani svjedočio je i u postupku vođenja HR istrage u kom postupku mu nisu pokazivane fotografije. Njega je najviše udarao i maltretirao I. kuhar.

V.J., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 12.12.1991. godine kao pripadnik 116 brigade HV-a gdje je i ranjen i odveden u bolnici u Trebinje gdje mu je pružena pomoć nakon

čega je odveden u logor u B. a posle 5-6 dana u logoru M.. Dolaskom u logor M. smješten je u Hangar u koji su ulazile uniformisane osobe i tukle ih. Tokom noći ulazili su stražari i oni su morali ustati i stati uza zid sa rukama podignutim na potiljak a nisu smjeli gledati nego ravno i u pod. Udarali su ih pesnicama i nogama. U premlaćivanju njega a i ostalih zarobljenika prednjačio je B. G. zv. »stari« koji se njemu predstavio i rekao mu jednom prilikom nakon što ga je isprebijao i čizmom mu izbio zube da će mu za to njegovi dati mirovinu. B. G. je jednom prilikom dobro isprebijao K.J., K.T. i M.J.. B. G. a je opisao kao čovječuljka srednje visine koji je nosio plavu mornaričku uniformu i čizme, automatsku pušku i pendrek. Po nečovječnosti se isticao jedan B., a njih dvojica u pijanom stanju tukli bi zarobljenike koji bi jaukali, a i naredjivali su im da pjevaju četničke pjesme. Njega je ispitivao jedan stariji čovjek-oficir a stražari su ga prilikom dovodjenja na ispitivanje i prilikom vraćanja u baraku tukli, dok ga ispred ispitivača nisu tukli a pred ispitivačem nije bio vezan, a pretpostavlja da ga je ispitivao G.. Sjeća se I. kuhara koji ga je jednom prilikom vodio na ispitivanje i nije ga udarao, a kada se vratio ostali zarobljenici su se čudili što i njega nije istukao jer su mu kazali da je zao i opasan kao i B. G. i da je on u grupi iz Cavtata koja je dovedena prije njih »davao degeneka«. Mjesec dana nakon dolaska u M. vidio je M. G. jer im se kako mu se čini on tako predstavio kada je ušao u baraku u kojoj su boravili i pitao ih kako su, pa nakon što mu je pokazana fotografija br. 1 kazao je da mu se čini da je to G. i pokazao je čovjeka koji sjedi i pije kafu prvi sa lijeve strane slike. Više puta je bio prisutan kada su između zarobljenika organizovani boks mečevi ali ne zna ko ih je organizovao ni između kojih zarobljenika se organizovalo, samo zna da su organizovani u hangaru.

M. J., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 22. ožuljka (marta) 1992. godine, kao pripadnik 116 brigade, a zatim odveden u logor B. gdje je bio do 25 svibnja (maja) 1992. godine kada je prebačen u logor M.. Prvog dana kada je doveden u logor M. po izlasku iz autobusa pa do hangara prošao je kroz špalir gdje je bio izudaran tako da se sledećih 17 dana nije mogao dići na noge. Specijalnost stražara je bila da izvode zarobljenike van hangara tamo ih udaraju, a potom vrata u hangar. Sjeća se da je jedne prilike kada je bio na utovaru jednog kamiona zbog iznemoglosti posrnuo kada mu je prišao jedan stražar i sa željeznom polugom udarao po ledja zbog čega je imao lomove rebara sa lijeve i desne strane, a što je kasnije utvrđeno nakon što je izašao iz logora i na snimcima u bolnicu u Splitu se vidjelo da su mu rebra zarasla nepravilno. Ne zna ko ga je od stražara udario jer mu lice nije mogao vidjeti. U logoru M. nikada nije ispitan. U logoru je po zlu glasu bio stražar B. čije lice nije vidio, ali je imao specifičan glas i bio je malog rasta i on ga je najviše tukao i to nogama i palicom. Godinu ipo dana prije današnjeg saslušanja pozivan je u policiju u Pločama gdje su mu pokazivane slike u crno bijeloj boji A 4 formata i na istima je prepoznao stražara B. za koga je kasnije saznao da se preziva G. a i koji se sam predstavljao, a istog je zadnjih nedelju dana pred razmjenu dva tri puta i vidio kako je izgledao, pa ga je i mogao prepoznati na fotografijama. Prepoznao je G. koga je znao od ranije kao i L. koga je gledao u M. i koji mu je jednom prilikom rekao da je služio vojsku u jednoj kasarni Masline pored Titograda. Čuo je i za nekog L. ali ga on nije zapamtio po nekom velikom zlu. Dva dana prije odlaska iz logora vidio je M. G. koga je od ranije poznavao, a jednom prilikom mu je on prišao i rekao mu da se strpi da će biti razmjena i M. je vidio tog dana kada je napustio logor a to je bio 13. kolovoz (avgust) 1992. godine. Sa nešto manje detalja vezano na sam način na koji ga je B. udarao svjedočio je i u postupku vodjenja HR istrage.

B. B., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.01.1992. godine i to kao civil i odveden u logor M. gdje je bio mjesec i po dana nakon čega je prebačen u logoru B. gdje je takodje boravio mjesec i po dana, a potom vraćen u M. gdje je boravio još tri mjeseca. Prilikom dolaska u M. zadobio je udarac u glavu od koga je pao u nesvijest, a udarilo ga je lice po nadimku M.. Više puta je vodjen na ispitivanje i tokom ispitivanja nije bilo turture, ali je zato maltretiran prilikom odvodjenja i dovodjenja na ispitivanje. Čuo je da u logoru čovjek sa kojim može razgovarati pa je tražio preko stražara da ga primi G. što je ovaj i učinio i tom prilikom ga je zamolio da premjesti stražara L. pa je on i uslišio njegovu molbu. Po nečovječnom postupanju u logoru posebno se isticao B. G. i tukao ga

je čizmama po svim djelovima tijela šakama i čim bi stigao, a u dvojci u kojoj je bio zatočen znao je uzeti automat i pucati u strop, dok su bili unutra. Jedno veče je došlo desetak stražara skupa sa B.G. koji im je rekao da ako Njemačka izgubi u fudbalskoj utakmici da će biti počašćeni pa im je naredio da izadju iz hangara u jedan sat posle pola noći pa ih je tjerao da kleče, da beru groždje i čupaju travu, udario ga je po leđima od kog udarca je posrnuo i na bodljikavu žicu koja je bila ispred njega posjekao se kod oka, a potom je B. ušao u baraku i pisao razne skraćenice kao što su HOS da bi nakon toga komentarisao u smislu da i to tu oni pišu. Ostale zarobljenike su uveli u baraku, a G. i L. su njemu i B. S. naredili da ostanu van morali su kleknuti, a onda su obojica udarala i njega i B.S. i to tako što je dobio 5 udaraca kaišem kome je bila svezana petlja, a S. je dobio 3 udarca, pa kada je došao i to vidio stražar P. kazao im je da se to više ne ponovi, čak je udario i B. G.. Najgore mu je bilo kada je jednog dana G.B. doveo sinčića i tom prilikom mu je rekao da ga je doveo jer »interesuje malog kako ustaše izgledaju«. Od stražara P. čuo je da M. G. naredjuje koga treba smekšati par dana prije ispitivanja. Takodje je od stražara saznao da G. naredjuje kada da se tuče i kada da se ne tuče, a jedan od logoraša S. R. bivši policajac iz D.a saradjivao je sa G., pa je jedno veče na prstima imao sakriven mikrofoni i razgovarao sa zarobljenicima, a G. je van slušao razgovor. Na kartonu Crvenog krsta skupa sa zarobljenicima Ž. Č., J. P. i dva brata M. i Đ. M. napisao je na jednoj strani koji su stražari dobri, a koji su loši. Pušten je 02 ili 03.07.1992. godine tako što je njih petnaestak i ako nije bila razmjena autobusom odvezeno do Cavtata, a potom brodom u D.. U postupku vođenja HR istrage je naveo, da je od stražara čuo da M. G. naredjuje koga treba smekšati par dana prije ispitivanja, a to je saznao od M. P. koji mu je rekao da G. određuje koga treba tući, a koga ne. U vremenu od mjesec dana 10 do 15 puta je izvodjen van, gdje su ga tukli. Na karton Crvenog krsta napisao je imena stražara koji su prema njima bili dobri a i onih koji su se surovo ponašali, a vodja im je bio B. G..

Š. N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine i to kao civil i odveden u M.. Prilikom sprovođenja do logora tako je isprebijan da je dolaskom u logor bio u tako lošem stanju da nije mogao stajati na nogama. Kada se malo oporavio vođen je na ispitivanje. Š. L. koga je od ranije poznavao jer je od njega kupovao voće i povrće njega nije tukao, ali je tukao druge zarobljenike, a sjeća se da se izživljavao nad M. F. i sada pokojnim P. Đ.. M. F. su L. i još jedan stražar toliko tukli i cipelarili da je mislio da će ga ubiti, a P.Đ. je jednom na vratima hangara udario kundakom od kalašnikova u predjelu bubrega da je ovaj odmah pao na pod. Ispitivač koji ga je ispitivao je bio jako korektan i sa njim je popuštao 5-6 cigareta. U logoru M. njega niko nije tukao. Iz logora je pušten 24.10.1991. godine. Hrana u logoru je bila tako loša da je za 15 dana smršao 12 kg. U postupku vođenja HR istrage je naveo da njega u logoru nisu tukli, a da su druge zarobljenike tukli i to veoma jako. Od ranije je poznavao Š. L. koji njega nije tukao, ali se izživljavao nad drugim zarobljenicima, koje je tukao u raznim prilikama u baraci i van barake i prilikom vođenja. Jednom prilikom je vidio kako je udario M. F.. Tako ga je udario nogama da je mislio da se M. nikada neće dignuti.

L. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen u Zatonu 12.11.1991. godine kao pripadnik ZNG-a skupa sa Đ. V., A. Đ., S. B. i Ž. B. i odveden u logor M.. Dolaskom u logor i izlaskom iz kampanjole neko od vojnika ga je udario čizmom u predjelu čela od čega je pao na tlo, a potom je zadobio udarac u predjelu genitalija tako da nije znao za sebe i čuo je kako neko podvikuje »zgazi ga«. Sjutradan je vođen na ispitivanje kod kapetana koji je bio krupan čovjek jače gradje i koji ga je pitao šta su vam to uradili i prilikom ispitivanja nije ih ni maltretirao ni tukao. Na fotografijama koje su mu pokazivane je prepoznao kao ispitivača R. G.. Tokom boravka u M. do 12.12.1991. godine kao i ostali zarobljenici bio je svakodnevno izložen udarcima nogama, šakama, palicom i sl. Posebno se sjeća I. kuhara ili I. M. čiji identitet je saznao od B. Č., a čija je specijalnost u vrijeme objeda bila da ko mu prvi pridje da ga udari velikom vojnom metalnom kutlačom. Metalnom kutlačom njega nije udarao. S njima je bio i zarobljenik S. Š. koji je bio špijun i zaposlenima u M. je prenosio sve što oni rade. Na glavnom pretresu od 17.06.2009. godine je naveo da je njega I. kuhar jedan put udario

kutlačom, pa je pojašnjavajući razlike u svom iskazu naveo da je prilikom saslušanja u istrazi u afektu rekao da ga I. kuhar nije udarao i ako ga je jedan put udario kutlačom. U postupku vođenja HR istrage naveo je da je specijalnost I. kuhara bila da njih zarobljenike udara kutlačom u ruci, a opisao ga je kao visokog, jakog, krupnog čovjeka od preko 120 kg. Ne zna imena ostalih osoba koje su ga tukle i maltretirale.

P. L., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je nakon zarobljavanja odveden u M.. U hangare su ulazila lica u vojnim odorama i tukla ih. A pojedine bi izvodili ispred hangara i premlačivali ih. Više puta je ispitivan. Ispitivao ga je oficir ili možda kapetan koji mu je rekao tačnije pokazao osobnu kartu da je iz V.a i da je hrvat, a tokom ispitivanja sat vremena ga je ostavio samog u prostoriji u kojoj je ispitivan sa vezanom rukom lisicama i podignutom u zrak što je bilo sračunato na psihički pritisak da nešto kaže. Osobama koje su ga tukle nije vidio lice tako da bih ih mogao prepoznati po glasu, a ne zna njihova imena. Znam samo iz razgovora sa ostalim zarobljenicima L. koji je sa njim bio u baraci jednom prilikom izveo je stražar L. čuo je jauke i po tome je zaključio da je udaran. I u postupku vođenja HR istrage naveo je da je od svih osoba koje su ih tukle zapamtio prezime L. jer je isti jednog dana došao u baraku i pitao je ko je od njih L.. Javio se jedan mladić iz Kupara. L. ga je izveo van i tamo ga izudarao što se vidjelo na L. kada se vratio u baraku, a čuli su se i jauci. Naveo je i to da kada je vođen od kontejnera do barake na ispitivanje da ga je tu najviše udarao stražar "I. kuhar".

S.Ž., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 03.10.1991. godine kao pričuvni policajac u Konavlima i odveden 12.10.1991. godine u M. gdje je bio sve do 27.12.1991. godine. Prvih 20 dana provedenih u logoru je bilo gadno, a kasnije za njega nije bilo batina, a gadno je bilo slušati tuđe jauke pogotovo ljudi koje poznaje. Prvi put je vođen na ispitivanje kod ispitivača koji je bio visok brkati muškarac srednje dobi, da mu ne zna ime i ako mu je po opisu kada je saslušavan u policiji rečeno da bi to mogao biti M. G.. Do dolaska u kontejner na ispitivanje vojni policajci koji su ga dovodili su ga tukli kao i prilikom povratka u baraku i na licu je imao vidljive ozlede, ali ispitivač na njih nije reagovao. Pamti I. kuhara koji je tukao zarobljenike, a udarao je i njega po rukama, nogama, pendrekom i kutlačom kojom je vadio hranu. Zapamtio je i stražara Š. L. koji ga je tukao i često u baraku dolazio u društvu ljudi koji su ulazili u barake izvodili ih iz barake i tukli ih ili bi ih pak tukli u baraci. Na fotografiji br. 1 kao osobu koja nešto drži u ruci i piše zapamtio je kao zapovjednika smjene straže koji su se mijenjali svakih 7 dana, a koji je u početku bio jako loš, a nakon dolaska Medjunarodnog crvenog krsta se promijenio. Taj zapovjednik straže koji je bio jak i crni čovjek sa brkovima i zvao se I. jednom ga je izudarao nogama i njega i B.Z. jer mu jedan od stražara kazao da su njih dvojica razgovarali, a kasnije je taj isti zapovjednik straže odredio da dijeli hranu i bio je dosta bolji prema njemu čak je i zabranjivao drugima da ga udaraju. Lice koje po njemu bio zapovjednik logora često je dolazio u obilazak u civilu, a nosio je kožnu pilotsku jaknu i imao je tada između 30 i 40 godina. Kada je drugi put vođen na ispitivanje ispitivao ga je drugi oficir koji je bio jako pristojan. I. kuhar koji se preziva M. mu se lično predstavio i rekao je da ako neko treba da ga traži da ga može naći u restoranu »Fjord« u K.u. Svo vrijeme nakon otpuštanja iz M.a potiskivao je to što mu se dešavalo u M. i kada se sretne sa nekim od zarobljenika samo se pozdrave i ne razgovaraju o dešavanju u M.. Kvalitet hrane u početku je bio jako loš jer su za doručak dobijali paštetu ili konzervu ribe koju su morali dijeliti na pola. Hranu je dijelio tako što bi sa porcijama došao do kuvara gdje bi kuvar sipao hranu, a on odnosio zatvorenicima, nakon čega bi pokupio porcije i iznio ih van i tada bi ga I. M. udarao kutlačom u čemu ga je sprečavao zapovjednik straže I. govoreći mu da ga ne udara. Prilikom dolaska u M. nisu im saopštena nikakva prava. Vidio je da I. kuhar udara P. kao i jednog starijeg čovjeka koji je imao nadimak D.. Na zapisniku o glavnom pretresu od 07.05.2013. godine je naveo i to da jednom prilikom kad je vođen u wc da je zadobio udarac ali da ne može sa sigurnošću da tvrdi da li ga je tom prilikom udario vojni policajac ili M.I.. I. G. ga je jednom prilikom izudarao zato što je razgovarao sa B.Z.. Š. L. u M. ga nije tukao. Naveo je i to kada je saslušavan pred Županijskim

sudom u D. 2008. godine da je naveo da ga je tukao stražar Š. L. ali je ustvari bio zamijenio njegovo ime jer ga je tukao I. M.. Inače zaboravlja imena a nakon što je I. M. uhapšen u razgovoru sa rođakom je saznao da ga je to lice ustvari tuklo. Pojasnio je i to da je tačno ono što je izjavio na glavnom pretresu 19.06.2009. godine da mu se I. M. lično predstavio i rekao mu da ga može naći u restoranu Fjord u K.u ali kako je zaboravan jer je već 3 godine pod jakim dejstvom tableta a kako je prošlo i dosta vremena nije ni čudo što je detalje zaboravio. Događaja se bolje sjećao kada je saslušan u D. 1994. godine mada je tada kratko ispitivan nekih 10 minuta i rečeno mu je da će kasnije biti detaljno ispitivan. U postupku vođenja HR istrage naveo je da ga ispitivač za koga su mu u policiji rekli da je M. G. nije tukao, ali da su ga stražari i vojni policajci tukli dok su ga vodili na ispitivanje. Okrutan je bio jedan kuvar koji je za sebe govorio da je I.. Katkad ih je udarao i stražar koji se zvao Š. i koji je više prijavljivao nego udarao.

P. P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 02. ili 03. 11.1991. godine kao civil sa još 7 mještana u privatnoj kući u M. i odveden u M.. Po dolasku u logor izvršen je pretres njihove odjeće i sve im je oduzeto. U logoru je doživio više psihičko maltretiranje nego fizičko. Jedan put je vođen na ispitivanje a ispitivao ga je kapetan po činu, čiji identitet ne zna. Ispitivanje je trajalo 15 do 20 minuta. Ne zna imena i prezimena tih stražara koji su udarali zarobljenike. I u postupku vođenja HR istrage dao je identičan iskaz.

R. P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.10.1991. godine i to kao civil skupa sa R. L. i M. A.. Kod sebe je imao radio stanicu Mjesne zajednice kada je uхваćen. Za vrijeme boravka u M. udaran je samo jedan put kada je vođen na ispitivanje. Oficir koji ga je ispitivao, je imao između 45 i 50 godina debeljuškast sa brčićima i kome ime nije zapamtio. Od strane stražara udaran je pendrecima, ali ne zna ko ga je udarao i to kad je vođen na ispitivanje u drugom navratu. Povlašćeni status kao i on, zbog bolesti, imali su 10 do 15 zarobljenika, a među njima M. S., M., M. D.. Sjeća se da je jednog zarobljenika M. udarao I. kuhar i to rukama. Pojasnio je i to da se Š. L. sam predstavio kapetanu L. koji je bio zarobljenik i lično je vidio kako taj Š. L. udara zarobljenika L. u hangaru. Nije vidio da ostale zarobljenike udara I. kuhar, ali čuje udarce i čuje kada ljudi ječe. I u postupku vođenja HR istrage naveo je i to da je u udaranju zarobljenika najviše zapamtio I. kuhara koji bi znao ljudima podijeliti hranu, a onda kada tu hranu pojedu prozivao bi ih i izvodio iz hangara i tamo se nad njima izživljavao udarajući ih. Š. L. je naročito udarao zarobljenika L. govoreći mu da mu je okaljao prezime.

Š. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 16. 10.1991. godine kao pripadnik HR vojske u Cavtatu. Skupa sa njim istog dana sa njim zarobljen je I. K.. Dolaskom u M. on i I. K. prošli su kroz špalir uniformisane vojske koji su ih udarali, a nakon toga su smješteni u kontejner. Dva, tri puta je vođen na ispitivanje kod oficira, a prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja udaran je od strane stražara kundacima od puške, čizmama i šakama. U kontejneru im je bio pakao od života ali njegov život je spasio M. P.. Stražari bi svaki ulazak u hangar glasno najavljivali, zarobljenici bi morali skakati na noge, okrenuti se licem prema zidu, a onda bi ih stražari udarali. Često su pojedine zarobljenike izvodili van hangara i onda su ih tamo dobro izudarali, i sam je više puta izvodjen iz hangara i tamo bio pretučen kundacima od pušaka, palicama, nogama. U tom udaranju najviše je zapamtio I. kuhara i I. G.. Naveo je i to da kada je dobio poziv od strane suda dugo je razmišljao da li će da dodje, a želio je doći da bi na taj način zatvorio jednu stranicu u svom životu. Kada bi se sa nekim od logoraša susreo rijetko su razgovarali o boravku u M. jer je htio potisnuti emocije, koje se uvijek pojavljuju kao i danas. Ispitalo ga je lice koje je bilo u mornaričkoj uniformi. Pojasnio je da je vidio nakon što je jedanput izveden iz hangara I. kuhara i I. G., a ne zna dali su ga i tom prilikom udarali. U postupku vođenja HR istrage ovaj svjedok je dao identičan iskaz.

H.R., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 21.10.1991. godine kao pripadnik pričuvnog sastava specijalne policije odakle je odveden u B., a potom u M.. Prilikom dolaska u M.

prošao je kroz špalir u kome su zadobijali udarce kundacima od puške, čizmama, nogama, raznim štapovima nakon čega je smješten u baraku gdje na riječi »otvaram vrata« mora ustati staviti ruke na zatiljak i gledati u pod, nakon čega bi stražari ulazili i udarali ih. Jednom takvom prilikom su od zadobijenih udaraca u nesvjest pali M.K. i Đ. M.. Stražar B. G. im je tu noć rekao »ko preživi ovu večer biće sutra bog«. B. G. mu se osobno predstavio i znao im je govoriti »ili ću ja umrijeti ovdje ili vi«. Opisao je B. G. da je bio visine između 1,70 cm i 1,75 cm imao je smeđu kosu koju je češljao na stranu, pendrek je imao vazda u ruci. Sjutradan su ih razmjestili u četiri grupe i to su uradili po sopstvenom nahođenju a ne po tome gdje je neko pripadao i to u »mupovce«, »zenge«, »kosovce« i »zelene beretke«. Dolaskom hrane dolazile bi i batine. Imali su na raspolaganju 5 minuta da pojedu obrok, a prethodno bi dobili koji pendrek po leđima. Tjerali su ih da pjevaju pjesme »od topole pa do ravne gore, hej sloveni i sl.«. Zarobljenik K. koji je bio ranjen pri svakom ulasku stražara B. G. dobio bi udarac u ranjenu nogu. B. G. je udarao B. B. kome je zbog bolesti bila opala kosa. Svaki izlazak na WC dobijali bi batine, tako da su trpjeli koliko su mogli da ne izlaze. Stražari su izmišljali razne igre, organizovali su boks mečeve, odvođeni su na lažna strijeljanja tako što bi izveli zarobljenika, onda bi se čuo rafal, a potom bi izvodili drugog. G. M. nikada nije vidio ali je saznao da je on glavni u logoru, a što su mu prethodno kada je došao u logor rekli zarobljenici Č. Ž. i R. S.. Nakon posjeta Međunarodnog crvenog križa gdje su se žalili i pokazivali modrice, stanje bi se pogoršalo tako da je bio uvjeren da su zapovjednici među kojima je bio G. bili upoznati šta se sa njima dešava. Kako čovjek u životu pamti najljepše i najteže trenutke, dobro je zapamtio batine koje je dobio od B. G. i R. jer su mu se ta dva imena urezala. I u postupku vođenja HR istrage je naveo da je postupanje u M. prema zarobljenicima bilo surovo. Svaki ulazak stražara u prostorije značio je batine, najviše su ih tukli pendrecima i nogama. Stražari bi u pripitom stanju uveče ulazili i nekontrolisano ih tukli, pucali iznad njihovih glava i tjerali ih da pjevaju četničke pjesme.

Č. A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 23.10.1991. godine, kao vozač Hitne pomoći. Prvo je odveden u K., a potom u M.. U M. gdje je bio sve do 22.12.1991. godine ili pak 12.12.1991. godine. Dva puta je vođen na ispitivanje ispitivao ga je isti ispitivač koji je bio kapetan I klase koji mu je obećao da ga više neće tući i zaista ga i nijesu tukli. Kada je zarobljenicima opisao izgled lica koje ga je tuklo rekli su mu da je to I. kuhar, a dali je to bio on ne zna. Dolaskom u M. smješten je u kontejner i tada ga je jedan vojnik udario sa ledja, zbog čega je pao na tlo. Dva puta je iz kontejnera vođen na ispitivanje. Tokom ispitivanja nije udaran, ali je pravljena pauza u ispitivanju, za koje vrijeme bi ga stražari udarali govoreći mu da se slabo sjeća. 12 dana je proveo u kontejneru samici, a potom je odveden u hangar. Na povik "slušaj vamo, otvaram vrata" morali su ustati na noge, staviti ruke poviše glave, a lice okrenuti prema zidu. Po udaranju je zapamtio I. kuhara koji ga je za vrijeme ispitivanja, dok se nalazio van kontejnera sa podignutim rukama pozadi glave tako udario da je od tog udarca pao u potok koji tuda teče. Kako je mislio da iz M.a neće izaći živ to nije pamtio imena stražara i zapovjednika logora. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja HR istrage.

G. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 17.10.1991. godine u Platu i to kao pričuvni policajac, nakon čega je odveden u K., a potom u M.. U M. je tri puta vođen na ispitivanje gdje ga je ispitivao I. G., visok čovjek crn sa gustim brkovima koji bi ulazio u hangar sa škorpionom nakon podjele hrane i koji ga je pitao kada je pobjegao iz JNA i za izvjesnog L. G. koji je bio poginuo na Zvezkoviću. Izudaran je od strane stražara po nadimku "blek mau mau". Na svaki ulazak stražara i glas "slušaj vamo otvaram vrata", morali su skočiti na noge, okrenuti se prema zidu i držati ruke na potiljku, a stražari bi ih udarali. Stražari su izvodili zarobljenike iz hangara i tamo ih udarali. Njega su izvodili 5-6 puta. Kada mu je pokazana fotografija br. 1. prepoznao je I. G. za koga je naveo da je po tome što su ga drugi dozivali imenom saznao da se zove I., a da je za prezime saznao nakon izlaska iz M.a. Gotovo svaki dan neko od zarobljenika je udaran bilo u hangaru, bilo van hangara, a stražari bi nekada i izvodili zarobljenike van hangara gdje bi ih udarali. To su njemu uradili pet ili šest puta. Najviše udaraca je zadobio od I. kuhara M. koji ga je udarao kutlačom i više

ga je prebio nego čovjek koji ga je zarobio, a njegovo prezime je saznao gledajući emisiju »Latinica« u kojoj je gostovao M. pa kada ga je vidio, toliko se iznervirao da je zamalo slomio televizor. Sjeća se M. G. tog dana kada je davao izjavu za televiziju da je stajao iza kamera i rukom mu davao znak šta mora govoriti. M. G. je opisao kao čovjeka visine 172 ili 174 cm sa brkovima i SNB uniformom i jačim činom, a kada mu je pokazana fotografija br. 1. sa sigurnošću od 99,9% prepoznao je G. kao lice koje sjedi u sredini slike i pije kafu, a koje lice na fotografiji je ustvari T.Z.. Od ostalih zarobljenika je saznao da je zarobljenike udarao i Š. L. ali on nikada nije vidio da Š. L. nekoga udara. Sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji su udarani, svjedočio je u postupku HR istrage, stim što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije.

L. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 18.10.1991. godine kao pripadnik Zbora narodne garde. Prilikom dolaska u M. polomljena su mu dva zuba, udaran je, nazivali su ih zengama, ustašama, crnokošuljašima, da je vodjen na ispitivanje, ali da se ne sjeća ko ga je vodio na ispitivanje i kako je izgledao ispitivač. Od ranije nije poznao L.Š.. Naveo je i to da i danas ima psihičkih problema zbog boravka u M.. U postupku vodjenja HR istrage je naveo, da je zarobljen kao civil. Nakon odvođenja u K. odveden je u M.. Š. L. zna od ranije kao pripadnika vojne policije i isti je tukao zarobljenike dok ih je vodio i vraćao sa ispitivanja. Za vrijeme boravka u logoru su tučeni bez povoda. Vodjen je na ispitivanje i svaki put je udaran od strane kapetana. U M. je bio do 12.12.1991. godine. Za vrijeme boravka u M. pesnicom su mu izvadjena dva zuba. Pojašnjavajući razliku u svom iskazu vezano za Š. L., naveo je da se u logoru pričalo da on udara zarobljenike, da on to nikada nije vidio i da se ne može sjetiti zbog čega je ranije dao takav iskaz, osim zbog toga što je bio u teškom psihičkom stanju, jer se i sada trese kada se pomene M.. Zbog takvog zdrastvenog stanja, kada je prvi put saslušan naveo je da je zarobljen kao civil, i ako je zarobljen kao pripadnik Zbora narodne garde.

M. G., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 16.10.1991. godine u Cavtatu, a da je u M. doveden sa kompletnim Kriznim štabom Cavtata kome je i pripadao i to 15.11.1991. godine. Nakon što je doveden u M. smješten je u jedan metalni kontejner do jutra na koji kontejner je bacano kamenje. Sjutradan je prebačen u baraku br. 3. Tri dana zaredom je vodjen na ispitivanje. Put do kontejnera gdje je vodjen na ispitivanje je bio paklen, jer je morao da stavi ruke iznad glave toliko da bi udarao koljenima o bradu kada bi zakoračio, a stražar koji ga je vodio bi ga udarao palicom po glavi i leđjima. Ispitivao ga je jedan stariji gospodin koji ga je pitao gdje je bio, šta je radio što je trajalo sve do sumraka, nakon čega je vraćen u isti hangar i drugog i trećeg dana se sve ponovilo samo što je trećeg dana vraćen u baraku br. 1. Stražara koji ga je vodio na ispitivanje zvali su banjalućanin jer je iz Banja Luke. Ispitivač ga nije fizički maltretirao, ali bi znao izvaditi pištolj iza pojasa staviti ga na sto i tražiti od njega da mu odgovori na pitanja, a ako mu se ne bi svidjeli odgovori znao je biti vulgaran ali ga nikada nije udario. Svaki ulazak stražara u hangar bio je praćen sa riječima »otvaram vrata« oni bi se morali ustati, staviti ruke na potiljak, okrenuti se prema zidu, a ako bi neko od stražara bio raspoložen dozvoljavali bi im da se šetaju po baraci u krug i tako je mogao napraviti 32 koraka. Jednom ga je na ispitivanje vodio Š. L. čiji idetit je saznao jer je ovaj imao običaj da se predstavlja i da kaže da je iz Sutorine. Dok ga je Š. L. vodio na ispitivanje udario ga je pendrekom po leđjima ali to se moglo podnijeti. U hangaru je bio smrad i prljavština, jedna kanta za mokrenje pored koje su ležali drugi zarobljenici, kupanja nije bilo, a bilo mu je užasno hladno, tako da je kasnije dobio šinjel. Hrana je bila sve samo ne hrana, a po dolasku Crvenog križa dobijali su kruh hladan kao led pa pretpostavlja da su ga držali u frižideru. Razmijenjen je 12.12.1992. godine. Sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji je udaran svjedočio i u postupku vodjenja HR istrage, pojašnjavajući da kada je prvi put saslušan, da je bilo ratno stanje i da nije mislio da može doći do situacije da se tim ljudima sudi.

L. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je u periodu od 01.11.1991. godine pa do 19.11.1991. godine bio u rezervnom sastavu Zbora narodne garde i bio u okruženju u Orašcu kada je

od strane Predsjednika Mjesne zajednice obavješten da se 19.11.1991. godine javi na razgovor kod zapovjednika pa su pošli do baraka Vrtova sunca, nakon čega su povedeni u Zatam Mali, zatim preko brda do mjesta Ravna do Osojnika, potom do Brgata, Kupara, K.a a potom M.a. Izlaskom iz kamiona vidio je formiran špalir, a jedno lice je stajalo sa nožem i kidalo je špag sa kojim su bili svezani nakon čega su lica iz špalira ih udarala nogama, rukama, kundacima sve do kontejnera. U kontejner je ulazio čovjek u mornaričkoj uniformi jak, visok sa brcima i udario ih je nogama a udario mu je i sina, a ovo lice je u hangar često ulazilo 4 do 5 puta nedeljno a dešavalo se da udje i tri puta u toku dana. Nakon što mu je pokazana fotografija br. 1. objasnio je da mu se čini da lice koje ih je u kontejner udaralo na fotografiji stoji i piše. Znalo se pucati sa mitraljezom pa su oni između sebe komentarisali da će ih ubiti pa je jednom prilikom legao na sina da bi ga zaštitio. Lica su izvođena na ispitivanje nakon čega bi se čuli jauci, a kada je on izveden na ispitivanje dobio je udarce pendrekom po leđima tako da je pao u kanal. Ispitivao ga je G. a sprovodilo ga je lice manje od njega i tom prilikom ga je udaralo. Kada se vratio sa ispitivanja i ušao u hangar došlo je lice koje se nalazilo na platou ispred hangara i pitalo »ko je ovdje L.« a kada su se on i sin javili Š. L. koji im se lično predstavio je uzeo pušku i rekao »vi ste meni pleme osramotili i htio je na njih pucati, ali su ga drugi vojnici zgrabili i zatvorili baraku u kojoj su oni bili smješteni. Razmijenjen je 12.12.1991. godine a cijelo vrijeme je sin bio sa njim. I sin mu je vođen na ispitivanje, a jednom je išao da preuzme paket koji mu je poslat, a bolje bi bilo da nije išao da ga preuzme jer mu je po povratku sin rekao da je dobio batine a bio je sav modar. Kuvar koji je donosio hranu u jednoj manjerci sipao bi hranu u porcije, a hranu je dijelio jedan mlađi zarobljenik. Sin mu je jedan put prao porcije od hrane a bilo je jako hladno tako da su mu ruke od hladnoće bile pomodrole. Bilo je maltretiranja i prilikom dodjele hrane ali ne zna lice koje ih je maltretiralo. Stražari su ulazili u hangare i tukli ih ali nije smio pogledati ko ih udara. Pamti i dobrog stražara M. u čijoj smjeni su vrata bila otvorena mogli su piti vode i ići na WC.

I. S., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 16.10.1991. godine na Platou Duboka Ljuta poviše mosta sa ručnim bacačem skupa sa trojicom kolega G. Č., N. M. i Š., a kao dobrovoljac pri teritorijalnoj odbrani. Dolaskom u M. udarani su sa pendrecima, a on je dva puta udaren glavom o zid zbog čega je pao. Smješteni su u jedan limeni kontejner na koji je bacano kamenje a ulaskom u kontejner, skinuli su ih gole prebili ih, a u kontejneru su prenoćili. Prije nego što je poveden u kontejner vođen je na ispitivanje, a sutra ujutru je smješten u baraku br. 1. Na putu od kontejnera do barake je dobio batine. Major koji ga je ispitivao pitao je šta je radio sa bacačem, koliko u D. ima naoružanja, ustaša, zenga, plaćenika. Po noći je njih dvadesetak znalo da udje u baraku da pita »ko je taj što je bio sa mitraljezom i bacačem nakon čega su ga udarali. Na riječi »otvaram vrata« morali bi ustati, staviti ruke na potiljak, okrenuti se prema zidu i jednom takvom prilikom u baraku je ušao Š. L. i rekao »ja sam Š. L.« i isti je tada prebio Z.B.. Z. B. mu je i rekao da ga je prebio kuhar. Š. L. ga je udario dva puta dok je išao na WC za veliku nuždu tako da je izbjegavao više i da ide.

P. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je doveden u M. vezan skupa sa M. P., a smješten je u baraku br.1. u kojoj se tu veče nalazilo 135-oro. Prilikom dolaska u M. nisu mu saopštena nikakva prava. Zarobljenici su sjedjeli uza zid, a vidio je kako se jedno lice zalijeće čizmom i udara jednog zarobljenika u leđa. U baraci je prepoznao prijatelja M.B. koji mu je rekao »nije lako ali izdržaćemo«, a nije mu bilo lako kada vidi da mu biju sina od 14 godina. Prilikom ulaska u hangare na poziv stražara i riječi »otvaram vrata« morali su ustati i staviti ruke na potiljak. U jutarnjim satima je poveden na ispitivanje, a ispitivao ga je G. vojno lice iz Kupara, a do kontejnera ga je vodilo lice koje je bilo crveno u licu, ne mnogo visoko, rezervista u mornaričkoj uniformi i isto mu je reklo »ubiću te ako ne budeš govorio istinu, ja ću slušati šta ti govoriš«. Ispitivač ga je ispitivao na okolnosti kako je zarobljen i šta je ponaosob radio svaki dan prije zarobljavanja. Sa ispitivačem nije imao nikakvih problema. 16.11.1991. godine u M. je dobio prve batine i to kada je nekom od zarobljenika ispala kašika pa je u baraku ušao vodnik i rekao im »sad ću vas izvoditi jednog po jednog« pa je između ostalih izveo S. N., Ž. I., J. V., njega i udario ih je pendrekom po ramenima i

šakom u rebra. 20.11.1991. godine ponovo je vodjen na ispitivanje i vodio ga je stražar zv. M. koji ga je prilikom odvođenja na ispitivanje udario najmanje 200 do 300 puta pendrekom po nogama, a pred sam ulazak u kontejner gdje je ispitivan naišlo je lice krupnije gradje u mornaričkoj uniformi i udarilo ga je nogom po debelom mesu koliko je god imao snage. Nakon posjete Međunarodnog crvenog krsta kome su se žalili na uslove u baraku je ušao bokser P. i počeo ih udarati. Taj isti bokser je Z. B. sasuo zube jer ga je udario u predjelu vilice jer je to vidio dok je vodjen na ispitivanje. L.P., V. O. i V. I. koji su davali izjavu za televiziju su nakon izjave izudarani od strane lica koje je njega udarilo u debelo meso a na način što je svakog od njih pojedinačno izvodio i udarao ih. Stražari bi obično izvodili van zarobljenike i udarali ih, a nije vidio da je neko udaran u baraci. Na zapisniku u postupku vođenja HR istrage je kazao da stražare u M. ne poznaje i da se ne bi mogao izjasniti o njihovim imenima dok je na glavnom pretresu naveo da se sjeća imena vojnih lica T. Z., pomoćnog kuhara M. I., M.I. koji njega nije udarao, ali je udarao druge i koji je jednom prilikom kada je djelio hranu pitao M. da li može da podijeli 20 bakinih kolača koji su bili ostali našto mu je M. rekao »može neka stoka jede«. Jednom prilikom je M. donio više kutija cigareta na kojima je pisalo »Velika Srbija« i što je svaki od zarobljenika ponaosob morao pročitati. Pojašnjavajući razlike u iskazima naveo je da je raniji iskaz dao kao takav da bi saslušanje bilo što jednostavnije, a da se za istinu i pravdu uvijek može proširiti. Naveo je i to da je čuo da su najgori bili B. G., a o njemu mu je pričao D. M. nakon izlaska iz logora, O., a da se sjeća i imena G. i da je to ime samo čuo dok je bio u M.. Nakon što mu je pokazana fotografija br. 1. na istoj nije mogao nikoga prepoznati. Razmijenjen je 12.12.1991. godine.

V. V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.12.1991. godine kao pripadnik HR vojske odveden u logor B. gdje je bio sve do 23.05.1992. godine kada je u popodnevrim satima doveden u M.. Prije ulaska u hangar dobro su ih izudarali. U M. nije vodjen na ispitivanje, a nisu mu saopštena ni bilo kakva prava. Uveče bi ulazili u hangar i tukli ih, a upečatljivo mu je ostala jedna noć kada su ih cijelu noć tukli, a tuklo ih je lice po imenu B. koji je sam isticao svoje ime i u hangar je ušao sa više lica pa su govorili da će ih pobiti, poklati i da neće živi zoru dočekati, tu noć su ih udarali pendrecima, a on pretpostavlja i vojničkom čarapom u kojem se nalazio pjesak. Ne može povezati ovo udaranje sa nekim prethodnim događajem. Zarobljenike su izvodili i van i udarali i, a njega su izvodili par puta, udarali bi ga na jednom podestu visine metar i po a onda bi ga gurnuli sa tog podesta da padne tako da bi se dodatno izudarao. Vidio je kako je izudaran D. P., da je od udraca pao u nesvijest, da bi ga potom polili vodom i nastavili ga udarati. Tukli bi ih i dok idu u WC i dok se vraćaju a za vrijeme boravka u M. nije se nijedan put kupao a razmijenjen je 02.07.1992. godine. Od udaraca koje je dobio u M. leđja su mu bila sva modra i crvena, a tako je izgledao i M.K.. Par dana pred razmjenu ih nisu tukli.

B. V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 18.10.1991 godine na radnom mjestu na hidroelektrani Plat. Zajedno sa njim zarobljeni su i B. I., L. Č. i C. L. Najprije su odvezeni u K., a potom u M.. Dolaskom u M. udarani su nogama, rukama, i na putu do hangara dobio je udarac šakom u stomak i dva tri šamara, a udarao ga je i stražar koji ga je vodio na ispitivanje. Ne zna ko ga je udarao. Ispitivač ga nije udarao. U postupku vođenja HR istrage naveo je da prilikom dolaska u M. nije udaran, kao ni prilikom vođenja na ispitivanje i da dok se nalazio u logoru M. da njega niko nije udarao, pa je objašnjavajući razliku u iskazima naveo da ne zna šta je rekao istražnom sudiji, ali da je na glavnom pretresu rekao istinu. Naveo je i to da je nakon što je dobio poziv desetak dana je razmišljao, pa mu se vraćao film. Batine koje je on dobio nisu neke u odnosu na to kakve su batine ostali dobili, jer je u baraci vidio ljude slomljenih kostiju i rebara.

D. V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 03.10.1991. godine kao civil dok se nalazio u vozilu kojim je upravljao D.I.. Sa njim su zarobljeni M. V., V. M. i D.I.. Odvedeni su u kuću A. Š. iz koje su sjutra dan pobjegli, a 12.10.1991. godine su ponovo zarobljeni i odvedeni u logor M.. U logoru ih niko nije udarao. Vodjen je na ispitivanje kod kapetana koji je bio korektan. U M. je ostao do 27.12.1991. godine. Čitavo vrijeme dok je bio u M. on nije udaran ali su udarani

drugi mlađji ljudi. U udaranju su se između ostalih isticali I. kuhar i Š. L. koga zna osobno od ranije. Stražari su udarali zarobljenike bez ikakvog povoda od drugih zarobljenika je saznao da su pojedini bili zatvarani u samice, i to braća Kralj. Najgore su u logoru prošli Z.B., B., N. U., dva brata K., N. L., M.. Boravkom u M. nije vidio da Š. L. koga zna od ranije iz H.N. udara druge zarobljenike. Vidio je da odvodi zarobljenike na saslušanje i čuo je kad je jednom zarobljeniku opsovao mater i rekao mu "pas vam mater konavljansku, neće više konavljanih niti Debeli brijeg". Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja HR istrage.

Š. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine u jednom podrumu na Zvekovici gdje se skrivao sa nekim ljudima i članovima svoje obitelji. U M. je bio 50 dana. Bio je najmlađji imao je 16 godina. Uslovi u M. su bili loši, a pretučen je samo jedan put kada je došao. Njega kasnije u logoru nijesu tukli, ali su tukli neke zarobljenike. U M. je bio do kraja 11 mjeseca 1991. godine. Jedino se sjeća kuhara koji se zvao I. i koji je po njegovoj procjeni najviše tukao zarobljenike. Ispitivan je od strane čovjeka u uniformi starog oko 40 godina sa brkovima. Na fotografiji 1. prepoznao je osobu koja stoji i piše, kao osobu koja je sa škorpionom ulazila u baraku. Isti bi čitao gledao ih i nakon toga izašao. Identičan iskaz je ovaj svjedok dao i u postupku vođenja HR istrage što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije.

B. D., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen kao pripadnik teritorijalne odbrane rezervni sastav ZNG-a u Konavlima i 10.10.1991. godine je odveden u logor M., gdje je boravio sve do 14.12.1991. godine kada je razmijenjen. Tri puta je vođen na ispitivanje kod ispitivača koji je imao jake brkove visine oko 1.75 cm i uvijek je bio u kožnoj jakni kakvu nose vozači i željezničari. Ispitivao ga je Z. T. za koga je odmah posle prvog ispitivanja od Š. L. koji ga je sprovodio na ispitivanje saznao da je njegov ispitivač kapetan, jer mu se L. obratio riječima »ajde bježi i onako ti nema spasa, jesi li čuo šta je kapetan rekao«. Identitet Š. L. je saznao tako što se on jednom predstavio tražeći zarobljenika N. L. koga je inače najviše tukao i kome je jednom prilikom rekao »bio sam kući, rekao sam ocu za tebe pa mi je otac rekao da te prebijem i u njegovo ime«, a što se sve dešavalo u baraci i što su mogli vidjeti svi ostali zarobljenici. U najviše slučajeva je čuo da stražar L. udara zatvorenika L. jer bi na ulazak stražara u baraku morao ustati, staviti ruke na potiljak i okrenuti se prema zidu. Nakon svakog ispitivanja ispitivač ga je vraćao u samicu ili baraku br. 1., a ispitivanje je trajalo više sati. Psihički ga je iscrpljivao koliko je mogao. Prvo mu je pokazao jednu fotografiju hrvatskog vojnika koji je fizički podsjećao na njega i bio u vojničkom šarenom prsluku izraelske vojske i tražio je od njega da prizna da je to on govoreći mu »ajde da te ne bi tukao kaži gdje si ovo slikan«. T. ga je pitao zna li gdje je Spuž i kazao mu je da ima dovoljno dokaza o njemu i da će dobiti između 7 i 9 godina vojnog zatvora. Kako je on i dalje tvrdio da to nije on, T. je izašao iz kontejnera i rekao mu »prisjetiš se« nakon čega ga je vojni policajac vezao za rešetke i ruke su mu stajale podignute u neprirodnom položaju 4-5 sati, nakon čega bi se T. vraćao i nastavljao ispitivanje insistirajući da mu objasni kako je to zarobljen u Konavlima. Pri povratku sa ispitivanja stražari su mu govorili koliko si naših ubio, bacili su ga na pod kada je čuo glas, ali se u to ne može zakleti, »nemoj po glavi«, a glas je dopirao iz kontejnera u kome je saslušavan pa je zaključio da je to glas Z. T., a ako nije duboko mu se izvinjava, a i ako nije bio njegov glas kontejner je bio udaljen jedno 20 metara tako da je to mogao čuti. Kada je drugi put vođen na ispitivanje T. ga je pitao koliko ima kurda, koliko je hercegovaca došlo da brani D., šta je imao od naoružanja, pa mu je rekao da ima lovačku pušku, karabin i vojničku pušku, a pitao ga je da li bi ga mogao povesti da mu pokaže gdje je to sakrio. Pitao je tada T. može li da kaže stražarima da ga ne tuku našto mu je T. odgovorio »tući će te kao što je tukla HRemigracija mog brata u Minhenu« nakon čega ga je Š. L. udario nogom u potiljak. Zarobljenika D. G. je ispitivao čovjek kao i njega jer je vidio da ovaj izlazi iz kontejnera kada je on uveden. Zadnji put je od strane T. saslušavan 06.12.1991. godine. Naveo je i to da sa njim nije bila dogovorena organizovana saradnja, a kada je krenuo na razmjenu ispitivač mu je rekao da ne ide u Split jer je to ustaško leglo već da ide u Mokošicu jer će se i tamo ubrzo sresti. Identitet T. Zl. saznao je od stražara

M. P. koji mu je rekao da je T. profesor na pomorskoj akademiji u K.u, da se bavi muzikom, da je kosovac i da je porijeklom iz Drniša. U logoru je pretučen bezbroj puta bez ikakvog razloga, a Š. L. ga je tukao prilikom svakog vođenja i dovodenja sa ispitivanja. Siguran je da ga je odvodio i vodio dva puta na ispitivanje. Tukao ga je i B. G. koji je bio tada od njega stariji 10 godina, od njega manji rastom, a on je visok 184. cm plavkast i nije debeo. B. G. je jednu noć skupa sa jednim licem koga su zvali »Nikša pendrek« ušao pijan u baraku i tu su udarali njega, V., O., a da je njega B. G. udario to su mu kazali i ostali zarobljenici. Na poziv M. P. oficir za koga je čuo da se zove M. je dolazio u barake i to je jedini oficir koji je nosio revolver, ruka mu je bila u zavoju ili gipsu i pitao ih je da li ih ko udara, ali mu oni nisu smjeli saopštiti ko ih udara jer su se bojali da ne dobiju još batina. Brat mu je rekao da je i njega ispitivao T. i da ga je nagovarao na saradnju da mu je nudio cigarete i da je T. ponašanje prema njegovom bratu bilo potpuno suprotno ponašanju prema njemu. I. kuhar ga je udario tri puta i to je jednom prilikom izveo njega i pokojnog M. B. na zapadnu stranu barake br. 2. i otpozadi je udario njega i M. B. u predjelu genitalija, a dva puta ga je udario pendrekom po tijelu dok je prao sudje. Nakon što su mu pokazane fotografije na fotografiji br. 1. prepoznao je poručnika I. kao lice koje stoji i nešto piše i koga su zvali slikar, a lice u sredini fotografije kao i na fotografiji br. 2. je prepoznao kao T. Z.. I. slikar je ulazio u barake za vrijeme ručka, nosio je mornaričku uniformu i pištolj škorpion i o njemu ne može ništa ružno reći. Na zapisniku o glavnom pretresu od 30.06.2011. godine, pojasnio je da je 3 puta vođen na ispitivanje i da ga je sva tri puta ispitivao T.. Drugi put je ispitivan u dva navrata, jedan put u jutarnjim satima, a drugi put posle podne. Treći put je ispitivan na rođendan, Nikoljdan 06.12. Prvi put ga na ispitivanje vode Š. L. i M. G.. Drugi put kada je saslušan u jutarnjim satima na ispitivanje ga vode Š. L. i T., a kada je ispitivan u večernjim satima ga u kontejner vodi T.. Ne zna ko ga je treći put vodio na ispitivanje. U M. je bio maltretiran, tučen i ponižavan, varan i pokraden. Kada je prvi put doveden kod T. na ispitivanje pitao ga je "ko te ovako udesio". Ispitivan je sutra dan nakon što je doveden u M.. Tada mu je pokazao sliku čovjeka u šarenoj uniformi koji je ličio na njega i T. je tražio od njega da prizna da je on taj čovjek. Ne zna da li su u tom momentu stražari u objektu gdje se vrši njegovo ispitivanje, ali su čuli sve što ga je T. ispitivao, a to je zaključio po tome jer dok su ga vodili sa ispitivanja udarali su ga i ponavljali da je snajperista i sve one riječi koje mu je prethodno T. saopštio. T. mu je rekao da ima sasvim dovoljno dokaza protiv njega, da može završiti u Spužu 7 ili 9 godina. Sve mu je to prilikom odvođenja sa ispitivanja ponovio Š. L., što znači da je čuo sve ono što mu je T. saopštio i L. mu je rekao "ajde bježi, jesi li čuo šta je kapetan rekao". Drugi put kada je vođen na ispitivanje pitan je o svemu i svačemu, koliko ima kurda, kakva je hrana. Kako je odgovorio da je hrana kao u Hotelu T. se naljutio. Nije siguran kada ga je T. pitao za postupanje stražara prema njima, ali zna da je to bilo istog onog dana kada ga je ispitivao za hranu. Pitao je T. može li da kaže stražarima da ih ne tuku, na što mu je T. odgovorio "tući će te kao što je tukla HRemigracija moga brata u Minhenu". T. tada napušta kontejner i on ga ne vidi jer je prošao iza njega, a on dobija udarac čizmom u potiljak. Najvjerovatnije ga je udario Š. L.. Kada je u drugom navratu saslušan u večernjim satima T. mu je saopštio da ima saznanje da mu je otac poginuo, a tačnije rekao mu je da ne može to tvrditi sa 100% sigurnošću. Kada ga je T. treći put saslušavao, a kako mu je brat pušten sa jednom grupom 3-4 dana prije njegovog ispitivanja, rekao mu je da mu brata nema, da mu se gubi trag i pitao ga je da li bi on mogao znati gdje je. T. je vidio još jedan put početkom 11 mjeseca kada ga je pozvao da sa specijalcima ide u Konavle da pokaže gdje je sakrio oružje jer mu je on prilikom ispitivanja saopštio da ima oružje i da ga je sakrio. I prvi i drugi put prilikom ispitivanja pitan je na okolnosti šta on iz Mokošice radi u Konavlima jer je to T. jako interesovalo. Prilikom ispitivanja nijesu pravljene pauze. Posle prvog ispitivanja odveden je u kontejner - samicu. Pojašnjavajući razlike u svom iskazu u dijelu gdje je prilikom saslušanja na zapisniku kod istražnog sudije od 03.07.2008. godine i na glavnom pretresu od 30.06.2009 godine naveo da ga je Š. L. koji se nalazio iza leđa udario nogom u potiljak u odnosu na iskaz dat na glavnom pretresu od 30.06.2011. godine, gdje je naveo da ga je najvjerovatnije udario Š. L., svjedok je objasnio da je siguran da ga je udario Š. L.. Toliko puta je bio na podu od udarca, da može razlikovati udarac

Š. L., T. ili M. G., a i nakon što se podigao posle zadobijenog udarca vidio je da se L. nalazi iza njega, a da se T. nalazi iza L.Š.. Dalje je objasnio da kada je prvi put saslušan 1993. godine, a i drugi put 2008. godine, rečeno mu je da svjedoči protiv M. G., tako da ostale detalje vezano za boravak u M. nije iznosio, izuzev da ga je saslušavao T.Z.. Siguran je da ni na dva glavna pretresa na koja je saslušan, a ni prilikom saslušanja u istrazi nije pomenuo 30% od dešavanja u M.. Opisao je I. kuhara kao čovjeka debelog, ugojenog, nešto manje visine od njega, a on je visok 1,84 cm, čovjeka starijeg jedno 10 godina od njega, neobrijanog, može se reći neurednog koji je nosio mornaričku uniformu, nekada je nosio bijelu majicu, a nekada mornarsku. Iz Sabirnog centra misli da je otpušten 13.12.1991. godine. Na zapisniku u postupku vođenja HR istrage gdje je između ostalog naveo da je Z. T. najveći zločinac jer ih je on posebno maltretirao i da su ih pred njegovim očima tukli, a da ih je Š. L. redovno tukao kada ih je vodio na ispitivanje i kada mu se prohtjelo. Jednom prilikom su ga četvorica tukli, među njima i Š. L., dok je stajao na kiši i čuo je Z. T. kako je rekao "samo nemoj po glavi". Pojašnjavajući odstupanje u svom iskazu gdje je prilikom prvog saslušanja na zapisniku od 11.03.1993. godine naveo da je Z. T. najveći zločinac jer ih je posebno maltretirao i da su ih pred njegovim očima tukli, u odnosu na iskaz dat na zapisniku od 03.06.2008. godine je naveo da nakon što je Z. T. iznerviran izašao iz kontejnera jer on nije htio da mu prizna da je on hrvatski vojnik koji na fotografiji koju mu je T. pokazao da mu je tada rekao izlazeći iz kontejnera "prisjetiš se", nakon čega ga je vojni policajac Š. L. vezao za stalažu, gdje je ostao da stoji 4-5 sati, nakon čega se T. vraćao nastavljao ispitivanje tražeći od njega da mu objasni kako je zarobljen, da ga je pitao kakva je hrana, pa kada mu je odgovorio da je hotelska, da mu se T. unio u lice. Pitao je T. "zašto ih tuku", a on im je odgovorio "tući ćemo te kao što je HR emigracija tukla mog brata u Minhenu" i tada je Š. L. koji mu se nalazio iza leđa nogom udario u potiljak iz čega je njemu očito da je njemu za taj postupak signal dao upravo T., te pojašnjavajući i razlike u odnosu na iskaz dat na zapisniku o glavnom pretresu od 30.06.2009. godine gdje je naveo da su nakon vraćanja sa ispitivanja stražari mu govorili u smislu "koliko si naših ubio", da su ga bacili na pod, da je čuo glas ali da se u to ne može zakleti" nemoj po glavi" a glas je dopirao iz kontejnera u kome je saslušan, iz čega je zaključio da je to glas Z. T., a ako nije da mu se duboko izvinjava. Dalje je naveo da mu je Š. L. nakon vraćanja sa prvog ispitivanja rekao "ajde bježi i ovako ti nema spasa, jesi li čuo šta je kapetan rekao". Kada je drugi put vođen na ispitivanje pitan je koliko ima K., koliko je hercegovaca došlo da brani D., šta imaju od naoružanja, te da je T. saopštio da ima lovačku pušku i karabin, na šta ga je T. pitao, da li mu može pokazati gdje je to sakrio, te da je tada pitao T. može li da kaže stražarima da ga ne tuku, na što mu je T. odgovorio tući će te kao što je tukla HR emigracija mog brata u Minhenu i možete misliti šta su mislili stražari koji su tada bili ispred vrata, dok je neke detalje iznio drugačije na glavnom pretresu od 30.06.2011 godine pojasnio je da je sve što je govorio tačno, jer je bit u svemu što je rekao ista. Po tome šta su stražari saopštavali nakon odvođenja zaključio je da su znali i čuli šta se dešava u kontejneru. Kada je prvi put saslušan rečeno mu je da svjedoči protiv M. G., tako da kada je prvi put saslušan 1993. godine uopšte nije iznosio ostale detalje, izuzev da ga je saslušavao T.Z..

B. A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.10.1991. godine kao hrvatski vojnik i odveden u M.. Prvih 4-5 dana u M. nije vođen na ispitivanje, a nakon toga je odveden R. G. koji je postupao prema njemu korektno. Kada bi stražari ulazili u objekte oni bi morali ustati, okrenuti se licem prema zidu, staviti ruke podignute iza glave, tako da nije mogao vidjeti ko ga i sa čim udara. Na zapisniku pred istražnim sudijom je naveo da su mu ostali logoraši rekli da je njega tukao L.Š. i bokser P., a na glavnom pretresu je pojasnio da su mu ostali zarobljenici rekli da je njih udarao L. Š.. Njega nije udarao samo ga je sprovodio na ispitivanje. Ime G. M. mu ne znači ništa, kao ni imena ostalih optuženih, a na fotografijama 1 i 2 ne prepoznaje nikoga. I. kuhar ga je udarao nogama kako njega tako i ostale zarobljenike kada bi izlazili u WC. I. kuhar je bio jako krupan čovjek. U postupku vođenja HR istrage je naveo da su ga dolaskom u M. nastavili maltretirati, da su stražari ulazili u kontejnere i tukli ih, da ne može reći imena stražara koji su ih tukli, ali da se sjeća nekog M. i nekog P..

B. V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03.10.1991. godine u Resnici kao pripadnik ZENG-a i odveden u logor M. gdje je zadržan do 12.12.1991. godine. Dolaskom u M. primjetio je osobu visokog vojnog čina koje je opisao da je bio u mornaričkoj uniformi sa brkovima, uredan, ne previše visok, a za koga je kasnije utvrdio da je M. G. i sa kojim je razgovarao dok se nalazio u baraci jer ga je ovaj prepoznao i tvrdio da i on njega poznaje, a on ga je izblefirao govoreći da misli da je on S. i ako je apsolutno siguran da je M. G. bio zapovjednik što je saznao u logoru od zarobljenika sada pokojnog N.L. koji je živio u Kuparima i koji je imao saznanje o G., a nakon oslobađanja u razgovorima sa ljudima iz Ploča koji su poznavali G. i znali njegove obiteljske okolnosti, dok on lično dok je bio u M. nije imao saznanje o funkciji koju je imao G.. Dva puta je vodjen na ispitivanje, prvi put ga je ispitivao ispitivač G. koji mu se predstavio rekao mu je da je oženjen hrvaticom, da je i njemu neprijatno, ali da mora odraditi svoju dužnost pa je istom ispričao okolnosti pod kojima je zarobljen, pitan je jeli član HDZ-a i kakve su okolnosti u D., dok ga je drugi put takodje ispitivao G., a ispitivanju je prisustvovao i G. i ovog puta im je ponovio istu priču, a G. mu je rekao da je razgovarao sa nekim od njegove obitelji što je njemu bilo neprihvatljivo kao istina i to nije povjerovao. Kada bi se god otvarala vrata u baraci morali bi ustati, staviti ruke na potiljak, stati uz zid i okrenuti se licem prema zidu i tada bi neko od zarobljenika bio izudaran, Kako su okrenuti ledjima ne mogu vidjeti ko ih udara. Posjećivao ih je Crveni križ kome je on lično sobzirom da je znao engleski jezik predstavio dešavanja u logoru o fizičkom i psihičkom iscrpljivanju, nedostatku hrane, a nakon njihove posjete situacija u logoru se poboljšala. Jednom prilikom je dok je prao sudje hladnom vodom bio dobro pretučen, a to se ponovilo i sledećeg dana kada su ga dvojica udarala čizmama po ledjima, a zbog kape koju je imao prilikom zarobljavanja a radilo se o kapi sa hrvatskom zastavom, zbog čega je bio i u nesvjesnom stanju. Nakon što se osvestio vraćen je u baraku, a ne zna imena lica koja su ga udarala. Zbog tih udaraca nekoliko dana nije mogao ustati pa su mu pomagali G. D. i B. O.. Dok je bio u takvom stanju jednu noć je ušla grupa koja ih je počela udarati, pa kada su mu prišli i vidjeli da on nije ustao pitali su ga »zbog čega nije ustao « a izviše njega su repetirali pušku pa im je rekao da ne može ustati da ima proljev što su mu povjerovali i nisu ga udarali. G. je gledao i dva puta u baraci kada je dolazio sa oficirima i ne bi se dugo zadržavao. Naveo je i to da je svaki njegov iskaz prilično stresan, da se nije lako svega sjetiti poslije toliko godina, da i na današnjem saslušanju sigurno nije iznio sve detalje koje bi iznio kada bi bio sledeći put saslušavan što je objasnio kao i razlog zbog čega na saslušanju kod istražnog sudije nije pomenuo da je prilikom njegovog drugog ispitivanja tu bio prisutan G. skupa sa G. i da je ispitivan od strane G.. G. je opisao kao lice u mornaričkoj uniformi sa brkovima, uredan, ne previše visok. I. kuhar im se sam identifikovao, a njegovo ime je čuo i od drugih logoraša. I. kuhar se izživljavao nad zarobljenicima, bio je posebno grub jer je ljude bez razloga tukao. Sjeća se prezimena L. jer je to lice na poseban način isticalo srodstvo sa L. iz Orašca i L. iz Kupara koji je zbog toga dobio batine jer je osramotio to ime i za prezime L. je čuo u M.. U postupku vođenja HR istrage naveo je i to da je premlaćivanje i udaranje uglavnom vršeno noću, da su udarani, rukama, šakama, pendrecima, nogama, da su tjerani da čuče okrenuti prema zidu i gledaju u odredjenu tačku. Od onih koji su ih maltretirali zapamtio je I. zvani "kuhar ". I. kuhar se posebno isticao u snažnom udaranju, a bio je dosta snažan, kurpulentan, a isto tako i neuredan po oblačenju ili zapuštenosti kose.

M. A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je kao pričuvni policajac zarobljen dana 06.10.1991. godine i odveden u logor M. gdje je smješten u baraku 1. Više puta je vodjen u kontejner na ispitivanje, a prilikom odvođenja i dovodenja u kontejner tukli su ga, a sam ispitivač je bio korektan i pred njim ga nijesu tukli. Za vrijeme boravka u logoru više puta je isprebijan u čemu se posebno isticao I. kuhar koji ga je tukao pesnicama, nogama, palicom, a posebno ga je tukao u medjunožje nogom, dok je neke logoraše kako je on vidio tukao kutlačom. I. kuhar ga je izudarao 4 puta. Š.L. ga je udario palicom po ledjima prilikom odlaska u WC govoreći mu da je iz Bosne i da je ustaša, a njegovo ime je saznao od logoraša iz Konavala koji su ga poznavali, a izmedju ostalih i

od P.M. koji mu je rekao da je Š. polagao vozački ispit na Grudi. Najviše udaraca je dobio od lica po imenu bokser, P.. U postupku vođenja HR istrage je naveo da su u M. tučeni bez razloga da se ne može izjasniti o imenima ljudi koji su ih tukli, ali da zna da se jedan zvao Š.L.. Zarobljenike je tukao i neki kuhar koga su zvali "I.", i neki koga su zvali "Bokser". Taj koga su zvali bokser ga je udario u stomak, gazio ga je po leđjima, zbog čega je povrijedio kralješnicu.

N. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 06.11.1991. godine, kao civil u mjestu Čilipi nakon čega je odveden u K., a potom u M.. Dolaskom u M. udaran je pendrecima, rukama, nogama. Stražari su ga često udarali po prstima znajući da su mu prsti potrebni jer svira fagot. Stražari bi ulazili u hangare, a oni bi se morali ustati, okrenuti lice prema zidu, staviti ruke na potiljak, a onda bi ih stražari udarali. Izvodili bi ih van i tamo prebijali. Od lica koje je zapamtio, a koji su ih udarali su Bokser i pjevač. U M. je proveo 18 dana gdje je psihički i fizički zlostavljan sve do 24.10.1991. godine kada se vratio u Cavtat. Kao psihičko zlostavljanje naveo je pozivanje na lažna strijeljanja, vrijeđanje, prisiljavanje da pjeva jugoslovensku himnu i srpske nacionalističke pjesme, a što se tiče fizičkog zlostavljanja u noći bi bili izvođeni van i udarani tako da je on jedne prilike od zadobijenih udaraca imao dva slomljena rebra sa desne strane. Od lica u M. čuo je da se pominju kuhar u kontekstu da to lice udara zarobljenike i da je to čuo od zarobljenika kapetana L.a koji je sjedio sa njegove lijeve strane i od M. koji je bio sa njegove desne. L. je jednog kapetana L.a koji je bio sa njim skupa u objektu udarao. U postupku vođenja HR istrage je naveo da mu ništa ne znače imena I. kuhar, ni Š.L.. Pojašnjavajući razlike u svom iskazu naveo je da mu ništa ne znači Š., jer je samo čuo za prezime L. i to je razlog zbog čega je kod istražnog sudije konstatovano da mu ne znači ništa ime Š.L.. Tada nije pomenuo događaj vezano za L., jer se vjerovatno toga nije sjetio.

O. J., saslušana u svojstvu predstavnika oštećene porodice u bitnom je navela da se u ime oštećene porodice pridružuje krivičnom gonjenju protiv optuženih, s obzirom da je njen brat O. J. sada pokojni.

V.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 03 listopada (oktobra) zarobljen kao pripadnik pričuvnog sastava ZNG-a, a 12. listopada (oktobra) odveden u logor M.. Kada su stigli u logor pri izlasku iz vozila uniformisane osobe su ih udarali sa nogama i kundacima od puške sve dok ih nijesu utjerali u jedan hangar, nakon čega su ih pretresli i uzeli sve vrijedno što su imali kod sebe. 17. listopada (oktobra) je prvi put vođen na ispitivanje, a logor je napustio 12. prosinca (decembra) 1991. godine. Na ispitivanje je vođen 2 puta a ispitivao ga je njemu nepoznati oficir crni mali čovjek. Prilikom odvođenja i dovodenja na ispitivanje udaran je od strane stražara, a dok je ispitivan ruke su mu bile vezane liscima. Ako bi ispitivač izašao ulazio bi jedan »kauboj« i odmah ga je po leđjima počeo udarati električnim pendrekom. Ispitivač mu je bio jedan crni čovjek koji mu se predstavio da je iz V.a. Stražari među kojima se isticao Š.L. su znali zarobljenicima puškom zaplesti nogu, a nakon što bi zarobljenik pao ovaj bi ga udarao i pitao »šta ti se dogodilo ustašo«. Noću su ih izvodili iz hangara i tamo ih udarali, a on je tri puta izvođen noću i izudaran pendrecima, kundacima i nogama. Električnim pendrekom ga je tukao i I. kuhar koga je on osobno poznavao kao šefa kuhinje Hotela »Fjord«, a u njegovom udaranju su najviše učestvovali I. kuhar kome je prezime M. ili M. i L. Š.. I. kuhar je električnim pendrekom sem njega udarao B.Z. i I. K. i to u predjelu ramena i kičme, a da li je još nekoga udarao nije mogao vidjeti od svoga jada. Udarce pendrekom je dobijao i po glavi, leđjima, po bubrezima i debelom mesu i to su sve bile »fruste«. Š. L. je upoznao u M. a istog su poznavali ljudi iz Konavala koji su bili instruktori vožnje kod kojih je Š. polagao vozački. Š.L. ga je tukao metalnim kundakom u predjelu bubrega, a svakom od zarobljenika je »putio« noge. Prilikom ulaska stražara u hangare na riječi »slušaj vamo« morali su stavljati ruke na zatiljak i okretati se u pravcu zida i nijesu se smjeli okretati jer ako se okreneš dobiješ više udaraca. Pojasnio je i to da je saslušavan kod istražnog sudije 2008. godine kada su bili prisutni državni odvjetnik CG, da je zapisnik diktiran i da je on kao takav potpisao. Identičan iskaz je ovaj svjedok dao i u postupku vođenja HR istrage.

S. S., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je prilikom povlačenja u jednoj diverziji na

heliodrumu u Mostaru bio ranjen i zarobljen 09.04.1992. godine nakon čega je prebačen u B., a dana 23.05.1992. godine prebačen je u M. gdje je bio smješten u jednoj baraci i u M. je bio do 14.08.1992. godine kada je izvršena razmjena. Dok je bio u logoru tjerali su ih da pjevaju četničke i Jugoslovenske pjesme, a jedan od čuvara u logoru koji se zvao B. G. zv. "Vodnik" često je dovodio civile koji su bili pijani i koji su ih maltretirali tako što su ih udarali granama, ženskim čarapama napunjenim pijeskom u predjelu potiljka, ledja i bubrega. M. G. je bio zapovjednik zatvora i nije mu poznato da je on sudjelovao u zlostavljanju zatvorenika. Za L.Š. i T. Z. je čuo, a I. M. i I.G. ne poznaje, a čuo je za I. koga su zvali "Kuhar". Sa još dvojicom zarobljenika za tri minuta morao je oprati 90 porcija, a tjerali su ih da se biju između sebe, a ako neće dobiti batine, a ako udare opet dobiju batine. 23.06.1992. godine izveli su 9 zarobljenika. To je bila vojna policija i počela ih je udarati tako da je on dobio 57 udaraca pendrekom, 5-6 udaraca nogom i 3-4 udaraca kundakom u predjelu glave i bubrega. Nakon što su vojni policajci završili sa udaranjem imao je osjećaj da ga je nogom u predjelu bubrega udario B. G., bar tako misli i ako nije siguran, a njih 9 koji su tog dana udarani zvali su se »zeleni«. Da je G. bio zapovjednik saznao je nakon izlaska iz M.a. I u postupku vođenja HR istrage je naveo da se od čuvara i osoba koji su dolazili u baraku se posebno isticao B. G. koji je sam sebe oslovljavao poručnikom i koji ih je batinao sa posebnom okrutnošću, ne birajući sredstva i način kako će ih udarati. Na svakojake načine se izživljavao nad njima ne birajući mjesto i sredstva kako će ih ozlijediti.

K. P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da čim su dovedeni u M. govorili su im da će ih ubiti pa se pojavila jedna osoba sa kuhinjskim nožem za koga su mu kasnije kazali da je kuhar, a ustvari to je bilo samo zastrašivanje. Ulaskom u hangar nije prepoznao svog susjeda dok ga ovaj nije pozvao a radilo se o sada pokojnom Ž. M.. Svakodnevno su se dešavala premlaćivanja i to tako što bi stražari ulazili i na poziv »otvaram vrata« svi bi morali ustati, a onda bi izvodili nekoga od zarobljenika i tamo ga udarali jer bi čuo njihove jauke i udarce a na takav način su njega jedanput izveli. Među licima koja su na takav način izvodjena i udarana sjeća se Z.B. koji je po povratku u hangar pljuvao krv. Ispitivača koji ga je ispitivao zanimalo su samo vojne stvari, a poslije ispitivanja bi bio pretučen od strane stražara. Ne zna da li samoinicijativno ili na znak onoga ko ga je ispitivao, a njegovo ubedjenje je bilo da je to samoinicijativno od strane stražara. Od ostalih zarobljenika je čuo da je najopasniji u maltretiranju Š.L.. Ne zna ime lica koje ga je udaralo, ali ga je često gledao kako sprovodi zarobljenike. Naveo je i to da mu je jako žao što ne može ispričati više detalja jer je tokom boravka u M. bio u takvom psihičkom stanju da jednostavno se ne pamte lica, želite da preživite i pokušavate da zaboravite sve ono što se u momentu ne čini bitnim i onda se jednostavno poslije toga ne sjećate. Što se tiče I. kuhara misli da je zarobljenike udarao pri podjeli hrane. Ne može se izjasniti o imenima lica koja su njega udarala ali po broju udaraca koje je zadobio procjenio je da ga udaraju dvije, tri ili četiri osobe jer je udaran u predjelu ledja, sa strane, šakama, nogama. Nakon posjete Medjunarodnog crvenog krsta imao je dojam da više nije bilo onako otvoreno zlostavljanje. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja HR istrage što u tom postupku nije pominjao Š. L.

V.V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine kao hrvatski dragovoljac, te odveden u logor M. nakon čega su izlaskom iz vozila kada su prvi izašli A. Č. i M. Š. čuo je udarce i njihove jauke. Njega je jedan od vojnika potegao za nogu tako da je iz vozila pao na stražnjicu i glavom udario o vrata od vozila pa ga je jedan od vojnika podigao i onda je dobijao udarce u špaliru i to uglavnom u predjelu ledja i glave, a na kraju špalira jedan vojnik ga je udario šakom u predjelu glave i to iza uha usled čega se zatetirao nakon čega je vidio jednu čizmu kako ide u predjelu njegove glave i od tog zadobijenog udarca je pao tako da se dalje ne sjeća sve do momenta kada se osvjestio u hangaru u kome se nalazio 70 do 80 zarobljenika. U hangaru je bio smješten do Z.B. koga je i ako ga je poznavao od ranije nije prepoznao, jer mu je glava bila u posjekotima i šavovima a lice u modricama i oteklo. U M. je bio sve do 12.12.1991. godine. Jedanput je vođen na ispitivanje kod oficira sa brkovima gdje nije bio fizički maltretiran, ali su ga zato dva stražara koja su ga vodila na ispitivanje udarala rukama, nogama i kundakom od puške. Tjerali su ih da pjevaju pjesme »oj svijetla

majska zoro«. Svaki dan su čuvari ulazili u hangare udarali zarobljenike, a pojedine su izvodili van hangara i tamo ih tukli. U hangare su ulazili izgovarajući riječi »slušaj vamo, otvaram vrata« a oni bi morali skočiti na noge i okrenuti se glavom prema zidu. Zapamtio je Š. L. koji se sam predstavljao i koji je svakoga tukao pendrekom, čizmom ili šakom a posebno je maltretirao zarobljenika L. – kapetana iz primorja jer su prezimenjaci tvrdeći da mu srami prezime i udarao ga je u hangaru jer i ako je bio okrenut leđima čuo je udarce i čuo je kako N. stenje, a u blizini njih dvojice nema niko. Njega je I. kuhar koji je također tukao zarobljenike kada je dijelio hranu, udarao kutlačom po prstima ruke, i to u gornjem dijelu u predjelu žila koje se nalaze na gornjem dijelu šake. I. ga je udarao kutlačom po rukama jer nije vratio na vrijeme porciju, jer je traženo da zarobljenici brže jedu. Voda sa kojom je morao prati porcije je bila toliko hladna da su mu zglobovi na rukama natekli od hladnoće. Lice koje ga je ispitivalo postavljalo mu je pitanje vezano za to ko je bio zapovjednik, koliko ima ZNG-a i sl. Predstavnici međunarodnog crvenog krsta su im omogućili da se jave porodicama a s obzirom da su on i otac bili u istom hangaru to je on iskoristio svoju prijavnicu i uputio je porodici Z.B. koga su inače bili sakrili kada su dolazili predstavnici Međunarodnog crvenog krsta i tim kartonom poslao Z. obitelji poruku da je živ. 66 dana je proveo u logoru a kada se po povratku pogledao u ogledalo sebe nije prepoznao. I. kuhar je znao da prozove P. L. a nakon što ovaj izađe iz hangara čuli bi udarce, a tako ga je zaredom udarao desetak dana. Na isti način je udarao i I. Č. i A. P. L. brata. Kada je saslušan 2008 godine bila je prisutna tužiteljica iz CG sa još par lica i svoj iskaz je davao slobodno i ispričao joj sve vezano za događaj za M.. I. G. je nosio mornaričku uniformu a u hangar je ulazio sa škorpionom imao je stav vojnika i zastrašujući zapovjednički ton. Kada bi se u hangar dešavalo nešto hitno bilo prozivka da neko izađe da neko ide na ispitivanje da se prebaci u drugi hangar, ili da ide na kupanje ili šišanje uvijek bi tu bio I. G. ali nije vidio da je nekoga tukao. Sa nešto manje detalja vezano za sam način ko ga je i na koji način udarao, svjedočio je i u postupku vođenja HR istrage navodeći da je zapamtio imena koja su ih najviše udarali i to Š.L., I. kuhar i izvjesni bokser.

U. N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 13. listopada (oktobra) 1991. godine i odveden u logor M. 14. listopada (oktobra) 1991. godine i odmah po dolasku u logor a po izlasku iz vozila udaran je skupa sa ostalim koji su bili sa njim i to od strane uniformisanih osoba koje su ih udarale sve dok nijesu uvedeni u hangar. Stražari su često ulazili u hangar i danju i noću a na njihov dolazak upozoravani su riječima «Slušaj vamo otvaram vrata» kada bi se oni morali dići, okrenuti lice prema zidu, staviti ruke pozadi glave nakon čega bi ih stražarali udarali i to koga su htjeli, a pojedine zarobljenike su izvodili van hangara i onda bi ih tamo izudarali i tako izudarane vraćali u hangar. Udarani su više puta, a dva puta je bio tako premlaćen da je bio blizu besvjesti. Jednom je to bilo u hangaru a drugi put van hangara. One koje su se isticali po udaranju zapamtio je Š. L., boksera, I. kuhara. Ostalima ne zna imena, a ne bi ih sada prepoznao jer bi tokom udaranja morao držati ruke na potiljku i gledati ispred sebe. Vodjen je na ispitivanje i prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja udaran je od strane stražara i to u predjelu bubrega, želuca, vrata, po nogama i to pendrekom. Lice koje se nalazilo u M. po prezimenu L. udarao je prezimenjaka L. i kada bi ga udarao govorio bi mu 10 udaraca za oca i 10 za njega i čuli su se jauci. Iskaz kod istražnog sudije davao je i 2008. godine u prisustvu predstavnika iz CG koji zapisnik je potpisao. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja HR istrage.

H. J., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao ratni zarobljenik boravio u Sabirnom centru M. u Crnoj Gori, a da je zarobljen 15.10.1991. Na ispitivanje ga je vodio L.Š. i njega nije udarao. Zarobljenike koje je L. vodio na ispitivanje udarao je policijskom palicom, a koje saznanje ima od zarobljenika. Dalje je naveo da se sjeća jednog kuvara kojeg su zvali I. i koji je prije rata radio u jednom hotelu u D. ili Kupařima i isti je maltretirao ljude i udarao ih policijskom palicom. Izvodio ih je iz hangara i onda su se čuli udarci i jauci. I. kuhar je izvodio lice koje se zvalo F. G. pa se čuju udarci pa kada se isti vrati vidio je da je izudaran. Sjeća se detalja kada je doveden čovjek sa Orašca koji je bio u šumarskoj uniformi, da ga je stražar po imenu B. držeći repertirano oružje u pravcu ovog

čovjeka mu prijetio i psovao ga, govoreći mu u smislu da je ubica i tjerao ga je da pjeva pjesme. Razmjenjen je 12.12.1991 godine. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja HR istrage.

P.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 16.10.1991. godine u Cavtatu, kao zapovjednik oružanih snaga Konavoskog područja u Cavtatu. Odveden je u M., a dolaskom u M. udaran je po svim djelovima tijela sa svih strana. Na ispitivanje ga je vodio L.Š. koga je od ranije poznavao jer je bio desetak puta gost u njegovoj kući. Dok ga je vodio na ispitivanje tukao ga je pendrekom po glavi, kundakom po tijelu, puškom koju je držao na gotovs i držao je tako što mu je u tijelo naguravao i posticao ga je govoreći mu da bježi držeći pušku na gotovs pa mu je bilo jasno da bi ga ubio. Ispitivao ga je jedan major koji se zvao D. koji je bio fin i vidjelo se da je početnik u tom poslu i služio se upitnikom sa papirića koji se nalazio ispred njega. Osim stražara dolazili su i civili da ih tuku i siguran je da je te civile jer je to vidio kroz prozor doveo G. koji nije ulazio u objekte. Ljudi koje je on doveo nakon što bi ušli bi tukli logoraše, a za to vrijeme je G. stajao ispred. Nikada nije čuo da je G. govorio stražarima da određene zatvorenike malo »podgriju«. Posebno nečovječan prema njima je bio I. koji je bio umjetnik, a imao je galeriju Sebastijan i imao je čin poručnika. On je nosio »šorpion« i ukoliko bi ga neko od logoraša pogledao udarao bi ga šorpionom po glavi. Njega je jednom prilikom udario šorpionom po glavi, ali ne toliko jako da bi mu razbio glavu. Po okrutnosti se izdvajao I. kuhar iz K.a koji je imao veliki nos i koji ga je jednom izveo i tukao pendrekom po testisima, a za to vrijeme mu je vojni policajac držao pušku u ustima napetu i otkočenu tako da su mu testisi bili veličine rukometne lopte tako da je imao strahovite bolove. Po dobru poznanje izvjesnog Z. stražara koji radi u banci. Stražari su ih tjerali da hodaju četvoronoške, jahali su ih i tjerali ih da pjevaju četničke pjesme. Nakon što su mu pokazane fotografije br. 1 i 2 kazao je da ne prepoznaje osobe na fotografijama. Š.L. je udarao pendrekom i N. L. koga je optuživao da mu je osramotio prezime, a udarao ga je i u hangaru pred njima a izvodio ga je i van hangara. Kroz prozor je vidio da Š.L. udara zarobljenike prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja. G. je vidio više puta u M. ali nikada nije vidio da nekoga od zarobljenika udara. Kada bi I. kuhar udarao uvijek bi ponavljao jedinstvenu rečenicu »zašto nijesi srbin«. Zbog dešavanja u M. popio je tone tableta da bi zaboravio, a i zbog dolaska u sud morao je da preživi sve te momente. U postupku vođenja HR istrage je naveo da je zarobljen kao civil, pa je objašnjavajući razlike u svojim iskazima naveo da je bio najviši pozicionirani zapovjednik TO Cavtata, ali da je kada je zarobljen bio u civilu, jer nije imao ni oružje ni uniformu. Kada je saslušavan 1993. godine nije pomenuo I. oficira, jer se nije sjetio, a saslušanje je trajalo kratko pola sata. To što nije pominjao da je Š. udarao N. L. kada je saslušavan 1993. godine, a sada ga pominje objašnjava time da je N. sada mrtav i da je imao obavezu to da kaže. U postupku vođenja HR istrage je naveo i to da od stražara i osoblja u logoru koji su se posebno surovo ponašali se sjeća Š. L. i I. kuhara. I. kuhar ga je tako isprebijao pendrekom da 7-8 dana nije mogao statjati na noge. Tukao ga je po cijelom tijelu, osim glave, šaka i noga tako da je bio cijeli potpuno plav.

D. B., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao dobrovoljac domovinskog rata i odveden u M. 18.10.1991 godine gdje su dolaskom udarani po leđima i rukama. Nakon toga su prvih pet dana greškom smješteni u hangar gdje su bili smješteni i pripadnici vojske Jugoslavije. Vodjen je na ispitivanje. Svrha ispitivanja je bila da se utvrdi ko je zapovjednik i da li govori istinu. Tokom ispitivanja nije udaran. Stražari bi na riječi otvaram vrata ulazili u baraku, a oni bi morali okrenuti se prema zidu, a onda bi oni udarali koga bi htjeli. Lice po nadimku kuhar je izvodilo zarobljenike van, a onda bi se čula lupa, jauci i galama, a kada bi se zarobljenik vratio bio bi prebijen. U postupku vođenja HR istrage je naveo i to da od osoba koje su ih tukle i maltretirale bi samo mogao prepoznati kuhara, koji je bio bucmast, jak visok čovjek, pa i ako osobno nikada nije vidio kada udara zarobljenike, čuo bi lupu, galamu i jauke nakon što bi izveo nekog od zarobljenika, a taj bi se zarobljenik posle vraćao prebijen.

M.N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je u četvrtom mjesecu 1992. godine zarobljen na području Mostara kao pripadnik HOS-a nakon čega je odveden u B., a početkom 06. mjeseca

u Sabirni centar M. gdje je ostao do 14. kolovoza (avgusta) 1992. godine kada je bila razmjena zarobljenika. Od samog početka boravka u M. trpio je neprekidno fizičko maltretiranje kako od strane čuvara Sabirnog centra tako i od lokalnih mještana koji bi ih skupa sa čuvarima tukli drvenim, gumenim palicama, raznoraznim predmetima, rukama, nogama, i da se jedino sjeća imena B. koji je po njegovom mišljenju bio jedan od zapovjednika u tom centru i koji je bio najgori u zlostavljanjima i koji je podsticao ostale čuvare da ih zlostavljaju. Čuvari su ih tjerali da po cijelu noć kleče dok ne bi pali, a tjerali su ih da drže glavu pokraj kante u kojima su ostali zatvorenici urinirali. B. G. je opisao kao čovjeka punog sebe koji se morao iskaljivati na nečemu i da su mu oni dobro došli kao žrtve, a prvih mjesec dana boravka u M. mu nije znao ime. Njega je B. G. dva puta udario nogom u predjelu bubrega. J. P. je imao 24 preloma i sve prelome mu je nanio B. G. jer ga je on najčešće prozivao da izađe van, a on je svojim očima u hangaru svaki put vidio bez obzira što je bio savijene glave ispod oka kako B. udara J.. Najčešće ga je udarao nogama na kojima je imao čizme. Pojasnio je i to da kada je zarobljen imao oružje a od dokumenata iskaznicu HOS-a iz Bosne i osobnu kartu. Odbio je da odgovori na pitanje od koga je saznao B. prezime.

P. S., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 23.05.1992. godine iz B. doveden u M. a kada su smješteni nastala je turtura udaranja, mlaćenja i to svako veče, jutro tačnije poslije doručka, ručka i večere. Tjerani su da pjevaju pjesme »od Topole pa do Ravne Gore sve su straže Generale Draže«. Stražar bi provjeravao pjevaju li, a ako ne bi pjevali udarao bi ih čizmama u predjelu rebra i to sa jedne i sa druge strane što je prijavio ljekaru da ima povrede, ali nije vođen na snimanje. Prilikom obavljenog pregleda u Zagrebu, kada je napustio M. konstatovao je da ima prelom 3 rebra. Taj isti stražar ga je prilikom ručka udario dva puta drvetom i slomio mu je ključnu kost, ali ne zna njegovo ime. Vodnik koji je dogonio hranu svaki dan je udarao M. T.. Ne zna ni jedno od imena lica koji su ih fizički maltretirali. Njih 69 zarobljenika su skupa iz B. prebačeni u M. i smješteni u hangar. Razmijenjen je 14.08.1992. godine.

B. R., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je kao rezervista dobio poziv od tadašnje JNA i javio se u jedinicu čije je sjedište bilo u Lepetane gdje je proveo mjesec dana, a krajem oktobra mjeseca 1991. godine je prebačen u Sabirni centar M. gdje je ostao do kraja aprila 1992. godine. U M. je vršio stražarsku službu. U L. je zadužio automatsku pušku i to je bilo svo naoružanje koje je posjedovao tokom boravka u M.. Nije dužio ni lisice ni pendrek. Princip stražarske službe je bio da je stražario 7 dana, a 7 dana je bio kući. Za vrijeme stražarske službe spavao je u spavaonici koja je bila na ulazu u Sabirni centar. Čuvao je objekat br. 2. koja je nekada bila skladište prekriveno crijepom, a na podu je bila daska. Komandir straže im je bio aktivni vodnik koji se razbolio, a ne sjeća se imena lica koje ga je zamijenilo samo zna da je bio iz Bara, dok je u drugoj grupi straže komandir bio B. P.. Stražarilo se dva sata, a nakon toga bi se malo zadržavao u krugu Sabirnog centra jer bi išao u K. ili u kafanu u M. jer je imao pauzu od 6 sati. G. M. je vidio par puta u Sabirnom centru, ali on sa stražarima nije imao kontakta, a koliko zna je bio zadužen za ispitivanje lica koja su bila u Sabirnom centru. G. je bio aktivno vojno lice u uniformi sa mornaričkim činovima. T. Z. je gledao u M. i G.B. koji je bio stražar kao i on dok se ne sjeća L.Š.. M.I. je bio kuvar, jer je u M. postojala kuhinja u kojoj se nešto spremalo, a hrana je uglavnom dovožena iz K.a. Hranu su zatvorenicima dijelili M. i jedan kuvar iz H.N. čijeg imena se ne sjeća i to tako što bi vojničke manjerke nosili po barakama gdje su bili zatvorenici. Barake bi se otvorile i svaki zarobljenik sa porcijom bi dolazio gdje mu je od strane kuvara M. kutlačom sipana hrana, a zarobljenici su jeli hranu kao i oni. Ime G.I. mu ne znači ništa. I on i P.M. koji je takodje bio stražar i sa kojim je stalno obavljao stražarsku dužnost kada su bili na straži vrata od skladišta su držali otvorena. Sa zatvorenicima su igrali karte, donosili im cigarete. U barake bi ulazili u situacijama kada bi padala kiša da se sklone. Za vrijeme njegovog boravka u M. u objektu br. 2 nalazilo se između 65 do 70 zarobljenika. Ni posle izlaska iz M.a, a ni u M. nije čuo da je sa zatvorenicima radjeno nešto što je suprotno konvenciji, da su udarani, mučeni, iznurivani, da su zatvarani u kontejnere i da se u kontejnere pucalo i prvo njegovo saznanje u tom pravcu potiče

iz novina. Ključeve od baraka su dužili stražari, a zatvorenike na ispitivanje je vodila vojna policija. Nikada nije primjetio na zarobljenicima povrede, a za vrijeme obavljanja njegove stražarske dužnosti tokom noći niko nije ulazio u barake, niti je pak čuo krikove, jauke ili pucnjavu iz ostalih hangara a razdaljina između hangara je između 50 do 60 m. Nikada sa M. P. nije razgovarao u kontekstu imena ispitivača. Za vrijeme obavljanja njegove stražarske dužnosti niko od zarobljenika nije vođen na ispitivanje jer mu je raspored straže bio takav da je stražario ujutro od 6 do 8 za vrijeme ručka od 14 do 16 sati i uveče od 22 do 24 sata, a u to vrijeme nije vršeno ispitivanje. Za vrijeme boravka u M. nije vidio da su stražari organizovali boks mečeve. Dolazili su predstavnici Međunarodnog crvenog krsta ali ne zna da su imali nekih primjedbi. Razlika u svom iskazu u pogledu kazivanja datog pred istražnim sudijom gdje je kazao da je za vrijeme njegove stražarske dužnosti bilo lica koja su odvođena na ispitivanje svjedok je pojasnio da je identičan iskaz dao istražnom sudiji, te da ne zna kako je to kod istražnog sudije tako formulisano.

R.S., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je bio jedan od stražara u Sabirnom centru M. gdje je proveo 6 mjeseci, a za vrijeme obavljanja stražarske dužnosti dužio je uniformu tadašnje JNA, poluautomatsku pušku i pendrek. Lisice nije dužio. Stražarsku dužnost je obavljao na objektima i na ulaznoj kapiji a najvećim dijelom na ulaznoj kapiji. Komandir straže njegove smjene bio je sada pok. P. B. koji je imao nadimak »bokser«. Stražarilo se po principu 7 dana a 7 dana su bili kući. Dešavalo se da ako neko ima potrebu da ide kući, da bi ga neko zamijenio. Zarobljenici su bili smješteni u 3 skladišta koji su radjeni od čvrstog materijala sa podom od drveta, vrata i prozori su imali rešetke a stražari su bili smješteni u jedan od objekata unutar logora ali on tu nikada nije spavao jer je išao za K., možda samo dvije tri noći. Sjeća se i metalnog kontejnera koji se nalazio uz stražarsku spavaonicu koji je stalno bio zatvoren. U krugu M.a postojala je kuhinja u kojoj se kuvalo za stražare, dok je za zarobljenike hrana donošena iz K.a. Dijeljena je tako što bi manjerke bile nošene do vrata skladišta, a zarobljenici bi izlazili i u porcije bi bila sipana hrana. Kuvár je bio M.I., a i neko od mlađjih zarobljenika je dijelio hranu. Zarobljenike je u M. dovodila vojna policija, a on kao stražar ni jednog zarobljenika nije vodio na ispitivanje niti je prema bilo kom zarobljeniku primjenio silu. Nije vidio da se neko prema zarobljenicima ponaša na način da ih tuče, jaše, udara, da ih psihički isprpljuje ili da ih tjera da se zimi kupaju u more. Za vrijeme dok se nalazio u logoru nije bilo torture nad zarobljenicima. Ne zna ko je G. M. jer ga u logoru nikada nije vidio. G.B. poznaje kao stražara, ali sa njim nikada nije bio na straži. Ne sjeća se imena T. Z. i L.Š. kao ni G.I.. Nije bio nikada prisutan kada su dovodjeni zarobljenici sa ratišta tako da ne zna u kakvom su stanju dovodjeni. Sve ono što je na televiziji ili iz štampe čuo vezano za dešavanje u M. nije mu poznato, jer u njegovom prisustvu se prema zarobljenicima postupalo korektno. Stražario je u prvom skladištu, a ni na jednom od zarobljenika nije vidio ni jednu povredu, niti mu se pak neko od zarobljenika žalio jer on sa njima nije ni komunicirao. Objasnio je i to da je straža davana 4 sata nakon čega bi pauza bila 6 sati. Objašnjavajući razliku u svojim iskazima s obzirom da je na glavnom pretresu naveo da je hrana i za osoblje iz M.a i za zarobljenike donošena iz K.a pojasnio je time da je ista hrana davana i osoblju i zarobljenicima, a da je samo ponekad za osoblje spremna u M.. Objašnjavajući razliku u svom iskazu u dijelu gdje je kod istražnog sudije kazao da nikada nije bio prisutan kada su zarobljenici dovođeni, pojasnio je time da je jedan put bio prisutan kada su dovezeni zarobljenici. Objasnio je i to da su svaki hangar čuvala po dva stražara, da on nije dužio ključ, da nikada nije ulazio u hangare, a da ne zna ko je iste otključavao. Dok je stražario na kapiji na ulazu u M. stražario je sam, a sa komandirom je komunicirao u pogledu puštanja lica i vozila koja su trebala da udju u krug. Iste je puštao po odobrenju komandira. Dok je obavljao stražarsku dužnost nikada nije čuo jauke, krike ili galamu iz susjednih hangara, a kao stražaru mu nikada nije niko naredio da tuče ili zlostavlja nekoga od zarobljenika. On kao stražar nije smio otvarati hangar. Za vrijeme obavljanja njegove stražarske dužnosti niko od zarobljenika nije vođen na ispitivanje, a dešavalo se da stražu daje

u vremenskom intervalu od 10 do 14 časova.

Z.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao rezervista dobio poziv da se javi u jedinicu koja je bila stacionirana u Lepetane nakon čega je pošao u M.. Bio je u grupi u kojoj je komandir straže bio P. B. zv. »Bokser« a jedno vrijeme je stražarsku dužnost obavljao sa G.B. U M. je bio nešto manje od 3 mjeseca. Od opreme je dužio pušku. Nije dužio ni pendrek ni lisice. Stražarilo se po principu da su 7 dana stražarili, a 7 dana su bili kući. Zatvorenici su bili smješteni u 3 skladišta, a stražario bi 2 sata nakon čega bi 6 sati bio slobodan. Stražario je prvu baraku. Za vrijeme obavljanja svoje stražarske dužnosti niko nikada nije tukao niti na bilo koji drugi način maltretirao zatvorenike. Pred kraj njegovog boravka u M. razdvojili su ga od G., tako da su pojedinačno obavljali stražu. Ključ od brake bi preuzeo od prethodne smjene, a baraku je otvarao kada bi dolazila vojna policija i odvodila zarobljenika na ispitivanje. Ispitivanja su obavljana u metalnim kontejnerima gdje su bili islednici. On nikada nije vodio ni jednog od zarobljenika na ispitivanje. U kafanama je slušao priču kako se u M. zarobljenici biju i maltretiraju, ali on na to nije obraćao pažnju kada bi neko od mještana prokomentarisao u smislu »kako ih mlatite«. Začudio se kada je čuo da je optužen G.B., jer je on najviše sa njim bio na straži i dok je bio skupa sa njim nikoga nije tukao. Hrana je donošena iz K.a i za njih i za zatvorenike, a na njihovo traženje kuvalo bi se nešto i u kuhinju u M.. M.I. je bio kuvar. Nekoliko puta je prisustvovao podjeli hrane, ali nije primjetio da je neko udaran. Ne zna ko je G. M. i T.Z.. Sjeća se da je L. bio vojni policajac, a da je G.I. bio u drugoj grupi. Sa G. se nije družio kada su bili slobodni. Na zarobljenicima nije primjetio kada su vraćani sa ispitivanja modrice ili povrede. Ne može se sjetiti da li je L.Š.vodio zarobljenike na ispitivanje. Vojni policajci su od naoružanja dužili poluautomatsku pušku, a misli da su imali i pendrek. U hangaru gdje je on obavljao stražu bilo je 120 zarobljenika koji su bili poredjani i smješteni u 8 do 10 redova. Hrana im je dijeljena ispred hangara. Nikada mu niko nije naredio, a niti je čuo da je nekome naredjeno da tuku zarobljenike. Rečeno im je da prilikom obavljanja stražarske dužnosti moraju biti oprezni. Nikada nije vidio da su organizovani boks mečevi između zarobljenika, da su zarobljenici udarani vrećama pijeska i da su izudarani, niti je čuo da je neko pominjao električne pendreke. Sem puške dužili su 4 ili 5 šanžera municije, a municije su mogli uzeti koliko su htjeli tako da ako opale koji metak mogli su to nadoknaditi. Stražarsku dužnost je obično obavljao u vremenu od 6 do 8 sati od 14 do 16 časova i od 22 do 24 časa.

P.Ž., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je u Sabirnom centru M. obavljao dužnost stražara. Bio je u grupi u kojoj je komandant straže bio B.P.. U njegovoj smjeni bilo je oko 20 stražara, a smjena straže vršena je svaka dva a kasnije svaka 4 sata, a jedno vrijeme je bila dupla straža što znači da su stražarila po dvojica jer po njegovom dolasku u M. stražarsku dužnost je obavljao po jedan stražar. Rijetko je spavao u stražarskoj spavaonici jer je išao kući u hotel. G. M., G.B. i T. Z. je gledao u M., dok ne zna L.Š. i G.I.. M.I. poznaje iz K.a i on je kao vojnik nosio naoružanje. Hranu je nekada djelio on, a nekada lica koja su dolazila sa njim. Zatvorenici su ispitivani u tri do četiri kontejnera. On nikada nije vodio zarobljenike na ispitivanje, a čini mu se da je iste vodila na ispitivanje vojna policija, a kada bi ih vratili sa ispitivanja na zarobljenicima nije primjećivao povrede a nije ih ni zagledao. Prema zarobljenicima se ponašao korektno, a dok je bio u Sabirnom centru nije vidio da je iko ikoga udario. Dok je vršio stražarsku dužnost ključ od hangara se nalazio kod njega, a dobijao ga je od prethodnog stražara. Nakon završene smjene ključ bi predavao narednom stražaru. Unaprijed je znao i to za 15 dana kada će vršiti stražarsku dužnost jer im je to saopštio P.. Nekada je to radio G., a nekada zamjenik P.. Čini mu se da je to bio G.I. koga je prepoznao kada je isti sproveden u sudnicu dok je čekao prozivku da bude saslušan na glavnom pretresu. Dešavalo se da se dogovori sa drugim stražarom i da zamjene smjenu. Sa stražarskog mjesta nije mogao da vidi kompletan put odvođenja zarobljenika na ispitivanje, već samo do prve krivine.

K.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je obavljao dužnost načelnika kontraobavještajne grupe IX vojnopomorskog sektora tadašnje JNA. Kada su počeli sukobi na području Dubrovačke regije donešena je naredba da se oformi Sabirni centar u M. na nivou komande

IX VPS čiji je tadašnji komandant bio K. Đ.. Nakon njegove pogibije za komandanta je postavljen admiral M. J.. Centar je formiran početkom desetog mjeseca 1991. godine i u isti su dovedena lica koja su zatečena u zoni borbenih dejstava ili u nekim sumnjivim okolnostima. Sabirni centar M. je nekada bio vojno skladište u kome su se nalazila tri ili četiri veća objekta čvrsto zidana, prekrivena crijepom, prozori i vrata sa metalnim rešetkama i drvenim podom jer je tu čuvano oružje i municija. K.H. je bio načelnik organa bezbjednosti za IX VPS. Kada su počeli pristizati prvi zarobljenici na nivou komande je donijeta odluka o formiranju isledničkog tima, koji je pripadao organu bezbjednosti IX VPS-a, čiji sastav je urađen par dana prije nego što su pristigli prvi zarobljenici sa dubrovačkog ratišta. Islednički tim je počeo sa radom početkom desetog mjeseca 1991. godine. Ne sjeća se ko je imenovao članove isledničkog tima, da li je to uradio K.H. ili pak neko iz komande. Njemu je pretpostavljeni bio K.H. dok je K. H. pretpostavljeni bio L. B.. U isledničkom timu su bili T.Z., S. D., D.Z., K. P. i G. R.. Ovaj tim je kasnije dopunjavan i licima koja nisu bila u sastavu IX VPS-a D. D., P. Z., P.P., M.. Kako je Sabirni centar raspušten u decembru mjesecu 1991. godine kada je izvršena razmjena zarobljenika »svi za sve« više niko od isledničkog tima nije imao potrebe da ide u M.. Formiranje Sabirnog centra je planirano i u ratnom planu. Njegov isključivi zadatak u M. je bio koordinacija rada isledničkog tima. Svaki od zarobljenika koji je doveden u Sabirni centar je ispitan bar jedan put što je sve konstatovano zapisnički, a svaki od zarobljenika je bio uveden u evidencionu knjigu u koju su uvedeni svi podaci za određeno lice okolnosti zarobljavanja i fotografija tog lica i ista je dostavljena IX VPS-u. Sa pojedinim zarobljenicima je obavljano više razgovora. Nakon obavljenih ispitivanja on je pregledao svaki zapisnik nakon čega bi davao mišljenja, predloge i sugestije da se određeno lice ponovo sasluša ili da se pušti o čemu je odluka donešena na većem nivou jer su se svi njegovi predlozi završavali u Upravi bezbjednosti pa je neki od njegovih predloga prihvaćen a neki nije. Nekada je i sam prisustvovao saslušanju zarobljenika u situacijama ako se radilo o bitnom podatku. Zapisnici su sačinjavani u tri eventualno u četiri primjerka jedan primjerak je ostajao u KOG-u, drugi primjerak je slat Organu bezbjednosti IX VPS-a a treći primjerak je slat Upravi bezbjednosti SSNO. Njegova obaveza je bila da koordinira rad tima za saslušanje time što bi vršio analizu razgovora i dobijenih podataka tražio dopunske zadatke i određivao ko će od isledničkog tima vršiti saslušanje određenih zarobljenika. Upoređivao je zapisnike o saslušanju jednog od zarobljenika sa zapisnicima o saslušanju drugih zarobljenika, a članovi isledničkog tima su radili i na terenu gdje su vršili provjere podataka do kojih su došli prilikom saslušavanja zarobljenika. On je između ostalog obavljao razgovore sa pojedinim zarobljenicima u pogledu okolnosti da li ih neko maltretira, ugrožava, da li im je potrebna ljekarska pomoć i na svako od tih pitanja uvijek je dobijao negativan odgovor. Članovi isledničkog tima su takodje imali naredjenje u tom smislu da na iste okolnosti pitaju zarobljenike. U zapisnicima koje je pregledao nikada nije pročitao pritužbu vezano za rad T. Z.. Naprotiv, od strane lica koje je T. saslušavao imao je samo pohvale za njegov rad. Neko od članova isledničkog tima mu je saopštio da se neko od zarobljenika žalio da je tučen od strane B. boksera koji je neposredno nakon toga udaljen iz logora a o postupanju B. boksera on je obavijestio svog pretpostavljenog po stručnoj liniji načelnika K.. Nije mu poznato da je G. M. koji je bio načelnik organa bezbjednosti 367 mornaričko pozadinske baze saslušavao nekoga od zarobljenika. Ukoliko jeste to je radio isključivo po naredjenju, jer se sjeća da su se lično obraćali načelniku bezbjednosti kapetanu fregate K. tražeći da G. sa određenim licima obavi razgovor je on je bio vrhunski operativac i što bi od strane K. bilo dozvoljeno. G. M. bez njegovog saznanja nije mogao da sasluša ni jednog zarobljenika, a ne sjeća se da je imao na uvid neki od zapisnika iz koga bi se vidjelo da je G. saslušavao određenog zarobljenika. Što se tiče G.M. i T. Z. može životom da garantuje da oni nisu skloni maltretiranju zarobljenika i nisu skloni iskorišćavanju položaja u kome su se nalazili što bi mogao reći i za L. kojeg zna kao časnog čovjeka koji je obavljao svoju dužnost i koga je upoznao nakon M.a. T. je kao operativac inicirao mnoge pozitivne stvari koje su realizovane uz pomoć G., a tiču se bolje opreme zarobljenika, boljeg liječenja što su sve radili sa ljudske strane jer im to nije bila obaveza. Čitajući izvještaje Medjunarodnog crvenog krsta nije vidio ni jedan podatak da su se zarobljenici žalili da su tučeni, mučeni i da se prema njima neljudski

ponašalo. Raspored zarobljenika po objektima je vršio on uz konsultaciju članova isledničkog tima a što je sve zavisilo od podataka koji su prikupljeni za tog zarobljenika. U baraci br. 1 su bili smješteni zarobljenici koji su učestvovali u ratnim dejstvima dok su u baraku br. 2. smješteni zarobljenici koji su pokupljeni sa terena. U baraci 3.su bila lica koja su nekada bili pripadnici JNA. U svom radu nije imao zamjenika, jer nikada nije bio duže vremena odsutan a o eventualno kraćem odsustvu bi upoznao kapetana K.. Svakog prethodnog dana radjen je plan za naredni dan i nikada G. M. nije vidio na jutarnjem rasporedu kada su iz knjige čitane obaveze za taj dan. Sa radom su počinjali izmedju 8 i 9 časova, a završavali do 16,17,18 časova a nekada i duže. Mali broj puta je ostao u Sabirnom centru tokom noći da bi radio analizu zapisnika. U Sabirnom centru je postojao jedan jednodjelni kontejner koji je imao ventilacione otvore i nije imao prozore, a od namještaja nije imao ništa osim podmetača i vojničkih čebadi u kome su smještena lica do dolaska operativaca jer su zarobljenici često dovoženi u večernjim satima. U kom kontejneru bi bili smješteni do obavljenog razgovora, mada ne isključuje mogućnost da je neki od zarobljenika bez njihovog znanja odmah prosljedjen u hangar. Svi zapisnici, odnosno inkriminisani djelovi zapisnika su unošeni u kompjuter, a svi podaci iz kompjutera su snimani na disketama, kao i sve ono što je pisalo u izvještajima koje je on svakodnevno do 18 časova dostavljao komandi IX VPS-a, a oni bi putem depeše iste prosljedjivali Upravi bezbjednosti Saveznog sekretarijata NO u Beogradu. Znao je da je K. L. zv. »L.« bio određen za upravnika Sabirnog centra mada nikada nije pročitao tu naredbu, ali mu je poznato da su oni bili zaduženi za kompletnu stražarsku službu kao i za sve vezano za zarobljenike, smještaj, ishranu, liječenje, kupanje, šišanje, a K. ili H. kojeg je kasnije on mijenjao je podlijegao disciplinskoj odgovornosti a ne sjeća se da je K. ili H. vidio u Sabirnom centru.

Sve kontraobavještajne službe pa i njihova vršila je vrbovanje zarobljenika nudeći im saradnju što su pojedini zarobljenici prihvatili, a i sami su se nudili za saradnju. Od naoružanja je dužio poluautomatski pištolj 7,62 TT, a nekada bi po povratku sa terena nosio automatski pištolj zv. Škorpion, dok su operativci – islednici imali zadužene poluautomatske pištolje 7,62 TT, dok su vojni policajci dužili automatske puške a ne sjeća se da li su svi imali zadužene pištolje i gumene palice a ako nijesu imali formacijske lisice postoji mogućnost da su dužili trake. Stražari su dužili automatske puške. Od svakog objekta gdje su se nalazili zarobljenici stražar koji je obezbjedjivao objekat je imao ključ i niko nije mogao ući i izaći iz objekta a da stražar to ne vidi.

D.Z., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se je nakon otpočinjanja ratnih dejstava javio jedinici u K.u Mornaričko graničnom odredu gdje je trebao da preuzme komandu nad jednim bojnim brodom s obzirom da je bio kapetan korvete. Kako su njegovim dolaskom sva mjesta već bila popunjena K. Đ. mu je predložio da se priključi kontraobavještajnoj grupi (KOG-u), koja je već bila oformljena i čiji je starješina bio K.M., a načelnik bezbjednosti K.H.. Kako je oružani sukob počeo i počeli su pristizati prvi zarobljenici donijeta je odluka o formiranju Sabirnog centra u M. i Bileći. U M. su se nalazila tri hangara pokrivena crijepom od čvrstog materijala, a on je bio određen za jednog od članova isledničkog tima. U isledničkom timu su bili T.Z., G. R. i K. P., dok im je starješina bio K.M.. Imena članova isledničkog tima koja su naknadno dolazila radi ispomoći se ne sjeća. Raspored saslušanja zarobljenika pravio je K.M. i on je postupao po tom rasporedu. Ispitivanja su vršena u kontejnerima koji su se nalazili blizu ulazne kapije. Plan rada je davao K.. U principu najveći broj zarobljenika je ispitivan jedan put, a ukoliko bi neko bio operativno interesantan saslušavan je više puta. O svim ispitivanjima su sačinjavani zapisnici koji su bili u formularu koji su dobili od Uprave bezbjednosti i u prvom dijelu zapisnika su pisane izjave lica koje saslušava a zatim je tekst pisan u prvom licu jednine jer je to ustvari iskaz lica koje se ispituje nakon čega bi to lice pročitalo zapisnik i potpisalo ga dok oni kao islednici nijesu potpisivali zapisnike jer su na taj način sakrivali svoj identitet, nakon čega bi isti bili unošeni u kompjuter a pojedini razgovori su i video zapisivani a odnosili su se na zarobljenike koji su prihvatili saradnju. Zapisnike o saslušanju predavali su svom prvom starješini Krluču i to svakodnevno i nakon unošenja sadržine zapisnika u kompjuter jedan primjerak je dostavljao

Odjeljenju bezbjednosti IX VPS-a, jedan upravi bezbjednosti, dok mu nije poznato gdje je išao treći zapisnik. Straža u M. je bila iz sastava pripadnika rezervnog sastava teritorijalne odbrane, a komandir stražarske službe je bio G.B. koji je kako je on imao saznanje dozvoljavao da zarobljenici jedan put dnevno idu u toalet, a što je vjerovatno i njemu naredjeno. Starješina jednog odjeljenja straže je bio B. P. koji je tukao zarobljenike koji su se njemu lično žalili. Jedan od takvih zarobljenika je bio Š. M. sa kojim je on imao saradnju i koji je zbog privilegija koje je imao jer mu je on dozvoljavao da ode da vidi porodicu i da se okupa doživio strašne batine u M. od kojih je jedva preživio, a nakon napuštanja M.a je morao izvršiti nekoliko operacija. Nije mu saopštio, a nije ni znao da mu saopšti ime lica koje ga je fizički maltretiralo. Na zahtjev isledničkog tima B. P. je uklonjen iz Sabirnog centra, kao i njegova jedinica, a poznato mu je da je B. izvodio zarobljenike i na njima trenirao boks. U M. je bilo udaranja i čuškanja zarobljenika jer to postoji u svakom zatvoru, a prilikom obavljanja razgovora sa zarobljenicima u četiri – pet slučajeva su mu se zarobljenici žalili da ga je stražar ošamario, čušnuo, ali on na to nije obraćao pažnju jer na zarobljeniku nije bilo vidnih povreda, i to nije navodio u zapisniku već su u zapisnik unošeni samo ekstremni slučajevi. Ni jedan zatvorenik nije znao ko ga je udarao jer im se lice koje ih je udaralo nije predstavljalo. Zarobljenici Š. i B. su mu saopstili da je neko od oficira naredjivao da tokom vikenda kada islednički tim nije u Sabirnom centru odvedu zarobljenike u poseban kontejner da ih tamo zatvore 24 sata i da sa spoljne strane kamenjem gadjaju kontejner i pendrecima lupaju po kontejneru, ali odgovorno tvrdi da nije bilo pucanja i bacanja bombi na kontejner. Misli da su to radili svi stražari osim nekih izuzetaka koji to nijesu htjeli da rade. Najgore su bile grupe stražara iz H.N., jer su se oni poistovjećivali sa likovima iz filmova kao što su R., S., i ponosili su se siledžijskim odnosom a da nisu pridavali značaj časti i uniformi koju nose i to su lica koja su željela da idu na ratište, pa su i na samom ratištu stvarala probleme. Uslovi u tom kontejneru što se tiče boravka su bili teži i lošiji od onih u objektima. U centru je bilo alkohola, pijanih, puno se pilo i bančilo jer je dosta alkohola dolazilo u M., ali nikada nije vidio Š. L. i I. G. da konzumiraju alkohol. Š. L. zna iz H.N. i sjeća jednog detalja kada je jednog od zarobljenika koji nije htio da priča ga pitao da li će da priča ili će da ga crnogorac misleći na Š. L. vodi napolje da ga bije, našto mu je L.Š. odgovorio » a nemojte tako kapetane, ja to ne mogu«. Na I. G.a koji je bio jedan od komandira odjeljenske straže i koji je bio u mornaričkoj uniformi se nije žalio niko od zarobljenika. G. nije bio u sistemu komandovanja, jer je bio načelnik bezbjednosti baze što je jaka i odgovorna struktura gdje su uvijek išla najbolji pitomci. Jedan put ga je vidio u M. kada je došao da provjeri da li je postavljena cistijerna i kontejneri, nakon čega je otišao, a možda su ga starješine konsultovale oko nekih imena lica koja su se nalazila u M.. T.Z. je bio član isledničkog tima koji nije ispoljavao ništa od onoga zašto se optužuje. G.B. je bio nezainteresovan za vrstu posla koji je obavljao. Sabirni centar M. je funkcionisao od 20.09.1991. godine pa do 12.12.1991. godine kada je bila zadnja razmjena i nije mi poznato da li je neko nakon toga doveden u M..

P.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je skupa sa B. R. pošao u Lepetane nakon čega je prebačen u M.. Cijelo vrijeme je stražarsku dužnost obavljao sa B. R.. U M. je došao krajem septembra 1991. godine i u M. je proveo 4 mjeseca na dužnosti stražara. Raspored stražarske dužnosti stajao je na jednoj tabli. Od opreme i naoružanja dužio je automatsku pušku, a imao je i svoje lično naoružanje pištolj marke Broving. Ni od koga nije tražio dozvolu da nosi svoje lično naoružanje, jer mu takvu dozvolu niko nije ni tražio. Sa puškom je dužio i bojevu municiju. Princip straže je bio da je 7 dana stražarila jedna grupa, a 7 dana druga grupa tako da je sledećih 7 dana bio kući, a i dok je bio u smjeni kada bi odradio svoja dva sata išao je kući jer je bio privatnik i vojska ga mnogo nije interesovala. Ne sjeća se ko mu je bio komandir straže. Ne zna da li je postojao razvodnik straže, ali se sjeća da su on i B. sami išli da zamjene stražare koji su prethodno bili na stražarskoj dužnosti. Čuvao je baraku br. 2, a to su bili objekti od čvrste gradje prekriveni tiglom i podom od dasaka. Ključeve od baraka su dužili oni kao stražari i predavali bi ih sledećoj smjeni. On i B. su se prema zarobljenicima dobro ponašali a što sve piše u knjizi svjedočenja M.skih logoraša. Slaže se sa svim što piše u knjizi

što se njega tiče i da bi to u suštini bilo njegovo svjedočenje kroz pisanja M.skih zarobljenika. Dok je on obavljao stražarsku dužnost vrata su uvijek bila otvorena i zarobljenici su mogli da izadju i da sa njim i sa R. komuniciraju bez ikakvih problema. On se lično zarobljenicima predstavljao imenom i prezimenom, a zarobljenici ga nikada nisu pitali za imena pretpostavljenih niti je on zarobljenicima saopštavao imena lica koja su ih odvodila na ispitivanje, a ni imena ispitivača jer iste nije ni znao. Nikada nije pitao zarobljenike ko ih je udarao jer oni nisu htjeli ništa da pričaju. Dok je on bio u M. pred njim niko nije smio ni jednog zarobljenika taći. Šta se dešavalo nakon njegovog odlaska ne zna, a ne zna ni šta se dešavalo u drugim kontejnerima. Od strane jednog oficira čijeg se imena ne sjeća saslušan je jer se čulo da on dijeli hranu i cigarete zarobljenicima. Nikada nije čuo da neko od oficira naredjuje stražarima da tuku zarobljenike. G. M. je jednom prilikom pitao da mu dozvoli da ode kući jer je autolimar i da se zadrži nešto duže od dozvoljenog našto mu je G. odgovorio da mu je to mnogo pa na takav njegov odgovor mu je kazao »nijesti vi krivi nego ovaj što vas je pitao, a ja ću otići«. Tom prilikom se obratio G. jer mu je neko iz M.a od rezervista rekao da je on glavni. Ne može se sjetiti ko mu je to rekao a to je saznao slučajno dok se nalazio u prostoriji gdje su se okupljali i gdje su se hranili. G.B. je upoznao u M.. Sa njim za vrijeme boravka u M. nije imao sukob, a ne zna da li je isti bio povrijedio nogu ili ruku niti da li je pak od ličnog naoružanja imao pištolj. Nije vidio da G. psihički i fizički nekoga maltretira u M.. T. Z. zna iz K.a kao profesora na Višoj pomorskoj a u M. je bio islednik i pomagao mu je oko zarobljenika tako što mu je jedan put dao dozvolu da može prolaziti u Hrvatsku gdje je u Cavtat nosio hranu jednoj porodici, zatim u prilici kada je sastavio oca i sina K. R. i V. da budu u istoj baraci. T. mu je pomogao i oko zarobljenika M. Š. kome tada nije znao ime i koga je sasvim slučajno vidio zatvorenog u jednom kontejneru u koji su zarobljenici držani prije nego što su ispitivani pa je T. saopštio da će taj zarobljenik tamo umrijeti ako tamo ostane i T. mu je dozvolio pa ga je prebacio u objekat dvojku gdje je kasnije on o njemu brinuo. Dalje je naveo da su zarobljenici isprebijani u objektima, jer se između sebe sigurno nijesu bili. Ne zna ko je Š.L. a M.I. je gledao u M.. On je bio kuvar. Jednom je prisustvovao podjeli hrane, ali nije vidio da M. tom prilikom bilo koga maltretira. Ne zna ko je G.I.. Dok je bio na stražarskom mjestu dešavalo se da vojna policija dodje po određenog zatvorenika, da oni kao stražari otvore vrata, izvedu ga, a vojna policija ga vodi kod kontejnera. Kada vrata zarobljenika nije primijetio na istima povrede. Sa stražarskog mjesta je mogao da vidi 10 do 15 metara kada vojni policajac odvodi zarobljenika, a dalji put nije bio u njegovom vidokrugu. Nikada nije vidio da vojni policajac udara pendrekom zarobljenika, da ga jaše, da ga udara vrećama od pijeska. Zarobljenici su sa ratišta dovodjeni sa povredama i modricama, a na istima je nakon provedenih 7 slobodnih dana vidio razliku na facama, jer im se vidjelo da su izudarani. Kada nema vojne policije dešavalo se da i slobodni stražari odvoze zatvorenike do ispitivača. Vidne povrede je vidio i na zarobljeniku G. jer je nenormalno bilo kako je taj čovjek izgledao jer je bio izudaran u predjelu glave, a izudarao ga je A.S. kome je on lično jednom zaprijetio da ne udara ni jednog od zarobljenika, ali on je i pored toga dan prije nego što je skinut sa dužnosti i prije nego što je napustio Sabirni centar izudarao redom sve zarobljenike kako je stizao i koliko je imao snage. Medicinske ekipe su slabo dolazile, a sjeća se da su dolazili čuveni hirurg dr. B. P. a jednom je vidio i dr. Đ. M..

K.H., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je na dužnost VD načelnika Odsjeka bezbjednosti IX VPS-a stupio 20.09.1991. godine a da je 22.09.1991. godine počela mobilizacija. Komandant VPS-a bio je kapetan bojnog broda K. Đ. koji je kasnije poginuo i koji mu je u razgovorima saopštio da se očekuju ratna dejstva, da će biti zarobljenika i da se mora oformiti jedan Sabirni centar ili logor, te da je ideja o formiranju Sabirnog centra potekla od Đ.. Savjetovao mu je sobzirom da se nije slagao sa tom idejom da se obrati SSNO-u u Beogradu ,da traži da mu odgovore kakvog će tipa biti logor, ko će vršiti nadzor i obavljati informativne razgovore sa zarobljenicima, pa je Đ. tražio i dobio od SSNO-a da se na nivou korpusa formira Sabirni centar. 24.09.1991. godine Đ. je izdao pripremno naredjenje M. R. koji je inače bio pretpostavljeni starješina G. M. da nadje odgovarajuće

mjesto gdje će se formirati Sabirni centar, pa je formirana komisija i kao najpodobnija lokacija određen je M. koji je bio vojno skladište, a u to vrijeme napušteno. Tu su se nalazila tri hangara i na ulazu kućica za stražare. Komandant K. Đ. je saopštio Č. B. da će biti komandant Sabirnog centra koje naredjenje je Č. odbio, pa je za komandanta logora određen poručnik bojnog broda K. Lj. zv. L.. Nikada nije vidio naredbu oko formiranja Sabirnog centra, ali je kroz razgovore sa komandantom imao saznanje da je 367 bazi izdato naredjenje da formira centar. 01. oktobra 1991. godine počeo je rat na dubrovačkoj regiji a prvi zarobljenici i to njih 6 su dovedeni u Sabirni centar 03.10.1991. godine i to sa vatrene položaja Bosanka, a raspolagali su sa podacima da su isti i ranije otvarali vatru na njihove jedinice. G. je izdao naredjenje da prihvati i smjesti zarobljenike, objašnjavajući da je pod tim podrazumijevao da G. bude prisutan prihvatu zarobljenika. G. ga je izvjestio da je sve u redu, da su smješteni i da je primjetio da su batinjani. 04.10.1991. godine kao kontrola iz Beograda stigli su pukovnik S. T., general A. V. koji je tada bio načelnik Uprave bezbjednosti i koji mu je saopštio da će oficiri bezbjednosti voditi informativne razgovore sa zarobljenicima i nabrojao mu je imena isledničkog tima i to G. R., S. D., T. Z., D. Z., K. P., a na čelu tima je postavljen K. M.. Kada su počeli pristizati prvi zarobljenici islednički tim nije mogao odraditi sav posao, pa su kao ispomoć došli D. D. i M. M., kao i lice sa prezimenom S.. G. M. koji je bio u 367 bazi, po osnovi pravila službe je imao ingerencije da se brine o straži, ali ne i da organizuje obezbjeđenje, jer je to bio posao komandanta logora K. Lj.. Samo jedan vojni policajac je obezbjeđivao islednički tim, ali ne zna kako se on zvao. 10.09.1991. godine u Sabirnom centru je bilo oko 30 zarobljenika, a 11.09.1991. godine zarobljena je žena J. Č. koju su nakon što je obavio konsultacije sa admiralom J. smjestili u vojnički pritvor K.. General V. je naredio da se zarobljenici ispituju isključivo u M., a formulisao je i pitanja koja se moraju postavljati i to su bile 4 grupe pitanja. Prva grupa pitanja se odnosila na to da se ustanovi da li su izvršili neko krivično djelo ili da li pak raspolažu sa podacima da je neko drugi izvršio krivično djelo. Druga grupa pitanja odnosila se na hrvatsko oružane snage, treća grupa pitanja odnosila se šta oni rade sa svojim ranjenim i mrtvim, a četvrta grupa pitanja šta rade sa našim zarobljenicima i sa onima koji su prebjegli. Iz obavljenih informativnih razgovora sa zarobljenicima došlo se do podatka da puno lica nije trebalo da dolaze u Sabirni centar i on SSNO-u prvi put šalje depešu sa predlogom da se otpusti 11 lica što su i prihvatili i ta lica su otpuštena 11.10.1991. godine. Još u dva navrata SSNO-u šalje depešu za otpust i u drugom navratu od 80 ponudjenih lica za otpust SSNO je prihvatio 58 lica i ista su otpuštena. 23.11.1991. godine je otpušteno 7 žena, a razgovore sa njima je obavljao islednik T.. U trećem otpustu od 200 zarobljenika predložio je da bude otpušteno 180, a stiglo je odobrenje da se pusti 130 i isti su pušteni 10.12.1991. godine. Predloge za otpust zarobljenika radio je po predlogu K. koji je prethodno radio sa svojim timom, a nakon što bi on predlog slao Upravi bezbjednosti od njih bi dobio odobrenje koja lica bi mogla biti otpuštena. Ni jedan od zarobljenika koji su otpušteni nije iznio ni jednu primjedbu u pogledu postupanja sa njima niti je na istima bilo povreda. Kroz Sabirni centar M. i vojni pritvor K. prošlo je oko 300 zarobljenika i po njegovoj evidenciji pušteno je oko 200 zarobljenika. Dana 25.12.1991. godine B. mu je saopštio da je suviše blag, da puno lica predlaže za otpust i da treba da ima više zarobljenika zbog razmjene. 25/26.12.1991. godine Sabirni centar je prešao u ingerenciju VPS-a i od tog dana on nije imao nikakve ingerencije vezano za Sabirni centar, a misli da je od tada načelnik kontraobavještajne grupe bio M. M.. K. M. je odradjivao ko će dovođiti zarobljenika kod islednika i na njegov zahtjev je dotjerano par kontejnera u Sabirni centar, bez obzira što je akt potpisan od strane pukovnika P. D. jer zna da je K. od njega tražio šta je sve potrebno da se obezbjeđi u Centru za prihvatanje zarobljenika nakon čega je on obavijestio komandanta koji je naredio D. da se po zahtjevu postupi. I ako je prema pravilima službe ovakav jedan zahtjev trebao da podnese K. kao komandant logora, to je uradio K. jer se K. bojao svoje sjenke i bio je vojnički nepismen. Dužnost komandanta Sabirnog centra je bila da se brine o ljudstvu, fizičkom obezbjeđenju, prihvatu zarobljenika i intendantskim poslovima, a vojnici u M. odgovaraju komandantu Lj. K.. Pod kontraobavještajnom zaštitom objekta se podrazumijeva da oficir bezbjednosti predlaže komandantu da donese naredjenje koliko treba da postoji stražarskih mjesta, koja varijanta straže, koja lica u objektima mogu da rade, a

koja ne, da li treba eliminisati neki objekat da ne bude u blizini ljudstva. Komandir straže je bio Š.. Dolazio je u Sabirni centar radi kontrole jer mu je posao bio da kontroliše K.M. koji je bio vođa isledničkog tima, a sa razloga što je general V. saopštio da su svi njemu potčinjeni i da će sve izvještaje njemu dostavljati što je i radjeno, a onda je te izvještaje on prosledjivao V. i upoznao je komandanta Đ.. Njegov isključivi zadatak u Sabirnom centru je bio da prima obavještenja od K.M. koji je bio šef isledničkog tima i koji mu je svakodnevno dostavljao pisane izvještaje nakon čega je on te izvještaje dostavljao Upravi bezbjednosti i drugoj operativnoj grupi. Evidencija je vodjena i u istoj je ostajao zapisnik o saslušanju zarobljenika, zarobljenici su fotografisani i uzete su im potpune generalije. 05.10.1991. godine poginuo je K. Đ., pa je na njegovo mjesto i ako se on sa tim nije slagao postavljen Vice admiral J., pa su on i J. skupa išli u obilazak Sabirnog centra. Niko od zarobljenika mu se nije požalio na ponašanje stražara niti je u zapisnicima nešto tako pročitao. Svaki od zarobljenika je bio dobrovoljno pristao na saradnju, a što je on vidio i dokumentovano i upravo zbog te činjenice su dobili pohvale, a lica koja su otpuštena imala su saradnju sa operativcima na terenu nakon otpuštanja. Jednom prilikom mu je K.M. rekao da su stražari pretukli jednog zatvorenika o čemu je obavijestio svoje pretpostavljene i K. mu je rekao da iz logora treba pod hitno maći komandira straže B. boksera, pa je pozvao G. sobzirom da je straža bila potčinjena njemu i tražio je da ga izvesti po tom pitanju i isti ga je izvestio da je smijenjen B. i svi oni koji su vršili maltretiranje. G. nije imao nikakve ingirencije vezano za smjenu P. M. su posjećivali predstavnici Međunarodnog crvenog krsta i upravo mu saopštili da od svih centara koje su obišli u M. su najbolji uslovi. Zarobljcnici su imali nove uniforme čak bolje nego vojnici, a imali su redovno kupanje i ljekarske preglede. Od 4 kontejnera kolika su se nalazili u M., tri su služila za saslušanje zarobljenika, a u jednom se nalazila tehnika, jer su saslušanja i video snimana. Gledajući snimke nije na zarobljenicima vidio povrede. Svi zapisnici o saslušanju zarobljenika su tehnički obrađivani i dostavljani Upravi bezbjednosti i organu bezbjednosti IX VPS-a. Zapisnike su tehnički obrađivali N.D. i G.S.. Njegov izbor u službi je bio G. jer je pravilo bilo da načelnik bezbjednosti voli ljude, da zna da radi sa ljudima, svidjelo mu se što je bio društven, što mu je žena bila hrvatica, pa ne vidi ni jedan razlog da on maltretira zarobljenike. K.M. od njega nikada nije tražio angažovanje G. kao ispitivača, niti je pak nekada u zapisnicima koje je pregledao vidio da je G. nekoga saslušavao. T. poznaje sa obuke jer je prednjačio u druženju i bratstvu i jedinstvu.

K.R., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se kao rezervista 21.09.1991. godine javio svojoj jedinici u L. nakon čega se vratio kući jer se ženio. Posle mjesec i po dana se javio u M. gdje je bio do 21.01.1992. godine. Kao stražar je u M. bio do 29.03.1992. godine. Komandir njegove stražarske smjene bio je B. P. iz Bara. Dok je on bio na straži nikada nije vidio da je neko od zatvorenika udaran ili maltretiran, a šta je bilo dok se on nije nalazio u centru to ne zna. Kasnije je čuo priče da je bilo incidenata. Jedan od zatvorenika mu je ispričao da je nekom zatvoreniku bio rođendan da su mu donijeli cigarete i da su tog momka koji je slavio rođendan istukli stražari, ali da ne zna ko ih je tukao. Nikada nije primjetio nikakve povrede na zatvorenicima. Poznato mu je da su zatvorenici vodjeni na saslušanje i da ih je vodila vojna policija, ali da se to nije nikada desilo za vrijeme njegovog stražarenja. U M. je od naoružanja dužio automatsku pušku i municiju. B. G. je dužio automatsku pušku. U M. je bilo lica koja su nosila pištolje koje su donosila od kuće, jer je bilo pucnjave u kafani. Ne zna koja su lica nosila lično naoružanje.

G. R., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao aktivno vojno lice i načelnik bezbjednosti za Vojno odmaralište Kupari a u svojstvu potpukovnika JNA naredbom načelnika general štaba za Narodnu odbranu od 12.10.1991. godine privremeno upućen na rad u 9 VPS što mu je naredio pukovnik S. M.. Pretpostavljeni mu je bio načelnik bezbjednosti tog sektora H. K. kome se javio 05.10.1991. godine. Ne zna ko je formirao i po čijoj naredbi je formiran Sabirni centar, a K.H. mu je rekao da je u M. organizovan Sabirni centar za prihvatanje lica koja će biti dovodjena sa hrvatskog ratišta i da će on tamo biti islednik. Šef isledničkog tima bio je K.M., a u isledničkom timu su bili M. M., P. P., D.Z., T.Z., D. D., kao i jedan broj lica čijih se imena ne sjeća. Imali su obavezu da referišu

K.M., a ako je odsutan izvještaj su morali podnositi T. Z., a povremeno za neke važnije stvari direktno K. H.. Logor M. je nekada bio vojno skladište ratne mornarice. Na ulazu su bili stražarske kućice i straža, a dotjerani su metalni kontejneri, dok su se na 200 metara od ulaza nalazili hangari odnosno skladišta koji su radjeni od čvrstog materijala, a na podu su imali daske. Samo jedan put je ušao u te magacine sa delegacijom Crvenog krsta. Njima je glavni u logoru bio K.M., a K. pa i njima K.H.. Dnevne zapovjesti u Sabirnom centru davao je K.M., a Sabirni centar M. pripadao je 9 VPS-u čiji je komandant u to vrijeme bio M. J.. G. M. je za vrijeme njegovog rada u M. bio načelnik bezbjednosti mornaričko pozadinske baze i za vrijeme njegovog boravka u M. od 3 mjeseca G. se pojavio 4 do 5 puta. U M. je bio do 15 januara 1992. godine i za to vrijeme nije čuo da je G. M. nekome izdao naredbu da se neko tuče, a upravo u razgovorima sa kojim je on obavljao u smislu da se smjeni B. zv. Bokser koji je bio komandir straže zbog maltretiranja ljudi. Negodovao je i pok. G. jer je B. krvnički tukao zatvorenike. O tome su u pismenoj formi bili upoznati i K.M. i K.H., a na insistiranje G. isti je i udaljen iz M.. O tome ko će biti doveden u Sabirni centar nije odlučivao islednički tim. Ljudi koji su bili u sastavu isledničkog tima nisu napravili ništa što je protivno Ženevskoj konvenciji. Za T. koji je bio član isledničkog tima je sumnjao da je bio agent i njih dvojica trojica su između sebe komentarisali da treba da ga se čuvaju, a kada je jednom prilikom vidio da lice koje ispituje je bilo vezano njegov komentar je bio da je to upravo radio da bi se infiltrirao među njih da bi se bolje maskirao. U M. je saslušao 49 ljudi od kojih 36 nije učestvovalo ni u čemu. Kasnije je saznao da i ako ih je G. pitao za probleme u Sabirnom centru, da on nema nikakve veze sa objektima već da su njegove dužnosti bile isključivo vezane za bazu i u M. je dolazio sasvim po drugom osnovu i u posjeti nekih od ljudi iz Kupara. Pojedini zatvorenici su mu se žalili i on bi uvijek to napisao u svom izvještaju. U M. je vidio lice koga su zvali bombaš da je izlaskom iz kontejnera bio sav modar. Nekima od ljudi u logoru je pomagao kao što je A. K. i B. A.. Dok je boravio u krugu Sabirnog centra nikada nije čuo jauke, viku ili dozivanje u pomoć. Raspored o saslušanju zarobljenika davao je K.M., mada je on u dva tri navrata insistirao da on sasluša određena lica. Na pojedinim od zarobljenika primjećivao je povrede koje bi okarakterisao kao lakše. To su bile modrice, a gdje su zadobijene i kako su zadobijene zapisnički je konstatovao. Pojedini zarobljenici su se žalili da su ih stražari bili šakama, nogama na kojima su bile čizme i pendrecima, a najveći broj žalbi se odnosio na pok. B. koji je bio komandir straže. Pominjana su i druga imena stražara kojih se ne može sjetiti. Što se tiče uslova u hangarima u istom je boravilo od 50 do 100 ljudi, a isti nije imao mokri čvor. Ne može da se sjeti ali misli da M. G. nikada nije prisustvovao saslušanju nekog od zarobljenika mada ne isključuje mogućnost da je bio prisutan saslušanju A. R. ali samo da bi se sa njim pozdravio. Izvještaje koje je slao povodom ispitivanja zarobljenika je sadržao najkraće podatke o zarobljenicima i o tome što su oni davali o sebi. G. skupa sa njim nije ispitivao B.V.. Možda je G. slučajno naišao i nešto ga pripitao, dok on skupa sa T. i G. nikada nije ispitivao B.Z.. Niko od zarobljenika se nije žalio na T. Z. prilikom ispitivanja. M. G. nije bio član isledničkog tima, nije saslušavao zarobljenike, a nije ni bio na sastancima gdje je određivano ko će od islednika saslušavati zarobljenike. Od 49 lica koje je saslušavao sa dvojicom je bio uspostavio organizovanu saradnju. Pitanja koja su postavljana zarobljenicima uglavnom su se odnosila na to da li su pripadnici paravojnih formacija, dali su učestvovali u nekoj od paravojnih akcija, a on lično bi ih pitao vezano za ponašanje prema njima u hangaru i ako nije bio u obavezi da ih to pita. Niko od isledničkog tima nije određivao ko će biti smješten u koji od hangara.

I.N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se kao rezervista javio u svoju jedinicu u Lepetane 26.10.1991. godine gdje je bio stražar u Sabirnom centru M. sve do 26.02.1992. godine. Straža je bila podijeljena u dvije grupe koje su se smenjivale na nedelju dana tako da je nedelju dana bio u Sabirnom centru, a drugu nedelju u Baru. Od oružja je dužio automatsku pušku sa 5 šanžera. Komandir im je bio K. M. koji je odmah po dolasku u M. pročitao pravila ponašanja. Rekao im je da nemaju prava da ispituju zarobljenike i da ne smiju da ih taknu. Komandir druge grupe bio je B. P.. Svako jutro su vojni policajci dolazili sa islednicima na posao jer oni nisu bili stacionirani u krugu

Sabirnog centra. Oni kao stražari su dužili ključeve od hangara gdje su bili zatvorenici, a kada bi vojni policajac došao po zatvorenika da ga vodi na ispitivanje on bi ga kao stražar izveo gdje bi ga vojni policajac preuzeo. Nikada nije primjetio da je neko od zatvorenika tučen. Hangari su stalno bili pod stražom koja se smjenjivala svaka dva sata. Stražu je davao na hangaru br. 1. u kome je bilo smješteno od 30 do 50 zarobljenika a vrata su za vrijeme obavljanja njegove stražarske dužnosti uvijek bila otvorena.

M. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se kao rezervista javio u Lepetane. Komandant njegove jedinice je bio Lj.K.. U M. je proveo 3 mjeseca u dva navrata i to tako što je u prvom periodu bio kuvar, a u drugom stražar. U drugoj smjeni kuvar je bio M.I.. Ista hrana je bila i za osoblje u M. i za zarobljenike. Dok je bio kuvar on je dijelio hranu a u podjeli su mu pomagali zatvorenici. Lično je poznavao P. M., a sve što je pročitao vezano za logor M. ne zna odakle tim ljudima takve priče. Čuo je da je jedan od zatvorenika udaran jer je nedostajala kašika koju su pronašli naoštrenu o zidu pa mu je njegov prijatelj P. M. ispričao da je neko udarao tog Madjara koji je bio zadržao kašiku. Sa njim je u smjeni bio kuvar T. a mijenjali su se na 7 dana i tih 7 dana dok je bio u centru je boravio 24. sata. Kao kuvar je dužio automatsku pušku a od ličnog naoružanja nije imao ništa. Smjena straže je vršena na 7 dana a stražu su davali u paru po dva sata. Vojni policajci bi nakon što bi došli do hangara i kazali ime i prezime zatvorenika kada bi ga stražar izveo vodili bi ga kod islednika na ispitivanje. Nikada nije vidio da je neko maltretiran, niti je na nekom od njih vidio povredu.

P.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se 21.09.1991. godine kao rezervista javio u L. gdje je proveo 15 dana, nakon čega je raspoređen da kao stražar ide u Sabirni centar. U Sabirnom centru je kao stražar radio na kapiji, stražu je davao 2 sata nakon čega bi 6 sati bio slobodan. U periodu dok je bio u M. nije vidio da je bilo ko od ratnih zarobljenika bio mučen i maltretiran. Komandir straže mu je bio P. B.. Nikada nije vidio da je neko od zarobljenika vodjen na ispitivanje.

K.LJ., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se zbog proteka vremena ne sjeća svih pojedinosti. Bio je oficir, tačnije poručnik bojnog broda u 9 Odredu popisnih minolovaca odnosno čete plovnih sredstava, a da se sjeća da je naredbom admirala J. postavljen za komandanta logora M.. Sjedište mu je bilo u L. i nije bio obavezan da boravi u Sabirnom centru. Ne zna po čijem je naredjenju formiran Sabirni centar, niti su mu poznate neke druge pojedinosti vezane za formiranje centra. Kako je stražarskoj službi bio pretpostavljeni, zna da je zadatak stražara bio fizičko obezbjeđenje objekata u M. i dva puta je posjetio M. u cilju kontrole stražara jer im je bio pretpostavljeni. Sa komandrom straže je razgovarao i provjerio da li vrši svoju dužnost, a pitao ih je i za njihove potrebe vezano za eventualno njihova odsustva i bolovanja. Straža je davana na tri mjesta u Sabirnom centru, a stražarska služba brojala je ukupno 10 ljudi. On nije organizovao stražarsku službu, već su to radili njegovi potčinjeni. Ne može da se sjeti ko je bio komandir straže. Ne sjeća se ko je sve dužnosti morao da obavi po naredbi admirala J. kojom naredbom je postavljen za komandanta Sabirnog centra, samo zna da je dio naredbi ispoštovao, a dio nije zbog čega je sa admiralom imao konflikt i zbog čega mu je zabranjeno unapredjenje. Njegov osnovni zadatak je bio fizičko obezbjeđenje objekata što je obavljala straža, a što je i funkcionisalo, a nije imao ništa ni sa isledničkim timom ni sa policijom. Nije imao informaciju da je neko od stražara u Sabirnom centru fizički maltretirao zarobljenike. Nema saznanje o tome da je vršena razmjena zarobljenika. Admiral J. mu je bio prvi pretpostavljeni, a i J. je pisao naredbu o postavljenju oficira. Ne može da se sjeti da li je on ili neko iz pretpostavljene jedinice potpisao elaborat straže koji elaborat sadrži sve precizne podatke kako i na koji način se vrši obezbjeđenje straže. Materijalno obezbjeđenje straže je išlo preko Lepetana tako što bi se komandir straže obratio svom pretpostavljenom u pogledu materijalnog obezbjeđenja a onda bi se to dostavljalo K.u. Sva lica koja su pozvana u rezervni sastav su evidentirana i evidencija je dostavljana komandi 9 VPS-a. Jedan spisak je ostajao u jedinici, a jedan je slat komandi 9 VPS-a. Na osnovu tih spiskova vršena je isplata dnevnica rezervistima, a spiskovi se dostavljaju finansijskom organu koji vrši isplatu. Kao komandant imao je komandira, a ko je bio oficir bezbjednosti se ne sjeća. Bio je prisutan kada je

prva grupa iz sastava straže iz Lepetana pošla u M. i tom prilikom im je održao govor da poštuju pravila ponašanja te službe, a pomenio je i Odredbe Ženevske konvencije jer je iz komande bilo nagovještaja da će u Sabirnom centru biti zarobljenici. Ne može da se sjeti da je vodjena knjiga dnevnih zapovjesti, ali ako je vodjena onda je svaki dan čitao ono što je u njoj napisano, jer se knjiga dnevnih zapovjesti odnosi samo na stražarsku službu. Prilikom dvije posjete M. komandir straže mu je saopštio da se u Sabirnom centru nalaze zarobljenici. Periodično je dobijao izvještaje vezano za funkcionisanje Sabirnog centra i koliko se sjeća nije bilo nikakvih problema u njegovom funkcionisanju.

A. N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 25.10.1991. godine u selu Bani i odveden u logor M. gdje je boravio 52 dana. Dalje je naveo da moli sud da ga poštedi ispitivanja o tome što je tamo proživio, jer ga svako pitanje vraća unazad u ta teška vremena i užasno mu teško pada. Gledao je kako tuku i ostale logoraše. Ne zna imena vojnika koji su ga tukli i maltretirali kao ni osobe koja ga je ispitivala osim da je bio kapetan prve klase. U postupku vođenja HR istrage je naveo i to da se sjeća I. kuhara, da ga je vidio samo jedan put i da nije vidio da udara druge ljude, a drugi zarobljenici su mu govorili da je on naopak i da dobro udara. I za Š. L. zna da je on dobro udarao i maltretirao druge zarobljenike kada su išli na ispitivanje, a udarao bi ih na putu od barake gdje su ispitivani i nazad.

B. Đ., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se ne sjeća tačno kada je uhićen ali zna da je odveden u logor M., a kada je smješten u kontejner uniformisane osobe su ga dobro izmlatile sa čizmama na nogama, palicama i drugim stvarima. Kako je u kontejneru bio mrak to nije vidio ni ko ga udara, a niti je znao zašto ga udaraju. Kako sutradan nije mogao ustati to je prevezen u bolnicu u K. u gdje je zadržan 8 dana jer je imao upalu zglobova i prostate, a nakon toga ponovo vraćen u logor M.. Za vrijeme boravka u M. dva puta su ga ispitivali i ispitivao ga je jedan oficir a za vrijeme ispitivanja ruke mu nisu bile vezane, a tokom dovodjenja i vođenja na ispitivanje nije udaran od stražara koji su ga sprovodili. Drugi zarobljenici su udarani od strane stražara jer su ulazili u hangare i zarobljenike udarali, a pojedine su izvodili iz hangara i tamo ih tukli i svašta im radili. Najokrutniji su bili L.Š. i I. zv. »kuhar«. Nakon što su mu predložene fotografije na istoj je prepoznao L.Š., a kuhara koji je tukao zarobljenike je opisao kao čovjeka niskog rasta, nabijenog, koji je ljude mlatio i činio svašta. L.Š. je potpuno pijan ulazio u hangar prijeteci da će se ustašama napiti krvi, da će ih poubijati, tukao je zarobljenike prilikom odvođenja na WC, a njega je jednom snažno gurnuo da je pao na pod. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja HR istrage.

B. P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 08. listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik HR vojske i iste noći odveden u logor M. gdje je prvo izvršen njegov pretres nakon čega su ga udarali nogama, rukama i pendrecima. Bio je smješten u hangar u koji su ulazili stražari i udarali su zarobljenike, a i on je više puta udaran, a stražari su zarobljenike izvodili ispred hangara gdje su ih udarali, a potom vraćali nazad ali njega nikada nisu izvodili ispred hangara i tukli, a on je izudaran još jedan put kada je vođen na ispitivanje kod jednog oficira jer su ga stražari udarali dok su ga vodili do mjesta gdje je ispitivan, a i u povratku do hangara. Po udaranju njih zarobljenika su se najviše isticali jedan P. koga su zvali Bokser, L. koji je najviše udarao N. L. govoreći mu da je on osramotio njegovo prezime kao i I. kuhar i I. umjetnik koji je nosio Škorpion, a što je čuo od ostalih zarobljenika. Ne zna ko je njega udarao, jer bi napadaču bio okrenut leđima. Nije mu poznato da su neprijateljski vojnici u hangaru organizovali boks mečeve, ali mu je poznato da je među zarobljenicima dolazilo do tuče jer je među zarobljenicima bilo ovisnika o alkoholu. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja HR istrage, sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji je udaran.

M. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. septembra 1991. godine kao civil i istog dana odveden u M. gdje je bio sve do 06.12.1991. godine. Zarobljen je skupa sa B. B., V. U., I. U. i P. Dž.. Svi su imali preko 80 godina tako da njih stražari nijesu puno udarali, ali su zato udarali mlade zarobljenike. Na riječi stražara »slušaj vamo otvaram vrata« morali su ustati, okrenuti

se licem prema zidu sa rukama na potiljku, a onda bi stražari ulazili i udarali koga bi htjeli. Stražari su pojedine zarobljenike izvodili iz hangara i tamo ih udarali, ali njega na taj način nisu izvodili i tukli. Jednom je dobro udaren od strane I. kuhara koga je poznavao od ranije, jer je isti prodavao poljoprivredne proizvode po Crnoj Gori pa ga je tom prilikom dok je ispred hangara prao ruke I. kuhar mu je rekao »majku ti ustašku jebem, bolje da se nismo nikada očima vidjeli«, a onda ga je udario nogom od kog udarca je pao i nabio se na pipu za vodu zbog čega je pao u nesvijest i probudio se u hangaru. I. kuhar je bio najgori u tuči zarobljenika jer je obično izvodio po trojicu zarobljenika i tamo ih temeljno pretukao. Poznato mu je da je ljude udarao i Š.L. koji se posebno izživljavao prema jednom L. iz Ž. jer je izdao srpski rod, a njega je jednom prilikom udario čizmom u potkoljenu da i sada trpi od toga posljedice. Stražari su jednom prilikom tako prebili Z.B. i slomili mu vilicu tako da isti 5-6 dana nije mogao ništa jesti. Kuhar I. je Z.B. pozvao riječima “dodji vamo kućo moja, dodji izadji pišat” i nakon što je ovaj izašao vratio bi se totalno isprebijan. Jedan put je vođen na ispitivanje kod pukovnika kojom prilikom nije bio vezan, a kada je odbio da potpiše zapisnik pukovnik je ljutito naredio da ga odvedu u kontejner samicu gdje je bio sve do pred noć kada je odveden u hangar – jedinicu. U logoru im se jedino predstavio M. G. koji je u logoru uvijek nosio šteke cigareta. Na fotografijama 1 i 2 koje su mu pokazane nije nikoga prepoznao. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja HR istrage.

S. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 24. studenog (novembar) 1991. godine i odveden u logor B. gdje je bio do 24.05.1992. godine i prebačen je u logor M. gdje je bio sve do 02.07.1992. godine. U M. nije vođen na ispitivanje, ali je maltretiran psihički i fizički od strane stražara koji su ga tukli u više navrata. Jedne noći su ga do besvjesti tukli u vremenu od 22 sata pa do 5 sati ujutro. Imena stražara koji su ga tukli ne zna jer su mu naredili da se okrene licem prema zidu, da stavi ruke na potiljak i da se ne smije okretati. Tukli su ga šakama čizmama i pendrecima i čime su stigli i jedino zna da ga je u baraci tukao B. G. dok druga imena stražara ne zna.

P. A., saslušan u svojstvu svjedoka, u bitnom je naveo, da je zarobljen između 10 i 15 travnja (aprila) 1992. godine, da je prvo bio u zatvoru u Bileći a potom prebačen u M., da su svaku večer stražari u grupama ulazili u magacine gdje su se oni nalazili i izživljavali se nad njima tako što su ih tukli šakama i nogama, kundacima od pušaka, vrećama napunjeni pjeskom, prisiljavali ih da kleče na rukama, na potiljku i glavama pognutim prema tlu sve do iznemoglosti. U više navrata su ga odvodili na ispitivanja tada su ga tukli i u odlasku i povratku, a kako se sve dešavalo noću to nije mogao vidjeti ko to radi. Lica protiv kojih se vodi postupak nije čuo za njihova imena osim za G. M.. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja HR istrage.

B. V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 17.10.1991. godine u svojoj kući i odveden u M., a pri dolasku su ga tukli po svim djelovima tijela i bio je potpuno pretučen. Sjutra ujutro je odveden na ispitivanje gdje ga je ispitivao jedan mornarički oficir kapetan koji je imao brkove i on ga je ispitivao u više navrata. Dok je ispitivan jedna ruka mu je bila vezana za lisice, a druga fiksirana za stalažu. Kapetan mu je postavljao pitanja pa ako nije bio zadovoljan odgovorom udarao ga je pendrekom koji je imao kod sebe. U prvih 14 dana nekada je i po dva puta dnevno bio na ispitivanja, a prvi dan je dobio najviše palica po glavi jer je kapetana zanimao broj ljudstva u Cavtatu. Ukupno je ispitivan 17 do 18 puta, a samo jednom ga nije tukao prilikom ispitivanja. Po dobrom pamti stražara M. P. kao i izvjesnog Z. direktora banke koji mu je davao kruh i cigarete. Nakon što su mu pokazane fotografije na fotografiji br. 1 kao ispitivača prepoznao je brka prvu osobu sa lijeve strane koja sjedi i drži čašu u ruci, (optuženi G.) dok druge osobe ne prepozna. Ne zna imena stražara i vojnika koji su bili u logoru. U postupku vođenja HR istrage, je naveo da za ime G. ne bi mogao ništa reći, da je njega ispitivao jedan opasni kapetan koji je imao velike brčine, da se pričalo da svira saksofon, odnosno on ga je osobno vidio u hotelu Kroacija u Cavtatu, gdje svira saksofon. Udarao ga je palicom po rukama i maltretirao ga je. Za vrijeme ispitivanja ruka mu je bila pričvršćena iznad glave za zid sa lisicama.

B.P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 09.10.1991. godine kao pričuvni policajac i odveden u logor M. gdje je uslijedilo cjelodnevno ispitivanje od strane G. R.. U kontejneru su bila dvojica ispitivača. Sa lijeve strane je ispitivao zarobljenike M. G., a sa desne strane je bila kancelarija u kojoj je ispitivanje vršio G.. Ispitivanje je trajalo cijeli dan, ali nije cijelo vrijeme boravio u prostoriji gdje je ispitivanje vršeno, već bi po naredbi ispitivača u više navrata bio izveden iz te prostorije i odveden u potok gdje je sa uzdignutim rukama stajao na kiši sve dok ne bi od slabosti pao u potok, a nakon toga bi ga stražari ponovo uvodili u prostoriju za ispitivanje. Drugi ispitivač M. G. bi par puta ulazio u prostoriju gdje je on ispitivan. Kao posebno nečovječnog sjeća se kuhara I. M. koji je uvijek kada je odredio 4-5 logoraša da peru nakon objeda porcije koristio priliku dok su to prali da ih tuče i to rukama, kutlačom i nogama i to po svim djelovima tijela i na taj način ga je isprebijao 5-6 puta. Par puta ga je izudarao stražar L.Š. koji je bio posebno nasilan prema L. N. iz Ž. govoreći mu da mu sramoti prezime. Morali su pjevati četničke pjesme. Osobe koje se sumnjiče za nečovječnost u M. osim M.I., L.Š. i G. M. ne poznaje, a takodje ne prepoznaje osobe na fotografijama 1. i 2. Sjeća se da mu je pomagao stražar M. P. jer ih nije tukao. Zbog razgovora sa bivšim logorašima bio je uvjeren iz njihovih kazivanja da je u kancelariji u kojoj je ispitivan bio i M. G., da je upravo isti iskaz dao u listopadu 2006. godine, a da je izmijenio iskaz u pogledu osobe sobzirom da je prevladavajuće mišljenje logoraša da je u kancelariji sa desne strane bio ispitivač G. i koga je na zapisniku od 25. listopada 2006. godine označio kao svog ispitivača. U postupku vođenja HR istrage, na zapisniku od 15.02.1994. godine je naveo da je u logoru M. skoro mjesec dana maltretiran i batinan. U baraku bi ulazili stražari, izveli nekog od njih i isprebijali ga. Sjeća se po brutalnosti lica kojeg su zvali slikar i govorili su da se zove I.. Stražar Š.L. ih je posebno brutalno tukao prilikom odvođenja na ispitivanje. Sjeća se jednog kuhara koji je bio nižeg rasta i razrok i za koga su govorili da se zove I. i isti je brutalno tukao zatvorenike iz čista mira kada bi došao djeliti hranu. U postupku vođenja HR istrage na zapisniku od 25.10.2006. godine je naveo i to da su se u udaranju naročito isticali I. kuhar i Š.L., koji je jednog zarobljenika L. prebijao svaki dan izvodeći ga van iz hangara.

Č. Đ., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik teritorijalne odbrane i odveden u logor M. gdje je odmah nakon silaska iz kamiona udaran od strane stražara i drugih vojnika. Svakodnevno je vođen na ispitivanje i na tom putu od hangara do kontejnera i obrnuto uvijek je bio praćen od strane čuvara sa rukama podignutim iznad glave i udaran bilo sa kundakom od puške i nogama. Uvijek ga je ispitivao Kapetan koji se prema njemu prilikom ispitivanja normalno ponašao čak ga je nudio da popije kafu. Zapamtio je Š. L. koji je svakodnevno mlatio jednog zatvorenika L. govoreći mu da mu on sramoti rod i prezime L., a pored njega u tom udaranju najgori je bio I. kuhar. Imena M. G. i B. G. se ne sjeća. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja HR istrage.

B.Ž., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 08. listopada (oktobra) 1991. godine i to u svojstvu civila nakon čega je doveden u logor M., a prilikom smještaja u hangar zadobio je jedan udarac pendrekom po ledjima, a i ostali zarobljenici koji su bili skupa sa njim su dobili pendreke po ledjima kao dobrodošlicu. Dva dana nakon dolaska u M. ispitivan je od strane jednog oficira koji ga je ispitivao 3 puta i prema njemu je bio uljudan. Sjedio je na stolici i ruke mu nisu bile vezane, ali je zato dobijao udarce na putu od hangara do mjesta gdje je ispitivan i obrnuto i to od strane stražara koji su ga sprovodili. Udarali su ga nogama, kundakom, a jednom prilikom čekajući red za ispitivanje bio je prinudjen od strane stražara da sa podignutim rukama iznad glave stoji 25 do 30 minuta na kiši. U samom hangaru je premlaćen više puta bez ikakvog povoda, ali ga nisu izvodili van hangara i tamo udarali, mada su stražari izvodili neke zarobljenike tamo ih premlaćivali i potom vraćali u hangar. Stražari bi ulazili u hangare i na njihove riječi »Slušaj vamo otvaram vrata« morali su skakati na noge, stavljati ruke iznad glave i okretati lice prema zidu, kako bi stražari divlje udarali pojedine zarobljenike, a nije mogao vidjeti koji zarobljenik se udara i ko ga udara jer se nije smio okrenuti. Ne sjeća se imena i nadimaka stražara koji su ih udarali jedino se sjeća I. kuhara koji ih je

maltretirao i udarao. Jedne noći je kuhar ušao u baraku i vidio je kako kundakom od puške udario po lijevoj strani lica I. M.. Iz logora je pušten 07. studenog (novembra) 1991. godine. Naveo je i to da ne zna identitet lica koja su ga udarali ali da bi ga sigurno prepoznao po glasu. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja HR istrage, sa nešto manje detalja u odnosu na postupanje I. kuhara.

B. S., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 20. studenog (novembar) 1991. godine kao civil i odveden u logor M. skupa sa bratom Ž. B., I. L. i još sa tri lica čijih se imena ne sjeća. Odmah po dolasku vozilom u logor prošli su kroz špalir gdje su ih uniformisane osobe udarale sa lijeve i desne strane, a nakon toga su smješteni u jedan kontejner. Sjutradan je odveden na ispitivanje. Ispitivao ga je jedan pukovnik D. koji je bio korektan prema njemu. Tokom boravka u hangaru čuvari su ulazili u hangar i udarali ih, a i izvodili ih ispred hangara i tamo ih udarali čim stignu, šakama, čizmama, kundakom od pušaka, pendrecima. Dva puta je izvodjen iz hangara i oba puta je bio pretučen. U jednom od tih udaranja dobro je upamtio Š. L. koji ga je tukao šakama po glavi. Čuo je da se u udaranju zarobljenika isticao I. kuhar, koji je izvodio ljude ispred hangara i udarao ih ali njega lično nije udarao. Prilikom dolaska u logor M. kada je prolazio kroz špalir izbijena su mu dva zuba, a dva rebra su mu napukla. Stražari su ih maltretirali psihički jer su ih tjerali da pjevaju četničke pjesme. Kada su mu predočene fotografije 1 i 2 nije se mogao izjasniti o osobama na fotografijama. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja HR istrage.

U. Z., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je u februaru mjesecu 1992. godine bio na dubrovačkom ratištu kao vojnik izvidjačke postrojbe 116 kada je zarobljen i odveden u B. gdje je bio sve do 23.05.1992. godine kada je prebačen u logor M. gdje je bio do 14.08.1992. godine kada je razmijenjen. Poznato mu je da je G. M. bio zapovjednik logora i ako sa njim nije bio u kontaktu ali ga je vidio par puta i to jednom kada su čistili put, a drugi put kada su razmijenjeni. B. G. poznaje kao stražara koji je bio daleko najgori od svih jer je svaki dan dolazio u hangar i tukao zarobljenike čime bi stigao, udarao ih je šakama, rukama, nogama po glavi i tijelu, a njega je jedan put kada ga je izveo ispred hangara udario drvenim držalom od metle. Za svo vrijeme boravka u logoru B. G. ga je izvodio svaki drugi ili treći dan i tukao ga, a svaki dan je tukao i druge zarobljenike, a znao je dolaziti po noći, ulaziti u hangare i tući zarobljenike. Sjeća se da je jednom prilikom K.T. stavio cijev od puške u usta. Stražari su ih tjerali da hodaju četvoronoške. Ostale osobe iz logora M. ne poznaje. Boravkom u logoru zadobio je povrede u vidu preloma rebara. Identitet G. M. saznao je jer su jedan drugog tako oslovljavali, a misli da se jednom prilikom G. M. sam predstavio, dok je identitet B. saznao neposredno pred razmjenu. Na zapisniku o glavnom pretresu od 27.04.2011. godine je naveo i to da su zarobljenici razgovorajući između sebe došli do zaključka da je B. obavljao poslove zapovjednika straže. On ih je udarao skoro svaki dan. Lica koja su bila smještena sa njegove desne strane su K.T. i K. J., a sa njegove lijeve strane P.M. i M. J.. Vidio je da su svi oni udarani od strane B. i to nogama, jer svi tada sjede na podu.

Lj. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 07.01.1991. godine i odveden prvo u logor M., a potom u logor u Bileći, a nakon toga ponovo vraćen u logor M. gdje je bio sve do 02.07.1992. godine kada je razmijenjen. Zarobljen je kao civil, jer nikada u ratu nije bio u vojsci. Po nečovječnom postupanju prema zarobljenicima sjeća se G.B., dok se prema izrazito ljudskom ponašanju prema zarobljenicima sjeća P.M. koji je prema zarobljenicima postupao maksimalno ljudski. Jedne noći je vođen na strijeljanje tako što su mu stavili krpu na oči, pročitali mu presudu da je ustaša, da mu je kazna strijeljanje i ispalili su rafal, a nakon toga su ga ponovo vratili, tako da je zbog svega toga što je preživio smršao 40 kg. Jedne noći je pozvan da izađe iz objekta i tada je vidio M. G. koji ga je pitao da li mu nešto treba i dali mu nešto hvali, pa mu je tražio cigarete i cipele a sutradan jedan od stražara je donio veliku kartonsku kutiju sa cipelama, štekama cigareta i čarapama. Na glavnom pretresu je naveo i to da ga je G. pitao da li ga neko tuče. Nije mu smio reći da ga tuku, a sa razloga što su stražari saznali sve ono što su oni prethodnog dana saopštili Crvenom krstu i zbog čega su ih i tukli. Nikada ne može zaboraviti dobro koje mu je učinio G.. Vođen je na ispitivanje

kod jednog nižeg čovjeka, svijetle kose sa brčićima, koji ga nije udarao, ali su ga za to udarala dva lica koja su bila iza njega. Udaran je i kada nije znao da tražene podatke, a nije ih znao jer nije bio pripadnik oružanih snaga. Sjeća se da je jedne večeri u objekat gdje su bili smješteni ušlo 5-6 pijanih ljudi, da su jedan ili dvojica od njih imali SNB čarape u kojima se nalazio pijesak dok su ostali imali pendreke i puške i udarali su ih, a kasnije su saznali da je to bio 15.01. na dan priznanja HR, što je bio razlog zbog čega su dobili batine. Prije podjele hrane izvodili su zarobljenike i udarali ih. Jednom prilikom od strane četiri pijana stražara izveden je jedan mlad momak iz Šibenika, i natjeran je da oralno zadovoljava drugog zarobljenika. Bilo je situacija da je pod prijetnjom oružja zatvorenik tjeran da udara drugog zarobljenika. Sjeća se zarobljenika po imenu Habit koji je bio sa sinom i koji je svaki dan udaran, kako on, tako i njegov sin. Prihvatio je da dodje na sudjenje da bi kazao istinu, da sve izađe na vidjelo da bi na neki način sebi olakšao i sebe ispraznio. B. G. je u pojedinim prilikama znao donositi šah igrati sa zatvorenicima, što je radio sa R. S., a posle par dana bi došao sa ekipom pod dejstvom alkohola i u S. ubio Boga. R.S. je udarao čizmom. B. je uvijek sa sobom nosio poluautomatsku pušku i pendrek, a njegov identitet je utvrdio jer se isti sam predstavio. Pojasnio je i to da je više detalja ispričao na glavnom pretresu u odnosu na iskaz dat u istrazi, jer dva dana pred dolazak da svjedoči nije spavao, prisjećao se svih detalja pa je neke stvari pribelježio na papir. Naveo je i to, da ne zna ime ni jednog lica koje ga je udaralo.

Ć.A., sin pokojnog M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je od strane Srpsko Crnogorske vojske uhvaćen 03. listopada (oktobra) 1991. godine i kao civil je sproveden najprije u K., a potom u M. stim što su ih u K. uvezali i to tako što su im ruke bile iza leđa, a tokom puta su im svašta govorili i maltretirali ih. U M. su stigli noću gdje su njemu i Ć. A. koji je bio skupa sa njim pretresali džepove, uzeli cigarete i novac i sve ostalo što su pronašli, a njih su ugurali u jedan hangar u kome je bilo petnaestak zarobljenika odakle su vodili pojedine na ispitivanje. Kako njega nijesu dirali, to je zahtijevao da i njega ispitaju pa je nakon petnaestak dana odveden na ispitivanje kod Kapetana I klase koje ispitivanje je trajalo kratko. Za vrijeme ispitivanja je sjedio i ruke mu nisu bile vezane. Nakon što je završeno njegovo ispitivanje ovaj kapetan mu je dao 10 cigareta i kazao mu da to popuši sa svojim prijateljima a stražarima koji su ga doveli na ispitivanje je rekao da mu ne smije faliti ni dlaka sa glave i da ga niko ne smije dirati tako da njega niko nije ni dirao. Dok je boravio u logoru njega je udarao jedan od stražara koga su zvali čoban i to tako što je ulazio u hangar dok je on ležao, a onda bi ga čizmama gazio po nogama i nazivao ga starim ustašom. Druge zarobljenike, naročito mladje, stražari su dosta udarali jer bi ih izvodili iz hangara, tamo bi ih udarali, nakon čega bi se zarobljenici vraćali krvavi i modri. Najviše su udarana dva lica po prezimenu K. koji su bili tako pretučeni da ih njihova rođena majka ne bi mogla prepoznati i jedan L.. L. je kada je ušao u logor imao 110 kg, a iz logora je izašao sa 60 kg. U udaranju i premlaćivanju zarobljenika najviše su se isticala lica po prezimenu P. i nadimkom bokser, zatim I. kuhar koga je od ranije poznavao, jedan njegov prijatelj M. M. jer mu je ovaj dobavljaio voće i povrće, a zarobljenike je tukao za vrijeme objeda i to šakama, čizmom, kutlačom. Svojim očima je vidio kako zarobljenike udara i Š.L. koji je zarobljenike tukao šakama, nogama, kundakom i sa čim je stigao, a redovno je udarao i onoga ko se usudio otići na WC za vrijeme njegove straže. L.Š. je poznavao od ranije jer je živio 2 km od granice, a 4 km od njegove kuće, a poznavao je i majku L. jer je ona trgovala po Grudi i prodavala sir. L. je pijan noću dolazio u hangar i izvivljavao se nad zarobljenicima, a udarao je i one koji su iz hangara vodjeni na ispitivanje. Među stražarima je bilo i dobrih ljudi. Iz logora je izašao 12. decembra 1991. godine. Identičan iskaz ovaj svjedok je dao i u postupku vodjenja HR istrage, sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji su zarobljenici udarani od strane I. kuhara i Š. L.

Ć. B., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik HV-a skupa sa još 14 ljudi i odveden u logor M.. Čim je izašao iz vozila dočekale su ga 3 ili 4 uniformisane osobe koje su ga udarale i naredile mu da skine sa sebe svu odjeću i obuću. Četvrti dan je vodjen na ispitivanje gdje ga je ispitivao oficir G., a to zna po tome jer je čuo

da tokom njegovog ispitivanja jedan vojnik pita drugog »gdje je G.«, a ovaj mu odgovara »upravo ispituje jednog ustašu«. Dok ga je G. ispitivao jedna ruka mu je bila vezana sa lisicama, a iznad njega je bio stražar koji ga je često kundakom udarao u ledja. Na zapisniku o glavnom pretresu pojasnio je i to da se, G. derao na njega, ustajao sa stolice, prilazio mu i odguravao prema stražarima i takvim postupcima davao znak stražarima da ga izudaraju, što bi oni i učinili, a to kada ne bi bio zadovoljan odgovorom na postavljena pitanja. Sjeća se i postavljenih pitanja: »kao idete li u crkvu, šta svećenik govori, jeste li iskopali tunel ispod D.a.« 3-4 puta je ispitivan od strane G. i svaki put kada je vođen na ispitivanje, a i vraćan sa ispitivanja stražari su ga udarali nogama, rukama i puškom. Stražari su znali ulaziti u hangar kada im je volja i na njihov znak »otvaram vrata« oni bi morali skočiti na noge, stati uza zid, okrenuti se licem prema zidu, držati ruke na potiljku i gledati u tlo ispred sebe, nakon čega bi stražari udarali koga bi htjeli. Najgore udarce su dobivali kada bi ih ti stražari izvodili iz hangara napolju. Dok su stajali prislonjeni uz zid sa rukama na potiljku glave, oni bi ih udarali do besvjesti i tako izudarane vraćali u hangar. Tako je i sam bio izvođen iz hangara oko 10 puta i tamo van hangara uvijek bio premlaćen bilo udarcima šakama, čizme na nogama, kundacima od pušaka i pendrecima. Kada bi pao na tlo od zadobivenih udaraca, onda bi mu jedan od stražara stavio nogu sa čizmom na ledja i onda strašno pritiska sa tom čizmom vrteći lijevo i desno i time bi izazivao strahovitu bol u ledjima. Nakon prvog ispitivanja oni ih više ne bi vraćali u isti hangar, nego bi ih odveli u drugi hangar. Stražari bi im uvijek govorili da se oni u takvim slučajevima vode na strijeljanje. U opisanom udaranju njih zarobljenika po njemu su se najviše isticali I. kuhar, Š.L., bokser. U hangare je vidio nekoliko puta T. Z. i G.I.. S obzirom da su ih stražari tukli odmah nakon izlaska iz barake oni su morali čuti njihove jauke i zapomaganje, te prema tome on ne zna da li su im oni naredili da ih tuku, ali tvrdi da su to znali jer su ih gledali izudarane i pune modrica. I T. i G. i G. su ih pitali »što je niste dobro spavali, nije vam ugodno?« čime su se direktno sa njima izrugivali. Nakon što su mu pokazane fotografije, na fotografiji br. 1. je stopostotno prepoznao osobu prvu slijeva koja sjedi i pije kavu M. G. kao svog ispitivača, pored njega na nogama stoji G.I., a u sredini T. Z., dok druge osobe ne prepoznaje. Identičan iskaz kao na zapisniku pred istražnim sudijom od 09.06.2008. godine, dao je i u postupku vođenja HR istrage stim što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije i što opisuje da dok ga je ispitivao G., da je iza njega bio stražar koji ga je često sa kundakom udarao u ledja, a koje udaranje je sve vidio taj G. koji ga je ispitivao.

C.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik Kriznog štaba zarobljen 15.11.1991. godine i odveden u logor M. gdje je ispitivan i udaran po ledjima, kundakom puške prilikom odvođenja na ispitivanje, ali da ne zna ko ga je udarao. Dok je boravio u baraci nijesu ga tukli jer je operisao srce i bio je pod stalnom terapijom. Jedino po priči zarobljenika zna da su u logoru bili izvrgnuti fizičkom zlostavljanju, ali on osobito nije vidio da neko od stražara ili vojnika tuče nekog od zarobljenika jer je uvijek morao gledati u zid. Sjeća se da je jedan od zarobljenika - I. K. prilikom odlaska na WC doživio šok kada mu je stražar repetirao pušku i isti zbog straha više od 2 tjedna nije išao na WC. U postupku vođenja HR istrage naveo je da nije zapamtio imena i prezimena vojnika koji su ga tukli, ali zna ime nekog Š. L. koji se prema pričama nekih zarobljenika isticao u njihovom udaranju.

D. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom navodi, da je zarobljen 28.10.1991. godine u svojoj obiteljskoj kući, da je noć proveo u Cavtatu a potom poveden u M.. Prilikom izlaska iz vozila svaki od zarobljenika je dobio batine, a on je od jednog vojnika zadobio snažan udarac laktom u predjelu grudnog koša. Smješten je u samicu gdje je proveo jednu noć. U samici je bilo užasno, bilo je hladno. Vođen je na ispitivanje, a ispitivao ga je jedan pukovnik koji se prema njemu ponašao korektno, a potom je smješten u baraku br. 3. u kojoj se nije događalo ono što se događalo u drugim barakama tako da nije u baraci ni jednom pretučen. Od drugih zarobljenika je čuo da je loša situacija u barakama br. 1 i 2, da su ih tukli Š., bokser i I. koji je dijelio hranu. 12.12.1991. godine je razmijenjen sa drugim zarobljenicima. Identičan iskaz dao je

i u postupku vođenja HR istrage.

D.I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine u Konavljima kao civil, a narednog dana je prevezen u M. i nikoga dok je smješten u logor nije udarao. Nakon dvadesetak dana je vođen na ispitivanje gdje ga je prvo ispitivao jedan potpukovnik, a kasnije nakon dva tri dana major. Nakon prvog ispitivanja taj potpukovnik je rekao majoru koji ga je kasnije ispitivao kao i dvojica stražara koji su ga dovodili da ga niko ne smije udarati tako da njega niko nije ni udarao. Stražari su bili okrutni prema drugim zarobljenicima pogotovu mladim, a on nikada ranije u životu nije vidio čovjeka crnog i modrog od zadobijenih udaraca kao što su to bili Bukva iz Orašca i M. i I. K. iz Cavtata, a poznato mu je da su sva trojica umrla nakon što su izašla iz logora. Zapamtio je samo I. kuhara iz K. koji je zarobljenike tukao kutlačom, šakama i Š. L. iz Sutorine koji je bio čovjek koji je redovno prije rata dolazio u Konavle i koga su mještani držali ograničenim jer je 7- 8 puta polagao vozački. Bio je izrazito nasilan jer je tukao zarobljenike do te mjere da je sam sebi postavljao pitanje kako ljudi prema drugim ljudima koji nijesu ništa učinili, tako postupaju. Tako su prebili i sada pok. K. B., K. I. i M.. Stražari su ih znali mučiti na razne načine. Kada bi vodili nekoga na ispitivanje govorili bi da ga vode na strijeljanje pa su oni mislili da je isti i strijeljan, jer on više nije dovodjen u taj hangar nego bi bio premješten u drugi. Na fotografijama br. 1 i 2 prepoznao je osobu kao jednog od ispitivača koji nije bio loš prema zarobljenicima. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja HR istrage.

D.M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen u Resnici 03.10.1991. godine kao pripadnik teritorijalne odbrane i da je vezan sa konopom i odveden u M. vojnim brodom i to skupa sa D. G., B. J. i drugim. Po dolasku u M., a prije ulaska u baraku prošli su kroz kordon naoružanih vojnika koji su ih tukli nogama, pesnicama, kundacima, pendrecima nakon čega je smješten u baraku u kojoj je bio drveni pod, na prozoru rešetke bez stakla. Dva puta je vođen na ispitivanje, a lice koje ga je vodilo ga je tuklo i u polasku i po dolasku. Ne može se izjasniti ko ga je ispitivao ni ko ga je dovodio na ispitivanje, ali se po posebno lošem ponašanju prema zarobljenicima sjeća kuhara I. koji ih je redovno po podjeli objeda tukao nogama i pesnicama pa je i njega tako tukao. Sjeća se i Š. L. za koga misli da je bio stražar i koji je također tukao zarobljenike. Š. L. i I. kuhara je jedan broj zarobljenika poznavao od ranije. Nijesu bili u prilici da vide ko ih tuče jer čim bi se otvorila vrata barake morali su stati iza zida licem okrenuti prema zidu. Tokom noći bi ih izvodili van barake, pretukli ih i vratili u baraku. Razmijenjen je 12.12.1991. godine. U postupku vođenja HR istrage je naveo i to da se iz logora od osoblja sjeća Š. L. i kuhara koga su zvali I., te da je osobno njega taj kuhar tukao.

G. D., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao pripadnik Zenga 03.09.1991. godine povezen u M.. Prilikom izbacivanja iz vozila morali su proći kroz formirani koridor gdje su ih tukli pesnicama, nogama i kundacima, nakon čega je smješten u baraku br. 1. Kako je bio jedan od prvih koji su zarobljeni prva 3-4 dana nisu imali nikakvih pokrivača, spavali su na golom drvenom podu, a hrana je bila izuzetno loša. Ispitivao ga je zapovjednik logora I klase Z. T. koji je inače bio šef vojne policije u K.u, a rodom je iz Knina, a to zna jer je T. bio predavač u K.u na Višoj pomorskoj školi. Na ispitivanje ga je vodio Š.L., a ni L., a ni T. ga nisu udarali. Vidio je da Š.L. tuče druge, a njega su u 80% slučajeva tukli ljudi koje nije mogao vidjeti, jer bi izlaskom iz barake morao pognuti glavu prema tlu nakon čega bi pljuštali udarci kundakom, pendrekom, čizmom, pesnicama i slično. Nakon što su mu pokazane fotografije na fotografiji br. 1. je prepoznao osobu koja na fotografiji stoji i piše, a koja osoba je dolazila često sa stražarima, a isti je davao i naloge stražarima da ih tuče i da se izvedu van barake, a po povratku je vidio da je to lice izudarano. Sjeća se kuhara koji je prilikom dodjele obroka stajao na ulazu u baraku i kada bi mu prišao sa pognutom glavom zadobijao je udarce tako da je uvjeren da je i on bio među onima koji su ga tukli jer se nalazio na tom mjestu, ali kako nije smio podići glavu ne zna da li ga je i on udarao. Posebno se sjeća da je Š.L. zlostavljao N. M. jer je tvrdio da on ne može biti Hrvat jer ima tipično crnogorsko prezime pa bi ga bacio na pod u samoj baraci ili ispred barake i skakao bi po njemu. Sjeća se i osobe koja je dolazila u baraku kod smjene

straže i izdavao je naredbu kada bi stražari počeli nekoga tući “nemoj toga dosta je ,uzmi drugog” a na pokazanim fotografijama ga je i prepoznao kao osobu koja nešto piše. Razmjeren je 12.12.1991 godine. U postupku vođenja HR istrage nije pominjao kuhara.

J. B., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 03. listopada (oktobra) 1991. godine kao civil na jednom brodu i prebačen u logor M.. Pri dolasku je u špaliru udaran od strane čuvara i drugih vojnika neprijateljskih jedinica koji su ih dočekali i to šakama, nogama, pendrecima, kundacima od pušaka. U logoru M. je boravio sve do 12. prosinca (decembra) 1991. godine. Za to vrijeme je 3 puta vođen na ispitivanje, ali kako je prošlo puno vremena ispitivača ne bi prepoznao. Prvi ispitivač je prema njemu bio korektan dok ga je drugi ispitivač svaki put za vrijeme ispitivanja maltretirao. Zapamtio je . kuhara jer je on maltretirao i udarao zarobljenike i to za vrijeme objeda i to pendrekom i kutlačom, a po njegovom nalogu određeni ljudi su izvodjeni izvan objekta i po njihovom povratku i po njihovom izgledu bi zaključio da su ih tukli. Isto tako je zapamtio i Š. L., dok se ostalih ne sjeća. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja HR istrage.

K. A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 27. studenog (novembra) 1991. godine, kao član rezervnog sastava ZNG-a i odveden u logor B. gdje je boravio sve do 23.05.1992. godine kada je prebačen u M.. U M. je bio sve do razmjene 02.07.1992. godine. Prilikom dolaska u M. morao je proći kroz špalir naoružanih vojnika koji su ih udarali palicama, nogama, kundacima. B. G. je uz pomoć ostalih stražara izvršio njihovo postrojavanje u 5 redova, održao im je govor kako ima da se ponašaju u logoru kada stražar poviče »slušaj vamo otvaram vrata«, da svi moraju skočiti na noge, stati na svoje prostirke rukama prema zidu, raširiti noge, a ruke staviti iza vrata i gledati na pod i da ne smiju gledati u stražara. Jednom prilikom ga je stražar koji se preziva I. prilikom povratka sa WC-a udario i slomio mu je dva rebra kundakom od automatske puške. Puno puta ga je istukao B. G. koji mu se predstavio kao potporučnik, a uskoro poručnik, a njega i zarobljenike bio je drvenom palicom dužine oko metar i po, debljine oko 5 cm koju je zvao »mudžiburahman« i udarao ih po leđima idući od jednog do drugog zarobljenika. Dok su ih tukli tjerali su ih da pjevaju četničke pjesme. Š.L. njega nije tukao, ali je brutalno tukao druge zarobljenike. U logoru osobno nije vidio M. G..

K. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je kao Hrvatski vojnik zarobljen 04.12.1991. godine, odveden u logor B. gdje je bio do 23.05.1992. godine, a kada je prebačen u logor M. gdje je boravio sve do razmjene 02.07.1992. godine. Sjeća se posebno nečovječnog B. G.. Svaki povik stražara da se otvaraju vrata značio je da oni moraju skočiti na noge i stati okrenuti prema zidu, raširenih nogu i sa rukama na potiljku. U tom položaju bi uvijek neko bio izudaran. Jednom prilikom u njihovu baraku je ušao B. G. sa više ljudi i on ih je skupa sa ostalima tukao šakama, čizmama, pendrecima, drvenim štapovima, vrećama u kojima se nalazio pjesak i tom prilikom mu je B. G. slomio dva rebra. Za svo to vrijeme su morali pjevati četničke pjesme. Omiljena zabava stražara bila je da dvojici logoraša naredi da se potuku, dok bi ostali napravili prostor kao za ring i navijali da bi boks meč morao biti žestok, jer ukoliko to ne bi bio tada bi im prilazili stražari i kundacima ih udarali u predjelu vratnih žila. Naredbe je davao B. G.. Osim G.B. ostala imena mu nisu poznata. U postupku vođenja HR istrage je naveo i to da je dobro zapamtio B. G. koji je bio kolovodja u udaranju i maltretiranju, a dobro se sjeća 13.06.1992. godine kada je B. G. ušao u baraku sa još desetak osoba, postrojili su ih u pet redova, i udarali su ih od 2 do 6 sati ujutro. Tukli su ih šakama, čizmama, pendrecima, štapovima od drveta i sa vrećama u kojima se nalazio pijesak. Čitavo vrijeme su tjerani da pjevaju četničke pjesme. Tada su mu slomljena dva rebra.

K. D., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao ratni zarobljenik i pripadnik HV-a zarobljen u selu Bosanka ispod Srdja. U logoru M. je proveo 4-5 mjeseci gdje je i fizički i psihički maltretiran čak i stavljan na ražanj. Ne zna imena lica koja su nad njim vršili psihičko maltretiranje i turturu. Ne poznaje ni jednog od okrivljenih. U postupku vođenja HR istrage je naveo da je u logoru M. ispitivan i maltretiran od osoba kojima ne zna ime, da se ne želi uopšte prisjećati i govoriti o tome.

K. V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 17.10.1991. godine kao civil u Cavtatu i odveden u logor M.. Izlaskom iz vozila dobijali su udarce šakama, nogama i puškama. Smješteni su u hangar za koji je kasnije saznao da je jedinica. Vodjen je na ispitivanje kod kapetana I klase. Za vrijeme ispitivanja ruka mu je bila vezana lisicom i uvijek su pored njega stajala dva stražara. Nije ga udarao kapetan koji ga je ispitivao, ali su ga zato udarali stražari u trenutku kada bi kapetan napustio prostoriju. Udaran je i prilikom odvođenja na ispitivanje i vraćanja sa ispitivanja, a kapetan bi mu tada rekao »ja sada idem a ti razmisli šta ćeš sada govoriti«. Nakon što su mu pokazane fotografije sa 99% sigurnošću kao ispitivača prepoznao je osobu na fotografiju br. 2. Na ispitivanje ga je vodio Š.L. koji ga je udarao pendrecima kako njega tako i njegovog sina R., koga je takodje skupa sa njim vodio na ispitivanje. Najteži trenuci u logoru su mu bili kada su mu sina povelili na ispitivanje i nisu ga vratili pa je četiri dana bezuspješno pokušavao da sazna šta mu je sa sinom, a što mu je teže padalo nego udarci. Tek peti dan od stražara je saznao da mu je sin smješten u samicu. Od drugih zarobljenika je saznao da su uvjeti života u toj samici dosta teški. Negdje pred sam izlazak iz logora sin R. je prebačen u isti hangar gdje se on nalazio. Logor su napustili 12.12.1991. godine. Stražari bi znali u večernjim satima ulaziti u hangar i glasno vikati »slušaj vamo otvaram vrata« pa bi se svi morali dići, okrenuti licem prema zidu, staviti ruke na potiljak, a onda bi stražari koji su bili u pijanom stanju udarali bez ikakvog povoda koga stignu. Pojedine zarobljenike su izvodili van hangara i tamo ih udarali. Od lica koja su se isticala u udaranju zapamtio je Š. L. i kuhara. Kuhar je izvodio ljude i van hangara tako da nije vidio čime ih udara, ali su se u baraku vraćali dobro isprebijani i sa ožiljcima. Nakon posjete Medjunarodnog crvenog krsta dobijali su redovnije hranu i imali su jedno kupanje. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja HR istrage, a sa nešto manje detalja vezano za postupanje kuhara.

M. Đ., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik rezervnog sastava policije zarobljen 20.12.1991. godine i odveden u logor M. gdje je bio 30-40 dana. Nakon toga je odveden u B. gdje je bio oko mjesec dana, a potom opet vraćen u M. gdje je bio do 02.07.1992. godine. Prilikom dolaska u M. čim je izveden iz vozila počeli su da pljušte udarci po njima, od kojih udaraca je bio u šoku i pao u nesvijest. U oba logora je sistematski prebijan, tukli su ga palicama, čizmama, stukli su mu prsni koš, a kada bi od udaraca pao na tlo gazili bi ga. Niz puta vodili su ga na lažna strijeljanja i na lažne razmjere, nalogano mu je da čučne i da čupa travu, koje uopšte nema, a od svih je bio najgori B. G. koji ga je tukao i kada bi se umorio da ih tuče golim rukama, tukao bi ih štapovima i palicama dok se ne bi umorio. U postupku vođenja HR istrage naveo je i to da su u logoru svakodnevno dobijali batine, svakodnevno su udarani i maltretirani. To udaranje najviše bi se dešavalo kada bi ih vodili od barake na saslušanje do ispitnog mjesta i u kontejneru i nazad te i u baraci gdje su spavali. Vojnici su ih udarali i maltretirali u svako doba dana i noći, na riječi "otvaram vrata" morali su skočiti na noge, okrenuti se licem prema zidu, staviti ruke na potiljak. Nekad su morali u takvom položaju i klečati. Maltretirani su i na razne druge načine, govorili su im »čupaj travu, beri groždje«, a nigdje ni trave, ni groždja, a nakon čega bi ih ponovo udarali. Svakodnevno su morali pjevati četničke pjesme, a organizovali su i borbu fizičkog udaranja između zarobljenika. Tako su ga natjerali da udara svog rođjaka N. M.. Stavili su mu cijev u usta, a cijev je podrhtavala od njihovog pijanstva, tako da je mogao očekivati da u svakom trenutku opali. Najgori je bio B. G., koji je bio vodja i najgore ih je udarao od svih onih koji su ih udarali. Pored B. G. zapamtio je još neke koji su ih udarali, a među njima i I. zvani "kuhar".

L. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je uhićen dana 03. lipnja (juna) 1992. godine i odveden u Sutorinu gdje je proveo 10 dana. 10. lipnja (juna) 1992. godine je odveden u logor M.. Zarobljenici su udarani i u samoj baraci i van barake. Jedanput je bio izveden van barake i tamo udaran od stražara po imenu B. koji je bio vodnik – kapetan Smederevac i koji je bio posebno okrutan, kada bi se napio. Od zadobijenih udaraca po cijelom tijelu bio je sav modar i imao je slomljena dva rebra. Za vrijeme posjeta Medjunarodnog crvenog krsta stražari su ga skrivali. Naveo je i to da je čuo

za L.Š., a vidio je i tri puta zapovjednika logora M. G.. Dva puta ga je vidio kada ih je posjećivao Medjunarodni crveni krst, a treći put za vrijeme razmjene. Nakon što su mu pokazane fotografije 1 i 2 prepoznao je M. G. kao osobu prvu slijeva sa stopostotnom sigurnošću. Identičan iskaz dao je i u postupku HR istrage, stim što u tom postupku u svom iskazu nije naveo koje lice ga je udaralo.

M. A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao pripadnik pričuvnog sastava policije zarobljen 20.12.1991. godine i odveden u logor M. gdje je bio sve do 02.07.1992. godine, stim što je u međuvremenu bio prebačen i u logoru u B.. Kada su došli u M. kompletna smjena stražara je nasrnula na njih i udarala ih toljagama, kundacima i čime su se dohvatili. U M. su ih svakodnevno tukli, pretučen je bezbroj puta bez ikakvog razloga. Vodjen je i na lažna strijeljanja. Bezbroj puta je izudaran po bubrezima tako da mu je bila prisutna krv u mokraći zbog čega se dugo vremena liječio. Jednom je vodjen na ispitivanje koje je trajalo cijeli dan ali ne zna ko ga je ispitivao. Po izričitoj nečovječnosti pamti B. G., I. kuhara, Š. L.. B. G. je i njega kao i ostale udarao palicom, čizmom, kundakom, toljagom, a tukao bi ih u samom logoru i izvođenjem iz logora. Isto je to činio i vojni policajac Š.L.. I. kuhar bi zajedno sa stražarima ulazio u baraku i tukao ih dok se ne bi umorio, a tada bi dolazili drugi i nastavljali bi ih tući, birajući logoraše bez nekog lošeg kriterija. U postupku vođenja HR istrage je naveo i to da ih je dolaskom u M. kompletna smjena stražara udarala toljagama, kundacima. U M. su ih svakodnevno tukli. Tjerani su da dugo stoje okrenuti licem prema zidu, a rukama na zatiljku, i da pjevaju četničke pjesme dok ih udaraju. Pojedinačno bi ih izvodili iz barake, tukli su ih i maltretirali. Kao naročito okrutnih sjeća se B. G.a, I. G.. Zajednički su sačinili spisak dobrih i loših stražara što je napisao B..

M. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 07. listopada (oktobra) 1991. godine i to kao pripadnik HR vojske i odveden u logor M.. Dolaskom u logor izudaran je pendrekom od jednog stražara, a nakon toga smješten u hangar. Peti ili šesti dan nakon što je doveden u M., vodjen je na ispitivanje kod mornaričkog oficira i to tri puta. Dok je ispitivan sjedio je dok mu je na jednoj ruci bila lisica privezana za neki ormar u kontejneru. Kako nije znao odgovore na postavljena pitanja oficir bi mu rekao »praviš se mangup«. Tada ga je pred njim počeo udarati stražar. Kada su mu pokazane fotografije 1 i 2 naveo je da ga ta osoba najviše podsjeća na osobu sa fotografije br. 1 i to osoba koja sjedi prvi slijeva. U sva tri navrata kada je vodjen na ispitivanje zadobijao je udarce pendrekom od strane stražara i to u prisustvu ovog oficira. Stražari su ih fizički i psihički maltretirali skoro svakodnevno i to tako što bi pri ulasku u hangar na njihov znak »slušaj vamo otvaram vrata« zarobljenici se dizali na noge, okretali licem prema zidu i stavljali ruke na potiljak glave, nakon čega bi stražari udarali koga bi htjeli. Izvodili su zarobljenike van hangara gde su ih udarali. Među stražarima je bilo i dobrih ljudi izvjesni Ž. i M. koji su bili dobri prema zarobljenicima. Od stražara koji su se najviše isticali pri udaranju bio je stražar L.Š. koji je posebno mlatio nekog zarobljenika L.. Zapamtio je i I. kuhara koji je bio strah i trepet u logoru i uvijek se pojavljivao pri dodjeli hrane. Udarao je u hangaru njih zarobljenike, a pojedine je izvodio i van hangara i nad njima se izživljavao. Identičan iskaz dao je i u postupku vođenja HR istrage stim što u tom postupku nije naveo koga je od zarobljenika Š.L. udarao.

P. J., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 15. listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik HR vojske, a nakon toga prebačen u logor M.. Pikom dolaska u logor on i ostali zarobljenici prošli su kroz jedan »tunel« odnosno kroz »špalir« uniformisanih osoba, gdje su ih do hangara gdje su bili smješten čitavo vrijeme udarali čizmama na nogama, pendrecima i cijevima od pušaka. Stražari su često ulazili u hangar i onda su ih postrojene uza zid i licem okrenutim prema zidu i očima prema tlu, a rukama na potiljku glave udarali kako su htjeli. Izvodili su zarobljenike i van hangara i tamo ih udarali čizmama na nogama, pendrecima i to uglavnom u predjelu rebra i bubrega. Od onih koji su ih najviše udarali i maltretirali zapamtio je osobu po imenu Bokser« I. kuhara i M.. Ne može svjedočiti o tome kako je izgledao I. kuhar jer ga je jedino poznavao po glasu, a nije imao prilike da ga pogleda jer je on najviše vikao po logoru, a glas mu je kreštav. To je i njega i druge zarobljenike.

Nije smio podizati glavu i gledati niti njega, niti ostale stražare, jer je naredba bila da pogled bude na pod. Zapamtio je i B. G. koji je bio zapovjednik smjene stražara. Stražari su uglavnom njega slušali. Za vrijeme njegove smjene najviše su dobijali udaraca. Njega osobno nije tukao. Kada bi zarobljenike izveo iz hangara čuo je njihove krikove i zapomaganja. Na ispitivanje je vodjen više puta i svaki put je bio udaran i tokom odlaska i tokom povratka sa ispitivanja. Ispitivao ga je neki oficir koji ga nije tukao, a par puta je bio vezan sa lisicama dok je ispitivan, a u par navrata nije bio vezan. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja HR istrage sa nešto manje detalja vezano za udaranje I. kuhara.

R. J., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 04.11.1991. godine kao pričuveni pripadnik ZNG-a i odveden u M. gdje je bio sve do 14.11.1991. godine. Dio zarobljenika je svakodnevno, a i noću premlaćivan od strane stražara i vojnika, šakama, nogama, palicama. Okrenuti ka zidu i držeći ruke na zatiljku bi bili udarani. Po nečovječnosti pamti kuhara I. koji je ljude tukao nogama, pesnicama. Tukao je i njega. Na fotografiji nije prepoznao G., a navodi da ih je čovjek po prezimenu G. psihički iscrpljivao govoreći im da su ustaše, da im je nalagao »okreni se« nakon čega bi počeli pljuštati udarci. Zna da se radi o G. jer su ga tako ostali pripadnici vojske oslovljavali kada bi njih 5-6 ušlo u baraku. Imena ostalih iz M. a ne zna. U postupku vođenja HR istrage je naveo i to da su u M. svakodnevno premlaćivani, a naročito noću i to rukama, šakama, nogama, palicama. Stražari i vojni policajci znali su da izdvoje u hangaru jednu grupu, da im narede da čučnu, sjednu, kleknu, da stoje držeći ruke na zatiljak glave, a da pri tom stalno gledaju u zid, za koje vrijeme su po leđima dobijali udarce. Ne može se sjetiti svih imena i prezimena i nadimaka, ali je dobro zapamtio dva nadimka I. kuvar i Bokser. I. kuvar je osoba visoka, debela, neuredna. Zapamtio je i poručnika po prezimenu G. koji ih je na isti način mučio i maltretirao. I drugi su ih u logoru udarali i maltretirali, ali se ne može sjetiti drugih imena, osim I. kuhara, boksera i G..

R. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 19 listopada (oktobra) 1991. godine kao pripadnik HR vojske i odveden u logor M.. Dva dana nakon smještaja u hangar vodjen je na ispitivanje. Na ispitivanje je sjedio, a na jednoj ruci mu je bila lisica. Kako Major nije bio zadovoljan sa njegovim ispitivanjem naredio je stražarima da ga vode nazad i tada su ga stražari udarali, a misli da je ovaj Major destikulacijom i dao znak da ga udaraju do hangara. Kada su mu pokazane fotografije 1 i 2 među njima nije poznao tog Majora. Prilikom drugog ispitivanja i vraćanja u hangar stražari su ga vodili na strijeljanje, ali ne zna imena tih stražara i pucali su mu iza leđa u zrak zbog čega je bio u šoku. Stražari su ulazili u logor uglavnom po danu, a ulazili su nekada i noću pijani. Više puta je izvodjen iz hangara od strane stražara koji su ga udarali pendrecima, čizmama i čim stignu. Od stražara i drugih ljudi koji su ih najviše mučili i udarali zapamtio je kao najgoreg, I. kuhara koji ih je uglavnom udarao kod dodjele objeda, a njega je jednom prilikom snažno udario pendrekom u predjelu prsišta tako da mu je pukla prsna kost i ostala mu je rupa koja je i dan danas vidljiva. Zapamtio je i Š. L. kojeg je od ranije poznao jer je dolazio iz H.N. i prodavao poljoprivredne proizvode u D.. Taj L. ga je jednom isprebijao i stavljao mu je pendrek pod grlo govoreći mu da kaže koliko je Srpske djece zaklao. 29. studenog (novembra) 1991. godine je napustio M.. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja HR istrage, sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji je udaran od strane I. kuhara i Š. L. a, stim što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije.

R. S., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je kao civil bio na putničkom brodu, i ako je bio pripadnik MUP-a aktivni policajac - profesionalac. Krenuo je bio da obidje porodicu. Uhapšen je i ako mu nije rečeno zašto, a potom povezen do mjesta M. i danima je bio zatvoren sam. Nakon izvjesnog vremena je poveden do kontejnera gdje je jedan oficir vršio ispitivanje i čije prezime je bilo P. i koji je odmah pozvao dvojicu iz vana da ga ispeglaju. Oni su ga bacili na pod, šutirali čizmama po svim djelovima tijela, a ispitivanja su se uglavnom odnosila koliko ih je u jedinici, kakvo im je naoružanje, ko je zapovijedao. Nekolika puta su ga zvali na ispitivanje i redovno je dobijao batine. Od stražara koji su ga tukli sjeća se G.B., češljao se na stranu, imao je tamno smeđu ravnu kosu, a nosio je plavu uniformu i pendrek i tukao ga je nogama uglavnom u predjelu bubrega. G. M. ga je

jedanput ispitivao u kontejneru i dok ga je G. ispitivao jednom prilikom ga je Pečinar udario šakom po glavi dok je sjedio na stolici. Osobe po imenima T.Z., L. Š., I. M. i G.I. ne poznaje. Naveo je i to da je nekoliko puta vodjen na ispitivanja i da bi redovno dobijao batine kada bi govorio istinu, a onda je shvatio da će dobiti manje batina ako mu kaže da ih je bilo 10 puta više, odnosno da ih je bilo svuda po čukama. U postupku vodjenja HR istrage je naveo, da je zarobljen u svojstvu pripadnika HR policije, a zarobljen je na brodu koji je iz D.a išao prema Splitu, u Zelenici pored K.a. Prema njemu se posebno okrutno ponašao čuvar po imenu B. G.. On ga je stalno jako tukao. G. je bio šef svih šefova i naredio je da ih stalno “griju”, a to znači da ih ne smiju dati da se ohlade od batina, nego da ih stalno tuku. G. je poznavao iz vidjenja prije rata, a kada bi ga pozvali na ispitivanje nije smio reći da su ga tukli jer bi ga tukli još i više. To je doznao od kolege koji su ga takodje poznavali i kada su mu rekli da ih tuku, nakon vraćanja sa ispitivanja tukli bi ih još više.

Š. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je 15 studenog (novembra) 1991. godine kao zarobljenik doveden u logor M. gdje je bio do 12.12.1991. godine, te da ne zna da li je imao svojstvo civilnog ili ratnog zarobljenika. Kada je dovođen u logor prije zatvaranja u kontejner gadjali su ih kamenjem, udarali su ih palicama, psovali, vrijeđali. Morali su stajati satima sa uzdignutim rukama na potiljku. Stražali bi ih ustajali usred noći izvodili iz baraka i u hladnoći su satima morali stajati sa uzdignutim rukama. Išao je na ispitivanje. Ispitivao ga je major koji ga nije fizički zlostavljao, ali su ga fizički zlostavljali stražari jer su ga tukli kundakom od puške i palicom, rukama, nogama i pendrekom. Nikada ga nijesu tukli vrećama od pijeska po glavi i tijelu, niti su ga pak tjerali da hoda oslonjen na koljena i dlanove za koje vrijeme bi im stražari sjedjeli na leđima. Na ispitivanju u kontejneru je bio 3 puta gdje mu je major rekao da ih stražari ne smiju tući. Kada je treći put išao kod majora na ispitivanje kako mu je bilo hladno major je zapalio peć da se zagrije i donio mu je vruć čaj. Identičan iskaz dao je i u postupku vodjenja HR istrage.

S. M., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao izvidjač 04.10.1991. godine nakon čega je maltretiran izvodjen na lažna strijeljanja, a sjutradan je odveden u logor M.. Tokom vožnje tukli su ih dvojica vojnih policajaca šakama i pendrekom, a od udaraca koje je zadobio bio je u stanju polusvijesti. Na ispitivanje u kontejner je vodjen desetak puta, a ispitivanju je prethodilo zastrašivanje, zadavanje udaraca od strane vojnih policajaca, a ispitivao ga je mornarički oficir po činu kapetan crne kose. Prilikom ispitivanja jedna ruka mu je bila vezana za zid iznad glave. Nakon izlaska iz M.a od drugih logoraša čuo je da bi to mogao biti M. G.. Ako ispitivač ne bi bio zadovoljan signalizirao bi vojnim policajcima da ga počnu tući što su i činili tu u kancelariji pred ispitivačem i prilikom odvođenja u baraku. Batine su bile redovite prilikom svakog odvođenja na ispitivanje. Po nečovječnosti se isticao kuvar za koga je kasnije saznao da se zove M. koji je njih logoraše tukao nogama, rukama, daskom, a njega su često dovođili kada je trebalo logoraša omekšati prije ispitivanja. L.Š. je postupao identično i tukao logoraše koji bi trebali biti vodjeni na ispitivanje. Tukao je i njega kada ga je vodio na ispitivanje. L. je bio vojni policajac. U postupku vodjenja HR istrage je naveo da se ne sjeća svih detalja, jer je u M. bio u polusvijesti zbog batina koje je prethodno dobio. Petnaestak puta je vodjen u kontejner na ispitivanje. Jedna ruka mu je bila vezana lisicom za verigom koja je bila na zidu. Ispitivala su ga dva islednika. Jedan od njih je bio čovjek srednjih godina, krupniji sa brcima, prosjede crne kose, češljao se na stranu, a jednom prilikom mu je rekao da u D. ima ženu i djecu. Nijesu ga tukli za vrijeme ispitivanja, ali je redovno tučen prilikom vodjenja i vrćanja sa ispitivanja. Kada bi smatrali da ne govori istinu stavljali bi ga po dva dana u samicu.

Š.L., saslušan u svojstvu svjedoka naveo je da je kao pripadnik HR vojske 09. listopada (oktobra) 1991. godine zarobljen i odveden u logor M., a kada je izlazio iz vozila udaran je sa svih strana zbog čega je izgubio svijest. Više puta je ispitivan, a njega je ispitivao Major za koga su kasnije govorili da je musliman. Prilikom odvođenja na ispitivanje ruke su mu bile svezane lisicama, a za čitavo vrijeme čuvari su ga udarali sa cijevima po tijelu. Prilikom jednog takvog ispitivanja ovaj major ga je toliko pretukao pendrekom da je ovaj pao u nesvijest. Najviše ih je maltretirao I. kuhar koji ih je za vrijeme

objeda udarao u baraci, a znao bi ih izvesti i van barake i tući ih šakama, nogama i sa kačicom. Zna osobu po imenu Š.L. koji je isto tako udarao njih zarobljenike, ali se najviše isticao po tome što im je prijetio da će ih ubiti, zaklati i slično. M. G. je sretao u logoru prilikom njegove kontrole u logoru. Sa njim nije imao nikakav kontakt niti ima saznanja o njegovim aktivnostima. Identičan iskaz je dao i u postupku vođenja HR istrage, stim što mu u tom postupku nijesu pokazivane fotografije.

T. B., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je kao pripadnik ZNG-a zarobljen 05.10.1991. godine, nakon čega je doveden u logor M. gdje je bio sve do razmjene 14.12.1991. godine. Kada je vođen na ispitivanje stražari su ga tukli nogama, šakama, pendrecima, kundacima, nalagali su im da čučnu i u tom položaju su ih udarali čizmama u predjelu ledja. Ne zna imena stražara koji su se nad njima izvivljavali, ali zna I. kuhara koji je bio snažan i krupan čovjek i koji je prilikom djeljenja hrane jednom prilikom i njega udarao kutlačom i šakama, a to je radio i drugima. U postupku vođenja HR istrage, naveo je i to da je zapamtio I. tzv. Kuhara, koji je bio krupan i snažan, debeo čovjek i udarao bi ih kutlačom i šakama prilikom dodjele hrane.

V.I. sin pok. V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je kao dobrovoljac HV-a zarobljen 8 listopada (oktobra) 1991. godine i doveden u M. kada je prilikom silaska iz kamiona usledjelo udaranje nogama u predjelu rebra, a kojom prilikom mu je slomljeno jedno rebro i tri nastavka pršljena. Najgori za zarobljenike je bio I. kuvar koji je tukao zarobljenike, izvodio bi iz barake 5-6 zarobljenika, on skupa sa oficirom koga su zvali Ivica i tukli bi ih do te mjere da su ih morali napola nositi natraga u baraku, a jednog od zarobljenika kapetana L. najviše je mlatio Š.L. i prijetio mu da kada prodje rat ni jedan Konavljani neće smjeti u Crnu Goru. Jednom prilikom Š.L. ga je vodio kod doktora, ali ga nije tukao. U postupku vođenja HR istrage naveo je i to, da je I. kuhar dosta udarao zatvorenike i to najviše, ali da njega nije udario nikada.

V- N N, saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 06. listopada (oktobra) 1991. godine kod obiteljske kuće i odveden u logor M.. Skupa sa njim su bili zarobljeni N M i M Đ. Odmah po dolasku u logor izvršena je pretraga njihove odjeće i odnijeto im sve što su kod njih našli bilo od novca, satova i sl, a onda su ih udarali pendrecima, čizmama na nogama nakon čega su ih ugurili u jedan hangar. Tri puta je ispitivan od strane jednog majora čije ime i prezime ne zna. Za vrijeme ispitivanja nije bio vezan, a za vrijeme ispitivanja ga niko nije udarao, a nije udaran ni prilikom odvođenja ni dovodenja sa ispitivanja. Stražari su ih udarali u samom hangaru i danju i noću, a nakon njihovog ulaska oni bi se morali postrojiti uza zid sa rukama na potiljuku glave i licem okrenuti prema zidu tako da nijesu mogli vidjeti ko ih udara. Tako je i on u nekoliko navrata izudaran. Od onih koji su se najviše isticali u udaranju zarobljenika su bili I. kuhar, Š.L., Bokser i stražar S. Nakon što su mu pokazane fotografije 1 i 2 nije mogao prepoznati osobe koje se na njima nalaze. Identičan iskaz je dao u postupku vođenja HR istrage na zapisniku od 15.12.2006. godine, stim što je na fotografijama koje su se nalazile u tom sudskom spisu prepoznao Š. L., a na slici na kojoj piše M. G., prepoznao je kapetana koji se u logoru prema njegovoj procjeni ponašao kao šef smjene, ali da ne zna kako se zove. U postupku vođenja HR istrage na zapisniku od 15.02.1994. godine je naveo da su ga u M. tukli kao i ostale. Bez ikakvog razloga izvodili bi nekog od zatvorenika i tukli bi ga.

Z. I., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen kao civil i odveden u M. gdje je vođen na ispitivanje i prilikom odlazaka na ispitivanje od strane stražara je udaran kundakom po ledjima, a poznato mu je da se siledžijski ponašao vojni policajac Š. iz Sutorine. M. G. vidio je tek prilikom razmjene. U postupku vođenja HR istrage naveo je i to, da je dobro zapamtio da je u udaranju i maltretiranju prednjačio između ostalih vojni policajac Š. iz Sutorine.

Ž. I., saslušan u svojstvu svjedoka, u bitnom je naveo, da je 03. lipnja (juna)1992. godine zarobljen u svojoj obiteljskoj kući nakon čega je odveden u Sutorinu, a dana 14.08.1992. godine u M. u kom logoru su ih svakodnevno tukli i to najviše kada su ih vodili na ispitivanja. Posebno se po nečovječnosti sjeća stražara B. čije prezime ne pamti i koji ga je udarao pendrekom, kundakom, čizmom i od kojih

udaraca mu je ostao ožiljak na desnoj lopatici. B. G. je mršav muškarac visok između 182 i 185 cm, težine oko 75 kg. a nadimak mu je bio "lepi B.". Druga imena ne zna. U postupku vođenja HR istrage je naveo i to da su u logoru svakodnevno udarani, a da je u udaranju i maltretiranju njih zarobljenika najviše prednjačilo lice po imenu B. čijeg se prezimena ne sjeća.

V.D., od oca N., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 09.10.1991. godine, kao pripadnik rezervnog sastava Zenga i da je odveden u logor M., da ga je sačekao čovjek za koga su kazali da je bokser i isprebijao ga je. I. kuhar je zarobljenike udarao kutlačom i to metalnom sa kojom je stavljao grah u porcije. Kada bi kuhar pitao »ima repete, ko će« jednom prilikom ga je pozvao i čim mu je prišao kuhar mu je opsovao majku i rekao mu »hoćeš li repete jeli« i udario ga po glavi tom metalnom kutlačom. Vojni policajac L.Š. bi dolazio u baraku i u vrijeme kada bi se dijelila hrana i u vrijeme kada bi pijan dolazio i tada bi se okomio na neke logoraše i njih isprebijao tako da je i njega na isti način istukao puno puta, a tukao ga je pendrekom, nogama i pesnicama. Nakon što su mu pokazane fotografije na fotografiji br. 1 prepoznao je osobu koja stoji i piše kojeg su u logoru zvali I.. On njega nije dirao, ali je druge logoraše tukao, dok ostale na slici ne prepoznaje. U postupku vođenja HR istrage je naveo i to da se u M. tuklo bez ikakvog razloga i u svim prilikama, kako bi kome došlo na pamet u baraci i van barake. Po brutalnosti je zapamtio kuhara koji se zove I.. Kao posljedice batinjanja ima natučena rebra i oštećenje kičme.

L. N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 05.10.1991. godine kao pripadnik HR vojske u Čilipima. Odmah su ga htjeli strijeljati što je spriječio jedan potpukovnik koji ga je i doveo u M. i rekao im da ga ne diraju. Bez obzira na te njegove riječi u logoru su ga tukli. Ispitivao ga je kapetan korvete crni, niži bez brkova, starosti oko 40 godina i povratkom sa ispitivanja udaran je, a za vrijeme boravka u logoru su često tukli kako njega tako i druge. Iz logora je izašao 12.12.1991. godine, a u bolnicama Splitu, Zagrebu i V.u bio je sve do kraja osmog mjeseca 1992. godine. Posledicama boravka u logoru zadobio je invalidnost od 60 %, a od udaraca u glavu došlo je do povreda mozga koje su vidljive na CT-u.

Đ. P., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je 03.09.1991. godine zarobljen u svojoj kući u Radovčićima i istog dana odveden u M.. Čim je došao odmah su ih tukli. Kasnije za vrijeme boravka u logoru tukli su ih bez razloga. Poručnik kome ne zna ime udario ga je kundakom za vrat i ozlijedio mu kičmu a udario ga je i pendrekom po ruci zbog čega mu je bio otečen zglobov. U logoru je bio 55 dana, a ispitivao ga je potpukovnik koji je bio visok i plav. Od stražara u logoru prepoznao je Š. L. koji je tukao redom skoro sve zarobljenike.

B. B., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je njegov dundo, odnosno očev brat B. B., rođen 1914. godine bio zarobljen i boravio u logoru M. i da je isti umro u februaru 1992. godine ubrzo po povratku iz logora M..

B. B., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je zarobljen 21. svibnja (maja) 1992. godine kao zapovjednik ratne policije, nakon čega je odveden u logor B. gdje je bio 3-4 dana, a nakon toga prebačen u logor M. sa još nekim zarobljenicima. Prilikom dolaska u M. morali su proći kroz jedan špalir ljudi gdje su ih uniformisane osobe udarale čime su stigle, čizmama, nogama, kundacima od pušaka, pendrecima i sl. Dok se nalazio u hangaru u isti su ulazili stražari i udarali su ih čime bi stigli, a izvodili bi ljude iz hangara tamo bi ih isprebijali i ponovo vratili u hangar. Jedne prilike su ga vodili na strijeljanje tako što je lice čije je ime zapamtio, a zvao se B. G. izdao naredbu za njegovo strijeljanje, a nakon date komande dvojica su iz oružja rafalno opalili iznad njega. B. G. a je zapamtio jer mu se on sam predstavio i pitao ga, ako ostane živ hoće li ga tražiti posle rata, a on kako se bio pomirio sa svojim životom mu je rekao da hoće. G. je bio okrutan kako prema njemu tako i prema ostalim zarobljenicima. On je bio šef jedne smjene stražara, a predstavio mu se kao poručnik. Njega su spasila dva čovjeka u logoru i to upravnik logora G. i jedan K. O., jer su ga jednog dana pozvali u kontejner i pitali ga zašto ga tako zlostavljaju i udaraju, pa im je on rekao da to rade zbog toga što je on

bio zapovjednik policije, pa su mu tada njih dvojica rekli da bude miran i da će svi otići na razmjenu jednog dana i tada mu je G. rekao da je svjestan da će on jednog dana kao upravitelj logora odgovarati za zločine njegovih budala koje prave nad zarobljenicima. Tada su mu obećali da će ga oni nadzirati i da ga više niko neće tući pa je G. pozvao G.B. sa još dvojicom, trojicom stražara i izričito im rekao da ga više ne smiju udarati i zaista je poslije toga drugačije tretiran i ako je i nakon toga ponekad udaran. Zahvalan je što je živ G. i K. O.. U logoru je bio sve do 14. kolovoza (avgusta) 1992. godine. U postupku vođenja HR istrage je dao identičan iskaz.

F. M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 15.10.1991. godine u Cavtatu kao aktivni policajac i odveden u logor M. u noćnim satima. Kada je izašao iz vozila zadobijao je udarce po glavi i tijelu od kojih udaraca je pao na tlo, ali nije vidio ko ga udara i sa čim ga udara. Više puta je vođen na ispitivanje, a ispitivao ga je kapetan sa brkovima. Za vrijeme ispitivanja obje ruke su mu vezane sa liscama, a dok ga je ispitivao kapetan ga nije udarao, ali je prilikom odvođenja na ispitivanje i vraćanja sa ispitivanja udaran od strane stražara. Zbog udaraca koje je zadobio u M. ima velike poteškoće, tako da svakodnevno pije više tableta za bolove i smirenje. Stražari su ih udarali i u hangaru, a izvodili su ih i iz hangara i tamo ih udarali.

M. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 26.06.1992. godine u svojoj obiteljskoj kući nakon čega je poveden u Cavtat, a potom u M. gdje je zadržan do 15.08.1992. godine. Dok je bio u logoru premlaćen je 19 puta a više puta je lakše i udaran. U hangaru su ulazili stražari i premlaćivali ih, a najgora je bila osoba koju su zvali poručnik sa kojom su išla dva vojnika koja bi ih mlatili. Dva puta je vođen na ispitivanje kod kapetana I. koji ga nije udarao, ali su ga udarali drugi stražari kojima je on davao mig da ga udaraju. Kada je jednom prilikom rekao stražaru koji je udarao jednog od zarobljenika i pitao ga kako bi se on osjećao da mu mlad čovjek udara tako oca kao što on udara njih, ovaj stražar ga je tako jako udario kundakom od puške u predjelu vrata i rekao mu »šuti ustašo«. Ne može se sjetiti ni jednog imena i prezimena stražara koji su ih udarali.

P.A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 15.10.1991. godine kao pripadnik HR vojske, i odveden u M. gdje je smješten u hangar jedinicu. Izlaskom iz marice pa do hangara uniformisana lica su ih udarali kundacima od puške. Nakon petnaestak dana prebačenje u hangar br. 2 gdje je ostao sve dok nije napustio M. 12. decembra 1991. godine. Dva puta je vođen na ispitivanje. Ispitivao ga je oficir kome ne zna ime ni prezime, a za vrijeme ispitivanja sjedio je na stolici, ruke mu nisu bile vezane, a dva stražara su mu bila iza leđa. Tokom dovodjenja na ispitivanje i vraćanja sa ispitivanja stražari su ga udarali kundakom ili sa cijevom od puške u predjelu leđa. Ne može se sjetiti imena stražara koji su ih tukli samo zna da je u udaranju sudjelovao neki kuhar. Stražari su ulazili u hangare i po danu i po noći, oni bi morali ustati, okrenuti se leđima prema zidu, staviti ruke na potiljak, a pojedine zarobljenike su izvodili iz hangara i tamo ih udarali. Njega nisu izvodili van hangara, ali jesu njegovog brata L..

Č.B., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 15.11.1991. godine u ambulanti Doma zdravlja, gdje radi kao vozač, a potom je odveden u M. gdje je smješten u kontejner. Prilikom izlaska iz vozila nije udaran. U kontejneru je ostao jednu noć, a sutradan je išao na ispitivanje nakon čega je prebačen u skladište zvano trojka. Nakon tri dana je prebačen u skladište zvano dvojka. Dok je bio u skladištu nije udaran, ali su zato udarani drugi zarobljenici. Vojnici bi ulazili u skladište postrojili bi ih licem okrenuti prema zidu sa rukama na potiljku, a onda čuješ udarce i jauke, a nijesu se smjeli okretati da vide ko ih udara. Zarobljenici su udarani i prilikom odvođenja na ispitivanje i povratka sa ispitivanja. On je jedan put vođen na ispitivanje i tom prilikom je udaran, a udarani su i prilikom odlaska u WC pa su trpjeli da ne idu u WC da ne bi dobili udarce. Spavali su u skladištu sa jednom dekom ispod i jednom dekom na sebi na niskoj temperaturi. Tjerali su ih da pjevaju četničke pjesme, a od nadimaka vojnika se sjeća samo boksera i kuhara a sjeća se i osobe po

imenu M. koji im je pomagao i donosio cigarete. Razmijenjen je u 12 mjesecu 1991. godine.

R.A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 08.10.1991. godine u mjestu Popovići dok je bio u gostima kod sestre. Istog dana u noćnim satima odveden je u logor M.. Prilikom izlaska iz auta dok su ih vodili u baraku čuvari su ih udarali rukama, nogama i drugim nepoznatim predmetima. Jedan put je vodjen u kontejner na ispitivanje i to pred sam izlazak iz logora. Čuvari koji su ga sprovodili na ispitivanje su ga udarali do kontejnera. Na svaki ulazak stražara morali su ustati na noge, staviti ruke pozadi glave i licem se okrenuti prema zidu. Ne zna ime i prezime ni jednog od neprijateljskih čuvara koji su ih tukli, odnosno tjelesno i psihički ih maltretirali.

K.N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 05.10.1991. godine pri povratku iz vinograda do kuće i odveden je u logor M., gdje je smješten u jednu baraku u kojoj je bilo još 26 lica iz Konavala. Udarali su ih, ali on ne zna ko, jer po imenu i prezimenu ne zna imena čuvara koji su ih udarali. Osmi dan od dolaska u M. pustili su ga da ide kući stim da se svaki treći dan morao javljati u zapovjedništvo neprijateljske vojske, što je i činio.

Š.N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 30.10.1991. godine kao civil u Cavtatu. Dana 01.12.1991. godine noću je doveden u logor M.. Dolaskom u logor izveli su ih iz vozila i udarali ih nogama, rukama i pendrecima, pa je zadobio više udaraca nogom u predjelu rebra usled kojih udaraca su mu dva rebra slomljena nakon čega su ih odveli u kontejner od lima. Sjutradan je vodjen na ispitivanje. Tokom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja niko od stražara ga nije udarao. Ispitivan je od strane nepoznatog oficira sa brkovima, a misli da je po činu bio kapetan. U prostoriji u kojoj je ispitivan nije udaran. Nakon ispitivanja ponovo je vraćen u kontejner u kome je proveo 8 dana, nakon čega je prebačen u hangar br. 1. gdje je bilo još 115 zarobljenika. U tom hangaru je proveo sve do 12.12.1991. godine kada je razmijenjen. Kada bi stražari povikali »otvaram vrata« morali bi skočiti na noge, okrenuti lice prema zidu, staviti ruke pozadi glave, a pri svakom ulasku u hangar neko od zarobljenika je udaran i ponižavan. Stražari bi izvodili pojedine zarobljenike iz hangara, udarali ih, a potom vraćali u hangar. Jednom prilikom kada je jedan od zarobljenika htio zadržati žlicu, a kada su to stražari utvrdili izvodili su van hangara jednog po jednog zarobljenika i udarali ih. Ne poznaje po imenu i prezimenu čuvere i njihove zapovjednike, jer oni nikada nisu govorili imena i prezimena nego su kontaktirali po nadimcima, ali je ipak zapamtio trojicu ljudi koji su se isticali u udaranju i psihičkom maltretiranju i to boksera P., Š. L. iz Sutorine koji je najviše tukao i maltretirao N. L. iz Ž. govoreći mu da je on izdao srpstvo i osramotio njegovo prezime, te i Iva kuvara koji je kod svakog objeda udarao nekog od zarobljenika.

M. P., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 16.10.1991. godine kao pripadnik HR vojske u Platu i u sumrak istog dana odveden u M. gdje su ih udarali ko je stigao i sa čim je stigao, nakon čega su ih ugurali u jedan kontejner, samicu gdje je proveo 9 dana. Deveti dan je poveden na ispitivanje, nakon čega je smješten u hangar br. 1. gdje je ostao sve do izlaska iz logora 12.12.1991. godine. U hangaru su imali dvije kante u kojoj su mokrili, a veliku nuždu je imao tek 32-i dan. Dok su se nalazili u hangaru u njega su upadali stražari i vojna policija i udarali su koga su stigli, a on je sam više puta udaran. Stražari i vojni policajci su pijani dolazili u hangar i uz poziv »slušaj vamo otvaram vrata« morali su skočiti na noge, okrenuti se licem prema zidu, sa rukama pozadi glave, a oni bi se onda izivljavali na nekome od njih. Izvodili bi zarobljenike iz hangara van, udarali ih i tako izudarane vraćali nazad. Njega nisu izvodili van. Dva puta je vodjen na ispitivanje i uvijek je i u odlasku i povratku udaran od strane stražara. Udaralo ga je lice zvano »bokser«. Zapamtio je po isticanju u udaranju i I. kuhara koji je najviše udarao Š. i to svaki dan prije objeda ili poslije objeda. Ne može se izjasniti o drugim imenima stražara koji su ih udarali, a udarali su ih gotovo svi osim M. P. i R. B..

B. Đ., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 03.10.1991. godine kao civil, u mjestu Lovorno, a narednog dana odveden u M. gdje su ih po dolasku

skinuli gole ispred hangara, potom im naredili da udju u hangar za koji je kasnije saznao da se zove dvojka. Kad su ih ugurali u hangar dali su im da se obuku a onda su ih stražari udarali pendrecima i nogama. Jedan od narednih dana vodjen je na ispitivanje kod majora koji je prema njemu bio uljudan. Prilikom vodjenja na ispitivanje i vraćanja nazad stražari su ga udarali cijevima od puške, prebili su mu ledja a on je morao hodati ispred stražara sa uzdignutim rukama iznad glave. Bilo je slučajeva da su ih izvodili van hangara i tamo ih udarali a potom ih vraćali nazad a oni u hangaru su mogli čuti kako zarobljenici dobijaju udarce i njihovo jaukanje od bolova. U logoru je više puta udaran bez ikakvog povoda. Ne može se sjetiti imena i nadimaka stražara koji su ga tukli. Logor je napustio 12.12.1991. godine.

L. K., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen početkom oktobra 1991. godine kao civil i odveden u M. gdje je bio do 28.11.1991. godine. Dok je bio u logoru nisu ga tukli ni stražari ni druge uniformisane osobe osim jednog puta kada je van hangara zadobio udarac u predjelu zadnjeg dijela glave. Jedan put je vodjen na ispitivanje kod oficira L. koji je bio korektan i tokom ispitivanja nije bio vezan. Stražari koji su ga vodili na ispitivanje nisu ga udarali, a nije udaran ni po povratku sa ispitivanja. Stražari su udarali druge zarobljenike, a naročito mladje ljude. Uglavnom su ih izvodili van hangara i tamo ih premlaćivali, a oni bi u hangaru čuli udarce i jauke. Među tim koji su udarali zarobljenike zapamtio je I. kuhara koji je jednom prilikom zarobljenika P. koji mu je tražio repete kutlačom tako snažno udario u glavu tako da je on ošamućen izletio kroz vrata van hangara.

M.R., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 07.08.1991. godine kao pripadnik HR vojske i odveden u logor M.. Izlaskom iz vozila vojnici su ga bacili na tlo i počeli ga udarati pendrecima, kundacima po svim djelovima tijela, a nakon toga su ga ugurali u hangar br.1. gdje je ostao sve do 12.12.1991. godine kada je razmjenom doveden u Cavtat. Uvjeti u logoru su bili teški, hrana nikakva. Jedanput je vodjen na ispitivanje kod potpukovnika. Stražari koji su ga vodili na ispitivanje su ga udarali. U samom hangaru često su udarani od strane stražara i to kasno noću, a svaki njihov ulazak je najavljivan sa riječima »slušaj vamo, otvaram vrata« pa bi se morali podići, okrenuti prema zidu, sa rukama na potiljku glave, a onda bi stražari udarali koga bi htjeli. Pojedine zarobljenike su izvodili i van hangara i udarali ih. Najviše su udarali M. K., Z.B., B., S. M. i dr. Njega su na takav način jednom izveli i premlatili. Od lica koji su ih udarali jedino je zapamtio I. kuhara jer je bio najžešći u udaranju i Š. L. koji je najviše muka zadao zarobljeniku L. koji je ležao pored njega i koga mu je bilo toliko žao da je čak poželio da jedanput ide da primi batine umjesto njega. Nakon posjete Medjunarodnog crvenog krsta uslovi su se poboljšali. Kada je napustio M. po stomaku i ledjima imao je 30 modrica od zadobijenih udaraca.

S. M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 10.10.1991. godine kao civil kod svoje kuće i odveden u K. a sjutradan u M.. Dolaskom u logor i izlaskom iz vozila smješten je u hangar i tom prilikom ga nijesu udarali ni stražari ni druge uniformisane osobe. Nakon mjesec dana vodjen je na ispitivanje kod oficira gdje je sjedio i nije bio vezan. Prilikom vodjenja na ispitivanje nije udaran od strane stražara. Svaki ulazak stražara u hangar najavljivali su sa »otvaram vrata«. Oni su se morali ustati na noge i okrenuti se licem prema zidu i držati ruke na potiljku, a stražari bi udarali koga bi htjeli. Izvodili bi zarobljenike iz hangara i tamo ih dobro izudarali a potom ih vraćali u hangare. Njega nijesu izvodili iz hangara i udarali ga, a samo jedan put je dobio udarac sa kundakom u rame dok se nalazio u hangaru i nekoliko puta udarac nogom ali je sve to bilo ništa u odnosu na udarce koji su zadobijali drugi zatvorenici. Sjeća se da su M. H. i M. B. toliko isprebijali da se nijesu mogli ustati i koga je izudaralo lice koga su zvali bokser i jedan kuhar kome je bila specijalnost da izvede zarobljenika van hangara i tamo ga isprebija. Zapamtio je i L. za koga se govorilo da je iz Sutorine a koji je naročito udarao N. L. govoreći mu tokom udaranja da je osramotio njegovo pleme. U M. je bio do 12.12.1991. godine. Uvjeti života u hangaru su bili loši, a popravili su se dolaskom predstavnika Medjunarodnog crvenog križa.

B. Ž., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen kao civil 20.11.1991. godine odveden u logor M. gdje su dolaskom po njima pljuštali udarci od uniformisanih osoba čizmama, rukama, kundacima od pušaka nakon čega su smješteni u limeni kontejner na kojim nije bilo otvora za zrak ni struje ni vode ni WC-a gdje je proveo dvije noći. Drugog dana nakon dolaska u M. vođen je na ispitivanje kod majora ili pukovnika koji se zvao D.. Kod istog je vođen dva puta. Na ispitivanju je bio korektan, a stražar koji se nalazio iza njega ga je udario više puta po leđima i rukom po glavi jer nije bio zadovoljan njegovim datim odgovorima. Oficir je upozorio stražara da ga više ne udara. Nakon drugog ispitivanja odveden je u hangar dvojka gdje je ostao sve do 12. decembra 1991. godine kada je razmijenjen. Dok je boravio u hangaru niko ga nije udarao. Čuvari su izvodili druge zarobljenike van hangara, tamo ih udarali, a među zarobljenicima se pričalo da ih udaraju I. kuhar i Š.L..

U. L., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 03.juna 1992. godine u obiteljskoj kući nakon čega je odveden u Sutorinu gdje je bio 7 dana, a potom u logor M.. Dolaskom u logor prislonjen je na zid nakon čega su ga vojnici udarali kundacima od pušaka i vrećama u kojim se nalazio pijesak a kada su ih dobro izudarali odvedeni su u kontejner od lima gdje je boravio 7 dana, a za koje vrijeme su tri puta dolazili vojnici i udarali ga. Nakon 7 dana je prebačen u baraku. Na ispitivanje je vođen jedan put u kontejner. Dok je bio u baraci nijesu ga udarali osim u prolazu dva puta lagano nogom ili palicom, ali su za to udarali mlađe osobe. Te mlađe osobe bi izvodili van i tamo ih udarali i vraćali isprebijane. Vojnici bi noću ulazili u barake i na riječi «otvaram vrata» morali bi ustati, staviti ruke na potiljak, glave okrenuti prema zidu, nakon čega bi ih udarali po leđima tako da oni ne vide ko ih udara, ali se poprijeko moglo vidjeti očima kada udaraju nekog drugog. Ne sjeća se imena lica koji su ih udarali izuzev nekog B. koji je imao zlatni zub u gornjoj vilici i koji bi ulaskom u baraku pitao iz svega glasa »tko mene voli« a ako bi neko rekao da ga voli prišao bi i ubio boga u njemu. Prije ručka su ih tjerali da se krste sa tri prsta i da pjevaju četničke pjesme.

B. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen kao član kriznog štaba u Cavtatu i odveden u logor M. u večernjim satima. Izlaskom iz vozila morao je proći kroz dva reda neprijateljskih vojnika kada su dobijali udarce pendrecima, rukama, nakon čega je smješten u kontejner odakle je vođen na ispitivanje a potom smješten u skladište br. 3. Jedno vrijeme je bio u četvorci i u jedinici. U M. je bio 65 dana a 18 dana neprekidno je bio u samici. U samici mu je bilo strahovito hladno jer se nije imao čime pokriti. Ispitivanje mu je trajalo oko 15 dana, a vođen je na ispitivanje u kontejner. Tada je uglavnom dobijao udarce i batine od strane stražara koji su ga vodili, ali se njihovih imena ne može sjetiti izuzev jednog M. koji se najviše isticao u njegovom udaranju. Ispitivao ga je T.Z. ali ga nije udarao. Tokom boravka u M. stražari su ih maltretirali na razne načine tako što bi na samice bacali bombe što bi stvarali veliku buku i strah. Svaki ulazak u kontejner bio je praćen riječima »otvaram vrata« i zatvorenici bi tada morali skakati, okretati se prema zidu sa rukama na potiljku a onda bi ih stražari udarali. M. je napustio 13.12.1991. godine. Maltretiranje u M. je trajalo sve do 7-8 dana prije razmjene.

M. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 22.10.1991. godine i odvezen u logor M.. Silaskom iz kamiona poveden je u baraku br.2. skupa sa ocem. Vođen je na ispitivanje kod nekog kapetana, a prilikom vođenja na ispitivanje stražari ga nisu udarali. Nakon 15 dana ponovo je vođen na ispitivanje. Dok je kapetan bio van stražari su ga udarali, a potom su ga i odvojili od oca i prebacili u baraku br. 1. Osim tog dana kada je prebijen od strane stražara još jednom je dobio udarce dok je bio u baraci kada je posle obroka nedostajala jedna žlica, pa je od zapovjednika stražara boksera ispitujući gdje se žlica nalazi izudaran i to van barake. Stražari su svaki dan u baraci i van barake udarali Z.B. i Š.. Oca su mu pustili iz logora prije njega, a on je razmijenjen 12.12.1991. godine. I. kuhar bio je okrutan prema zarobljenicima i znao je kako njega tako i ostale zarobljenike udarati kutlačom po glavi. Bilo je dobrih stražara koji su bili korektni. Kapetan koji ga je ispitivao nezadovoljan odgovorima pozvao bi stražara koji bi ušao unutra izveo ga van i tamo ga

udarao šakama, a potom ga vratio u kontejner gdje bi kapetan nastavio ispitivanje.

M. A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen kao civil 24.10.1991. godine i odveden u M. i smješten u baraku br. 2. Vodjen je na ispitivanje kod potpukovnika G. koga je inače poznavao od ranije. Za vrijeme ispitivanja kroz staklo na kontejneru vidio je kako vani prolazi M. G. koga je od ranije poznavao jer je radio u Kuparima kao oficir bezbjednosti. U logoru je bio do 27.11.1991. godine. Za vrijeme boravka u logoru dva puta je premlaćen i to jednom u baraci dok je stajao i licem bio okrenut prema zidu i sa rukama iza glave kojom prilikom je udaran nogama, rukama i kundakom od puške od strane 5-6 stražara, a dva puta je udaran sa nogama i puškom dok je iz barake išao u WC. Od svih stražara koji su se isticali u udaranju zapamtio je ime Š. koji je uvijek bio pijan i I. kuhara.

Š. N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom naveo, da je zarobljen 28 ili 29.10.1991. godine u Cavtatu, kao pričuvni policajac, gdje je ostao 7 ili 8 dana, nakon čega je odvezen u M.. U logoru M. su došli noću, kada su prošli kroz špalir i za to vrijeme dobijali udarce, šakama, nogama, kundacima, pendrecima. Bilo ih je 13 i svi su ugurani u kontejner. Sjutradan je vodjen na ispitivanje kod kapetana brka I klase, nakon čega je smješten u baraku br. 2. Stražari koji su ga vodili na ispitivanje su ga zaustavili kod nekog potoka desetak metara od kontejnera gdje je ispitivan i tu su ga životinjski udarali šakama, čizmama u predjelu rebara i prepona. Dok se nalazio u baraci nijesu ga udarali, ali su udarali druge zarobljenike. Na njihov ulazak u baraku, morali su skočiti na noge, staviti lice prema zidu i ruke pozadi glave, a onda bi stražari udarali koga bi htjeli. Pojedine zarobljenike su izvodili van barake i tamo ih udarali, što su radili sa I. K., G. N.. U udaranju su se najviše isticali bokser iz N. i Š.L.. Kao dobre stražare zapamtio je M. i R..

M. N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen kao pripadnik HR vojske 16.10.1991. godine, kada je preko K.a odveden u M.. Dolaskom u M. udarani su rukama, nogama, pendrecima, kundacima od puške. Nakon toga odvedeni su u kontejner od lima koji su zvali samica. Sjutradan je vodjen na ispitivanje. Stražari koji su ga vodili od kontejnera do tog mjesta gdje je ispitivan nijesu ga udarali, niti ga je udarao major koji ga je ispitivao. Za vrijeme ispitivanja ruke su mu bile vezane. Ponovo je vraćen u kontejner, a sjutradan je ponovo vodjen na ispitivanje, nakon čega je odveden u hangar jedinicu. U hangaru je više puta dobio udarce od strane stražara, kada bi u grupi ušlo njih 4-5 i udarali bi koga bi željeli. Na povik "slušaj vamo, otvaram vrata", morali su skočiti na noge, okrenuti se prema zidu sa rukama na potiljku, a onda bi stražari udarali koga bi htjeli. Jedino ih nijesu udarali stražari M. i R.. Od onih koji su ih udarali zapamtio je I. kuhara koji ih je uglavnom udarao za vrijeme objeda i poslije objeda bi ih izvodio iz hangara i udarao ih velikom kutlačom. Zapamtio je Š. L. koji je naročito udarao zarobljenika N. L., koji je imao ležaj do njega i tokom udaranja bi mu govorio da ga udara iz razloga što je osramotio njegovo prezime.

A. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 19.10.1991. godine kao pripadnik HR vojske u Cavtatu i odveden u M.. Nakon izlaska iz vozila udaran je nogama i drugim predmetima, ali ne zna ko ga je udarao jer je bila noć i morao je držati glavu pognutu prema tlu kao i ostalih 12 zarobljenih. Uveden je u hangar jedinicu u kome je bio sve do 20. decembra 1991. godine, kada je napustio logor. Više puta je vodjen na ispitivanje i ispitivao ga je oficir ali ne zna koji. Tokom ispitivanja bio je vezan žicom, a prilikom vodjenja na ispitivanje stražari što su ga udarali. Oficir koji ga je ispitivao rekao je stražarima koji su ga vodili da ga mogu obraditi i tući na putu do hangara. U hangaru nikada nije udaran, ali jeste izvodjen iz hangara i udaran i u tom udaranju najviše su se isticali I. kuhar i Š.L. koji je naročito udarao N. L. jer mu je ovaj osramotio prezime. Čuo je da je zapovjednik logora M. G. ali on to ne zna. Životni uslovi u hangaru su bili jako loši, a hrana nikakva. Kao posledicu boravka u logoru ne može spavati noću i osjeća bolove u predjelu desnog bubrega.

K. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 06.11.1991. godine kao civil u Čilipima i odveden u M. kada im je naredjeno da kleknu ispred hangara i da gledaju

u zemlju a kada je podigao glavu od stražara je dobio čizmu u predjelu desnog bubrega. Nakon 10 dana boravka u hangaru jedinica prvi put je vođen na ispitivanje kod potpukovnika koji ga je ispitivao 5 sati. Ispitivan je ponovo nakon 10 do 15 dana, a ispitivanje je trajalo sat i po. On nije često udaran kao ostali zarobljenici. Sjeća se da je dva puta udaran sa nogom dok je išao u improvizovani poljski WC. Stražari bi izvodili pojedine mladje ljude iz hangara tamo bi ih udarali, a nakon što bi ih dobro premlatili vraćali bi ih u hangar. Sjeća se da su najviše udarani M., U., P., G., B., I. K. i dr. Osobe koje su se isticale u udaranju zvali su ih I. kuvar, Š.L. koji je udarao i gotovo svakodnevno izvodio ih hangara i premlaćivao N. L.. Logor je napustio 12. decembra 1991. godine.

G. B., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 15.10.1991. godine kao civil i odveden u logor M., a dolaskom u logor i izlaskom iz vozila udarani su pendrecima i drugim predmetima sve dok nijesu smješteni u baraku. Iz barake je vođen na ispitivanje u jedan kontejner gdje su tražili da im oda neke podatke. Na putu od barake do kontejnera stalno je udaran pendrecima, nogama i drugim predmetima. Skoro svaki dan je vođen na ispitivanje u kontejner i svaki put je od strane čuvara premlaćivan, a najviše ga je udarao Ž. B.. U M. je proveo dva mjeseca i 4 dana a najteži mu je bio 06.12.1991. godine jer je tada najviše tjelesno ozlijeđen jer su čuvari ušli u baraku i udarali su ih nogama u čemu se najviše isticao Ž. B..

M. M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen početkom novembra 1991. godine nakon čega je odveden u M. i smješten u kontejner koji nije imao prozore i u koji kontejner su nakon sat vremena ušli vojnici koji su ga počeli udarati šakama i nogama od kojih udaraca je izgubio svijest. U kontejneru je bio 3 dana. Ispitivan je četiri puta od strane kapetana u kućici koja je bila udaljena oko 150 m od barake. Stražari koji su ga vodili na ispitivanje udarali su ga šamarima, cijevima od puške ispod rebara. Ne može se sjetiti imena i prezimena stražara koji su udarali njega i druge logoraše. Nikada nije znao njihova imena. U logoru je bio 52 dana nakon čega je razmijenjen.

J. M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 06.10.1991. godine u Čilipima, da je kombijem odvezen u M., a u logoru su ga tukli kao i ostale jer bi ih iz čista mira izveli van i udarali. Posebno je okrutan bio I. kuhar. Pušten je iz logora 07.11.1991. godine, a kao posledica boravka u logoru slomljena su mu 4 rebra. Imao je povredu u predjelu glave, a ima i psihičke probleme.

C. A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je početkom desetog mjeseca 1991. godine dok je bježao iz Đurinića na putu kod Mikulića zarobljen nakon čega je policijskim autom odveden u M. nakon čega je skinut do gola uzeta su mu sva dokumenta i novac nakon čega je smješten u baraku. Gotovo svakodnevno su ih tukli. Kada bi stražar ulazio u baraku morali bi staviti ruke na zatiljak i okrenuti se prema zidu a oni bi udarali ko je koga stigao i gdje je koga stigao a izvodili su pojedince van i tamo ih tukli. Ne može se izjasniti o imenima ni jednog od tih stražara. Saslušavao ga je major za kog pretpostavlja da je bio komandant logora ali mu ne zna ime. Bio je srednje visine više onizi, nije imao brkove, srednje životne dobi i nije ga maltretirao.

Ć. A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 07.10.1991. godine u svojoj kući na Zvekovici a imao je zaduženje vezano za dežurstvo u organizaciji mjesne zajednice pa je imao lovačku pušku i municiju nakon čega je odveden u M.. Izlaskom iz kombija su ga tukli. U M. je 32 dana bio na podu bez pokrivača. Često je ispitivan, a prilikom ispitivanja oficir koji bi ga ispitivao otišao bi van, a onda bi ga dva policajca tukla. Davao je izjavu za televiziju CG skupa sa L. P. i Ž. da bi nakon par dana izveli iz zgrade i tukli ga. Ne zna nikoga po imenu ni od strane stražara ni od strane oficira. Razmijenjen je u 12. mjesecu 1991. godine. Kao posledicu boravka u M. i maltretiranja desna strana mu je skoro potpuno oduzeta, dobio je nervozu srca.

Ć. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen

07.10.1991. godine kao pripadnik HR vojske nakon čega je ispitivan i odveden u M.. Usput su bili izloženi maltretiranju. Dolaskom u M. su ih tukli. Stražari su u barake ulazili za vrijeme objeda ili po noći oni bi stajali licem okrenuti prema izidu, a stražari bi udarali koga bi htjeli. Tukli su ih uglavnom stražari i vojna policija. M. je napustio 12.12.1991. godine u razmjeni. Ne zna nikoga od osoblja u logoru. Sjeća se da ga je ispitivao oficir malo krupnije gradje srednjih godina i imao je brkove. Kada su odlazili iz M.a primjetio je da ima veći čin i da je potpukovnik. Od svih lica koja su ih udarali jedino se sjeća lica po imenu "B."

P. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 06.10.1991. godine na izlazu iz tunela na Konavadskom polju kada je i ranjen i nakon provedena dva dana u bolnici odveden je u logor M. gdje su ga tukli kao i ostale. O imenima se ne može izjasniti osim za vojnog policajca Š. L. koji je tukao zarobljenike mada njega osobno nije tukao. Iz M.a je izašao 12.12.1991. godine.

L. A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 06.10.1991. godine i odveden u M. gdje je ostao do razmjene 12.12.1991. godine. U logoru ga je ispitivao kapetan I klase krupniji, crni, češljao se na stranu i zna da je prije toga bio u Kuparima.

M. A., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 09.10.1991. godine u selu Dubravka u vlastitoj kući i odveden u M. gdje su tučeni bez ikakvog razloga i to ko je htio i koga je htio. Ne bi se mogao izjasniti o nikakvim imenima jer oni svoja imena nisu govorili. Kada bi ih tukli po glavi saginjali su glavu pa su ih slabo i vidjeli. Pušten je iz logora 27.12.1991. godine. Kao posljedica boravka u logoru iščašena mu je lijeva ramena kost, naprsla su mu tri rebra i ima jake bolove u glavi.

I. Ž., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 04.11.1991. godine kao djelatnik pričuvnog sastava postrojbi MUP-a nakon čega je odveden u M. i smješten u baraku br. 1. Tokom boravka u logoru kao i drugi zarobljenici bio je udaran i maltretiran gotovo svaki dan. Udarani su prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja. Pijani vojnici su dolazili noću u hangare i udarali ih. Kada bi stražari ulazili u hangare morali bi ustajati okrenuti se prema zidu i staviti ruke na potiljak iza glave tako da nikada nijesu mogli vidjeti ko ih udara. Kada je dolazila televizija i snimala ih morali su govoriti ono što je prethodno naredjeno. Jednom prilikom je P. L. drugačije rekao pred kamerama zbog čega je odmah dobio batine. Nije se mogao sjetiti ni jednog imena i prezimena ili nadimka osoba koje su ih udarale i maltretirale. Zbog boravka u logoru liječen je zbog psihičkih smetnji.

B. A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine u Cavtatu odveden u M. gdje je bio sve do razmjene 12.12.1991. godine. Pri dolasku u M. dočekalo ih je 30 vojnika koji su ih počeli udarati ali on je prošao dobro jer je zadobio udarac u zadnjicu, nakon čega je gurnut u kontejner kada ga je jedan vojnik udarao pendrekom. U večernjim satima su šanžerima izrešetali kontejner i bacili bombu pored kontejnera. U večernjim satima u kontejner su ušla uniformisana lica koji su počeli ispitivati i udarati, a on je zadobio udarac nogom u predjelu grudnog koša u predjelu pazuha ispod desne ruke od kojeg udarca je pao. Dobio je udarce i pendrekom po leđima. Od zadobijenih udaraca četiri puta je padao u nesvijest. U kontejneru je ostao 4 dana nakon čega je vodjen na ispitivanje kod nekog poručnika. Za vrijeme ispitivanja nije udaran, nakon čega je odveden u skladište br. 2 gdje je bio sve do razmjene. Jednom je izvodjen van i premlaćen, a izvodjeni su i drugi zarobljenici i premlaćivani su. Udaralo ga je lice koga su zvali EKG. Ne može se sjetiti drugih imena i prezimena lica koji su ga udarali.

K. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 11.11.1991. godine u Cavtatu gdje je dobio dobre batine. Nakon 7 dana je odveden u logor M. i to u noćnim satima. Silaskom iz kamiona udarali su ih, a on je zadobio strahovit udarac u predjelu desnog oka od kog

udarca je pao i duže vrijeme nije došao sebi nakon čega je smješten u neki kontejner a iz kontejnera u skladište. Sjutra ujutro je vođen na ispitivanje. Prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja stražar ga je udarao pendrekom i kundakom od puške po leđima. Dok je bio na ispitivanju nisu ga udarali. Neprijateljski vojnici su ulazili u skladišta kasno noću. Na njihovu zapovjed morali bi skočiti iz kreveta, okrenuti se licem prema zidu, staviti ruke na potiljak, a onda bi stražari i drugi vojnici udarali sa leđa tako da nije mogao vidjeti ko ga udara. Od svih stražara koji su ih udarali jedino je zapamtio Š. koji je bio dosta opasan kao i stražara M. koji mu je pomagao.

K. A., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen u jedanaestom mjesecu 1991. godine kao predsjednik kriznog štaba u Cavtatu i odveden u M. u večernjim satima kada je morao proći kroz špalir neprijateljskih vojnika koji su ih udarali šakama, nogama, kundacima, pendrecima, a potom su ih smjestili u kontejner. Tokom noći vojnici su pucali iz rafala po limu što je stvaralo strašnu buku i veliku dozu straha. Sjutradan su ih sve postrojili i povelili u barake, a na putu od kontejnera do barake stalno su ih udarali kundacima po tijelu i nogama. Sjutradan je odveden na ispitivanje kod majora. Morao je držati ruke na potiljku glave i tada je najviše dobio udaraca, a naročito prije samog dolaska i ulaska u kontejner. Od udaraca je dva puta padao na zemlju. Ispitivan je deset dana za redom i prilikom dovodjenja svaki dan je dobijao udarce. U tom udaranju je najviše prednjačio visoki crni vojnik po prezimenu L.. Bio je strašno izudaran kada je odbio da za TV Crnu Goru pročitati tekst koji su im prethodno dali. Lice koje ga je u kontejneru ispitivalo prilikom ispitivanja ga nije udaralo. M. je napustio pred Božić 1991. godine. Zbog udaraca i maltretiranja u logoru proglašen je invalidom.

O. N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 08.10.1991. godine kao pripadnik narodne zaštite nakon čega je teretnim vozilom povezen u logor M.a. Na putu do M.a vojnici su se nad njima izživljavali jer su ih udarali, pljuvali i govorili im da će ih ubiti. U logoru je proveo 51 dan gdje su uslovi bili jako loši. Stražari su ih stalno tukli kada bi išli mokriti van barake. Na svaki ulazak stražara i rezervista u baraku morali su ustati, staviti ruke na potiljak okrenuti se licem prema zidu, a onda bi oni udarali sa leđa. Ne vide ko ih udara, jer se ne smiju okrenuti. Po udaranju je najviše zapamtio lice koje se prezivalo L..

P. P., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen kao civil početkom oktobra 1991. godine u Zvekovici i odveden u M.. Odmah po dolasku je udaran od strane ljudi u uniformama koji su ih udarali nogama, rukama, kundakom od pušaka, pendrekom i drugim predmetima sve do ulaska u hangar. Dva puta je vođen na ispitivanje u kontejner kod oficira. Prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja stražari su ga udarali rukama i pendrecima. U hangaru ga nisu udarali. Nije zapamtio imena tih osoba koji su ga udarale, a nije im ni znao imena. Zapamtio je da su najgori među njima bili osobe koje su zvali »bokser« i »I. kuhar«. Oficir koji ga je ispitivao nije ga udarao. Od zadobijenih udaraca ima posledicu jer mu je slomljen mali prst na desnoj ruci koji je ostao ukočen.

Dž. M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo, da je zarobljen 06.10.1991. godine u mjestu Butkovini i odveden je u logor M. gdje je bio 12. dana. Dok je bio u logoru udaran je od strane stražara tako da mu je izbijeno 5-6 zuba.

P. B., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 30.10.1991. godine u Cavtatu u hotelu Epidauros dok je bio u posjetu roditeljima, a bio je pripadnik pričuvne policije. Kompanjonom je odveden u logor M. kada je prošao kroz špalih stražara i vojnika koji su ih udarali nogama, rukama, pendrecima, a potom ih smještali u metalni kontejner koji je imao samo ulazna vrata gdje je proveo 3 dana i tri noći. Iz kontejnera je vođen na ispitivanje kod njemu nepoznate osobe koja je bila u mornaričkoj odjeći. Od kontejnera pa do prostora gdje je vođen na ispitivanje udaran je od strane stražara kundakom od puške. Čuvari bi ulazili svaki dan u hangare, ulazili bi i noću, a na otvaranje vrata morali su ustati, okrenuti lice prema zidu, pognuti glavu i staviti ruke na potiljak,

a tada bi ih čuvari udarali. Neke od zarobljenika bi i izvodili van i vraćali ih isprebijane. Njega na svu sreću stražari nijesu izvodili. Nije zapamtio nikoga po imenu i prezimenu od stražara koji su ih fizički maltretirali, a od drugih zarobljenika koji su zarobljeni prije njega saznao je da se u maltretiranju ističe I. kuhar. On te osobe nije upoznao. Dok se nalazio u baraci jedan put je vođen na ispitivanje i na putu dok su ga vodili na ispitivanje stražari su ga udarali kundakom od puške i pendrecima. Od stražara koji su im dosta pomogli zapamtio je M. P. i R. B. na koga je uticaj imao M. P..

B. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da se od 07.09.1991. godine kao prognanik nalazio u Hotelu "Epidauros" sa ženom i djecom. 12 ili 13.09. 1991. godine zarobljen je i odveden u logor M.. Dolaskom u logor i izlaskom iz vozila udaran je od strane vojnika sve dok nije odveden do jednog metalnog kontejnera gdje je smješten skupa sa M. G. i B. Č.. Sjutra dan je vođen na ispitivanje. Ispitivao ga je kapetan, a potom je ponovo vraćen u kontejner gdje je proveo 7 dana nakon čega je prebačen u hangar br. 1. Na ispitivanje je vođen 5-6 puta i uvijek su ga pri odlasku i povratku sa ispitivanja stražari udarali rukama, nogama, puškama ili pendrekom. Stražari njega nikada nijesu izvodili iz barake i udrali ga, ali jesu druge zarobljenike. Nije zapamtio imena i prezimena osoba koji su ih udarale izuzev jednog koga su zvali Bokser. U baraci br. 1. najviše je udaran Z. B. koji je gotovo svaki dan bio udaran bilo u baraci ili van barake.

B. N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 07.10.1991. godine kao civil a 10.10.1991. godine odveden u M.. Dolaskom u logor su ih prebili, oduzeli mu sat i novac, a zatim ga gurnuli prema vratima nekog hangara kada ga je jedan vojnik udario pendrekom u predjelu zadnjice od kog udarca je pao na tlo, a onda su ga nastavili udarati nogama. Smješten je u hangar jedinicu u kome je bio sve do 07.11.1991. godine kada je napustio M.. Za vrijeme boravka u M. ispitivan je tri puta. Ispitivao ga je oficir. Stražari koji su ga vodili na ispitivanje su ga udarali. U hangaru je udaran od strane stražara, koji su ulazili u hangar. Morali su se ustati, stati uza zid, okrenuti se licem prema zidu sa rukama na potiljku, a stražari bi udarali koga bi htjeli. Tako su i njega udarali. Izvodili su zarobljenike i van hangara i udarali ih pa ih potom pretučene vraćali u hangar. On je na takav način tri puta izvodjen iz hangara. Ne može se sjetiti imena i prezimena stražara koji su ih udarali, a među stražarima je bilo i dobrih ljudi.

V.I. sin pok. N., saslušan u postupku HR istrage u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da je zarobljen 12.10.1991. godine u obiteljskoj kući kao civil. Odveden je u M. gdje je smješten u baraku u kojoj su uvjeti bili neljudski. Niko od stražara ga nije udarao, a najviše udaraca i batina u toj baraci su dobili njegov brat P. i zarobljenici Š., K., Č. i P.. Ne može se sjetiti imena ljudi koji su ih fizički maltretirali osim I. kuhara. Vođen je na ispitivanje više puta ali nije fizički maltretiran.

D. M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen nakon što je 01.10.1991. godine pošao na pijacu u Cavtat pa se nije mogao vratiti na Čilipe. Kako su počele padati granate bio je sakriven u skloništu 10 dana nakon čega je krenuo pješke prema Pridvorju kada je na Zvekovici zarobljen i odveden u M.. U M. ga nisu tukli, mada su ostale zarobljenike teško tukli. Iz M.a je pušten u 11. mjesecu. Ne bi se mogao izjasniti o nikakvim imenima stražara ili oficira.

M. V., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je kao civil zarobljen 04.10. 1991. godine u Ljutoj i odveden u logor M. gdje je boravio sve do 07.11.1991. godine. Ni stražari ni vojni policajci ga nisu tukli i ako su druge zarobljenike pogotovu mlade toliko tukli da se čudi kako su ostali živi. Ne zna nikoga po imenu i prezimenu. Ispitivao ga je pukovnik mada nije siguran jer ne zna činove. Prema njemu se fino ponašao. Imao je 45 do 50 godine, crn, omanjast, imao je crne brčice, omanji.

K. M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da nakon što je vojska Jugoslavije došla u Konavle da se krio mjesec dana u šumi pa kako više nije mogao skupa sa još 8 konavljana predao se, nakon čega su odvedeni u M.. U logoru je ostao odprilike mjesec dana, jer im je

rekao da je teški srčani bolesnik. Ne zna ništa o nikakvim imenima ni stražara, ni vojnih policajaca, kao ni istražitelja koji su ih ispitivali.

K. B., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da nakon što se odprilike mjesec dana krio po šumi predao se sa ostalim mještanima koji su bili civili nakon čega je odveden u M. gdje je u logoru ostao 35 dana. Ni njega, a ni ostale iz njegove grupe nisu tukli, međutim neke druge su tukli. Nikoga po imenu od osoblja u logoru ne zna.

B. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 18.10.1991. godine kao civil dok se nalazio na radnom mjestu Hidroelektrane Plat. Skupa sa njim zarobljeni su B. V., S. L. i L. Č. nakon čega su odvedeni u K..U noćnim satima su dovedeni u logor M.. Pri dolasku nakon napuštanja vozila pa do ulaska u barake gdje su bili smješteni udarani su nogama, rukama. Ne zna ko ih je udarao. Zadobio je dva udarca nogom u predjelu lijeve strane grudnog koša. Smješteni su u baraku br. 2. Sjutradan je vodjen na ispitivanje nakon čega je premješten u baraku br. 3. gdje su bili smješteni dezerteri u Srpskoj vojsci. U baraci je zadržan 6 dana nakon čega je vraćen najprije u Grudu, potom u obiteljsku kuću M. B., a potom su ih vratili na njegovo radno mjesto. Za tih 6 dana dok je boravio u baraci br. 3 a niko nije udarao ni Č. L. koji je bio skupa sa njim. Niko od stražara nije ulazio noću u baraku br. 3 niti je neko u toj baraci izvodjen van i udaran.

K. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 27.10.1991. godine u Cavtatu kao zapovjednik odreda civilne zaštite. Narednog dana je odveden u logor M.. Nakon izlaska iz vozila dobio je udarac sa pendrekom u predjelu natkoljenice a potom više udaraca u predjelu stomaka i grudnog koša. Udarce je zadobijao idući kroz špalir stražara i vojnika. Od zadobijenih udaraca u špaliru zarobljenik D. M. je pao na tlo, a tu noć su on i M. smješteni u jedan metalni kontejner u kome su se nalazili i I. K. i M.K.. Sjutradan je odveden na ispitivanje kod potpukovnika koji je bio korektan i koji ga nije fizički maltretirao nakon čega je smješten u baraku br. 2. U M. je ostao sve do 14.12.1991. godine. Za svo vrijeme dok se nalazio u logoru niko ga više nije udarao, ali su zato udarani drugi zarobljenici. Na ulazak stražara u hangare morali su skočiti na noge okrenuti lica prema zidu, staviti ruke na potiljak, a onda bi stražari udarali. Znali su izdvojiti zarobljenike i van barake i tamo ih udarati. Čuo je za I. kuhara i boksera ali on nikada nije vidio da neko od njih udara zarobljenike.

Š. N., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen u oktobru 1991. godine kao civil i skupa sa A. B., V. B., M. B. i M. B. odveden u logor M. gdje je bio tačno dva mjeseca i 4 dana. Po dolasku u logor smješteni su u hangar zv. »jedinica«. Prilikom boravka u M. nije udaran ni od strane stražara ni drugih uniformisanih osoba. Dva puta je vodjen na ispitivanje gdje je ispitivan od strane majora i potporučnika. Normalno je sjedio na stolici i nije bio vezan. Major je bio korektan tokom ispitivanja, a potporučnik ga je oba puta udarao i to šamarom ili kundakom od puške. Tu je bio prisutan i major. Stražari ga prilikom dovodjenja i odvodjenja na ispitivanje nisu udarali. Stražari su izvodili zarobljenike iz hangara i tamo ih udarali ali on ne zna sa čime.

K. I., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 03.11.1991. godine kao civil, odveden u M. gdje je bio sve do razmjene 12.12.1991. godine. Dolaskom u M. stražari su ih pretresli oduzeli im sve što su imali i smjestili u hangar jedinicu. Stražari nisu udarali ni njega ni oca mu M. koji je bio zarobljen skupa sa njim. Stražari su ulazili u hangare, njega nisu udarali a uglavnom su udarali zarobljenike tako što bi ih izvodili iz hangara i tamo ih dobro izudarali, potom vraćali u hangar a najviše su premlaćivali O., Z., i šumara iz Orašca. U udaranju zarobljenike najviše su se isticali Š.L. i I. kuhar, dok ne zna imena drugih stražara koji su udarali zarobljenike. Njega nisu izvodili iz hangara da bi ga udarali. Dva ili tri puta je vodjen na ispitivanje. Stražari koji su ga vodili nisu ga udarali. Tokom ispitivanja ruke su mu bile slobodne.

P. M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 02.11.1991. godine u mjestu Poljice i odveden u logor M. gdje su ih pretresli a potom smjestili u hangar jedinicu.

Do hangara nije udaran od strane uniformisanih osoba. Na ispitivanje je vodjen dva ili tri puta a ispitivao ga je potpukovnik S. koji je bio glavni u službi bezbjednosti. Za vrijeme ispitivanja sjedio je i nije bio vezan. Stražari ga nisu udarali prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja a potpukovnik S. nezadovoljan odgovorom koji je dobio sa palicom ga je udario po leđima jedan put. Ni u hangaru ni van hangara nije udaran od strane stražara. Stražari su ulazili u hangare, udarali zatvorenike, a najviše Z.B.. U udaranju zarobljenika najviše su se isticali I. kuhar i Š.L. koga je on poznavao od ranije. Mnogo im je pomogao dolazak Medjunarodnog crvenog krsta jer su se uvjeti u pogledu maltretiranja i udaranju zarobljenika popravili. U logoru je bio sve do 12.12.1991. godine kada je razmijenjen. Stražari bi pijani ulazili u hangare i noću i danju i tjerali ih da pjevaju njihove pjesme. Od maltretiranja i udaranja nastradao je I. K..

B. M., saslušan u svojstvu svjedoka u postupku HR istrage u bitnom je naveo da je zarobljen 09. oktobra 1991. godine kao civil, a narednog dana odveden u logor M.. Prije dolaska u M. uniformisane osobe su mu kundakom izbile tri zuba. Nakon dolaska u M. pa sve do 23.10.1991. godine kada je napustio logor nikoga nije udarao. Za vrijeme boravka u logoru jednom je ispitivan od strane oficira, ruke mu nisu bile vezane niti je udaran tokom ispitivanja, a ni prilikom odvođenja ni dovodjenja na ispitivanje. Stražari u logoru su svakodnevno udarali zarobljenike bilo u hangaru bilo van hangara. Najviše su se u udaranju isticali Kuhar, Bokser i Š.L. pa i ako on nikada nije vidio da Š. udara zarobljenike to je čuo od drugih zarobljenika.

Analizom i ocjenom svih izvedenih dokaza i to kako pojedinačno, tako i u vezi sa ostalim dokazima, te navodima odbrane optuženih, sud je, na nesumnjiv način utvrdio da su optuženi G.I., L. Š., M.I. i G.B. izvršili radnje u vrijeme, na mjestu i na način kako je to utvrđeno u izreci ove presude, pri čemu su pojedine radnje iz optužnice izostavljene iz činjeničnog opisa, budući da nijesu dokazane, te je nakon svestrane ocjene dokaza utvrdio sledeće činjenično stanje:

U jesen 1991. godine na području HR postojao je oružani sukob između JNA u čijem su sastavu bile i jedinice TO iz Republike CG i B i H, pripadnici Saveznog MUP-a i MUP-a Republike CG i dobrovoljački sastav, sa jedne strane i organizovanih hrvatskih oružanih formacija, u koje su ulazile jedinice ZNG-a, MUP-a HR i dobrovoljci sa druge strane.

Ovaj sukob nije imao karakter Medjunarodnog sukoba, jer je HRkao nezavisna država Medjunarodno priznata od Evropske zajednice dana 15.01.1992. godine. U aprilu mjesecu 1992. godine je postala članica Ujedinjenih nacija, tako da ne stoje navodi odbrane da se ne može utvrditi da li oružani sukob ima karakter medjunarodnog ili nemedjunarodnog sukoba.

Oružanom sukobu prethodio je referendum o nezavisnosti HR koji je održan 25.aprila 1991. godine na kome je odlučeno da se ova Republika izdvoji iz sastava SFRJ. Slijedila je odluka Hrvatskog rukovodstva da se proglasi nezavisnost, i hrvatski Sabor je dana 25.juna 1991. godine ratifikovao rezultate referenduma i donio Ustavnu odluku o suverenitetu i nezavisnosti HR, a da se JNA tretira kao okupatorska vojska. Sve je ovo bilo praćeno ubrzanim naoružanjem, što je za posledicu imalo povremene oružane sukobe sa JNA. HRje proglasila nezavisnost 08. oktobra 1991. godine.

Savezna Vlada je osporila pomenuti referendum i Hrvatsku odluku o nezavisnosti, tako da je oružani sukob bio neizbježan.

U ovom smislu, da je postojao oružani sukob, iskazuju i optuženi u svojim odbranama, a i saslušani svjedoci. Da je postojao oružani sukob utvrđeno je i iz službenih zabilješki policijske uprave D. br.511-03-02 od 28.10.1992. godine, br.511-03-02 od 01.11.1992. godine br. 511-03-02 od 02.11.1992. godine.

Zadatak suda, u ovom postupku nije bio (niti je to objektivno bilo moguće da utvrdjuje uzroke izbijanja sukoba i njegov tok), a na što je insistirala odbrana u ovom postupku, već neka to utvrdi "sud istorije", niti pak da utvrdjuje da li su Ujedinjene nacije donijele odluku koja se ne oslanja na medjunarodno

pravo i dotadašnju praksu vezanu za kontradikcije između prava na samoopredjeljenje i prava države na samozaštitu, a na što je odbrana insistirala, a isto u krajnjoj liniji nije od značaja radi raspravljanja o konkretnom krivičnom djelu i krivičnoj odgovornosti optuženih.

Optuženi G.I. u svojoj odbrani je naveo da je u Sabirnom centru M. bio rasporedjen na administrativnim i intendanskim poslovima, a kada je došao u M. u istom su bili ratni zarobljenici. Optuženi L.Š. je u svojoj odbrani naveo da je u Sabirnom centru ratnih zarobljenika bio u svojstvu vojnog policajca. Optuženi M.I. je u svojoj odbrani naveo da je u Sabirnom centru za ratne zarobljenike u M. vršio podjelu hrane. Optuženi G.B. u svojoj odbrani je naveo da je bio stražar u Sabirnom centru za ratne zarobljenike.

Prednje činjenice u postupku, a to da je formiran Sabirni centar u M. za prihvatanje ratnih zarobljenika, te dužnosti koje su u njemu obavljali proizilaze kako iz saglasnih kazivanja optuženih tako i svjedoka, te zapisnika o predaji zarobljenika VP br.4004 i INT br.106-13 od 02.07.1992. godine kojim zapisnikom je konstatovano da je izvršena razmjena zarobljenika, zatim potvrđama Međunarodnog Crvenog Križa, za jedan broj lica koja su registrovana u zatvoru M. i to Č.D., Hodžić Nedžada, P.S., te dnevnim operativnim izvještajem komande 367 mornaričke pozadinske baze Str. Pov. 1100-44 od 13.08.1992. godine i br. Str. Pov. 1100-45 od 14.08.1992. godine i naredbom komande IX VPS-a Pov.br.7/81 od 13.10.1991. godine i Pov.br.7/81/1 od 17.10.1991. godine.

Specifičnost krivičnog postupka koji za predmet ima krivično djelo ratni zločin, je u tome da su predmet utvrđivanja, po pravilu, događaji koji su se odigrali prije više godina, i iskazi svjedoka – žrtava su jedno od glavnih dokaznih sredstava. Stoga je sud podrobnije analizirao vjerodostojnost ovih iskaza i pouzdanost činjenica koje se iz njih utvrđuju, imajući u vidu razlike i protivurečnosti i to kako o okolnostima pod kojima su se odigrali događaji, tako i o licima koja su njihovi učesnici, a na šta odbrana osnovano ukazuje tokom krivičnog postupka za ovakva krivična djela. Sud je stoga posvetio posebnu pažnju analizi iskaza svjedoka, ne dozvolivši, da ukoliko se pojavi sumnja u vjerodostojnost i pouzdanost iskaza svjedoka, to tumači na štetu okrivljenih.

Naime, cjeneći iskaze svjedoka, te na osnovu utiska koji su oni neposredno ostavili na vijeće, može se uočiti velika razlika između kazivanja pojedinih svjedoka. Očigledno je da su se neki trudili da zapamte što više događaja, dok su drugi težili da potisnu u zaborav dramatična iskustva, neki su boraveći, nakon ovih u drugim logorima, prepričavali među sobom ono što im se desilo, jedni pamte bolje i imaju bolju moć zapažanja, neki su hrabriji, a neki su se u strahu trudili da budu što manje uočljivi, neki se izražavaju jako oskudno, dok su drugi mnogo sposobniji da verbalno izraze ono što su doživjeli, dok se neki trude da potisnu u zaborav to što su preživjeli. Oštećeni Š. M. to ilustruje na sledeći način: «Kada sam dobio poziv od strane suda dugo sam razmišljao da li ću da dodjem, a želio sam doći da bi na taj način zatvorio jednu stranicu u svom životu. Kada bi se sa nekim od logoraša susreo rijetko bi razgovarali o boravku u M. jer sam htio potisnuti emocije koje se uvijek pojavljuju kao i danas.» Oštećeni B. V. u svom iskazu navodi “svaki iskaz je prilično stresan, nije se lako svega sjetiti poslije toliko godina, i na današnjem saslušanju nijesam iznio sve detalje koje bi iznio kada bi bio sledeći put saslušan”. Oštećeni K. P. to ilustruje na sledeći način “Žao mi je što ne mogu ispričati više detalja jer sam tokom boravka u M. bio u takvom psihičkom stanju da jednostavno se ne pamte lica, želite da preživite i pokušavate da zaboravite sve ono što se u momentu ne čini bitnim i onda se jednostavno poslije toga ne sjećate”.

Kod svih ovih činjenica, to što pojedini oštećeni jednim dijelom različito opisuju kako je izgledao I. kuhar, a našto je ukazivao njegov branilac, ne dovodi u pitanje vjerodostojnost njihovih iskaza kod činjenice da skoro svi oštećeni identično iskazuju da su znali identitet lica koje im je dijelilo hranu, jer su ga zvali I. kuhar. Čak štaviše i ona lica koja u svom iskazu navode da njih I. kuhar nije maltretirao, znaju njegov identitet.

Krivično djelo koje je predmet ovog postupka, učinjeno je prije dvadeset godina, oštećeni su često

i po nekoliko puta saslušavani u toku svih ovih godina, te je logično da je nemoguće očekivati da o pojedinostima događaja, njihovoj hronologiji, te svim licima koja su im nanijela patnje, a kojih je očigledno bilo mnogo i od kojih znatan broj nije procesuiran u ovom postupku, iskazuju na potpuno saglasan način. Po nalaženju suda, upravo bi u visokoj mjeri saglasni iskazi upućivali na činjenicu da su svjedoci usaglašavali iskaze za potrebe postupka, da su pripremani, a kako je to tvrdila odbrana. Protek vremena od događaja, prisustvo strašnim scenama koje su se iz dana u dan ponavljale, te podsjećanje i potom kazivanje pred sudom o njima, svakako izaziva veoma snažne emocionalne reakcije kod oštećenih, što sve jasno dovodi do nemogućnosti da se ispriča ista priča sa istim detaljima. Činjenica da svjedok može zaboraviti ili pomiješati neke detalje samog događaja, pomiješati činove ili dužnosti koje su vršila lica u Sabirnom centru, ili pak neko od slova u imenu i prezimenu, često je posljedica pretrpljene traume i proteka vremena, ali ona ne znači da je usled toga nužno obesnaženo njegovo svjedočenje o glavnim činjenicama, ukoliko je ono prihvaćeno kao ubjedljivo, niti sitne nepodudarnosti obavezno cijeli iskaz čine nepouzdanim, a našto je odbrana insistirala. Od strane suda, prihvaćeni su djelovi njihovih iskaza koji su međusobno saglasni i potvrđeni drugim dokazima i iskazima svjedoka.

Takođe, mogućnost opažanja određenih zbivanja zavisila je i od mjesta na kome su se nalazili u trenutku zlostavljanja, činjenice da li su tom prilikom zlostavljani i oni sami ili njihovi najbliži rođaci, što je sve ukazivalo na posebnu pažnju kojom bi se pratilo takvo dešavanje, jer su u Sabirnom centru M. bio zatvoren veći broj zarobljenika u prostoriji površine oko 287 m², jer su prema skici Vojnog skladišta M. iz 1991. godine evidentirane četiri prostorije površine od po 287 m².

Vidljivo je da su neki od oštećenih nakon vjernog opisivanja optuženog, istog i prepoznali, neki preko fotografija, a neki samo u sudnici, te da neki samo vjerno opisuju optuženog, ali nisu u mogućnosti da ga prepoznaju, dok neki oštećeni i ako u opisu odstupaju od nekih fizičkih osobina prepoznaju optuženog.

S druge strane, analizom iskaza oštećenih, uočljivo je da su neki od njih prilično vjerno opisivali tadašnji izgled pojedinih lica koja su ulazila u hangare, ali nisu uspjeli da ih identifikuju, što je, svakako, rezultat proteka veoma dugog vremenskog perioda od krivičnog djela.

U Sabirnom centru M. vladala je atmosfera terora i straha za goli život kome su oštećeni bili neprestano izloženi. Oštećeni su bili u posebnom psihičkom stanju sa pažnjom usmjerenom na različite momente i različite situacije koje su se nerijetko dešavale i istovremeno u kojim prilikama su često i sami tučeni, a nekada bili pošteđeni, nekada gledali i fizičko maltretiranje svojih najmilijih. Očekivati, da u takvim uslovima konstatnog paničnog straha čovjek zapazi visinu lica koje mu nanosi zlo, a potom je i vjerno reprodukuje nakon 20 godina, zaista bi bilo nemoguće. Neki od njih su lica koja su im nanosila zlo prepoznavali i po boji glasa. Reakcija oštećenog K.J., koji nakon datih primjedbi od strane optuženih i G.B. kome je okrenut leđjima, govori »to je taj glas, ja ga i danas prepoznajem po glasu, a dobro sam mu zapamtio glas po pjesmi šta ću kući tako rano« upravo govori o strahu na koji je oštećeni u sudnici odreagovao čuvši glas G.. Po ocjeni suda potpuno je prirodno da oštećeni koji se nalaze u bezizlaznoj situaciji često u neprirodno sagnutom položaju, u prenatrpanoj prostoriji gdje svi sjede na podu, sabijeni i prestravljeni sa povijenom glavom ili pak stoje okrenuti prema zidu, sa rukama na potiljcima, upamte samo fragment lica ili boju glasa osobe koja im nanosi zlo i koje im ostane urezan u sjećanje za cijeli život. Kod svih ovih činjenica, to što se pojedini oštećeni u svom iskazu nijesu mogli odredjeno izjasniti čime su konkretnom prilikom udarani, a na čemu je odbrana insistirala, time nije doveden u pitanje njihov svjedočki iskaz, kada se ima u vidu da je to zapazio neko od oštećenih koji su bili u mogućnosti da to opaze. Tako P. J. to ilustruje upravo riječima »ne mogu svjedočiti o tome kako je izgledao jer sam ga jedino poznavao po glasu, nijesam smio podizati glavu i gledati jer je naredba bila gledati na pod«.

Nakon dvadeset godina od događaja, ne može se isključiti mogućnost da neki oštećeni u zavisnosti

od ličnih sposobnosti percepcije, o čemu je naprijed bilo riječi i ne može da da opis lica, ali ga može prepoznati ili da ga je vjerno opisao u nekoj od svojih ranijih izjava datih prije 10 i više godina, a da više ne može da ga prepozna, ali ova okolnost ne mora u svakom slučaju da znači da je iskaz tog svjedoka u pogledu radnji koje on svjedočeći vezuje upravo za osobu koje se sjeća po nekom karakterističnom detalju ili nadimku, nepouzdan i neprihvaljiv kao dokaz o tome da je upravo taj optuženi izvršio određene radnje.

U odnosu na okolnosti dolaska i boravka u Sabirnom centru M. oštećeni uglavnom saglasno iskazuju da su dolaskom u Sabirni centar prolazili kroz formirani “špalir” za koje vrijeme su od strane uniformisanih lica udarani rukama, nogama, pendrecima, pljuvani i vrijeđani, da su za vrijeme boravka u hangarima skoro svakodnevno udarani rukama, nogama, drvenim letvama, vrećama sa pijeskom, kundacima od puške, izvodjeni iz hangara i na isti način udarani. Na svaki ulazak stražara u hangar na riječi “slušaj vamo, otvaram vrata”, su morali skakati na noge, okretati se prema zidu, stavljati ruke na potiljak i raširiti noge nakon čega bi zadobijali udarce. Stražari su noću ulazili u hangare i udarali ih. Skoro svakodnevno su udarani prilikom podjele hrane i to uglavnom vojničkom kutlačom i pendrekom. Udarani su i prilikom odvođenja u WC. Vodjeni su na ispitivanje od strane vojnih policajaca, koji su ih za vrijeme odvođenja i vraćanja sa ispitivanja udarali kundacima i pendrecima. Veći broj njih je prilikom ispitivanja bio vezan lisicom za jednu ruku, a ispitivani su uglavnom na okolnosti zarobljavanja. Jedan broj njih je udaran kada ne bi dali zadovoljavajući odgovor. Pravljene su pauze u ispitivanju i tada bi bili udarani. Jedan broj njih je vođen i na lažno strijeljanje. Tjerani su da se međusobno tuku, da pjevaju četničke pjesme, čupaju travu i sl.

U odnosu na optuženog G.I. i načina na koji je ovaj optuženi postupao prema zarobljenicima u Sabirnom centru M., sud je utvrdio sledeće činjenično stanje:

G.I., na fotografiji broj 1 koja je provedena kao dokaz, stoji i piše. To je potvrdio u svom iskazu i sam optuženi G..

Oštećeni M.M., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da je prilikom dolaska u M. svaki od zatvorenika do ulaska u kontejner prolazio kroz špalir vojnika koji su ih tukli svim mogućim sredstvima, kada je zadobio žestog udarac čizmom u predjelu prsišta i trbuha usled čega je izgubio svijest i pao. Kada mu je pokazana fotografija br. 1 naveo je “osoba koja stoji i piše mislim da je G.I. koji me udario nogom kada sam izgubio svijest na kraju špalira.” Na glavnom pretresu je pojasnio da je siguran da ga je na kraju špalira nogom u prsište udario I. G. jer je u momentu udara osjetio bljesak pred očima i vidio je to lice ispred sebe. Ovaj svjedok je bio određen u svom iskazu da ga G. više nikada nije udarao izuzev verbalnih uvreda tipa ustaše. Vidio je da je G.I. fizički nasrtao i na druge zarobljenike i da je udario T. D. na rampi ispred dvojke šakom iza uva. Pojašnjavajući na glavnom pretresu kako je izgledalo lice koje ga je u špaliru udarilo, opisao ga je kao visoko lice i da ima veliki broj noge, a povratkom u baraku dvojka saznao je da je to lice G.I.. U sudnici je ovaj svjedok prepoznao sva lica od optuženih koja su se nalazila u sudnici, pa i optuženog G.I.. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage na zapisniku od 27.03.2000. godine, naveo da je dolaskom u M. i izlaskom iz vozila udaran 10 do 15 minuta. U jednom momentu dobio je strahovit udarac sa čizmom u predjelu prsnog koša, od kog udarca je pao na zemlju i izgubio zrak. Kasnije je saznao da mu je ovaj udarac zadao I. G., slikar iz Bara. Tog dana kada je saslušavan svjedoku nijesu pokazivane fotografije. U postupku vođenja HR istrage na zapisniku od 08.01.2007. godine svjedoku su pokazivane fotografije, ali na tim fotografijama se nije nalazio I. G.. Na zapisniku pred ovim sudom je naveo i to da mu je I. G. slikar iz Bara sa nogom prebio prsnu kost. Fotografije koje su pokazivane optuženim su od strane hrvatskog pravosudja po zahtjevu ovog suda dostavljene i iste je sud proveo kao dokaz u postupku, i na ovim fotografijama se ne nalazi I. G.. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit. To što ovaj svjedok na zapisniku od 27.03.2000. godine, navodi da mu je strahovit udarac u predjelu prsnog koša nanio G. I. za koga navodi da je slikar iz Bara, ne dovodi u pitanje

vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka time što mu je dodao neko slovo u prezimenu, a kod činjenice da ga je prepoznao na fotografijama, i da u svom svjedočkom iskazu navodi da je to lice bilo slikar i da je iz Bara, što I. G. koji je iz Bara u svom iskazu i potvrđuje navodeći da je u slobodno vrijeme u Sabirnom centru slikao, iako je kasnije na zapisniku o glavnom pretresu promijenio svoj iskaz dajući primjedbe na iskaz svjedoka M.Đ. i tom prilikom navodeći da niko u M. nije znao da je on slikar i da slika, niti ga je tako u svojstvu slikara u M. mogao vidjeti, već samo u svojstvu oficira. Isto tako sama činjenica da svjedok na pokazanim fotografijama nije sa sigurnošću prepoznao I. G. navodeći kada mu je pokazana fotografija br.1 "osoba koja stoji i piše mislim da je G.I. koji me udario nogom kada sam izgubio svijest na kraju špalira," ne mora automatski ukazivati na nepouzdanost svjedočenja ovog svjedoka, a posebno kod činjenice da je ovaj svjedok G.I. prepoznao i u sudnici, a uz to ga je i predhodno vjerno opisao. Dakle, sud je prihvatio iskaz ovog svjedoka kao ubjedljiv i vjerodostojan, nalazeći da manje razlike u detaljima su potpuno nebitne za nesumnjiv zaključak suda vezano za radnje koje je optuženi G.I. preduzimao na štetu M.M. i vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka nije dovedena u pitanje neznatnim odstupanjima u njegovom iskazu jer ta odstupanja nijesu o odlučnim činjenicama i ista su po ocjeni suda uticaj proteka vremena. Sasvim je logično i za sud prihvatljivo da lica koja su bila zatvorena u Sabirnom centru M. i koja su svakodnevno fizički maltretirana su pokušavali da na sve moguće načine saznaju imena lica koja su ih fizički maltretirala, a iz iskaza svih saslušanih svjedoka oštećenih u ovom postupku utvrđeno je da je skoro svakome od njih bio poznat određeni krug lica koja su vršila fizičko maltretiranje zarobljenih a da je jedan broj njih znao i imena lica koja su ih maltretirala a pojedini od njih su pravili i spisak dobrih i loših stražara. Upravo i oni koji nijesu fizički maltretirani u Sabirnom centru M. u svom svjedočkom iskazu potvrđuju činjenice da je svakodnevno bilo fizičkog maltretiranja i koja lica koja su na takav način postupala.

Svjedok oštećeni M.Đ., u svom svjedočkom iskazu bio je odredjen u tome da je dolaskom u M. u napravljenom špaliru od strane rezervista udaran, kundacima, čizmama, nogama. Ubačen je u kontejner zvani "samica". Nakon 15 minuta u kontejner je ušao čovjek sa baterijom koju mu je uperio u oči, pitao ga je kako se zove i odakle je, a kada mu je rekao udario ga je čizmom u rebra. Vidio je da je izrazito visok čovjek i snažan i veći od njega za glavu, (a on je visok 188 cm) da ima izrazito veliku nogu misli broj 49 i to je bio I. G. iz Bara koga su zvali slikar. Pojasnio je da je identitet I. G. saznao pitajući P. koji mu je rekao da je to I. G. slikar iz Bara. Ovaj svjedok je naveo i to da mu je jednom prilikom G. u hangaru stavio čizmu i rekao mu "ljubi ovu čizmu, četnička je, ljubi ili ću te ubiti". I. G. je nosio u rukama škorpion i stajao bi na vrata kada bi išli u WC i škorpionom bi ga udarao. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage na zapisniku od 24. septembra 1992. godine, dakle neposredno nakon izlaska iz M. naveo da se sjeća da je posebno okrutan bio slikar I. G., koji je baš njega nemilosrdno tukao. Optuženi I. G. u svojoj odbrani izmedju ostalog navodi da je u slobodno vrijeme u Sabirnom centru slikao. Iskaz svjedoka M.Đ. u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit, a to što je ovaj svjedok dodao neko slovo u prezimenu optuženog G., ili pak činove navodeći da je G. stražar, te time što u Hrvatskoj istrazi nije opredijelio sa čim ga je G. udarao, ne dovodi u pitanje vjerodostojnost njegovog iskaza i ne znači da je usled toga nužno obesnaženo njegovo svjedočenje o glavnim činjenicama. Isto tako sud nalazi da vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka nije dovedena u pitanje time što se svjedok različito izjašnjavao u pogledu imena svjedoka P., a kod činjenice da je I. G. vjerno opisao, navodeći izmedju ostalog da je isti bio slikar, što je G. i potvrdio u svom iskazu, iako je kasnije na zapisniku o glavnom pretresu od 07.05.2013. godine promijenio svoj iskaz dajući primjedbe na iskaz svjedoka M.Đ. i tom prilikom navodeći da niko u M. nije znao da je on slikar i da slika, niti ga je tako u svojstvu slikara u M. mogao vidjeti, već samo u svojstvu oficira.

Oštećeni Š. M., saslušan u svojstvu svjedoka u svom iskazu je naveo da su stražari svaki ulazak glasno najavljivali, da su zarobljenici morali skakati na noge, okrenuti se licem prema zidu, a onda bi ih stražari udarali. Izvodjeni su i van hangara i tamo udarani. Često su pojedine zarobljenike izvodili van hangara i onda su ih tamo dobro izudarali. I sam je više puta izvodjen iz hangara i tamo bio pretučen

kundacima od pušaka, palicama, nogama. U tom udaranju najviše je zapamtio I. G.. Ovaj svjedok je identičan iskaz dao i u postupku vođenja HR istrage. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio kao jasan i istinit. To što svjedok u svom iskazu navodi da kada je jedan put izveden iz hangara, da je vidio I. G. ali da ne zna da li ga je i tom prilikom udarao, ne dovodi u pitanje činjenicu da ga je I. G. udarao, jer je svjedok bio odredjen u tome da je izvodjen više puta iz hangara i da je tamo bio pretučen, te da je u tom udaranju najviše zapamtio I. G., tako da činjenica da svjedok u svom svjedočkom iskazu nije znao da li ga je i tog puta kada je izveden udarao I. G. ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka koji navodi da je izvođen više puta da ga je G.I. udarao ali da se ne može izjasniti da li ga je i taj jedan put koji posebno pojašnjava udarao G., već upravo govori o tome da svjedok svojim svjedočkim iskazom nije želio predstaviti više od onoga što je na njegovu štetu preduzimao optuženi G.I., i za koju radnju kako sam navodi nije mogao sa sigurnošću tvrditi da ga je G. i tog puta kada je izveden udarao. Takođe po ocjeni suda to što svjedok pomiješa činove ili dužnosti koja su vršila lica u Sabirnom centru ili neka od slova u prezimenu, ne znači da je usled toga nužno obesnaženo njegovo svjedočenje o glavnim činjenicama i vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka nije ničim dovedena u pitanje.

Da je G.I. fizički maltretirao zarobljenike, sud je utvrdio i iz iskaza onih svjedoka koji su to zapazili i opisali način na koji je G. postupao prema zarobljenicima. Tako u svom svjedočkom iskazu, V.P. navodi, da ih je da bi bili udarani iz hangara izvodio i to 10 do 15 zarobljenika, čovjek koga na fotografiji prepoznaje kao osobu koja nešto piše i koji je u logoru nosio škorpion, a u baraku je dolazio u vrijeme kada se donosila hrana. (u postupku je nesporno utvrđeno da je na fotografiji G.I.). I svjedok G. D., i ako u svom svjedočkom iskazu ne pominje optuženog I. G., na pokazanim fotografijama prepoznaje osobu koja je dolazila u baraku kod smjene straže i izdavala naloge stražarima da ih tuče i da se izvedu van barake. Kada bi stražari počeli nekoga tući nalagao je “nemoj toga, dosta je, uzmi drugog”, a po povratku je vidio da je to lice izudarano. Označio ga je na fotografiji, kao osobu koja nešto piše. I svjedok V. D. od oca N., nakon što su mu pokazane fotografije, na fotografiji br. 1 prepoznao je osobu koja stoji i piše i koga su u logoru zvali I.. On njega nije dirao, ali je druge logoraše tukao. I Svjedok V.D. od oca Đ., u svom svjedočkom iskazu navodi da se I. G. na njima logorašima izživljavao. Za njega je izživljavanje to kada bi I. G. ušao i izveo 5-6 zarobljenika van, a nakon toga ih pretučene vrati jer i ako bi vrata ostala otvorena ne bi mogao vidjeti šta se vani dešava, ali je čuo krikove. Iskaze ovih svjedoka u ovom dijelu, sud je ocijenio kao jasne i istinite. Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja bez značaja je to što optuženi G.I. ukazuje, da jedan broj zarobljenika ne može da se izjasni da li je G. nekoga tukao.

Dakle, u postupku je na nesumnjiv način utvrđeno da je optuženi G.I. prilikom dolaska zarobljenika u Centar na ulazu u napravljenom špaliru, dok su zarobljenici prolazili kroz špalir udarao iste, kao i u kontejneru tzv. samici i u hangaru i van hangara pa je tako ratne zarobljenike-oštećene i to: M.M. prilikom prolaska kroz špalir udario nogom obuvenom u vojničku čizmu u predjelu tijela-grudi, povredjujući njegov tjelesni integritet, M.Đ. u kontejneru tzv. samici udario nogom obuvenom u vojničku čizmu u predjelu grudi i u hangaru ga udarao pištoljem „šorpionom“, povredjujući njegov tjelesni integritet, nečovječno postupao primoravajući ga da ljubi „četničku“ čizmu i prijeteci da će ga ubiti ako to ne uradi, povredjujući time njegovo lično i ljudsko dostojanstvo, Š.M. udarao van hangara, povredjujući njihov tjelesni integritet.

Ni jedan od naprijed navedenih svjedoka, po ocjeni suda, nije imao nikakav poseban lični odnos prema optuženom G. I., da bi se dalo zaključiti kako ga iz tih razloga lažno terete, a na što je insistirala odbrana u postupku. Isto tako ne stoje navodi da su oštećeni lažno teretili optuženog zbog beneficija koje su dobili i penzijsko invalidskog osiguranja, a ovo imajući u vidu da su iste ostvarili odmah nakon okončanog sukoba. Isto tako, neosnovani su navodi odbrane, da oštećeni svojim iskazima terete optuženog zbog naknade nematerijalne štete, a ovo pri činjenici da kada su svjedoci saslušavani neposredno nakon izlaska iz M. u postupku vođenja HR istrage, nijesu ni imali saznanje, da po tom

osnovu mogu ostvariti naknadu štete.

Optuženi G.I. je dakle povredjivao tjelesni integritet oštećenih koji su lišeni slobode i koji su u tzv. "Centar za prihvrat zarobljenika", dovođeni sa Dubrovačkog područja tako što ih je tukao nogama, pištoljem "šorpionom". Konkretno radnje povredjivanja tjelesnog integriteta oštećenih sadrže sve elemente kršenja normi međunarodnog humanitarnog prava koje definišu povredu tjelesnog integriteta kao napad na fizički integritet žrtve uz nanošenje tjelesnih patnji i bolova, bez obzira na vrstu i stepen nanošenja tjelesne povrede. O načinu i sredstvima povredjivanja, intezitetu bolova, te posledicama po zdravlje upečatljivo govore svi oštećeni u svojim iskazima.

Optuženi G.I. je i nečovječno postupao prema oštećenom koji je lišen slobode i koji su u tzv. "Centar za prihvrat zarobljenika", doveden sa Dubrovačkog područja primoravajući ga da ljubi "četničku čizmu" i prijeteci da će ga ubiti ako to ne uradi. Ovakva radnja sadrži sve elemente kršenja normi međunarodnog humanitarnog prava u vidu degradirajućih i ponižavajućih postupaka i nasrtaja na lično i ljudsko dostojanstvo. Optuženi je nečovječno postupao prema oštećenom upravo u situaciji kada su ljudske vrijednosti - čast, dostojanstvo, samopoštovanje u najvećoj opasnosti - kada su bili lišeni slobode.

Sud je iz činjeničnog opisa u odnosu na optuženog G.I. izostavio dio radnji koje mu se stavljaju na teret, a to da je M.Đ. dok je prolazio kroz špalir udario i nogama, rukama i kundakom od puške, budući da to ne proizilazi iz iskaza svjedoka M.Đ.. M. D. u svom svjedočkom iskazu navodi da je doveden u M. skupa sa M. Đ., M. A. i B. S. i da su u napravljenom špaliru od strane rezervista udarani kundacima, čizmama i nogama, ne navodeći pri tom ko je njega u špaliru udario. Stoji činjenica da je M.Đ. zarobljen skupa sa M.M., M. Đ. i M. A., a kako to proizilazi i iz iskaza svjedoka B.S. koji navodi da je i on skupa sa njima zarobljen i da su ih dolaskom u M. udarali neprijateljski čuvari rukama, nogama, kundacima od pušaka. Samo iz činjenice što je u špaliru M.M. udaran od strane I. G., ne može se izvesti pouzdan zaključak da je G.I. koji se nalazio u špaliru udario baš svakog od zarobljenika, koji je prolazio kroz špalir, pa kod te činjenice za sud su neprihvatljivi navodi optužnice, da je I. G. udario u špaliru i M.Đ. a kako ga to optužnica tereti.

Optužnicom Specijalnog tužioca optuženom G. I. se stavlja na teret da je P.M. udario pištoljem-šorpionom u predjelu glave te na taj način povredjivao njegov tjelesni integritet. Radnja koja se optuženom G. I. stavlja na teret u odnosu na oštećenog P.M., sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da nijesu dokazane, a to da je G.I. udario ratnog zarobljenika P.M. pištoljem - šorpionom u predjelu glave. Oštećeni P.M., saslušan u svojstvu svjedoka u svom iskazu navodi da je posebno nečovječan prema njemu bio I. koji je bio umjetnik. On je nosio šorpion i ukoliko bi ga neko od logoraša pogledao, udario bi ga šorpionom po glavi. Njega je jednom prilikom udario šorpionom po glavi, ali ne toliko jako da bi mu razbio glavu. Sud u ovom dijelu nije povjerovao iskazu ovog svjedoka, da ga je I. umjetnik udario šorpionom po glavi, a sa razloga što ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage kada je saslušavan 11.03.1993. godine, dakle, neposredno nakon izlaska iz M., u svom svjedočkom iskazu uopšte ne pominje I. slikara, niti to da ga je isti udario. Pojašnjenje koje je ovaj svjedok dao na glavnom pretresu vezano za to što u prethodnom iskazu nije pomenuo I. slikara navodeći da je saslušanje trajalo kratko i da se nije sjetio, je za sud neprihvatljivo. Kod činjenice da je ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage opisao koja su ga to lica udarala i način na koji je udaran od strane I. kuhara, pa bi logično bilo da u svom iskazu navede i Iva slikara u koliko ga je isti udario, a posebno kod činjenice da je ovaj svjedok na zapisniku u postupku vođenja HR istrage između ostalog upozoren "da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prešutjeti".

Optužnicom Specijalnog tužioca optuženom G. I. se stavlja na teret da je udario ratne zarobljenike M. Đ., M.A. i B.S., dok su prolazili kroz špalir i to nogama, rukama i kundakom od puške te na taj način povredjivao njihovo tjelesno integritet. Radnje koja se optuženom G. I. stavljaju na teret u odnosu na oštećene M. Đ., M.A. i B. S., sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to

da je G.I. udarao ratne zarobljenike Margaretić Đ., M.A. i B.S., dok su prolazili kroz špalir i to nogama, rukama i kundakom od puške. Svjedok M. Đ., u svom svjedočkom iskazu navodi da prilikom dolaska u M., čim je izveden iz vozila su počeli da pljušte udarci po njima, od kojih udaraca je bio u šoku, te da je pao u nesvijest. Ovaj svjedok ne pominje optuženog G.I.. Svjedok M. A., u svom svjedočkom iskazu navodi da je dolaskom u M. kompletna smjena stražara nasrnula na njih i udarala ih toljagama, kundacima i čime su se dohvatili. Ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage u svom svjedočkom iskazu navodi da se kao naročito okrutnog sjeća I. G., ne pojašnjavajući radnje koje je preduzimalo to lice da bi ga se sjećao kao okrutnog. Svjedok B. S., u svom svjedočkom iskazu navodi da je doveden u M. skupa sa M.Đ., M.M., M. A. i M. Đ., te da su ga prilikom dolaska u M. toliko izudarali da su mu slomili zube, rebra, a da mu je lijevo oko bilo 15 dana zatvoreno. Ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu ne pominje optuženog I. G.. Iz ovakvih iskaza svjedoka Sud nije mogao izvesti zaključak da je G.I. udarao nogama, rukama i kundakom od puške, M. Đ. koji u svom iskazu ne pominje I. G., da je udarao M.A. koji u svom svjedočkom iskazu navodi da se sjeća I. G. kao naročito okrutnog ne pricizirajući pri tom dali je i koje radnje na njegovu štetu preuzimao ovaj optuženi, a da B. S. u svom svjedočkom iskazu ne pominje I. G.. Kako po ocjeni suda nije bilo nesumnjivih dokaza da je optuženi G.I. preduzimao inkriminisane radnje na štetu M. Đ., M.A. i B.S., to su iste izostavljene iz činjeničnog opisa. To što M.Đ. u svom svjedočkom iskazu navodi da je doveden u M. skupa sa M. Đ., M. A. i B. S. i da su u napravljenom špaliru od strane rezervista udarani kundacima, čizmama i nogama, ne znači da je i optuženi G. dok su prolazili kroz špalir udarao i M. Đ., M.A. i B.S., na način kako ga to tereti optužnica.

Optužnicom Specijalnog tužioca optuženom G. I. se stavlja na teret da je udarao V.Đ. od oca Đ., da je B.Z. u hangaru udario rukom, da je S. Ž., B.P. i B.Z. udarao nogama u hangaru, te da je nečovječno postupao i izvodio i određivao stražarima koje zarobljenike da tuku i izvode iz hangara radi fizičkog zlostaljanja na koji način je postupao prema G. D. i V.P., te na taj način povredjivao i njihov tjelesni integritet. Radnje koja se optuženom G. I. stavljaju na teret u odnosu na optužene V.Đ. od oca Đ., B.Z., S. Ž., B.P., B.Z., G.D. i V.P., sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je G.I. udarao V.Đ. od oca Đ., da je B.Z. u hangaru udario rukom, da je S. Ž., B.P. i B.Z. udarao nogama u hangaru, te da je izvodio i određivao stražarima koje zarobljenike da tuku i izvode iz hangara radi fizičkog zlostaljanja na koji način je postupao prema G. D. i V.P. Svjedok V.Đ. od oca Đ., u svom svjedočkom iskazu navodi da se I. G. na njima logorašima izivljavao. Za njega je izivljavanje to kada bi I. G. ušao i izveo 5-6 zarobljenika van, a nakon toga ih pretučene vrati jer i ako bi vrata ostala otvorena ne bi mogao vidjeti šta se vani dešava, ali je čuo krikove. Navodi i to da je G.I. zapamtio i tada kada je dobio batine od I. kuhara jer ga je tada tuklo njih 5 – 6, a kuvar I. ga je srušio na pod. Misli da ga je i I. G. tukao jer je bio prisutan na jedno dva metra, pa misli zbog toga da ga je i on tukao. Misli da je nakon desetak - petnaest dana nakon dolaska u M. dobio batine od G. Dakle, ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu ne navodi sa sigurnošću da je njega G.I. udarao, već opisuje način na koji je G.I. postupao prema zarobljenicima, a za sebe kaže da misli da ga je i I. G. tukao jer je bio prisutan na jedno dva metra, pa da zbog toga misli da ga je i on tukao. Ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage, a saslušan je neposredno nakon izlaska iz M.a kada mu je pamćenje bilo svježije ne ukazuje na I. G. kao na lice koje ga je tuklo. Svjedok B.Z., u svom svjedočkom iskazu na zapisniku u hrvatskoj istrazi od 12. oktobra 2006. godine navodi da su ih stražari N. B. i slikar G. tukli. Dakle, misleći pri tom na zarobljenike. Ovakvim iskazom svjedok B.Z. nije opredijelio da je na takav način postupao i prema njemu. Na zapisniku od 03.06.2008. godine navodi da su ga slikar G. i N. B. tukli, kao i stražari. Da su njega svakodnevno tukli barem jedan put, ali je siguran da su ga i slikar G. i N. B. tukli nogama, pendrecima, kundakom i sl. Ovaj svjedok na zapisniku o glavnom pretresu prvo navodi da je I. G. često ulazio u hangar, a da li je učestvovao u njegovom prebijanju se ne može tačno izjasniti, a potom navodi da ga je I. G. udario u početku i to rukama, a da se ne može sjetiti gdje ga je udarao. Sobzirom na ovakve kontradiktornosti u iskazu svjedoka u pogledu načina

na koji je udaran sud nije mogao izvesti nesumnjiv zaključak o tome da je G.I. udario B.Z. na način kako ga to tereti optužnica, tačnije da ga je u hangaru udario rukom. Ovo pogotovu kod činjenice da svjedok B.Z. navodi da je I. G. često ulazio u hangar, a da li je učestvovao u njegovom prebijanju ne može se tačno izjasniti. Svjedok S.Ž., u svom svjedočkom iskazu na zapisniku od 20.05.2008. godine kada mu je pokazana fotografija 1, navodi da osoba koja nešto piše i drži zadaću u ruci je jedan od zapovjednika smjene stražara. Provodio je teror i sam nas je udario i dopuštao stražarima da nas tuku i to kada je on bio prisutan. Mene je jednom prilikom izudarao samo za to što sam pogledao drugog logoraša. Ovaj svjedok na zapisniku o glavnom pretresu navodi da ga je zapovjednik straže koji je bio jako crn čovjek sa brkovima i zvao se I. jednom izudarao nogama i to i njega i B.Z., jer mu je jedan od stražara kazao da su njih dvojica razgovarali. U postupku vođenja HR istrage ovaj svjedok je naveo da je tučen od strane stražara i vojnih policajaca, dok je vođen na ispitivanje i da ih je kadkad udario i stražar koji se zove Š.. Ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage kada mu je pamćenje bilo svježije ne pominje I. zapovjednika straže. Pojašnjavajući zašto prilikom prvog saslušanja nije pomenuo radnje koje je na njegovu štetu preduzimao I. zapovjednik straže naveo je da je zadnjih 15 dana pred dolazak u sud dugo razmišljao i sjetio se ovog zapovjednika straže da se zove I., a da se preziva G. i da je bio jako krupan čovjek sa brkovima. Kod činjenice da je ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage navodi kao okrutne I. kuhara i stražara Š., logično bi bilo da u svom iskazu navede i I. zapovjednika straže, u koliko ga je isti udario, a posebno kod činjenice da je ovaj svjedok na zapisniku u postupku vođenja HR istrage između ostalog upozoren "da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prešutjeti", pa bez obzira na što mu u postupku vođenja HR istrage kada je prvi put saslušan nisu pokazivane fotografije mogao je da ispriča kakve je to radnje na njegovu štetu preduzima I. zapovjednik straže. Pojašnjenje koje je ovaj svjedok dao da je 15 dana pred dolazak u Sud razmišljao i da se sjetio zapovjednika straže koji se zove I. je nelogično, jer bi za Sud bilo logično da ga upravo pomene kada je saslušan neposredno nakon izlaska iz M. na zapisniku koji je vođen u hrvatskoj istrazi 21.11.1994. godine. Da se iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu ne može povjerovati upravo proizilazi iz činjenice da kada je saslušan 2008. godine navodi da ga je I. izudarao samo zato što je pogledao u drugog logoraša, dok na zapisniku o glavnom pretresu navodi da su izudarani on i B.Z. jer su razgovarali. Svjedok B.Z., ne potvrđuje navode svjedoka S. Ž. i u svom svjedočkom iskazu navodi da je udaran od strane I. kuhara kako on, tako i K. I. i V.M. i da ih je I. kuhar neprestano tukao i to električnim pendrekom, sve dok ga u tome nije spriječio jedan mornarički poručnik za koga je on saznao da je G., jer je samo on kao oficir zadužen za dodjelu hrane nosio brkove i bio je izuzetno visok. Sa ovih razloga Sud nije prihvatio iskaz svjedoka S. Ž. da je I. zapovjednik straže udario njega i B.Z.. Svjedok B. P., u svom svjedočkom iskazu navodi da se po udaranju njih zarobljenika između ostalih isticao I. kuhar i I. umjetnik koji je nosio škorpion, za koje je čuo od ostalih zarobljenika jer on ne zna ko je njega udario, jer bi napadaču bio okrenut leđima, pa je moguće da je to učinio neko od njih dvojice, ali on to ne može reći. Iz ovakvog iskaza svjedoka koji kao mogućnost navodi da ga je udario neko od njih dvojice misleći na I. kuhara i I. umjetnika, sud nije mogao izvesti zaključak da je G.I. udario i B.P. onako kako ga to tereti optužba. Svjedok G. D., u svom svjedočkom iskazu ne pominje optuženog I. G., a na pokazanim fotografijama prepoznao je osobu koja je dolazila u baraku kod smjene straže i izdavao naredbu kada bi stražari počeli nekoga tući "nemoj toga, dosta je, uzmi drugog", a označio ga je kao osobu koja na fotografijama nešto piše. Stoji činjenica da lice koje na fotografiji stoji i nešto piše je optuženi G., ali ovakvim svojim iskazom ovaj svjedok nije opredijelio da je G.I. postupao i prema njemu na takav način, već je opisao način na koji je I. G. postupao prema zarobljenicima. Oštećeni V.P., saslušan u svojstvu svjedoka u svom svjedočkom iskazu je bio određen u tome da ih je da bi bili udarani iz hangara izvodio i to 10 do 15 zarobljenika, čovjek koga na fotografiji prepoznaje kao osobu koja nešto piše i koji je u logoru nosio škorpion, a u baraku je dolazio u vrijeme kada se donosila hrana. Ovakvim svojim iskazom ovaj svjedok nije opredijelio da je G.I. postupao i prema njemu na takav način, odnosno da je i njega izvodio iz hangara radi fizičkog zlostavljanja.

U odnosu na optuženog L.Š. i načina na koji je ovaj optuženi postupao prema zarobljenicima u Sabirnom centru M., sud je utvrdio sledeće činjenično stanje:

Oštećeni B.Z., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da su ga na ispitivanje vodili Š.L. i Madjar. Tokom vođenja od barake do kontejnera, gdje je vršeno ispitivanje ti stražari bi ga udarali nogama i puškom. U maltretiranju se najviše isticao Š.L. koji se izživljavao nad zarobljenicima. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo, da se u maltretiranju logoraša, pa i njega najviše isticao između ostalih Š.L.. U ovom dijelu iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio kao jasan i istinit. Da je B.Z. udaran od strane Š. L. u svom iskazu potvrdio je i svjedok K. I., koji je bio određen u svom iskazu, da su zarobljenici izvođeni iz hangara i tamo dobro izudarani, a potom vraćani u hangar, a da su najviše premlaćivali između ostalog i Z., a da se u njegovom udaranju najviše isticao između ostalih Š.L.. Iskaz ovog svjedoka sud je u ovom dijelu ocijenio kao jasan i istinit. I svjedok P. M., u svom iskazu je bio određen u tome da on u hangaru, ni van hangara nije udaran od strane stražara, ali su stražari ulazili u hangare, udarali zatvorenike, a najviše Z.B.. U udaranju zarobljenika najviše se između ostalih isticao Š.L. koga je on poznavao od ranije. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio jasnim i istinitim.

V.Đ. od oca Đ., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da ga je na ispitivanje vodio Š.L. i da ga je prilikom sprovođenja udarao kundakom i cijevi u predjelu ledja. Ovaj svjedok je i na zapisniku vođenja HR istrage bio određen u svom iskazu da ih je Š.L. koji je bio obučen u plavoj uniformi sa bijelim opasačem vodio na saslušanje i kada bi ih vodio na ispitivanje obavezno bi ih tukao. Iskaz ovog svjedoka sud je u ovom dijelu ocijenio kao jasan i istinit.

B. S., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da se od stražara najviše sjeća Š. L. koji ga je odvodio na ispitivanje i koji ga je tukao kundakom puške i nogama. Identičan iskaz ovaj svjedok je dao i u postupku vođenja HR istrage. Iskaz ovog svjedoka, sud je u ovom dijelu ocijenio kao jasan i istinit. Činjenica da svjedok u svom iskazu može zamijeniti činove ili zvanje lica koja su vršila dužnosti u Sabirnom centru, navodeći da je Š.L. bio stražar, ne znači da je usled toga nužno obesnaženo njegovo svjedočenje o glavnim činjenicama.

L.M., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu da ga je prilikom izvođenja iz kontejnera i vođenja na ispitivanje vodio Š.L. koji ga je cijelim putem tukao, govoreći mu da ga je osramotio, pa mu je naložio da se sagne, a nakon toga ga je zajahao, a potom udario pendrekom po stražnjici, govoreći mu da mu je izdao prezime. Udarao ga je i nogama i kundakom, a što je radio u više navrata. Jednom prilikom kada mu je stigao paket da bi ga preuzeo, vodio ga je L. i tom prilikom dobio je batine od Š. L.. I nakon ispitivanja stražar Š.L. ga je odvodio u baraku i do dolaska do te barake bi ga stalno udarao. U sudnici je prepoznao Š. L.. Na zapisniku u postupku vođenja HR istrage ovaj svjedok je bio određen u tome da ga je stražar koji ga je vodio na ispitivanje Š.L., čitavo vrijeme udarao od kontejnera do mjesta gdje je ispitivan, govoreći da ga je osramotio, da je izdao njegovo prezime, i da mu je otac rekao da mu i za njega da 10 udaraca. I nakon povratka sa ispitivanja Š.L. ga je udarao. Od stražara koji su ih tukli najbolje je zapamtio Š. L.. Iskaz ovog svjedoka sud je u ovom dijelu ocijenio kao jasan i istinit. Činjenica da svjedok u svom iskazu može zamijeniti činove ili zvanje lica koja su vršila dužnosti u Sabirnom centru navodeći da je Š.L. bio stražar, ne znači da je usled toga nužno obesnaženo njegovo svjedočenje o glavnim činjenicama. Da je L.M. udaran u M. potvrdio je i svjedok V.Đ. od oca Đ., koji je bio određen u svom iskazu, da je vidio da Š.L. tuče M. L. šakama i kundakom, a prethodno mu je govorio da sramoti rod i porod L.. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio kao jasan i istinit.

U.N., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da je najviše batina dobio od stražara Š. L., koji mu je slomio rebra, kundakom mu je rasjekao tjeme, a često ga je udarao električnim pendrekom i to na način da bi ga nakon što bi ga izudarao po glavi i tijelu, tražio da raširi noge i da stoji sa rukama sklopljenim iza glave i tada bi ga tim pendrekom udarao po genitalijama i pri tom govorio

da nikada više neće imati djece. Jedne prilike ga je izudarao po glavi da je bio sav krvav, od čega su mu ostali ožiljci po tjemenu. Jednom prilikom ga je toliko tukao da se umorio i odustao jer se on nije onesvjestio, pa mu je rekao "jebo ti konj mater kako si tvrd" i "imaš ledja kao da igraš vaterpolo". Jednom prilikom ga je stavio na stolicu koja nije imala naslon, vezao ga je i tukao, a cijelo to vrijeme je kiša pljuštala po njemu. Pokušao je i da mu odsječe prst, od čega još ima vidnu posjekotinu na palcu desne ruke. Š.L. je nosio po dvije vrste pendreka od kojih je jedan imao dugme, kao i poluautomatsku pušku. L. mu je stavljao i cijev od pištolja u usta. Ovaj svjedok je i na zapisniku u postupku vođenja HR istrage bio određen u svom iskazu, da kada bi ga L. vodio na ispitivanje, da bi od njega dobijao batine. Jednom ga je skinuo golog i rekao mu "tvrd si kao konj, da li igraš vaterpolo", a jednom ga je udario kundakom po glavi, tako da je bio sav krvav. Sud je u ovom dijelu ocijenio iskaz ovog svjedoka kao jasan i istinit. Činjenica da svjedok u svom iskazu može zamijeniti činove ili zvanja lica koja su vršila dužnosti u Sabirnom centru navodeći da je Š.L. bio stražar, ne znači da je usled toga nužno obesnaženo njegovo svjedočenje o glavnim činjenicama, niti sitne nepodudarnosti cijeli iskaz čine nepouzdanim, a na što je odbrana insistirala.

V.P., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da ga je na ispitivanje vodio Š.L. koji mu se sam predstavio, i da ga je tokom sprovođenja tukao pendrekom. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da je ispitivan, a prilikom vođenja na ispitivanje udaran je, a u udaranju se između ostalih najviše isticao L.. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

B. N., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu da je među stražarima bio Š.L., koji ga je po povratku sa ispitivanja do hangara izudarao kundakom od puške i nogama u predjelu bubrega. Od ranije nije poznao Š. L., ali su ga neki zarobljenici poznavali i kazali su mu da je on iz Sutorine i da je vozački ispit polagao u Grudi. Š.L. se i sam predstavio kada je ušao u baraku i kada se dvojici L. obratio sa riječima, da su mu okaljali prezime, a nosio je plavu uniformu, bijeli kaiš i pušku sa preklopom. Identičan iskaz ovaj svjedoka je dao i u postupku vođenja HR istrage. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit. Činjenica da svjedok u svom iskazu može zamijeniti činove ili zvanja lica koja su vršila dužnosti u Sabirnom centru navodeći da je Š.L. bio stražar, ne znači da je usled toga nužno obesnaženo njegovo svjedočenje o glavnim činjenicama.

M. G., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu da ga je jednom na ispitivanje vodio Š.L. čiji identitet je saznao jer je ovaj imao običaj da se predstavlja i da kaže da je iz Sutorine. Š.L. ga je vodio na ispitivanje, i udario ga je pendrekom po ledjima. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da je vođen na ispitivanje, a da je u M. tri puta dobio batine, prvi put kada je vođen na ispitivanje dobio je najveće batine, a da su ga stražari tukli još dva puta, ali manje. Pojasnio je da kada je prvi put saslušavan, da je bilo ratno stanje zbog čega je manje detalja iznio, jer je mislio da ne može doći do situacije da se tim ljudima sudi. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

F. M., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da je prilikom odvođenja na ispitivanje i dovodenja sa ispitivanja udaran od strane stražara. Zbog udaraca koje je zadobio u M. ima velike poteškoće, tako da svaki dan pije više tableta za bolove i smirenje. Stražari su ih udarali i u hangaru, a i izvodili su ih iz hangara i tamo ih udarali. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio u ovom dijelu kao jasan i istinit. Da je F. M. udaran u M. potvrdio je i svjedok Š. N., koji je bio određen u svom iskazu da Š.L. nije njega tukao, ali zato je tukao druge zarobljenike. Sjeća se da se izživljavao nad M. F.. M.F. su L. i još jedan stražar toliko tukli i cipelari, da je mislio da će ga ubiti. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage identično svjedočio navodeći da je Š.L. koji se izživljavao nad drugim zarobljenicima udario M. F., da ga je udario nogama tako da je mislio da se M. nikada neće dignuti. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu Sud je ocijenio kao jasan i istinit.

B. D., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da je u logoru pretučen bezbroj puta bez ikakvog razloga, a Š.L. ga je tukao prilikom svakog odvođenja i dovodenja sa ispitivanja,

a siguran je da ga je odvodio i dovodio dva puta na ispitivanje. Š.L. ga je udario nogom u potiljak što je siguran jer nakon što je podigao glavu poslije zadobijenog udarca vidio je da se L. nalazi iza njega. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage na zapisniku od 11.03.1993 godine, dakle neposredno nakon izlaska iz M. naveo da se sjeća Š. L. a mornaričkog policajca koji ih je redovno tukao kada bi ih vodio na ispitivanje, odnosno kada bi mu se prohtjelo. Jednom prilikom ga je Š. L. mornarički policajac sa još trojicom tukao dok je stajao na kiši. U ovom dijelu iskaz ovog svjedoka Sud je ocijenio kao jasan i istinit.

M. A., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu, da ga je Š.L. udario palicom po leđima prilikom odlaska u WC, govoreći mu da je iz Bosne i da je Ustaša, a njegovo ime je saznao od logoraša iz Konavala, koji su ga poznavali, a između ostalih P.M., koji mu je rekao da je Š. polagao vozački ispit u Grudi. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage bio određen u svom iskazu, da od ljudi koji su ih tukli zna da se jedan zvao Š.L.. Iskaz ovog svjedoka Sud je u ovom dijelu ocijenio kao jasan i istinit.

P.M., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu da ga je na ispitivanje vodio Š.L., koga je od ranije poznao jer je bio desetak puta gost u njegovoj kući. Dok ga je vodio na ispitivanje tukao ga je pendrekom po glavi, kundakom po tijelu, puškom koju je držao na gotovs i držao je tako što mu je u tijelo naguravao i podsticao ga govoreći mu da bježi, držeći pušku na gotovs, pa mu je bilo jasno da bi ga ubio. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da se od stražara i od osoblja u logoru koji su se posebno surovo ponašali sjeća između ostalih Š. L. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

R. I., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu da je zapamtio Š. L. kojeg je od ranije poznao, jer je dolazio iz H.N. i preprodavao poljoprivredne proizvode u D.. I taj L. ga je jednom isprebijao i stavio mu pendrek pod grlo govoreći mu da kaže koliko je srpske djece zaklao. U postupku vođenja HR istrage naveo da su ga stražari udarali prilikom vođenja i vraćanja sa ispitivanja. Od stražara i drugih ljudi koji su ih najviše mučili i udarali zapamtio je između ostalih Š. L. kojeg inače poznaje prije domovinskog rata jer je dolazio iz H.N. i koji je prodavao neke poljoprivredne proizvode u D.. Naveo je i to da mu je poznato da je polagao vozački ispit u Grudama jer isti nije mogao položiti u Herceg Novom. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu Sud je ocijenio kao jasan i istinit. Da je Š.L. vozački ispit zaista polagao u Grudi Sud je utvrdio i uvidom u Uvjerjenje Socijalističke Republike HR matični broj 20/88 od 12.12.1989. godine u kome se navodi da je Š.L. polagao vozački ispiti u Grudi dana 12.12.1989. godine.

V.M., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu, da stražari među kojima se isticao Š.L. su znali zarobljenicima puškom zaplesti nogu, a nakon što bi zarobljenik pao, ovaj bi ga udarao i pitao "šta ti se dogodilo ustašo". Noću su ih izvodili iz hangara i tamo ih udarali, a on je tri puta izvodjen noću i izudaran pendrecima, kundacima i nogama. U njegovom udaranju između ostalih najviše se isticao Š.L.. Š. L. je upoznao u M., a istog su poznavali ljudi iz Konavala koji su bili instruktori vožnje, kod kojih je Š. polagao vozački. Š.L. ga je tukao metalnim kundakom u predjelu bubrega, a svakom od zarobljenika je "putio" noge. Identičan iskaz ovaj svjedok je dao i u postupku vođenja HR istrage. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu Sud je ocijenio kao jasan i istinit.

L. N., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu, da je u M. ispitivan, a prilikom povratka sa ispitivanja da je udaran. Za vrijeme boravka u M. su ga često tukli, kako njega, tako i druge. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu Sud je ocijenio kao jasan i istinit. Da je L. N. udaran u M. od strane L.Š., sud je utvrdio na osnovu iskaza onih svjedoka koji su to opazili i opisali način na koji je L.Š. postupao prema L. N.. Tako, svjedok B.Z. saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da je Š.L. tukao koga je stigao, a posebno se bio okomio na sada pokojnog N. L. upravo zato što je nosio isto prezime. I svjedok B. D., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da je identitet Š. L. saznao tako što se on jednom predstavio tražeći zarobljenika N. L.a, koga je inače

najviše tukao, i kome je jednom prilikom rekao" bio sam kući, rekao sam ocu za tebe, pa mi je otac rekao da te prebijem i u njegovo ime". I svjedok K. I. u svom svjedočkom iskazu bio je određen u tome da je Š.L. udarao i gotovo svakodnevno izvodio iz hangara i premlaćivao N. L.a. Svjedok M. N., bio je određen u svom iskazu da je zapamtio Š. L. koji je naročito udarao zarobljenika N. L., koji je imao ležaj do njega i tokom udaranja bi mu govorio da ga udara iz razloga što je osramotio njegovo prezime. I svjedok P.M. bio je određen u svom iskazu, da je Š.L. udarao pendrekom i N. L., koga je optuživao da mu je osramotio prezime, a udarao ga je u hangaru pred njima, a i izvodio ga je i van hangara. Ovaj svjedok je pojasnio da kada je saslušan 1993. godine, nije pominjao da je Š. udarao N. L., a da ga sada pominje sa razloga što je N. sada mrtav i što je imao obavezu da to kaže. Svjedok Š.N. bio je određen u svom iskazu da je Š.L. iz Sutorine najviše tukao i maltretirao N. L. iz Ž., govoreći mu da je on izdao srpstvo i osramotio njegovo prezime. Svjedok V.Đ. od oca Đ., je bio određen u svom iskazu da je Š.L. tukao N. L.a. Iskaze ovih svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasne i istinite.

I. S., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da ga je Š.L. udario dva puta, dok je išao na WC za veliku nuždu. Ovakav iskaz svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

A. I., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da on u hangaru nikada nije udaran, ali da je izvodjen iz hangara i udaran i da se u tom njegovom udaranju između ostalih najviše isticao Š.L.. Ovakav iskaz svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

Ć. B., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da je dok je vođen na ispitivanje i vraćan sa ispitivanja od strane stražara udaran nogama, rukama i puškom, a da se u udaranju između ostalih najviše isticao Š.L.. Identičan iskaz ovaj svjedok je dao i u postupku vođenja HR istrage. Ovakav iskaz svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

K. A., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da je 10 dana zaredom vođen na ispitivanje i da je prilikom dovodjenja svaki dan dobijao udarce, a da je u tom udaranju najviše prednjačio visoki crni vojnik po prezimenu L.. Ovakav iskaz svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

B.P., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da ga je par puta izudarao stražar Š.L. koji je bio posebno nasilan prema N. L., govoreći da mu sramoti prezime. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage na zapisniku od 15.02.1994. godine, naveo da ih je stražar Š.L. posebno brutalno tukao prilikom odvođenja na ispitivanje, a u postupku vođenja HR istrage na zapisniku od 25.10.2006. godine je također naveo da se u udaranju naročito između ostalih isticao Š.L. Ovakav iskaz svjedoka u ovom dijelu sud je prihvatio kao jasan i istinit.

K.M., nije saslušan u svojstvu svjedoka, jer je isti preminuo. Da je K.M. udaran u M. od strane L.Š., sud je utvrdio na osnovu iskaza onog svjedoka koji je to zapazio i opisao način na koji je L.Š. postupao prema K. M.. Tako je svjedok D.I., bio određen u svom iskazu, da Š.L. iz Sutorine, a koji je prije rata redovno dolazio u Konavle, je bio izrazito nasilan jer je tukao zarobljenike. Prebio je i sada pokojnog K. M.. Ovaj svjedok je identičan iskaz dao i u postupku vođenja HR istrage. Iskaz ovih svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasne i istinite.

S. M., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da se po nečovječnosti isticao kuvar M. koji je njih logoraše tukao nogama rukama, daskom. L.Š. je postupao identično i tukao logoraše koji bi trebalo biti vođeni na ispitivanje. Tukao je i njega kada ga je vodio na ispitivanje. L. je bio vojni policajac. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage određeno svjedočio da ga nisu tukli tokom ispitivanja, ali je redovno tučen prilikom vođenja i vraćanja sa ispitivanja. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

B. K., nije saslušan u svojstvu svjedoka, jer je isti preminuo. Da je B. K. udaran u M. od strane L.Š., sud je utvrdio na osnovu iskaza onog svjedoka koji je to zapazio i opisao način na koji je L.Š.

postupao prema B. K.. Tako, u svom svjedočkom iskazu D.I. navodi, da je zapamtio Š. L. iz Sutorine, kao čovjeka koji je redovno prije rata dolazio u Konavle i koji je bio izrazito nasilan jer je tukao zarobljenike do te mjere da je sam sebi postavljao pitanje kako ljudi prema drugim ljudima koji nisu ništa učinili tako postupaju. Tako je prebio i sada pokojnog K. B.. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je prihvatio kao jasan i istinit.

Dakle, u postupku je na nesumnjiv način utvrđeno da je optuženi L.Š. prilikom odvođenja i vraćanja zarobljenika sa ispitivanja i to: B.Z. udarao nogama i puškom, V.Đ. (od oca Đ.) udarao kundakom po ledjima, B.S. udarao kundakom i nogama po glavi i tijelu, povredjujući njihov tjelesni integritet, L.M. udarao kundakom i nogama po tijelu, povredjujući njegov tjelesni integritet, nečovječno postupao primoravajući ga da klekne, a zatim ga jahao udarajući ga pendrekom po tijelu, povredjujući njegov tjelesni integritet i lično i ljudsko dostojanstvo, U.N. udarao po glavi i tijelu kundakom i električnim pendrekom, povredjujući njegov tjelesni integritet i nanosio velike patnje stavljajući mu cijev puške u usta, V.P. udarao pendrekom, B. N. udarao kundakom i nogama u predjelu tijela, M. G. udarao pendrekom po ledjima, F. M. udarao nogama, B. D. udarao nogama u predjelu tijela, M.A udarao palicom u predjelu tijela, P.M. udarao pendrekom po glavi i kundakom po tijelu, R. I. udarao pendrekom, V. M. udarao kundakom u predjelu tijela, te udarao L. N., I.S., A. I., Č. B., K. A., B. P., . M., S.M. i B. K., povredjujući na taj način njihov tjelesni integritet.

Ni jedan od naprijed navedenih svjedoka, po ocjeni suda, nije imao nikakav poseban lični odnos prema optuženom L. Š., da bi se dalo zaključiti kako ga iz tih razloga lažno terete, a na što je insistirala odbrana u postupku. Isto tako ne stoje navodi da su oštećeni lažno teretili optuženog zbog beneficija koje su dobili i penzijsko invalidskog osiguranja, a ovo imajući u vidu da su iste ostvarili odmah nakon okončanog sukoba. Isto tako, neosnovani su navodi odbrane, da oštećeni svojim iskazima terete optuženog zbog naknade nematerijalne štete, a ovo pri činjenici da kada su svjedoci saslušavani neposredno nakon izlaska iz M. u postupku vođenja HR istrage nijesu ni imali saznanje da po tom osnovu mogu ostvariti naknadu štete.

Optuženi L.Š. je dakle povredjivao tjelesni integritet oštećenih koji su lišeni slobode i koji su u tzv. "Centar za prihvrat zarobljenika", dovođeni sa Dubrovačkog područja tako što ih je tukao nogama, kundakom od puške, pendrekom. Konkretna radnja povredjivanja tjelesnog integriteta oštećenih sadrže sve elemente kršenja normi međunarodnog humanitarnog prava koje definišu povredu tjelesnog integriteta kao napad na fizički integritet žrtve uz nanošenje tjelesnih patnji i bolova, bez obzira na vrstu i stepen nanošenja tjelesne povrede. O načinu i sredstvima povredjivanja, intezitetu bolova, te posledicama po zdravlje upečatljivo govore svi oštećeni u svojim iskazima.

Optuženi L.Š. je i nečovječno postupao prema oštećenom koji je lišen slobode i koji su u tzv. "Centar za prihvrat zarobljenika", doveden sa Dubrovačkog područja primoravajući ga da klekne, a zatim ga jahao. Ovakva radnja sadrži sve elemente kršenja normi međunarodnog humanitarnog prava u vidu degradirajućih i ponižavajućih postupaka i nasrtaja na lično i ljudsko dostojanstvo. Optuženi je nečovječno postupao prema oštećenom upravo u situaciji kada su ljudske vrijednosti - čast, dostojanstvo, samopoštovanje u najvećoj opasnosti - kada su bili lišeni slobode.

Optuženi L.Š. je oštećenom koji je lišen slobode i koji je u tzv. "Centar za prihvrat zarobljenika", doveden sa Dubrovačkog područja nanosio velike patnje stavljajući mu cijev puške u usta i tako stvarao kod oštećenog potpunu neizvjesnost i ozbiljan strah za njegovu dalju sudbinu. Naime, preduzetom radnjom nanošene su teške duševne patnje i bolovi oštećenom ostvarujući efekat njegovog zastrašivanja.

Optužnicom specijalnog tužioca optuženom L. Š. se stavlja na teret, da je u svojstvu vojnog policajca, prilikom odvođenja i vraćanja zarobljenika sa ispitivanja, udarao B. M. kundakom i nogama po ledjima, povredjujući na taj način njegov tjelesni integritet. Radnju koja se ovom optuženom stavlja

na teret u odnosu na oštećenog B. M., sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je L.Š. udarao kundakom i nogama po leđima oštećenog B. M.. Naime, ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu je naveo da ga je na ispitivanje vodio Š.L., koji ga je udarao kundakom i nogom u leđa. Ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage na zapisniku od 11.03.1993, godine dakle, neposredno nakon izlaska iz M., kada mu je pamćenje bilo najsvježije, u svom iskazu ne pominje Š. L. kao lice koje ga je udaralo, niti pak pominje da je u M. vođen na ispitivanje, sa kog razloga sud nije prihvatio iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu, s obzirom da ovaj svjedok prvi put pominje Š. L. kao lice koje ga je udaralo kada je saslušan na glavnom pretresu 04.06.2009. godine. Pojašnjavajući zašto ranije nije pominjao u tom kontekstu Š. L., svjedok je pojasnio da kada je saslušan kod istražnog sudije nije išao u pojedinosti i da je pričao opštenito i u načelu. Sud nije povjerovao u ovom dijelu iskazu svjedoka, s obzirom da svjedok prilikom saslušanja kod istražnog sudije pominje da su udarani B. M., D. G., njegov brat B. D., pa je nelogično da u svom svjedočkom iskazu svjedok opisuje batine koje su dobili ostali zarobljenici, a da ne opisuje način na koji je i sam udaran. Ovo posebno kod činjenice da je ovaj svjedok na zapisniku u postupku vođenja HR istrage između ostalog upozoren "da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prešutjeti".

Optužnicom specijalnog tužioca optuženom L. Š. se stavlja na teret, da je u svojstvu vojnog policajca, prilikom odvođenja i vraćanja zarobljenika sa ispitivanja, udarao V.V. pendrekom, čizmom i šakama, povredjujući na taj način njegov tjelesni integritet. Radnju koja se ovom optuženom stavlja na teret u odnosu na oštećenog V.V., sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je L.Š. udarao V.V. pendrekom, čizmom i šakama. Naime, ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu je naveo da je jedan put vođen na ispitivanje, te da su ga dva stražara koja su ga vodila na ispitivanje udarala nogama, rukama i kundakom od puške. Zapamtio je Š. L. koji se sam predstavljao i koji je svakoga tukao pendrekom, čizmom ili šakom i misli da niko od zarobljenika nije prošao bez da ga ovaj udari, a posebno da je maltretirao zarobljenika L.. Naveo je i to da je Š.L. uglavnom tukao ispred hangara i to pendrekom jer je on udarao pendrekom da trag ne ostane a da boli, tako da pretpostavlja da ga on nije udarao mada ne zna ko je bio u grupi od desetak ljudi koji su ga udarali prilikom dolaska u M. i prilikom prolaska kroz onaj tunel- špalir. Ovaj svjedok ne opredjeljuje u svom iskazu da je Š.L. postupao i prema njemu kao i prema ostalim zarobljenicima i da je i njega udarao. Ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage je naveo, da je zapamtio imena koja su ih najviše udarala, a između ostalih i Š. L.. Cijeneći iskaz ovog svjedoka sud iz ovakvog njegovog iskaza nije mogao izvesti zaključak da je Š.L. postupao prema njemu na način kako ga to tereti optužnica, jer ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu ne navodi da je Š.L. prema njemu postupao, kao i prema ostalim zarobljenicima, niti ovakav iskaz može biti pouzdan dokaz za utvrđivanje krivice L.Š. u dijelu radnji koje su preduzete na štetu V.V..

Optužnicom specijalnog tužioca, optuženom L. Š., se stavlja na teret da je u svojstvu vojnog policajca, ratnog zarobljenika Š.L., udarao i prijetio da će ga ubiti i zaklati, te na taj način nečovječno postupao i povredjivao njegov tjelesni integritet i lično i ljudsko dostojanstvo. Radnju koja se optuženom L. Š., stavlja na teret u odnosu na oštećenog Š.L., sud je izostavio iz činjeničnog opisa, budući da su ostale nedokazane, a to da je L.Š. udarao i prijetio da će ubiti i zaklati Š.L.. Naime, ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu je naveo da ih je Š.L. takodje udarao i prijetio im da će ih ubiti, zaklati i slično. Ovaj svjedok je identičan iskaz dao i u postupku vođenja HR, navodeći da zna osobu po imenu Š.L. koji je udarao zarobljenike, a najviše se isticao po tome što im je prijetio da će ih ubiti, zaklati i slično. Ovaj svjedok je na Š. L. ukazao kao na lice koje je udaralo zarobljenike, prijetio im da će ih ubiti i zaklati, ne tvrdeći da je na taj način postupao i prema njemu.

Optužnicom specijalnog tužioca, optuženom L. Š., se stavlja na teret da je u svojstvu vojnog policajca, ratnog zarobljenika K. R., udarao te na taj način povredjivao njegov tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom L. Š., stavlja na teret u odnosu na oštećenog K. R. sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je L.Š. udarao K. R.. Naime, ovaj svjedok u svom svjedočkom

iskazu je naveo da su ih stražari i vojni policajci često izvodili iz hangara, tamo bi ih isprebijali, a potom vraćali u hangar. Š.L. je bio jedan od tih stražara jer im se on osobno predstavio govoreći im u smislu “sada će te vidjeti šta će Vam učiniti Š.L.” Ovaj svjedok je identičan iskaz dao i u postupku vođenja HR istrage, navodeći da je zajedno sa ostalim zarobljenicima zapamtio neka imena, odnosno nadimke stražara koji su se isticali u udaranju njih zarobljenika, pa se tako između ostalih sjeća i Š. L.. Ovaj svjedok je na Š. L. ukazao kao na lice koje je udaralo zarobljenike, ne tvrdeći da je na taj način postupao i prema njemu.

Optuženom L. Š., se optužnicom Specijalnog tužioca, stavlja na teret da je u svojstvu vojnog policajca ratnog zarobljenika B.P., udarao, te na taj način povredjivao njegov tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom L. Š. stavlja na teret u odnosu na oštećenog B.P. sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je L.Š. udarao B.P. Naime, ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu je bio određen u tome da se po udaranju zarobljenika najviše isticao između ostalih L. koji je najviše udarao N. L. govoreći da mu je on osramotio njegovo prezime, ali da on ne zna ko je njega udarao, jer je napadaču bio okrenut leđima. Ovaj svjedok je identično svjedočio i u postupku vođenja HR istrage. Iz ovakvog iskaza svjedoka sud nije mogao izvesti nesumnjiv zaključak da je L.Š. i njega udarao.

Optuženom L. Š. se optužnicom Specijalnog tužioca stavlja na teret da je u svojstvu vojnog policajca ratnog zarobljenika D.M., udarao, te na taj način povredjivao njegov tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom L. Š. stavlja na teret u odnosu na oštećenog D.M. sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je L.Š. udarao D.M.. Naime, ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu je bio određen u tome da se sjeća Š. L. za koga misli da je bio stražar i koji je također tukao zarobljenike. Ovaj svjedok je identično svjedočio i u postupku vođenja HR istrage. Ovaj svjedok je na Š. L. ukazao kao na lice koje je udaralo zarobljenike, ne tvrdeći da je na takav način postupao i prema njemu.

Optuženom L. Š. se optužnicom Specijalnog tužioca stavlja na teret da je u svojstvu vojnog policajca ratnog zarobljenika M.A., udarao, te na taj način povredjivao njego tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom L. Špiru stavlja na teret u odnosu na oštećenog M.A., sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je L.Š. udarao M.A. Naime, ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu navodi da je vođen na ispitivanje koje je trajalo cijeli dan. Po izričitoj nečovječnosti pamti između ostalog Š. L.. B. G. je njega kao i ostale udarao palicom, čizmom, kundakom, toljagom, a tukao ih je i u samom logoru i izvođenju iz logora, a isto je to činio vojni policajac Š.L.. Ovaj svjedok je u postupku vođenja HR istrage navodi da se kao naročito okrutnih sjeća B. G. i I. G.. Ovakav iskaz svjedoka ne može biti pouzdan dokaz za utvrđivanje krivice L.Š. u dijelu radnji koje su preduzete na štetu M.A., kod činjenice da M. A. kada je prvi put saslušan na zapisniku od 25.09.1992. godine, dakle neposredno nakon izlaska iz M., kada mu je pamćenje svježije u tom kontekstu kao što je to naveo u narednim saslušanjima ne pominje Š. L.. Ovo po gotovu kod činjenice da je ovaj svjedok na zapisniku u postupku vođenja HR istrage između ostalog upozoren “da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prešutjeti”.

Optuženom L. Š. se optužnicom Specijalnog tužioca stavlja na teret da je u svojstvu vojnog policajca ratne zarobljenike M. I. i O. N., udarao, te na taj način povredjivao njihov tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom L. Š. stavlja na teret u odnosu na oštećenog M. I. i O. N., sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je L.Š. udarao M. I. i O. N.. Naime, svjedok M. I. u svom svjedočkom iskazu je bio određen u tome da je od stražara koji su se najviše isticali pri njihovom udaranju bio stražar L.Š. koji je posebno mlatio nekog zarobljenika L.. Ovaj svjedok je identično svjedočio i u postupku vođenja HR istrage. Svjedok O. N. u svom svjedočkom iskazu navodi da je u logoru proveo 51 dan, da su ih stražari neprestano tukli kada su išli mokriti van barake, a na svaki ulazak stražara i rezervista u baraku morali bi ustati, staviti ruke na potiljak, okrenuti se

licem prema zidu, a onda bi oni udarali sa ledja, a ne vide ko ih udara, jer se ne smije okrenuti. Po udaranju je najviše zapamtio lice koje se preziva L.. Ovi svjedoci su na Š. L. ukazali kao na lice koje je udaralo zarobljenike, pa kod činjenice da ovi svjedoci navode da se u udaranju njih zarobljenika isticao L.Š. ne opredjeljujući time da je i njih udarao, sud nije mogao izvesti takav zaključak da su i M. I. i O.N. udarani od strane L.Š..

U odnosu na optuženog M.I., i načina na koji je ovaj optuženi postupao prema zarobljenicima u Sabirnom centru M., sud je utvrdio sledeće činjenično stanje:

Oštećeni B.Z., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da je kuhar M. premlaćivao i njega i druge logoraše. I. kuhar je dok su jeli zalijetao se i udarao ih nogom u glavu, a tukao ga je i električnim pendrekom dok je prao porcije. M.G. koji ga je četvrti put ispitivao požalio se na I. kuhara nakon čega ga kuhar više nije tukao, ali bi zatim naredjivao drugima da ga tuku. Ovaj svjedok je i na zapisniku u postupku vođenja HR istrage naveo da se u maltretiranju logoraša, pa i njega između ostalih najviše isticao I. kuhar kome je pravo ime I. M.. Opisao ga je visokog oko 185 cm, težine oko 100 kg koji bi nekada bio obučen i u bijelu kutu, a ljude dok su jeli udarao je iz zaleta nogom u glavu. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio kao jasan i istinit. Da je B.Z. skoro svaki dan udaran bilo u baraci ili van barake potvrdio je u svom iskazu i svjedok B. I.. I svjedok K. I. bio je određen u svom iskazu da on nije udaran, ali da su udarani zarobljenici tako što bi ih izveli iz hangara i tamo ih dobro izudarali, a potom vraćali u hangar, a najviše su između ostalih premlaćivali Z., te da se u udaranju između ostalih najviše isticao I. kuhar. I svjedok K. P. bio je određen u svom iskazu da su se svakodnevno dešavala premlaćivanja, a da među licima koja su na takav način izvođena i udarana sjeća se Z.B. koji je po povratku u hangar pljuvao krv. I svjedok M.R. bio je određen u svom iskazu, da je između ostalih najviše udaran Z. B., a da je od lica koja su ga udarala jedino zapamtio I. kuhara koji je bio najžešći u udaranju. Svjedok M. M. je bio određen u svom iskazu, da je kuhar I., Z.B. pozivao riječima "dodji vamo kućo moja, dodji pišat", i nakon što bi ovaj izašao vratio bi se totalno isprebijan. Svjedok P. M. u svom iskazu je bio određen u tome da on ni u hangaru, ni van hangara, nije udaran, ali da je najviše udaran Z. B., a da se u tom udaranju između ostalih najviše isticao I. kuhar. Svjedok U.N. je bio određen u svom iskazu da je M. udarao i Z.B. i to skoro svakog dana. Svjedok I. S., bio je određen u svom iskazu da mu je B.Z. rekao da ga je prebio kuhar. Iskaze ovih svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio jasnim i istinitim, nalazeći da su manje razlike u detaljima potpuno nebitne za nesumnjiv zaključak suda da je optuženi M.I. preduzimao inkriminisane radnje na štetu B.Z.. To što ovaj svjedok nije opisao kako je izgledao električni pendrek ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka, a na što je ukazivala odbrana.

Oštećeni V.Đ., od oca Đ., bio je određen u svom iskazu da se između ostalih I. M. koga su zvali kuhar i koga je prepoznao gledajući emisiju "Otvoreno", na njima logorašima izjvljavao. I. kuhar mu je utjerao strah u kosti i danas kada ga se sjeti nije mu dobro. Jednom prilikom kada je išao prati sudje nakon objeda M.I. ga je izudarao velikom kutlačom i električnim pendrekom jer je on jedini nosio električni pendrek i udarao ga je po preponama jer bi od tih udaraca odmah pao na pod. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage u svom iskazu naveo da ih je I. kuhar tukao za vrijeme ručka. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio kao jasan i istinit. To što je svjedok više detalja u pogledu načina kad, kojim prilikama i čime je udaran od strane M.I. je iznio prilikom davanja svog drugog iskaza, ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka kod činjenice da ovaj oštećeni i kada je prvi put saslušan u hrvatskoj istrazi u svom svjedočkom iskazu navodi da ga je za vrijeme ručka tukao I. kuhar. To što ovaj svjedok nije opisao kako je izgledala kutlača i pendrek sa kojim ga je kuhar tukao, te da nije opisao kuhara, ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka, a na čemu je odbrana insistirala.

Oštećeni O. V., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu da je za vrijeme boravka u logoru skoro svaki dan izvođen iz hangara i od strane vojne policije udaran palicama, bilo gumenim,

bilo električnim. Sistematski ga je udarao i kuhar I. i to svaki dan za mjesec i po dana i to tako što ga je drvenom palicom udarao po svim zglobovima tijela. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage bio određen u svom iskazu da ga je kuhar I. mjesec i po dana izvodio iz hangara i onda ga sistematski sa drvenom palicom udarao od vrha ramena pa sve do stopala. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio jasnim i istinitim. Da je O. V. udaran u M. u svom iskazu potvrdili su i oni svjedoci koji su to opazili. Tako, je svjedok K. I. bio određen u svom iskazu da su zarobljenici izvođeni iz hangara i tamo dobro izudarani, a potom vraćani u hangar, a najviše su između ostalih premlaćivali O., a u udaranju se između ostalih najviše isticao I. kuhar. Da je O. V. udaran u Sabirnom Centru M. u svom iskazu potvrdio je i svjedok P. I., navodeći da su O. izvodili van hangara i tamo ga udarali. Iskaze ovih svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio jasnim i istinitim. Time što je ovaj svjedok naveo da je svakodnevno udaran od strane I. kuhara iako odbrana tvrdi da je M. sedam dana bio u Centru a da je sedam dana bio slobodan, sud nalazi da time nije dovedeno u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka koji iskaz je sud ocijenio kao uvjerljiv, vjerodostojan o okolnostima kako i na koji način je udaran od strane I. kuhara, a manje razlike u detaljima na kojima odbrana insistira su potpuno nebitne za nesumnjiv zaključak suda da je M.I. udarao oštećenog O.V..

Oštećeni U.N., u svom svjedočkom iskazu bio je određen u tome da se u M. po zlostavljanju isticao kuhar zv. I. koji je u jednoj ruci držao kutlaču, a u drugoj pendrek, a dok su prali porcije iz kojih su prethodno jeli, konstantno bi ih tukao. I. kuhar je i njega i ostale bio kutlačom i pendrekom, a da se I. kuhar preziva M. saznao je nakon što je napustio M.. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage bio određen u svom iskazu da se sjeća I., koji je bio kuhar i koji je bio nemilosrdan u udaranju i mučenju. Udarao ih je pendrekom koji je držao u jednoj ruci, a u drugoj ruci je držao kutlaču. I. kuhar bi ih izvodio van da peru sudje, a on bi ih za to vrijeme udarao po rukama i po leđima, sa čime god stigne. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio jasnim i istinitim. To što svjedok u svom svjedočkom iskazu nije opisao kuhara, ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka, a na što je ukazivala odbrana.

Da je U.N. udaran u M. potvrdio je i svjedok koji je to opazio. Tako je svjedok K. I. u svom iskazu bio određen u tome da je između ostalih najviše udaran U., a od osoba koje su se isticale u udaranju između ostalih je bio I. kuhar. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

Oštećeni B.Z., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da se u maltretiranju i fizičkom izjivljavanju isticao I. kuhar, da ih je dok su jeli udarao pesnicama, kutlačom, a jednom prilikom je njega, I. K. i M. V., dok su prali sudje neprestano tukao i to električnim pendrekom, dok ga u tome nije spriječio jedan mornarički poručnik. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage i ako sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji je udaran svjedočio da su se dvije osobe, a između ostalih I. kuhar isticao u maltretiranju i fizičkom izjivljavanju nad njima zarobljenicima. Sud je iskaz ovog svjedoka bez obzira na to što u hrvatskoj istrazi iznosi manje detalja vezano za sam način na koji je udaran ocijenio jasnim i istinitim, jer ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage ukazao na lice I. kuhara koje ih je maltretiralo, pa time što je manje detalja u pogledu načina udaranja iznio u hrvatskoj istrazi u odnosu na kasnija saslušanja, time nije dovedena u pitanje vjerodostojnost njegovog iskaza. To što svjedok nije opisao električni pendrek i kuvara, ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka, a na što je insistirala odbrana.

Oštećeni B. S., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da se sjeća I. kuhara koji je bio glavni u udaranju i njihovom maltretiranju, a I. kuhar za koga je saznao da se preziva M. redovno ih je tukao kada je donosio hranu i to kundakom od puške koji bi prethodno uzeo od vojnika, a udarao ih je i čizmama po raznim djelovima tijela. I. kuhar ga je najmanje dva puta izvodio i prebio ga. Ovaj svjedok je identičan iskaz dao i u postupku vođenja HR istrage. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio jasnim i istinitim. Time što ovaj svjedok u svom iskazu nije objasnio sa kakvim puškama su udarani ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka, a na što je ukazivala odbrana.

Oštećeni V.P., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu da se I. kuhar posebno življavao i udarao njih zarobljenike prije objeda i nakon objeda. Kuhar ih je tukao pendrekom kada bi ih izvodio, a uvijek je izvodjeno 10 do 15 zarobljenika nakon objeda. Kuhar ih je tukao i to uglavnom ispod koljena po nogama, u predjelu genitalija i po leđima. Ovaj svjedok je identičan iskaz sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji je udaran dao i u postupku vođenja HR istrage navodeći da se u njihovom udaranju najviše između ostalih isticao I. kuhar. I. kuhar se posebno življavao i udarao njih zarobljenike prije objeda. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio jasnim i istinitim bez obzira što je manje detalja u pogledu načina udaranja iznio u hrvatskoj istrazi u odnosu na kasnija saslušanja, ocjenjujući da time nije dovedena u pitanje vjerodostojnost njegovog iskaza. To što ovaj svjedok nije opisao kako je izgledao I. kuhar ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka, a na što je ukazivala odbrana. Da je V.P. udaran od strane I. kuhara u svom iskazu naveo je i svjedok V.I. sin pokojnog N., koji je bio određen u tome da on nije udaran, ali da je najviše udaraca i batina u baraci između ostalih dobio njegov brat P., a da od ljudi koji su ga fizički maltretirali se sjeća samo I. kuhara. Ovakav iskaz svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio jasnim i istinitim.

Oštećeni K. I., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu, da je od onih koji su se isticali u udaranju bio I. kuhar koji je njega i zarobljenika V. jednom poslije objeda izveo van hangara i ubio Boga u njemu, a jedan put ga je samog istukao. I. kuhar ga je udarao čime je stigao čizmom, šakama, drvetom. Ovaj svjedok je i u postupku HR istrage sa nešto manje detalja vezano za sam način na koji je udaran svjedočio da se u udaranju između ostalih isticao I. kuhar, te da je isti njega i V. jednom poslije objeda izveo van hangara i u nazočnosti stražara i policajaca, »ubio boga u njima«. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio jasnim i istinitim. I svjedok B.Z. je bio određen u svom iskazu da je od osoba koje su se isticale u maltretiranju i fizičkom življavanju bio I. kuhar, koji ih je dok su jeli udarao pesnicama, kutlačom, a da je jednom prilikom njega i I. K. i V. M., dok su prali sudje neprestano tukao i to električnim pendrekom. Svjedok V.M. je bio određen u tome da ih je I. kuhar tukao električnim pendrekom te da je sem njega udarao i B.Z. i K. I.. Iskaz ovih svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio jasnim i istinitim. To što svjedok K. I. u svom svjedočkom iskazu ne navodi da ga je između ostalog I. kuhar udarao i električnim pendrekom ne dovodi u pitanje vjerodostojnost njegovog iskaza, kod činjenice da je određen u svom iskazu da ga I. kuhar udara.

Oštećeni K. R., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu, da je I. kuhar bio izrazito nečovječan jer ih je za vrijeme objeda tukao jednom ogromnom metalnom kutlačom i to po tijelu, a da je njega jedan put izudarao metalnom kutlačom. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da ga je najviše udarao i maltretirao I. kuhar. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio jasnim i istinitim. To što ovaj svjedok nije opisao kako je izgledao I. kuhar, niti kutlaču sa kojom je udaran ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka, a na što je ukazivala odbrana.

Oštećeni V.V., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo, da je njega I. kuhar koji je tukao zarobljenike kada je dijelio hranu, udarao kutlačom po prstima ruke, i to u gornjem dijelu u predjelu žila koje se nalaze na gornjem dijelu šake. I. ga je udarao kutlačom po rukama jer nije vratio na vrijeme porciju, a traženo je da zarobljenici brže jedu. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da su najviše udarani između ostalih od strane I. kuhara. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio jasnim i istinitim. To što ovaj svjedok ne opisuje I. kuhara ne dovodi u pitanje vjerodostojnost njegovog iskaza, a što je odbrana ukazivala. Ne stoje navodi odbrane da ovaj svjedok na dva zapisnika u istrazi navodi da ne zna ime "I. kuhara". Ovaj svjedok u postupku vođenja istrage upravo navodi da je zapamtio imena koja su ih najviše udarala, a između ostalih i I. kuhara, ali da mu ne zna prezime. Time nije dovedena u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka da su I. M. u M. zvali po nadimku I. kuhar, što i sam optuženi M. ne spori, već upravo navodi da mu je nadimak I. kuhar.

Oštećeni S.Ž., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da pamti I. kuhara koji je tukao zarobljenike, a udarao je i njega po rukama, nogama, pendrekom i kutlačom, kojom je vadio

hranu. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da je okrutan bio jedan kuhar koji je za sebe govorio da je I.. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio jasnim i istinitim. To što ovaj svjedok nije opisao kako je izgledao kuhar I., ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka, a na čemu je insistirala odbrana. To što ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage iznosi manje detalja vezano za sam način udaranja od strane kuhara I., također ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka kod činjenice da je ovaj svjedok neposredno nakon izlaska iz M. na zapisniku od 21.11.1994. godine, u svom iskazu ukazao na kuhara I., kao lice koje je bilo okrutno prema zarobljenicima, a ovo posebno kod činjenice koju ovaj svjedok navodi na glavnom pretresu od 07.05.2013 godine da zaboravlja imena i da ima problem sa pamćenjem prezimena, pa je i logično ono što svjedok navodi u svom iskazu da se bolje sjećao događaja kada je saslušan 1994 godine, da je tada kratko ispitivan i da mu je rečeno da će kasnije biti detaljno ispitano.

Oštećeni Š. M., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da su pojedini zarobljenici često izvodjeni van hangara i odna bi tamo bili dobro izudarani. I sam je više puta izvodjen iz hangara i tamo bio pretučen kundacima od pušaka, palicama, nogama. U tom udaranju najviše je zapamtio između ostalih I. kuhara. Ovaj svjedok je identičan iskaz dao i u postupku vođenja HR istrage. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio jasnim i istinitim. To što ovaj svjedok u svom iskazu navodi da se sjeća da je jednom prozvan i da je izašao iz hangara i da je tu bio i I. kuhar, te da ne zna da li ga je i tom prilikom udario, jer je bio okrenut leđima i na podu, ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka kod činjenice da je Š. M. više puta izvodjen iz hangara i tamo bio pretučen. Da je Š.M. udaran od strane I. kuhara u svojim iskazima potvrdili su i svjedoci M.P. i V.I. sin pokojnog N.. Tako svjedok M. P. u svom iskazu je bio određen u tome da je zapamtio po isticanju u udaranju I. kuhara koji je najviše udarao Š. i to svaki dan prije objeda ili poslije objeda. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio jasnim i istinitim. I svjedok V.I. sin pokojnog N. bio je određen u svom iskazu da on nije udaran, ali da je najviše udaraca i batina u baraci u kojoj se on nalazio zadobio između ostalih Š., a da se od imena ljudi koja su ga fizički maltretirali sjeća I. kuhara. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio jasnim i istinitim.

Oštećeni G. I., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu da je najviše udaraca zadobio od I. kuhara M. koji ga je udarao kutlačom i više ga je prebio nego čovjek koji ga je zarobio. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage je svjedočio da su njih zarobljenike udarali gotovo svi stražari, a da se u tom udaranju između ostalih posebno isticao I. kuhar. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio jasnim i istinitim. To što ovaj svjedok nije opisao kako je izgledao kuhar I. ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka.

Oštećeni B. M., nije saslušan u svojstvu svjedoka jer je isti preminuo. Da je I. kuhar udarao B. M. u svom iskazu je svjedočio B. D. koji je bio određen u tome da mu je B. M. kada bi ga vidio sa modricama, rekao da ga je udarao I. kuhar. Iskaz ovog svjedoka u ovom djelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

Oštećeni M. A., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da je za vrijeme boravka u logoru više puta isprebijan u čemu se posebno isticao I. kuhar koji ga je tukao pesnicama, nogama, palicom, a posebno ga je tukao u medjunožje nogom, dok je neke logoraše kako je on vidio tukao kutlačom. I. kuhar ga je izudarao četiri puta. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da je u M. tučen bez razloga, da se ne može izjasniti o imenima ljudi koji su ih tukli, ali da se sjeća kuhara koga su zvali I.. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je prihvatio kao jasan i istinit. Da je M. A. udaran od strane I. kuhara u svom svjedočkom iskazu je potvrdio i svjedok R.P. koji je bio određen u tome da se sjeća da je jednog zarobljenika M. udarao I. kuhar i to rukama. Iskaz ovog svjedoka u tom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

Oštećeni P.M., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da se po okrutnosti izdvajao I. kuhar iz K.a, koji je imao veliki nos i koji ga je jednom izveo i tukao pendrekom po

testisima, a za to vrijeme mu je vojni policajac držao pušku u ustima napetu i otkočenu, tako da su mu testisi bili veličine rukometne lopte, tako da je imao strahovite bolove. Kada bi I. kuhar udarao uvijek bi ponavljao jedinstvenu rečenicu "zašto nisi srbin". Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da se od osoblja u logoru koji su se posebno surovo ponašali zapamtio I. kuhara. I. kuhar ga je tako isprebijao pendrekom da 7-8 dana nije mogao stajati na noge. Tukao ga je po cijelom tijelu, osim glave, šaka i noga, tako da je bio cijeli potpuno plav. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit. Da je P.M. udaran od strane I. kuhara u svom iskazu potvrdio je i svjedok B. D. koji je bio određen u tome da mu je P.M., kada bi dolazio sa modricama govorio da ga je izudarao I. kuhar. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

Oštećeni Ć. B., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da su najgore udarce dobijali kada bi ih izvodili iz hangara i udarali ih do besvjesti i tako izudarane vraćali u hangar. I sam je bio izvođen iz hangara desetak puta i uvijek bi bio premlaćen bilo udarcima šaka, čizme na nogama, kundacima od pušaka i pendrecima. U opisanom udaranju njih zarobljenika između ostalih najviše se isticao I. kuhar. Ovaj svjedok je identičan iskaz dao i u postupku vođenja HR istrage. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

Oštećeni D.M., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u tome da se sjeća kuhara I. koji ih je redovno po dodjeli objeda tukao nogama i pesnicama, pa je i njega tako tukao. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da se iz logora od osoblja sjeća kuhara koga su zvali I. i koji je njega osobno tukao. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

Oštećeni P. J., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da su stražari ulazili u hangare, postrojili ih uza zid, sa licem okrenuti prema zidu i očima prema tlu, a rukama na potiljku glave i udarali bi koga bi htjeli. Izvodili su zarobljenike i van hangara i tamo ih udarali čizmama na nogama, pendrecima i to uglavnom u predjelu rebra i bubrega. Od onih koji su ih najviše udarali i maltretirali između ostalih zapamtio je osobu po imenu kuhar. Ne može svjedočiti o tome kako je izgledao I. kuhar jer ga je jedino poznao po glasu, jer nije imao prilike da ga pogleda jer je on najviše vikao po logoru, a glas mu kreštav, a tukao je i njega i druge zarobljenike. Ovaj svjedok je identičan iskaz dao i u postupku vođenja HR istrage sa nešto manje detalja vezano za način na koji ih je I. kuhar udarao. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit, nalazeći da su manje razlike u detaljima na kojima je odbrana insistirala, potpuno nebitne za nesumnjiv zaključak da je M.I. udarao oštećenog P. J..

Oštećeni R. J., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da po nečovječnosti pamti kuhara I. koji je ljude tukao nogama, pesnicama, a tukao je i njega. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da su u M. svakodnevno premlaćivani i to rukama, šakama, nogama, palicama. Ne može se sjetiti svih imena, prezimena i nadimaka, ali je dobro zapamtio nadimak "I. kuvar". Opisao je I. kuvara, kao osobu visoku, debelu, neurednu. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

Oštećeni R. I., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da od stražara i drugih ljudi koji su ih mučili i udarali zapamtio je kao najgoreg I. kuhara koji ih je uglavnom udarao kod dodjele objeda, a njega je jednom prilikom snažno udario pendrekom u predjelu prsišta tako da mu je pukla prsna kost i ostala mu je rupa koja je i dan danas vidljiva. Ovaj svjedok je u postupku vođenja HR istrage naveo da je od stražara i drugih ljudi koji su ih najviše mučili i udarali zapamtio je kao najgoreg jednog I. kuhara, koji ih je uglavnom udarao kod dijeljenja objeda. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit, nalazeći da su manje razlike u detaljima na kojima je odbrana insistirala, potpuno nebitne za nesumnjiv zaključak da je M.I. udarao oštećenog R. I..

Oštećeni T. B., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da zna I. kuhara koji je bio snažan i krupan čovjek i koji je prilikom dijeljenja hrane jednom prilikom i njega udarao kutlačom i

šakama, a to je radio i drugima. Ovaj svjedok je u postupku vođenja HR istrage naveo da je zapamtio I. tzv. kuhara, koji je bio krupan i snažan, debeo čovjek i udario bi ih kutlačom i šakama prilikom dodjele hrane. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

Oštećeni V.Đ. od oca N., bio je određen u svom iskazu, da je I. kuhar zarobljenike udario kutlačom i to metalnom sa kojom je stavljao grah u porcije. Kada bi kuhar pitao “ima repete, ko hoće” jednom prilikom ga je pozvao i čim mu je prišao kuhar mu je opsovao majku i rekao mu “hoćeš li repete jeli” i udario ga po glavi tom metalnom kutlačom. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da se u M. tuklo bez ikakvog razloga i u svim prilikama, a da je po brutalnosti zapamtio kuhara koji se zove I.. Iskaz ovog svjedoka u tom dijelu sud je prihvatio kao jasan i istinit. To što ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage je naveo da nije siguran da se kuhar zove I. jer su krili imena, ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka kroz činjenice da i ostali saslušani svjedoci na identičan način predstavljaju kako ih je i u kojim situacijama I. kuhar udario. Na fotografiji broj 1. koja je pokazana optuženom ne nalazi se I. M., već I. G. za koga V.Đ. kaže da ga on nije dirao, te prema tome ne stoji navodi odbrane da je iskaz svjedoka V.Đ. od oca N., konfuzan.

Oštećeni B.P., saslušan u svojstvu svjedoka u bitnom je naveo da se posebno kao nečovječnog sjeća I. kuhara M., koji bi uvijek kada bi odredio 4-5 logoraša, da nakon objeda peru porcije koristio priliku dok su to prali da ih tuče i to rukama, kutlačom i nogama i to po svim djelovima tijela i da ga je na taj način isprebijao 5-6 puta. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage na zapisniku od 25.10.2006. godine naveo da se u udaranju naročito isticao I. kuhar. Iskaz ovog svjedoka u tom dijelu sud je prihvatio kao jasan i istinit. To što ovaj svjedok u hrvatskoj istrazi na zapisniku od 15.02.1994. godine, opisuje I. kuhara kao razroknog ne dovodi u pitanje iskaz ovog svjedoka kod činjenice da je lice koje se zvalo I. tuklo zatvorenike iz čista mira kada bi došao dijeliti hranu, a ovo pogotovo pri činjenici da i ostali saslušani svjedoci na identičan način predstavljaju kako ih je i u kojim situacijama I. kuhar udario.

Oštećeni V.M., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da je I. kuhar električnim pendrekom udario i njega i B.Z. i K. I. i to u predjelu ramena i kičme, a da su udarce pendrekom dobijali po glavi, leđima, bubrezima i debelom mesu i da su sve to bile “fruste”. Ovaj svjedok je identičan iskaz dao i u postupku vođenja HR istrage. Njegov iskaz sud je ocijenio kao jasan i istinit. I svjedok B.Z. bio je određen u svom iskazu da su se dvije osobe isticale u maltretiranju i fizičkom izživljavanju od kojih je jedna I. kuhar koji ih je dok su jeli udario pesnicama, kutlačom. Jednom prilikom je njega, I. K.a i M. V., dok su prali sudje neprestano tukao i to električnim pendrekom. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio kao jasan i istinit, nalazeći da su manje razlike u detaljima na kojima je odbrana insistirala, potpuno nebitne za nesumnjiv zaključak da je M.I. udario oštećenog V. M.. To što svjedok u svom iskazu nije opisao kako je izgledao I. kuhar, a na čemu je odbrana insistirala, ne dovodi u pitanje vjerodostojnost njegovog iskaza.

Oštećeni A. I., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da je izvodjen iz hangara i udaran i da se u tom udaranju najviše između ostalih isticao I. kuhar. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio kao jasan i istinit. To što ovaj svjedok ne opisuje I. kuhara ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka, a na čemu je odbrana insistirala.

Oštećeni B. K., nije saslušan u svojstvu svjedoka, jer je isti preminuo. U svom svjedočkom iskazu D.I. navodi da je zapamtio I. kuhara iz K.a koji je zarobljenike tukao kutlačom, šakama i L.Š. iz Sutorine, koji je bio čovjek koji je redovno prije rata dolazio u Konavle i koga su mještani držali ograničenim, jer je 7-8 puta polagao vozački, bio je izrazito nasilan, jer je tukao zarobljenike do te mjere da je sam sebi postavljao pitanje kako ljudi prema drugim ljudima koji nisu ništa učinili tako postupaju. Tako su prebili i sada pokojnog B. K.. I svjedok M.R. u svom svjedočkom iskazu navodi da je između ostalih najviše udaran B., a da od lica koja su ga udarala jedino je zapamtio I. kuhara koji je bio najžešći u udaranju. Iskaze ovih svjedoka sud je ocijenio u ovom dijelu jasnim i istinitim.

Svjedok - oštećeni M.R., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu da je često udaran, a od lica koja su ih udarali je jedino zapamtio I. kuhara koji je bio najžešći u udaranju. Njegov iskaz sud je ocijenio kao jasan i istinit. To što svjedok nije precizirao sredstva sa čim je udaran, niti je opisao izgled I. kuhara ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza ovog svjedoka o tome da ga je I. kuhar udario, kod činjenice da skoro svi saslušani svjedoci oštećeni identično predstavljaju u kojim prilikama i na koji način ih je I. kuhar tukao.

Svjedok oštećeni K.M., nije saslušan u svojstvu svjedoka jer je isti preminuo. Svjedok M.R. u svom svjedočkom iskazu je bio određen u tome da su između ostalih najviše udarali K. M., a da od lica koja su ga udarala zapamtio je I. kuhara jer je bio najžešći u udaranju. I svjedok D.I. u svom svjedočkom iskazu bio je određen u tome da nikada ranije u životu nije vidio čovjeka crnog i modrog od zadobijenih udaraca kao što je to između ostalih bio K.M. i I. iz Cavtata, a da je zapamtio samo I. kuhara koji ih je tukao kutlačom i šakama. I svjedok Č.A. sin pokojnog M., u svom svjedočkom iskazu je naveo da su najviše udarana dva lica po prezimenu K. koji su bili tako pretučeni da ih njihova rođena majka ne bi mogla prepoznati, a da su se u udaranju i premlaćivanju zarobljenika najviše isticalo između ostalih lica I. kuhar, koga je on od ranije poznavao. I V.I. sin pokojnog N., u svom svjedočkom iskazu je naveo da je najviše udaraca između ostalih dobilo lice po prezimenu K., a da se jedino može sjetiti od ljudi koji su ga fizički maltretirali I. kuhara. Iskaze ovih svjedoka sud je ocijenio kao jasne i istinite.

Dakle, u postupku je na nesumnjiv način utvrđeno da je optuženi M.I. prilikom podjele hrane i dok su prali vojničke zdjele tukao ih metalnom vojničkom kutlačom i električnim pendrekom po tijelu, a posebno u predjelu genitalija, uzvodio iz objekta i udario pa je tako ratne zarobljenike-oštećene i to: B.Z. udario električnim pendrekom po tijelu dok je prao vojničke zdjele i nogom u predjelu glave tokom uzimanja obroka, V.Đ. (od oca Đ.) udario kutlačom i električnim pendrekom u predjelu prepona, dok je prao vojničke zdjele, O.V. izvodio iz objekta i udario drvenom palicom po tijelu, U.N. udario kutlačom i pendrekom dok je prao vojničke zdjele, B.Z. udario električnim pendrekom dok je prao vojničke zdjele, B.S. izvodio iz hangara i udario kundakom i nogama i udario ga prilikom podjele hrane, V.P. izvodio iz objekta i udario pendrekom po leđima, nogama i genitalijama, K. I. izvodio iz hangara i udario nogama, rukama i drvetom, K. R. udario vojničkom kutlačom tokom uzimanja obroka kao i V.V., prilikom podjele hrane, S. Ž. udario rukama, nogama, pendrekom i kutlačom prilikom podjele hrane, Š.M. izvodio iz hangara i udario kundakom, nogomi palicom, G. I. udario vojničkom kutlačom prilikom podjele hrane, B. M. udario pendrekom, M.A udario pesnicama, nogama i palicom po tijelu, a posebno u prijedjelu međunožja, P.M. izvodio iz hangara i udario pendrekom po genitalijama, Č. B. izvodio iz hangara i udario kundakom, nogama i pendrekom, D.M. udario pesnicama i nogama prilikom podjele hrane, P. J. izvodio iz objekta i udario pendrekom i nogama, R.J. udario nogama i rukama, R. I. udario pendrekom po tijelu prilikom podjele hrane, T.B. udario kutlačom i rukama prilikom podjele hrane, V.Đ. (od oca N.) udario kutlačom po glavi prilikom podjele hrane, B. P. udario rukama, kutlačom i nogama dok je prao vojničke zdjele, V. M. udario električnim pendrekom dok je prao vojničke zdjele i toku uzimanja obroka, te udario A. I., B. K., M.R.a i K. M., povredjujući na taj način njihov tjelesni integritet.

Ni jedan od naprijed navedenih svjedoka po ocjeni suda nije imao nikakav poseban lični odnos prema optuženom I. M., da bi se dalo zaključiti kako ga iz tih razloga lažno terete, a na što je insistirala odbrana u postupku. Isto tako ne stoje navodi da su oštećeni lažno teretili optuženog zbog beneficija koje su dobili i penzijsko invalidskog osiguranja, a ovo imajući u vidu da su iste ostvarili odmah nakon okončanog sukoba. Isto tako, neosnovani su navodi odbrane, da oštećeni svojim iskazima terete optuženog zbog naknade nematerijalne štete, a ovo pri činjenici da kada su svjedoci saslušavani neposredno nakon izlaska iz M. u postupku vođenja HR istrage nijesu ni imali saznanje da po tom osnovu mogu ostvariti naknadu štete.

Stoji činjenica da jedan broj oštećenih samo navodi da ih je I. kuhar udarao, ne navodeći sa čim. Po ocjeni suda zbog te činjenice što svjedok nije pitan sa čim ga je to M.I. udarao, ne dovodi u pitanje vjerodostojnost iskaza svjedoka koji opisuju da su udarani od strane M. u prilikama kada je dijeljena hrana, što i oni svjedoci koji ne navode da je i njih udarao M., upravo pominju M. kao lice koje je udaralo zarobljenike prilikom podjele hrane.

Optuženi M.I. je dakle povredjivao tjelesni integritet oštećenih koji su lišeni slobode i koji su u tzv. "Centar za prihvrat zarobljenika", dovođeni sa Dubrovačkog područja tako što ih je tukao nogama, kundakom od puške, pendrekom, rukama, vojničkom kutlačom, drvenom palicom. Konkretno radnje povredjivanja tjelesnog integriteta oštećenih sadrže sve elemente kršenja normi međunarodnog humanitarnog prava koje definišu povredu tjelesnog integriteta kao napad na fizički integritet žrtve uz nanošenje tjelesnih patnji i bolova, bez obzira na vrstu i stepen nanošenja tjelesne povrede. O načinu i sredstvima povredjivanja, intezitetu bolova, te posledicama po zdravlje upečatljivo govore svi oštećeni u svojim iskazima.

Od strane vještaka medicinske struke dr. Borovinić Budimira vještačena je medicinska dokumentacija na ime oštećenih i to K.T., L.M., P.M., V.Đ., Š.L., D.M., V.V., M.J., V.J., M.M., M.Đ. i L.J. M.. Stoji činjenica da je kod osam oštećenih (L.M., P.M., V.Đ., Š.L., D.M., V.V., M.M. i M.Đ.) koji su M.I. stavljeni na teret konstatovan PTST. Nejasno je odkud advokat u završnoj riječi sobzirom da je naveo da se u svemu izjašnjava kao u završnoj riječi datoj na glavnom pretresu od 20.12.2011 godine analizirajući iskaze svjedoka, kao lica sa PTST pominje i ona čija medicinska dokumentacija (kao. npr. B.Z.) nije bila predmet dokaznog postupka, niti je vještačena od strane vještaka dr. Borovinića. Moguće je da je advokat koristio i medicinsku dokumentaciju i nalaz i mišljenje vještaka Borovinića, koji su izdvojeni iz spisa predmeta (jer se radilo o fotokopijama medicinske dokumentacije, na osnovu koje je vještak dr. Borovinić dao svoj nalaz i mišljenje), i za koju je donijeto rješenje da se ne može koristiti kao dokaz u postupku.

Optuženom M.I. se optužnicom Specijalnog tužioca stavlja na teret da je u svojstvu kuvara ratnog zarobljenika B. M., udarao rukama po leđjima te na taj način povredjivao njegov tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom M.I. stavlja na teret u odnosu na oštećenog B. M. sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je M.I. udarao rukama po leđjima B. M.. Naime ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu navodi da ga je jednom prilikom I. kuhar zabandao po leđjima i to rukom. Ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage na zapisniku od 11.03.2003. godine, neposredno nakon izlaska iz M. u svom iskazu ne pominje I. kuhara kao lice koje ga je udaralo, već navodi da je dolaskom u M. odmah dobio batine i da bi uveče stražari ulazili pijani u barake, tjerali ih da pjevaju pjesme, a onda bi udarali po leđjima koga bi dohvatili, sa kog razloga sud nije prihvatio iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu, s obzirom da ovaj svjedok prvi put pominje I. kuhara, kao lice koje ga je udaralo kada je saslušan na glavnom pretresu 04.06.2009. godine. Pojašnjavajući zašto ranije nije pominjao u tom kontekstu I. kuhara, svjedok je pojasnio da kada je saslušan kod istražnog sudije nije išao u pojedinosti i da je pričao opštenito i u načelu. Sud je zaključio da iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu nije pouzdan, s obzirom da svjedok prilikom saslušanja kod istražnog sudije u hrvatskoj istrazi, dakle neposredno nakon izlaska iz M. pominje da su udarani B. M., D. G., njegov brat B. D., pa je nelogično da u svom svjedočkom iskazu svjedok opisuje batine koje su dobili ostali zarobljenici, a da ne opisuje način na koji je i sam udaran. Ovo posebno kod činjenice da je ovaj svjedok na zapisniku u postupku vođenja HR istrage između ostalog upozoren "da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prešutjeti".

Optuženom M.I. se optužnicom Specijalnog tužioca stavlja na teret da je u svojstvu kuvara ratnog zarobljenika L. I., udarao vojničkom kutlačom, te na taj način povredjivao njegov tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom M.I. stavlja na teret u odnosu na oštećenog L. I. sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je M.I. udarao vojničkom kutlačom L. I..

Naime, ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu na zapisniku od 21.05.2008. godine, je bio određen u tome da se sjeća I. kuhara, ili I. M. čija je specijalnost bila da u vrijeme objeda ko mu prvi pridje, ga udari velikom vojnom, metalnom kutlačom. Metalnom kutlačom njega nije udarao. Na zapisniku o glavnom pretresu od 17.06.2009. godine ovaj svjedok navodi "mene je jedan put I. M. prilikom podjele hrane, a to je bilo oko 11,30 časova udario kutlačom u predjelu ledja. Mene je I. kuhar sigurno udario jedan put a kada sam kod istražnog sudije rekao da on mene nije udario to sam rekao u afektu ko će se svega sjetiti." Kod ove činjenice da svjedok u svom iskazu datom na zapisniku od 21.05.2008. godine, navodi da njega nije udarao metalnom kutlačom, a da na zapisniku u postupku vođenja HR istrage samo navodi da mu je poznato da je specijalnost jednog I. kuhara bila i da udara kutlačom, te da je to udaranje bilo u toku dana, a i tijekom noći, to sud nije mogao izvesti nesumnjiv zaključak da je M.I. udarao L. I., onako kako ga to optužnica tereti. Pojašnjenje koje je ovaj svjedok dao da kada je saslušan kod istražnog sudije da je rekao u afektu da ga I. kuhar nije udarao je za sud neprihvatljivo, kao što je i neprihvatljivo to što svjedok u svom iskazu koji daje 18 godina nakon izlaska iz M. opredjeljuje tačno vrijeme u koje ga je kutlačom u predjelu ledja udario I. kuhar.

Optuženom M.I. se optužnicom Specijalnog tužioca stavlja na teret da je u svojstvu kuvara ratnog zarobljenika B. D., udarao pendrekom, te na taj način povredjivao njegov tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom M.I. stavlja na teret u odnosu na oštećenog B. D., sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je M.I. udarao pendrekom B. D.. Naime, oštećeni B. D., u svom iskazu navodi da je kuhar I. njega i ostale logoraše tukao u vrijeme ručka, odnosno kada bi se na brzinu pralo sudje i tada se izživljavao nad njima. Jednom prilikom je njega i B.M. udarao električnim pendrekom od kojih udaraca ih je totalno rastresao i oborio na tlo. Ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage kad mu je sjećanje bilo svježije ne pominje kuvara I.. U svom iskazu navodi da stražarima koji su ih tukli ne zna imena, a kada ih okrenu licem prema zidu i ruke stave na potiljak nije ni moguće vidjeti ko ih udara po ledjima. Dalje navodi da se ipak nekih imena sjeća i to M. P. i Z. koji su se fino i ljudski ponašali prema njima. Naveo je da se sjeća Š. L. mornaričkog policajca koji ih je redovno tukao kada ih je vodio na ispitivanje, odnosno kada bi mu se prohtjelo. Naveo je da se sjeća i R. B., niskog i iskompleksiranog stražara koji je bio posebno surov. Cijeneći iskaz ovog svjedoka, a posebno činjenicu da u postupku vođenja HR istrage kada mu je pamćenje svježije ne pominje kuhara I., sud nije mogao izvesti nesumnjiv zaključak, ni povjerovati iskazu ovog svjedoka da je i njega kuvar I. udarao pendrekom, kako ga to tereti optužnica. Ovo pogotovu kod činjenice da je ovaj svjedok na zapisniku u postupku vođenja HR istrage između ostalog upozoren "da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prešutjeti", te da je pozvan da iznese sve što mu je o predmetu poznato. Pojašnjenje koje je ovaj svjedok dao na glavnom pretresu da kuhara I. nije pomenuo u hrvatskoj istrazi kada je prvi put saslušan 1993. godine jer mu je rečeno da svjedoči protiv M. G., pa da uopšte nije iznosio ostale detalje, je neprihvatljivo s obzirom na to da je u hrvatskoj vođen postupak protiv 18 lica, a između ostalih i protiv M.I. B.D. u hrvatskoj istrazi i ako mu je kako kaže rečeno da svjedoči protiv G. uopšte ne pominje G., ali zato navodi da ih je Š.L. mornarički policajac redovno tukao kad bi ih vodio na ispitivanje, odnosno kad bi mu se prohtijelo, te da ga je jednom prilikom Š.L. sa još trojicom tukao dok je stajao na kiši.

Optuženom M.I., se optužnicom Specijalnog tužioca, stavlja na teret da je u svojstvu kuvara ratnog zarobljenika B.P., udarao nogama, te na taj način povredjivao njegov tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom M.I. stavlja na teret u odnosu na oštećenog B.P., sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je M.I. udarao nogama B.P.. Naime, ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu je bio određen u tome da se po udaranju zarobljenika najviše isticao između ostalih I. kuhar. Ovaj svjedok je identično svjedočio i u postupku vođenja HR istrage. U svom svjedočkom iskazu na zapisniku od 05.06.2008 godine, navodi da se po udaranju njih zarobljenika između ostalih isticao I. kuhar i I. umjetnik koji je nosio škorpion, za koje je čuo od ostalih zarobljenika jer on ne zna ko je njega udarao, jer bi napadaču bio okrenut ledjima, pa je moguće da je to učinio neko od njih dvojice,

ali on to ne može reći. Iz ovakvog iskaza svjedoka koji kao mogućnost navodi da ga je udario neko od njih dvojice misleći na I. kuhara i I. umjetnika, sud nije mogao izvesti zaključak da je M.I. udario i B.P. onako kako ga to tereti optužba.

Optuženom M.I. se optužnicom Specijalnog tužioca stavlja na teret da je u svojstvu kuvara ratnog zarobljenika Š.L., udario nogama, rukama i kutlačom, te na taj način povredjivao njegov tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom M.I. stavlja na teret u odnosu na oštećenog Š.L., sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je M.I. udario nogama, rukama i kutlačom Š.L.. Naime, ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu je naveo da ih je I. kuhar najviše maltretirao za vrijeme objeda, da ih je udario u baraci, a da ih je znao izvesti i van barake i tući ih šakama, nogama i kačicom (kutlača). Ovaj svjedok je identičan iskaz dao i u postupku vođenja HR. Ovaj svjedok je na I. M. ukazao kao na lice koje je udaralo zarobljenike, ne tvrdeći da je na takav način postupao i prema njemu.

Optuženom M.I., se optužnicom Specijalnog tužioca, stavlja na teret da je u svojstvu kuvara ratnog zarobljenika S.M., udario nogama i rukama, te na taj način povredjivao njegov tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom M.I. stavlja na teret u odnosu na oštećenog S.M., sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je M.I. udario nogama i rukama S.M.. Naime, ovaj svjedok u svom svjedočkom iskazu je naveo da se po nečovječnosti isticao kuvar za koga je kasnije saznao da se zove M. i koji je njih logoraše tukao nogama, rukama, daskom, a njega su često dovodili kada je trebalo logoraša omekšati prije ispitivanja. Ovaj svjedok time što je naveo da je M. tukao logoraše nije opredijelio da je tukao i njega i na koji način. Ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage je naveo da je redovno tučen ali prilikom vođenja i vraćanja sa ispitivanja. Ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage kad mu je sjećanje bilo svježije i u kom iskazu između ostalog navodi da se ne sjeća svih detalja, ne pominje kuvara M. pa sud nije mogao izvesti nesumnjiv zaključak, ni povjerovati iskazu ovog svjedoka da je i njega kuvar M. udario nogama i rukama kako ga to tereti optužnica. Ovo pogotovu kod činjenice da je ovaj svjedok na zapisniku u postupku vođenja HR istrage između ostalog upozoren “da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prešutjeti”.

Optuženom M.I. se optužnicom Specijalnog tužioca stavlja na teret da je u svojstvu kuvara ratne zarobljenike M.M., M.Đ., L.M., B.A., Č.I., V.I. od oca V., M.A., M. I., Č.Đ. i M.P. udario, te na taj način povredjivao njihov tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom M.I. stavlja na teret u odnosu na ove oštećene, sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je M.I. udario M.M., M.Đ., L.M., B.A., Č.I., V.I. od oca V., M.A., M. I., Č.Đ. i M.P.. Naime, svjedok M.M., u svom svjedočkom iskazu je naveo da je u maltretiranju prednjačio i I. M., da ih ubije na svaki način i fizički i psihički, ne opredjeljujući time da je i njega udario. Ovaj svjedok je u postupku vođenja HR istrage naveo da je zapamtio I. L. a zv. Kuhar koji ih je cinički ujutro znao pitati “što uradiste jedan od drugog”, kada bi na njima vidio modrice koje bi prethodnu noć dobili od strane stražara i neprijateljskih vojnika. I. kuhara bi uvijek prepoznao po glasu, jer je imao karakterističan glas, jer je izgledalo kao da skiči kada govori, a kada je izašao iz logora saznao je da je I. kuhar, I. M.. Ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage ne navodi da ih je I. kuhar fizički maltretirao, već da ih je cinički znao ujutro pitati “što udarate jedan drugog” kada bi na njima vidio modrice koje bi prethodnu noć dobili od stražara i neprijateljskih vojnika. Po nalaženju suda iz iskaza ovog svjedoka sud nije mogao utvrditi da je M.I. udario M.M. kako ga tereti optužnica. Svjedok oštećeni M.Đ., u svom svjedočkom iskazu na zapisniku o glavnom pretresu je pomenuo I. kuhara navodeći da ga je I. kuhar maltretirao svaki put prilikom dodjele hrane. Hleb mu stavljao na pod, ili bi narezak otvorio do pola, tako da ga ne bi mogli pojesti. Njega nije maltretirao, možda jeste u špaliru, ali on to nije vidio. Iz ovakvog iskaza svjedoka sud nije mogao izvesti zaključak da je M.I. udario M.Đ. kako ga to tereti optužnica. Svjedok oštećeni L.M., u svom iskazu navodi da kao nečovječnog zna kuvara I. M., koji ga je jednom prilikom izabrao da izadje da pere porcije, što je morao činiti u užasno ledenoj vodi, tako da su mu ruke bile ukočene tri dana. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da je lice po

nadimku kuhar bio strah i trepet za zarobljenike zbog njegovog masovnog udaranja i premlaćivanja. Međutim, iz ovakvog iskaza svjedoka L.M., sud nije mogao izvesti zaključak da ga je M.I. udarao, a kako ga to tereti optužnica. Dio iskaza svjedoka V.Đ. od oca Đ. u kome svjedok navodi da je I. M. tukao L.M. sud nije prihvatio sa razloga što ni sam oštećeni L.M. to ne tvrdi, već upravo navodi da ga je samo tjerao da pere posudje u užasno ledenoj vodi. Svjedok oštećeni B. A., u svom svjedočkom iskazu navodi da ga je I. kuhar udarao nogama, kako njega tako i ostale zarobljenike kada bi izlazili u WC. Kako ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage navodi da su stražari ulazili u kontejnere i tukli ih te da ne može reći imena stražara koja su ih tukli, ali da se sjeća nekog M. i nekog P., to sud kod činjenice da ovaj svjedok prilikom saslušanja u postupku vođenja HR istrage dok mu je pamćenje bilo svježije navodi da se ne može sjetiti imena onih koji su ga tukli, osim nekog M. i nekog P., ovom svjedočkom iskazu navodi da ga je udarao I. kuhar onako kako to predstavlja. Svjedok oštećeni I. Č., u svjedočkom iskazu navodi da ne zna nikoga od osoblja u logoru od onih koji su ih tukli i da se jedino sjeća lica po nadimku "Bokser". Iz iskaza ovog svjedoka sud nije mogao izvesti zaključak da je M.I. udarao Č.I., onako kako ga to tereti optužnica. Svjedok V.V. na zapisniku o glavnom pretresu kada je saslušan 21.07.2009. godine navodi: "u ovom trenutku sigurno se sjećam da je I. kuhar udarao tako što bi prethodno prozvao L. P. koga smo zvali Glumac, a nakon što bi on izašao i ako ja to nisam vidio čuo bih udarce i udarao ga je tako sigurno desetak dana zaredom. Na isti način je udario i I. Č. kome su bili našli bombu i automatsko oružje, a identično je udarao i A. P. L. brata." Sud je iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu ocijenio kao nepouzdan, jer ovaj svjedok tvrdi da je M. izvodio van hangara i P. A., i da ga je udarao, a sam P.A. u svom iskazu navodi da on nikada nije izvodjen iz hangara da bi bio tučen. Sa ovog razloga sud nije mogao povjerovati iskazu ovog svjedoka u dijelu u kome navodi da je I. kuhar izvodio van hangara i udarao Č.I.. Svjedok oštećeni V.I. od oca V., u svom svjedočkom iskazu navodi da je najgori za zarobljenike bio I. kuvar, koji je tukao zarobljenike, izvodio bi ih iz barake 5-6, on skupa sa oficirom koga su zvali I. i tukli bi ih do te mjere da su ih morali napola nositi natrag u baraku. Ovaj svjedok je u postupku vođenja HR istrage naveo da je I. kuhar dosta udarao zatvorenike i to najviše, ali da njega nije udario nikada. Kod ovakvog iskaza svjedoka sud nije mogao izvesti zaključak da je M.I. udarao V.I. sina pokojnog V., onako kako ga to tereti optužnica. Oštećeni M. A., saslušan u svojstvu svjedoka u svom svjedočkom iskazu navodi da bi po izričitoj nečovječnosti pamtio I. kuhara. I. kuhar bi zajedno sa stražarima ulazio u baraku i tukao ih dok se ne bi umorio, a tada bi dolazili drugi i nastavljali bi ih tući, birajući logoraše bez nekog lošeg kriterija. Ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage navodi da su pojedinačno izvodjeni iz barake i tučeni, a da se kao naročito okrutnih sjeća B. G. i I. G.. Kod činjenice da ovaj svjedok I. kuhara ne pominje u postupku vođenja HR istrage kada mu je sjećanje bilo svježije, već samo pominje B. G. i I. G. sud nije u ovom dijelu povjerovao iskazu ovog svjedoka da je udaran od strane I. kuhara, a ovo tim prije što ovaj svjedok navodi da je zarobljenike tukao I. kuhar ne opredjeljujući time da je i njega udarao. Svjedok oštećeni M. I., u svom svjedočkom iskazu je naveo da je zapamtio I. kuhara, koji je bio strah i trepet u logoru i uvijek se pojavljivao pri dodjeli hrane. Njih zarobljenike udarao je u hangaru, a pojedine je izvodio i van hangara i nad njima se iživljavao. Ovaj svjedok je identičan iskaz dao i u postupku vođenja HR istrage, pa kod činjenice da ovaj svjedok navodi da je njih zarobljenike tukao I. kuhar, ne opredjeljujući time da je i njega udarao, sud nije mogao izvesti takav zaključak da je i on udaran od strane M.I., a kako ga to optužnica tereti. Svjedok oštećeni Č. Đ., u svom svjedočkom iskazu navodi da je zapamtio Š. L. koji je svakodnevno mlatio jednog zatvorenika L. govoreći mu da mu on sramoti rod i prezime L., a da je u tom udaranju pored njega najgori bio I. kuhar. Ovaj svjedok je identičan iskaz dao i u postupku vođenja HR istrage. Iz iskaza ovog svjedoka sud nije mogao izvesti zaključak, da je I. kuhar i njega udarao onako kako ga to tereti optužnica. Svjedok oštećeni M. P., u svom svjedočkom iskazu navodi da je zapamtio po isticanju u udaranju i I. kuhara koji je najviše udarao Š. i to svaki dan prije objeda i poslije objeda, ne opredjeljujući time da je udarao i njega. Iz iskaza ovog svjedoka sud nije mogao izvesti nesumnjiv zaključak da je I. kuhar udarao M.P. onako kako ga to tereti optužnica.

Optuženom M.I. se optužnicom Specijalnog tužioca stavlja na teret da je u svojstvu kuvara ratne zarobljenike P. A. i P. L., udarao, te na taj način povredljivao njihov tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom M.I. stavlja na teret u odnosu na ove oštećene, sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je M.I. udarao P. A. i P. L.. Naime, svjedok - oštećeni P. L., u svom svjedočkom iskazu navodi da su u hangare ulazila lica u vojnim odorama i tukla ih, a pojedine bi izvodili ispred hangara i premlaćivali ih. Osobama koje su ga tukle nije vidio lice tako da bih ih mogao prepoznati po glasu, a ne zna njihova imena. Zna samo iz razgovora sa ostalim zarobljenicima. Kada je vodjen od barake do kontejnera na ispitivanje tu ga je najviše udarao stražar I. kuhar. P. A. u svom svjedočkom iskazu navodi da je udaran dolaskom u M., te da je udaran i prilikom dovodjenja i vraćanja sa ispitivanja. Ne može se tačno sjetiti imena i nadimaka stražara koji su ih tukli, samo zna da je u tome sudjelovao neki kuhar. Stražari bi ih udarali u hangarima, a pojedine bi izvodili iz hanagara i tamo ih udarali. Njega nijesu izvodili van hangara, ali jesu njegovog brata L.. Cijeneći iskaze ovih svjedoka sud je zaključio da iskazi svjedoka u ovom dijelu nijesu pouzdani. Time što P. A. u svom iskazu navodi da je udaran dolaskom u M., te da je udaran i prilikom dovodjenja i vraćanja sa ispitivanja, te da se ne može sjetiti imena stražara koji su ih tukli, samo zna da je u tome sudjelovao neki kuhar, ovakvim iskazom ovaj svjedok nije opredjelio da je i on udaran od strane kuhara. Svjedok V.V. u svom iskazu navodi da je I. kuhar znao da prozove P. L., a nakon što bi ovaj izašao iz hangara čuli bi udarce, a tako ga je zaredom udarao jedno desetak dana, a da je na isti način udarao i A. P. L. brata. U ovom dijelu sud je iskaz ovog svjedoka ocijenio kao nepouzdan, a kod činjenice da P. L. u svom svjedočkom iskazu navodi da su u hangare ulazila lica u vojnim odorama i tukla ih, a pojedine bi izvodili ispred hangara i premlaćivali ih, neopredjeljujući time da su izvodili i njega. Logično bi bilo da ukoliko su njega izvodili na način kako to predstavlja V.V., da je L. zaredom deset dana izvodjen i udaran, da to i sam L. navede u svom iskazu. Da je iskaz svjedoka V.V. u ovom dijelu nepouzdan potvrđuje i iskaz svjedoka P. A. koji u svom iskazu navodi da njega nijesu izvodili van hangara, i ako V.V. tvrdi u svom iskazu da je I. kuhar izvodio iz hangara i tukao A.. Bez značaja je i to što P. A. u svom iskazu navodi da je iz hangara izvodjen njegov brat L., a kod činjenice da u svom iskazu ne navodi ime lica koje ga je izvodilo. Isto tako, sud nije povjerovao iskazu svjedoka P.L. u djelu u kome navodi da kada je vodjen od barake do kontejnera na ispitivanje, da ga je tu najviše udarao stražar I. kuhar. U ovom dijelu sud je iskaz svjedoka ocijenio nepouzdanim, a ovo kod činjenice da ni jedan od ostalih saslušanih oštećenih ne pominje da ih je I. kuhar vodio na ispitivanje, već upravo opredjeljuju da ih je I. kuhar udarao u prilikama kada je dijeljena hrana, pri odlasku u WC i dok su prali vojničke zdjele, a da ni tužilac u optužnici ne stavlja na teret M.I. da je zarobljenike udarao za vrijeme dok su vodjeni na ispitivanje. Svjedok V. I., sin pokojnog N., u svom iskazu, navodi da je najviše udaraca između ostalih dobio P., te da se ne može sjetiti imena ljudi koji su ga fizički maltretirali, osim I. kuhara. Ovaj svjedok nije naveo koji od P. je udaran od strane I. kuhara i u kojim prilikama. Svjedok S.Ž. u svom iskazu datom na glavnom pretresu navodi da je vidio I. kuhara kako udara P.. Ovaj svjedok kada je saslušan u hrvatskoj istrazi 21.11.1994. godine, i ako pominje I. kuhara kao okrutnog, ne pominje ga u kontekstu da je ovaj udarao P., a saslušan je neposredno nakon izlaska iz M. kada mu je pamćenje bilo svježije. Da je I. kuhar udarao P. to ne navodi ni u svom iskazu datom 20.05.2008. godine. Sud nalazi da izjašnjenje ovih svjedoka u ovom dijelu ne može poslužiti kao osnov za nesumnjiv zaključak da je M.I. udarao P. L. i P. A. na način kako ga to tereti optužnica. Budući da je ocjena ovih dokaza u ovom dijelu ostala samo u domenu osnovane sumnje da je optuženi M.I. preduzimaio radnje u odnosu na P. L. i P. A., koja sumnja u postupku nije dobila kvalitet čvrste dokazanosti, to su iste sa istog razloga kao nedokazane izostavljene iz opisa presude.

U odnosu na optuženog G.B. i načina na koji je ovaj optuženi postupao prema zarobljenicima u Sabirnom centru M., sud je utvrdio sledeće činjenično stanje.

B. J., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu da su stražari krili svoja imena i svoja lica, ali da se sjeća jednog B., koji je jednom prilikom ušao u hangar, donio je duvan i dao je

jednom starijem čovjeku da ga zamota, a potom podijeli cigarete, nakon čega je zahtijevao, da svi koji su dobili cigarete podignu ruku, pa kada je prebrojao i vidio da nedostaje 5 cigareta prokomentarisao je da se njegovo dobro zloupotrebljava, pa je jednom starijem čovjeku od 70 godina, stavio pušku u usta i pucao po hangaru i sve koje su bili u hangaru udarao. B. je njega najčešće udarao toljagom, čizmom, štapom od metle. B. je opisao kao čovjeka tamne pute, visine između od 170 do 180 cm. B. je bio osoba koja se najviše izživljavala nad svima njima, bio je najopasniji, najviše je tukao, prednjačio je psihičkim zlostavljanjem i njega su se svi najviše bojali. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

K. J., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu da ga je B. G. tukao svaki dan, kako njega tako i ostale zarobljenike i to rukama i nogama. Udarao ga je rukama i nogama po licu i tijelu i skakao je po njemu dok je ležao, kojom prilikom mu je slomljen kuk. Opisao ga je kao lice koštane gradje, nemršav, između 35 i 40 godina i ne mnogo visokog. Nakon što je B. G. na glavnom pretresu dao primjedbe na iskaz ovog svjedoka. Ovaj svjedok je i ako je optuženom bio okrenut ledjima naveo, "to je taj glas, ja ga i danas prepoznajem po glasu", a dobro sam mu zapamtio glas po pjesmi "šta ću kući tako rano". Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio u ovom dijelu kao jasan i istinit. Da je K. J. udaran od strane B. G. u svom iskazu potvrdili su i oni svjedoci koji su to opazili. Tako, svjedok H.R. u svom svjedočkom iskazu je bio određen u tome da bi zarobljeniku Kapiću koji je bio ranjen stražar B.G. pri svakom ulasku zadao udarac u ranjenu nogu. I svjedok U. Z. u svom svjedočkom iskazu bio je određen u tome da stražar B.G. je skoro svaki dan dolazio u hangar i tukao zarobljenike, a između ostalih i K.J. koji je bio smješten sa njegove desne strane. B. ga je udarao nogama. I svjedok V.J. je bio određen u svom iskazu da je u premlaćivanju njega i ostalih zarobljenika prednjačio B. G. koji je jednom prilikom dobro isprebijao K.J.. Iskaze ovih svjedoka sud je u ovom dijelu ocijenio kao jasne i istinite.

K.T., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da ga je B. par puta vodio na strijeljanje, repetirao mu pušku, naredio bi mu da se okrene prema zidu i nakon toga ispalio rafal u zrak. Kada je izvodjen na lažno strijeljanje radilo se o poluautomatskoj pušci marke »crvena zastava« kal. 7,62 sa preklopnim kundakom, a zubi su mu polomljeni sa ustima cijevi odnosno sa nišanom. Četiri dana prije razmjene B. ga izudarao invalidskom štakom tako što ga je izveo van hangara i kazao mu da je to za oproštaj, tako da je bio sav modar. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da se sjeća da su ih jedne noći stražari batinali od 22 sata naveče pa do rane zore. Tu noć je izvodjen na strijeljanje. B. mu je rekao, "sada možeš spustiti ruke i pogledaj me, pa da vidiš četnika koji će te ubiti". Stavio ga je pred zid i rafalom je pucao. To je bilo strašno psihičko zlostavljanje, koje se događalo i drugima. Iskaz ovog svjedoka sud je u ovom dijelu ocijenio kao jasan i istinit. Da je K.T. udaran od strane B. G. a u svom iskazu potvrdili su svjedoci koji su to opazili. Tako, je svjedok V.J. bio određen u svom iskazu da je B. G. jednom prilikom dobro isprebijao K.T.. Svjedok U. Z., je bio određen u svom iskazu da je B. G. jednom prilikom K.T. stavio cijev od pištolja u usta. I svjedok K. J. u svom iskazu navodi da je B. G. jednom prilikom nakon pucanja iz pištolja vruću cijev od pištolja stavio u usta K.T.u, pri čemu mu je polomio više zuba. Svjedok Š. P., u svom iskazu navodi da je B. G. jednom prilikom uvalio cijev u usta T. K.. Ovakve iskaze svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasne i istinite.

U. Z., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da je stražar B. G. bio daleko najgori od svih, jer je svaki dan dolazio u hangar i tukao zarobljenike čime bi stigao, udarao ih je šakama, nogama, rukama po glavi i tijelu, a njega je jedan put kada ga je izveo ispred hangara udario drvenim držalom od metle. Za svo vrijeme boravka u logoru B. G. ga je izvodio svaki drugi ili treći dan i tukao ga, a svaki dan je tukao i druge zarobljenike, a znao je dolaziti noću, ulaziti u hangare i tući zarobljenike. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio u ovom dijelu kao jasan i istinit.

P. J., nije saslušan u svojstvu svjedoka, s obzirom da je isti preminuo. Da je P. J. udaran od strane

B. G. u svom iskazu potvrdili su i oni svjedoci koji su to opazili. Tako, M.N., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da je J. P. imao prelome koje mu je sve nanio B. G. jer ga je on najčešće prozivao da izađe van, a udarao ga je i u hangaru, a on je svojim očima u hangaru vidio bez obzira što je bio savijene glave gledajući ispod oka kako B. udara J.. Najčešće ga je udarao nogama na kojima je imao čizme. I svjedok K. J. bio je određen u svom iskazu da je B. G. udarao P. J., nanoseći mu prelome, a povod njegovog maltretiranja je bio taj što kada je P. bio pitan za obuku vezano za upotrebu noža je upotrijebio termin “piknuti nožem”. B. ga je udarao držalicama od metle, lopate, kundacima. Iskaze ovih svjedoka sud je u ovom dijelu ocijenio kao jasne i istinite.

Š. P., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da B. G. nije krio ime i da ih je konstantno mlatio. Sjeća se da je jednom prilikom doveo dječaka, starosti 10 do 12 godina, da ne zna da li mu je to možda sin i dok su stajali iza bodljikave žice pokazao je da su oni ti koje on čuva. B. G. ga je udarao i kada je išao na veliku i malu nuždu i to ga je udarao kundakom u glavu, šakama, čizmom, tačnije čim stigne. Iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio u ovom dijelu kao jasan i istinit.

M.M. saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu, da su ih stražari u logoru tukli čime su stigli, kundacima, pendrecima, šakama. Naredjivali bi im da naprave krug i da tako fingiraju ring i da se dvojica između sebe tuku, dok jedan ne padne. Naredjivali su im da na koljenima kleče i čupaju travu i u tome je prednjačio B. G.. Kada bi on odbio da se tuče G. bi mu stavljao repetiranu cijev pištolja u usta, a nakon toga ga isprebijao. Jednom prilikom G. je pucao u baraci u kojoj su se nalazili, a prethodno ih je postrojio pri zidu i pucao im iznad njihovih glava, a ovo zbog toga što mu je jedan rođak poginuo u Vukovaru i rekao im da će ih strijeljati. Ovaj svjedok je i na zapisniku u postupku vođenja HR istrage naveo da su ih stražari u logoru svakodnevno tukli, od 5-6 zarobljenika napravili bi krug, rekli bi im da je to ring, a onda bi uzeli 2 zarobljenika, ubacili u ring i naredili im da se boksuju dok jedan ne padne. Stražari su ih udarali čime stignu od štapa, kundaka, čizmom na nozi, šakama, a to udaranje se uglavnom odvijalo dok bi išli na ispitivanje, do ispitnog mjesta i dok bi se vraćali nazad. Tjerali su ih da na koljenima klečujući čupaju travu, da beru groždje, a te trave i groždja nema nigdje. U svemu tome prednjačio je između ostalih B. G.. Iskaz ovog svjedoka u ovom djelu sud je ocijenio kao jasan i istinit. Da je M.M. udaran od strane B. G. u svom iskazu potvrdili su i oni svjedoci koji su to opazili. Tako, svjedok M.Đ., je bio određen u svom iskazu, da ga je B. G. tjerao da se tuče sa rođakom M.M., pa pošto on to nije htio B. G. je odveo M. do prozora, stavio mu cijev pištolja u usta i rekao mu da će ga ubiti, našto je ovaj rekao nemoj molim te. U ovom dijelu iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio kao jasan i istinit.

M.Đ., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da je u M. vođen na lažno strijeljanje skupa sa M. A.. Posebno po nečovječnosti se isticao B. G. koji je bio prisutan tom lažnom strijeljanju i za koga je uvjeren da je ispalio taj metak, po tome što je tukao logoraše, dok sam ne bi iznemogao. Stražari su ih tjerali da se međusobno tuku. Tražili su od njega da se tuče sa bratom, pa kada je to odbio izudarali su ga, a potom tražili od njega da se bije sa rođakom M.M., pa kada su i to odbili B. G. je cijev od pištolja stavio M. u usta i rekao sad ću te ubiti. B. G. ga je izvodio i van hangara i tjerao ga govori HR riječi i čupa travu. Kada je B. G. poginuo brat ili sestrać udarao ga je nogama i puškom na rasklapanje. Jedne noći B. G. je pijan ušao u kontejner, digao ih na noge, okrenuo ih prema zidu i rekao im da će ih sve pobiti. Morali su da rašire noge, da ruke stave na vrat. Do njega je stajao M. A.. Puška je opalila iznad njih dvojice pogledali su se očima pitajući se jesu li pogodjeni. B.G. ih je udarao vrećama pijeska. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage na zapisniku od 24.09.1992. godine navodi da se od svih lica koja su ga maltretirala sjeća se imena B. G. U ovom dijelu iskaz ovog svjedoka sud je ocijenio kao jasan i istinit. Da je M. D. udaran od strane B. G. u svom iskazu potvrdili su i oni svjedoci koji su to opazili. Tako, je svjedok M.M., bio određen u svom iskazu da su im naredjivali da naprave krug i da tako fingiraju ring i da se dvojica između sebe tuku, dok jedan ne padne. Naredjivali su im da na koljenima kleče i čupaju travu i u tome je prednjačio B. G.. Jednom prilikom je B. G. naredio njemu i M. da udju u ring i da se tuku pa kako nisu htjeli to mu

je B. G. stavio cijev automatske puške u usta a bio je u vidno pijanom stanju. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

V.J., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da je u premlaćivanju njega, a i ostalih zarobljenika prednjačio B.G. zv. "Stari" koji se njemu predstavio i rekao mu jednom prilikom nakon što ga je isprebijao i čizmom izbio zube, da će mu za to njegovi dati mirovinu. Opisao je B. G. kao čovečuljka srednje visine koji je nosio plavu mornaričku uniformu i čizme, automatsku pušku i pendrek. Da je V.J. udaran od strane B. G. u svom iskazu potvrdili su i oni svjedoci koji su to opazili. Tako, je svjedok M.M. bio određen u svom iskazu, da su ih stražari tjeroali da na koljenima kleče i čupaju travu, da je u tome prednjačio B. G., a kada je on odbio da se tuče G. mu je stavio repetiranu automatsku cijev u usta, a nakon toga ga je isprebijao. B. G. je i V. izbio zube. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

B.Z., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da se u maltretiranju između ostalih najviše isticao B. G.. Jednom prilikom B. G. mu je u baraci naredio da zine, stavio mu je cijev od pištolja u usta i rekao mu da će ga ubiti, ali nije pucao. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo, da se u maltretiranju logoraša najviše isticao B. G.. B. G. mu je prve noći kada je i doveden u samicu - baraku br. 1 naredio da zine, stavio mu je cijev pištolja u usta i rekao mu da će ga ubiti. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

L.M., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da kada bi ga B. G. vodio da obavi nuždu to je morao uraditi u roku od 30 sekundi, a prethodno bi mu cijev pištolja stavio u usta i rekao bi mu "imaš 30 sekundi da obaviš". B.G. je znao uveče ulaziti u objekte i udarati zarobljenike nogama, čizmama, pendrecima, a znao je da ih udara B.G. jer se predstavljao. Ovaj svjedok je u sudnici prepoznao B. G. Na zapisniku u postupku vođenja HR istrage ovaj svjedok je naveo da su ih stražari tukli i u samom skloništu, jer bi ulaskom viknuli, otvaram vrata, oni su morali skočiti na noge, okrenuti se licem prema zidu, a onda bi ih stražari udarali po leđima. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je prihvatio kao jasan i istinit.

B. S., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da je B.G. bio vodnik koji je bio srednjeg rasta, a sanjao ga je ko zna koliko noći nakon izlaska iz M.. B. G. ga je najviše tukao, izvodio bi ga izvan barake i tukao ga palicom i jednom čarapom u kojem je bio pijesak, da mu je odvalio i lijevi bubreg, tri puta ga je vodio na lažno strijeljanje, tako što bi dva - tri rafala ispalio u zrak, nakon čega bi ga sakrili i izvodili sledećeg. Jednom prilikom je puškom pucao u vis po objektu u kojem su bili smješteni. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da je u baraku dolazio B.G. sa više čuvara, a onda bi ih ti čuvari i B.G. udarali čime stignu. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit. Da je B. S. udaran od strane B.G. u svom iskazu potvrdili su i oni svjedoci koji su to opazili. Tako, je svjedok B. B., bio određen u svom iskazu da se po nečovječnom postupanju u logoru posebno isticao B. G.. Jedno veče je došlo desetak stražara skupa sa B. G., koji je rekao da ako Njemačka izgubi u fudbalskoj utakmici da će biti počašćeni, pa im je naredio da izadju iz hangara u 1 sat posle pola noći, pa ih je tjerao da kleče, da beru groždje i čupaju travu, udarao ih je. Nakon toga je zarobljenike uveo u baraku, osim njega i B.S. kojima je naredio da ostanu van, morali su kleknuti, a onda je i B. G. i L. udarao njega i B.S.. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je prihvatio kao jasan i istinit.

M. J., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da je u logoru po zlu glasu bio stražar B., čije lice nije vidio, ali je imao specifičan glas, a on ga je najviše tukao i to nogama i palicom. Kada su mu u policiji u Pločama pokazivane slike na njima je prepoznao stražara B. za koga je kasnije saznao da se preziva G., a njega je zadnjih nedjelju dana pred razmjenu vidio kako izgleda pa ga je i mogao prepoznati na fotografijama. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da je u logoru po zlu glasu bio stražar B. čije lice nije vidio, ali je imao specifičan glas. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit. Da je Markić Jure udaran od strane B. G. u

svom iskazu potvrdili su i oni svjedoci koji su to opazili. Tako, U. Z., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da je B.G. kao stražar bio daleko najgori od svih, jer je svaki dan dolazio u hangar i tukao zarobljenike čime bi stigao. Udarao ih šakama, rukama, nogama po glavi i tijelu. Lica koja su bila smještena sa njegove lijeve strane i to P.M. i M. J. vidio je da su udarani od strane B. i to nogama, jer svi tada sjede na podu. I svjedok V.J. bio je određen u svom iskazu, da je B. G. jednom prilikom dobro isprebijao K.J., K.T. i M.J.. Iskaze ovih svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasne i istinite.

V. V., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da su uveče ulazili u hangare i tukli, a upečatljiva mu je ostala jedna noć, kada su ih cijelu noć tukli, a tuklo ih je lice po imenu B. koji je sam isticalo ime i u hangar je ušlo sa više lica, pa su govorili da će ih pobiti, poklati i da neće živi zoru dočekati. Tu noć su ih udarali pendrecima i vojničkom čarapom u kojoj se nalazio pijesak. Od udaraca koje je zadobio u M. ledja su mu bila sva modra i crvena. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

M.N., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da su ih čuvari tjerali da po cijelu noć kleče, dok ne bi pali, a tjerali su da drže glavu pokraj kante u kojima su ostali zatvorenici urinirali. B. G. je opisao kao čovjeka punog sebe koji se morao iskaljivati na nečemu i da su mu oni dobro došli kao žrtve. Njega je B.G. dva puta udario nogom u predjelu bubrega. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

K. M., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu da se u M. posebno kao nečovječnog sjeća B. G.. Jednom prilikom u njihovu baraku je ušao B.G. sa više ljudi i on ih je skupa sa ostalima tukao, šakama, čizmama, pendrecima, drvenim štapovima, vrećama u kojima se nalazio pijesak i tom prilikom mu je B.G. slomio dva rebra, a za sve to vrijeme su morali pjevati četničke pjesme. Omiljena zabava stražara bila je da dvojici logoraša narede da se potuku, dok bi ostali napravili prostor kao za ring i navijali da bi boks meč morao biti žestok, jer ukoliko to ne bi bio tada bi im prilazili stražarai i kundacima ih udarali u predjelu vratnih žila, a koje naredbe je davao B.G.. U postupku vođenja HR istrage ovaj svjedok je naveo i to da je B.G. bio kolovodja u udaranju i maltretiranju, a da se dobro sjeća 13.06.1992. godine kada je B.G. ušao u baraku sa još desetak osoba, postrojili su ih u pet redova, a udarali su ih od dva do šest ujutro. Tukli su ih šakama, čizmama, pendrecima, štapovima od drveta i sa vrećama u kojima se nalazio pijesak. Čitavo vrijeme su tjerani da pjevaju četničke pjesme. Tada su mu slomljena dva rebra. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit. Da je K. M. udaran od strane B. G. u svom iskazu potvrdili su i oni svjedoci koji su to opazili. Tako je svjedok H.R. bio određen u svom iskazu, da im je B.G. jednu noć rekao “ ko preživi ovo veče biće sjutra Bog” . B. G. im se osobno predstavio i znao im je govoriti “ili ću ja ovdje umrijeti ili vi”. Tu noć od zadobijenih udaraca u nesvjest su pali K. M. i M. Đ.. I svjedok V. V. je bio određen u svom iskazu, da mu je upečatljiva ostala jedna noć kada su ih cijelu noć tukli, a tuklo ih je lice po imenu B., koji je sam isticao svoje ime i u hangar je ušao sa više lica, pa su im govorili da će ih pobiti, poklati, da neće živi zoru dočekati. Tu noć su ih udarali pendrecima, i vojničkom čarapom u kojoj se nalazio pijesak. Od udaraca koje je zadobio u M. ledja su mu bila sva modra i crvena, a tako je izgledao i K. M.. Iskaze ovih svjedoka u ovom dijelu sud je prihvatio kao jasan i istinit.

K. A., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u tome da ga je puno puta u M. istukao B.G. koji mu se predstavio kao potporučnik a uskoro poručnik, a bio je njega i zarobljenike drvenom palicom dužine oko metar i po, debljine oko 5 cm koju je zvao “mudžiburahman” i udarao ih po leđima idući od jednog do drugog zarobljenika, a dok ih je tukao tjerao ih je da pjevaju četničke pjesme. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

M. Đ., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u tome, da je u logoru sistemantski prebijan, tukli su ga palicom, čizmama, stukli su mu prsnu kost, a kada bi od udaraca pao na tlo zgazili bi ga. Niz puta vodili su ga na lažna strijeljanja i na lažne razmjene, nalagano mu je da čučne i čupa travu

koje uopšte nema, a od svih je bio najgori B.G. koji ga je tukao i kada bi se umorio da ga tuče golim rukama, tukao bi ga štapovima i palicama dok se ne bi umorio. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da su ih vojnici udarali i maltretirali u svako doba dana i noći. Na riječi otvaram vrata morali bi skočiti na noge, okrenuti se licem prema zidu i staviti ruke na potiljak. Nekad su morali u takvom položaju klečati. Maltretirani su i na razne druge načine, govorili su im da čupaj travu, beri groždje, a nigdje ni trave ni groždja, nakon čega bi ih ponovo udarali. Svakodnevno su morali pjevati četničke pjesme, a organizovali su i borbu fizičkog udaranja između zarobljenika. Natjerali su ga da udara svog rođaka M. N.. Stavili su mu cijev u usta, a cijev je podrhtavala od pijanstva, tako da je mogao očekivati da u svakom trenutku opali. Najgori je bio B.G. koji je bio vođa i najgori ih je udarao od svih onih koji su ih udarali. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit. Da je M. D. udaran od strane B. G. u svom iskazu potvrdili su i oni svjedoci koji su to opazili. Tako je svjedok H.R. bio određen u svom iskazu, da im je B. G. jednu noć rekao "ko preživi ovo veče biće sutra Bog". B. G. im se osobno predstavio i znao im je govoriti "ili ću ja ovdje umrijeti ili vi". Tu noć od zadobijenih udaraca u nesvijest su pali K.M. i M. Đ.. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

M. A., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da po izričitoj nečovječnosti pamte B.G.. B.G. je njega kao i ostale udarao palicom, čizmom, kundakom, toljagom, a tukao bi ih i u samom logoru i izvođenjem iz logora. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da su ih u M. svakodnevno tukli. Tjerani su da dugo stoje okrenuti licem prema zidu, a rukama na zatiljku i da pjevaju četničke pjesme dok su ih udarali. Pojedinačno bi ih izvodili iz barake, tukli su ih i maltretirali. Kao naročito okrutnog sjeća se B. G.. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

R. S., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da od stražara koji su ga tukli sjeća se G.B., koji se češljao na stranu, imao je tamno smeđu ravnu kosu, a nosio je plavu uniformu i pendrek i tukao ga je nogama uglavnom u predjelu tijela. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo, da se prema njemu posebno okrutno ponašao čuvar po imenu B.G.. On ga je stalno jako tukao. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit. Da je R. S. udaran od strane B.G. u svom iskazu potvrdili su i oni svjedoci koji su to opazili. Tako je svjedok L. M., bio određen u svom iskazu da je B.G. R.S. udarao čizmom. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

H.R., saslušan u svojstvu svjedoka, bio je određen u svom iskazu, da im je jednu noć stražar B.G. rekao "ko preživi ovu veče, biće sutra Bog". B. G. mu se osobno predstavio i znao im je govoriti "ili ću ja umrijeti ovdje, ili vi". Kako čovjek u životu pamti najljepše i najteže trenutke, dobro je zapamtio batine koje je dobio od B. G.. Opisao je B. G. da je bio visine između 1,70 cm i 1,75 cm imao je smeđu kosu koju je češljao na stranu, pendrek je imao vazda u ruci. Ovaj svjedok je i u postupku vođenja HR istrage naveo da je postupanje u M. prema zarobljenicima bilo surovo. Svaki ulazak stražara u prostorije značilo je batine, a najviše su ih tukli pendrecima i nogama. Stražari su u pripitom stanju ulazili i nekontrirano ih tukli, pucali iznad njihovih glava i tjerali ih da pjevaju četničke pjesme. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

M.B., saslušan u svojstvu svjedoka bio je određen u svom iskazu, da su u hangaru u kome se nalazio ulazili stražari i udarali bi ih čime bi stigli. Izvođeni su ljudi iz hangara, tamo bi bili isprebijani i ponovo vraćeni u hangar. Jedne prilike su ga vodili na strijeljanje, a lice čije je ime zapamtio, a zvao se B.G. izdalo je naredbu za njegovo strijeljanje, a nakon date komande dvojica su iz oružja rafalno opalila iznad njega. B.G. je zapamtio jer mu se on sam predstavio i pitao ga ako ostane živ hoće li ga tražiti posle rata. Od zlostavljanja i udaranja spasio ga je G. i jedan K. O.. G. je pozvao G.B. i rekao mu da ga više ne smije udarati nakon čega je drugačije tretiran, no i pored toga je ponekad udaran. Ovaj svjedok je identičan iskaz dao i u postupku vođenja HR istrage. Iskaz ovog svjedoka u ovom dijelu sud je ocijenio kao jasan i istinit.

Dakle, u postupku je na nesumnjiv način utvrđeno da je optuženi G.B. udarao ratne zarobljenike i

to sa vrećama pijeska i primoravao da se međusobno tuku, u više navrata ih psihički zlostavljao tako što je iz puške pucao iznad njihovih glava dok su se nalazili u objektu, vodio ih na lažno strijeljanje, stavljao im cijev puške i pištolja u usta, primoravao ih da kleče na koljenima i navodno čupaju travu i beru groždje, pa je tako ratne zarobljenike-oštećene i to :B.J. udarao toljagom, čizmom i štapom od metle, K.J. udarao nogama i rukama povredjujući njihov tjelesni integritet, K.T. udarao štakom i nogom u i van hangara povredjujući njegov tjelesni integritet, nanosio mu velike patnje vodeći ga na lažno strijeljanje i stavljajući mu cijev od oružja u usta, U. Z. udarao rukama, nogama i držačem od metle po glavi i tijelu, P. J. udarao nogom, držačem od metle i lopate i kundakom od puške, Š.P. udarao kundakom od puške, šakom i čizmom u prijedjelu tijela i glave povredjujući njihov tjelesni integritet, prema M. M. nečovječno postupao-primoravao ga da klečeći navodno čupa travu i bere groždje, da se tuče sa M.Đ., povredjujući njegovo lično i ljudsko dostojanstvo, nanosio mu velike patnje pucajući u hangaru iznad njegove glave i stavljajući mu cijev puške u usta, udarao ga kundakom, čizmom, rukama i štapom po tijelu, povredjujući njegov tjelesni integritet, M. Đ. nanosio velike patnje vodeći ga na lažno strijeljanje, nečovječno postupao primoravajući ga da navodno čupa travu i da se tuče sa M.M., povredjujući njegovo lično i ljudsko dostojanstvo i udarao ga nogama, puškom i vrećama pijeska povredjujući njegov tjelesni integritet, V.J. udarao nogom u predjelu glave povredjujući njegov tjelesni integritet i nanosio mu velike patnje stavljajući mu cijev puške u usta, B. Z. nanosio velike patnje stavljajući mu cijev pištolja u usta i prijetio da će ga ubiti, L. M. nanosio velike patnje stavljajući mu cijev pištolja u usta, B.S. ispred hangara udarao palicom i vrećom pijeska u predjelu tijela, povredjujući njegov tjelesni integritet, nanosio mu velike patnje vodeći ga više puta na lažno strijeljanje i pucao u hangaru iz puške iznad njegove glave i glava drugih zarobljenika, M.J. udarao u hangaru nogama i palicom u prijedjelu tijela, V.V. udarao pendrekom i vrećama pijeska u prijedjelu tijela, M.N. udarao nogama u prijedjelu tijela, K.M. u hangaru udarao šakama, pendrekom, drvenim štapom, nogama i vrećama pijeska, Katić Antuna udarao drvenom palicom po leđjima, M. Đ. udarao rukama, štapom i palicom, M.A. udarao pendrekom, čizmom, kundakom i toljagom u prijedjelu tijela, R.S. udarao nogama u predjelu tijela, te udarao H.R., povredjujući njihov tjelesni integritet, dok je B. B. udarao, povredjujući njegov tjelesni integritet i nanosio mu velike patnje vodeći ga na lažno strijeljanje.

Ni jedan od naprijed navedenih svjedoka po ocjeni suda nije imao nikakav poseban lični odnos prema optuženom G.B., da bi se dalo zaključiti kako ga iz tih razloga lažno terete, a na što je insistirala odbrana u postupku. Isto tako ne stoje navodi da su oštećeni lažno teretili optuženog zbog beneficija koje su dobili i penzijsko invalidskog osiguranja, a ovo imajući u vidu da su iste ostvarili odmah nakon okončanog sukoba. Isto tako, neosnovani su navodi odbrane, da oštećeni svojim iskazima terete optuženog zbog naknade nematerijalne štete, a ovo pri činjenici da kada su svjedoci saslušavani neposredno nakon izlaska iz M. u postupku vođenja HR istrage nijesu ni imali saznanje da po tom osnovu mogu ostvariti naknadu štete.

Optuženi G.B. je dakle povredjivao tjelesni integritet oštećenih koji su lišeni slobode i koji su u tzv. "Centar za prihvrat zarobljenika", dovodeni sa Dubrovačkog područja tako što ih je tukao nogama, kundakom od puške, rukama, vrećama pijeska, štapom od metle i lopate, toljagom. Konkretno radnje povredjivanja tjelesnog integriteta oštećenih sadrže sve elemente kršenja normi međunarodnog humanitarnog prava koje definišu povredu tjelesnog integriteta kao napad na fizički integritet žrtve uz nanošenje tjelesnih patnji i bolova, bez obzira na vrstu i stepen nanošenja tjelesne povrede. O načinu i sredstvima povredjivanja, intezitetu bolova, te posledicama po zdravlje upečatljivo govore svi oštećeni u svojim iskazima.

Optuženi G.B. je i nečovječno postupao prema oštećenim koji su lišeni slobode i koji su u tzv. "Centar za prihvrat zarobljenika", dovodjeni sa Dubrovačkog područja primoravajući ih da da klečeći čupaju travu i beru groždje, da se tuku sa drugim zarobljenicima. Ovakve radnje sadrže sve elemente kršenja normi međunarodnog humanitarnog prava u vidu degradirajućih i ponižavajućih postupaka i nasrtaja

na lično i ljudsko dostojanstvo. Optuženi je nečovječno postupao prema oštećenim upravo u situaciji kada su ljudske vrijednosti - čast, dostojanstvo, samopoštovanje u najvećoj opasnosti - kada su bili lišeni slobode.

Optuženi G.B. je oštećenim koji su lišeni slobode i koji su u tzv. "Centar za prihvrat zarobljenika", dovodjeni sa Dubrovačkog područja nanosio velike patnje vodeći ih na lažno strijeljanje, stavljajući im cijev od oružja u usta, pucajući u hangaru iznad njihovih glava i tako stvarao kod oštećenih potpunu neizvjesnost i ozbiljan strah za njegovu dalju sudbinu. Naime, preduzetim radnjama nanošene su teške duševne patnje i bolovi oštećenim ostvarujući efekat njegovog zastrašivanja.

Specijalni tužilac je optužnicom stavio na teret B. G., da je prema M. D. nečovječno postupao primoravajući ga da govori HR riječi a koje radnje je sud izostavio iz činjeničnog opisa imajući u vidu naloge iz presude Apelacionog suda Kžs.br.24/12 od 06.07.2012 godine u kojoj je navedeno da se takvom radnjom ne može izvršiti ratni zločin niti se može podvesti pod bilo koju radnju izvršenja koju alternativno propisuje čl.144 KZSRJ.

Specijalni tužilac je optužnicom stavio na teret B. G., da je L.M. i u hangaru tukao nogama i pendrekom. S obzirom da te radnje nijesu dokazane, jer L.M. u svom svjedočkom iskazu navodi da je B.G. znao uveće ulaziti u objekte i udarati zarobljenike, nogama, čizmama, pendrecima ne opredjeljujući time da je i njega udarao, sud ih je izostavio iz činjeničnog opisa.

Optuženom G. B., se optužnicom Specijalnog tužioca stavlja na teret da je u svojstvu stražara ratnog zarobljenika V.Đ. od oca Đ., udarao, te na taj način povredjivao njegov tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom G. B. stavlja na teret u odnosu na oštećenog V.Đ. od oca Đ., sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je G.B. udarao V.Đ. od oca Đ.. Naime, svjedok V.Đ. od oca Đ. u svom svjedočkom iskazu navodi da se B. G. nad njima logorašima izživljavao. B. G. mu se predstavio tako da je znao njegov identitet. B. G. je znao da kaže nema spavanja, ajmo pjevati tako se i dešavalo za vrijeme trajanja njegove smjene straže koja je trajala 2 ili 4 sata. Ovaj svjedok u postupku vođenja HR istrage ne pominje B. G.. Dakle, ovaj svjedok je na B. G. ukazao kao na lice koje se na logorašima izživljavao te da ih je tjerao da pjevaju pjesme, pa kod činjenice da ovaj svjedok ne opredjeljuje način na koji se B.G. nad njim izživljavao navodeći samo da je tako postupao prema zarobljenicima, a ne i prema njemu, sud nije mogao izvesti nesumnjiv zaključak da je i V.Đ. od oca Đ. udaran od strane G.B..

Optuženom G. B., se optužnicom Specijalnog tužioca stavlja na teret da je u svojstvu stražara ratne zarobljenike O.V., V. I. i B. D. udarao, te na taj način povredjivao njihovo lično dostojanstvo i tjelesni integritet. Radnju koja se optuženom G. B. stavlja na teret u odnosu na oštećene O.V., V. I. i B. D., sud je izostavio iz činjeničnog opisa budući da su ostale nedokazane, a to da je G. B. udarao O.V., V. I. i B. D.. Naime, svjedok O. V. u svom iskazu ne navodi da je njega udarao G.B.. Svjedok V. I. je određen u svom iskazu da u hangaru njega niko nije udarao. Iskaz svjedoka B. D. da je B. G. jednu noć ušao pijan u baraku i da je tu udarao njega V. i O. sud nije prihvatio, a ovo sa razloga što O. V. ne navodi u svom iskazu da ga je B.G. udarao, svjedok V.I. je određen u tome da njega u hangaru niko nije udarao, a B.D. navodi da su mu kazali ostali zarobljenici da je njega udarao B.G. ne navodeći ko mu je to od zarobljenika kazao. B.D. u postupku vođenja HR istrage kada je saslušan na zapisniku od 11.03.1993. godine, kada mu je sjećanje bilo najsvježije, ne pominje da ga je udarao B.G., što bi bilo logično da navede u koliko ga je B.G. udarao. Ovo pogotovu kod činjenice, da je ovaj svjedok na zapisniku u postupku vođenja HR istrage između ostalog upozoren "da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prešutjeti". Sa ovih razloga sud nije mogao izvesti nesumnjiv zaključak da je G.B. udarao i O.V., V. I. i B. D..

U prilog prednjih zaključaka suda da su zarobljenici u logoru maltretirani, su i iskazi svjedoka, koji su bili određeni u tome da su kao zarobljenici u M. svakodnevno maltretirani. Tako svjedok A. N. u

svom svjedočkom iskazu i ako ne zna imena vojnika koji su njega tukli i maltretirali, navodi da je druge zarobljenike udarao i maltretirao Š.L. koji ih je vodio na ispitivanje, a da je od drugih zarobljenika čuo da dobro udara I. kuhar. Svjedok B. Đ. u svom svjedočkom iskazu navodi da su drugi zarobljenici udarani od strane stražara u hangarima i van hangara, a da su najokrutniji bili Š.L. i I. zvani kuhar, te da ga je jednom prilikom Š.L. snažno gurnuo da je pao na pod. Svjedok B. M. u svom svjedočkom iskazu navodi, da su drugi zarobljenici udarani od strane stražara u hangarima i van hangara, a da su se u udaranju najviše isticali Š.L. i kuhar što je čuo od drugih zarobljenika. Svjedok B. Ž. u svom svjedočkom iskazu navodi da on u M. nije udaran u hangaru, ali da su drugi zarobljenici izvodjeni van hangara, da su tamo udarani, a među zarobljenicima se pričalo da ih udaraju I. kuhar i Š.L.. Svjedok B. V., u svom svjedočkom iskazu navodi da se I. kuhar izživljavao nad zarobljenicima i da je ljude tukao bez razloga. Svjedok B. A. saslušan u svojstvu svjedoka u svom svjedočkom iskazu navodi da su ga uniformisana lica u večernjim satima u kontejneru udarala od kojih udaraca je padao u nesvjest. Udarali su ga nogama i pendrekom po leđjima. Svjedok B. I. u svom iskazu navodi da je prilikom vođenja i vraćanja sa ispitivanja udaran rukama, nogama, puškama i pendrekom. Njega stražari nijesu nikada izvodili iz barake da bi ga udarali, ali jesu druge zarobljenike. Svjedok B. A. u svom iskazu navodi da je udaran od strane stražara koji ga je vodio na ispitivanje i to puškom, nogom, pendrekom. Svjedok B. I. u svom iskazu navodi da je dolaskom u M. udaran rukama, nogama, ali da ne zna ko ga je udarao. Svjedok B. V. u svom iskazu navodi, da je dolaskom u M. udaran rukama, nogama, da je udaran na putu do hangara, a da ga je udarao stražar koji ga je vodio na ispitivanje, ali da mu ne zna identitet. Svjedok B. D. u svom iskazu navodi da je prilikom vođenja na ispitivanje udaran pendrekom od strane stražara, da su zarobljenici izvođeni od strane I. kuhara koji ih je udarao pendrekom i kutlačom. Nije vidio sam čin udaranja ali su se zarobljenici vraćali u modricama. Svjedok B. I. u svom iskazu navodi da je dolaskom u M., udaran pendrecima, rukama, stražar koji ga je vodio na ispitivanje bi ga udarao. Svjedok B. N. u svom iskazu navodi da je dolaskom u M. udaran pendrecima, nogama. Stražari koji su ga vodili na ispitivanje su ga udarali, udaran je i u hangaru od strane stražara, izvodili su ga iz hangara tri puta i tamo udarali. Ne zna imena stražara koji su ga udarali. Svjedok B. Đ. u svom iskazu navodi da je u hangaru udaran pendrecima i nogama. Prilikom vođenja i vraćanja sa ispitivanja udaran je cijevima od puške. Zarobljenici su izvodjeni van hangara i tamo udarani, a u hangaru se moglo čuti kako zadobijaju udarce i njihovo jaukanje od bolova. U logoru je više puta izudaran bez ikakavog povoda. Svjedok Č. A., u svom iskazu navodi da je u M. udaran od strane stražara prilikom pravljenja pauza u ispitivanju. Nije pamtio imena stražara koji su ga udarali jer je mislio da iz M. neće izaći živ. Svjedok Č. A., u svom iskazu navodi da kada bi oficir kada bi ga ispitivao izašao van, da bi ga dva policajca tukla, ali da ne zna njihova imena. Svjedok C.M., u svom iskazu navodi, da je u M. udaran po leđjima, kundakom od puške, udaran je prilikom odvođenja na ispitivanje, ali ne zna ko ga je udarao, ali da je po pričama zarobljenika čuo da se u udaranju isticao Š.L.. Svjedok C.A., u svom iskazu navodi da su ih u M. svakodnevno tukli, da su stražari svakodnevno ulazili u barake i udarali, a pojedine su izvodili van barake i tamo ih tukli, ali ne zna njihova imena. Svjedok D. M., u svom svjedočkom iskazu navodi, da je dolaskom u M. dobio batine, a od drugih zarobljenika je čuo da su ih tukli Š. i I. koji je dijelio hranu. Svjedok D.I., u svom iskazu navodi da su stražari bili okrutni prema zarobljenicima, a da je zapamtio I. kuhara iz K. koji je zarobljenike tukao kutlačom i šakama i Š. L. koji je tukao zarobljenike. Svjedok D. M., u svom svjedočkom iskazu navodi da u M. njega nijesu tukli, ali da su ostale zarobljenike teško tukli. Svjedok D. B., u svom iskazu navodi da je dolaskom u M. udaran po leđjima. U hangaru bi stražari udarali koga bi htjeli. Lice po nadimku kuhar je izvodio zarobljenike van, a onda bi se čula lupa, jauci i galama, a kada bi se zarobljenik vratio bio bi prebijen. Svjedok Đ. V., u svom svjedočkom iskazu navodi da on u M. nije udaran, ali da su udarani drugi zarobljenici, a da su se u udaranju između ostalih isticali I. kuhar i Š.L. koga zna osobno od ranije. Svjedok D. M., u svom iskazu navodi da je u logoru udaran od strane stražara koji su mu izbili 5-6 zuba. Svjedok G. B., u svom svjedočkom iskazu navodi da je dolaskom u M., izlaskom iz vozila udaran pendrecima i drugim predmetima. Udarani je

i prilikom vođenja na ispitivanje pendrecima, nogama i drugim predmetima. Svjedok H. J. u svom svjedočkom iskazu navodi da su mu zarobljenici kazali da ih L. koji ih vodi na ispitivanje udara policijskom palicom, a sjeća se i kuvara I. koji je maltretirao ljude i udarao ih policijskom palicom. Izvodio ih je iz hangara i onda bi se čuli udarci i jauci. Svjedok I.Ž., u svom iskazu navodi, da je boravkom u M. udaran i maltretiran skoro svaki dan kao i drugi zarobljenici. Udarani su prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja, a udarani su i u hangaru. Ne zna imena lica koja su ih udarala i maltretirala. Svjedok J. M., u svom iskazu navodi da su ga u M. tukli kao i ostale jer bi ih iz čista mira izvodili van i udarali. Posebno je okrutan bio I. kuhar. Svjedok J. B., u svom svjedočkom iskazu navodi da je zapamtio I. kuhara koji je udarao i maltretirao zarobljenike i to za vrijeme objeda i to pendrekom i kutlačom, a po njegovom nalogu određeni ljudi su izvođeni van objekta i po njihovom povratku i po njihovom izgledu bi zaključio da su ih tukli. Isto tako je zapamtio i Š. L.. Svjedok K.N., u svom iskazu navodi da su u M. udarani, ali ne zna ko ih je udarao. Svjedok K.B., u svom iskazu navodi da njega nijesu tukli u M., ali su tukli druge zarobljenike. Svjedok K. I., u svom iskazu navodi da je dolaskom u M. i prolaskom kroz špalir udaran od strane stražara i vojnika. Drugi zarobljenici su udarani u hangaru i van hangara. Svjedok K. D., u svom iskazu navodi da je u M. psihički i fizički maltretiran, ali da ne zna imena lica koja su ga maltretirala. Svjedok L. K., u svom iskazu navodi da njega u logoru nijesu tukli, osim što je jedan put udaren, ali da su udarani drugi zarobljenici. Drugi zarobljenici su izvođeni i van hangara i tamo premlaćivani, a oni bi u hangaru čuli udarce i jauke. Među onim koji su udarali zarobljenike zapamtio je I. kuhara. Svjedok L. I., u svom iskazu navodi da je prilikom dolaska u M. udaran. Za vrijeme boravka u M. su tučeni bez povoda. Svjedok M. I., u svom iskazu navodi da je više puta premlaćivan u M.. U hangare bi ulazili stražari i premlaćivali ih, ali se ne može sjetiti njihovih imena. Svjedok M. M., u svom iskazu navodi da je u M. udaran šakama, nogama. Udarani su od strane stražara koji su ga vodili na ispitivanje šamarima, cijevima od puške, ali da ne zna njihova imena. Svjedok N. M., u svom iskazu navodi da je u M. udaran, pendrecima, rukama i nogama, udarani su u hangaru kao i van hangara, vođeni su na lažna strijeljanja, prisiljavani da pjevaju jugoslovensku himnu i srpske nacionalističke pjesme, a izvođeni bi bili i iz hangara i tamo udarani. Svjedok P. A., u svom iskazu navodi da su u M. udarani šakama, nogama, kundacima od pušaka, vrećama napunjenim pijeskom, prisiljavali su ih da kleče na rukama. Tukli su ih prilikom vođenja na ispitivanje i po povratku sa ispitivanja. Svjedok P. B., u svom iskazu navodi da je dolaskom u M. prošao kroz špalir kada je udaran rukama, nogama, pendrecima. Udarani su prilikom odvođenja na ispitivanje. Stražari bi ih udarali u hangaru, izvodili bi ih i van hangara i tamo ih isprebijali. Od drugih zarobljenika je čuo da se u maltretiranju ističe I. kuhar. Svjedok P. I., u svom iskazu navodi da je u M. tučen kao i ostali. O imenima se ne može izjasniti, osim za vojnog policajca Š. L. a koji je tukao zarobljenika, mada njega osobno nije tukao. Svjedok P. S., u svom iskazu navodi da je u M. bilo udaranja, mlaćenja i to svako veče, tjerani su da pjevaju pjesme. Ne zna imena lica koja su ih maltretirala. Svjedok R.A., u svom iskazu navodi da je dolaskom u M. udaran rukama, nogama i drugim nepoznatim predmetima. Čuvar koji ga je vodio na ispitivanje udarao ga je do kontejnera. Ne zna imena lica koja su ga maltretirala. Svjedok U. N., u svom iskazu navodi da je od strane uniformisanih osoba udaran prilikom dolaska u M.. Stražari su ulazili u hangare i danju i noću i udarali ih, a pojedine zarobljenike izvodili su van hangara i tamo ih udarali i tako izudarane vraćali u hangar. Udarani su više puta, a dva puta je bio tako premlaćen da je bio blizu bez svijesti. Od onih koji su se isticali po udaranju zapamtio je Š. L. i I. kuhara. Vođen je na ispitivanje i prilikom odvođenja i vraćanja sa ispitivanja udaran je od strane stražara u predjelu bubrega, želuca, vrata, po nogama i to pendrekom. Lice koje se nalazilo u M. po prezimenu L. udaralo je prezimenjaka L. i kada ga je udarao govorio bi mu deset udaraca za oca, a deset za njega a čuli su se jauci. Svjedok U. L., u svom iskazu navodi da je dolaskom u logor udaran kundacima od puške i vrećama u kojima se nalazio pijesak. Vojnici bi noću ulazili u barake i udarali ih po leđima. Ne sjeća se imena lica koja su ih udarala izuzev nekog B.. Svjedok V. N. N., u svom iskazu navodi da je dolaskom u M. udaran pendrecima, čizmama, da su ih stražari udarali u hangaru i po danu i po noći. Od onih koji su se isticali u udaranju zarobljenika su

između ostalih bili I. kuhar i Š.L.. Svjedok Z. I., u svom iskazu navodi da je prilikom vođenja na ispitivanje i vraćanja sa ispitivanja udaran kundakom po leđima. Poznato mu je da se sileđijski ponašao vojni policajac L.Š. iz Sutorine. Dobro je zapamtio da je Š. iz Sutorine prednjačio u udaranju i maltretiranju. Iskaze ovih svjedoka sud je u ovom dijelu prihvatio kao jasne i istinite, a sa razloga što i ako se nijesu mogli opredijeliti ko je njih udarao, ovi svjedoci su bili određeni u tome da su zarobljenici udarani i maltretirani.

Kako ni jednom od optuženih nijesu na teret stavljene povrede koje su konstatovane kod oštećenih to je nalaz i mišljenje vještaka kao i medicinska dokumentacija cijenjena samo u sklopu vjerodostojnosti iskaza svjedoka a to da su kod jednog broja oštećenih zaista i konstatovane povrede.

Za napomenuti je da je uopštenu formulaciju datu od strane tužioca u odnosu na okrivljene G.I., M.I., L.Š. i G.B. da „su zahtjevali od ratnih zarobljenika da stoje ili kleče sa rukama uzdignutim iznad glave i licem okrenutim prema zidu, a zatim ih udarali pesnicama, nogama, kundakom, elektičnim pendrekom, pištoljem, drvenom palicom, štapom, pendrekom po glavi i tijelu, izvodili iz objekata i na isti način tukli,“ sud izostavio iz činjeničnog opisa, izuzev za one optužene koji su preduzimali određene radnje i za koje su oglašeni krivim. Ovakva uopštena formulacija je izostavljena iz činjeničnog opisa jer je tužilac radnje koje su preduzimali optuženi G.I., M.I., L.Š. i G.B. precizirao i pojedinačno u odnosu na svakog od oštećenih. Iz ovako uopštene formulacije bi se jedino mogao izvesti zaključak da je svaki od optuženih, dakle i optuženi G.I. i M.I. i L.Š. i G.B., zahtijevao od ratnih zarobljenika da stoje ili kleče sa rukama uzdignutim iznad glave i licem okrenutim prema zidu, a zatim ih udarali pesnicama, nogama, kundakom, elektičnim pendrekom, pištoljem, drvenom palicom, štapom, pendrekom po glavi i tijelu, izvodili iz objekata i na isti način tukli, što u konkretnom slučaju ne stoji.

Krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika vrši onaj ko »kršeći pravila Medjunarodnog prava naredi da se prema ratnim zarobljenicima vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biološki, medicinski ili drugi naučni eksperimenti, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije, nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja, prisiljavanja na vršenje službe u oružanim snagama neprijatelja, ili lišavanje prava na pravilno i nepristrasno sudjenje, ili ko izvrši neko od navedenih djela. U pitanju je takvo djelo sa tzv. blanketnom dispozicijom koja se ogleda u kršenju pravila Medjunarodnog prava. Izvršilac djela može biti bilo ko, u načelu svako lice mada su to faktički pripadnici oružanih snaga. Pasivni subjekat je lice koje se ima smatrati ratnim zarobljenikom, a uprošćeno radnja izvršenja se ogleda u izvršenju koje navedene nečovječne radnje ili u naredjenju da se ta radnja izvrši.

Da bi se govorilo upravo o ovom a ne o nekom »običnom krivičnom djelu ubistva, lake ili teške tjelesne povrede i sl. ili o nekom drugom krivičnom djelu iz ove glave KZ SRJ, opredjeljujuće su dvije činjenice:

Prvo da je u vrijeme (i u mjestu) izvršenja djela postojalo stanje rata ili oružanog sukoba i drugo da oštećeni krivičnim djelom predstavljaju onu kategoriju lica koja su zaštićena pravilima Medjunarodnog prava tj. ratne zarobljenike.

Da je u to vrijeme na području R. HR (tada jedne od Republika u sastavu bivše SFRJ) bio u toku oružani sukob dvije strane je nesumnjivo i nesporno (a kako je to opisano u razlozima ove presude) to su učesnici u sukobu u obavezi da poštuju odredbe Medjunarodnog prava odnosno odgovarajuće Ženevske konvencije i dopunske protokole. Naime, tadašnja SFRJ je svojevremeno prihvatila i 1950. godine od strane Narodne Skupštine ratifikovala sve četiri pa i treću Ženevsku konvenciju o postupanju sa ratnim zarobljenicima iz 1949. godine i preuzela obavezu da teške povrede te Konvencije (iz čl. 130) implementira u svoje zakonodavstvo. Ista obaveza preuzeta je i prihvatanjem oba Dopunska protokola uz navedene Ženevske konvencije pa i Dopunskog protokola o zaštiti žrtava Nemedjunarodnih

oružanih sukoba od 08.juna 1977. godine (sl. List SFRJ br.16/78- Medjunarodni ugovori). Pri tom je neophodno reći da (mada to, sobzirom na formulaciju – opis radnje izvršenja ovog krivičnog djela, nema nikakvih praktičnih posledica tipa kvalifikacije ili primjene otežavajućih odnosno olakšavajućih okolnosti) ovaj sud nalazi da se u konkretnom slučaju radi o nemedjunarodnom oružanom sukobu budući da je Republika HRformalno pravno priznata nakon formiranja Sabirnog centra u M. i bila je u sastavu tadašnje SFRJ (jer je bez obzira što je u vrijeme izbijanja sukoba nesumnjivo u sastavu SFRJ i što je u međuvremenu Deklaracijom Sabora proglasila odvajanje od SFRJ, Medjunarodno pravno priznata od prvih država tek u januaru 1992. godine a što je neophodan uslov za sticanje pune nezavisnosti i svih atributa državnosti). Kako se radi o nemedjunarodnom oružanom sukobu, to se imaju primjeniti odredbe Dopunskog protokola II (o zaštiti žrtava Nemedjunarodnog oružanog sukoba), tako da ni ovom dijelu ne stoje navodi odbrane da na nesumnjiv način nije utvrđeno dali se radilo o medjunarodnom ili nemedjunarodnom sukobu. Isto tako ne stoje navodi odbrane da se nije radilo o hrvatskim organizovanim oružanim formacijama već da su to bile pobunjeničke i paravojne jedinice u oružanoj pobuni protiv legalne vlasti i institucija.

Ratni zarobljenici prema Ženevskoj konvenciji su:

a) pripadnici oružanih snaga jedne strane u sukobu, kao i pripadnici milicije i dobrovoljačkih jedinica koji ulaze u sastav tih oružanih snaga;

b) pripadnici ostalih milicija i pripadnici ostalih dobrovoljačkih jedinica, podrazumijavajući tu i pripadnike organizovanih pokreta otpora, koji pripadaju jednoj strani u sukobu i koji djeluju izvan ili u okviru svoje sopstvene teritorije, čak i kada je ta teritorija okupirana, i to pod sledećim uslovima: da na čelu imaju lice odgovorno za svoje potčinjene, da imaju određeni znak za razlikovanje koji se može uočiti na odstojanju, da otvoreno nose oružje, da se pri svojim dejstvima pridržavaju ratnih zakona i običaja,

v) pripadnici redovnih oružanih snaga koji izjavljuju da pripadaju jednoj vladi ili vlasti koju nije priznala sila pod čijem se vlašću nalaze;

g) lica koja prate oružane snage i ako neposredno ne ulaze u njihov sastav kao što su civilni članovi posada vojnih vazduhoplova, ratni dopisnici, snabdjevači i članovi radnih jedinica ili službi čija je dužnost da se staraju o udobnosti oružanih snaga pod uslovom da su za to dobili dozvolu od oružanih snaga u čijoj se pratnji nalaze dok su ove dužne da im u tu svrhu izdaju ličnu kartu.

d) članovi posada trgovačke mornarice i civilnog vazduhoplovstva;

dj) stanovništvo neokupirane teritorije koje se usled približavanja neprijatelja dobrovoljno digne na oružje da bi pružilo otpor neprijateljskoj najezi, a koje nije imalo vremena da se organizuje kao redovna oružana sila - pod uslovom da otvoreno nosi oružje i da se pridržava ratnih zakona i običaja;

e) lica koja su puštena ili su uspešno pobjegla iz zarobljeništva, pa opet internirana odnosno uhvaćena.

Dopunskim protokolom uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemedjunarodnih oružanih sukoba status borca je priznat svakom licu koje pripada nekoj grupi ili jedinici organizovanih oružanih snaga, pod uslovom da se nalazi pod komandom koja je odgovorna za rukovođenje učesnicima u oružanom sukobu i da podleže unutrašnjem sistemu discipline koji obezbjeđuje i poštovanje medjunarodnog ratnog prava. Ako borac ne nosi uniformu, on se mora razlikovati od civilnog stanovništva kada učestvuje u napadu ili u vojnoj operaciji koja predstavlja pripremu za napad. Prema tome, po ovim odredbama medjunarodnog prava, borac ne mora stalno da se razlikuje od civilnog stanovništva, već samo dok učestvuje u napadu ili u vojnoj operaciji koja predstavlja pripremu za napad, što znači da može neizmjenično mijenjati svoj status - da bude civilno lice i borac. Protokol još određuje da plaćenici i lica angažovana u špijunaži ne uživaju prava koja pripadaju borcima i ratnim zarobljenicima.

Dopunskim protokolom uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemedjunarodnih oružanih sukoba

propisano je da ovaj protokol kojim se razvija i dopunjuje čl. 3. koji je zajednički za Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine ne mijenjajući njegove postojeće uslove za primjenu, primjenivaće se na sve oružane sukobe koji nisu obuhvaćeni čl. 1. dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (protokol 1.) koji se odvijaju na teritoriji Visoke strane ugovornice između njenih oružanih snaga i otpadničkih oružanih snaga ili drugih organizovanih naoružanih grupa koje, pod odgovornom komandom, vrše takvu kontrolu nad dijelom njene teritorije koja im omogućuje da vode neprekidne i usmjerene vojne operacije i da primjenjuju ovaj protokol. Ovaj protokol se neće primjenivati na situacije unutrašnjih nemira i zategnutosti, kao što su pobune, izolovani i sporadični akti nasilja i ostali akti slične prirode jer to nisu oružani sukobi.

Da se radi upravo o ratnim zarobljenicima koji su kao pripadnici hrvatskih oružanih snaga kao jedne strane u sukobu prestali da učestvuju neposredno u neprijateljstvu jer su lišeni slobode i dovedeni u tzv. »Centar za prihvrat zasrobljenika« sa dubrovačkog područja, proizilazi iz više činjenica. Tako, iz utvrđenog činjeničnog stanja iskaza oštećenih A. I., B.Z., B.J., B.S., B. B., B. N., B. P., B. D., B.Z., Č. B., D.M., F. M., G.I., H.R., I.S., K. A., K.M., K.J., K. A., K. I., K.T., K. R., L.M., L. N., M. Đ., M.M., M.J., M.Đ., M. G., M.R., M.A., M.A., O.V., P. M., P. J., R.J., R. I., R.S., Š.M., Š.P., S.M., S. Ž., T.B., U.N., U. Z., V.P., V.V., V.J., V.Đ. od oca Đ., V.Đ. od oca N., V.V., V. M., nesumnjivo proizilazi da su oštećeni pripadnici organizovanih hrvatskih oružanih formacija (ZNG, milicije, dobrovoljačkih jedinica i lica koja prate te snage i ako neposredno ne ulaze u njihov sastav – dakle upravo u skladu sa odredbom čl. 4A. st. 1, 2. i 4. III Ženevske konvencije i čl.1 st.1 Dopunskog protokola II). Optuženi G.I. u svojoj odbrani navodi da kada je došao u M. da su u istom bili ratni zarobljenici. Optuženi G.B. u svojoj odbrani navodi da mu je rečeno da se javi u Sabirni centar za ratne zarobljenike. Kod svih ovih činjenica te i činjenice da su lica nakon dovođenja u Sabirni centar M. vodjena na ispitivanje i uglavnom ispitivana na okolnosti zarobljavanja, učešća u oružanom sukobu, ko im je zapovjednik, te koliko imaju određenih formacija i slično, to je i radnje optuženih pravno kvalifikovao kao krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, te prema tome ne stoje navodi odbrane da tokom postupka nije utvrđeno na nesumnjiv način dali su lica koja su dolazila u M. imala svojstvo ratnih zarobljenika. Ovo stoga što lice koje je pripadnik jedne od oružanih snaga u sukobu, zadržava taj status i predstavlja legitimni vojni cilj, bez obzira da li je u trenutku zarobljavanja učestvovao u sukobu i bez obzira da li je naoružan. Isto tako ne stoje navodi odbrane da se ne radi o ratnim zarobljenicima sa razloga što isti u smislu odredbe člana 18 III Ženevske konvencije nijesu imali dokument koji bi im davao svojstvo ratnog zarobljenika. Stoji činjenica da odredba člana 18 III Ženevske konvencije propisuje da ratni zarobljenici ni u jednom trenutku nesmiju biti bez lične isprave, ali to što im od strane lica koji su ih zarobili i držali u Sabirnom centru M. nije data lična isprava ni u kom slučaju ne može dovesti u pitanje njihov status već upravo govori o nepoštovanju odredbi Ženevske konvencije onih koji su ratne zarobljenike držali u Sabirnom centru M. Takođe i činjenica na koju je odbana ukazivala da se jedan broj oštećenih iz ovog postupka ne nalazi na spisku branitelja HR ne dovodi u pitanje utvrđeno činjenično stanje, posebno kod činjenice da su odmah nakon izbijanja oružanog sukoba zarobljeni i sprovedeni u Sabirni centar M., a u registru branitelja HR mogu se nalaziti ako su pokrenuli postupak za ostvarenje tog statusa na osnovu Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

U skladu sa iznijetim odredbama čl. 3. st.1. tač. a) i c) navedene Ženevske Konvencije određeno je, između ostalog da se u slučaju oružanog sukoba koji nema karakter Međunarodnog sukoba, prema ovoj kategoriji zaštićenih lica »u svako doba i na svakom mjestu«, »zabranjeni su i zabranjuju se,« ... sledeći postupci: a) povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritetu,.... c) povrede ličnog dostojanstva naročito uvredljivi i ponižavajući postupci«. Odredbama čl. 4. Dopunskog protokola uz Ženevske Konvencije od 12. avgusta 1949. godine o zaštiti žrtava nemedjunarodnog oružanog sukoba date su osnovne garancije te je određeno da sva lica koja ne uzimaju direktno učešće ili koja

su prestala da učestvuju u neprijateljstvima bez obzira na to da li je njihova sloboda ograničena ili ne, imaju pravo da njihova ličnost, čast i ubjedjenje i vjersko ubjedjenje budu poštovani. Ona će u svim prilikama biti humano tretirana bez ikakve diskriminacije. »(st.1.) kao i da« ...sledeća djela protiv lica pomenutih u st. 1. jesu i ostaju zabranjena u svako doba i na svakom mjestu: tač. e) vrijeđanje ljudskog dostojanstva, naročito ponižavajući i degradirajući postupak...« (st.2.).

Odredbom čl. 13. III Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima propisano je da se sa ratnim zarobljenicima mora u svako doba postupati čovječno...ratni zarobljenici se moraju u svako doba zaštićivati, naročito protiv svakog akta, nasilja ili zastrašivanja, protiv uvreda i javne radoznalosti ... mjere represalija prema ratnim zarobljenicima su zabranjene.

U konkretnom slučaju, evidentno je da protivno gore navedenim odredbama tj. čl. 3. st.1. tač. a) i c) i čl. 4. A st. 1, 2 i 4. čl.13. iz III Ženevske konvencije iz 1949. godine, ratifikovane od strane Narodne Skupštine FNRJ 1950. godine i čl. 4. st.1. i st. 2. tač. e) Dopunskog protokola uz Ženevske Konvencije od 12. avgusta 1949. godine o zaštiti žrtava nemedjunarodnih oružanih sukoba koje je prihvatila Diplomatska Konferencija u Ženevi 08. juna 1977. godine i koji je usvojen 10. jula 1977 godine u Ženevi, ratifikovane od strane Skupštine SFRJ na sjednici Saveznog vijeća od 26.12.1978. godine (sl. List SFRJ br. 16/78- Medjunarodni Ugovori), dakle, kršeći pravila Medjunarodnog prava ratne zarobljenike, koji su im predati od strane pripadnika tadašnje JNA, optuženi G.I., M.I., L.Š. i G.B., kao pripadnici strane u sukobu koja evidentno ostvaruju faktičku vlast nad ovom kategorijom zaštićenih lica navedene Odredbe ne poštuju nego prema tim licima nečovječno postupa, nanosi im velike patnje i povrede tjelesnog integriteta , povrede ličnog i vrijeđanje ljudskog dostojanstva.

Dakle, radnje koje su konkretno preuzimali optuženi kako zbog pojedinačne težine tako i njihove učestalosti jer su preduzimane prema većem broju lica, oštećanim koji su lišeni slobode, upravo u situacijama kada su ljudske vrijednosti - čast, dostojanstvo, samopoštovanje u najvećoj opasnosti, kod činjenice da se radi o povredi njihovog tjelesnog integriteta i vrijeđanju ličnog i ljudskog dostojanstva, nečovječnog postupanja su takvog karaktera da se imaju smatrati ratnim zločinom protiv ratnih zarobljenika iz čl. 144 KZ SRJ, i takve njihove radnje ni u kom slučaju se ne mogu podvesti pod surovo postupanje propisano članom 150 KZ SRJ. Naime, pod surovim postupanjem podrazumjevaju se razni načini nehumanog postupanja između ostalog i prema ratnim zarobljenicima, a koji nemaju značenje ratnih zločina. Ono se može sastojati u maltretiranju ovih lica, izlaganju poruzi ili drugim oblicima grubog vrijeđanja njihove časti, ponižavanju. Međutim, to surovo postupanje ne smije značiti povredu tjelesnog integriteta jer se u tom slučaju radi o ratnom zločinu.

Sud je iz činjeničnog opisa optužnice izostavio iz čl.4 st.2 tačku a) II Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemedjunarodnih oružanih sukoba jer tužilac ovu normu medjunarodnog prava nije ugradio u činjenični opis optužnice, a u kojoj normi se kao povrede normi Međunarodnog prava navode: a) nasilje nad životom, zdravljem i fizičkim ili mentalnim blagostanjem ljudi, naročito ubistvo i okrutno postupanje kao što su mučenje, sakaćenje ili bilo koji oblik tjelesne kazne.

Nalazeći da uračunljivost optuženih nije bila dovedena u sumnju te imajući u vidu i način odbrane Sud i nije izvodio dokaze u tom pravcu izuzev kod optuženog L.Š. u odnosu na koga je jasno nalazom i mišljenjem vještaka neuropsihijatrijske bolnice u Podgorici nije dovedena u pitanje njegova potpuna uračunljivost.

Krivično djelo optuženi G.I., M.I., L.Š. i G.B., vrše sa direktnim umišljajem. Oni su u potpunosti svjesni činjenice da se radi o zaštićenoj kategoriji lica. Svjesni su i radnji koje preduzimaju i posledica tih radnji koje i hoće, odnosno da će sa šamaranjem, šutiranjem nogama, udaranjem pesnicama, palicama ili čim drugim, tjeranjem da se medjusobno tuku, jahanjem, izvođenjem na lažna strijeljanja, primoravanjem da kleče na koljenima i čupaju travu, naredjivanjem da se medjusobno udaraju, nečovječno postupati, narušiti tjelesni integritet oštećenih i vrijeđati njihovo lično i ljudsko

dostojanstvo. Svijest o tome da se krše pravila Medjunarodnog prava nije neophodan za postojanje umišljaja jer je ovo obilježje objektivnan uslov za postojanje predmetne inkriminacije te i ne mora biti obuhvaćena umišljajem.

Sud je cijenio navode odbrane optuženih G.I., L.Š., M.I. i G.B. da nikada nijesu ni na koji način učestvovali u fizičkom ili pak psihičkom maltretiranju zarobljenika i na taj način vrijedjali njihov tjelesni integritet i lično dostojanstvo niti pak da su vidjeli da je nekada neko od zarobljenika maltretiran, koji navodi su u cjelosti opovrgnuti iskazima oštećenih koji su na jasan, određen i ubjedljiv način svjedočili o licima koja su ih maltretirala. Da je u Sabirnom centru M. bilo fizičkog maltretiranja zarobljenika sem svjedoka - oštećenih, tu činjenicu potvrdili su u svojstvu svjedoka saslušana lica koja su obavljala određene dužnosti u M.. Tako, svjedok D.Z. koji je bio član isledničkog tima u Sabirnom centru navodi da su mu se zarobljenici između ostalih Š. M. žalili da ih tuku, da je u M. bilo udaranja zarobljenika i da su mu se zarobljenici žalili da ih udaraju i da ih tokom vikenda odvođe u poseban kontejner da ih tamo zatvore 24 sata i da sa spoljne strane kamenjem gadjaju kontejner, da su to radili skoro svi stražari osim nekih izuzetaka, a da su najgore bile grupe stražara iz H.N. jer su se poistovećivali sa likovima iz filmova kao što su R. i S. i da su se ponosili siledžijskim odnosom. Svjedok P.M. navodi da su zarobljenici prebijani u objektima te da kada bi se vratio sa provedenih 7 slobodnih dana da je na zarobljenicima vidio razliku u facama jer im se vidjelo da su izudarani, da se slaže sa svim onim što piše u knjizi svjedočenja M. logoraša što bi u suštini i bilo njegovo svjedočenje kroz pisanja M.skih zarobljenika. I svjedok G. R. je određen u tome da su se pojedini zarobljenici žalili da ih stražari biju šakama, nogama, pendrecima. Iskaze ovih svjedoka u ovom dijelu, sud je ocijenio kao određene, jasne i istinite.

Sud je cijenio navode odbrane optuženog L.Š. da svjedok L. N. koji je saslušan neposredno nakon puštanja iz Sabirnog centra ne pominje da ga je Š. maltretirao, te da se prema tome ne mogu prihvatiti kao istiniti iskazi oštećenih koji predstavljaju da je Š.L. maltretirao N. L. pa ih je ocijenio neosnovanim s obzirom na to da je svjedok L. N. bio određen u tome da su ga za vrijeme boravka u logoru često tukli, a to što nije naveo ime lica koje ga je udaralo time nije obesnažen iskaz onih oštećenih koji su bili određeni u tome da je Š.L. često udarao N. L.a.

Sud je cijenio navode odbrane optuženog G.B. i navode branioca optuženog M.I. da nijesu ni zaduživani sa električnim pendrekom niti su to imali u svom naoružanju, a da je električni pendrek mogla da zaduži samo vojna policija, navode odbrane G.B. da su svaki metak koji su zadužili morali i razdužiti i navode branioca optuženog L.Š. da je nemoguće zadavati udarce metalnim kundakom ali ovakve njihove navode odbio kao neosnovane u cjelosti opovrgnute iskazom svjedoka Z.M. koji dio iskaza svjedoka je sud prihvatio kao jasan i istinit a to da i ako su dužili 4 ili 5 šanžera municije da su municije mogli uzeti koliko su htjeli tako da ako opale koji metak mogli su to i nadoknaditi, te svjedoka P.M. koji u svom svjedočkom iskazu bio određen u tome da je sem opreme i naoružanja koje je dužio da je imao i svoje lično naoružanje i da dozvola da se nosi svoje lično naoružanje ni od koga nije ni tražena, te iskazom svjedoka K.R.a koji je bio određen u tome da je u M. bilo onih koji su nosili oružje koje su donosili od kuće jer je bilo pucnjave u kafani, iz čega proizilazi nesumnjiv zaključak da su lica koja su bili na službi u Sabirnom centru M. sem naoružanja koje su dužili mogli bez ikakvog odobrenja ili dozvole nositi i lično naoružanje, te prema tome i električni pendrek, a to da se mogu zadavati udarci metalnim kundakom je nelogično i za sud neprihvatljivo.

Sud je cijenio navode odbrane optuženog G.I. da i nije bio u Sabirnom centru kada su dovodjeni pojedini zarobljenici te ih prema tome nije mogao ni udarati pri čemu je njegov branilac precizirala vremenske intervale u kojima se njen branjenik nalazio u Sabirnom centru pa je ovakve navode ocijenio neosnovanim, a ovo s obzirom na činjenicu da je iskazima svjedoka R.S. i P. Ž., a koje djelove iskaza svjedoka sud je prihvatio kao jasne i istinite utvrđeno je da su se oni između sebe mijenjali, a spisak straže koji je proveden kao dokaz i koji je prema kazivanju G. bio u njegovoj ličnoj

arhivi ne može biti dokaz u krivičnom postupku u pogledu spiska stražara koji su u tom intervalu bili na dužnosti već bi to jedino mogla biti naredba ili knjiga dnevne zapovjesti.

Sud je cijenio navode branioca optuženog M.I. koji navodi da identitet I. kuhara nije utvrđen na pravi način pa je našao da su ovakvi njegovi navodi neosnovani u cjelosti opovrgnuti jasnim i određenim kazivanjima svjedoka - oštećenih koji su bili određeni u tome da ih je I. kuhar udarao, da su pojedini od njih znali da se isti preziva M., a da je u Sabirnom centru M. M.I. imao nadimak I. kuhar, što je upravo u svojoj odbrani naveo M.I..

Cijenjeni su i navodi odbrane L.Š. da je u Sabirnom centru bio do 01.12.1991. godine te da ga prema tome kako to navodi njegov branilac u Sabirnom centru nijesu mogli vidjeti i ako su to u svojim svjedočkim iskazima naveli B. S., B. D. i M.M.. Takve navode odbrane sud je odbio kao neosnovane. Ovo sa razloga što je B. S. bio određen u tome da je u logoru M. doveden 20.12.1991. godine i da se od stražara najviše sjeća Š. L. koji ga je odvodio na ispitivanje i koji ga je tukao kundakom puške i nogama. B. D. u svom iskazu navodi da se u Sabirnom centru nalazio od 08.10.1991 godine, do 12.12.1991 godine i da se sjeća Š. L. koji je maltretirao prezimenjaka L.. U svom svjedočkom iskazu M.M. pominje čovjeka sa bijelim opasačem za koga kako kaže nije siguran da je Š.L..

Iskaze svjedoka B. R., R.S., Z.M., P. Ž., K.M., P. M., I. N. i M. I. u dijelu u kome svjedoci navode da i ako su boravili u Sabirnom centru nijesu vidjeli da se zarobljenici tuku, udaraju i da nije bilo torture nad zarobljenicima, sud je ocijenio kao date sa namjerom da se optuženim pomogne i olakša položaj u postupku.

Mada sud nije vezan pravnom kvalifikacijom iz optužbe, neophodno je reći da su opisane krivično pravne radnje optuženih optužbom pravilno i u skladu sa zakonom ocjenjene kao djelo iz čl. 144. KZ SRJ (objavljen u sl. Listu SRJ br. 37/93) a sve to u skladu sa principom « primjene blažeg zakona ». Naime, u vrijeme izvršenja djela na pravnoj snazi je bila, identična po radnji izvršenja (kao i po nazivu i brojnoj oznaci) odredba čl. 144. tadašnjeg krivičnog zakona SFRJ objavljenog u Službenom listu SFRJ br. 44/76 (koji je od tada pa do vremena izvršenja djela pretrpio nekoliko izmjena i dopuna, ali ne u ovom dijelu). Navedenom odredbom je tako bilo predviđeno da će se učinilac kazniti »zatvorom od najmanje 5 godina ili smrtnom kaznom«. Nakon toga u toku 1993. godine donijet je i stupio na pravnu snagu navedeni Krivični zakon SRJ koji je u ovom dijelu predviđao da će se učinilac kazniti »zatvorom od 5 godina ili zatvorom od 20 godina«, a potom u toku 2001. godine (sl. List SRJ br. 61/2001), Zakonom o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona SRJ je određeno u vezi ovog krivičnog djela, da će se učinilac kazniti »zatvorom od najmanje 5 godina ili zatvorom od 40 godina« (čl. 17 tog zakona). Identične ovoj su odredbe i u sada važećem Krivičnom zakoniku iz aprila 2004. godine te i u pogledu propisanih kazni. Odredbom čl.4. KZ je pak određeno »na učinioca krivičnog djela primjenjuje se Zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela«. (st.1.) ali je u st. 2. istog čl. predviđen opšteprihvaćen princip i odstupanje tj.« ako je posle izvršenja krivičnog djela izmijenjen zakon, jednom ili više puta, primjenjuje se zakon koji je blaži za učinioca.« U konkretnom slučaju, imajući u vidu da se krivični zakon od momenta izvršenja djela mijenjao u nekoliko navrata, ali samo u pogledu kazne zapriječene za navedeno krivično djelo, jasno je da se ima primijeniti onaj zakon koji je blaži po učinioca, a to je KZ SRJ iz 1993. godine.

Nalazeći da je provedenim dokazima činjenično stanje u cjelosti utvrđeno, Sud je odbio predloge od kojih su neki predalagani i više puta :

Da se izvrši uvid u posebno izvješće Ku br. 767/92 od 01.12.1994. godine koje je dubrovačko neretvanska uprava MUP-a HR dostavila Ž.nijskm Državnom odvjetništvu u D. jer posebno izvješće policijske uprave ne može biti dokaz u krivičnom postupku.

Da se pribavi i pogleda televizijska emisija Radio televizije CG (tada TV Titograd) o M. zarobljenicima, emitovana najvjerojatnije krajem 1991. ili početkom 1992. godine, koju je u vidu intervjuja vodio TV

novinar L. J., jer se ne radi o dokazu na kome se može zasnovati sudska odluka.

Da se pročitaju knjige Sjećanja dubrovačkih logoraša, i knjiga Međunarodnog javnog prava, jer se ne radi o dokazima na kojima se može zasnovati sudska odluka.

Da se pribavi pravosnažna presuda Ž.nijskog suda u Splitu, kojom je opt. B. osuđen zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, jer se ista ne odnosi na predmet optužbe.

Da se pribavi dokumentacija tužilaštva tribunala u Hagu – izjave koje su svjedoci – oštećeni, po sopstvenom kazivanju nesporno dali, jer je dopisom Haškog tribunala od 24.01.2011. godine sud obaviješten da u njihovoj arhivi postoji samo zapisnik o saslušanju R.S..

Da se iz spisa predmeta izdvoje kao pravno nevaljani dokazi zapisnici o saslušanju svjedoka iz HR i crnogorske istrage jer se ne radi o pravno nevaljanim dokazima. Svjedoci su u Hrvatskoj saslušani u postupku pružanja međunarodno pravne pomoći u kojoj je međunarodna pravna pomoć data u skladu sa pravilima zamoljene države.

Sud je odbio i predloge nalazeći da je provedenim dokazima utvrđeno činjenično stanje:

Da se utvrdi da li je ikada proglašeno ratno ili vanredno stanje od strane SFRJ ili HR, odnosno izvršeno priznaje ustanika kao zaraćene strane.

Da se utvrdi naziv mjesta navodnog izvršenja krivičnog djela.

Da se utvrdi kojim i čijim aktom je formiran Sabirni centar u M. i da se saslušaju puk. M. i general J. na iste okolnosti.

Da se utvrdi da li je SR HRu vrijeme predmetnog sukoba 1991/92 godine bila visoka strana ugovornica u smislu odredbi III Ženevske konvencije i da li je i kada ratifikovala tu konvenciju.

Da se utvrdi ko je od 47 oštećenih koji su optužnicom stavljeni na teret opt. M., lice koje nije učestvovalo neposredno u neprijateljstvima, ko pripadnik oružanih snaga koji je položio oružje, a ko eventualno lice onesposobljeno za borbu uslijed bolesti, rane, lišenja slobode ili nekog drugog uzroka, odnosno da li uopšte ovi oštećeni pripadaju i jednoj od navedenih kategorija.

Da se utvrdi na koji način je i u čemu dovožena hrana u SC M., da se utvrdi kako su izgledale tzv. manjerke - tovarne kuhinje ako je u njima dovožena hrana, kakvom kutlačom je iz te manjerke dijeljena hrana i da se kao dokaz izvede uvid u kutlaču koju je odbrana pribavila.

Da Sud u skladu sa Pravilom 73. pod 6. Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog krivičnog suda koji je usvojila Skupština zemalja članica Rimskog statuta u septembru 2002. godine obavi konsultacije sa MKCK u cilju iznalaženja rješenja za dobijanje potrebnih informacija i dokaza od te organizacije i da se tim u vezi nakon tih konsultacija u svojstvu svjedoka sasluša I. K. iz Beograda koja je 9.11.1991 g. bila u ekipi Crvenog krsta koja je posjetila Sabirni centar M. kao i dvije državljanke Švajcarske koje su bile u istoj ekipi.

Da se sasluša A.V., M. J., M.Z. P.D., M.Ž., R. M., P.Š., V. S., R. M., M. M., D. S. i L. R..

Da se u svojstvu svjedoka saslušaju M. G. i Z. T., na okolnosti svih dešavanja u SC M. posebno na okolnosti koje se odnose na status zatvorenika.

Da se u svojstvu svjedoka saslušaju lica V. T., L. I., M. D., P. M., Đ. M., kao i novinar tadašnje TV Titograd L.J..

Da utvrdi da li je i ko od oštećenih služio vojsku u JNA, da li su oni koji su služili vojsku nakon odsluženja vojnog roka dobili ratni raspored, da li su bili u rezervnom sastavu JNA i da li su i od koga zadužili opremu i naoružanje.

Da se u svojstvu svjedoka ponovo saslušaju R. G., B. R., R.S., Z.M., P.Ž., D.Z., P.M., K.R., I.N., K.M., K.H., K.LJ. i M. I..

Da se izvrši uvid u fotografije okrivljenih iz evidencije ličnih karata, gdje ispod fotografije piše ime i prezime i matični broj.

Da se izvrši suočenje između svjedoka M. P. i M. L., B. B. i B.S., M. I. i P. M..

Da se sa spiska smjene straže od 6.11. do 13.11.1991. godine koji je sudu predao optuženi I. G., saslušaju stražari sa tog spiska S. J., J. M., D. Z., S. M., S. D., K. S., V. S., P. V., M. N., Đ. N., R. M. i Dž. R..

Da se u svojstvu svjedoka sasluša R. K. M., Z. M., I. D. i I. T. - I. T..

Da se izvrši uvid u spisak koji je na osnovu izjava logoraša nakon izlaska iz M. sačinio svjedok B.Z. i predao ga istražnom sudiji Županijskog suda u D. prilikom davanja iskaza od 03.06.2008. godine u predmetu kri. br. 206/08.

Da se od Ministarstva odbrane Republike HR pribavi za sva lica navedena u optužnici da li su evidentirana kao lica koja su učestovala u ratu, da li su imali status borca i u kom periodu, kao i da se pribavi registar branitelja HR.

Da se od strane nadležnih organa u Republici Hrvatskoj i nadležnog ministarstva pribavi izvještaj o svojstvu za lica iz optužnice u vrijeme zarobljavanja odnosno boravka u M., odnosno od kada je licima koja se nalaze u registru branitelja HR priznato svojstvo ratnih zarobljenika.

Da se saslušaju u svojstvu svjedoka B.Z., K.LJ., V.M., K. R. i M. I..

Da se utvrdi što tužilac smatra pod "uzimanjem obroka".

Sud je cijenio i ostale izvedene dokaze pa je našao da su bez uticaja na drugačije presudjenje.

Prilikom odmjerenja kazne za izvršena krivična djela sud je optuženim G. I., L. Š., M.I. i G. B. kao olakšavajuće okolnosti cijenio da se radi o licima koja su ranije bila dobrog vladanja i s tim u vezi neosudjivana, a u sklopu toga cijenio je i to da nisu osudjivana ni nakon perioda koji im se na teret stavlja kao vrijeme izvršenja krivičnog djela, da se radi o starijim osobama, njihove porodične i materijalne prilike, L. Š. da je oženjen, otac dvoje djece, M.I. da je oženjen, otac dvoje djece, G. B. da je otac troje djece, G. B. da je lošeg imovnog stanja, G. I. da je lošeg zdravstvenog stanja, dok otežavajućih okolnosti na strani optuženih sud nije našao. Sud je prilikom odmjerenja kazne svakom od optuženih cijenio i jačinu povrede zaštićenog dobra, to jest prema kolikom broju lica je svaki od optuženih ispoljio kriminalnu aktivnost, te je imao u vidu prirodu učinjenih krivično - pravnih radnji za koje su G.I., L. Š., M.I. i G.B. oglašeni krivim.

Cijeneći olakšavajuće okolnosti na strani optuženih a i protek vremena od izvršenja predmetnog krivičnog djela, sud je našao da su olakšavajuće okolnosti na strani optuženih osobito olakšavajuće pa im je primjenom članova 42. st.1. tač.2. i 43. st.1. tač.1. KZ SRJ ublažio kaznu ispod zakonom propisanog minimuma ocjenjujući da će se sa kaznama zatvora iz izreke presude na optužene dovoljno uticati da ubuduće ne vrše krivična djela i time ostvariti svrha kažnjavanja iz člana 33 KZ SRJ u okviru opšte svrhe propisivanja i izricanja krivičnih sankcija iz čl. 5. st.2. KZ SRJ.

Na osnovu čl. 50. st.1. KZ SRJ optuženim je u izrečenu kaznu uračunato i vrijeme provedeno u pritvoru.

Pošto su optuženi G.I., M.I., L.Š. i G.B. oglašeni krivim obavezani su da na ime troškova krivičnog postupka solidarno plate iznos od 1.495,00 € koji se odnosi na ime naknade vještaku medicinske struke dr. Budimiru Boroviniću, da solidarno plate iznos od 2.036,00 € koji se odnose na ime naknade pristupa na glavni pretres svjedoka, optuženi G. je obavezan da na ime troškova krivičnog postupka plati iznos od 181,50 € koji iznos se odnosi na ime naknade vještaku medicinske struke prof. dr.Kuliš Mihajlu, optuženi L. na ime troškova krivičnog postupka da plati iznos od 902,00 € a koji se odnosi na ime naknade vještacima neuropsihijatrima dr. Željku Golubović i dr. Stanku Miliću i

psihologu Pavličić Nevenki a svaki od optuženih pojedinačno obavezan je da na ime - paušala plati iznos od po 200,00 €, a koji iznos je srazmjeran imovnim prilikama optuženih trajanju i složenosti krivičnog postupka, a ovo na osnovu čl. 226 čl. 229. st.1. i 3. Zakonika o krivičnom postupku, dok će o troškovima krivičnog postupka za advokate koji su postupali po službenoj dužnosti Radonjić Raška, Lutovac Branislava i Gorana Rodića biti donijeto posebno rješenje a ovo na osnovou člana 227 st. 2 ZKP-a.

Optuženi G.B. je sobzirom da se radi o licu koje je lošeg imovnog stanja i plaćanjem troškova bi bilo dovedeno u pitanje kako njegovo izdržavanje tako i lica koja je dužan da izdržava oslobođen je od dijela troškova krivičnog postupka, a koji se odnose na naknadu advokatu koji mu je bio postavljen po službenoj dužnosti, a o kojoj visini troškova advokata će biti donijeto posebno rješenje, a na osnovu člana 229. st.4. u vezi člana 231. st.1. Zakonika o krivičnom postupku.

Sa svega izloženog a primjenom člana 374 ZKP-a odlučeno je kao u izreci.

VIŠI SUD U PODGORICI

Dana 31.07.2013. godine

ZAPISNIČAR

Ilić Dragica,s.r.

PREDSJEDNIK VIJEĆA-SUDIJA

Milenka Žižić,s.r.

PRAVNA POUKA: protiv ove presude dozvoljena je žalba u roku od 15 dana, od dana prijema iste, Apelacionom sudu CG, a preko ovog suda.

Za tačnost otpravka tvrdi

i ovjerava službenik suda

Ilić Dragica

Napomena:

Presuda Apelacionog suda Crne Gore Kžs.br.24/12 od 06.07.2012.; Presuda Višeg suda u Podgorici, Ks.br. 19/12 od. 31.07.2013. je preuzeta sa sajta www.sudovi.me i prezentirana bez intervencije Centra za građansko obrazovanje.

Praksa sudova je da elektronsku verziju presude u potpunosti objavljuju sa inicijalima aktera postupka.

CRNA GORA
VRHOVNO DRŽAVNO TUŽILAŠTVO
Odjeljenje za suzbijanje organizovanog kriminala,
korupcije, terorizma i ratnih zločina
KTS.br.7/08
Podgorica, 02.10.2013.godine

VIŠEM SUDU

ZA

APELACIONI SUD CRNE GORE

PODGORICA

Protiv presude Višeg suda u Podgorici – Specijalizovanog odjeljenja za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina Ks.br19/12 od 31.07.2013. godine, na osnovu čl.44 st.2 tač.6, čl.381 st.1 i čl.384 st.1 Zakonika o krivičnom postupku, u zakonskom roku, izjavljujem.

ŽALBU

Zbog:

- pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja – čl.388 st.1 ZKP-a
- odluke o kazni –čl.389 st1 ZKP-A

O b r a z l o ž e n j e

Pobijanom presudom Viši sud u Podgorici je oglosio krivim Gojnić Iva, Gligić Bora, Lučić Špira i Menzalin Iva zbog izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ, i osudio ih na kazne zatvora i to okr.Gojnić Iva u trajanju od 2 (dvije) godine, okrivljene Gligić Bora i Lučić Špira u trajanju od 3(tri) godine i okr. Menezalin Iva u trajanju od 4 (četiri) godine.

U postupku donošenja pobijane presude prvostepeni sud je utvrdio sve činjenice važne za ocjenu postojanja predmetnog krivičnog djela i krivice okrivljenih lica, ali je na osnovu

rezultata dokazanog postupka izveo pogrešan činjenični, a zatim i pravni zaključak kada je našao da okrivljeni prema pojedinim oštećenim licima nijesu preduzimali inkriminisane radnje bliže opisane u dispozitivu optužnice iz kojih razloga je te radnje izostavio iz izreke pobijane presude.

Naime, u odnosu na okr. Gojnić Iva sud je iz činjeničnog opisa optužnice izostavio radnje koje se okrivljenom stavljaju na teret, a koje je preduzimao prema oštećenom Matušić Đuru, nalazeći da su iste ostale nedokazane. Međutim ovakav zaključak suda je zasnovan na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i pravno je neodrživ.

Da nije dokazano da je okr. Gojnić udarao oštećene Mararić Đura, Matušić Đura, Batinić Srećka i Moretić Antuna dok su prolazili kroz „špalir”, sud u bitnom temelji na činjenici da oštećeni Margaretić Đuro i Batinić Srećko u svjedočkim iskazima ne pominju okr. Gojnića, oštećeni Moretić Antun navodi da se kao okrutnog sjeća Iva Gojanovića ne pojašnjavajući radnje koje je isti preduzimao prema njemu, dok oštećeni Matušić Đuro ne navodi ko je njega udarao dok je prelazio kroz „špalir”, te da se samo iz činjenice što je u „špaliru” pouzdan zaključak da je okr. Gojnić koji se nalazio u „špaliru” udarao baš svakog zarobljenika koji je prolazio kroz „špalir”.

Međutim, tokom postupka je nesporno utvrđeno da su u Centar za prihvatanje zarobljenika u Morinju vozilom zajedno dovedeni oštećeni Margaretić Marko i Đuro, Matušić Đuro, Batinić Srećko i Moretić Antun. Svi oštećeni saglasno izjavljuju da su nakon što su zajedno dovedeni u Centar i izvedeni iz vozila morali prkoći kroz „špalir” sastavljen od vojnika koji su ih udarali. DA se u „špaliru” nalazio i okr. Gojnić proizilazi iz iskaza oštećenog Margaretić Marka, koji je uspio da vidi lice koje ga je udarilo nogom u predjelu grudi, a za kojeg je kasnije saznao da se zove Gojnić Ivo i kojeg je tokom postupka prepoznao. Ovaj svjedok takođe navodi da je iz vozila izašao zadnji odnosno predzadnji i da je čuo jauke ostalih oštećenih koji su prije njega prolazili kroz „špalir”. Činjenica je da oštećeni Matušić, Batinić, Moretić i Margaretić Đuro u svjedočkim iskazima ne navode Iva Gojnića kao lice koje ih je u „špaliru” udaralo. Međutim, iz njihovih iskaza proizilazi da oni nisu ni uspeli da vide niti znaju koja lica su ih udarala dok su prolazili kroz „špalir”. Kod nesporne činjenice da su svi vojnici, među kojima se nalazio i okr. Gojnić (što proizilazi iz iskaza svjedoka Margaretić Marka, koji sud prihvata), napravili „špalir” sa namjerom da izudaraju zarobljenike koji su dovedeni u Centar, te da su svi navedeni oštećeni izudarani u tom „špaliru” dok se u istom nalazio okr. Gojnić, to se na osnovu prednjih činjenica upravo izvodi zaključak da je Gojnić Ivo u „špaliru” udarao i oštećene Margaretić Đura, Matušić Đura, Matušić Đura, Batinić Srećka i Moretić Antuna, jer zašto bi se onda u istom nalazio.

Sud dalje navodi da nije dokazano da je okr. Gojnić udario pištoljem – škorpionom oštećenog Prkačin Metodija ne prihvatajući njegov iskaz dat u postupku istrage i na glavnom pretresu, obrazlažući svoj stav da oštećeni u hrvatskoj istrazi nije naveo da ga je udarao Ivo Gojnić, pri čemu ne prihvata njegovo obrazloženje da je saslušanje trajalo kratko. Međutim, oštećeni Prkačin Metodije u postupku istrage vođene pred Višim sudom u Podgorici, kada je saslušan zamolbenim putem opisuje radnje koje je preduzimao okr. Gojnić udario škorpionom po glavi. Logično je i prihvatljivo objašnjenje oštećenog Prkačin Metodija da Gojnića nije pomenuo u postupku hrvatske istrage iz razloga što je saslušanje trajalo veoma kratko. Prednje proizilazi iz same sadržine zapisnika o njegovom saslušanju. Kada se ima u vidu da je oštećeni Prkačin u postupku istrage pred tim sudom govorio o okr. Gojniću opisujući koje radnje je isti preduzimao prema njemu i drugim zarobljenicima, što je ponovio na glavnom pretresu detaljno opisujući pojedine događaje, a na postavljena pitanja od strane suda i stranaka ponovo naveo da ga je okr. Gojnić udarao, onda je sud, po stanovištu optužbe, trebao prihvatiti iskaz ovog svjedoka kao istinit i jasan, jer iz same činjenice da svjedok okr. Gojnića nije pomenuo prvi put kad je

saslušavan ne može se izvoditi zaključak da nije govorio istinu tokom cjelokupnog postupka pred tim sudom, odnosno da se njegovom iskazu ne može pokloniti vjera.

Nadalje, radnje koje se odnose na oštećene Vitković Đura (od oca Đura), Bulić Zdenka, Svalina Željka, Baule Pera, Bagoje Zlatka, Grbić Davora i Veramenta Pava a koje je prema navodima optužnice preduzimao okr.Gojnić sud je izostavio iz činjeničnog opisa smatrajući da su iste ostale nedokazane.

Sud ne prihvata iskaze ovih svjedoka – oštećenih, u bitnom iz razloga što:

Vitković Đuro(od oca Đura) u postupku hrvatske istrage ne ukazuje na okr.Gojnića kao lice koje ga je tuklo, dok se u postupku pred Višim sudom različito izjašnjavao da li ga je ili ne Gojnić tukao, iskaz Bulić Zdenka cijeni kao kontradiktoran iz razloga što se oštećeni različito izjašnjavao o tome da ga je i kada Gojnić udarao, pa se na osnovu njegovog iskaza u pogledu načina na koji je udaran nije mogao izvesti nesumnjiv zaključak o tome da ga je Gojnić udarao na način kako ga to tereti optužnica, Svalina Željko u postupku hrvatske istrage kada mu je pamćenje bilo svježije ne pominje Iva zapovjednika straže, kao lice koje ga je tuklo dok u postupku pred Višim sudom u Podgorici se različito izjašnjava o razlozima zbog kojih ga je okr.Gojnić tukao, Bagoje Zlatko ne potvrđuje navode Svalina Željka da ih je udarao okr.Gojnić kojeg označava kao lice koje ga je jednom prilikom spasilo od Iva kuvara da ga ne udara, Baule Pero navodi da se po udaranju njih zarobljenika isticao Ivo kuhar i Ivo umjetnik, za kojeg je čuo od drugih zarobljenika, ali da ne zna ko je njega udarao, Grbić Davor na fotografiji prepoznaje Iva Gojnića kao osobu koja je dolazila u baraki izdavala naredbu kada bi stražari počeli nekog tući „nemoj toga, dosta je, uzmi drugoga”, ali tokom iskaza nije opredijelio da je Gojnić postupao i prema njemu na takav način, dok Veramenta Pavo navodi da ih je, da bi bili udarani izvodio iz hangara i to deset – petnaest zarobljenika, čovjek kojeg je na fotografiji prepoznaje kao lice koje nešto pise (okr. Ivo Gojnić) ali da ovakvim iskazom svjedok nije opredijelio, da je i njega Gojnić izvodio iz hangara radi fizičkog zlostavljanja.

Međutim, po ocjeni optužbe, sud nije sa dovoljno pažnje analizirao i cijenio iskaze navedenih svjedoka – oštećenih, niti je iste na pravilan način doveo međusobnu vezu. Jer, svjedoci – oštećeni koji u svjedočkim iskazima navode ime Iva Gojnića ili ga prepoznaju na fotografiji su saglasni u tome da je okr. Gojnić nad zarobljenicima primjenjivao fizičku silu ili ih psihički zlostavljao. Vitković Đuro (od oca Đura) tokom postupka pred Višim sudom u Podgorici navodi da ga je fizički zlostavljao okr.Gojnić govoreći u postupku istrage da se nad njima izvivljavao Ivo Gojnić, da bi na glavnom pretresu odgovarajući na postavljena pitanja, Opisao Iva Gojnića i radnje koje je isti preduzimao prema zarobljenicima, te bio jasan u tome da je nakon 10-15 dana od dolaska u Morinj dobio batine od okr. Gojnića kao lice koje ga je tuklo ne može se izvesti zaključak da svjedok nije govorio istinu u toku postupka pred Višim sudom u Podgorici. Takođe , pogrešan je zaključak suda da oštećeni ne navodi sa sigurnošću da je upravo njega udarao Gojnić jer iz analize iskaza svjedoka proizilazi da je isti govorio o više događaja u kojima je učestvovao Ivo Gojnić, te da je jedan događaj onaj kada svjedok nije mogao precizirati da li ga je udarao Ivo Gojnić ili Ivo kuhar, a da se radio o drugom događaju za koji je svjedok navodi da se desio nakon 10 – 15 dana od dolaska u Morinj kada je dobio batine od okr.Gojnića

Dalje, pažljivom analizom iskaza koje je oštećeni Bulić Zdenko dao u hrvatskoj istrazi kao i u postupku pred Višim sudom u Podgorici utvrđuje se da je Bulić Zdenko u svim iskazima označavao Gojnić Iva kao lice koje je udaralo njega i druge zarobljenike. NE stoje navodi suda da je Bulić Zdenko kada je saslušavan u hrvatskoj istrazi naveo da su ih stražari Niko Božović i slikar Gojanović Tukli misleći pri tom na zarobljenike, te da Bulić tada nije opredijelio da je okr.Gojnić na takav način postupao i prema njemu.Naprotiv, svjedok Bulić je rekao „bio je tu i slikar Gojanović i Niko Božović i oni su ans tukli, kao stražari”. Očigledno je da je pod time

„nas” podrazumijevao i sebe. Prednje navode je potvrdio i u postupku istrage kao i na glavnom pretresu, pri čemu je odgovarajući na pitanja odbrane precizirao da ga je okr.Gojnić u početku udario par puta rukama.Svjedok Bulić je na glavnom pretresu rekao da se ne može izjasniti da li je okr. Gojnić koji je često ulazio u hangar učestvovao u njegovom prebijanju, a takvo izjašnjenje se odnosi na situacije kada je udaran od strane gurpe drugih lica, čime se ne dovodi u pitanje istinitost iskaza svjedoka koji je zatim naveo da ga je okr. Gojnić udario u početku rukama. Svjedok Bulić je i u hrvatskoj istrazi i tokom cijelog postupka određen u tome da ga je udario okr.Gojnić iz kojih razloga je sud očigledno njegov iskaz morao prihvatiti kao jasan i istinit.

Oštećeni Svalina Željko je u iskazu datom u hrvatskoj istrazi opisao na koji način su zarobljenici i on udarani u Centru, da bi u istrazi pred Višim sudom u Podgorici, kada mu je pokazana fotografija označio okr.Gojnića kao lice koje ga je jednom izudaralo samo zato što je pogledao drugog logoraša, nakon čega je na glavnom pretresu ponovio da ga je Gojnić tuizudarao nogama, kao i Bagoje Zlatka, ali iz razloga što su razgovarali. Neprihvatljiv je zaključak suda da se zbog toga što je svjedok različito govorio o razlozima zbog kojeg ga je Gojnić udario njegov iskaz ne može se prihvatiti, kao i zbog toga što svjedok Bagoje Zlatko ne potvrđuje njegove navode. Jer , upravo je pokazana fotografija na kojoj je ovaj oštećeni prepoznao Gojnića kao lice koje ga je udaralo, poslužila da se isti sjeti i govori o tom događaju prepozna onoga koji je prema njemu, Bagoje Zlatku i zarobljenicima primjenjivao fizičku silu. Činjenica da svjedok – oštećeni Bagoje Zlatko ne opisuje u svom iskazu ovaj događaj, a imajući u vidu da su oštećeni u Centru boravili duži period u kojem su svakodnevno bili izloženi udaranju, prihvatljivo je da se svjedoci – oštećeni ne mogu sjetiti odnosno ispričati baš svaki događaj iz kojih razloga se ne može dovesti u pitanje istinitost iskaza svjedoka Svalina Željka da je upravo Gojnić izudarao nogom njega i oštećenog Bagoje Zlatka.

Neprihvatljivi su razlozi suda i u pogledu analize i ocjene iskaza oštećenog Baule Pera. Oštećeni u hrvatskoj istrazi uku istrage pred Višim sudom na isti način opisuje da su druge zarobljenike i njega udrali stražari kao Ivo umjetnik(kako su oštećeni nazivali okr. Gojnića) da je prilikom toga udaranja bio okrenut leđima pa nije vidio odnosno ne zna ko ga je udario, a da je od drugih zarobljenika čuo da su to bili Ivo kuhar i Ivo umjetnik. Veliki broj svjedoka navodi da nije mogao vidjeti lica koja su ih udarala jer su bili okrenuti leđima ili u takvom položaju koji im to nije dozvoljavao, ali isto ne znači da se iskaz svjedoka Baule Pera iz tih razloga ne može prihvatiti. Prednje kod činjenice da se svjedok izjasni da su mu drugi zarobljenici, koji su očigledno bili u prilici da vide ko ga je udario , to i rekli, pa je iskaz ovog svjedoka sud trebao tretirati kao jasan i određen.

Svjedok – oštećeni Grbić Davor je prilikom iskaza, a kada mu je pokazana fotografija naveo da je osoba koja stoji i piše često dolazila stražarima i „dala nalog da nas se počne tući.. te izdavao naredbe, nakon što bi stražari počeli tući nekoga od nas i to – nemoj toga, dosta je, uzmi drugoga”. Iz analize iskaza ovog svjedoka – oštećenog proizilazi da je Gojnić Ivo određivao stražarima koje zarobljenike da tuku i da se među njima nalazio Grbić Davor (riječ nas se i u gramatičkom i u jezičkom smislu odnosi na onoga ko govori i druga lica). Stoga je sud na pogrešan način cijenio iskaz ovog svjedoka kao i iskaz svjedoka – oštećenog Veramenta Pava navodeći da je ovaj svjedok rekao da ih je da bi bili udarani izvodio i to 10-15 ljudi čovjek koji na fotografiji nešto piše ocjenjujući da svjedok nije opredijelio da je okr.Gojnić postupao i prema njemu na takav način. Analizom iskaza ovog svjedoka može se doći jedino do zaključka da je svjedok upravo opisivao da je njega i druge zarobljenike („nas”) izvodio čovjek koji na fotografiji 1 nešto piše , a radi fizičkog zlostavljanja.

Radnje koje je se okr.Gligić Boru stavljaju na teret, a odnose na svjedoke oštećene Vitković

Đura (od oca Đura) , Oberan Vida, Vidojević Iva , Brajević Darija i u jednom dijelu Lučić Marija, sud je usled nedostatka dokaza izostavio iz činjeničnog opisa nalazeći da se iste nisu dokazane. Sud ne prihvata iskaze naprijed navedenih svedoka iz razloga što svedko Vitković Đuro (od oca Đura) je određen u svom iskazu da se među njima logorašima izživljavao ne navodeći na koji način i da je tako postupao prema zarobljenicima , a ne prema tom oštećenom.

Međutim, ovakav zaključak suda je zasnovan na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju. Jer svjedok Vitković Đuro (od oca Đura) je određen u svom iskazu da se među njima logorašima izživljavao Gligić Boro podrazumijevajući očigledno pod time da se i prema njemu izživljavao, odnosno istog udarao.

I u odnosu na ostale oštećene – svjedoke koje je izostavio iz činjeničnog opisa, a kada cijeni njihov iskaz, suda daje nejasne razloge. Svjedok Lučić Marijo je na glavnom pretresu kada je odgovarao na pitanja bio jasan u tome da je i njega udarao Gligić Boro govoreći „Boro Gligić je znao ulaziti u objekat i udarati zarobljenike nogama, čizmom pendrecima, mi nismo smjeli gledati, ali on nam se predstavio tako da smo mi znali da nas udara Boro Gligić”, dok svjedok okr.Gligića kao stražara kojig a je tukao i bio nečovječan da bi na glavnom preteresu pojasnio da su jedne večeri ušli u baraku njih 7-8 Nikša „pendrek” i Boro Gligić i udarali njega Vidojevića i Oberana , a da ih je udarao upravo okr. Gligić rekli su mu ostali zarobljenici. Činjenica da se svjedok Brajević nije izjašnjavao o imenima lica koja su mu rekla da ga je udarao Gligić i da o tom događaju nije govorio u hrvatskoj istrazi ne umanjuje istinitost njegovih tvrdnji budući da je na glavnom pretresu, akada je odgovarao na postavljena pitanja stranaka i suda iznio više detalja. Činjenica da svjedok Oberan Vid nije naveo ime okr Gligića da ga je udarao ne znači da se u tom pravcu en može prihvatiti iskaz okr.Brajevića, posebno kada se ima u vidu da je svjedok Oberan Vid na glavnom pretresu izjavio da nije znao imena lica koja su udarala njega i druge zarobljenike, što se odnosi i na svjedoka – oštećenog Vidojević Iva

U odnosu na okr.Menzalin Iva sud je iz činjeničnog opisa optužniceizostavio radnje koje se okrivljenom stavljaju an teret, a koje je preduzimao prema oštećenima Brajević Matu , Lonza Iliji , Brajević Dariju , Baule Peru , Strujić Matu , Šutalo Lovru, Margaretić Marku, Matušić Đuru , Lučić Mariju, Brajilo Antuni, Čučuk Đuru, Matijić Peru , Piplica Andrijanu i Piplica Luki, nalazeći da su iste ostale nedokazane. Međutim, ovakav zaključak suda je yaosnovan na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju.

Sud ne prihvata iskaz oštećenog Brajević Mata u bitnom iz razloga što oštećeni u hrvatskoj istrazi ne pominje Iva kuhara, kao lice koje ga je udaralo, već ga pominje na glavnom pretresu, pa je za sud nelogično da svjedok – oštećeni u iskazu koji je davao neposredno nakon izlaska iz Morinja, opisuje batine koje su dobili ostali zarobljenici, a ne opisuje način na koji je i sam udara. Međutim, sud nije na pravilan način cijenio iskaz ovog svjedoka – oštećenog , posebno kod činjenice što je isti pojasnio da kada je prvi put saslušavan nije išao u pojedinosti i da je pričao „općenioto i u načelu”, pri čemu ne postoji ni jedan razlog zbog kojeg bi ovaj svjedok na glavnom pretresu označio Iva kuhara kao lice koje ga je udaralo, a da se to zaista nije desilo. Prednji razlozi se odnose i na svjedoka-oštećenog Lonza Iliju.

Nadalje, neprihvatljivi su razlozi oje sud daje u obrazloženju presude kada navodi da se iskazi oštećenih Brajević Darija, Baule Pera, Strujić Mata, Šutalo Lovra, Margaretić Marka, Matušić Đura, Lučić Marija, Brajilo antuna, Čuk Ivana, Veramanta Iva (od oca Vlaha), Moretić Antuna, Mrkonjić Iva, Čučuk Đura, Matijić Pera, Piplica Andrijana i Piplica Luke ne mogu prihvatiti, u bitnom iz razloga što pojedini od njih nijesu pominjali okr. Menzalin Iva kao lice koje ih je udaralo kada su saslušavani prvi put u hrvatskoj istrazi i kada im je pamćenje bilo svježije, kao i iz razloga što su pojedini svjedoci-oštećeni navodili da je Ivo kuhar udarao zarobljenike, ali da se iz njihovih iskaza ne može zaključiti da je i njih udarao. Međutim, pažljivom analizom iskaza

naprijed navedenih svjedoka-ištećenih zaključuje da su ti svjedoci opisujući način na koji je okr. Menzalin udarao zarobljenike govorili da su među zarobljenicima bili i oni, te odgovarajući na postavljena pitanja upravo označavali okr. Menzalin Iva kao lice koje ih je udaralo pa je po ocjeni optužbe bez značajnih činjenica kada i u kojem iskazu su pojedini svjedoci-oštećeni govorili o prednjem (da li u hrvatskoj istrazi ili postupku pred Višim sudom u Podgorici) jer ne postoji ni jedan razlog da isti upravo označe okr. Menzalin Iva kao lice koje ih je udaralo, a da se to zaista nije desilo. S toga je sud svoju odluku zasnovao na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju kada je našao da njene dokazano da je okr. Menzalin preduzimao inkriminisane radnje prema označenim svjedocima-oštećenima, iz koji razloga je te radnje izostavio iz činjeničnog opisa koji se odnosi na okr. Menzalin Iva.

U odnosu na okr. Lučić Špira sud je iz činjeničnog opisa optužnice izostavio radnje koje se okrivljenom stavljaju an teret, a koje je preduzimao prema oštećenima Brajević Matu, Veramenta Vlahu, Šutalo Lovru, Kužnin Rikardu, Baule Peru, Dupčić Milu, Moretić Antunu, Mrkonjić Ivu i Opušić Niku, nalazeći da su iste ostale nedokazane. Međutim, ovakav zaključak suda je zasnovao na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, jer upravo svi naprijed navedeni oštećeni navode okr. Lučić Špira kao lice koje je prema istima preduzimalo inkriminisane radnje na način kako je to opisano u dispozitivu optužnice.

Činjenica da oštećeni Brajević Mato u hrvatskoj istrazi ne pominje okr. Lučića, što je opredijelio sud da njegov iskaz ne prihvati, ne znači da je njegov iskaz kasnije dat u postupku pred Višim sudom u Podgorici gdje detaljno objašnjava kako je udaran od strane Lučić Špira, neistinit, posebno kod činjenice da je pojasni iz kojih razloga nije detaljnije svjedočio već prvi put kada je saslušan, pričao uopšteno i u načelu. Nejasno je iz kojih razloga sud nije prihvatio iskaz oštećenog Veramenta Vlahu budući da je isti uvijek kada je saslušan o predmetnom događaju označavao okr. Lučića kao lice koje ga je udaralo. Tako je ovaj svjedok u hrvatskoj istrazi i u istrazi pred Višim sudom u Podgorici opisivao način na koji su drugi zarobljenici i on udarani, da bi zatim naveo „ja sam zapamtio imena koja su nas najviše udarala, a to su Lučić Špiro koji je svakog tukao pendrekom, čizmom ili šakom..”, pri kojem iskazu je svjedok ostao i na glavnom pretresu.

Neprihvatljiv je i stav suda u odnosu na svjedoka Šutalo Lovra kada navodi da je ovaj svjedok govorio da je okr. Lučić udarao zarobljenike, prijetio da će ih ubiti i zaklati, ali ne tvrdeći da je na taj način postupao i prema njemu, budući da se pažljivom analizom iskaza ovog svjedoka utvrđuje da je svjedok Šutalo Lovro, a kada je govorio i radnjama koje je preduzimao okr. Lučić Špiro mislio i na sebe. Naime, Šutalo Lovro u hrvatskoj istrazi i u istrazi pred Višim sudom u Podgorici navodi „znam osobu po imenu Špiro Lučić koji je isto tako udarao nas zarobljenike, ali se najviše isticao po tome što nam je prijetio da će nas ubiti, zaklati i sl. Prednje se odnosi i na iskaz svjedoka – Oštećenog Baule Pera, Dupčić Mila, Mrkonjić Iva i Opušić Nika. Svi ovi svjedoci navode da je prema njima okr. Lučić Špiro preduzimao inkriminisane radnje iz kojih razloga se ne može prihvatiti stav suda da su ovi oštećeni kada su govorili o okr. Lučić Špiru navodili radnje koje je on preduzimao prema drugim zarobljenicima, ali ne i prema njima.

Tako svjedok-oštećeni Kužnin Rikardo u hrvatskoj istrazi prvo opisuje na koji način su on i zarobljenici udarani u Centru, zatim navodi „Ja sam zajedno sa ostalim zarobljenicima zapamtio neka imena, odnosno nadimke stražara koji su isticali u udaranju nas zarobljenika pa se tako sjećam imena Iva Kuhara, Lučić Špira..” da bi u postupku istrage pred Višim sudom u Podgorici naveo „Što se pak tiče stražara i vojnih policajaca koji su bili u Morinju mogu reći da su nas stražari često izvodili i to određene zarobljenike među kojima sam bio i ja izvan hangara, tako bi nas isprebijali i vratili u hangar. Konkretno znam za Špira Lučića da je jedan od tih stražara jer se osobno predstavio govoreći nam u smislu- sada ćete vidjeti što će vam učiniti Špiro Lučić”.

Svjedok-oštećeni Baule Pero u hrvatskoj istrazi i u istrazi pred Višim sudom u Podgorici navodi „U udaranju nas zarobljenika isticali su se stražari koje sam ja zapamtio po nadimcima kako su se oni zvali...pa sam tako zapamtio Lučića koji je nas udarao”. Takođe i svjedok – oštećeni Dupčić Mile u hrvatskoj i u istrazi pred Višim sudom u Podgorici pvo opisuje na koji način je udaran on i drugi zarobljenici u Centrz, a zatim navodi imena lica koja su ih tukla, među kojima pominje i Lučić Špira, dok svjedok – oštećeni Mrkonjić Ivo i u hrvatskoj i u istrazi pred Višim sudom u Podgorici navodi da je one stražare koji su se najviše isticali u „našem udaranju” je zapamtio po njihovim nadimcima ili imenima , pa je zapamtio stražara Lučić Špira koji je posebno maltretirao nekog Lučića.

Upravo iz iskaza naprijed navedenih svjedoka- oštećenih proizilazi da je okr.Lučić Špiro udarao iste na način kako je to predstavljao optužbom, pa je pogrešan zaključak suda kada ne prihvata iskaze ovih svjedoka iz razloga što se iz istih u bitnom ne može utvrditi da je okr.Lučić udarao i te oštećene.

Nadalje, prilikom izbora vrste i veličine sankcije za krivično djelo za koje je okrivljene oglosio krivim, sud je kao olakšavajuće okolnosti na strani okrivljenih cjenio da se radi o licima koja su ranije bila dobrog vladanja i sa tim u vezi neosuđivana, da nijesu osuđivana ni nakon perioda koji im se stavlja na teret kao vrijeme izvršenja krivičnog djela, da se radi o starijim osobama, njihove porodične i materijalne prilike i to Lučić Špiru da je oženjen i otac dvoje djece i Menzalin Ivu da je oženjen i otac dvoje djece, Gligić Boru da je otac troje djece i da je lošeg imovnog stanja, ad a Gojnić Ivo lošeg zdravstvenog stanja, dok otežavajuće okolnosti nije našao. Sud je takođe cijenio jačinu povrede zaštićenog dobra i to prema koliko broju lica je svaki od optuženih ispoljio kriminalnu aktivnost. Cijeneći olakšavajuće okolnosti, a i protek vremena od izvršenja predmetnog krivičnog djela sud je našao da su olakšavajuće okolnosti na strani optuženih osobito olakšavajuće, pa im je ublažio kaznu ispod zakonom propisanog minimuma.

Međutim, po stanovništvu optužbe, navedene olakšavajuće okolnosti ne opravdavaju primjenu instituta ublažavanja kazne, jer institut ublažavanja kazne predstavlja izuzetak od pravila da sud odmjerava kaznu u granicama koje su zakonom propisane za određeno krivično djelo i da taj izuzetak, kada samim zakonom nije drugačije određeno, sud primjenjuje kada utvrdi da postoje naročito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se i sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjivanja. Optužba je mišljenja da su olakšavajuće okolnosti koje je sud naveo u obrazloženju presude uobičajene i da se pojavljuju u većini slučajeva, pa ne mogu imati karakter naročito olakšavajućih okolnosti i samim tim ne predstavljati osnov za ublažavanje kazne, već mogu biti samo od uticaja na odmjeravanje kazne u okviru zakonom propisane kazne za predmetno krivično djelo. Nadalje, u konkretnom slučaju radi se o krivičnom djelu koje spada u grupu najtežih krivičnih djela koja su zaštićena i međunarodnim pravom i za koja je kao minimalna kazna propisana kazna zatvora od 5 godina, a kao maksimalna kazna zatvor od 20 godina što sve ukazuje da nije bilo mjesta u primjeni instituta ublažavanja kazne, a naročito ne na načinkako je to učinio sudsud. U konkretnom slučaju sud nije u dovoljnoj mjeri cijenio jačinu zaštićenog dobra, jer inkriminisane radnje kojke su optuženi preduzeli prema oštećenima prelaze u onaj okvir, tj.količinu koja je neophodna za postojanje krivičnog djela. Tokom postupka je dokazano da su okrivljeni prema većem broju oštećenih lica u više navrata, preduzimali radnje bliže opisane izrekom presude, a kojoj okolnosti je sud morao dati veći značaj. Sud nije mogao cijeniti kao olakšavajuću okolnost protek vremena od izvršenja krivičnog djela, budući da se radi o najtežem krivičnom djelu koje ne zastarijeva, a postajale su objektivne okolnosti zbog kojih postupak koji je pokrenut još 1992. godine pred pravosudnim organima Republike Hrvatske, nije mogao biti okonočan, budući da su okrivljeni bili nedostupni državnim organima.

Imajući u vidu prednje,

PREDLAŽEM

Da Apelacioni sud Crne Gore, kao drugostepeni, uvaži razloge žalbe tužioca i da, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje donese drugačiju presudu kojom će okrivljene Gojnić Iva, Gligić Bora, Menzalin Iva i Lučić Špira oglasiti krivim za krivično djelo koje im se činjenično i pravno stavlja na teret izmijenjenom optužnicom, te im izrekne kazna zatvora u dužem vremenskom trajanju i u granicama koje su zakonom propisane za to krivično djelo.

**ZAMJENIK
SPECIJALNOG TUŽIOCA**
Lidija Vukčević

Kž – S.br. 44/13

U IME CRNE GORE

APELACIONI SUD CRNE GORE, u vijeću sastavljenom od sudija, Marije Marinković, kao predsjednika vijeća, sudija Rama Strikovića i Dragiše Rakočevića, kao članova vijeća, uz učešće službenika suda Biljane Boljević, kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Iva Gojnića, Špira Lučića, Iva Menzalina i Bora Gligića, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ, rješavajući po žalbama Vrhovnog državnog tužilaštva – Odjeljenja za suzbijanje organizovanog, kriminala, korupcije, terorizma, i ratnih zločina iz Podgorice, optuženog Iva Gojnića i njegovog branioca, advokata Gorana Rodića, branioca optuženog Špira Lučića, advokata Branislava Lutovca, branioca optuženog Iva Menzalina, advokata Vladimira Vulekovića, branioca optuženog Bora Gligića, advokata Raška Radonjića, i po odgovorima na žalbu Vrhovnog državnog tužioca - Odjeljenja za suzbijanje organizovanog, kriminala, korupcije, terorizma, i ratnih zločina u Podgorici ks.br 19/12 od 31.07.2013 godine, nakon javne sjednice održane dana 27.02.2014 godine u prisustvu zamjenika Vrhovnog državnog tužioca Crne Gore Petra Kapucija, optuženog Iva Gojnića i njegovog branioca, advokata Gorana Rodića, branilac optuženog Špira Lučića, advokata Branislava Lutovca, optuženog Iva Menzalina i njegovog branioca, advokata Raška Radonjića, u odsustvu optuženog Špira Lučića koji je uredno obaviješten, a nako tajnog vijećanja i glasanja istog dana, donio je presudu.

P R E S U D U

Odbijaju se kao neosnovane žalbe Vrhovnog državnog tužioca - Odjeljenja za suzbijanje organizovanog, kriminala, korupcije, terorizma, i ratnih zločina u Podgorici optuženog Iva Gojnića i njegovog branioca, branilaca optuženih Špira Lučića, Iva menzelina i Bora Gligića i p o t v r đ u j e presuda Višeg suda u Podgorici Ks.br.19/12 od 31.07 2013. godine

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Višeg suda u Podgorici Ks.br.19/12 od 31.07 2013 godine, optuženi Ivo Gojnić, Špiro Lučić, Ivo Menzalin i Boro Gligić su oglašeni krivim zbog krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ i osuđeni na kaznu zatvora i to: optuženi Ivo Gojnić na kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine, u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 16.08.2008 do 15.05.2010 godine, koji ostatak kazne je dužan izdržati po pravosnažnosti presude,

optuženi Špiro Lučić na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine, u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 16.08.2010 do 15.05.2010 godine, koji ostatak kazne je dužan izdržati po pravosnažnosti presude, optuženi Ivo Menzalin na kaznu zatvora od 4 (četiri) godine u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 03.03.2011 do 06.07.2012 godine, koji ostatak kazne je dužan izdržati po pravosnažnosti presude, i optuženi Boro Gligić na kaznu zatvora u trajanju od 3(tri) godine u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 16.08.2008. do 15.05.2010. godine, koji ostatak kazne je dužan izdržati po pravosnažnosti presude.

Obavezani su optuženi Ivo Gojnić, Špiro Lučić, Ivo Menzalin i Boro Gligić da na ime troškova krivičnog postupka plate solidarno iznos od 3.531,00 €, optuženi Ivo Gojnić da na ime troškova krivičnog postupka plati i iznos od 181,50€, optuženi Špiro Lučić da na ime troškova krivičnog postupka plati i iznos od 902,00€, a na ime paušala kao dijela troškova krivičnog postupka svaki od optuženih pojedinačno da plati iznos od po 200,00€ u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude u korist Budžeta Crne Gore pod prijetnom prinudnog izvršenja, dok će o troškovima krivičnog postupka za branioce koji su postavljeni po službenoj dužnosti biti odlučeno posebnim rješenjem.

Optuženi Boro Gligić djelimično se oslobađa plaćanja troškova krivičnog postupka, koji troškovi se odnose na naknadu advokatu Rašku Radonjiću postavljenim po službenoj dužnosti i isti padaju na teret budžetskih sredstava Višeg suda u Podgorici.

Protiv navedene presude žalbu je izjavio Vrhovno državno tužilaštvo - Odjeljenja za suzbijanje organizovanog, kriminala, korupcije, terorizma, i ratnih zločina u Podgorici zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja iz čl.388 st1 Zakonika o krivičnom postupku i odluke o kazni iz čl.389 st1 Zakonika o krivičnom postupku, sa predlogom da Apelacioni sud Crne Gore, kao drugostepeni, uvaži razloge žalbe tužioca i da s obzirom na utvrđenočinjenično stanje donese drugačiju presudu kojom će optužene Iva Gojnić, Bora Gligić, Iva Menzalina i Špiro Lučića oglasiti krivim za krivično djelo koje im se činjenično i pravno stavlja na teret izmijenjeno optužnicom, te im izrekne kazne zatvora u dužem vremenskom trajanju i u granicama koje su zakonom propisane za to krivično djelo.

Optuženi Ivo Gojnić je izjavio žalbu zbog svih žalbenih razloga, sa predlogom da Apelacioni sud Crne Gore uvaži žalbu kao osnovanu i presudu Višeg suda u Podgorici Ks.br.19/12 od 31.07.2013 godine, preinači tako što će biti oslobođen.

Branilac optuženog Iva Gojnić, advokat Goran Rodić je izjavio žalbu zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede Krivičnog zakonika i pogrešno nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, sa predlogom da Apelacioni sud Crne Gore uvaži razloge žalbe i preinači pobijanu presudu tako što će optuženog Iva Gojnić osloboditi od tužbe.

Branilac optuženog Špiro Lučića, advokat Branislav Lutovac je izjavio žalbu zbog bitne povrede odredaba zakona o krivičnom postupku, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede Krivičnog zakonika, u bitnom navodeći da je Međunarodni pravni standard da u postupcima ratnih zločina svaki elemenat bića krivičnog djela mora biti dikazan van svake razumne sumnje, kao i svaka činjenica neophodna za donošenje presude, a daje u ovom predmetu nako završetka dokaznog postupka po braniocu ostala velika sumnja u postojanju bitnih elemenata krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, a kada ta sumnja postoji da se primjenjuje odredba čl.3 st3 ZKP – “in dubio proreo”

Branilac optuženog Iva Menzalina, advokat Vladimir Vuleković je izjavio žalbu zbog bitne povrede krivičnog postupka iz čl.386 i st1 i st2 Zakonika o krivičnom postupku povrede Krivičnog zakonika iz čl.387 st1 tač.3 Zakonika o krivičnom postupku pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz čl.388 Zakonika o krivičnom postupku i odluke o kazni čl.389 st1 Zakonika o krivičnom postupku sa predlogom da Apelacioni sud Crne Gore, u sjednici vijeća ili nakon održanog pretresa, presudu Višeg suda u Podgorici Ks.br19/12 od 31.07.2013 godine preinači i optuženog Iva Menzalina oslobodi optužbe za krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ.

Branilac optuženog Bora Gligića, advokat Raško Radonjić je izjavio žalbu zbog bitne povrede krivičnog postupka i pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, sa predlogom da drugostepeni sud shodno odredbi čl.407 st5 Zakonika o krivičnom postupku nakon zakazanog i održanog pretresa svojom presudom ukine pobijanu presudu prvostepenog suda i oslobodi optuženog Bora Gligića od optužbe za predmetno krivično djelo na osnovu odredbe čl.373 tač.2 Zakonika o krivičnom postupku, jer nije dokazano da je učinio djelo za koje je optužen.

Optuženi Ivo Gojnić u odgovoru na žalbu Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore - Odjeljenja za suzbijanje organizovanog, kriminala, korupcije, terorizma, i ratnih zločina u Podgorici, predlaže da se ista odbije kao neosnovana.

Branilac optuženog, Špira Lučića, advokat Branislav Lutovac u odgovoru na žalbu Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore - Odjeljenja za suzbijanje organizovanog, kriminala, korupcije, terorizma, i ratnih zločina u Podgorici, predlaže da se ista odbije kao neosnovana.

Branilac optuženog Iva Menzalina, advokat Vladimir Vuleković u odgovoru na žalbu Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore - Odjeljenja za suzbijanje organizovanog, kriminala, korupcije, terorizma, i ratnih zločina u Podgorici, predlaže da se ista odbije kao neosnovana.

Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore je u smislu odredbe iz čl.392 st1 Zakonika o krivičnom postupku dostavio akt Ktž.br.375/13 od 19.11.2013 godine sa predlogom da se uvaži žalba Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore - Odjeljenja za suzbijanje organizovanog, kriminala, korupcije, terorizma, i ratnih zločina u Podgorici, a da se žalbe optuženog Iva Gojnića i njegovog branioca advokata Gorana Rodića, branioca optuženog Špira Lučića, advokata Branislava Lutovca, branioca optuženog Iva Menzalina, advokata Vladimira Vulekovića i branioca optuženog Bora Gligića, advokata Raška Radonjića, odbiju kao neosnovane.

Na sjednici drugostepenog vijeća branilac optuženog Iva Gojnića, Advokat Goran Rodić je izjavio da ostaje u cjelosti pri navodima i predlozima izjavljene žalbe.

Optuženi Ivo Gojnić je izjavio da ostaje pri navodima i predlozima izjavljene žalbe i odgovora na žalbu Vrhovnog državnog tužioca i prihvatio navode i predloge žalbe svog branioca.

Branilac optuženog Špira Lučića, advokat Branislav Lutovac je izjavio da ostaje u cjelosti pri navodima i predlozima izjavljene žalbe i pri navodima iz odgovora na žalbu iz Vrhovnog državnog tužioca.

Optuženi Ivo Menzalin je izjavio da prihvata navode i predloge izjavljene žalbe i odgovora na žalbu Vrhovnog državnog tužioca podnietog od strane njegovog branioca.

Branilac optuženog Bora Gligića, advokat Raško Radonjić je izjavio da ostaje u cjelosti pri navodima i predlozima izjavljene žalbe kao i pri navodima iz odgovora na žalbu Vrhovnog državnog tužioca.

Optuženi Boro Gligić je izjavio da prihvata navode i predloge izjavljene žalbe i odgovora na žalbu Vrhovnog državnog tužioca podnietog od strane njegovog branioca.

Po razmatranju pobijane presude, žalbi, odgovore na žalbu i svih spisa ovog predmeta, pazeći po službenoj dužnosti na odredbe člana čl.389 ZKP, Apelacioni sud je utvrdio:

– Žalbe su neosnovane.

Prvostepeni sud je u zakonsko sprovedenom postupku, pri čemu nijesu učinjene bitne povredbe odredaba krivičnog postupka, na čije postojanje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti niti pak one na koje se sa žalbama branilaca optuženih ukazuje, potpuno i pravilno utvrdio sve odlučne činjenice i na utvrđeno činjenično stanje pravilno primjenio Krivični zakon.

Žalbama branilaca i optuženih i optuženog Iva Gojnića, u odnosu na ovaj žalbeni osnov – bitne povrede odredaba krivičnog postupka, u bitnom se navodi da pobijana presuda sadrži brojne formalne nedostatke koji čine nepodobnom za ispitivanje zakonitosti i pravilnosti presuđenja ove krivičnopravne

stvari u pogledu rješavanja činjeničnih i pravnih pitanja, a to se sa razloga što je, po navodima žalbi itreka presude protivuriječna sama sebi i razlozima presude da presuda nema uopšte i razloga i da u njoj nijesu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, a dati nejasni u znatnoj mjeri protivuriječni, a koja protivuriječnost se sastoji u tome što razlozi pobijane presude su protivuriječni sadržini isprava i zapisnika o iskazim datim postupku i samih tih isprava i zapisnika, te da je presuda zasnovana na dokazu na kojem se odredbama Zakonika o krivičnom postupku ne može zasniva presuda da određene odlučne činjenice pogrešno utvrđene, adruge su ostale neutvrđene. Takođe se izjavljenim žalbama navodi da je u prvostepenom postupku povrijeđeno pravo na odbranu optuženih odbijanjem provođenja predloženih dokaza odbrane, aprihvatanjem samo dokaza po predlogu optužbe.

Nasuprot ovim navodima žalbi branilaca i optuženih i optuženog Iva Gojnića po nalaženju ovog suda prvostepena presuda je jasna i razumljiva kako u izreci tako i u obrazloženju, nema protivuriječnosti na koje se žalbama ukazuje, presuda sadrži razloge o svim odlučnim činjenicama iz kojih se na jasan i određen način vidi kako je prvostepeni sud cijenio izvedene dokaze i koji dokazi potvrđuju odlučne činjenice a to što je sve u skladu sa sadržinom dokaza na kojima se zasnivaju utvrđenja prvostepenog suda. Pobijana presuda sadrži pravilne razloge o odlučnim činjenicama kao i o tome koji dokazi potvrđuju odlučne dokaze i koji dokazi potvrđuju odlučne činjenice. Pobijana presuda nije zasnovana na dokazima na kojima se po odredbama Zakonika o krivičnom postupku ne može zasnovati i uz kršenje prava na odbranu optuženih. Kako se to neosnovano ističe žalbama branilaca optuženih. Ovi navodi žalbi branilaca optuženih ne stoje, jer pobijana presuda nije zasnovana na dokazima a kojima se o i odredbama Zakonika o krivičnom postupku ne može zasnivati, niti je povrijeđeno pravo na odbranu optuženih time što su pojedini dokazni predlozi odbrane odbijeni, a o čemu je prvostepeni sud dao potpune i jasne razloge i u odnosu anpravnu valjanost provedenih dokazai u odnosu na razloge zašto pojedine dokaze odbrane nije prihvatio jer je sve to odbrana isticala i u prvostepenom postupku, a koje razloge u svemu prihvata i ovaj sud i na ista upućuje podnosiocima žalbi. Sa ovih razloga neosnovano se prvostepena presuda pobija zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka.

Po nalaženju Apelacionog suda, neosnovano sa žalbama tužioca i branilaca optuženih osporava potpunost i pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja u pobijanoj presudi. Prvostepeni sud je an osnovu dokaza izvedenih na glavnom pretresu i njihove svestrane ocjene, pojedinačno i u međusobnoj vezi, pa sve ih dovodeći u vezu sa odbranama optuženih nesumnjivo utvrdio odlučne činjenice na kojima je zasnovao svoje zaključke o postojanju krivičnog djela i krivice optuženih, o čemu je prvostepeni sud dao potpune i pravilne razloge koje u svemu prihvata i ovaj sud. I po cijeni ovog suda, a nasuprot navodima žalbi, prvostepeni sud je na osnovu svestrane i brižljive ocjene svih dokaza sa sigurnošću utvrdio da su optuženi izvršili krivično djelo koje je je činjenično i pravno opisano u izreci prvostepene presude, pojedinačno za sve optužene. Pravilno je prvostepeni sud, utvrđujući objektivno preduzete radnje u izvršenju krivičnog djela za koje je optužene oglasio krivim, cijenio njihov psihički odnos prema izvršenom krivičnom djelu i izveo pravila i nesumnjiv zaključak da su svi optuženi u izvršenju krivičnog djela postupali umišljajem i bili svjesni preduzetih radnji. Neosnovano se prvenstveno žalbom tužioca, kao i žalbama branilaca optuženih i optuženog Iva Gojnića navodi da prvostepeni sud nije pravilno analizirao iskaze pojedinih svjedoka u cjelini i da je te iskaze pogrešni cijenio. Žalbom tužioca se osporava činjenično utvrđenje prvostepenog suda u dijelu kada je prvostepeni sud izveo činjenični, a zatim i pravni zaključak, našavši da optuženi prema pojedinim oštećenim licima nijesu preduzimali inkriminisane radnje opisane u optužnici, i te radnje izostavio iz izreke pobijane presude. Žalbama branilaca optuženih vrši se interpretacija i spostvena analiza prvedenih dokaza i izvode iz takve analize zaključci. Nasuprot ovim žalbenim navodima po ocjeni ovog suda istima se ne ukazuje ne postojanje neke činjenice, okolnosti ili pak dokaza koje prvostepeni sud nije cijenio, a koji bi doveli u sumnju pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja.

Navodi žalbe tužioca, optuženog Iva Gojnića i branilaca optuženih su zapravo neslaganje sa utvrđenjima prvostepenog suda, akoje po ocjeni ovog suda nije osnova i nema svoje uporište u

dokazima, odnosno činjeniciama koje iz tih dokaza proizilaze a koje je prvostepeni sud pravilno cijenio i pravilno izveo činjenice i pravne zaključke, koji navodima žalbi nijesu dovedeni u sumnju da su optuženi izvršili krivično djelo koje im se stavlja na teret. Dati razlozi navedenih žalbi, po ocjeni ovog suda u odsustvu konkretnih razloga žalbi, ostaju samo u domenu konstatacija koje nemaju potvrdu u provedenim dokazima u prvostepenom postupku. Ovaj sud nalazi da je prvostepeni sud u opširnim razlozima prvostepene presude do pojedinosti interpretirao sve izvedene dokaze, pa i iskaze saslušanih svedoka i o njihovom vjerodostojnosti dao jasne, potpune i pravilne razloge. Ti razlozi ne sadrže bilo kakve nejasnoće i protivuriječnosti pa ni one koje se ističu u žalbama tužioca, optuženog Iva Gojnića i branilaca optuženih, a odnose se na ocjenu iskaza saslušanih svjedoka, kako svakog pojedinačnog iskaza i u njihovoj međusobnoj povezanosti, kao i sa drugim dokazima i odbranama optuženih.

Pravilno je prvostepeni sud, a nasuprot žalbi tužioca izveo činjenični, a zatim i pravni zaključak da optuženi prema pojedinim oštećenim nijesu preduzimali inkriminisane radne opisane u optužnici, koje radnje je izostavio iz izreke pobijane presude, pravilno našavši da provedeni dokazi ne potvrđuju navode optužbe da su optuženi prema tim licima preduzimali radnje koje bi bile radnje izvršenja predmetnog krivičnog djela, izvodeći i pravni zaključak da te radnje nijesu dokazane u kom dijelu je prvostepeni sud dao u svemu pravilne i potpune razloge na koje se upućuje tužilac kao podnosilac žalbe, bez potrebe za njihovim ponavljanjem.

Nasuprot navodima žalbi branilaca optuženih u izreci prvostepene presude sasvim je jasno i razumljivo opredijeljeno koje su radne optuženi preduzeli u izvršenju predmetnog krivičnog djela, koje su dio alternativno propisanih radnji izvršenja krivičnog djela iz čl.144 KZ SRJ, i u odnosu na koje oštećene. svakog optuženog pojedinačno, na jasan način je opredijeljeno koju odredbu Ženevske konvencije (Međunarodna prava) je kršio i pod koju se od alternativno zakonom propisanih radnji podvode radnje koje su konkretno svaki od optuženih preuzeli i u odnosu na svakog oštećenog pojedinačno, a što i po nalaženju ovog suda jesu radnje izvršenja krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ.

Povezano sa navodima žalbi branilaca optuženih, optuženog Iva Gojnića po žalbenom osnovu pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stane, istim žalbama se ukazuje i na povrede Krivičnog zakonika isticanjem da prvostepeni sud nije pravilno utvrdio status oštećenih kao ratnih zarobljenika, te da bi se eventualno moglo raditi o krivičnom iz čl.150 KZ SRJ, a ne krivičnom djelu za koje su optuženi oglašeni krivim i osuđeni.

Nasuprot ovim navodima žalbi branilaca optuženih prvostepeni sud je pravilno utvrdio da su optuženi izvršili krivično djelo činjenično opisano i pravno kvalifikovano kao u izreci prvostepene presude i na potpuno pravilno utvrđeno činjenično stanje pravilno primjenio Krivični zakonik, kada je radne optuženih pravnocijenio kao krivično djelo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ, pa nije povrijeđen Krivični zakonik na štetu optuženih čemu ovaj sud vodi računa po službenoj dužnosti. Pravilno je utvrđenje prvostepenog suda da oštećeni u ovom predmetu imaju status ratnih zarobljenika, za koji zaključak je prvostepeni sud dao u svemu jasne i pravilne razloge, a koji su razlozi u ovom dijelu dati i u presudi Apelacionog suda KŽs.br.24/12 od 06.07.2012. godine pa je iste nepotrebno ponovo ponavljati i na koje se upućuju podnosioci žalbe.

Pravilno je prvostepeni sud utvrdio da se radnje koje su preduzeli optuženi pojedinačno takvog stepena, zbog pojedinačne težine i njihove učestalosti i preduzimanju prema većem broju lica imaju smatrati ratnim zločinom protiv ratnih zarobljenika i podvesti pod odredbu čl.144 KZ SRJ, a ne pod surovo postupanje koje je propisano u čl. 150 KZ SRJ, o čemu prvostepeni sud u presudi kroz razloge na jasan način odredio, pa je i u tom dijelu prvostepena presuda u svemu pravilna i zakonita.

Prema tome, prvostepeni sud je pravilno i potpuno utvrdio sve odlučne činjenice, kako one koje

čine objektivna obilježja krivičnog djela u pitanju, tako i činjenice i okolnosti koje se tiču krivice optuženih, prema izvršnom djelu i po istom u presudi dao jasne, iscrpne, uvjerljive i pravilne razloge i na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno primjenio Krivični zakon, kada je našao da se u radnjama optuženih stiču sva zakonska obilježja bića krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz čl.144 KZ SRJ.

Ispitana je pobijana presuda i u dijelu odluke o kazni, pa je ovaj sud našao da su žalbe tužioca i branilaca optuženih i optuženog Iva Gojnića u ovom dijelu neosnovana. Prvostepeni sud je pravilno utvrdio i ocijenio sve okolnosti značajne za visinu kazne, tako da su izrečene kazne optuženima i po nalaženju ovog suda, pravilno odmjerene i predstavljaju onu mjeru da bi se ostvarila svrha kažnjavanja iz čl.33 KZ SRJ, pa nije bilo mjesta izricanju strožijih kazni na čemu insistira tužilac, odnosno blažih kazni, na čemu insistira odbrana.

Apelacioni sud je cijenio i ostale navode žalbi tužioca, optuženog Iva Gojnića i branilaca optuženih, pa je našao da nijesu od takvog značaja da bi doveli do drugačije odluke u ovoj krivičnoj stvari, ili su odgovori na te navode žalbi sadržani urazlozima prvostepene presude na koje razloge se podnosioci žalbi upućuju.

Sa iznijetih razloga prvostepene presude, a na osnovu čl.406 ZKP, odlučeno je kao u izreci ove presude

APELACIONI SUD CRNE GORE

Podgorica, 27.02.2014. godine

Zapisničar,
Biljana Boljević, s.r

PREDSJEDNIK VIJEĆA – SUDIJA
Marija Marković s.r

Napomena:

Žalba Vrhovnog državnog tužioca KTS. Br. 7/08 od 02.10.2013; Presuda Apelacionog suda Crne Gore Kž-S. br.44/13 od 27.02.2014. su obrađene (prekucane) od strane Centra za građansko obrazovanje i prezentirane su u originalu u ovoj publikaciji.

Izostavljene su adrese i JMBG brojevi, sve ostalo je autentično.

